De Huisvriend. Jaargang 1896

bron
De Huisvriend. Jaargang 1896. H.A.M. Roelants, Schiedam 1896

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_hui002189601_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

INHOUD.

De met een * geteekende stukken zijn geïllustreerd.

NOVELLEN, SCHETSEN EN VERHALEN.

	Bladz.
Isoline, Fata Morgana	2
*Julia Magruder, Vorstin Sonia	16, 49, 88, 102, 151
H.M. Schermer, Haar geschenk	40
*Frank Hird, Vorstelijke eenzaamheid	59
*Marya Cheliya, Yanossik	76
*De legende van den Mistral	112
Walter Besant, Het gekrompen schoentje	120
*Eden Philpotts, Het geheim van den paddesteen	136, 166
Een handvol zout	174
R. Mustner, Een komplot aan boord	179
G. Heuvelman, Stadstuintje	186
M. de Vries, Strijd	195
*Miss Braddon, Lady Ducayne	209, 228
Alan St. Aubyn, Te zwaar	215, 243, 277, 294, 323, 355
F.J. Dun, Een niet alledaagsche verrassing	234
Truida Kok, Angelica	262
*W.L. Alden, Een wetenschappelijke ballon	269
*Grant Allen, Mijn diamanten	306
Agneta, Kerstavond	311
*C. Black, Een stem onder millioenen	313
W.L. Aldeen, Langs een omweg	316
*Jean Rameau, Haar vrienden	338
Melati van Java, Verdiend	348
Ida Boy-Ed, Een dag uit een kinderleven	370

LAND- EN VOLKENKUNDE, REIS- EN PLAATSBESCHRIJVING.

Bladz.

*Trier	1
*Johannesburg en diamant- en goudvelden in Zuid-Afrika	26
*Het een en ander over Venezuela	70
*Tosari	97
*Archangel	161
*Corsica	193
*Freiburg in Breisgau	225
De Bavaria	268
*Montenegro	273
*Het eiland Marken	289
*Hongkong	303
*Straatarcaden in Noord-Italië	321

LETTER-, GESCHIED-, NATUURKUNDIGE EN ANDERE MERKWAARDIGHEDEN.

	Bladz.
Onze woningen	9
Vreemde verschijnselen in twee zeeën	25
*Anton Mauve	33
Paul Holzhausen, Napoleon's ontbijt	34
Theophraste Renaudot	37
*De Xstralen	39

*Amerikaansche reclame	65
Geschiedenis van de kookkunst	82
De mammouth	118
*W von Reymund, Uit het vaderland van de ‘Emmenthaler’ kaas	129
A.J. Servaas van Rooijen, Toen en Nu, III-IV.	132, 334
Het kleurenspel	146
*Medoc-wijnen	147
*Prins Willem George Frederik van Oranje-Nassau	176
*Keizer Menelik en zijn hof	184
*Fred. T. Jane, De geschiedenis van een Londenschen omnibus	202
*Camille Flammarion	251
*Wijnoogst	257
Wandbeschildering	268
*Luchtspoorwegen	353
Een vorstelijke touriste	366
M. Buijsman, De Bijbelsche Flora, I.	368
De dans	375

BIJSCHRIFTEN.

	Bladz.
*Pantoffelhelden	24
*Zondagmorgen in Holland	49
*Een grappige zet	59
*Een gelukwensch	82
*Een lafaard	82
*Balbloemen	101
*Een Hollandsche valkenier	112
*In afwachting	112
*Zwanen door arenden aangevallen	146
*Bij grootmoeder	179

*Een condottiere	179
*Dolce far niente	215
*De kluizenaar	224
*In stomme bewondering	234
*Paardenbloemen	242
*De beste wieg	276
*Lente, zomer en herfst	293
*Dood, de maaier	302
*De zoon van den visscher	338
*Uit dankbaarheid	352
*Het ophalen der netten	366
*Amsterdamsch visschersmeisje	366
*De hopelooze minnezanger	375

GEDICHTEN.

	Bladz.
*G. Heuvelman, Winterlandschap	16
M. Visser, Gevangen	59
Levensbeelden	96
Ch. Th. de Vogel, Lief meisje	112
M.L. Quack, Vrouwenleven	192
*J.R. v.d. Lans, Vermoorde onschuld	200
G. Heuvelman, Meinacht	224
*G. Heuvelman, Andante	242
B. Tichelman, Sprookje	259
W. Faber, Mislukt	288
M. Visser, Drie roosjes	303

Kunstplaten.

	Bladz.
Louis Apol, Een winterlandschap	12-13
H. Biedermann Arendts, Pantoffelhelden	25
Th. Kleehaas, Jongenspret	28
G. Kuchl, Zondagmorgen in Holland	44-45
Een grappige zet	60
O. Kirberg, Een gelukwensch	84
W. Grabhein, Een lafaard	85
W. Menzler, Balbloemen	105
Frans de Vriendt, Een Hollandsche valkenier	108
A. Kosakiewicz, In afwachting	109
H. Kaulbach, Zware wetenschap	121
Hans Dahl, Hercules in verlegenheid	125
E. Landseer, Zwanen door arenden aangevallen	145
Th. Kleehaas, Goed bezorgd	157
G. Jakobides, Bij grootmoeder	180
F. Leighton. Een condottiere	181
Paul Wagner, Zomerweelde	189
F. Courtens, Het uittrekken der kudde	204, 205
J. Adam, Dolce far niente	217
Rembrandt, De kluizenaar	221
C. Schweninger, In stomme bewondering	236, 237
E. A Zambre, Andante	241
A. Carpentier, Paardenbloemen	245
P. Meyerheim, Wandbeschildering	265
Y. Bastida, De beste wieg	281
Otto Grashey, Reeën bij de waterbron	285
W.J. Hennissey, Lente, zomer en herfst	297
J.E. Millais, Dood, de maaier	301
J. Besin, Eenvoud	317

Geoffroy, De school gaat uit	332, 333
V. Demont-Breton, De zoon van den visscher	337
L. Nono, Uit dankbaarheid	349
Isabey, Het ophalen der neften	364
H. Huysken, Amsterdamsch visschersmeisje	365
H. Schmiechen, Ilse	369
V. Todaro, De hopelooze minnezanger	373

[De Huisvriend 1896]

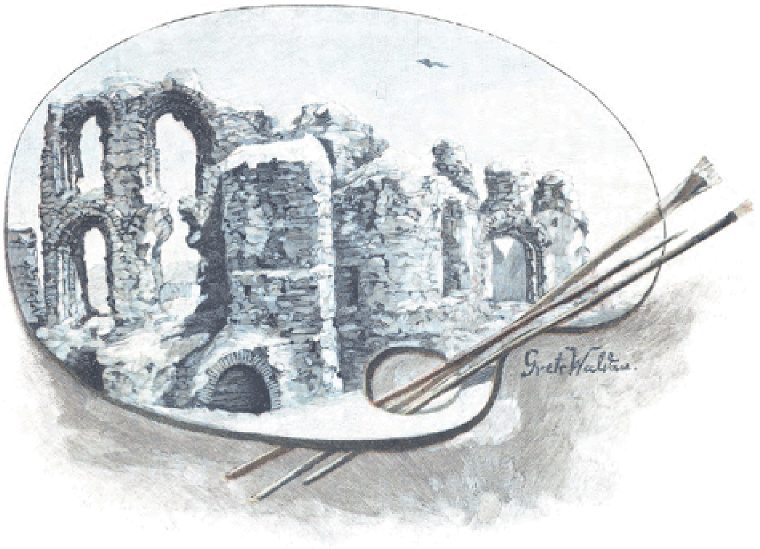

HET KEIZERLIJKE PALEIS.

Trier.
Met illustratiën.

Ante Romam, Treviris Stetit Annos MCCC.

Op het Roode Huis van Trier, thans als hotel ingericht, staat dit trotsche opschrift, dat misschien wel een weinig pocherij bevat, maar toch in één opzicht zeker waar is, nl. dat Trier, al kan het niet op zoo'n fabelachtigen ouderdom bogen als 2000 jaar vóór onze jaartelling, toch zeker reeds in het jaar 650 v. Chr. een zeer belangrijke stad is geweest en dat zij zich in de eerste eeuwen onzer tijdrekening trotsch naast Rome mocht verheffen.

Geen stad in het geheele Duitsche rijk kan hierin haar evenaren. Nu is Trier lang niet meer wat zij vroeger was, maar oud, eerbiedwaardig oud is zij zeker.

Zij gelijkt nu op een vriendelijk oud vrouwtje, dat zich heel prettig koestert in de stralen van haar ouden roem.

De parel van het Moezeldal wordt Trier met recht genoemd; ook geldt zij als een zeer beroemd bedevaartsoord, waarheen o.a. twee jaren geleden duizenden en nog eens duizenden vrome pelgrims trokken om de beroemde reliquieën, in haar heiligdommen bewaard, te kunnen vereeren.

Maar nog andere herinneringen roept Trier op; zij is ook nog het Noordsche Rome, dank de vele herinneringen aan de Romeinen, die zij in bijna ongeschonden staat binnen hare muren bergt.

Trier was het Augusta Trevirorum der Romeinen; de legende verhaalt ons dat de H. Helena, de moeder van Constantijn den Groote, hier geboren werd, en daarom

werd Trier de lievelingsverblijfplaats van hem en van nog andere keizers.

Nergens anders aan deze zijde der Alpen vindt men nog zoovele monumenten van Romeinsche bouwkunst als in Trier. Treedt men ten Noorden de stad in, dan komt men door de geweldige steenen poort der Porta Nigra. Titanshanden schijnen de ontzaglijke steenklompen van deze poort te hebben gevormd en op elkander gestapeld in groote, eenvoudige verhoudingen en het wriemelende, alledaagsche leven in de kleine, schilderachtige, op elkander gedrukte huizen der nieuwere tijden neder te drukken.

Het schijnt dat dit bouwwerk - hoewel men in oorlogstijd de ijzeren banden, die de steenen bij elkander hielden, verwijderd heeft om er kanonskogels uit te gieten - tijd en eeuwigheid wil trotseeren.

Aan het andere einde der stad, die nog maar een derde gedeelte van haar vroegeren omvang inneemt, vindt men nog een heel stuk van een Romeinsche stad, zeer goed bewaard.

Een Pompeï in Duitschland!

Onze blik zweeft verbaasd over zuilengangen en zalen, tuinen en trappen tot aan het paleis van Hadrianus, dat nog tot aan de tweede verdieping goed bewaard is gebleven en met zijn rondgewelfde vensteroogen trotsch neerziet op den landelijken straatweg.

In het Arena, dat wij betreden, vervuld van herinneringen aan zijn bloedig verleden, toont men ons de goed onderhouden dierenkooien, de onderaardsche gangen, waardoor de arme offers gesleept werden, en de gedeeltelijk nog met ornementen versierde koningszetels.

Het arena of amphitheater heeft een elliptischen vorm en is 69 bij 49 Meter groot; het kan 30000 menschen bevatten.

Ook de Basilika is een gebouw, door de Romeinen bestemd voor gerechtshof; later werd het gedurende de middeleeuwen het aartsbisschoppelijke paleis; in 1815-1846 deed het dienst voor kazerne en is nu gerestaureerd en veranderd in een protestantsche kerk.

Het christelijke Trier bezit fraaie kerken, waarvan de voornaamste de kathedraal is, die zich ook op een Romeinschen oorsprong mag beroemen. Hoogst waarschijnlijk werd zij gebouwd ten tijde van Valentinianus I (364-375) en was blijkbaar eveneens tot een basiliek bestemd. Bij den inval der Barbaren werd zij verwoest, in de VIe eeuw herbouwd, nog eens vernield door de Noormannen en eindelijk in de XIe eeuw nogmaals hersteld in haar tegenwoordigen vorm.

Met mooie kloostergangen aan de kathedraal verbonden, verheft zich daar zeer dichtbij de Lieve-Vrouwekerk, in de XVe eeuw gebouwd in gothischen stijl. Haar portaal is rijk versierd met symbolische figuren uit het Oude en Nieuwe Testament. Het gewelf wordt ondersteund door 12 bevallige kolommen, op elk waarvan het beeld geschilderd is van een Apostel. Men wijst den bezoekers een steen aan, van waar zij al deze schilderingen met een blik kunnen overzien.

Een eigenaardig middeleeuwsch gebouw is het Roode Huis, waarover wij straks reeds spraken. Het bestaat uit vier oude, op verschillende tijdstippen ontstane gebouwen en maakt door zijn eigenaardigen vorm en kleur een eigenaardigen, echt middeleeuwschen indruk.

Zijn oudste gedeelten zijn afkomstig uit de XVe eeuw; de fraaie gevel is uit den Baroktijd. In den loop der eeuwen heeft het tot allerlei doeleinden gediend, tot stadhuis, gerechtshof, feesthal, waag en nu tot hotel.

Ook een tweede hotel der stad bevindt zich in een historisch paleis, het Venetiaansche huis, dat echter, in tegenstelling met zijn naam, meer op een hollandsch gebouw met een groot aantal ramen gelijkt.

Het oude 'Roode Huis', de schoone Sint-Pietersbron en het gezellige, Duitsche marktleven, dit vormt een verrukkelijk schouwspel.

De stad ligt zeer liefelijk tusschen de heuvels; wil men een mooi panorama van haar genieten, dan klimme men op de Maria-zuil, een hooge toren, bekroond door een Mariabeeld, op een hoogte aan den linkeroever der Moezel opgericht.

Ook de brug over de Moezel, die 190 M. lang en 7.50 M. breed is, dagteekent nog van den tijd der Romeinen; niet ver van hier zijn in de voorstad, Sint-Barbara, de overblijfselen opgegraven van de Thermen of Romeinsche baden, een kolossaal bouwwerk uit de IIIde of IVde eeuw.

Het is wel te verwonderen dat Duitschland, hetwelk zooveel belangstelling toont in de opgravingen van Dr. Schliemann in Klein-Azië, er niet aan schijnt te denken dat de grond rondom Trier wellicht niet minder rijk is aan oudheidkundige schatten.

Wat men onder de wijnbergen bij toeval vond, heeft een plaats verkregen in het Stedelijke Museum; het is bitter weinig in vergelijking van hetgeen men recht heeft hier te verwachten, maar geeft schitterende beloften aan degenen, die moeite, tijd en geld er aan ten koste willen leggen om aan dezen grond zijn verborgen schatten te ontnemen.

Fata morgana.
Door Isoline.

Ik was pas korten tijd op mijne nieuwe standplaats als controleur in de Kadoe, toen ik van mijn chef last kreeg, een perkara[1)] dicht bij Oenarang te gaan onderzoeken. Het betrof eene smokkelpartij, zoodat ik er hier niet veel van kan vertellen. Alleen dit: dat Oei Baba Song[2)] van Samarang was vertrokken met eene groote partij clandestine amfioen, die hij verborgen had in de trommels waarin hij zijne waren (organdi, knoopen, linten, enz.) rondventte.

Deze trommels waren voorzien van een dubbelen bodem en daarin was de amfioen verborgen. Des morgens vroeg was hij van Srondol (dicht bij Samarang)

1) Zaak.
2) De Chinees.

vertrokken, had tegen den avond Oenarang bereikt en was toen verder gegaan. Even voorbij de dessa Kalang-Toeri was hij den anderen morgen, dicht bij het kerkhof, gevonden, schijnbaar zittende tegen den pagger, doch toen men hem aanraakte, viel zijn hoofd van zijn romp; het rolde letterlijk voor zijne voeten neer. Zijne goederen lagen om hem heen verspreid, de trommels waren opengebroken, de amfioen (men dacht dat er voor een paar duizend gulden in zat) was natuurlijk verdwenen. Wie waren hier de schuldigen? Wie *kon* weten dat die man amfioen verborgen had? Om zijne andere goederen was het niet te doen geweest, die had men laten liggen, die hadden dan ook geene bijzondere waarde.

Onze verdenking viel het eerst op den ‘màta màta’[1] van de kongsi[2] der amfioenpachters. Alle mijne bemoeiingen bleven echter vruchteloos, alle mijne onderzoekingen liepen op niets uit. Overal stuitte ik op de schijnbare domheid der Javanen. Als ze mijne vragen niet wilden of konden beantwoorden hielden ze zich ‘voor den domme’ en toch sprak ik hunne taal voor een nieuweling vrij goed; het was niet zoozeer dat ze mij niet verstonden of begrepen, als wel dat zij mij niet *wilden* begrijpen.

De resident had mij zijn hoofdoppasser Wongso medegegeven, die door zijne bijzondere slimheid in staat was mij in deze zaak van veel dienst te zijn. Van deze buitengewone gave bemerkte ik echter niets, wel verbaasde mij zijn groote bijgeloovigheid. Bijgeloovig is iedere Javaan. Volgens zijn geloof is hij altijd door geesten omringd. Nergens is hij voor hun invloed beveiligd, zijn goede of kwade geesten begeleiden hem overal en zweven in de lucht om hem heen. Doch het zijn niet alleen de Javanen die daaraan gelooven, ook de op Java geboren Europeanen, die wij den naam van ‘Creolen’ geven, zijn niet vrij van dat bijgeloof. Zoo had ik te Oenarang den ouden heer H... ontmoet, die mij daaromtrent allerlei verhalen had gedaan, het eene al verwonderlijker dan het andere. Nu moet ik zeggen dat hij mij daarmede nooit verveelde; het geheimzinnige trekt altijd aan. Ik had ook reeds genoeg ondervinding van de toestanden op Java opgedaan om te weten, dat men die verhalen moet aanhooren zonder hoofdschudden of spottend lachje.

Een vriend mijns vaders, de oud-resident L., had mij vóór mijn vertrek naar Java vele inlichtingen en raadgevingen gegeven, o.a. ook deze: ‘Gij kent het land waarheen gij gaat en deszelfs bewoners alleen uit beschrijvingen en van hooren zeggen. Vergis u niet in de Inlanders, de zoogenaamd *domme* Inlanders. Sla nooit een raad van een u bevriend inlander in den wind. Let op al hunne gezegden en uitingen. Vooral als dienaar van 't Gouvernement zal u dat te pas komen. Bij alles wat zij zeggen, hoe nietig schijnbaar ook, hebben zij eene bedoeling. Ook is hun zoogenaamd bijgeloof dikwijls op wetenschappelijke gronden gebaseerd. Ik zeg u niet dat gij er aan gelooven moet, doch onderzoek eerst, voordat gij oordeelt of *ver*oordeelt. Geloof mij, menigeen zou er beter bij gevaren zijn, zoo hij de Javaansche “adat” wat meer ontzien had.’ Die woorden waren nog in den eersten tijd van mijn verblijf altijd in gedachten.

Voor op mijn erf stond een groote tamarindeboom. Daaronder vond ik op zekeren morgen vroeg, mijn erf rondwandelende, allerlei vruchten, ook koperen duiten, in nette volgorde gerangschikt liggen. Ik riep Kassim, mijn oppasser, en beval hem dat alles weg te nemen, die mij daarop vertelde dat dit eene offerande was aan een in dien boom vertoevenden geest. Gandoeròwo noemde hij dien. Nu, het hinderde mij

1) Spion.
2) Vereeniging.

niet, ik liet die vruchten en duiten daar dus liggen. Verwonderlijk scheen het mij echter toe, dat niemand het geld wegnam, want op passer-dag[1] kwamen er honderden Javanen met hunne pikols voorbij. Doch toen op zekeren nacht mijne rust verstoord werd door een oorverdoovend gegil en ik opstond, en naar de reden daarvan vernemende, hoorde dat de geest of gandoeròwo, die in den boom huisde, de voorbijgangers met steenen had geworpen, werd mij dit te kras en beval ik den volgenden morgen dat de boom geveld moest worden. Groote ontsteltenis onder mijne bedienden, en o wonder, noch voor geld, noch voor goede woorden kon ik iemand vinden die den boom wilde omhouwen. En van toegeven aan hun dom bijgeloof, daarvan was bij mij geen sprake. Mijn prestige zou er onder lijden!

Ik begaf mij dus op weg naar den Wedòno, die op een kwartier afstands van mij woonde. Toen ik dezen het geval vertelde, vertoonden zich ook op zijn gelaat sporen van groote ontsteltenis. Hij waarschuwde mij dat ik het niet moest doorzetten.

Niet alleen, dat ik niemand zou vinden die het goedschiks deed, want dit was zeer natuurlijk, daar degene die den boom *doodde* (dit waren zijne woorden) groot gevaar liep òf om ook spoedig te sterven òf om een groot ongeluk te krijgen; daarvan haalde hij eenige voorbeelden aan; doch ten tweede, ook mijn leven was daarmede gemoeid. Want de geest, die in den boom huisde, *wilde* er niet uit verdreven worden en zou zich wreken. Ik begon na te denken. Wilde ik doorzetten, dan kon ik den boom door kettingjongens (dwangarbeiders) laten vellen. Maar was er niets anders op te vinden? Opeens herinnerde ik mij den mij gegeven raad. ‘Tast ze nooit aan in hun bijgeloof, als het niet hoog noodig is.’ Ik herinnerde mij ook het verhaal van tante Mina, hoe hare vriendin, wier echtgenoot vreeselijk dronk, te Batavia naar een Arabier was gegaan, bekend dat hij iedereen van dit gebrek kon genezen. Deze had toen sigaren gegeven. Mevrouw moest maar zorgen dat mijnheer na iederen maaltijd zulk een sigaar rookte, dan zou hij geen lust meer gevoelen om te drinken. Ja, hij, de Arabier, zou Toewan Allah wel een handje helpen. Na het rooken van de eerste sigaar was haar echtgenoot eerst een weinig duizelig geworden en daarna bewusteloos neergevallen. De dokter had hem met groote moeite bijgebracht, doch

1) Marktdag.

TRIER: ARENA.

nog maanden daarna bleef de man verzwakt en leed hij aan duizelingen. De overige sigaren had de verschrikte vrouw, zonder er aan iemand over te gewagen, dadelijk verbrand. Ik dacht: hé, ze konden in mijn geval ‘Toewan Allah’ ook wel eens willen helpen, opdat hunne profetie uitkwam. Ik vroeg dus aan den Wedono om raad hoe ik in dit geval zou handelen, hem verklarende dat er in allen geval aan dat verstoren mijner nachtrust een einde moest komen. ‘O, als Toewan Controleur hem wilde vertrouwen, niets was gemakkelijker, hij zou hem daarin wel helpen.’ Ik moest een feestmaal (sédekah) geven, om den geest te

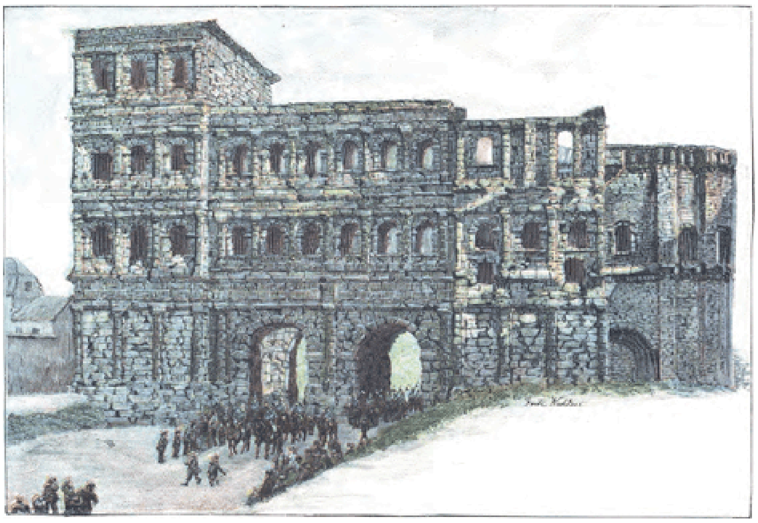

TRIER: PORTA NIGRA.

TRIER: MARKTPLEIN.

bezweren. Daartegen protesteerde ik uit alle macht. Ik, vertegenwoordiger van 't Gouvernement, ik zou het bijgeloof openlijk sterken door een sédekah te geven! Neen, daarvan kwam niets in. ‘Wat wilde ik dan?’ Wel, ik wilde er buiten blijven. ‘Saja, Toewan Controleur,’ met een beleefde buiging en een glimlach, ‘ik heb u begrepen. Ik ga met u mede en u zult er geen last meer van hebben.’ Op mijn erf aangekomen, deelde ik mijn oppassers en verdere bedienden mede dat ik, op verzoek van den Wedono, den boom zou laten staan. Denzelfden avond in mijne voor-galerij zittende, zag ik tegen zes uur een witte gedaante om den boom rondwaren en hoorde tegelijkertijd een zacht klagend gezang of recitatief. Ik zag van onder den boom dikke rookwolken naar de hoogte stijgen; een vreemde geur drong tot in mijne voor-galerij door en op mijne vraag wat dit was, kreeg ik ten antwoord: ‘Menjan’ (eene soort van Javaansche wierook).

Ik had dien geur reeds meermalen opgesnoven als ik 's avonds langs de eene of andere Javaansche kampong kwam. Bij voorkeur branden ze dat Donderdagavonds. Volgens hen verjaagt het schadelijke geesten, volgens mijne ondervinding verdrijft het schadelijke insecten, vooral die ellendige muskieten die mij gedurende den eersten tijd van mijn verblijf duldeloos deden lijden, niet alleen door hunne giftige beten of steken, doch ook door hun vervelend gegons, dat mij soms allen slaap belette.

Nu, ik wenschte mij zelven naderhand geluk dat ik naar den Wedono geluisterd had. Ik hoorde niets meer van den geest uit den 'Poehoen Assam,' ook merkte men niets meer van steenen gooien; gedurende de twee jaren dat ik er nog woonde, hoorde ik ook niets meer van offeranden.

Doch om nu tot mijn zaak of tot Wongso terug te keeren. Ik was zeer ontstemd over 't mislukken mijner zending. Ik schreef het niet slagen daarvan, het niet vinden der schuldigen voornamelijk aan Wongso toe. Was hij niet begonnen met toe te geven aan de bijgeloovige verhalen der bewoners van Kampong 'Kalang Toeri.' Zij haalden den 'Popokan' aan bij den moord. Het lichaam van den Chinees was vol blauwe plekken, wat ik natuurlijk aan slagen of stooten toeschreef. 'Heer,' zeiden ze, 'de doode Chinees is vlak bij het kerkhof gevonden. Daarop huizen allerlei geesten, ook de Popokan, de sétan met zijn vurige tong; daarmede hecht hij zich als een vampier op het lichaam van zijn slachtoffer en zuigt diens bloed uit, vandaar die blauwe plekken.'

'Zoo, en dan het afslaan van zijn hoofd?'

'O, dát is de 'Kapala gloendoeng.' O, dacht ik, nu heb ik jaren besteed aan 't leeren van Javaansch en Maleisch, daar sta ik nu te midden van de bevolking en ik ben eigenlijk van niets goed op de hoogte. Ik verzamelde al mijn geduld en vroeg om nadere inlichtingen omtrent den 'Kapala gloendoeng.' O, dat was een geest die in een doodshoofd huisde, dat op een kerkhof lag. Slaapt die geest, dan ligt het doodshoofd stil, ontwaakt hij echter, dan begint het te rollen. Wee dengene die er tegen aan schopt, wee vooral dengene die het 's nachts tegenkomt, als het van het kerfhof op den weg is gerold. Nu begreep ik meteen waarom geen Javaan 's nachts over een kerkhof wil gaan, ook hun tegenzin, om er langs te loopen als het donker wordt.

Voordat ik naar mijne standplaats terugkeerde, wilde ik echter nog eerst naar Samarang gaan om te trachten daar iets naders te ontdekken. Wij vertrokken dus des 's nachts van Oenarang en kwamen des morgens te zes uur bij mijn oom den griffier K. aldaar aan. Deze hielp mij nog in mijn onderzoek, doch tevergeefs. De zaak bleef duister, 'Koerang trang,' zooals de inlanders het noemen.

Door dit alles was het later geworden dan ik eerst gedacht had; wij gingen laat aan tafel en bleven daarna nog wat praten. Ik vertelde wat de heer H., van Oenarang, mij verteld had van zoogenaamd tamme tijgers, door de inlanders 'Matjan Boemi' genaamd. Hij had mij namelijk 't volgende verteld:

'Ik logeerde op het koffieland "Soeka Sini" en hoorde daarvan door den heer des huizes vertellen, hoe Ma Wirio, die iederen nacht te twee uur opstond om kwé kwé (gebak) te maken, dat zij des morgens vroeg op de passer verkocht, iederen nacht bezoek kreeg van een tijger, die zich bij het vuur kwam warmen. Wilde de heer S. *mij* beetnemen, dacht ik, of spelde Ma Wirio *hem* wat op de mouw. Een tijger, die zoo bang van vuur is, die zou zich komen warmen bij een vuur! En nog meer. Hij zou Ma Wirio stilletjes hare koekjes laten bakken, in plaats van haar op te happen.

“Qui est ici la dupe?” vroeg ik mij zelven af, en nam mij voor het te onderzoeken. Ik besloot dus op zekeren nacht op te blijven. Tegen half drie liep ik mijne kamer uit, kwam in de achtergalerij, liep daar de trappen af en moest een hoek omslaan om zoo de keuken te bereiken. Ofschoon ik mij zoo zacht mogelijk bewoog, kon men toch in de nachtelijke stilte mijne voetstappen hooren. Verbeeld u mijn schrik, toen ik voor de keuken kwam. Ik bleef evenals vastgenageld staan. Onverstoorbaar kalm zat Ma Wirio daar koekjes te bakken op een groot houtvuur, dat den ganschen omtrek verlichtte, en daarnaast, ja bijna vlak daarbij, lag een groote tijger, die op het geluid mijner aankomende voetstappen zijn kop ophief en mij onderzoekend aanstaarde. Ik weet niet dat ik nog ooit in mijn leven zoo hard geloopen heb. In eenige sprongen was ik in mijne kamer terug, blootsvoets; mijne sloffen had ik onderweg verloren, en bevend van schrik wierp ik de deur achter mij dicht.’

Oom vertelde mij toen dat de Javaan onder tijger ‘Boemi’ een zeer ouden tijger verstaat, die niet meer in staat is om aan te vallen of een prooi te bemachtigen en dus niet voldoende meer voor zijn onderhoud kan zorgen. De Javanen beschouwen dien tijger als heilig, wat niet te verwonderen is, als men bedenkt, dat ze gelooven dat de geest van een hunner voorvaderen in diens lichaam huist; valt een tijger hun niet aan, dan zullen zij hem ook niet dooden of aanvallen. Uit eerbied voor hem, spreken ze nooit zijn naam uit, maar als ze van hem spreken, noemen ze hem Grootvader[1]. Zulk een ouden tijger voorzien ze in den omtrek steeds van voedsel. Oom vertelde verder dat een vriend van hem, die eens zulk een tijger gedood had, naar Europa de wijk had moeten nemen om aan de woede der bevolking te ontkomen. Van zoogenaamde spooktijgers had hij ook verhalen gehoord, doch alleen uit den mond van Inlanders, en hechtte daaraan dus evenmin als ik de minste waarde. Zoo pratende en luisterende was het vrij laat geworden. 't Was bij elven toen ik begeleid door Wongso weer te paard naar Oenarang terugreed.

't Was in Februari, de westmousson heerschte nog, 't had dien morgen nog hard geregend. ‘Straks komt de maan op,’ zei oom, ‘ik denk wel, dat het droog zal blijven; goede reis, Willem!’ riep hij mij nog na. Wij

1) Pa-tjang of Papa-Bezar.

gingen den binnenweg op die naar Tjandi voert. En daar den berg beklimmende, zag ik de maan opkomen. Den berg bestegen hebbende keerde ik mij om, zoowel om mijn paard wat te laten rusten van het klimmen als om het prachtige gezicht te bewonderen.

De stad Samarang met hare witte villa's lag, door de maan verlicht, als een panorama aan mijne voeten; op zij zag ik Kampong Torbaya liggen, bijna geheel in de wuivende palmen en waringins verscholen en daarachter als een schitterend zilveren streep: de zee, de machtige zee, haar eentonig en toch zoo krachtig aangrijpend lied zingende. Men kon van hier duidelijk de branding hooren. Het donderend geklots der golven klom door de diepe stilte als het ware tot ons op. Iedereen, die te Samarang gewoond heeft, weet hoedanig de zee daar op de reede kan spoken in den westmousson; en zonderling, hier boven was het toch bijna bladstil.

‘Toewan lihat apa’ - ‘waar kijkt mijnheer naar?’ vroeg Wongso mij.

Een inlander schijnt niet zeer gevoelig voor natuurschoon te zijn. Is het misschien omdat hij, te midden dier schoone natuur geboren en opgegroeid, die niet meer opmerkt? Ik antwoordde dus kortaf: ‘Naar de zee.’ Toch scheen dit schouwspel op Wongso ook eenigen invloed uit te oefenen; want hij mompelde ‘Bagoes songo’[1)]. Met een zucht keerde ik mij om. Het gezicht der zee bracht mijne gedachten weer naar de Middellandsche zee terug, waar ik dikwijls ook in 't maanlicht aan het strand met mijne moeder had gezeten. Tot herstel van gezondheid was zij er heengegaan, doch aan de gevolgen eener borstziekte daar overleden. Hoe menigmaal kunnen degenen, die in Indië geboren zijn, op den duur het Hollandsch klimaat niet verdragen. Zoo was het met mijne moeder gegaan. Ik was pas 14 jaar toen ik haar verloor. Nu kwamen wij aan eene verlichte kampong, die diep in 't loover verscholen lag. Het licht der maan vermengde zich met dat der ‘obors’[2)] en gaf tooverachtige tinten aan die verschillende met witte of rose bloemen bedekte boomen.

Men vierde er feest. De zachte tonen der gamelang vermengden zich met het gegons eener feestvierende menigte. Langzaam stierf het geluid weg, terwijl wij hooger stegen.

Als van eene Eolische harp werden ons nog langen tijd eenige tonen op de vleugelen van den wind nagedragen. 't Was het Javaansche volkslied ‘Nina nonna’[3)]. Ook dit stierf eindelijk langzaam weg en eene diepe stilte omringde ons. Geen geluid van krekels of andere insecten, zooals men anders meestal hoort. Als droomend reed ik verder. Ik dacht aan mijne zoo jong gestorven moeder, wier gelaat ik mij weder voor den geest riep. Met weemoed dacht ik aan haar eenzaam graf, daar aan die vreemde kust, dicht bij de zee. Mijn vader had op haar graf laten beitelen: ‘Dormite in pace finche risvegliate alla luce eterna, a rivederci in un mondo immacolato’[1)].

't Was mij juist heden alsof haar geest mij omzweefde, alsof de plechtig stille natuur, die mij omringde, die gedachte in mij opwekte. Zou ik haar, zou ik mijn vader, dien ik pas verloren had, wel ooit wederzien? Bestond er wel een wederzien, een hiernamaals? Wat was eigenlijk het leven toch, zoo kort en dikwijls zoo vol

1) Waarlijk schoon.
2) Flambouwen.
3) De Javaansche vrouwen zingen het als wiegelied. Men zegt dat de melodie nog afkomstig is van de Portugeezen.
1) Rust zacht. Eenmaal worden wij in een helderder licht, in eene schoonere wereld hereenigd.

zorgen en moeiten? Waartoe diende het? Plotseling stoorde Wongso mij in mijne overpeinzingen. 'Di sini itoe Kemboeran, Toewan'[2], hoorde ik hem op fluisterenden toon zeggen. 'Van welk graf spreekt gij?' vroeg ik kortaf. 'Van den Hadji, waarvan Toewan K. u verteld heeft.' Oom had mij namelijk verteld dat er jaren geleden een priester op Tjandi gewoond had, bekend zelfs bij de Europeanen door zijne wonderbare genezingen. Tegenwoordig, nu men op de hoogte is van het hypnotisme, weet men dat de Javanen die wetenschap of natuurkracht reeds eeuwen kenden en beoefenden voordat wij, westerlingen, daarvan iets afwisten; ja dat wij met onze zoogenaamd wetenschappelijke geleerdheid het zelfs waagden den spot daarmeê te drijven. Doch eenige jaren geleden schreven zelfs eenige goed ontwikkelde Europeanen die genezingen nog aan wonderkrachten toe. Wongso zat op de trap bij oom's bedienden toen mij dit verhaal gedaan werd. Zoo had hij het denkelijk gehoord.

'Hier ligt de heilige man begraven,' hernam hij plechtig fluisterend. 'Zoo,' antwoordde ik korzelig omdat hij mij in mijne overpeinzingen stoorde. 'Spreek er liever niet van, gij moest de dooden laten rusten.' 'Ach Heer,' antwoordde hij, 'al laten wij ze rusten, ons menschen laten zij niet met rust.' Getroffen door den droeven toon zijner stem en tevens door de overeenkomst van zijne gedachten met de mijne, hernam ik onwillekeurig zachter gestemd: 'Hoe komt gij daaraan, waarom zouden zij ons hinderen? Er is nog nooit een doode teruggekomen.'

'Ja wel, Heer, de "Orang blanda" gelooven er niet aan, maar wij "Orang Islam" *weten* dat het waar is, omdat ze ons opzoeken.'

'U opzoeken,' riep ik ongeloovig uit. '*Wie* zou u opzoeken?'

'Zie Heer, het is mijn schuld,' hernam hij op gedempten toon, 'ik heb *hare* rust verstoord en daardoor laat ze mij geene rust meer. Ik was getrouwd met Aminta, het mooiste meisje uit den kampong Kajong van Soerabaya; maar hare schoonheid was nog niets, ze was zoo lief, zoo goed, zoo werkzaam en knap. Zij kon de mooiste sarongs batikken. Wij waren gelukkig. Doch dit mocht niet zoo blijven. De "Demit"[3] zag haar en hij gunde haar niet aan mij. Des morgens

2) Hier is het graf, Heer.
3) De geest der cholera.

kookte zij nog mijne rijst en des avonds was zij reeds verhuisd.[1] Hij had haar meêgenomen. Gelukkig dat onze kleine Amin haar voorgegaan was om haar den overtocht gemakkelijk te maken.'

De Javanen gelooven dat zij na den dood een smalle brug moeten overtrekken, zoo smal als een paardenhaar. Velen vallen van die brug af en de diepte in, doch zoo men vroeger een zoontje verloren heeft wordt dit voor de moeder als een groot geluk beschouwd, want hij helpt er haar veilig over.

'Maar luister, Heer,' vervolgde hij, 'ik was ontroostbaar, dag en nacht riep ik om haar. Toen is zij gekomen, want daardoor kon zij niet rusten in haar graf

TRIER: ONZE-LIEVE-VROUWEKERK.

en den avond van 't opheffen der Ramandan[2] verscheen zij mij voor 't eerst; zij keek mij droevig aan, zonder spreken; de dooden mogen niet meer spreken; doch zij heeft mij na dien tijd niet verlaten en des avonds, als ik naar huis ga, hoor ik hoe hare zachte voetstappen mij volgen.'

Op dat oogenblik was het mij alsof de man, die daar naast mij reed, niet meer mijn dienaar, de bijna verachte Javaan was, ik zag in hem een lid van dezelfde lijdende menschheid, ja, bijna mijn broeder. Hadden wij beiden niet dezelfde smarten geleden, betreurden wij niet beiden onze geliefde dooden?

De tijd geneest alle wonden, zegt men. Neen er zijn wonden, die nooit genezen, die altijd door blijven bloeden, al kan onze omgeving dit ook niet altijd opmerken.

1) Gestorven.
2) Groote vasten.

Langzamerhand was ook het weêr veranderd; de wind was eenigszins opgestoken en hoorde men van verre, als het ware hoog in de lucht boven onze hoofden ruischen. De maan scheen nog altijd, maar was nu als omfloerst en scheen als door een gazen sluier, 't geheele landschap was als in een blauwen, doorzichtigen nevel gehuld.

Was het wonder dat die vreemde natuur, dat tooverachtig landschap een machtigen invloed op mij uitoefende en mij als het ware in vroeger, in gelukkiger tijden verplaatste?

Ha, daar kwamen wij aan een post, het licht zagen wij reeds van verre; en ofschoon niet bevreesd deed het gezicht dier menschelijke woning mij toch weldadig aan.

Nu nog even geklommen, dan kwamen wij aan het plateau en waren zoogoed als op onze bestemming. Onze paarden werden nu ook vermoeid; langzaam klommen wij de hoogte op en stapvoets wilden wij verder gaan, toen ik eensklaps een uitroep van schrik van Wongso hoorde. Hij hield zijn paard in en ook het mijne stond stil. Zonder spreken wees hij voor zich uit. De weg was daar vlak, bijna zonder boomen of struiken; op eenigen afstand zag men de doffe omtrekken der bergen; en dáár op zij van den weg, geen tien meters van ons af, zag ik een reusachtigen tijger op den grond uitgestrekt liggen. En vreemd: onze paarden toonden niet de minste vrees of angst. Zij wilden doorgaan. En 't is immers bekend dat een paard reeds van verre door den reuk een tijger opmerkt als de menschen hem nog niet kunnen bespeuren. Ik haalde mijn revolver te voorschijn. ‘Djangan

Toewan'[1], zeide Wongso smeekend. 'Nette'...[2] In een opzicht had echter die bijgeloovige Javaan gelijk, namelijk dat ik niet schieten moest. Wat kon ik met een revolver uitrichten tegen dat reusachtige dier? Wij moesten niet beginnen hem aan te vallen. Terugkeeren, daarvan was ook geen sprake, dan zou hij ons stellig vervolgen. Er dus langs heen en wel zoo spoedig mogelijk, vooral daar de paarden, niet de minste vrees toonende, nog steeds vooruit wilden. 'Troes'[3], zeide ik gebiedend, en Wongso kon stellig niet aan mij merken dat ook ik lang niet op mijn gemak was. Voor geen macht ter wereld zou ik ooit aan een Javaan toonen dat iets mij vrees kon inboezemen. Doodbedaard stapten onze paardjes verder, er vlak langs; de tijger bewoog zich nog steeds niet, en in het nevelachtig licht der maan scheen mij de tijger, toen ik er langs reed, bijna doorzichtig toe.

Wij waren er voorbij. Ik keek even om. Wongso mompelde weer iets, - nu was 't eene tooverspreuk of bezwering. De weg was ledig. Ik zag niets meer. Ik zei geen woord, en stilzwijgend reden wij verder. Wongso reed vlak naast mij, door den angst zeker den eerbied voor mij uit 't oog verliezende. Ik lette er niet op, want mijn eigen toestand boezemde mij bezorgdheid in. De vermoeienissen in de laatste dagen doorgestaan, de teleurstelling door het niet slagen mijner zending, dat alles had zeker mijne zenuwen geschokt. Ik leed aan hallucinaties. Ik had van zoo'n geval gelezen, en die man, de boekhandelaar Jacobi van Leipzig was er afgeholpen door een flinke lating, volgens de toenmalige onderwetsche manier van genezing. Dat zou mij ook goeddoen. 'Ha ha!' Ik lachte hardop.

'Apa Toewan?'[4] hoorde ik Wongso vreesachtig vragen.

'Niets,' antwoordde ik kortaf. Dat had ik nu van mijne verbroedering met dien bijgeloovigen Javaan. Ik, die mij zelven voor zeer ontwikkeld hield, die volgens de natuurkunde zou kunnen bewijzen, dat zoo iets niet bestond of *kon* bestaan, ik had mij vrees laten aanjagen door eene hallucinatie. Ik zette mijn paard in draf en weldra bereikten wij de woning van den Wedono.

Deze scheen tegelijk verschrikt en verblijd dat hij mij zag.

'Ik dacht dat Toewan Controleur morgen pas zou terugkeeren,' stamelde hij. 'Had ik dat geweten...'

'Welnu, wat is er dan?' vroeg ik kortaf. Ik was vermoeid en knorrig.

'Wel omdat wij den ganschen dag een tijger nagezeten hebben, die gisternacht eene koe bij den heer Mac. G. weggevoerd had.'

'Een tijger,' herhaalde ik, hem verbaasd aanziende. Ik kon geen woord meer zeggen. *Wat* was het dan dat ik ontmoet had? Ik zei echter niets. Of mijn oppasser iets verteld heeft weet ik niet, want den volgenden morgen vroeg vertrokken wij reeds.

Ik was dit geheele geval reeds bijna vergeten en liever dacht ik er ook niet aan terug. Ik meende dat het toenmalige gezicht een blijk was geweest van ziekelijke overspanning of groote zenuwachtigheid; iets dat vooral bij een dienaar van het Gouvernement in het geheel niet te pas kwam. Ik had het nooit aan iemand verteld, uit vrees van bespot te zullen worden.

1) Doe het niet, Heer.
2) Nette, de spooktijger.
3) Ga door.
4) Wat is er, Heer?

Ik was inmiddels Assistent-Resident geworden. Ik was gelukkig getrouwd en woonde met mijne vrouw en kinderen in eene der schoonste streken van Java. Daar kreeg ik aanschrijving van 't Gouvernement dat een Duitsche geleerde eenigen tijd in onze reisidentie zou blijven doorbrengen om onderzoekingen in de omstreken te doen. Dien moest ik op de meest welwillende wijze daarin hulp verleenen. Hij kwam bij ons logeeren en werd spoedig de vriend mijner kinderen, vooral van mijn oudste dochtertje, die hij met allerlei verhalen kon bezighouden.

Zoo zat zij op zekeren avond te bladeren in een oud 'Magasin pittoresque' toen ik haar aan hare gouvernante, die naast haar zat, hoorde vragen:

'Fata Morgana? wat is dat, juf?'

'Fata Morgana?' zeide deze nadenkend; 'geef dat boek eens hier, dan zal ik het u vertellen.'

'O,' zeide Herr Friedrichs, 'dat zal *ik* u vertellen, want dat heb ik juist "so wunderschön" in de Middellandsche zee gezien.'

Hij legde haar toen uit dat door verandering in de lucht of verschillende luchtlagen somtijds eene luchtspiegeling kan ontstaan, waardoor men verwijderde streken als het ware in de lucht ziet zweven. Hij had dit dicht bij Messina gezien. Hij vertelde haar toen ook dat dit verschijnsel dikwijls waargenomen werd in de Poolstreken, dat het ook wel eens voorkwam bij *neveligen* maneschijn. Ik werd eensklaps oplettend. Toen mijn dochtertje naar bed was, vertelde ik hem mijn gezicht van den zoogenaamden 'Nette' of spooktijger der Javanen. Ik beschreef hem nauwkeurig hoe de maan als door een sluier van paarlemoer alles in een blauwen nevel had gehuld. Ik beschreef hem hoe het mij trof, dat het dier bijna doorzichtig was, ook hoe ze in den omtrek dien dag een tijger vervolgd hadden. Zelfs aan mijne vrouw had ik er vroeger geen woord van gerept; doch nu was het raadsel opgelost. De tijger, dien ik gezien had, lag denkelijk ergens te rusten en het nevelachtige maanlicht had zijne gestalte op de opene plek teruggekaatst. Wat ik gezien had was noch een wezenlijke tijger, noch eene hallucinatie geweest. 't Was eenvoudig een beeld geweest der 'Fata Morgana.'

Onze woningen.
Een en ander over versieringskunst.

De smaakvolle indeeling van een huis - zegt de Duitsche architect L o t h a r A b e l in een dezer dagen verschenen artikel over het bouwen en versieren van huizen, dat wij hier beknopt weergeven - heeft niet alleen betrekking op al wat met het schikken en in-

richten van den plattegrond en met het uiterlijk van den gevel in verband staat, maar ook op de inwendige bewerking der vertrekken. Het doel en de bestemming van het gebouw plaatsen natuurlijk de grootte, het aantal en de inrichting der localiteiten op den voorgrond, en deze kunnen op allerlei manieren tot een geheel verbonden worden; maar hunne fraaie en doelmatige inrichting moet een product van den goeden smaak wezen, dat ten allen tijde niet alleen het talent van den bouwmeester, maar ook den geest en de denkwijze van den eigenaar doet uitkomen.

De vorm der hoofdmassa van een gebouw is over het geheel tamelijk vastgesteld, en bepaalt zich slechts tot figuren, die uit hoekige en ronde lijnen samengesteld kunnen worden. Het zou voorzeker smakeloos zijn, aan de gebouwen den vorm van dingen te geven, die buiten het eigenlijke gebied der bouwkunde liggen; ook zou het bij een grilligen vorm van den plattegrond totaal noodelooze kosten veroorzaken, de vele uit- en inspringende hoeken, of de volgens allerlei krommingen loopende wanden en muren weder te verbergen. In alle werken der bouwkunst behoort men daarom de aandacht niet op bijzaken te vestigen, - ook mag men het karakter van een gebouw niet door het zonderlinge der uitwendige gedaante verbergen, en daaraan bijv. het voorkomen van een vaas of van een afgeknotte kolom geven, zooals zeker Fransch bouwmeester in den aanvang onzer eeuw zich in 't hoofd haalde.

Evenals de *eenvoud* aan de buitenzijden van een gebouw, wanneer het op smaak aanspraak maakt, onmisbaar is te achten, evenzoo mag in dit opzicht ook het binnengedeelte niet verwaarloosd worden. Hoevele kamers ziet men niet, waarin de versieringen en decoratieve voorwerpen opeengestapeld en op onnatuurlijke wijze aangebracht zijn? Blijven echter de wanden geheel ledig, dan zal een dergelijke kale kamer nooit gezellig zijn en niemand er zich gaarne in ophouden, want men voelt telkens onwillekeurig het terugstootende der ledige wanden. Zij mogen daarentegen ook weer niet te vol, maar slechts zoo versierd zijn, als door de bestemming der kamers en den goeden smaak gevorderd wordt.

Omtrent de versieringen aan de buitenzijden der Grieksche en Romeinsche woonhuizen is eigenlijk niets bekend, en zelfs de oude schrijvers geven ons dienaangaande geen opheldering; daarentegen is het bewezen, dat de rijken en aanzienlijken des te meer aan de inwendige stoffeering ten koste legden. Zooals bekend is, waren reeds ten tijde van Homerus de woonkamers prachtig opgesierd, om welke reden deze dichter er dan ook de omschrijving: ‘het overal blinkende gedeelte’ op toepaste. De wanden der zuilengangen van het peristyle (rijen kolommen vóór het huis) waren over 't algemeen met stucwerk en de zolderingen met vakken versierd. Op dezelfde wijze werden ook de overige gedeelten van het huis: de gezelschapskamers, de bibliotheken en de andere vertrekken gestoffeerd, en bij voorkeur met rechtstreeks op den wand geschilderde tafereelen voorzien. Bij de plundering der Grieksche steden door de Romeinen werden die voorstellingen van de muren losgemaakt en, met vele andere kunstwerken, vervolgens naar Rome overgebracht.

De overblijfselen van de bouwkunst der ouden hebben, door alle eeuwen heen, ten opzichte der artistieke uitvoering de bijzondere opmerkzaamheid getrokken. De ruïnes der Grieksche bouwwerken hebben ten allen tijde wegens hunne schoonheid, en de overblijfselen der Romeinsche monumenten wegens den vaak zeer practischen geest, die zich daarin uitspreekt, de aandacht der oudheidkenners en der architecten geboeid.

In de dagen van Pericles (vier eeuwen vóór Chr.) waren de Grieken zeer gesteld op prachtige eetkamers, waarin zij hunne verkwistende gastmalen hielden. De zolderingen en de wanden hadden een rijke versiering van schilderwerk bekomen, en de vloeren waren òf met marmeren platen, òf met mozaïek belegd; somtijds waren er ook kostbare tapijten over uitgespreid, en hingen er dergelijke gordijnen voor de deuren. De schenktafel of het buffet was met zilveren en verguld vaatwerk bezet; goud, edelgesteenten en ivoor verhoogden de pracht van het huisraad en de meubelen, die meerendeels van Perzischen oorsprong waren. De Romeinen, die de Grieken op het stuk van smaak ook hierin navolgden, konden ten opzichte van pracht niet alleen spoedig met hen wedijveren, maar overtroffen hen later zelfs in weelde en verkwisting. Voor de zuilen van het attrium (overdekte voorzaal) werden de zeldzaamste marmersoorten gebezigd, en de voornaamste sieraden in de voorhoven waren de beelden der voorouders, die men aanvankelijk slechts van was boetseerde, maar later van marmer of brons liet vervaardigen. Ook de bibliotheken werden menigmaal versierd met de busten der geleerden, wier werken men daar bewaarde. De vloeren, zolderingen en wanden bevatten altijd fraaie, kostbare versieringen, en werden zelfs in de huizen der minder bemiddelden, zij het dan ook zonder praal, toch altijd met smaak ingericht.

Marmer, verheven gipswerken, verguldsels, schilderijen en beeldhouwwerk van allerlei aard waren de hulpmiddelen voor de stoffeering der kamers, die op zóó velerlei wijzen en in zóó eindeloos afwisselende samenstellingen gebezigd werden, dat de rijkdom van ideeën bij de toenmalige kunstenaars onze grootste bewondering verdient, en ook nog tot op den huidigen dag van buitengewoon groot belang voor ons blijft, omdat wij ze als modellen ook voor de stoffeering van onze eigene kamers beschouwen en derhalve navolgen. In de kamers van minderen rang der Romeinsche huizen bestond de bovenvloer uit een laag gips, waarop kleine tichelsteenen op hun kant en vischgraat-gewijze ingelegd waren; doch in de betere vertrekken werden daarvoor marmeren platen gebezigd. De nòg rijkere en kostbaarder vloeren bestonden uit mozaïek, waarin vooral de Grieken het tot een hoogen trap van volkomenheid gebracht hadden.

Bij de Romeinen waren de zolderingen òf vlak, òf gewelfd. De laatstgenoemden kregen verdiepte vakken of vullingen, die met versierde geledingen voorzien

waren en in het midden een rozet bekwamen. Op de vlakke zolderingen bevonden zich meestal verheven gipswerken met figuren en andere ornamenten, die in de voorname vertrekken ook met verguldsels en zelfs met edelgesteenten versierd werden. De Romeinen bootsten echter de Grieken ook dáárin na, dat zij hunne zolderingen met schilderwerken lieten voorzien, die zelfs nu nog van den besten smaak getuigen.

Wanneer vloer en zoldering zoo rijk versierd waren, verlangden natuurlijk ook de wanden eene soortgelijke stoffeering, en hiervoor werden marmeren en andere kostbare steensoorten gekozen; ook maakte men voor de wanden veel gebruik van mozaïek, maar de meest in trek zijnde soort van wanddecoratiën waren toch schilderwerken. De inrichting der met schilderijen versierde wanden is steeds zoo geweest, dat er rondom onder de zoldering der kamer een rondgaande lijst van gips of marmer werd aangebracht; langs den vloer bevond er zich dan een lambrizeering, die op een laag voetstuk of plint rustte en met een deklijst of dekrand voorzien was. Deze lambrizeering werd toen evenwel tot op manshoogte gemaakt, dus hooger dan de bij ons gebruikelijke. Het gedeelte tusschen de lambrizeering en de plafondlijst werd ingenomen door geschilderde tafereelen, die alle mogelijke voorstellingen te zien gaven en uit historische gebeurtenissen, landschappen, mythologische figuren, benevens de meest uiteenloopende soorten van ornamenten bestonden.

Enkele Oostersche volken, die men op het gebied van den smaak nu juist niet het hoogst pleegt aan te slaan, schijnen echter toch beter dan de Europeanen te hebben ingezien, hoe de groote monumenten der bouwkunst aangelegd moeten worden. Maar ook de Romeinsche architecten wisten, naar de oude overblijfselen hunner bouwkunst te oordeelen, de grootte en het karakter der paleizen overeenkomstig de hoogheid van de heerschers der toenmalige wereld in te richten.

De Japansche smaak heeft in den laatsten tijd als een hoogst karakteristieke indringer onze woningen weten binnen te sluipen, en wij nemen hem deze indringendheid niet bijzonder kwalijk, want men ziet deze veelvoudige versiering steeds met groot genoegen. In de woningen der rijke, artistiek ontwikkelde verzamelaars vond men reeds vóór meer dan 50 jaren de Japansche en Chineesche kunst sterk vertegenwoordigd; maar eerst door de wereldtentoonstellingen te Parijs en te Weenen is de Japansche smaak gepopulariseerd, zoodat men thans geen voet verzetten kan zonder hem te ontmoeten. Niet alleen in de Europeesche wereldsteden, maar ook in New-York vindt men tegenwoordig bijna geen huis zonder zijne 'Mikado-kamer,' geene jonge dame zonder haar 'Mikado-boudoir'. De krachtigste stoot in die richting werd echter gegeven door het tooneel, en men ziet daaruit weer, hoeveel invloed de schouwburg op den smaak kan uitoefenen, waar dan nog de omstandigheid bijkomt, dat deze decoratieve artikelen thans betrekkelijk zeer goedkoop en gemakkelijk te krijgen zijn.

Wat de smaakvolle stoffeering onzer kamers thans betreft, deze moet in de allereerste plaats overeenkomen met de eigenlijke bestemming van het vertrek. De gewone huisvertrekken moeten, gelijk vanzelf spreekt, eene eenvoudige, smaakvolle versiering bekomen, en de zoogenaamde pronkkamers of feestzalen daarentegen rijk en prachtvol gestoffeerd worden. Gezelschapskamers, salons, eetkamers enz. houden het midden tusschen de eerstgenoemden. Van de bestemming der kamer hangt de karakteristieke versiering af; een zitkamer kan een lichte, phantastische decoratie te zien geven; eetkamers kunnen met takken en ranken vol vruchten, met schotels en

schalen, met fruit, gevogelte en wild versierd worden; in bibliotheken moeten de portretten van geleerden en kunstenaars, en in de salons allerlei soorten van ornamenten, die evenwel rijker dan in de gewone zitkamers behooren te zijn, worden aangebracht. De dagelijksche huiskamers richte men echter eenvoudiger in en versiere die met smaakvolle decoratiën, waarbij eene aangename afwisseling niet gemist mag worden. Deze bestaat daarin, dat men de wanden van al de kamers niet eenerlei kleur geeft, en ook met zolderingen en vloeren evenzoo handelt.

In pronkkamers worden de plafonds met ornamenten en schilderwerk of stuc versierd, - in eenvoudiger vertrekken blijven de zolderingen wit, of worden zij met lichte kleuren afgezet. In eet- en gezelschapskamers moet men altijd kroonluchters aan de zoldering hangen, omdat deze de ledige ruimte verlevendigen en de geheele kamer gezelliger maken. De vloer mag nooit rijk en bont ingelegde parketten bekomen, en de meest gepaste versiering blijven altijd de daarover uitgespreide fraaie tapijten.

Ten opzichte der p a r k e t t e n als vloeren wenschen wij hier nog op te merken, dat men ze nooit te veelkleurig moet maken, maar de verschillende in te leggen stukken, afgezien van hunne vormen, hoogstens slechts uit twee houtsoorten van geheel verwante kleuren, een lichte en een donkere, moet samenstellen. Bijzonder kunstig ingelegde houtwerken maken als vloeren geen aangenamen indruk, - ook moet men de teekening slechts uit gelijke, door driehoeken en vierkanten gevormde figuren doen bestaan.

Wanneer wij in aanmerking nemen, dat men de groote weldaad van een geregeld staats- en volksleven bovenal aan de wijze wetgevingen, de wetenschappen en de industrieele kunsten onzer eeuw te danken heeft, dan moeten wij, om de vruchten van het verstand te kunnen genieten, óók het gevoel voor orde, benevens voor het goede en het schoone in 't algemeen, juist beoordeelen en met de tegenwoordige levensbeschouwingen in overeenstemming trachten te brengen. Naar men weet, sluimert de kiem van het vermogen om dit te begrijpen in ieder mensch; maar slechts bij meer begaafde, bevoorrechte lieden ontwikkelt het zich van zelf en brengt het vruchten voort. Zal het echter ook in de breede volkslagen ontkiemen, dan moet het zorgvuldig aangekweekt worden. Onze hoogescholen en alle andere inrichtingen van onderwijs hebben de aankweeking der wetenschap en van het verstand op zich genomen, - maar het aankweeken van den goeden smaak in aesthe-

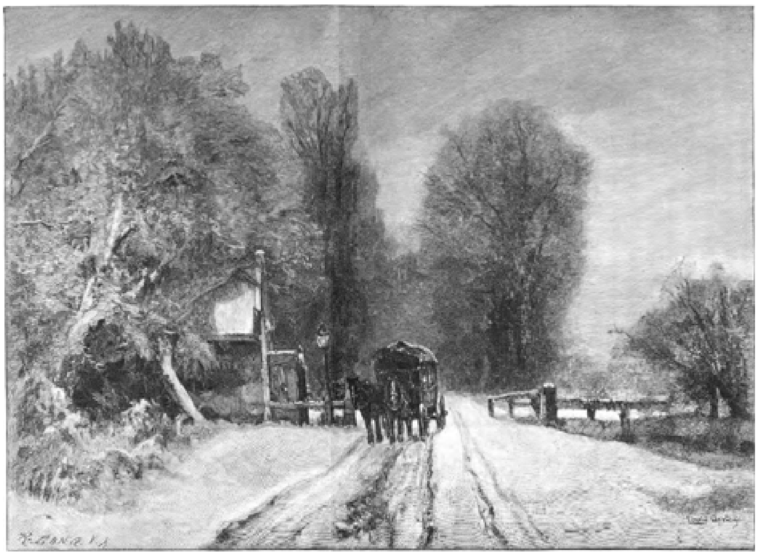

EEN WINTERLANDSCHAP. Naar Louis Apol. (Zie blz. 16.)

tischen zin, het éénige waardoor de beeldende kunsten een heilzame werking teweeg kunnen brengen, wordt helaas! slechts te zelden aan onze scholen onderwezen, ja vaak zelfs geheel verzuimd!

Maar een onderzoek, of er eigenlijk een erkend juist gevoel voor het schoone bestaat, leidt in onze dagen nog altijd tot de bekende uitbreiding der beteekenis van het begrip 'smaak'. In vroeger tijd was dit woord natuurlijk slechts in zinnelijke beteekenis gebruikelijk, terwijl het tegenwoordig meest in aesthetischen zin toepassing vindt. Laatstgenoemde veronderstelt echter, dat met den goeden smaak in zake de kunst ook een echt kunstbegrip gepaard gaat. Dat er over den smaak niet valt te twisten, kan daarom slechts op de zinnelijke beteekenis betrekking hebben, - want in artistiek en intellectueel opzicht is de smaak aan regelen onderworpen, die dan ook feitelijk door elken beschaafde erkend worden.

Uit deze oogpunten de zaak beschouwend, hebben wij een poging gedaan om eenige grondstellingen saam te vatten, waarnaar men de woonhuizen behoort in te richten, om dit doel door een smaakvolle stoffeering nader te bereiken; want men heeft door de onjuiste meening, dat de beeldende kunsten en de zoogenaamde smaakrichting slechts voor tijdverdrijf en vermaak dienen, de aesthetische waarde juist bij het inrichten van woningen aanmerkelijk verlaagd.

De goede uitwerkselen eener smaakvolle inrichting bestaan echter niet alleen daarin, dat het geheele huis zich ten opzichte van zijne bestemming en zijne bruikbaarheid op de gunstigste wijze voordoet, en in den waren zin des woords het aanzien heeft van een ruimten omvattend geheel, waarbij noch gebrek, noch overdaad heerscht, - maar dat ook ieder bestanddeel door de plaats, waar het zich bevindt, een aangenamen indruk teweegbrengt, ten gevolge waarvan men dit, geheel onwillekeurig, met zeker genoegen in oogenschouw neemt. Enkele afzonderlijke schoonheden kunnen wel is waar ook bij een overigens geheel smakelooze inrichting bewonderd worden, maar dergelijke details zullen voorzeker een zeer goed effect maken, wanneer ook het geheel volkomener is. Ongelukkigerwijs laat men zich maar al te dikwijls tot al te groote toegevendheid omtrent eene slechte inrichting bij onze woningen verleiden.

Een goede smaak komt daarbij eerst dan aan den dag, zoodra men voor de hoofdmassa's slechts de eenvoudigste rechthoekige of ronde lijnen kiest, - in één woord zulke vormen, die men met een oogopslag overzien kan.

Volkomen op dezelfde wijze als het oog met één blik de ligging, vormen, grootte, kleur, licht en schaduw van een voorwerp omvat en daarvan een volkomen beeld verkrijgt, zoo gevoelt de goede smaak op eenmaal alles, wat er bij de samenstelling en inrichting eener woning behoort. Daardoor laat zich dan ook de invloed verklaren van den goeden smaak, die bij alle werken der kunst veel sneller werkt dan de kennis der kunstregelen, welke het geheel als zoodanig slechts langzamerhand doet beseffen.

Het zou echter bij de inrichting eener woning voor elken kunstenaar eene vergeefsche moeite zijn, een smaakvolle inrichting voor te schrijven, wanneer bij den eigenaar niet de noodige sympathie en geen begrip van orde, schoonheid en harmonie aanwezig is, en hij dus volstrekt geen gevoel heeft voor de bekoorlijkheden van het ware en het goede. Op iemand zonder smaakvorming is ook in dit opzicht zeer moeilijk invloed te oefenen, en zooals bekend is, weet men ook niet op welke wijze men dit gebrek of gemis bij hem vergoeden kan; alle heilzame voorslagen worden, naar men weet, nooit aangehoord, en hier bewaarheidt zich het oude

Romeinsche spreekwoord: 'dat de maag geene ooren heeft.' De ontwikkeling van een goeden smaak is daarom dan ook het hoofddoel der opvoeding in aesthetisch opzicht, en behoorde tegenwoordig overal als eene nationale aangelegenheid beschouwd en opgevat te worden, want het ziet er altijd zeer bedenkelijk uit, wanneer een s l e c h t e smaak zich eenmaal van het gemoed heeft meester gemaakt. In zulk een geval kan, zooals reeds gezegd is, noch de welsprekendheid, noch een der andere schoone kunsten iets uitrichten, en slechts met steeds gereedgehouden spitsvondigheden trachten de lieden van slechten smaak zich te redden. Volkomen evenzoo is het gesteld met den zoogenaamden modesmaak, op welk gebied niets schoon gevonden wordt, dan hetgeen volgens de ingebeelde regelen der mode gevormd schijnt. Hier verwerpt men altijd het voortreffelijke, enkel en alleen omdat het niet modern is.

Volgens deze aanwijzingen ziet men telkens weder, dat eene voordeelige werking van den goeden smaak slechts dan verkregen kan worden, wanneer deze in overeenstemming met zijn geheelen omvang gevormd wordt, en men geen bijzonder behagen in met zekere verfijning bedachte, kleingeestige vormen of bizare kleuren vindt. Bij zulke smakelooze begrippen kent men dikwijls aan onnutte dingen, die alleen de verbeelding prikkelen, eene te hooge waarde toe. Daardoor verliest echter de inrichting der woning aan gezelligheid, en het begrip van orde, welstand, kieschheid en rust krijgt een geweldigen knak. Zoodra er bij de inrichting van een woonhuis gebrek is aan smaak, aan fijn gevoel en aan het vermogen tot het vellen van een juist oordeel, zal men zeer lichtelijk op dwaalwegen afdolen. Eenerzijds kan men te log of te plomp worden, anderzijds kan men nu eens in het kleingeestige vervallen, en dan weer in overlading of pronkzucht ontaarden. Men moet daarom nauwkeurig de grenzen in acht nemen, die men bij het aanleggen van een woonhuis en de verdere inrichting daarvan in het oog heeft te houden. Daarbij moet men op de eigenlijke bestemming van het huis letten, en mag bovendien het karakter van het gebouw nooit uit het oog worden verloren; ook moet men er steeds op bedacht zijn, aan het geheel een vorm te geven, die door een bevallig voorkomen reeds het beoogde effect teweegbrengt.

In dit opzicht moet men bovenal met de vereischte verhoudingen (proportiën) rekening houden. Naar men weet, is het met de verhoudingen in de bouwkunde

en al hare onderdeelen evenzoo gesteld als met een welgevormd mensch. Daar men nu eenmaal volkomene modellen voor zich heeft, moeten deze verhoudingen als vaststaande regelen onvoorwaardelijk worden aangenomen. De goede smaak vordert óók een nauwkeurige inachtneming der door de beste architecten toegepaste verhoudingen. Want zoodra men deze eenvoudige voorschriften uit het oog verliest, worden voor den slechten smaak deuren en ramen opengezet, zooals door vele voorbeelden der moderne bouwkunst bewezen kan worden. Ons gewone oordeel over de verhouding der verschillende onderdeelen vloeit voort òf uit den aard der voorwerpen zelf, òf uit de gewoonte van de beschouwing en het gebruik. Dit laatste heeft ons bijv. met zekere afmetingen enz. bekendgemaakt, zoodat eene afwijking van deze maten reeds bij voorbaat een onaangenamen indruk bij ons teweegbrengt. Anderzijds verwekt een voorwerp, zoodra een gedeelte daarvan zich in 't oog loopend grooter of kleiner voordoet en met zijn aard of zijne bestemming in strijd is, altijd een onaangenaam gevoel. De grootte der kamers, de hoogte en breedte der vensters en deuren, de vorm en diepte der haarden of kachels, schoorsteenen, kasten enz., zijn in de allereerste plaats beslissend voor den goeden indruk; en in dit opzicht is het altijd beter, zich naar erkend goede modellen te richten, dan daarvan af te wijken, waardoor men - gelijk trouwens bewezen is, - toch weer aan den slechten smaak den vrijen teugel viert en het reeds erkend schoone bederft.

Dat de symetrie bij nette woonkamers een onmisbaar vereischte is, hebben wij reeds aangestipt. Hieraan zouden wij evenwel nog willen toevoegen, dat, zoodra men in den hoek eener kamer een nis aanbrengt, welstaanshalve ook de daartegenover gelegen hoek er een krijgen moet. Plaatst men in een hoek een haard of kachel, dan behoeft men wel is waar daartegenover in den anderen hoek dien niet te herhalen, maar behoorde men in den hoek van den anderen muur een ongeveer even groote kast of dergelijk meubel te plaatsen. Ook is het altijd noodzakelijk, de verschillende wanden eener kamer symetrisch te versieren, en zoo mogelijk aan de tegenover elkaar gelegen wanden dezelfde versieringen te geven.

Wat de decoratieve stoffeering eener woning betreft, moet men steeds in 't oog houden, dat versieringen overal, waar zij aangebracht zijn, onder zekere voorwaarden ook verwijderd moeten kunnen worden, zonder dat daarom de woning gebrekkig of ook veranderd van aard schijnt. Het is reeds lang bewezen, dat een matig en door den goeden smaak geleid gebruik van versieringen aan eene woning aantrekkelijkheid, gratie en gezelligheid verleent. Even zeker is het echter anderzijds, dat een overladen, zonder smaak aangebrachte versiering de beste omgeving kan benadeelen. Weinige en met goeden smaak gekozen versieringen kunnen een goede, geriefelijke inrichting zeer aanmerkelijk verbeteren, terwijl zelfs de opzichtigste stoffeering nooit of nimmer in staat is, eene gebrekkige inrichting te bemantelen. Alleen dezulken, die een slechten smaak bezitten, kunnen zich door aangehangen versieringen bevredigd verklaren, terwijl de ware elegance zich juist door eene zekere spaarzaamheid op het stuk van versieringen onderscheidt.

Rousseau zegt ergens: ‘De modezucht is een slechte smaak, omdat de gezichten niet met de modes veranderen, en datgene, wat hun eenmaal goed staat, hun altijd goed blijft staan.’ En het is ook iets zeer eigenaardigs, dat er tegenwoordig bij de stoffeering en meubileering der vertrekken zoo hoogst zelden een schoone kleurenharmonie tusschen de pracht der salons en de toiletten der dames en heeren te vinden is. Een architect kan het in dit opzicht de dames dikwijls hoogst

moeilijk maken; bijv. wanneer het vertrek wit op wit geverfd is en glad gepolijste, blinkende wanden heeft; want dit is een zeer bedenkelijke achtergrond voor vrouwenschoonheid, en alleen de schoonsten zijn tegen deze omgeving bestand.

Ook de vraag: in welke kleuren moeten de dames zich kleeden, om een levendig, kleurenfrisch ensemble te vormen? behoort bij de versieringen in overweging te worden genomen, omdat zelfs de beroemde ‘vrouw in 't wit’, laat staan dan een vrouw in 't zwart, hier geen goed effect zou maken. De eigenlijke salonkleur kan daarom altijd slechts r o o d blijven. Deze kleur straalt, beweren de Franschen, zekere warmte uit, en haar rozige weerschijn zal de vrouwen verfraaien en verjongen. Maar wanneer reeds vestibules en trappenhuizen met deze kleur prijken, dan valt het voorzeker moeilijk, in de salons nog hooger op de kleurenladder te stijgen.

Zelfs het oog van minder gefortuneerden moest in het interieur hunner woning voortdurend toch slechts op eenvoudige, maar mooie meubelen rusten. Want de smaak kan immers alleen daardoor gevormd worden, dat men zich langzamerhand wat tact en een soort van aesthetisch gevoel eigen maakt. Ook de geringste zal door het bewustzijn van een eerlijk verworven kunstvoorwerp zich hooger en opgewekter gestemd gevoelen; geen holle pronk van moderne versiering behoort hem te omgeven, maar eene zekere behaaglijkheid, zonder overlading, evenals eene weldadige warmte van kleur hem in zijne huiselijke omgeving verkwikken moet. De gevolgen van een goeden smaak kunnen zelfs in de kringen der werklieden een blijvend, dierbaar geworden eigendom vormen, dat niet alleen aan een zekere zucht tot opschik voldoet, maar ook een veredelenden invloed zal kunnen oefenen. Het is geen ideaal denkbeeld, maar een bewezen feit, dat eene zindelijke, fraaie, gezellige huiselijke omgeving in staat is, de platheid en ruwheid der zeden zelfs uit de verblijven der minvermogenden te verbannen, gelijk uit zoovele voorbeelden in Engeland blijkt, waar men den arbeiders - in plaats van de afschuwelijke huurkazernes - een klein, prettig, eigen huisje verschaft, dat hun langzamerhand in eigendom gegeven wordt.

Winterlandschap
door G. Heuvelman.

Grauwzwart, bij koude, droeve winterdagen,
Staan somberstil de dorre winterboomen
In 't eenzaam woud, waar weenend winden klagen
Om zomerschoon, in schijn voorgoed ontnomen.

Zwaarmoedig zeilen wolken, moeden, tragen,
Langs bleeke luchten; witte misten komen
En neev'len neer op d' aarde, die geslagen
In banden, droomt van geurge lent'-aromen.

Zóó komt den mensch, vermoeid van zomerleven
Vol vlindervreugd, de winter van 't berouwen
Een weemoedslijkwâ voor de ziele weven.

Toch blijft die ziel in stilte nog vertrouwen
Op lente's weerkomst; goud' illusiën zweven
Langs 't wintergrijs van droeve zielslandouwen.

Vorstin Sonia.
Naar het Engelsch van Julia Magruder.
Met illustratiën.

I.

Martha Keene was verscheidene maanden lang aan het werk geweest op het atelier van Etienne, in het Quartier Latijn te Parijs, en hoewel men naar haar uiterlijk te oordeelen haar voor zeer zwak en teêr zou hebben gehouden, zoo had zij toch nooit een werkdag gemist en altijd een goede plaats tegenover het model ingenomen, omdat zij, om die machtig te worden, het vroegste van allen kwam. Eerst had Etienne haar volstrekt niet opgemerkt, want haar werk was ver van schitterend; toen hij dit later deed, had zij door haar volharding zijn gunst gewonnen.

Zoovele studenten waren gekomen en gegaan, hadden zijn hoop opgewekt, alleen om hem ras teleur te stellen, dat het voor den ouden man een soort van troost geworden was, dat er zich ten minste een ernstige werkster onder zijn leerlingen bevond, en al kon hij niet zeggen dat haar werk goed was, zoo was 't toch zeker niet slecht.

Onlangs had hij dit Martha verscheidene malen gezegd. ‘Niet slecht’ was zoowat de hoogste lof, die de meeste van Etienne's leerlingen van hem ontvingen, en toen de jonge Amerikaansche dit hoorde zeggen van haar werk, ging er een trilling van vreugd door haar geheele wezen.

Het werd gevolgd door een andere trilling, want toen zij van het doek opkeek, dat door den meester zoo geprezen was, ontmoette zij de mooie oogen der vorstin, die haar met een glimlach van gelukwensch aanzag.

Het was bijna te veel voor Martha; haar hart bonsde zoo, dat haar adem sneller ging en zelfs wat moeilijker. Inplaats van den glimlach der vorstin te beantwoorden,

trok een rimpel haar voorhoofd te zamen; want zij was bang haar zelfbeheersching te verliezen, en zij moest zich ernstig geweld aandoen, opdat het niet zou gebeuren.

Martha had een hart, geschapen tot vereeren. Etienne en de vorstin waren de twee menschen die zij vereerde en dan was er nog een derde. Toen Etienne langs kwam en met zijn duim op haar werk drukte totdat er een vuile vlek kwam, herinnerde zij zich dat zij zijn eerste woorden van aanmoediging vrij koel had ontvangen en evenzoo den glimlach der prinses had beantwoord. Dit dompelde haar na een toestand van verrukking in een van wanhoop. Zij keek naar den meester als wilde zij excuses maken, maar hij was verdiept in zijn volgende critiek en het was maaral te duidelijk dat haar kans voorbij was.

Toen keek zij naar de vorstin en ontving denzelfden indruk. De mooie, jonge vrouw, op wie haar oogen rustten, was van haar ezel achteruitgegaan en met haar hoofd ter zijde gekeerd, en haar oogleden opgetrokken keek zij naar haar schilderij. Zij hield een penseel in de eene hand, en in de andere haar palet vol schitte-

De mooie, jonge vrouw was van haar ezel achteruitgegaan.

rende kleuren. Haar lippen waren critiseerend samengedrukt en haar heele houding verried zóó dat zij verdiept

Een kleine Amerikaansche babbelkous.

was in haar werk, dat Martha voelde hoe ongerijmd het zou zijn te denken dat zij en haar gedrag eenig deel hadden aan den gedachtenloop der schoone dame.

Evenals altijd wanneer Martha zich zelf veroorloofde naar de vorstin te kijken, vergat zij al het andere. Zij had zich lang geleden tot een regel gemaakt haar ezel zoo te plaatsen, dat zij van haar toovenares afgekeerd stond en zij haar onder het werk niet kon zien; anders kon zij alleen maar naar haar kijken en over haar denken.

Nu was zij weer geheel betooverd door de groote, sterke figuur, zoo flink staande met een voet vooruit en haar lichaam achterovergeworpen van uit het tengere middel, waar een ceintuur van oud zilver de plooien van haar rood zijden blouse samenhield boven den rok van donkergroen serge.

Dit was haar gewoon werkkostuum, en daar zij geen boezelaar droeg, als de meeste andere studenten, was het min of meer bevlekt met verf. Martha droeg haar schortjes van calico zeer sekuur en zij was daaronder heel netjes gekleed, maar het zou haar gehinderd hebben als zij haar buurvrouw in een boezelaar had gezien. 't Zou zoo weinig vorstinachtig hebben gestaan; zij was zeer groot en slank en 't scheen Martha toe, dat ‘Doorluchtige Hoogheid’ op elken duim van haar gestalte geschreven stond.

Daar was niet veel gezellig verkeer onder de studenten van het atelier; zij kwamen van verschillende landen en spraken vele verschillende talen, en zij waren een mengsel van aristocraten en plebejers; de eenen waren bang te patroniseeren en de anderen gepatroniseerd te worden, zoodat zij zich weinig met elkander bemoeiden. Praten was onder de werkuren verboden, behalve het beetje noodzakelijke fluisteren; en gedurende het uitspanningsuurtje ging de prinses altijd weg om te lunchen en kwam

dikwijls niet meer terug. Martha ging ook dikwijls naar haar moeders huis om te eten, ofschoon niets haar ooit belette terug te keeren. Eenige der studenten hadden kameraden met wie zij in de kleedkamer keuvelden, maar gewoonlijk waren deze vriendschappen buiten het atelier gesloten.

Martha Keene was een meisje dat nooit den eersten stap gedaan had om met iemand kennis te maken, want ofschoon zij haar twintigste jaar achter zich had, was zij toch onverbeterlijk verlegen. Haar manieren waren zoo zichtbaar terughoudend, dat zij elke tegemoetkoming van anderen ontmoedigde. Zij wist het en betreurde het, maar kon 't niet helpen.

Het was Martha zeer aangenaam geweest toen deze scheidingsmuur zonder haar toedoen doorgebroken werd door een kleine Amerikaansche babbelkous, die tien minuten lang tegen haar gerateld had terwijl zij op haar rijtuig wachtte in de kleedkamer. Dit was geweest kort vóór het compliment van Etienne, en haar spraakzaam landgenootje was den volgenden dag van het tooneel verdwenen, maar van dit eene gesprek had zij bijna alle kennis bijeengegaard, die zij van 't atelier bezat.

Van haar had zij dan ook gehoord dat een Russische vorstin hier studeerde, en toen zij haar vroeg of zij ook wist wie 't was, antwoordde Martha dadelijk:

'De dame in de roode blouse.'

De andere bevestigde dat en voegde er bij:

'Ik sterf van verlangen haar te spreken; als zij geen vorstin was, had ik het sedert lang gedaan. Ik ken geen Russisch, maar zij praat zeker alle talen, dat doen Russen altijd.'

Juist kwam de dame zelf in de kleedkamer; een nette Fransche meid kwam naar haar toe en hield haar mantel op, een prachtige rotonde van sabelbont, waarin zij zich wikkelde, en ging heen, terwijl de beide meisjes haar ademloos van bewondering nastaarden.

Sedert dien dag of liever nog vroeger was Martha een stille vereerster van de vorstin geweest. Zij had een hartstochtelijke liefde voor schoonheid, en haar hart, ondanks haar ernstig en bedeesd uiterlijk, was zoo vol romaneskheid als het maar bevatten kon. De ontdekking dat dit heerlijke wezen een vorstin was - en een Russische nog wel - was voedsel voor haar romantischen geest, en zij droomde nu weer over haar leven, zich verwonderend wat het geweest was en worden zou. Zij wist dat zij niet veel ouder kon zijn dan zij zelf, en zij was vooral brandend nieuwsgierig te weten of zij getrouwd was of niet.

Soms dacht zij dagen lang het eene en dan was iets - een kleinigheid - voldoende haar het tegenovergestelde te doen denken. Zij hoopte maar dat zij ongetrouwd zou zijn, opdat haar verbeelding een schitterende toekomst voor haar zou kunnen bouwen, en toch vreesde zij eens te moeten hooren dat zij getrouwd was, want daar was iets in de vorstin, dat Martha's ideaal van

een blank, onbeschreven levensblad weersprak. Martha had naar haar handen gezien of zij een trouwring droeg, maar deze buitengewoon mooie handen waren òf beladen met rijk bewerkte ringen vol juweelen òf geheel ringloos; maar vele getrouwde vrouwen dragen haar trouwringen niet, iets wat Martha niet begrijpen kon.

Martha had de stem van de vorstin maar ééns of tweemalen gehoord en bij deze gelegenheid had zij Fransch gesproken, met een geheel zuiver accent, zooals het haar, de Amerikaansche, voorkwam. Eens was zij dichtbij genoeg geweest om Etienne haar werk te hooren critiseeren, met veel meer toegevendheid, meende Martha, dan hij andere leerlingen betoonde, en een keer had zij haar iets tot het model hooren zeggen.

Op zekeren dag (het was nadat Etienne haar gezegd had dat haar teekenen niet slecht was) merkte Martha dat een ezel geplaatst werd op de ledige plaats aan haar rechterhand. Zij wist dat iemand van deze plek bezit zou nemen, en zij keek niet eens om wie het was. Zij ging voort, verdiept in haar werk, totdat zij eindelijk, vermoeid, haar houtskool neerlegde en haar armen liet rusten met de handen op de heupen.

Toen zij het onderzoek van haar werk had geëindigd schrikte zij, merkende dat het de vorstin was, die haar ezel naast den hare had gezet en haar nu aankeek; zoodra Martha dien blik ontmoette, glimlachte de mooie dame vriendelijk en fluisterde zacht:

'Bonjour!'

Martha bloosde van genoegen toen zij den groet beantwoordde, en beiden begonnen weer te werken.

De vorstin legde haar kleuren op een breede, stoute manier, die haar buurtje bijna verschrikte. Martha keek haar tersluiks aan, terwijl zij haar brood kruimelde en een paar streken op haar schilderij uitwischte. Het was voor haar een bedwelmend genot zoo dicht bij de vorstin te staan en haar aan het werk te zien; 't deed haar plezier dat de vorstin haar had opgemerkt en blijkbaar ook in haar schik was dicht bij haar te zijn.

Toen het tijd was voor het model om te rusten en de stilte in de kamer een weinig verbroken werd door het gefluister tusschen de studenten, voelde Martha dat de vorstin zich een weinig naar haar overboog en naar haar werk keek.

Zij overwon haar eerste beweging om te zeggen dat het zeer slecht was en stond doodstil, totdat de vorstin in haar fijn Fransch zeide:

'C'est bien difficile, n'est ce pas?'

Martha antwoordde iets; zij heeft nooit geweten wat. Toen het model terugkwam, en zij weer begon te werken voelde zij dat er iets zeer wonderbaars met haar was voorgevallen. Zij had de prinses nooit met iemand anders hooren praten, en hoe onverdiend en onverwacht het ook was, zij kon zich niet vergissen met te denken, dat de vorstin kennismaking met haar wenschte. Zij had dit nooit durven hopen.

Op een der hoeken van Martha's werk stond haar naam voluit gekrabbeld, en zij begreep dat de vorstin dit moest gezien hebben. Zij keek of er een handteekening stond op het doek der vorstin, en als verstond zij haar gedachte, doopte haar buurvrouw met een helderen lach haar penseel in vermiljoen en schreef met een krachtige, flinke hand S o n i a . Deze naam, dien Martha niet kende als de Russische verkorting van Sophia, kwam haar zeer vreemd en mooi voor en bijzonder geschikt voor de eigenares.

II.

Martha zeide niets aan haar moeder en zusters van haar ontmoeting; zij had de gewoonte in haar hart al haar persoonlijke en heilige gevoelens op te sluiten, en alles wat betrekking had tot de vorstin was haar heilig. Gedurende haar jonge jaren was zij zoo dikwijls uitgelachen om haar geestdrift, dat zij geleerd had alles wat zij het sterkst gevoelde achter te houden; vandaar dat de intensiteit van haar gevoel steeds sterker werd,

De afgod van haar leven was haar eenige broeder geweest, dien zij vereerde met een blinde aanbidding. waarvan hij den omvang niet vermoedde. Er waren nog een of twee andere afgoden in haar leven geweest, altijd behalve Harold, maar nu leed zij juist aan teleurstellingen, daar de een na de ander haar verwachtingen had bedrogen. Zij had toevallig een nieuw voorwerp van aanbidding noodig. Dit was de vorstin geworden

Het was niet te verwonderen dat Martha's ideaal zoo dikwijls was vervlogen, want het was moeilijk het te zijn; zij had bitter geleden van haar vroegere teleurstellingen en was vast besloten nooit meer haar hart aan een andere vrouw te geven, maar de vorstin kon zij niet weerstaan. Martha voelde dat zelfs als haar godin nooit meer tot haar sprak, zij nog alle aanbidding waard zou zijn.

Toen het jonge meisje den volgenden dag door de straten van Parijs reed, was zij zeer gelukkig. Martha was klein en bijna leelijk van gezicht, en niemand zou haar hebben opgemerkt als het niet was om de nadenkende uitdrukking van haar gelaat, zooals zij door het rijtuigraam keek, terwijl zij naar 't atelier reed.

Het volk was op dat uur echter niet van een klasse om op de uitdrukking van een meisjesgezichtje te letten. Het kleine leger van straatreinigers, dat al zijn kracht besteedde om dien heerlijken indruk van zindelijkheid te geven aan de stad, welke de wereld eenige uren later kon genieten, merkte Martha niet op en ook zij lette niet op hen. Zelfs het ijs op de beelden der fonteinen van de Place de la Concorde, die zij gewoonlijk in het voorbijgaan bewonderde, zag zij heden niet. Toch waren die koude zeemaagden in haar kleed van mist zoo mooi, dat Martha er een inspiratie van had kunnen ontvangen voor een aanstaand schilderij, maar zij dacht alleen aan de vorstin terwijl zij over de brug reed en oud-Parijs binnenkwam.

Hier was alles haar ook bekend, want sedert maanden reed Martha elken morgen dezen weg en niets leidde haar af, totdat zij de Invaliden naderde, waar haar heldenvereering steeds een voorbijgaande schatting van eerbied bewees aan Napoleon. Wat verder kwam zij een begrafenis tegen van een kind, voorafgegaan

door een langen, ouden man, die als aanspreker dienst deed; ook dit was iets zeer gewoons. Nu zag zij een

.... een langen, ouden man.

jongmensch in een deftige equipage rijden, zijn groom achter hem; de paarden geleken wel van satijn en het tuig blonk in de vroege zonnestralen. De heer en zijn bediende waren ook keurig gekleed, de eerste rookte een cigarette en had een roode bloem in het knoopsgat.

Toen de kleine begrafenisstoet langs kwam, nam de jonge fat zijn hoed af en de knecht volgde zijn voorbeeld. Dit bewijs van eerbied, dat geen Franschman tegenover de dooden nalaat, trof Martha altijd; zij dacht hoe dwaas het zou geweest zijn als deze man zijn hoed had afgenomen voor het levende kind, maar het mysterie van den dood gaf daaraan een majesteit, die het gelijk maakte aan Napoleon, wiens stof hier dichtbij rustte. Beiden waren nu burgers van het groote onbekende rijk, door denzelfden afgrond gescheiden van alles wat nog sterfelijk was.

Martha dacht nog hieraan toen zij het atelier bereikte en hooren moest dat het model niet gekomen was. Zij wilde juist haar mantel uittrekken en gaan teekenen naar modellen van gips, toen een allerliefste stem achter haar plotseling zeide:

‘Pardon mademoiselle!’

En omziende ontmoette zij den vriendelijken blik der vorstin.

‘Wat gaat u doen?’ vroeg zij in het onberispelijke Fransch, dat Martha steeds zoo bewonderde.

Voor een oogenblik was het meisje geheel overstelpt door zulk een onverwachte vriendelijkheid. Toen begon zij in haar vrij gebrekkig, maar toch vloeiend Fransch te zeggen dat zij wilde voortgaan met teekenen zonder model.

‘'t Is zoo vervelend, nadat die prachtige Antonio voor ons geposeerd heeft,’ zei de vorstin. ‘Ik heb er geen lust in en mijn rijtuig is weg, 't uwe misschien ook! Of

hebt gij meer lust een fiacre te nemen en met mij een toertje te maken? Ik zou 't gaarne doen. Wilt ge?'

Martha kreeg een kleur van plezier, terwijl zij de invitatie aannam; men kon er zich niet in vergissen hoe opgewonden blijde zij was.

'U is heel goed mee te gaan,' sprak de andere, 'vooral omdat u niets van mij weet, denk ik.'

'Ik weet alleen dat u de vorstin is - de Russische vorstin,' zeide Martha.

Haar gezellin fronste het voorhoofd even en Martha dacht dat zij er een beetje teleurgesteld uitzag; zij begreep dat zij haar misschien niet had moeten vertellen dat haar geheim ontdekt was.

Maar het fronsje ging voorbij en vriendelijk glimlachend ging zij voort:

'Ik leef incognito in Parijs om schilderen te leeren, en ik ga niet uit. Als ik niet werk verveel ik mij dikwijls en verlang naar gezelschap. Ik ben u dankbaar dat gij mij van morgen het uwe geeft.'

De vorstin was zeer lang, zoodat, wanneer Martha naast haar liep, zij haar gezicht naar boven moest keeren om met haar te praten. Zij wandelden zeer kameraadschappelijk naast elkander tot zij een halte voor

De vorstin was zeer lang.

rijtuigen bereikten, en Martha dacht dat haar afgod er nog aanbiddingswaardiger uitzag dan anders, nu zij in haar langen mantel was gewikkeld, met een grooten zwart gepluimden hoed op haar mooi hoofd, en een paar vriendelijke woorden van medelijden sprak over de arme oude huurpaarden die daar op een rij stonden.

Toen zij in de fiacre waren gestapt en naast elkander zaten, zeide de vorstin eensklaps:

'Als u niets van mij gehoord had, zou ik u niets gezegd hebben. Waarom zouden wij elkander vragen doen? Wij ontmoeten mekaar vandaag, studeeren in hetzelfde atelier, en scheiden morgen weer. Wat hebben wij met formaliteiten te maken? Van u weet ik dat gij een Amerikaansch meisje zijt, dat met mij schilderen leert op een manier, die mij zeer sympathiek is. Ik ben er over tevreden dat van u te weten. En zijt gij het over mij?'

Martha antwoordde levendig ja, en vijf minuten later begrepen zij elkander volkomen. Het meisje voelde dat haar angst haar langzamerhand begaf, en zij keuvelden met elkander op een voet van volmaakte gelijkheid.

Het was tegen het einde van den rit dat de prinses zeide:

'Ik moet u wat zeggen.... als gij genoeg van mij houdt om mij te bezoeken - wat ik van harte hoop - dan woon ik in de Rue Presbourg; gij moet daar maar vragen naar de Vorstin Mannernorff. U komt immers, niet waar?'

'O, als u 't mij maar wil toestaan, zal 't mijn grootste geluk zijn,' zeide Martha, 'ik kan mij niet begrijpen, wat u zoo goed jegens mij doet zijn.'

'Eenvoudig dat ik van u houd! 't Is niet moeilijk te begrijpen. Ik heb u sedert lang opgemerkt en mocht u hoe langer hoe beter lijden. Ik mag uwe manieren en uw gezicht. Ik mag uw toewijding aan uw werk, en ik mag ook uw werk.'

'Mijn werk! Mijn schrappen en smeren! O, hoe kan u daar iets om geven, als u het uwe ziet. Etienne vindt u zijn beste leerling, dat weet iedereen! Hij spreekt tot niemand zooals tegen u, en u zal wel weten dat het niet alleen komt omdat u een vorstin is.'

'Ja natuurlijk, dat weet ik heel goed, toch geloof ik niet dat ik aan alle verwachtingen van Etienne heb beantwoord. Ik verbeeld het mij ten minste. Met u vergeleken heb ik zooveel gestudeerd, dat ik veel verder moest zijn dan gij! Eens hoop ik iets degelijks te maken, maar ik ben er niet zoo zeker van en Etienne geloof ik óók niet. O, ik wou dat ik het kon!'

Zij zeide dit met zoo'n vuur, en er volgde zoo'n diepe zucht op, dat Martha, die begon te begrijpen dat de vorstin niet zoo volmaakt gelukkig was als zij meende, het niet verdragen kon dat zij tevergeefs naar iets verlangde.

'O zeker, dat zal u wel,' sprak zij; 'ik kan mij niet voorstellen, dat u iets zou verlangen, wat u niet krijgen kan.'

De vorstin lachte en zag Martha met een toegevend lachje aan.

'Kunt ge het niet? Nu, als gij u de moeite geeft mij beter te leeren kennen, zult gij inzien dat ik zoowat alles in het leven heb moeten missen, waarnaar ik 't meest verlangde.'

Martha antwoordde niet, maar zag er uit of zij iets op haar hart had, en de vorstin zeide:

'Wat is 't? Zeg 't maar, ik geef u volle permissie.'

''t Is niets,' antwoordde Martha verlegen, 'ik verwonder mij over u, dat kan natuurlijk niet anders. Ik wil niets weten, ik wil mij liever alles verbeelden.'

‘Heel fijn gevoeld! Ik zie wel dat ik hoe langer hoe meer van u zal houden. Maar er zijn een paar dingen, die 't beter is dat gij vooruit weet. Bij voorbeeld,’ zij zweeg even met een uitdrukking van tegenzin, ‘zeker zijt gij nieuwsgierig te weten of ik getrouwd ben.’

Martha's oogen antwoordden bevestigend.

Een wolk scheen zich plotseling over het hoofd der vorstin te hebben gelegd. Zij keek even naar het voorbijgaand tooneel, dat langs het raampje trok, en na een oogenblik van stilzwijgen zeide zij bijna barsch:

‘Ik ben weduwe.’ Toen keerde zij zich om en keek Martha aan. ‘Ge zult begrijpen dat ik in het vervolg over dit onderwerp wensch te zwijgen. Ik woon tijdelijk in Parijs met mijn tante. Ik ken het Fransche wereldsche leven goed, maar nu ben ik er uit en betreur het niet. Schilderen is 't eenige waar ik werkelijk om geef - en muziek en eenige boeken; eenige, niet veel. Ik geloof dat hetgeen ik in boeken las mij zooveel deed verwachten van het leven. Ik verbeeldde mij dat al het geluk, dat ik mij bedenken kon, mogelijk was, en toen het niet tot mij wilde komen, dacht ik dat er een kracht in mij was, die het dwingen kon. Over het algemeen heb ik dat denkbeeld opgegeven, maar somtijds komt het nog op en beheerscht mij dan geheel. Ik weet dat het zeer dwaas is, maar ik ben nog niet geheel genezen ondanks vele harde slagen.’

Martha had met diepe belangstelling toegeluisterd, en nu haar gezellin zweeg, voelde zij dat het haar plicht was iets over haar omgeving te zeggen.

‘Ik geef er niet om u iets te zeggen omtrent mijzelf, omdat het zoo onbelangrijk is. Mijn vader is sedert jaren dood, mama is zwak en wij wonen in Parijs, opdat ik schilderen kan leeren en de jongere meisjes lessen nemen. Wij gaan des zomers naar Amerika; de zusjes zijn mooi en mama wil hebben dat zij uitgaan en bewonderd worden. Dat wilde zij ook van mij, maar toen zij zag dat ik er niet van hield en hoe weinig succes ik had, liet zij mij begaan, vooral sedert Harold er met haar over sprak.’

‘Zijt ge er zeker van dat zij uw vriendschap met mij niet zal afbreken, als gij haar zoo weinig van mij kunt zeggen?’

‘O zeker! Zij weet wel dat ik nooit verkeerde dingen doe. Ik voel mij geheel vrij hierin te handelen zooals ik verkies en ik ben niet van plan tegen iemand over u te spreken, niet omdat men er iets tegen had, maar omdat u mij heilig is, en als u mij werkelijk uw vriendin laat zijn, wil ik uw bezit met niemand deelen.’

Martha was vast besloten dat te zeggen, maar het ging niet zonder veel verlegenheid en aarzeling. Haar ge-

zellin zag haar met een soort van verwondering onderzoekend aan.
'Van waar hebt ge dien ernstigen, ingehouden aard, zoo verschillend van de mijne?' vroeg zij. 'Is dat het Amerikaansche karakter? Uw woorden zijn dwaas, kind! maar 't is zoo lang geleden, sedert men mij voor iets heiligs hield, dat ik er belachelijk door getroffen ben.'
Daar was iets als opkomende tranen in de mooie oogen der vorstin, maar een vroolijk lachje verbande dadelijk de schaduw uit haar gelaat en haar stem. Eensklaps richtte zij zich op:

'Ik kan 't u gerust zeggen.'

'Verbeeld u, dat gij nu met mij naar mijn huis ging. Ik wil dat gij den weg leert kennen, zoodat gij kunt komen en gaan zooals 't u belieft. Wilt gij vandaag met mij medegaan?'
Martha stemde dadelijk toe en met zichtbare voldoening leunde de vorstin uit het raampje en gaf het adres aan den koetsier.

III.

Martha voelde zich als in een droom van verrukking, toen zij uitstapte en de vorstin volgde op de binnenplaats van een groot apartementenhuis in de Rue Presbourg, en later naast haar de trappen opging.
Haar schellen werd beantwoord door een vreemd uitzienden livreiknecht, tot wien de vorstin sprak in een taal, die Martha als Russisch herkende, maar waarvan zij geen woord verstond.
Zij merkte echter, dat het op haar betrekking had, want de knecht, die een vreemde, rijke livrei droeg, zag haar aan en boog diep.

‘Ik heb hem gezegd,’ legde de vorstin uit, ‘dat wanneer gij ook komt, gij dadelijk naar mijn zitkamer moet worden gebracht, of ik tehuis ben voor andere menschen of niet. Als ik eens toevallig u niet kan ontvangen - wat wel niet zal gebeuren, want ik ben gewoon alles te doen waarin ik lust heb, en ik heb altijd lust u te zien - zal mijn meid u hier een boodschap brengen. Ge ziet dat ik niet de kans wil loopen, dat ge aan de deur wordt afgewezen.’

De voorkamer, waarin zij traden, was lief gemeubeld, niet geheel en al in den Franschen stijl; er was iets in de geheele omgeving wat Martha's artistieken smaak streelde. Alles wat zij verder zag versterkte dezen indruk.

Zij volgde haar gezellin in zwijgende opgewondenheid naar het groote zonnige salon, waar twee personen zaten.

De eene was een zeer oude dame, met heel wit haar, bewerkelijk opgemaakt onder een zonderlinge muts, die met diamanten spelden was opgestoken; de andere was een in 't donker gekleede vrouw, zooals Martha dadelijk zag een gezelschapsjuffrouw of meid.

Toen de vorstin binnenkwam stond zij op en boog. De oude dame keek op met zekere verrassing in haar kalm gezicht en legde haar borduurwerk neer, en een zilveren oor-hoorn opnemend, stak zij haar andere hand uit naar de vorstin.

De laatste boog zich en kuste de aangeboden vingers; toen haar stem een weinig verheffend, sprak zij verscheidene volzinnen in het Russisch en beduidde Martha intusschen, dat zij haar voorstelde. Het meisje boog zich nu ook en kuste de hand, die haar eveneens toegestoken werd, en nu leidde de vorstin haar weg.

‘Mijn arme tante is zoo doof,’ zeide zij, ‘dat men haast niet met haar spreken kan, en ik kan haar geen lange uitleggingen geven. Zij bemoeit zich nooit met mijn doen en laten, en zal niets vragen. Kom nu naar mijn eigen kamer!’

En zij bracht haar in een klein boudoir, toegang gevend tot een slaapkamer; de tusschendeur was open, en de beide kamers zagen er allergezelligst uit. De piano stond opgeslagen; bloemen, die er uitzagen of zij blijde waren geplukt te zijn, vulden de vazen. Goed gebruikte boeken en teekenalbums waren overal verspreid en eenige studiën van de vorstin stonden tegen den muur.

Martha, die nauwelijks aan haar geluk zou geloofd hebben als de vorstin eenige notitie van haar genomen had, was nu des te meer verrukt en verblijd toen zij het boudoir doorging en haar in de slaapkamer bracht.

Hier zat de Fransche meid, die Martha in het atelier gezien had, te naaien. Zij stond blijkbaar verrast op, boog en maakte zich gereed haar mantel aan te nemen; de vorstin wierp hem haar haastig toe, en toen haar handen vlug tegen elkander slaande, zeide zij:

‘Va-t-en Félicie!’

De meid glimlachte; zij en haar meesteres verstonden elkander blijkbaar zeer goed. Handig haar werk opnemend, verliet zij de kamer, en Martha zat alleen met haar afgodin in de intimiteit van haar slaapkamer. Zij voelde zich innig gelukkig; misschien merkte de prin-

ses het, want zij zeide met haar betooverenden lach:

'Ge houdt er van, ik zie 't wel, juist zoo als ik zag dat ge van mij hieldt, zonder dat gij een woord zeidet. Ik ben zoo blij.'

'Van u houden!' riep Martha. 'O!'

Toen kwam de vorstin voor haar staan, sloeg haar handen om haar hals en keek toen op haar neer.

'*Ik* kan 't u gerust zeggen, ik wilde niet zoo gauw voortmaken; had ik nagedacht, dan zou ik u misschien niet hebben voorgesteld met mij te rijden, maar voor dezen keer ben ik blij niet te hebben nagedacht. Mijn voorbarigheid is gewoonlijk mijn vloek, nu is 't een zegen geworden. Denk niet dat ik gewoon ben, dadelijk zoo intiem te doen met vreemdelingen, maar ik houd van u en gij houdt van mij; waarom zouden wij niet toegeven aan ons gevoel?' en zich buigend, kuste zij Martha's wang.

Het hart van het meisje trilde van blijdschap, maar zij kon geen woorden vinden om haar gevoel uit te spreken. Zij voelde zich zoo dom, dat zij de vorstin haar mantel liet afdoen en haar naar een stoel geleiden.

'Nu dan,' ging de dame voort, 'daar ik tot de menschen behoor, die zich niet gelukkig kunnen gevoelen zonder op hun gemak te zijn, ga ik een losse japon aantrekken. Geen excuses hoor!'

Zij verdween en kwam in een prachtige morgenjapon terug van bleekblauwe zijde met randen van bont. Zij was Martha altijd schitterend schoon voorgekomen, maar nu vond zij haar zoo aantrekkelijk en bevallig, dat haar gelaat van vreugde blonk, toen zij zich naast de vorstin op den divan zette.

'Nu,' sprak zij, haar hand op die van Martha leggend, 'praat met mij!'

Arme Martha! Wat kon zij zeggen; haar dankbaarheid voor deze onverwachte vriendelijkheid en vertrouwelijkheid was zoo groot, dat zij er haast tot tranen toe door bewogen werd.

'Praat met mij, Martha,' vleide de vorstin, 'ik mag je immers wel zoo noemen?'

Zij zeide 'Martha' met haar lieve, vreemde uitspraak, en Martha vond haar gewonen naam plotseling verrukkelijk, maar zij kon zelfs dit niet zeggen; wat was zij toch dom en vervelend, maar in haar oogen las zij zeker de toestemming, want de vorstin ging voort:

'Ik kan geen Martha zeggen of je moet mij ook bij den naam noemen, Wil je? Ik heb zoo'n lust je het te hooren zeggen: Sonia!'

'O, u is veel te goed voor mij,' barstte Martha nu uit. 'U zegt dat u weet dat ik van u houd - ik houd niet van u - maar ik heb u lief, ik bemin u, ik aanbid u, o Sonia!' En zij gleed van den divan en knielde voor haar.

De vorstin sprong op, trok met haar sterke handen Martha naar zich toe, en zoodra haar beide gezichten tegenover elkander waren, kuste zij haar hartelijk.

'Wat ben je toch een lief ding!' zeide zij.

'Hoe heerlijk iemand te ontmoeten, die werkelijk voelt! Zoo moede wordt men van al die fin de siècle mannen en vrouwen. God zegen je, Martha! Ik voel dat met jou een groote vreugde in mijn leven is gekomen, wij zullen voor altijd vriendinnen zijn - wil je dit ook?'

'O, als u 't mij toestaat! Als u maar niet teleurgesteld wordt in mij! Ik ben bang te praten of te ademen in uw bijzijn, uit vrees dat u merken zal, wat ik een gewoon schepsel ben, waarin uw goedheid iets wil zien, wat niet bestaat.'

‘Hoor eens, Martha,’ en zij liet haar zitten op een stoel naast den divan, ‘laat ons mekaar heel eenvoudig nemen zooals wij zijn - en natuurlijk blijven. Als je van mij blijft houden, dan is alles goed. Maar doe je best je niet anders voor te doen dan je werkelijk bent 't Is juist omdat je zoo heel anders zijt dan anderen dat ik mij tot je aangetrokken voel. Probeer niet zoo te zijn als anderen, of anders bederf je alles!’

‘Ik voel dat ik mijzelf kan zijn tegenover u. Ik kan u alles zeggen, wat ik in het hart heb, en over dingen praten, die ik nooit aan anderen heb kunnen zeggen. Wat vreemd! dat zoo'n betrekking tusschen twee vrouwen in onzen tijd in Parijs kan ontstaan!’

‘'t Zou niet kunnen als wij Parijzenaars waren, maar nu wij beiden vreemdelingen zijn, kan het wel. Ik ben blijde dat je een Amerikaansche bent. Ik hield je er dadelijk voor toen ik je bij Etienne zag. Ik vind Amerikanen iets nieuwers en frisschers dan ons van de oude wereld. En wat dunkt je, zal je niet teleurgesteld worden in mij?’

Haar fraaie lippen lachten schalk en haar oogen vonkelden mede. Martha zag haar aan met een bewondering zoo groot, dat zij er geen woorden voor kon vinden.

‘Hoe heerlijk!’ zei de vorstin; ‘ik heb mij sedert zoo langen tijd niet de weelde veroorloofd een vriendin te

“Heb ik een fout begaan?”

hebben, dat mijn verlangen er naar nu des te grooter is.'

Zij legde zich neer op den divan, en Martha's hand

'Alice heeft een mooie stem.'

nemend, zeide zij:

'Nu wil ik je bij het begin van onze kennismaking twee dingen zeggen. Ik doe gaarne vragen, en ik haat ondervraagd te worden. Wil jij je dit herinneren? En even oprecht tegen mij zijn als ik 't tegen u zal zijn?

Ik merk dat je geen vulgaire nieuwsgierigheid kent over mijn zaken. Een blik op mijn tante moet je hebben gezegd dat wij fatsoenlijke menschen zijn, en nu zie ik wel, dat je behoefte hebt mij alles te zeggen wat je aangaat. Begin maar met te vertellen, 't eerst over je zelf.'

Martha keek teleurgesteld voor zich uit.

'Heb ik een fout begaan? Of zijn wij nog zoo ver niet, ik voel dat wij 't toch spoedig zullen zijn - ik kan wachten; vertel me dan over je familie - hier in Parijs.'

'Nu dan,' begon Martha, 'ik heb mijn mama en dan zijn er vier meisjes, Alice, Marianne, Flerence en ik. Alice is heel mooi en die arme mama heeft op haar en de jongere meisjes, die ook mooi beloven te worden, alle hoop overgebracht, die zij eens op mij bouwde. Ik heb jaren lang gestreden en eindelijk laat men mij begaan. Mama laat mij schilderen omdat ik toch iets moet doen; zij is zelf heel knap, en gewoon bewonderd te worden en begrijpt niet, dat ik er niets om geef; 't duurde lang voordat zij er zich in kon schikken, maar nu berust zij er in; ik geloof zelfs dat zij 't nu prettig vindt, nu zij drie meisjes in de wereld moet brengen, dat ik niet mede hoef te doen. De zusjes leeren muziek en talen. Alice heeft een mooie stem.'

'En je vader is sedert lang dood, niet waar? Zei je niet dat je nog een broeder had?'

Martha's gezicht werd heel wit door den diepen indruk, welken deze gedachte op haar maakte.

'Ja, ik heb een broer,' antwoordde zij.

‘Vergeef mij,’ zeide de vorstin sympathiek.
‘Daar is zeker een reden, waarom het je pijn doet over je broer te spreken. Vergeef mij de vraag!’
Het bloed steeg nu in Martha's gezicht op, nu zij vreesde dat haar vriendin aan haar afkeer om over dit onderwerp te spreken een andere uitlegging kon geven.
‘'t Is niet omdat ik niet trotsch op hem ben, dat het mij moeilijk valt over hem te spreken. 't Is juist omdat ik het ben. Ik had mij laatst voorgenomen met niemand over Harold te spreken, omdat ik niet vrij over hem kan spreken zonder dingen te zeggen, die men zou denken dat geen man verdiende. Ik heb hem vereerd mijn leven lang, en wat ik bijna beschaamd ben te bekennen, ik heb vele afgodjes gehad, die later bleken van gewoon klei te zijn. Deze eene alleen is geen oogenblik mijn bewondering onwaardig geweest.’
De vorstin glimlachte.
‘Ik zou hem willen zien. Een wezen zonder fouten moet zoo interressant zijn dat men wenschen zou hem te leeren kennen’
‘Lach mij niet uit!’ riep Martha, ‘ik zou 't van niemand anders kunnen verdragen dan van u, maar ik weet dat u niets zal zeggen of doen, wat mij werkelijk kan kwetsen. U moet niet denken dat ik Harold vlekkeloos vind, maar voor wie hem begrijpt, zijn zijn fouten een deel van zijn grootheid. Zij zetelen alle in iets nobels, en te zien hoe hij strijdt om ze te overwinnen, dat doet mij rillen van bewondering. Hij is nu hard aan 't werk in Amerika. Hij heeft heel bijzondere dingen gedaan in electriciteit en gaat op in zijn werkkring. Als ik wat ouder ben en mama geen kans meer ziet mij uit te huwelijken, ga ik bij Harold wonen en zijn huishouden voeren. Dit is mijn droom en de zijne.’
‘Vroeger of later, kind, zal je wakker worden uit den droom. Ik vind 't zoo onwaarschijnlijk niet dat je trouwen zult, en al zou je ook niet, je broer zal 't waarschijnlijk wel doen.’
De vorstin glimlachte, maar de glimlach verdween bij het zien van de bittere smart op het gezicht van haar kameraadje. Zij kon zien dat het meisje getroffen was in de teerste plek van haar hart.
‘Neen,’ zeide zij bedroefd, ‘hij zal nooit trouwen.’
‘Vergeef mij maar, lieve Martha! Je broer heeft een teleurstelling gehad, waaronder je hart evenzeer lijdt als het zijne. Ik zie het en je hoeft mij niets te zeggen. 't Is goed dat hij jou heeft om met hem te sympathiseeren; als je je hart en leven geeft aan een man, zou hij misschien je hart breken en je leven bederven, en zelfs het recht om te droomen missen. Leef je met je broer dien je liefhebt en vereert, of hij 't verdient of niet, dan kan je menigen zoeten droom hebben, door geen werkelijkheid ooit geëvenaard. Waarlijk je bent gelukkig.’
‘Ik geef weinig om mijn geluk. Alles wat ik verlang is Harold wat troost en kalmte te geven. Hij kan toch nooit meer gelukkig zijn.’
‘Dat vertelt hij je, kind, en dat gelooft hij ook. Ik zeg je dat in 't voorbijgaan. Mannen treuren niet altijd om vrouwen. Ik ken ze beter dan gij.’
‘U kent dezen man niet. Als u denkt dat hij op iemand anders lijkt, dan vergist u zich. Hij zal nooit over zijn verdriet heen komen. Niet dat hij 't toont. 't Is nu

reeds twee jaren geleden, en zeker denkt ieder behalve ik dat hij genezen is. Ik geloof dat hij 't gaarne zou wenschen en hij is gewoonlijk zeer vroolijk en opgeruimd; zelfs mij zegt hij nooit een woord, maar ik denk dat hij wel weet dat ik hem begrijp. In elk geval weet hij dat, al is 't mijn vurigste wensch met hem te wonen, ik nooit zal denken dat ik hem gelukkig kan maken.'

'Hij heeft dan, schijnt het, hetzelfde vurige temperament als gij! Lieve hemel! te denken, dat er zoo'n man bestaat in ons geslacht. Was die vrouw dan zoo wreed, dat je het zoo voelt?'

'Het voelen!' en Martha liet

In de Amerikaansche kolonie.

Sonia's hand los om haar eigen handen tegen elkander te slaan.

'Zelfs tegen u kan ik er niet over praten. Ik zou eer schreeuwen als een gek of razen als een furie. Ik weet weinig wat er gebeurd is, behalve dat zij Harold's leven verwoest heeft en hem beroofde van alles wat het leven zoet maakt.'

'Je maakt je al te warm over hem. Ik wil je niet tegenspreken in dit geval, maar geloof mij, ik kan je op het punt van mannen nog veel leeren. Maar praten wij liever over iets anders. Vertel mij wat van Alice. Is zij werkelijk mooi? Waar kan men haar zien?'

'Zij gaat veel uit in de Amerikaansche kolonie vooral. Ik geloof dat niemand ontkennen zal dat zij mooi is.'

'Dan ben ik des te ongelukkiger geen kennissen te hebben in de Amerikaansche kolonie. Lijkt ze op u?'

'Neen, de zaak is' (Martha bloosde en was blijkbaar verlegen toen zij voortging) 'de zaak is dat men mij met Harold vergelijkt. Niet sprekend, ziet u, omdat hij zoo beeldschoon is, maar ze zeggen toch dat er een familiegelijkenis is.'

'Dat kan ik wel gelooven zonder je broer te beleedigen. Wordt Alice veel bewonderd?'

‘Ja, heel veel, maar nu is zij verloofd en daarom let men niet zooveel meer op haar als vroeger.’

‘O, is zij verloofd? En wanneer zal zij trouwen?’

‘De dag is nog niet bepaald, maar het zal spoedig zijn. De trouseau wordt reeds ingekocht. Haar verloofde is een Italiaansch officier van heel goede familie, ofschoon niet rijk. Toch is Alice gelukkig en mama tevreden, en Harold gaf zijn toestemming. Hij komt over met het huwelijk. O, als hij u kon zien en u - hem!’

‘Dat hij mij ziet is heelemaal onnoodig, maar het andere kon wel gebeuren. Je moet mij een kaart geven voor de trouwplechtigheid, dan kan ik je heele familie zien zonder dat zij mij zien en misschien onze vriendschap afkeuren en afbreken of anders op een voet stellen, die er alle genot aan ontneemt.’

‘Hoe kunnen zij het afkeuren,’ riep Martha diep gekrenkt, ‘hoe kunnen zij anders dan hoog vereerd zijn dat ik door zoo'n groote vorstin als u opgemerkt word?’

‘Kom, daar is geen grootheid aan deze vorstin, kind!’ en de andere lachte; ‘denk niet dat ik rondloop met een troon om er op te zitten in letterlijken of figuurlijken zin. Voor jou ben ik alleen maar Sonia - een feit dat je vergeten schijnt. Ik verlang dat je mij Sonia noemt en niet meer aan de vorstin denkt. Met je Amerikaansche ideeën schijnt het belangrijker dan 't werkelijk is. Wil je werkelijk je familie niets over mij zeggen?’

‘Neen, voor de heele wereld niet. 't Is misschien zelfzuchtig, maar ik wil u voor mij alleen hebben.’

Dit was volmaakt waar en toch was er een verborgen gevoel in Martha's hart, dat de vorstin gelijk had met te denken dat, als haar moeder hoorde welk een vriendschap ontstaan was tusschen de twee leerlingen van Etienne, zij er op zou aandringen onderzoek te doen naar haar nieuwe vriendin, een onwaardigheid, die Martha voelde dat zij nooit zou kunnen verdragen.

De vorstin zelf scheen zeer tevreden met Martha's duidelijk uitgesproken wensch haar voor zich alleen te houden, en de twee scheidden eindelijk met de vertrouwelijkheid en de genegenheid van oude vriendinnen.

(*Wordt vervolgd.*)

Pantoffelhelden.

Neen, wat men nu gewoonlijk onder den naam van pantoffelhelden verstaat, dat zijn beide hondjes op onze gravure niet precies.

Een pantoffelheld toch is immers een man, die afstand gedaan heeft van zijn rechten als heer der schepping en aan zijn beminnelijke wederhelft de teugels van het bewind laat, die door en naar haar oogen ziet, en zelfs wanneer hij van haar verwijderd is nog den druk schijnt te voelen van haar meer of minder sierlijk pantoffeltje.

Neen, met zulk een dapperen held hebben onze beide vriendjes niets te maken; zij gaan niet gedrukt onder de pantoffel, integendeel zij spelen en sollen er mede. Hoe die pantoffel in deze schuur gekomen is? Verdiepen wij ons maar niet in deze vraag; 't is niet waarschijnlijk, dat de boerin die daar verloren heeft; eerder gelooven wij dat de beide grappenmakers haar van

binnen gestolen hebben en toen hierheen brachten om er naar hartelust mede te spelen, denkende hun meester een grooten dienst te doen.

Als nu de boer het twijfelachtig voorrecht geniet pantoffelheld te zijn, dan hopen de diertjes dat hij nu wellicht een korte rust zal genieten, omdat zijn vrouw het symbolische teeken van haar macht mist. Maar ach! de pantoffel is, helaas! slechts een zinnebeeld, niets meer. Wanneer onze hondjes in hun hondenwijsheid meenen, dat met den schijn nu ook het wezen verdwenen is voor den armen baas, met wiens lot zij zoo

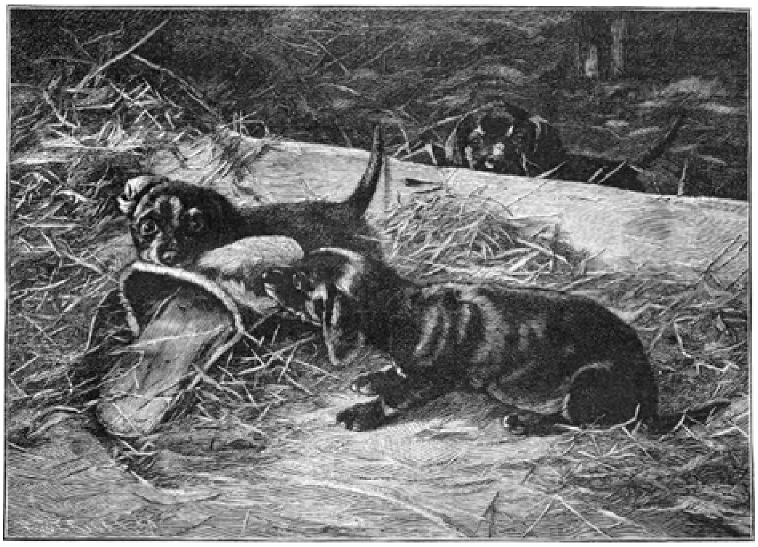

PANTOFFELHELDEN. Naar H. Biedermann-Arendts. (Zie blz. 24.)

begaan zijn, dan vergissen zij zich deerlijk. Nu ja, daar zijn ze dan ook maar honden voor!

Vreemde verschijnselen in twee zeeën.

Overal, aan het sterrendak en in den dampkring, op het land en in de zeeën, komen verschijnselen voor, waarvan de oorzaak niet met zekerheid is aan te geven. Uit velen noemen wij hier die, welke in de Caspische en in de Doode Zee worden waargenomen.

Onze lezers weten zeker wel waar die wateren gelegen zijn. Zij liggen in Azië. Het eerste vindt men op iedere kaart van dit werelddeel, en wel ten Noorden van Perzië. Voor het laatste, dat veel kleiner is, dient men eene bijzondere kaart van Palestina op te slaan, waar men het in het Zuidoosten aantreft. In het kort laten zij zich aldus beschrijven:

De Caspische Zee is het grootste meer der aarde en neemt eene ruimte in van 8400 □ mijlen. In het westen is zij begrensd door gebergten; verder omringen haar lage gronden en moerassen. Rusland heeft er eene vloot van stoom- en zeilschepen, en visschers gaan er uit op de vangst, voornamelijk van steur. Hevige stormen echter en de ondiepten, vooral aan de kusten, doen de vaart dikwijls gevaarlijk worden. Het waterpeil ligt ver beneden dat der Zwarte Zee.

De Doode Zee is 16 uren gaans lang, bij eene gemiddelde breedte van 4 uren. Hare oevers bestaan nagenoeg uit steile, vele honderden meters hooge kalksteenrotsen. Veertig eeuwen geleden was het Zuidelijke gedeelte van dit meer eene schilderachtige vlakte, het dal Siddem, met onderscheidene steden, doch die door een goddelijk

strafgericht in den afgrond wegzonken en onder de wateren, die van het Noorden afkwamen, bedolven werden.

En welke zijn nu de vreemde verschijnselen, die zich in deze twee zeeën voordoen? Beiden zijn, als reeds

gezegd, meren, d.i. plassen, die noch in den Oceaan noch in andere wateren eene zichtbare uitmonding hebben. Neemt men hierbij in aanmerking, dat de beide zeeën rivieren in zich opnemen en geen water afvoeren, dan rijst de vraag, waar en hoe de watermassa's, die er binnenstroomen, zich verliezen. Behalve vele beken, welke in haar afloopen, neemt de Doode Zee den geheelen Jordaanstroom in zich op en de hoeveelheid water, die de Jordaan dagelijks tot haar afzendt, zou, volgens gemaakte berekening, meer dan zes millioen tonnen bedragen. In de Caspische Zee ontlasten zich de Wolga, de Ural, de Kur, de Kama, de Kuma en meer andere rivieren. Reeds de ouden geloofden, dat de Doode Zee een onderaardsche gemeenschap had met de Roode Zee, doch de waterspiegel der eerste is zeer ver beneden dien der laatste. Evenzoo beweren de zeelieden, die om de Caspische Zee wonen, dat deze haar water door verholen kanalen, onder den grond door, in de Perzische Golf werpt. De gissingen der geologen komen hierop neder, dat in beide zeeën het water door de zonnehitte zóó sterk verdampt, dat het evenwicht op den duur bewaard blijft. Tegen den avond ziet men dan ook het water in breede kolommen als nevelwolken opstijgen, die zich iets later dikwijls in zware regenbuien ontlasten.

Onverklaarbaar is almede het verschijnsel, dat beide meren, ofschoon niet in verbinding met den Oceaan, zout water bevatten, en wel zóó zout, dat zich geweldige zoutlagen aan de rotsen en kusten vastzetten. Het water in de Doode Zee is zóó van zout verzadigd, dat er het gewone zout niet in smelt, en proeven, reeds in de 2e eeuw onzer jaartelling genomen door den beroemden arts Galenus uit Pergamus, bewezen, dat het water hier zooveel zwaarder is dan gewoon zeewater als dit laatste in zwaarte van het rivierwater verschilt. Visschen kunnen er niet in leven.

Natuurkundigen zijn van meening, dat de Caspische Zee een overblijfsel is van een grooten oceaan, die in de oudste tijden een goed deel van Azië bedekte en Noordwaarts henen tot aan de IJszee reikte, en dat het zout der Doode Zee wellicht is ontstaan door geweldige onderaardsche natuurkrachten, waarbij de bodem in de diepte is weggezonken en zich eene massa steenzout kan gevormd hebben, welke het zoete water in zoo hooge mate heeft gezouten.

Reizigers, die zich hier baadden, hebben verhaald, dat het water door zijne zwaarte het lichaam opheft, zoodat het niet kan zinken. Dit schijnt reeds vóór 18 eeuwen de aandacht te hebben getrokken. Volgens een bericht toch bij Flavius Josephus, den Joodschen geschiedschrijver, liet de Romeinsche keizer Vespasianus eenige menschen hierheen brengen, hun de handen binden en ze zóó in zee werpen, om te zien of het water ze boven hield, en, mag men de mededeeling daaromtrent gelooven, dan zouden zij werkelijk drijvende zijn gebleven.

Johannesburg en diamant- en goudvelden in Zuid Afrika.

Een der merkwaardigste monumenten van menschelijke werkkracht en menschelijke volharding is de Transvaalsche stad Johannesburg, het middelpunt der Zuid-Afrikaansche goudmijnen.

Johannesburg, dat voor negen jaren nog niet bestond, is thans een groote, flinke stad, met hotels van den eersten rang, magazijnen, die niet onderdoen voor die der groote Europeesche steden, lachende voorsteden met sierlijke villa's en woonhuizen en - alhoewel er tot op vijfhonderd mijlen afstands geen boom te bekennen is - een park, dat voor de toekomst wat belooft. Dat de spoorweg eerst sedert ongeveer drie

jaren Johannesburg aandoet, is een feit dat men niet uit het oog moet verliezen. Ieder steentje, ieder plankje, ieder spijkertje, dat er het zijne toe heeft bijgedragen om deze stad als door een tooverslag uit de woestijn te doen verrijzen, is erheen gevoerd moeten worden door middel van zware karren, die met de middelmatige snelheid van nauwelijks twee kilometer per uur door ossen werden getrokken.

Het zal aan den roem der Boeren, na de pas door hen behaalde schitterende overwinning, waar geheel Europa - behalve de Engelschen - zich in heeft verheugd, geen afbreuk doen als men aanneemt, dat Johannesburg, al is ze de belangrijkste stad van Transvaal niet, aan hen haar ontstaan en opkomst te danken heeft. Het is een cosmopolitische stad waar alle natiën vertegenwoordigd zijn - de Transvalers op lange niet het meest.

De 'Boeren' zijn boeren en jagers. Hunne voorouders waren dit ook en zij begeeren niet iets anders of iets meer te zijn.

Zij zijn tevreden zoolang zij maar kunnen leven zooals hunne voorvaderen hebben geleefd en klaar om te sterven op den dag dat de onafhankelijkheid van hun land wordt bedreigd.

Nimmer echter zal Transvaal een Engelsche kolonie worden. De Engelschen, die deel uitmaken van de Transvaalsche bevolking en er burgerrecht hebben, zouden zich evenmin hiermee kunnen vereenigen als de Boeren, want zij kunnen Engeland niet vergeven, dat het zich door deze op den berg Majuba heeft laten verslaan en zich daarna bij die nederlaag heeft neergelegd, wat hen in de oogen der Hollandsche bevolking van Transvaal belachelijk heeft gemaakt.

Om echter tot Johannesburg terug te keeren. Het beste denkbeeld van de beteekenis dezer bloeiende stad verkrijgt men door zich te herinneren op welke wijze zij is ontstaan. De stad Johannesburg verheft zich midden in de woestijn. Geen rivieren, geene wegen, geen boomen, geen middelen van vervoer, kortom niets dat den bouw en aanleg vergemakkelijkte. Negen jaar

geleden stonden er slechts eenige tenten, die tot woonplaats dienden aan de vermetele gelukzoekers, die zich hierheen hadden gewaagd in de hoop goud te zullen bemachtigen en op gevaar van door honger en door de inboorlingen nagenoeg geheel uit den weg te worden geruimd. Eerst na verloop van twee jaren kon men zich genoegzaam van hout en klinkers voorzien om aan den bouw eener stad te kunnen denken. De grootste moeilijkheid echter leverde het gemis aan water op, en zij, die zich de weelde wilden veroorloven niet van zich te baden maar van zich geheel te wasschen, moesten dit met seltzerwater doen, waarvoor zij vijf francs per flesch betaalden. Thans heeft de stad hare waterwerken en reservoirs, wat een groote aanwinst is, want het seltzerwater is er nog niet in prijs verminderd. Te Johannesburg betaalt men voor een glas bier twee en een halven franc, voor een sigaar twee francs en de rest naar verhouding; maar de bewoners verdienen hun geld gemakkelijk en niemand beklaagt zich dan ook over de hooge prijzen. De straten van Johannesburg zijn breed en recht; de stad kan zich verheugen in het bezit van aardige schouwburgen, uitmuntende hotels, kortom van haast alle gemakken, welke de moderne beschaving meebrengt.

Deskundigen verzekeren dat de goudmijnen van Johannesburg onuitputtelijk zijn. Als dat waar is, en er valt bijna niet aan te twijfelen, dan zal Johannesburg binnen den tijd van tien jaar een der belangrijkste middelpunten van den wereldhandel zijn.

Nu is het nog een stoffig stadje, waar het zand u in de oogen stuift als ge door de straten gaat - waar het u zelfs in de oogen wordt gestrooid als ge niet oppast. Het heeft eene zeer gemengde en voor een deel niet zeer uitgezochte bevolking; zij bestaat uit millionairs en uit mannen die hun laatsten cent verspeeld hebben en geen sou bezitten; uit werklieden, zangers, verloopen edelen, geldmannen die zich in de handen wrijven, uit avonturiers uit alle landen, Duitschers, Engelschen, Franschen, Italianen, Grieken Levantijnen, Joden enz., meest allen van den eenen dag op den anderen levend, altijd hopende fortuin te maken en altijd gevaar loopende bankroet te gaan. En daarnaast een coterie van deftige, achtenswaardige lieden, die zich apart houden en de aristocratie vormen van de plaats, ingenieurs, kooplui, financiers, die in beschaving en goede manieren niet onderdoen voor de eerste kringen der groote Europeesche steden.

De geschiedenis van Johannesburg is die van San Francisco, van Denver en van alle steden der wereld, waar de ontdekking van een edel metaal plotseling eene geheele bevolking van avonturiers, die op een gemakkelijk te verkrijgen winst belust zijn, heen heeft gelokt. Zulke steden zijn evenals de revolutiën - avonturiers hebben aan haar ontstaan den stoot gegeven. Ik hecht hier geenszins de gewone ongunstige beteekenis aan dit woord. Want de meest ondernemende mannen, de pioniers der beschaving worden vaak aangetroffen onder hen, die eene neiging hebben tot het avontuurlijke.

In 1865 toch bevonden zich honderd centenaars diamanten in het bezit der menschheid. Honderd centenaars van deze kostbare, fonkelende edelsteenen hadden vlijtige zoekers in den loop van eeuwen en tientallen van eeuwen verzameld. Dit werd tenminste voor een dertig jaar door lieden verzekerd, die volkomen op de hoogte waren van den handel in edelgesteenten. Als toen iemand voorspeld had, dat deze schat in den loop der volgende vijf-en-twintig jaren verdubbeld zou worden, had hij veel kans geloopen in zijn gezicht te worden uitgelachen, en toch zou hij met zijn profetie de werkelijkheid op verre na niet bereikt hebben. In '68 en '69 werden in

Zuid-Afrika nieuwe diamantvelden ontdekt, wier rijkdom alle verwachtingen overtrof, en de wereld werd met een waren diamantenregen overstroomd. In 25 jaar leverde Zuid-Afrika volle 50 millioen karaat diamanten, dat is zoowat 200 centenaars! En de voorraad gekristalliseerde koolstof in deze wonderbare groeven is nog lang niet uitgeput. In het 26ste jaar na hun ontdekking leverden ze toch den grootsten van alle bekende diamanten, die 969 karaat of 198.7 gr. weegtl Het is de ‘Excelsior,’ die den 30sten Juni 1893 in de Jagersfontein-Mijn in Oranje-Vrijstaat gevonden werd en die geroemd wordt om zijn wonderschoone, blauwwitte kleur.

200 centenaars diamanten, wier waarde op ongeveer 600 millioen gulden geschat wordt, zijn reeds een macht, in staat om tallooze menschenmassaa's in beweging te brengen en de verbeelding van duizenden gemoederen te doen ontvlammen. Aan de opgraving van 200 centenaars der kostbaarste edelgesteenten is een eigenaardige geschiedenis van menschelijken arbeid, menschelijk geluk en menschelijke ellende verbonden. Laat ons slechts een oogenblik deze wijd vermaarde velden bezoeken, laat ons hooren, wat ze ons vertellen!

Het tooneel, waarop zich de koortsachtige werkzaamheid der diamantgravers ontvouwde, is West-Griqualand, waardoor de Vaal- en Oranje-rivier stroomen. In de nabijheid dezer rivieren groeien boomen, die gansche bosschen vormen, maar reeds op eenigen afstand van het water wordt het landschap eentoniger en gaat weldra in een steppe over, die slechts in het voorjaar door bevallige schoonheid het oog verheugt. In 1860 woonden in deze streken in ver uit elkaar gelegen farms de boeren, die zich met vee- en struisvogelteelt bezighouden. Het was in 1867, dat een struisvogeljager, John O'Reilly genaamd, een dergelijke farm aan de Oranje-rivier bezocht, en een glanzend steentje opmerkte, waarmede de kinderen van den boer Jacobs speelden. O'Reilly, die wel vermoedde, dat de steen een juweel was, liet zich dien geven; een zaakkundige verzekerde, dat hij een diamant van 22½ karaat was, die vervolgens door den generaal-gouverneur der Kaapkolonie voor f 5400 gekocht werd. Nu begon men in West-Griqualand algemeen naar diamanten te zoeken en bijzonder gelukkig was een kaffer, Swartsboy genaamd, die in het begin van 1869 een steen van 83½ karaat vond. Deze vondst wekte groot opzien; de kaffer verkocht hem aan een boer voor f 4800 en deze

kreeg van het huis Lilienfeld en Brüdei te Hopestown er f 134,000 voor. Hij werd de 'Ster van Zuid-Afrika' genoemd en als geslepen diamant voor driemaal honderdduizend gulden door graaf Dudley aangekocht, als een sieraad voor de jonge, om haar schoonheid beroemde gravin Dudley.

Van dit tijdstip af bewoog zich een geweldige menschenstroom

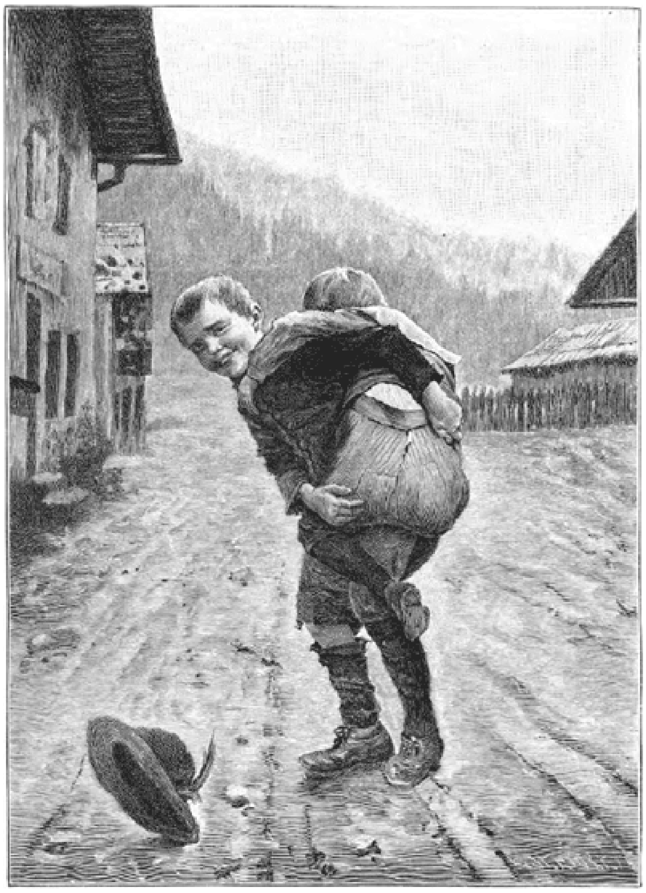

JONGENSPRET. Naar Th. Kleehaas.

naar het nieuwe diamantenland, en op het eind van 1869 bevonden zich reeds 5000 'diggers' of diamantgravers aan de Vaalrivier, die in den bodem groeven en in ongeveer 750 'wiegen' de aarde waschten. De diamanten lagen hier in een met kleiachtige aarde innig verbonden steenenlaag. Wat men nu uithakte werd, nadat het in zakken of emmers uit de groeven gehaald was, in een open, met water gevulde kuip geworpen en door omroeren met schoppen van de overtollige aarde bevrijd.

Dan bracht men den hoop steenen naar den oever der rivier, waar iedere digger zijn eigen 'cradle of wieg' had. Deze bestond uit drie boven elkaar geplaatste zeven, waarover de steenen onder voortdurenden wateraanvoer geschud werden. In de eerste bleven de grootste steenen, tot zoowat de grootte van kippeneieren terug, in de tweede die zoo groot waren als pruimen en in de laatste de kleinere. Terwijl de beide eerste soorten in de zeef met de hand doorzocht werden, schudde men de laatste op de sorteertafel uit, waar men met een 'scraper' of schrapper onderzocht of er ook diamanten onder waren. Van den grooten hoop scheidde men met den scraper een klein, met het oog licht te overzien hoopje af, verwijderde hieruit de aanwezige diamanten en wierp het waardelooze overschot onder de tafel.

Op deze wijze graaft men nog heden aan de Vaalrivier naar diamanten, en werkelijk worden soms zeer schoone steenen van het zuiverste water in deze ‘stroomdiggings’ gevonden, maar de buit was nooit bijzonder groot.

De wereldberoemde diamantvelden lagen evenwel niet aan den oever van de rivier, maar op de onvruchtbare hoogvlakte tusschen de Vaal- en de Oranjerivier. Ze werden in December van het jaar 1870 ontdekt door den koopman en digger Robinson, die op de farm Dutoitspan onder steentjes, door de kinderen verzameld, 22 kleine diamanten vond. Hij onderzocht de streek, en het bleek, dat de leem en het zand, waarvan de hut gebouwd was, diamanten bevatten. Zoo spoedig dit bekend werd, begaf zich een gedeelte der diggers, die aan de rivier arbeidden, naar die streek, en reeds in den loop van 1871 werden in de nabijheid van Dutoitspan nieuwe diamantgroeven ontdekt, wier rijkdom aan edelgesteenten alle verwachting te boven ging. Toen

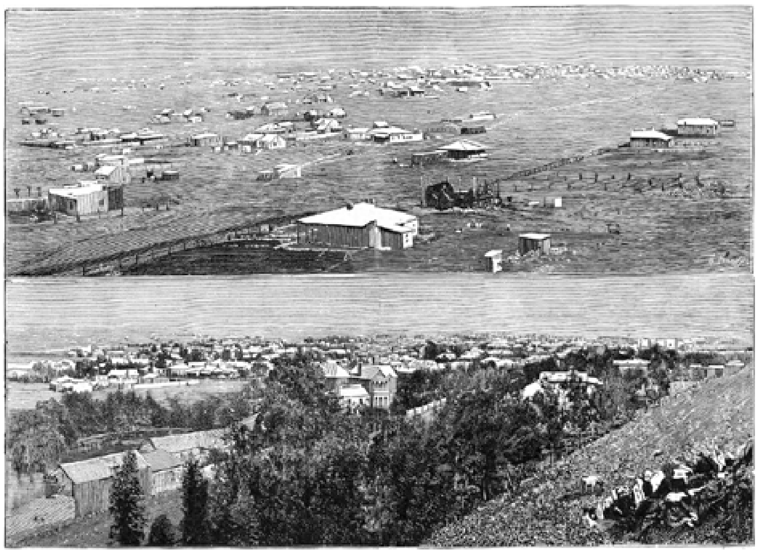

JOHANNESBURG IN 1889 EN IN 1895.

de diggers zich van deze hoogvlakte meester maakten, verhieven er zich vlakke heuvels, die men *kopjes* noemde; ze staken slechts weinige meters boven de vlakte uit, maar waren, zooals de ondervinding geleerd heeft, in samenstelling geheel verschillend van de hen omgevende aard- en steenlagen. Hun bovenste gedeelte bestond uit een ijzerhoudend, zeer verbrokkeld gesteente, dat *yellow ground* genoemd wordt en in een dikte van 2-5 M. voorkomt; daarop volgt een dikke, donkerbruine vaste massa, de *rusty ground*, en eindelijk een zeer eigenaardig zwartachtig groen of zwartachtig blauw gesteente, de *blue ground.* Zonder twijfel werden deze steenmassa's door vulkanische werking uit het binnenste der aarde opgeheven en vormen op deze wijze opstaande zuilen. Ze zijn het breedst aan de oppervlakte der aarde en worden des te dunner, naarmate men er dieper in graaft. Zoo bijv. is de middellijn van de doorsnede van het Kimberley-kopje bovenaan 167 M., terwijl ze op een diepte van 300 M. slechts 103 M. bedraagt. Hoogstwaarschijnlijk hebben de diamanten zich gedurende de hitte van de uitbarsting gevormd; want niet alleen in het bovenste verweerde gedeelte waren ze te vinden, maar ook de geheele massa van den *blue ground* bleek diamanthoudend te zijn.

Van deze kopjes zijn er zes bijzonder beroemd geworden, die van Kimberley, de Beers, Bulfontein en Dutoitspan in Griqualand, en van Koffiefontein en Jagersfontein in Oranje-Vrijstaat. Het leven en de bedrijvigheid, die zich in de eerste jaren na '70 op deze kopjes ontwikkelden, was overal tamelijk gelijk. Was de diamanthoudendheid vastgesteld, dan volgde dadelijk daarheen een ‘rush’, d.i. een plotseling, haastig in massa toestroomen van diggers, die er zich kwamen vestigen. Het kopje werd in vierkante velden van 31 voet of 9.6 M. zijlengte, dus zoowat van 90 M^2 grootte verdeeld. Zulk een veld noemde men *claim* (aanspraak) en één digger mocht hoogstens twee claims doorzoeken; daarentegen verkocht men ook halve en vierde claims, ja, deze en gene beproefde zijn geluk ook wel op 1/16 claim. Het werk op de kopjes was verschillend van dat aan de Vaalrivier; dit kon trouwens niet anders, daar het water om de aarde uit te wasschen op de dorre hoogvlakte ontbrak, waarom deze gronden ook ‘dry grounds’ (droge gronden) genoemd werden. Het diamanthoudend gesteente werd hier in zakken of emmers opgehaald, dan kleiner gemaakt en droog uitgezocht. Dikwijls gebeurde het echter dat men in de diamanthoudende laag op geweldige steenblokken stootte, die geen edelsteenen bevatten en die men toch moest laten springen en kleiner maken, om ze weg te krijgen en aan diamant-ader te komen. En onder welke omstandigheden moesten deze werkzaamheden geschieden!

De diamantmijn van Kimberley had een ovalen vorm en haar grootste afmeting bedroeg aan de oppervlakte der aarde 167 M. Op deze kleine ruimte waren ongeveer 3000 claims en in ieder daarvan waren verscheiden arbeiders met schop en houweel, zak en emmers aan het werk. In den beginne kon men nog vrij gemakkelijk bij de verschillende claims komen, daar er tusschen de afdeelingen wegen gelaten waren. Men ging daarbij uit van het denkbeeld, dat slechts de bovenste aardlagen diamanten bevatten, zooals in andere, tot dusver bekende velden het geval was, en verwachtte, dat de diggers, als ze den grond verscheiden meters diep doorwoeld hadden, zouden wegtrekken. Tot aller groote verrassing bevond men evenwel, dat ook de *blue ground* edelsteenen bevatte en dat de groeve naar de diepte toe geen einde scheen te nemen. De waarde der claims steeg daardoor op een verbazende wijze; terwijl men aanvankelijk zulk een groevenveld tegen een pacht van f 6 maandelijks huren kon,

steeg later de prijs van claims, waarin bijzonder goede vondsten gedaan werden, tot in het ongehoorde. Er werd voor zulk een groeve f 6000, f 30,000, ja zelfs bij uitzondering f 120,000 tot f 180,000 betaald.

Hoe dieper men evenwel groef, des te zonderlinger werd het uiterlijk van het kopje. Het was reeds lang geen heuvel meer, maar een diep uitgeholde krater, waaromheen de vrijgekomen kleilaag gaapte. Twee jaar na de ontdekking van de diamantvelden had men de claims reeds tot op 30 M. diepte uitgegraven. Er was evenwel in de 3000 afdeelingen niet evenveel gewerkt. De eene claim was dieper, een volgende weer hooger dan de anderen. De in regelmatige vierhoeken bewerkte claims deden zich hier voor als schachten, daar als pijlers en torens, als platforms, muren, trappen en grachten. Dit verward doolhof van ruïnen scheen wel een uitgegraven stad, een Herculanum of Pompeji; maar er heerschte geen rust tusschen deze puinhoopen: 12,000 diggers waren er aan het werk. Op alle plaatsen van de chaotische steen- en rotsmassa's was de arbeid in vollen gang met een rumoer en bedrijvigheid als men zich nauwelijks voorstellen kan, en als de heete zomerzon haar stralen in deze afgronden der waterarme hoogvlakte nederzond, legerden wolken van stof boven dit eigenaardig schouwspel van menschelijke bedrijvigheid. De wegen, die eens het Kopje doorkruisten, waren reeds lang weggegraven of van zelf in elkaar gevallen en men moest nieuwe middelen verzinnen om de diamanthoudende stof op te halen. Men heeft dit vraagstuk op eigenaardige wijze opgelost.

Aan den kant van het rif rondom den diepen krater richtte men houten stellages op, en hier heeft nu iedere claim-bezitter een plaats, zooals de eigenaar van een loge in den schouwburg. Hij plaatst er een rondas, waarvan een lang, sterk ijzerdraad uitgaat, dat in de claim voert, waarmee men zich in verbinding wil stellen. Langs dit ijzerdraad glijdt een emmer in de diepte, terwijl een andere, met diamanthoudende stof gevuld, naar de hoogte van het rif opstijgt. Een net van meer dan 2000 staaldraden overspant op deze wijze den krater, en zonder ophouden hoort men een eigenaardig gesnor en gesuis, daar iedere claim-eigenaar ongeveer 40 emmers in het uur naar boven brengt.

Rondom het kopje is het ook zeer levendig, want op karren zonder tal wordt de stof naar de sorteer-

plaatsen gevoerd, waar ze op tafels onderzocht wordt. De groote steenen worden evenwel meestal in de claims zelf gevonden, want door hun gefonkel verraden ze zich aan het scherpe oog van den digger. Dan stoot de gelukkige vinder een vreugdekreet uit, en 'hoera!' antwoorden hem duizend kelen in den krater. Zulk een kreet wekt opnieuw hoopvolle verwachtingen en spoort tot verderen zwaren arbeid aan.

Hoe dieper nu evenwel de diggers in den *blue ground* drongen, des te slechter werd hun toestand. De met steenen beladen emmers suisden over hun hoofden, en hoe dikwijls geraakte er een van den draad los en bedreigde het leven der arbeiders in de diepte! Nog veel grooter gevaren werden door de ongeregelde, in den wilde gedreven bergbouw veroorzaakt. De door hun armoede aan edelgesteenten niet afgehouwen claims, die zich als pijlers verhieven, dreigden in te vallen, evenals de breede, steil naar de diepte gaande rifwand. Toen daarbij nog de regens kwamen en pijlers en zijkanten ondergroeven, volgde instorting op instorting; op den bodem van vele claims verzamelde zich water, kortom de arbeid werd steeds moeilijker.

In de nabijheid van de groeve was inmiddels een stad ontstaan, in den beginne slechts op een tijdelijk verblijf berekend; ze bestond uit lichte tenten, huizen van gegolfd blik of hout, waarvan de bestanddeelen in netjes ingepakte kisten uit Engeland of Noorwegen naar de diamantvelden gezonden werden, waar men ze slechts in elkaar behoefde te zetten. Het leven in deze stad was volstrekt niet goedkoop. Ernst von Weber, die omstreeks '70 in Kimberley als digger zijn geluk beproefde, gaf in zijn interessant werk ook de marktprijzen aan; een pond rundvleesch kostte wel is waar slechts 30 cent, maar voor een pond boter moest f 3 en voor een emmer aardappelen f 6 betaald worden.

De zwaarste slag evenwel, die de diggers trof, was de daling der diamanten. Zuid-Afrika leverde een menigte groote steenen, die vroeger zeer zeldzaam waren, en door die groote hoeveelheid daalde de prijs juist van deze steenen, de gelukvondsten der diggers, aanmerkelijk. Het diamantgraven werd voor den voor zich zelf arbeidenden digger niet meer zoo voordeelig, en daarbij werden de moeilijkheden in de groeven steeds grooter. Herhaaldelijk moesten geweldige instortingen van het rif opgeruimd worden, en de diepte, waartoe de claims uitgehouwen werden, bedroeg 100 M. en meer. Eindelijk was men dan ook gedwongen van het tot nu toe gevolgde afgraven tot een werkelijk onderaardsch werken over te gaan. Men maakte schachten aan den rand van den krater en ging daaruit met verscheidene horizontale gangen in den *blue ground.* Zoo ontstonden op de diamantvelden schachtbuizen met kolossale windassen, waarbij ook stoompompen kwamen voor de verwijdering van het grondwater uit de mijnen, en eindelijk werden de ondernemingen nog electrisch verlicht. Deze methode bleek goed te zijn, maar ze vorderde een eenhoofdig bestuur, een bewerking in het groot. Zoo vormden zich na '80 onder de claim-eigenaars genootschappen op aandeelen, die ten slotte bijna allen tot één enkel, dat van 'de Beers consolidated Mines', samensmolten. Dit laatste kan dan ook geacht worden den Zuid-Afrikaanschen diamant-bergbouw te beheerschen. Er staan ongeveer 10,000 kaffers en 1500 blanken in zijn dienst. Het genootschap heeft de opbrengst naar het gebruik geregeld; daar, zooals de ondervinding geleerd heeft, de wereld jaarlijks voor 48 millioen diamanten pleegt te koopen, wordt slechts deze hoeveelheid jaarlijks uitgegraven; ze weegt ongeveer 15 centenaars.

De eerste diggers konden Kimberley slechts op lastige wegen met de lange ossenspannen bereiken; tegenwoordig leidt een spoorweg naar de stad, die ook al voorzien is van een waterleiding, en een kaartje 3de klas van Kimberley naar Port Elizabeth kost slechts f 14.40. Wat den duur van de reis betreft, deze bedraagt 30 uur. De tijd der 'rush' is echter voorbij; de bevolking van West-Griqualand is van 60,000 tot 45,000 geslonken, en daarvan zijn slechts 12,500 blanken. Dit is trouwens geen wonder, want de diamantbergbouw, zooals die nu gedreven wordt op een diepte van 360 à 310 M. en nog langen tijd verzekerd schijnt, kan den avontuurlijken digger niet meer voldoen. Hij werd echter reeds voor jaren in hetzelfde Zuid-Afrika door een ander 'Dorado' aangelokt.

Het was omstreeks den tijd, dat op de edelsteenenmarkt te Londen de diamantcrisis uitbrak, toen steenen boven 20 karaat geen kooper vonden of tegen spotprijzen, bij de vroegere vergeleken, weggedaan moesten worden, toen men de geelachtig gekleurde diamanten der Kimberley-mijnen als van minder waarde ging beschouwen; - het was omstreeks 1873, toen zich onder de diggers van Griqualand de tijding verspreidde, dat in de Transvaalsche Republiek onmetelijk rijke goudvelden ontdekt waren. Reeds lang wist men, dat de grond van Zuid-Afrika goud bevatte; men veronderstelde zelfs, dat zich in die streken het Ophir van Salomo moest bevinden, maar men geloofde, dat deze goudbeddingen reeds in den grauwen voortijd uitgegraven en uitgeput waren. Nu was evenwel het 'Dorado' gevonden en dadelijk ging er een 'rush' naar Lijdenburg, dat van uit Kimberley in 3 à 4 weken met den ossenwagen, in 10 à 12 dagen met paarden te bereiken was. Korten tijd daarna werden nog in Dakaap en Sheba nieuwe goudbeddingen ontdekt; - een goudkoorts met al haar schaduwzijden greep Zuid-Afrika aan, en lokte tallooze landverhuizers uit Europa en Amerika derwaarts. Oorspronkelijk had men slechts eenvoudige goudwasscherijen. Aan de oevers van rivieren en beken plaatste men de 'wiegen', waarin het goudhoudende zand, overblijfsels van goudhoudende rotssoorten, gewasschen werd. Waar het bij deze bewerking op aankomt, is slechts dit: het goud uit het zand te scheiden. De diggers doen dit op een eenvoudige, oorspronkelijke wijze. Ze graven in den benedenloop van de beek een gootvormige houten kist in schuinen stand vast, waarvan de bodem met kleine dwarslatten voorzien is. Als ze nu het zand van den oever in het stroo-

mend water brengen, worden de lichte kleideeltjes meegesleept; het zware goud, evenals de grootere kiezelsteenen, blijft tusschen de latten liggen en het goud kan nu verzameld worden.

Nadat de eerste gelukkige vondsten gedaan waren, gebruikte men beter ingerichte toestellen voor het goudwasschen.

Bovendien ontwikkelde zich in Zuid-Afrika in korten tijd ook de goud-bergbouw. Het edele metaal komt er rijkelijk ook in kwartslagen voor, en het erts moet daarom uitgehouwen worden, waarna men tot de afscheiding van het goud overgaat. Dit geschiedt in den regel op de volgende wijze: het goudhoudende gesteente wordt in stampmolens fijngemaakt en kan dan als het goudhoudende zand gewasschen worden. Om echter het verlies aan kleine gouddeeltjes te vermijden, wordt bij verbeterde wijze van bewerking het kleingemaakt gesteente met kwikzilver vermengd; dit verbindt zich met het goud tot goud-amalgama en kan dan zuiver uitgewasschen worden. Verhit men nu het goud-amalgama, dan vervluchtigt zich het kwikzilver, terwijl het goud in meer of minder zuiveren toestand achterblijft. In Zuid-Afrika richt men de goudmolens ook zoodanig in, dat men het fijngestampte gesteente over met kwikzilver overtrokken en in trogvormige bakken op elkaar gestapelde koperen platen laat gaan. Het goud van de fijngestampte massa verbindt zich dan met het kwikzilver, terwijl de ‘blinde’ rest afloopt.

Spoedig groeide het getal der in bewerking genomen goudmijnen aan; steeds talrijker werden de tochten met de lange ossenspannen, die zich door de onbewoonde steppen naar het nieuwe Dorado spoedden. Bedrijvig roerde men ook de trommel der reclame en de Zuid-Afrikaansche mijnaandeelen stegen op de Europeesche beurzen tot een duizelingwekkende en bedrieglijke hoogte. De Krach bleef dan ook niet uit en de nieuwe goudvelden kregen een slechten naam. Zoo werd het 1886, toen aan Witwatersrand, 50 KM. van Pretoria, weder nieuwe goudvelden ontdekt werden. Het groote kapitaal geloofde in den beginne de schitterende berichten echter niet en zoo kon de bewerking hier slechts met geringe kosten en in het klein geschieden. De opbrengst was evenwel buitengewoon groot, en nog eens flikkerde naast den roofbouw, die zoo ongeregeld werd, een wilde speculatie op en nog eens volgde daarop een Krach.

Het goud had evenwel te groote aantrekkingskracht, om het daarbij te laten blijven; men vond kapitalisten die opnieuw het voor de bewerking noodige geld voorschoten, en er volgde nu een geldelijke en technische wedergeboorte van den goudbergbouw aan Witwatersrand. Een mijnkamer werd opgericht, mannen van degelijke ontwikkeling kwamen aan het hoofd der afzonderlijke bergwerken; behalve het amalgama-proces wendde men de nieuwste scheikundige bewerkingen aan, en het gevolg van dit alles was, dat Witwatersrand een ongedachten bloei bereikte. Natuurlijk werkte deze vooruitgang ook gunstig op de overige Zuid-Afrikaansche goudvelden, en zooals wij hierboven verhaalden, ontstond in het midden er van Johannesburg.

Nog bewonderenswaardiger dan de bouw der stad, is overigens de opkomst van den bergbouw.

In 1892 waren alleen in Witwatersrand 69 goudmijnen in bewerking, waarvan eenige meer dan 100,000 centenaars steenen opgebracht hebben. Daaruit verkreeg men aan goud 1,210,574 ons tot een waarde van meer dan 48 millioen gulden, alleen in 1892.

Daar deze werken alleen diepe groeven zijn, hebben ze schachten en de daarbij onvermijdelijke pompen, stoomketels, smederijen, reparatiewerkplaatsen enz. In den laatsten tijd heeft men ook luchtdruken boormachines ingevoerd, die reeds bij honderdtallen voorkomen.

Hieruit volgt, dat ook de stampinrichtingen talrijk zijn, en men telde dan ook in 1892 aan Witwatersrand 2530 stamphamers, die zelfs tot een gewicht van 1000 pond vervaardigd worden. Dikwijls wordt ook de kracht der waterstroomen in electriciteit omgezet en als zoodanig aan het werk toegevoerd.

Daar Zuid-Afrika nog geen eigen machine-industrie bezit, moet het het grootste deel der machines uit de industriestreken van Europa en Amerika betrekken, en zoo werken deze goudbergwerken ook over de zee, daar ze in de oude zoowel als nieuwe beschaafde landen talrijke handen bezighouden. Geen wonder dus, dat bijv de firma Friedrich Krupp, te Essen, in Johannesburg een filiaal heeft opgericht.

De mijnwerkers aan Witwatersrand hebben de beste wijzen van bewerking ingevoerd, die tot heden bekend zijn; maar gaarne zouden ze de technici tot nog grooteren vooruitgang aansporen, waarom ze bij de mijnkamer het besluit hebben doorgedreven, in Johannesburg een tentoonstelling te houden van bij de goudbereiding te gebruiken machines en een prijs voor de beste toestellen uit te loven.

Buiten Witwatersrand zijn in Zuid-Afrika nog talrijke andere goudvelden in bewerking; wij noemen slechts Lijdenburg, De Kaap, Klein-Letaba, Selati, Marabastad, Klerksdorp, Malmani enz., en van tijd tot tijd brengt nog de telegraaf het bericht van nieuwe ontdekkingen over. Naar de schatting voor 1892 van den Amerikaanschen muntdirecteur heeft Noord-Amerika (Mexico, Vereenigde Staten en Canada) onder de goudwinnende staten nog steeds den voorrang behouden; Australië stond bijna op gelijke hoogte, en Zuid-Afrika kwam pas in de derde rij. Maar het onderscheid wordt van jaar tot jaar geringer en de Zuid-Afrikaners meenen, dat ze weldra alle andere goudlanden de loef zullen afsteken.

De waarde van het goud, dat in 1893 uit Zuid-Afrika werd uitgevoerd, wordt op 66,990,000 gulden geschat.

Anton Mauve.
Met vier illustratiën.

Indien onze hedendaagsche schilderkunst door de geheele wereld een erkenning vindt, die ons herinnert aan den bijna ongeëvenaarden roem der Hollandsche 17de-eeuwsche kunstenaars, dan is dit heuglijke feit zeker te danken aan de vier groote schilders die de eerste plaats innemen onder onze artisten.

Josef Israëls, Jakob en Willem Maris en de helaas! te vroeg gestorven Anton Mauve zijn het vooral, die het buitenland er van overtuigd hebben dat de Hollandsche kunst een tweede tijdperk van bloei beleeft.

In een artikel over Anton Mauve, in een der laatste nummers van het 'Magazine of Art' verschenen, schrijft onze talentvolle landgenoot Etha Fles het volgende over dezen kunstenaar, van wiens talent wij het voorrecht hebben hier eenige proeven te kunnen geven:

'Zijn kunstenaarsziel werd niet getroffen door den glans der kleur; ook was hij niet zoo onder den indruk van de essentieele hoedanigheden der voorwerpen, dat hij zou trachten zich daarvan te doordringen en hen te vertolken. Mauve bezat noch het wijsgeerige, noch het schitterende phantastische temperament. Zijn onderscheidend kenmerk was een teederlijke, kinderlijke vreugde. Zijn talent was lyrisch, hij werd diep getroffen

EEN KUDDE SCHAPEN. Naar Anton Mauve.

door de zuivere en vredige stemmingen der natuur en zij vonden een antwoord in het diepste van zijn ziel.

Evenals er dichters zijn die hun vurige zielen uitstorten in heldenzangen, en anderen die in de menschelijke ziel graven en in poëtische taal de zielkundige processen beschrijven, welke zij ontdekken in zichzelf of in anderen, zoo zijn er ook rustige zangers, die hun liefde uitspreken in een cyclus van zangen, waarin zij elke schaduw van gevoel openbaren door het voorwerp van hun liefde ingegeven.

Zij doen ons gevoelen hoe beurtelings elke snaar van hun diepste wezen trilt; wanneer zij hun innigste zijn verraden, voelen wij ons tegenover hen als tegenover een hartevriend. Zulk een dichter was Anton Mauve.'

Zeker is het dat Mauve na Israëls de meest populaire van onze schilders is; de poëzie, die zijn eigen hart vervulde, heeft hij in zijn kunstwerken uitgestort; wat hij weergeeft is geen landschap maar een idylle, waarin het leven van mensch en dieren

onafscheidelijk met de Natuur is samengeweven. Weinige kleuren heeft hij slechts noodig om zijn stemmingen uit te spreken. Nooit werden de zilverachtige tinten, die het Hollandsche

landschap omsluieren, zoo eenvoudig en toch zoo mooi teruggegeven als door Mauve.

De zachte, grijze, wazige lucht, die alle voorwerpen wegdoezelt, alle omtrekken verzacht, was zijn kleur, zoo zag hij de Natuur het liefste; die blonde tint maakt juist zijn schilderijen zoo typisch Hollandsch.

Anton Mauve was de zoon van een Doopsgezind predikant in Haarlem; van jongs af openbaarde hij zijn roeping als schilder; zijn lievelingswerk was met zijn schetsboek naar de weide te gaan en te teekenen.

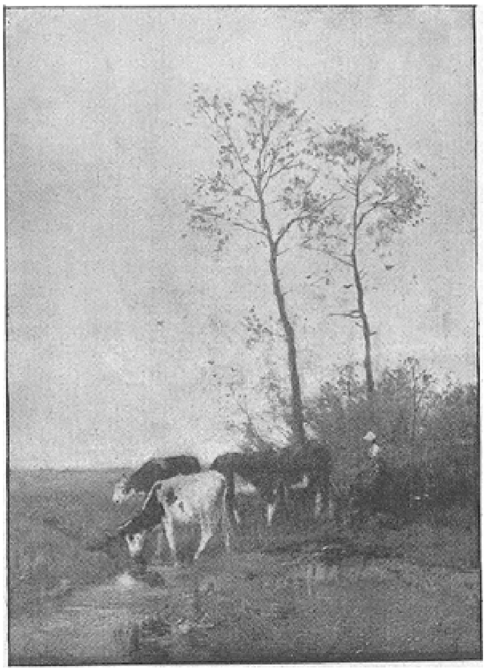

AVOND. Naar Anton Mauve.

Zijn familie was niet zeer ingenomen met zijn beroepskeuze, maar hij overwon haar tegenstand en legde zich hoe langer hoe ernstiger op het schilderen toe: de Natuur was zijn eenige meesteres, hij vertrouwde zich geheel aan haar leiding toe en trachtte haar zoo getrouw mogelijk na te bootsen.

Hij was een echt kunstenaar, die in zijn werk opging, maar evenals alle kunstenaars leed hij zeer onder aanvallen van zwaarmoedigheid en moedeloosheid; in de hoogste mate prikkelbaar, haatte hij het gewoel der stad en de drukte van het verkeer der menschen.

Hij hield zeer veel van muziek, vooral oefenden Bach en Händel een weldadigen invloed uit op zijn geest; hij wandelde gaarne des avonds in den maneschijn en stond dan dikwijls stil, luisterende naar de plechtige stilte rondom hem, en riep dan uit:

'Ik hoor een fuga van Bach door de schepping ruischen!'

Omstreeks drie jaar vóór zijn dood verhuisden Mauve en zijn gezin van Den Haag naar het dorpje Laren in het Gooi; hier kon hij zich geheel en al overgeven aan zijn liefde tot de Natuur en tevens ongestoord het huiselijke leven genieten.

Het waren gelukkige jaren; zijn vlagen van melancholie werden zeldzamer en de schaduwen, die zoo dikwijls zijn genot verduisterden, schenen op te trekken.

De schilderwerken van zijn laatste jaren schijnen te baden in een gouden licht; zij zijn de uitdrukking van een gelukkige ziel, van een artist die meester is van zichzelf en de kracht voelt zijn eigen vreugd uit te drukken in schitterende en zonnige tinten.

Hij werkte met ongeloofelijke snelheid, zijn technische vaardigheid wekte ieders bewondering op; de bestellingen stroomden hem toe, vooral uit Engeland, en de eischen der kunstkoopers, die nooit verzadigd waren van zijn stukken, waren er misschien oorzaak van dat hij zijn werk niet zoo goed kon voltooien als hij zelf wenschte.

Toch staat Mauve op denzelfden rang als de oude Hollandsche schilders; en men kan het niet genoeg betreuren dat de onverbiddelijke dood dit schoone leven zoo vroeg afbrak.

Men had nog recht zooveel meesterstukken van zijn talent te verwachten.

Napoleon's ontbijt.
Door Paul Holzhausen.

De torenklok van het paleis der Tuileriën heeft elf uur geslagen. Buiten in den heerlijken tuin, waar onder de met het eerste jonge groen getooide boomen de wit marmeren beelden te voorschijn komen, bloeit de lente. Maar de zonderlinge man, die boven in het slot aan zijne maarschalken en aan de in roode en violette staatskleeren binnentredende rijkswaardigheidsbekleeders zijne morgen-audiëntie verleent, heeft geen tijd, om zich over bloemengeur en vogelgekweel te bekommeren, hij kent slechts kanonnengebulder, bajonetten en het snuffelen tusschen kaarten, documenten, boeken en papieren. ‘Veroveren en heerschen.’

Het heeft elf uur geslagen. Het uur, waarop de keizer gewoon is te ontbijten, is reeds lang voorbij, en in de keuken van het slot is alles in rep en roer. In een voorvertrek worden op zilveren schotels, onder stolpen, waarop de keizerlijke adelaar prijkt, eenige spijzen warm gehouden, tot de geweldige laat aankondigen, dat hij

wenscht te ontbijten. Een gereedstaand mahoniehouten tafeltje wordt ijlings naar voren geschoven en met een tafellaken bedekt; de prefect van het paleis in zijn amarantkleurig met zilver geborduurd uniform staat naast de tafel; de hofmeester van het paleis Guignet, genaamd Dunan, staat klaar om zijne bevelen te ontvangen.

Dat is een voornaam personage, die mijnheer Dunan, die reeds een carrière achter zich heeft. Zijn vader was kok bij den prins van Condé en hij zelf is reeds in dienst geweest bij den hertog van Bourbon en bij prins Louis de Rohan, vóór hij in dienst trad bij den eersten consul Bonaparte, bij wiens kroning hij zelf tot keizerlijk huishofmeester werd bevorderd. Zijn groen, met zilver geborduurd uniform kost 500 francs, aan salaris ontvangt hij jaarlijks 6000 francs, behalve de kleine gratificaties, waarvan er eene in het jaar 1810 alleen 3000 francs bedroeg. Daarvoor heeft hij dan, wel is waar, geen al te zeer benijdenswaardig baantje Wanneer de keizer niet in zijn humeur is, ontziet hij zich niet om de eettafel om te werpen, zoodat de spijzen op het tapijt vliegen, en gaat dan in zijn studeerkamer. De arme Dunan moet nu zoo spoedig mogelijk een ander maal gereedmaken. De keizer is echter spoedig weer tot bedaardheid gekomen, klopt den hofmeester op de schouders en de vrede is hersteld. ‘Je bent er beter aan toe, Dunan,’ zegt Napoleon verontschuldigend, ‘hofmeester te zijn, dan ik als keizer.’

Napoleon is geen gourmand en zijn ontbijt schijnt eenvoudig, wanneer men de tafel-genoegens der Fransche koningen kent, bij wie dozijnen van gerechten dagelijks op de tafel kwamen. Soep, drie voorgerechten, twee tusschengerechten, twee desserts, een kop koffie en als tafelwijn een half fleschje Bourgogne. Ziedaar alles, wat volgens voorschrift van het jaar 1810 op de keizerlijke ontbijttafel komt, en in latere jaren wordt het maal nog veel eenvoudiger.

Zoo ergens in zijne levenswijze, dan toonde zich de parvenu bij den keizer gedurende den maaltijd. Hij was haastig, nam groote beten, kauwde ze slecht, greep met de hand in de schotels en bemorste zich de uniform dikwijls met saus. Ook behoorde het tot zijne eigenaardigheden, om alles zonder eenige orde door elkaar te eten, zoodat het niet onwaarschijnlijk is, dat hij met het dessert begon en met de soep eindigde. Daarbij was hij niet kieskeurig en zijne lievelingsspijzen waren eenvoudig; kippevleesch in alle mogelijke vormen, gestoofd, gebraden of als frikassee, poulardes à l'italienne, à la tartare, à la Marengo behoorden tot zijne meest geliefde gerechten.

Van de visschen at hij de zee-barbeelen het liefst, van gebak enkele stukjes deeg; maar de Corsikaan, de Italiaan kwam bij hem te voorschijn, wanneer macaroni met parmezaankaas op tafel kwamen, het lievelingsgerecht der natie, dat de reiziger in Italië zelfs heden ten dage nog in overvloed op de spijskaarten vindt vermeld. Toen Napoleon van den fabelachtigen tocht naar Egypte was teruggekeerd, vond hij er aardigheid in, om een tijdlang afgekookte rijst en dadels op tafel te zien, die later verdwenen.

Grooten afkeer had de prikkelbare man tegen de draden der groene boonen, een groente waar hij overigens veel van hield. Deze draden, placht hij te zeggen, maakten bij hem den indruk van haren, en alleen maar de gedachte, een haar in 't eten te zullen vinden, verwekte bij hem eene onweerstaanbare walging. Met betrekking hierop weervoer hem eens de volgende vermakelijke geschiedenis. Toen hij in 't jaar 1811 de zeevesting Cherbourg bezichtigde, kwam het in hem op, in een wachtkamer aan den maaltijd zijner soldaten deel te nemen.

Hij liet zich kommiesbrood en soep brengen. Maar het eerste wat de ongelukkige keizer hierin ontdekte, was een lang haar. Hij trok het er uit en at, trots zijn ongenoegen, met doodsverachting de soep op. Maar het had zijn goede zijde: *zijne soldaten zagen het.*

Het tafelgerei was alles van gedreven zilver, alleen de zoutvaatjes waren donker verguld. Olieflesschjes en zoutvaatjes hadden naar den toenmaligen smaak sierlijke phantasie-vormen, meest naar antieke modellen, zooals de tegenwoordig weer in de mode gekomen Empire-stijl ons veel laat zien, als schelpen, zwanen en Hermeszuilen. Overigens was alles van glad zilver en slechts met het keizerlijke wapen versierd. Behalve dit tafelservies, dat dagelijks gebruikt werd, bezat de keizer natuurlijk nog ander kostbaar tafelgereedschap; een tafelservies van porselein, wit met goud, met bijbehoorende karaffen en glazen van gesneden kristal, had de Parijsche meester Séjournant hem voor 23,463 francs geleverd. In de dagen van de schitterende feestelijkheden van het jaar 1804, bij gelegenheid van Napoleon's kroning, had de stad Parijs een prachtig verguld zilveren servies den keizer ten geschenke gegeven. In 't geheel had in 1811 de keizerlijke zilverschat in de paleizen van Frankrijk eene waarde van ongeveer 2,200,000 francs, terwijl er zich in de paleizen van Toscane, Rome en Holland nog eene waarde van 850,000 francs aan zilver bevond.

Napoleon placht alleen te ontbijten. Keizerin Josephine, zijne eerste gemalin, ontbeet nooit met hem.

Na zijn tweede huwelijk ontbeet de keizer slechts gedurende den korten tijd, die de geboorte van zijn zoon, den koning van Rome, voorafging, met Maria Louise gemeenschappelijk. Later echter moest Madame de Montesquiou, de leermeesteres der 'kinderen van Frankrijk', komen om den keizer bij het ontbijt den kleinen koning van Rome te laten zien, den knaap met zijn blonde haar, boven wiens wieg zoovele kronen zweefden, waarvan hij er toch geen zou dragen.

Toen de knaap een beetje ouder was geworden, nam de keizer hem op de knie en er ontwikkelden zich aardige scènes, die men bij den soldatenkeizer vreemd mag vinden, wanneer ook hier niet bij zijn vroolijke luimen de toon der kazernes ware doorgedrongen.

De keizer liet den kleine van zijn rooden wijn proeven, goot hem een beetje saus in den mond en amuseerde zich kostelijk, wanneer Madame de Montesquiou deze handelwijze tegenover het onder haar toezicht

gestelde kind uit een oogpunt van gezondheid ten zeerste begon af te keuren.

Dezelfde scènes had de keizer vroeger met zijne neven en nichten, de kinderen van Lodewijk Bonaparte en de kleine Murats. Zijn lieveling van deze kinderschaar was de oudste zoon van Lodewijk, Napoleon Louis, die tot aan de geboorte van den koning van Rome de vermoedelijke troonopvolger was. Napoleon at dikwijls met den kleine samen. Aldus vond den 27n Februari 1809 baron Lejeune hem, die als koerier van den

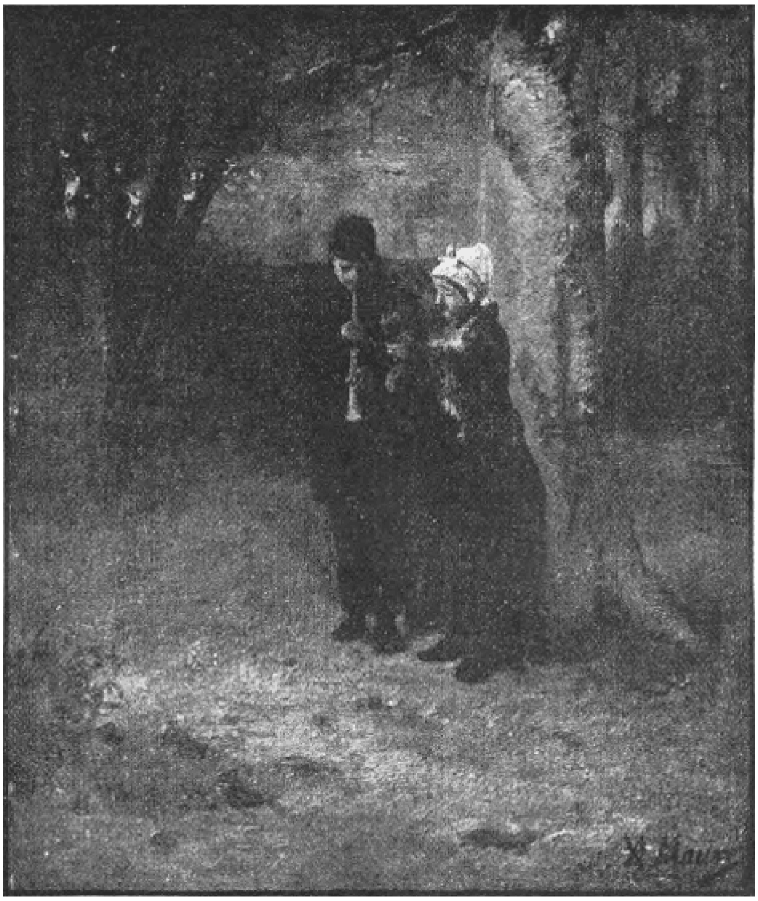

DE MUZIKANT. Naar Anton Mauve.

Ebro was overgekomen om de gewichtige tijding te brengen, dat Saragossa eindelijk ingenomen was. Weer had de keizer het kind op de knieën. Daar grijpt de knaap, nadat het maal reeds is afgeloopen, naar een kop koffie en zijn oom geeft hem er ook van te drinken. Maar de koffie is bitter en de kleine prins trekt een leelijk gezicht. ‘Je opvoeding is nog niet voltooid,’ merkt de keizer hierop op zijne sarcastische wijze aan, ‘want je kan nog niet eens huichelen.’

Op een anderen keer neemt de oom een ei van zijn neef weg. De kleine snaak grijpt naar zijn mes en roept: ‘Geef mij mijn ei terug of ik steek je dood.’ ‘Hoe, vlegel!’ antwoordt de keizer ernstig, ‘wil jij je oom vermoorden?’ Maar de knaap roept steeds door: ‘Geef mij mijn ei terug, of ik steek je dood.’ En de keizer geeft aan het onstuimig verlangen gehoor, terwijl hij er lachend bijvoegt: ‘Je zal een uitstekende kerel worden.’

Minder liefelijk waren de scènes, die tusschen den almachtigen keizer en de zeer gebrekkig opgevoede kinderen van zijne trotsche zusters Caroline (Madame Murat)

en Elisa Bacciochi (vorstin van Piombino) voorvielen. Toen de geweldige Cesar eens, gelijk hij zoo gaarne placht te doen, den jongen Achille Murat bij zijn oor wilde pakken, stort deze zich op zijn oom, houdt hem zijne kleine vuist onder den neus en roept: ‘Je bent een gemeene booswicht.’ En toen de keizer eens de vijfjarige Napoleone Bacciochi bij het ontbijt er op wees, dat zij zich bemorst had, stond het vroegrijpe prinsesje van haar stoeltje op met de aanmerking: ‘Lieve oom, wanneer u niet anders dan domheden wil zeggen, zal ik mij verwijderen.’

Maar niet alleen de kinderen van zijne familie verkortten den keizer het ontbijtuur, ook kunstenaars en geleerden kwamen om met hem te beraadslagen en zijne, van algemeene geestontwikkeling getuigende oordeelen over dezen of genen tak van kunst en wetenschap te vernemen. Een groot pleizier was 't hem om Talma, den beroemden tooneelspeler van 't keizerrijk, zijne wenken te geven, die evenwel van vorstelijke geschenken vergezeld gingen. Want Talma ontving in de jaren tusschen 1806 en 1813 aan gratificaties niet minder dan 195,200 francs. Ook kwam dikwijls wanneer Napoleon aan 't ontbijt was Denou, de generaal-directeur van de keizerlijke museums, die ontelbare kunstvoorwerpen uit alle landen van de wereld in het Louvre-museum bijeenverzameld had.

Aan het ontbijt verschenen ook degenen, die den tocht naar Egypte hadden meegemaakt en het wonderland der Pyramiden voor de moderne wetenschap ontsloten hadden, alsook. Berthollet, de uitvinder van het kwikzilver, en de beroemde wiskundige Monge. Ook Fontaine en de architect van het keizerrijk, die met den overwinnaar van Austerlitz over de fabelachtige ideaal-paleizen praatte, die hij hem wenschte te bouwen, kwamen op dat uur. Verder nog de schilders Gerard, Isabey en de groote David, om voor hunne talrijke beelden den keizer, aan 't ontbijt zittend, te

teekenen. Hier en Zondags, wanneer hij gedurende de Mis met een stijven blik en onbeweeglijk op de hooge tribune stond, was het de beste gelegenheid hem te treffen, en de meest geslaagde teekeningen van het marmeren keizersgezicht zijn van het ontbijt en uit de slotkapel.

De lezer zou eene verkeerde voorstelling krijgen, wanneer hij uit het aanzienlijke getal dezer zoo verschillende kleine en groote bezoekers zou afleiden, dat Napoleon's ontbijt lang duurde. Hier boven is er reeds op gewezen, dat de keizer, zenuwachtig en opvliegend als hij was, zeer snel en haastig placht te eten.

In 10 à 45 minuten was het ontbijt gewoonlijk afgeloopen. Daarna vertoefde hij dikwijls een korten tijd in het salon van zijne gemalin. In Josephine's tijd

OP DE HEIDE. Naar Anton Mauve.

schepte hij vermaak in de bonte schaar van dames, die aan het dejeuner der keizerin waren uitgenoodigd en die hij door zijn onverwachts binnentreden placht te doen opschrikken als de vijand in den veldslag. In het salon van Maria Louise ging het ernstiger en stiller toe en de keizer zette zich wel eens in een der prachtige leuningstoelen neer, om eenige oogenblikken te sluimeren. Dan sprong hij op, en na een korten groet sloot hij de deur van zijn studeervertrek achter zich toe, waar spoedig daarna de haastige schreden van den op- en neergaanden keizer, het altoos snellere tempo der dicteerende stem en het onophoudelijk krassen der pen van zijn geheimschrijver van den ontzaglijken gedachtenarbeid getuigden, welken deze groote man in den loop van een korten dag wist af te doen.

Theophraste Renaudot, de eerste Journalist.

Van de wording en de ontwikkeling van het dagbladwezen is men na veel onderzoek eenigermate op de hoogte geraakt, maar de geschiedenis van hen, die door hunne persoonlijkheid aan de courant haar individueel karakter hebben gegeven, die uit bladen, welke slechts eene droge opsomming van feiten en berichten gaven, organen van politieke, sociale en literarische meeningen en beginselen te voorschijn hebben geroepen - de geschiedenis der journalisten dus, is nog nimmer geboekt. Klaarblijkelijk stelde men in den aanvang der 17de eeuw, den tijd waarop de couranten voor het eerst in grooter getale begonnen te verschijnen, nog niet die eischen aan de dagbladpers als heden, daargelaten dat men aan de berichten, die er in vervat waren, en aan welker verspreiding men nog geen stoom en electriciteit had weten dienstbaar

te maken, ook niet die waarde kon hechten. De bladen vergenoegden er zich mee slechts mededeeling van de berichten te maken, zonder zich aan de bijzondere beteekenis dier berichten gelegen te laten liggen, zonder ze van het een of andere standpunt uit te beoordeelen, zonder dus de oogmerken en de richting van de een of andere partij te verdedigen. De personen, die aan het hoofd van zulke bladen stonden, hadden een geheel andere opvatting van hunne taak dan de redacteuren der moderne nieuwsbladen; zijzelve, zoowel als hunne medewerkers, geleken op niets zoo weinig als op journalisten.

Deze traden eerst op toen het er op aan begon te komen politieke partijen door middel van de pers te steunen, ideeën, zoowel politieke als sociale, te populariseeren en ze zoodoende veld te doen winnen en de menigte te beschaven en te onderrichten.

De eerste dagbladleider, die zijn publicistischen werkkring in dien zin opvatte, was een Fransch geneesheer, Theophraste Renaudot, uit wiens leven en werken wij hier eenige bijzonderheden willen meedeelen. Ware het niet dat voor korten tijd zijn naam en de herinneringen, er aan verbonden, aan de vergetelheid waren onttrokken, dan zou hem hetzelfde lot zijner collega's te beurt zijn gevallen en Renaudot was een onbekend man gebleven. Niet lang geleden echter hebben zijne landgenooten, ter eere van den eersten journalist, zooals men hem wel noemen mag, te Parijs een gedenkteeken opgericht, terwijl hij tevens een biograaf heeft gevonden, die zich met liefde aan de taak, zijn leven te beschrijven, heeft gewijd.

Theophraste Renaudot werd in 1586 in de stad Loudan in het zuiden van Frankrijk, uit Protestantsche ouders geboren. Nadat zijne schooljaren voorbij waren studeerde hij te Montpellier in de medicijnen en zette zich na een kort verblijf in het buitenland in zijn geboorteplaats als geneesheer neder. Het duurde niet lang of hij was algemeen bekend, daar hij niet slechts als arts werkzaam was, maar zich ook als menschenvriend en weldoener van armen en onvermogenden liet kennen. In dien tijd had men behoefte aan personen, die zich aan het heil der menschheid wijdden, want het eens zoo bloeiende Frankrijk was door burger- en godsdienstoorlogen verarmd en onbevolkt, en de regeering onder den jongen Lodewijk XIII had alle reden om naar mannen uit te zien, die in de leniging der sociale ellende hun levenstaak zagen. De capucijner Leclerc du Tremblay, de ‘grijze Eminentie’ bijgenaamd, stelde veel belang in Dr. Renaudot's werken en bracht hem met den kardinaal de Richelieu in kennis. Zoodra deze in het jaar 1624 de voornaamste persoon in Frankrijk geworden was, riep hij Renaudot naar Parijs, benoemde hem tot algemeen hoofd van het armbestuur en verleende hem op velerlei gebied een bijna onbeperkte volmacht. Hier in de hoofdstad was al de armoede en de ellende van het land geconcentreerd. Renaudot ontwikkelde een koortsachtige werkkracht; hij stichtte terstond een bureau van informatiën, waar ieder, die werk zocht, aanwijzingen kon krijgen, waardoor alle vragen en aanbiedingen onder officieele controle gebracht werden, benevens een soort polikliniek voor behoeftige zieken, waar kosteloos geneeskundige behandeling verleend en geneesmiddelen verstrekt werden. Door deze twee inrichtingen werd Renaudot de meest populaire man in de hoofdstad. Steeds er op uit zooveel mogelijk te raden, te helpen en zijne krachten dienstbaar te maken aan het algemeene nut, was het geen wonder dat hij zich die populariteit benutte door het stichten van een courant - een courant in de moderne beteekenis van het woord, geen blad dat slechts bloote feiten ten beste zou geven.

Ook hierbij werd hij wederom door Richelieu gesteund, die, nadat hij den vijanden zijner centralistische politiek den kop had ingedrukt, een middel noodig had, zich tegen de vele schimpscheuten en aantijgingen, welke hem in vlugschriften naar het hoofd werden geslingerd, te verdedigen.

Den 30sten Mei 1631 verscheen deze courant, de ‘Gazette’ genaamd, een weekblad, dat iederen Zaterdag verscheen. Wat den vorm betreft, onderscheidde het zich zeer weinig van de vele andere bladen welke in Engeland, in Italië en ook reeds in Duitschland in grooten getale verschenen. Maar in den inhoud viel een beduidend verschil waar te nemen. Renaudot vergenoegde zich niet met eenvoudig melding te

maken van wat er gebeurd was; hij voorzag de nieuwstijdingen van ophelderende commentaren, waardoor zijn blad kleur kreeg, waardoor het duidelijk werd, met welke partij hij het eens was en waardoor hij den lezer vóór of tegen een zaak trachtte in te nemen.

Richelieu was de ijverigste medewerker van de ‘Gazette’ en zooveel bekwaamheid als hij op politiek gebied aan den dag legde, zooveel meesterschap bezat hij ook over de pen. Zelfs haalde hij zijn koning over om als medewerker op te treden. Onder eigenaardige omstandigheden heeft Renaudot dit zelf moeten getuigen. Toen Richelieu gestorven was, beweerden Renaudot's vijanden dat hij in een in 1633 in de ‘Gazette’ verschenen artikel over een komplot tusschen verwanten der koningin en het buitenland scherpe toespelingen op de medeplichtigheid der regentes had gemaakt. Renaudot bewees dat het artikel van de hand des konings zelven was. En nog slechts kort geleden zijn er in de nationale bibliotheek te Parijs een reeks manuscripten gevonden, die door de ‘Gazette’ gedrukt en door den koning geschreven en gesteld zijn. Meestal waren het verhandelingen over krijgsberichten of brieven over diplomatische aangelegenheden, die door de ‘Gazette’ werden gepubliceerd, maar niet voordat Renaudot ze van passende commentaren in den geest van Richelieu's politiek voorzien had.

Wel was Renaudot dus in zekeren zin het werktuig van Richelieu en van zijn koning. Het was echter zijn patriotisme dat hem dreef zich op deze wijze geheel ter beschikking te stellen van den kardinaal, den machtigen reorganisator van zijn vaderland. Frankrijk had zulk een machtige hand noodig om de binnen- en buitenlandsche vijanden te beheerschen, en aan de door Richelieu ingevoerde centralisatie heeft 't het te danken, dat het niet verbrokkeld en versnipperd, een gemakkelijke buit voor Spanje geworden is.

Persoonlijke belangen hebben Renaudot verder niet met Richelieu verbonden; volgens zijne vijanden is hij arm gestorven. Want vijanden heeft hij gehad, de eerste journalist, zoowel waar hij als geneesheer en weldoener der menschheid optrad, als waar hij als schrijver over politieke aangelegenheden of vriend van den machtigen kardinaal werkzaam was. Als geneesheer toonde hij eene sterke neiging om de oude, ingewortelde begrippen en methoden der medische wetenschap over-

boord te gooien en zich de nieuwe denkwijzen en de ontdekkingen, welke de tijd. waarin hij leefde, hem bracht (de quinine, de ontdekking over den bloedsomloop) ten nutte te maken. Hierbij had hij echter te kampen met de vooroordeelen der Parijsche Universiteit, waaraan Molière de beste typen, die in zijne comediën voorkomen, ontleend heeft. Processen, vijandelijke en bittere bejegeningen heeft de eerste journalist niet kunnen ontloopen; maar zijne 'Gazette' is ongedeerd blijven bestaan en verschijnt thans nog als de 'Gazette de France'. Renaudot stierf den 25sten October 1653.

De redenen waarom hij vijanden gehad heeft, strekten Renaudot dus niet tot oneer. En de veelzijdigheid zijner talenten, de belangeloosheid zijner handelingen en het warme patriotisme, dat hem kenmerkte, maken dezen eersten journalist tot een veel te merkwaardige en krachtige figuur om in den nacht der vergetelheid te blijven rusten, tot een man, die de aandacht verdient, welke thans na zóóvele jaren opnieuw op hem gevestigd is.

De X-stralen.
Met afbeelding.

In het rekenboek wordt een onbekende grootheid met de op twee na laatste letter van ons alphabet aangeduid, en daarom heeft professor W.E. Röntgen in Würzburg de door hem uitgevonden stralen alzoo genoemd, niet alleen om vakgeleerden hiermede op te wekken de zaak nader te onderzoeken, maar ook om de algemeene belangstelling daarvoor op te wekken.

Door deze stralen zal immers in zekeren zin de photographie van het onzichtbare mogelijk zijn; zij zullen den geneesheer in staat stellen photographieën van beenderen in levende lichamen op te nemen, en zoo schijnen zij bestemd een nieuw hulpmiddel te worden om menschelijke ziekten te onderscheiden.

Ieder weet dat het licht van verre sterren tot ons kan komen, en dit verwondert ons niet, want de hemel is immers doorzichtig.

Nu is echter een kracht ontdekt, of laten wij liever zeggen een uitstraling, die ondoorschijnende voorwerpen doordringt. Dit maakt den indruk van een wonder.

Hoe professor Röntgen de X-stralen vond zullen wij hier in het kort mededeelen. Hij had een met stof omwikkelde zoogenaamde Crookessche buis op zijn laboratoriumtafel staan, waardoor hij, om een proef te kunnen doen, sterke electrische stroomen leidde. Na eenigen tijd bemerkte hij dat een ver van de buis liggend papier lijnen vertoonde, die tot nu toe bij electrische inwerking niet waargenomen werden. Hij vervolgde zijn proefnemingen verder en bedekte nu de Crookesche buis met een dik karton en zette op een afstand van twee meters een papieren scherm, dat bestreken was met een zelflichtende massa, barninplatincyanuur genaamd. Nu vond hij dat het scherm bij zijn ontlading in de buis telkens lichtte. Er moesten dus onzichtbare stralen van de buis uitgaan, die door het karton drongen en die zelfstandigheid aan het lichten brachten.

De Crookesche buizen zijn glazen vaten in den vorm van buizen of kogels, in wier wanden platinadraden tot het geleiden der electriciteit zijn gesmolten; de daarin aanwezige lucht- of gassoort is door uitpompen tot op een millioenste verdund. De eerste proeven met deze buizen werden door de Duitsche natuurkundigen Hattorf in

Munchen en Goldstein in Berlijn gemaakt; het meest bekend werden later proeven van den Engelschen natuurkundige Crookes.

Vandaar de naam van de buizen. Crookes nam waar dat de moleculen der lucht in deze verdunning vrijere speelruimte hadden dan onder gewonen druk en door electriciteit in beweging werden gebracht, zonder elkander te hinderen en te storen. Zij stooten, zooals hij meende, niet tegen elkander, maar worden eerst dan gestuit als zij den wand van het glas ontmoeten, waarbij zulk een bombardement van electrisch weggeslingerde lucht- of gasmoleculen plaats heeft, dat de glaswand begint te lichten. De stralende stof - zoo noemde Crookes de electrisch in beweging gezette, verdunde gassen - heeft de eigenschap geschikte voorwerpen tot phosphoresceeren, d.w.z. tot zelflichten te brengen.

Beryl-aarde, in zulk een buis gedaan, phosphoresceert blauw, lithnium goudgeel, de smaragd karmozijnrood. Het mooiste en snelste echter phosphoresceert de diamant.

Een diamant, die bij daglicht groen, bij kaarslicht echter wit scheen, gaf in een Crookesche buis, toen de moleculaire ontbinding van onder tegen hem gericht werd, een groenachtig licht, dat in het duister met den glans eener kaars straalde.

Crookes bracht de phosphoresceerende stoffen onmiddellijk op den weg der zoogenaamde stralen der materie, die als zoodanig geen licht geeft, maar andere zelfstandigheden doet licht geven. Röntgen bevond, dat door de electrisch verdunde gassen een uitstraling in de verte plaats heeft, en wel door ondoorschijnende omhulling, en hij noemde dit verschijnsel X-stralen.

Daarbij bleek het tevens dat de X-stralen lichamen doordringen, die aan ons oog ondoorschijnend voorkomen, en wel des te gemakkelijker hoe minder dicht deze stoffen zijn. Papier laat zeer goed door; professor Röntgen plaatste een boek van omstreeks 1000 bladzijden tusschen de Crookesche buis en het lichtgevende scherm, en het gaf nog duidelijk licht.

Hield hij de hand tusschen het toestel en het scherm, zoo zag hij de donkere schaduwen der handbeenderen in de niet zeer donkere schaduwbeelden van de hand.

Hout laat de nieuwe stralen ook zeer goed door; metalen nemen ze volgens hun dichtheid in zich op. Verder bevond prof. Röntgen, dat de X-stralen op de gewone photographische droogplaten werkten, en nam verscheidene schaduwbeelden photographisch op.

Toen hij bij helder daglicht zijn hand op het gesloten kastje legde van een photographisch apparaat en de X-stralen liet werken, verkreeg hij op het geprepareerde papier in het kastje den lichtafdruk der hand, en wel de afbeelding der beenderen en der ringen, die nog om den vinger schenen te zweven. De zachte deelen laten het licht door, d.w.z. zij zijn zwak ge-

teekend, terwijl de beenderen daarentegen scherp zijn gemodelleerd, evenals de ringen.

De scherpe lijnen zijn vooral van belang; zij doen zien dat de X-stralen zich in rechte lijn voortplanten en er geen breking heeft plaats gehad. Verdere proefnemingen bewezen dat de X-stralen noch door water noch door prisma's worden afgeleid, en daarom zal het ook niet mogelijk zijn ze door glazen lenzen te breken en te gebruiken om met de gewone apparaten te photographeeren. De beelden, die men tot nu toe met de X-stralen verkregen heeft, moet men dus als schaduwbeelden beschouwen en niet als gewone photographieën. Maar nu reeds is de hoop gerechtvaardigd, dat uit deze ontdekking niet alleen de wetenschap, maar ook de practijk voor

Vrouwenhand, waarin zich een kogel bevindt, door de X-stralen afgenomen.

het leven nut zal trekken.

Intusschen is men overal begonnen met het opnemen der X-stralen, en vóór alles tracht men de nieuwe methode in dienst der heelkunde te stellen.

Het is inderdaad daardoor mogelijk over allerlei veranderingen, verdikkingen of breuken van beenderen licht te verspreiden; zoo vermag de arts nu reeds de ligging van ingedrongen metaalachtige vreemde lichamen, als naalden, afgebroken mespunten en kogels nauwkeurig te bepalen.

Onze gravure geeft ons de photographische afbeelding van een vrouwenhand, die door dr. Baur, dr. Fischer en dr. Lettermann werd afgenomen in Darmstadt. Wij zien daar zeer duidelijk een kogel aan een der middenknoken als een donkere, ronde vlak afgeteekend. Maar hiermede is de bruikbaarheid der photographie door middel der X-stralen ten dienste der geneeskunde nog niet uitgeput. Het schijnt intusschen nu reeds zeker, dat men ook blaas- en galsteenen met behulp daarvan zal kunnen photographeeren, ja, zelfs bij latere volmaking zal zij ons nog inlichtingen kunnen geven over de vorming van inwendige zachte organen.

Haar geschenk. Door H.M. Schermer.

I.

‘Nu, vadertje, wat zegt u er van, is dit geen gezellig tafeltje? Voor 't eerst van avond bij gas-gloeilicht. Zooals u ziet, wijden we uw zilveren-jubilé-lamp in. Brandt ze niet helder en maken de bloemen geen prachtig effect onder haar schitterend licht? 't Zijn de laatste rozen, geraniums en heleotrope's uit de potten, die Janus uit de perken heeft genomen. Ik was er vlug bij om alle frissche bloemen, knoppen en bladeren er af te snijden. Kijk nu eens, pa, wat een reuzen-bouquet en dat nog zoo laat in 't najaar!’

Zoo sprekend, in de oogen en om den mond een bevallige glimlach, die aan 't jeugdig meisjesgezichtje iets onbeschrijfelijk aanminnigs verleent, hangt Dora Gretsers nog altijd aan den arm haars vaders, dien ze, na hem in de gang van hoed en overjas ontlast te hebben, al eenige oogenblikken geheel in beslag heeft genomen.

Geen wonder; ze had zijn thuiskomst ook al sedert van middag met stijgend verlangen verbeid; ze moest haar vader zooveel gewichtigs meedeelen.

In haar blijdschap bemerkt ze niet terstond hoe stil en afgetrokken haar anders zoo opgewekte huisen levensgenoot is, en hoe zij op al haar enthousiasme weinig of geen antwoord ontvangt.

't Ziet er inderdaad aanlokkelijk uit in die ruime, smaakvol gemeubelde kamer, waarin vooral de uitgezochte wandversieringen ons vertellen, dat een jonge dame hier den schepter zwaait. De schilderachtig gelegen woning van den heer Gretsers en zijne achttienjarige dochter, waarvan de met een fraaie veranda in den tuin uitkomende huiskamer beider liefste plekje is, ligt in het boschrijk dorp H. en houdt het midden tusschen villa en landhuis. De heer Gretsers, reeds gedurende 25 jaren ambtenaar bij de Holl. Spoorwegmaatschappij, geniet hier met zijn eenig kind in de laatst verloopen vier jaren die liefelijke gezelligheid welke men slechts op een welvarend dorp vinden kan.

Vooral met het oog op zijn ‘bloemenkind’ en levenszonnetje, had hij gaarne zijne woning in de hoofdstad met zijn ‘buiten’ verwisseld. Dora ontlook hier even schoon als hare rozen en doet in vlugheid en vroolijkheid niet onder voor de vogels in haar geliefde eike- en beukeboomen.

‘Was de trein later dan gewoonlijk, pa?’ vraagt de lieve gezelligheid, haar vader loslatend en hem vriendelijk in de oogen blikkend.

'Neen, lieve, ik had nog iets aan 't station te doen.'

'Nu, paatje, ik ben blij dat u er is; kijk nu eens rond, hoe vindt u ons kamertje? Vorstelijk schoon, moet u zeggen!'

Maar de heer des huizes zegt niets en schijnt heden evenmin geneigd zijne aandacht aan zijne beminnelijke gezellin, als aan hare verrassingen te wijden, maar laat zich met een gesmoorden zucht in zijn fauteuil vallen.

Na een droog: 'ja, heel mooi kind,' staart hij eenige oogenblikken in 't stralend gloeilicht, dat met zijn zachten gloed niet bij machte is een ziele-lichtglans over zijn gelaat te spreiden, of met een gedachte van dankbare vreugd het geschenk zijner beambten te betrachten. Hij onderscheidt lamp, licht noch bloemen; 't is voor hem alles één - één sombere gedachte.

'Heb je geen couranten, Door?'

'Ja, pa, als gewoonlijk op mijn schrijfbureau.'

'Zoo, geef me dan 't Handelsblad maar.'

Als dat blad nu in zijn gansche uitgestrektheid is uitgeslagen, verdwijnt het gelaat des lezers er zoo geheimzinnig achter, alsof het voornemens is daar verscholen te blijven. Nu is 't stil in de op zichzelf zoo vriendelijke kamer, waar anders een opgeruimd, welgemoed vader zich door zijn kleine fee, zooals hij zijn kind soms ook schertsend noemt, laat bedienen, verwennen en - vaak regeeren ook. 't Is zóó stil, dat het ritselen van 't papier in de eenigszins trillende handen haars vaders Dora als een merkwaardig gedruisch voorkomt.

Het jonge meisje, dat sedert de laatste dagen wel meermalen een donkere wolk over 't voorhoofd haars vaders zag zweven, zonder daarvan de oorzaak te kennen of den moed te bezitten die uit te vorschen, valt deze koude, afgemeten begroeting als ijs op 't hart. 't Is of ze in tranen moet uitbarsten, maar ze houdt zich dapper; ze zal er zich overheen zetten; wie weet wat droeve ontmoetingen pa heden heeft gehad of hoe zijn werkkring zijne gedachten vervult. Ze zal pa straks onder de thee wel aan 't praten krijgen. Nu eerst zijn liefste schoteltje, door haar zelve met zooveel zorg bereid, en een goed glas wijn, dan zal ze wel verder zien. Kom. Dora, 't hoofd omhoog!

Zoo denkende trippelt ze naar den ernstigen lezer en hem de hand op 't voorhoofd leggend, vleit ze:

'Vadertje, ruilen, ik de courant en u uw lievelingsgerecht? Gelijk oversteken. Ziezoo, ik heb trek; u ook? Maar wat zie ik daar, zilveren draden door uw zwarten haardos? O papaatje, wat wordt u al een oudje!'

Een half droeve, half blijde glimlach verheldert op dien twijfelachtigen eernaam 't gelaat van den peinzende. Dora is er verrukt mee; ze heeft haar vader toch wakker geschud. Geduld maar, straks verder!

't Middagmaal wordt onder de gewone, soms min of meer banale gesprekjes genuttigd. Toch is het èn vader èn dochter aan te zien, dat het niet van harte gaat en elk hunner iets op 't gemoed weegt, wat voor den ander verborgen blijft. Als de tafel afgenomen is, acht Dora het tijdstip geschikt om met haar 'pak op 't hart' voor den dag te komen. Ze had pa onmiddellijk bij zijn thuiskomst deelgenoot willen maken van 't haar drukkende leed; toen kon 't niet. Nu doet ze het om hem aan het spreken te krijgen. Tegenover den laatsten last, die van haars vaders somberheid, heeft de eerste veel in gewicht verloren.

'Verbeeld u, pa, miss Ellen kan me geen Engelsche les meer komen geven. Zij kwam van middag na de koffie even hier en zag er zoo ernstig uit alsof ze me een doodsbericht mee te deelen had. Zij trok me mee naar de canapé, ging naast me zitten en sloeg den arm om me heen. Toen ze begon te spreken bloosde ze zoo hevig, dat ik haar niet aankijken durfde. Maar toen ze mij mijn vonnis had voorgelezen zag ze krijtwit, ja ze beefde letterlijk. Ik besproeide haar hoofd met eau de Cologne - u weet wel van die heerlijke, welke ze voor mij meebracht van Wight. - En toen keek ze me wel een minuut achtereen strak maar liefdevol in de oogen.......

'Toe, pa, geef u dan toch antwoord; u kijkt ook zoo plechtig en zegt niets'....

'Och kind, wat moet ik zeggen?'

'Wat u zeggen moet? Wel, wat u er van denkt, en of u de reden kent of begrijpt van dit zoo treurig besluit van mijn miss Ellen?'

'Ja Dora, miss Ellen heeft het mij geschreven.'

'Maar pa, u maakt me wanhopig,' barst Dora, wier gedwongen kalmte nu geheel geweken is, uit. 'Wàt, wàt schrijft ze dan? Heb ik er schuld aan? Dat vroeg ik haar ook, maar toen antwoordde zij: "Neen Dory, schuld heb je niet: je ben altijd een ijverige leerlinge geweest en ik heb je lief, zooals je weet, maar juist daarom is het. Och Dory, vraag me niet meer".... En toen stond ze haastig op en vertrok.'

Na deze, in ongewondenheid uitgesproken, ontboezemingen schuift Dora haar stoel bij dien haars vaders en de rechterhand van haar zwijgenden dischgenoot in de hare vattend, vervolgt ze teeder:

'Toe, vadertje, spreek u maar, heb ik wellicht iets onliefs gezegd - heeft miss Ellen u of u haar verdriet aangedaan? Maar neen, dat kon toch ook 't geval niet zijn; u zag haar even gaarne komen als ik, en zij vond evenveel genoegen in de les als in het daaropvolgend conversatie-uurtje. - Is 't een geheim dat uwe Dora niet toevertrouwd mag worden? Och zeg u het toch maar'.....

'Heb je nooit iets gemerkt, Dora, iets - hoe moet ik het noemen - iets bizonders?' stottert nu, meer dan hij zegt, de heer Gretsers met neergeslagen blik.

'Iets bizonders..... wat is dat alles toch geheimzinnig! Wat bedoelt u, wat bedoelt miss Ellen?..... Ha, daar gaat me een licht op.... u denkt toch bijgeval niet aan.... neen, o God neen, pa-lief, dat zou om te lachen en om te schreien zijn, u is toch niet verliefd in miss Ellen? Neen, u met uw achtenveertig jaren en volwassen dochter, nu nog aan trouwen denken, dat zou even vreeselijk als bespottelijk zijn.'

'Dat schijnt miss Ellen dan ook beter te begrijpen dan ik, want toen zij bespeurde dat ik in haar nog meer

zag dan de onderwijzeres mijner dochter, ontweek ze mij, en nadat ik haar mijne gevoelens geopenbaard had, heeft ze mij geschreven.'

'Maar waarom sprak mijn vadertje daarover nooit tot mij, of verried hij die liefde zelfs met geen blik in mijn bijzijn of - is me dat ontsnapt, omdat de mogelijkheid van zoo iets nooit bij me opgekomen is? Was ik zoo onnoozel, zoo verblind?'

'Ik kon niet spreken, kind; ik was mijzelf een raadsel, mij niet bewust zijnde van de in mijn hart zich ontwikkelende teedere gevoelens voor uwe onderwijzeres, vóór ze mij door hare afwezigheid bekend werden. Toen zij, de vacantie bij hare familie op Wight doorbrengende, ons dezen zomer niet bezocht, miste ik iets waaraan ik geen bepaalden naam kon geven. Ik voelde een namelooze leegte om me heen en in mijn hart. En toen ze daarna weer gewoon ons huis betrad, wist ik dat aan die verhouding op de eene of andere wijze een eind moest komen. Toen schreef ik haar mijn hoop en wensch.'

'Een groote eer voor uwe dochter, die meende alles van en voor u te zijn! O ja 't is zoo vreeselijk, neen dat kunt u nooit begrijpen. Als ik u het zeggen mag, heeft u, mijn eigen vader, me niet alleen teleurgesteld, maar ook gegriefd.'

'Ik weet het, kind; ik was en ben overtuigd, dat het u hard moet vallen, daarom kon ik niets zeggen, Neen Dora, tot u kon ik niet spreken - voor miss Ellen niet zwijgen. Maar als ge weet hoe zwaar mijn levensstrijd, nu een kwart eeuw geleden begonnen, zeven jaren achtereen is geweest, zult ge zachter oordeelen over uwen - nu in uw oog dwaas handelenden vader.'

'En had u voor mij, uw deelgenoot in lief en leed, uw grootste levensgedachte dan altijd willen verzwijgen; moet u die alleen blijven dragen? Dan, vader, stelt ge ook niet veel vertrouwen in uwe dochter.'

'Neen Dora, de tijd om u een diepen blik in mijn leven te doen slaan, was naar mijne meening nog niet aangebroken. Ik wilde uw onbevangen jeugdig gemoed, uw ongerept geloof in en aan 't schoone en goede van 't leven en in de menschen, niet verduisteren door onthullingen betreffende mijn lijden, dat voor mij begraven was en waarvan zelfs de herinnering, dank zij uwe liefde en blijmoedigheid, zelden en dan slechts zeer flauw voor me opdoemde. Nu echter, bij deze catastrophe in ons leven, moogt en zult gij alles weten. Het zal mij, wat er ook gebeure, verlichten u in te wijden in den strijd, welke mijne eerste mannelijke jaren zoo zwaar deed zijn. Wellicht kan 't u zelfs nuttig zijn, indien 't mogelijk ware, dat ook in uwe ziel een vonk smeulde van dien karaktertrek uwer moeder, die al hare schoone vrouwelijke deugden in de schaduw stelde. En ik vrees, Dora, neen ik vermoed zelfs, dat dit gevreesde sprankje niet alleen aanwezig is, maar door de eenzijdige opvoeding welke ik u - toch met de beste bedoelingen - gaf, soms reeds tot een vlammetje opflikkert. Althans miss Ellen, wier vrouwelijke blik dieper dan de mijne in uwe ziel is gedrongen, meent daarvan overtuigd te zijn,'

'O pa, laat mij haar brief toch lezen!'

'Ja kind, aanstonds; maar ik moet nog een uurtje op mijn bureau vertoeven; ik zal het gewichtig document meebrengen.'

Wanneer de deur zich achter den heer Gretsers gesloten heeft en Dora alleen in de kamer blijft, is 't met haar moed en zelf beheersching gedaan. Ze draait snel het slot van de deur af; ze voelt zich onbekwaam iemand, wie dan ook, te zien of te ontmoeten en barst nu in wanhopig snikken uit.

Handenwringend loopt ze in 't vertrek op en neer, haar weenen telkens afbrekend met een gesmoord: 'Ja, nu weet ik wat pa en miss Ellen bedoelen. Beiden denken slecht over me! Hoe verschrikkelijk!'....

Van lieverlede een weinig tot kalmte gekomen, zet ze haar alleenspraak voort:

'Als ik met pa 't portret van moe beschouwde en wij beiden over die schoone gelaatstrekken een waas van ontevredenheid of strakheid bespeurden, sprak pa altijd: "Dat is het trekje van jaloezie, kind, hoed je er voor, houd dat gevoel ver van je hartje verwijderd." En nu schijnt het me toe dat pa daardoor ongelukkig is geweest.

En ik - ik zou dien karaktertrek van moeder geërfd hebben? Hij sprak toch altijd met zooveel liefde en eerbied over haar; van mijn vroegste jeugd af leerde hij mij haar nagedachtenis te eeren.....

Maar laat ik eens nadenken.... ik jaloersch? Neen, reeds als kind kon ik goed verdragen dat mijne vriendinnetjes fraaier kleeren en speelgoed hadden dan ik en grootere huizen bewoonden of in school boven me uitmuntten. En later gunde ik al onzen vrienden en kennissen zoo hartelijk het goede.... Maar toch - ja, ik was eens bitter bedroefd toen mijne vriendin Corry, met wie ik zoo dweepte, een ander boven mij een plaats in haar hart schonk. Toen noemde ik haar trouweloos en wilde niets meer met haar te doen hebben. En op miss Ellen ben ik ook wel jaloersch geweest, wanneer ze met zooveel opgewektheid over haar Engelsche vriendinnen sprak....

En op pa?.... Ja, want ik wil hem niet afstaan; ik gun miss Ellen, hoeveel ik ook van haar houd, de liefde mijns vaders niet. Ik wil ook geen moeder; mijn eigene heb ik niet gekend, een vreemde, die maar vijf jaar ouder is dan ik, zal haar - mijn plaats niet innemen. Ik zou zelf al bijna vrouw kunnen zijn'....

Dat laatste idee verrast haar toch; ze heeft aan die mogelijkheid nog zelden en dan maar zeer vluchtig gedacht. De reactie volgt; ze schiet nu in een lach, die, hoewel nog zenuwachtig, toch den droeven loop harer gedachten afleidt, haar overspanning tempert. Weldra treedt de opgewekte, levenslustige Dora weer uit dien chaos te voorschijn, en als ze een half uur later haar vader weer ziet binnentreden, ontvangt ze hem, niet, zooals ze eerst voornemens was, met een gereserveerde houding, maar met haar gewone hartelijkheid, waarin nog slechts eenige gejaagdheid getuigt van den strijd zooeven doorworsteld.

De heer Gretsers, ook in opgewekter stemming dan

een uur te voren, laat zich nu met eenig genoegen door de stralen zijner fraaie lamp beschijnen en vader en dochter gevoelen zich beiden bereid hunne harten voor elkaar uit te storten.

Er gloeien op Dora's wangen, als blozende rozen, twee roode plekken wanneer ze den vader zijn kop thee toereikt en vraagt:

'Nu mag ik alles weten, niet waar, pa? Ik ben even verlangend als nieuwsgierig en geheel gehoor.'

'Ja Dora, alles.

De wijze waarop ik uwe moeder leerde kennen was al zeer eigenaardig. Als jonkman in dienst der Staatsspoorwegen bevond ik me op zekeren avond aan 't station van 't Noordbrabantsch dorpje R., wachtende op een aankomenden trein. 't Was een schoone zomeravond. De ondergaande zon doorgloeide de heide, de horizon brandde in een purperrood licht, dat van den tegen de avondschaduw kampenden glans der vroeg opgekomen maan in aangrijpende schoonheid afstak. Terwijl ik mijn blik over dat treffend natuurtafereel laat weiden en eenigszins in gedachten verdiept ben, hoor ik een goederenkar aanrollen en tegelijkertijd een gil.

Mij naar de plek spoedend van waar dit tweeledig geluid mijn gehoor trof, zie ik een jonge dame bij het nu rustende voertuig uitgestrekt op 't perron liggen.

Haar in mijne armen op te nemen en in de wachtkamer te brengen, waar ik haar, wegens den mij wachtenden plicht, geen hulp kon bieden, maar aan de buffetjuffrouw toevertrouwde, was 't werk van eenige oogenblikken.

Dat ik, zoodra mijn dienst zulks veroorloofde, terstond naar mijne beschermeling informeerde, leed geen twijfel. Ik vond haar bij den stationschef en diens gezin. Zij had behalve den schrik weinig letsel bekomen, was reeds van den schok hersteld, maar had den broeder, dien zij met den trein wachtte, nu niet kunnen afhalen.

Of die broeder haar nog gezocht had of terstond zijn weg gevolgd was, wist niemand. Hij was er niet.

Ik had dien avond geen dienst meer; niets was dus natuurlijker dan dat ik aanbood haar naar de ouderlijke woning te vergezellen, een aanbod dat door haar met dankbaarheid werd aanvaard.

Aan de woning der dorpsschool, waar haar vader als hoofd fungeerde, aangekomen, stonden vader en broeder juist gereed zich op weg te begeven, ten einde de verlorene op te sporen.

Ik werd met open armen ontvangen en als de redder hunner dochter met dankbetuigingen overladen. Hoeveel van dien dank mij nu toekwam, kan ik niet beslissen; maar wilde ik niet als levensredder van hun kind beschouwd worden, als aanstaand huisvriend mocht ik de mij aangeboden plaats aan den haard en in de harten niet afslaan.

En zoo veroverde ik dan ook weldra ongemerkt een groote plaats in 't hart van haar, die mij steeds verzekerde aan mij 't behoud haars levens te danken.

Wilde ik echter dat geredde leven voor de bezitster van waarde doen blijven, dan moest daarmee nog een ander leven verbonden worden, dit bemerkte ik weldra duidelijk. Zag en gevoelde ik het niet door de handelwijze der dochter, dan wist de moeder mij zooveel aandoenlijks mee te deelen van de innige gevoelens welke haar kind voor mij koesterde, dat de gedachte aan onze vereeniging van lieverlede een onbetwijfelbare waarheid werd. Een formeele huwelijksaanvraag werd door mij nooit uitgesproken, 't scheen dat ons huwelijk in den hemel besloten was.

Of ik uwe moeder liefhad? Ja en neen, zooals men het beschouwen wil. Wanneer onbegrensde hartelijkheid, in een gezellig gezin bij voortduring genoten, gepaard aan innige toewijding van een in vele opzichten beminnelijk meisje, liefde kunnen wekken en aankweeken en als het hart, zooals bij mij het geval was, nog volkomen vrij is, dan, ja dan had ik mijne toekomstige vrouw zeker lief.

Ik bevond mij gaarne in 't gezelschap van 't onderwijzersgezin, maar vurig naar mijne beminde verlangen deed ik niet. Soms met haar alleen in mijne geliefde mast- en liesbosschen of door de heide dwalend, berispte zij me wel eens zacht over mijne afgetrokkenheid, de excentrieke keuze mijner wandelingen, en verweet me dan tevens schertsend, dat mijne liefde voor haar niet grooter was dan voor de heiplantjes, waarvan ik verscheiden merkwaardige exemplaren verzameld had.

Ik begreep haar dan niet; ik had haar zoo lief als ik kon, maar altijd aan haar denken, zooals zij aan mij, deed ik niet.'

'Arme moeder!' zuchtte Dora, die met ingehouden adem haar nu welbespraakten vader gevolgd had.

'Ja kind, in dien zin was zij wel arm; maar was het mijn schuld?'

'Neen pa, u verwijt ik niets, moe ook niet, maar mij komt zulk een huwelijk zelf als een misslag voor...... Doch ga u voort, pa,' vervolgde zij met klimmende belangstelling.

'Zoo verstreek een jaar en volgde mijne benoeming als ambtenaar bij de Holl. Spoorwegmaatschappij te Amsterdam, en waren wij weldra bruid en bruidegom.

Ik gevoelde mij gelukkig in mijn nieuwen werkkring en mijne waardigheid als bruidegom.

Tien dagen vóór de voltrekking van ons huwelijk, brak onze zon- en bloemrijke receptie-dag ten huize mijner bruid aan.

Alles scheen me toe geluk en vreugd te zijn. Mijne bruid zag er in haar eenvoudig wit kleedje, met haar donker kopje en wel wat bleek maar toch interessant gezichtje allerliefst uit. Nooit had ik haar zoo sympathiek gevonden als op dezen dag; ik gevoelde dat ik haar liefhad, en om aan de weelde, welke mijn gemoed doorstroomde, feestuiting te geven, sloot ik haar teeder in mijne armen en aan mijn dankbaar genietend hart, haar mijn eenige Bertha noemende - mijn lief vrouwtje, aan wie mijn gansche hart toebehoorde. - O, hoe gelukkig zouden wij zijn!

Onder de vele bezoekers, die ons hulde en gelukwenschen brachten, bevond zich ook de dorpspredikant met zijne onlangs uit Engeland teruggekeerde dochter.

ZONDAGMORGEN IN HOLLAND. Naar G. Kuchl. (Zie blz. 49.)

Mary was een verrassende verschijning, die sedert haar twaalfde jaar bij haar moeders zuster, een kinderlooze weduwe op het eiland Wight, een zeer beschaafde opvoeding had genoten en nu, na 't overlijden dier tante, als twintigjarige jonkvrouw in de ouderlijke woning was teruggekeerd.

Niemand had haar in die achtjarige overgangsperiode weergezien, ik kende haar bestaan slechts bij name.

Aangezien Ds. Coulham een huisvriend was, kwam hij met zijne dochter toen de meeste der bezoekers reeds vertrokken waren, en bleven zij later nog een uurtje toeven.

Bij de eerste voorstelling, tusschen de jonge dame en mij, voer mij een schok door de ziel, maakte een nooit ondervonden, ongekende ontroering zich van mij meester.

Datzelfde scheen ook bij Mary plaats te grijpen; zij verschoot van kleur toen onze blikken elkaar ontmoetten, sloeg de oogen neer en ik hoorde haar stem trillen.

Voor mijne bruid had zij 12 Sights from the Isle of Wight meegebracht. Die overschoone photo's genoten aller bewondering en waren een welkome afleiding voor de schenkster en mij, wier gemoed met ongeoorloofde gevoelens en gedachten te kampen had. Maar niet voor mijne bruid.

Had ik vóór mijne kennismaking met haar slechts zelden een jong meisje van nabij ontmoet, tijdens onze verloving was dit nog minder voorgekomen. Bertha had onze ontroering bemerkt, zich sterk blozend teruggetrokken, en was en bleef zoo stil als ik haar nog nooit had gekend.

Mary, die haar alleen uit beider kinderjaren herinnerde, was zulks niet opgevallen; zij beijverde zich ons de fraaie afbeeldingen der Engelsche churchs rock's mount's en cataract's te verklaren. Zij deed dit vol enthousiasme, met zachte, klankvolle stem en vond vooral in mij een gretig toehoorder. Toen ik bespeurde dat mijne bruid zoo weinig belangstelling toonde voor de haar geschonken gaven, werd ik ook stiller, verlangende met haar alleen te zijn.'

'Was miss Mary schoon, papa?'

'Hoe zal ik u dat verklaren, kind.' Er ging een bekoorlijkheid van haar uit, die voor mij iets betooverends had. Haar goudblond kopje wedijverde in bevalligheid met haar vorstelijke en toch zoo eenvoudige gestalte. Elke beweging, elk woord van haar trok me aan. Toch was dit alles niet de oorzaak van mijne gewaarwordingen, maar dat ik met haar kon spreken over landen volkenkunde, natuur en kunst, wetenschap en muziek, boeide mij van minuut tot minuut meer aan haar. Hier ontwaakte: Sympathie der zielen.'

'O, zoo iets als miss Ellen; met haar kunnen wij ook over alles zoo onderhoudend spreken, daardoor vervliegt in haar bijzijn de tijd zoo snel.'

'Juist Dora, miss Ellen is het sprekend evenbeeld harer moeder, miss Coulham.'

'Nu begrijp ik al veel, maar zal u niet meer in de rede vallen.'

'Nauwelijks was zij met haar vader weer vertrokken, of Bertha, die nu van me terugweek, barstte in tranen uit.

'Toen hare ouders en ik naar de oorzaak harer droefheid vroegen, gaf ze na lang nokkend zwijgen te kennen, dat ik haar niet beminde, ons huwelijk bedrog werd en zij, vóór de onverbreekbare band werd gelegd, liever van mij scheiden wilde.'

'Had u hierin maar toegestaan, papa, dan had u mogelijk veel onheil voorkomen. Nu werden drie menschen ongelukkig.'

‘Haar hare vrijheid teruggeven? Ik dacht er niet aan en zij zou het toch ook niet gewenscht hebben. Een uur later zegevierde hare liefde reeds over haar jaloezie, nadat ik mijne belofte van onveranderlijke liefde en trouw had herhaald en haar troostte met de gedachte aan onze vestiging in de hoofdstad, waardoor 't zeer waarschijnlijk was, dat Mary onzen levensweg niet weer kruisen zou.

Toch dreigde de dag, begonnen onder zonneschijn en bloemengeur, liefde en teeder geluk, onder te gaan in droeve nevelen van teleurstelling, mistrouwen en verongelijking, toen miss Mary ons 's avonds een prachtboekwerk over 't eiland Wight als huwelijksgeschenk toezond.

Mijne bruid beschouwde dit als een geschenk aan mij alleen.

Kort daarna noemde ze mij weer haar eenigen Herman, wiens liefde haar leven was.

Mij drukte toen iets als lood op 't hart. Was 't een bang voorgevoel of ongeoorloofde sympathieke gedachten aan de beminnelijke predikantsdochter? Ik kon 't niet verklaren, maar mijn innige zielevrede was gebroken.

Zoo naderde en verscheen de gewichtige dag van ons huwelijk.

Ik dacht aan den heiligen plicht die op mij rustte en de groote verantwoordelijkheid, welke ik met het beslissende “ja” op mij laadde.

Met helder klinkende stem, alsof ik mijzelf overweldigen wilde, of niet genoegzaam vertrouwde, sprak ik dat “ja” voor den gemeente-ambtenaar uit. Maar nauwelijks had ik het in de kerk nog sterker herhaald, of daar ontmoetten mijne oogen den zachten, zielvollen blik van de dochter des predikers, die den zegen over ons huwelijk uitsprak.

En - wederom trof mijne bruid die verrassing.

Had ik den naam van Mary tegenover haar durven uitspreken, ik zou haar op eene waarschijnlijke ontmoeting in de kerk met Mary voorbereid hebben. Niets toch was natuurlijker dan dat de dochter van onzen leeraar en huisvriend bij onze huwelijksinzegening tegenwoordig was.

Maar even natuurlijk bleek het nu te zijn, dat die leeraarsdochter een donkere schaduw zou werpen over het huwelijksleven van mijne jonge vrouw en mij. Ja, ons huwelijk werd een marteling. 't Hart van Bertha brandde van jaloezie, ja, 't bezweek er soms onder.

Vóór ons vertrek deelde hare moeder mij mede, dat Bertha bij alle goede hoedanigheden, van hare kindsheid af, door het duiveltje van jaloezie gekweld was

geworden, mij smeekend die klip, waarop ons huwelijksgeluk zou kunnen stranden, door mijn gedrag en leven te vermijden.

Plechtig beloofde ik dat en ik hield woord.

Hoe aangenaam ons leven in de hoofdstad, bij mijn afwisselenden arbeid en uitgelezen vriendenkring ook was, mijne vrouw was nog gedurig onder den invioed dier onwillekeurige ontmoetingen. Zij vertrouwde mij niet op mijn bureau, in de nabijheid der vrouwelijke telegrafisten, die somtijds, mijn hulp behoevende, onbevangen onze woning betraden.

Bij de minste levensteleurstelling gevoelde zij zich ongelukkig, mij verwijtende haar uit medelijden genomen te hebben. Voor zichzelve was ze even wreed, wanneer zij zich verweet dat zij mij hare liefde opgedrongen had. Met mijne correspondentie was 't even moeilijk als met het evenzeer ambtelijk ontmoeten van jonge meisjes. Zij wenschte mijne brieven, wat ik maar zelden toestaan mocht, te lezen, vreezende dat ik met de lieftallige Mary in correspondentie was.

Zoo zou ik tallooze voorbeelden kunnen opnoemen; maar deze zijn voldoende om u een blik te doen slaan in 't huwelijksleven uwer ouders.'

'Redeneerde u nooit met moe om haar van dat kwaad te genezen?'

'Ja, lieve, dikwijls, en als uwe moeder dan van haar onrechtvaardigheid overtuigd was, vleide zij om vergiffenis met de belofte mij voortaan te vertrouwen.... Morgen was 't weer evenzoo.'

II.

'We vierden den eersten verjaardag van ons huwelijk.

Ik had Bertha reeds vroeg op den morgen verrast met een fraai bouquet en een door mijzelf vervaardigd versje.

Poëzie had haar echter nooit sterk aangetrokken; zij vroeg me of deze uit het Engelsch vertaald was.

Die snijdende veronderstelling liet ik passeeren, haar overtuigende dat i k het voor h a a r geschreven had.

't Scheen een ware feestdag te zullen zijn. Bertha bezwoer me mij nimmer weer te mistrouwen en de gedachte aan een mededingster in mijne liefde voor altijd uit haar hart te bannen.

Maar het ongeluk hield niet op ons te vervolgen in den vorm van een onschuldige jonge dame.

Als weer onze bezoekers vertrokken zijn, wij samen zitten te keuvelen en Bertha me nog eens herhaalt me zoo onuitsprekelijk lief te hebben - me wijst op het ons wachtende geluk, wanneer daar ginds in dat hemelsblauw wiegje een paar vriendelijke kinderoogjes uit een blozend kindergezichtje ons zullen tegenlachen, gaat de schel over en meldt onze gedienstige weldra bezoek aan.

Een vreemde heer en dame.

Moest de vredeverkondiger, die Gods zegen over ons levensgeluk had afgebeden, dan door zijn kind altijd de, hoewel onschuldige, oorzaak van het tegendeel zijn? Moest dat persoontje altijd op de merkwaardigste uren van ons leven onzen weg kruisen?....

Want een kruis was hunne op zichzelf vriendelijke verschijning.

Ds. Coulham, met zijne dochter eenige dagen in de hoofdstad vertoevende, had zich onzen huwelijksdag herinnerd en kwam ons begroeten. Mary, beladen met een corbeille gevuld met witte rozen en reseda voor de jonge vrouw, was nu geheel vrij in hare bewegingen en zij noch ik gevoelde iets meer van die stemming, welke onze wederzijdsche ontmoetingen een jaar te voren op ons uitgeoefend hadden.

Maar het feestelijk geluk was voor mijne vrouw overgegaan in diepe rampzaligheid. Zij nam even weinig notitie van den haar aangeboden bloemenschat als van onze bezoekers en maakte op hen den indruk van een ongelukkige vrouw.

De vriendelijke uitnoodiging om met hen een schilderijtentoonstelling te bezoeken kon ik, met het oog op de te wachten groote gebeurtenissen, standvastig, zonder argwaan te wekken, afslaan. Zoo verlieten de bezoekers onze woning even teleurgesteld als zij opgewekt en hartelijk gekomen waren.

De geboorte van ons kindje was niet in staat ons geknakt geluk te herstellen; het kwam teer en zwak ter wereld en overleed na eenmaal de oogjes opgeslagen te hebben. We hadden 't niet hooren schreien; 't kreunde even en sliep toen voor altijd in. Zag het tegen 't leven op?....

Zoo was en bleef ons leven, hoe voorkomend wij uiterlijk ook voor elkander waren en ofschoon de vrede voor 't oog der wereld ongeschonden bleef, een voortdurend kampperk. Want waar het vertrouwen geschokt is en onverdiend mistrouwen de ziel martelt, daar kan geen ware liefde bestaan. Wel was de grootste oorzaak onzer rustverstoring weggenomen door 't spoedig daarop volgend huwelijk en vertrek naar Engeland van miss Mary, maar zij kon de jaloezie en het daaruit ontstane wantrouwen niet met zich “over the Sea” nemen. Het had zich te vast genesteld en vond, alsof het zoekende was, immer een voorwerp waaraan zijne tanden konden knagen.

Vijf jaren later werdt gij geboren, Dora!

Ik noemde u Godsgeschenk, omdat uwe komst mij hoop op nieuw geluk en vrede, waarnaar mijn hart smachtte, toefluisterde.

Uwe moeder was overgelukkig in uw bezit; maar alsof zij zich wilde wreken over haar geleden smart, wenschte zij haar - o n s kind voor zich alleen te bezitten. Zij betwistte mij zelfs uwe onschuldige lachjes, en als ik 's avonds uw wiegekleed opsloeg om u in uw onschuldigen slaap te aanschouwen, te bewonderen, verzocht zij mij u niet in uw rust te storen, maar liever heen te gaan. Zoo verkoelde de toch oprechte genegenheid, welke ik, trots alle leed, voor uwe moeder in mijn hart gevoeld had, meer en meer en was het voor mij geen genot meer 's avonds na een moeitevollen dag bij vrouw en kind in de huiskamer door te brengen. Ik zocht dan op mijn bureau ontspanning in lectuur of

studie en schreef soms in dichtregelen neer hoezeer de smart des levens aan mijn hart knaagde, dat door gemis aan sympathie gepijnigd werd. Van uitgaan had ik nooit gehouden; de ontelbare verzoekingen in de hoofdstad hadden mij nog niet kunnen verleiden; ik was nooit aan uitgaan gewoon geweest.

Kort na uw eersten verjaardag werd uwe moeder door pleuris aangetast. De dokter verheelde mij den gevaarvollen toestand mijner vrouw niet. Ik bereidde haar, op zijn raad, zoo zacht mogelijk op haar naderend einde voor en voelde toen weer iets van die liefde, welke mij somtijds, en vooral op onzen receptie- en huwelijksdag doorstroomd had, in mijn borst ontwaken.

En zij? - Uwe moeder?

Als de koorts, waarin zij soms uren achtereen lag te worstelen, voor een korten tijd geweken was, lag zij in mijne armen.... En dan sloeg zij de vermagerde, bleeke handen om mijn gebukt hoofd, hartroerend smeekend: “Herman, vergeef mij de smartvolle uren, de droeve jaren, welke ik u door mijne jaloezie heb bereid. Voed ons kind, ons Godsgeschenk, beter op dan ik het zou gedaan hebben. Dood de kiem van 't kwaad, dat mijn leven en een deel van 't uwe verwoestte, vroegtijdig in haar hartje, en laat zij mij eeren en liefhebben, want ik heb u en haar zoo lief gehad, al was 't dan ook met een hart vol jaloezie.”’

‘Arme moeder - arme vader!’ - snikte Dora, met haar fijn geurig zakdoekje haars vaders tranen afwisschend.

‘Schrei maar even uit, lieve papa!’...

O, een traan in het oog des kloeken, fieren mans, hoe zwaar heeft die op de ziel gewogen, vóór hij zich een uitweg kon banen? Hoe droevig moest de herinnering aan 't verleden voor Dora's vader wel zijn, vóór zij hem tranen zag storten!

Na een kleine pauze vervolgde de heer Gretsers:

‘De meest beminnende en gelukkige man kon zich niet smartelijker weduwnaar gevoelen dan als ik, toen ik uwe moeder met een afscheidskus voor eeuwig de oogen had gesloten. Ik was verslagen, ja, als 't ware verpletterd.

Alles had zoo snel, zoo onverwacht plaats gegrepen.

Het eerste wat het droeve nevelenfloers in mijn hart vaneenscheurde en als een zonnestraal door de opgeschoven wolken in mijne ziel schitterde, was uw kinderlach.

Ik wilde, kon en mocht nu voor u leven.

Heb ik dat gedaan, Dora?’

‘O beste der vaders, die mijn leven zoo zonnig, zoo bloemrijk deed zijn, hoe zal ik u ooit genoegzaam danken?’

‘Kind, uw leven was uw dank; mij zal geen offer te groot zijn om het zonnig te doen blijven. Miss Ellen is vergeten’...

‘Maar haar brief, vadertje, dien mag ik toch wel lezen?’

‘Goed kind, hier is hij.’

‘O, in de Hollandsche taal geschreven?’

‘Ja, haar moeder was een Hollandsche; daardoor spreekt zij onze taal even goed als 't Engelsch.’

Dora leest:

‘Zou er dus ook een levensgeheim aan 't hart mijner moeder geknaagd hebben? Zij heeft het mij nooit geopenbaard. Wel sprak ze kort voor haar verscheiden tot mij:’ ‘Ellen, huw nooit, tenzij met den man voor wien ge innige sympathie koestert.’

Had ik kunnen vermoeden dat mijne tegenwoordigheid in uw woonplaats en in uw huis uwe gedachten terug zouden voeren naar een levenstijdperk dat ver achter u ligt, dat i k het moest zijn, die den vader eener huwbare dochter aan de liefde zijner jeugdige jaren herinnerde, ik zou nooit aan 't instituut van Mevrouw K., veel minder in uwe woning als onderwijzeres opgetreden zijn.

'En toch - moet ik dat genot ook duur betalen - ik heb, nadat ik in weelde opgevoed, gedwongen werd den strijd om 't bestaan mee te kampen, de gelukkigste uren mijner vreemdelingschap in uwe woning doorgebracht.

Ik heb uwe Dora lief. U draag ik diep gevoelde hoogachting toe. En - nu gij zegt mij lief te hebben met datzelfde gevoel, dat eenmaal Mary Coulham in u opwekte - dat gij haar in mij terugvindt - nu weet ik ook dat ik een offer breng wanneer ik zeg: Ik kan - ik mag uwe vrouw *niet* worden! Moet ik met dit besluit u een wond toebrengen, ook van u wordt dat offer gevraagd. Door wie?

Door uwe dochter. Zij, tot aan mijn optreden uw alles, zij, die haar vader met haar gansche hart aanhangt - zij met haar diep gevoelend hart, haar ongerepte blijmoedigheid, maar - ook met hare jaloezie wanneer het genegenheid geldt, zou te zeer getroffen worden wanneer zij een deel van de liefde haars vaders aan een ander zou moeten afstaan.

Zelfs mij, op wier vriendschap zij ook naijverig is, zou zij niet aan uwe zijde dulden.

En dan - zou zij nu nog een moeder begeeren, een die zoo weinig met haar in jaren verschilt?... Neen, haar jeugdig, tot heden zoo onbewolkt leven mag niet zoo geschokt worden, en daarom zeg ik u en haar vaarwel!

Zoodra ik aan een ander instituut eene plaats kan vinden, zal ik H. verlaten. Toch zullen mij de genegenheid van den eenigen man, wien ik meer dan gewone hoogachting toedraag, en de liefdevolle aanhankelijkheid zijner beminnelijke dochter heldere sterren op mijn levensweg blijven. - Ellen Donathan.'

Rustig heeft Dora den brief uitgelezen. Nu ligt hij open op haar schoot, ritselend onder de handen welke er saamgevouwen op rusten. Er glanst een lieve, ietwat weemoedige glimlach over haar gezichtje, en als ze, opgestaan, haar vader het veelbeteekenend blad, getuigende van veelbewogen zielelevens, weer toereikt, fluistert zij hem toe: 'Ik ga morgen naar miss Ellen; doch u moet mij niets vragen, maar mij eenigen bedenktijd geven vóór i k u op h a a r schrijven antwoord geef'...

III.

't Is reeds in de derde week van November, maar toch op een van die schoone najaarsdagen, die ons met zooveel liefelijken weemoed aan den vervlogen zomer herinneren. Dora uit de ramen der veranda in den nu bloem- en bladerloozen tuin starend, ziet Janus bezig de laatste afgevallen blaren der eike- en beukeboomen uit de paden weg te nemen.

Ze herinnert zich opeens zoo helder, hoe ze onlangs de laatste bloemen tot een reuzenbouquet verzamelde. Morgen zal ze ook een mooi voor haar vader maken - nu echter uit de verwarmde serre... Neen - ze zal niet wachten tot morgen - nu - dadelijk... Ze zal van avond pa's verjaardag inwijden, dan is de verrassing zooveel grooter. Laat Janus de dorre blaren maar verwijderen, evenals zij haar ingebeeld verdriet van zich afgeworpen heeft; als hij haar de bloemen maar geeft; zij wil gelukkig maken en - gelukkig zijn.

Pa komt pas om acht uur thuis, hij dineert in de stad.

Dus met de thee - dat is verrukkelijk!

Als de heer des huizes nu op het bepaalde uur zijn Dora niet als gewoonlijk in de gang ontmoet, bevreemdt hem dit wel eenigszins. Maar meteen opent zich de kamerdeur en stijgen de geuren der frissche bloemen, waarmee èn kamer èn tafel in bevallige groepeering versierd zijn, hem toe, glanst het gasgloeilicht uit zijn feestlamp over zijn verrast gelaat.

Weer maakt Dora zich van zijn arm meester en hem meêtronend houdt ze stand aan zijn versierden stoel, waarnaast op een nieuwen, eveneens omkransden fauteuil een blonde jonge dame is gezeten, die bij zijne verschijning oprijst en hem blijmoedig de hand reikt.

‘Vader, hier is uw verjaarsgeschenk, is u er mee tevreden? Ik heb miss Ellen gevraagd of zij mijne moeder wil worden.... Zij wil!’...

Twee jaren later:

Als we nu in de tuinkamer van den heer Gretsers weer een reuzenbouquet zoeken, zullen we ons teleurgesteld vinden. Toch is alles vroolijkheid, leven en geluk wat er ons uit tegenschittert.

Drie gelukkige menschen: een man door wiens zwarten haardos hier en daar reeds 't zilver der jaren te voorschijn komt, maar innig geliefd, schromelijk verwend door twee bevallige vrouwelijke wezens, waarvan de eene als huisvrouw, de andere als dochter den schepter van liefde en zegen zwaait.

De heer heeft weer een uitgespreide courant voor zich, doch staart er nu niet somber achter, maar met een vriendelijken blik, die van de eene ‘fee’ op de andere straalt, er overheen.

De tafel ligt vol, de stoelen hier en daar ook, ja zelfs over den vloer spreiden zich rein witte tafellakens, servetten en stukken linnen uit, waarvan door beide bloeiende vrouwen 't huwelijks-uitzet wordt vervaardigd voor de jongste der beide.

‘Hè, moes Elly,’ vleit Dora, ‘wat is 't toch heerlijk dat u bij ons gekomen bent! Zonder u zou ik mijn Frits niet gevonden hebben - en al had ik dat, hoe zou ik dan kunnen heengaan en mijn lieven vader eenzaam achterlaten? U dank ik mijn levensgeluk, u den dood van mijn boozen karaktertrek, maar bovenal het nieuwe

leven mijns vaders. Heeft pa eenmaal 't leven mijner moeder gered, u hebt hem en mij de grootste levensgift geschonken: Uwe liefde!

'Als de Meimaand ons weer met hare bloesems bestrooit, zal mijn vader zijn Godsgeschenk naar 't huwelijksaltaar geleiden aan de hand mijner moeder: ons Godsgeschenk.'

'Ja kind,' besluit de heer Gretsers, zijne vrouw en dochter in zijne armen sluitende, 'en dan zal ik tot uwe moeder zeggen: mij blijft Haar geschenk.'

Zondagmorgen in Holland.

De buitenlandsche schilders kiezen gaarne hun onderwerpen onder onze Hollandsche boeren. Hier zien wij weer een echt Hollandsch binnenhuis, vol vredige kalmte en stille, zondagschen geest. De menschen gunnen zich na een week vol zwaren, onverpoosden arbeid een uurtje rust. Zes dagen hebben zij hard gewerkt en gezwoegd, geen oogenblik hadden zij tijd eens aan zichzelf te denken, aan eigen genoegen en uitspanning. Zij konden niet eens op hun gemak praten, ja zelfs niet stil zitten en denken; 't was maar altijd jagen en reppen, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.

Nu, 's Zondags kunnen zij zich eens de weelde gunnen, om zichzelf te zijn en aan eigen plezier te denken. Dat doet goed, dat knapt op, dat verfrischt de zenuwen en staalt de spieren, dat maakt den geest weer wakker; de boog kan niet altijd gespannen blijven, zulk een rustdag geeft nieuwen moed en nieuwe kracht voor een geheele volgende week van ingespannen werk.

De schilder is er wel in geslaagd het rustige, vredige, kalme van de sabbatrust in zijn tafereel uit te drukken. Toch is er iets dat, naar ons voorkomt, hier minder op zijn plaats is; wij bedoelen het schootsvel van den rustenden man.

Een vest over den borstrok was wel zoo typisch zondagsch geweest als dit echte kenteeken van het dagelijksche werk. Hieraan alleen kan men zien dat de 'Zondagmorgen in Holland' niet door een Hollander is geschilderd.

Vorstin Sonia.
Naar het Engelsch van Julia Magruder. Met illustratiën. (*Vervolg van blz.* 24.)

IV.

De dagen op het atelier waren nu vol nieuwe aantrekkelijkheid voor beide leerlingen, en haar werk werd er beter door. Voor Martha waren deze dagen vol van

een verrukking, die haar alles schenen te geven waar haar ziel naar smachtte; en als het niet was omdat zij zich bezwaard voelde over haar broeder en zijn eenzaamheid, zou zij niet weten wat zij nog verlangde.

De prinses naast zich te hebben terwijl zij schilderde en haar te kunnen zien, met haar mooie gestalte en soepele bevalligheid, staande voor haar ezel en haar nu en dan een schitterenden glimlach toezendend als een bewijs van onderlinge verstandhouding, dat was genoeg voor Martha Keene's persoonlijke gelukzaligheid.

Martha had een vurig

.... haar hoofd onder zijn grooten hoed met pluimen.

en romantisch temperament, maar zij scheen de behoeften daarvan met zeer weinig te kunnen voldoen. Er zijn ongetwijfeld meer van zulke vrouwen, hoewel dergelijke karakters nooit in het andere geslacht hebben bestaan.

Zoo had zij nu een zwaren strijd te voeren om de verzoeking te overwinnen, die haar onophoudelijk plaagde, een ontmoeting, een genegenheid en eindelijk een vereeniging te doen ontstaan tusschen haar broeder, die voor haar het ideaal was van een man, en de vriendin, die zijn evenknie was in vrouwelijken vorm.

Zij wist dat het onmogelijk was, dat Harold weer zou trouwen, en zij was er zich zelfs van bewust, dat indien hij weer kon beminnen, nadat zij wist hoe hij een vrouw had liefgehad, hij door dit feit afbreuk zou doen òf aan haar hoog idee van de liefde òf van hem zelf.

En toch voelde Martha dat de ontmoeting en vereeniging van deze twee wezens, als zij die mocht beleven, aan iedere behoefte van haar hart zou voldoen. Zij geloofde dat haar geluk en voldoening in het aanschouwen van zulk een vereeniging haar de

grootste vreugde zou geven, die ooit voor haar kon bestaan, en haar zelf het gevoel zou schenken van voldane liefde.

Het was zeer hard deze droombeelden te moeten verjagen, maar zij zeide zichzelf dat het gedaan moest worden. Harold's leven en liefde waren eenmaal weggegeven en zij wist dat hij gelijk had met te zeggen dat hij ze niet nog eens mocht schenken, en wat de vorstin betrof, zoo wist zij niet of het denkbeeld geen groote dwaasheid zou zijn.

Martha wist niet welke strenge wetten van etiquette en conventie de vorstin wellicht bonden, en hoe vriendelijk zij ook tot haar was neergedaald, zoo was zij er toch niet minder van overtuigd dat haar vriendin nooit iets zou doen haar kaste onwaardig.

Haar man, of zij hem bemind had of niet, was zeker een groot vorst geweest, wiens naam en titel de vrouw, wie hij ze geschonken had, nooit zou weggeven. De zaak was hopeloos en zeker verkeerd, en het droombeeld moest zij verjagen, maar het was hard, met haar held altijd in haar geest en haar heldin onophoudelijk voor oogen.

En na een ongewoon ingespannen morgen noodigde de vorstin Martha uit met haar naar huis te gaan lunchen en den namiddag in het Louvre door te brengen om te zamen naar de schilderijen te gaan zien, een genoegen dat zij dikwijls afzonderlijk hadden gesmaakt.

Toen zij het apartement in de Rue Presbourg bereikten, hoorde de vorstin dat haar tante reeds haar tweede ontbijt had gebruikt, hetgeen zij altijd op klokslag deed, zonder zich te storen aan het komen en gaan der vrij ongedwongen persoon die de andere helft der familie uitmaakte.

Dit legde haar de vorstin uit, terwijl zij haar den weg wees naar de eetkamer. De bedienden kenden nu allen Martha en zij zagen haar als de vriendin hunner meesteres met vriendelijke blikken aan. Daar zij de Russische taal niet sprak, kon Martha haar goeden wil alleen toonen door een vroolijken glimlach, in ruil voor het plezier, dat zij er blijkbaar in hadden haar te bedienen.

De vorstin wierp haar mantel achter over den stoel; terwijl zij aan het hoofd zat der ronde tafel, met haar slanke gestalte, afstekend tegen een achtergrond van donker sabelbont, en haar hoofd onder zijn grooten hoed met pluimen tegen een glans van veelkleurig glas in het

venster achter haar, - nu kon Martha, die tegenover haar zat, niet laten haar trekken aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen.

Men kon veilig, dacht Martha, dit gezicht schoon noemen, zoowel om de trekken als de uitdrukking; de oogen waren groot, donker, schitterend en veelzeggend. Men verwonderde zich over hetgeen deze oogen gezien hadden, zagen of nog in anderen konden ontdekken. Het haar was glanzend, golvend en bruin van tint, los geschikt in bevallige en toch ferme lijnen, - haar, dacht Martha, heerlijk om met vingers en lippen aan te raken. Ook zou zij gaarne willen voelen, meende zij, of die blanke huid werkelijk zoo zacht en glad was als zij scheen. De flinke, korte neus wipte een weinig op en tilde de korte bovenlip even mede omhoog. Haar kin was betooverend - krachtig en toch vrouwelijk. De mond was zeer persoonlijk en terwijl Martha dien bestudeerde, kwam zij tot het besluit, dat als zij zeggen kon waarom die zoo aantrekkelijk was, de helft der aantrekkelijkheid weg zoude zijn. Voor den eersten keer kwam het in haar op, te denken hoe oud de vorstin was.

‘Je bent nieuwsgierig te weten hoe oud ik ben,’ zei de vorstin, en Martha schrikte hevig.

‘Ik heb nooit zoo iets vreemds ondervonden,’ riep Martha uit, ‘dat was 't juist, wat ik dacht.’

‘Zeker! Ik las 't in je. Ik kan 't soms doen bij menschen, die mij zeer sympathiek zijn. Ik geloof dat het heel gevaarlijk van je zou zijn, geheimen te denken in mijn bijzijn. Ik las reeds dikwijls in je, maar niet hardop. Ik geloof dat ik al een paar van je gedachten heb gelezen zonder dat je het vermoedt.’

Zij keek over haar kop bouillon Martha aan en glimlachte. Martha voelde dat zij bloosde, terwijl zij zich afvroeg of haar alles overheerschende, onophoudelijke gedachte aan haar broer door dit wonderbare wezen kon gelezen zijn. Het verschrikte haar zoo, dat zij snel van onderwerp veranderde, en het overige maal verliep in minder persoonlijk gekeuvel.

Toen zij iets later gezeten waren in de coupé der prinses en langs den Arc de Triomphe reden, zag Martha dat haar gezellin haar hoofd omkeerde om met ernstigen, onafgewenden blik er naar te zien.

‘Ik zie altijd naar den Arc, wanneer ik kan,’ zeide zij, ‘en hij heeft mij altijd iets te zeggen. Zijn uitdrukking van krachtige schoonheid en rust doen mij altijd voelen, dat wat gebeurt goed is. Ben ik gelukkig, dan laat hij mij voelen, dat vreugde goed en blijvend is, en zelfs in tijden van ongeluk laat hij mij beseffen dat, al is droefheid ook blijvend, er iets goeds in schuilt. Heb je ooit daar dichtbij gestaan en opgekeken?’

‘Neen,’ zeide Martha.

‘Dan moeten wij het even doen te zamen. Het zal je een nieuwe sensatie geven.’

‘Ik dacht altijd dat hij op een afstand mooier was.’

‘Dat is hij ook in zeker opzicht, maar de indruk is verschillend. Ik zie hem graag van de Place de la Concorde als de kastanjes bloeien, dan lijkt hij een prachtig beeld van Barmhartigheid, zijn groote armen uitstrekkend om al dit volk op te nemen, in rijtuigen en te voet, die de Champs Elysées vullen, terwijl zijn lichaam zoo vaag en ver in de wolken schijnt. Dat vindt je misschien een phantastische gedachte, maar 't is er eene die mij dikwijls troostte. Ik houd veel van Parijs. 't Is de eenige stad, die mij ooit geheel beminnelijk toescheen. Haar straten zijn zoo vroolijk en zindelijk, en de gezichten der menschen die men ontmoet zijn zoo vriendelijk en

goedgehumeurd. 't Is alles zoo echt menschelijk en aantrekkelijk, ik voel die charme elken dag weer opnieuw!'

In deze gelukkige stemming kwamen zij aan het Louvre en gingen dadelijk op weg om aan de Venus van Milo haar hulde te brengen. Zij zeiden niet veel terwijl zij naar haar keken, langzaam van plaats veranderend om haar van verschillende punten te kunnen zien. Ieder wist wat de ander voelde, en woorden schenen hier niet op hun plaats te zijn.

Eindelijk zeide de vorstin:

'Ik wil eens een proef nemen. Laten wij haar noemen. Wat ik bedoel is, wanneer zij een echte vrouw was, welken naam zoudt ge denken, paste haar 't best?'

Martha glimlachte en keek naar het standbeeld met een blik van diep nadenken. Dit veranderde na een oogenblik in een glimlach en zij zeide:

'Ik heb haar genoemd, maar 't is zoo ongerijmd, zulk een naam te geven aan een oud grieksch standbeeld, dat ik beschaamd ben het te zeggen.'

'Dat moet je niet zijn,' zeide de vorstin glimlachend, 'want ik heb ook een naam gevonden, waarover ik precies 't zelfde denk. Kom, ik zal den mijne eerst zeggen. 't Is Gloriana!'

'En de mijne Georgiana! Hoe dwaas dat zij zooveel op elkander gelijken!'

'Is 't zoo niet? 't Is heerlijk, want het bewijst dat er iets in mijn theorie van namen is en dat dit beeld bijna denzelfden indruk op ons heeft gemaakt. Ik ben nu verlangend de gevleugelde Victorie te noemen. Kom, laten wij naar haar gaan!'

Zij snelden weg naar den voet der breede trap, waar zij, opziende, het prachtige beeld zagen met den voet vooruit en de groote vleugels wijd uitgespreid.

Na eenige oogenblikken stil voor haar te hebben gestaan, riep de prinses plotseling uit:

'Heb je haar reeds genoemd? Een volmaakten naam heb ik voor haar gevonden.'

'Ik ook, volmaakt,' zei Martha, 'hoeveel lettergrepen heeft de uwe?'

'Een.'

'De mijne ook,' sprak de andere ademloos.

'Kom, laat ons drie tellen en den naam zeggen.'

Tegelijk telden zij:

'Een, twee, drie - Ruth!'

Toen keken zij elkander aan met zooveel blijde opgewondenheid, dat de voorbijgangers die zelfs zonderling moesten gevonden hebben in twee artisten.

'Zoo iets wonderbaars heb ik nooit gehoord,' sprak Martha; 'voelt u zich niet wat griezelig?'

'Ik geloof 't wel! Heel kleine koude rillinkjes voel ik bij mij opkomen. O, hoe mooi, dat wij zoo één kunnen denken en voelen!'

Haar gelaat schitterde terwijl zij zoo sprak en Martha beantwoordde haar blik zooals woorden het onmogelijk konden doen.

V.

Op zekeren morgen kwam de vorstin niet op het atelier, en Martha, na een poosje zonder haar te hebben gewerkt, denkende dat haar vriendin opgehouden was en hopende dat zij later zou komen, was zoo vervuld van de gedachte aan haar gewone kameraad, dat haar werk maar niet wilde opschieten; eindelijk besloot zij maar uit te scheiden en haar op te zoeken.

Zij nam een rijtuig en reed naar het apartement in de Rue Presbourg, waar zij nu wel bekend was. Zelfs de oude concierge met zijn glanzend wit haar en heldere zwarte oogen, roode wangen en behaarde bovenlip, gaf haar een glimlach van welkom toen zij over de plaats ging en de bediende der vorstin gaf haar een andere terwijl hij haar dadelijk geleidde naar het boudoir zijner meesteres. Hier verliet hij haar.

Martha klopte op de deur en wachtte. Geen antwoord ontvangend, draaide zij den knop om en trad binnen, maar nauwelijks had zij zich hier opgesloten of zij merkte dat de kamer, hoewel bijna geheel donker gemaakt, niet ledig was. Een onderdrukt geluid trof haar oor en zij onderscheidde nu de gestalte der vorstin

'Zijt gij 't, Martha?'

op den divan liggend met het gelaat in de handen verborgen.

Het hart van het meisje kromp in van medelijden en zij wist niet wat beter was, haar eigen impulsie te volgen en voort te loopen of den mogelijken wensch harer vriendin te eerbiedigen en heen te gaan.

Terwijl zij nog aarzelde, nam de vorstin haar handen van het gezicht en zag haar. Toen sprong zij op, raakte haar oogen met haar zakdoek aan en maakte haar stem helder om te spreken.

‘Zijt gij 't, Martha? Kom binnen, kind,’ zeide zij. ‘Ik heb vandaag hoofdpijn en was van plan niemand te zien. Ik vergat echter dat ik bevel had gegeven, dat gij altijd uitzondering zoudt zijn. Ik had mij zoo niet aan je laten zien als ik het vooruit had geweten, maar nu je toch je arme vriendin in zoo'n vernederenden toestand hebt gezien, moet je maar gaan zitten en er in berusten.’

Martha kwam nader en ging naast den divan zitten met een gelaat, tragisch door sympathie.

‘'t Spijt me zoo, dat u ziek is,’ was alles wat zij zeggen kon.

‘Ik ben niet ziek,’ antwoordde de vorstin. Zij leunde achterover en wuifde haar rood gezicht met den zakdoek, die, zooals Martha zien kon, nat was van tranen. ‘Mijn hoofd doet me pijn, maar dat heb ik over mij gebracht door dat dwaze huilen. 't Is alles mijn schuld. Je wist niet, dat ik zoo'n zwakkeling was, wel?’ En zij deed een poging om te glimlachen.

‘O, ik heb zoo'n spijt!’ zeide Martha troosteloos.

‘Dat moet je niet hebben! Nooit moet je medelijden hebben met een man of vrouw die tegen zijn lot opgewassen is. Een keer van de tien wordt het mij te machtig, maar de negen andere keeren blijf ik er meester van. Deze kuur gaat wel over. 't Is weer haast voorbij. Je hebt mij reeds geholpen. 't Is al heel lang geleden sedert ik menschelijke hulp noodig had of vond en 't grijpt mij bij verrassing aan.’

Martha merkte dat zij het gesprek wilde afleiden van haar tranen en hun oorzaak en zij wenschte hartstochtelijk dat haar vriendin voelen zou hoe zij gaarne haar smart wilde deelen, als zij het maar toestond; daarom zeide zij hartelijk:

‘Ik geloof niet dat gij er behoefte aan voelt mij uw verdriet te vertellen, maar o, ik zou zoo willen dat gij 't hadt.’

‘Ik weet het wel, mijn lief kind! Ik zou met jou er beter over kunnen spreken dan met iemand anders ter aarde, maar daar zijn van die dingen waarover men zelfs met zijn eigen hart niet kan spreken. Dat is nu mijn verdriet. Als ik vrij toegaf aan mijn verbeelding en aan mijn smart, dan zou ik aan de behoefte van het oogenblik voldoen, maar 't zou mij heelemaal van streek brengen. Mijn grootste verzoeking is te betreuren en ik moet sterk genoeg zijn om het niet te doen.’

‘Ach, wat is 't leven toch treurig!’ riep Martha; ‘ik dacht altijd dat u ten minste gelukkig moest zijn. Ik gaf u den naam van de “Gelukkige Prinses” van Tennyson. 't Had mij van den beginne al toegeschenen dat u een schepsel was met alles in u, om het geluk te bevelen.’

‘Och, kindjelief, je moest eens weten hoe hulpeloos ik daarin ben. Het beste dat in mij is, is de macht om mijn moed te bevelen. Dat kan ik en doe 't ook meestal. Zoolang dat gaat, klaag ik niet.’

‘Dus is u werkelijk ongelukkig. O,’ zeide Martha en schoof naar haar toe met een beweging vol hartelijkheid.

‘Ik weet wat je vurige uitroep beteekent, evengoed alsof je het in woorden hadt gezegd. Je wenscht dat

je op de een of andere manier, door je zelf op te offeren, geluk voor mij kon koopen.'

Martha, verbaasd over

'mijn broer en u.'

de juistheid van haar raden, kon niets zeggen om het te ontkennen.

'Ik weet het,' zeide de vorstin, in haar gezicht lezend, 'ik heb niet den minsten twijfel dat je het doen zou - en nu ga ik aan je idealiseeren van mij een knak geven - daar zijn oogenblikken geweest in mijn leven, waarop mijn verlangen naar geluk mij zoo heeft verteerd, dat ik 't ten koste van alles wilde bezitten, zelfs wanneer een ander er den prijs voor betaalde. Dat is iets zeer laags voor een vrouw om te zeggen, maar 't is zoo waar, dat ik God dank, dat ik nooit verzocht werd als deze buien over mij kwamen. Iets niet veel verschillend van dat smachten naar onmogelijk geluk was van morgen over mij gekomen. Zal ik 't nooit meester worden? Kan men het niet te boven komen? Heb je 't nooit gevoeld, Martha? Voor mij is geluk onmogelijk, maar voor jou? Verlang je er nooit naar? Ik wil heel open met je spreken, Martha, en je dit zeggen - als ik zeg geluk, dan bedoel ik liefde. Is er een vrouwenhart, dat daar niet naar verlangt? Wees even eerlijk tegen mij als ik het tegen jou was en zeg 't mij!'

'Ik wil 't beproeven,' antwoordde Martha - 'ik wil mijn best doen om heel waar te zijn. Ik verlang naar geluk, maar - dit zal u vreemd toeschijnen en u denkt misschien dat ik mij voor beter of minder onzelfzuchtig voordoe dan anderen.'

'Dat zal ik nooit doen. Ik weet dat het zoo niet is. Ga voort!'

'Ik wou zeggen dat het verlangen van mijn hart zoo onpersoonlijk schijnt. Ik heb ook geluk noodig, maar ik wensch het alleen voor hen die ik 't meest liefheb, en dan zijn er twee wezens in de wereld, die ik boven alles bemin, mijn broer en u. Ge weet dat het zoo is! Als ik u beiden gelukkig mocht zien, zooals ik 't zou wenschen, geloof dat ik volmaakt gelukkig zou zijn. Ik denk dat alle behoeften van mijn eigen hart op die wijze konden voldaan worden en dan verbeeld ik mij dat mijn verlangen naar geluk zoo groot is als het uwe somtijds. Het spant mijn hart bijna tot barstens toe in Harold's geval en ik voel bijna hetzelfde voor u. Ik heb er met niemand ooit over gesproken dan met u; ik ben 't mij ook nooit zoo bewust geweest, totdat ik het in woorden heb gezegd. 't Moet u heel ongeloofelijk voorkomen.'

'Niet in het minste; ik voel dat het zoo is, ik bewonder er je om en des te meer omdat het zoo heel iets anders is dan bij mij. Ik verlang geluk en liefde voor mij zelf, elke druppel van mijn bloed verlangt er naar, en elke zucht van mijn ziel. 't Is aan mijzelf dat ik denk, aan mijn eigen kracht om te genieten en ook - o, God weet dat het waar is - ook aan mijn kracht om anderen vreugde te geven. Martha, ik wil je iets zeggen.'

Zij liet haar stem zakken en zich vooroverbuigend om Martha's handen in de hare te nemen, terwijl zij sprak, haar oogen strak gevestigd op het meisje.

‘Ik heb deze vreugde gekend. Ik heb boven alles liefgehad en men heeft mij bemind. Gij hebt nooit die verrukking gevoeld als ik, maar daar gij ze niet kent, zoo kent gij ook niet de smart van het verlies. Wie van ons beiden is het gelukkigst? Als ge wist hoe ik leed, zoudt ge misschien zeggen dat gij het waart, maar indien gij van den anderen kant wist, hoe ik gelukkig ben geweest zoudt ge anders oordeelen. O, als God mij nog maar een uur daarvan wilde geven, geloof ik dat ik tevreden zou zijn. Een uurtje nog om het ten volle te genieten, al wist ik ook dat ik dan terug zou moeten keeren naar hetgeen ik nu lijd! Deze zestig alle vreugd bevattende minuten zouden alles vergoeden Maar het nooit meer te hebben!’

Zij zweeg en haar gelaat in haar handen verbergend, keerde zij zich om en lag nu een paar minuten stil en onbeweeglijk. Zij schreide niet, dat kon Martha zien en toen zij haar hoofd weer ophief en het meisje aanzag, haar beide handen naar haar uitstrekkend, zoo bewees haar gelaat, hoewel er geen glimlach op schitterde, dat zij haar duistere stemming overwonnen had en weer zichzelf was.

Zij zaten langen tijd hand in hand en toen zeide de vorstin weer met haar mooien lach:

‘Je hebt mij onberekenbaar veel goed gedaan, Martha. Mijn hoofdpijn is weg en ook de oorzaak. Dikwijls moet je weten - ik laat je zien hoe zwak ik ben - bezwijk ik voor dagen lang aan zoo'n bui. Niemand weet dat tranen iets te maken hebben met de hoofdpijnen waaraan ik lijd - ten minste niemand dan Felicie

en zij vertelt het niemand. Mijn tante houdt van mij, maar zij is niet meer met mijn zieleleven bekend dan of ik een vreemdeling was, en toch aanbidt zij mij - misschien om die reden. Ik vertel haar niets, omdat de gevoelens, die ik heb, buiten bereik van haar verstand zijn en de hoofdpijnen niet. Zij raadt mij allerlei poeiers en reukmiddelen aan en ziet telkens nieuwe recepten voor mij te krijgen. Zij zegt dat mijn hoofdpijnen van een zeer hardnekkig soort zijn, ik geef haar graag gelijk.

'Om je te toonen hoe je mij genezen hebt,' voegde zij er bij, opstaande en met een geheel veranderde stem, 'ga ik van middag werken. Blijf hier bij mij lunchen en dan zullen wij daar bijtijds zijn voor de tweede pose van het model.'

'Ik kan niet blijven,' sprak Martha, ook opstaande 'maar ik zal u spoedig weer ontmoeten. Mijn fiacre wacht beneden, zoodat ik bijtijds aan het atelier kan zijn als het rijtuig mij komt halen. U weet hoe geheim ik mijn escapades met u houd.'

'O ja,' riep de andere lachend, 'ik had de noodzakelijkheid vergeten van die voorzorg. Wat zouden Mama en de meisjes zeggen! Ik ben van plan haar een anoniemen brief te schrijven, dat als Mama meent, dat haar oudste dochter zich geheel wijdt aan de studie van haar kunst, zij heel verwonderd zal zijn te hooren dat genoemde jonge dame van morgen uit het atelier komend een fiacre aanriep, een adres opgaf - waar zij blijkbaar goed bekend was aan den concierge, die haar overliet aan een knecht in Russische livrei, die haar ook scheen te kennen, een poosje opgesloten bleef in zekere kamer waarheen zij den weg ook bijzonder goed kende en toen met groote haast weer in de fiacre stapte, die zij had laten wachten, terug naar het atelier om haar eigen rijtuig te ontmoeten en onschuldig thuis te komen om met de familie te lunchen. Kan ik daar niet een sensatieroman van maken? En wat zullen Mama en de zusjes zeggen?'

Martha lachte ook om de voorstelling, maar al was zij niet tevreden over zichzelf, toch kon zij er niet toe besluiten anders te handelen. De gedachte alleen, dat haar moeder op weg zou gaan om onderzoek te doen naar de vorstin of zij een geschikte vriendin was voor haar dochter, snoerde haar hart te zamen en zij besloot haar geheim nog met meer zorg te bewaren dan vroeger. Zij besloot haar geweten te sussen, door het besluit alles aan haar broer te bekennen als hij kwam. Dat zou alles goedmaken.

Toen Martha terugreed naar het atelier, na een hartelijk tot wederziens aan de vorstin, voelde zij dat er iets niet in orde was in haar geest. Toen zij er onderzoek naar deed kwam zij tot de overtuiging dat het zijn oorzaak had in de bekentenis van Sonia's liefde. Dit verried haar dat zij haar illusiën omtrent haar vriendin in verband met haar broer nog niet verloren had. Vóórdat zij de vorstin kende, had zij altijd gedacht dat haar broer van zijn voetstuk zou afdalen wanneer hij voor den tweeden keer liefhad.

Maar in den laatsten tijd begon zij het mogelijk te vinden dat hij, na de vorstin te hebben leeren kennen, tot het inzicht kwam, dat zijn oude liefde niet zoo volmaakt was geweest als hij zich verbeeldde, en zij kon zich voorstellen dat zij hem vergaf voor de tweede maal lief te hebben, met de vorstin tot verontschuldiging.

Martha, hoe kalm zij er ook uitzag, had iets min of meer wilds en ongetemds in haar natuur, vooral daar, waar Harold in betrokken was. En hetzelfde voelde zij ofschoon in lichteren graad ten opzichte der vorstin.

Zij had er zich sedert lang bij nedergelegd dat Harold zijn kans op geluk door de liefde verloren had, maar het was toch zeer pijnlijk geweest te moeten hooren dat ook de vorstin vroeger had liefgehad. Zij wist dat zij getrouwd was geweest, maar

met weinig moeite had zij zich verbeeld dat de vorstin hierin een slachtoffer der omstandigheden was geweest. Misschien was zij heel jong door haar ouders uitgehuwelijkt, aan een man veel ouder dan zij zelf, dien zij nooit had bemind en wiens dood zij niet erg betreurde.

De woorden der vorstin hadden echter dat luchtkasteel in puin doen storten, en ondanks haar zelf voelde zij zich zeer zwaar van hart.

VI.

Na den morgen, waarop Martha bij toeval getuige was geweest van de zelfbekentenis der vorstin, scheen niets te ontbreken aan de volledige intimiteit tusschen de twee vriendinnen en haar genegenheid was nu sterker dan ooit.

Het was voor Martha niet te doen, de vorstin dikwijls te bezoeken, daar zij dezen tijd moest afnemen van haar atelier-uren en beide vrouwen meenden het te ernstig met haar werk om ze te bekorten.

In den laatsten tijd namen zij de gewoonte aan van de meeste studenten om haar twaalfuurtje te gebruiken in een crêmerie, daar dichtbij, nadat zij eerst in een slagerswinkel haar schapen-, kalfs-cotelette of biefstuk hadden uitgezocht, die zij daar lieten braden. Dit met versche broodjes, gebraden appelen en melk gaf een goed maal, soms vermeerderd met wat koude aardappelensalade.

Met de andere meisjes wisselde Martha nooit veel meer dan een opmerking in het voorbijgaan, deels omdat zij van het begin door haar verlegenheid een scheidsmuur tusschen haar had opgericht en ook omdat zij voelde dat haar vriendschap met de vorstin, die niemand anders wilde kennen, haar een afzonderlijke plaats deed innemen.

Op zekeren morgen kwam Martha op het atelier en vertoonde zekere opgewondenheid in haar bewegingen en uitdrukkingen, die, zooals zij tegen lunchtijd aan de vorstin verklaarde, voortkwam uit de omstandigheid dat haar zusters huwelijk verhaast was en bijna onmiddellijk zou plaats hebben.

Daar waren vele goede redenen voor; een daarvan dat het beter overeenkwam met de plannen van den bruidegom, een ander dat mevrouw Keene, wier gezondheid tamelijk zwak was, op raad harer genees-

heeren Parijs verlaten moest. Zoodra dus het huwelijk gesloten was, zou zij naar het Zuiden gaan.

Martha kwam er tegen op, haar dierbaar schilderen op te geven en had een mooi plan gevormd om met haar broer een poosje in Parijs te blijven op haar moeders apartementen.

Dit vertrouwde zij de vorstin toe in ademlooze verrukking; zij had Harold er over

..... de... man... naast de bruid staande.

geschreven en hem gezegd te telegrapheeren als hij 't goedvond.

Haar vriendin kon zien dat zij met haar levendige verbeelding hierop plannen had gebouwd, waarin zij zelf ook betrokken was.

‘Lieve Martha,’ zeide zij met een doordringenden blik in de oogen harer vriendin, ‘geef 't dadelijk op als je plannen gemaakt hebt je broer aan mij voor te stellen.’

‘O waarom?’ riep Martha, op den toon van de levendigste spijt.

‘Omdat er geen sprake van kan zijn; als je wist hoe ik stervensmoe ben van mannen, zou je het niet vragen. Ik bid je, als je van mij houdt, praat er dan niet meer van!’

Hiertegen was natuurlijk niets te zeggen en Martha moest haar teleurstelling dragen zoo goed en geduldig als zij kon. Zij kreeg alleen een belofte van de vorstin dat zij naar het huwelijk zou komen zien, dat plaats had in de Amerikaansche kerk. Dit zou haar ten minste voor de toekomst de voldoening geven dat haar vriendin haar broer had gezien en zij hoopte op de een of andere manier te kunnen bewerken, dat ook hij de vorstin zou zien, nu het toch vaststond dat de kennismaking niet verder mocht gaan.

Groot als Martha's teleurstelling was, toch dwong zij zichzelf te erkennen, dat, zooals de zaken stonden, het misschien 't beste zou zijn, dat deze twee elkander niet zouden ontmoeten, want daar er voor haar geen twijfel bestond aan het resultaat van zulk een ontmoeting, kon deze voor hen beiden noodlottig worden. Een tweede liefde, dat hadden zij haar beiden bekend, was hun onmogelijk; waartoe kon het dan leiden?

De vorstin vertelde Martha niet dat zij van haar regel afweek door naar het trouwen te gaan. Zij was nooit bij een ander huwelijk geweest dan bij het hare en dit was zeker de oorzaak van haar diepe aandoening toen zij alleen door de straten van Parijs reed naar de kerk in de Avenue de l' Alma.

Toen zij uitging en den koetsier haar bevelen gaf, verried zich haar inwendige opgewondenheid uit elk woord en den toon, waarop zij sprak.

In de kerk gekomen, ging zij met een beslistheid van manieren voort als volgde zij een vooraf beraamd plan, recht naar de koorbanken; haar oogen schitterden en haar gelaat bloosde. 't Was vroeg en weinig menschen waren er nog.

De vorstin droeg een langen, zwarten mantel, die haar gestalte verborg, en op haar grooten hoed, die den vorm van haar hoofd verborg, een dikken, russischen sluier, zoodat haar trekken nauwelijks te herkennen waren.

Zij vond een beschut plaatsje bij het orgel, dat haar geheel verborg aan de gemeente en zoo gelegen was, dat zij ook bijna geheel uit het gezicht bleef van het altaar.

Het was een donkere dag, maar het altaar schitterde van kaarsen. De vorstin ging met fermen stap er heen en nam plaats. Zij scheen niet op te merken of de kerk vol werd of niet, zij zag nauwelijks dat er menschen naast haar kwamen zitten.

Zij was zoo verzonken in haar gedachten en herinneringen, dat het razende kloppen van haar hart haar bijna verstikte.

Toen vlak achter haar een statige orgelklank zwol en de kerk vervulde met haar trillingen, schrikte de vorstin plotseling op. De muziek scheen haar aandoening te verhoogen en zij beefde zichtbaar. Niemand was gelukkig dicht genoeg bij haar om hierop te letten. Zij verloor elk begrip van tijd en wist niet hoe lang het geduurd had vóór zij een geestelijke het koor zag binnenkomen en daar wachten.

Toen traden er twee officieren in rijke uniformen binnen en namen tegenover haar plaats; de zware tonen van Mendelsohn's bekenden marsch klonken van het orgel, en haar hart scheen stil te staan. Het was dezelfde melodie, die eens haar gang in vol geluk en volle vreugde begeleid had op haar trouwdag.

Zij wist dat de bruidstoet langs haar moest komen, maar zij wendde het hoofd niet af om door de kerk te zien. De menschen rondom haar stonden op, maar zij zat stil. Haar bevende ledematen zouden haar niet rechtop gehouden hebben, maar zij wist niet eens dat

zij beefde. Zij wist alleen dat zij wachtte en dat haar hart en ziel hingen aan hetgeen er nu volgen zou.

Zij kwamen langs haar heen, de meisjes in haar witte kleederen en de officieren in hun schitterende uniformen, en zij lieten nu een vorm door, geheel gehuld in een wolk van wazige tule. Zij leunde op den eenigen man van het gezelschap, die niet in uniform was.

Het was op hem, dat de vorstin haar oogen vestigde, ze geen oogenblik afwendend, zoolang de korte plechtigheid duurde. De bruid was een vormlooze witte massa. De bruidmeisjes waren één vage wolk. De officieren niets dan glanzende vlekken van verguldsel. Een voorwerp alleen teekende zich met scherpe duidelijkheid af in haar bewustzijn - de in het donker gekleede man met zijn bleek profiel, naast de bruid staande, om volgens Engelsch gebruik haar aan haar bruidegom af te staan.

Toen de muziek zweeg en de predikant de vergadering zeide, dat zij verzameld waren om dezen man en deze vrouw door het heilig huwelijk vereenigd te zien, dacht zij aan een anderen man en een andere vrouw en zij bleef aan hen denken zoolang het plechtig ondervragen duurde.

De predikant vroeg:

'Wie staat deze vrouw af om getrouwd te worden?'

En toen de man, dien zij aanzag, zijn gezellin verliet en met een lichte buiging van het hoofd terzijde trad. volgde de blik der vorstin hem nog steeds.

Een oogenblik later zeide een vreemde stem met veel moeite in een zonderlingen tongval:

'Ik Victor neem u Alice tot mijn wettige vrouw.'

En zij hoorde in gewoon en natuurlijk Engelsch:

'Ik Harold neem u Sophia tot mijn wettige vrouw, om u te hebben en te houden, vanaf dezen dag, in goed en in kwaad, in rijkdom en in armoede, in ziekte en in gezondheid, om u lief te hebben en te beminnen tot de dood ons scheidt, volgens Gods heilige verordening, en hiertoe verpand ik u mijn trouw.'

En 't was haar eigen stem, die antwoordde:

'Ik Sophia neem u Harold!'

Een zware steen lag op haar hart. Hij was daar, de Harold, die deze belofte haar geschonken had, en zij, Sophia, was hier in leven en niet dood.

'Tot de dood ons scheidt!'

Dat hadden zij beiden gezworen en zij hadden zich door het leven laten scheiden!

Het vreeselijke onrecht rees voor haar op.

De redenen, die deze scheiding hadden bewerkt en toen zoo ernstig schenen, verdwenen in de lucht. Zij voelde, dat alleen een misdaad die twee had kunnen scheiden en dat deze misdaad door haar gepleegd was.

Dit alles voelde zij met een vreesaanjagende kracht, maar een gevoel, sterker dan dat alles, nam bezit van haar; verlangen en berouw ontwaakten in haar hart en deden het in elkander krimpen. Zij zag naar den broeder der bruid, die daar zoo kalm stond in een houding van volmaakte rust, en een gevoel dat hij van háár was - en van haar alléén - maakte zich van haar meester.

Zij werd roekeloos en stond op van haar plaats, haar gezicht naar hem gekeerd. Zij hoorde de ernstige stem van den geestelijke zeggen, dat de mensch niet scheiden mag wat God heeft vereenigd, en toen verklaren dat zij man en vrouw waren, in den

naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes. Haar hart sprak een plechtig Amen uit.

Haar verbeelding bleef hangen aan deze ernstige gedachten totdat de zegen uitgesproken werd en de dienst eindigde; en toen de kleine processie met bruid en bruidegom aan het hoofd, en de gestalte, die zij met het oog volgde, aan zijn moederszijde achter hen, haar voorbijgingen, terwijl de zoo bekende muziek speelde, die ook haar gang van het altaar als een gelukkige, gezegende vrouw had begeleid - toen bleef zij alleen.

De organist sloot snel het orgel en ijlde weg, de menschen naast haar gingen ook heen en nog zat zij daar bewegingloos, zich zelf verlaten en ellendig voelend.

Een jongen, die de kaarsen uitbluschte, wekte haar op uit haar verdooving en zij vertrok; hoe - dat wist zij zelf niet.

VII.

In mevrouw Keene's woning op de Place de Madeleine heerschte een vroolijke, drukke verwarring. Het kleine dejeuner na het trouwen was zeer spoedig afgeloopen en ofschoon het de bedoeling was, dat alleen de naaste vrienden tegenwoordig zouden zijn, waren de kamers gezellig gevuld, en de uniformen gaven er glans en schittering aan.

De lieve meisjes, die de bruidsjuffers waren van haar zuster, trokken veel de aandacht, en toen het gezelschap van tafel was opgestaan werd de oudste zuster, die 't minst mooi en levendig was, nauwelijks uit de kamer gemist.

Een paar menschen vroegen naar den broeder der bruid, die ook verdwenen was, maar daar hij een vreemling was voor allen, werd zijn afwezigheid even weinig opgemerkt.

Martha, toen zij naar Harold ging zien, vond hem in zijn eigen kamer rookende.

‘Ik wist dat je 't was,’ zeide hij toen zij binnenkwam en de deur achter zich sloot. ‘Ik dacht 't wel, dat je zou komen om naar mij te zien; maar waarom doe je dat? Ik ben vandaag treurig gezelschap voor ieder. Nu,’ voegde hij er bij met een zucht van verlichting, ‘ik dank God dat het voorbij is! Als je trouwt, Martha, moet jij je maar laten schaken. Ik wil er niets mee te maken hebben. Ik voel dat ik een boos oog heb geworpen op Victor en Alice.’

‘O Harold,’ zei Martha ernstig, ‘ik heb al dien tijd meer aan jou gedacht dan aan hen. Ik vond het zoo wreed dit van je te verlangen. Hoe kon Mama dat doen?’

Zij wist niet of hij begreep wat zij voelde, zooals hij daar zat, zijn stoel een weinig achterover wippend, zijn jas opengeworpen, zonder eenige egards voor de mooie gardenia die zijn knoopsgat versierde en zijn handen diep in zijn broekzakken, sterk rookend en uit het raam kijkend.

Martha was gekomen met den vurigen wensch hem te troosten en zij voelde zich nu wat gekrenkt. Maar zij verstikte dadelijk dat gevoel, toen zij hernam:

'Ik wist dat het vreeselijk voor je moest zijn, daar te staan en die plechtigheid bij te wonen.'

Hij keerde zich om en zag haar aan.

'Dat gaat nogal,' zeide hij met een korten lach,

'Ik wist dat het vreeselijk voor je moest zijn.'

nog altijd de sigaar in zijn mond houdend en met zijn tanden er in vastgeklemd, spiekend.

Toen keerde hij zich weer naar het raam, maar zijn blik was zoo vaag, dat Martha begreep dat hij 't een of andere tooneel in zijn verbeelding zag - in plaats van het gezicht onder hem.

'De dienst was dezelfde,' ging hij voort, zijne armen achter zijn hoofd slaande, en zijn oogen half sluitend, als om beter in de verte te zien.

'De muziek was dezelfde, en die rozen! En dat was niet alles. Hoe levendig als zij in elk ander opzicht voor mij staat, zoo kon ik mij toch niet altijd haar stem herinneren, maar nu hoorde ik ze zoo duidelijk: Ik Sophia neem u, Harold, en de rest!'

Hij stond plotseling op, wierp zijn sigaar op den haard en liep door de kamer.

'O arme Harold!' zeide Martha, haar stem dik van tranen.

De uitwerking van deze woorden bleek onmiddellijk. Hij keerde zich plotseling om en vertoonde in gezicht en gestalte een verwonderlijke kalmte.'

'Lieve meid,' sprak hij snel, 'je denkt toch hoop ik niet, dat ik poseer voor beleedigden echtgenoot? Ik heb natuurlijk geleden, maar bij een man worden sommige soorten van smart een gewoonte. Er over te spreken, is of ge van wissels praat. 't Is afschuwelijk er nu over te praten met jou; maar die trouwerij heeft mij bepaald gedenkt. Ik had 't natuurlijk wel kunnen volhouden en de gewone nonsens gepraat hebben met de gasten, maar ik vond dat ik aan mijzelf verplicht was het alleen uit te vechten. Toen ik merkte dat ik begon weg te zinken in het drassige moeras van zelfmedelijden, toen begreep ik, dat het tijd was heen te gaan en mijn zenuwen wat op te winden. Ik ben nu weer heel goed en ik zie weer helder. De zaak is voorbij en geen kwaad is er van gekomen.'

Martha's oogen volgden hem bezorgd, terwijl hij naar de toilettafel ging, een borstel opnam, zijn donker dik haar gladstreek, eenige stofjes van zijn rok afborstelde en zorgvuldig de beschadigde bloem weer rechtstak.

‘Zullen wij teruggaan?’ vroeg hij; ‘zij missen ons misschien!’

‘Ga nog niet, niemand denkt aan ons!’ en toen voegde zij er aarzelend bij: ‘Mag ik een beetje met je praten, Harold?’

‘Zeker lieveling! Praat wat je verkiest,’ en hij ging weer zitten; ‘maar er valt niets te zeggen.’

‘Waar is zij? Ik heb zoo dikwijls verlangd het te weten.’

‘Ik heb er niet het minste idee van. Zij verzocht mij, haar komen en gaan niet te volgen, en ik deed het ook niet.’

‘Dus weet je niet eens of zij leeft of dood is?’

‘Ja, dat weet ik wel! Zij is niet dood. Ik voel haar in de wereld. Als zij er uit was geloof ik, dat ik het wel zou weten. Bovendien zou men mij dat gemeld hebben. Dat heeft zij mij beloofd.’

Er ontstond een oogenblik stilte, die Martha verbrak.

‘Wil je mij zeggen,’ vroeg zij, ‘of je nog even weinig hoop hebt als toen wij er laatst over spraken?’

‘Juist even weinig. Als iets hopeloos is, kind, dan zijn er geen graden meer. Ik ben niets anders dan hopeloos geweest sedert onze laatste samenkomst. Toen zeide zij mij, dat haar grootste wensch was, mij geheel vrij te laten. Zij zeide dat zij verlangde, dat ik zou hertrouwen en dat zij, zoodra wij lang genoeg gescheiden hadden geleefd voor den tijd, door de wet bepaald om echtscheiding te krijgen, wilde dat ik die zou aanvragen. Zij zeide dat het haar speet, er geen middel was om vroeger te scheiden. Ook zeide zij dat zij haar meisjesnaam weer wilde aannemen.’

Hij stond op, stak de handen in de zakken, en naar het venster gaande bleef hij er staan. Toen keerde hij zich om, en vóór Martha gekomen zag hij haar recht in de oogen. Die blik overtuigde hem dat zij kalm en rustig was en zij waagde het weer te vragen:

‘Weet ge niet, waar zij woont?’

‘Bij een tante wier leven, zooals zij zeide, geheel buiten den kring lag, dien wij samen kenden. Daarom was er goede reden, te hopen dat wij elkaar nooit zouden ontmoeten.’

Martha, die voelde dat dit onderwerp misschien nooit meer tusschen hen ter sprake zou komen, ging voort hem te ondervragen, terwijl hij met volmaakt zelfbedwang op haar neerzag.

‘Was zij zoo mooi?’ vroeg zij.

‘Ja,’ antwoordde hij.

‘En ben je nog altijd van plan haar de eerste plaats te geven, die je haar gaf van 't eerste oogenblik dat je haar zag?’

‘Ja,’ zeide hij nog eens.

‘O Harold,’ riep zij, ‘ik denk somtijds dat alles an-

ders zou geloopen zijn, als het huwelijk niet zoo plotseling en snel gesloten was.'

Hij ging naast haar zitten en bleef naar haar kijken.

'Dat zou geen verschil hebben uitgemaakt bij mij. Je begrijpt het niet heelemaal, Martha. Je zoudt het ook niet kunnen. Ik wist op den dag dat ik haar ontmoette, dat zij voor mij bestemd was. Het was de wet van aantrekking, die ééns in een leven voorkomt.'

'Dus dan betreur je het niet?'

'Voor mij zelf niet in 't minst. Zij was een maand lang mijn vrouw. Wat ik daarna heb doorgemaakt was een kleine prijs om dat te betalen, maar als ik denk wat het haar kostte - haar, die fijnst gevoelende der vrouwen - de schande te doorleven van een plotseling verbroken huwelijk - erger dan dat - haar leven voor altijd vergald - o God, dan vloek ik den dag waarop ik geboren werd.'

'En wat heeft zij over jou gebracht?' riep Martha uit. 'Zij was 't die je verstiet, niet jij haar. O Harold, als zij de vrouw was geweest, die zij moest zijn, dan had ze dat nooit gedaan.'

Hij zag haar aan met iets ongeduldigs in zijn blik.

'Of zij de vrouw was die zij zijn moest, is een zaak die mij niet aangaat of belang inboezemt. Zij was de vrouw die ik liefhad. Dat is alles!'

'En de vrouw die gij nog liefhebt. Is dat waar, Harold?'

'Zoo waar als de dood! Maar wat doet het er toe? Jou onvergeeflijkheid is 't natuurlijk gevoel van een vreemde. Je ziet hoe noodeloos 't is, er zich rekenschap van te geven. Ik geef meer om jou meening, dan om die van een ander, maar zelfs je minachting beteekent niets voor mij. Het eenige waar ik trotsch op ga, is mijn onveranderlijkheid. 't Is makkelijk genoeg trouw te blijven, als de liefde, het geluk, het onderling geven en nemen, onafgebroken duren, maar als een man den hemel verlaat en de poorten achter hem toevallen, dan ziet hij eerst van welke stof hij gemaakt is. Somtijds beproef ik te denken hoe groot mijn vernedering zou zijn als ik haar minder liefhad.'

Martha zweeg een oogenblik; toen zeide zij, als gedrongen door de behoefte voor eens en voor altijd uit te spreken wat zij zoo lang had ingehouden:

'Veronderstel eens, dat je na de echtscheiding hoorde dat zij hertrouwd was.'

'Ik ben er op voorbereid dat te dragen als het komt; ik weet dat het mogelijk is, maar ik vrees het niet. Misschien heb ik ongelijk, maar ik geloof niet, dat na hetgeen er tusschen ons bestond, zij zoo lang ik leef de vrouw van een ander kan zijn. - Misschien kan zij 't beproeven, maar ik weet zeker dat zij niet in staat zal zijn het vol te houden.'

'Dus meent ge dat zij nog om je geeft!'

'Neen, zoo dwaas ben ik niet. Heeft zij 't mij niet duidelijk genoeg gemaakt, in eenvoudige, korte woorden, dat zij mij niet beminde, nooit had bemind, dat alles een vergissing was geweest? Ik geloof, dat zij 't oprecht meende, ik geloof dat het waar was. Je denkt toch niet, dat ik haar opgegeven zou hebben, als ik er niet zeker van was?'

'O, Harold! Hoe kwam dan die twist tusschen je beiden? Kan je het mij niet vertellen?'

'Er is niets te vertellen. Wij dachten dat wij het geheel eens waren, onze gevoelens hadden elke proef doorstaan, behalve het huwelijk. Toen dat kwam, faalden zij. Het was een gebrek aan overeenstemming van gevoelens - verschillende gezichtspunten

- verschillend soort van menschen. Ik zag mij voor den eisch gesteld, mij zelf te veranderen, met wortel en tak een ander wezen te worden, dan waartoe God mij geschapen had. Dat kon ik niet doen. Ik zou mij zoo hebben kunnen voordoen en die rol spelen, maar daar was zij de vrouw niet naar, zoo'n ellendige grap te dulden. Dat zij veranderde, daar heb ik nooit aan gedacht. Ik ben nooit laag genoeg geweest om te denken, dat een vrouw verplicht was, haar persoonlijkheid af te leggen in het huwelijk. Waarom moet een vrouw die heilige sterkte eerder overgeven dan een man? Hoe hatelijk zou ik mij zelf voelen, als ik die positie ooit had ingenomen in den lichtsten graad. En van bedrog was er tusschen ons geen sprake, geen van ons kon iets onoprechts dulden - iets wat op zwijgende conventie geleek.'

Daar was een oogenblik pauze en toen barstte Martha eensklaps uit:

'Ik kan 't niet helpen, maar ik geloof dat het voorkomen had kunnen worden. 't Kan zijn dat ge beiden te trotsch waart. Hebt ge dat nooit gedacht?'

'Neen,' zeide hij kortaf, 'ik heb nooit van dat standpunt de zaak bekeken. Zij heeft het mij duidelijk gemaakt, dat zij voor eens en voor altijd van mij af wilde zijn, en toen was er geen tijd meer om nog na te denken. Als er een man leeft, die haar nog gebonden zou achten na haar woorden aan mij, hoop ik nooit zijn kennis te maken.'

Elk bewijs van de opwinding, die het begin van dit gesprek bij Harold had gekenmerkt, was verdwenen. Hij sprak vastbesloten en met een soort van zelfvoldoening, als deed 't hem goed, zijn gevoelens in woorden te hebben geuit.

Weer ontstond een pauze en toen zeide Martha zeer zacht:

'Maar Harold, nu moet je leven zonder liefde.'

'Ik heb ze gehad,' antwoordde hij, 'en wat van mij is geweest, blijft van mij voor altijd. Ik heb mijn vrouw verloren, maar de grootheid, de hoogheid van mijn liefde vermeerdert. Ik verdien geen medelijden, Martha; bega nooit de fout mij te beklagen. Ik zou je uit heel mijn hart beklagen, als ik denken moest, dat je altijd zou moeten missen wat ik heb gehad. God hebbe medelijden met zoo'n teere ziel als de uwe! Moogt gij de vreugde eenmaal kennen zonder het gemis!'

'Ik verlang 't niet. Ik wil 't niet!' riep het meisje heftig uit. 'Niemand zal mij ooit liefhebben en ik wil 't ook niet. 't Lijkt me belachelijk toe er van te spreken. Ik wil dat jij liefde en geluk hebt. Dit is alles wat ik vraag.'

'Wel, ik heb 't gehad. Wees tevreden! Van ons tweeën ben jij het meest te beklagen - behalve dat jij hoop hebt en ik niet meer.'

‘O Harold, zeg dat niet! Als je mijn hart niet wilt breken, praat dan niet tegen mij van gelukkig te zijn. Ik heb geluk noodig voor jou. Ik voor mijzelf weet niet, wat er mede te doen.’

Zij stond op terwijl zij sprak en ging naar hem toe. Ook Harold stond op en boog zich om haar te kussen.

Betuigingen van teederheid waren tusschen hen ongewoon; 't was een echt Martha-achtig instinct, dat haar nu zoo diep haar hoofd deed buigen om zijn liefkoozing op heur haar te ontvangen.

‘Wij zullen nu teruggaan naar de anderen,’ sprak Harold, ‘dank je, Martha!’

En zoo gingen zij samen terug naar het huwelijksfeest.

(*Wordt vervolgd.*)

Gevangen.

Aardig Kaatje staat te oogen
 Naar den straatweg voor haar deur;
Als gegoten zit haar 't kleedje
 En een schortje heeft ze veur.

Hagelwitte tandjes lachen
 Met de lipjes, donzig fijn;
En het oog, dat geestig rondblikt,
 Tintelt als de zonneschijn.

't Kleine voetje kijkt er even
 Schuchter onder 't kleedjen uit;
Ja, ze weet wel, dat het klein is,
 Aardig Kaatje, kleine guit!

Wat toch Kaatjen elken morgen,
 Zoo omtrent op slag van tien,
Als de vogels lustig zingen,
 Naar den straatweg heeft te zien?

‘Zou het om die vogels wezen?’
 Mijmert Hans, een flinke maat,
Die omtrent op slag van tienen
 Daaglijks naar zijn arbeid gaat.

‘'t Is een wonderlief figuurtje -’
 Denkt hij - en hij blikt eens op,
‘'t Is een meisken om te stelen,
 't Is een engel op en top.’

Elken morgen ziet hij Kaatje,
 Kaatje hem om klokke tien.
Zulk een vrouwtje zou hem lijken,
 Zulk een man aan haar misschien.

En hij waagt het eens te knikken,
 In 't voorbijgaan, heel gewoon;
Kaatje knikt of zij hem kende,

Hè - wat vindt Hans Kaatje schoon!

En van 't knikken kwam een praatje
Elken dag om klokke tien.
Wat het einde wel zal wezen...?
Weet de Meimaand het misschien?

M. VISSER.

Schagen.

Een grappige zet.

Wat die goede oudjes een pret hebben!

Zij hebben daar een blad voor zich iets als de Fliegende Blätter of het Humoristisch Album, en amuseeren zich dol met die grappige zetten en onschuldige kluchten. Hun lach is zoo oprecht, zoo gul, zij zijn er zoo geheel in, dat men onwillekeurig hen aanziende ook in een lach schiet, en nieuwsgierig wordt naar hetgeen hun vroolijkheid zoozeer opwekt.

Men zou hun haast benijden om hun vroolijke, opwekkende lectuur, die hun de somberheid van het leven en de zorgen van den dag voor een oogenblik doet vergeten; maar een schaduwzijde is er toch.

Zoo verdiept zijn de brave menschjes in hun blad, zoo genieten zij in de geestigheden van hun lievelingsgrappenmaker, dat zij niet weten hoe er misbruik gemaakt wordt van hun verstrooidheid. De huispoes, die, sedert de kinderen door de wereld zijn verspreid, hun plaats inneemt bij het verlaten ouderpaar, vindt de gelegenheid te mooi om haar te laten voorbijgaan; vlug is zij op de tafel gesprongen en vergast zich aan het heerlijke restje rijstebrij, waarvan haar meester en meesteres zich voor morgen nog zulk een lekker kliekje beloofden. Zijn die twee oude menschen verzonken in geestelijk genot, poes geniet volstrekt niet minder; straks, als zij verschrikt en verontwaardigd de ledige pan opmerken, dan likt het lieve dier zich de snorren nog eens smakelijk af en denkt in zijn hooge kattenwijsheid:

'Hoe grappig ook de zetten mogen zijn, die zij in hun courant lazen, 't beste ben ik er aan toe, die daardoor gelegenheid vond mijn maagje te vullen met hun verrukkelijke pap!'

Vorstelijke eenzaamheid. Door Frank Hird, met gravure van J.H. Bacon.

Een kleine groep hovelingen had zich verzameld vóór de dubbele deuren, die de bijzondere vertrekken van Zijn Doorluchtige Hoogheid den Groothertog van Adlersberg scheidden van de groote gang van het Paleis.

'Zie eens, hier gleed zijn voet uit,' fluisterde de Groot-Kamerheer, met zijn witten staf wijzend op een kras in den parketvloer. 'Hij liep zoo vlug dat hij bijna tegen de deur viel.'

De Grootkamerheer was blijkbaar geagiteerd; zijn waardigheidsster trilde door zijn snelle ademhaling op zijn dicht toegeknoopte jas, en hij zuchtte hoorbaar.

'Nooit, nooit,' ging hij voort, 'in de geheele geschiedenis van het huis van Adlersberg, is de regeerende vorst alleen geweest. Dit plotseling verlangen

naar eenzaamheid van den Groothertog is onverklaarbaar; bovendien is het zeer onregelmatig - hoogst onregelmatig.'

Bescheiden kloppend aan de deur riep hij:

'Doorluchtige Hoogheid!'

Geen antwoord.

'Het behage Uw Hoogheid!'

Maar nog kwam er geen antwoord!

'De Groothertog zal mij binnenlaten! Ik ben er zeker van,' zeide een jongmensch, voorzichtig een snuifje nemend. 'Sta mij toe, baron,' en eenige stappen naar voren doende, tikte hij met de toppen zijner vingers op de deur.

EEN GRAPPIGE ZET. (Zie blz. 59.)

'Altesse! Ik ben het, ik Stormberg! Wil u mij toestaan binnen te komen? Een nieuw boek met Fransche verzen is door den koerier uit Parijs gebracht!'

'Wat,' viel de kamerheer verachtelijk in.

Stormberg luisterde, zijn oor tegen het sleutelgat gedrukt; toen haalde hij de schouders op en ging heen, daar hetzelfde stilzwijgen zijn pogingen beantwoordde.

'Als Zijn Doorluchtige Hoogheid mij niet ontvangen wil, baron,' zeide hij brutaal, tegen de balustrade aanleunend en de snuif van zijn jabot met een kanten zakdoek wegtikkend.

'Wees verzekerd, dat hij ook u niet zal willen zien. Dit sluiten van deuren voor zijn omgeving is misschien maar zijn laatste gril.'

De Groot-Kamerheer grijnsde boosaardig. Graaf Stormberg, de speelkameraad uit de kinderjaren van den Groothertog, was onlangs uit Parijs teruggekomen en had de atmosfeer der Fransche hoofdstad met zich medegebracht, tot vreugde van den Groothertog en tot overgroote minachting voor den Groot-Kamerheer.

'Zijn Doorluchtige Hoogheid's Vader, wien het mij een eer was twintig jaar lang te dienen, gaf nooit toe aan grillen!' riep de Groot-Kamerheer opgewonden uit; zijn toorn verdreef zijn bescheidenheid.

'Neen,' hernam de graaf, 'wijlen de Groothertog gaf alleen toe aan ondeugden.'

Het bollige gelaat van den baron werd scharlakenrood, toen hij zag dat een glimlach zweefde over de gezichten der omstanders, maar zijn eenig antwoord was te rukken aan den deurknop, en zich toen omkeerend, riep hij in wanhoop:

‘Zend ons den eersten minister!’

‘Beste baron, bepaald u agiteert zich voor niet,’ fluisterde de graaf boosaardig.

‘Mij agiteeren? Ben ik niet verantwoordelijk voor den Groothertog tegenover zijn land? Dit is uw werk, graaf, uw onderricht! Gij hebt den Groothertog onder-

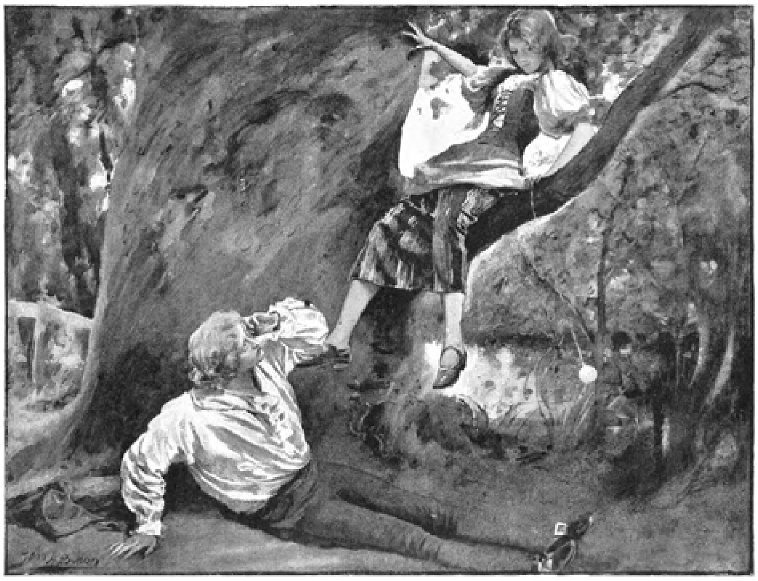

“Ik dacht dat u Hans was,” zeide zij.

wezen in de laksche manieren van het Fransche hof en hij -'

'Zijn Majesteit mag in Frankrijk nooit alleen zijn,' hernam de graaf. 'Zijn hovelingen laten zich nooit buiten zijn vertrekken sluiten.'

De uitbarsting van toorn bij den Groot-Kamerheer werd afgewend door de aankomst van den Eersten Minister.

'Wat is er te doen?' vroeg hij. 'Ik verliet Zijn Doorluchtige Hoogheid in de Raadszaal nog geen kwartier geleden. Is hij ziek?'

'Hij kan wel dood zijn, Vorst,' antwoordde de Groot-Kamerheer bedroefd. 'Ik begeleidde den Groothertog naar zijn apartementen na uw audientie bij hem, en toen wij de deur der troonzaal bereikten, liep hij haastig weg van mij en vloog de trappen op. En toen ik de gang bereikte, vond ik de deur gesloten.'

De Eerste Minister zag zeer bezorgd.

'Dit is zeer ernstig,' zeide hij. 'Zeer ernstig, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat Zijn Doorluchtige Hoogheid de noodige stukken voor zijn huwelijk met prinses Wilhelmina Sophia van Marsbach eerst dezen morgen teekende. Dit geeft veel te denken!'

Toen tikte ook hij aan de deur.

Een luid jongensachtig lachen was het antwoord.

'Hoorde u iets?' vroeg de vorst, zich tot den baron keerend.

'Ik meende dat ik iets hoorde.'

'Het was lachen, baron! Zijn Doorluchtige Hoogheid lachte mij uit.'

De vorst trachtte zich te bukken tot aan de hoogte van het sleutelgat, maar zijn uniform was zoo strak, dat hij verplicht was deze kiesche zaak over te laten aan den Groot-Kamerheer, die zorgvuldig zijn gezette gestalte deed zakken.

'Het spijt mij te moeten zeggen,' stotterde hij hijgend van inspanning, 'dat Zijn Doorluchtige Hoogheid het sleutelgat heeft volgestopt met papier.'

Aan den anderen kant der deur dartelde een blonde knaap met de zorgelooze onbevangenheid van een kind door een ruime, prachtige kamer.

Van tijd tot tijd, als hij een boek opnam, alleen om het weer neer te werpen, of speelde met de glinsterende snuisterijen over de tafel verspreid, bleef hij luisteren naar het kloppen van den Groot-Kamerheer en het fluisteren dat er op volgde.

Toen graaf Stormberg de honing der Fransche verzen beproefde, maakte de Groothertog een beweging naar de deur, maar aarzelend schudde hij zijn gekruld hoofd en zeide:

'Neen, ik ben nog nooit alleen geweest vroeger en ik wil nu alleen blijven.'

Om dat eenige gevoel van vrijheid te genieten nam hij een bundel staatspapieren, schikte ze zorgvuldig op zijn lessenaar en gooide ze toen in de lucht. Een stuk papier viel vlak voor zijn voeten, en glimlachend over het gefluisterde gesprek dat op de aankomst van den eersten minister volgde, nam hij het op en stopte het stil en handig in het sleutelgat.

Toen kwam dat tikken van den vorst, en zich in een stoel werpend begon de Groothertog nu hartelijker te lachen dan hij ooit in zijn leven had gedaan.

Het was in den voorzomer, en de oogen van den jongen vorst werden vochtig toen hij de takken zachtjes in het koeltje zag waaien met hun tooi van teere groene bladeren, en de bloemen vroolijk zag wenken in den zonneschijn tusschen het frissche gras der weiden.

‘Kon ik maar voor een uurtje in de bosschen gaan om vrij te zijn, met de zon en de blauwe lucht en de boomen,’ zeide hij bitter, over zijn schouder naar de deur ziende.

‘Waarom niet? Waarom niet?’ riep hij lachend en wierp het vensterraam open.

Hij stond op het punt van het balkon te springen toen de zon flikkerde op de ster op zijn borst en hij trok zich haastig terug in de schaduw der kamer.

‘Zij zullen mij dadelijk zien en herkennen,’ mompelde hij. ‘Ik moet van kleeding veranderen.’

Maar de Groothertog had zich nooit zelf aangekleed in zijn leven, en toen hij weer verscheen op het balkon in eenvoudige bruine kleederen, verrieden eenige loshangende banden en dwaas toegemaakte knoopen den strijd, in zijn kleedkamer gestreden.

‘Ik weet zeker dat het niet goed is,’ zeide hij, zijn beenen spijtig bekijkende waarlangs zijn broekspijpen grappig afhingen in ongelijke lengten, ‘maar ik heb alle deuren gesloten en mijn vrijheid is heen als ik een bediende roep.’

Een sprong, een drafje over den met grint bestrooiden weg, toen door de seringenboschjes en de regeerende vorst Von Adlersberg bevond zich in de bosschen vlinders najagend, bloemen plukkend, alleen om ze weer weg te werpen, en zingend, vroolijk als een jong kind.

Een vlinder kwam er aandansen, en weg vloog de Groothertog om hem te vervolgen, totdat hij ademloos en vermoeid zich wierp op een bed van mos onder een eik. In volle lengte uitgestrekt, zijn hoofd op zijn gevouwen handen rustend, keek hij naar de schaduwen die over den grond joegen en luisterde naar het eentonig gegons der bijen; zijn oogleden vielen toe en hij sliep in met de geuren en de geluiden van den zomer om hem heen.

‘Hans,’ riep een stem uit de takken boven den slapenden prins, ‘Hans!’

Een paar bladeren vielen naar beneden, gevolgd door kleine takjes, en een grootere tak viel op zijn beenen; maar hij werd niet wakker.

‘Hans, Hans! Jij luilak! Waar zijn mijn ganzen?’ riep de stem. ‘Word wakker!’

Nog bleef het stil. Toen viel een kluwen garen op het gezicht van den Groothertog; het werd opgetrokken en viel weer neder. Bij zijn tweeden val werd hij wakker, wreef zich de oogen uit en geeuwde.

‘Hans!’ de stem klonk hard en verontwaardigd. ‘Ik zie je wel, waar zijn de ganzen?’

Verwilderd en niet in staat om zich zijn omgeving dadelijk thuis te brengen, keek de Groothertog op.

Een luid ‘O!’ van teleurstelling beantwoordde zijn blik, die ontdekte dat een aardig boerenmeisje tusschen twee takken boven zijn hoofd zat.

‘Ik dacht dat u Hans was,’ zeide zij, en liet zich behendig op den grond glijden. ‘Uw kleeren zijn precies als de zijne. Deed ik u schrikken? Maar u moet even dom zijn als hij, wanneer u zooveel noodig heeft om wakker te worden. Varkentjes en domme mannen slapen altijd vast.’

De Groothertog had altijd geleerd zich zelf te beschouwen als een spiegel van alle volmaaktheid, en bijgevolg nooit gehoord dat hij dom was; hij keek het meisje vóór hem aan met een verontwaardiging die het hart van zijn Groot-Kamerheer zou verheugd hebben, ware hij getuige geweest van het tooneel.

Het meisje was niets verlegen, zij lachte zelfs en de Groothertog merkte dat haar tanden klein en wit waren.

‘Mannen houden er niet van dat men hen voor dom houdt. Hans wordt altijd boos, als ik hem uitscheld.’

‘Wie is Hans?’ vroeg de jonge prins ijskoud na een korte pauze, gedurende welke hij tevergeefs wachtte op de gewone buiging der dames, die hem naderden.

‘Hans?’ hernam het meisje en ging zitten. ‘O, hij en ik zullen eens samen trouwen, als hij rijker is en ik ouder ben.’

Haar jeugd en frischheid waren onweerstaanbaar, en de Groothertog, geheel en al wakker, begon in het eigenaardige van den toestand plezier te krijgen.

‘En als Hans met je gaat trouwen, hoe is dan jou naam?’ vroeg hij op zijn elleboog leunend en haar vriendelijk aanziende.

‘Meline,’ antwoordde zij oprecht. ‘En de uwe?’

Augustus Frederik scheen zoo deftig bij den eenvoud van Hans en Meline, dat hij aarzelde.

‘De mijne is - is - is - Frits,’ stamelde hij, want hij had bijna vergeten dat hij nog een anderen naam droeg dan ‘Uw Doorluchtige Hoogheid.’

‘Frits! Dat is een mooie naam, vind ik!’

Na deze verklaring ontstond er een benauwend stilzwijgen tusschen hen. De Groothertog vond het moeilijk met de kleine boerin te spreken en zij werd verlegen door de bevallige statigheid zijner manieren.

Maar jeugd is de gouden weg naar vriendschap.

Tegelijk ontmoetten hun oogen elkander en beiden lachten. Meline, haar bruine oogen tintelend van ondeugd, riep uit:

‘U beweegt zich zoo stijf alsof u een korset droeg.’

‘En jij beweegt je zoo vlug als had je er nooit een gedragen in je leven,’ antwoordde de Groothertog galant.

Meline bloosde.

‘'t Zijn alleen hofdames en dwaze stadsmeisjes, die korsetten dragen. U behoort niet tot den boerenstand, wel?’

‘Natuurlijk niet,’ antwoordde hij boos en toen haastig: ‘dat is te zeggen...’

‘O... daar is niets om er boos over te worden. Men heeft maar alleen te zien naar uw handen om dat te weten,’ en met allerliefste minachting keek zij naar zijn vingers, gevlekt en bruin door de bloemen, die hij had geplukt. ‘U is dan zeker student Hans is een boer. Studenten praten zooveel, zij ratelen den heelen dag en kunnen dat niet doen als zij geen stroomen bier drinken en bergen tabak rooken. Als zij niet praten,

dan snijden zij elkander in kleine stukjes met hun scherpe sabels en zijn zoo trotsch als pauwen wanneer hun neuzen en ooren afgesneden zijn.'

'Je schijnt een boel te weten over studenten.'

'Natuurlijk weet ik het. Zij maakten mijn leven zoo ellendig totdat Hans een half dozijn van hen halfdoodsloeg; maar u lijkt niets op een student, u heeft geen enkele sneê op uw gezicht en u is veel aardiger dan zij. Een dien ik kende, had een sneê over zijn voorhoofd, die ook zijn oogen had beschadigd; als hij dus naar mij wou kijken, moest hij zijn hoofd omdraaien. Eens vertelde hij mij dat hij dol verliefd op mij was, maar ik dacht dat hij al dien tijd naar mijn nichtje Grietje keek, en hij sprak nooit meer tegen mij, omdat ik hem zeide dat hij dichterbij moest gaan zitten als hij mooie praatjes wilde verkoopen. Ik denk dat u nog te jong is om duels te hebben gevochten. Alle studenten moeten vechten, zeggen zij, maar het zou jammer zijn als uw gezicht bedorven werd door die leelijke litteekens, want u ziet er bepaald goed uit.'

Nu was het de beurt van den Groothertog om te blozen. Meline's oprechtheid was geen vleierij, en om geen domheid te antwoorden stotterde hij:

'Waarom ga je met Hans trouwen?'

Meline's oogen openden zich heel wijd.

'Omdat ik hem liefheb. Wat ben je toch dom.'

'Maar liefde is nooit een voldoende reden om te trouwen,' antwoordde hij zeer wijs, het argument aanhalende, door zijn eersten minister gebruikt bij hun gesprek van dien morgen; 'daar moet altijd een andere reden bij zijn, iets van staatkunde.'

Meline keek hem verbaasd aan.

'Wat ben je toch een malle jongen. Ik zag nooit iemand als u. Ik versta geen woord van wat u zegt.'

De Groothertog glimlachte genadig.

'Ik bedoel,' legde hij uit, 'dat Hans misschien in staat zal zijn je een aangenaam tehuis te geven en dat je je positie veel verbeteren zult door met hem te trouwen.'

'Ik zal Hans zeggen dat ik iemand heb gevonden, veel dommer dan hij,' antwoordde Meline. Haar oogen weerspraken den ernst van haar stem. 'U praat precies als een boek. De arme Hans heeft geen cent om van te leven, en ik heb alleen de ganzen, dus moeten wij wel wachten. Maar wij houden innig van elkander, en dus komt het er niet op aan.'

'Innig van elkander houden?'

'Bedoelt u daarmee dat u niet weet, wat liefde is?' vroeg Meline ongeloovig.

'Wat is liefde?'

'Liefde? O, dat is iets hier,' en zij legde haar hand

op de borst en werd werkelijk ernstig, ‘het komt op je af, heel onverwacht. 't Eerst kwam het tot mij toen ik Hans riet zag snijden in het moeras. Je hart klopt een oogenblik en dan houdt het ineens op met kloppen en dan - is de liefde in je. Iederen keer dat je dengene ziet, dien je liefhebt, klopt je hart sneller; de vogels en de bloemen schijnen tegen je te lachen, en als je handen elkander ontmoeten, voelt men zich tegelijk gelukkig en treurig en - je kunt niet zeggen waarom. Ik zou 't uit willen schreeuwen als ik mijn ganzen hoed: “Hans heeft mij lief, Hans heeft mij zoo lief!” en dan zou ik willen dansen en zingen omdat ik hem liefheb. De dagen schijnen eindeloos totdat je liefste komt, en als hij een jaar bij je blijft dan lijkt het nog een uur. Dat is 't wat ik altijd voel,’ eindigde zij zacht, bosjes gras uittrekkend en ze om haar heenstrooiend. ‘Hans voelt het ook zoo, vertelde hij mij. Heeft u nooit zoo iets gevoeld voor iemand?’

De Groothertog zuchtte en boog zijn hoofd.

‘Neen,’ zeide hij bedroefd. ‘Ik heb nog nooit zoo iets voor iemand gevoeld.’

Het vrouwelijke instinct is even sterk in de boerin als in de prinses; toen Meline de sombere uitdrukking zag op het gelaat van den jongen prins, riep zij vroolijk:

‘Zij zullen nu wel den kant van Marsbach uit zijn gegaan.’

De Groothertog schrikte. Marsbach was het vorstendom van zijn aanstaande vrouw, prinses Wilhelmina Sophia.

Hij stond stijf op en volgde zijn vroolijke kameraad, die schril floot om haar verdwenen kudde.

‘'t Is niet noodig dat u roept,’ zeide Meline, toen zij aan den zoom van het bosch waren gekomen, waar de tinnen en torentjes van het hertogelijke paleis in den zonneschijn glinsterden. ‘Zij antwoorden alleen op mijn stem en op die van Hans.’

De Groothertog huiverde.

‘Kon ik maar met een Meline lieven en leven!’ zeide hij treurig in zich zelf en toen luid:

‘Ben je ooit in Marsbach geweest, Meline?’

‘Ja, verleden jaar met Hans. Wij gingen naar het vuurwerk op den verjaardag der prinses. De prinses stond heel dicht bij ons met haar dames en ik huilde bijna, zoo was ik teleurgesteld over haar. Zij is heel leelijk,’ ging zij voort, alsof zij iets vertelde wat zij verwachtte, dat men niet zou gelooven; ‘haar gelaat ziet er zoo vettig uit, met allerlei gekke, kleine gaatjes daarin. 't Kan mij zoo spijten voor onzen Groothertog!’

‘Waarom?’

‘Och! Wist u niet dat hij met de prinses gaat trouwen? Hij kan niet van haar houden.’

‘Vorsten hebben zelden hun vrouwen lief.’

‘Hans zegt hetzelfde en mijn nicht Grietje, die in de keuken van het slot werkt, zegt dat de Groothertog de rijke prinses moet trouwen, of hij van haar houdt of niet. Daar is nooit de minste hartelijkheid tusschen hen, zegt zij mij, niets dan buigen en handen kussen, en zelfs dat nog tegenover een hoop menschen! Foei! Hoe vreeselijk dat je op een mooien morgen hoort, dat je iemand moet trouwen die je nooit hebt gezien, en naar een vreemd land gaan, waar je niemand kent, zelfs niet je man. De prinses zal een groot fortuin hebben, maar 't spijt mij zoo voor den armen Groothertog. Grietje zegt, dat hij zoo mooi is,’ en haar oogen vulden zich met tranen.

Op dit oogenblik hoorde men iets kraken in het kreupelwoud, en de Eerste Minister, gevolgd door den Groot-Kamerheer, hijgend en ademloos, en een menigte hovelingen, waaronder graaf Stormberg, kwamen het bosch in.

'O Doorluchtige Hoogheid! Wij hebben u eindelijk gevonden,' zeide de eerste minister, een diepe buiging makend. 'Uwe afwezigheid heeft veel onrust in het paleis veroorzaakt.'

'Wij hebben elk stukje bosch doorzocht,' hijgde de kamerheer.

Stormberg glimlachte boosaardig toen hij Meline zag.

'De guit had een doel,' fluisterde hij in zich zelf, maar de woorden troffen de ooren van den prins en hij werd bleek.

'Ik moet u danken voor den gelukkigsten dag van heel mijn leven,' zeide hij, zijn hand uitstekend naar Meline, die beefde onder de booze blikken op haar geworpen. 'Gij hebt mij geleerd lief te hebben.'

De Groot-Kamerheer steunde hoorbaar, maar Meline, wier geheele vrouwzijn opgewekt werd door de gevoelvolle teederheid in 's prinsen oogen, wierp zonder nadenken haar armen om zijn hals, en hem kussend zeide zij:

'Arme, arme jongen!'

En de Groothertog, met vochtige oogen en bevende lippen, gaf haar eerbiedig dien kus terug.

Een jaar later gaf Zijne Doorluchtige Hoogheid de Groothertog van Adlersberg een feestbanket om den verjaardag te vieren van zijn gemalin de Groothertogin, geboren prinses Wilhelmina Sophia van Marsbach.

De vensters der feestzaal waren open en van zijn zitplaats aan het hoofd der tafel kon de Groothertog het open landschap zien, zacht en teeder wegsmeltend in het avondlicht.

Onder een der pauzen van de hertogelijke muziekkapel klonk het verre snateren van ganzen in de zaal, en zijn oogen opheffend zag de jonge vorst een meisje en een jongen, hand in hand, een vlucht van deze vogels over de weide hoeden tegenover het paleis.

Eens keek het meisje door de schitterende ramen en wendde toen het hoofd af. De Groothertog zag hen smachtend na, totdat zij verdwenen, en langs de rij schitterend gekleede mannen en vrouwen vóór hem zag hij zijn dikke en leelijke vrouw gulzig eten.

En de muziek invallend, van de galerij daarbinnen, verdoofde den zucht, bijna den snik, die van zijn lippen viel.

DIT SCHAAP WORDT DEN DUIZENDSTEN KOOPER TEN GESCHENKE GEGEVEN.

Amerikaansche reclame.
Met illustratiën.

Kort vóór de opening der groote Tentoonstelling van Chicago bezocht ik in een groote stad het magazijn van een zeer bekend fabrikant om er eenige inkoopen te doen.

‘Goed dat u komt,’ zeide hij mij; ‘mijn Engelsch sprekende lui zijn aan tafel en ik kan er slecht mee terecht. Doe mij plezier en vertel mij wat deze Amerikaan van mij hebben wil. Hij is een van mijn beste klanten.’

De Yankee pakte mij bij den jaskraag.

‘Zeg toch dezen man,’ zoo viel hij mij aan, ‘dat hij geen verstand van zaken heeft. Ik heb naar zijn “store” een uur lang gezocht. De kerel is gek zijn magazijn hier zoo te verstoppen. Wat drommel, hoe kan ik denken dat zoo'n groote firma niets anders dan een koperen bordje, niet grooter dan mijn visitekaartje, op zijn deur zou hebben? De man moest eens over het groote water bij ons komen. Daar zou hij kunnen leeren.

Zijn artikelen zijn zoo goed, dat hij er tweemaal meer van kon verkoopen.'

Na nog een paar zaken afgedaan te hebben, schoof hij zijn sigaar in den anderen hoek van zijn mond, trok zijn hoed diep op het voorhoofd, groette ons vriendelijk met de hand en verdween.

Een paar maanden later ontmoette ik mijn fabrikant weer in Chicago. Aan den hoek der Monroe- en State Street stond hij, of liever beproefde te staan, want de golvende menschenstroom stiet hem omver en kneedde hem tusschen mannenschouders en vrouwenellebogen als een stuk deeg in bakkershanden.

Een geratel van wagens, een gerinkel, een getrappel, een schreeuwen en gillen, dat iemand hooren en zien verging.

De menschen raasden door en langs elkander, als brandde de stad aan alle hoeken tegelijk.

Van waar, waarheen? Het was een echt gekkenhuis.

Mijn fabrikant greep mij bij den arm en liet mij niet los: een verdrinkende die zich angstig aan den drijvenden balk vastklampt.

'Voor een half uur ben ik hier aangekomen,' zeide hij, 'en ik zal blij zijn als ik deze hel uit ben. U ziet ik ben nog niet eens geschoren.'

'Kom dan mee naar het Palmer House.'

Niet ver van ons verhief zich dat ontzaglijke paleis met zijn acht verdiepingen en 8 à 900 kamers.

Rechts en links van de straten stegen kolossale gevels van steen en ijzer in de wolken, deels voltooid deels nog in aanbouw.

Juist spijkerde men aan den hoek van een straat een steiger in elkander; nauwelijks was de laatste spijker ingeslagen of daar snelden een paar brutale jongens toe met groote rollen en lijmpotten om de muren met bonte, reusachtige aanplakbiljetten te voorzien.

Ik maakte er mijn kennis opmerkzaam op.

'Herinnert u zich nog wat u de Yankee een paar maanden geleden zeide? Geheel Chicago wordt, waar er maar een beschikbaar plaatsje is, bedekt met annonces. Alles wat men maar bedenken kan wordt aangewend om de aandacht der voorbijtrekkende menschenmassa's te trekken. Zie de Monroestraat maar eens op!'

Mijn geleider scheen duizelig te worden.

IJzeren draden zijn over de straat gespannen, en daaraan hangen reusachtige opschriften, reusachtige platen, alle mogelijke voorwerpen voorstellend in vergrooten maatstaf.

Achter de spiegelruiten der ontzaglijk groote winkelramen schitteren electrische lichten, om de hoopen koopwaren te vertoonen, die daar opgestapeld liggen; aan de ruiten klepperen en kloppen electrische apparaten; aan anderen draaien en wiegelen en trillen annonces, gedreven door electriciteit; weer voor anderen staan markschreeuwers, die gillend den voorbijgangers briefjes in de hand drukken met aanprijzingen van pillen, zalven, schoenen, bier, zijden stoffen, couranten, gemaakte kleederen, restaurants, revolvers. Drukte, beweging, jagen, stooten, duwen, rennen, draven van alle kanten en overal.

Verderop merkt mijn begeleider hoog boven aan de 12de of 15de verdieping van een 'hemelkrabber' den naam op van een hem bekend handelshuis, waarmede hij betrekkingen heeft.

'Ach! laat ons daarheen gaan, die man krijgt zijn goed van mij,' smeekte hij.

Wij lieten ons door het menschengewoel tot aan zijn huis voortduwen.

Hoe verbaasd stond echter de heer H. toen hij in het groote winkelraam van zijn correspondent een groot, levend schaap ontdekte.

'Wat ter wereld heeft dat beest te maken tusschen mijn goed! Heeremijntijd!'

De verklaring stond er in groote letters naast:

'Dit schaap wordt den duizendsten kooper ten geschenke gegeven.'

Hoofdschuddend en stom liet zich H. door mij naar de andere zijde der straat trekken, waar een groote menigte menschen voor een winkelraam stilstond.

Het verkeer was gestremd. De haastige Chicagonaars duwden en stieten elkander in het gedrang en het kwam tot ruzie.

Toen wij nader kwamen klopte iemand mij op den schouder. Het was een mij bekend reporter.

'*Hollah! old Boy! Back to Chicago?*'

'Ja, wat voeren zij hier uit?'

'O niets, een relletje, dat ik ga aangeven. Adieu.'

En wat was nu de oorzaak?

In het winkelraam van een groot confectie-magazijn vertoonde een levende goochelaar zijn tooverkunsten.

Daarboven stond te lezen:

'*Two more inside! Step in!*'

(Twee anderen zijn daarbinnen. Treed in!)

Mijn gezel was den zin niet recht duidelijk. Hij kon zich maar niet begrijpen dat dit nieuwe middeltje gebruikt werd om bezoekers en daarmede koopers in den winkel te lokken.

Eindelijk waren wij weer terug aan Palmer House.

Buiten, binnen, aan de straat en rondom de kolossale hal der vestibule niets dan winkels met de schreeuwerigste annonces.

Boven de '*Drinking bar*' (het buffet) stond '*Free lunch*' geschreven en op een groote tafel stonden kolossale schotels met worsten, kazen, gesneden ham en roastbeef, olijven, ingemaakte visschen, allerhande lekkernijen.

H. voelde zich juist hongerig, nam een stuk ham met brood en ging toen naar het buffet om te betalen. Ik liet hem begaan.

'*What will you have*?' snauwde hem een in het wit gekleede Ganymedes toe.

'Wat ik drinken wil? Niets! Ik wil de ham betalen.'

Ganymedes zag hem verachtelijk aan en wendde zich zonder een woord te zeggen af naar een anderen klant.

H. was verbaasd.

'In dit land kan men niet eens zijn geld kwijtraken,' bromde hij.

Nu legde ik hem uit dat de delicatessen daar maar stonden om koopers te lokken.

Ieder hongerige, die van deze dorstopwekkende dingen iets eet, zal ook willen drinken en de prijs, dien hij voor den drank moet betalen, is zoo hoog dat hij dezen niet alleen, maar ook het gratis-ontbijt dubbel en driemaal vergoedt.

Nu traden wij in het barbiersvertrek - groot als een danszaal met zoowat twee dozijn armstoelen en twee dozijn in 't wit gekleede friseerjongens.

H. viel den metaalachtigen klank van zijn eigen stappen op. Hij keek naar den vloer en bleef verbaasd staan.

De grond was met zilveren dollars als bezaaid. Op afstanden van een handbreed lagen op den zinken vloer glinsterende zilveren dollars.

'Dat kan toch geen echt geld zijn?' riep hij en boog zich om zich te overtuigen.

Maar natuurlijk waren deze vastgespijkerd, anders zou er na het eerste uur van de opening geen enkele daar meer te vinden zijn geweest.

'Neen, dat gaat mijn verstand te boven,' zeide H. 'Dat moet ik mijn reiskameraden eens vertellen, die moeten dat eens komen zien.'

Hij zette zich in een armstoel om ingezeept te worden.

'Ziet ge,' zei ik hem, 'daar hebt ge het beste bewijs, hoe deze reclame werkt. Gij zult nu al uwe kennissen naar het Palmer House zenden om zich te scheren. En gij zijt zelf een werktuig om den barbier klanten te bezorgen.'

Toen wij - H. met spiegelgladde, geparfumeerde wangen - weer op straat waren, schreeuwde hij van verbazing het bijna uit.

'Daar, zie eens dat paard!' riep hij en wees naar het midden der straat.

Voor een vreemdsoortigen wagen was een zonderling paard gespannen; zijn beenen staken in wijde, gekleurde broekspijpen, een kort vest omgaf zijn romp, een hooge kraag zijn hals; op den kop droeg hij een platten stroohoed, door welks breede rand de ooren staken. Op den wagen achter den eleganten koetsier kon men op een schild de woorden lezen:

'*The Ajax cycles are the best.*'

(De Ajax rijwielen zijn de beste.)

H. verstond geen Engelsch genoeg en vroeg mij om de vertaling. In plaats daarvan verklaarde ik hem hoe het wonderlijke paard precies hetzelfde moest doen voor een rijwielenzaak, wat hij van plan was voor den barbier te verrichten.

Nu had mijn begeleider genoeg van het Amerikaansche reclamewezen; of hij mij vergezellen mocht naar de Wereldtentoonstelling?

Ik was juist op weg daarheen toen ik hem ontmoette.

'Zeker!'

Maar dat is juist het eigenaardige der Amerikaansche reclames, dat men hen niet behoeft te zoeken, zooals wij het doen in de kolommen onzer advertentiebladen. Zij zoekt ons op. Men kan haar niet uit den weg gaan. Bij elken stap komt zij ons tegemoet, niet alleen in Chicago en New-York, maar door het geheele land, in de prairiés, in de katoen- en suikerstaten en komt men in streken, waarvan men zeggen kan: 'De wereld schijnt hier wel met planken toegespijkerd,' zoo vindt men die planken in Amerika - beplakt met advertentiën.

Ik maakte mijn gezel opmerkzaam op glinsterende voetstappen van koper, die in het trottoir waren gepleisterd. Wij volgden ze uit louter nieuwsgierigheid. zij leidden naar een schoenwinkel met het opschrift:

'De beste schoenen der wereld!'

H. herinnerde zich dat hij een nieuwe voetbekleeding noodig had, en hield reeds de hand aan den deurknop.

Ik troonde hem weg naar een anderen schoenwinkel in de buurt, die geen schreeuwende reclame vertoonde. H. heeft het mij tot nu toe niet vergeven.

De schoenen hebben zich slecht gehouden.

Toen wij uit den winkel kwamen, ontmoetten wij een reusachtigen open wagen, bespannen met zes paarden. Op den wagen stonden zoowat een dozijn naaimachines, en hieraan werkten vlijtig even zoovele mooie, jonge meisjes, alle in elegante wandeltoiletten, van dezelfde kleur en van denzelfden snit.

‘Wat allerliefste meisjes!’ riep H. vol geestdrift.

Zij zagen vriendelijk lachend naar ons, als hadden zij H's woorden duidelijk verstaan.

Alle voorbijgangers staarden den wagen verrukt na; in plaats van de meisjes zagen zij echter een op de achterzijde aangebracht plakkaat, waarop stond:

‘De mooiste meisjes van het land gebruiken alleen maar X's naaimachines; het magazijn bevindt zich in X. in de Xstraat.’

Wie dus een dame in bedekte termen wil zeggen dat zij mooi is, behoeft hier maar zoo'n machine te koopen.

Juist wilden wij den hoek van Clark Street omslaan, toen een politieagent een vrachtwagen aanhield en een andere straat aanwees. Ik hoorde iets zeggen, van: ‘Afgesloten en straatparade’.

Menschen stonden in dichte hoopen op de trottoirs en wachtten. Een straatparade op komst, die moest H. toch ook eens zien.

Nu herinnerde ik mij dat reeds weken en maanden geleden heele vellen van de couranten gevuld waren met aanprijzingen van de X. menagerie, dat op vrijen bouwgrond plakkaten prijkten, groot als huizen, die in bonte kleuren strijdgevechten tusschen slangen, alligators, neushoorndieren, leeuwen, olifanten en tijgers voorstelden. Tusschen hen wandelden op de platen mannen met de handen in de zakken gestoken, zoo rustig als liepen zij tusschen marmotten. X. had in zijn troep ook de beroemdste kunstenaars en koordedansers der wereld.

Wat! Ben ik nu ook door zijn geniale reclame aangetast en praat ik na wat X. der wereld voorliegt?

Genoeg! De straatparade verscheen; de olifanten wandelden rijk getooid vooruit; in met paarden bespannen kooien bevonden zich de talrijke wilde dieren; de heele troep van koordedansers, leeuwentemmers, duizendkunstenaars volgde, aangevoerd door een luid ruchtigen ‘Brassband’ (muziekkorps).

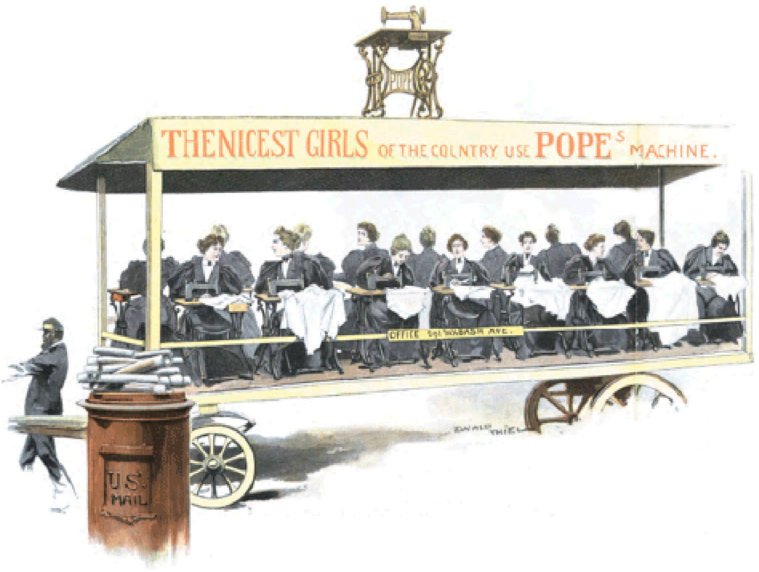

DE MOOISTE MEISJES GEBRUIKEN X'S NAAIMACHINES.

Bereden politieagenten zorgden voor de orde en de heele stoet was een kwartier lang.

Vele duizenden verdrongen zich in de straten om X's *biggest show on earth* te zien.

De geschiedenis kostte enorm veel geld; de voorbereidende reclame moet tien duizenden dollars hebben gekost, maar - het doel om opzien te baren en nieuwsgierigheid op te wekken was bereikt en weken lang bleef het huis uitverkocht.

Wij waren nu op de ‘L’ en vlogen tusschen de daken der huizen van Chicago naar de Tentoonstelling.

‘L’ is in Amerika de verkorte naam van ‘Elevated Railway’ (hooge spoorweg). De daken droegen natuurlijk annoncen, evenals de boomen, de bouwterreinen, de vensters, wat zal ik nog meer noemen?

Alleen de blauwe hemel was nog vrij! Wat zou deze een prachtig vlak voor reclames geven.

Hoe nijdig moeten de naaimachine-fabrikanten daarheen opkijken! Hoe heerlijk zou de naam van Singer of Howe daar boven prijken!

Ik kocht mij een avondcourant, nog nat van de pers. Op de eerste bladzijde stond onder groote opschriften de geschiedenis van het standje voor het confectie-magazijn van dezen morgen.

Mijn goede kennis, de reporter, had het haarfijn verteld en daarbij natuurlijk de prijzenswaardige waren in de ‘Store’ herdacht.

Den volgenden morgen zal een agent der courant natuurlijk de rekening presenteeren, maar er komen ook klanten, die het uitgegeven geld dubbel en dwars er weer inbrengen.

Toen wij uit de ‘L’ in de Tohuwabaan afstegen, die in de straten en om de pleinen der Tentoonstelling rijdt, toen verging den armen Europeeschen provinciaal hooren en zien voorgoed.

Daar stroomden dagelijks honderdduizenden van menschen uit alle streken van het vasteland tezamen; daar moesten dus ook de vallen worden gelegd, om de koopers te vangen.

Hoevele millioenen worden hier aan reclames ten

offer gebracht, hoevele vierkante kilometers papier met verf en drukinkt bemorst!

Een geheele wereld van papier, en elk vel bracht vruchten voort.

De pachters, planters, veefokkers en kooplieden uit de verre prairieën komen niet alle dagen in Chicago. De eene gebruikt het bezoek aan de Tentoonstelling om zich nieuwe kleederen aan te schaffen, de tweede om huisraad of landbouwwerktuigen te koopen, de derde wil zich tanden laten plombeeren, de vierde een stadsdokter raadplegen over zijn zieke lever of nieren.

Waarheen zouden al die menschen zich wenden?

Waar kleederen koopen,

SANDWICHMANNEN IN CHICAGO.

welken dokter raadplegen?

Op straat wordt het hun gezegd.

Gezegd? Neen, opgedrongen, ingetoeterd, in het gezicht geslagen, zoo dat zij het hun leven lang niet meer vergeten.

Alle kleedermagazijnen, theaters, dokters, boekhandelaars enz. zijn de besten der wereld.

H. had in zijn vaderland nog nooit een Sandwichman gezien. Nu kon hij er hier honderd te gelijk van krijgen. Zooals men weet zijn *sandwiches* twee aan de binnenzijde met boter bestreken sneetjes brood, waartusschen koud vleesch wordt gelegd. De volksluim betitelt als ‘Sandwichman’ mannen, wien over borst en rug

groote planken van de schouders hangen, en op deze schouders zijn annoncen geplakt, als:

'*Have you used Sapolio Soap?*

Vlak naast hem ging echter een gestalte, die zelfs mij, hoezeer ik gewoon was aan Amerikaansche buitensporigheden, verraste - een neger in blinkende ridder-wapenrusting; alleen voor zijn lange voeten had men zeker geen passende bekleeding kunnen vinden, want deze staken in strandschoenen. Op zijn borst stond in groote letters:

'*Dr. Colemans* 217, *Clark Street. No Cure*, *no Pay* (Geen genezing, geen betaling).

Weinige stappen verder reden op fiere, met Amerikaansche vlaggen behangen paarden, vier onberispelijk gekleede heeren, eenige in elegante zomerpakken, andere in visite-toilet en zelfs in balkostuum, met gibushoed, witte handschoenen, witte dassen, verlakte laarzen. Op hun rug stond niets dan een naam. Wat kan dat wezen?

Terwijl H. verbaasd deze wonderlijke carnavalsmaskerade nakeek, drukte hem een driftig heer een briefje in de hand.

'Als u zoo elegant gekleed wilt zijn,' stond er op, 'dan moet gij uw kleederen bestellen bij X. in de Xstraat.'

Wat glinstert daar op gindschen wagen, die plechtig getrokken wordt door vier schimmels?

Waarlijk! een groote gouden pyramide, bewaakt door acht mannen, die met lansen gewapend daarnaast loopen. Op de pyramide zit een man te huilen met schijnbaar gezwollen wang, een witte doek daaromheen gebonden en aan weerskanten van den wagen staat geschreven:

'Mensch, denk aan uw tanden!'

Op de goudpyramide staat echter:

'Dit is de hoeveelheid goud, die de beroemde tandarts X. in de Xstraat reeds verwerkt heeft voor tandvullingen.'

Waarheen wij ons ook wendden, werden ons briefjes in de hand gedrukt, met allerlei aanprijzingen. Wij konden ons nauwelijks verdedigen tegen die briefjesdragers.

Zelfs de arme, kleine Italiaansche jongens, die aan de hoeken der straat lekkernijen, vruchten, aardnoten enz. verkochten, hadden hun middeltjes om koopers te lokken. Toen wij bleven staan om de platen van een winkel te beschouwen, verdeelde een hunner onder een paar kinderen, die met hun ouders in de buurt stonden, bonbons. De kinderen namen ze gretig aan en vonden de bonbons naar hun smaak. Een kleine bengel had niets gekregen, en om hem tevreden te stellen, kocht papa voor den jongen een heelen zak vol. Nu begon een meisje van jaloezie te schreien en ook voor haar werd een zakje gekocht.

De Italiaansche jongen was niet tevergeefs in Amerika op de leerschool geweest. Een half dozijn bonbons had hij gezaaid en twintig Amerikaansche centen geoogst.

Mijn begeleider was door al de reclames, die hij in een paar uren gezien had, geheel versuft. Wij scheidden op de Tentoonstelling en ik zag hem niet terug tot vóór eenige maanden. Het toeval voerde mij in de stad zijner inwoning en ik was nieuwsgierig om te zien of de Amerikaansche reclamefakkel, die in Chicago zoo hoog opvlamt, ook haar weerschijn op zijn zaak had geworpen.

Toen ik voor het huis stond, vond ik niets veranderd. Op zijn deur prijkte nog steeds het eenvoudige koperen plaatje; hij zelf was er dikker op geworden.

Toen ik hem over de reclame sprak, streek hij langs zijn buikje:

'Kom, bij ons gaat het ook wel zonder reclame. Men zegt: Goede wijn behoeft geen krans! Dus zou ik zeggen dat die Amerikaansche koopwaar geen goede wijn is, daarvoor hebben zij te veel kransen noodig en te veel bluf! Goede waar prijst zich zelf, en daar houd ik mij bij en heb er mij steeds wel bij bevonden.'

Het een en ander over Venezuela.
Met twee gravuren.

Toen Generaal Lafayette in 1824 naar Amerika was teruggekeerd, en hem door het congres een feestmaal werd aangeboden, waarop de herinneringen aan Washington en zijn wakkeren Franschen luitenant geestdriftig werden opgehaald, vroeg de bekende Amerikaansche staatsman Henri Clay, die ook tot de aanwezigen behoorde, op een oogenblik dat het enthousiasme ten top was gestegen, het woord en herinnerde den zeshonderd Amerikanen, die hier in het genot van al de voorrechten van een door den moed en de vaderlandsliefde der voorvaderen gevestigden vrijen staat bijeen waren, hoe thans door hunne naburen en betrekkingen op het zuidelijke vasteland denzelfden heftigen strijd om de vrijheid en de onafhankelijkheid gestreden werd.

'Geen natie, geen edelmoedige Lafayette, is hun te hulp gekomen,' riep hij uit. 'Alleen en zonder eenigen bijstand uit den vreemde strijden zij voor hunne zaak, steunende op hun goed recht, door niets geholpen dan door hun moed, hunne

woestijnen, hun Andes - en door één man, Simon Bolivar, den Washington van Zuid-Amerika.'

En vol geestdrift brachten de zeshonderd Amerikanen hulde aan den naam van den wakkeren, jongen krijgsman, en de Fransche markies drong er met nadruk op aan dat hem een teeken van sympathie en bewondering gegeven zou worden, waarop men aan Simon Bolivar het portret van George Washington zond, als blijk van de belangstelling der Noord-Amerikanen in hunne zuidelijke landgenooten.

Vanaf dien tijd, nu ruim zeventig jaar geleden, tot thans (nu het door zijn grensgeschil met Engeland aanleiding is geweest van de geduchte Boodschap van president Cleveland, welke één oogenblik vreezen deed dat 1895 zich met een oorlog tusschen de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië sluiten zou) is het kustland Venezuela maar matig met rust en kalmte bedeeld geworden. Burgeroorlogen, onlusten, woelingen, financieele crisissen waren er aan de orde van den dag. Kortom, het behoorde tot die landen aan welks bestaan men telkenmale herinnerd werd.

Sinds den tijd der groote ontdekkingsreizen, toen de Spaansche zeevaarders aan de streek, waar op palen gebouwde Indiaansche dorpen hen aan Venetië herinnerden, den naam van Venezuela, d.i. Klein-Venetië gaven, tot het begin dezer eeuw is de geschiedenis van dit rijk met dat der omliggende landen versmolten geweest. In 1811, dertien jaren voordat den bevrijder van Venezuela de eer te beurt viel door de Noord-Amerikanen zelven met den grondlegger hunner onafhankelijkheid vergeleken te worden, had Venezuela getracht het Spaansche juk af te werpen en zich onafhankelijk verklaard van het moederland. Maar de man, die moest bewerken dat de waarde dier vrijheidsverklaring niet uitsluitend zou liggen in het perkament, waarop zij geschreven was, behoorde niet tot de onderteekenaren. Zijn taak moest nog beginnen. En evenals de grondlegger van de vrijheid der Noord-Amerikaansche Staten, zoo bestreed ook de Zuid-Amerikaansche Washington met taaie volharding de tallooze hinderpalen, welke hem in den weg traden, bleef hij met zijne kleine, slecht gedisciplineerde troepen met onbezweken moed het hoofd bieden aan een leger van veteranen. Beider loopbanen onderscheiden zich door prachtige, snelle marschen en luisterrijke overwinningen; had Washington zich een weg moeten banen door de sneeuwvelden van Valler Forge en over het drijfijs aan den Delaware, Bolivar trok door landstreken, verschroeid door de felle, tropische zon, over moerassige vlakten en door het dichte jungle en de doornige lianen der bijna ondoor-

dringbare wildernissen van de Andes. De hinderpalen, welke deze twee mannen te overwinnen hadden, waren even talrijk, hun doel was even schoon, maar hunne karakters en temperamenten verschilden hemelsbreed. Want Bolivar was vermetel, doof voor goeden raad en zelfs roekeloos. Hoe Washington was weten wij.

De Zuid-Amerikaan stamde uit een aanzienlijk Spaansch geslacht en ontving zijn militaire opleiding in het moederland, in de nabijheid van het hof. Maar zijn hart bleef toebehooren aan zijn volk en hij was een der eersten die de wapenen opnam om de vrijheid te bevechten.

Tenzij men het land kent, dat hij met zijne mannen doortrok, en de bergen heeft gezien die hij heeft beklommen, is het onmogelijk zich een denkbeeld te vormen van de reusachtige taak, welke hij zich op de schouders had gelegd. Zelfs nu kan een flinke, snelvarende stoomer uit Panama, Callao niet binnen de zeven dagen bereiken en toch legde Bolivar denzelfden afstand te voet af; zijn tocht ten zuiden van den Atlantischen Oceaan beginnende, stak hij het vasteland dwars over tot de kust van den Grooten Oceaan en verder tot de Peruaansche kust, gedurende dien geheelen tocht op niets anders levende dan wortels en bessen, 's nachts in een deken gewikkeld op den grond slapende, over dag op een muilezel gezeten voorwaarts trekkende of de steile hellingen te voet beklimmende en op zijn weg Venezuela, Columbia, Ecuador, Bolivia en ten slotte Peru, het vaderland der Incas, bevrijdende.

Deze glorierijke veldtocht bood te veel afwisseling; van het karakter van den man, die er de hoofdrol in speelde, valt te veel te zeggen en zijn opkomst en val waren te dramatisch, dan dat de geschiedenis van den tocht, het leven van den held, zich in enkele bladzijden zou laten meedeelen. Doch wie belang stelt in de levens der heroën der aarde behoort ook dat te kennen van dien jongen man, die een land, zoo rijk aan dappere mannen, wist te bevrijden, die vele dezer mannen, veel ouder in jaren dan hij, tot zijn luitenants maakte, die ontelbare malen op het slagveld als door een wonder aan den dood was ontsnapt en herhaaldelijk het doelwit is geweest van mislukte moordaanslagen, en die in zijn stervensuur, behalve door enkele trouwe vrienden, door allen verlaten was, wiens hart gebroken werd door de ondankbaarheid van het volk, dat hij van een knellend juk had bevrijd.

Zelfs in zijn eigen land weet men moeilijk te zeggen hoe het komt dat de Venezuelanen, na Simon Bolivar eerst met eerbewijzen overladen en als een god gehuldigd te hebben, zich tegen hem keerden om hem als balling op Santa Marta te laten sterven. Sommigen zeggen dat het is omdat hij trachtte zich tot dictator te maken over de landen, die hij bevrijd had; anderen omdat hij weigerde dictator te zijn en het volk, toen het in zijn opgewondenheid over de pas verkregen vrijheid hem toegeroepen had: ‘Gij, die ons van koningen bevrijd hebt, wees onze koning,’ hen op de onbezonnenheid van dezen wensch opmerkzaam had gemaakt en zijn voormalige woonplaats weer had opgezocht, waar hij stierf voordat de reactie kwam, die hem andermaal en ditmaal voor altijd tot den meest populairen held van Zuid-Amerika maakte.

Zestien jaren na zijn dood gaf een zijner bewonderaars last, dat er een monument ter zijner eere zou worden opgericht. Toen dit gereed was wekte het aanvankelijk eenige bevreemding, dat de borst van Bolivar's standbeeld met geen enkele der medailles en ridderorden prijkte, hem in de dagen zijner grootheid door de verschillende landen uitgereikt. Om den hals echter hing de afbeelding van een miniatuurportret in een medaillon, het portret dat op het ter eere van Lafayette gegeven

feestmaal hem was toegezonden. Toen men den artist naar de reden hiervan vroeg antwoordde hij, dat degene, die hem met dit werk belast had en die als vriend van Bolivar zeker had geweten in den geest van zijn held te handelen, hem dit had voorgeschreven. Na dien tijd werd er bepaald dat er geen buste, standbeeld of portret van den bevrijder uitgevoerd zou worden, waarop zijne geliefkoosde versiering hem niet aan een koord om den hals hing; en zoo ziet men in de National Portrait Gallery te Caracas het portret van Bolivar, zonder een andere versiering dan dit medaillon, terwijl zijn luitenants de borst bijna geheel overdekt hebben met orden en kruisen. Dit miniatuurportret, met een lok van Washington's haar aan de keerzijde en de inscriptie: ‘Dit portret van den grondlegger van de onafhankelijkheid van Noord-Amerika werd door zijn aangenomen zoon geschonken aan hem, die in Zuid-Amerika evenveel roem verworven heeft,’ was Bolivar's grootste trots. Zoo groot was de waarde die hij er aan hechtte, dat het volk dat hem vereerde, op hun beurt bewondering begon te gevoelen voor den man, die door hem werd vereerd. Het begon ook den kalmen, ernstigen bevrijder der noordelijke Staten, die hun bevrijder had geïnspireerd, lief te hebben. En in de straten en pleinen van Cararas, Venezuela's hoofdstad, ziet men overal huizen, die naar Washington zijn genoemd, in hare winkels en café's platen van Washington te paard, Washington op Mount Vernon, Washington den Delaware overtrekkende.

Bolivar's land is de Zuid-Amerikaansche republiek, die het dichtst bij New-York gelegen is, en volgens de verklaring van een Noord-Amerikaansche, zouden de bewoners der noordelijke Staten, zoo zij beter met de Venezuelaansche hoofdstad bekend waren, haar gedurende de wintermaanden tot hunne geliefkoosde verblijfplaats maken, in plaats van het zuiden van Europa en de kusten der Middellandsche Zee steeds hiertoe te verkiezen. De republiek beslaat een nog grooter oppervlakte dan Spanje, Portugal en Frankrijk tezamen en toch wordt het aantal harer inwoners door dat van Parijs alleen nog met een millioen overtroffen. La Guayra is de voornaamste zeehaven en ligt aan den rand eener hooge bergketen, wier voet door de golven wordt bespoeld. Caracas, de hoofdstad, ligt vierduizend voet hooger tegen de helling genesteld en zou in tijden van oorlog alleen gebombardeerd kunnen worden door kogels, die als vuurpijlen omhoog zouden schieten om aan de andere zijde van den berg, dus ongeveer negen mijlen van het

VOOR EEN VREEMDSOORTIGEN WAGEN WAS EEN ZONDERLING PAARD GESPANNEN....

vaartuig waar zij werden afgeschoten terecht te komen. Boven La Guayra, tegen den berg, ligt een klein fort, dat in den tijd toen Venezuela nog een Spaansche kolonie was door den Spaanschen gouverneur bewoond werd en aan hen, die *Westward Ho* van Charles Kingsley gelezen hebben, bekend zal voorkomen, daar het hierin als de sterkte, waar de Roos van Devon gevangenzat, wordt beschreven.

Een pad voor muildieren, een oude rijweg en een moderne spoorweg voeren langs dit fort over de bergen naar de hoofdstad.

Het is een zeer merkwaardige spoorweg. De rails klampen zich vast aan de bijna loodrechte helling, als de teere ranken van den wijnstok aan een steenen muur, en de treinen kruipen en schuiven langs gapende afgronden en krommen zich soms in den vorm van een hoefijzer, zoodat de machinist op de locomotief dwars over een peillooze diepte heen door de raampjes der laatste waggons naar binnen kan kijken. Het uitzicht, dat men uit dezen trein heeft, terwijl hij hijgend en snuivend zijn weg naar de hoofdstad vervolgt, is boven alle beschrijving schoon. De heerlijke, trotsche bergen teekenen zich af tegen het eindeloos blauw der zee in wonderschoone harmonie. Valleien en waterwegen wisselen de begroeide hellingen af. Op het kleine balkon, dat zich aan het uiteinde van iederen waggon bevindt, over-

ziet men de uitgestrekte, groene vlakte waar de heuvelen in uitloopen. De statige, vorstelijke palmen, die zich hier in grooten getale verheffen, steken zoo duidelijk tegen den grond af, als waren ze door een fijn penseel gemaakt. Daartusschen liggen de dorpjes met hare gele huizen en roode daken en daarachter verheft zich telkenmale de schuimende kuif der branding, om dadelijk weer zich terug te trekken als een witte streep, die telkens wordt weggevaagd; op den blauwen achtergrond, door den onafzienbaren oceaan gevormd, drijven tal van vaartuigen, oogenschijnlijk onbeweeglijk, als waren zij op het watervlak geschilderd. De wolken, die de trein af en toe in zijn vaart doorklieft, doen de

DE HAVEN VAN LA GUAYRA.

boomen en rotsen langs den weg druipen en parelen, als had een sterke dauw ze bevochtigd; en waar men den omringenden nevel hier en daar met den blik kan doorboren, ziet men langs een loodrechten wand van vier duizend voet naar beneden.

Wanneer eindelijk de trein den top van den berg bereikt heeft, breidt zich aan de andere zijde de heerlijke vallei, waarin Caracas gelegen is, voor u uit. In de verte onderscheidt men reeds de regelmatige, welonderhouden straten, de torens der kerken en openbare gebouwen, de witte huizen en de tuinen der koffieplanters, wier bezittingen om de stad aan den voet der bergen gelegen zijn.

Caracas is een Spaansch-Amerikaansche stad van den eersten rang - een stad wier wijken ons werkelijk hier en daar aan de Parijsche boulevards herinneren, en zooals het de hoofdstad van ieder land, dat hare eigene geschiedenis heeft, betaamt, heeft zij een Academie voor hare geleerden en hare kunstenaars, een Pantheon voor hare helden, standbeelden van mannen, die - hoewel buiten Venezuela nagenoeg onbekend - zich op militair, wetenschappelijk of geneeskundig gebied onderscheiden hebben. Men treft er de zonderlingste combinaties en tegenstellingen aan. Aan den eenen kant een eer- en een nationaliteitsgevoel en een streven om de gewoonten der gevestigde natiën te volgen, aan den anderen kant de duidelijkste openbaringen van een zuidelijk, opbruisend temperament en een afkeer van dwang.

De publieke vermakelijkheden, die de hoofdstad aanbiedt, zijn zoo talrijk dat een vreemdeling, die hoegenaamd geene bekenden in de stad heeft, er veertien dagen kan vertoeven, zonder zich een oogenblik te vervelen. Het is op zichzelf reeds een genot om door de lange, smalle straten te wandelen, in de schaduw der zonnedaken, tusschen de rood, blauw of groen geschilderde huizen van een of twee verdiepingen hoogte, met overhangende roode daken, vooruitspringende ijzeren balkons en met

ijzer getraliede ramen, waardoor men een kijkje kan werpen in koele vertrekken, fraaie binnenplaatsen, of tuinen, met vreemde grillige planten en een klaterend fonteintje versierd.

De dames van Caracas brengen het grootste gedeelte van haar leven aan het raam door; als zij zich midden op den dag voor den avond hebben gekapt en den poederkwast over het gelaat hebben laten gaan, zetten zij zich op de kussens in de vensterbanken neer, om ze eerst te verlaten wanneer zij zich ter ruste gaan begeven. En ofschoon zij zich op twee, drie voet afstands van de voorbijgangers op straat bevinden, kunnen zij hen met vagen blik aanzien en langs hen heen staren, en merken hen evenmin op als wanneer zij onzichtbaar geweest waren. De straten worden gestoffeerd door muildieren, met zakken koffie of balen stalvoeder beladen; door open fiacres, met deftige koetsiers, met kaplaarzen aan en gouden garnituren op hoeden en jassen, op den bok; door soldaten te voet of te paard, in groepjes, of alleen haastig voorbijstappende of kalm voortdrentelende. Zij dragen blauwe jassen met roode oplegsels en roode broeken, terwijl de lijfwacht van den president een wit uniform heeft met hooge kaplaarzen en zich in het bezit van een keurige stoeterij kan verheugen.

Er zijn drie groote gebouwen in Caracas: het Bondspaleis, het Operagebouw en het Pantheon, vroeger een kerk, thans een soort van eeretempel, aan de nagedachtenis der groote mannen gewijd, waar Bolivar's gebeente, na driemaal verplaatst te zijn, eindelijk rust heeft gevonden. Het belangwekkende dier drie gebouwen is het Bondspaleis, waarin zich de vertrekken van de grootere en kleinere takken der legislatuur, de kantoren der verschillende Staatsdepartementen en de receptiezaal van den president bevinden. De reeds genoemde National Portrait Gallery vindt men in deze laatste.

Het is een reeks van woest uitziende, krijgshaftige, donkere typen, generaals met gouden kragen en groene uniformen, uit wier portretten deze verzameling bestaat. Aan een der uiteinden van het vertrek bevindt zich een reusachtig doek, dat ons een veldslag te zien geeft en aan den anderen kant eene voorstelling van Bolivar, die met de leden van het Congres een geïmproviseerde zitting onder de palmbladeren eener Indiaansche hut houdt. Op het gewelf van het vertrek, dat tweehonderd voet lang is, is een voortreffelijk panorama geschilderd - den laatsten veldslag der Venezuelanen tegen de Spanjaarden. Bij het zien van de schilderijen in de *National Gallery* zou men gaan gelooven dat de geschiedenis van Venezuela één lange reeks van veldslagen is en dat al hare groote mannen krijgslieden geweest zijn.

Maar het talent, waarmee deze stukken zijn uitgevoerd, brengt ons spoedig tot andere gedachten. Onder de Venezuelaansche artisten zijn er velen, wier namen tot de Europeesche kunstwereld zijn doorgedrongen, o.a. die van Arturo Michelena, die op de wereldtentoonstelling en in het Parijsche salon geëxposeerd heeft en bekroond is, verder Tovar y Tovar, Herrea Toro, Cristobal Rojas e.a.

De beelden, die het paleis van buiten versieren, zijn van pleister en hout, dat wit is gekleurd om den indruk van marmer te geven, en ook de steenen waaruit het gebouw is opgetrokken zijn geverfd, zoodat het geheel wel eens aan een paleis op een tooneelscherm herinnert. Daardoor is het echter juist geheel in overeenstemming met de kleurige en luchtig gebouwde huizen der stad. En het groote plein met bloemperken en fonteinen, in het midden waarvan het gebouw zich verheft, verhoogen het levendige, zuidelijke effect, zoodat het vooral 's avonds met zijn electrische verlichting een grootschen indruk maakt.

Het is door den ‘illustren Amerikaan’ Guzman Blanco, een van de vele presidenten van Venezuela en misschien wel die, welke het best bekend is, dat de meeste openbare

gebouwen zijn gesticht. Oorspronkelijk waren het kloosters of godsdienstige gebouwen, doch na zijn strijd met de Kerk werden zij door hem tot een Universiteit, een Academie en een Bondspaleis gemaakt. Guzman Blanco was een hoogst eigenaardige persoonlijkheid, die even sterk werd gekarakteriseerd door een groote werkkracht en een onophoudelijk streven naar vooruitgang als door een ongeëvenaarde ijdelheid. Hij heeft zeer veel gedaan om de welvaart van zijn land te bevorderen en de aantrekkelijkheid der hoofdstad te verhoogen, en nimmer heeft de stad zulk een vroolijk aanzien gehad als tijdens zijne regeering. Maar doordrongen als hij er van was dat hij het land belangrijke diensten had bewezen, wenschte hij ook dat het na zijn dood onophoudelijk aan hem herinnerd zou worden. Te dien einde liet hij in de verschillende wijken der stad vijftien standbeelden van zichzelven neerzetten, terwijl de gedenksteenen ter zijner herinnering niet te tellen waren. Elk standbeeld droeg een inscriptie, die moest vermelden dat het ter eere van den 'illustren Amerikaan Guzman Blanco' was opgericht; iedere weg, brug of openbaar gebouw een opschrift, dat den volke moest verkondigen dat het Guzman Blanco was, wien zij hier dank voor moesten weten. Toch scheen de geest der Zuid-Amerikanen zich niet te kunnen vereenigen met het denkbeeld van een man, die monumenten liet oprichten ter eere van zichzelven. Op een goeden nacht werden alle standbeelden tot de enkels afgezaagd; niet één is er blijven staan en slechts ruwe vakken in de muren duiden de plaatsen aan waar gedenksteenen van hem geprijkt hebben. Maar het werk dat hij verricht heeft is hiermee niet ongedaan gemaakt en ontegenzeglijk heeft Guzman Blanco zeer veel voor zijn land gedaan, ofschoon hij tevens ook zeer veel deed voor Guzman Blanco.

De 'illustre Amerikaan' werd door drie of vier presidenten en dictators opgevolgd, die elkaar telkens na korten tijd vervingen en aftraden zoodra zij hunne beurzen goed hadden gevuld. Eindelijk werden de bestaande regeeringsvormen omvergeworpen door Crespo, die met zeven man tot de revolutie den stoot gaf, tot president werd uitgeroepen en tot op dit oogenblik deze waardigheid bekleedt. Het vereischt heel wat vertrouwen en moed om slechts met zeven aanhangers te bewerken dat men president wordt gemaakt van een land, dat nog grooter is dan Frankrijk, Portugal en Spanje tezamen. Generaal Crespo is een uitstekenp soldaat en bezit beide in hooge mate. Hij gevoelt zich beter thuis op het slagveld dan in het Gele Huis (het

Witte Huis van de Vereenigde Staten van Venezuela). Misschien komt dit ook hierdoor, dat hij meer van vechten houdt dan van regeeren, en een man doet dat, wat hij het liefst doet, gewoonlijk ook het best.

De president is een zeer matig man. Om acht uur begeeft hij zich ter ruste en om vier uur 's morgens is hij dikwijls reeds in regeeringszaken verdiept. Hij rookt niet en drinkt geen spiritualiën; zijn grootste genoegen is een dag vacantie te nemen, en dien op zijn landgoed door te brengen, zijn vee in oogenschouw te nemen te paard, en in galop een toer over zijne uitgestrekte bezitting te maken. De *cowboys* verafgoden den president en velen van hen behooren ook bij Crespo's lijfwacht. De burgers der hoofdstad beschouwen hen zooals de Parijzenaars Napoleon's Mamelukken beschouwden, en beweren soms dat hunne oogen, als zij 's nachts op

DE SPOORBAAN TUSSCHEN PUERTO CABELLO EN VALENCIA.

wacht staan en hunne geweren laden, vurige pijlen schieten.

Er wordt een voorval van Crespo verteld, dat een helder licht op zijn karakter werpt. Eens reed hij voorbij de universiteit, toen een troepje studenten hem nariep en uitjouwde, niet om zijn politiek, maar om zijn afkomst. Een agent, die in de nabijheid stond en verontwaardigd was over deze beleediging, den president aangedaan, schoot een revolver af op de menigte. Crespo beval terstond dat hij gearresteerd zou worden, omdat hij een schot had gelost op een burger, die tot zulk een straf niet genoeg aanleiding had gegeven, en reed verder, zonder zijne kwelgeesten met een blik te verwaardigen. Hij wilde te kennen geven dat de wet, zelfs ter zijner verdediging, niet overtreden mocht worden en tevens dat hij te hoog stond dan dat de beleedigingen, hem door eenige brutale en baldadige knapen naar het hoofd geworpen, hem in het minst zouden schaden.

Zulk een daad geeft een goeden dunk van het karakter van den man, die geroepen is over de Venezuelaansche republiek te regeeren.

De Vereenigde Staten van Venezuela bieden onderzoekers en ontginners een uitgestrekt braakliggend veld aan. Onmetelijke terreinen in het binnenland wachten den mijningenieur, den veefokker, den jager. Voor den laatste vooral is het een land van belofte. Op nog geen zes mijlen afstands van het Operagebouw te Caracas kan men op de hertenjacht gaan, en zes uren voorbij Macuto kan men zoovele panters en everzwijnen dooden als men maar verkiest. Geen land in Zuid-Amerika is rijker aan cacao, koffie en suikerriet.

De landstreek waarover het bekende grensgeschil loopt is zoo groot als de staat New-York en bevat goudaders, die tot de rijkste van Zuid-Amerika behooren. Zoo deze in handen van Engeland viel, zou dit land de geheele controle over den mond en vierhonderd mijlen van de Orinocorivier, benevens de schatten, die de bodem bevat, verkrijgen.

Doch daar alles, wat er van Venezuela te zeggen valt, zich evenmin als het karakter en de wederwaardigheden van haar bevrijder in eenige paragrafen laat neerschrijven, nemen wij voor ditmaal afscheid van de republiek. Mocht een ontdekkingstocht door hare binnenlanden voor weinigen eenige bekoring hebben, haar hoofdstad, waaraan men niet ten onrechte den bijnaam van 'het Parijs van Zuid-Amerika' heeft gegeven, is een bezoek overwaard. En in weerwil van den grooten afstand die ons van deze republiek scheidt, is zulk een bezoek niet zoo ver buiten ons bereik, als men wel zou denken. Want door de ligging van Venezuela, in de onmiddellijke nabijheid van onze West-Indische koloniën, doen haast alle Nederlandsche stoombooten, die op weg naar onze bezittingen in de Caraïbische zee zijn, hare havenplaatsen, vooral La Guayra aan. Vandaar dat een ontzaglijk aantal Nederlanders den voet op Venezuelaanschen bodem gezet heeft en nog zetten zal; vandaar dat de borst van menig landgenoot met het borstbeeld van den bevrijder (de Bolivar-orde) prijkt; vandaar dat wij niet dan met belangstelling de geschiedenis van dit eigenaardige volk en dit merkwaardige land, volgen kunnen.

.... baande een man zich den weg door bosschen van pijnboomen.

Yanossik.
Door Marya Cheliya.
Met vier illustratiën.

De schemering verguldde de toppen der bergen. In de vallei heerschten nog de schaduwen, toch kon men de witte villa's herkennen met hun balkons en landelijke trappen aan den buitenkant.

Op een der heuvels boven de villa's baande een man zich den weg door bosschen van pijnboomen. Vlug en lenig daalde hij spoedig af; toen richtte hij zich met duizend voorzorgen naar een stil huisje, coquet versierd met fijn kantwerk van uitgesneden bont.

De man stond even stil en wierp een snellen blik naar rechts en links. Blijkbaar was hij er op gesteld door niemand gezien te worden. Hij droeg de schilderachtige kleeding van het phantastische volk der Tziganen, een hemd van grijs linnen, een vest zonder mouwen, geborduurd en met zilveren knoopen, groot als peren. Hij had een donker gezicht en lange haren, blauwzwart als een ravenvlerk.

Toen hij het huis naderde, hijgende, het oor gespitst, geleek hij met zijn golvende bewegingen en zijn lange manen op een prachtig wild dier. Er was echter niets verschrikkelijks in de uitdrukking van zijn opmerkelijk mooi gezicht; integendeel, naarmate hij de villa naderde, verzachtten zich zijn oogen en zijn lippen plooiden zich tot een glimlach.

Met een sprong klom hij op de trap, en op het balkon gekomen haalde hij van onder zijn vest een voorwerp, dat hij op de vensterbank neerlegde Toen vloog hij snel de treden weer af en verdween in de struiken.

De villa was voor het seizoen bewoond door een Poolsche familie, die in Kryniça, een zeer bekende badplaats van Galicië, was gekomen onder voorwendsel dat het jonge meisje een beetje hoestte en een luchtkuur in het gebergte noodig had.

De waarheid was dat juffrouw Maniuta het uitstekend maakte, maar toch kon het verblijf in Kryniça haar zeer gunstig zijn. Dit kleine badplaatsje trok de groote wereld van de drie gedeelten van Polen aan en 's zomers was het er een echte huwelijksmarkt.

De schoonheden der natuur, de wandelingen, de uitstapjes, brengen toenadering tusschen de jongelieden en geven gelegenheid tot eindelooze gesprekken, zonder welke geen Pool, Rus, Zweed of Noor zich verlooft.

Daarom wist mevrouw Sonska, de moeder van Maniuta, een verstandige vrouw, haar man over te halen tot haar plan en hem het noodige geld te ontfutselen om zes weken in Kryniça door te brengen met haar eenige, veelgeliefde dochter.

De gebeurtenissen schenen de moederlijke voorzorg te bevestigen, want weinige dagen na hun installatie in het coquette huisje trok Maniuta de aandacht van 1e een echten vorst, die met kennersblik overal de bevallige verschijning van het meisje volgde, 2e van een bekend letterkundige, invloedrijk criticus van een artistiek blad, een hoogst ernstig man, nog jong, maar van niet zeer aangenaam uiterlijk.

De dames waren zeer trotsch toen de beroemde man, die sterk bijziende was, zich aan haar liet presenteeren zoodra hij haar door zijn face-à-main, op zijn bril gedrukt, had bekeken.

Onmiddellijk had hij een eindeloos gesprek met haar aangeknoopt over Ibsen en Strindberg. Zij, evenals elk welopgevoed Poolsch meisje, antwoordde hem zeer beleefd. Mevrouw Sonska straalde, de andere mama's wierpen haar nieuwsgierige blikken toe. Het was een dag van triomf en glorie.

Vroolijk, het hoofd vol schitterende droomen voor haar dochters toekomst, wekte mevrouw Sonska Maniuta, om haar te herinneren dat zij spoedig naar de bron moest gaan om zich in al den glans van haar frisch morgentoilet te vertoonen. Om het luie kind tot opstaan te bewegen, maakte zij het venster open en riep:

‘Maniuta! kijk eens! een bouquet! O, 't is heerlijk als in een roman!’

Maniuta sprong van vreugde op.

‘Weide- en boschbloemen! Een bouquet welsprekend als een gedicht.’

‘'t Is alleen mijnheer Zeno (de schrijver) die zoo'n idee heeft kunnen hebben,’ meende de moeder en zich bedenkende: ‘ten minste als het de vorst niet is.’

Maniuta stond voor het smalle spiegeltje haar prachtig

blond haar te kammen, en achtte het aan haar waardigheid verplicht te zeggen:

'Dat is mij heel onverschillig van wien zij komen; zij zijn mooi en vallen in mijn smaak. De rest is mij onverschillig.'

Zij hield er een eeredienst van het schoone op na, sedert zij schilderlessen nam van een groot kunstenaar in Warschau.

Bij de bron lorgneerde de vorst alleen een pas aangekomen actrice.

'Hij speelt de onverschillige,' verklaarde mevrouw Sonska, toch wel een beetje teleurgesteld.

Daarentegen haastte zich de heer Zeno het gesprek van gisteren weer aan te knoopen.

'Ik zei je immers dat hij 't was,' blies de moeder in het oor van het meisje.

Maar Maniuta schudde ongeloovig het hoofd.

Na eenige glazen water gedronken en de honderd verplichte passen gedaan te hebben begaven de badgasten zich elken morgen naar een café, verscholen in de boschjes.

Bij deze veelbezochte plaats wachtte een troep bedelaars op de gulheid der heeren. Men zag er een staalkaart van alle ellenden der Galiciërs; de hoofdtoon was: hongersnood. Ruthenen en Tziganen, mannen met havelooze gezichten, ontvleesde vrouwen met haar zuigelingen op den arm vroegen van het menschelijke medelijden een stukje brood.

Deze brutale tentoonstelling van ellenden schokte het ultra-esthetische gevoel van mijnheer Zeno en hij zeide aan Maniuta met een gebaar van walging:

'Wat 'n afschuwelijke

Bij deze veelbezochte plaats wachtte een troep bedelaars.

sociale wond, die bedelarij!'

Zij wierp eenig klein geld in die eeuwig gestrekte handen en riep plotseling met schitterende oogen uit:

'Zie eens daar ginds! - tegenover ons een Tzigaan. Daar staat hij! Wij ontmoetten hem gisteren in het park. Hij is zoo beeldschoon. - Ik was er door getroffen. - Men zou zeggen een Vélasquez.'

'O vergeef mij - een gemeene Tzigaan zal nooit die aristocratische fijnheid bezitten, waarvan alleen de groote heeren de aangeboren en onverdelgbare teekens dragen,' verklaarde de heer Zeno, vast overtuigd effect te maken.

Intusschen wendde Maniuta, zonder acht te slaan op haar geleerden vriend, geen blik af van den Tzigaan, die achteloos leunend tegen den muur met zijn hooge gestalte boven al die hurkende of knielende bedelaars uitkwam.

Hij had zeker den uitroep van het jonge meisje gehoord, want onder zijn lange zwarte wimpers flikkerde een vurige blik; maar als een echte zoon van dat trotsche en veinzende ras, wist hij de onverstoorbaarheid te bewaren, die hem onderscheidde van dat bedelachtige, kruipende volk.

Maniuta keerde zich tot haar moeder.

'Mama! daar is mijn mooie Tzigaan. Ik ga mijn album halen om hem te schetsen.'

'U bezit dus alle talenten,' riep de heer Zeno verrukt.

'Staat u mij toe met u mee te gaan om dit kostbare album te halen, dat ik zoo vurig verlang te zien?'

Mevrouw Sonska aarzelde, tusschen twee vuren; zij wilde haar dochter gelegenheid geven haar talent te vertoonen, maar ook een einde maken aan deze bewondering, die zij ongepast vond.

Na eenig nadenken zeide zij op vriendelijken toon:

'Goed, kindlief! ga maar met mijnheer Zeno. Ik wacht je hier!'

Als een jonge dame gewoon in een man des volks een huisdier te zien, keek Maniuta in het voorbijgaan den Tzigaan scherp aan; zijn oogen drukten diepe dankbaarheid uit.

Lachend zeide zij tot Zeno:

'Hij ziet er tevreden uit. Hij weet dat hij mooi is.'

'Schoonheid is iets zeer betrekkelijks,' zeide het alles behalve mooie mannetje en sloot zijn face-à-main met een zenuwachtig gebaar.

Uit goedhartigheid gaf Maniuta hem gelijk.

'Ja, alles is betrekkelijk in deze wereld!'

Zij waren spoedig terug; het beroemde album werd door mijnheer Zeno gedragen met een zoo voldaan gezicht, alsof hij tot de wandelaars zeide:

'Zie eens, ik vervul reeds mijn rol van pretendent.'

Maar het jonge meisje riep teleurgesteld uit:

'De Tzigaan is verdwenen!'

Nergens meer een Tzigaan. Hij was den heelen dag onvindbaar en de heer Zeno herhaalde altijd met het album onder den arm:

'Wat 'n bruut! Hij heeft zijn geluk niet kunnen vooruitzien door zoo'n mooie hand te worden geportretteerd.'

Het geheimzinnige bouquet kwam elken morgen terug op de vensterbank van Maniuta. Mevrouw Sonska schreef het beurtelings toe aan een tiental onvermoeide volgers van haar dochter. Deze begrepen niets van de toespelingen der goede vrouw op 'bloemen van den dageraad' en 'anonieme huldebewijzen.' Dit geheim verheugde Maniuta; zij droomde gaarne van dezen onbekende, aan wien haar verbeelding alle mogelijke goede eigenschappen toedichtte.

Intusschen mishandelde zij den armen Zeno hoe langer, hoe meer; hij werd bij den dag verliefder, zoodat hij de helft van zijn zelfbehagen verloor en zich dom voelde worden om er van woede over te huilen.

Hij werd blijkbaar begunstigd door de moeder, want mevrouw Sonska begon te merken, dat op het punt van trouwen droomerijen niet veel beteekenen. Mijnheer Zeno was de eenige die ernstig verliefd scheen op Maniuta, en in staat was met haar te trouwen. Zij bewees hem dus een welwillende sympathie.

Het jonge meisje deelde deze zienswijze niet, en toen eens op een tochtje in het gebergte Zeno alleen naast haar ging op een smal pad, mompelde hij de eerste woorden van een bedeesde liefdesverklaring; maar Maniuta ontnam hem het woord door een spottende waarschuwing:

'Pas op! U gaat glijden. En 't is gevaarlijk. Er zijn afgronden!'

Hij wist het, de ongelukkige bijziende; hij was doodsbenauwd een verkeerden stap te doen. Toch zeide hij gekwetst:

'Lombroso heeft gelijk met te beweren dat de vrouwen wreed zijn en dat haar gevoel nooit dat van den man zal evenaren.'

Maniuta richtte zich op, diep beleedigd:

'Lombroso is onrechtvaardig in zijn waardeering van de vrouwen en oppervlakkig ook, als vele mannen trouwens. Ik verwachtte dit citaat niet van u; 't zou zijn alsof ik u dien criticus citeerde, uw doodsvijand die in uw boeken niets gevonden heeft dan zinnen en woorden....'

Terwijl de heer Zeno uit het veld geslagen bleef stilstaan sprong Maniuta weg, zoo vlug dat de ongelukkige bijziende man haar uit het oog verloor. Waar was zij verdwenen? Klauterde zij over de rotsen? Was zij verder gegaan of teruggekeerd bij

de andere dames, die uit voorzichtigheid langzamer den berg opklommen? Zeno wist er niets van dan dat hij alleen bleef met doorwond hart.

Hij riep eerst zachtjes, toen heel hard:

'Juffrouw Maniuta!'

Niets! Volmaakte stilte, behalve het gezang der vogels! Hij beschuldigde zich in den geest onhandig te zijn geweest en zond Lombroso den vrouwenhater naar alle duivels.

Hij trachtte in het kreupelhout te dringen, zette zijn face-à-main op, om de vluchtelingen te ontdekken, maar hij gleed uit en brak haast den nek. Eindelijk besloot hij maar af te dalen, heel benauwd, en hopende Maniuta bij haar moeder terug te vinden.

Maniuta meende nog altijd dat haar aanbidder haar volgde en vluchtte maar voort, klom over de rotsen, bukte zich om te verdwijnen onder de takken en liep weg, ver, heel ver. 't Scheen haar toe of zij altijd zijn stappen dicht achter zich hoorde.

Doodmoede liet zij zich op het mos neervallen, leunend tegen een rots, blijde ontkomen te zijn aan het gezelschap en aan Zeno, die haar nu verbazend belachelijk voorkwam. Zoo bleef zij een goed half uur, verrukt alleen te zijn, droomend en heidebloemen plukkend, die rondom haar bloeiden.

Eensklaps hoorde zij de takken zich bewegen. Zeker het onbevallige hoofd van den heer Zeno te zien verschijnen, stond zij op, nam een waardige houding aan en maakte een bijtenden volzin klaar, om hem als een pijl af te schieten.

Maar zij zweeg verrast; vóór haar stond de Tzigaan, de mooie Tzigaan, die sedert den dag dat zij hem wilde schetsen haar scheen te ontvluchten. Zij had hem maar heel in de verte gezien in het park. Hij stond voor haar blootshoofds, met neergeslagen oogen, de armen over de borst gekruist; zacht en biddend vroeg hij:

'U is verdwaald in het gebergte?'

Zij aarzelde een seconde vóórdat zij antwoordde, een weinig angstig, maar de nederige toon van den Tzigaan stelde haar gerust en zij zeide dat zij werkelijk niet goed wist welken weg in te slaan om naar Kryniça terug te keeren.

'Wees u niet bang, ik zal u geleiden, als u het mij toestaat!'

'Heel goed! Geleid mij!'

Zonder iets te zeggen, ging hij vooruit, nu en dan met een vluchtigen blik zich overtuigend of zij hem nog altijd volgde.

De weg was prachtig uit artistiek oogpunt, maar niet makkelijk; telkens moest hij bij elken stap de ineengestrengelde takken en struiken terzijde schuiven, maar hij baande den weg zonder zich te bekommeren over letsel, al zijn zorg bewarend voor het jonge meisje.

Maniuta genoot eerst buitengewoon van dit avontuurtje. Zij ademde met volle longen de zuivere lucht in en zag met welgevallen naar haar gids Boven hun hoofd schitterden de bergtoppen in een warm rood; de laatste weerschijn der ondergaande zon en het gelaat van den Tzigaan scheen Maniuta toe, stralend van een zonderlinge, phantastische schoonheid. 't Was haar of zij overgebracht was in een tooverwereld; zij voelde zich aangegrepen door een onbeschrijfbaar

.... sprong Maniuta weg.

gevoel van halve bewusteloosheid, waarin zich het besef der werkelijke dingen verloor. Om zich te ontrukken aan deze bedwelmende matheid begon zij te zingen, in de hoop aangehoord te worden en de aandacht te trekken van den een of anderen wandelaar, al was 't dan ook maar alleen mijnheer Zeno.

Haar melodieën hadden echter geen uitwerksel, maar eenige minuten later nam haar gezel dezelfde noot op, en met het bijzondere talent der Tziganen voor de muziek, improviseerde hij er een antwoord op zonder woorden.

't Was eerst als een kreet, in mineur gemodeleerd, een diepe melancholie uitdrukkend. Toen na een korte pauze ontrolde zich een volzin klagend, wanhopig, bedroefd. Na dien nieuwen kreet van zulk een geweldige passie, dat Maniuta er van huiverde, een finale van enkele noten alleen, bijna als een snik wegstervend in een zucht.

Zij riep ontroerd tot in het diepst harer ziel:

'Wat is het mooi! Wat zing je goed! Nooit heb ik nog zoo'n heerlijk lied gehoord!'

Hij keerde zich naar haar, glimlachend, zonder iets te zeggen; zij was 't die de oogen neersloeg als bij instinct, en plotseling vroeg zij:

'Zijn wij nog ver van Kryniça?'

Want het woud werd steeds dichter en zij herkende nergens den weg, dien zij met Zeno had gegaan.

Hij antwoordde niet; van tijd tot tijd bukte hij zich om een bloem te plukken, en toen hij haar het bouquet reikte, dat hij verzameld had, gaf zij een gil, want dit bouquet was gelijk aan dat, hetwelk zij elken morgen ontving.

Zij leunde rillend tegen een boom; de Tzigaan zag haar recht in het gelaat, de lippen stom, maar de oogen al te welsprekend.

Zij voelde plotseling dat een groot gevaar haar omzweefde - iets als een gewelddadigen dood - en bevend over haar heele lichaam begon zij zacht te klagen als een klein meisje over haar moeheid, haar verlangen terug te keeren naar haar moeder!

Zij herhaalde telkens:

‘Ik ben zoo moe - ik heb 't zoo koud!’

En haar oogen vulden zich met tranen.

Hij begreep dat zij leed, en dadelijk bluschte onder zijn half gesloten oogleden de diepe glans van den egoïstischen hartstocht uit en verdween in diepe aandoening.

Hij wierp op dit zoo teer en aanvallig kind een blik van matelooze genegenheid. De hand op zijn hart, als legde hij een eed af, sprak hij:

‘Gij zult terugkeeren naar uw moeder. Zeker, gij zult uw huis weerzien; wees niet bang!’

‘Goed,’ hernam Maniuta zacht, en haar vertrouwen keerde terug. Zij nam het bouquet op, dat hij naast haar had gelegd op een rots, en ademde den geur er van in, niet zonder eenige coquetterie.

Zij ging nu weer voort door het struikgewas, onder de dennen, diep door het mos en het gras. Onder een hemel, waarvan de fijne tinten, blauw, paars en rose, bleeker werden onder den lichten sluier der avondschemering, scheen de geurige adem van het mos als een zacht tochtje over de slaperige natuur te zweven.

‘Zing nog meer!’ zeide Maniuta tot haar gids.

Hij zag haar bedroefd aan; naast hen liet een vogel zijn scherpe en vroolijke trillers hooren.

‘Hij zingt beter dan ik,’ sprak de Tzigaan, ‘maar zijn hart is ook blijde.’

Rauwe keelgeluiden, kindergeschreeuw, paardengehinnik, ontrukten plotseling Maniuta aan haar vage droomen.

Zij waren in een klein dal, omgeven door reusachtige boomen. Een kamp van Tziganen omringde het hoogopvlammende houtvuur. Bij een wagen, bedekt met zeildoek, speelde een troep geheel naakte kinderen.

Een nog jonge vrouw, maar vreeselijk verflenst, hurkte op den grond en schilde aardappelen.

Een oud wijf met een roofvogelsprofiel warmde bij het vuur haar door jicht verstijfde vingers. Jongens van twaalf en veertien jaar waren met de paarden

bezig en twistten in hun hard en scherp dialect.

Toen zij Maniuta en haar geleider zagen, liep de heele bende naar hen toe, behalve de oude vrouw, die in de verte een onverstaanbaar gekras deed hooren.

Het jonge meisje ging onwillekeurig terug; de Tzigaan verstrooide door een paar snel uitgesproken woorden het heele troepje. De vrouw alleen bleef bij hem, hem koesterend met een blik van hartstochtelijke teederheid.

Maar na eenige korte volzinnen veranderde plotseling het gezicht der Tzigane. Zij barstte woedend in verwijtingen en verwenschingen uit.

Hij werd ook schrikwekkend; met een enkel woord en een dreigend gebaar bedwong hij haar en zij ging gehoorzaam en gebogen naar den wagen, waar zij iets scheen te zoeken.

Toen sprak de Tzigaan met een zachte stem, een zonderling contrast met zijn boosheid van zooeven, tot Maniuta:

'U moet hier een oogenblik rusten en een druppeltje Hongaarschen wijn drinken. Dan gaan wij heen, dadelijk daarop, en u behoeft niet bang te zijn.'

Hij deed zijn serdak (mantel) af, legde hem over den grond en smeekte het jonge meisje hierop te gaan zitten. Zeer moede liet zij er zich op neervallen. De kinderen dwaalden in de verte en durfden niet naderen; zij haalde haar portemonnaie uit, maar de Tzigaan hield haar met een bijna bevelend gebaar terug:

'Bewaar uw geld. - U moet het niet doen. - Neen, neen!'

En daar de oude steeds voortging met te razen, gebood hij haar brutaal te zwijgen. De jonge vrouw bracht aardbeien in een klein mandje van beukenbast en een gekurkte flesch. De Tzigaan nam haar alles uit de handen, en vóór Maniuta knielend, bediende hij haar zelf.

Op het naïeve aandringen van haar 'mooien Tzigaan' nam Maniuta een paar aardbeien en dronk een weinig van den wijn, echte Hongaarsche Tokayer.

Zij vroeg den Tzigaan:

'Je woont dus hier?'

'Vandaag hier, morgen weet men niet waar.'

'En - ben je getrouwd?'

Hij antwoordde onverschillig met een minachtend gebaar.

'Ik heb een vrouw.'

Maniuta wees met den vinger de Tzigane aan, die niet ver van haar hurkte, en fluisterde:

'Deze?'

Hij zuchtte bevestigend; even bleef zij nadenken; toen vroeg zij nog:

'Hoe heet je?'

Het was de vrouw, die driftig in de rede viel en antwoordde:

'Yanossik! mijn mooie Yanossik! mijn meester, mijn koning!'

'Zottin!' riep de Tzigaan en stond op om haar weg te jagen.

Maar zij naderde Maniuta, en begon druk te praten.

'Mijn schoone jonkvrouw, ik ben geen zottin; geef mij maar uw kleine hand, zacht als fluweel, ik zal u uw toekomst voorspellen, geef ze mij!'

'Ga heen!' bromde Yanossik, blijkbaar ongerust.

'Maar ik wil dat zij mij mijn toekomst voorspelt,' verklaarde Maniuta en reikte haar de hand toe, die zij van den handschoen ontdeed.

De Tzigane boog zich, bleef eenige seconden lang als aangegrepen zwijgen, trok stuipachtig met haar oogen en riep:

'Wee, wee, wee! Uw oogen zullen tranen storten, uw borst zwellen van zuchten en gij zult levend begraven worden, tot de aarde uw klein blank lichaam verslindt.'

'Zwijg, hond!'

En de Tzigaan liet haar met een harden slag onder de boomen rollen. Zij bleef uitgestrekt liggen, met het gezicht tegen den grond en huilde telkens maar:

'Wee, wee, wee!'

'Laat ons gaan, spoedig!' smeekte Maniuta.

De Tzigaan bedreigde zijn vrouw met opgeheven vuist en stelde toen het meisje gerust:

'U mag niet bang zijn!'

Ondertusschen sidderde hij ook.

Zij vertrokken zwijgend. De Tzigaan somber met hangend hoofd, Maniuta zenuwachtig, het hart gedrukt door een onverklaarbare droefheid. 't Was bijna nacht. Diepe kalmte heerschte in het bosch; de krekels zongen hun eentonig refrein, de zoete geur van gemaaid hooi, vochtig van dauw, zweefde door de lucht. Zij gingen eerst snel, toen vertraagden zij langzamerhand den tred. Onbegrijpelijk, Maniuta voelde niet de minste vreugde bij de gedachte in haar wereld terug te keeren. Zij was bedroefd en had lust om te schreien.

Eensklaps weerklonken herhaalde kreten, die haar en haar gezel deden opspringen. Maniuta herkende de stemmen van haar moeder en van mijnheer Zeno.

Men zag hen op den weg, omringd door gidsen, die lantaarns droegen.

Toen mevrouw Sonska haar dochter terugzag, viel zij bijna in flauwte. Zeno herhaalde:

'God zij geloofd!'

En Maniuta, wonderlijk onverschillig, vertelde met kalme, doffe stem dat er geen reden was zich ongerust te maken, want zij had zich terug laten brengen door een gids, en dank aan hem had zij volstrekt geen gevaar geloopen.

'Waar is hij, die brave man?' vroeg mijnheer Zeno, zijn portemonnaie zoekend.

Maar de Tzigaan was gevlucht zonder een belooning af te wachten.

Den volgenden morgen lag er geen bouquet op de vensterbank. Mevrouw Sonska verwonderde er zich een weinig over.

Daags daarna waren de bloemen niet alleen weer op de gewone plaats, maar nog bevond zich daarin verscholen een klein pakje, gewikkeld in een rooden lap. Dit pakje bevatte juweelen, zooals de boerinnen dragen: een zilveren ring, eenige snoeren koralen, oor-

ringen van doublé en tusschen dat alles een prachtige antieke broche met diamanten van het zuiverste water.

'Wat, - wat beteekent dat!' riep mevrouw Sonska geheel bedremmeld.

Maniuta, voor wie dit naïeve huldebewijs niets geheimzinnigs had, werd doodsbleek; een ernstige ongerustheid beving haar.

De Tziganen hadden den naam van diefachtig te zijn als eksters; ongetwijfeld kwamen deze paarlen voort uit een verdachte bron. Waren zij niet door haar zonderlingen vereerder gestolen?

Geheel onder den indruk van deze onderstelling en zelfs verschrikt wierp Maniuta zich in de armen harer moeder en verhaalde toen haar landelijken roman.

Mevrouw Sonska trilde van verontwaardiging.

'Men moet zoo'n schurk stokslagen geven, een schooier die de oogen durft opheffen tot een dame!'

In tranen badend mompelde Maniuta dat de arme Tzigaan zeer bescheiden, zeer nederig, poëtisch en aandoenlijk was geweest.

Deze lof bracht de oude dame geheel van streek. En na haar dochter flink beknord te hebben, nam zij het noodlottige geschenk mede en zeide:

'Geen woord over dit alles! Ik weet wat mij te doen staat. Ga rusten en denk er niet meer aan. Je moeder waakt over je eer.'

Een half uur later ging zij naar den Vertegenwoordiger der 'Keizerlijke-Koninklijke-Oostenrijksche-Hongaarsche', dat wil eenvoudig zeggen den politiecommissaris, en vertelde hem zonder blikken of blozen hoe zij gezien had dat een Tzigaan, Yanossik genaamd, in het voorbijgaan dit pakje op het balkon van haar villa had geworpen.

'Hij heeft zich willen ontdoen van dit gestolen voorwerp uit vrees van vervolgd te worden,' sprak de commissaris, zeer overtuigd van eigen onfeilbaarheid. 'Wat 'n brutale schelm! Wees maar gerust, mevrouw, hij wordt dadelijk ingerekend. Ik dank u zeer voor de zoo juiste aanwijzingen, waarmede u de justitie wel heeft willen inlichten.'

En 's middags, toen iedereen zich begaf naar het lievelingscafé, brachten twee agenten, gevolgd door een zwerm leegloopers en straatjongens, den Tzigaan naar het bureau van politie.

Achter hen liep huilend, verwilderd de Tzigane, om haar Yanossik, haar mooien Yanossik, haar meester, haar koning roepend.

'Hij is onschuldig, goeie heeren, laat hem los! Hij is onschuldig als het kind dat pas geboren is.'

'Dat zeggen zij altijd, die rakkers,' mompelde het verontwaardigde volk.

'Wat is er toch?' vroeg de heer Zeno, zijn face-à-main zoekend.

Mevrouw Sonska, die dezen morgen den arm harer dochter niet losliet, wees hem op de schoonheid van het landschap en leidde zoo zijn nieuwsgierigheid af.

Vóór den commissaris verdedigde zich Yanossik eerst met alle kracht tegen de beschuldiging van diefstal. Maar op het gezicht der juweelen bedekte hij de oogen met beide handen en zeide geen woord, wat als een bewijs van zijn schuld werd aangezien.

Men sloot hem op in een voorloopige gevangenis. Den volgenden morgen moest men hem brengen naar de hoofdstad van het district. Maar toen men hem heel vroeg

kwam halen, was de Tzigaan dood; hij had zich aan een balk opgehangen met een stuk touw, dat hij misschien ergens in een hoek had gevonden.

De meid van den commissaris verhaalde de gebeurtenis aan andere meiden op de markt. Deze brachten de geschiedenis aan haar meesteressen over, en zoo kwam het dat Maniuta bij haar ontwaken den volgenden morgen den wreeden dood vernam van Yanossik.

Zij gaf een gil en viel in onmacht.

Vanaf dezen dag konden noch de zorgen, noch de berispingen van haar moeder de gedruktheid wegnemen, die zich van het jonge meisje had meester gemaakt.

Men zag haar dagelijks meer en meer verkwijnen en bleek worden; haar oogen waren rood van de tranen die zij stortte, ‘zonder eenige reden,’ verklaarde mevrouw Sonska aan de dokters, die er niets van begrepen.

Achter hen liep.... de Tzigane.

Daags vóór haar vertrek uit Kryniça verklaarde Maniuta aan haar moeder, dat zij in een klooster wilde gaan.

Smeekingen, tranen, toorn der ouders, niets bracht haar besluit aan het wankelen. Zij nam den sluier aan.

En zoo werd zij werkelijk aan den voet van het altaar levend begraven onder de witte lijkwade.

Een gelukwensch.

Een gelukwensch met bloemen, uitgesproken door een allerliefst snoezig kind, dat met den lach vol blijdschap grootmoeder begroet, o zeker! een Nieuwjaar, zoo begonnen, kan niet anders dan zeer gelukkig zijn; 't is of mèt de lieve kleine jeugd en poëzie binnenkomen in het stille huis der oude vrouw.

Met een gebaar, vol opgetogenheid ontvangt zij bloemen, kind en wensch; zelfs poes wil er haar deel van hebben. Met den staart in de lucht en het kopje vooruit komt zij nader om ook haar deel te krijgen van den gelukwensch; en waarom niet? De belangen van de vrouw zijn immers de hare; ook voor haar is de kleine meid het zonnetje in huis, de prettigste, joligste speelkameraad!

Geluk dus, grootmoeder! geluk, lief kind! en geluk ook, deelnemend poesje! Mogen met die bloemen zegen en welvaart over uw drempel worden gebracht!

Een lafaard.

't Is niet alleen bij de menschen, dat zij, die 't meeste praats hebben in tijden van rust, zoodra het gevaar nadert zich laf en vreesachtig toonen. De vos op onze plaat is een gevangene; in een onzalig uur is hij in de klem geraakt en als een afschuwwekkend voorbeeld heeft de boer hem aan een ketting gelegd en een hondenhok tot verblijfplaats aangewezen.

Reintje is daar niets op zijn gemak; die gedwongen rust valt volstrekt niet in zijn smaak, en dan moet hij soms de kwellingen van Tantalus lijden, als op eerbiedigen afstand van hem zijn gevederde lievelingen rondloopen.

Och! och! wat moet hij wel voelen, als hij die vette kippen, die malsche eenden daar in de verte vrij en vroolijk ziet rondgaan, maar - in de verte, want al zit hun aartsvijand ook aan nog zoo'n stevigen ketting vast, vertrouwen doen zij hem nog niets, zij begrijpen heel goed dat hij als gevangene nog altijd dezelfde lekkerbek is van gisteren en eergisteren en niets liever zou willen dan het een of andere onnoozele kuikentje, dat zich binnen zijn bereik waagt, aan te vallen en te verslinden.

Maar zij passen wel op. Eén slechts durft de kat wel de bel aanbinden, en dat is de kalkoensche haan, een kolossaal beest, die niet bang is voor tien vossen; die zal den gevangen roover eens vertellen wat hem en zijn kameraden op het hart ligt.

't Is een verbazende strafrede, die de verontwaardigde kalkoen daar houdt, en Reintje moet luisteren of hij wil of niet. Indrukwekkend staat de wreker daar, met opgeheven kop, vuurrood een schril keelgeluid uitstootend, de vogelentaal, onzen vos maar al te goed bekend, en hij kruipt ineen onder al die verwijtingen en vlucht weg, hoog boven zijn hok; angstig kijkt hij zijn vijand aan, de vrees glimt uit zijn oogen - o, hij is zoo bang, die anders in het geniep alles durvende, wreede lafaard!

Geschiedenis van de Kookkunst.

Zonder nu juist zoover te gaan om als zekere dwepers te beweren, dat de kookkunst een zeer belangrijke tak van wetenschap is, moet men toch met Brillat Savarin erkennen, dat zij de oudste der kunsten is, ongetwijfeld omdat zij beantwoordt aan de eerste behoeften van den mensch en zelfs noodzakelijk is tot het behoud van zijn leven.

Zij bepaalt er zich niet alleen toe de spijzen heerlijk te koken, zij heeft ook ten doel ze zoodanig te bereiden, dat zij voedzaam, licht verteerbaar en aangenaam van smaak zijn.

't Is dus niet te verwonderen dat de kookkunst van het begin af in hoog aanzien heeft gestaan en zij nauw verbonden is met den vooruitgang der beschaving.

In onzen tijd is 't eindelijk gelukt haar tot een kostbaar hulpmiddel te maken voor het behoud en het herstel der gezondheid.

Vandaar dat de geschiedenis der kookkunst een belangrijk onderdeel is der historie van de beschaving, waarvan zij als het ware de vorderingen aangeeft, en een bron opent van zeer interessante bijzonderheden, waaruit zelfs anderen dan lekkerbekken kunnen putten.

I.

De mensch is het eenige schepsel, dat het voedsel niet tot zich neemt zooals de natuur het aanbiedt, maar het op de een of andere manier toebereidt. De belangrijkste verandering die hij 't laat ondergaan geschiedt door het koken; de uitvinding van het koken is dus het uitgangspunt geweest van de kookkunst, en deze ontdekking hangt nauw samen met die van het vuur, welke zich in den nacht der tijden verliest, want men vindt in de overblijfselen uit de steen- of tertiaire-periode bewijzen, dat men zich reeds toen van het vuur tot bereiding der spijzen bediende. Ook kan men vrij nauwkeurig opmaken wat er toen gegeten werd: beren-, herten-, varkens- en paardenvleesch, visschen, groenten, vruchten enz.

Toch schijnt de mensch zich in die vóórhistorische tijden meestal te hebben tevredengesteld met het eten van rauwe spijzen, vooral rauw vleesch, een gebruik dat thans nog door vele minder ontwikkelde volksstammen gevolgd wordt. De Eskimo's en vele Polynesiërs eten rauwe visschen, schelpdieren en vleesch; eerst toen de landbouw uitgevonden was en men koren leerde bereiden, begon men algemeen tot het koken over te

gaan, dat voor sommige bewerkingen daarvan onontbeerlijk was.

Eigenlijk begint dus de kookkunst met het bakken van brood; reeds de Egyptenaren schijnen het in de hoogste oudheid gekend te hebben; tegelijk met den landbouw ontwikkelde zich de kunst der pottenbakkers en hierdoor werd een der voornaamste bewerkingen van de kookkunst mogelijk, nl. het koken in water.

Vroeger, vóórdat er potten en pannen waren, kende men maar enkel het braden, en zoo is het koken in water een belangrijke schrede vooruit geweest; hierdoor kreeg men smakelijker en verteerbaarder spijzen in groote verscheidenheid.

Het eerste gevolg van de volmaking van den landbouw was de voorbijgaande gunst der plantaardige voeding. Maar hieruit volgt volstrekt niet, dat de mensch van nature vegetariër is, zooals sommige voorstanders van dit régime beweren.

De mensch is alleen maar door de omstandigheden vrucht- of grasetend; zoodra deze veranderen wordt hij alles-etend.

Gedurende de ijsperiode maakte de verandering van het klimaat een verandering in het voedingssysteem noodzakelijk. Men kreeg behoefte aan krachtig vleesch en vet, niet alleen omdat de daling der temperatuur dit vereischte, maar ook omdat ten gevolge daarvan de boomen en planten vernield waren geworden òf naar het Zuiden verdrongen werden. Van dien tijd begonnen de vóórhistorische stammen zich te voeden met de dieren waarop zij jacht maakten, en zich met hun huiden te kleeden, en zoo is de mensch polyphaag - dat is alles-etend - geworden.

Het vegetarisme heeft dus niets te maken met de natuurlijke neigingen van den mensch; het gebruiken van plantaardig voedsel is eer een gevolg van hoogere beschaving, daar de aan zich zelf overgelaten wilden bij verkiezing het rauwe of geroosterde vleesch van dieren en zelfs menschen eten.

De mensch is volstrekt niet uitsluitend plantetend door de gesteldheid zijner tanden of door de inrichting zijner ingewanden. De plantaardige spijzen bevatten minder vetgehalte en eiwit dan het vleesch, ook is hun voedzaamheid geringer, vandaar dat men een veel grooter hoeveelheid groenten en vruchten zal noodig hebben voor zijn voeding dan vleesch. Ieder mensch heeft per dag van 60 tot 100 gram eiwit noodig; hiervoor zou men dus 350 gram kaas en 450 gram vleesch moeten eten, terwijl men om diezelfde hoeveelheid eiwit binnen te krijgen 2 kilo brood of 5 kilo aardappelen noodig heeft, hetgeen de verteringsorganen te zwaar belast en voor de functiën der hersenen een beletsel is. Op den duur brengt een al te overdadig gebruik van plantaardig voedsel ziekten van lever en ingewanden voort.

Maar ook het uitsluitend eten van vleeschspijzen heeft zijn bezwaren; men weet tegenwoordig dat de suiker in het menschelijk lichaam het best de vertering der spijzen bevordert. Nu zijn de planten oneindig rijker aan suiker dan het vleesch; het eiwit en het vet kunnen zich ook wel omzetten in suiker door middel van de lever, maar dit vereischt een grooter hoeveelheid van kracht en brengt een soort van opwinding voort, onbekend aan hen, die zich alleen met groenten en vruchten voeden. Vandaar dat men aan zenuwzieken een plantaardig dieet oplegt om hen te kalmeeren; vandaar dat men elk uitsluitend regime, hetzij vleesch- of plant-etend, moet veroordeelen, daar het behalve in eenige bepaalde gevallen veel schadelijker is dan gezond, en de mensch behoefte heeft aan een afwisselend gebruik van vleesch, groenten en vruchten.

II.

Sedert het begin der beschaving was dus de voeding betrekkelijk verscheiden, zooals de oudste letterkundige en geschiedkundige gedenkteekenen van alle volkeren het bewijzen. Men herinnere zich slechts de feestmalen door den goeden Homeros beschreven; men kende nog niet de fijnheid en uitgezochtheid der spijzen, maar daarentegen ontbrak het sappige vleesch niet, evenmin als de dranken, geschikt om den moed der krijgslieden en het vuur der dichters aan te wakkeren. Toch was hun wijze van voeding grof, zooals ook het geval was bij de Kelten, Kimbriërs en Batavieren vóór de overwinningen der Romeinen. Over het algemeen vindt men deze bijna uitsluitende vleeschvoeding bij de meeste veroverende volken.

De Grieksche kookkunst bleef niet altijd op diezelfde lage trap als ten tijde van Achilles en Patrocles. De Atheners kenden ten tijde van Pericles reeds de methodische en ingewikkelde inrichting der feestmalen. Hoewel Sparta met haar beroemde zwarte soep het voorbeeld gaf, bezaten de Atheners reeds een verscheidenheid en overvloed van spijzen, welke thans nog niet overtroffen wordt.

Behalve schapen-, ossen-, varkens- en geitenvleesch, gebruikten de Atheners gaarne de kapoenen, eenden en vooral vette ganzen, door de omliggende dorpen aan de stad geleverd. Hierbij voegden zij allerlei soorten van wild en gevogelte en alle visschen, die de Grieksche Archipel opleverde. Zoo waren de sardijntjes, anders voor armenkost gehouden, een fijne schotel wanneer zij in kokende olie waren gebraden.

De rijke Atheners, die goede tafelkenners en lekkerbekken waren geworden, zochten van verre de zeldzame kostbare spijzen, die hun land niet opleverde; zoo lieten zij palingen komen van het meer Copais, van den Hellespont en de Zwarte zee. Groenten werden niet veel gebruikt, ten minste in de gegoede klassen; met de zuring, zoo hooggeprezen door Xenophon, en andere groenten van hetzelfde soort, ziet men op hun tafels haast geen andere groenten verschijnen dan komkommers en asperges, die zij meestal rauw aten, maar zij stelden de champignons het hoogste; ook verbouwden zij eenige graansoorten en maakten heel weinig en slecht brood. Daarentegen hadden zij lekkere vruchten, vijgen, rozijnen, appelen, kweeperen, amandelen, olijven, dadels. Zij maakten ook pasteien van haas en

kleine vogels, gebak van gerst, melk en olie, die zij suikerden met honig en wafels, die men at in wijn gedoopt.

Methaeus, schrijver van een zeer interessant boek, ‘De Siciliaansche kok’, geeft allerlei inlichtingen over de Grieksche keuken. Door middel van olie, azijn,

EEN GELUKWENSCH. Naar O. Kirberg. (Zie blz. 82.)

honig, eieren, komijn, menthe, koriander, wortelen, knoflook, thijm, uien enz., maakten de Grieken geurige sausen om bij gebraden vleesch te worden gegeten. Men had niet altijd zout bij de hand en suiker evenmin, want de honig bleef meer uitsluitend voor de gegoede klasse bewaard. Men gebruikte hout om het vuur op te stoken, om te braden olie, en geen vet of de nog zeldzame boter. Van dranken kenden de Grieken, behalve honigwater en verschillende aftreksels, vele goede en sterke wijnen, zooals van Corinthe, van Icarië en Zacynthe en de zoete wijnen van Chio en Thasos.

Zoo hadden de ware kannibalenfeesten uit de eerste tijden plaats gemaakt voor geregelder en soberder malen.

Hieronder het menu van zulk een Grieksch feestdiner:

Eerste gerecht: rauwe of gebakken schelpdieren, versche pauweneieren, varkenspooten, worsten, wilde zwijnenlever, lamskop, kalfsvleesch, kleine vogels in saus.

Tweede gerecht: wild, gevogelte, gekookte en gebakken visch met verschillende sausen.

Derde gerecht: Vruchten en gebak.

Men vindt in dit menu reeds dezelfde volgorde, die men thans nog bij de maaltijden in acht neemt; zij is trouwens niet willekeurig, maar beantwoordt aan de eischen der

gezondheid. Om te beginnen neemt men de spijzen die de afscheiding van het speeksel bevorderen, zooals de bouillons, de soepen, dan de voedende spijzen, rijk aan eiwit, vet en koolhydraten, d.w.z. vleesch, wild, visch, meelachtige groenten, pasteien. Verder de alcoholische dranken, ijs, salades, vruchten, die de vertering der zwaardere gerechten moeten bevorderen; eindelijk de kaas, die een zeer belangrijke rol speelt in de afscheiding der stoffen.

In het oude Rome was de voeding eerst ook even grof als in het Homerische Griekenland, maar met de ontwikkeling der republiek verfijnde zich ook de smaak, en de Grieksche en Siciliaansche koks brachten aan de Romeinsche patriciërs het geheim hunner fijnste schotels; ook werd de Latijnsche keuken verrijkt door recepten, ontleend aan de verschillende overwonnen volken, vooral in het Oosten.

Om deze recepten uit te voeren, werd de geheele wereld schatplichtig verklaard; men liet uit Afrika

EEN LAFAARD. Naar W. Gräbhein. (Zie blz. 82.)

truffels en kalkoenen komen, uit Gallië hammen, uit Spanje konijnen, uit Scythië steuren en uit Oost-Azië pauwen. Worsten waren zelfs bij de welgestelde bevolking zeer in gebruik, evenals de pasteien en pannekoeken van meel en melk. Gekookt en gebraden vleesch werd met verschillende sausen toebereid. Men at meer groenten dan in Griekenland en diende ze voor, rauw of in het zuur, goed gekookt en aromatisch toebereid, bij sommige eenigszins flauwe vleezen en visschen.

Visch was overigens het lievelingsgerecht der Romeinen, evenals de oesters en andere schelpdieren; men liet ze dikwijls van heel verre komen; somtijds werden zekere visschen gedurende den langen overtocht bewaard in potten met honig.

Vruchten had men ook nog meer dan in Griekenland; zij kenden appelen, peren, druiven en kregen de abrikozen uit Armenië, den perzik uit Perzië, de framboos uit de valleien van den berg Ida, kersen uit Pontië; zij maakten ook confituren van vruchten en zelfs bloemen in honig.

De Romeinen beproefden van alles, van den krekel tot den struisvogel, van de *assa fetida* tot den papaver; zij gingen in hun brooddronkenheid zoover - kostbare edelsteenen en paarlen in hun dranken op te lossen. Wat de wijnen betreft, zoo gebruikten de Romeinen niet alleen Grieksche wijnen van Chios, maar Italiaansche van Falerner, van Siciliaanschen, Spaanschen en Gallischen oorsprong. Toch, hoe verfijnd de Romeinsche keuken bij het begin der Christelijke jaartelling was, zoo verzinkt zij in het niet bij de zwelgpartijen in den vervaltijd van het Romeinsche Keizerrijk, waarvan de verwijfdheid nog werd verhoogd door het op rustbedden liggen en door het gebruik der braakmiddelen, die de lekkerbekken in staat stelden onmiddellijk weer opnieuw te beginnen.

Het is opmerkelijk hoe telkens, wanneer de overbeschaving dicht aan het verval grenst, men dezelfde belachelijke overdrijvingen op het gebied der kookkunst aantreft. Byzantium putte zich uit in het bedenken van allerlei gastronomische buitensporigheden, toen het op het punt stond in de handen der Turken te vallen; het leger van Darius, dat verslagen werd door Alexander, werd gevolgd door een menigte koks, en nog vele andere voorbeelden zouden wij kunnen aanhalen, maar dit is voldoende om te bewijzen dat de buitensporigheid in de kookkunst een teeken is van verval in de karakters. Men kan echter niet bepaald zeggen of zij oorzaak of gevolg is van dit verval.

III.

Reeds van het begin onzer jaartelling trachtte het Christendom, door zijn wetten van matigheid en versterving, de Romeinsche zinnelijkheid te bestrijden. Zijn zedeleer trouwens, die de armen en zwakken gelijkstelde met de machtigen der aarde, gebood haar zich te verheffen tegen de slemppartijen in de paleizen der patriciërs en hoogwaardigheidsbekleeders, terwijl het volk in Rome en de provinciën van honger stierf.

Maar het slaagde in zijn streven eerst nadat de Barbaren hun rijk gevestigd hadden op de puinhoopen van het Romeinsche keizerrijk.

De harde noodzakelijkheid van het leven in deze troebele tijden, de invloed van het Christendom, het verval van vele takken van landbouwkundige nijverheid en de

ondergang der groote handelsmarkten van het Zuid-westelijke Europa dwongen rijken en gegoeden eenvoudiger te leven.

De Barbaren bezaten volstrekt geen kennis van de eigenlijke kookkunst. De Celten uit oud-Gallië gebruikten honig, melk, varkens- en ganzenvleesch, zelfs eikels; zij dronken bieren mede, zeldzamer wijn, hoewel zij dien boven alle andere dranken verkozen. De Cimbriërs en Germanen stelden zich tevreden met gekookt en gebraden vleesch en vruchten.

Toen zij in aanraking kwamen met Latijnsch-Europa verbeterde hun voeding wel, en men zag hen gebruik maken van fijner spijzen en wijn; toch was ten tijde van Karel den Groote en de Karolingers de keuken zeer zwaar, hoewel degelijk en in alle opzichten dien grooten eters en flinken drinkers waardig.

Men vond toen de fijne tafel niet in paleizen, maar in de abdijen en kloosters, waar de kloosterlingen het beste gevogelte, de beste visschen en den besten wijn als een soort van schatting uit den omtrek ontvingen.

Men denke echter niet dat de monniken hiervan zelf altijd genoten; zij moesten meestal de strengste onthouding in acht nemen, en vandaar dat men aan hen het behoud en de teelt te danken heeft van vele kruiden, groenten en wortels.

Maar de abt, die veelal een wereldlijk vorst was, leidde vaak een zeer luisterrijk leven, hield open tafel en ontving de hoogste personages als gasten.

Het volk at slecht brood, zag zelden vleesch, nu en dan alleen van varkens of ganzen, dronk water, een dun wijntje of gerstebier zonder hop; de kruisvaarders brachten uit het Oosten specerijen aan, die eenige hartigheid gaven aan gerechten, flauw smakend door gebrek aan zout.

Wanneer echter de lijfeigene en de boer allerellendigst gevoed werden, dan had de bewoner der steden het veel beter. In de 14de eeuw was de burgerkeuken zeer ontwikkeld. Zoo kregen de werklieden van de Fransche Kroon dagelijks vleesch, versche en gezouten visch, groenten in de vasten, en brood bestaande uit □ tarwe en □ rogge. Welke werklieden of mijnwerkers van heden kunnen tegenwoordig zich beroemen op zoo'n degelijke voeding?

Bovendien hielden de adellijken in hun burchten groote feestmalen; men diende er allerlei soort van gevogelte of wildbraad, pauwen met opengesperde staarten en fazanten, waarvan men bek en pooten had verguld, reigers, zwanen - vogels waarvan de smaak ons een beetje vreemd voorkomt, maar die het nog zoo weinig verwende verhemelte onzer voorouders bekoorden; dan waren er nog stukken herten, wild zwijn, schapenbouten en varkens met hysop, rosmarijn of gember toebereid, pasteien van paling en zalm, taarten van

amandelen en noten, salades van menthe en maluwe, wijn geparfumeerd met kaneel en muskus, bieren en dranken door pruimen, frambozen en moerbeien aan 't gisten gebracht.

Toch ging, ondanks deze meer zonderlinge dan smakelijke feestmalen, de kookkunst niet hard vooruit, zij bleef barbaarsch en ruw; men had geen verstand van verfijnde spijzen, en vermengde de meest ongelijksoortige elementen op éen schotel; bijv. al het gebraden vleesch van ossen, schapen, varkens, het wildbraad en gevogelte, en diende er de verschillende sausen afzonderlijk bij; elk van deze schotels vormde dan een gerecht.

Hoe wonderlijk dat mengsel was, kan men opmaken uit het volgende menu van een vorstelijk diner, uit vier gerechten bestaande:

Eerste gerecht: pastei van ossenvleesch en wafels, Duitsche eiersoep, witte vischsaus.

Tweede gerecht: Gebraden vleesch, zee- en zoetwatervisschen, konijnen en vogels, met warme saus, Spaansche duiven.

Derde gerecht: Visch met brood, blanc manger, gelardeerde melk (mengsel van melk, eieren en spek te zamen gebakken), wilde zwijnenstaart, met warme saus, kapoen met wijn, zalmpasteien, room- en kaastaartjes.

Vierde gerecht: Gekookte tarwe, wildbraad, gebakken visch, paling, vischgelei, kapoenpastei.

Men ziet, verscheidenheid genoeg om er zich een indigestie aan te eten.

Rabelais noemt in zijn IVe boek van Pantagruel de gerechten van zijn tijd op; daaronder vinden wij den kalkoen uit Indië of Turkije aangebracht, den pauw, den reiger, den ooievaar, den dolfijn, waarvan het harde vleesch zeer gewaardeerd werd door die flinke magen, de oesters en de adder, die het bloed heette te zuiveren, knoflookboter, hoog in aanzien bij de Parijzenaars, de hutspot, een volksspijs, een soort van ragout van ossen-, kalfs-, schapenvleesch en spek, kikvorschen, kaviaar enz. Als groenten waren artisjokken, kardonzen, spinazie en kool niet erg gezocht, vooral in de hoogere klassen; zij dienden daar vooral om er de zoogenaamde vastendagsoepen mee klaar te maken. Zuring, asperges, hop werden het meest als salade gegeten; de walvisch die men nu en dan op de markt aantrof, werd ook alleen door het volk gegeten, en zijn spek - vastenspek genaamd, daar het als mager werd beschouwd - diende om er erwten mee toe te bereiden.

IV.

Na de Renaissance ziet men de kookkunst veel fijnere vormen aannemen. De mignons - vrienden van Hendrik III - bedienden zich van vorken. Vroeger at ieder met de vingers, en deze afschuwelijke mode duurde voort tot Lodewijk XIV, zelfs in de rijke klassen, want de al te strenge zedenmeesters noemden hen, die er zich van bedienden, pronkers en fatten.

Ook werd de koekenbakkerij meer algemeen, door de Italiaansche koks van Catharina d' Medicis.

Ongelukkig verspreidde zich het onmatig gebruik der aromen en parfumerieën. Men mengde in de ragouts sausen en gebakken, iris, rozenwater, marjolijn. Men

bedekte gebraad met geurige poeiers en de kok moest altijd muscus en amber bij de hand hebben.

Deze afschuwelijke gewoonten beletten niet dat er belangrijke verbeteringen kwamen in de kunst van den spekslager.

Frankrijk gaf ook in de kookkunst steeds den toon aan, en het is in Parijs onder Lodewijk XIV dat het eerste methodische kookboek uitkwam, *Le Cuisinier François.*

Toen begon ook de invoer van de koffie door de Hollanders en werd langzamerhand de brandewijn een genotmiddel in plaats van een medicijn, zooals het vroeger was geweest. Toen Lodewijk XIV oud werd diende men hem brandewijn met suiker en geurige oliën toe; dit is de oorsprong der likeuren. Toch bleef de wijn nog steeds de lievelingsdrank. De Bordeaux, Bourgogne- en Champagne-wijnen waren toen ook al de meest gezochte, hoewel de wijn van Coucy het meest aan 't hof werd gedronken. De Champagne was toen rood en werd eerst wit en mousseerend in 1645. Men kende echter nog niet de kunst om den wijn te bewaren, en wijn die ouder was dan 5 of 6 jaar werd als bedorven beschouwd. Bier werd eerst bijna algemeen in de huishoudingen gemaakt, meestal zonder hop, en bleef altijd verre beneden den wijn gesteld.

De Regent, Philip van Orleans, die een zeer groot fijnproever was, gaf den grootsten stoot aan den vooruitgang der kookkunst en vond zelf kostelijke schotels uit, o.a. den getruffeerden kalkoen. Ook Lodewijk XV was een zeer bekwaam keukenmeester en op zijn voorbeeld zochten de hovelingen allerlei nieuwe gerechten te bedenken - of lieten dit aan hun koks over - en gaven dan hun namen aan deze spijzen, die ze nu nog behouden hebben. Men denke slechts aan de soep à la Condé, mayonnaise à la Richelieu, de kippen à la Villeroy en de zwezerikken à la d' Artois. Een burgerlijk diner uit die dagen geleek al zeer veel op een van onzen tijd: soep, bouilli van soepvleesch, kalfsvleesch met saus, groenten (asperges of erwtjes), gebraden kalkoen, salade, crême, kaas, vruchten en confituren.

Men ziet dat alle overlading van te zware spijzen er uit verdwenen is; integendeel de deftige dames vonden het kauwen een al te vermoeiende bezigheid en gebruikten niet anders dan lichte maar voedzame kostjes, zooals sausen, vleeschgeleien, pasteitjes, purée's, bouilli's enz.

Toen de philanthropie in de mode kwam, werd het eten nog eenvoudiger; de tafel was toen slechts een voorwendsel tot geestige gesprekken, waarin men de theorieën voorstelde, die de Revolutie weldra zoo brutaal in practijk bracht. Zoo vertelt men dat mevrouw Geoffrin, de vriendin van Stanislas Poniatowsky, haar gasten niets anders voorzette dan een omelette, kip en spinazie.

Het is ook tegen het einde der 18de eeuw dat Par-

mentier den aardappel als algemeen voedingsmiddel voor het volk verspreidde.

Niet van belang ontbloot is ook het menu van de tafel der Bastille in 1762, door Marmontel, die er korten tijd vertoefde, ons nagelaten. Hij was er met zijn bediende en deze kreeg te eten: linzensoep, witte linzen met versche boter, stokvisch met knoflook, brood en zeer drinkbare wijn.

De meester daarentegen at: vleeschsoep, een snede ossenvleesch, een gekookten kapoenbout, artisjokken in zuur gebakken, spinazie, peren, druiven, een flesch oude Bourgogne, een kopje moka.

Die gevangenen waren dus niet zoo bitter te beklagen als men 't wel eens denkt.

Onder de Revolutie daalde de kookkunst zeer, de bekwame koks waren hun heeren gevolgd in de verbanning; toen begon echter het restauratiewezen te bloeien en men vond bij de restaurateurs de beste tafels. Onder het Consulaat en het Keizerrijk verhief de kunst van te eten zich weer, en Napoleon, hoewel voor zichzelf geen lekkerbek, wist toch dat een goede tafel een verzachtenden en weldadigen invloed uitoefende op de gemoederen en beval dus den beroemden kok Carême al zijn kunst te vertoonen bij de congressen van Laybach, Aken en Verona.

Gedurende de Restauratie bereikte de Fransche kookkunst haar hoogtepunt en verspreidde haar recepten door de geheele wereld; na dien tijd is haar roem aan het tanen. De Engelsche keuken met haar biefstukken en gekookte groenten verdringt haar bijna geheel. De wetenschap heeft zich thans ook meester gemaakt van de keuken; de uitvindingen van Liebig, Pasteur e.a. hebben de wetten vastgesteld, die er een belangrijk onderdeel van gemaakt hebben van de gezondheidsleer.

De kookkunst is nu veel ingewikkelder en belangrijker geworden dan vroeger; zij heeft een veel hooger doel en houdt vooral drie punten in het oog: 1e tracht zij den smaak te voldoen door de vermenging en de methodische volgorde der toespijzen, die tevens moeten bijdragen om de digestie te bevorderen; 2e het lichaam te ontwikkelen en het voortbrengen van kracht te onderhouden door de onderlinge evenredigheid der voedingsmiddelen, zoodat zij hun grootste hoeveelheid van verteerbaarheid en voedzaamheid kunnen geven; 3e eindelijk zoekt zij te steriliseeren, d.w.z. door koken of braden de microben onschadelijk en onze gewone voeding afhankelijk te maken van onze bezigheden en ons gestel.

De geneesheeren schrijven ook tegenwoordig in plaats van dure geneesmiddelen een zeker dieet voor, en dit is zeker een bewijs dat zij den invloed der natuur en de bereiding van het eten hebben erkend op epidemische ziekten en op de storingen van het organisme.

Zulke belangrijke uitkomsten rechtvaardigen zeker ten volle de belangstelling, die de studie en de practijk der keuken moet opwekken. Geen wonder ook dat men overal door de oprichting van kookscholen de wetenschappelijke theorieën der spijsbereiding algemeen tracht te maken en onder alle klassen der bevolking te verspreiden. Zeker zou het wenschelijk zijn indien elke huisvrouw en elke keukenmeid deze theorieën in practijk wist te brengen, maar het zal zeker zeer lang duren vóórdat deze vrome wensch vervuld is. Toch dient ieder, die zich met koken inlaat, ten minste in hoofdzaak, ter wille van zijn gezondheid, zich te houden aan hetgeen reeds Hippocrates van elken kok eischte: dat hij de kracht kende der kruiden, de voedingswaarde der verschillende levensmiddelen en de juiste evenredigheid der mengsels en kooksels.

Op dit grondthema kan de lekkerbek, wiens rechten onaantastbaar zijn, verder naar hartelust alle variatiën borduren, die zijn smaak en zijn phantasie hem ingeven.

Vorstin Sonia.
Naar het Engelsch van Julia Magruder.
Met illustratiën. (*Vervolg van blz.* 59.)

VIII.

De dag na het huwelijk, toen het bruidspaar Parijs verlaten had met den eenen trein en haar moeder en zusters met een anderen, en Harold uitgegaan was om eenige zaken af te doen, waarvoor hij toch naar Parijs had moeten komen, beval Martha, die nu vrij beschikken kon over het rijtuig, den koetsier vóór het atelier te wachten, terwijl zij naar binnen ging om te zien of de vorstin er was.

Het bevestigde een vermoeden, dat zij op de eene of andere manier in 't hoofd gekregen had, toen zij merkte dat haar vriendin afwezig was.

Nauwelijks een blik werpend op het model en de bezige studenten, ging zij heen, stapte weer in het rijtuig en beval den koetsier naar de Rue Presbourg te rijden.

Zij begaf zich dadelijk naar de bijzondere vertrekken der vorstin en vond haar in het half duister liggen op den divan, zooals zij haar vroeger eens gezien had; maar nu waren er geen tranen, noch eenig spoor daarvan.

‘Ik heb dezen keer echte hoofdpijn gehad,’ zeide zij, haar vriendin met een glimlach de hand reikend; ‘maar 't is toch beter dan het was en ik ben blij je te zien.’

‘Waart ge bij het trouwen?’ was Martha's levendige vraag, toen zij haar vriendin gekust had en naast haar kwam zitten.

‘Ja, ik was er,’ zeide de andere haastig; ‘wat zag je er lief uit in je bruidsmeisjeskostuum en Alice is toch werkelijk heel mooi!’

Zij vroeg zich af, wat Martha denken zou als zij de waarheid wist, dat zij haar en Alice even weinig had gezien, als waren zij er niet bij geweest.

‘En heeft u Harold gezien?’ was de volgende vraag.

‘Ja, ik zag je pronkstuk der schepping,’ klonk het antwoord op lossen toon gegeven.

Martha's gelaat betrok; maar zij was te ernstig gezind om spoedig te worden afgewezen en ging voort:

‘En wat denk je van hem? O Sonia! plaag mij niet.

Je weet van hoeveel belang 't voor mij is - wat je van Harold denkt. Zeg 't mij, lieveling, en lach niet!'

In antwoord op deze dringende uitnoodiging werd het gelaat harer vriendin ernstig. Zij keek echter niet naar Martha, maar bond haar lange haren op, terwijl zij antwoordde:

'Me dunkt dat hij knap is, en dat zijn gezicht tegelijk verstandig en krachtig schijnt. Ik begrijp dat je zooveel van hem houdt. Ik vond niets op zijn gezicht, in zijn houding of uitdrukking, dat in 't minst onwaardig was van het ideaal dat je in hem ziet. Daar! stelt je dat tevreden?'

Zij nam Martha's kin tusschen haar duim en voorsten vinger en voor een seconde ontmoette zij haar vollen blik. Nu stond zij haastig op en liep door de kamer. Toen zij terugkwam, scheen zij iemand die geheel en al op haar hoede is en bewust van haar opgewassenheid tegen alle omstandigheden. Zij keerde niet naar den divan terug, maar ging op een kleinen stoel zitten.

Martha, die schitterde van genoegen bij het hooren van den lof, door haar heldin toegezwaaid aan haar held, was van plan haar voordeel er uit te zoeken.

'Och, wil je terugnemen wat je gezegd hebt en toelaten dat ik hem hier breng om kennis met je te maken - och toe, Sonia!' smeekte zij vurig; 'wij houden de kamers voor een paar weken, Harold en ik en wij drieën konden zoo'n idealen tijd hebben - zulke aardige dineetjes en tochtjes. Zooals de zaken staan voor je beiden vind, ik het een reden te meer om mekaar te leeren kennen. Ge zoudt zulke goede vrienden worden. Ik verbeeld mij, dat een ware vriend zoo'n troost voor je zou zijn. Me dunkt je bent gemaakt voor die soort van cameraderie zoo goed als voor liefde. En wat 'n troost zou de vriendschap van zulk een vrouw als jij zijn voor Harold. Ik wil het je wel bekennen, Sonia, dat ik eens dacht, hoewel gij vorstin zijt en hij maar een eenvoudige Amerikaan, dat gij en Harold eens, al was het dan ook na jaren, iets voor elkander kondet worden. Maar ik zie dat het onmogelijk is, voor je beiden. Ik heb gisteren met Harold gepraat en hij is evengoed gebonden door zijn verleden als gij door het uwe. Dus is er geen gevaar in zoo'n omgang, Och, Sonia, stem je er in toe?'

Er lag groote ernst en vastberadenheid in de stem der vorstin, toen zij met nadruk antwoordde:

'Martha, luister naar mij! Ik wil dat je dat idee uit je hoofd zet, dadelijk en voor goed. Je zult dit bepaald doen, als ik je zeg hoe 't mij verdriet doet en onzen omgang moeilijk maakt. Je vergist je erg, door te denken, dat ik behoefte of verlangen heb naar de vriendschap van een man. Je moet mij gelooven als ik je zeg dat ik stervensmoede ben van mannen. Een van de redenen waarom ik mij zoo geheel heb teruggetrokken van de wereld, is, dat zij mij zoo vernederen met hun aanbiedingen van wat zij en jij vriendschap noemen. Ik had vroeger vrienden en weet wat zij beteekenen. Terwijl ik getrouwd was, was mijn - ik bedoel de man met wien ik getrouwd was - mijn vriend. Sedert ik hem verloor, heb ik er geen andere gehad.'

Zij stond op en ging door de kamer; haar toon was zoo beslist, dat Martha voelde dat zij niets meer zeggen kon en met een zucht gaf zij ook dezen droom op.

Een oogenblik later kwam de vorstin terug met twee photographieën, die zij uit een lade had genomen.

'Ik heb naar eenige oude platen gekeken van morgen,' zeide zij; 'dit werd van mij genomen toen ik nog een meisje was en aan het Engelsche hof werd voorgesteld.'

Zij zweeg, terwijl Martha, die naar het portret zag van een mooi, jong meisje in hofkostuum met veeren en sluier op het hoofd, opgewonden woorden van lof sprak; toen gaf zij haar het andere portret, kalm zeggende:

'Dit werd genomen in mijn bruidstoilet, een paar dagen na mijn huwelijk.'

Haar manier verried een onderdrukte opgewondenheid, maar zij was geheel onvoorbereid op den indruk, dien deze photographie op Martha maakte.

Het meisje vestigde er haar oogen op met een soort van gretig genot, en terwijl zij kort en haastig ademhaalde, beefde de hand, waarin zij het portret hield.

'Ik zie het wel,' riep zij uit. 'O Sonia, waart ge ooit zoo gelukkig als hier? Waar zaagt ge naar, met uw hoofd zoo verlangend heen gekeerd?'

'Ja, ik was eens een gelukkige prinses, mijn lieveling! Maar je bent een zonderling schepsel, Martha! Niemand dan jij heeft er ooit aan gedacht mij die

"O Sonia, waart ge ooit zoo gelukkig als hier?"

vraag te doen, dus werd mij ook de verlegenheid bespaard om er op te antwoorden.

Nu je het mij vraagt, zal ik je zeggen dat ik naar mijn man keek. Terwijl de photograaf mij op allerlei manieren liet poseeren, wachtte mijn man op mij. Ik dacht dat hij niet in de buurt was, maar ik hoorde een courant ritselen en keek snel om, en zag hem zitten tusschen twee schutten, rustig de courant lezende. Een van die groote stroomen van hartstochtelijke teederheid, welke het gezicht van den man, dien zij liefheeft, in een vrouwenhart brengt, kwam over mij en de photograaf maakte er gebruik van om zijn instantané te maken. Ik weet niet, waarom ik jou dat vertel. Maar je zag 't dadelijk. Voor anderen die het portret zagen had het geen bijzondere beteekenis.'

Zij strekte de hand uit om de portretten terug te nemen, maar Martha gaf haar alleen het eerste over.

'Och Sonia! laat mij dit houden,' smeekte zij. ''t Is zoo'n genot voor mij er naar te kijken.'

'Neen lieve, ik kan 't niet. Niemand dan ik zelf mag ooit dit portret zien. Ik had het jou misschien ook niet moeten laten zien. 't Was zoo'n impulsie. Beloof mij, nooit van een dezer portretten te spreken, zelfs niet tegen mij. - Wil je dat nooit doen?'

'Nooit,' zeide Martha, bedroefd het portret teruggevend. Haar vriendin sloot het zonder er nog een blik op te werpen in een lade weg.

Toen zij terugkwam was haar heele manier van zijn veranderd. Zij begon dadelijk te praten over haar werk op het atelier en vertelde Martha dat Etienne verlangde, dat zij een schilderij voor het Salon zou beginnen.

De voorbereidingen tot het huwelijk hadden Martha een heele poos thuis gehouden en de vorstin had haar eenige interessante nieuwtjes te vertellen. Zij was zeer vroolijk en vertelde op aanschouwelijke manier een paar van Etienne's laatste critieken, maar Martha kon haar opgewektheid niet deelen.

Het meisje ging met een bezwaard hart heen. Dit gesprek had haar beroofd van haar laatste hoop, om haar broer en de vorstin samen te brengen. Zij had een afspraak met Harold voor den namiddag, dus kon zij niet naar het atelier gaan, maar zij beloofde haar vriendin, den volgenden morgen vroeg haar daar te treffen.

Dien middag gunde zij zich het genoegen haar broer een kort verhaal te geven van haar romantische vriendschap. Zij vermeldde echter niet den naam der vorstin, alleen haar uitwendige omstandigheden.

Zooals zij gedacht had, maakte haar broeder geen bezwaren tegen den omgang en zeide haar, dat het heel verstandig was geweest, de heele zaak voor haar zelf te houden. Hij scheen volstrekt niet verwonderd dat de vorstin weigerde kennis met hem te maken, en legde Martha uit, dat zij misschien een zeer onafhankelijke en zelfstandige jonge vrouw was, die zichzelf haar eigen vrienden wilde uitkiezen, en dat zij daarom geen lust had met haar familie om te gaan of zelfs naar hen onderzoek te doen.

Martha voelde dat haar broeder alleen belang in de zaak stelde omdat het haar aanging, maar ondanks al haar geestdrift kon zij niet merken dat hij eenige bijzondere belangstelling koesterde voor de vorstin, of grooter verlangen koesterde om kennis met haar te maken, dan zij gedacht had.

IX.

Een paar dagen later kwam Martha in het atelier, in een toestand van maar half verborgen opwinding. Zij had een plan dat zij met eenige verlegenheid aan de vorstin bekendmaakte. Zij begon met te zeggen dat haar broer verplicht was den volgenden dag Parijs uit te gaan, en daar het Zondag was en er dus niet op het atelier gewerkt werd, had zij den heelen dag voor zich.

'Kom hem bij mij doorbrengen,' zei de vorstin.

'Och, als je komen wou en hem bij mij doorbrengen,' zeide Martha zoo smeekend, dat haar vriendin vroolijk lachte en sprak:

'Waarom niet?'

'Harold neemt een vroegen trein en zal niet vóór den avond terug zijn,' sprak Martha, 'en 't zou zulk een genot zijn, je in mijn eigen kamer te hebben, in mijn eigen stoel zittend, op mijn eigen bed liggend, op mijn kleedjes staande en voor altijd aan al deze dingen zoete herinneringen verbindend.'

'Natuurlijk zal ik komen - met plezier!' sprak Sonia, met haar werk ophoudend om Martha's ingefluisterde woorden te beantwoorden.

Dus in dezen droom ten minste werd Martha niet teleurgesteld en zij ging naar huis - vol van de heerlijke verwachting dat zij haar vriendin morgen tot gast zou hebben.

Het jonge meisje werd den volgenden morgen vroeg wakker en ontbeet met haar broer, en nadat hij weg was, vond zij den tijd, om op Sonia te wachten, zeer lang. Geen bepaald uur was afgesproken en zij was bang dat de vorstin veel te laat zou komen voor haar vurige verwachting. Zij had niet gedurfd al te veel bij haar aan te dringen.

Martha had hoopen bloemen laten komen om haar kleine kamer en boudoir aantrekkelijk te maken, en zij liet Harold alles zien, vóórdat hij heenging. Hij keek er verstrooid naar, vond alles mooi, gaf haar een haastigen kus en snelde weg.

Zij stond aan het raam, dat uitzag op de Place de la Madeleine, en wachtte langen tijd in diep nadenken. De bloemenmarkt onder haar was buitengewoon vol en de dag warm en lenteachtig; het viel haar in dat er onder die schitterende massa's van bloemen eenige soorten waren, die zij nog niet had. Zij besloot dus een deel van haar tijd te besteden om naar beneden te gaan en deze te koopen.

Zij zette haastig haar hoed op, liep de trap af, ging over het plein en wandelde spoedig tusschen de bloemenstalletjes, in de schaduw der groote, mooie kerk.

Zij hield haar oog onafgewend gevestigd op de deur van haar woning, en daar zij het rijtuig en de livrei

van haar vriendin kende, voelde zij dat er geen gevaar was haar mis te loopen, wanneer zij onder haar korte afwezigheid komen mocht.

De vorstin kwam echter niet in haar rijtuig, of liever

.... tusschen de bloemenstalletjes....

zij zond het weg na door de drukke straten om de Place de la Concorde te hebben gereden, en gewikkeld in haar donkeren mantel, liep zij vlug tusschen de voetgangers, totdat zij in het door haar gezochte huis kwam; toen stapte zij eenvoudig binnen en ging de trap op naar de derde verdieping.

Haar bellen werd beantwoord door een knecht, die uitlegde dat zijn jonge meesteres juist naar beneden was gegaan naar de bloemenmarkt, en hij liet haar in het groote salon om te wachten.

Nauwelijks had zij plaats genomen of de bel klonk weer en de bediende opende de deur om Harold in te laten. Hij had een belangrijk stuk vergeten en was in groote haast teruggekomen. Hij wist dat hij verplicht was de vorstin te vermijden ingeval zij aangekomen mocht zijn, maar natuurlijk denkende dat zij zich bij Martha in haar eigen kamer bevond, kwam hij regelrecht in het salon, dat de naaste weg was om zijn apartement te bereiken.

Toen hij binnenkwam en de deur achter zich gesloten had, deed hij twee of drie stappen vooruit en bleef plotseling als verstomd staan.

De vorstin was opgestaan en stond voor hem, haar gelaat even bleek en ontroerd als het zijne.

‘Ik vraag u verschooning,’ zeide hij, zijn hoed werktuiglijk afnemend; ‘wenscht u misschien mij te zien?’

‘Neen,’ antwoordde zij, ‘ik kom voor uw zuster. Zij is even naar de bloemenmarkt gegaan.’

Haar oogen sloeg zij neer onder de zijne en zij voelde dat zij beefde, terwijl zij voor hem stond en zijn vragen beantwoordde, gedwee als een kind.

‘Ik vraag u verschooning,’ zeide hij nog eens, en scheen nog bleeker te worden, terwijl hij daar besluiteloos stond.

‘Verlangt u mijn zuster alleen te spreken?’ vroeg hij toen. ‘Ik begrijp 't niet. Wil u dat ik blijf of wegga?’

‘Dat u weggaat,’ zeide zij, een weinig tot zichzelf komend toen de gedachte bij haar opkwam, dat Martha kon terugkeeren. ‘Uw zuster wacht mij. Ik kwam in de meening dat u weg zou zijn.’

Een licht ging voor hem op, maar het wierp een schaduw op zijn gelaat.

‘U is dan de vorstin, over wie zij mij gesproken heeft,’ zeide hij. ‘Neem mij niet kwalijk!’

‘Ik ben Sophia Rudledge,’ hernam zij; ‘Martha denkt dat ik een vorstin ben - en ik laat het haar denken. Iemand op 't atelier heeft het haar verteld. Wat wil u haar nu zeggen?’

‘Juist wat u verlangt.’

‘Zeg niets. Laat haar in haar verbeelding. Haar vriendschap is mij dierbaar. Ik wil die niet in haat veranderd zien.’

‘Ik zal niets zeggen.’

Zij stonden een oogenblik zwijgend tegenover elkander. Toen voelde de vrouw dat haar knieën zwak en bevend werden, en zij viel op haar stoel terug, en de man boog en verliet de kamer nog vóórdat zij zich hersteld had van de plotselinge duizeligheid, die haar op den stoel had doen neervallen.

Zij hoorde de huisdeur achter hem dichtvallen en wist dat hij vertrokken was. Toen voelde zij, dat zij zich moest overwinnen om Martha kalm te ontmoeten.

Zoodra het jonge meisje een oogenblik later binnenkwam met haar vracht bloemen, glimlachend excuus maakte, en haar verwondering uitte dat zij haar gemist had, kwam Sonia langzamerhand tot zichzelf en kon haar kalm aanhooren.

Het scheen Martha toe, dat de schoone vorstin er slecht uitzag, en zij was vol teedere zorg voor haar; maar zij vermoedde niet, dat gedurende de enkele oogenblikken van haar wegzijn Sonia haar oude liefde van aanschijn tot aanschijn had gezien en dat Harold tegenover de vrouw had gestaan, die eens de zijne was geweest.

X.

De indruk, op Sonia's geest teweeggebracht door de ontmoeting met Harold, was van een zeer verwarrenden aard.

Zelfs het opleven van oud gevoel en de herinneringen van vroegere vreugd en smart, die zijn gezicht had opgeroepen, waren minder krachtig in haar dan zeker gevoel van vernedering.

Zij voelde dat zij overvallen moest zijn door zulk

een groote zwakheid, dat het haar zelfs verraden had, en deze gedachte maakte haar half krankzinnig.

Wetende hoe diep deze geheel onverwachte ontmoeting haar geschokt had, voelde zij dat elke aandoening van haar hart, dat zij zoo goed kende, voor hem had blootgelegd, en deze kwellende gedachte liet haar geen rust.

Haar uren met Martha doorgebracht waren daarom zeer bedorven en voor beiden onaangenaam, en toen spoedig na het middagmaal Martha vroeg of zij een toertje wilden maken, nam zij dit aanbod gretig, als met een gevoel van verlichting aan en verzocht alleen niet naar het overvolle Bois de Boulogne te rijden.

Martha liet het rijtuig

'Ik vraag u verschooning,' zeide hij nog eens.

voorkomen en zij reden een of twee uren lang en hielden nu en dan stil om kerken te bezoeken, die zij dikwijls hadden gezien zonder er ooit in te gaan. In eenigen werden juist de Vespers gezongen, en zij betaalden voor hun stoelen bij de deur en zaten er een paar minuten; maar de muziek werkte te gevaarlijk op Sonia's overspannen gevoelens en zij haastte haar vriendin om snel weg te gaan.

In hun rijtuig teruggekeerd, zag Martha, die onophoudelijk in het geheim Sonia's gelaat bestudeerde, een uitdrukking, die zij niet goed verklaren kon.

Was het godsdienstige aandacht, opgewekt door de zoo pas bezochte kerk, die het lieve gelaat naast haar zoo vervulde van een diep, hartstochtelijk gevoel?

Voor den eersten keer vroeg zij zich af, welken godsdienst haar vriendin beleed.

'Zijt ge katholiek, Sonia?' vroeg zij.

Het antwoord kwam vrij van het hart.

'Neen, dat ben ik niet. 't Is gemakkelijker te zeggen wat ik niet ben, dan wat ik ben - behalve dat ondanks en vóór alles, ik een rampzalige vrouw ben.'

Met deze woorden ontsnapte haar het laatste overblijfsel van zelfbeheersching, en zij verzocht Martha haar naar huis te brengen, daar zij niet wel was en alleen wenschte te zijn om te rusten.

Het meisje voelde zich teruggestooten en gekwetst; alles was zoo'n teleurstelling, en deze dag, waarnaar zij met zooveel vreugde had uitgezien, werd zoo somber en treurig. Er was echter niets anders te doen, dan haar vriendin naar haar woning terug te brengen.

Toen zij daar waren kuste Sonia haar hartelijk, maar zeide niets, en Martha reed naar huis, eenzaam en verlaten.

Zij verwachtte niet de vorstin den volgenden morgen op 't atelier te zien, maar tot haar verbazing, toen zij zelf daar heel vroeg kwam, was de mooie, statige gestalte er reeds; zij stond voor haar ezel te werken. Er sprak bovendien zooveel kracht en zelfvertrouwen uit haar houding, dat het het grootste contrast vormde met haar manieren van den vorigen dag.

Toen Martha in de kamer kwam, wuifde Sonia, die deel uitmaakte van de stille, kleine groep rondom het model - een mager kind dat kromp en steunde en geen twee minuten stil kon blijven - haar een welkom toe met haar penseel en gaf haar een vroolijk, opgewekt knikje.

Het was te laat voor Martha om een plaats naast haar te krijgen, dus konden zij tot de middagpauze elkander niets zeggen; maar dat gebaar, die blik en die buiging van het hoofd waren voldoende om nieuw leven in het meisje te brengen, en zij begon te werken met meer lust dan zij in den laatsten tijd gevoeld had.

Toen het rusttijd werd, toonden zij elkander haar doeken en beiden konden de vorderingen van haar werk nagaan. Zeer aangemoedigd gingen zij naar den slagerswinkel, kozen haar coteletten uit, en terwijl zij wachtten tot deze gebraden waren, zaten zij aan een tafel in de kleine cremerie en praatten met elkander.

Eerst spraken zij over het atelierwerk en Etienne's aanmerkingen en raadgevingen, maar toen zij hierover uitgepraat waren, zeide Sonia, plotseling van toon en manieren veranderend:

‘Ik moet mijn afschuwelijke bui van gisteren bij je goedmaken. Als je mij weer inviteert zal ik heel anders zijn - en o ja, àpropos, ik ben ook van dat malle idee van mij teruggekomen, om je broer niet te ontmoeten. Als het je eenig plezier doet, heb ik er niets meer tegen. 't Zou toch jammer zijn ons prettig samenzijn

te bederven, door hem niet te willen ontmoeten.'

Martha keek haar verrast aan. Zij was er zoo mede verzoend dat deze twee wezens elkander niet zouden ontmoeten, dat Sonia's woorden haar uit het veld sloegen.

'O, vind je het niet prettig?' vroeg Sonia teleurgesteld, 'ik dacht dat je er verrukt over zou zijn.'

'Dat ben ik ook,' zei Martha vlug, 'maar om volmaakt oprecht te zijn, ik had zoo geheel en al mij aan het denkbeeld gewend dat er iets tegen was in een ontmoeting tusschen je tweeën, dat ik 't opgegeven had; zoo nu de mogelijkheid daarvan terugkeert, voel ik weer iets als de vrees voor een opkomend gevaar. Gij beiden schijnt zulke geweldige krachten - in mijn oogen ten minste - dat het niet is als elke gewone kennismaking. 't Is toch heel dwaas, want zelfs twee locomotieven kunnen zonder gevaar op mekaar afkomen, als ieder maar op haar spoor blijft, dat naar een andere bestemming leidt. En zeker kan er geen kwaad van komen als zij heel dicht langs elkander rijden, vriendelijke signalen wisselen en daarna hun tegenovergestelde wegen inslaan.'

'Zeer wijs en waar! Heel verstandig gesproken! Dan ben je er nu mee verzoend? Wat zijn wij vrouwen toch weerhanen! Ik kan 't met evenveel recht van jou als van mij zelf zeggen, wanneer ik je vroeger verlangen vergelijk met je tegenzin van nu in deze ontmoeting. Ik denk dat het in onzen aard ligt, en ik geloof niet dat mannen zoo heel veel anders zijn.'

'Harold is anders,' verzekerde Martha.

'O natuurlijk, hij is heel, heel anders, hij is de onbevlekte,' en plotseling van toon veranderend, zeide Sonia hoog ernstig:

'Martha - je hebt hem immers nooit een woord van mij gezegd - wel? Niets bedoel ik, van wat ik je verteld of van mij heb laten zien. Dat alles was en moet tusschen u en mij heilig blijven.'

'Geen woord, geen syllabe!' riep Martha; 'hoe kunt ge dat vragen? Hij weet van u alleen als van mijn ateliervriendin, en dat gij een Russische vorstin zijt, en hij weet van mijn bezoeken a a n en mijn liefde en bewondering v o o r u; maar geen woord van alles wat u persoonlijk betreft. Ik vertelde hem hoe weinig ik van u wist - dat gij een mooie jonge weduwe waart, van wier vroegere geschiedenis ik niets weet. Wat ge mij liet zien van de sporen, door die geschiedenis op uw hart nagelaten, dat was een heilige vertrouwelijkheid, die geen macht ter wereld mij zou kunnen ontrukken.'

'Ik weet het, lieve! Ik twijfelde er niet aan. Verdedig je niet alsof ik je had mistrouwd. 't Is omdat ik je zoo vertrouw, dat ik er in toestem je broer te ontmoeten. Ik zou zeker niet gaarne kennismaken met een man, die zooveel wist van mijn hart en zijn zwakheden als ik jou toonde.'

'En wanneer komt ge weer bij mij?' vroeg Martha, die zich nu aan de volle vreugde overgaf, welke het plan haar bereidde.

'Ik wil morgen bij je dineeren als je het goedvindt,' sprak Sonia vast besloten.

Het was een onbegrijpelijke verrassing voor Harold, toen Martha hem meedeelde dat de vorstin den volgenden dag bij hen wilde komen dineeren.

Hij stelde dadelijk voor uit te gaan om haar beiden in tête à tête te laten, maar zijn verbazing steeg, toen hem gezegd werd dat de vorstin haar wensch te kennen had gegeven, hem te ontmoeten.

Toen hij dit hoorde, was er voor hem nog maar één ding te doen. Dat zag hij duidelijk, maar terzelfder tijd begreep hij dat zwaarder beproeving hem niet kon

worden opgelegd Wat kon haar bedoeling zijn in zulk een buitengewone gedragslijn en wat moest zij in haar hart voelen om zoo iets te ondernemen?

Hij had gedacht dat zij diep getroffen was, zooals elke gevoelige vrouw het zou zijn, door hun onverwachte ontmoeting van gisteren, maar dat zij zoo vastberaden wenschen zou die ontmoeting te herhalen leek op de meest hartelooze gril.

Zij was altijd grillig, vermetel en eigenzinnig geweest, maar nooit had hij reden gehad haar te beschuldigen van gebrek aan hart. Zelfs haar plotselinge afkeer van hem en haar verloochening van hun huwelijk had hij beschouwd als de een of andere onweerstaanbare uiting van haar karakter, die hij eerbiedigen kon, hoewel hij ze niet begreep.

De verloving van Harold Keene en Sophia Rudledge was zeer kort geweest en hun huwelijk hoogst onverwacht. Hij had het jonge Engelsche meisje in Londen ontmoet, kort voor het einde van het seizoen; 't eerst had hij haar gezien in haar hoftoilet bij haar voorstelling aan de Koningin, en later had hij met haar tien dagen op een kasteel doorgebracht.

Hun weerzijdsche aantrekking was een stroom geweest, die alles meesleepte, en toen het besloten was dat zij met haar tante een reis zou maken naar Japan - een plan dat hen voor eenige maanden zou scheiden - namen zij de zaak zelf ter hand en trouwden zoo spoedig mogelijk.

De ouders van juffrouw Rudledge waren dood. Haar vader, een Engelschman, was met een Russische vrouw getrouwd geweest en zij leefde bij haar moeders zuster, hoewel zij haar jonge meisjesjaren in Engeland had doorgebracht. Haar tante was nu weduwe en een koortsachtige liefhebster van reizen; het meisje zag met genoegen de groote buitenlandsche reizen in het verschiet.

Haar haastig huwelijk met den jongen Amerikaan veranderde haar leven plotseling, maar Harold was vast besloten dat zij ten minste een van haar vurigste droomen van reizen zou vervuld zien, en nam haar mede op een reis langs den Nijl. Dadelijk na hun huwelijk waren zij op reis gegaan en het verrukkelijke begin en het droevig einde van dezen tocht waren alleen hun zelf bekend.

Hierdoor kwam het dat Harold's vrouw nooit door zijn familie gezien was, en hij zelf weigerde hun haar portret te zenden. Hij hield niet van portretten en geen kon een goed denkbeeld geven van zijn beeldschoone vrouw. Hij schreef Martha, dat zij haar best moest doen haar ongeduld te bedwingen, daar zij na hun huwelijks-

reis langs den Nijl dadelijk naar Amerika zouden komen, waar zij zich wilden vestigen.

In plaats hiervan kwam echter het korte bericht van hun scheiding, dat Martha's hart bijna brak. Zij had elk natuurlijk gevoel van teleurstelling terzijde gezet om met hart en ziel op te gaan in Harold's romantisch huwelijk, en toen het jonge paar droomde van geluk aan de oevers van den ouden Nijl, droomde zij met hen mede.

Het is niet waarschijnlijk dat vele menschen in de wereld zoo diep hun eigen vreugde en geluk voelen, als dit vurige en hartstochtelijke meisje alleen door het zich verbeelden van haar broeders geluk. De slag, die nu volgde, was dus zeer zwaar en pijnlijk. De moed en terughouding, die haar broeder in deze getoond had, gaven haar kracht ze te dragen; maar ondanks alles, was een blijvende schaduw op haar leven geworpen.

XI.

Toen Sonia uit haar rijtuig stapte vóór het huis op de Place de la Madeleine en de trappen opging met haar meid, klopte haar hart geweldig, maar zij was nooit sterker geweest in haar bewustzijn van volle zelfbeheersching. Zij wist dat een moeilijke proef voor haar stond; maar zij vreesde niet dat haar moed haar zou begeven. 't Was alleen noodig dat zij zich haar vroegere zwakheid herinnerde en hoe zij vóór Harold letterlijk ineengezonken was, om haar met elken polsslag gebonden te doen zijn aan haar vast besluit.

Aan de deur der kamer zond zij haar meid weg, en den sleep van haar zwaar kleed latende vallen, trad zij in de kleine voorkamer, koninklijk, hoog en volmaakt kalm, bewonderd door de dienstboden, die haar aan iederen duim een vorstin vonden.

Een deur daartegenover ging open en Martha verscheen in een lief avondtoilet en leidde haar vriendin in het salon.

Bij de tafel, de *Figaro* in de hand houdend, zijn oogen neergeslagen op de kolommen, zat Harold. Zijn deftige avondkleeding, zijn ernstig, donker gelaat met den dichten puntbaard en zijn glad glimmend haar met scherpe scheiding, alles sprak van zelfbewustzijn, kalmte en overleg.

Hij stond op, legde de courant neer en stond in afwachting op zijn plaats.

De gast zijner zuster had haar kanten kap afgeworpen en haar mantel opengeslagen, tusschen welks gescheiden plooien een rijk avondtoilet zichtbaar werd. Zij kwam naar voren, zich los bewegend in haar zwarte kleederen, en toen Martha met angstig kloppend hart, wat haar manieren een beetje opgewonden en verlegen maakte, hen beurtelings aanzag, zeggende: ‘Mijn broeder, de heer Keene - vorstin Mannersnoiff’ - toen zag zij hem recht in het gelaat, met wat Martha een vrij trotschen blik vond en maakte een eenigszins plechtstatige buiging.

Harold ontmoette haar blik met onafgewende oogen en boog op zijn beurt op een wijze, die Martha noodeloos deftig en vormelijk achtte.

Na hetgeen zij aan ieder van de ander had gezegd, voelde zij zich teleurgesteld dat hun ontmoeting zoo geheel zonder eenige hartelijkheid was. Martha vroeg haar vriendin of zij in haar kamer haar goed wilde afleggen, maar zij weigerde en wierp haar mantel en kap op een stoel vóórdat Harold haar zijn hulp kon aanbieden.

Zij was gekleed in een eenvoudig kostuum van dik geel satijn, gegarneerd met bruin bont en crême kant. Een diamanten pijl stak door haar zwaar bruin haar en een groote gesp van veelkleurige steenen hield de plooien van haar kleed in het midden op. Zij droeg geen andere sieraden, en haar prachtige armen en handen waren zonder braceletten of ringen. Zij ging niet zitten, maar opende haar waaier en wuifde er zachtjes mede, terwijl zij van haar hoogte op Martha neerzag.

De voorstelling had natuurlijk in 't Fransch plaats gehad, en het gesprek werd in deze taal voortgezet.

In sterk contrast met haar schitterende kleur, was Harold zeer bleek, terwijl hij tegen den schoorsteenmantel leunde en met haar sprak. Hij was echter evenzeer op zijn gemak als zij.

Langzamerhand begon zij zich af te vragen of hij het niet meer was dan zij; want onder haar uitwendige kalmte was zij hevig opgewonden, zij voelde het, en al haar wilskracht wendde zij aan om het te verbergen voor het gezelschap.

Zij wilde niet dat Martha weten zou dat zij ontroerd was; en dat deze bedaarde man voor haar er zelfs een flauw vermoeden van kon hebben, dat zij niet geheel en al zoo rustig was als hij 't scheen, was een gedachte die zij niet kon verdragen.

Zij begon druk te praten over het atelier, waar zij en Martha elkander ontmoet hadden en vriendinnen waren geworden, en zij gaf een amusante beschrijving van haar eerste ontmoeting met Etienne, toen zij hem had aangezien voor een bediende, daar hij in eenvoudige, met verf bemorste kleederen aan het wasschen van penseelen was. Zij sprak zoo levendig, dat er geen woord tusschen te zeggen viel, en toen zij even stilhield, merkte zij aan den ijver, waarmede Martha gebruik maakte van de pauze om hen aan tafel te verzoeken, dat het diner zeker reeds lang aangekondigd moest zijn en dat alleen haar druk gesprek en levendige gebaren haar belet hadden het te hooren.

Haar rug was naar de deur gekeerd, maar hoe opgewonden moest zij geweest zijn en geschenen hebben, dat zij er niets van gemerkt had! Zij bloosde en beet van ergernis op haar lippen.

Martha keek haar broeder aan en verwachtte dat hij hun gast een arm zou hebben aangeboden, maar in plaats daarvan stond hij eenvoudig terzijde en wachtte op de beide dames, om na haar in de eetzaal te treden. Toen zij dit deed kwam Sonia vlak naast hem, en met een gevoel van wantrouwen in haar borst zag zij hem recht in het gezicht.

Hij ontmoette echter niet haar blik; want zijn eigen oogen waren neergeslagen en verborgen onder de zware wimpers, waarvan elke lijn haar zoo wonderlijk gemeenzaam was.

Sonia voelde zich vernederd, dat zij zoo spraakzaam was geweest - en den indruk moest hebben gemaakt van een gewone babbelkous.

Zou zij haar inwendige ontroering hebben blootgelegd aan dezen kalmen man, die den bottelier nu op zulk een bedaarden toon eenige aanwijzigingen gaf met een zelfbeheersching die zij plotseling benijdde? Zij voelde zich gekwetst en boos en verviel in diep stilzwijgen.

Een gedwongen toon heerschte in het gezelschap, veel merkbaarder dan die, welke gewoonlijk de eerste oogenblikken aan een deftige tafel kenmerkt.

Sonia voelde dat zij liever haar tong in tweeën zou bijten dan weer te spreken, en Martha had een wanhopig gevoel dat er iets verkeerd ging.

't Was Harold, die 't stilzwijgen verbrak.

‘Martha,’ zeide hij, ‘misschien zal de vorstin willen zeggen wat voor wijn zij verkiest.’

Sonia voelde dat zij hem nu haatte. Hij kende al haar kleine sympathieën en antipathieën zoo goed als zij zelf en had zoo dikwijls haar diners en wijnen besteld. Hoe kon hij toch doen of hij haar nooit eer gezien had, zoodat zij zelf er haast door misleid werd? Was het werkelijk een droom? Wat was de droom, het voorheen of het thans? Hoe kon hij zoo onverschillig schijnen, als hij het werkelijk niet was? Misschien was het ook wel zoo. Dit zou de eenvoudige verklaring zijn van alles, wat geheimzinnig scheen.

Terwijl deze gedachten zich in haar geest verdrongen, en zij haar best deed wat soep door te krijgen, viel het haar eensklaps in, dat haar volslagen stilzwijgen dwaas moest schijnen na haar spraakzaamheid van daareven.

Harold, terwijl hij blijkbaar met smaak zijn soep at, nam al het praten voor zijn rekening; maar hoe geheel verschillend was zijn manier van de hare! Wat was hij rustig en welke van goede opvoeding getuigende pauzes legde hij tusschen zijn woorden, en hoe tactvol wist hij Martha en haar in het gesprek te mengen.

Zij was hier gekomen vol trotsch zelfvertrouwen, dat zij alle omstandigheden naar haar wil zou kunnen regelen, en ondanks haarzelf verzonk zij ieder oogenblik dieper en dieper in den poel van spijt en zelfverwijt, waaruit zij gehoopt had zich eindelijk te kunnen losmaken.

Toen het maal voortging werd haar ontevredenheid met zichzelf steeds grooter, en met een bijna pijnlijken schrik voelde zij, dat haar gedrag zoo zonderling was, dat het Martha en haar broeder met verbazing moest vervullen. Hoe konden zij haar plotselinge stomheid verklaren? En zij voelde dat zij praten moest, zich herstellen en dien indruk van domheid wegwisschen.

Martha, naar een aangenaam onderwerp zoekend, sprak van het jonge bruidspaar, en een telegram openend, dat zij pas ontvangen had, maakte zij eenige opmerkingen over de trouwplechtigheid.

‘O, 't was zoo'n mooi huwelijk - ik was er ook,’ zeide Sonia, een ademlooze poging doende om in het gesprek te deelen.

Terwijl zij sprak, ontmoette zij Harold's oogen en meende daarin een schaduw van verrassing te vinden.

Toen.... kwam Sonia vlak naast hem.

Hij boog alleen in antwoord op haar zoo warm uitgesproken lof, en Sonia voelde dat haar tegenwoordigheid bij het huwelijk hem hinderde. Hij moest er natuurlijk bij zijn, maar wat kwam zij uit zuivere nieuwsgierigheid daar doen? Zij voelde dat zij hem tegenviel of dat hij zou raden - wat haar daarheen gedreven had.

‘Harold, kan je ook blijven tot de opening van het Salon?’ vroeg Martha in een andere poging om het gesprek te doen vlotten. Dit onderwerp interesseerde Sonia, en zij had blijkbaar gelijk.

‘Ik ga een schilderij tentoonstellen,’ zeide Sonia snel.

Sonia had alleen gedacht zichzelf te redden door natuurlijk te praten, en deze woorden berouwden haar, even als de vorige, bitter, nadat zij ze gesproken had. Niet alleen scheen het te getuigen van slechten smaak over haar tentoonstellen te spreken, als Martha zoo veraf stond van zulk een eer, maar het kon den indruk maken dat zij dit feit alleen vermeldde om hem over te halen tot de opening van het Salon te blijven. Het was om gek te worden dat hij haar aankeek met beleefde belangstelling en haar gelukwenschte met iets, waarover zij zich nu van harte schaamde. Wat moest hij haar verachten! Wat zou zij doen?’

‘Ik zou willen weten,’ zeide Martha met haar heldere stem, ‘of Harold ooit dat aangrijpende schilderij

gezien heeft, dat in je kamer hangt. Het is Watt's Hoop! Harold, ken je dat?'

Harold antwoordde van neen en Sonia's wanhopig gevoel van hulpeloosheid vermeerderde, toen Martha het ging beschrijven. Zij beet op haar tong om het niet uit te schreeuwen, terwijl Martha voortging met de volgende beschrijving te geven:

''t Is een vrouw op een wereldbol liggend in een houding van vermoeienis en afmatting. De sober gedrapeerde vorm is mooi, maar niet jeugdig, en het gelaat, half bedekt door een band om de oogen, is ook mooi, maar geteekend door zorg en smart. In haar hand houdt zij een oude citer, waarvan alle snaren op één na gebroken zijn. Deze eene snaar, los en half versleten, slaat zij aan met haar dunne, zwakke vingers en zij buigt haar hoofd om te trachten den klank op te vangen. Toen Sonia het mij 't eerst toonde en zeide dat het een van haar lievelingsschilderijen was, begreep ik het niet. Etienne leerde me zoo'n diepe verachting voor Engelsche kunst; maar hoe spoedig begreep ik de wonderbare, tragische beteekenis van het schilderij, zoodat ik zeer verlangde het origineele te zien.'

Dit was te veel! Sonia voelde dat, indien er niets gebeurde om haar op te houden in de oogen van dezen man, zij 't niet langer dragen kon en in tranen moest uitbarsten.

Haar moed was weggezonken; en met een gevoel van wanhoop zag zij onwillekeurig naar het gelaat van haar overbuurman en ontmoette zijn oogen, die op de hare gevestigd waren met een vasten blik, wat in een oogenblik haar steunde en bedaarde. Zij las niet duidelijk zijn bedoeling, maar zij voelde dat er vriendelijkheid voor haar in lag en geen verachting. Een blik van hem had haar zoo dikwijls in het verleden moed gegeven, en hielp nu weer. Zij voelde zich plotseling weer sterk en vol zelfbeheersching; maar het overige van het maal bleef één verwarring in haar herinnering en zij was innig dankbaar toen haar meid kwam om haar naar huis te geleiden.

Martha vond het wel wat vreemd dat haar broer niet naar beneden ging om hun gast in het rijtuig te helpen, maar zij bedacht dat hij veel beter dan zij bekend was met de regels der beleefdheid van andere volken en zij maakte er uit op, dat hij volgens deze handelde.

(*Wordt vervolgd.*)

Levensbeelden.

Een dorre, vreugdelooze jeugd,
Geen ouders die daar deelen
In dartle kinderspelen;
Niets hebbend wat het kind verheugt.

Zij moet aan 't werk, zoo vroeg als laat,
Heeft iedren nieuwen morgen
Voor jongeren te zorgen,
Want vader werkt en toeft op straat.

Nog jong in jaren, toch reeds oud;
Meer met de zorg van 't leven,
Dan met zijn vroolijkheid vertrouwd;

Heeft zij een hartje trouw als goud

Aan haren plicht gegeven.
Dat is het, wat haar staande houdt.

De wereld in.... door strijden, winnen;
Vervlogen is de kindertijd,
Haar wacht nu nutte werkzaamheid,
Die zij vol ijver gaat beginnen.

Zij schept zich, zelfs niet in gedachte,
Een leven enkel van genot;
De les wil ze in haar levenslot,
Dat werken zegen is, betrachten.

Met moed vooruit, en niet versagen
Wanneer zij wordt teleurgesteld;
Niet al te veel van 't leven vragen,

Zoo kan zij eens in later dagen,
Gelijk zij zich heeft voorgesteld,
Van welbesteden tijd gewagen.

Zij had hem lief, en dacht ook op zijn hart
Als op een vaste rots te kunnen bouwen,
Dus was zij, toen hij ging, zoo vol vertrouwen;
Geen twijfel kende zij, slechts liefde en smart.

Doch later kwam tot haar een goede vrind;
Zij kon, noch wilde in 't eerst het oor hem leenen,
Omdat hij sprak: 'mijn kind, gij moet niet meenen,
Dat hem aan u nog trouwe liefde bindt.'

Hoe wreed een woord! o neen, de vriendschap loog;
Doch, wat was 't dan, dat haar zoo bitter griefde,
En tranen wellen deed in 't starend oog?...

Helaas! 't was waar, zij stelde hem te hoog.
Het leven nam hem haar, toen stierf haar liefde;
Haar hart werd koud, haar oogen brandend droog.

''t Is droevig oud zijn en alleen,'
Staat in haar doffen blik te lezen,
'Hoe anders mocht het vroeger wezen!'
En zuchtend ziet zij om zich heen.

Al de andren hebben eigen haard,
Dus ook een eigen kring gevonden,
De kindren, eens zoo nauw verbonden,
Zijn slechts zoo nu en dan vergaârd.

Al bleef de liefde ook onderling
Dezelfde, toch merkt ze op in 't leven,
Hoe, in den lieven, kleinen kring,

Een andre, d' ouden geest verving;
Der toekomst geldt hun werken, streven,
Zij leeft maar in herinnering.

Tosari.
Een herstellingsoord in het Javaansche gebergte.
Met vier illustratiën.

Het is een verkeerd denkbeeld dat de Europeaan, zoo juist in Indië aangekomen, eerst langzamerhand zich aan het klimaat gewennen moet en reeds dadelijk het offer wordt van allerlei tropische ziekten. Zoodra hij dus gelukkig dit acclimatatieproces heeft doorstaan, zou hij gehard zijn tegen dergelijke ziekten.

Het is juist bij uitzondering dat de zoon der gematigde luchtstreken reeds dadelijk een offer wordt van het verzengende klimaat; in het begin kan zijn lichaamsgesteldheid zeer goed weerstand bieden aan de hitte. Het gestel is nog krachtig en niets ontbreekt aan de gezondheid. Hij verdraagt de warmte veel beter en lijdt er ook minder onder dan de oudere bewoners der tropen, vooral als de woning gezond en het eten voldoende is, want juist in dit verslappende klimaat heeft het lichaam krachtig en gemakkelijk te verteren voedsel noodig. Ook zware lichamelijke inspanning moet men zooveel mogelijk vermijden, want wanneer in Europa een wandeling van eenige uren in den namiddag een genot en

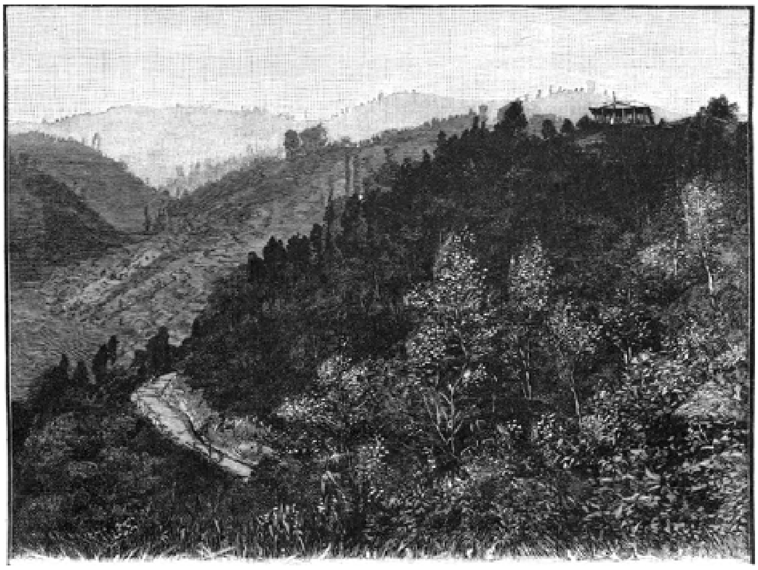

HERSTELLINGSOORD ‘TOSARI’ EN HET BOVENGEDEELTE VAN HET TENGERGEBERGTE.

zelfs een behoefte is, zoo vermoeit zij in de tropen buitengewoon en veroorzaakt meer of minder koorts.

De verstandige Indische oudgast bezondigt zich dan ook niet aan zulke excentriciteiten en vertrouwt liever zijn lichaam in die uren aan het rustbed toe dan dat hij een paar uren in de zonnehitte gaat ronddwalen.

Wie zich verder van uitspattingen van allerlei soort onthoudt, zal jaren lang ook in de tropen kunnen leven, zonder dat het zijn gezondheid schade doet. Hierbij zij nog opgemerkt dat men na zekeren ouderdom verstandig handelt zich niet meer tusschen de keerkringen te vestigen; wie de veertig overschreden heeft, onderwerpe zich maar liever niet aan zulke proefnemingen.

Vooral hebben veel te lijden van koortsen de opzichters en werklieden op de plantages; de uitgewoelde aarde laat miasmen opstijgen, die wel de gevaarlijkste

koortskweekers zijn. Over het algemeen geldt het als regel, den zwaarderen arbeid door inboorlingen te laten verrichten, die beter voor het klimaat berekend zijn. Zoo-

lang echter, zooals boven is aangemerkt, het lichaam nog weerstand kan bieden en door een langdurig verblijf in de verzengende luchtstreek niet verslapt is, verdraagt het elke inspanning nog tamelijk goed, terwijl de oudere, door het klimaat verzwakte inwoners, er zeker door nedergeworpen zouden worden.

Wel bezit de oudgast meer ervaring; hij heeft geleerd zich in acht te nemen. Hij voelt instinctmatig wat hem schadelijk kon worden, leeft daarom voorzichtiger en gebruikt voorzorgsmiddelen om ziekten te voorkomen, maar onder dezelfde omstandigheden zal doorgaans hij, die nog maar korten tijd in de tropen verblijf houdt, minder van het klimaat lijden, dan de zoogenaamde door een langer oponthoud geacclimatiseerde.

Deze opvatting wordt niet alleen door de ondervinding der oudere keerkringbewoners gestaafd, maar is ook wetenschappelijk bewezen.

Zoodra dus een Europeaan na een verblijf van eenige jaren in Indië aangetast wordt door koorts, waartegen noch chinine, noch antifebrine of andere geneesmiddelen helpen, dan zendt de geneesheer hem naar een gezondheidsetablissement, een luchtkuuroord in het gebergte.

Een overhaast vertrek naar zulke plaatsen is het eenige redmiddel; als de koortslijder het bijtijds aangrijpt, dan komt er na eenige dagen een werkelijk wonderbare omkeer in den toestand van den zieke. Dikwijls ziet men zieken ‘naar boven’ transporteeren, die niet in staat waren te rijden, noch in den reiswagen te zitten, maar in *tandoes* (hangmatten) liggend, moesten gedragen worden. Reeds na twee of drie dagen konden zij kleine wandelingen in den tuin ondernemen, de eetlust keerde terug en de koorts bleef weg.

De beste reputatie onder zulke gezondheidsetablissementen op Java geniet ongetwijfeld Tosari, 1780 M. boven de zee gelegen op de hellingen van het Tengergebergte, in het Oostelijke gedeelte van het eiland.

Terwijl in onze gematigde luchtstreek op zulk een hoogte het sneeuwgebied reeds begint, heerscht daar tusschen de tropen nog de aangenaamste temperatuur.

Sneeuw ziet men er volstrekt niet; wel zijn de nachten koel, men kruipt vol welbehagen onder eenige wollen dekens, maar gedurende den dag stijgt de thermometer tot een zeer aanzienlijke hoogte, zoodat prachtige varens, bamboes, maïs, Europeesche groenten en bloemen daar in weelderigen overvloed groeien, en tot op een hoogte van 2400 Meter vergast zich het oog aan het groen van uitgestrekte aardappel- en koolvelden. Het geheele uitgestrekte Tengergebergte is in zijn bovengedeelte een enkele groententuin, die geheel Oost-Java en verder nog van zijn producten voorziet.

Ondanks deze hoogte heeft Tosari toch, in vergelijking met andere plaatsen, betrekkelijk weinig van regen te lijden, een omstandigheid, die het in zulk een hoogen graad geschikt heeft gemaakt tot herstellingsoord.

Men bereikt het van Soerabaja uit, de grootste handelstad van Nederlandsch-Indië op Oost-Java; men reist per spoor drie uren naar Pasaroean en verder in karren met twee paarden bespannen; twee en een half in razende vaart, en eindelijk per paard, drie of vier uur in het gebergte. Zieken worden met den draagstoel of in de hangmat naar boven getransporteerd.

Tosari heeft plaats voor omstreeks veertig gasten. Sedert zich een Europeesch dokter daar heeft gevestigd, is de toeloop zeer sterk. De behandeling is er zeer goed; een rijke bibliotheek, biljart, piano, schaak- en kaartspel, wandelingen en uitstapjes

in de omringende bergen en wouden en naar den omstreeks twee uren ver verwijderden Bromo bieden verstrooiing aan.

Een merkwaardigen indruk maakt het op deze wandelingen als men het groene plantenkleed met een meer of minder dikke laag vulcanische asch bedekt ziet. Dikwijls is een flinke regenbui noodig om de bladeren van dit laagje te zuiveren. Deze asch is afkomstig van dien Bromo, de nog zeer werkzame vulkaan van het Tengergebergte.

Hoe onaangenaam zulk een rookende buurman ook zijn kan, zoo zien de Tengersche groenteboeren deze asch niet ongaarne, daar zij voor hen een zeer welkom bemestingsmiddel is.

In de omgeving van Tosari vindt men, evenals op andere Javaansche bergen, aardbeien, frambozen en aalbessen, en wij zagen op het westelijk liggende Ardjoenogebergte op 2700 meter hoogte blauwbessenstruiken van dubbele manshoogte, waarvan de stammen den omvang van een mensch hadden.

De bladeren van dezen ‘blauwbesboom’ en de in ongeloofelijken overvloed daarop prijkende bessen waren een weinig grooter dan die der gematigde zone. De afmetingen dezer boomen namen in hoogere gewesten echter langzamerhand af en op 3000 M. waren zij ineengeschrompeld tot den bessenstruik, zooals wij dien hier kennen. Jammer dat de smaak dezer bessen waterachtig en zonder geur is.

Op een luchtkuuroord van den zoo juist genoemden berg zagen wij in een beschutte plaats op 2400 M. hoogte prachtige rozen, immortellen van meer dan 2 M. hoogte en jonge erwten, die toen juist in hun schoonsten bloei stonden.

Een onzer koelies, die reeds dikwijls daar boven was geweest, had des avonds een tinnen schotel buiten gezet en kon ons den volgenden morgen een dun schijfje ijs presenteeren, wat hem natuurlijk een fooitje bezorgde.

Op eenige honderden passen van dit logement bevond zich een groote tijgerval, die daar des te meer op haar plaats was, omdat de in hare nabijheid stroomende bron, de eenige van mijlen ver in den omtrek, allerlei wouddieren aantrok.

Onder de vijf en veertig vulkanen, waarin Java zich verheugen mag, is de Bromo een der interessantste. Hoewel hij in hoogte door meer dan een dozijn van zijn griezelige collega's wordt overtroffen - het eerst door den naburigen, 3800 Meter hoogen Smeroe - zoo bezit hij toch meer dan anderen veel merkwaardigs. Daarbij is hij gemakkelijk te beklimmen en wordt onder de meest bezochte bezienswaardigheden van Java gerekend. Zijn hoogste punt verheft zich tot 2652 Meter boven de zee en deze vormt een gedeelte van den ringmuur van den oorspronkelijken krater. Deze krater meet aan

zijn breedste plaats omstreeks een geographische mijl; zijn lengte daarentegen bedraagt zoo wat drie mijlen; niet medegerekend de zich van het Noord-Oosten naar het Zuid-Westen voortzettende uitloopers, die langzamerhand vlakker worden.

Men kan zich het ontstaan van dezen krater, een der grootste van deze aarde, verklaren door aan te nemen dat bij de vorming van het gebergte door de vulkanische verheffing der aarde twee parallel loopende, vele mijlen lange spleten ontstonden. Het tusschen deze spleten liggende gedeelte der aardkorst zakte toen en bleef als een kegel tusschen de buitenwanden steken, zoodat hij rondom omringd schijnt door 500 M. hooge, steil neervallende bergmassa's. Terwijl het noordelijke gedeelte van dezen kegel omstreeks 300 M. in de diepte zonk, brak het middelste, breedere gedeelte af en zakte nog weer 200 M. dieper, zoodat dit diepere gedeelte naar het Noorden door een dwarswal is afgesloten, waarvan de uitloopers zich langzamerhand verliezen in de buitenste omtrekken der bergen.

Aan de Zuid-Oostelijke zijde van het Ringgebergte vormde zich dan de krater-opening, waaromheen zich de uitwerpkegels opstapelden. Maar in den loop der tijden raakte deze krater verstopt en de onderaardsche krachten baanden zich een nieuwen uitweg, waarbij een kant dezer kegels mede vernield werd. Maar ook deze nieuwe krater werd uitgebluscht en bijna in het midden van den ingezonken bodem vormde zich de 250 M. hooge krater Batok (drinknap). Nadat ook deze opening het lot harer voorgangers had gedeeld, ontstond de thans nog werkende 150 M. hooge krater Bromo, eigenlijk naar den Indischen god Brahma genaamd.

De uit het binnenste der aarde ontstane lava, zand en asch, bedekken rondom het gebergte, vooral het ingezonken gedeelte daarvan, waardoor dit het aanzien verkrijgt van een zandwoestijn; de inboorlingen gaven er dan ook den naam van Dasar - zandzee - aan. Hoevele duizenden jaren er wel verloopen zijn sedert al deze omwentelingen, is een noodelooze vraag, daar men slechts vermoedens ten antwoord kan geven.

Intusschen heeft de Bromo in de laatste tientallen van jaren zeer merkbare veranderingen ondergaan. Toen tusschen '40 en '50 de geleerde Junghühn hem bezocht, bevond hij dat de krater een omtrek had van 1500 voet en een diepte van eveneens 1500 voet en dat zich op den bodem een meer bevond.

Toen wij den krater voor het eerst in 1884 bezochten, was de bovenste omvang wel dezelfde gebleven, maar de diepte was een derde minder dan vroeger en het water op den bodem was verdwenen. Uit eenige, door gele zwavel omringde openingen van den omvang eener groote ronde tafel, stroomden echter de onderaardsche gassen met een ontzettend gedruisch, dat een half uur verder nog hoorbaar was. Rook ontwikkelde zich slechts in zeer onbeduidende hoeveelheid.

Het laatst bestegen wij den krater in '93. De diepte was toen nog geringer geworden, maar hij werkte nog zeer hevig, door in ongelijke tusschenpoozen kolossale rookwolken van duizenden voeten hoog in de lucht te slingeren. Deze rookwolken waren vermengd met gloeiende scherven en steenen, die meestal in den krater terugvielen, en asch, die mijlen ver door den wind werd weggedreven. De uitbarstingen waren begeleid door een onderaardsch gerol. Het bovenvermelde gerommel had opgehouden.

Wij konden bij het beklimmen van den krater ons nog ter halve hoogte toevertrouwen aan onze zoo buitengewoon goed gedresseerde bergpaarden; verder moesten onze eigen voeten dienst doen. De bestijging werd ons vergemakkelijkt

door in de diepe aschlagen geslagen blokken, waarachter men dwarshouten legde, zoodat een soort van trap er door gevormd werd. Zonder deze zou de voet diep in den lossen bodem weggezakt zijn.

Boven gekomen wierpen wij ons op den kraterrand, die gloeiend verhit was door de zon en in den vorm van een dak naar buiten afdaalde; vol gespannen verwachting zagen wij neer in de akelige diepte.

Tusschen rotsblokken kronkelden zich witte nevel- en blauwachtige rookwolkjes omhoog en hulden den bodem van den krater in een ondoordringbaren mist. Voortdurend echter rolden massa's steenen en zand in de trechtervormige diepte, zoodat daar aan de onderaardsche dampen de uitweg langzamerhand werd afgesneden en eindelijk de kraterbodem zichtbaar werd.

Zoo wachtten wij wel een uur, erg gehinderd door de stekende zonnestralen, bijna stikkend door de aschwolken, die de wind deed opdwarrelen; onze gezichten en handen waren zwart geworden, terwijl wij ons voorstelden wat er al niet gebeuren kon als de Setan Goenoeng - zooals de bijgeloovige inlander den berggeest noemt - ons kwaad wilde. Hij kon door een weinig schudden den smallen kraterrand, waarop wij lagen, aan het wankelen brengen en ons allen met zich medesleuren in zijn afschuwelijk rijk; hij kon ons door de uitstroomende zwaveldampen verstikken, door uitgeworpen steenen of door bliksemstralen uit de met electriciteit bezwangerde uitwerpsels verpletteren.

Slechts zij, die geheel vrij zijn van duizelingen, kunnen het wagen rechtop te staan of te gaan. Een der Europeanen, die ons vergezelden, een oud-gast, wiens zenuwen en spieren door een langjarig verblijf tusschen de keerkringen zoodanig verzwakt waren dat hij zich door acht koelies naar boven had laten dragen, werd op den smallen kraterrand zoo zenuwachtig, dat hij zelfs geen blik in de diepte durfde werpen en zich naar beneden liet dragen vóórdat er weer een uitbarsting volgde.

Hoelang wij ook toefden, er kwam maar geen nieuwe uitbarsting en het wachten werd steeds pijnlijker!

Daar hoorden wij eindelijk een onderaardsch gerommel, dat echter aan onze verwachtingen niet beantwoordde, een licht beven van den grond waarop wij stonden, en plotseling verhief zich de geheele bodem van den krater en met onbeschrijfelijk geweld steeg onmiddellijk vóór onze oogen een zwartgrijze wolk op, die snel naar alle kanten bliksemstralen rondzond en een ontzaglijke massa zand, asch en heete steenen rond-

slingerde, waarvan er velen vlak naast ons vielen. Het tooneel was zoo overweldigend, dat ik den indruk, daardoor op ons gemaakt, niet vermag te schetsen. Gelukkig dreef de wind den rook en de uit de wolk vallende asch van ons weg, zoodat wij er niet door gehinderd werden. Een tweede uitbarsting wachtten wij echter niet af; de Bromo heeft namelijk nu en dan zijn grillen en men kan niet weten...

Van Penanjaän, een der hoogste punten van het noordelijke Ringgebergte, vanwaar de photographie genomen is der Zandzee, geniet de toerist een wonderbaar panorama; men kan zich nauwelijks sterker contrasten er van denken.

Terwijl in het Noorden diepe kloven met de heerlijkste varens, groot als boomen, in de vlakte afdalen en de zee zich voor ons uitspreidt met het eiland Madoera, rust in het Oosten de blik op den rookenden vulkaan Bromo, midden in de 500 M. diepe, onder onze voeten liggende Zandzee, de door tropisch groen omringde woestijn. Keeren wij het hoofd om, zoo zien wij enkele schreden van ons verwijderd groene moestuinen, terwijl vóór ons loodrechte afgronden en daaronder de woestijn gapen.

Een buitengewone aantrekkelijkheid oefent dit schouwspel vooral uit als, bij het vallen van den avond, door de meergenoemde spleet de wolken dringen en de zandzee

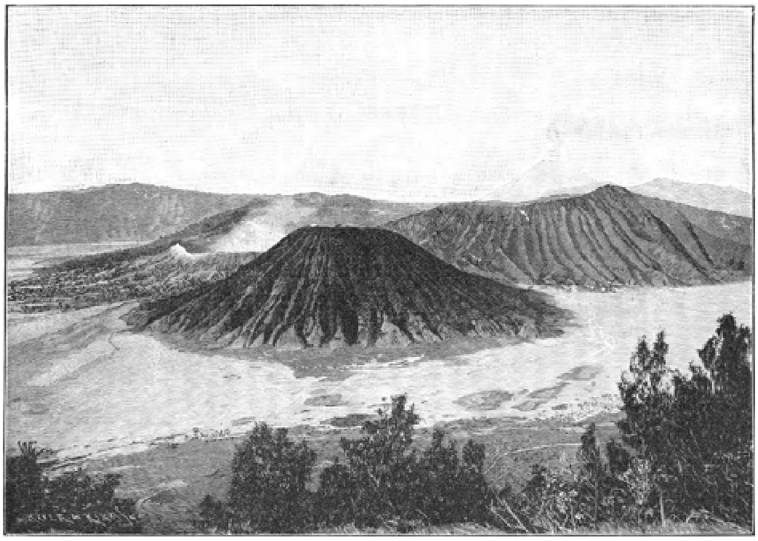

ZANDZEE MET DEN UITGEBLUSCHTEN KRATER BATOK EN DEN WERKENDEN KRATER BROMO. OP DEN ACHTERGROND DE VULKAAN SMEROE.

vullen, terwijl midden uit deze in een nevelzee veranderden krater de Batok en de rookende Bromo als eilanden en het Ringgebergte met den Smeroe opduiken.

Wendt men den blik nu verder naar het Oosten, dan ziet men aan den horizont den vulkaan Dieng, 3086 M., iets dichter den Lamongan, 1669 M. en dichterbij den Smeroe, 3800 M. hoog. De beide laatsten zijn even werkzaam als de Bromo en schijnen onder de aarde nauw met elkander verbonden te zijn.

Des nachts hoort men dikwijls in den Smeroe een hevigen, doffen knal en ziet dan een machtigen vuurglans uit den berg opgaan; duizenden van gloeiende steenen als even zoovele vuurpijlen stijgen op, vallen in den krater terug of worden in wijde bogen geslingerd over de steile hellingen. Een vuurwerk, zoo schitterend en verheven als men er moeilijk een tweede vinden kan!

Over dag ziet men de rookwolken mijlen ver over het land trekken; majestueus zweven zij tusschen de andere wolken, waarvan zij zich door hun bruinachtige kleur

onderscheiden. Niemand heeft dezen berg ooit durven beklimmen; wie zich te dicht bij den krater begaf, zou dit waagstuk met een zekeren dood moeten bekoopen.

Dat op de hellingen van dezen berg aardbevingen niet tot de zeldzaamheid behooren, behoeft nauwelijks meer vermeld te worden, en toch zijn deze hellingen

UITBARSTING VAN DEN BROMO, VAN DEN BODEM DER ZANDZEE UIT GEZIEN. HOOGTE DER WOLK OMSTREEKS 200 METER.

tot op 1200 M. sterk bevolkt, want deze met vulkanische asch vermengde aarde vormt een zeer geschikten grond voor koffiestruiken, en een groot deel der met recht beroemde Javakoffie groeit op de hellingen van den Smeroe.

Richten wij even, nog altijd op den Penanjaän staande,

BOEDDHAPRIESTERS UIT HET TENGERGEBERGTE.

onzen blik verder naar het Zuid-Westen, dan ontdekken wij eerst den vulkaan Kawie, 2860 M., thans uitgedoofd, den Kloet, 1731 M. Verderop den Willis, 2168, en eindelijk in het Westen den nog sterk werkenden Ardjoeno, 3333, met zijn voorgebergte Penangoean, 1650 M. hoog.

Het is wel niet te veel gezegd, als ik verzeker dat er zich op Gods schoone aarde nauwelijks een ander punt bevindt dat den blik, van Penanjaän uit, in verhevenheid overtreft.

De bewoners van het bovengedeelte van het Tengergebergte vormen het laatste restje der belijders van den Boeddhistischen godsdienst op Java; zij vluchtten daarheen om de vervolgingen der Mahomedanen te ontkomen.

Het godsdienstige gevoel is echter zeer zwak bij hen ontwikkeld. Alle jaren in de maand Juli brengen zij den berggeest offers, in den vorm van rijst, maïs, bloemen en vruchten, door de priesters met plechtige ceremoniën in den krater geworpen. Deze priesters vervullen bovendien nog het ambt van dorpshoofd en arts. Hun ambtelijke kleeding bestaat uit aan elkander genaaide stukjes katoen en het symbool hunner waardigheid is een overoud heilig bronzen vat, dat evenals de waardigheid zelf in de familie overerfelijk is.

De Boeddhisten van het Tengergebergte onderscheiden zich gunstig van de andere Javanen, door hun werkzaamheid en eerlijkheid.

Hun bloeiend, krachtig uiterlijk levert wel het duidelijkste bewijs, welk een weldadigen invloed de gezonde berglucht en vooral die van den Tenger op de menschen uitoefent.

Balbloemen.

Zij heeft die rozen ontvangen, die heerlijke, mooie rozen. Van wie?

Ja, vraag haar dat maar. Zij weet het zeker beter dan gij of ik.

O, die rozen, wat zij haar niet zeggen, hoeveel hebben zij haar niet toe te fluisteren! Blijde hoop, zoete verwachting, de mooiste illusiën.

En wie ze haar zond, ja, zeker van avond zal hij den eersten dans met haar mogen dansen; dat heeft hij dan ook wel verdiend! Wij zien den glimlach reeds waarmede zij hem beloont.

Morgen zullen de geurige rozen reeds beginnen te verwelken, maar de hoop, die zij in haar hart deden bloeien, zal die ook hun voorbeeld volgen? Is ook zij bestemd te verflensen, of wel wordt zij eens werkelijkheid - heerlijke, schoone werkelijkheid - dat wil zeggen het geluk van twee levens?

Ja, die bloemen hebben een eigen taal, en niemand verstaat ze zoo goed als het lieve meisje in baltoilet, dat zich over hen heenbuigt en luistert naar hetgeen zij haar zeggen.

Vorstin Sonia.
Naar het Engelsch van Julia Magruder.
(*Vervolg van blz.* 96.)

XII.

Martha voelde zich zeer verrast, verbaasd en teleurgesteld door het resultaat der ontmoeting, waarvoor zij zich zoo veel moeite had gegeven om die tot stand te brengen. Niets kon duidelijker zijn dan dat haar broeder en haar vriendin elkander niet sympathiek waren, dat zij niet samen 'opschoten'. Wat was de reden? Beiden trokken haar zoo aan en toch trokken zij elkander niet aan! 't Was een pijnlijk geheim, waarvan zij tevergeefs den sleutel zocht.

Den volgenden morgen kwam Sonia niet op den gewonen tijd in het atelier en Martha schilderde zonder haar in een zeer gedrukte stemming.

Toen zij de vorstin reeds geheel had opgegeven, keek zij rond en zag tot haar blijdschap Sonia haar ezel opzetten en zich voor het werk klaarmakend, op korten afstand van haar. Zij vond dat haar vriendin er wat bleek en zwak uitzag; maar toen zij haar blik opving, kreeg zij van haar een vriendelijken blik terug, wat haar een weinig opvroolijkte.

Toen het tijd was voor den lunch en zij samen naar de crêmerie gingen, hoopte zij dat haar vriendin spreken zou van wat haar zoo na aan het hart lag en was verbaasd dat zij het gesprek een heel andere wending gaf.

Het was hetzelfde geweest met Harold den avond te voren. Behalve een verstrooide en koele instemming op hetgeen zij zeide over de schoonheid der vorstin, scheen hij min of meer onverschillig over het onderwerp en begon met vuur over andere dingen te spreken.

Martha verwonderde zich hier niet erg over, want zij had haar aangebeden vriendin nooit zoo in haar nadeel gezien. Maar haar broer was, zooals zij vond, verrukkelijk geweest en zij verwachtte dat Sonia ten minste zeggen zou, dat hij er knap uitzag en aangenaam in den omgang was.

Toen het bleek dat zij in 't geheel niets wilde zeggen, vroeg Martha stoutweg:

'Wat denk je van Harold?'

‘Van hem denken? O, ik denk dat hij er goed uitziet, maar toch minder lijkt op zijn zusje dan ik wel zou wenschen.’

‘Och Sonia, plaag mij niet! Als ik dacht dat je zoo iets meende, zou ik je opgeven als artist en als vriendin. Maar zeg me toch, mag je hem lijden?’

‘Ik kan moeilijk neen zeggen op die hartroerende vraag,’ en Sonia glimlachte; ‘en waarlijk ik heb er geen lust toe. Zeker, mag ik hem! Maar liefje, ik zei je de waarheid toen ik je vertelde dat ik doodmoede was van mannen. Etienne is de eenige gunstige uitzondering. Ik houd van hem omdat hij van morgen een fatsoenlijk woord tegen mij zeide en ik geloof zeker dat hij hoop voor mij koestert.’

Martha zag dat er geen hoop was, dus gaf zij 't met bittere teleurstelling op en zeide niets meer.

Wat Sonia betrof, nooit had zij zich in zulk een toestand van zelfvernedering gevoeld. Zij had haar prachtige kleederen aangetrokken en geen oogenblik getwijfeld aan haar geschiktheid om alle omstandigheden te onderwerpen aan haar wil en op Harold den indruk te maken, dien zij wenschte.

Wat was dan het geheim van haar volledige en vernederende nederlaag? Zij deed zichzelf die vraag en trachtte onmiddellijk haar ooren te sluiten voor het eerste antwoord dat haar hart gaf. Zij had in volle vertrouwen tot op dit uur geloofd dat haar vrouwelijke trots sterk genoeg was om weerstand te bieden aan alle aanvallen daarop beproefd; maar nu was hij haar ontrouw geworden!

Zij had een slapeloozen nacht doorgebracht na dat diner, en deed een bovenmenschelijke poging om den volgenden morgen aan haar werk te gaan.

Zij deed het alleen omdat zij wist, wanneer zij het niet deed, Harold het zou hooren, en zij kon de gedachte niet verdragen aan welke reden hij het zou toeschrijven.

Misschien was de pijnlijkste herinnering in Sonia's geest de gedachte, dat zij in haar hulpeloosheid op hem een beroep had gedaan en dat het door hem beantwoord was met zulk een krachtgevende vriendelijkheid. 't Had haar geholpen den overigen tijd door te worstelen, maar nu zij er weer aan dacht, voelde zij dat hij 't had opgenomen als een bewijs van zwakheid, waarop hij zoo sterk en barmhartig was geweest te antwoorden.

Als deze gedachte terugkeerde, deed zij haar wangen gloeien. En wat kon zij doen om zichzelf recht te doen wedervaren? Zij durfde geen plannen maken vol zelfvertrouwen, uit vrees dat zij in zelfvernedering zouden eindigen. Zij was nu bang, Harold te zien, en 't scheen haar toe dat 't uiterste wat in haar macht lag, was geregeld en trouw aan haar werk te blijven, in de hoop, dat hij er van hooren zou.

Martha deed een zwakke poging om haar vriendin over te halen weer bij haar te komen, maar hierop kreeg zij zulk een flauw antwoord, dat zij het onder-

werp liet varen. Alle soorten van vermoedens rezen in haar geest op, om dit verschijnsel te verklaren. Zelfs vroeg zij zich af of zij en haar broeder met hun Amerikaansche opvoeding en denkbeelden misschien iets gedaan hadden wat de waardigheid der vorstin kon kwetsen. Maar dit kon moeilijk zijn. Sonia was zoo vriendelijk en hartelijk als vroeger, ofschoon zij nu haar omgang meer scheen te bepalen tot het atelier en haar niet eens meer vroeg in haar eigen apartementen te komen.

Zoo was Martha vrij al haar vrijen tijd aan haar broer te geven en zij gingen veel naar Opera en Comedie. Maar 't was of die *solitude à deux* met haar broer niet meer de aantrekkelijkheid bezat van vroeger.

Hij was bepaald veranderd, die broer van haar.

Harold was ernstiger geworden en bleef dikwijls lang zwijgen. Zij dacht zelfs dat 't hem zwaar viel in gezelschappen te komen en hij 't liefst alleen bleef. Dit was een zware slag voor Martha, maar zij droeg dien zonder er iets van te laten merken en was blijde een voorwendsel gevonden te hebben in haar schilderen om veel weg te blijven van hem. Hij had belangrijk werk in Parijs en arbeidde dikwijls uren lang, wat, zooals Martha zichzelf troostte, wel de reden kon zijn van zijn zorgvol uiterlijk. Zij vond zelfs dat hij mager werd en verzocht hem niet te blijven om haar, daar zij veel liever haar lessen zou willen opgeven en haar moeder weer opzoeken dan hem tot last te zijn. Maar hiervan wilde hij niets hooren; hij deelde haar zelfs zijn besluit mede in Parijs te blijven tot de opening van het Salon, die een week of wat later zou plaats hebben.

Dag aan dag ging voorbij, en hoeveel Sonia en Martha ook bij elkander waren, toch scheen haar intimiteit eer achter- dan vooruit te gaan. Zij lunchten nog te zamen en hadden rijkelijk gelegenheid tot praten, maar er heerschte zoo'n schaarschheid aan onderwerpen, als zij nooit te voren hadden opgemerkt, en een soort van afstand tusschen haar deed zich gevoelen dat haar de hartelijkheden van vroeger nog meer deed betreuren.

Op een middag toen het werk meer dan gewoon goed had gegaan en het model interessanter was dan anders, bleven Sonia en Martha nog zitten werken nadat de anderen weg waren.

't Was prettig, zoo tegelijk te kunnen schilderen en praten, en de vorstin, wier rijtuig was aangekondigd, had een oogenblik te voren verklaard dat zij heel gaarne zou wachten met Martha tot het hare ook vóór was.

Terwijl zij zoo praatten, werd er aan de deur geklopt en de beide vrouwen riepen: *Entrez.*

De deur werd geopend en binnen trad de lange gestalte van Harold.

Het weer was ruw en kil en hij droeg een met bont gevoerde jas, den kraag hoog om zijn hals geslagen; hij had zijn hoogen hoed op en zijn stok in de hand.

Toen zij hem zag, gaf Martha een kleinen uitroep van vreugde en riep hem vriendelijk toe nader te komen.

Sonia, niettegenstaande haar hart tot brekens klopte en het bloed door haar aderen jaagde, ondervond - onvoorbereid als zij was - een plotseling gevoel van kracht en zelfbeheersching.

Haar kleur werd donkerder en door een vlugge beweging hief zij zich rechtop, en zooals zij daar stond in haar ouden groenen rok en rood zijden blouse, zag zij er zoo lief uit, dat Martha's hart van trots gloeide bij het zien van haar beide lievelingen.

Zij aanbad Harold altijd in die jas en Sonia in die kleeding, en haar fijngevoelige natuur scheen indrukken van genot te ontvangen uit het gezicht van hen beiden.

Harold stond stil op een kleinen afstand en boog met een blik, die eenige aarzeling en onzekerheid uitdrukte. Voorbij zijn zuster en haar vriendin gaande, vroeg hij:

'Staat u mij toe naar uw werk te zien?'

'O, als u er lust in heeft,' sprak Sonia op lossen, natuurlijken toon, ''t is een echte kladderij van een ding. 't Kost moeite vóór men eerst merkt dat men niets kent. Daarna gaat het makkelijker en ik geloof nu dat ik klaar ben om hoogerop te gaan.'

Harold keek naar haar schilderij. Zij dacht hoe natuurlijk het zou zijn hem te vragen of zij vorderingen had gemaakt. En hij dacht hoe natuurlijk 't zou zijn haar te zeggen van ja. Martha dacht hoe mooi en aantrekkelijk zij waren en wenschte bijna dat het atelier kon gevu d worden met zulke modellen.

Het viel haar nu op dat Harold onnoodig lang bleef zwijgen en zij, vreezend dat hij 't werk harer vriendin niet waardeerde, begon het uitbundig te prijzen.

Sonia voelde grooten lust haar te doen stilhouden en uit te leggen dat hij altijd zweeg als hem iets bijzonder beviel en dat zij zich daarom verheugde om zijn stilzwijgen.

Maar Harold dwong zich een paar woorden van lof te zeggen, die zeer stijf en vormelijk klonken, en een soort van verwilderde blik, dien Martha niet verstaan kon, kwam in zijn oogen.

Sonia begreep het door de weerkaatsing in haar eigen hart; zij voelde alles om haar zoo verwarrend, zoo diep treurig, zoo eenzaam en ledig. Terwijl Martha haar eigen werk vertoonde en voortratelde over hetgeen Etienne morgen zeggen of niet zeggen zou, stonden die man en die vrouw achter haar zoo dicht bijeen, dat zij elkander haast raakten, en voelden het diepst van hun wezen geschokt door allerlei gewaarwordingen.

Hardheid, wrok, gekwetste trots, spijt - dit alles was in hen, en iets waarschuwde Sonia juist niet te veel op zichzelf te vertrouwen, toen Harold zich plotseling omkeerde en zeide dat hij een afspraak had en niet langer wachten kon.

Hij legde het uit in een paar haastige, verwarde woorden, waaruit men niet recht wijs kon worden, dat hij vergeten had Martha het rijtuig te zenden, dat het ergens op hem wachtte, en dit was de verontschuldiging van zijn komen op het atelier om te zien of zij er al dan niet was. Martha zag aan zijn manieren dat er iets mis was en haastte zich haar penseelen weg te

bergen; zij volgde hem in de kleedkamer, er op aandringend dat Sonia 't ook zou doen, daar zij haar niet gaarne alleen wilde laten.

Sonia deed gehoorzaam wat men haar zeide, maar zij voelde of zij in 't blinde rondtastte en had noch den wil, noch de macht om tegen te streven.

Zij zette haar hoed op en wilde haar zwaren mantel omslaan, toen een sterke bruine hand, met twee kleine donkere vlekjes juist onder den duim, dien van den haak nam en om haar heen sloeg.

Toen zij den kraag optrok raakte haar hand de zijne. Als het gezicht van die hand haar reeds zoo gemeenzaam was, wat was dan haar aanraking? Zij voelde zichzelf beven en haar korte ademhaling verstikte haar bijna. Zij had nog juist zooveel kracht om zich te bedwingen tot zij in het rijtuig stapte. Daar viel zij in de kussens terug; haar oogen sloten zich en zij viel in een toestand van halve bewusteloosheid.

Zij viel niet in zwijm, want zij voelde al dien tijd zeer duidelijk dat zij zichzelf niet meer behoefde te beheerschen, dat zij kon rusten en niet meer behoefde te strijden.

Lang voordat het rijtuig stilhield, had zij zich weer hersteld en begreep alles. Zij wist dat, hoe ongelukkig zij ook in de laatste twee jaren geweest mocht zijn, zij toch nog sterk was en haar kracht in den strijd des levens terugkreeg. Zij had voort kunnen gaan en de toekomst dapper in de oogen zien, als zij hem maar niet meer had ontmoet. Nu niet meer - nu zij zijn stem gehoord, zijn oogen ontmoet en zijn hand gevoeld had. Deze ontmoeting had haar zoodanig beroofd van haar kracht, dat zij smachtte naar de vrijheid die zij in de vlucht kon vinden.

Maar wat zou hij denken van die onverwachte vlucht? Dit was de vraag.

XIII.

Sonia bevond zich na die ontmoeting in een toestand van wanhopige besluiteloosheid. Zij kon niet handelen, zij kon zelfs geen plannen maken. Zij kon zich alleen maar laten afdrijven. Er was maar één troost - werken.

Zij legde haar vroegere verlegenheid af om in het atelier te blijven na de anderen. De oude concierge kwam nu en dan binnen, gaf haar een vertrouwelijk knikje, maakte een praatje en zij voelde er een soort van bescherming in.

Eenige dagen waren er voorbijgegaan, zonder dat zij iets van Harold zag of hoorde. Martha scheen te raden dat haar vriendin alleen van haar werk wilde spreken en trad zwijgend in haar bedoelingen. Zij werkten nu veel samen en Martha vertrok gewoonlijk vóór de vorstin.

Op zekeren middag was Martha vroeger heengegaan dan anders, omdat zij met haar broer een afspraak had, en Sonia werkte alleen, zonder ander gezelschap dan dat van haar kleinen fox-terrier ‘Inkling’, een aardig, gitzwart diertje, dat een ketting droeg van kleine, zilveren schelletjes, die, zooals Sonia tot Martha zeide, ‘iemand’ aanleiding had gegeven hem ‘Inkling Tinkling’ te noemen. Zij bracht haar lieveling niet dikwijls mede, uit vrees dat hij lastig zou zijn; nu wist zij echter dat Etienne er niet was en had het er maar op gewaagd; hij was dezen middag heel netjes geweest en had trouw aan haar voeten gezeten, het model strak aanstarend, als dreigde van hem gevaar voor zijn meesteres; nu het model weg was, zocht hij troost in een diepen slaap.

De kamer was zoo doodstil dat Sonia opschrikte door een tikje aan de deur, hoe zacht ook gegeven. Zelfs Inkling werd niet wakker. Zij keek van haar ezel op, verwachtende dat het haar knecht zou zijn om het rijtuig aan te kondigen, en zag in plaats daarvan Harold Keene vlak voor haar staan. Zij wist dat de tochtdeur achter hem was toegevallen en dat zij te zamen alleen waren. Haar hart stond stil en zij kon voor een oogenblik niet spreken. Hij kwam even naar voren en zeide in 't Fransch:

'Ik vraag u verschooning, vorstin! Ik kwam voor mijn zuster, met wie ik een afspraak had. Is zij niet hier?'

'Zij is juist heengegaan,' antwoordde Sonia, ook in het Fransch. 'Zij dacht u bij u thuis te treffen.'

'Ik ben er juist geweest, en haar niet vindend, kwam ik hier. Ik heb haar zeker gekruist.'

Inkling opende zijn oogen op het geluid der stemmen, maar ziende dat zijn vijand weg was, maakte hij zich niet verder moê. Toen Harold zweeg, werd zijn belangstelling plotseling gewekt; hij stond op, zijn bellen tingelden en hij liep op Harold toe.

Nauwelijks had hij hem gezien of hij liet een gekef van verrassing hooren, en nauwelijks had hij gesnoven aan zijn kleederen of hij werd dol van opwinding.

Hij blafte en kefte en sprong op hem af met zulk blijkbaar vertoon van vreugd, dat geen man met een vriendelijk hart in de borst hem na zulk een hartelijk welkom kon hebben afgestooten.

Harold boog zich om hem te liefkoozen en in het Engelsch toe te spreken.

Te zien dat hij een hond zóó behandelde en háár aansprak met koele beleefdheid, in een vreemde taal en met een deftigen titel die haar niet toekwam, scheen Sonia onbeschrijfelijk wreed toe.

Inkling, nog dol van vreugde, verliet Harold en liep nu naar haar over, keffend en blaffend en driftig zijn staart kwispelend, naar haar opkijkend met welsprekend aandringen. Toen snelde hij weer naar Harold en terug naar haar, altijd even dol. Sonia's kracht begaf haar echter niet en haar stem klonk vast en ferm toen zij vroeg:

'Waarom spreekt ge met Inkling in het Engelsch en met mij in het Fransch?'

'Omdat Inkling en ik oude vrienden zijn, die een gemeenschappelijke taal hebben, maar de vorstin Mannersnorff is een vreemde en een buitenlandsche.'

''t Is kinderachtig, die grap vol te houden.'

'Ik dacht dat het uw wensch was.'

'En gij veracht mij misschien om het bedrog dat ik pleegde door mij te laten doorgaan als Vorstin Man-

BALBLOEMEN. Naar W. Menzler. (Zie blz. 101.)

nersnorff. Ik deed het niet met opzet,' zeide zij, op een toon van bijna kinderlijk berouw. ''t Hinderde mij zoo, Martha te bedriegen; maar iemand vertelde haar dat ik een Russische vorstin was, en daar mijn moeder het werkelijk was en de tante, bij wie ik woon, vorstin Mannersnorff is, liet ik haar onder dien verkeerden indruk en trok er zelfs voordeel uit. 't Is verkeerd, ik weet het, maar ik wilde Martha's vriendschap iets langer behouden. Echter,' zeide zij haastig (haar stem en gezicht werden harder), ''t is maar een quaestie van tijd; een paar weken vroeger of later, wat doet het er toe?'

'Waarom?' vroeg Harold. 'Waarom zoudt ge Martha's vriendschap niet behouden? Als gij er zooveel om geeft, Martha zal niets van mij hooren.'

Een oogenblik zwegen zij; toen sprak Sonia:

'Ik dacht dat gij mogelijk onze vriendschap zoudt afkeuren.'

'Waarom zou ik 't doen? 't Is iets, heelemaal tusschen Martha en u.'

'Zij zou mij dadelijk afstooten als zij de waarheid wist, en ieder oogenblik kan een toeval het haar openbaren.'

'Zulk een toeval is zeer onwaarschijnlijk. Het kan, zooals de zaken nu staan, alleen door mij komen en ik zal op mijn hoede zijn.'

Wat was hij sterk en zelfvertrouwend! Het wekte al haar trots op. Het gevoel van zwakheid dat over haar gekomen was bij haar laatste ontmoeting, en dat haar zoo straks een oogenblik bedreigde, was geheel verdwenen.

'Bovendien,' ging Harold snel voort, 'ik geloof dat ge geheel verkeerd denkt als gij misschien meent dat zij u zou opgeven wanneer zij hoorde, wat gij zoo zorgvuldig voor haar hebt verzwegen. Ik zie niet in, waarom zij 't zou doen.'

Hij had in 't Engelsch gesproken sedert zij zijn gebruik van Fransch had afgekeurd, en Inkling scheen nu eenigszins tevredengesteld. Hij stond tusschen hen tweeën, zijn voorste pooten ver van elkander af, terwijl zijn staart wild heen en weer wuifde en zijn kop van den een naar de andere dwaalde, met een snelheid, groot genoeg om hem duizelig te maken. Hij verloor hen geen oogenblik uit het oog, maar zij hadden hem vergeten, zoo waren zij in elkander verdiept ondanks hun uiterlijke koelheid.

'Hebt gij haar dan niets verteld?' vroeg zij, in antwoord op zijn laatste woorden.

'Alleen het eenvoudige feit.'

'Wat voor feit?' vroeg zij eenigszins wantrouwend.

'Dat de vrouw, die ik beminde, mij niet langer liefhad. Dat zij mijn naam en elke verbintenis met mij had verworpen, en echtscheiding had aangevraagd, die ik haar trachtte te geven, zoo spoedig het kon gebeuren.'

'En denk je dat Martha, voelend zooals zij voelt, nog de kennis zou willen aanhouden met een vrouw, die haar broeder had verstooten voor geen betere reden dan deze?'

''t Was voldoende voor mij; er kon geen betere grond zijn voor echtscheiding dan gebrek aan liefde aan een van beide kanten.'

'De wereld is 't niet met u eens,' zeide zij.

'Toch geloof ik dat Martha 't wel zou zijn. Als het tot een tweede huwelijk kwam van een der beide partijen, zou haar vonnis misschien veroordeeling zijn; maar ik geloof dat zij scheiding hooger stelt dan een samenleven zonder liefde.'

Er was in den geest dezer woorden iets, dat haar hart trof; haar stem klonk voor 't eerst wat onzeker toen zij antwoordde:

‘Dus gelooft gij dat ten minste. Gij voelt dat ik niet denken kan aan een ander huwelijk.’

‘Ik heb 't altijd gevoeld. Ja, ik mag zeggen dat ik 't altijd geweten heb. Ik weet dat gij 't even duidelijk inziet als ik. Ik heb dikwijls gewenscht om uwentwille dat ik u nooit gezien en geen schaduw geworpen had op uw leven.’

‘En heb ik 't uwe niet verduisterd? Denkt gij dat ik daar nooit aan denk?’

‘Laat u dat geen zorg geven. In mijn geval was er een vergoeding en een voldoende ook. In 't uwe was er geen.’

Zij wist wat hij bedoelde, dat zijn liefde voor haar en die gelukkige maand van hun huwelijk genoeg was geweest om hem te betalen voor haar later verlies; en zij wist dat hij het feit, dat zij hem nooit bemind had, beschouwde als een gemis aan alle vergoeding voor haar. Waarom verbitterde het haar dat hij dit beweerde? Had zij dan niet met zooveel nadruk, dat het nu nog in haar ooren klonk, hem verzekerd dat zij een groote fout begaan en hem nooit bemind had? Hij had haar eenvoudig aan haar woord gehouden.

Zij deed of zij de ware meening zijner woorden niet begreep en ging voort:

‘'t Is een vergissing te denken dat mijn leven geen vergoeding kent. Mijn talent - of 't wat beteekent of niet - is een groote vergoeding. Martha's vriendschap is er ook een. 't Is heel goed van u te wenschen dat ik die niet verlies, maar vroeg of laat moet het toch uitkomen. 't Eene kwam van het andere en zelfs de verkorting van mijn naam droeg er toe bij. Als Sophia had zij misschien vermoedens opgevat over mijn identiteit.’

‘Als de tijd komt dat de waarheid haar moet verteld worden, laat mij ze dan haar vertellen en ik beloof u dat er geen verkoeling of vermindering zal ontstaan in haar vriendschap.’

‘Dank u,’ zeide Sonia koud, ‘ge waart altijd edelmoedig.’

Haar toon mishaagde hem; hij verlangde geen woorden van dankbaarheid van haar kant en hij voegde er bij:

‘Ik dacht ook aan Martha; haar leven is zoo eenzaam en zelden sluit zij zich bij iemand aan, ondanks haar vurigen aard. Deze vriendschap van u is haar zeer kostbaar en ik ben er op gesteld dat niets haar zal verstoren.’

‘Dank u, dat gij mij terechtwijst,’ antwoordde zij

snel, ‘ofschoon ik waarlijk geen oogenblik gedacht heb dat gij om mijnentwille u zooveel moeite zoudt geven.’

Zij wist dat haar woorden dom, ondoordacht, harer onwaardig waren, maar zij wilde dat hij zou begrijpen hoe zij niets van hem vroeg of verwachtte. Hij kon zoo koel en bedaard niet zijn onder haar gesprek als hij niet opgehouden had iets om haar te geven, en zij wilde dat hij weten zou hoe zij het feit aannam als iets dat vanzelf sprak.

Inkling werd ondertusschen zeer onrustig. Hij voelde dat de dingen niet goed gingen en begon teekenen te geven van wanhoop in plaats van wilde vreugd als daar straks. Hij ging huilend van den een naar de andere, sprong op Sonia's schoot en trachtte onder hartroerende klachten haar gezicht te likken. In een bui van boosheid - iets eigenaardigs bij haar - gaf zij hem een flinken tik, die hem klagende van haar schoot deed wegspringen en naar Harold loopen om daar beklaagd te worden. Hij had geen pijn geleden en zij was boos op het slimme diertje, dat nu als slachtoffer ging poseeren.

‘Raak hem niet aan,’ gebood zij Harold, ‘hij doet maar zoo om je medelijden op te wekken. Je moet hem niet streelen of koesteren. Ik zal erg boos zijn als je het doet.’

De uitwerking dezer woorden op Harold zou haar zeer verrast hebben, had zij 't geweten. Zij waren zoo heelemaal iets van haar, zoo geheel haarzelf, dat zij het verleden als met een ruk terugbrachten, en 't scheen zoo dwaas te denken dat zij gescheiden waren en gedwongen vreemdelingen voor elkander, dat hij er dichter aan toe was zijn hoofd te verliezen, dan tot nu toe het geval was geweest. Zonder op Inkling's klagen en jammeren acht te slaan, zeide hij eensklaps:

‘Ik vergeet dat Martha op mij wacht,’ en toen veranderend van toon, voegde hij in 't Fransch er bij:

‘Mag ik u naar uw rijtuig geleiden, vorstin?’

Zij antwoordde hem in 't Fransch even gemakkelijk en vrij als hijzelf. Zij dankte hem voor zijn aanbod, zeggende dat haar bediende haar wel zou komen zeggen als haar rijtuig voor was. Zij was trouwens nog niet klaar om het atelier te verlaten. Hij boog in stilte, keerde zich om en ging heen. Inkling deed een flauwe poging om hem te volgen, maar moest beschaamd terugkeeren op een gebiedend bevel zijner meesteres. Het beest zag er zoo belachelijk uit, daar neergehurkt zittend, met hangende ooren en druipenden staart, dat Sonia nog boozer werd terwijl zij haar penseelen en verf wegborg; en toen zij haar handen waschte en den bak ledigde, gaf zij toe aan een plotseling opkomende opwelling en wierp het water over hem.

‘Jij leelijke domkop!’ zeide zij knorrig, ‘dat is voor jou dwaze malligheid, om je te doen zien dat ik geen ziertje om hem geef. Ik zal hem spoedig overtuigen dat ik 't niet doe, en als jij je weer zoo durft aanstellen, dan verkoop ik je dadelijk aan den concierge.’

En Inkling bewees door zijn diepe neerslachtigheid, dat hij deze bedreiging volkomen vatte.

XIV.

Sonia zeide niets tot Martha van die ontmoeting en dat gesprek in het atelier, en daar Martha er ook niet over repte, begreep zij dat Harold er ook over had gezwegen.

Een paar dagen gingen voorbij in groote agitatie voor Etienne's leerlingen, want twee of drie exposeerden in het Salon. Sonia's schilderij was aangenomen onder een gefingeerden naam, zeer tegen den zin van den meester, maar zij was onverbiddelijk geweest op dit punt en zij liet Etienne en Martha plechtig beloven, niemand te vertellen van wie 't schilderij was, en zij zag de opening der Tentoonstelling tegemoet met onvermengd genoegen; in de laatste dagen verminderde echter dit genoegen, evenals haar belangstelling in alles wat haar omringde.

Martha en zij gingen den 30 April naar de *Vernissage* en stonden voor het schilderij, maar 't was Martha die bloosde van vreugde bij 't hooren van de opmerkingen daarover, terwijl Sonia alle belangstelling ervoor scheen verloren te hebben.

Dien morgen was Harold naar Londen vertrokken en zou eerst den volgenden dag terugkomen, waarop hij beloofd had haar te vergezellen naar de officieele opening van het Salon. Er was dus geen reden waarom Sonia de uitnoodiging van haar vriendin niet zou aannemen om bij haar te dineeren en den avond door te brengen.

Toen zij zag hoeveel genoegen haar aannemen het meisje veroorzaakte, verweet haar hart haar eensklaps dat zij toch eigenlijk zoo weinig deed om zulk een vurige liefde te beloonen, en zij bood haar aan ook den nacht bij haar door te brengen. Martha was overgelukkig, en toen Sonia kwam, deden zij beiden haar uiterste best om haar tête-à-tête-diner en avond aangenaam door te brengen, maar toch kwijnde haar gesprek en zij konden niet meer terugkeeren tot haar vroegere natuurlijke vertrouwelijkheid.

Na een vervelend gesprek over de Parijzer huurhuizen en hun voor- en nadeelen, bood Martha Sonia aan haar het huis te laten zien, en Sonia ging met haar door alle kamers met een beleefde poging om haar belangstelling te toonen, totdat zij aan een vertrek kwamen, op welks drempel Martha zeide:

‘Dit is de kamer van de meisjes, die nu van Harold is. Daarnaast is die van Mama en nu voor u bestemd. De gouvernante slaapt aan den anderen kant van het salon om mij te beschermen. Je hoort zulke vreeselijke dingen van diefstallen en moorden in Parijzer huizen, dat ik bepaald bang geworden ben, maar nu ben ik er toch heelemaal overheen.’

Terwijl zij scheen te luisteren, was Sonia inwendig diep geschokt door sommige invloeden, die zij onderging in deze kamer. Op de toilettafel van hem lagen vele toilet-artikelen in oud zilver, die 't haar voorkwam dat zij pas gisteren had gezien en aangeraakt.

Een kleerborstel met phantastische versieringen van vrouwenfiguren, waardoor visschen en rozen waren geslingerd, had een groote deuk, waarvan zij de ge-

heele geschiedenis kende. Zij kon verteld hebben waarom een van de drie flesschen in de lederen etui haar stop miste en wat er geworden was van de kleinste schaar uit de toilet-necessaire. Op een tafel vlak bij stond een portefeuille met de letters H.R.K. in den eenen hoek in zilveren monogram. Terwijl Martha door de kamer liep en praatte, zwierven Sonia's oogen rond om andere bekende voorwerpen te zoeken, maar haar zoeken was ijdel. Wat zij zag was reeds zijn eigendom geweest in zijn jonggezellenleven.

EEN HOLLANDSCHE VALKENIER. Naar Frans de Vriendt. (Zie blz. 112.)

Dit was duidelijk en natuurlijk, zooals het behoorde te zijn.

In het salon teruggekeerd, maakte zij de opmerking dat haar vriendin er moede uitzag en stelde voor, dat zij vroeg naar bed zouden gaan, een voorstel dat met warmte werd aangenomen. Zij waren goed beschermd door den Amerikaanschen knecht, die in de voorkamer sliep, en door een van Martha's meiden die achter haar kamer de hare had. Op haar vraag of Sonia niet bang was, gaf zij lachend een ontkennend antwoord; zij ging met haar mede naar haar kamer om te zien of alles in orde was, kuste en omhelsde haar en wenschte haar goedennacht.

Alleen gelaten stond Sonia even stil; toen nam zij een kloek besluit, sloot de deur waardoor Martha heengegaan was, en naar de andere deur gaande, draaide zij den knop om. Zij had haar blaker in de hand, en toen zij de kamer binnentrad, stond zij stil, als vervuld door den geest van het verleden.

De lichten in deze kamer waren uit en alle deuren en ramen gesloten. Zij wist dat zij veilig was in de eenzaamheid en niet langer behoefde te strijden met de gevoelens van haar hart.

Zij ging naar de toilettafel, nam den ouden kleerborstel op en drukte haar lippen op de deuk, die zij zelf had gemaakt door hem als hamer te gebruiken. Toen de tranen, die zwaar uit haar oogen rolden, afwisschend, keek zij aandachtig naar de grappige figuren van vrouwen en visschen en herinnerde zich allerlei dwaze dingen die zij daarover hadden gezegd, zoodat zij begon te lachen, hoewel de tranen steeds meer vloeiden en haar keel van pijn toesnoerde. Het zenuwachtige lachje stierf weg toen zij den borstel nog eens aan haar lippen drukte. Nu nam zij weer elk der bekende dingen stuk voor stuk op en haar tranen stroomden als regendroppels.

Ook greep zij de portefeuille en sloeg de dikke bladen vloeipapier om. Zij kon duidelijk de omgekeerde en bijna onleesbare afdrukken zien van een vrouwenhand. Soms liepen zij door andere letters heen, maar dikwijls waren zij zeer duidelijk.

Zij liep weer naar de toilettafel en hield het boek tegen den spiegel, en duidelijk las zij de woorden: ‘Altijd de uwe, Sophia,’ en op een andere plaats: ‘Uw toegenegen Sophia Keene.’

Haar hart beefde; zij had er geen vermoeden van, aan wie zij zich zoo had geteekend, maar zij brandde van nieuwsgierigheid om te weten of Harold wel eens de proef gedaan had om de handteekening te zien der trouwelooze vrouw, die de zijne was geweest.

Eensklaps legde zij het boek weer op de tafel en zonk op haar knieën er voor neer; haar gezicht viel op de bladzijden en zij snikte er op tot zij verzadigd was van tranen, want onder haar eigen handschrift had zij in het glas het schrift gezien, dat haar even bekend voorkwam en waaruit zij ontcijferde:

‘Uw liefhebbende man.’

Zij had elk woord van dit schrift, dat zij bezat, vernietigd en duizenden malen had haar hart gehongerd om het weer te zien in deze woorden. En daar lag het voor

IN AFWACHTING. Naar A. Kozakiewicz. (Zie blz. 112.)

haar, op deze plek, waarop nu haar lippen lagen, en zij riep het nu uit in hartstochtelijk gesnik.

Zij had hem gezegd dat zij hem niet liefhad en echtscheiding van hem gevraagd. Zij mocht deze woorden nooit tegenspreken; zij wist dat zij zwak was, maar toch dat zij moed genoeg bezat om dit besluit te houden. Hij zou nooit weten hoe eerst langzaam en later met toenemende kracht de erkenning van haar fout tot haar was gekomen. Eerst had zij 't woedend ontkend, toen had zij tegen zichzelf gestreden en met haarzelf gesproken en haar vroegere gevoelens van wrok, toorn en hopeloozen strijd weer opgeroepen om haarzelf te bewijzen dat zij gelijk had gehad met te verklaren dat zij hem niet beminde. Maar lang voordat hun paden elkander weder kruisten, wist zij dat het zoo niet was, dat zij haar leven had verspeeld en dat zij met alle kracht, vuur en hartstocht van haar hart den man, dien zij eens verstiet, liefhad.

Maar zelfs met deze wetenschap had zij het kunnen dragen, geleefd hebben en gestorven zijn, zonder hem een teeken daarvan te geven, als zij hem maar niet had teruggezien.

Nu echter, nu zij hem gezien en gehoord had, de atmosfeer van zijne tegenwoordigheid om zich heen ademde en door al haar aderen de aanraking van zijn hand voelde, wat moest zij doen? Hoe moest zij voortstrompelen en trachten te strijden, wanneer een blik van zijn oogen haar arm hulpeloos sloeg? O, zij moest eens toegeven, dat voelde zij, en eenige van die millioenen opgehoopte tranen storten. Nu zij hier was, in de kamer, waar hij gisteren had geslapen en morgen terug zou keeren, moest zij den vrijen loop laten aan haar liefde en haar smart. Misschien bleef, nadat zij was heengegaan, een overblijfsel daarvan hier nog zweven, om haar hart tot het zijne te doen spreken.

Zoodra zij dit denkbeeld opvatte, sprong zij op. Verloor zij alle bedwang over zichzelf? Verzwakte haar geest of week haar moed? Hoe had zij zichzelf zoo kunnen vergeten door die gedachte? Zij wist dat zij bij haar volle verstand liever den marteldood stierf dan hem iets te doen vermoeden van haar gevoelens voor hem.

Neen, neen! zij trok dien dwazen wensch terug, nam haar blaker weer op, en kalmer geworden, ging zij naar zijn bed; daar zonk zij weer op haar knieën, sloot haar oogen en bewoog haar lippen in gebed. Haar lange haren hingen als een sluier over haar schouders. Het witte kleed dat zij droeg was bijna zoo eenvoudig als een kloostergewaad, en zooals zij daar knielde, met de kaars naast haar, scheen zij een non voor een heiligenbeeld. Zij voelde dat zij de kracht ontving zichzelf te verzaken, om te doen wat recht en plicht eischten. Zij stond op, boog zich over het bed en liet haar wang even rusten tegen de koele, witte peluw. O, dat God zeer goed voor bem zijn mocht, bad zij, hem alles vergoeden voor de zorg en smart, die zij hem veroorzaakte, en hij eens in den hemel weten mocht hoe innig zij hem had liefgehad.

Zij voelde nu een inwendige kalmte en sterkte in zich komen, en de kamer doorgaande, trad zij in haar eigen kamer en sloot de deur achter zich.

Die vrede was nog in haar toen zij in het bed stapte en bijna dadelijk in een vasten, droomloozen slaap viel.

XV.

Sonia werd vroeg gewekt door geluiden in de kamer naast de hare, en toen zij haar oogen opende, in het volle bewustzijn van alles wat des avonds te voren had plaats gehad, vroeg zij zich af of Harold misschien reeds kon teruggekeerd zijn.

Het was misschien maar de meid, die de kamer opende en luchtte, maar wat het ook was, zij kon niet meer slapen en begon een plan te bedenken om vroeg weg te komen, zoodat zij onmogelijk Harold kon ontmoeten.

Zij stond op, sloeg de gordijnen ter zijde en opende het raam. De vroege zonneschijn had alles in een zacht gouden glans gebaad en de kleine, pas geboren blaadjes, - die de boomen op de Place bedekten met een gebladerte van veerachtig groen, bleeker dan ooit in hun doorschijnendheid tegen de zon, - vormden een teer, wazig gordijn, waardoor zij op een diep treffend tooneel nederzag. De deuren der groote, schoone Madeleine stonden wijd open en daardoor ging een lange, witte stroom, die zijn bron scheen te hebben in den kleinen, overdekten doorgang terzijde van het voetstuk van het grootsche gebouw. Van daar vloeide hij rondom den hoek en de breede trappen op, tusschen de middelste pilaren en zoo verder in het binnenste der kerk.

Deze stroom bestond, uit wat haar toescheen, een eindeloos aantal kleine meisjes, gekleed voor haar eerste heilige Communie. Zij waren allen in vlekkeloos wit, met dunne, doorschijnende sluiers, vallend tot aan den zoom harer kleederen, witte kransen op haar hoofden, witte kousen, schoenen en handschoenen, en ieder harer droeg een groote, witte kaars, die in de kerk moest worden aangestoken, Als schildwachten langs de lijn geschaard stonden de grijze zusters van liefde met haar groote, witte kappen, die de bewegingen der kinderen regelden.

Sonia kon de uitdrukkingen zien op haar gezichten, terwijl zij de zusters om inlichtingen verzochten en dan vooruitschreden met een plechtigheid, die soms te strijden had met een gevoel van trots over hun ongewonen tooi.

Het gezicht van zooveel onschuld, vertrouwen en onwetendheid en de gedachte dat ieder harer een vrouwenhart bezat met al zijn geschiktheid om te lijden, te hopen, te beminnen, te betreuren, overmeesterde haar geheel.

Hoe onwetend waren deze van wat vóór haar lag! Hoe onbevreesd betraden haar kleine voetjes den langen weg des levens, zoo blind voor de pijn en bitterheid daarvan!

't Scheen haar hartverscheurend wreed, te denken hoe zij allen moesten lijden door het feit alleen dat elk harer een meisje was. O God! dat de vrouw zoo moest lijden, dat zelfs liefde, de grootste vreugde, zooveel smart met zich moest brengen!

Zij zag niets van het geluk dezer lieve kinderen, zij dacht alleen aan hetgeen haar eigen hart nu leed, berouw, verlangen, onpeilbare smart, diepe teleurstelling. De hartstochtelijke pijn van haar hart brak los in hevige snikken, terwijl zij tusschen de gordijnen stond, betooverd door het liefelijke gezicht, maar nauwelijks in staat het door haar tranen heen te zien.

'O God! Heb medelijden met haar - heb medelijden met haar!' snikte zij luid, en terwijl haar geheele gestalte door haar hevig schreien schokte, voelde zij plotseling dat er een nieuwe invloed over haar kwam.

Wat was het? Niets zoo duidelijk als een geluid, maar iets subtiels en machtigs in zijn beteekenis voor haar. Het was de eigenaardige geur van zekere sigaren, die een deel uitmaakte van de haar zoo bekende atmosfeer. Het beheerschte haar nu als een tooverkracht. Zij was dadelijk gekalmeerd en plotseling verplaatst in het verrukkelijke verleden.

Toen kwam er plotseling nog een bekend geluid - geen gearticuleerde uitroep, niets dan een klank van de keel, iets dat de aandacht wilde trekken. Zij had die stem herkend in de verst verwijderde, eenzaamste plek der aarde, en nu was het haar duidelijk dat Harold was teruggekeerd en het tooneel tegenover hem beschouwde uit het andere raam, nauwelijks een meter van haar verwijderd.

Hij moest haar woorden en snikken hebben gehoord. Hij moest ze hebben verstaan, hij wist zoo goed te lezen in haar hart. Het was eens een open boek voor hem geweest, nu moest het voorgoed gesloten en verzegeld zijn.

Haar handen lieten het gordijn los en zij ging achteruit. Er scheen kracht en steun in haar te komen, alleen door den klank van die stem. Hier was niets nieuws in. Dikwijls, zoo dikwijls had zij het vroeger gevoeld. En eens was het in haar macht geweest, in elk uur van smart of beproeving er over te beschikken. Die macht was nu heen en kwam nooit meer terug, maar voor dezen keer was de hulp haar weer verleend, zij voelde zich nu sterk om zich te vermannen en plannen te vormen om weg te komen van deze plaats van verzoeking en gevaar.

Zij viel op haar knieën. Haar ziel sprak een gebed uit van dank en smeeking. En toen zij de oogen ophief, kon zij door de licht opengeslagen plooien van het gordijn den puntboog zien, die de Madeleine bekroonde.

In den onvergankelijken steen gehouwen, opdat alle komende geslachten het konden zien en er troost uit putten, zag zij de verheven figuur van Christus, de armen openend om de berouwhebbende Magdalena te verwelkomen, die smeekend aan Zijn voeten lag. Naast Hem stond een groote, prachtige engel, die zijn getrokken zwaard boven de vrouw hield en met de andere hand de booze geesten verwijderde, die tevergeefs haar aanvielen. Rechts van Christus stond een andere engel met rustende vleugels, die een grooten hoorn van overvloed droeg, en achter hem stonden vrouwen met bloemen bekroond, kleine kinderen aan haar vastgeklampt. Verder nog lag een vrouw op een ziekbed, over wie een andere engel van barmhartigheid zijn vleugels uitspreidde, terwijl zij tot Christus kwam om genezing voor haar lichaam te vragen.

Het midden van alles was de weldoende figuur van den Verlosser, en Sonia neerziende van dit onveranderlijke beeld in steen gehouwen, naar den altijd door vloeienden, beweeglijken, voorbijgaanden stroom van jonge, menschelijke schepsels onder haar, voelde zich weer bedaard en getroost.

Zoolang zij haar kinderlijk geloof konden behouden was er een toevlucht voor hen, en zij zag hen nu aan zonder eenige reden meer voor tranen te vinden.

Zij stond op, waschte haar gezicht, kamde heur haar voor den spiegel, en na de kamer een weinig donker te hebben gemaakt, belde zij de meid en vroeg koffie.

Toen zij terugkwam, was zij bijna geheel gekleed en zij droeg de meid op haar jonge meesteres niet te storen, maar dadelijk een rijtuig te bestellen - daar zij noodig vroeg thuis moest zijn - en Martha te zeggen dat zij heel wel was, maar verplicht op een bepaalden tijd terug te keeren.

Haar plan werd goed opgevolgd en naar haar rijtuig gaande, ontmoette zij niemand, behalve de Amerikaansche meid, die met haar naar beneden ging. Door de voorkamer gaande, zag zij een heerenoverjas, stok en hoed, met nog een paar verkreukelde couranten over een stoel geworpen, maar zij had dit niet noodig om er zeker van te zijn dat Harold terug was.

De 1ste Mei was ook bekend als de Betoogingsdag der werklieden; het was een vreemd contrast met de kleine witte bruidjes, die hun eerste Communie deden, om overal de militaire macht de straten te zien vullen, in voorzorg van mogelijk oproer en gevaar, hetwelk dat jaar zeer dreigde. Gendarmen, in groepen van zes en acht en zelfs van meer, liepen in alle richtingen door de straten en de bereden wacht ging ook uit.

Sonia, uit haar raampje ziende, hoorde herhaalde bevelen, gegeven aan kleine groepen van burgers, opdat zij zich zouden verspreiden. Soms was er eenige tegenstand en zij zag eenige arrestatiën, die haar schrik aanjoegen. Zij voelde zich eenzaam en onbeschermd, door Parijs rijdend met een onbekenden huurkoetsier op dit vroege uur, terwijl er gevaar scheen te dreigen voor een Parijsch oproer.

De gedachte doorboorde haar hart, hoe Harold zich eens gevoeld zou hebben als zij zich in zulk een toestand bevond en hoe vreemd, onverklaarbaar en onnatuurlijk het was dat het hem nu niets kon deren - dat zelfs, als hij 't wist, hij verplicht zou zijn het lijdelijk aan te zien, want niets - daarvan was zij zeker - kon hem er ooit toe brengen den schijn van eenig recht over haar uit te oefenen.

Zij stapte uit de fiacre, veilig naar het lichaam, maar verwarder en opgewondener naar de ziel, dan zij ooit in haar leven was geweest - en misschien op dit oogenblik nog ongelukkiger.

(*Slot volgt.*)

Een Hollandsche valkenier.

Het portret van dezen Hollandschen valkenier uit de 16de eeuw werd geschilderd door Frans de Vriendt, gewoonlijk Frans Floris genaamd (1520-1570). Het hangt in het Brunswijker schilderijenmuseum. Het is een fraai stuk. Wie het origineel was van dit portret, kan men niet meer met zekerheid zeggen; het onderscheidt zich door een flinke toets en een gezond realisme. Ook de vogel is zeer goed en blijkbaar naar het leven geschilderd.

In afwachting.

Alles lacht aan dat lieve kind met haar prettig lachje en schitterende oogen. Vader en moeder zijn naar de stad gegaan en zij moest thuis blijven om op kleine Zus te passen, maar nu is het tijd voor hen om terug te keeren, en de zusjes gaan hen blijde te gemoet. De veronderstelling is niet gewaagd, dat aan de vreugde om vader en moeder terug te zien, zich voor de kimderen nog de hoop vastknoopt, iets lekkers of iets moois te krijgen, dat de ouders uit de stad meebrengen.

Nu, wie zal 't hun misgunnen? De ouders mogen wel wat overhebben voor twee zulke aardige, lieve meisjes, met haar onschuldige gezichtjes. Wie weet als het mijn dochters waren, welke mooie cadeautjes ik haar uit de stad zou meebrengen!

Lief meisje.

Het hoedje getooid met een lintje,
Daaronder een kopje zoo rond,
Omglansd van een krans blonde haren,
Zoo blond als men zelden maar vond.

De oogjes ondeugend en helder,
Zoo guitig en tintlend van lust,
Als schenen zij immer te lachen,
Als kenden zij immer geen rust.

En dan een figuurtje zoo aardig,
Bekend noch met moden en smuk,
Voltooide, met 't bloote der armen,
Een schouwspel van jeugd en geluk.

Zoo stond ze te turen op 't duintje,
Op 't duintje, slechts schamel beplant,
De handjes soms plukkend een bloempje,
De voetjes steeds woelend in 't zand.

Zoo stond ze een poosje te staren,
Al turend en turend vooruit....
Daar wendde ze even het hoofdje, -
Ze lachte, de oolijke guit!

En lachend, met schittrende oogjes,
Met wangen zoo blozend en bol,
Met kuiltjes zoo frischjes en diepjes,

Met armpjes zoo mollig en vol,

Verliet zij het heuveltje ijlings,
En vlood er zoo hard in galop,
En hield zij, de hand aan haar hoedje,
Voor mij, haar bewonderaar, op.

Maar dan weer al schaatrend en lachend,
Met tandjes zoo witjes en schoon,
Versnelde zij haastig heur stapjes,
En was mij al spoedig ontvloôn....

Het hoedje, getooid met een lintje,
Daaronder een kopje zoo fijn,
Verdween zij daar ginds uit mijn oogen,
Zoo schoon als een engel kon zijn.

CH. TH. DE VOGEL.

De Legende van den Mistral.
Met vier illustratiën.

Het is lang geleden, ik weet niet hoevele honderden jaren, sedert Jean Pascal, van de *Mas*[1)] der Micocouls, Blanche van de *Mas* der Olivettes beminde.

De *Mas* der Olivettes lag op den heuvel, die afdaalt tot in de zee. Het was een lief stukje grond, vriendelijk en wel bebouwd.

Vader Morello, zoon van een houthakker uit Esterel, had daar na eenig graven een grond gevonden, zoo rijk, dat hij zijn bijl verruilde voor de spade en zich in minder dan drie jaren een der mooiste landerijen van de kust had veroverd.

Nu was hij oud en versleten en werkte alleen nog maar uit koppigheid, want zijn drie knechten verzorgden den grond zoo goed zij konden onder het waakzame oog van moeder Morello, die, evenals alle vrouwen van het Zuiden, meer werkte dan twee mannen.

Blanche van haar kant zorgde voor het huishouden en den boomgaard. Een mooie boomgaard vol vruchten, waarin het haar wel beviel, want daar had voor de eerste maal Jean van de Micocouls haar omhelsd boven de rozen der haag.

Men noemde hem Jean van de Micocouls, zooals men haar noemde Blanche van de Olivettes. De Micocouls woonden verre van daar, in de vallei der oleanders.

Jean had Blanche eens gezien onder de appelboomen van den tuin, toen hij op de snippenjacht zijnde, in het bosch verdwaalde - zij was zoo frisch en lief, dat hij met open mond haar aankeek. Ook zij zag hem zonder misnoegen aan, want hij was een knappe jongen, en na een oogenblik van stilzwijgen zeide hij:

‘Goeden morgen, juffrouw! Ik was in deze streek aan het jagen, ik heb veel geloopen in de zon, ik zou gaarne een glas frisch water drinken.’

Zij ging naar den put, die heel dichtbij was, en bracht hem water in een beker. Hij dronk en gaf haar den beker terug, maar toen zij de hand uitstak, greep hij die en haar trekkend naar de haag, zeide hij ontroerd:

‘Ik jaagde vogels en ik heb de mooiste van het

1) Hoeve.

land gevonden. Als ik mij niet vergis, zijt gij Blanche van de Olivettes?'
'Ja, dat ben ik.'
'Gij zijt witter dan de appelbloesems.'
Hij had een zeer zachte stem. Blanche voelde niet dat hij haar naar zich toe trok en merkte het pas, nadat hij haar gekust had.
'Ik ben Jean van de Micocouls,' riep hij en vluchtte weg.
Zij zag hem zich verwijderen en toen hij verdwenen was, herhaalde zij als een echo:
'Jean van de Micocouls!'

Thuis komend zeide Jean tot zijn vader:
'Vader, ik wil trouwen en ik heb

Zij bracht hem water in een beker.

de vrouw gevonden die mij bevalt; 't is Blanche van de Olivettes, de dochter van Morello. De oude heeft iets, de moeder werkt flink, hun grond is rijk en Blanche is de parel van St. Raphaël.'
'Ik zeg niet neen,' antwoordde vader Pascal, 'maar Morello is een oude gek, die daar boven op den berg is gaan zitten, blootgesteld aan alle winden en die minder voor zich zelf werkt dan voor Mistral. Verslindt Mistral niet de helft van zijn oogsten? Je zoudt haast denken, dat om landbouwer te worden van gewoon houthakker, dat hij was, hij een verbond met den ouden bandiet heeft gesloten, die van de twee oogsten er een neemt.'
'Wat hem overblijft, is voldoende om hem te laten leven,' hernam Jean.

‘Ja, maar als Mistral het in zijn hoofd krijgt ze twee jaar achtereen te verslinden, dan zijn het arme menschen.’

‘Vader, ik bid u, laat mij met Blanche trouwen! Ik zie geen geluk, dan met haar.’

‘Goed!’ hernam Pascal, ‘ik stem er in toe. Ik zal morgen Morello opzoeken en hem zijn dochter vragen, maar onder voorwaarde dat je niet met haar trouwt, dan na drie jaar. En in die drie jaar moet Mistral hun oogsten eerbiedigen; als hij er een enkele verslindt vóór dien tijd, dan neem ik mijn toestemming terug.’

Als vader Pascal iets zeide, moest ieder er zich voor buigen, dat wist Jean; hij moest dus de voorwaarde aannemen. Pascal was de eerste pachter der streek. Er was geen vader in het geheele land, die niet gelukkig zou zijn den jonkman zijn dochter te geven. Zoo was de oude Morello verrukt toen Pascal met hem er over begon te spreken, maar toen hij van de vreeselijke voorwaarde hoorde, krabde hij zich al zuchtend achter de ooren en zuchtte bij zich zelf.

‘Dat is een huwelijk, waar niets van komt.’

Toch was Jean zoo'n mooie partij, dat Morello het voorstel maar aannam en de jongelui waren dus verloofd.

Dat jaar was de oogst der Morello's prachtig. Hoe dikwijls had Jean niet gebeefd. Bij den minsten ademtocht van Mistral, snelde hij toe om te zien of hij het koren omver had geworpen, of de olijven den grond bezaaiden of de wijnstok verbrand was.

Maar Mistral liefkoosde alles, zonder iets te bederven en de zolder der Morello's vulde zich met goed graan, hun kelder met goede olie en heerlijken wijn.

De jongelieden hadden goede hoop. Zij aanbaden elkander thans. Jean bezocht geen bal meer en bracht alle winteravonden bij Morello door.

De lente kwam terug en toen de zomer. Mistral dreigde wel, maar behalve eenige schade, was de oogst behoorlijk.

Met een hart vol doodsangst zagen de verliefden den derden zomer naderen. De boomen waren bedekt met bloemen, het koren groeide dik, de wijnstokken hadden evenveel trossen als bladeren, nooit had de zoete maand Mei zoovele beloften gegeven.

Toen hij de knoppen zich in vrucht zag zetten en de olijven zich vormen en het graan opgroeien, begon Jean een weinig moed te vatten, maar Blanche werd met den dag bedroefder.

‘Ik zeg je,’ zuchtte zij, ‘dat wij dat alles niet zullen oogsten.’

Jean trachtte haar moed te verlevendigen, maar de ongerustheid werd grooter en zij wisselden geen kus meer, die niet nat was van tranen.

Maar het weer was zoo mooi, dat men in het midden van Mei er over begon te klagen.

‘Wij hebben water noodig,’ zeide Jean.

‘Vraag het niet,’ antwoordde Blanche, ‘wat beteekent een weinig droogte? De oogst zal minder mooi zijn, maar zij zal voldoende wezen; indien het nu regent zal het een onweersbui zijn en na het onweer is de Mistral te vreezen.’

Blanche had maar al te goed gelijk.

Op zekeren avond waren de wolken beladen met vuur. Het weerlichtte den geheelen nacht; in den morgen viel de bui, eerst zacht, toen een sterke, frissche, doordringende regen; acht dagen duurde zij en het was een genot de schatten der landerijen te zien.

‘Wat een overvloed!’ zeide Jean.

‘Als Mistral maar niet boos wordt!’ zeide zijn meisje bijgeloovig.

En werkelijk, den achtsten dag werd de westelijke hemel des avonds plotseling licht, de vlammen der zon sloegen van alle kanten uit, terwijl zij zelf langzaam nederdaalde achter de rotsen van Roquebrune; toen werd de hemel purper en de golf, nog zoo kalm, nam den schijn aan van een meer van bloed.

‘Wij zijn verloren!’ riep Blanche.

Een uur later was Mistral ontketend en wierp alles omver, verbrak, verbrandde alles op het land der Morello's. Jean, gek van wanhoop, liep overal heen, roepend:

‘Houd op, Mistral! houd op! Medelijden voor twee minnenden, die zullen sterven als gij hen scheidt!’

Hij stak de handen uit als om den wind tegen te houden, hij richtte de neergeslagen korenhalmen op, als hoopte hij hen nog te redden.

Mistral ging voort met zijn werk des verderfs, doof voor alle smeekingen. Toen de zon weer verscheen had hij alles vernield.

Vader Pascal kwam onverbiddelijk de ramp overzien. Jean smeekte hem, Blanche knielde voor hem neer. De Morello's schreiden. Men kreeg niets van hem gedaan. Geen oogst, geen huwelijk!

‘En als men u de verzekering geeft dat Mistral niet meer terugkomt?’ riep moeder Morello eensklaps.

‘De verzekering, welke verzekering?’

'Een belofte door hem geteekend.'
'Door Mistral?'
'Ja, door Mistral en afgeteekend door den bisschop van Fréjus?'
'Als gij mij die brengt, moeder Morello, geef ik dadelijk mijn toestemming.'
En hij ging grinnekend heen.
De nacht daalde op aarde neder. Jean kwam met Blanche in de Olivettes terug; zij hielden elkander bij de hand en schreiden. De ouders kwamen achter hen aan; een der knechten kwam hun zeggen, dat drie schepen waren verbrijzeld op de klippen van het Gouden Eiland, bij de Kaap van Aramont.
'Schurk van een Mistral,' riep moeder Morello, 'ja, ik ga hem opzoeken en zal hem zeggen, wat ik op het hart heb.'
Morello schudde het hoofd, Blanche ging voort met schreien, maar Jean zag de oude vrouw aan. Hij vertrouwde ook; zij, die beminnen, vertrouwen als de moeders.
'En wat is u van plan dien bandiet te zeggen, als u zijn woning vindt?'
'Ik zal hem zeggen dat als hij voortgaat onze oogsten te vernielen, niemand, niemand meer gelooven zal aan den goeden God en dat Hij op hem de ongeloovigheid der menschen zal wreken.'
'U heeft gelijk, moeder Morello,' riep Jean, 'maar ik ga sneller dan gij; gij hebt mijn beenen niet van twintig jaren - noch mijn liefde; de prijs van den gang is voor mij, ik moet het dus wagen! Vaarwel, mijn liefste Blanche - ik ga Mistral opzoeken!'
Hij nam een laatsten kus mede, die zijn kracht verhonderddubbelde, en verdween in den nacht.
'Altijd tegen zijn adem ingaande,' dacht hij, 'zal ik hem zeker vinden.'
Hij liep dus tegen den wind in en was spoedig in Fréjus Hij dacht:
'Hier woont hij misschien!'
Maar een oude man, dien hij ondervroeg, zeide:
'Neen, ga verder, ik geloof dat hij in Pugel woont.'
In Pugel vond hij geen levende ziel; alles sliep, maar al zoekende kwam hij het dorpje uit en vond Mistral terug, die van de vlakte toesnelde.
'Hij komt van verder af,' zeide hij, 'laat ons naar Roquebrune gaan.'
In Roquebrune bemerkte Jean, dat Mistral van Ming kwam, en hij ging voort langs de oevers der Argens. Toen hij het dorp naderde, zag hij dat de rivier een scherpe kromming maakte en nederdaalde in een diepe vallei tusschen twee rijen van bergen.
'Wel zeker!' riep hij, 'hier is het hol van Mistral.'
Hij verdubbelde zijn pas en trad in de vallei. Mis-

tral woonde daar niet; alles was er kalm en frisch, de weiden vochtig, het lange riet onbeweeglijk, het water, waarover zwevende dampen schenen te slapen, bewezen, dat de bandiet daar niet woonde.

Bij den schijn der fletse maan bemerkte Jean een vagen vorm, gebukt in den sombersten hoek der vallei, bij een kromming der rivier, waar het water door een al te scherpen hoek was gestremd, en waar op haar stilstaande oppervlakte verrot gras, doode dieren en andere vergane elementen dreven. Alle onreinheden, die de Argens in haar loop had opgenomen, verzamelden zich hier; er steeg een bedorven lucht uit op, die het geheimzinnige wezen met genot scheen in te ademen.

Jean naderde en vroeg:

‘Is hier het hol van Mistral?’

De vrouw stond op. Zij was gekleed in een langen, groenachtigen sluier, vochtig en slijmerig als het mos der moerassen. Haar handen, haar voeten, haar gezicht waren blauw, haar lippen violet, haar oogen wit en dof. Jean huiverde.

‘Mistral,’ zeide het zonderlinge schepsel, ‘neen, hij woont in Cran! Hij is mijn wreedste vijand, en als ik hier ben, mooie jongen, dan is 't om mij te beveiligen tegen zijn beleedigingen. Ik was bij de vijvers van Villepey, dicht bij de monding der Argens, hij heeft er mij willen verrassen en in de zee werpen - maar ik heb mij vastgeklampt aan dit gras en van riet tot riet ben ik hooger opgeklommen tot hier toe, waar ik over zijn woorden lachen kan. En jij, lieveling, waar kom jij vandaan?’

‘Van Sint Raphaël!’

‘O ja, ik weet het, ik ben er geweest - maar maanden geleden. Zijn er altijd nog zulke mooie jonge mannen in Sint Raphaël?’

‘Zeker.’

‘Ik houd zoo van hen - en mooie meisjes?’

‘De mooiste van Provence.’

‘Wat heb ik ze lief - heb je een zuster?’

‘Ja, en zij is heel aardig.’

‘Ik zal haar gaan zien. Heb je een liefje?’

‘Ja, het mooiste meisje van het land.’

‘Ik zal haar in mijn armen sluiten.’

‘Gij?’

Jean huiverde opnieuw.

‘Ja, ik zal haar omhelzen evenals alle mooie kinderen die 's avonds buiten blijven spelen. Ik houd zooveel van die engeltjes. Hun moeders kennen mij. Omhels mij, schoone knaap!’

Jean ging vol afschuw achteruit.

‘Geef mij ten minste je hand!’

Zij greep die zoo snel, dat hij geen tijd had ze terug te trekken, maar hij voelde haar greep niet; zijn vingers drongen in een week vleesch, dat hem met een vochtige kilheid doordrong. Verschrikt vluchtte hij weg en uit de vallei komend wierp Mistral hem plotseling boos ter aarde, maar tot zijn groote verbazing was hij bijna gelukkig door deze ontmoeting, en met volle longen den wind inademend, dien hij had vervloekt, voelde hij zijn walg en angst verdwijnen. Het beeld zijner welbeminde nam opnieuw bezit van zijn gedachte en verdreef die aan de blauwe vrouw.

En toen weer denkend aan zijn verloren geluk, begon hij nogmaals Mistral te beschuldigen.

Voorbij Ming ging hij allerlei dorpen langs; nog was Cran verre af! In Cannales zag hij, zich omkeerend, de zon opgaan boven de Esterel, daar ginds bij Sint Raphäel. Hij dacht: 'Dat is goed, want daar is mijn zon.'

En hij verdubbelde zijn geestkracht, opdat de gouden stralen hem niet zouden inhalen op zijn tocht, maar de zon ging hem voorbij, toen hij Solliespont bereikte. Hij zag haar verdwijnen in Toulon. Maar hij hield niet op, hij ging voort, drie dagen en drie nachten lang, kracht puttend uit zijn woede en haat.

Op den avond van den derden dag, bij het weifelend licht der schemering, dwaalde hij, zijn weg bijster, door Cran, maar steeds volgde hij den adem van Mistral.

Eensklaps zag hij aan zijn voeten een afgrond met zich bewegende randen. Zand en steenen dwarrelden snel dooreen en vormden een ontzettenden trechter, waaruit de wind met een geweldig gedruisch voortkwam.

'Hier is het!' riep Jean en hij wilde in den afgrond nederdalen, maar de wind greep hem aan en wierp hem twintig ellen verder. Hij stond gekneusd op en de hoos naderend riep hij weer: 'Mistral! Mistral!'

Mistral hield op met blazen en Jean maakte zich gereed neder te dalen, doch zich bedenkend dat hij misschien nooit meer het licht zou zien, bezag hij voor 't laatst de sterren, en zijn oogen keerend naar het oosten zag hij daar verre, bij de schijf der maan, een vreemde verschijning, die naar Sint Raphaël gleed. Hij rilde over zijn geheele lichaam, daar hij de blauwe vrouw herkende. Maar zijn oogen hadden den tijd niet haar in de ruimte te volgen, de grond zakte in onder zijn voeten en hij voelde zich neerstorten in de ingewanden der aarde.

Toen hij bekomen was van zijn val, stond hij op en zag waar hij zich bevond.

Boven zijn hoofd welfde zich een kolossale koepel, zoo hoog, dat de berg Vinaigre er de farandole in kon dansen met de Sainte Baume en de rots van Roquebrune. Vooral zijn vorm verbaasde hem en na een lang onderzoek merkte hij dat hij op den bodem stond van een ontzaglijk grooten zak; de wanden waren hemelsblauw en hadden geen sieraad dan een ontelbaar aantal kleine zakken, niet grooter dan kathedralen en die de kleuren hadden van den wind, dat wil zeggen, azuurblauwe bellen. Een der bellen scheen te smelten en een ontzagwekkende grijsaard verscheen.

'Ik ben Mistral, wat wil je van mij?'

Hem zoo eerbiedwaardig ziende, viel Jean van de Micocouls op de knieën en zeide op een toon van smeeken:

'Ik kom u bidden, Mistral, den hof te sparen van haar, die ik liefheb. Toen ik kwam heb ik u vervloekt. Maar uw gelaat is zoo edel, zoo oprecht en zoo vol goedheid, dat ik u om vergiffenis vraag. De moeder van mijn bruid had mij gezegd u te bedreigen met

den vloek van God, maar ik zie wel dat gij zijn vijand niet zijt en dat ik door het gebed alleen uw gunst kan

.... viel Jean op de knieën.

verwerven. Verniel onzen oogst niet meer, blaas niet meer over onze landerijen! Ik smeek u, goede Mistral, ga niet meer langs Sint Raphaël!'

'Arm kind!' antwoordde Mistral, 'weet ge wel, wat ge mij vraagt? wat zou Provence zonder mij zijn? Vergeet ge de hitte uwer zomers, vallend op uw moerassen? Wie hebt ge ontmoet op de

Mistral.

oevers der Argens? Een blauwe vrouw? - Het was de Pest! Vroeger, toen de oude bergen der Maures verbonden waren aan de Esterel, heerschte zij steeds op uw kusten, maar de goede, heilige Sebastiaan, die Sint Raphaël beschermt, smeekte mij haar te verjagen; toen heb ik al mijn windzakken geledigd en, een kolossale kracht ontwikkelend, nam ik drie bergen weg en maakte het gat van Roquebrune, dat mij thans toestaat er doorheen te waaien. En sedert dien tijd is, dank aan mij, de pest er onbekend! Telkens als zij den moed had zich in den maneschijn te vertoonen, veegde

ik haar weg in de zee. En wanneer ik sedert vijf dagen blaas, dan is 't omdat ik haar boven doode koeien heb zien verschijnen bij de Argens. Ik houd stil om met u te spreken. Zij maakt er gebruik van, arm kind! Zij is reeds bij het bed uwer zuster, zij zal morgen bij dat uwer bruid zijn!'

'O, blaas, blaas! goede Mistral!' riep Jean radeloos. 'Blaas zooveel ge wilt en vergeef mij mijn vermetelheid.'

'Ik vergeef je, knaap! omdat je goed tegen mij gesproken hebt. Je gebed ging mij aan het hart en ik wil iets voor je doen! De Pest doet moeite tevergeefs. Je zuster zal gered, je bruid niet aangetast worden. Keer terug naar Sint Raphaël, en als je onderweg een bloem of een vrucht bewondert, roep het dan heel hard, opdat ik 't hoore! En nu, kleine, verlaat mij, reeds al te lang wachten mijn zakken op mij.'

Jean wilde hem bedanken, maar hij voelde zich opgeheven door zulk een machtigen adem, dat, voor hij tijd had tot zichzelf te komen, hij buiten Cran was in de bebloemde weiden. Tot zijn groote verbazing zag hij, dat het helder dag was, maar hij had haast bij de zijnen terug te zijn en hij ging weer op weg zonder te trachten dit geheim te doordringen. Hij liep niet meer, hij vloog! Mistral liet hem uit goedheid stappen maken, zoo groot, om de vogels jaloersch te maken. En in zijn geestdrift bewonderde hij telkens luide alles wat er mooi was op de velden.

In Aubagne waren het de olijfboomen die hem den kreet ontlokten:

'Die prachtige olijven, wat zijn ze vroeg!'

En terwijl hij dit zeide, meende hij den wind te hooren, die zeide:

'Ja, kleine, ik hoor, ik hoor.'
In Ciotat riep hij:
'O, wat mooi koren!'
In Ollioules:
'O, wat mooie wijnstokken:'
In La Garde:
'Wat mooie appelboomen!'

Zij omhelsden elkander.

En verderop:
'Wat mooie abrikozen! Wat mooie haver! Wat mooie perziken! Wat mooie moerbeziën! Wat mooie rozen!'
En telkens murmelde Mistral:
'Ik hoor!'
De zon was nog niet onder, toen hij door een mirakel - waarover hij niet langer nadacht, zoo'n haast had hij nieuws te hooren en nieuws te brengen - in Micocouls aankwam.
'Je zuster is zeer ziek,' zeide hem zijn vader.
'Zij is toch minder erg dan van nacht.'
'Dat is waar,' hernam de grijsaard, 'maar zij is toch nog heel zwak!'
'Er is tijd noodig om te herstellen als men door de pest is aangetast!'
'De pest? Ik dacht het wel toen ik haar zoo blauw zag worden. Ach! mijn lief kind!'
'Vrees niet! Ik heb Mistral gezien en hij heeft mij beloofd haar te redden.'

‘Mistral? Ja, toen hij weer begon te blazen, is de kleine dadelijk veel beter geworden. O, als hij haar redt van de pest, dat hij dan blaze zooveel hij wil, ik zal er hem om bidden.’

‘En ik mag met Blanche trouwen?’

‘Als morgen bij zonsopgang je zuster geheel beter is, gaan wij naar de Olivettes!’

't Was de jonge zieke zelf die vroolijk zingend het opgaan der zon verkondigde. Van de afschuwelijke kwaal geen spoor!

Vader Pascal zeide aan zijn zoon:

‘Ga gauw mede naar de Morello's.’

Onderweg mompelde hij: ‘'t Is toch ongelukkig dat die oude gek een grond heeft gekozen, blootgesteld aan de woede van den wind.’

Hoe groot was zijn verwondering niet, toen hij ten westen der landerijen van Morello een hoogen zandheuvel zag, die des nachts was ontstaan en die nu de Olivettes beschermde!

Zijn verbazing verdubbelde, toen hij, den hof betredend, dien rijker zag dan alle andere der streek; het waren niets dan vruchten en bloemen.

En Jean bedroog zich niet! Hij herkende alles, wat hij onderweg had bewonderd. De olijven van Aubagne, het koren van Ciotat en verder alle druiven, alle appelen, alle amandelen, alle abrikozen, alle perziken, alle moerbeziën, alle rozen - alles wat Provence heerlijks bevatte.

En, juichend door dezen wonderbaren tuin snellend, verscheen Blanche hem schooner dan ooit; men zou zeggen een rozenfee.

Jean sloot haar in zijn armen en zeide:

‘'t Is aan Mistral, dat wij ons geluk danken. Hij heeft voor ons al dezen rijkdom geplukt en ze op zijn vleugels hierheen gebracht. Bedank hem, mijn liefste.’

Maar een laatste zoeltje, dat zachtkens naderde, zuchtte aan hun ooren:

‘Neen, het is de heilige Sebastiaan, dien gij moet bedanken, want als gij aan Mistral uw vreugde dankt, is het aan den heiligen Sebastiaan dat Sint Raphaël Mistral te danken heeft.’

Toen namen de beide geliefden de mooiste bloemen van den tuin en gingen er het altaar van Sint Sebastiaan mede bedekken.

En zij schreiden heete tranen en in hun groote aandoening omhelsden zij elkander in de kapel. En daarom is het nu nog, dat de verloofden er altijd te zamen komen bidden, want de echo der dankbare gebeden van Jean van de Micocouls en van Blanche van de Olivettes blijft nog altijd in de kapel bewaard.

En nu nog, als op zekere mooie avonden, na zonsondergang, de Mistral zacht blaast, dan hooren de verliefden - maar ook zij alleen - een zacht geluid, zacht en licht als de vlucht der vlinders.

't Is de echo van hun kussen!

De mammouth.
(Elephas primigenius.)

Een der meest bekende dieren onder de fossielen is ongetwijfeld de mammouth. Zonder de verbeelding, welke bij het wederherstellen van voorwereldlijke wezens zulk eene groote rol speelt, een te groote speelruimte te laten, kan men zich van zijne gedaante toch eene tamelijk nauwkeurige voorstelling vormen.

Zeer zeker heeft men ten allen tijde fossiele overblijfselen van olifanten gevonden en de berichten hiervan verliezen zich in de oudheid. Zoo verhaalt Theophrastus 320 v. Chr. ons reeds van elpenbeen, dat in Griekenland werd gevonden. Niet altijd echter werden de gevonden beenderen herkend als van olifanten afkomstig te zijn. Aangezien eenige der beenderen dezer dieren eene zekere overeenkomst met die der menschen hebben, zoo moet het ons niet verwonderen, dat zij door de oude Grieken aan den een of anderen halfgod of heros werden toegeschreven. De beenderen, die in Griekenland zijn gevonden, waarvan meermalen melding gemaakt is en die gezegd werden te hebben toebehoord aan Ajax, Orestes enz., zijn waarschijnlijk van den mammouth afkomstig. Zij werden in de middeleeuwen aan een uitgestorven reuzengeslacht toegeschreven; dit verklaart tevens het ontstaan der talrijke werken, die onder den titel van Gigantologie in die eeuwen het licht zagen.

In Frankrijk werden onder de regeering van Karel VII in het Rhônedal eenigen dier reuzenbeenderen gevonden. Omstreeks 1564 zagen eenige landlieden op eene helling beenderen uit den grond steken. Zij werden verzameld en door Cassannion, die in Valencia woonde, onderzocht. Vermoedelijk gaven zij Cassannion aanleiding tot het schrijven van een boek ‘de Gigantibus’ genaamd. Volgens Cuvier echter is reeds de beschrijving van een enkelen tand, die in dat boek voorkomt, voldoende om te bewijzen, dat zij - n.l. de beenderen - aan een olifant behoorden.

Toen in den jare 1577 in het kanton Lucern een eik door den storm werd ontworteld, kwamen er verscheidene beenderen van reusachtige grootte voor den dag. Men zond

ze naar een beroemd arts en professor te Bazel, die ze nauwkeurig onderzocht en ze aan een reus toekende. Hij ontwierp zelfs eene teekening van het geraamte, die hij tegelijk met de beenderen naar Lucern terugzond.

De anatomist Blumenbach, die in het begin van deze eeuw eenige overblijfselen van deze beenderen zag, herkende ze zonder moeite als behoorende aan een olifant. Welke beteekenis de stad Lucern aan deze gebeurtenis hechtte, laat zich daaruit opmaken, dat zij sedert de 16e eeuw een reus als drager van haar stadswapen voerde.

In Duitschland werd in het jaar 1663 een beenderenmassa ontdekt; o.a. vond men ook eenige reusachtige olifantstanden. Deze waren op zichzelven reeds voldoende om over den oorsprong der beenderen eenig licht te doen opgaan. Zij werden destijds voor hoornen aangezien en de beroemde Leibnitz ontwierp daarnaar een wonderlijk dier, wiens voorhoofd met een langen hoorn was voorzien, en noemde het de fossiele eenhoorn.

In zijn werk Protogaea beschreef Leibnitz het dier en gaf er eene afbeelding van. Eerst dertig jaren later werd deze Leibnitzsche theorie door de ontdekking van een volledig mammouths-geraamte in het Unstrutdal betwijfeld.

Tegen het jaar 1700 bemerkte een soldaat in de nabijheid van Cannstadt in den grond eenige beenderen. Toen de regeerende hertog eene opgraving gelastte, ontdekte men eene formeele begraafplaats van olifanten met niet minder dan 60 slagtanden. De goed geblevene tanden werden verzameld en de meer beschadigden gebruikte de lijfarts van den hertog als geneesmiddel tegen koorts en koliek.

Gedurende de 18e eeuw werden eene menigte van dergelijke vondsten gedaan. Toen men het daarover eens was, dat die beenderen aan olifanten hadden behoord, deed zich weder eene andere vraag op, n.l. waar komen die olifanten vandaan? Hoe komen zij in landen waar men nimmer olifanten in 't wild had gekend? De wonderlijkste gissingen werden op dit punt gemaakt. Velen meenden dat het de overblijfselen waren van de dieren, die door Hannibal uit Carthago waren medegebracht, en beriepen zich op de talrijke beenderen welke men in het Rhônedal gevonden had; dit was n.l. de weg welken Hannibal in Gallië had ingeslagen. Maar hoe liet zich dan de verspreiding der beenderen over gansch Europa en Azië verklaren? Zelfs worden zij gevonden in 't Noorden van Siberië, in streken waar onze tegenwoordige olifanten

onmogelijk kunnen leven. En juist deze streken der Noordelijke IJszee hebben het meeste er toe bijgedragen om de geschiedenis dier wonderlijke dieren te onthullen. De groote rivieren van Siberië, die in de IJszee uitloopen, rukken telken jare bij het invallen van den dooi ontzaglijke ijsschollen van den oever los, en in de op deze wijze ontstane aardkloven heeft men talrijke beenderenmassa's gevonden, welke door de enorme koude buitengewoon goed bewaard zijn gebleven. Nieuw-Siberië en de eilanden, gelegen aan den anderen mond van de Lena, bestaan voor het grootste gedeelte uit zand, ijs en mammouthstanden en sinds onheuglijke jaren drijven de inwoners dier streken een levendigen handel in elpenbeen. Gedurende den zomer richten talrijke visschersscheepjes hun koers naar deze eilanden, en 's winters ziet men even zoovele karavanen denzelfden weg, doch over het ijs gaan. De tanden, die elk van 150 tot 200 pond wegen, worden op hondensleden vervoerd en dan naar Europa en China gezonden, waar zij gelijk het gewone ivoor worden bewerkt. Reeds meer dan vijfhonderd jaren wordt deze kostbare stof door de zoogenaamde beenderlanden opgeleverd en nog altijd schijnt de voorraad onuitputtelijk.

Aan die onderaardsche beendermassa's heeft waarschijnlijk een sage, welke men nog heden ten dage onder de Chineezen in omloop vindt, haar oorsprong te danken. Het is de sage van Tien-John, een fabelachtig dier ter grootte van een os, van wien gezegd wordt, dat hij onder den grond in onderaardsche holen leeft, en sterft zoo spoedig het zonlicht hem beschijnt. Ook onder de Jakuten, Ostiaken en Tungieten vinden we iets dergelijks. Een oude Russische reiziger, die in 1692 door Peter den Groote naar China werd gezonden, verhaalt van een rijke vondst van elpenbeen en van een wonderlijk Siberisch dier. Eenige inboorlingen zeggen gezien te hebben, hoe zelfs de bodem zich bij de bewegingen van deze onderaardsche dieren op en neer bewoog. Wanneer zij te dicht bij de oppervlakte der aarde komen, sterven ze, en daardoor verklaart men tevens het voorkomen van beenderen op de hooge rivieroevers.

Een Russisch natuuronderzoeker, Gabriel Sanytsche, reisde in het jaar 1800 in Noorderlijk Siberië. Ingesloten in een ijsmassa, vond hij een mammouth, wiens vleesch en huid door het ijs geheel ongeschonden waren gebleven.

In 1799 ontdekte een opperhoofd der Tungieten, Ossip Schumachoff genaamd, die aan de oevers van een meer naar mammouthstanden zocht, een vormlooze, door ijs ingeslotene massa. Het daarop volgende jaar zag hij dat het ijs, hetwelk deze massa omsloot, zeer gedund was, doch eerst in den daarop volgenden zomer, bemerkte hij, dat deze massa een mammouth was, daar de gansche zijde en een der slagtanden van het dier voor den dag waren gekomen. Daar het den volgenden zomer kouder dan gewoonlijk was, bleef het dier nog onder 't ijs begraven. Eerst in 1804, nadat in dien tusschentijd het ijs, dat zich tusschen den mammouth en de aarde bevond, gesmolten en de kolos ten gevolge zijner zwaarte op een zandbank gevallen was, sneed Schumachoff de beide slagtanden af en verkocht ze voor 50 roebels. Twee jaren later hoorde de natuuronderzoeker der Peterburger Universiteit, Adams, die zich bij den Graaf Golovski bevond, welke door den Czaar met een zending naar China was belast, dat er nabij de monding der Lena een enorm groot dier was ontdekt. Hij begaf zich dadelijk naar de aangeduide plaats en bevond het dier nog wel op dezelfde plaats, doch helaas, geheel verminkt. De Jakuten hadden met het vleesch, dat wellicht duizenden jaren in 't ijs was bewaard gebleven, hunne honden gevoed, en de rest was, zooals de sporen er rondomheen aanduidden, door ijsberen, wolven

en vossen afgekloven, zoodat alleen het geraamte bewaard was gebleven. Eenige der ledematen hingen door spieren en overgeblevene stukken der huid nog aan elkander. De kop was met een gedroogde huid overtrokken en één der ooren was van een groote bos haar voorzien. De donkergrauwe huid was met zwarte haren bezet en bedekt met eene roodachtige wol. Het haar en de wol, die door de ijsberen vertrapt was geworden, werd verzameld en had volgens het zeggen van Mr. Adams een gewicht van 18 kilo's. Alles werd door Mr. Adams bijeengezocht en het geheele gedrocht zond hij naar de Peterburger Universiteit, nadat hij in Jakutsk nog twee slagtanden had gekocht, die, naar hij geloofde, van het dier afkomstig waren. Die tanden waren 9.6 engelsche duimen lang; de kop zonder de tanden woog 414 pond. De Czaar betaalde Adams 8000 roebels voor het dier. Het geraamte is in het museum der Petersburger Universiteit opgesteld. Om de verbazende afmetingen van den mammouth beter te doen uitkomen, heeft men het skelet van een Indischen olifant benevens een dergelijk opgezet exemplaar, naast hem geplaatst.

In het Koninklijk Museum voor Natuurlijke historie te Brussel bevindt zich het geheele geraamte van een jongen mammouth. Het is in elkander gezet van beenderen, welke men in 1860 in België bij het graven van een kanaal in de nabijheid van Lierre had gevonden.

In October van 1816 werd bij Cannstadt een groote massa fossiel elpenbeen gevonden. Ook aan andere plaatsen in het Neckardal en in vele rivierbeddingen van Duitschland hebben dergelijke ontdekkingen plaats gehad en alle landen in Europa hebben, wat de geschiedenis van dit voorwereldlijke dier betreft, hunne bijdragen geleverd. Ook in Amerika, van Canada af tot aan de golf van Mexico toe, zijn beenderen gevonden. Het schijnt alzoo, dat de mammouth over den ganschen aardbodem verspreid is geweest. Zijn verblijf in het ruwe Noorden bewijst ontegenzeglijk, dat het klimaat aldaar warmer moet geweest zijn of dat het dier door zijn dikke en wollige vacht beter tegen den invloed der koude bestand was dan de tegenwoordig levende olifant.

De mammouth bezat evenals de thans levende olifant vier tanden. De twee reusachtige slagtanden waren zeer gekromd en buitenwaarts gebogen, zoodat zij den kop

van het dier vrijlieten. Waarschijnlijk voedde hij zich met het loof van berken, pijnboomen enz. Gelijk reeds boven is vermeld, was zijn huid met lange zwarte haren en eene roodachtige wol bedekt. De rug was voorzien van lange manen. De pooten waren naar verhouding korter dan die der tegenwoordige olifanten.

Den naam mammouth, kreeg het dier in Siberië, waar men zijn slagtanden zelfs mammouthshoornen noemde. Volgens den Russischen geleerde Pallas stamt de naam af van het Tartaarsche woord ‘mama’, dat aarde beteekent. Volgens anderen stamt de naam af van den in het boek Job genoemden ‘behemoth’ of ‘mahemoth’, een woord waarmede de Arabieren den olifant betitelen om een dier van buitengewone grootte aan te duiden.

De in Siberië gevondene dieren moeten plotseling omgekomen en dadelijk daarop door ijsmassa's ingesloten zijn. De voortdurende koude verhinderde dat het ijs smolt en bewaarde alzoo ongeschonden de getuigen van een tijdperk, dat reeds duizenden van jaren achter ons ligt.

Het gekrompen schoentje.
(*Naar het Engelsch van* Walter Besant).

I.

‘O, gij arme lieveling!’ zeiden de twee oudere zusters in koor, ‘gij moet thuis blijven, terwijl wij naar het bal gaan. Nu dan, goeden nacht! Het spijt ons zóó erg voor je. We hadden zoo gehoopt dat ge ook zoudt gaan!’

‘Goeden nacht, oudere zusters,’ zeide de jongste, met een traan in hare oogen, die evenwel niet verder druppelde. ‘Gaat maar en hebt veel pleizier. Als ge misschien den prins mocht zien, vertelt hem dan maar dat ik wacht op de fee, de pompoen en de muizen.’

De oudere zusters maakten den laatsten knoop vast - den zesden misschien? - of den tienden - wierpen nog een laatsten onderzoekenden, geruststellenden blik in den spiegel - en verdwenen.

Toen de deur gesloten was, ging de jongste zuster bij het vuur zitten, en een, neen twee, drie tranen biggelden haar langs de wangen.

Weest er zeker van dat zij reden had tot schreien. Vele meisjes schreien om iets dat veel minder te beduiden heeft. Zij was zeventien jaar; bij gelegenheid van dit bezoek aan Londen zou zij voor het eerst uitgaan. Uitgaan, dat beteekende voor dit buitenkind juist dit bal, en dat was alles. Maar neen - hare zusters waren genoodigd en zij niet. Zij werd alleen thuis gelaten. En zij zat daar bij het vuur en vond er een zeker genoegen in somber en verdrietig in de vlammen te staren, het hoofdje vol van gedachten, die men in zekere ouderwetsche verhalen oproerig zou genoemd hebben. Om kort te gaan, zij was bijzonder slecht geluimd. Nog nooit te voren was ze zoo boos geweest. Gewoonlijk was ze van 's morgens tot 's avonds in het beste humeur ter wereld. Maar - 't is een vreeselijk ding om aan te denken - de mogelijkheid van eene booze stemming bestaat altijd, voor iedereen - zelfs in Catherine - Katie - Kitty, die er gewoonlijk uitzag alsof zij nooit, nooit door eenig uiterlijk teeken te kennen zou geven dat ze boos was, of uit haar humeur, of oproerig, of dat iets haar kwelde. En nu helaas! was ze in een booze luim. Geen hoop, geen zonneschijn, geen gelukkige toekomst; haar leven was verwoest - haar jong lenteleven. Eene onherstelbare ramp

had haar getroffen. Zij kon niet naar het bal gaan. Wat de zaak nog erger maakte, was, dat hoe boozer ze werd, des te duidelijker hoorde ze de dansmuziek, hoewel het orkest wel op een uur afstand was. Ze hoorde de muzikanten heel duidelijk. Zij speelden eene wals die zij kende - eene heerlijke, droomerige, wegslepende wals. Zij zag hare zusters te midden van eene menigte van de bekoorlijkste meisjes ter wereld, zwevende in de dansmaat, waar ze zooveel van hield, op een vloer, spiegelglad als ijs, met vroolijke, beleefde cavaliers. De zaal was vol prachtig gekleede jonge dames, zooals hare zusters, en jonge mannen die haar tegemoet kwamen en begroetten. O, gelukkige jonge mannen! O, gelukkige meisjes! Katie was zoo eenvoudig opgevoed, dat zij geen ander meisje benijdde, om rijkdom noch fraaie kleeding en altijd gereed was om de lieftalligheid en schoonheid en bevalligheid van alle mogelijke meisjes te erkennen - zelfs van die van haar eigen leeftijd. Wat hare eigen sekse aangaat, had dit zeventienjarig kind inderdaad maar één gebrek: Zij beschouwde twintig als een ernstigen leeftijd en verwonderde zich hoe iemand na zijn vijf-en-twintigste jaar nog met mogelijkheid kon lachen. En - zooals vele, of de meeste meisjes gelooven - zij dacht dat schoonheid eenvoudig een quaestie was van kleeding; en dat men, behalve bij staatsiegelegenheden, niet aan schoonheid, dat wil zeggen aan fraaie kleeren, mocht denken. Zij bleef wel een half uur lang zitten, ze begon te denken dat het het beste zou zijn naar bed te gaan en in den slaap haar verdriet te vergeten, toen een kloppen op de deur haar opschrikte. Wie was dat? Zou het kunnen - kunnen zijn, dat het de fee was met de pompoen en de muizen?

‘Mijn lieve Katie,’ - het was niet de fee, maar het was de Peet - ‘wat spijt het mij! Vlug - leg alles klaar, Anna.’ Anna was eene meid, en zij droeg een pak. ‘Het is heusch mijn schuld niet. Die domme menschen hebben nu pas alles gebracht. Het was eene kleine verrassing voor je, liefje. Wij zullen haar hier kleeden, Anna. Ik had je alles bijtijds willen brengen, om je nog op 't laatste oogenblik te verrassen. Maar dat is niets: ge zult alleen maar een weinig te laat zijn. Ik hoop en vertrouw dat de kleeren u zullen passen. Ik nam een van uwe japonnen voor maat, en Anna hier kan, als het noodig is - zie eens, Katie! wat zegt ge nu hiervan voor uw eerste baljapon?’

Katie was zoo verbijsterd, dat zij niets kon zeggen, zelfs om hare peettante te bedanken. Haar hart klopte en hare handen beefden; de kamenier kleedde haar en maakte heur haar op; hare peettante gaf haar een

parelsnoer en een bouquetje; zij mocht de allerliefste witte satijnen schoentjes aantrekken; zij vond in het pak een paar witte handschoenen met een groot aantal knoopen, en een witten, met bloemen beschilderden waaier. Toen zij in den spiegel keek, kon zij het in 't geheel niet begrijpen; zij was zichzelve niet meer. Maar zeker was nog nooit een meisje zoo vlug voor een bal gekleed.

'O!' riep zij uit. 'Gij zijt wezenlijk een fee. En hebt je ook een pompoen?'

'De pompoen is

ZWARE WETENSCHAP. Naar H. Kaulbach.

voor de deur met de muizen. Kom, lieveling, men zal trotsch zijn op mijn débutante.'

Het vreemdste van het geval was, dat Katie den geheelen tijd dat zij bezig was zich te kleeden, en ook nog toen zij in het rijtuig zat, die walsmelodie hoorde weerklinken, en toen zij de balzaal binnentrad werd juist dezelfde wals gespeeld, en op den gladden vloer bewogen zich tal van dansers: galante jonge mannen en mooie meisjes - juist zooals zij ze in hare verbeelding had gezien en gehoord. O, daar is zeker iets in de wereld, dat nog meer is dan het toeval. Dat moet wel; waarom zou Katie anders...

'O, lieve,' zeiden de oudere zusters, even ophoudende met dansen, 'zijt ge dan toch eindelijk gekomen? Wij wisten wel, dat ge komen zoudt, maar we mochten niets zeggen. Zullen wij den prins vertellen dat ge hier zijt?'

Toen werd een jonge man aan haar voorgesteld. Maar Katie was te zenuwachtig om hem aan te kijken toen hij voor haar boog en om een dans vroeg. Na een poosje bemerkte Katie, dat het dansen met hen beiden heel goed ging; zij was nu wat tot haar zelve gekomen en begon hare opmerkingen te maken. Haar eerste cavalier op haar eerste bal was een nog zeer jong man - zij had zijn naam niet verstaan - Mr.

Geoffrey en nog iets - een knappe man, vond zij, maar wat verlegen. Hij begon de gewone praatjes te maken.

'Ik woon buiten,' zeide zij, om haar onwetendheid uit te leggen. 'En dit is mijn eerste bal. Daarom, ziet ge, ken ik nog niemand en weet van niets.'

Hij danste nog eens met haar; zij danste zoo licht als een veertje, met bijzondere bevalligheid; hij vond ook dat zij er allerliefst uitzag. Zij had zachte oogen en eene verwonderlijk zachte stem, die klonk alsof al de sympathie, die er in de wereld bestond, in dat hoofdje was verzameld en neergelegd. Hij had het geluk haar naar de soupertafel te mogen geleiden; en daar hij een jonge man was die op dit oogenblik bijzonder ontvankelijk was voor de bekoorlijkheid van jonge meisjes, bewees hij haar alle mogelijke opmerkzaamheid. Een oogenblikje later was hij zelfs zoo onder den invloed van hare aantrekkelijke manieren, dat hij de dwaasheid van Samson tegenover zijne toovenares beging. Hij vertelde haar zijn geheim. Juist omdat zij een weinig belangstelling in hem toonde, maakte hij haar deelgenoot van het groote geheim van zijn leven - zijne eerzucht, zijn doel, den droom zijner jeugd.

Den volgenden morgen voelde hij dat hij een dwaas was geweest. Het meisje zou het aan vriendinnetjes vertellen, en zij zouden hem samen uitlachen. Voor een oogenblik bloosde hij van schaamte, maar toen dacht hij aan hare oogen, en hoe zij hadden gestraald bij zijne fluisterende woorden; en aan hare stem, en hoe zacht zij had gesproken toen zij hem woorden van sympathie en hoop en vertrouwen had toegefluisterd. Neen - bij zulk een meisje was zijn geheim goed geborgen.

En dat was zoo. Maar voor haar, dat kunt gij denken, was het een geheele omkeer in haar leven! Een meisje dat een paar dagen geleden nog op school had gezeten, gebukt onder regels en sommen, die nauwelijks durfde spreken en zeker hare eigen meening niet durfde zeggen - en dat nu de eerbiedige

hulde ontving van een jongen man, minstens vier jaar ouder dan zij, die haar niet meer of minder dan zijne geheime eerzuchtige plannen toevertrouwde! En dat niet alleen; er waren nog tal van andere jonge mannen, wachtende om een dans te vragen; en allen behandelden haar op eene wijze, alsof - wel het is niet meer de geest des tijds om jonge dames met de oude, eerbiedige hoffelijkheid aan te spreken - alsof zij een persoontje was van niet weinig gewicht. Maar de eerste jonge man beviel haar het beste. Hij had zulk een open gelaat. Het was een allergezelligst souper, en Katie praatte geheel vrij en ongedwongen met haar aantrekkelijk gezelschap. Hoe heerlijk om te beginnen met een heer, waarmee men zich zoo geheel op zijn gemak voelt! Maar op dit bal was alles verrukkelijk!

Nadat de jonge man met diepen blos zijn geheim had verteld, deelde Katie hem het hare mede - hoe zij bijna haar eerste bal had gemist; en hoe hare zusters haar schreiende bij de asch hadden verlaten.

'Maar de fee peettante verscheen nog op het laatste oogenblik, en toen ik gekleed was en wij naar buiten gingen,' zeide zij vroolijk lachend, 'vonden wij de pompoen en de muizen, die in een mooi rijtuig met twee paarden waren veranderd.'

'Het is eene variatie op het oude verhaal,' zeide de jonge man.

'Ja,' antwoordde zij nadenkend, 'en alles wat er nu nog maar overblijft is den prins te vinden.'

De jonge man sloeg plotseling de oogen op. Er stond de nederige bede in te lezen: 'O, kon ik slechts de prins zijn!' Zij las die woorden er in, en zij bloosde en werd verlegen, en zij praatten niet meer samen dien avond.

'Het was alles even heerlijk,' zeide zij onder het naar huis rijden. 'Alles op één ding na, - iets dat ik zeide - o zoo iets doms!'

'Wat hebt ge dan gezegd, Katie?'

Maar zij wilde het niet aan de 'oudere zusters' vertellen.

'O neen, ik zou het nooit aan iemand kunnen zeggen. Het was al te dom. O, ik bloos nog als ik er aan denk. Het bedierf mij bijna den geheelen avond. En hij heeft het ook wel gemerkt.'

'Met wien,' vroeg een van haar, 'heeft Katie gesoupeerd?'

'Een jonge man, Mr. Armiger, geloof ik,' zeide de andere zuster. 'Horace heeft het mij verteld (Horace was een neef). Horace zegt dat hij een goede man is, - nog heel jong - hij is student. 't Is een knappe jongen.'

Toen begonnen de oudere zusters over ernstige zaken te praten - namelijk over hare eigene aangelegenheden - en Katie was vergeten.

Twee dagen na het bal werd er een pakje bezorgd dat aan de drie zusters samen was geadresseerd. 'De dames de Lisle'. De drie zusters openden het samen, met eene nieuwsgierigheid, die alle dochteren Eva's eigen is.'

Het bevatte een wit satijnen schoentje, versierd met eene zilveren gesp met parelen, en het open gedeelte was ook met pareltjes afgezet. Een beelderig schoentje, een keurig schoentje, een buitengewoon schoentje.

'Dit schoentje,' zeiden de oudere zusters plechtig, 'moet door ons drieën, ieder op de beurt, worden aangepast.'

De oudere zusters begonnen: het was te klein voor beiden, hoewel zij hare voeten pasten en gezichten trokken en alle pogingen aanwendden om toch maar er in te komen. Toen paste Katie het aan. En, hoe wonderlijk het ook moge klinken, haar

voetje gleed er met het meeste gemak in. En dan zegt men nog dat er niets als toeval op de wereld is!

Katie bloosde en lachte en bloosde weer. Toen pakte zij het schoentje weer in het zilverpapier en borg het op; en niemand hoorde haar ooit weer over het schoentje praten. Maar iedereen wist dat zij het bewaarde, en de oudere zusters verwonderden er zich over dat de prins niet eens kwam zien of het schoentje paste. Hij verscheen niet. Waarom niet? Wel - omdat hij te verlegen was.

Er zijn, zooals bewezen is, zes duizend vijfhonderd drie en zestig variaties op deze geschiedenis, en het zou vreemd zijn als zij allen op dezelfde manier eindigden.

II.

De jonge man had haar zijn geheim verteld; hij openbaarde haar dat, wat hij nog nooit een sterveling had toegefluisterd - hij vertelde haar het doel zijner eerzucht - het heiligste wat een jonge man bezit of aan iemand kan mededeelen.

Er zijn vele soorten van eerzucht; menige eerzucht is prijzenswaardig. Meestal streven wij naar dingen die volgens de laagst gestemde verbeelding binnen ons bereik liggen - zooals bijvoorbeeld het verzamelen van rijkdom. Zij, die de hand uitstrekken naar iets dat buiten hun bereik schijnt te liggen, halen zich algemeene verachting en medelijden op den hals. Deze jonge man streefde naar dingen, die volgens anderen in het geheel niet binnen zijn bereik lagen, want hij had geen geld, en zijne overigens hoogst deftige en achtenswaardige familie had geen staatkundigen invloed, en onder zijne bloedverwanten was het iets ongehoords om nog iets hoogers te begeeren dan de erfenis van den familietitel en de familiebezittingen. Het zal een gevolg zijn van de nieuwe revolutie, die nu reeds tot ons is doorgedrongen, dat er weinig in de wereld zal zijn hetwelk een eerzuchtig jonkman boven zijn bereik zal achten. Als ik op het oogenblik eens verklaarde, dat ik gezant van Hare Britsche Majesteit te Parijs zou willen worden, dan zou men mij eenvoudig uitlachen. Mijn nog jong leven kan door de verachting mijner medemenschen worden verbitterd. Maar wacht eens tot over vijftig jaar: ge zult dan eens zien welke hoogte ik zal trachten te bereiken.

Geoffrey Armiger zou tot in de wolken willen stijgen. Hij zag voor zich de loopbaan van Canning, van Burke, Disraeli en zoovele anderen, die zonder eenige staat-

kundige voorspraak en zonder geld waren begonnen, en hij zeide tot zichzelf: 'Ik wil ook een groot staatsman worden.'

Dit was het geheim dat hij aan Katie toevertrouwde; het was het antwoord op eene vraag die zij hem deed, juist op de wijze zooals hij dit wenschte, aangaande zijne toekomstige loopbaan. 'Ik heb het nog aan niemand verteld,' antwoordde hij met zachte stem, blozend. 'Ik heb het nog nooit aan iemand durven vertellen, omdat mijn familie het niet zou begrijpen; zij wijken niet licht van het gewone pad af. Er is een familiegoed, en dat zal ik erven: dat is het noodlot waartoe ik veroordeeld ben. Maar' - zijne lippen trilden, en vastbesloten schitterden zijn oogen. 'O!' riep Katie, 'dat is heerlijk! Gij zult zeker slagen! O! hoe verrukkelijk om een groot staatsman te zijn! O! er is nog maar één ding dat beter is - een groot dichter te wezen. Gij zoudt het beide kunnen worden.'

Geoffrey antwoordde bescheiden, dat hij, hoewel hij wel verzen gemaakt had, toch niet durfde hopen groot te zullen worden als dichter en als wetgever. 'Het laatste,' zeide hij, 'zou al goed genoeg zijn voor mij.'

Dat was het geheim hetwelk de jonge man aan het meisje toevertrouwde. Gij zult moeten toestemmen, dat wanneer een jong man een geheim als dit aan een meisje verraadt op den eersten avond dat zij elkaar ontmoeten, het bedoelde jonge meisje wel een buitengewone mate van aantrekkelijkheid en sympathie moet bezitten.

III.

Vijf jaren veranderen een knaap van twintig jaren in een man van vijf en twintig, en eene débutante van zeventien in eene oude vrouw van twee en twintig. Het erkennen van dit feit kan den geschiedschrijver heel wat moeite besparen.

Het was vijf jaar na de groote gebeurtenis van het bal. De neef der familie de Lisle, Horace, waarvan wij reeds gehoord hebben, zat in zijn kamer om tien of elf uur 's avonds. Bij hem zat zijn vriend, sir Geoffrey Armiger, een jong man, dien gij reeds ontmoet hebt. De dood van een bloedverwant had den knaap zonder geld herschapen in een edelman met groote bezittingen en met een kolossaal fortuin.

Het familiegoed behoefde hij nu niet te bewonen, dat was aan een vreemdeling vervallen; er lag nu een ruim veld open voor zijne eerzucht. Dit fortuin viel hem een jaar na het bal ten deel. Zeker zou nu de jonge man met zijne groote eerzucht den voet reeds vast in den stijgbeugel hebben? Dat zullen wij zien.

'Wat gaat ge den geheelen zomer uitvoeren?' vroeg Horace.

'Ik weet het nog niet,' antwoordde Geoffrey lusteloos. 'Met het jacht ergens heengaan, denk ik. Misschien naar de Oostzee. Gaat ge mede?'

'Ik kan niet, ik moet werken. Misschien zal ik voor drie weken naar Zwitserland gaan. Ge moest liever met mij meegaan om wat bergen te beklimmen.'

Geoffrey schudde het hoofd.

'Kerel!' riep de ander ongeduldig, 'ge moet iets te doen hebben. Verveelt het u dan niet om zoo dag in dag uit verder te leven, zonder iets om aan te denken als uw eigen genoegen?'

Geoffrey geeuwde. 'Het is waar,' zeide hij, 'het beroep dat Vermaak heet, is inderdaad doodelijk vervelend.'

‘Waarom kiest ge dan geen ander?’

‘Omdat ik zoo rijk ben. Gij en anderen, die niets hebben, moeten wel werken. Wanneer men niet genoodzaakt is om te werken, zijn er duizend uitvluchten. Ik geloof niet dat ik nu zou kunnen werken, ook al wilde ik het. En toch hield ik er vroeger zoo iets als eerzucht op na.’

‘Dat deedt gij zeker. Toen het moeilijk was u een weg door het leven te banen, waart ge vol eerzucht en vuur. “Als ik maar niet voor mijn brood behoefde te zwoegen,” waart ge toen gewoon te zeggen. Maar nu ge u om het dagelijksch brood niet behoeft te bekommeren, wat hebt ge nu voor verontschuldiging?’

‘Ik zeg u dat er duizend verontschuldigingen te vinden zijn, zoodra ik maar aan eenig werk denk. En daarbij, ik heb geen eerzucht meer.’

‘Wat! Op uw vijf en twintigste jaar! Dat is onmogelijk.’

‘Het is toch zoo. Mijn eerzucht is dood en begraven. Vernietigd door vijf jaar van vermaak - vermaak, zoo noemt men het, geloof ik. Niemand kan meer dan één beroep nakomen.’

‘Wel, oude man, als de genoegens der wereld u nu reeds vervelend toeschijnen, wat zal het dan zijn wanneer ge ze vijftig jaar lang hebt nagejaagd?’

‘Er zijn nog uitnoodigingskaarten, geloof ik. Die zijn er altijd nog. - Neen’ - hij stond op en leunde tegen den schoorsteenmantel - ik kan niet zeggen dat mijn fortuin mij veel geluk heeft aangebracht. Dat is het ongeluk van rijk te zijn. Men ziet zelf heel goed dat men niet half zoo gelukkig is als zij, die zich zelven een weg door de wereld banen, en toch kan men zijn geld er niet aan geven en doen zooals anderen. Ik denk maar steeds aan de geschiedenis van den jongeling, wien gezegd werd dat hij alles aan de armen moest geven. Maar hij kon niet, al zag hij ook in, dat het 't beste voor hem kon zijn. Ik ben als die jonge man. Als ik zooals gij de wereld te overwinnen had, dan zou ik tienmaal flinker en honderdmaal knapper zijn. Ik weet het wel - maar ik kan het geld er niet aan geven.’

‘Dat zou ook niemand van u verlangen. Maar gij zoudt toch iets kunnen uitvoeren, juist als anderen.’

‘Neen - dat kunt gij niet begrijpen. Het is alsof mij een molensteen aan den nek is gebonden, die mij met geweld naar beneden trekt.’

‘Waarom trouwt ge niet?’

‘Ja, waarom niet! Wel, wanneer ik een meisje mocht vinden dat mij aantrekt, dan zal ik haar trouwen als ze mij hebben wil. Ik geloof dat ik me al oud voel, omdat... Wie is dit meisje?’ Hij nam een kabinetportret op, dat op den schoorsteenmantel stond. ‘Het

HERCULES IN VERLEGEHEID. Naar Hans Dahl.

is mij of ik dat gezicht ken. Het is een aantrekkelijk gezichtje - iets smeekends. Waar kan ik het gezien hebben?'

'Dat? Wel, het is een portret van een mijner nichtjes. Ik geloof niet dat ge haar ergens gezien kunt hebben, want ze woont geheel buiten.'

'Ik weet zeker dat ik haar ergens gezien heb. Misschien op eene schilderij. Het is een engelenkopje. Maar gezichten zijn bedrieglijk, dat is waar - ik weet er alles van. Maar uw nichtje zal, denk ik, niet het Vermaak tot beroep hebben gekozen.'

'Neen, alles behalve. Zij woont in een stil zeebadplaatsje, waar zij eene inrichting hebben voor herstellende zieken, en zij zwoegt voor de patiënten.'

'Het is een mooi gezichtje,' herhaalde Geoffrey. 'Ik weet zeker dat ik haar ken.'

'Ge moet weten dat er eene soort overlevering in de familie is, namelijk deze, dat Katie op haar prins wacht - dat zegt zij zelve - zij heeft verscheidene partijen afgeslagen. Ik denk dat zij nooit trouwen zal, want den held harer droomen zal zij wel nooit vinden. Zij stelt zich een ideaal voor oogen.'

'Waarom noemt zij hem haar prins?'

De neef lachte. 'Wel, dat is een geschiedenis van een bal - haar eerste bal - en ook haar laatste, arm kind, omdat - wel, ziet ge, zij hebben al hun geld verloren. Katie heeft betere dagen gekend; haar ouders zijn gestorven, en nu woont ze alleen in dit dorpje, en zorgt voor hare herstellende patiënten.'

'Wat gebeurde er op dit eerste bal?'

'Wel, zij had het bijna misgeloopen, omdat hare peettante, die haar verrassen wilde, een trein miste en te laat kwam. Dus gingen hare oudere zusters alleen en zij kwam er pas laat, en men zeide dat nu nog maar alleen de prins aan het verhaal ontbrak.'

Geoffrey schrikte op en verbleekte.

'Dat is nu alles. Zij droomt nog steeds over een prins. Zij heeft zich een roman geschapen die nooit aan een eind zal komen, een roman met een onzichtbaren held.'

Geoffrey legde het portret neer. Hij herinnerde zich nu alles, ook hoe hij het schoentje gezonden had. Maar Horace had zijn eigen aandeel in de geschiedenis geheel vergeten.

'Ik moet gaan,' zeide hij. 'Ik denk dat ik eens met het jacht langs de kust zal gaan. Gij zegt dat uw nichtje woont te...'

'O ja! Zij woont te Stellacomb-Bay, dicht bij Torquay. Ga weer wat zitten.'

'Neen. 't Is een vervelend plaatsje, Stellacomb-Bay, ik ben er wel eens geweest, geloof ik.' Hij was wel wat besluiteloos, maar dit was zoo zijn aard. 'Ik moet gaan. Ik denk dat mijn plaats wel aangevuld zal worden: Allen meesters in het vak, ziet ge - professoren in het Vermaak. 't Is een vervelende bezigheid. Als uw nichtje haar prins weer eens ontmoeten kon, hoe vreeselijk, vreeselijk zou ze worden teleurgesteld!'

IV.

Om vijf uur in den morgen was Geoffrey alleen. Het nachtelijk kaartspel was voorbij. Hij schoof de gordijnen op zijde en opende de ramen, om de frissche Aprillucht binnen te laten. Hij leunde naar buiten en haalde eens diep adem. Toen keerde hij

weer terug in de kamer. De tafel was bedekt met pakjes kaarten. De reuk van een groot aantal cigaretten vervulde het vertrek. Het is eene eigenaardige lucht, geheel anders dan die van eerzame pijpen of sigaren; het buffet was bedekt met ledige sodawater- en champagne-flesschen.

'Ik ben dus de beroeps-najager van Vermakelijkheden,' zeide hij bij zichzelf. 'Het is eene geleerde betrekking, geloof ik. Heel kostbaar om er in te komen. En ontzettend vervelend en onnoozel als men er eenmaal in is. Maar een geleerd beroep is het zeker.'

Hij ging zitten, en zijne gedachten waren bezig met het meisje, die zich een prins voor oogen had gesteld. 'Haar prins!' zeide hij bitter. 'Een korten avond was ik haar prins en koning. En ik zond haar dat schoentje - en moest mij maanden behelpen omdat ik het gekocht had. En toch durfde ik haar niet op te zoeken. Haar prins en koning. Het zou mij verwonderen' - hij staarde weer om zich naar de ledige flesschen. 'Welk een prins en koning!' lachte hij bitter.

Toen sprong hij op, opende een lade en nam daaruit een bundel brieven, photographieën, uitnoodigingskaarten, die er verward lagen opeengehoopt. Hij wierp ze op een hoop in het vuur; hij opende eene andere lade en trok er een anderen bundel briefjes en papieren uit. Deze gingen denzelfden weg op. 'Daar!' zeide hij vastbesloten. Wat hij eigenlijk wilde, weet ik niet, want hij wachtte niet tot ze verbrand waren en ging naar zijn slaapkamer en naar bed.

V.

Geoffrey had niet meer dan eenvoudig de waarheid gezegd toen hij van Katie de Lisle zeide, dat zij een heiligenkopje had - het gezichtje van een engel. Het was een allerliefst gezichtje toen hij haar voor het eerst zag - dat van een meisje in het overgangstijdperk tot den vrouwelijken leeftijd. Vijf rustige kalme jaren, niet verstoord door hevige aandoeningen, gewijd aan overpeinzing en belangeloozen arbeid, hadden op haar gelaat nu waarlijk een heiligenstempel gedrukt. Het was waar dat zij zich een ideaal had gevormd van een prins, een die tegelijk een held was als die der oude ballade en tegelijk een gewichtig man van den tegenwoordigen tijd, een ridder zonder vrees of blaam en een paladijn in het Parlement. Of zij dikwijls of zelden aan haar prins dacht, of zij aan zijn bestaan geloofde of alleen maar hoop koesterde aangaande zijne toekomstige verschijning - niemand kon het zeggen. Wanneer iemand haar ten huwelijk vroeg - iets wat verscheidene malen gebeurd was - wees zij hem af en vertelde aan hare zusters, die nu deftige matrones waren geworden, dat er een ander was gekomen en zich als de prins had voorgesteld, maar dat zij een bedrieger had ontdekt, want hij was de prins niet. En het scheen werkelijk of zij nooit dezen raadselach-

tigen prins zou vinden, hetgeen erg jammer was, al was het alleen omdat zij een heel klein inkomen had, en de oudere zusters, die in groote huizen woonden, graag zouden zien dat zij ook een groot huis kreeg. Natuurlijk, iedere prins, die zijne eigene waardigheid niet vergeet, moet een groot huis bewonen.

Op eenen April-middag, als de zon om ongeveer kwartier over zeven ondergaat en het tot acht uur licht is, zat Katie op een der banken, die op het strand geplaatst waren ten behoeve der herstellende zieken, terwijl twee of drie van hen langs het strand wandelden. De zon daalde; warmte en gloed lagen als een schitterende nevel over de baai verspreid. Katie had een boek in de hand, maar zij liet het in haar schoot rusten en staarde naar de pracht en kleurenrijkdom om zich heen. Om de zuidelijke landtong kwam langzaam een stoomjacht te voorschijn en wierp het anker in de baai; het was een bevallig vaartuig, van sierlijke, fijne lijnen. Het meisje staarde er met belangstelling naar. Niet dikwijls gebeurde het dat zulk een jacht in de baai verscheen. Aan de oost- en westkust waren tal van inhammen, waar visscherspinken en allerlei booten binnenliepen, maar hier was geene kade of haven; niets dan de herstellende zieken en Katie hunne vrijwillige oppasseres. Zoo zat zij daar te kijken, en het licht der ondergaande zon bestraalde haar lief gelaat.

Na een poosje werd er een bootje losgelaten en een man en een knaap stegen er in. De jongen greep de riemen en roeide den man aan land. De man sprong er uit, stond om zich heen te kijken als onwetend wat te doen, ontdekte Katie op de bank, zag haar schijnbaar vrijpostig aan, en wandelde toen snel op haar los. Wat was het, dat haar gelaat deed verbleeken? Hoe kwam het dat hare wangen beurtelings rood en wit werden? Niets meer of minder dan den aanblik van haren prins - haren prins. Zij herkende hem dadelijk, haar prins! Eindelijk was hij dan toch gekomen.

Maar de prins strekte niet beide handen uit, met den uitroep: 'Ik ben gekomen!' In het geheel niet. Hij nam ernstig en hoffelijk zijn hoed af. 'Juffrouw de Lisle,' zeide hij. 'Ik kan niet hopen dat ge u mij nog zoudt herinneren. Ik heb u slechts éénmaal ontmoet. Maar ik - ik hoorde dat gij hier waart en ik herinnerde mij dadelijk uw gelaat.'

'Ik vergeet zelden menschen die ik eens ontmoet heb,' antwoordde zij, opstaande en hem de hand reikende. 'Gij zijt Mr. Geoffrey Armiger. Wij hebben één avond samen gedanst. Ik herinner het mij bijzonder goed, omdat het mijn eerste bal was.'

'Dat gij bijna gemist hadt, om thuis te blijven als Asschepoester, totdat de fee peettante kwam. Ik - ik kruis hier met mijn jacht langs de kust. Ik hoorde van uw neef Horace dat gij hier woondet en - en toen bedacht ik mij dat wanneer wij hier landden, ik het misschien zou durven wagen u een bezoek te brengen.'

'Zeker. Het zal mij heel aangenaam zijn u te zien, Mr. Armiger. Het is nu zeven uur. Wilt gij morgenmiddag op de thee komen?'

'Met het grootste genoegen. Mag ik meegaan in de richting van uw huis?'

Het was een moeilijk geval. Wat Geoffrey haar wilde zeggen was dit: 'Eenmaal werdt gij in vertrouwen genomen door een jong man, die groote dingen hoopte te volbrengen in de wereld. Gij hebt er steeds op vertrouwd dat hij groote dingen zou doen. Gij hebt u een ideaal beeld van hem gevormd, waarbij alle andere mannen nietige wezens schijnen. Wel, dat ideaal moet gij niet meer vereenzelvigen met den jongeling, die u het deed vormen, want hij is een verkeerden weg ingeslagen. Hij is niet meer dan een professor in het Vermaak, die zijn tijd verbeuzelt, en al zijne gaven

en krachten misbruikt.' Het was zeker moeilijk haar dit te zeggen, omdat daarin lag opgesloten haar te vertellen dat hij wist, dat zij vijf jaar lang aan hem had gedacht.

Dien avond kwam hij niet veel verder. Hij herinnerde haar weer aan het bal. Hij zeide dat zij zeer weinig was veranderd, hetgeen ook de waarheid was, want op haar twee en twintigste jaar had Katie nog veel behouden van het naïef kinderlijke van haar zeventien jaren. Daarop wist hij niets meer te zeggen. Hij verliet haar aan de deur harer kleine villa - zij woonde in een huisje te midden van bloemen, geheel met rozen begroeid - en ging terug naar zijn jacht, waar hij alleen dineerde en in sombere stemming den avond doorbracht.

Om vijf uur bezocht hij haar weer den volgenden dag. Juffrouw de Lisle was naar het gesticht, zeide men, maar zou aanstonds terugkomen. De boeken op de tafel van het meisje verrieden hare neigingen en haar karakter. Katie's boeken toonden aan waar hare gedachten zich mee bezighielden en welke wenschen zij najaagde. Het waren de boeken van een nadenkend jong meisje. Er zijn zulke menschen, zelfs in deze woelige, drukke eeuw. Geoffrey nam ze op, geheel terneergeslagen. Professoren in het Vermaak lezen nooit zulke boeken!

Toen trad zij binnen, kalm en vriendelijk; en zij gingen zitten, en de thee werd binnengebracht.

'Vertel mij nu eens,' zeide zij plotseling. 'Ik zie op uw kaartje dat gij een titel hebt. Wat hebt gij uitgevoerd om uw titel te verdienen?'

'Niets. Ik kreeg hem door erfenis.'

'O!' haar gezichtje betrok een weinig. 'Toen ik u zag - den eenigen keer dat ik u gezien heb - herinner ik mij dat gij grootsche voornemens hadt. Wat hebt ge dan gedaan?'

'Niets. In het geheel niets. Ik heb mijn tijd verknoeid. Ik heb een leven gehad vol van wat men vermaak noemt. Ik geloof dat ik beter had gedaan u maar niet te bezoeken.'

'Is het mogelijk? O! kan het mogelijk zijn? Een leven alleen van vermaak? En gij - gij met uw edele droomen? Is het mogelijk?'

'Het is mogelijk. Het is zelfs de volle waarheid. Ik

heb zooveel geld, dat ik niet weet hoe er door te komen. - Maar herinnert ge u nog de dwaze dingen die ik zeide? Wel, ziet ge, dit is gebeurd: toen de verzoeking kwam, verdwenen alle edele droomen in het niet.'

'Is het mogelijk?' herhaalde zij. 'O, het spijt mij toch zoo ontzettend!' en de tranen stonden haar in de oogen. 'Gij hebt mijne eenige illusie den bodem ingeslagen.' (Iedereen denkt dat hij slechts eene illusie heeft en toch een open oog voor al het overige. Dat is eene groote, gelukkige illusie). 'Ik dacht dat er ten minste één man in den waren zin van het woord op de wereld was, die voor de goede zaak streed. Ik was vereerd met de mededeeling van die grootsche plannen van dien man, toen hij nog zeer jong was. Ik dacht dat ik nu en dan zou hooren hoe hij macht, gezag en erkentelijkheid verwierf. Het was een heerlijke droom. Het scheen mij bijna toe alsof ik zelve een aandeel had in die grootsche loopbaan, ik, in dit afgelegen hoekje van het land. Niemand weet welk een genot het voor eene vrouw is om het leven van een groot verstandig man gade te slaan. En nu is dit voorbij. Het spijt mij dat gij mij bezocht hebt' - hare stem was klankloos en hare oogen stonden strak - zelfs een engel of heilige heeft oogenblikken van heilige verontwaardiging - 'het spijt mij zeer, Sir Geoffrey Armiger, dat gij de moeite hebt genomen om mij te bezoeken.'

Haar bezoeker stond op.

'Het doet mij ook leed,' zeide hij, 'dat ik iets heb gedaan of gezegd dat u onaangenaam aandoet. Vergeef me; ik zal gaan.'

Maar hij aarzelde nog. Hij nam een vouwbeen op en bekeek het alsof het iets zeer zeldzaams en wonderlijks was. Hij legde het neer. Toen lachte hij bitter, en wendde zich tot Katie met glimlachende lippen, doch ernstigen blik.

'Paste dat schoentje u?' vroeg hij plotseling.

Zij bloosde. Doch zij antwoordde hem:

'Het was te klein voor mijne zusters, maar het paste mij.'

'Wilt ge het nog eens probeeren?'

Zij ging de kamer uit en kwam een oogenblik later terug met het fraaie kleine, met parelen bezette schoentje. Zij trok hare laars uit, ging zitten en paste het aan.

'Gij ziet,' zeide zij, 'het is nu te klein voor mijn voet. O! mijn voet is in het minst niet veranderd. Het is te klein geworden.'

'Probeer het nog eens.' De prins zag angstig toe. 'Misschien met wat moeite, wat goeden wil.'

'Neen, het is geheel onmogelijk. Het schoentje is gekrompen; gij kunt het zelve zien, indien gij u nog herinnert hoe het was toen gij het kocht. Zie maar, het is veel kleiner dan vroeger, sir Geoffrey.' Zij zag hem ernstig aan. 'Kijk zelf maar. En de zilveren gesp is zwart en zelfs de pareltjes zijn bevlekt. Zie!' Hare woorden waren vol beteekenis. 'Bedenk eens wat het was, vijf jaar geleden.'

Hij nam het uit hare handen, en draaide het mistroostig naar alle zijden.

'Gij herinnert het u - vijf jaar geleden - toen het nieuw was?' vroeg het meisje weer.

'Ik herinner het mij. O ja, ik herinner het mij heel goed. Het was mooi, niet waar? Er was eene wereld van beloften in verscholen, herinner ik mij. Hoop en moed, en - allerlei mogelijkheden. Jammer - het zilver zwart geworden, de parelen bevlekt, de kleur verbleekt en het ding zelf gekrompen. Ja!' Hij gaf het haar terug. 'Ik ben blij dat gij het bewaard hebt.'

'Natuurlijk heb ik het bewaard.'

‘Ja, natuurlijk. Zult gij het blijven bewaren?’

‘Ik denk het wel. Men herinnert zich gaarne een tijd vol beloften, vol hoop, vol moed, en zooals gij zegt, vol mogelijke groote dingen.’

Hij zuchtte.

‘Zoo zijn schoentjes. Er is iets als eene stomme sympathie in een schoentje. Ik noem dit het Orakel van het schoentje. Niet dat ik in het minst verbaasd ben. Ik kwam hier, inderdaad, met het doel om zoo mogelijk te onderzoeken hoe ver het gekrompen was. Het zou belangwekkend zijn om iedere vijf jaar terug te komen om te zien hoeveel het in een jaar gekrompen is. Den volgenden keer zou het bijvoorbeeld een poppenschoentje zijn. Welnu dan’ - hij staarde weer op het vouwbeen - ‘ik wilde u nog iets anders zeggen; iets anders.’ Hij sloeg de oogen neer en bekeek opmerkzaam het vouwbeen. ‘Verleden zag ik in de kamer van uw neef uw portret; en ik herinnerde mij welk een soort jongeling ik was toen wij over eerzucht spraken en gij mij uwe sympathie schonkt. Ik geloof dat ik die droomen gaarne weer zou willen nastreven, als het niet te laat is. Ik ben moede, geheel moede - van het beroep Vermaak. Ik heb vijf goede jaren verbeuzeld, maar misschien zou ik dat kunnen goedmaken. Laat mij, als het mogelijk is, dat zilver polijsten, dat krimpend schoentje doen uitzetten, dat ideaal weer vernieuwen.’

‘Meent gij dat? Zijt gij sterk genoeg? O, gij zijt zoo gevallen. Zijt gij krachtig genoeg om op te staan?’

‘Ik weet het niet. Als het waar mocht blijken - als het schoentje weer eens grooter werd - als het weer eens aan uw voet mocht passen...’

‘*Als!* O, hoe kan een man spreken van *als*, wanneer hij moest zeggen: het *zal!*’

‘Het schoentje zal uitzetten,’ zeide hij bedaard, maar met zooveel vastberadenheid als men van een emeritus professor in 't Vermaak kan verwachten.

‘Als het zoover is, kom dan terug. Maar zoek mij vóór dien tijd niet weer op in mijne afzondering. Het zou slechts de laatste verwoesting zijn van eene herleefde hoop. Vaarwel, sir Geoffrey.’

‘Tot weerziens. Niet vaarwel.’

Hij boog zich, kuste hare hand en verliet haar.

BEWONERS VAN HET EMMENDAL.

Uit het vaderland van de 'Emmenthaler' kaas.
Door W. von Reymond.
Met illustratiën.

'Niene isch's so schön und luschtig, wie daheim im Emmenthal!'

Nergens is het zoo schoon en lustig als bij ons in 't Emmenthal! Zoo zingt het volkje, dat het bloeiende dal van de Groote Emme, een der belangrijkste zijrivieren van de Aar bewoont; en wie ooit deze bekoorlijke streek doorwandelde en land en volk nader heeft leeren kennen, dien zal de vroolijke, zelfbewuste en volle klank van het aardige versje, waarvan deze woorden het begin vormen, tot het hart spreken. Het Emmenthal heeft niet de verheven natuur van het hooggebergte in Zwitserland. De rivier, waaraan het zijn naam ontleent, ontspringt op de Voor-Alpengroep, die ten noorden van het Thuner- en het Brienzermeer gelegen is, en heeft alleen in haar bovensten loop het wild-romantische karakter van een bergwater, namelijk bij het

zoogenaamde ‘Reebloch’, waar zij den rotswand in een eng, diep ravijn doorbreekt en slechts voor de straat, die er ver in de hoogte overheen leidt, een natuurlijke brug heeft laten staan; spoedig echter breidt het dal zich uit, de wouden en alpenweiden, die het begrenzen, treden meer en meer achteruit en maken plaats voor goed onderhouden bouwland en volkrijke plaatsen, waar alle soorten van industrie, maar hoofd-

zakelijk linnenfabricage wordt uitgeoefend en waar de wereldberoemde Emmenthaler kaas gemaakt wordt.

Het Emmenthaler ras, - men kan met volle recht van een 'ras' spreken, ofschoon de bevolking van dit dal slechts uit eenige tienduizenden inwoners bestaat - is een gezond en krachtig volk, terwijl de schoonheid van de meisjes in de groote dorpen bijzonder wordt geroemd. Van de vijf of zes dialecten, die in het kanton Bern, dat iets meer dan een half millioen inwoners heeft, gesproken worden, onderscheidt zich dat van den Emmenthaler door eene bijzondere eigenaardigheid: hij spreekt de 'l' in het begin en op het einde van een woord als *u* of *uw* uit, zegt dus bijv. in plaats van *Milch* 'Miuch' en in plaats van *Schelm*, 'Sche-uwm.' - 'Ge-uw du Sche-uwm, häsch we-uwe d' Miuch schte-uwe' in 't Hollandsch: 'O, jou schelm, jij wilde de melk stelen!' is eene spottende uitdrukking, die de Emmenthaler dikwijls genoeg van zijne Berner landslieden te hooren krijgt. De zwaarheid en loomheid, waarmede hij deze woorden uitspreekt, kenmerkt zich ook, vooral bij de oudere mannen, in de uiterlijke verschijning, maar zij gaat met zooveel kracht gepaard, dat men het hun niet als een gebrek kan aanrekenen. De Emmenthalers zijn van oudsher de evenboortige mededingers van de meer lenige hooglanders in het worstelperk.

'Hie Emmenthal, hie Berner Oberland!' is steeds het parool bij deze feestspelen, waarbij de worstelaars, gekleed in een broek uit stevig zakkenlinnen, in het strijdperk treden, elkander bij den worstelgordel en het rechterbeen, dat op de helft van het dijbeen ontbloot is, omvatten, van den grond in de hoogte tillen en na een dwarrelenden luchtzwaai op den rug trachten te leggen. En zoo gebeurt het dan soms, dat een tengere, maar ijzersterke Oberlander den stoeren tegenstander uit het Emmenthal, die wie weet hoe dikwijls reeds als worstelkoning uit het strijdperk is getreden, naar alle regelen der kunst in het zand legt; maar de jongelingen maken de schade weder goed en - 't zij met of zonder worstelkoning - het Emmenthal oogst toch telkens een behoorlijk deel van de eer der overwinning in.

De kleederdracht van den Emmenthaler gelijkt op die, welke de landlieden in het geheele westelijke gedeelte van Zwitserland dragen; wanneer men den vaal-zwarten rok en den hoog opstaanden halskraag, die men soms nog door boeren uit Bern ziet dragen, er buiten laat, zoo bestaat deze kleederdracht uit een gewaad van meer of minder steedsche snit, waarover - als stofmantel - een blauw-linnen kiel met witte streepjes gedragen wordt.

In zulk een kiel ziet men de lieden niet alleen werken, maar ook in hunne zaken of voor hun pleizier een rijtoertje maken. Niet zelden verbergt zich onder dezen kiel, die zijn' drager naar ons begrip het aanzien van een voerman geeft, een rok van het beste laken, en wordt de man, die hem draagt, thuis 'Herr Grassrath', zoo niet zelfs 'Herr Oberscht' genoemd. De schoonere helft van Emmenthals bevolking draagt doorgaans - de mindere klasse tenminste des Zondags en bij feestelijke gelegenheden - de Berner-dracht, die haar zoo goed staat: meestal een zwart-, bruin- of violetkleurig keurslijf met een rok van dezelfde kleur, die bijna rondom bedekt wordt door een wit mousselien of fijn gestreept zijden boezelaar, van eene blauw en rood weerschijnende kleur, verder den eigenaardigen halskraag van zwart fluweel met zilveren of gouden haakjes en dito kettinkjes, die veel op een vangsnoer gelijken en ook dikwijls met zilver-borduursel zijn versierd; het met zorg geplooide overhemdje, welks witte mouwen aan de buitenzijde een breede strook vertoonen, die glad en stijf gestreken is, den ronden strooien hoed, versierd met lint of bloemen, en de zwarte,

met gebreide figuren versierde handschoenen, die den voorarm bedekken, maar de vingers geheel vrijlaten. Wanneer men zulk een mooi Emmenthaler landmeisje uit den gegoeden boerenstand bij eene feestelijke gelegenheid - bijvoorbeeld bij het vertrek naar de Alpenweide - ziet, maakt zij bijna den indruk op ons van eene koedrijfster uit eene opera of een salon, en de vreemdeling kan haast niet gelooven, dat dit de dagelijksche kleederdracht van de meer gegoede lieden is. Heeft hij zich echter eenmaal aan het gezicht gewend, dan komt het hem ook heel natuurlijk voor, dat bij de mooie Emmenthaler huizen zulk eene sierlijke stoffeering behoort.

Men kan zich dan ook nauwelijks een behaaglijker woonhuis voorstellen dan het Emmenthaler boerenhuis. Het onderscheidt zich van dat uit het Berner Oberland in denzelfden zin als de wederzijdsche bewoners van elkaar verschillen; het laatste behaagt door zijne lichte sierlijke bouwtrant, het eerste imponeert door zijne deftige, men zou bijna zeggen zware vormen. Het boerenhuis in het Berner Oberland, dat in zijn verknutselden vorm, als ‘Chalet’, - ook kortweg ‘Schweizerhaus’ genaamd - tot de meest gezochte sierbouwtranten van den Villegiatuur-stijl behoort en in het klein eene navolging vindt in de meest verbreide en bekendste snuisterij-producten van de Zwitsersche houtsnij-industrie, is geheel van hout gemaakt, hoogstens de onderste verdieping gemetseld; het dak is plat, alle balken zijn sierlijk gesneden, de borstweringen der galerijen, die rondom het huis loopen, zijn met ingewerkte ornamenten versierd, kortom alles is licht en smaakvol, en men staat verbaasd als men op vele van deze huizen, die er nog zoo frisch en jeugdig uitzien met hunne warme, roodbruine houtskleur, die angstvallig zindelijk gehouden wordt, doordat men den geheelen voorgevel van tijd tot tijd afwascht, - een jaartal uit de zeventiende, ja soms zelfs uit de zestiende eeuw als bouwjaar vermeld ziet.

Het Emmenthaler boerenhuis is daarentegen grootendeels uit metsel- en voegwerk opgetrokken; het houten dak, met zijne ver vooruitstekende gevel-bekleedingen, breidt er zich zwaar en breed over heen, evenals de beschermende vleugels eener zorgzame klokhen, en heeft als beschutting tegen den stormwind volstrekt niet die zware last van steenen noodig, die bewoners

van het lage land, wien het Zwitsersche huis slechts uit afbeeldingen bekend is, in allen ernst voor een - kaas aanzien.

De wanden zijn gewit, dikwijls ook met witgeschilderde deklatten bekleed, de galerijen zijn van massieve leuningen voorzien, het geheel ziet er deftig, maar ook zeer solide uit. Ook de zolders en schuren zijn ruim aangelegd; reeds uit de oppervlakte, die zij beslaan, kan men den welstand hunner bezitters afleiden. Het karakteristieke van het Emmenthaler dorp is, dat elk huis geheel op zichzelf staat en dus noch van voren, noch van achteren of bezijden buren heeft; in het bergland valt de verstrooide bouwtrant, gevolg van de natuur van den bodem en de wijze, waarop hij bebouwd moet worden, niet op; in de deftige plaatsen van het Emmenthal valt het echter in het oog, dat de rijen huizen zelfs in de hoofdstraten ontbreken, en elk woonhuis afzonderlijk te midden van een flinke hofstede ligt. Bij verstrooid liggende boerderijen treft men in het Emmenthal, zooals over het algemeen in het Berner-Mittelland, dikwijls zolders van zonderlingen bouwtrant aan; de schuur ligt boven de overige vertrekken van het huis, heeft haar eigene overdekte oprit en verschaft toegang door een schuin loopende helling, die hiervoor afzonderlijk wordt aangelegd; over het geheel ligt een reusachtig piramidaal dak. Op de Alpenweiden treft men allerliefste koedrijvershutten aan, die uit balken zijn samengesteld, en veel op blokhuizen gelijken; deze zijn op een geraamte van palen gebouwd, evenals of ze in de lucht staan, en maken met hun dakkamertje, dat slechts door middel van een kippenladdertje bereikt wordt en waaraan het balkon niet ontbreken mag, op stadslieden een romantisch-idyllischen indruk.

De Emmenthaler heeft tot in de fijnste bijzonderheden dezelfde eigenschappen als die van den Berner boer. Aangemoedigd door lichamelijke en huishoudelijke kracht, is hij van een groote zelfbewustheid vervuld, in zijn omgang alleen in de herberg gezellig, trotsch op bezit en uiterlijk vertoon, taai in zijne gevoelens en in zijne levensmanieren, onvermoeid in den arbeid, een flinke politieke en speculatieve kop, die echter niet verder gaat, dan zijn enge blik reikt, omdat hij zich daarin alleen vertrouwt en zeker gevoelt.

Gastvrij kan men hem haast niet noemen, en daarom is het zooveel te meer opmerkelijk, dat hij het zonder meer duldt, wanneer de uitverkorene zijner dochter, 's avonds laat na een vroolijk gelag en in gezelschap van drinkebroers haar door het venster een bezoek brengt, wat men daar te lande ‘z' Chilt gehen’, in het Duitsche Alpenland ‘Fensterln’ noemt. Terwijl nog het ‘Fensterln’ in het geheim geschiedt, zijn de ouders van het meisje van het bezoek in kennis gesteld, en wanneer deze, zooals wij zooeven zeiden in gezelschap bezocht wordt, onthaalt de vader de nachtelijke gasten zelfs op een glaasje eigen-gebrande ‘Herdöpflers’ (aardappel-brandewijn)!

Verreweg de voornaamste tak van industrie, die in Emmenthal uitgeoefend wordt, is de kaasfabricatie en de kaashandel.

Men zou zich zeer vergissen, indien men meende, dat alle kaas, die door Emmenthaler firma's onder den naam ‘Emmenthaler’ in den handel gebracht wordt, uit het Emmenthal komt. De naam duidt hier niet de plaats aan, waar zij vandaan komt, maar alleen de wijze, waarop zij gemaakt wordt.

In het Greyer land, in het kanton Freiburg, wordt een harde zoetemelksche kaas, de ‘Gruyère’, bereid, die nog fijnere kwaliteiten bezit dan de zoogenaamde Emmenthaler, maar de wereldmarkt lang niet in gelijke mate wist te veroveren.

Wat onder den naam 'Emmenthaler' over de geheele wereld verzonden wordt, komt uit alle deelen van het kanton Bern en ook nog uit andere deelen van Duitsch Zwitserland; den uitvoerhandel van dit product hebben echter eenige Emmenthaler firma's bijna uitsluitend in handen, en het Emmenthaler produkt speelt daarbij in elk geval de hoofdrol.

De kaasmakerij is sedert langen tijd eene exploitatie in het groot geworden; de kleinere veebezitters waren genoodzaakt zich tot vereenigingen te vormen, om de fabricatie met rijkere hulpmiddelen en minder kosten in 't groot te kunnen uitoefenen, en zoo bestaan tegenwoordig bijna overal gemeente-kaasmakerijen, die volgens het grondbeginsel van den handel werken, zoodat het risico als gemeenschappelijke last beschouwd, de winst aan de belanghebbenden naar verhouding van hunne bewezen diensten verdeeld wordt. De wijze, waarop de Emmenthaler kaas bereid wordt, is heden ten dage nog dezelfde als sedert menschenheugenis; de techniek heeft aan dit eenvoudige product geen wezenlijke verbeteringen kunnen bezorgen.

De volle melk, die voor de kaasfabricatie bestemd is, wordt door de enkele veebezitters in eigenaardig gevormde, platgedrukte, cylindervormige, zinken vaten, die van nauwsluitende deksels zijn voorzien, naar de kaasmakerij gebracht en daar in de eerste plaats in reusachtige ketels op bijna bloedwarmte gebracht. Door toevoegsel van 'leb,' het afgietsel of uittreksel, dat uit het gedroogde binnenbekleedsel van de vierde maag van zoogkalveren wordt genomen, doet men de melk stremmen, roert de verkregen klompachtige massa in stukken, ter grootte van eene erwt, stuk, verwarmt ze een half uur lang bij eene temperatuur van 55° C. of roert ze opnieuw fijn en schept ze dan met een doek uit den ketel. Wanneer men de melkwitte armen van de kaasmakers ziet, die bij deze inspannende beweging voortdurend met de zoete wei in aanraking komen, zoo komt onwillekeurig het vermoeden bij iemand op, dat zij dit voorrecht van schoonheid aan hunnen arbeid te danken hebben.

De weeke kaasmassa wordt nu in een houten hoepel gestopt, die denzelfden omvang heeft als de te maken kaas, en daarna herhaaldelijk geperst. Heeft men deze persing in den loop van den dag zes à achtmaal, telkens in een schoonen doek, herhaald, zoo heeft de kaas voldoende dichtheid gekregen, en nu wordt zij van den doek bevrijd en in den hoepel naar den zolder gebracht, eene zooveel mogelijk koele en luchtige ruimte, die

HET ZOUTEN DER KAAS.

tegen het Noorden gelegen is, waar de kaas maanden lang, ja, bij bijzondere grootte, zelfs een geheel jaar blijft liggen.

De kaasmaker heeft nu niets anders te doen, dan de kaas met zout in te wrijven, wat in den beginne dagelijks, later om de twee dagen geschieden moet. Men overtuigt zich of de kaas rijp is, door er met een hol ijzer in te steken en er een stukje ter lengte van een paar centimeter uit te nemen, dat na volbracht onderzoek weder zorgvuldig in de ontstane opening wordt gestoken.

Ter verzending wordt de kaas in nauwsluitende kisten verpakt, die er als doozen uitzien, en zoo reizen zij, gelijk molensteenen, door de geheele wereld. Tegen bederf vrijwaart men de kaas door ze herhaaldelijk met zout te bestrooien en ze in doeken te hullen, die vooraf in rum gedrenkt zijn; deze verhinderen namelijk den vernielenden arbeid der kaasmaden, waardoor de op zichzelf zoo smakelijke kaas op verschillende plaatsen in een walgelijk poeder wordt veranderd, dat allerlei brokken en overblijfselen vertoont.

Toen en nu.

III. *Vergaderzaal der Eerste Kamer*, *de* ‘*Statenzaal*’, *en de Trèveszaal.*

Waar we in een vorig opstel gelegenheid hadden, om te wijzen op een der oudste gedenkteekenen der gebouwen van het Binnenhof, de eenmaal eerbiedwaardige Hofkapel, meenen we nu een eeuw of vier te mogen overspringen, om een blik te slaan in de historie dier monumentale vertrekken, waarin het grootste deel van 's lands geschiedenis is afgespeeld.

De eerste dezer drie zalen, die, welke nu gebruikt wordt als vergaderzaal voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal, dagteekent uit het midden der 17e eeuw.

De Staten van Holland en West-Vriesland - sedert 30 November 1656 tot *Edelgrootmogenden* gepromoveerd, - zich bewust van hun overwicht in den Bond der Zeven Gewesten, wenschten zich eene vergaderzaal 'van commodieuser ende aensienelycker plaetse, als wel is de jeghenwoordige', daarmede bedoelende de

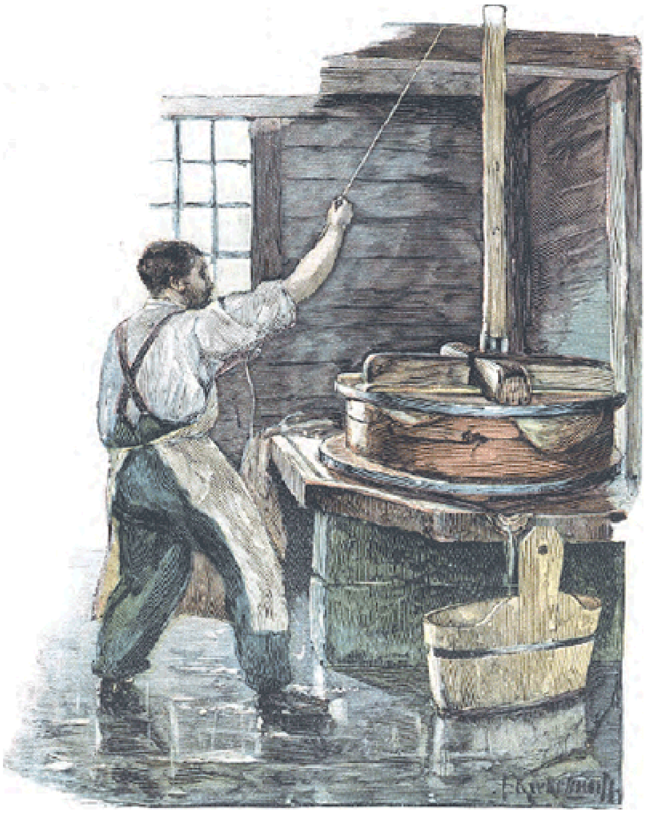

HET P ERSEN DER KAAS.

HET UITSCHEPPEN DER KAASMASSA.

oude Raadkamer aan de vijverzijde, waar zij afwisselend, maar, sedert 1581, permanent bijeenkwamen.

Op den 2en October 1651 werd het voorstel ingediend, en reeds den 3en Februari 1652 werden ‘modellen, specificatie ende begrooting’ aangeboden, waarop reeds den 7en van die maand de machtiging volgde, om, volgens het ontwerp van Pieter Post, den welbekenden, Nederlandschen bouwmeester, beoosten den toren ‘langhs de Vijver uyt het water opgebracht,’ een nieuw gebouw, dienstig tot de vergaderzaal der Staten van Holland, op te trekken.

In 1655 was de bouw voltooid, zooals blijkt uit het jaarcijfer boven de vestibule van de tegenwoordige vergaderzaal der Eerste Kamer.

De indeeling van het nieuwe gebouw was als volgt. Eerst had men gelijkstraats met het Binnenhof de vergaderzaal der Gecommitteerde raden, met geschilderd plafond, dat, door vier elkaar kruisende en beschilderde moerbalken, in een negental velden is verdeeld; deze moerbalken rusten op muurpilasters, en op vier, in het midden der zaal staande zandsteenen Dorische kolommen, die geheel verguld en met olijfranken beschilderd zijn. Eertijds pronkte de schoorsteen met een schilderstuk van Jan Lievensz., voorstellende de *arithmetica.*

Ten oosten vond men de Besogne-kamers. Ten westen, in het hoekgebouw naast den toren, zetelde de Raadpensionaris. De eiken wandbekleeding en het, in rood en goud, geschilderd plafond is nog aanwezig. Een wenteltrapje gaf aan den Pensionaris gelegenheid om zich uit zijn vertrek naar de boven gelegen, groote vergaderzaal te begeven.

Zijn commiezen, en verder personeel, waren verdeeld in de aangrenzende torenkamer en in de kelderverdieping.

Het zwaartepunt van het nieuwe gebouw was echter de groote vergaderzaal. Zij is breed 13.80, bij een lengte van 20.60, en een hoogte van 11.65 meter. Van aanzienlijke afmeting dus, wanneer we weten, dat het gansche gebouw 31 meter breedte had aan de vijverzijde, bij 16 meter diepte, en 24 meter hoogte boven den waterspiegel.

De zaal is overwelfd door een houten koepelplafond, geschilderd door Wieling en de Haan, welke bekoepeling afgedeeld is in een 15-tal paneelen.

Een tijdgenoot schreef er van in 1660: 'Het is een gebouw, twelck men sedert weynigh jaren gemaeckt heeft, dat men dat heerlycke werck, welckers verwulfsel met houtwerk beschoten ende fraey opgheciert is, noch niet heeft kunnen volmaecken, noch ook de kostelycke tapyten, waarmede het gemeubleert moet zijn: nochtans laet het niet nae, seer schoon ende magnifyk te zijn, alsoo het seer hoogh is, de solder verwulfselswijze gemaeckt ende veele kruysvensters heeft, welcke responderen op de vijver, tusschen twee schoone schoorsteenen.'

Eertijds waren die vensters gedicht met geschilderd glas, terwijl de schilderstukken in de schoorsteenen nog aanwezig zijn. De *vrede* werd in 1669 geschilderd door Adriaan Hanneman, en aan het 'model' voor die vrouwefiguur werd door de Staten duizend gulden vereerd. Jan Lievensz. schilderde in 1661 het stuk, dat den *oorlogs*god voorstelt.

Tusschen de met arabesken rijkbeschilderde pilasters hingen kostbare tapijten, te Schoonhoven vervaardigd; bij resolutie van 9 Mei 1658 was daartoe besloten '*mits in den Lande*' ze te doen fabriceeren.

In 1802 waren deze sieraden, - deels landschappen met waterpartijen en gebergten, deels oud-italiaansche bouwvallen - nog in de *Hollandsche vergaderzaal* aanwezig. Thans moeten zij in het *Louvre-museum* te Parijs berusten, doch niemand kan ze daar vinden.

Een schitterend feest werd in die zaal op 1 Maart 1672 gegeven[1)]. Prins Willem III, die eenige dagen te voren den eed had afgelegd als Kapitein-Generaal, had de Heeren Staten en corps ten maaltijd genoodigd.

In het stadhouderlijk kwartier was geen zaal ruim genoeg om een zoo groot aantal gasten te ontvangen, en nu boden de Staten van Holland den Prins hun vergaderzaal voor dat doel aan. Een vrijgevigheid, die zeer moest gewaardeerd worden en dan ook met dank werd aanvaard.

Niet al het fraais, dat op dien feestdag en feestavond, beschenen door tal van waslichten, in vollen luister schitterde en eens de bewondering wekte van landgenoot en vreemdeling, geeft die zaal nog te aanschouwen.

Sedert 1880 is zij deerlijk verminkt geworden. De aangebrachte tribunes schaden niet alleen de afmetingsverhoudingen, maar onttrekken ook grootendeels de beide schoorsteenen aan het oog.

Alles is verarmd en zeer zeker een vergaderzaal der Eerste Kamer onwaardig.

Sedert 1795, toen de Staten van Holland opgedoekt werden, namen de *burger-representanten* die zaal in bezit, 'en verbeeldden zich ook hunne macht uit te oefenen.'

De 'burger-representanten' werden op hun beurt verdrongen door de *Tweede Kamer van het vertegenwoordigend lichaam* op 1 Mei 1798. In 1814 werd de zaal gebezigd voor de vergaderingen van de ridderschap van Zuid-Holland, totdat zij in 1848 hare tegenwoordige bestemming verkreeg, terwijl de Provinciale Staten van Zuid-Holland ook daarin vergaderen.

* * *

De Trèveszaal, die des zomers nog tal van vreemdelingen naar het Binnenhof trekt, was voltooid in 1697, blijkens een in de zaal aangebrachte inscriptie. Zij nam de plaats in van een paar oudere gebouwtjes, die toen waren afgebroken. Architect van deze grootsche zaal was de bekende plaatsnijder P. Marot, architect van den Prins-Koning. Zij werd opgetrokken in den stijl van Louis XIV en met prachtig snij- en schilderwerk versierd. Een som van 35000 gulden werd er aan ten koste gelegd. Het plafond, waarvan in het middenveld door Theodoor van der Schuer de *Eendracht* met het devies: *Concordia res parvae crescunt*, allegorisch werd voorgesteld, wordt door twee moerbalken in drie velden verdeeld; het rust op een met geschilderde paneelen versierde koof, en wordt gesteund door een twaalftal, op de kroonlijst staande caryatiden, door Johan Blommendael in hout gestoken. De in de hoeken van

1) Zie *Een reuzenmaaltijd*, op blz. 354 e.v. van *De Huisvriend*, September 1892.

de groote koof geschilderde, levensgroote, zittende vrouwenfiguren, beelden de acht hoofddeugden af. De schoorsteenen zijn gebeeldhouwd door Antonie Begemaker. De portretten der Stadhouders, waarvan 4 den zijmuur, en dat van Willem III den oostelijken schoorsteen versieren, zijn geschilderd door J.H. Brandon; daarentegen schilderde Theod. v.d. Schuer het andere schoorsteenstuk, waarop een drietal vrouwenfiguren de Eendracht, den Vrede en de Vrijheid voorstellen.

De zaal in haar vollen glans en luister te beschrijven is ondoenlijk. Men moet haar zien en in al hare details en proportiën nagaan om den artistieken zin en de architectonische schoonheid ten volle te kunnen waardeeren.

Groote lotswisselingen heeft deze zaal niet gekend. Oudtijds was de Trèveskamer, - waarvan men den naam, dien zij draagt, nog niet voldoende kan toelichten, - de zoogenaamde vertrekkamer of antichambre van Hun Hoog Mogenden, de Staten-Generaal, die hier ook Conferentiën hielden met de vreemde gezanten.

Ook deze zaal werd gerestaureerd, waaraan men den eiken parketvloer te danken heeft, alsmede het nieuw aangebrachte ameublement.

Des zomers vergaderden er de vroegere Staten-Generaal. Van 1814-1818 diende zij voor de, toen niet-openbare, zittingen van de *Eerste Kamer*, die sedert het laatste jaar, - we wezen daarop reeds, - de oude Hollandsche Statenzaal tot vergaderplaats heeft. Na 1848 werd de zaal bijna niet meer gebruikt; alleen de Synode der Ned. Herv. Kerk kwam er enkele malen bijeen, en zij diende ook enkele malen tot het houden van congressen.

Het weinig gebruik van de zaal geeft haar juist een eigenaardig cachet. De inrichting er van is van dien aard, dat slechts een feestelijk oogenblik of een gebeurtenis van treffenden ernst in verband valt te brengen met haar grootsch aanzien en aanzijn.

Wel heeft eenmaal een bouwmeester uit onzen tijd, - roemruchtiger (?) gedachtenisse, - haar als doelloos, en wegens bouwvalligheid, willen afbreken, maar dit voorstel kwam Gode zij dank, niet tot uitvoering. De God der kunste waakte over Nederland en zijn Trèveszaal.

* * *

Van uit de Trèveszaal komt men door een breede dubbele deur in de ‘Statenzaal,’ zoo genoemd, omdat daarin de Algemeene Staten, bestaande uit de afgevaardigden der Vereenigde Provinciën, hunne zittingen hielden.

Die afgevaardigden hadden vroeger nu hier, dan daar vergaderd, maar waren er in 1585 op bedacht, om voortaan zooveel mogelijk in den Haag bijeen te komen.

Met juistheid is niet aan te wijzen, waar zij hun vergaderzaal hadden, maar het vertrek moet gezocht worden in de onmiddellijke nabijheid van de thans nog bestaande zaal, welke omstreeks de helft der 17e eeuw hare tegenwoordige gedaante ontving.

De zaal was behangen met prachtige tapijten, waarop de geschiedenis van Cleopatra was voorgesteld.

In 't midden der zaal stond een lange, met een groen laken bedekte tafel, waaromheen de Hoog Mogenden, provinciesgewijze, plaats namen; de stoel van den wekelijks afwisselenden voorzitter, hooger en breeder dan de andere, en van armleuningen voorzien, stond te midden zijner nederiger broeders. Aan het boveneinde van de tafel prijkte de met rood fluweel bekleede zetel van den Stadhouder. Aan een afzonderlijk tafeltje, dicht bij den Voorzitter, zat de Griffier.

In deze zaal was het, dat de Algemeene Staten op den 1en Juni 1660 het plechtstatig bezoek van Koning Karel II van Engeland ontvingen. Typisch was de ontvangst en de ceremonie, daarbij in acht genomen. De Koning, die in het Mauritshuis was gelogeerd, ging te voet, voorafgegaan door Prins Willem Frederik van Nassau, Stadhouder van Friesland, en zeven gedeputeerden uit de Staten-Generaal, naar de trap van de Groote Zaal, waar hij door de overige leden ontvangen en verder door die zaal en de galerij naar de vergaderzaal geleid werd. Karel II nam toen plaats op den zetel van den Voorzitter, die voor deze plechtige gelegenheid op een met groen fluweel bekleede verhooging stond, en waarboven een troonhemel van dezelfde stof was uitgespannen. De Voorzitter zette zich tegenover hem op een stoel, gewoonlijk voor de ambassadeurs bestemd. De gebruikelijke beleefdheidstoespraken werden gewisseld, en.... de plechtige ontvangst was afgeloopen, waarop den Koning weder uitgeleide werd gedaan.

Op dezelfde wijze werd ook door dien vorst een bezoek aan de Staten van Holland gebracht in hun vergaderzaal, thans die der 1e Kamer.

Wisseling van het lot, wat zijt ge voornamelijk op te merken in de geschiedenis der Vorsten en volken!

Immers op 17 Maart 1692, dus 32 jaren later, ontvingen de Staten-Generaal, in hetzelfde vertrek, het niet minder statig en plechtig bezoek van onzen Prins-Koning Willem III, die den vorigen avond uit Engeland in den Haag was aangekomen, nadat hij den Engelschen troon van zijn oom en schoonvader in bezit had genomen.

Nog eenmaal zou deze zaal 't bewijs leveren, dat niets bestendig is hier beneden. Men schreef het jaar 1795; het was de 11e Maart. De Vorsten hadden uitgediend. Uit de aangrenzende Trèveszaal, '*waaruit de beeltenissen der vorige despoten zorgvuldig waren weggenomen*', klonken de tonen van de Marseillaise en het 'Ça ira' in de ooren van Hun Hoog Mogenden, de Staten-Generaal; de militaire muziek deed zich hooren. 'Voorafgegaan door een Fransch muziekkorps en gevolgd door het gansche garnizoen van den Haag, wandelden daar eenige Fransche en Hollandsche generaals, die verschillende voorwerpen, met rood-wit-blauwe linten versierd droegen. Het waren historische relikwieën, zooals de admiraalstaf van de Ruyter, het zwaard van Tromp en andere zegeteekenen, behoorende tot de verzameling van Prins Willem V, tot heden in het oude Valkhuis op het Buitenhof bewaard. De stoet maakte een breeden omweg om de gebouwen van het Binnenhof. De agent van Hunne Hoog Mogenden, de Heer Slicher, leidde nu de officieren door de Trèveskamer in de

vergaderzaal, waar generaal Dumonceau, Kommandant van den Haag, de kostbaarheden overgaf met een brief van den Burger Alquier[1)], een van de Fransche commissarissen der nationale conventie, die op het Stadhouderlijk kwartier hun intrek hadden genomen.'

Bittere spotternij! Frankrijk, dat met volle recht (?) over den persoonlijken eigendom van den laatsten Stadhouder kon beschikken, en van de collecties op het Valkhuis bezit nam, *was wel zoo goedertieren*, om sommige voorwerpen, die op de geschiedenis van Nederland betrekking hadden ALS ONDERPAND VAN ACHTING EN VRIENDSCHAP AAN TE BIEDEN AAN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN HET BATAAFSCHE VOLK, EN OVER ZOOVEEL GOEDHEID WAREN DE HEEREN VERRUKT. ZIJ STORTTEN HUN GEMOED UIT IN HOOGDRAVENDE TOESPRAKEN EN OP VOORSTEL VAN BURGER GRASVELD WERD AANSTONDS BESLOTEN, DEN FRANSCHEN COMMISSARISSEN EEN PLECHTIGEN MAALTIJD AAN TE BIEDEN.

Verschillende andere colleges zetelden later in de Statenzaal; ook werd zij door beschotten in kleinere vertrekken afgedeeld, maar in 1880 weder tot haar vroegeren toestand terug gebracht. De schoorsteenstukken zijn in 1698 geschilderd door Jacques Parmentier, en stellen de twee hoofddeugden voor, de Voorzichtigheid, en Standvastigheid. De zaal heeft uitzicht op het Binnenhof.

Jammer genoeg, zijn de drie zalen waarvan we in korte trekken de geschiedenis gaven, niet altijd voor het publiek te zien.

Dit smart ons voornamelijk voor de heerlijke Trèveskamer, maar daar zij juist gelegen is tusschen de vertrekken van ZExc. den Minister van Waterstaat en die van den Secretaris-Generaal van dat Departement, die beiden met een deur daarin tot elkaar kunnen komen, is het bezwaar moeilijk uit den weg te ruimen. Of het geschuivel der vele bezoekers zou beiden in hun gewichtigen arbeid storen, òf wel zou door het bezoek de gelegenheid tot het houden van conferenties bemoeilijkt worden. Wellicht komt daarin nog eenmaal verandering.

Den Haag.

A.J.S.v.R.

1) In de bibliotheek der gemeente 's-Gravenhage, (Catalogus no. 989) vindt men iets over dezen "Conventionel"; ook wordt hij genoemd in de N. Rott. Ct. 2e Blad A, van 16 Dec. 1894, onder eene vermelding van 't leven van Napoleon.

Het geheim van den paddesteen door Eden Philpotts. Met vier platen van Paul Hardy.

I. Een zonderling legaat.

Toen mijn vriend Jack Hawthorn mij liet zeggen dat hij vandaag niemand wilde zien, lachte ik den knecht uit en ging naar zijn kamer.

‘O, ben jij 't,’ zeide hij, opziende van het manuscript, dat voor hem uitgespreid lag. ‘Kom binnen en help eens een handje! Niet dat ik 't nu juist noodig heb...’

Jack was een virtuoos in de kennis van het geheimzinnige; niets had bijzondere aantrekkelijkheid voor hem dan alleen wanneer het, zooals dikwijls gebeurde, wortelde in een geheim, maar zijn zegepralen waren

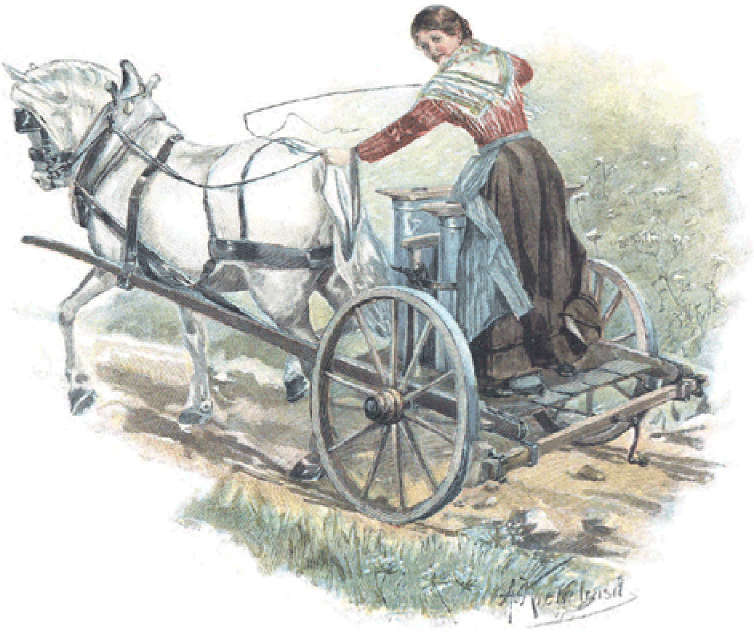

MELKTRANSPORT IN HET EMMENDAL.

meestal die des vredés. Op het gebied van oude grafschriften, palimpsesten en raadsels was hij eenvoudig schitterend. Niets dan geheime ingevingen kon zijn succes in deze zaken verklaren. Waar bekende zaakkundigen gefaald hadden, kwam mijn luie, onverschillige vriend, meer dan eens ter hulp met bepaald verbazingwekkende resultaten.

Hij was gevloekt met £500 in het jaar en een geest, die niet tegen hard werken kon. Hij drentelde op zijn eigen manier door het leven, mislukte op school, op de Academie, mislukte bij zijn eenige proefneming in zaken. Nu woonde hij op kamers, hield een knecht, die al het werk deed in zijn drie bescheiden kamers en dwaalde van zijn club ‘de Sphinx’ - een rustige gelegenheid ergens bij Leicester Square, bezocht door

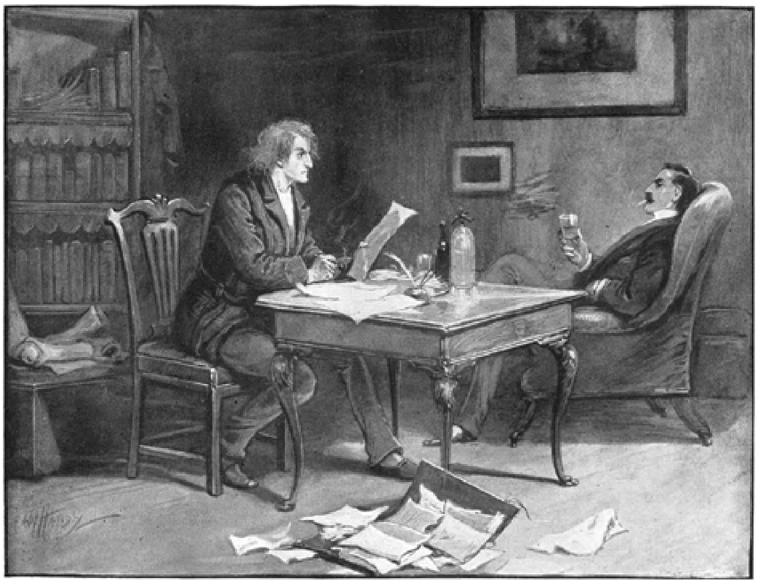

''t Is een raadsel in een raadsel.'

geestverwanten - naar zijn kamers, en van zijn kamers naar zijn club terug.

Hij was een eigenaardige persoonlijkheid - een wonderlijk mengsel van buitengewone scherpzinnigheid en eenvoud. Maar over den man behoef ik hier niet uit te weiden, daar het volgende voorval zijn karakter in woord en daad voldoende zal ontwikkelen.

Uiterlijk zag Jack er als een geleerde uit, zoo mager waren zijn wangen. Zijn rood haar liet hij lang groeien, zoowel uit luiheid als uit aanstellerij; zijn lichte grijze oogen waren microscopisch sterk; zijn lichaam was goed gespierd en wel gevormd.

Toen ik binnen kwam, zat hij gebogen over zijn tafel, gekleed in een schunnig oud jasje en een grijswollen pantalon. Het was warm en een opengetrokken flesch wijn met een siphon spuitwater stonden voor hem tusschen een warboel van papieren, boeken, pennen en inkt.

‘Wat is het laatste vraagstuk?’ vroeg ik.

‘Er is me juist een postpakket gezonden van den een of anderen onbekenden vereerder,’ antwoordde hij, wijzend op een portefeuille, die open op den grond lag. ‘Het bevat een verzameling oude manuscripten en fragmenten - meestal prullen - eenige zijn interessant. De geleibrief vertelt mij dat een oude kerel, ergens in Wales, mij zijn lievelingspaperassen bij testament heeft nagelaten, denkend er mij een plezier mee te doen. Hij is of was zekere Sir John Gobie en dat is alles, wat ik nu van hem weet. Er zijn een paar goede autografen onder, die jou collectie moeten verrijken, oude jongen, en een stuk van een brief, die in de mijne gaat. 't Is een wonderlijk mengelmoes. Ik amuseer mij nu juist met dit dwaze ding.’

Hij reikte mij een grof stuk oud papier toe. Het was gelinieerd met blauwe inkt en blijkbaar uit een oud kasboek gescheurd. Het zag er zeer gehavend uit, gescheurd, versleten en gevlekt van ouderdom. Op een hoek had blijkbaar eert glas likeur gestaan, want er was een ronde, bruine indruk van achtergebleven. In het midden van het papier stond erg fijn geschreven - de geheele geschiedenis nam nauwelijks zes centimeters in - deze vreemde rebus:

‘.C ∗(zd)rB n)tt!rT. dn! ym sw)nk)hw
t(w f) n ∗m !ht)t t(s!vl)s [41 dn∗ 31 s!n(L
I !n!cS II tc □] (LY □ !r ∗!ps!k ∗hS
.ss! - g)t sr!ht) r)f !ldd(r ∗ !v ∗!l
dn ∗ hs(n ∗ v w)n r!nw) st( )t !lzz - p
d!sr - c ∗ n!!b s ∗h hc(hw !f(l ∗ t!L
.1842 .s)d *br ∗B t □’

‘'t Schijnt heel eenvoudig,’ zei ik, alleen maar om te weten wat hij zou zeggen.

‘Ik zou het ook zeggen,’ antwoordde hij, even lachend, ‘maar sedert wanneer heb jij den slag beetgekregen, een cryptogram bij den eersten oogopslag te lezen? Ik wist niet dat het jou f o r t was.’

‘Al was mijn leven er mede gemoeid, zou ik dat ding niet kunnen oplossen,’ verklaarde ik oprecht en Hawthorn, tevreden mij dit te hooren zeggen, zette zijn studie voort.

‘'t Is een raadsel in een raadsel,’ zeide hij, ‘geef mij even mijn Shakespeare aan, ouwe! en neem wat wijn en soda!’

Ik gehoorzaamde en na een tooneel uit 'As you like it' gelezen te hebben, liet Hawthorn zijn boek vallen en keek mij aan.

'Verduiveld! Daar is een aardig geheim in, West!'

'Niet boven je krachten, Jack?'

'Ik weet het niet. Ik heb het raadsel-zelf opgelost, maar dat helpt mij al heel weinig.'

'Het raadsel opgelost?'

'Dat kan een kind wel!'

Toen voor mijn onderrichting nam hij mij mede langs de eerste stadiën van het vraagstuk tot het punt, door hem zelf bereikt.

''t Is een oud, primitief soort cryptogram en ik heb het op dezelfde manier opgelost,' begon hij. 'Als je het ding aandachtig bekijkt, zal je zien dat het een mengsel is van letters en teekens. De teekens zijn de eerste, die een eenvoudigen geest opvallen, uitroepteekens, sterretjes, parentheses en zoo meer. De letters zijn vooral opmerkelijk, omdat er geen klinkers in zijn, behalve de hoofdletter Y op den derden regel en de kleine y op den eersten. Verder is ieder woord door een kleine tusschenruimte gescheiden van het naaste, een feit, dat de oplossing onnoemelijk vergemakkelijkt. Het verwondert mij dat iemand het niet reeds jaren geleden oploste.'

Ik zei niets en hij ging voort:

'Nu, je hebt de afwezigheid van klinkers en de aanwezigheid van teekens opgemerkt. Dit bewijst een heel kinderachtig feit: de schrijver nam er de klinkers uit en plaatste er teekens voor in de plaats - een heel oude vorm voor zulke dingen, maar die iemand van gewoon verstand van de wijs brengen. Dit is hier gedaan. Ik wil je niet lastig vallen met mijn proefnemingen; zij zijn heel gering in aantal en gebaseerd op de bekende verhouding der klinkers. Hun volgorde is: e, a, o, i en u. Neem de teekens ieder afzonderlijk en je zult het volgende opmerken: er zijn 22 uitroepteekens. Die nemen dus de plaats in van e, dan 17 sterren, dus is * voor a gezet. Dan zijn er 14) en 10 (; dus staat) voor o en (voor i. De - komt slechts driemaal voor en beteekent dus u. Ik dacht niet dat de algemeen bekende verhouding der klinkers zoo nauwkeurig in zulk een korten volzin zou uitkomen, maar 't is zoo en hier is het resultaat.'

Hij gaf mij den eersten stap tot het licht in het cryptogram. Nu was het op de volgende manier veranderd:

'.caizdorB notterT .dne ym swonk ohw
tiw fo nam eht ot ti sevlos [41 dna 31 seniL
I enecS II tcA] ILYA eraepsekahS
.sseug ot srehto rof elddir a evael
dna hsinav won renwo sti ot elzzup
desruc a neeb sah hcihw efil a teL
.1842. sodabraB tA'

‘Je ziet dat de taal Engelsch is,’ zei Hawthorn kalm.

‘Ik moet nog opmerken dat, waar de groote sterren stonden: twee op den derden regel en een op den laatsten, ik een hoofdletter A heb geplaatst’

‘Als dat Engelsch is,’ hernam ik, ‘dan ben ik een Rus, neem mij niet kwalijk! Engelsch! maar man! Daar is geen woord Engelsch in behalve “won” op den vijfden regel en “soda and brandy”, of iets van dien aard, op den laatste.’

‘'t Hangt er maar van af hoe je het bekijkt. Een man, die mijn werk doet, vertrouwt niets op het eerste gezicht. Er zijn verschillende manieren om te lezen, zoowel als om te schrijven. Van links naar rechts lezen is een gewone zaak van conventie. Waarom leest men niet in loodrechte in plaats van in horizontale richting? Of waarom niet van rechts naar links? In dit geval zal je de zaak erg vereenvoudigd vinden, als je van rechts naar links leest.’

Toen gaf hij mij den volgenden sleutel van het vraagstuk met elken regel van rechts naar links gelezen:

‘who knows my end. Tretton Brodziac.
Lines 31 and 41] solves it to the man of wit
Shakespeare A.Y.L.I. [Act II Scene I
leave a riddle for others to guess.
puzzle to its owner now vanish and
Let a life which has been a cursed
At Barbados, 1842.’

‘Die mijn einde weet. Tretton Brodziac.
Regels 31 en 41] lost het op voor den man van verstand.
Shakespeare A.Y.L.I. [Akte II Tooneel I
anderen een raadsel blijven om te raden
raadsel is geweest van zijn eigenaar verdwijnen en -
Laat een leven dat een gevloekt
Te Barbados 1842.’

‘Waar cijfers voorkomen, heeft het genie, dat dit raadsel maakte, zich niet moe gemaakt ze om te keeren,’ legde Hawthorn uit, ‘daarom hebben wij de regels 31 en 41, die, zooals gij lezen zult, een soort van zin vormen, en het jaar 1842.’

‘Het laatste stadium van het raadsel is nauwelijks beter dan het eerste, is alles wat ik zeggen kan, Jack!’

‘Wat ben je dom! Dit is het laatste stadium niet, zooals jij het noemt. Men heeft veel aan de hulp van zulke suffers als jij bent, hoewel een oogenblik van nadenken de zaak duidelijk maakt. Alweer ben je doof door conventie. Altijd begin je van boven naar beneden te lezen. Maar waarom niet van onder te beginnen en naar boven lezen? Dat zal je de zaak helder genoeg doen voorkomen. Er is een soort van slimheid in 't raadsel, dat geef ik toe. 't Is om te beginnen achteruit geschreven en dan weer onderste boven. Begin nu van beneden en lees het regel voor regel, dan schrijf ik het resultaat op.’

‘Ik las het van beneden, zooals hij zeide en hij schreef onder mijn dictée, waarna het raadsel dezen vorm aannam:

‘At Barbados, 1842.
Let a life which has been a cursed
puzzle to its owner now vanish and
leave a riddle for others to guess.
Shakespeare A.Y.L.I. [Act II. Scene I.
Lines 31 and 41] solves it to the man of wit
who knows my end. Tretton Brodziac.’

‘Te Barbados 1842.
Laat een leven dat een gevloekt
raadsel is geweest voor zijn eigenaar nu verdwijnen en
anderen een raadsel blijven om te raden.
Shakespeare A.Y.L.I. [Akte II. Scene I.
Regels 31 en 41] lost het op voor den man van verstand
Die mijn einde weet. Tretton Brodziac.

‘Laat ons nu wat drinken om sterkte te krijgen. Ik denk dat je nu eigenlijk pas gedaan hebt, wat je het grove werk noemt. Nu zal je mij plezier doen mij de echte bezwaren mede te deelen, als je kunt.’

II. Eenige stappen naar de oplossing.

Hawthorn stak een sigaar op, schoof de papieren, waarmede hij aan 't werk was geweest, weg, en draaide zich in zijn stoel om. Voordat hij 't deed, nam hij zijn Shakespeare op en sloeg het open bij de tweede acte van As you like it.

‘'t Is niet moeilijk te begrijpen, wat de letters A.Y.L.I. beteekenen,’ zeide hij, ‘maar de twee aangehaalde regels brengen mij weinig licht aan. Hier zijn ze in elk geval!’

En hij ging weer naar zijn lessenaar om de volgende aanhalingen te lezen uit de open bladzijde vóór hem:

Akte II. Tooneel I. Regel 31.
Onder een eik, welks oude wortel uitkijkt -
Akte II. Tooneel I. Regel 41.
Veel gemerkt door den droefgeestigen Jacques.

‘Hier ben je er!’ zeide Hawthorn, ‘wij moeten er door verstaan een ouden eik, met hoog opliggende wortels, en 't is een voorwerp, dat zekeren Jacques of Jacob belang moet inboezemen. Nu komt de knoop. Men zegt ons dat deze regels van den dichter het raadsel zullen oplossen voor “den man van verstand, die mijn einde kent”. Toegegeven dat wij mannen van verstand zijn, zoo weten wij nog niets van het einde van Tretton Brodziac, ook niet zijn begin of iets, wat dan ook, aangaande hem; dus hebben deze regels geen bijzondere beteekenis voor ons.’

‘En eiken groeien er bepaald niet in Barbados.’

‘Ik geloof 't niet, maar dit is een kleinigheid, omdat het raadsel in West-Indië gemaakt werd, volgt hieruit niet dat het geheim, daarin verborgen, ook daar ligt.’

‘Wil je nog meer over de zaak gaan tobben?’

‘Zeker, dit is juist iets, waarover ik altijd tob. 't Is misschien de moeite waard. Ik kan de executeurs van Sir John Gobie schrijven. Zij weten misschien iets. Als

dat niets geeft, zal ik eens een vriend van mij in Barbados onder den arm nemen. Wanneer Brodziac een beroemdheid was of iets bijzonders, zooals dit cryptogram doet denken, dan krijgen wij misschien wel iets over hem te hooren. Hij schreef natuurlijk vóór zijn dood, ofschoon men dit eigenlijk wel kon houden voor een spiristische mededeeling, want hij spreekt er van of zijn einde er reeds geweest is. De vorm daarvan stond hem duidelijk voor den geest.'

'Zegt het papier, waarop 't raadsel geschreven is, je niets?'

'Alleen het feit dat een glas met drank er ruw opgezet werd en dat het een grof, oud merk is en ruw gescheurd uit een soort van kantoorboek of legger. Maar er is meer dat wij weten moeten. Wip maar eens weer aan, als je langs komt, tenminste als de historie je belang inboezemt.'

'Ik stel er veel belang in,' zeide ik, en toen bespraken wij de zaak, waarvoor ik was gekomen, waarop ik afscheid nam.

Daar waren bepaald prikkelende elementen genoeg in het raadsel. De schrijver beloofde niets, maar ik vermoedde dat hij iets verborg, wat de moeite van te weten waard was. Misschien bewaarden de wortels van den ouden eik het geheim; misschien zou de droefgeestige Jacues in staat zijn het te verklaren. In elk geval verklaar ik hier dat bij het begin van dit vreemde avontuur een soort van instinkt of voorgevoel mij waarschuwde dat belangrijke zaken in het spel waren en dat zelfs Hawthorn's toekomstig geluk op de een of andere manier afhing van dit document.

De drukke gang der gebeurtenissen verdreef de gedachte aan mijn vriend uit mijn geest gedurende bijna een maand. Wel kwam hij mij nu en dan weer in de gedachte, maar ik had geen gelegenheid hem te ontmoeten. Eindelijk, op een avond laat in Augustus, ging ik van mijn kantoor in de City direct naar zijn kamers. Hij zat als gewoonlijk voor zijn lessenaar en, zoodra ik binnenkwam, nam hij weer den draad van ons vorig gesprek op, alsof het een minuut, in plaats van een maand te voren, was afgebroken.

'Blij dat je hier weer bent, ouwe! Gobie's executeurs konden mij niet het minste licht geven, behalve dat de oude heer zoowat vijftig jaar geleden een hooggeplaatst ambtenaar was in Barbados; maar Thomas Tranby van Bridgetown, de man van wien ik je sprak, wist gelukkig eenige bijzonderheden. Hier heb je ze! Hij schrijft als volgt.'

En Hawthorn las een stuk van den West-Indischen brief:

'Tretton Brodziac was een bekende deugniet, die oorspronkelijk uit de Argentijnsche Republiek kwam. Een of twee oude negers herinneren zich hem nog heel goed en zijn naam wordt nu nog gebruikt voor allerlei ongelooflijke schurkenstreken in Barbados. De meeste zijn niet waar, maar één schijnt toch authentiek te zijn. Hij stal den beroemden “Paddesteen”, een diamant, behoorende aan zekere mevrouw Forrester, van Barbados, in 1842. Dat betwijfelt niemand en 't is ook zeker dat dit Brodziac spoedig daarna zijn leven kostte. Hij werd dood gevonden, toen de politie hem achterna zat en hem na zijn diefstal wilde inpikken. Maar of hij zichzelf doodde of vermoord werd door een medeplichtige, dit heeft niemand kunnen ontdekken. De zaak was toen een geheim en vijftig jaren hebben het niet opgelost. Zij zeggen dat hier ergens een oude neger leeft, die er bij was, toen zij Brodziac dood vonden. Als ik hem vinden kan, zal ik u meer bijzonderheden schrijven, maar ik wil niet voor de waarheid daarvan instaan. Alle zwarten zijn leugenaars.'

‘Dat is 't, wat hij schrijft,’ en Jack wierp den brief neer. ‘De oude neger is misschien wel de Jacques van het raadsel.’

‘Laat mij het raadsel nog eens hooren, Hawthorn, in het licht van deze nieuwe feiten.’

‘Gij ziet dat zekere diamant “Paddesteen” genoemd wordt en mijn vriend zegt dat het een merkwaardige steen is. Over dit punt heb ik een zaakkundige geraadpleegd, een heer, die de geschiedenis kent van iederen werkelijk bestaanden diamant, waarop de wereld trotsch gaat. Ik ging zelf dezen mijnheer Fieldes bezoeken; hij strekte zijn gewone hoffelijkheid tot mij uit en stelde zijn schatten van kennis ter mijner beschikking. Hij is op dit punt een wandelende encyclopedie.’

‘Kende hij den diamant?’

‘Hij kende hem bij naam. De “Paddesteen”-diamant behoorde oorspronkelijk aan een van de Britsch-Indische Radjahs. Hij is zeker door de handen gegaan van Warren Hastings. De heer Fieldes vertelde mij zijn geschiedenis, die zeer interessant was. De steen schijnt zijn naam aan een soort van legende te danken - natuurlijk geen Indische. Erasmus vermeldt paddesteenen en een andere oude schrijver, Bartholome genaamd, is er zeer vol over. Zekere Butmat heeft op dien Bartholome aanteekeningen gemaakt en hier zijn er eenige die ik van hem heb overgeschreven.’

Jack las het volgende uittreksel:

‘Eenige padden, die men in Italië in de nabijheid van Napels vindt, hebben in hun kop een steen, Crapo genaamd, zoo groot als een dikke erwt, maar plat, grijs van kleur, met een bruine vlek in het midden, die zekere kracht bezit.’

‘Nu dan,’ begon Hawthorn, ‘dat bijgeloof, hoewel zeer oud, bestaat nog onder de onwetenden. Fieldes wist dat de “Paddesteen”-diamant in 1825 in Italië was en ik vernam dat hij omtrent dien tijd zijn naam kreeg van een eigenaar. Fieldes,’ ging hij voort, ‘legde mij uit dat de steen ten slotte verloren werd in West-Indië, in Barbados, en hij vertelde mij een paar bijzonderheden. Brodziac, schijnt het, was een bekende boef, en een slimme ook. Hij maakte kennis met zekere weduwe Forrester, de toenmalige eigenares van den diamant en beroofde er haar eindelijk van door een stuk kristal van dezelfde grootte en denzelfden vorm in plaats daarvan te geven. Door 't een of andere toeval werd de diefstal ontdekt en men trachtte Brodziac te arresteeren in een kleine villa, die hij bewoonde, ergens op de Zuidelijke kust van Barbados. Maar toen

"Die als de pad leelijk en giftig
Toch een kostbaar juweel draagt in zijn hoofd."

men de deur openbrak, vond men Tretton Brodziac dood. Hoe hij aan zijn eind kwam, is onbekend. Of hij zichzelf doodde of vermoord werd is niet recht duidelijk geworden. Eén ding alleen is zeker - men heeft den Paddesteen-diamant niet meer gezien. Zijn geschiedenis is dus plotseling afgebroken. De heer Fieldes gelooft vast dat hij den een of anderen dag wel weer verschijnen zal, zooals ook andere beroemde steenen; maar ik voor mij geloof dat het erg optimistisch van hem is dat te denken.'

Hawthorn zweeg en ik deed een paar vragen.

'Denk je dat het cryptogram betrekking heeft op den diamant?'

'Ik ben erg geneigd dat te meenen.'

'Kon Fieldes je een idée geven over de waarde van den steen?'

'Hij beweerde dat die meer dan 15000 pond (f180.000) waard moest zijn en hij voegde er bij dat er ten minste drie mannen in Engeland waren, die blij zouden zijn dat er voor te geven.'

'Zou de vinder recht hebben den diamant te houden?'

'Ik heb mij hetzelfde afgevraagd; voor zoover Fieldes het wist, was de familie Forrester uitgestorven.'

'En nu verder?'

'Veel hoop heb ik wel niet, maar ik heb behoefte aan wat vacantie.'

'Ga je dan naar Barbados?'

''t Is zeker dat ik Woensdag met de Koninklijke stoomboot "Don" vertrek. Waarom ga je niet met mij mee?'

'Maandag heb ik besloten vacantie op te nemen voor een maand. Maar ik dacht naar Noorwegen te gaan.'

'Ga naar West-Indië, beste vriend! een maand is ruim voldoende voor alles. Als wij den steen vangen, dan krijg je £7500 voor je aandeel.'

En zoo gebeurde het dat wij werkelijk vertrokken.

'Bedenk, 't is een gewoon vacantie-reisje; de Paddesteen is alleen ons voorwendsel tot een uitstapje, niet het hoofddoel van onze reis. Wij zijn hier voor de zeelucht en voor plezier,' verklaarde Hawthorn.

Tienmaal per dag maakte hij mij dit feit duidelijk, maar hij behoefde het niet te doen, want ik had lang niet zoovele goede verwachtingen als hij.

III. Onze mede-passagierster.

Op reis naar Barbados zeide Hawthorn weinig over onze onderneming, dan alleen om er over te spotten. Nu en dan alleen wijdde hij een ernstige gedachte aan de zaak en bij een dezer gelegenheden maakte hij toespelingen op het oorspronkelijke cryptogram.

'Hebt gij het bestudeerd in het licht van alles wat wij nu weten?' vroeg hij, en ik gaf toe dat ik 't niet gedaan had.

'Wel,' ging hij voort, 'wij vonden bijvoorbeeld, dat...'

Hij brak plotseling af en boog voor een dame, die langs ons kwam, terwijl wij op het achterdek zaten. Hoewel wij pas drie dagen uit Engeland waren, ergens in de nabijheid der Azoren, begon het weer ontzettend warm te worden. Hawthorn's kennis, een vreemdeling voor mij, was een bekoorlijke vrouw met een nadenkend gezicht

en mooie, grijze oogen. Zij zag er jong uit en bij haar zachte uitdrukking voegde zich zekere droefgeestigheid en berusting, die deden vermoeden dat haar leven niet van de aangenaamste was. Zoo beoordeelde ik haar en was verwonderd te vinden dat mijn vriend met zekere belangstelling op het onderwerp doorging en voor het oogenblik den 'Paddesteen' en zijn geheimzinnigen nasleep liet varen.

Hawthorn's scherpzinnigheid strekte zich niet uit tot menschelijke documenten en ik zag nooit een slechter beoordeelaar van karakters.

'Ik geloof dat je haar goed beschrijft,' zeide hij, in antwoord op mijn korte opmerkingen over de jonge vrouw, 'zij heeft heel veel verdriet gehad of ik zou mij erg vergissen. Toevallig zit zij naast mij aan tafel en zoo heb ik kennis met haar gemaakt. 't Is een heel mooi meisje en zeer ontwikkeld en, naar 't mij voorkomt, bijzonder sympathiek. Ik heb haar nagegaan en gezien dat zij meer dan eens zeer vriendelijk was voor haar zieke medepassagiers. Zij zelf kan goed tegen de zee.'

'Is zij alleen?'

'Geheel alleen, denk ik! Ik zag dat de stoel, waarop zij zat, den naam droeg van Miss Wardour. Daar komt zij weer aan. Ik zal je voorstellen.'

Juffrouw Wardour, zooals wij dachten, naderde en Jack stelde mij voor, haar naam tegelijkertijd noemend. Vroolijk begon zij te lachen en verbeterde hem.

'Misschien is u in de war door een naam op een van de mailstoelen of door de passagierslijst. Ik heet Forrester.'

Jack bloosde en maakte zijn excuus. Maar zoo was hij niet in de war door zijn domme vergissing, dan dat hij zich dadelijk de bijzonderheden herinnerde over de vroegere eigenares van den Paddesteen. 't Was een samenloop van toevallige omstandigheden dat iemand van den naam Forrester in ons gezelschap naar Barbados reisde. Ik maakte Hawthorn er opmerkzaam op, maar hij hechtte er geen gewicht aan.

Inderdaad moet ik bekennen dat vanaf dien dag mijn vriend op de meest onverwachte wijze begon te veranderen. De zaak was natuurlijk duidelijk genoeg. Zijn wonderlijke koele natuur had eindelijk de vonk gevonden, die haar deed opvlammen. Mijn onpractische roodharige kameraad ging den weg op van vele mannen en kwam zonder hart in de keerkringen aan. Zulke banden worden dikwijls aan boord van mailbooten aangeknoopt, maar weinigen zijn bestand tegen het overbrengen op het vasteland. Drie dagen vóórdat wij Barbados bereikten, bevrijdde Hawthorn, na vele ijdele pogingen om zijn geheim te bewaren, zich van zijn last tegenover mij en ik bespotte hem, zooals het een vroolijken ouden vrijer paste.

'Vertel mij alles over haar, ouwe!' zeide ik. 'Ik zal wat whisky en ijs laten komen en de heele litanie kalm aanhooren.'

Hij vertelde mij de feiten, langzaam, als legde hij mij een gewone zaak, waarin hij betrokken was, bloot.

'Zij is vijf en twintig jaar oud en alleen in de wereld. Zij gaat naar Barbados als Engelsche gouvernante bij een Creoolsche familie daar. Zij is verbazend goed opgevoed, zoo arm als een kerkmuis, heeft een prachtige stem en - is niet verloofd.'

'Het laatste is voor jou het interessantste - hé, Jack?'

'West, jongenlief! Ik ben gevangen! Zij draait mij om haar vinger. Zoo'n ijsberg als ik, verbeeld je! Daar is het noodlot bij in 't spel. Zulke dingen gebeuren niet bij toeval. En wat meer is: ik zie in haar de erfgename van den "Paddesteen". Zij had daar een overgrootvader, of iets van dien aard, vijftig jaar geleden. Zij noemde hem heel toevallig, natuurlijk wist zij toen niets van onze boodschap.'

'Waar blijven dan mijn 7500 pond, Jack?'

'Klatergoud, vriend! Denk niet, dat ik nu meer hoop heb op het vinden van den diamant, dan toen wij vertrokken; maar als wij hem vinden, is hij van juffrouw Forrester, dat is heel duidelijk.'

'Heb je het haar verteld?'

'Nu ja, eigenlijk wel!'

Ik lachte.

'Nu Jack, ik wensch je geluk met de dame en den diamant. Ik hoop dat je met de eerste meer geluk zult hebben dan hoop voor den tweede. Wat mij aangaat, denk niet dat ik teleurgesteld ben. Ik heb nog volstrekt niet den "Paddesteen" als een zekerheid beschouwd.'

Hij sloeg de handen in elkaar, noemde mij een stommerik en juffrouw Forrester een engel. Hij bekende dat hij den een of anderen keer haar ten huwelijk zou vragen en hoopte dat zij met hem mee zou terugkomen van Barbados.

'Vijfhonderd pond in 't jaar is niet veel, maar 't is toch beter dan niets, en dan, West, ben ik een man, die middelen kan vinden om zijn inkomen te vermeerderen. In het ergste geval zou ik zelfs kunnen werken.'

'Misschien trouw je wel een meisje met 15000 pond. Dat maakt je 500 tot 1000 pond of iets wat er bij komt.'

'Natuurlijk weet ik haar idee niet, maar ik geloof niet dat zij mij haat. Zij heeft door de zaak van Cliffe over mij gehoord en nog door een paar andere ook. Te denken dat een man zoo gek kan zijn, hé? Ik weet dat ik een gek ben en dat iedereen aan boord mij voor een gek houdt, maar ik geef er niets om - dat is het wonderlijkste. Ik zou met geen engel willen ruilen. Die heerlijke liefde is ook een raadsel, als je wilt, West. Een jongen met pijl en boog! Jawel, wat drommel, 't is een reus met een knods!'

Twee dagen na deze uitbarsting leed Jack Hawthorn's achting voor zich zelf een zwaren schok en er gebeurde iets ongeevenaards in de loopbaan van mijn vriend.

Op zekeren namiddag zaten wij met ons drieën op het dek, toen hij haar plotseling vroeg of zij in staat was geweest, het raadsel van Tretton Brodziac op te lossen.

'Ik zal 't halen,' zeide zij, zonder de vraag te beantwoorden, ging heen en kwam een oogenblik later terug met de papieren.

'Volgde u iederen zet, juffrouw Forrester?' vroeg Jack, terwijl zij de papieren uitspreidde.

'Ja, mijnheer Hawthorn, en met de grootste belangstelling. Weet u, ik houd er niet van zoo iets te zeggen, maar ik geloof - werkelijk ik geloof het - dat u een fout heeft gemaakt.'

‘Ik - een fout, juffrouw Forrester?’
Jack schrikte en werd vuurrood onder zijn tanige huid. Toen lachte hij en wierp zijn sigaar weg.
‘Best mogelijk,’ zeide hij met veranderde stem, ‘wil u ze mij wijzen?’
‘Ik denk het alleen,’ legde juffrouw Forrester uit, ‘en ik weet niet hoe ik 't zelfs durf denken dat u ongelijk heeft. Kijk eens hier, mijnheer Hawthorn: de regels 31 en 41 in de tweede acte en eerste tooneel van As you like it.’
‘Wat bedoelt u?’
‘Waarom moeten 't die zijn? De man, die dit raadsel schreef, keerde alles om, is 't niet? Waarom zou hij juist deze cijfers goed hebben geschreven?’
Jack's bezorgd gelaat helderde op en hij lachte.
‘Een heele slimme vraag, maar ziet u niet, juffrouw Forrester, dat hij de andere cijfers ook niet veranderde? Dit waarschuwde mij dat hij ook deze niet had omgekeerd. Het jaar 1842 is zoo duidelijk, als u maar wil. Wij kunnen er toch het jaartal 2481 niet uit maken?’
‘Maar toch, mijnheer Hawthorn, deze cijfers zijn niet zooals zij zijn moeten. Probeer eens ze om te keeren, al was het maar alleen om den zin te doen van een domme vrouw. Dan krijgt u voor 31 en 41, 13 en 14, en daar is veel meer zin in deze twee regels dan in de andere. Zij schijnen zelfs op den diamant betrekking te hebben. Ten minste, ik verbeeld het mij en ik weet zeker dat u 't ook zal inzien. Laat mij ze u voorlezen, of liever, leest u 't zelf. Ik heb ze hier opgeschreven.’
Zij gaf hem een stuk papier met een paar woorden er op en ik las over zijn schouder het volgende:

‘*As You Like It:* lines 13 and 14, Act II., Scene I.
Which, like the toad, ugly and venomous,
Wears yet a precious jewel in his head.’
(Die, als de pad, leelijk en giftig,
Toch een kostbaar juweel draagt in zijn hoofd).

Hawthorn zag naar het papier, zonder in volle twee minuten iets te zeggen; toen vouwde hij 't op en stak het in zijn zak.
‘Ik dank u,’ zeide hij eenvoudig tot juffrouw Forrester, ‘uw verstand maakt het mijne dof en kortzichtig. Maar nooit heeft u het beter gebruikt dan nu. Geef mij tijd om na te denken. Er zijn heel belangrijke zaken in het spel. Eén ding is zeker: wij hebben nu de ware oplossing van het cryptogram. Ik heb mij schandelijk vergist.’

‘Denkt u dat hij op den naam van den diamant doelt, mijnheer Hawthorn? Mij dunkt dat het bijna een toespeling is op den “Paddesteen”. Ten minste ik zocht het er achter.’

‘Oppervlakkig zou men het denken,’ antwoordde hij, ‘u moet mij tijd geven - veel tijd en u moet mij helpen. De verloren diamant is hier zeker in het spel. Maar hoe -’

Hij zweeg eensklaps, pakte al de papieren bij elkander en ging naar zijn hut.

Juffrouw Forrester was een beetje ongerust, dat zij hem had ontstemd, maar ik kalmeerde haar en vertelde haar geschiedenissen over de slimheid van mijn vriend en een zacht licht scheen in haar oogen, toen ik haar een paar staaltjes vertelde over Jack's goed hart en vele edele daden. Zij hield van hem, dat zag ik wel, maar zij kende hem niet. Was zij meer met hem bekend geweest, dan zou zij geaarzeld hebben hem op de vingers te tikken over zijn wijze van oplossen van een vraagstuk, maar nu had zij het gedaan en Jack liet zich door haar verslaan, zoo geduldig als een lam, welk feit mij meer dan iets anders, meer dan zijn eigen woorden zelfs, overtuigde wat voor diep gevoel er in zijn hart voor Amy Forrester leefde.

Hawthorn's volgende handelingen waren, om niets ergers te zeggen, zeer dwaas. Hij liet zijn gemakkelijk zeeleven varen en bracht een groot gedeelte van zijn tijd door, alléén in zijn hut. Hij had het druk over het nieuwe gezichtspunt in het raadsel en bleef onzichtbaar tot een paar uren, vóórdat wij Barbados bereikten.

Toen, terwijl ik op het dek stond, zoowat vier uren na middernacht en den tropischen maneschijn zag verbleeken voor het eerste schijnsel van den morgen, en het Zuiderkruis langzaam wegsterven aan den horizont, toen kwam Jack Hawthorn mij op zij en over de verschansing leunende, vestigde hij de oogen op Barbados, dat in de eerste morgenschemering donker en vormloos lag aan den oever der zee.

‘Die als de pad, leelijk en giftig,

Toch een kostbaar juweel draagt in zijn hoofd’, haalde hij hardop aan, en keek al sprekend naar het eiland; en waarlijk in het gezicht van Barbados, uitgestrekt als een groot reptiel met de schitterende, roode vlam van den vuurtoren op een vooruitstekend punt, scheen de vergelijking zeer gepast.

‘Nu, ouwe jongen!’ zeide ik, zoo dicht aan zijn oor dat Hawthorn schrikte, ‘hoe staan de zaken nu? Waar hebben je lange nachtwaken toe geleid? Is Brodziac's raadsel je duidelijk?’

‘Brodziac was een zeer merkwaardig man,’ ant-Jack, ‘indien ik nu, wat ik wel denk, achter het geheim ben, dan was hij een genie op zijn manier en heeft iets gedaan, wat geen man vóór hem ooit deed of ooit nog doen zal.’

‘Heb je dus werkelijk uitgemaakt, wat hij bedoelde, Jack?’

‘Oprecht gesproken, geloof ik 't wel, maar ik weet het niet zeker, en in elk geval zijn mijn gevolgtrekkingen zoo buitengewoon, dat ik je verzoeken moet ze voorloopig voor mij te mogen houden.’

‘Zelfs tegenover mij?’

‘Zelfs tegenover juffrouw Forrester.’

Ik werd stil en nadenkend op dit gezegde. Ik begon langzamerhand af te dalen tot een gewonen lastigen derde, iemand van geen bijzonder gewicht of aantrekkelijkheid. Ik voelde dat ik hem spoedig in den weg zou zitten; en dit maakte mij wel wat korrelig, want ik zou nooit naar West-Indië gegaan zijn, zonder Hawthorn's dringende invitatie.

‘Zeg mij ten minste of je nu dichter bij de zekerheid bent dan vroeger, Jack?’

‘Ik kan alleen maar dit zeggen, dat als ik gelijk heb, de diamant ongetwijfeld in Barbados is - zoo zeker als dat roode licht dáár boven de zee schijnt en den Oceaan

bestrooit met wonderlijke roode slangetjes. En dit moet je ook weten: Tretton Brodziac's bedoeling was het, den man, die het raadsel goed oploste, den Paddesteen te vermaken. Voor het overige moeten wij geduld hebben!'

Het gewone verbijsterende tooneel begroette ons in Barbados. Grinnikende negers in gieken, gillende negers in schuitjes, officieele negers in booten zwermden rondom de 'Don', toen zij haar kanon afvuurde en ons majestueus voerde in de zonnige wateren van Carlisle Bay. Jack en ik eindigden spoedig ons haastig ontbijt en keuvelden met Amy Forrester, totdat een groote, magere, scheelziende man aan boord kwam en een stuurman vroeg of er niet iemand, juffrouw Forrester genaamd, aan boord was.

Zij antwoordde zelf en het bleek toen dat de nieuw aangekomene de heer Benyon was, die haar als zijn gouvernante had aangenomen. Hij zag er knorrig uit en was West-Indiër van geboorte; hij zeide heel veel haast te hebben en sprak tot onze medereizigster op een scherpen, bevelenden toon, die Hawthorn op deed vliegen. Juffrouw Forrester ging heen om zich klaar te maken voor het aan wal gaan, en toen zij weg was, keerde Benyon zich tot mij, zeggende:

'Groote verantwoordelijkheid, weet u, een vreemde vrouw de zorg toe te vertrouwen van je kinderen. Wat voor soort van een meisje is zij?'

'Niets voor u, denk ik - niets voor u of uw kinderen. Zij is een dame,' zeide Jack minachtend.

'Mijnheer!' riep de vreemde uit.

'Ik bedoel dat als de rest van uw familie uw manieren heeft, dat dan een dame als juffrouw Forrester hun niet bevallen zal en zij zullen haar evenmin bevallen.'

'Wat scheelt er aan, jongmensch? Wie trapt je op je teenen, hè? Bemoei je met je eigen zaken en houd je mond, jij brutale kerel!'

'Wat dat betreft is 't misschien meer mijn eigen zaak dan u wel denkt, mijnheer Benyon. Bedenk wat u in elk geval verschuldigd is aan een fijn opgevoede Engelsche vrouw,' antwoordde Jack, die weer in zijn humeur kwam, nu hij merkte dat Benyon er uit was.

'Wij Barbadianen hebben geen raad van u noodig, mijnheer,' snauwde Benyon terug.

'Neen, mijnheer, en u zou die ook niet krijgen als u hem noodig had. Gij Barbadianen hebt niemands raad noodig - ten minste dit heb ik gehoord.'

De heer Benyon scheen de opmerking als een compliment aan te nemen.

'Dat is waar,' zeide hij, 'wij kunnen u Engelschen met uw bluf, heel goed staan.'

Jack lachte.

'Het verwondert mij dat wij Engelschen u kunnen staan. Misschien is het 't gevolg van het wonen op zoo'n kleine plaats en te denken dat het iets groots is; misschien ook komt het door den onophoudelijken omgang met kleurlingen en apen van alle soorten; maar ik hoor dat de Barbadiaan een domme ezel vol

ZWANEN DOOR ARENDEN AANGEVALLEN. Naar E. Landseer. (Zie blz. 146.)

inbeelding is, en voor zoover ik er over oordeelen kan, geloof ik dat men mij de waarheid heeft verteld.'

Benyon beefde van toorn bij zoo'n onverdienden aanval en ik twijfel niet of hij had meer gezegd, als op dat oogenblik Amy Forrester niet was teruggekomen, verklarende dat zij gereed was mee te gaan.

Wij zagen hen wegroeien - het mooie meisje en de magere, schele man. Zij dansten over de blauwe wateren en waren spoedig uit ons oog naar de kust gevoerd door een der vijftig booten, alle wit geverfd, met roode kussens en alle bestuurd door havelooze roeiers, van elke tint, van ebben hout tot stopverfkleur toe.

'Ik ga haar Zondag bezoeken,' zei Hawthorn, die de boot nakeek. 'Dat bruut woont ergens dicht bij Crane Hotel, verder het eiland in, en Zondag ga ik er heen. Tegen dien tijd hoop ik wat wijzer te zijn. In elk geval zal ik weten of het de moeite waard is mijn diamant-jacht voort te zetten. Laat ons inpakken en aan wal gaan.'

'Waarom viel je dien kerel zoo aan?' vroeg ik, 'je doel is toch zeker je hier vrienden te maken en geen vijanden. Hij kon je wel eens nuttig zijn.'

'Hang hem op, den ploert!' antwoordde Jack, 'ik hoop dat ik 't zonder zijn hulp zal kunnen doen.'

En dat deden wij, zooals blijken zal, maar wij moesten Jack's beleedigende behandeling van Aaron Benyon duur betalen.

Ondertusschen kwam Tranby, Hawthorn's vriend, van wien wij, vóórdat wij Engeland verlieten, bijzonderheden hadden gehoord, ons afhalen. Hij was een aardige, goedhartige kerel en met hem gingen wij weldra aan wal.

Van de landingsplaats begaven wij ons naar het IJshuis en bespraken weldra ons strijdplan bij een schotel gebakken vliegende visch en een flesch sherry. Een drukke menigte in alle kleuren van den regenboog vulde de verblindend witte wegen; de lucht was brandend heet, en de eerste indrukken van de keerkringen in dit seizoen, waren alles behalve onvermengd aangenaam.

Maar terwijl Hawthorn en zijn vriend praatten, wandelde ik over het balkon van het IJshuis en vergat spoedig de pijn in hoofd en oogen in de bewondering van

het bonte gezicht en de afwisselende tooneelen onder en rondom mij. De zwaar beladen muilezels, de negers, de zwarte kinderen - als poppen van chocolade - de vroolijke kleeren, het gelach en gepraat, de zingende stemmen, de eindelooze rijen negerinnen, elk met een mand op haar hoofd, de politie-agenten, de magere varkens - als grauwe honden -, de kakelende hennen, de vrachtwagens, de vaten suiker, het groene suikerriet, de kooplieden met potten als hoeden op het hoofd, de bedelaars en vagebonden, de geur van fruit, het stof, het warrelende licht, de palmen, opschietend tusschen de zilvergrijze daken, het licht, de beweging, de kleur - dit alles vormde een tooneel, betooverend in zijn afwisselende nieuwheid, duizelingwekkend genoeg voor een vreemdeling - zeer moeilijk om nauwkeurig te beschrijven.

(*Slot volgt.*)

Zwanen door arenden aangevallen.

De beroemde Engelsche dierenschilder Landseer heeft hier een aangrijpend drama uit de vogelwereld afgeschilderd. Het is een strijd tusschen koningen, den koning der lucht en den koning van het water, want op dien naam hebben arenden en zwanen zeker wel recht. De arenden zijn overwinnaars; vreeselijk doen zij hun macht voelen aan de bevallige zwanen. Bloedend en machteloos vallen de arme dieren in het water neer, eenige beproeven te vluchten en een hunner wordt in zijn vlucht nog door den wreeden roofvogel aangegrepen. Aangrijpend is door den grooten schilder de macht van den sterkere in den strijd om het bestaan in beeld gebracht.

Het kleurenspel.

Spelen in de open lucht zijn de geliefkoosde uitspanning der Engelschen, en de tallooze *garden parties*, die men bij hen gedurende het mooie seizoen organiseert, hebben hunne buitengewone populariteit grootendeels te danken aan het *croquet* en *lawn tennis*, dat eenerzijds aan de jeugd gelegenheid geeft tot heilzame lichaamsbeweging, en anderzijds een aangenaam tijdverdrijf oplevert.

Maar het *croquet*-spel begint nu reeds wat oud te worden, en heeft in veler oogen zijn roem zelfs overleefd; en het *lawn tennis* vereischt eene zóó groote lichamelijke inspanning, dat het evenmin voor elken leeftijd als voor elk gestel geschikt is. Er bestond dus dringend behoefte aan de invoering van iets nieuws op dit gebied, - totdat men eindelijk een spel in de open lucht bedacht, dat moderner dan het *croquet*, minder vermoeiend dan het *lawn tennis*, en toch belangwekkend genoeg is, om aan personen van elken leeftijd bezigheid en ontspanning te kunnen verschaffen. Dit nieuwe spel, bestemd om de hier bedoelde leemte aan te vullen, is het door mevrouw A. Hartshorne in Engeland ingevoerde kleurenspel, dat geroepen schijnt om zich in alle landen, waar men gaarne afleiding en ontspanning in de open lucht zoekt, dezelfde populariteit als zijne voorgangers te veroveren.

Dit kleurenspel levert het groote voordeel op, dat het zonder voorafgaande studie, zonder de minste of geringste verandering van kostuum, en op elk willekeurig gekozen terrein, hetzij aarde of grasveld, onverschillig zelfs of het hobbelig, vlak of heuvelachtig is, gespeeld kan worden. De meest geschikte afmetingen zijn een rechthoek van 20 meter lengte en 10 à 12 meter breedte, hoewel ook een beperkter

ruimte voldoende is. De voor het kleurenspel, waaraan vier of acht personen kunnen deelnemen, benoodigde gereedschappen bestaan uit vier seriën van ieder vijf staken of paaltjes, die ongeveer een meter lang zijn en op omstreeks twintig centimeter afstands van hun boveneinde met een soort van ronde plak of schijf zijn voorzien. Deze paaltjes zijn rood, wit, blauw en groen geverfd. Elke serie van vijf paaltjes begint met een paaltje van een der bovengenoemde kleuren, en eindigt ook met een van diezelfde kleur. Ieder paaltje is tevens aan het boveneinde voorzien van een klein gaatje, waarin een vlaggetje gestoken moet worden. Aan het bovenste gedeelte van het paaltje, halverwege tusschen de schijf en den top, bevindt zich een strik of lus van koperdraad, bestemd om er een zwarte vlag, de 'halfmastvlag' geheeten, in te steken.

Het gereedschap bestaat voorts nog uit: vier dragers of standaards voor twaalf ringen en twee vlaggen; een paal, van waar de spelende persoon uitgaat en die 1.03 meter hoog is en óók van een verticale schijf is voorzien, waarop ter orienteering de genoemde vier kleuren geschilderd zijn; acht blikken vlaggetjes, eveneens met dezelfde vier kleuren beschilderd; een verzameling vlaggetjes, die met de zwartgeschilderde letter R (rechts) en eene andere, die met de letter L (links) gemerkt zijn; twaalf vlaggetjes (een signaal voor vergissing) die zwart geverfd zijn; vier doozen om ze er in te bewaren; eindelijk tusschen de 12 en 48 rood, wit, blauw en groen geschilderde ringen; en - niet te vergeten de kist, die al dit speelmateriaal bevat.

Wanneer de spelers nu met hun achten zijn, dan moet men vier ringdragers méér hebben, benevens de daarbij behoorende ringen en vlaggetjes.

Het spel wordt als volgt opgesteld. De vier rijen paaltjes moeten in vier groepen gerangschikt worden, namelijk in: de serie van waar de spelende uitgaat, de linkerserie, de rechterserie, en de eindserie. Een doos met drie zwarte vlaggetjes er in, wordt bij elke reeks paaltjes geplaatst, om alle belemmering der spelenden gedurende den loop der partij te vermijden. De volgorde der paaltjes van elke serie is, van links naar rechts gaande, aldus: 1°. serie van het paaltje met schijf: rood, wit, blauw, groen, rood; 2°. linkerserie: wit, blauw, groen, rood, wit; 3°. rechterserie: blauw, groen, rood, wit, blauw; 4°. eindserie: groen, rood, wit, blauw, groen

De regelen van het spel zijn zoo eenvoudig mogelijk. Allereerst wordt door het lot beslist over de plaats, die door elk der medespelenden zal worden ingenomen, na-

melijk aan de rechter- of aan de linkerzijde, en die twee partijen loten dan weder om hun uitgangspunt aan den buitensten rechter-, of aan den buitensten linkerkant. De in het binnengedeelte aanwezige speler heeft het meest afwisselende spel, terwijl de andere partner den speler aan den buitenkant voorstelt. De buitenste rechter en de buitenste linker der uitgangs- of aanvangsserie worden de binnenste tegenpartijen der linkerserie en der eindserie. De kleuren moeten altijd in de volgorde: rood, wit, blauw, groen gespeeld worden. Bij voorbeeld: de blauwe paal moet eerst den groenen ring, daarna den rooden, en dan den witten bevatten, - dan is hij compleet. Eene andere kleurschakeering op de paaltjes is niet geoorloofd.

Nadat elke serie vijf paaltjes bevat, heeft ieder speler een paaltje, om er een ring op te steken. De middenste paal heet de 'gelukspaal' en wordt door dien speler gewonnen, die het eerst bemerkt, dat hij er den ring van de vereischte kleur op kan steken. De partners worden groepsgewijze - twee aan twee - aan de tegenovergestelde zijden van den aanvangspaal geplaatst, waar elk hunner twaalf ringen en twee vlaggetjes op een drager in de linkerhand houdt. De spelers loopen naar de paalseriën toe, waarbij de binnenste tegenpartijen dan bovendien het voordeel van den gelukspaal voor zich hebben, en daarop hunne ringen, met voortdurende inachtneming der kleurenschikking, geplaatst trachten te krijgen.

Een speler kan een ring op een paal steken, kan dien terstond verdubbelen, en ook den ring van zijn partner verdubbelen, zoodat hij van drie ringen partij trekt. De binnenste speler is in sommige gevallen meer bevoorrecht, want hij kan den gelukspaal in bezit nemen door een eersten ring, dien terstond door een tweeden verdubbelen, een ring op een paal steken, dien oogenblikkelijk verdubbelen, en ten slotte den door zijn partner opgestoken ring verdubbelen, zoodat hij een maximum van vijf ringen op ééne enkele serie paaltjes voor zich heeft. Zoodra op een en denzelfden paal de vier kleuren bij elkaar zijn, mogen de spelers er verder geen ring meer op steken.

De vier seriën palen heeten respectievelijk: serie van den paal, linkerserie, rechterserie en eindserie.

Het spel begint met de paalserie, gaat van daar naar de linker-, dan naar de rechter-, en ten slotte naar de eindserie. De spelers komen vervolgens bij het aanvangspunt terug en beginnen opnieuw. Zij loopen op het commando 'speelt!' gezamenlijk voorwaarts. Zijn er acht in twee groepen verdeelde spelers aanwezig, dan moet de tweede groep van elk leger beginnen te spelen, wanneer de eerste groep de linkerzijde verlaat.

De middenste paal van elke rij heet 'gelukspaal' en blijft ter beschikking van dat veldleger, dat hem gedurende heel het overige gedeelte der partij gewonnen heeft.

Om aan te wijzen, wien de gelukspaal behoort, steekt men in het aan de bovenpunt aanwezige gat een vlaggetje met de letter L of R. De twaalf ringen (drie van elk der vier kleuren) moeten van te voren op den drager of standaard, onverschillig in welke volgorde, gerangschikt worden. Kan een speler een ring ter bestemder plaatse brengen, zonder hem te kunnen verdubbelen, dan kan hij dien van den paal zijns partners verdubbelen; kan een speler geen enkelen ring thuisbrengen, dan kan hij desniettemin dien van zijn partner verdubbelen.

De buitenste rechter en de buitenste linker mogen zich niet kruisen en den gelukspaal van hun partner verdubbelen. Wanneer een speler bij het opsteken van een ring zich in de kleur vergist, dan is dat een fout, die den paal 'doodt', d.w.z. buiten werking stelt; die paal wordt dan geblokkeerd, hetgeen door een in het gat

van den zoogenaamden middenmast gestoken zwarte vlag wordt aangeduid. Steekt een speler bij vergissing een ring op een tot het leger der tegenpartij behoorenden gelukspaal, dan moet hij dien ring weder wegnemen en verliest hij zijn speelrecht op deze paalserie.

Steekt iemand abusievelijk een ring op een reeds compleeten paal, dan moet hij hem terugnemen, en verliest hij zijn speelrecht op de serie. Het spel eindigt na afloop van drie volledige toeren, tenzij door een der spelers te kennen wordt gegeven, dat hij 'er uit' is, d.w.z. dat hij geen ringen meer heeft. Nadat de drie andere spelers hun toer tot aan die paalserie volbracht hebben, waar de eerste speler zijn laatsten ring verbruikt had, is de partij ten einde.

Het komt somtijds voor, dat een der veldlegers opgehouden wordt, omdat het op geen der seriën meer een ring kan steken. In dit geval worden de overblijvende ringen der beide partijen geteld, en wie dan het kleinste aantal heeft, blijft overwinnaar.

Médoc-wijnen.
Met drie gravuren.

Van den maarschalk Bassompierre wordt verhaald, dat hij in zijn laars twaalf flesschen wijn schonk, die hij uitdronk op de gezondheid der 12 kantons van Zwitserland; hij dronk ze zonder aarzelen en zonder dat zijn kalmte er eenigszins door verstoord werd.

Welnu, zoo de maarschalk k o n drinken, w i s t hij niet te drinken.

Drinken is gemakkelijk (de hoeveelheid niet in aanmerking genomen), w e t e n te drinken is het minder. Drinken is eenvoudig een vloeistof doorslikken. Weten te drinken is zich rekenschap geven van wat men drinkt; minder gemakkelijke voorwaarde dan men zich verbeeldt.

Men moet eerst, zooals wij het deden, in Medoc die eindelooze wijngaarden doortrekken, die prachtige exploitaties bezoeken, dien onophoudelijken arbeid zien, om te begrijpen hoeveel eerbied men verschuldigd is aan de minste flesch van een onzer groote merken.

Médoc is de landstreek die zich uitstrekt met een gemiddelde breedte van 10 kilometer op den linkeroever der Garonne en der Gironde; zij wordt in volle lengte doorsneden door de spoorbaan, die van Verdon

naar Bordeaux gaat (110

Kasteel Lascombes.
Kasteel de Pichon-Longuevelle.

K.M.). Van Verdon tot Talais reist men door magere weiden, waarin eenige koeien grazen, lichtrossig van kleur, zooals men in dit land veel vindt. Boven Talais verschijnen de eerste aanplantingen van den wijnstok, die hier een blauwachtige tint hebben, afkomstig van het zwavelen der planten, waardoor men ze beveiligt tegen zekeren uitslag, die zich hecht aan de bladeren en de druiven, *mildew* genaamd.

Deze bewerking geschiedt door mannen, die met een ijzeren bak op den rug door de wijngaarden gaan en elken voet gronds besproeien met de vloeistof, daarin bewaard. Deze vloeistof heet *bouillie bordelaise*, en bestaat uit een mengsel van kalk, kopersulfaat en water; zij oefent niet den minsten invloed uit op den wijn, daar 1/10 milligram koper bevonden wordt in een liter wijn. Behalve de *mildew* heeft de wijnstok nog

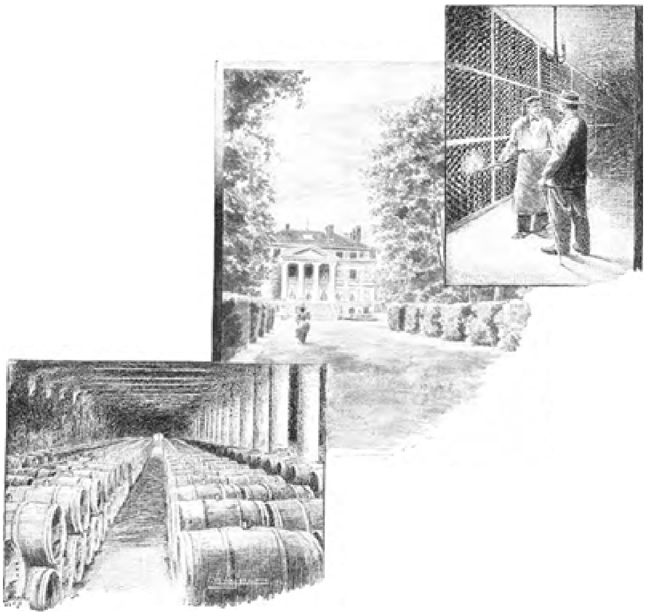

De kelder.
Chateau Margaux.
In de voorraadkamer.

vele andere vijanden, waarvan wij slechts enkele noemen: de *brown rot*, de *white rot*, de *cochelys*, de *witte worm* en vooral de zoo gevreesde *phylloxera*.

Niet alleen tegen deze parasieten moet de wijnverbouwerstrijden, maar ook tegen vorst, hagel, vocht en morgenmist, gevolgd door brandende zon. Groot is dus de voldoening wanneer de pluktijd gekomen is en men zich beroemen kan op een oogst, hoe middelmatig dan ook.

Voorbij Saint Germain d'Esteril begint de streek Haut-Médoc genaamd; tot nu toe was men alleen maar in Bas-Médoc. Reeds dadelijk begint het terrein hier heuvelachtiger te worden, men komt aan het vaderland der groote merken, die op het grondgebied van Saint Estèphe beginnen. De eerste merken zijn Chateau Lafitte, Chateau la Tour, Chateau Margaux, dan volgen Mouton Rotschild, Gruaud-Larose, Montrose, Kirwan-Cantenac-Brown, Chateau Roschet, Pontet Canet, Belgrave, Cantemerle, namen, die den wijnliefhebbers van alle landen als liefelijke muziek in de ooren klinken.

Eerst sedert betrekkelijk korten tijd worden de Médoc-wijnen op hun rechte waarde geschat; vroeger werden zij zeer miskend en achtergesteld bij de Bourgogne-wijnen, die als de eenige deftige soort werd beschouwd.

In het midden der XVIIIde eeuw kwam hierin verandering, toen de maarschalk de Richelieu benoemd werd tot gouverneur van Guyenne, en er den smaak van leerde kennen; hij wist Lodewijk XV over te halen er van te proeven. Hij was te veel hoveling om op den lievelingsdrank des konings iets af te dingen en stelde zich tevreden met te verklaren, dat er merken bestonden, die niet slecht waren, en den koning toen als proef Chateau-Lafitte te zenden, die toen, evenals thans, behoorde aan de familie de Ségur. Z.M. verwaardigde zich dezen wijn tamelijk goed te

vinden en kwam er op terug. Nu was de eerste stap gedaan en de Bordeaux-wijn verhief zich weldra naast de Bourgogne.

De druivensoort, waarvan de voornaamste Médoc-merken afkomstig zijn, heet de C a b e r n e t ; daarvan bestaan verschillende varieteiten; deze worden kunstig vermengd en het is door de keuze der druivensoorten, door den aard van den grond, door zijn ligging ten opzichte van de zon en ook door de zorgen, besteed aan het maken van den wijn, dat er zulke groote verschillen ontstaan in qualiteit en prijs.

Deze prijzen kunnen verschillen van 500 tot 8000 francs de ton; maar toch moet men niet denken dat deze dure merken den eigenaars meer opbrengen dan de goedkoopere. Deze goedkoopere rangschikt men als boeren-, werkman- en

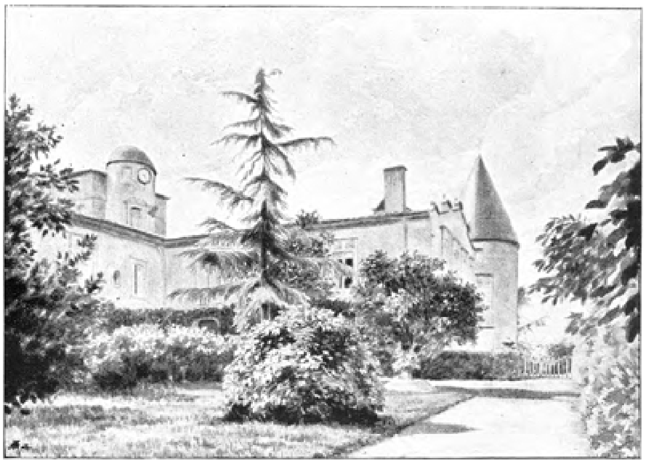

Gezicht op het kasteel Lafitte.

burgerwijnen; de kosten voor kweeking van deze zijn niet hooger dan 350 francs per hectare en loopen voor de groote merken op tot 2000 francs. Over het algemeen kan men rekenen, dat de groote wijnbergbezitters niet meer rente van hun geld maken dan 4½ pCt., zonder nog te rekenen op de wisselvalligheden van weer en markt.

Nu zijn wij in het echte wijnbergenland. Rechts, links, zoover het oog reikt, niets dan wijnstokken. Een zee! Van tijd tot tijd alleen een witte doorgang. 't Is een weg, wit geblakerd door de zon.

Even zien wij door een opening Pauillac en de Gironde, maar dadelijk zijn wij weer in het volle druivenland. Een met ossen bespannen kar, eenige arbeiders bezig met zwavelen, ziedaar het eenige wat leven geeft aan deze uitgestrekte vlakten. Komt men echter in de tweede helft van September in deze streken, dan vindt men niets meer van deze slapende natuur; alles is dan in beweging, want de wijnoogst is in vollen gang en deze moet zoo snel mogelijk geschieden, daar dit de eerste voorwaarde is tot het wel slagen van den pluk. De vrouwen en kinderen knippen de druiven af en leggen ze in houten manden. Elke rotte vrucht wordt weggeworpen.

Mannen ledigen deze manden in bakken, die zij vervoeren naar karren, bespannen met ossen en beladen met twee of drie kuipen, die men d o u i l s noemt. De dragers der bakken ledigen deze hierin, waarop zij naar de pers gaan. Dan worden deze d o u i l s ter hand genomen door mannen met bloote beenen, daar, waar men nog aan het trappen van den wijn doet, die ze ledigen in de é g r a p p o i r s . Dit zijn werktuigen, waardoor men de druiven ontdoet van hun pitten; in sommige wijnhuizen wordt niet meer getrapt en stelt men zich tevreden met de druiven in den é g r a p p o i r te roeren en het sap op deze wijze te winnen.

Het sap, dat uit deze druiven komt, heet m o u t . Uit de pers, waarop de é g r a p p o i r rust, valt het in een platte kuip; met een soort van houten kan schept men het er uit om het in de c o m p o r t e s over te gieten. Dit zijn kleine tonnetjes, aan één kant open en van boven voorzien van een houten lat, waaraan men ze kan dragen. Twee mannen maken er zich meester van en ledigen ze eindelijk in de kuipen.

Men mag niet langer dan 24 uren besteden om een kuip te ledigen, opdat de gisting niet worde afgebroken. Als de kuip vol is, sluit men haar door middel van een deksel en laat het gisten zijn werk doen. Dit duurt een of twee weken, somtijds langer. Dan maakt men de kuipen ledig en dit geschiedt tegelijk, zoodat alle vaten in kleine hoeveelheden ongeveer dezelfde gedeelten krijgen van het bovenste, het middelste en het onderste van elke kuip. Zoodra de vloeistof troebel wordt, vangt men ze afzonderlijk op; dit is het grondsap.

Zoo maakt men den eersten wijn en alleen van de beste soorten; de tweede wordt van de andere gemaakt, de derde van het grondsap der beide eerste. Zoodra de tonnetjes in de kelders geplaatst zijn, moet men den door de verdamping verdwenen wijn vervangen door anderen wijn; gedurende het eerste jaar moet men tot driemalen in Maart, Juni en October, den wijn van

het aanzetsel op den bodem ontdoen. In het tweede jaar wordt dit nog driemaal herhaald, dan kan men den gewonen wijn op flesschen doen; met de fijne merken kan dit pas gebeuren op het einde van het 3e of 4e jaar.

Als men een vat wijn ontvangt, moet men het veertien dagen laten liggen en niet aftappen dan bij droog, helder weer, vrij van tocht. De kurken moeten van goede kwaliteit zijn, eerst geweekt in warm water, dan in brandewijn of in den wijn, dien men gaat aftappen.

Zijn al deze bewerkingen goed afgeloopen, dan vereischt de op flesschen getapte wijn niet de minste zorg meer; hij zal zich regelmatig ontwikkelen, en opdat hij aan tafel een goed figuur make, moet men hem vijf à zes maanden rust gunnen.

Langer is nog beter! Ieder is niet zooals koning Hendrik III van Engeland, die in 1626 al zijn oude wijnen liet verkoopen om weer nieuwe te koopen. Na dezen vorst is men tot de erkenning gekomen, dat onze wijnen, na tien of vijftien jaren geslapen te hebben in bestoven flesschen, den smaak, kleur en alle andere heerlijke hoedanigheden verkrijgen, die ze zoo dierbaar maken aan onze verhemelten.

In Margaux stappen wij uit en nemen een rijtuig om de geboorteplaatsen der groote merken te bezoeken. Reeds na 500 Meter staat het rijtuig stil en de koetsier zegt:

'Wij zijn in Lascombes.'

Een aardig kasteel aan het einde van een mooi aangelegden Engelschen tuin; ter zijde van het gebouw beginnen de wijngaarden reeds; een wonder van zindelijkheid en zorgvuldig onderhoud. Bloeiende rozen zijn met de wijnstokken vermengd; de eigenaar van Lascombes is de heer Chaix-d'Est Ange, kleinzoon van den oud-senator.

Weer staat het rijtuig stil, nu voor het kasteel Desmirail van mevrouw de weduwe Sipière; de wijnbergen zijn iets verder, want een park omringt het woonhuis; de gronden van Desmirail en Chateau-Margaux grenzen aan elkander; geen wonder dat dit een uitstekend merk is. Bij het bezoek van een wijngaard moet men vragen om een proefje van den wijn. De eigenaar is zeer vereerd dit aan een belangstellend vreemdeling te kunnen aanbieden.

Chateau-Margaux, een der drie perceelen van Médoc, toebehoorend aan graaf Pillet Will. Een trotsche laan voert naar het gebouw met zijn zuilenrij: een prachtig park strekt zich er omheen uit; onder de dikke boomen, gewelven van groen. In den kelder slapen honderd duizend flesschen en de schuur kan 1400 vaten bevatten; als men nagaat, dat elke ton 6000 francs kost en een gemiddelde oogst 200 tonnen bedraagt, dan kan men gemakkelijk uitrekenen, hoeveel geld de kooper van zulk een oogst, die men meestal *en bloc* verkoopt, in zijn zak moet hebben.

Opmerkelijk zijn hier de glazen stoppen, die het gebruik van linnen, noodzakelijk voor de houten stoppen, dat zulk een zorg vereischt, overbodig maken. Persen en kuipen zijn volgens het oude systeem. Er zijn 26 kuipen en men treedt nog altijd met de voeten.

Chateau-d'Issan is een historisch gebouw; zijn geschiedenis dagteekent van den tijd, toen Guyenne aan de Engelschen behoorde, en het heeft uit dezen tijd zijn bekoorlijk aanzien behouden en zijn ophaalbrug.

Van binnen wijst men een monumentalen schoorsteen aan in de groote zaal en prachtige tapisseriën van Beauvais. Deze zaal is een waar museum van zeldzame voorwerpen, en bewijst, dat de eigenaar, de heer G. Roy, een man van smaak is. Op

weg naar Pauillac houden wij even stil bij Chateau de Pichon Longueville, welk prachtig domein sedert 200 jaren aan deze familie toebehoort.

Aan het einde van een breeden weg door de wijngaarden aangelegd, ontdekken wij Chateau la Tour. Op den achtergrond de Gironde, als een zilveren lint. Sedert twee eeuwen behoort deze onderneming aan de familie de Ségur, wier tegenwoordige afstammelingen zich tot een maatschappij hebben vereenigd.

Pontet Canet behoort aan mevrouw de weduwe Herman Cruse; de pers en de kuipen zijn wonderen van moderne inrichting. Als men die keurige kuipen ziet, door blinkend koper omringd en zoo goed onderhouden, zou men eer denken in een of anderen eigenaardigen, zonderlingen tempel te treden, dan in een wijnkelder. Ook de perskamer ziet er uit als in het goederen-bureau van een spoorweg, met zijn rails en draaischijven. Er wordt weinig getreden in Pontet Canet.

Chateau Lafitte is de bekroning van het geheel, de eerste der roode wijnen van Frankrijk en van de wereld. De Rothschilds zijn de gelukkige eigenaren van dit merk. Baron James kocht het in 1868 voor 4½ millioen francs, zonder de meubels en den wijnvoorraad in de kelders. Deze werd bij opbod verkocht en bereikte duizelingwekkende prijzen; zij wisselden af van 7 francs de flesch voor de jaren 1826 en 63 tot 121 francs voor die van 1811, het kometenjaar, waarvan er 21 flesschen overbleven. De tegenwoordige verzameling begint met 1796. Dus wijn die reeds eeuwig is.

Ten slotte een paar wenken over de manier, waarop men wijn kan drinken; hiervoor is noodig dat men den wijn ziet, ruikt en proeft. In deze drie woorden schuilt het groote geheim van het genot, dat de echte lekkerbek ondervindt, als hij zich tegenover een goede flesch, hetzij wit of rood, bevindt.

Het gezicht geniet in de eerste plaats door het goud of de robijnen, die schitteren in het glas. De geur openbaart ons verder het bouquet en door haar fijnheid of kracht doet zij ons het water op de tong komen. Nu moet de smaak werken; de vloeistof moet de tong goed bevochtigen en overal dringen vóór men ze inslikt. Het heerlijkste is de nasmaak, de geur, die overblijft, als de drank door het keelgat is gegaan.

Om dus den wijn goed te kunnen waardeeren, dient men hem in fijn kristal te schenken.

De witte wijn moet zeer koud worden gedronken en de roode in de temperatuur der zaal waarin men drinkt. 't Is goed hem eerst op het laatste oogenblik te ontkurken.

Eindelijk zal het nuttig zijn bij het merk den datum der geboorte te vragen. In tegenstelling met het schoone geslacht, beroemt zich een fijne flesch op haar ouderdom en zij wint er bij door te bekennen, dat zij van 1848, van '58, van '64, van '70 en '74 enz. dagteekent. Als zij van '60, '66, '85 of zoovele andere jaren is, doet zij beter te zwijgen, want zeker is het dat in slechte jaren alle merken, zelfs de beste, afschuwelijk, terwijl in de goede alle goed zijn. Daar ongelukkig genoeg de eerste het winnen van de laatste, is men verplicht deze zeer duur te verkoopen om den prijs van de anderen goed te maken, en hoe meer slechte jaren men heeft, hoe hooger de prijzen worden.

Er is anders reeds verschil genoeg tusschen de 4 à 6000 francs, die een ton der eerste merken kost, en de 36 stuivers, welke de maximum-prijs was van een vat Bordeaux-wijn in het begin der XIIIde eeuw.

Ja, de wereld gaat vooruit!

Vorstin Sonia.
Naar het Engelsch van Julia Magruder.
Met illustratiën. (*Vervolg en slot van blz.* 111.)

XVI.

Harold's geestestoestand was op dien morgen van den 1en Mei zoo ingewikkeld en verward, dat hij voor den eersten keer van zijn leven de mogelijkheid niet inzag zijn weg te vinden. Hij was gewoon de dingen, onverschillig hoe moeilijk zij waren, recht in het gezicht te zien. Hij had niet geaarzeld, tot zijn haastig huwelijk met Sophia Rudledge te besluiten, en hij had ook geen oogenblik geweifeld, toen zij een maand later gevraagd had van hem te scheiden. Zijn weg stond klaar en open voor hem en hij had dien dadelijk gekozen.

Hij voelde in zich nog altijd de geschiktheid om te handelen en den moed om te dulden, als hij maar zijn weg kon zien.

Hij kende zichzelf te goed om te denken, dat hij na met deze vrouw getrouwd te zijn, ooit een andere kon beminnen, en hij was vast besloten zijn eenzaam leven aan te nemen en elke gedachte aan geluk te verjagen.

Toen hij deze beslissing nam, had hij de vaste overtuiging, dat zij hem niet liefhad, en dit deed hem zich onderwerpen aan haar besluit. Zij was zulk een sterke en vastberaden vrouw, dat hij zich verbeelden kon, hoe zij na de eerste maanden hunner scheiding vast besloten zou voortgaan en haar leven doen passen in de nieuwe omstandigheden, en hoewel hij ook dacht, dat haar huwelijk en de daarop gevolgde scheiding al te diepe sporen in haar gemoed hadden achtergelaten om ooit te hertrouwen, meende hij toch, dat zij de kalme evenwichtsvrouw was, waarvoor haar aard haar had bestemd.

Het was daarom een groote verrassing voor hem, toen hij haar weer ontmoette, zoovele bewijzen van besluiteloosheid, zenuwachtigheid en gebrek aan zelfbeheersching te zien. Hij voelde, dat zij dikwijls zeide en deed, wat zij van plan was niet te zeggen en niet te doen, en hij begreep, dat zij onderworpen was aan veranderlijkheid en grillen.

Wat beteekende dit? vroeg hij zich ernstig af. Hij wist niet, dat deze nieuwe eigenschappen in haar slechts bestonden ten opzichte van hem en dat voor haar werk haar kennissen, haar bedienden en allen, die met haar in aanraking kwamen, zij meer dan ooit vastberaden bedachtzaam en eigendunkelijk was.

Indien hij dat geweten had, zou het licht hebb geworpen op de zaak, die hem thans zoo ondoordri baar duister voorkwam. Iederen keer, dat hij haar ge zie had, liet zij een anderen indruk op hem na. Somtijds vreesde hij, dat zij ziek was, om zulk een verandering te verklaren, en somtijds zeide hij tot zichzelf, dat het een onvergeeflijk tarten was van haar zenuwen, zich in haar tegenwoordigheid te wagen. Maar als hij er over nadacht, viel 't hem in, dat hij nooit zich aan haar had opgedrongen, en bij de eenige gelegenheid, dat hun ontmoeting niet toevallig was, had zij het bepaald zelf gewild. Welk besluit moest hij hieruit trekken?

Het zoude niets dan eigenwaan zijn om te denken, dat zij vreesde hem te ontmoeten. Hij had geen reden om te onderstellen, dat zij het zocht of wenschte. Hij moest daaruit besluiten, dat zij geheel onverschillig was en wenschte dat ook hij uit dit oogpunt de zaak zou beschouwen.

Hij deed zijn best dit te denken, maar daar was iets in haar manier van zijn, dat hem belette deze zienswijze aan te nemen. 't Was niet, dat zij onrustig scheen, maar verward, rusteloos, grillig. Na zijn ontmoeting met haar in het atelier, toen zij zoo bepaald haar wensch uitgesproken had hem uit den weg te blijven, was hij vast besloten dat ook te doen.

Maar haar schoonheid, haar stem, haar bewegingen vervolgden hem dag en nacht; hij voelde, dat hij zoo geheel en al onder haar betoovering verkeerde, als ooit te voren. Hij wist, dat er een oogenblik zou komen, waarop zijn zelfbeheersching al te zwaar bedreigd zou worden, en dan was er niets voor hem te doen dan te vluchten.

Hij vreesde niet zoozeer voor zichzelf de gevolgen van dit verraad aan zijn verleden, maar hij dacht aan haar en hoe haar zorgen vermeerderd zouden worden, als zij te weten kwam hoe hij haar nog beminde. Dit was een geheel onnoodige beproeving, die hij besloot haar te besparen.

Hij had van Martha's plan, om haar vriendin 's nachts bij zich te houden, niets geweten, dus was hij er zeer door verrast, toen hij terugkwam op een vroeger uur dan hij verwachtte, en den knecht vragende of alles wel was, deze hem vertelde, dat vorstin Mannersnorff bij zijn zuster had gegeten en geslapen.

Hij vroeg welke kamer zij had, en toen de bediende, zijn valies dragend, hem voorging naar zijn eigen kamer, berispte hij den man vrij streng, dat hij het raam met zooveel geweld sloot. Dadelijk zond hij hem weg.

Van beneden had hij het begin gezien der kleine processie, die de Madeleine binnentrad, en hij stond half gedachteloos er naar te kijken, vervuld van de gedachte aan de vrouw, die eens zijn aangebeden en aanbiddende gemalin was geweest, slapende in de kamer naast hem; hij hoorde het venster van die kamer openen, en hij wist dat zij opgestaan was en zich zeer dicht bij hem bevond. Hij hoorde de gordijnen terugtrekken, hij hoorde zelfs de kleine versnelling van haar ademhaling, veroorzaakt door de inspanning van dat trekken.

Ieder hunner, dat wist hij, zag naar hetzelfde mooie, beweeglijke panorama, gezien door het gordijn der jonge, groene bladeren, maar, terwijl zij dacht aan deze vertrouwende, onschuldige kinderen, wijlden zijn gedachten onophoudelijk bij haar. Zijn hart was vervuld van verlangens, zoo innig en sterk, dat zij alle anderen verdrongen. Toen veranderde eensklaps haar stemming; want daar kwam het tot hem in hartstochtelijke snikken en in kreten tot God om haar bij te staan - die lieve, onwetende kleinen, geboren om lijdende vrouwen te worden.

Met zijn vroeger vlug begrip van haar gemoedstoestand, wist hij, waarom dit gezicht haar zoo had getroffen, en hij begreep, wat hij vroeger flauw had vermoed, dat zij een ongelukkige vrouw was, met moeite haar via dolorosa betredend.

Hij vroeg niet om te weten wat het kon zijn. Hij smachtte er alleen naar haar te helpen en te troosten. Hij kon haar niet spreken, maar ten minste kon hij haar doen weten, dat hij nabij was, en toen maakte hij het geluid, dat Sonia hoorde.

Het geluid werd door stilte opgevolgd. Was zij misschien verontwaardigd, vroeg hij zich af, dat hij haar aandacht wilde opwekken. Zij zou recht hebben het te zijn, want hij kon niet beweren dat hij het niet met bedoeling had gedaan. Nu was zij hier alleen, bedroefd en verlaten en hij stond er vlak bij met een hart, dat niets anders wenschte dan haar te troosten.

Hij kon niet kalm blijven, voelende, dat zij niet wist, dat hij in de nabijheid was; hij zeide met dien klank vastbesloten:

‘Ik ben hier en ik weet, dat gij hier zijt.’

Als zij een teeken in antwoord had gegeven, dan zou hij God op beide knieën gedankt hebben, maar zij trok zich terug van het venster en hij voelde alleen, dat zij heen was gegaan. Een uur later, toen de bediende koffie bracht en de morgen-couranten, vertelde deze, dat de vorstin kort te voren in een fiacre was weggereden.

Dit hoorende, voelde Harold zijn bloed koken van toorn en verontwaardiging. Met de mogelijkheid van een straatoproer en de wetenschap, dat dames waren gewaarschuwd zich niet onbeschermd op de straten te wagen, moest hij het lijdelijk aanzien, dat zij - de teere vrouw naar ziel en lichaam, zooals hij haar zoo goed kende - alleen van onder zijn dak was heengegaan en dat zelfs, als hij 't geweten had, hem het recht was ontzegd tusschenbeide te komen. Het wettige recht bezat hij natuurlijk, maar dat feit alleen maakte het hem onmogelijk nog een ander recht te doen gelden. Geen der wetten, ooit gemaakt, konden hem zoo vast hebben gesmeed als haar wensch en haar wil.

Juist dat hij wettige rechten bezat, dwong een man als hij om haar zoo vrij als de lucht te laten van iederen band, die alleen bestaan kon door het recht der liefde. Had zij hem bemind, dan zou hij zijn macht en zijn recht op haar hebben doen voelen. Nu zij hem niet liefhad, was er geen levend schepsel zoo vrij van hem als zij - de

vrouw die eens met zulke nauwe banden aan hem verbonden was, als ooit liefde smeedde.

XVI.

Thuis komende ging Sonia onmiddellijk naar haar kamer en zond bericht aan haar tante, dat zij ziek was en niet wenschte gestoord te worden. Haar meid bracht een boodschap van deelneming in antwoord en zij wist, dat zij nu veilig was in haar eenzaamheid voor het overige van den dag.

Zij kleedde zich haastig uit, trok een losse huisjapon aan, maakte de dikke wrong van heur haar los en, haar meid zeggende, dat zij niet binnen mocht komen vóór zij belde, wierp zij zich op haar rustbed neer en lag daar onbeweeglijk stil met gesloten oogen.

Zij had de blinden laten sluiten en de gordijnen toetrekken. De heerlijke lentezon overstroomde alles, maar rondom haar was het somberheid en duisternis. Zij kon het geratel hooren der ontelbare wielen en het getrappel der paarden op het gladde plaveisel buiten, en zij wist, dat de straten leefden en schitterden van mannen en vrouwen, rijdend tusschen de lange rijen van bloeiende kastanjeboomen in de Champs Elysées naar het Palais de l'Industrie.

Zij had een allerliefst costuum voor de gelegenheid laten maken en verbeeldde zich, dat zij er plezier in zou hebben gehad in de nabijheid te blijven van haar schilderij om de opmerkingen te hooren, die er over zouden gemaakt worden, maar nu had zij er geen moed toe. De mooie japon, de hoed en de parasol, met zooveel zorg bij elkander gekozen, waren zorgvuldig weggeborgen, en zij lag daar nu machteloos in deze eenzame kamer. Zij had den langen, langen strijd om kracht en zelfbeheersching opgegeven en gaf zich nu geheel over aan de duistere, bittere smart, die voortaan haar eenig natuurlijk en waar leven zou uitmaken.

Zij verlangde zelfs niet meer naar geluk, zij verlangde alleen naar den vrede des doods, naar de rust van het graf. Het instinkt van zwak zelfbeklag, waaraan de sterksten onder ons nu en dan toegeven, overwon den doodslaap van haar ziel en de bronnen van tranen werden getroffen. Groote druppels baanden zich een weg door haar dichtgesloten oogleden.

‘Wat heb ik gedaan, wat heb ik gedaan om zoo te lijden!’ fluisterde zij, ‘alles opgegeven te hebben, alle vreugde, en niets daarvoor terug te krijgen dan ellende en naberouw! 't Was alleen een vergissing. 't Was geen zonde of misdaad, die ik beging, toen ik hem

wegzond en zeide, dat ik niet van hem hield. 't Was alleen maar een noodlottige, vreeselijke vergissing. Ik heb 't sedert lang, heel lang gemeend - maar nu weet ik het. Ik wil hem terug hebben. Ik heb zijn liefde noodig, zijn geduld, zijn zorg. Ik heb hem noodig als mijn vriend, mijn beschermer, mijn man. En al verlang

.... wierp zij zich op haar rustbed neer.

ik ook zoo naar hem, ik ben verder van hem af dan of ik hem nooit gezien had. Als die afschuwelijke scheiding verkregen is en ons mooi huwelijk verbroken, dan mag elke andere vrouw hopen zijn liefde te winnen en ben ik de eenige vrije vrouw op aarde, voor wie die hoop schande en vernedering zou heeten. O, mijn God, help mij, help mij toch!'

Zij verborg haar gelaat in de kussens en hevige snikken schokten haar lichaam. Langzamerhand bleven deze weg, maar nog lang daarna bleef zij met verborgen gelaat zoo liggen, alléén in stilte en duisternis.

Op hetzelfde oogenblik stroomde het zonlicht over palmen, draperieën, bloemen, schilderijen, beelden en de menigte deftige mannen en vrouwen, die de groote tentoonstelling van het Mei-Salon overstroomden. Mannen- en vrouwenstemmen stegen er uit op tot lof, lorgnetten werden aangelegd, handen in verrukking opgeheven en schouders afkeurend geschud. Waaiers wuifden in fijne, gehandschoende handen, waarvan elke beweging de lucht deed trillen in golven van zoeten geur, voortkomende uit de bloemen of fijne parfums, uitgaande van vrouwenkleeren.

Grootere en kleinere groepen stonden voor vele doeken stil en in een dezer groepen, een weinig van de anderen af, bevonden zich Harold en Martha Keene.

Het schilderij, waarvoor zij stilstonden, was een tamelijk klein doek, waarop een vrouw was afgebeeld, met de ellebogen op een tafel leunend en haar kin rustend op haar handen. De kleine tafel voor haar was geheel ledig, elk detail ontbrak, het eenige voorwerp, dat duidelijk uitkwam, was een eenvoudige gouden ring aan den vierden vinger der linkerhand. De losse draperie, die de schouders omhulde, hals en armen bloot latend, was eenvoudig aangegeven door crême verf en zware schaduwen. Het haar was in een dikke wrong boven op het hoofd opgestoken. Er was verdienste in het koloriet en ook schoonheid in de vleeschtinten van hals en gezicht, maar de kracht van het schilderwerk lag in de oogen, die iedereen recht in het gezicht zagen. De wenkbrauwen boven die oogen waren glad, scherp en niet gefronsd, de lijnen van het gelaat jeugdig en rond, de lippen krachtig. Doch de geheele uitdrukking lag in de oogen, die groot, eerlijk, moedig en waar die van haar beschouwer ontmoetten en hun haar boodschap mededeelden - een boodschap van wanhoop.

'In den catalogus staat eenvoudig “Een studie”,' zeide een man, staande vlak naast Harold Keene, 'en zeker is het niet noodig het nader te noemen. De naam van den artist is G. Larrien. Kent iemand hem misschien?'

Niemand kende hem en de groep ging spoedig voorbij; maar Harold bleef staan, en Martha, die achter hem stond, trilde van opgewondenheid. Zij kende het schilderij en den kunstenaar, maar zij was vast besloten, zelfs door geen blik het geheim te verraden, dat zij haar vriendin beloofd had te zullen houden. Zij zag, dat Harold het doek met groote belangstelling beschouwde en zij dwong haar gezicht niets uit te drukken voor het geval hij haar zou aanzien. Zij zag hem van nabij en meende, dat zijn kleur een weinig veranderde, maar anders gaf hij geen bewijs van sympathie. Hij keek haar niet aan; er was dan ook geen vraag of nieuwsgierigheid in zijn oogen, maar een blik van overtuiging en zij meende zelfs van verdriet.

Een man en vrouw bleven naast hen stilstaan en staarden naar het doek.

‘'t Is een zeer merkwaardig ding,’ zeide de man, ‘en van een nieuwen exposant. Ik ken den naam niet, maar het vertelt een roman.’

‘Ja,’ zeide zijn gezellin, ‘ik geloof dat alleen door huwelijk de wanhoop tot eene vrouw komt. Als iemand dien blik in de oogen van een man schilderde, dan zou men naar een andere verklaring daarvan moeten zoeken dan in een trouwring.’

Harold wierp een blik op de sprekers en ging heen, zonder meer naar het schilderij te zien. Martha wachtte of hij nog iets zeggen zou, maar hij sprak volstrekt niet.

Het schilderij, zooals Martha wist, was het werk van enkele dagen geweest en was thuis geschilderd. Toen Sonia het aan Etienne had laten zien, was hij er zoo verrast en verrukt over geweest, dat hij er op aandrong dit in te zenden, in plaats van het zorgvuldige, met zooveel moeite afgewerkte doek, dat zij in het atelier voor de Tentoonstelling had afgemaakt. Het was blijkbaar, dat hij zeldzame hoedanigheden vond in dit stuk en anderen het ook erkenden. Martha keek om en zag, dat er zich weer een andere groep voor vormde en dat allen het er druk over hadden.

Nu kwam het bij Martha op - iets waar zij vroeger niet aan gedacht had - dat ondanks het verschil van omtrek en kleur in het gelaat, er een vage gelijkenis in school met Sonia.

Het waren de oogen zelf niet, want die van het portret waren blauw, maar iets in hun vorm en omlijsting, dat aan Sonia deed denken. Zij vroeg zich af of de lieftallige vorstin dit wel zelf had geweten, want zij had een sterken afkeer getoond om dit doek ten

toon te stellen en had van Etienne en van haar een strenge belofte van stilzwijgen geëischt, zeggende, dat het alleen door hen was gezien.

Martha, die wist dat haar vriendin ongelukkig was en dat haar verdriet tot haar gekomen scheen door haar huwelijk, voelde, dat Sonia dit doek geschilderd moest hebben naar den blik van haar eigen oogen, in den spiegel gezien, als zij zich onbewaakt wist, en zij was nieuwsgierig te weten of Harold ook toevallig hetzelfde had gedacht.

XVIII.

Den volgenden morgen

Zij deed een langen mantel om....

reed Martha naar de Rue Presbourg en vond haar vriendin in bed, zoo lijdend, dat zij een dokter had laten roepen. Zij had een slapeloozen nacht doorgebracht en het deed Martha veel verdriet te zien, hoe werkelijk ziek de mooie vorstin er uitzag. Er waren donkere kringen om de lieve oogen en de fijne mond, dien het meisje zoo liefhad, vertoonde een aandoenlijken trek, die bewees dat tranen niet veraf waren.

Martha trachtte haar op te vroolijken door te vertellen, hoezeer haar schilderij de aandacht trok, en eenige der opmerkingen aan haar te herhalen, die zij opgevangen had.

't Was vreemd hoe weinig dit Sonia belang inboezemde. Haar polsen sloegen niet sneller totdat Martha eensklaps zeide, dat Harold er door geboeid was, er voor had stilgestaan en weer naar terug was gekeerd, en dat zij 't niet helpen kon, maar denken moest dat hij vermoedde, wie 't geschilderd had.

‘Hoe kan dat? 't Is onmogelijk,’ riep Sonia en een flauw blosje steeg haar naar de wangen.

‘Ja, ik denk wel, dat het zoo moet zijn,’ verzekerde Martha, ‘er is zeker iets bijzonders voor hem in het stuk, want, nadat hij het gezien had, scheen hij er geen belang meer in te stellen uw doek te zoeken, wat hij mij bij 't begin gezegd had te zullen doen.’

‘Martha, je moet het hem nooit vertellen, daarvoor vertrouw ik je te veel. Ik zal nooit dat schilderij erkennen als 't mijne, zoolang ik leef en ik heb de plechtige belofte van jou en Etienne mij niet te verraden. Je weet, het was tegen mijn wil, dat ik er in toestemde het ten toon te stellen, want ik kon niet verdragen dat men wist hoe zoo'n melo-dramatisch ding - want zoo zal men 't noemen - door mij is geschilderd en geëxposeerd. Lachte je broer er om? Zeg mij de waarheid. Als hij gelachen heeft, dan moet ik het weten.’

Zij had zich in bed opgericht en zag Martha met bevelende oogen aan.

‘Er om lachen, Sonia? Hoe kan iemand over zoo'n schilderij lachen? Harold 't minst van allen. 't Is een van de ernstigste dingen, waarnaar ik ooit keek. Neen, hij lachte niet. Ik geloof zelfs, dat hij er den heelen dag ernstig door is geworden. Hij zeide er niets van, maar ik denk, dat hij er zeer door is geimpressionneerd.’

De vorstin viel in haar kussens terug met een gelaat, zoo blozend, en oogen, zoo schitterend, dat Martha vreesde, dat zij koorts had, en zichzelf berispte, omdat zij over dingen had gepraat, zoo opwindend als het Salon. Na een paar oogenblikken nam zij afscheid. Haar vriendin, hoewel zij verklaarde, dat het bezoek haar geen kwaad had gedaan, deed geen poging om haar te houden, want plotseling had zij een opgewonden plan opgevat.

Nauwelijks was Martha heengegaan of Sonia stond eensklaps op, belde haar meid en begon zich te kleeden, zonder er op te letten, dat haar hoofd zich licht voelde en haar leden trilden. Zij deed een langen mantel om en zette een grooten zwarten hoed op, liet haar rijtuig voorkomen en reed naar het Palais de l'Industrie.

Een koortsachtig verlangen om haar schilderij terug te zien, vervulde haar geheel, zij wilde er weer naar zien, nadat Harold het gedaan had, om te beoordeelen in hoeverre zij haar eigen hart verraden had, of er eenige gelijkenis met haar in te vinden was. Zij kon de gedachte niet verdragen, dat Harold zou denken, hoe zij uit haar geheimste smart munt zou slaan; hij was juist de man om zoo iets monsterachtig te vinden. Alleen de gedachte, dat de naam der schilderes een ondoorgrondelijk geheim bleef, had haar in Etienne's wenschen doen berusten om het ten toon te stellen.

Toen Sonia uit haar rijtuig stapte, zond zij het weg en ging de trappen op met een blik van grooter vastberadenheid en kracht dan zij werkelijk voelde, want zij was lichamelijk ziek en zwak. Maar zij wist, dat zij kennissen kon ontmoeten en de aandacht van vreemdelingen opwekte, doordat zij alleen was, dus moest haar zakelijk optreden groote kalmte vertoonen. Haar gelaat was gedeeltelijk bedekt door een sluier en haastig ging zij naar de zaal, waar haar schilderij hing.

Ondanks haar bekommeringen, deed het haar hart toch sneller kloppen, toen zij zag, dat er een groepje menschen voor stilstond, die er blijkbaar over praatten.

Terwijl zij achter hen stond en het gezicht op het doek recht in de oogen zag, voelde zij eensklaps, dat zij iets van beteekenis gemaakt had, een echt persoonlijk werk, en zij kon zich nauwelijks voorstellen, dat het haar werk was.

Er was zeker geen spoor van haar trekken en kleur in dit portret en toch schrikte zij terug en voelde er behoefte aan zich te verbergen, zoo zag zij duidelijk voor haar, wat zeker het portret was van haar ziel.

Haar hart bonsde en zij voelde zich over haar geheele lichaam beven. Zou zij in onmacht vallen, hier, alléén?

Een wanhopig gevoel van hulpeloosheid greep haar aan en op hetzelfde oogenblik bemerkte zij iets bekends in de omtrekken van een schouder en arm tusschen haar en het schilderij. Zij zag snel op naar het hoofd van dezen man en herkende Harold. Een licht geluid - nauwelijks meer dan een diepe ademhaling - ontsnapte haar. Hij keerde zich snel om, juist bij tijds om naar haar toe te komen, haar arm te vatten in zijn vasten, krachtigen greep, die haar ziel zoowel als haar lichaam scheen te stijven in een wanhopige poging tot zelfbeheersching.

‘U is ziek! U had niet alleen uit moeten gaan!’

O, de sterke, beschermende stem - de krachtige, helpende aanraking! Toen leidde hij haar naar een bank met een paar kalme woorden, die haar nieuwe kracht schenen te geven om te verdragen en te weerstaan.

‘Ik moet naar huis,’ zeide zij, opstaande, toen haar kracht terugkeerde, ‘ik ben ziek geweest. Ik wist niet hoe zwak ik was.’

‘Ik zal u naar uw rijtuig brengen,’ zeide hij, en zonder te erkennen, dat er mogelijkheid bestond om hem tegen te streven, trok hij haar arm in den zijne en geleidde haar de zaal uit en de trappen af.

't Kwam plotseling in haar op, dat haar rijtuig er niet was.

‘Ik zond het rijtuig weg,’ zeide zij, ‘ik dacht hier een poos te blijven en naar de schilderijen te zien.’

Hij riep een wachtende fiacre en liet haar er in stappen, toen zeide hij kalm maar beslist:

‘Ik kan u niet alleen met dit rijtuig laten gaan, ziek en zwak als gij zijt. Ik vraag u verschooning, vorstin, maar ik moet u vergezellen.’ Hij gaf het adres aan den koetsier en ging naast haar zitten.

Het woord ‘vorstin’ stak haar trots en gaf haar een plotseling gevoel van kracht. Zij begreep, dat hij haar wilde doen voelen, hoe het alleen een vormelijke hoffelijkheid was, die hem dwong voor haar te zorgen en haar te beschermen. Zij ging rechtop zitten en bedankte hem met een lichte hoofdbeweging voor zijn beleefdheid.

Een paar oogenblikken reden zij stil naast elkander. Harold vroeg zich af of zij nog aan andere uren en dagen dacht en zij vroeg zich hetzelfde over hem af. Zij dacht

er aan, dat hij zoo juist zeer vormelijk gesproken en haar vorstin genoemd had. Blijkbaar had hij alles vergeten, want plotseling zeide hij op zachten toon:

'Uw schilderij is opmerkelijk. Gij hebt uw geschiedenis goed verteld.'

Zij voelde, dat ontkennen niet baatte. Nu hij haar er voor had zien staan, begreep zij, dat hij de waarheid evengoed wist als zij.

''t Was mijn bedoeling niet dat men zou weten dat ik 't geschilderd had,' zeide zij. 'Dat moest u weten.'

'Waarom mag men het niet weten? Als een vrouw gezien heeft, wat deze oogen gezien hebben, dan is zij zeker wel gemachtigd een waarschuwing te geven. Zoo het dit is wat het huwelijk voor u beteekent, dan beklaag ik u. God zij gedankt dat gij er uit zijt.'

Bij deze woorden kwam in haar geest de herinnering op aan duizenden daden en gedachten en woorden van teederheid, liefde en bescherming of hulp in nood en smart, die deze man naast haar haar gegeven had. Hoe kon zij hem zeggen, dat de oorzaak van de wanhoop, door haar geschilderd, was het verlies van dit alles - de gedachte, dat zij een vizioen aanschouwde van wat de liefde tusschen man en vrouw zijn kon in het huwelijksleven, en dat zij daarvan uitgesloten was?

Waar waren nu de redenen, die eens zoo krachtig en voldoende hadden geschenen voor het besluit, dat zij had genomen? Hoe kwam het toch, dat, hoe zij ook haar best deed, zij geen steun en voldoening kon putten uit het herdenken daarvan?

Was het omdat zij voelde, hoe het de dwaze droomen waren van een onwetend meisje, dat had willen strijden tegen alle levensomstandigheden, die niet beantwoordden aan haar gril? Ach! hoe kon men toch, een daad van rechtvaardigheid willende bedrijven, er een van zwakheid en schande begaan! Zij kon zijn laatste woorden niet beantwoorden! Zij voelde zich plotseling zoo vervuld door het bewustzijn van zijn nabijheid, dat zij haar gedachten niet langer kon beheerschen of verzamelen. Haar oogen waren neergeslagen, en zij kon zijn gezicht niet zien, maar zijn sterke, bruine hand lag ongehandschoend op zijn knie en scheen haar even bekend als haar eigene. Plotseling scheen zij te voelen, dat hij van haar was en dat zij de zijne was, of zij het feit wilde erkennen of niet, dat God hen vereenigd had en dat geen mensch, ook zij zelf niet, de macht had hen vaneen te scheuren.

Harold begreep niets van haar zwijgen. Waarom had zij geen antwoord klaar op zijn bittere woorden? Dit portret had hem in het hart gestoken, en hij zou liever gestorven zijn dan zichzelf te bekennen, dat hij

haar terug wenschte. Ondanks dit alles kon hij niet vergeten, dat zij alleen waren en dat zij ziek en zwak was en medelijden verdiende. Misschien was hij wel wreed geweest in hetgeen hij haar gezegd had en laadde hij een al te zwaren last op haar zwakheid.

Toen deze gedachte zijn geest doorkruiste, stond het rijtuig stil en hij hoorde een dof geluid van naderende menschen en paarden, het slaan van trommen en den klank van koperen instrumenten. De koetsier riep hen toe, dat er een militaire optocht aankwam. Het zou eenigen tijd duren, voordat deze voorbij was. Had monsieur veel haast? Harold antwoordde neen en terugkeerend tot de vrouw naast hem, zag hij, dat zij in haar hoek achterover leunde, doodsbleek.

Haar oogen ontmoetten de zijne echter met een open, rechtstreekschen blik en hij zag, dat er geen gevaar voor haar was om flauw te vallen. Te veel scherp bewustzijn sprak uit deze oogen.

Buiten joelde het volk, terwijl het getrappel der hoeven dichter bij kwam met de muziek der militaire kapel. Een instinktmatig verlangen om dat bleeke gelaat tegen onbescheiden blikken te beschermen, deed hem de dikke zijden gordijnen toetrekken. Terwijl hij het deed, legde hij haar zijn beweegredenen uit; toen keerde hij zich om, zag haar aan en hun oogen ontmoetten elkander.

Hij streed uit al zijn macht om het vuur uit de zijne te dooven, maar plotseling bemerkte hij dezelfde poging bij haar, toen zij haar oogen even sloot en daarna als overheerscht door een gevoel, sterker dan haar wil, ze wijd opende en weer naar hem opzag.

Zijn hart klopte, zijn polsen trilden, zijn wangen kleurden zich sterk; hij naderde haar een weinig, zoodat hun gezichten vlak naast elkander kwamen, en steeds ontmoette hij die oogen met hun zonderlingen, ontembaren blik.

‘Om Gods wil, wat is het?’ zeide hij, maar zij bewoog geen spier, geen ooglid; zij gaf alleen haar oogen aan de zijne, zooals men de gedrukte bladzijde van een boek geeft om te worden gelezen en verstaan.

‘Wat is het?’ vroeg hij weer, zoo dicht bij haar komend, dat hij in den laagsten toon fluisterde, terwijl zijn handen op zijn knieën drukten en zijn adem snel en haastig op en neer ging.

Haar oogen hingen aan de zijne, maar haar lippen bleven sprakeloos.

‘Ik versta u niet,’ ging hij voort, ‘in Gods naam, spreek! Ik wil de beheersching over mijzelf niet verliezen, maar ik kan niet vergeten, dat gij mijn vrouw zijt geweest.’

Deze woorden, die hem zoo ontroerden en zoo zichtbaar schokten, maakten blijkbaar geen indruk op haar. Haar ademhaling was zoo licht, dat zij nauwelijks het kant op haar borst in beweging bracht en hoe dicht hij ook bij haar was, kon hij ze niet hooren. Was zij misschien bewusteloos? Hij had het kunnen denken zonder dien vreemden, zelfbewusten blik, waarbij de wimpers geregeld open en dicht gingen.

Buiten sloeg de trom steeds als het kloppen van een groot, opgewonden hart, de dunne klank van een trompet leek daarnaast een zucht van smart. Dichterbij kon men het trappelen van menschen en paarden hooren. Maar al deze dingen maakten, dat zij zich hoe langer hoe meer alleen en te zamen gevoelden - deze man en vrouw, één geworden door het huwelijk.

Zijn borst ging haastig en onregelmatig op en neer, toen hij plotseling haar naam noemde.

Nog bleef zij als te voren onbeweeglijk en sprakeloos, terwijl hij in haar oogen las. Hij nam haar handen in de zijne, die koud waren en beefden.

'Spreek,' beval hij. 'In Gods naam, wat bedoel je anders, dan dat je mij nog liefhebt.'

Haar handen bleven rustig en machteloos in zijn greep, in een volgend oogenblik zou hij alle zelfbeheersching en bewustzijn van zijn handelingen hebben verloren, maar de koetsier riep zijn paard toe, liet zijn zweep klappen en het rijtuig ratelde snel weg.

Tot zichzelf komend, liet Harold haar handen los en raakte de veeren der gordijnen aan, die dadelijk omhoog sprongen en het volle daglicht inlieten.

De frissche lucht scheen zijn verhit bloed te bedaren en hij werd weer meester over zichzelf.

Toen hij Sonia aankeek, leunde zij achterover in dezelfde houding, alleen waren haar zwaar geworden witte oogleden over haar oogen toegevallen. Zoo bleef zij kalm liggen, totdat het rijtuig stilhield voor haar woning.

Harold, die dacht, dat zij werkelijk bewusteloos was, wilde juist hulp vragen aan den concierge, toen zij haar oogen opende met een blik vol helder zelfbewustzijn; zij sprong uit het rijtuig zonder de hulp van zijn hand, boog tot dank - ging hem voorbij het huis in met een blik, die hem koel zijn afscheid gaf en 't hem onmogelijk maakte haar te volgen.

Bleek, verward, half zinneloos, stapte hij weer in het rijtuig en beval den koetsier in het Bois de Boulogne te rijden, tot hij hem zou bevelen terug te keeren.

Sonia had zich ondertusschen in haar kamer opgesloten en dacht na, even diep als hij. Zij was door buitengewone geestkracht in staat geweest zichzelf te beheerschen op alle punten, behalve op dit eene. Zij had tot zichzelf gezegd gedurende die pijnlijke minuten in het rijtuig, terwijl zij de vensters van haar ziel opzettelijk wijd openwierp, dat zij niet wilde spreken, noch zich bewegen daar de inspanning haar zou dooden; zij had hem vrij in haar hart laten lezen en, terwijl zij haar mantel afwierp en de kamer op en neer ging, vervulde haar een gevoel van heerlijke opgewondenheid; de lichamelijke zwakte, die zij zoo pas had gevoeld was weg en vergeten. Het was een dronk van bedwelmende vreugd geweest, hem vrij en met ongebreidelde oogen aan te kunnen zien. Was hij niet haar man, die nooit door menschenwerk werkelijk van haar gescheiden kon worden? Wat had zij hem anders getoond dan de liefde van een vrouw voor haar beminden echtgenoot? Was zij dan gek, vroeg zij zich af, dat zij dit had kunnen doen en nu geen spijt er over voelde - alleen dolle vreugd, het gedaan te hebben? Hoe lang had zij zich elk voelen ontzegd en hoe goed was het nu eens weer

te kunnen voelen! Zij beefde in iedere zenuw en polsslag en het zich voelen leven was zoo zoet, zoo zoet!

Wat beteekende de toekomst, zij zou die moedig tegengaan en een verschooning zoeken - dat zij ziek of bewusteloos was geweest, bewees, dat zij alles vergeten had, alleen om haar trots te redden, maar, o,

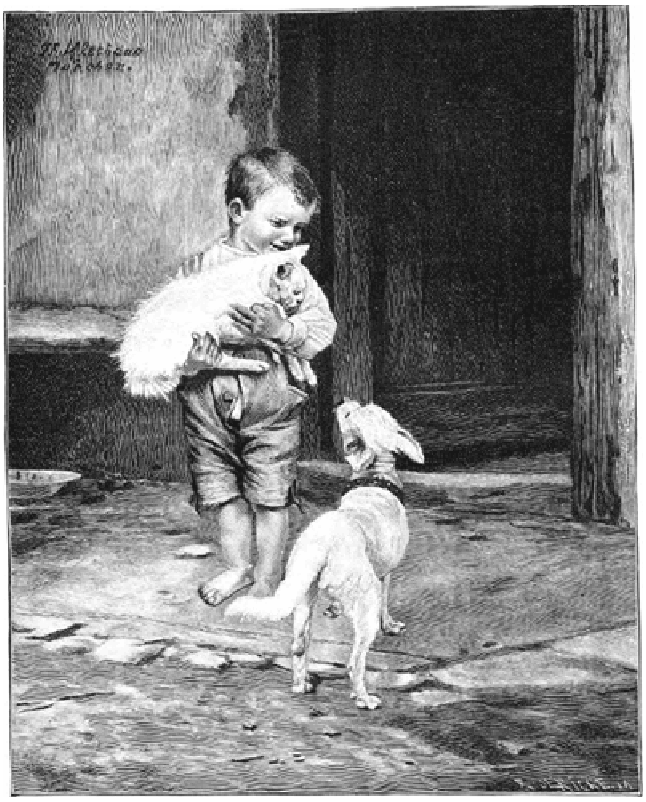

GOED BEZORGD. Naar Th. Kleehaas.

het heerlijk genot van dat halve uur, dat zij zoo moedig was geweest tot haar eigendom te maken.

XIX.

De cursus van Etienne was gesloten, maar Sonia, de lange uren van ledigheid vreezende, welke iedere dag moest bevatten gedurende de enkele weken, door haar tante nog in Parijs door te brengen, kreeg verlof om in den namiddag op het atelier te komen werken. Zij kon haar eigen modellen nemen, als zij ze noodig had, en Martha zou ook komen, als zij tijd en lust had.

Daags na haar ontmoeting met Harold in het Salon, ging Sonia sterk van wil en vast vertrouwend op haar kracht, naar het atelier, met Inkling alleen om haar te beschermen en gezelschap te houden, en begon vastberaden te werken aan een ernstige studie.

Zij had nu overvloed van tijd en plaats en begon met veel zorg en toewijding naar anatomische figuren en copieën van Ingres te teekenen. Zij had nog niet lang gewerkt of haar geestdrift begon te bekoelen, zij legde

haar houtskool neer en ging zitten op den troon van het model, waar zij met de ellebogen op haar knieën en de kin in haar handen in diep nadenken verzonk. Inkling sprong op haar schoot, maar zij stiet hem weg met een ruwheid, die haar vreemd was; en hij moest zich tevreden stellen met zich te nestelen in de plooien van haar kleed.

Zooals zij daar zat, even stil als de modellen, die er anders zaten, was haar gelaat echter zoo beweeglijk, dat het de wanhoop zou hebben uitgemaakt van een leerling. Somtijds keek zij voor een oogenblik gelukkig, als had een blijde gedachte zich naar voren gedrongen, dan weer verscheen diepe smart op haar gelaat met schaduwen van twijfel, onrust en hopeloosheid.

Zij zat zóó langen tijd. Inkling sliep vast en rustig, toen hij opschrikte door een kloppen aan de deur. Zij sprong eensklaps op, hij rolde omver en blafte woedend, terwijl Sonia haar houding van ingespannen aandacht weer aannam tegenover den ezel en het houtskool opnieuw greep.

Zij dacht, dat het misschien een jongetje met een boodschap was, maar zij vermoedde ook, dat het wel eens een ander kon zijn, dus was zij niet geheel onvoorbereid, toen Harold om den hoek van het oude, groen wasdoeken schutsel verscheen.

Zij boog met een koelheid en vormelijkheid, die schenen te beduiden, dat zij van hem geen storing te vreezen had, maar in plaats van op zijn plaats te blijven en de reden van zijn tegenwoordigheid te verklaren, trad hij vooruit.

Inkling, wild van opgewondenheid, gaf een hernieuwde vertooning van zijn dolle kunsten van een vroegeren keer, maar zijn meesteres, niets daarmede gediend, maakte er spoedig een einde aan en hij ging zeer onderworpen en stil liggen.

Harold scheen den hond niet te zien en, dichterbij komden, wachtte hij tot zij hem zou toespreken. Dit deed zij eindelijk, zeggend:

'Martha is niet hier. Zij is vandaag niet hier geweest.'

'Zij is thuis. Ik heb haar juist verlaten,' antwoordde hij.

'O, ik vraag u wel excuus. Ik dacht, dat u kwam om haar te halen.'

'Neen, ik kom u spreken.'

'Mij spreken?' en zij lichtte verrast haar wenkbrauwen op.

'Als u tijd heeft.'

'Ik ben bezig, zooals u ziet, maar ik kan met u praten, terwijl ik teeken, als het u 't zelfde is.'

'Als u het mij toestaat, zal ik wachten tot u klaar is met uw teekening.'

'Dat zou te veel van uw tijd wegnemen.'

Zij legde haar houtskool weg en veegde zorgvuldig haar vingers met haar zakdoek af.

'Volstrekt niet, ik heb niets te doen.'

'Ik wil liever eerst met u spreken - hooren wat u met mij te spreken heeft - en verder voortgaan met mijn werk. Ik houd niet van teekenen, als iemand naar mij kijkt.'

Hij wees haar een ouden houten leuningstoel aan, maar zij weigerde dien en ging weer zitten op den troon, met Inkling op den schoot. Harold nam plaats op een bank, vlak voor haar.

''t Spijt mij, dat ik u verveel,' zeide hij, 'maar ik kan de gevolgen niet op mij nemen van nu niet tot u te spreken.'

'Gevolgen? Wat voor gevolgen?'

'Gevolgen voor u en voor mij. Ik wilde u vragen zoo vriendelijk te zijn mij aan te zien, terwijl ik mij verklaar.'

Haar oogen waren gevestigd op Inkling en zij hield ze neergeslagen, terwijl zij aan zijn zachte oortjes trok. Een oogenblik van zwaar stilzwijgen heerschte in het vertrek. Toen sprak de man hoogst ernstig haar naam uit.

'Sophie.'

'Doe mij plezier en noem mij niet bij dien naam,' antwoordde zij snel, 'ik heb er nooit van gehouden en ik wil hem nu vergeten.'

'Sonia dan, als gij het liever hebt. Ik wil eenvoudig maar het feit duidelijk maken, dat ik spreek tot de vrouw, die dezen naam draagt, en niet tot de vorstin, waarvoor men u houdt.'

'Ga voort!' zeide zij.

Hij zweeg. Zij hield haar oogen gevestigd op den hond, totdat zij vreesde, dat haar koppigheid kinderachtig, of erger nog, verlegen zou schijnen. Toen keek zij op.

Het volgende oogenblik wenschte zij het niet gedaan te hebben, want de dwingende blik, die den hare ontmoette, deed haar zich een oogenblik bang voelen. Zij riep al haar kracht bijeen en zag den toestand aan, het hoofd opgeheven, de oogen helder en vast.

'Ik wil, dat u mij uitlegging geeft van uw bedoeling van gisteren,'

'Mijn bedoeling van gisteren? Wat meent u daarmede?'

'Wat heeft u gisteren bedoeld, terwijl wij in de fiacre naar huis reden?'

'Wat ik gisteren bedoelde naar huis rijdend in de fiacre? Ik denk dat mijn bedoeling heel duidelijk was - ik was ziek en moede en mijn eigen rijtuig was er niet.'

De verlegenheid, die zij vroeger had gevoeld, groeide nu aan tot bepaalden schrik, toen zij erkennen moest, hoeveel macht dezen man over haar bezat. Zoo sterk was dit bewustzijn, dat zij geheel roekeloos werd en niet meer vroeg wat zij zeide of deed, zoolang zij hem nog weerstaan kon.

'Gij zult mijn plan - mijn besluit niet kunnen veranderen om een antwoord te verkrijgen. Uw ontwijking is kinderachtig en noodeloos.'

'Ik wil kinderachtig zijn, als het mij belieft. Wie belet het mij?' vroeg zij tartend.

'Ik zal het doen. Ik heb geen lust mij nu te onderwerpen aan zulk een kinderachtigheid. Gij zijt een vrouw en de eenige vrouw, die voor mij bestaat. Daarom verlang ik nu antwoord op mijn vraag.'

Zijn woorden deden haar hart snel kloppen, zoo

vreesde zij zichzelf te verraden. Zij gaf echter geen uitwendig teeken en begon nog eens aan Inkling's ooren te trekken. Vóórdat zij vermoedde wat hij ging doen, boog Harold zich voorover en, den hond van haar schoot nemend, zette hij hem op den vloer, met een ruk, die hem halfweg door de kamer zond. Terwijl het beest verschrikt wegliep, keerde Harold zich tot de vrouw tegenover hem en nam haar handen in de zijne. Zij rukte ze los door snel op te springen en achteruit te loopen tot zij niet verder kon gaan door eenige daar opgehoopte ezels en banken.

'Raak mij niet aan!' riep zij op een toon van waren angst.

Hij liet zijn handen zakken, maar volgde haar toch en stond vlak naast haar, zeggende:

'Gij deedt beter mij te antwoorden. Ik laat mij nu niet wegzenden. Deze ontmoeting zal de laatste zijn en ik beloof u, dat gij voortaan vrij van mij zult wezen. Dit oogenblik is echter van mij; ik heb u in mijn macht en die macht ben ik van plan te gebruiken.'

'Echt eervol en mannelijk, dat moet ik zeggen,' hijgde zij; haar oogen schitterden en haar lippen krulden zich. 'Wilt gij mij doen verstaan, dat gij geweld zult gebruiken om mij tot uw wensch te dwingen.'

'Dat is mijn bedoeling,' en hij boog zich over haar met oogen, die haar het gevoel gaven van een lichamelijke aanraking, 'ik wil u beletten deze kamer te verlaten vóór gij eerlijk en openhartig tot mij gesproken zult hebben en bevestigen of ontkennen, wat gisteren uw oogen zeiden.'

'Gij zijt laf en wreed,' riep zij, 'gij maakt laag misbruik van uw kracht. Ik was gisteren ziek en half bewusteloos...'

'Gij kunt ziek geweest zijn,' viel hij in. 'Ik weet, dat gij 't waart, en lichamelijke zwakheid kan u tot zelfverraad hebben gebracht, maar gij waart niet bewusteloos. Verre van daar. Gij waart nooit scherper bij zinnen in uw leven dan gedurende die lange oogenblikken, dat gij mij met liefde hebt aangezien.'

'Ik ontken het,' riep zij boos.

'Niet noodig,' antwoordde hij, 'dat kunt gij niet ontkennen.'

Zij trachtte verder achteruit te gaan, maar de barrikade van ezels hield haar tegen; toen ging hij zelf achteruit en stelde een paar passen tusschen hen.

'Ik kan het niet verdragen, dat gij voor mij terugschrikt,' sprak hij, 'gij moet mij een volharding, die brutaal schijnt, vergeven, maar het toeval heeft mij deze gelegenheid in handen gegeven en ik zou een gek zijn, als ik ze niet gebruikte.'

'En wat hoopt gij daarmede te winnen?'

'Een antwoord in eenvoudige woorden gegeven op deze vraag: Hebt gij mij lief of niet.'

'Neen,' riep zij vurig, maar haar borst ging zoo heftig op en neer, haar hart klopte zoo wild, dat zij nauwelijks kon ademhalen, en zij voelde, dat zij voor niets ter wereld hem in het gezicht durfde zien.

'Uw oogen weerspraken gisteren uw woorden van vandaag,' zeide hij, 'ik zal niet tevreden zijn vóór ik ze beiden heb. Zoo helpe mij God! Ge zult dezen keer niet met mij spelen. Ik wil, dat gij naar mij ziet en met uw oogen de woorden, zoo juist uitgesproken, bevestigt, of ik wil u weer tot mijn vrouw hebben.'

Hij nam haar in zijn armen en trok haar dicht naar zich toe; zij opende den mond om te schreeuwen, maar hij legde er zijn hand op, ondanks al zijn sterkte niet vergetend haar zacht vast te houden.

‘O, mijn lieveling, mijn kostbaar kleinood,’ fluisterde hij, ‘vraag niet om bescherming tegen mij, als ware ik je vijand. Je weet toch immers wel, dat ik liever den marteldood stierf, dan je te kwetsen in lichaam of ziel. Maar iets - booze trots misschien - strijdt tegen de waarheid en om uwent-, zoowel als om mijnentwille, ik moet er om strijden. Zie! Ik geef je een kans. Als je mij in het gezicht kunt zien en zeggen met oogen en lippen: “Harold, ik heb je niet lief,” dan ben je vrij als de lucht. Als je dat doen kunt, zal ik heen gaan en nooit meer je pad kruisen.’

Hij nam de hand van haar mond; hij kon het geweldig kloppen van haar hart tegen het zijne voelen. Een overweldigende teederheid en medelijden vervulde hem, zijn arm liet den sterken druk los en haar dichter naar zich toe trekkend, hield hij haar in een omhelzing, waarvan liefde de eenige dwang was. Haar oor lag vlak aan zijn mond en hij sprak haar toe in de zachtste fluisteringen:

‘Liefste mijn! Waar strijd je tegen, is het niet tegen het terugkeeren van liefde en geluk?’

Hij kon haar oogen niet zien. Hij wenschte ze nog niet te zien. Dit wachten was genot, omdat er hoop in lag.

Zij had opgehouden met tegenstreven en lag rustig in zijn armen; zoo stonden zij verscheiden seconden, hun wangen dicht aan elkander. In de onuitsprekelijke zoetheid van dit samenzijn voelde Harold iets tegen zijn gezicht, de vochtigheid van een traan.

‘Wat is 't,’ fluisterde hij. ‘Je schreit! In Gods naam, zeg mij waarom?’

Een zacht hoofdschudden antwoordde hem, maar zij maakte geen beweging om zich los te maken en hij in zijn verrukking hield haar nog vaster.

‘Er is niets, niets - niets wat je mij niet zeggen kunt,’ zeide hij, nog altijd in die fluistering, welke de kamer doortrilde. ‘Misschien versta je mij niet. Luister en ik zal het je duidelijk maken. Ik heb je nu lief, ik heb je altijd lief gehad in alle smart en zwijgen tusschen ons. O, lieveling, denk nooit anders dan dat je nog mijn eigen bent - geheel en onveranderlijk zooals ik nog van jou ben, als je alleen nog maar van mij houdt.’

Zij bleef zoo stil, dat het hem verbaasde. Hij maakte een beweging om zijn hoofd terug te trekken en naar haar te zien, maar zij stak de hand uit en drukte den wang dichter aan den zijne.

Hij wenschte vurig, dat zij spreken zou, maar er was geen geluid dan alleen die korte ademhaling, geen be-

weging dan die kleine trilling, die hij tegen zijn zijde voelde. Zij werd zwakker, zwakker, steeds zwakker - hiervan was hij zeker, maar hij vreesde zoo haar niet te verstaan, dat hij zich niet durfde bewegen of spreken. Toen zij daar zoo stonden, voelde hij een plotseling sterker worden van den druk harer armen. Zij trokken hem dicht tegen haar. Zijn hart bonsde, maar hij was niet zeker. Daar was iets in, wat hem verontrustte, zelfs in die omhelzing van liefde.

'Ben je gelukkig?' fluisterde hij zacht.

Maar eensklaps trok zij zich van hem terug, en toen hij trachtte haar te volgen, wenkte zij hem terug met een gebaar, dat hij niet kon miskennen.

'Gelukkig,' riep zij met een stem, die de gedachte bespotte, terwijl zij de handen wrong en toen haar gelaat verborg in den boog van haar strak uitgestoken arm. 'Wat heb ik te doen met geluk?' en zij sloeg wijd de armen uit en zag omhoog, als beriep zij zich op een onzichtbare tegenwoordigheid, eerder dan op haarzelf of op hem. ''t Is mij eens gegeven in volle maat en ik heb er mee gespeeld en het van mij afgeworpen. Het werd lichtzinnig en gemakkelijk gedaan, nu kan niets meer het ongedaan maken.'

Harold stond als vastgenageld en zag haar verstomd aan.

'Wat bedoel je?' vroeg hij, 'je kunt nu niet meer ontkennen, dat je mij bemint. Je hebt het erkend in die omhelzing, die niets kon beteekenen dan alleen -'

'Vaarwel,' viel zij hem in de rede, 'het beteekent een onvermijdelijk afscheid! Jij moet gaan of ik, anders moet ik vluchten naar een plaats, waar wij elkander nooit meer kunnen ontmoeten.'

'Maar liefste, wij kunnen niet meer scheiden. Ik heb je gezegd hoe ik je liefhad, in eenvoudige woorden. Je hebt mij hetzelfde gezegd, zonder behulp van woorden.'

Zij zag hem aan - een diepe, onpeilbare blik - en schudde het hoofd.

'Ik heb eens volmaakte liefde gehad, en van jou - van den eenigen man, wiens liefde eenige beteekenis voor mij had - liefde, die volmaakt vertrouwen, volmaakten eerbied bevatte. Ik weiger iets minder te ontvangen. 't Is gemakkelijker je op te geven, dan die gedachte te verdragen.'

'Maar Sonia! Lieveling! Je hebt die liefde weer terug. Ik zeg je, dat zij dezelfde is.'

Zij schudde het hoofd.

''t Kan niet zijn. Je zou voelen, dat wat eens geweest is, nog eens zou kunnen zijn. Je zou je geen oogenblik zeker voelen. Ik kan het niet verdragen. Je moet je herinneren, wat ik voelde in die eene omhelzing. O, Harold! ik wil, dat je dat niet vergeet. En nu, laat mij gaan!'

'Gaan? Waarheen wil je gaan, dan naar mij - je rechte plaats, je tehuis, je man?'

Bij dit laatste woord gaf zij een scherpen gil, zij stond zonder steun en nu greep haar een plotselinge siddering aan; zij waggelde naar een stoel. In een oogenblik stond hij naast haar, zijn armen om haar heengeslagen, vast en zeker. Het was al te zoet, haar zwak lichaam gesteund te voelen door zijn kracht en zijn teederheid. Zij liet het toe, maar bleef onbeweeglijk en zwijgend in zijn armen.

'Mijn kind! Daar kan geen sprake meer zijn van iets anders dan van onze toekomst. 't Was alles een vergissing, het verledene. Als wij 't maar erkennen.'

'O, het verledene, het verledene!' riep zij, 'ik kan er nooit van los komen. Wij hebben twee jaren verloren. Al hadden wij ook tijd en eeuwigheid tot toekomst - deze jaren kunnen wij nooit terugwinnen en ik was 't die het deed. 't Is goed van je

te zeggen, dat je mij vergeeft, maar ik - o, ik kan 't mij zelf nooit vergeven! Je kunt nooit meer in mij gelooven. Ik durf er niet naar vragen. Ik verdien het niet. Het zou dwaas en verkeerd zijn, als je het deed.'

'Dan zal ik dwaas en verkeerd zijn,' sprak hij. 'Ik wil weer in je gelooven, nu en voor altijd. Je hebt iets vergeten, Sonia! Daar is geen sprake van oordeelen tusschen jou en mij, omdat jij en ik één zijn. Voel je niet, dat het zoo is!'

Zij antwoordde niet en hij zeide weer op dien dringenden toon, haar zoo goed bekend:

'Voel je het ook zoo niet, vrouw?'

Zij richtte op hem oogen, na de pas gestorte tranen zoo helder als sterren; zij ontsluierde hem haar ziel, zooals zij 't gisteren had gedaan, en de boodschap die zij hem gaven was dezelfde volle, vrije, reine liefde, zonder voorbehoud of vrees.

Hij trok haar snel naar zich toe en hield haar oogen nog steeds met de zijne vast.

'Spreek! Zeg het mij!' beval hij.

Toen spraken stem en blik te zamen.

'Ik heb je lief, Harold - mijn man!'

Hij kuste haar de zoete woorden van de lippen.

* * *

Later, terwijl zij samen op den troon van het model zaten, werden zij opgeschrikt door een bedeesd geblaf en zij dachten beiden vol medelijden aan Inkling. En terwijl hij, bevend van vreugde, tusschen hen opsprong en dolle pogingen deed om beider gezichten tegelijk te likken, lachten en stoeiden zij zoo luidruchtig, dat zij de deur niet open hoorden gaan, die Martha binnenliet. Zij ging de kamer half door en bleef toen stilstaan, als aan den grond genageld door verbazing, totdat zij haar tusschen hen in trokken en alles vertelden.

* * *

'Dus ben je eigenlijk geen vorstin of prinses,' zeide Martha.

'Zeker ben ik het,' antwoordde Sonia lachend. 'Ik ben de gelukkige Prinses en dit is mijn Prins!'

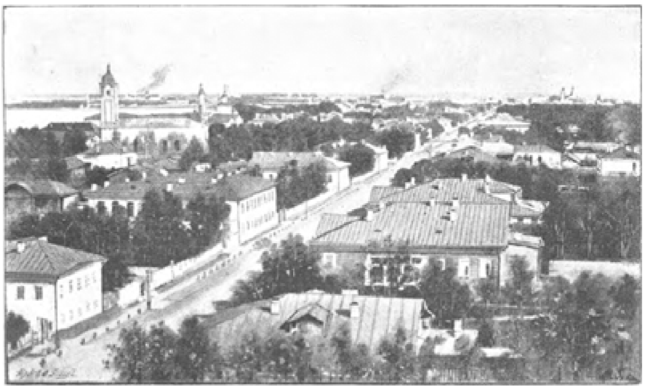

ARCHANGEL IN VOGELVLUCHT.

Archangel.
Met vier illustratiën.

I.

Als ge eens lust zoudt hebben u des zomers van St. Petersburg naar Archangel over land te begeven, dan zoudt ge bijna zevenmaal 24 uren moeten voortrollen in een soort van open wagentje zonder veeren, dat men t a r e n t a s s noemt. De afstand tusschen beide steden is, langs den rijksweg, 1182 kilometer. Gelukkig zijn er daar rivieren, die het vervoer minder moeilijk maken. Wanneer men in Archangel is en den trein niet wil nemen, gaat men te water naar het naaste station van den spoorweg, naar Valogda, dat meer zuidelijk is gelegen.

De dienst geschiedt door stoombooten, langzaam, moeilijk, maar bijna regelmatig. 't Is echter noodig hier aan te merken, dat alles des winters verandert, want de dikke laag sneeuw en ijs, die den grond bedekt, maakt het dan mogelijk den rechten weg te volgen, en bovendien gaan de sleden veel vlugger dan de zware t a r e n t a s s . Maar, het is niet in den winter, dat men in dit land handel drijft. Men moet gebruik maken van den korten Noordschen zomer en geen oogenblik verliezen.

Het is dus wel te begrijpen, dat de Russen besloten hebben een spoorweglijn aan te leggen, die Archangel verbinden moet aan het overige Rusland. De werken zijn het vorige jaar begonnen. In Valogda hebben wij den eersten aanleg (1067 M.) van den weg gezien, en 't is juist om het Noordelijke Rusland te bezoeken, vóórdat de spoorweg gereed is, dat wij er den laatsten zomer hebben gereisd.

Langs het Noorden, door de Witte Zee, begaven wij ons naar Archangel; wij hadden een stoomboot van de Moermansche Compagnie genomen, de ‘Tchyef’. Na een bewonderenswaardigen, kalmen overtocht (wat niet veel gebeurt op de Witte Zee, waar de stormen even vreeselijk als onverwacht zijn), kwamen wij aan de monding van de Dwina, en in eenige uren hadden wij langs een vlak, moerasachtig land, bedekt met hoog gras en schaars geplante boomen, de 60 of 80 kilometers afgelegd, die de monding van den stroom scheiden van de aanlegplaats van Archangel.

Het was acht uur des morgens, en, behalve een politieagent en een paar sjouwerlieden, was er niemand om ons te ontvangen. Geen enkel rijtuig; wij moesten een goed uur wachten, vóórdat deze te voorschijn kwamen. De politieagent ondervraagt alleen verdachte menschen of vreemdelingen; hij kwam naar ons toe en

verzocht ons beleefd onzen naam en betrekking in zijn zakboekje te schrijven. 't Was voor den eersten keer, dat wij zulk een beleefdheid ontmoetten in een Russische havenstad.

Terwijl wij op de rijtuigen wachtten, hadden wij niets te doen. Met onze mede-passagiers kijken wij naar het komen en gaan der menschen, die ontschepen, pakjes dragen, twisten, elkander omhelzen. Tusschen de kust en ons schip, laten geheel naakte mannen de paarden baden, waarop zij zitten, en springen lustig rond tusschen de toeschouwers. Dit aartsvaderlijke tooneel is niet zonder aantrekkelijkheid.

Eindelijk komen de huurrijtuigen aan en in een paar minuten zijn mijn bagage en ik overgebracht naar het

hotel 'Troilas', het voornaamste hotel der stad, die er niet minder dan drie telt.

Daar geeft men ons tegen een roebel (zoowat f 1.50) een groote kamer op de eerste verdieping, met een prachtig gezicht op de rivier, netjes gemeubeld en een alkoof, zeer noodzakelijk in dit land zonder nacht. Sedert drie weken is het de eerste keer, dat wij een bed zien; die gewaarwording is niet onaangenaam, en het denkbeeld, dat men zich kan neerleggen zonder geheel gekleed te zijn, verzoent ons met de beschaving.

Overigens is er van alles en nog wat in dit hotel; ten eerste een t r a c t i r (herberg) waar de moujiks (boeren) zich bedrinken aan witten brandewijn, goedkoope v o d k a ; verder, wat ons nog meer belang inboezemt, een restaurant, waar men versch vleesch kan eten, een weelde, die wij gedurende zoo vele weken van onvrijwillig vasten ons niet veroorloofd hadden. Bepaald, er is veel goeds in die goede stad Archangel.

De stad ligt op den rechteroever van den stroom, dien de Russen de Noorder-Dwina noemen; zij strekt zich in een lange lijn, van 10 kilometer ongeveer, uit tot de voorstad Solombala, de koopmanswijk. Archangel is geheel in de lengte gebouwd, en is geen 800 Meter breed.

Dus is 't niet moeilijk er den weg te vinden. Men telt er drie straten; de eerste, die langs de rivier loopt, dan de straat Troïtsa, ongeveer 100 Meter van de eerste verwijderd, die het elegante kwartier uitmaakt, en eindelijk een derde straat, met de twee anderen evenwijdig. Deze drie hoofdaders worden van plaats tot plaats doorsneden door straten of straatjes, die perpendiculair op den stroom loopen en er alle op uitkomen.

Dank zij deze ligging der straten, hebben de bewoners niet noodig lang na te denken om aan den nieuw aangekomene de verschillende wijken aan te wijzen.

Wil men de gebouwen bestemd voor den handel? De kantoren der agentschappen en de voornaamste huizen zijn op de kade gelegen, op grooter of kleiner afstand van het hotel. Zoekt men de openbare inrichtingen? Alle gebouwen, met het bestuur in verband staande, bevinden zich in de straat Troïtsa.

'Waar is de post?' vroeg ik bij mijn aankomst aan den vettigen, gegalonneerden portier van het hotel.

'De post?' zeide hij, zijn pet afnemend om zich op het hoofd te krabben, 'de post? Hm, die zal zijn in de buurt van de vijfde werste, een beetje voorbij de Apotheek!'

'Wat? De Apotheek? Wat voor apotheek?'

'Wel,' antwoordde hij met zijn breeden lach, 'de Apotheek, daar ginds, dat geheel witte huis.'

Ik begreep niets van deze uitlegging, die mij zelfs niet in staat stelde met den koetsier af te spreken.

Maar als men in Rusland iets niet begrijpt, dan rekent men op het toeval en op den tijd, om het u uit te leggen. De koetsier bestal ons natuurlijk, maar wij vonden het postkantoor, een leelijk, wit- en geelkleurig, prachtig gelegen gebouw, niet ver van de rivier.

In het midden van de vestibule stond een heel jonge postbeambte in uniform, klein van figuur, vuil, haveloos, op wacht, met getrokken sabel, een kavaleriesabel, onmogelijk groot, bijna zoo lang als hij.

Toen wij hem zagen, konden wij 't niet laten te lachen; hij lachte mee en zwaaide zijn sabel. Ik trad de eerste de beste kamer in; nauwelijks noemde ik mijn naam of

twee beambten in uniform snelden naar de vakken om er mijn brieven uit te halen, die zij mij in een afzonderlijke enveloppe, zorgvuldig gesloten, ter hand stelden.

Een paar dagen later zond ik een aangeteekenden brief weg en wilde mijn naam noemen, maar de beambte viel mij in de rede, zeggende:

'Onnoodig! Ik weet wie u is en waar u logeert!'

'Verduiveld!' dacht ik, ''t is moeilijk in dit land incognito te blijven.'

Men had ons aanbevolen, het Museum van binnenlandsche nijverheid te bezoeken.

Wij besloten er ons heen te begeven, en vertrouwend op zekere vage inlichtingen, gingen wij naar de Troïtsa straat. Het Museum was niet ver van de Stadsbibliotheek; nu kon de bibliotheek zich nergens anders bevinden dan in de Troïtsa straat. Het was brandend heet, en wij dachten aan onze vrienden, die zich zeker voorstelden, dat wij in dit vreeselijk klimaat zaten te bibberen van koude.

Niemand op straat, zelfs niet aan den schaduwkant. Hier en daar alleen een diender. Een van hen, klein, stevig, tot aan de oogen gebaard, met een flinken, rooden neus, slimme oogjes en een versleten uniform, speelde rustig met een kat, die op zijn nek was gesprongen en die hij van den eenen schouder naar den anderen verschoof.

Hij keerde ons den rug toe, en wij hadden allen tijd deze idylle te genieten, en toen wij verplicht waren ze te verstoren om onzen weg te kunnen voortzetten, liet de goede diender het beest op den grond springen en lachte vroolijk.

Wij wandelden altijd voort op het trottoir, gemaakt van lange, buigzame planken, dikwijls zoo buigzaam, dat zij onder het gewicht der wandelaars doorzakten.

Twee of drie voorbijgangers, die wij ondervroegen, waren niet in staat ons te zeggen waar het Museum stond; een diender had eenvoudig geantwoord:

'Kijk maar, voorbij de Apotheek!'

Nu hadden wij wel een wit gebouw gezien met een groot blauw uithangbord, waarop stond 'A p t e k a ', maar wij vonden geen Museum.

Wij spraken een anderen agent aan, die in de blakerende zon zweette en niets uitvoerde.

'Zeg mij, als het u belieft, waar de Bibliotheek is?'

'Bi-bi-biteeù?' babbelde hij, 'biteù. Ik weet het niet. Neen, waarlijk, ik zou het u niet kunnen zeggen.'

Niemand in de straat, waar de zon zoo fel schitterde. Wat te doen? Hij wist het niet.

'Kom! Je weet toch wel wat een Bibliotheek is? 't Is een gebouw, waar men veel boeken ziet, die ieder daar mag komen lezen.'

'O, jawel! Ik geloof wel dat er zoo iets in de buurt is, maar ik weet niet waar.'

‘Als je dan maar weet waar het Museum van inlandsche nijverheid is.’

‘Dat weet ik. Daar naast de Apotheek. Ga maar naar de binnenplaats, de trap op, en ga zonder kloppen binnen.’

Toen ik de straat overging, merkte ik, dat het gebouw, waarvoor mijn vriend de wacht hield en op en neer liep, met groote letters op een blauw bord het opschrift droeg:

‘Openbare bibliotheek’.

Het museum van plaatselijke nijverheid (K o u s t a r n i M o u z e i) is armzalig gehuisvest, maar bevat vele merkwaardige dingen, o.a. een glazen kast met verschillende voorwerpen van walvischtanden, vuursteenen, waaiers, uitgesneden doozen, rammelaars, byouterieën, nu en dan zeer origineel; verder een verzameling vogels en visschen uit het Gouvernement Archangel, dat wil zeggen, geheel Noordelijk Rusland. Eindelijk een kostbare voorraad huishoudelijke voorwerpen, visch- en jachtgereedschappen, gebruikt door de verschillende volkstammen, die men aantreft in dit ontzaggelijke grondgebied, van de half wilde Samojeden onder hun tenten, van de Careliërs, dit ras van forschen oorsprong, dat aan het Noord-Westen van Rusland zoovele verstandige en scherpzinnige mannen levert. Deze eenige collectie interesseert, geloof ik, hier meer, dan indien men haar overbracht in het een of ander ethnographisch museum van een groote hoofdstad: deze vernuftige, grof bewerkte voorwerpen, waarop wij daar een verstrooiden blik zouden werpen, hebben hier in het land zelf, dat hen voortbracht, hun eigenaardig belang.

Men ontmoet deze menschen, van zulke verschillende rassen, die de zoo zeldzame dorpen bewonen in Noord-Rusland, overal op weg naar Archangel en treft in de straten nog de onvervalschte exemplaren aan. Het is hun dagelijksch leven, dat wij hier in deze voorwerpen afgebeeld zien; wat verder aanschouwen wij de tentoonstelling hunner ellende.

Men liet ons proefjes zien van het brood waarmede de Careliers zich gedurende den hongersnood van drie jaar geleden voedden. Dit brood is gemaakt van zemelen en gehakt stroo.

Dan eerst leert men de afgrijselijkheden verafschuwen van den hongersnood, als men met die vreeselijke broodbakkerij kennis maakt.

De bewaker van het museum treft zeker niet dikwijls bezoekers aan, die zooveel belang stellen in deze dingen; toen wij vertrokken, bedankte hij ons en vroeg ons de hand te mogen drukken.

Eindelijk zijn wij er achter, wat de Archangelaars de apotheek tot een soort van herkenningsteeken doet aannemen. Er is in de heele stad maar één apotheek. De witte apotheek van Archangel troont zonder mededinging op haar troon midden in de stad, in den omtrek der vijfde werst, van het hotel te beginnen, en in deze naïve stad, smal en lang als een worm, rekenen alle huizen naar deze en gene zijde der apotheek.

Maar het moet niet goed zijn in Archangel ziek te worden; een milliardair zou moeite hebben dezen apotheker zonder concurrentie tevreden te stellen.

Wij van onzen kant kochten niets van hem dan een flesch inkt.

In bijna alle Russische provinciën zijn de magazijnen over het algemeen bazars op kleine schaal.

In Archangel zijn ze overvol van de meest uiteenloopende koopwaren. Een koopman, bij wien ik een halsboordje kocht, verliet ons om een dame te bedienen, die briefpapier moet hebben en kinderspeelgoed.

In een der grootste magazijnen van de stad vindt men kruidenierswaren, tabak en wapens.

In Archangel zijn er trouwens maar twee artikelen, die vlot van de hand gaan: stokvisch en v o d k a .

Evenmin als de andere Russen, kunnen de Archangelaren zich het genoegen ontzeggen bij het doen van inkoopen vreeselijk af te dingen.

Onze ramen komen juist op de kade uit, waar verschillende markten worden gehouden, en men kan er de grappigste gesprekken afluisteren.

Hier is een markt van uitdragers-artikelen. Oude kleeren worden er, evenals overal ter wereld, door de joden verkocht. Maar deze kleinhandel gaat moeilijk met Russische boeren, als zij niet dronken zijn. Voor mijn venster staat een man van zoowat 50 jaar voor een kraampje stil.

'Hoeveel kost die deken, moedertje?'

'Anderhalf roebel!' antwoordt de vrouw, het hoofd afwendend met een onverschillig gezicht.

'Anderhalf roebel? Zij komt toch niet van een doode, hoop ik?'

'Wat voor onzin vertel je daar? Wel neen, zeker niet, ze is heel zindelijk!'

De man betast den deken, ruikt er lang aan, gooit ze dan weer op de tafel neer.

'Bah! Hij ruikt naar een doode, een uur in den wind!'

En hij gaat heen.

Een kwartier later komt een moujik langs, die op zijn schouder een molensteen draagt. Hij kijkt lang naar de uitstalling van den uitdrager. Eindelijk valt zijn oog op een paar g a l o c h e s (elastieken overschoenen), hij zet zijn molensteen op den grond en begint de galoche aan zijn blooten voet te passen, nadat hij zijn tot de zool versleten pantoffels heeft uitgetrokken. De overschoenen passen hem, hij staat op, doet een paar stappen en betaalt den zoo moeilijk afgedongen prijs; hij geeft een stuk van 20 kopecks (omstreeks 25 cent) en begint dan de oude sloffen, die hij uitgetrokken heeft, aan te praten; hij wil ze tegen elken prijs aan de oude vrouw verkoopen. De strijd begint, nu is het zijn beurt de koopwaar aan te prijzen, de hare ze te kleineeren. Eindelijk komt een buurman, betaalt de twee stuivers, door den moujik gevraagd, plaatst de sloffen in zijn uitstalling, de andere neemt zijn molensteen op en vertrekt.

-

De temperatuur was heerlijk gedurende ons verblijf in Archangel. Niets evenaart de schoonheid van de rivier van 2 tot 4 kilometer breedte, die onder onze vensters voortstroomt.

Op elk uur van den dag ziet men er schuiten, vlotten, kolossale drijvende kisten, groote zeilschepen, die stokvisch naar de IJszee vervoeren, walvischvaarders, die, zwarte rookwolken uitstootende, onophoudelijk de watervlakte doorploegen.

's Nachts is de duisternis nooit volslagen; er zweeft altijd een soort van geheimzinnige schemering over de rivier, een betooverend gezicht.

In de haven heerscht een doordringende reuk van stokvisch; het Noorden van Rusland voedt zich met niets anders. Breng deze mannen naar het Zuiden over, voed hen met sappig vleesch en fijne visch, zij zullen kwijnen, hun eetlust verliezen: alleen stokvisch kan hen redden.

De Archangelsche huisvrouwen houden zooveel van die kostelijke visch, dat zij om het koffiedik in hun

DE KATHEDRAAL OP EEN ZONDAGMORGEN.

kannen of kopjes te laten bezinken, er een stukje stokvischvel in doen.

Wij verlieten Archangel niet zonder de Samojeden, die er gevestigd zijn, te bezoeken. Zij wonen in armzalige hutten, gemaakt van staken, waarover huiden en matten gespannen zijn. Van binnen is de grond bedekt met planken, een warboel van oude versleten lappen, lompen, beestenvellen enz.

Zij hebben hun nationaal kostuum behouden, maar daar zij zeer arm zijn, herinnert bijna niets in hen aan hun rijkere broeders van Nova-Zembla, of het moest het gezichtstype zijn. Zij spreken het Russisch vloeiend genoeg om zich te doen verstaan en een kopek te vragen.

Mijn photograpisch toestel verontrust of verwondert hen volstrekt niet, hoewel zij het volstrekt niet kennen; nauwelijks hebben zij echter de kopeks of zij gaan met z'n allen, een oude blinde er onder begrepen, naar de naaste herberg om er hun vodka te drinken. Tusschen deze halve wilden en de beschaafde wereld bestaat er slechts één aanknoopingspunt, één band - de alcohol.

Des winters is 't in Archangel heel koud en heel donker. Na het korte genot van een zomer zonder nachten, met een weelde van vroolijke zon en streelende winden, regeert de winter hier acht maanden lang. Hij brengt een sneeuwtapijt mede, zonder hetwelk alle middelen van vervoer afgebroken zouden zijn.

Dan zijn de bewoners, na het vertrek der vreemde schepen en der rijke kooplieden aan zichzelf overgelaten, en zij dooden de uren zoo goed mogelijk. Zij lezen veel, drinken veel thee en veel v o d k a ; zij eten veel stokvisch en spelen veel kaart, en wanneer, zooals het soms gebeurt, hun alcohol-thermometer onder de 50 graden

daalt, dan verdubbelen zij hun bontkragen en bontmutsen, vóórdat zij zich op straat wagen.

II. Het klooster van Solovietsk.

Wij voeren van 's morgens af op een zee van wonderbare kalmte, hier en daar aan den horizon gevlekt door blauwachtig land. Ik was reeds vrij langen tijd in het salon, toen ik eensklaps boven mijn hoofd een opkomende drukte hoorde. Ik haastte mij naar het dek, en daar wachtte mij een tooverachtig tooneel.

Het schip gleed in een nauwe pas, tusschen eilanden, en voor ons steeg plotseling uit de verre nevelen een ontzaggelijk kasteel op, dat de blankheid van zijn ranke torens, door groene toppen bekroond, in de zon deed opvlammen.

Het klooster lag voor ons, maar zoo dichtbij, dat het leek of wij er zoo dadelijk zouden zijn, zoo schitterend in zijn blanke en groene tinten, dat men op het gezicht daarvan een rilling van vreugde ondervond.

Het klooster van Solovietsk - of eenvoudiger Solovki - stijgt midden in de Witte Zee op; 't is gelegen op een groot eiland, omstreeks 400 kilometer ten Noord-Westen van Archangel gelegen. 't Is een der heiligste kloosters van Rusland. Elk jaar stellen zich 15.000 pelgrims bloot aan ontelbare gevaren, vermoeienissen en ontberingen van een reis van meer dan 1000 kilometers in een streek, waar de spoorwegen onbekend zijn - om er hun godsdienstplichten te vervullen.

De monniken van Solovki zijn onder alle orthodoxe

Grieken beroemd, omdat zij werken en zich niet bedrinken. De meeste zijn eenvoudige moujiks en dat

SAMOJEDEN.

verhoogt de waarde der wonderen, die zij wrochten op dezen weerspannigen grond, in dit ellendige klimaat.

Het klooster telt gemiddeld niet meer dan 250 of 300 monniken, maar het heeft vele knechten, Russische boeren, die om een gelofte te volbrengen, voor een of twee jaren hun armen komen aanbieden aan hun heilige Patronen.

In 't geheel bedraagt de bevolking van het eiland een duizendtal menschen, die hier, verre van de beschaving en in de volmaakste eenzaamheid, welke in Europa heerscht, leven.

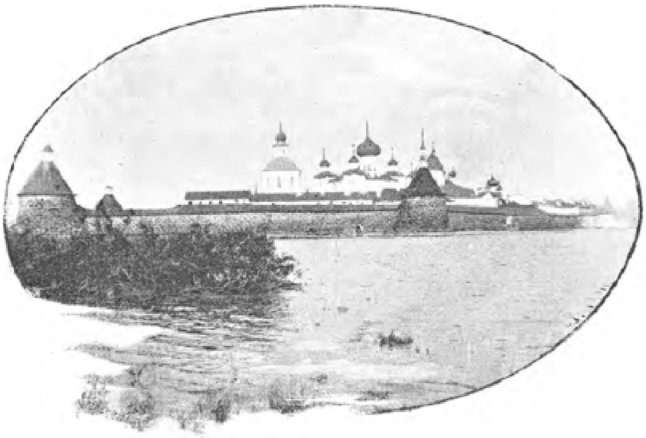

HET KLOOSTER SOLOVIETSK.

Gedurende acht maanden omringt de winter met een ijzeren gordel hun eiland en de omringende kusten, en drijft de Witte Zee ijsbergen voort, die elk vaartuig, dat zich tusschen hen waagt, dreigen te verpletteren. Gedurende deze acht maanden blijven de monniken in hun woonplaats opgesloten, alleen bezig met het gebed, het drinken van thee en het vertellen van geschiedenisjes. Hun eenige wandeling brengt hen van hun cel naar hun kapellen en naar de eetzaal; somtijds gedurende de eindelooze nachten van 22 uren, doen zij eenige stappen op de open galerij, die zich langs de schietgaten van de omwalling uitstrekt, en werpen dan een blik op de heldere vriendelijkheid der door de maan beschenen IJszee of op de Noorderlichten, waarvan de weerglans de sneeuw bloedig kleurt.

Het klooster van Solovietsk, deze ver geposteerde schildwacht van de Grieksche orthodoxie, is omringd door een kolossalen muur, door de monniken, 400 jaar geleden, van enorme blokken grijzen steen gebouwd. Deze muur is meer dan een kilometer lang; 't is een der grootste merkwaardigheden van het klooster. Eens hield hij de aanvallen der Zweden tegen, en nog in deze eeuw, in 1854, had hij de eer eenige kogels te ontvangen van twee Engelsche schepen, die de haven blokkeerden.

Toen het nog een fort was en een garnizoen bevatte, was het klooster een plaats van verbanning door eenige Czaren zeer bevoorrecht.

Eeuwen lang is deze gevangenis - bewaakt door haar kolossale torens en haar blanken muur, voorzien van getraliede vensters - een geheimzinnige, sombere Bastille geweest.

Tegenwoordig bevat zij slechts drie ongelukkigen; een gekke monnik en twee gevangenen, die hierheen gezonden werden, omdat zij behoorden tot een in Rusland verboden godsdienstige sekte. De eene, heel oud, was reeds bijna kindsch; de andere, zoowat 60 jaar oud, klaagde dat men hem hier hield, hoewel de gevangenis was opgeheven. 's Zomers mag hij het eiland verlaten, maar onder geleide.

Gedurende de vier maanden van den schitterenden zomer verandert Solovki geheel en al. Sneeuw en ijs smelten; de temperatuur (die overigens des winters nooit - 25 centigraden overschrijdt, dus 25° minder

dan in Archangel) verheft zich tot ± 20 of 25°.

De stoombooten van het klooster gaan van de Zuidelijke kust duizenden pelgrims afhalen. Terzelfder tijd komen de meeuwen aan, bouwen hun nesten op de binnenplaatsen en leggen er hun eieren in. Deze meeuwen zijn een der merkwaardigheden van het klooster. Zoo wild als zij overal elders zijn, zoo tam worden zij op dit eiland. Zij zijn grijs en wit en zoo groot als kalkoenen; hun brutaliteit vervult het goede Russische volk met eerbied. Als een hunner een stuk brood uit hun vingers weghapt, dan schrijven de vrome pelgrims dit wonder toe aan een bijzondere gunst des hemels.

Het zijn deze pelgrims, die door hun offeranden de kas van het klooster stijven; zij ontvangen van de monniken middelen tegen hoofdpijn of kiespijn.

De vrouwen worden toegelaten in de kapellen en gangen van het klooster; men staat haar, evenals aan de mannen, toe, de bijzonderheden van het eiland te bezoeken; de Reuzenbrug, 1½ K.M. lang, die de monniken bouwden om een ander eiland te bereiken, waarop een boerderij ligt - de kleine kerken op de hoogten, van waar men in de verte een wilde zee ziet van dennenbosschen, door tallooze blauwe meertjes afgewisseld - en eindelijk het bosch, bezaaid met heerlijke roode en zwarte bessen en bevolkt door patrijzen en korhanen, die zich nauwelijks verwaardigen voor u uit den weg te gaan.

Alleen de bewoonsters van Kiemi, een stad van de naburige kust, maken een uitzondering. Deze dames, roeisters en visschersvrouwen van ambacht, hebben zulk een twijfelachtige reputatie, dat een zeer oude monnik naar haar toegezonden wordt, zoodra zij ontscheept zijn, die ze behoorlijk opgesloten houdt, totdat hun schip klaar is om weer te vertrekken.

Wij hadden alle reden over deze goede monniken tevreden te zijn; een hunner is mij dierbaar gebleven voor zijn ontwikkeld verstand en de groote oprechtheid van zijn hart; de Archimandriet overlaadde mij ook met allerlei oplettendheden.

Eenige weken vóór mijn aankomst was iemand in het klooster geweest met aanbevelingsbrieven en had bij zijn vertrek een paar mooie, levende zeehonden ontvangen. Toen ik van dit geschenk hoorde, voelde ik bepaald spijt over de belangstelling, die ik had laten blijken in de zeehonden-visscherij. Ik sidderde telkens, als vader Athanasius mij over deze dieren sprak, waarvan de monniken de huid zoo aardig weten te gebruiken.

Levende zeehonden, dacht ik, hoe zal ik ze medenemen, als zij mij die geven? En ik, die reeds zooveel overtollige bagage had.

Daags vóór mijn vertrek liet de Archimandriet mij roepen.

Ik ging bevend heen, ik hoorde de zeehonden, voor mij bestemd, reeds brullen. Werkelijk overlaadde de Archimandriet mij met zijn goedheden; toen ik afscheid nam gaf hij mij zijn hand te kussen.

Het geheim van den paddesteen
door Eden Philpotts.
Met vier platen van Paul Hardy. (*Vervolg en slot van blz.* 146.)

IV. Peter Pegram.

Jack riep mij uit mijn beschouwing der West-Indische straat en zeide dat hij reeds een uitstapje na zonsondergang had vastgesteld.

‘Tom Tranby weet niets meer dan wat hij mij per brief mededeelde, maar ik herinnerde hem aan den ouden neger, waarvan hij melding maakte, en hij gaf mij het adres van den man. Ik zeg niet dat ik in die richting veel hoop heb, omdat men algemeen denkt dat Peter Pegram, zoo heet de oude nikker, kindsch is en te oud om zich bepaalde feiten te herinneren. Maar ik geloof dat het wel de moeite waard is, er de proef van te nemen. Wij zullen eens zien hoeveel Peter weet - of hoe weinig. Merk op dat zijn naam niet Jacques is. Wat was ik toch een domoor!’

‘Laat ons ondertusschen een karretje nemen, Jack, en onze spullen naar het hotel volgen.’

Na een slaapje achter goed gesloten jalouzieën, voelde ik mij veel beter, en in den koelen avond dwaalde ik met Hawthorn door de heldere straten, waar maneschijn en gaslicht om den voorrang twistten, en begaven wij ons naar een rij huisjes, even buiten Bridgetown. Wij gingen door een lange laan van palmboomen, in welker takken kleine krekels zongen. Toen kwamen wij aan Pegram's woning, dicht bij een grooten kalebasboom, waaraan groote groene bollen hingen, door de maan zilvergestreept. Een kat schreeuwde ergens achter het met palmbladeren bedekte huis. Een licht scheen door het venster, en wij hoorden een negerin haar klagerig lied zingen. Zij hield op, toen wij klopten, en opende de deur, vol verbazing twee blanke mannen op zoo'n laat uur vóór zich te zien.

‘Woont meneer Pegram hier?’ vroeg Jack.

‘Ja, massa Pegram mijn grootvader, hij leven hier - ja - goede, oude neger hij zijn.’

‘Dat heeft men ons gezegd. Wij komen om hem te spreken. En hoe is je naam?’

‘Ik heeten Lily Pegram, heer!’

‘Wel, Lily, doe mij 't plezier en zeg je grootvader dat

er twee heeren expres uit Engeland zijn gekomen om hem te spreken, wil je dat?'

'Uit Engeland? Ach hemel!'

Zij keerde zich om, en wij hoorden haar heel vlug spreken, terwijl een oude, bibberende stem haar antwoordde.

Peter was blij ons te zien, hij was lang niet kindsch en scheen een zeer verstandige neger te zijn en eerbiedwaardig bovendien. Zijn wollig haar was zoo wit als het bij een blanke nooit wordt, en een zwart, kaal hoofd scheen er door. Zijn gezicht was doorploegd door de sneden en kerven van den Tijd, maar zijn bruine oogen flikkerden zoo helder als sterren. Hij sloop naar een kast, toen wij binnenkwamen, en haalde er een blauwe jas uit met koperen knoopen. Hij worstelde om er in te komen en, toen zich omkeerend, verzocht hij ons te gaan zitten en vroeg wat wij wenschten.

'Wel, Peter, wij hoorden dat jij de oudste en verstandigste man van Barbados bent, iedereen zegt het, en daarom kom ik bij jou voor een bijzondere zaak,' begon Jack.

'Ik machtig oud zijn, heer, en de Heer mij machtig slim maken ook. Dus ik u alles kunnen zeggen over dingen,' zei Peter beleefd.

'Ik ben zeker dat je 't wilt, meer vraag ik niet. Nu Peter, laat je geest eens heel ver teruggaan. Herinner jij je iemand, die Tretton Brodziac heette?'

'Bodzac herinneren kan! Ja, nooit niets beter herinneren. Hij erg slechte heer, slechtste ooit komen in 'Bados.'

'Nu, Peter, bedenk je goed. Hij stal een diamant, niet?'

'Hem stelen alles met zijn klauwen. Hem leelijkste dief ooit hier komen. Maar hem sterven akelige dood, heer! Hem booze slimme hersens, hem alles blazen over den grond en mij alles zien uitschieten en massa Bodzac heelemaal dood.'

'Was jij er bij toen ze hem vonden, Peter?'

'Zeker, heer! Massa's Gobie's mannen en ik openbreken gesloten deur en met anderen binnenkomen; maar anderen allemaal dood, Peter alleen niet.'

'Nu, Peter, vertel er mij alles van. Brodziac stal den diamant en ging naar zijn eigen huis. Toen werd de diefstal ontdekt en het huis omsingeld, voor hij heen kon gaan.'

'Neen, heer, neen, zoo niet! Massa Bodzac bewonen witte huis waar Crane hotel staan op de rotsen nu en daar hem wonen zoolang tot menschen vragen 'Waar massa Bodzac naar toe'. Toen missy Fanny Forrester verliezen haar steen en zij erg groote vrienden met massa Brodzac en dadelijk zeggen: 'O, maar! dat massa Bodzac hebben mijn diamanten steen.'

'Juist, Peter!'

'En toen, omdat Bodzac nergens zijn, zij zeggen hem wegloopen met diamanten steen, maar hem niet wegloopen, heer. Hem wonen stil in huis en als wij deur openbreken wij vinden massa Bodzac dood op den grond en zoo dood als dood.'

'Wie vermoordde hem, Peter?'

'O, massa! dat veel tijd kosten te weten en te zeggen. Eenige heeren zij zeggen massa Bodzac dooden zichzelf, omdat hij stelen den diamanten steen van missy Forrester en anderen die zeggen: Neen, andere heer vermoorden massa Bodzac en nemen weg den steen.'

'Zij hebben den diamant toch zeker gevonden, Peter?'

'Neen, heer, nooit vinden diamanten steen. Maar John en Henry en Rheda - hi, hi, hi - die kijken en kijken in massa Bodzac's maag, omdat zij denken massa eten de diamant voor hij schieten zijn hersens.'

'Daar werd een wonderlijk stuk papier gevonden, Peter?'

'Zij zeggen de duivel schrijven en dat massa Gobie nemen mee.'

'Dus hielden zij 't er voor dat hij zichzelf doodde, Peter?'

'Ja, heer! Zij zeggen hem zoo beestachtig slecht, de duivel niet kunnen wachten op massa Bodzac en laten hem doodschieten zich zelf; maar anderen zeggen hij vermoord door anderen meneer; omdat hem wou stelen diamanten steen?'

'Nu, Peter moet ik je twee belangrijke dingen vragen. Wat werd er van Tretton Brodziac's huis?'

'Zij afbreken, heer.'

'En wat gebeurde er met Tretton Brodziac's lijk?'

'Vreeselijk, akelig ding zij doen daarmee, heer!'

'Wat?'

Ik merkte dat Hawthorn groot belang stelde in dit punt. Het antwoord op deze vraag was in zijn schatting blijkbaar boven alles gewichtig.

'Wel,' hernam Peter Pegram, 'toen massa Gobie zeggen dat Bodzac vermoorden zichzelf, hem dragen naar buiten en graven geen fatsoenlijk graf voor hem op kerkhof, maar graven een gat op ouden kruisweg en stoppen massa Brodzac in en hameren dikke stok door zijn maag. Massa Benyon doen dit. Hij nog een jongen, en zij zeggen zoo zij begraven heeren, die vermoorden zich zelf in Ingland.'

'Brodziac werd begraven op een kruisweg, met een stok door zijn lijf gestoken - juist. Ik wou dat ik jou geheugen had, Peter. Je maakt het heel duidelijk. En nu, waar begroeven zij hem?'

'Niet weten precies, heer! Omdat oude kruisweg weg alle nieuwe wegen overal. Maar de plaats, dicht bij Crane hotel, staan dicht bij massa Benyon's huis.'

'Dank je, Peter, dank je wel, hoor!' zeide Hawthorn.

Hij gaf den ouden man een halven souverein, en Peter verhief zijn stem. Hij beloofde zijn geheugen te plunderen en ons te doen weten, als hem nog iets meer inviel, en wij besloten den ouden man nog eens te bezoeken, vóór wij Barbados verlieten.

'En wat is nu je volgende plan?' vroeg ik Jack, terwijl wij naar het hotel terugkeerden.

'Het eerste wat ons nu te doen staat is oude kaarten of registers te zoeken, als die bestaan. Wij moeten weten, hoe Barbados er vijftig jaar geleden uitzag, en de plaats vinden waar ze Brodziac begroeven.'

''t Zal je toch weinig kunnen schelen, waar de arme drommel ligt. Als zijn huis gesloopt is, dan geloof ik dat wij 't spel verloren hebben. De Paddesteen moet, zoo ergens, dáár verscholen zijn geweest.'

'Brodziac heeft stellig den diamant verstopt, maar niet in zijn huis.'

'In zijn graf nog minder. Brodziac zal niet hebben gedacht dat in zijn geval de oude barbaarsche Engelsche gewoonte, om een zelfmoordenaar met een staak door zijn lichaam te begraven, zou worden uitgevoerd. Misschien had hij er wel nooit van gehoord.'

'Ik verzeker je,' herhaalde Hawthorn, 'dat Brodziac den diamant verborgen heeft, en het cryptogram, in de kamer, waar zijn lijk lag, gevonden, vertelt mij, waar hij verborgen is. Hier is het hotel. Wij zullen naar bed gaan en slapen op onze nieuw verworven kennis. Ik ben nieuwsgierig, West, hoe 't juffrouw Forrester gaat.'

V. Aaron Benyon's tuin.

Hawthorn had minder moeite, dan hij verwachtte, met de oude kaarten, want zijn vriend Tom Tranby had een betrekking bij het Gouvernement en kon daardoor toegang verkrijgen tot vele manuscripten en documenten uit de vroegere geschiedenis van het eiland.

Hieronder bevond zich juist, wat Jack noodig had, een oude militaire kaart van Barbados van 1840. De wegen waren daar vrij nauwkeurig op afgeteekend en, ziende hoeveel scherpzinnigheid de neger Pegram reeds had getoond, hoopten wij dat zijn herinnering, opgefrischt door de kaart, hem helpen zou zich de juiste plek te herinneren van den kruisweg, waar Brodziac's lijk was begraven.

Peter begroette ons den volgenden avond met veel genoegen, zette zijn in hoorn gevatten bril op en bestudeerde de kaart met veel belangstelling. Bij tusschenpoozen liet hij een gegrinnik hooren, als lang vergeten plekken, nu onder andere namen bekend, zijn blik troffen; en Hawthorn haastte hem niet, maar liet de herinnering van den grijsaard werken, aangevuurd door de tooneelen van zijn jonge jaren.

Telkens kwam de herinnering bij hem weer op van iets, wat hij gekend had en nu sinds lang verdwenen was.

'Ja, dat waren massa's Bodzac's zijn huis en dat waar massa Bodzac hadden zijn graf - daar hem liggen.'

Peter zette zijn zwarte vinger op een kruisweg, duidelijk aangewezen op de oude kaart.

'Bestaat die weg nog, Peter?' vroeg Hawthorn.

'Die weg al lang weg, heer! Alles weg, alles suikerriet nu, ik denk. Maar daarzoo het was waar massa Bodzac liggen.'

Spoedig daarna verlieten wij den onbetaalbaren Peter en, na zorgvuldig de plaats te hebben opgeteekend, door hem aangewezen, keerden wij naar onze tijdelijke kwartieren terug.

'Ik ben ongerust, dat beken ik,' zeide Hawthorn, 'wij gaan veel te gauw vooruit. Dingen, die al te gemakkelijk gaan in het begin, hebben kans tegen het einde leelijk in de war te loopen. In twee dagen weten wij reeds zooveel, dat wij regelrecht Brodziac's graf kunnen opzoeken. Maar waar zullen wij 't vinden? En als wij 't vinden, denk je dat wij er toegang zullen krijgen?'

'Zeker wel, man! Zeker kan 't niemand schelen, dat je den armen duivel opgraaft, maar een heele boel menschen zullen willen weten waarom je 't doet, en ik ben er een van.'

‘Twijfel je, West?’

‘Nu, Jack, misschien wel! Wat voor nut kunnen doode beenderen hebben? Je bent geen profeet of toovenaar. Je kunt de overblijfselen van dien rakker niet hypnotiseeren en zijn tanden hun geheim doen verklappen; je kunt hem den sleutel van het raadsel niet vragen.’

‘Hij heeft mij reeds den sleutel gegeven. Wacht een oogenblik, vriend! Heb een beetje geduld! Ik weet dat mijn theorie vreemd is, en mijn hoop heel vaag klinkt. Maar wacht nog een dag of twee. Dat is alles wat ik vraag.’

Den volgenden morgen nam de vroolijke Tranby, blijde om het voorwendsel, een vaGantiedag en vergezelde ons naar de Zuidkust van Barbados. Maar hij was ons nuttiger dan een gids kan zijn. Hij beloofde met de hulp van zijn plaatselijke kennis de veel gezochte plek te vinden, waar de oude wegen elkander kruisten.

‘Volgens mijn blik op de kaart,’ zeide hij, ‘verbeeld ik mij dat die plaats zich ergens op het erf van Aaron Benyon moet bevinden. Als het binnen zijn grens ligt, dan spijt het mij voor u, want hij is de ellendigste schele kerel, dien ge in Barbados vinden kunt. Maar wij zullen 't beste hopen. Ik heb deze kaart vergeleken met een andere, die naar dezelfde schaal geteekend is, en ik hoop dat de plek juist buiten Benyon's grond zal liggen, in de Bellfield's suikerrietvelden van de Bullfield Company. Hoe 't ook zij, we zullen eens gaan kijken in de “Crane”-bosschen en er een prettig dagje van maken.’

Wij reden in een karretje langs een door de zon geroosterde, verbrande wereld, vol licht en kleur. Aangenaam voor onze pijnlijke oogen waren de smaragdgroene suikerrietplanten, die zich aan weerskanten van onzen weg uitstrekten, toen wij het open land betraden. De heuvelachtige grond rees op en zonk weg rondom ons. De plantages waren voorzien van groote fabrieken of windmolens; hier en daar verbrak een palm de effen lijn van den hemel; somtijds bevonden wij ons in een korte oase van welkome schaduw, als ons krachtig paardje en onze zwarte voerman ons brachten onder een boschage van mahonie- of mangoboomen. Frangipani glinsterden met haar stervormige bloemen op dorre takken; zelfs de hooge telephoonpalen, die langs den weg stonden, waren versierd met groote convolvulus of ander klimop; tjilpende vogels fladderden van bloem tot bloem. Barbadosche musschen trippelden over onzen weg; vlinders, groot en klein, dansten in de heete, trillende lucht.

Onze weg kronkelde zich tusschen wildernissen van suikerriet, die zich bogen in dikke, rijpe planten of dun van stuk opschoten voor den volgenden oogst. Langs den weg drentelden negers met ossen; een of tweemalen kwam een rijtuig van Bridgetown ons voorbij, en de

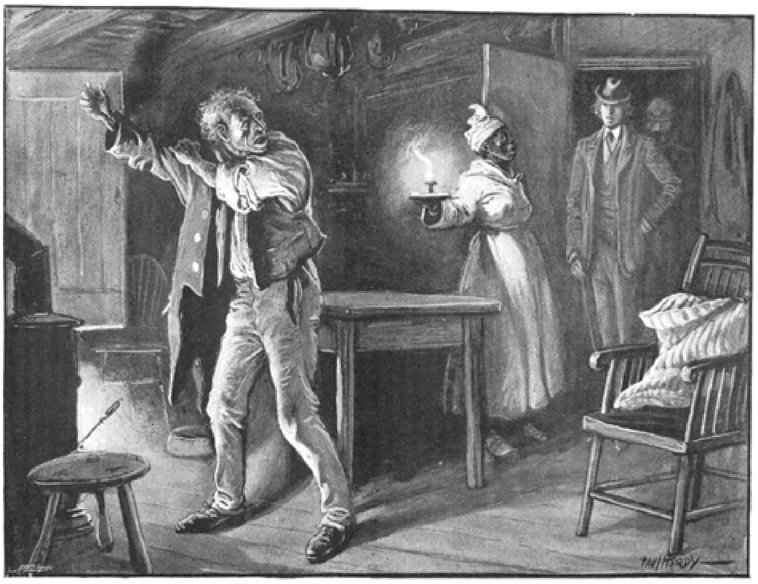

.... en haalde er een blauwe jas uit met koperen knoopen.

blanke of gele bezitters daarvan keken ons met zeker soort van belangstelling aan.

Toen begaven wij ons op Tranby's raad in het logement, 'Crane' genaamd, en lunchten daar, vóórdat wij onzen arbeid voorzetten.

Na een goed maal en verscheiden citroenlimonades, want de dag was ontzettend heet, begon onze vriend te meten en spoedig bleek het dat zijn vrees bewaarheid was. De oude wegen kruisten elkander op een punt, zoowat tien ellen binnen een hoogen steenen muur.

'Dat is Benyon's erf, jammer genoeg,' zei Tranby, 'en je kunt net zoo goed terugkeeren naar Bridgetown. 't Is tijdverspilling hem een gunst te vragen.'

'Tien el binnen - tien el in een rechten hoek van deze krijtstreep, die wij op den muur hebben gemerkt,' vroeg Hawthorn, zonder op de ontmoedigende aanmerking van onzen vriend acht te slaan.

'Dat is zoo, Jack! Hola! Wat drommel, een nieuw gezicht en een verduiveld mooi ook!' riep Tom Tranby in één adem uit, en rondziende vonden wij de oorzaak van zijn bewonderenden uitroep.

Naar ons toe wandelde juffrouw Forrester, vergezeld door een jongen en meisje, die onmiskenbaar tot het West-Indische ras behoorden en vol verbazing ons aanstaarden, terwijl zij tot ons sprak. Het trof mij dat haar pupillen wel wat oud waren om een gouvernante noodig te hebben, want de jongen scheen zeker achttien jaar en 't meisje iets jonger. Later echter hoorden wij dat hun verstandelijke ontwikkeling verre beneden hun jaren was. De jongen scheen dan ook niet veel meer dan een idioot en, toen juffrouw Forrester hem voorstelde als William Benyon, grinnikte en lachte hij en stelde zich aan als een boerenjongen of als een neger.

'O, hoe prettig! hoe onverwacht!' riep Jack's heldin uit en legde innig gelukkig haar hand in de zijne. 'Nu ben ik zeker dat u in die hitte uitgereden is om mij te zien - u beiden. En ik vind het heerlijk en heldhaftig van u, ja zeker! Komt u in den tuin?'

Dit was juist wat Jack verlangde, en in een aangename verwarring van liefde en opwinding volgde hij zijn toovenares, terwijl Tranby en ik achter hem liepen met de Benyon's.

Tranby was wel wat ontstemd dat hij zoo ter zijde werd geschoven, maar ik legde hem de zaak uit en maakte toespelingen op den aard van Jack's vriendschap voor Amy Forrester.

Het meisje bracht ons in een prachtigen tuin, vol schaduw van palmen en bamboes. Een wit huis met groene jalouzieën stond aan het einde van een fraaie laan van palm- en banaanboomen. Rechtsaf vonden wij onder koele schaduwen van groote mangoboomen een klein meer, waarin purperen waterlelies en 'Victoria Regia' bloeiden; aan den oever waren gemakkelijke stoelen geplaatst, een ware oasis in dezen tropischen namiddag. Wij zetten ons neer en keuvelden als hadden wij jufirouw Forrester in geen maand gezien. De Benyontjes gingen naar huis terug en, nu wij alleen waren, kon onze vriendin vrij spreken.

'Neen,' zeide zij, 'ik kan hier niet blijven. Ik moet wachten tot ik in staat zal zijn naar Engeland terug te keeren, maar behalve dat ik het klimaat zeer drukkend vind, ben ik hier bij een zeer onaangename, onhebbelijke familie. Mijnheer Benyon is een vreeselijk mensch en schijnt te denken dat een gouvernante een soort van slavin is en als zoodanig behandeld moet worden -'

Zij brak hier af, en een blos op haar mooi gelaat sprak luider dan woorden. Eenzelfde kleur beantwoordde de hare op Jack's gezicht.'

‘Vergeef mij, juffrouw Forrester,’ zeide hij, ‘mag ik met u een woordje afzonderlijk spreken, dan zullen wij hier terugkomen.’

Hij stond op en wandelde met haar door den tuin. Ik wist heel goed waarom hij heenging. Het was stellig de meest publieke liefdesverklaring waarvan ik ooit had gehoord, maar de omstandigheden vergoêlijkten haar. In elk geval, toen zij een kwartier later terugkeerden, waren zij verloofd. Geen hunner zeide het met zooveel woorden, maar Tranby en ik oordeelden voor ons zelf.

Wij gingen juist zekere plek van buitengewoon gewicht voor Hawthorn bekijken - een plaats waar twee wegen elkander vroeger ontmoetten op een plek, die nu reeds overbegroeid was met dik struikgewas, toen Aaron Benyon zelf verscheen, magerder en zuurder dan ooit.

Hij kwam haastig uit het huis geloopen, versperde ons den weg en nam zijn Panamahoed af met een gebaar van spottende beleefdheid.

‘Wij ontmoetten elkander reeds vroeger,’ zeide hij tot Jack. ‘Mag ik u vragen, wat mij de eer bezorgt van uw bezoek?’ zeide hij tot Jack.

‘Het bezoek geldt juffrouw Forrester, mijnheer Benyon,’ antwoordde Hawthorn, met een groot vertoon van vriendelijkheid, ‘maar ik ben blijde u terug te zien en de waarheid te ondervinden van het gezegde dat West-Indische gastvrijheid op deze eilanden algemeen is.’

‘Dat is gelogen, mijnheer! In elk geval ben ik iemand, die zijn medemenschen behandelt, zooals ze mij behandelen. U kan onze laatste samenkomst niet vergeten hebben. Als u uw boodschap aan juffrouw Forrester gedaan heeft, dan raad ik u en uw vrienden aan te vertrekken.’

‘Maar, mijnheer Benyon, u zal mij toch toestaan, de schoonheden van uw prachtige tuinen te genieten,’ vroeg ik.

De man begon zeer boos te worden en keerde ztch om ten einde zijn toorn op de meest weerlooze van het gezelschap te koelen.

‘U moet u voortaan herinneren, juffrouw Forrester, dat u mijn betaalde bediende is, hoort u? En dat u het recht niet heeft uw vrienden op mijn erf te vragen, en -’

‘Uw bediende,’ barstte Hawthorn los, ‘weet dat juffrouw Forrester -’

Hij zweeg plotseling en hield zich met geweld in.

‘Vergeef mij, mijnheer Benyon,’ ging hij voort met veranderde stem, ‘u heeft gelijk, en ik heb ongelijk.

U heeft het recht aan uw zijde, wij zullen dadelijk heengaan.'

'Ik zou het maar doen,' hernam de West-Indiër, 'mijn bloedhonden eerbiedigen geen indringers en zouden u even goed naar de keel vliegen als elk ander.'

'U kan zich uwe bedreigingen besparen.'

Jack keerde zich om, en een veelbeteekenende blik werd er gewisseld tusschen hem en Amy Forrester. Toen verliet de dame ons zonder een woord meer te zeggen en wandelde kalm naar huis, terwijl Benyon bleef staan en ons nakeek, totdat wij zijn grond verlieten en in 't rijtuig stapten.

'Alles wat ik nog behoef te zeggen is dit,' legde Jack uit, terwijl wij naar Bridgetown terugreden, 'wij moeten voortaan handelen zonder te vragen naar Benyon's wenschen of goedvinden. Ik was op het punt hem neer te werpen en juffrouw Forrester te verzoeken met ons mede te gaan en zijn huis voor goed te verlaten, maar gelukkig hield ik mij in. Ik heb reeds alles met haar afgepraat. Wij zullen een vriendin binnen de plaats hebben. De zaak zal gemakkelijk genoeg gaan. Wij moeten over den muur klimmen op den een of anderen nacht en een beetje graven. Als ons doel bereikt is, zal de jonge dame haar betrekking verlaten en met mij naar Engeland terugkeeren. Tusschen twee haakjes, wij zijn verloofd. Feliciteer mij!'

VI. Dorre beenderen.

Toen wij zoover gevorderd waren met ons avontuur, beken ik oprecht dat ik erg vreesde voor het verstand van onzen vriend Hawthorn. Hij broeide op een hoogst zonderlinge onderneming en regelde toekomstige gebeurtenissen op zulk een wijze dat zijn handelingen mij geheel en al van de wijs brachten.

'Alles hangt af van onze nauwkeurigheid met betrekking tot de metingen,' verklaarde hij mij, twee dagen na het uitstapje naar Aaron Benyon's tuin. 'Ik heb alle vertrouwen in Tranby's berekeningen en zal mijn zoeken bepalen tot een plek van tien vierkante voeten rondom het punt, dat hij mij aanwees in Benyon's tuin. Natuurlijk moeten wij dit doen zonder verlof van dien kerel, want hij zal die nooit geven. Maar het heele ding kan in een nacht gedaan worden. Wij drieën moeten graven: jij, Tranby en ik. Ik zal mijn plannen geheim houden voor de anderen. Een van ons zal zeker op de staak stuiten, die Brodziac's lichaam doorboorde. Is die gevonden, dan kunnen de anderen hun werk verlaten en hun krachten vereenigen op de juiste plek.'

'Maar wat heeft toch in 's hemels naam al dat zoeken naar het karkas met den Paddesteen te maken, Jack?'

'Ik heb je al gezegd, ouwe, dat ik niet van plan ben je vraag in den eersten tijd te beantwoorden. Wacht en laat mij mijn plan uitvoeren. Eén ding wil ik je wel zeggen. 't Succes hangt volgens mijn meening alleen af van het vinden van Brodziac's gebeente. Als wij dat niet vinden, dan kunnen wij het avontuur wel opgeven. Maar wij zullen het vinden. Ik ben zeker dat het ligt, waar de kaart en Tranby's opmetingen het hebben aangewezen. Ik ben van plan ons onderzoek te beginnen a.s. Vrijdagnacht. Den volgenden Zaterdagavond vertrekt de "Atrato" naar Engeland om 5 uur. Ik denk dat wij genoeg hebben gehad van Barbados. We keeren dus met de "Atrato" terug.'

'En juffrouw Forrester?'

'Ik heb reeds plaats voor haar terugreis genomen.'

‘Wel, Jack! Ik weet het niet, maar ik geloof dat het klimaat je zinnen in de war heeft gebracht. Gaat de Paddesteen mee naar huis? Omdat - als -’
‘Ik hoop dat hij meegaat. Ik zal erg teleurgesteld zijn, als het zoo niet is.’
‘En wat moeten wij nu doen met het overschot van wijlen Tretton Brodziac, als wij het vinden?’
‘Wacht dat maar eens af, ouwe!’
Alle voorbereidingen waren getroffen voor den Vrijdagavond, en juffrouw Forrester - behoorlijk in een brief over onze plannen gewaarschuwd - beloofde binnen het huis de wacht te houden en een licht te plaatsen in haar raam, dat uitzicht gaf op den tuin. Een enkel licht kondigde aan dat het huis sliep en men geen vermoeden had van onze verrichtingen, maar twee kaarsen boven elkander geplaatst zouden onmiddellijk gevaar aankondigen. Jack maakte deze plannen per brief en als voorzorg, ofschoon er weinig vrees bestond dat ons nachtelijk uitstapje in het huis zou opgemerkt worden.
Juffrouw Forrester had intusschen haar ontslag genomen en was besloten den volgenden Zaterdag met de ‘Atrato’ huiswaarts te keeren.
De dag van onze wonderlijke onderneming kwam spoedig genoeg en, na een wagentje gehuurd te hebben, reden wij als vroeger naar het ‘Crane Hotel’. Wij namen schoppen en spaden mede, en Hawthorn gaf mij een paar kleine revolvers, die hij uit Engeland had meegebracht.
‘Ik heb ze in mijn leven nog niet gebruikt,’ zeide hij, ‘ook geloof ik niet dat wij ze van avond zullen moeten gebruiken, maar Amy heeft mij een zenuwachtig briefje geschreven dat Benyon zijn bloedhonden 's nachts door den tuin laat loopen. 't Kon noodig zijn hen dood te schieten. In elk geval, de beesten mogen om niet in den weg zijn.’
Ons plan was, dadelijk nadat het donker was, den muur over te klimmen en dan onder Jack's leiding te werken om, zoodra onze arbeid geëindigd was - onverschillig met welk gevolg -, in ons wagentje terug te keeren, dat klaar zou staan om dadelijk met ons weg te rijden.
Dit plan veranderden wij later, wij zonden den koetsier weg, toen wij Crane Hotel bereikten, en gaven vóór dat wij in het logement zouden slapen.
‘Wij kunnen terugwandelen naar Bridgetown,’ zeide Tranby, ‘en zoo alle opspraak vermijden, als wij op 't laatste oogenblik Benyon moesten verlaten.’
Ik zwijg over den prettigen dag in de ‘Crane’, en

stap over tot middernacht of iets later - des Vrijdags - toen wij, Jack, Tranby en ik, onder een muur stonden van zoo wat vijf voet hoogte.

Wij hadden onze spaden en Jack droeg nog bovendien een zwart lederen tasch van vrij groot formaat. Hieruit haalde hij nu een dievenlantaarn en met behulp van een lichtcirkel, daardoor geworpen op den muur tegenover ons, vonden wij weder een krijtstreep, die ons verlichtte. Eens daarbinnen, was Jack's eerste zorg ruwe hoopen van opgestapelde aarde op te werpen, zoodat wij bij elk onraad dadelijk den weg terug konden vinden; toen nam hij een ellemaat en mat nauwkeurig de plek af, waaronder Tretton Brodziac's geraamte moest liggen, als de kaart en de berekening juist geweest waren.

Wij ruimden snel het struikgewas weg en, nadat wij ons verzekerd hadden dat een eenzame kaars in juffrouw Forrester's venster brandde, begonnen wij te werken en gebruikten alleen het licht van de lantaarn, als onze spaden een twijfelachtig voorwerp aanraakten.

Ondanks onze voorzorg maakten wij meer leven dan wenschelijk was, maar de grond was vrij los, en wij werkten met groote haast.

Op het einde van een half uur zagen wij een phosphoresceerenden glans onder mijn schop in een gat, dat ik twee voet diep had uitgehold; de lantaarn bescheen rottend hout. Een paar slagen met de spade overtuigden mij dat ik op den staak, die wij zochten, had gestooten, en ik maakte mijn ontdekking bekend op een onvoorzichtigen, luiden toon. Tot mijn schrik werd het beantwoord door een gebrul, dat de grond deed daveren, terwijl terzelfder tijd een donker lichaam in den nacht op mij toeschoot. Gelukkig hield een tak het beest voor een seconde tegen, anders had ik geen tijd gehad mijn revolver uit te halen. Zooals het nu was, deed een plotselinge angst voor het ontzettende gezicht van den kolossalen hond, flauw verlicht door de lantaarn, mijn hand beven. Maar Jack stond voor mij. Hij had alles gezien en, juist toen de hond vrij kwam en met grijnzende tanden naderde, hief Hawthorn zijn revolver op en vuurde tweemaal.

Twee kleine flikkeringen door de duisternis, twee scherpe knallen weerklinkend in den nacht, en de bloedhond tuimelde als een bloedende massa voor mijn voeten. Op hetzelfde oogenblik hoorden wij den anderen hond in de verte blaffen.

‘De staak, de staak,’ zeide Jack, mij naderend, ‘zij zullen nu, vóórdat wij om kunnen zien, hier zijn. Gauw, graaf dadelijk tot den wortel van den staak.’

Wij verloren geen tijd, het vuur spatte uit onze spaden, terwijl zij tegen elkander kletterden en het rotte hout spoedig vrij maakten.

‘Pas op jongens!’ riep Jack, ‘wij zijn aan het eind, zachtjes aan, anders bederven wij wat wij zoeken. Twee kunnen de rest doen! Ga eens kijken, West, of Amy het alarmsignaal geeft!’

Ik sprong uit het gat, dat wij gegraven hadden, en ging twintig ellen ver door de boschjes naar het grasperk voor het huis.

Het alarmteeken brandde, dat was maar al te zeker. Twee lichten boven elkander schenen daar, en ik kon flauw een witte gedaante zien, die haastig daarachter heen en weer ging.

Ik vloog terug en vond Jack en Tranby druk bezig eenige menschenbeenderen uit het gat te halen.

‘Heel goed,’ zeide Hawthorn bedaard, ‘pas op, ouwe jongen! En als zij dezen kant uitkomen, dan laat jij het ons weten. Ik heb nog maar twee minuten meer noodig.

De beenderen van dien armen duivel komen er niets op aan, Tranby. Graaf zijn hoofd op, zijn schedel, dien moet ik hebben.’

Ik liet hen de aarde haastig omwoelen en Brodziac's beenderen naar links en rechts wegwerpen. Maar ik kon hen weinig tijd geven, want er verzamelden zich reeds menschen voor Benyon's huis, fakkels werden aangestoken en flonkerden, lange armen van licht werpende over den muur, de palmen aanstrijkend met vuur en een bleeken glans werpend door de duistere, nachtelijke wouden, zoodat het maanlicht daardoor verbleekte.

De troep zag mij staan aan den rand van het grasperk, en in een oogenblik waren zij bij mij, aangevoerd door Benyon zelf en een huilenden hond.

‘Zij komen!’ riep ik en snelde terug naar mijn kameraden. Hierop klauterde Tranby haastig uit den kuil, maar Jack bleef er in en, naar beneden ziende, merkte ik dat hij een rond, bruin voorwerp haalde uit de vochtige, witachtige aarde, waarin het zoo lang begraven was geweest.

‘De tasch, gauw!’ riep hij mij toe; toen sneed hij tot mijn verbazing snel met twee slagen van zijn spade het hoofd van den dooden roover van het lijf, en, den schedel opnemend, deed hij dien haastig in de tasch, welke ik hem aangaf. Toen blies hij de lantaarn uit en klom uit den kuil.

Het was juist bijtijds, want een groote neger was zijn gezelschap vooruit geloopen en legde nu zijn zware handen op hem, juist terwijl hij uit Brodziac's graf kroop, met de tasch in de hand. Maar in de duisternis had de neger mij niet gezien, en met een gil viel de arme drommel zoo lang als hij was in het graf om met zijn lengte de beenderen daar beneden te meten.

Op hetzelfde oogenblik hield Jack den anderen bloedhond tegen met een revolverkogel, en een seconde later klauterden wij alle drie over den muur, gingen den weg over, die daar langs liep en verborgen ons in een dicht suikerrietveld aan den anderen kant.

Met behulp van een kompas zochten wij onzen weg naar de oostelijke grenzen der plantage, en van hier uit vonden wij zonder verdere avonturen den weg naar Bridgetown en kwamen daar behouden aan bij het eerste grauwe licht der morgenschemering.

VII. Dorre beenderen spreken.

Ik kan niet zeggen of Benyon geweten heeft dat hij ons het nachtelijk standje en den dood van zijn beide

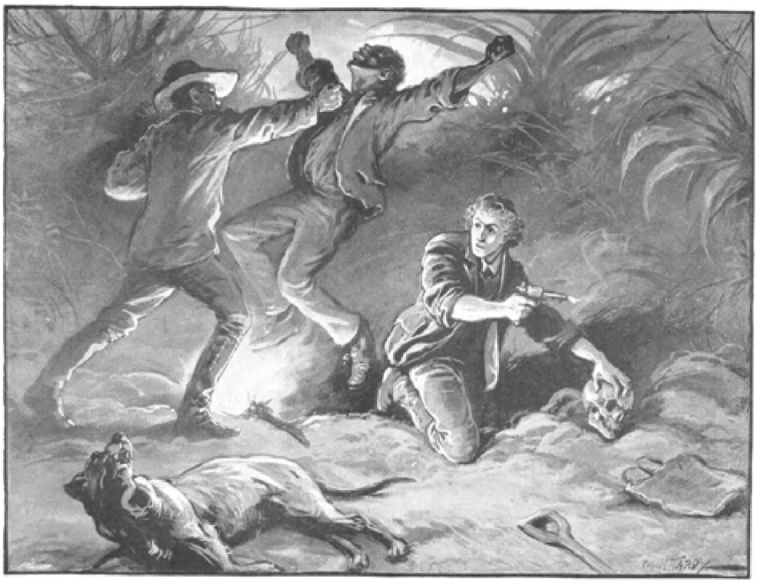

.... met een gil viel de arme drommel zoo lang als hij was in het graf.

bloedhonden te wijten had, maar zeker is 't dat hij geen verdere pogingen meer deed om ons vertrek en dat van Amy Forrester te beletten. Den volgenden avond verliet de 'Atrato' Barbados, en na afscheid te hebben genomen van Tranby, stoomden Jack, zijn liefste en ik huiswaarts.

Geen melding werd er tegenover mij gemaakt van den 'Paddesteen' diamant, ofschoon ik reden heb te gelooven dat Hawthorn de nieuwsgierigheid bevredigde van onzen vriend Tom Tranby. vóórdat wij Barbados verlieten, en ik weet ook dat hij den ouden Peter Pegram nog bezocht om aan zijn belofte te voldoen.

Maar wat mij betreft: Hawthorn's zonderlinge ontdekking werd mij eerst na het diner op Zaterdagavond verklaard.

Toen riep hij mij in zijn hut en vertelde mij wat er nog te vertellen viel. De lezer weet misschien Brodziac's geheim reeds, maar ik moet bekennen dat ik de waarheid nog niet geraden had, vóórdat ik Jack's hut betrad.

Hij zat met Tretton Brodziac's schedel vóór zich en het oorspronkelijke cryptogram daarnaast. In een pillendoos op dezelfde tafel rustte op watten een klein, schitterend voorwerp, dat letterlijk vuur spuwde en even helder scheen te branden als het electrische licht aan den wand der hut daarboven.

'Raad je wat dat is, ouwe jongen?' vroeg mijn vriend, mij de pillendoos in de hand gevend.

'De Paddesteen!'

'Juist, en een zeer wonderbare steen ook! Ik zag van mijn leven nog nooit zoo iets.'

'Waar heb je hem toch voor den drommel gevonden, Jack? Dat ding kon het je toch niet vertellen!' zeide ik, mijn hand op den schedel leggend.

'Dat heeft het gedaan. De vergane hersens daarbinnen verborgen het geheim,' zeide Hawthorn. 'Zie eens, West, dit leelijke gat achter het rechteroor, bedenk dat het door een pistoolschot werd gemaakt en lees dan het cryptogram opnieuw - vooral de aanhaling:

> 'Als de pad, leelijk en giftig,
> Toch draagt een kostbaar juweel in zijn hoofd.'

'Wel, vriend! Daar is zelfs pathos in deze regels als je ze goed leest. Die arme kerel, Tretton Brodziac was zelf de leelijke giftige pad. Leelijk en giftig, dat was zijn verleden en de parel in zijn hoofd, dat waren figuurlijk zijn goede hersens, die hem zijn leven lang den duivel deden spelen, maar letterlijk deze kostbare steen.'

'In zijn hoofd?'

'Ja, daarbinnen. Hij schoot zich door de hersens met den "Paddesteen"-diamant. 't Was een aardig kogeltje. Zoo heb ik het cryptogram gelezen, nadat Amy het mij verbeterde, en ik had gelijk.'

Jack zeide niets, maar opende den schedel voor mij. Hij had het bovengedeelte er afgezaagd en toonde mij de plaats, waar het juweel in de beenderen had gezeten - vijftig jaren lang begraven in deze wonderlijke schuilplaats.

Wat het einde der geschiedenis betreft, zij is heel gewoon. Amy Forrester had gaarne den diamant gehouden, maar Jack zeide dat vijftien duizend pond een veel aangenamer herinnering zouden zijn aan het West-Indische uitstapje, en ik gaf hem gelijk. De heer Fieldes - de diamanten-koopman - slaagde er in een kleinen naijver

op te wekken in de harten van drie bekende verzamelaars, toen de geschiedenis van den beroemden ‘Paddesteen’ bekend raakte, en het gevolg was dat de steen werd verkocht voor niet minder dan 17,000 pond. Natuurlijk was ik Hawthorn's bruidsjonker, en even natuurlijk was het jonge paar het gelukkigste paar dat ooit zijn wittebroodsweken begon.

Voordat hij trouwde, zond mijn vriend een wonderlijk geschenk aan onzen vijand in Barbados, en ik heb mij dikwijls afgevraagd, welk gezicht mijnheer Aaron Benyon wel zette, toen hij twee jonge bloedhondjes ontving, zoo wat twee maanden na den dood zijner vreeselijke dieren. Jack behield intusschen, behalve juffrouw Forrester, nog een herinnering aan zijn bezoek aan Barbados.

Op een kast in zijn studeerkamer staat de bruine schedel van Tretton Brodziac. En op winteravonden, als de gordijnen neerhangen en het licht hier en daar flikkert tusschen Hawthorn's wonderlijke eigendommen, dan grijnslacht het doodshoofd vroolijk en wenkt zelfs een groet naar den man, die het geheim van den doode zoo goed raadde.

Een handvol zout.

Aan 't einde van een onaanzienlijke straat in Algiers staat een klein, rose beschilderd huis, met smalle getraliede vensters, de verdieping gelijkvloers overgevuld met stoffen, zijden sjerpen, galons, goud- en zilverborduurwerk, kaftans, burnous, hangend aan haken.

Achter in den winkel zit onafgebroken de oude koopman Yousouf. Zijn oogen, samengetrokken door dikke roode oogleden, gaan beurtelings van een groot geopend register vóór hem op den lessenaar naar de schragen buigend onder den last der koopwaren.

Yousouf was schijnbaar koopman in stoffen en kleederen, in werkelijkheid koopman in geld, woekeraar. Sedert de dertig jaren, dat hij zijn vader was opgevolgd, hadden zijn kleine handelszaak en zijn groote schurkerijen steeds gebloeid; geen wonder ook, want hij verheugde zich in de deugden en ondeugden, die 't meest geschikt zijn om rijkdommen op te stapelen en te bewaren: orde, gierigheid, doorzicht, geslepenheid.

Hij bezat tegenwoordig groote eigendommen in Frankrijk en Algerië en aanzienlijke kapitalen, verstandig geplaatst in de zekerste banken en de voordeeligste ondernemingen.

Intusschen ging hij voort met zijn onaanzienlijken handel, zonder iets te veranderen aan zijn gewoonten, matig, sober, nederig, hard voor zich zelf, hard voor anderen.

Deze aanbidder van het gouden kalf had slechts één

kwetsbare plek; in een klein hoekje van zijn hart had zich de vaderliefde verscholen.

Hij bezat een eenigen zoon, op wien al zijn trots, in 't diepste van zijn wezen teruggedrongen, zich gevestigd had. Die zoon was de levende vorm van de toekomstige wraak, die hij nemen wilde op een door hem verachte maatschappij.

Arabieren en Europeanen voelden voor hem slechts haat en verachting en spaarden hem de uitingen hunner gevoelens niet, behalve op de dagen als de Arabieren met een trotsche waardigheid, de Europeanen met zekere lage gemeenzaamheid, die niet minder vernederend was voor Yousouf als schandelijk voor hen zelf, hem een leening kwamen afbedelen tegen woekerrente.

Yousouf verdroeg alles zonder klagen. Hij had immers zijn zoon! Wat 'n opofferingen voor dien zoon Daniel! eerst het onderwijs op het Algiersche lyceum, toen het Lycée Louis le Grand in Parijs; eindelijk de hoogere studiën in de Rechten.

Yousouf wilde dat zijn zoon alle geheimen der wet, alle verfijndheden der proceduren zou leeren kennen; hij wilde dat hij even bekwaam zou worden om te spreken, als aantrekkelijk in gezelschap en moedig tegenover het volk.

‘Hij moet een goed advokaat worden, een deskundige in zaken, hij moet meedoen in den politieken strijd en, daar hij kundigheden zal hebben en fortuin, zoo zal hij zeker slagen. Zijn fortuin zal vermeerderen en zijn invloed aangroeien. Gij, die zijn armen, geduldigen, nederigen vader met beleedigingen overlaadt, gij zult hem tot meester krijgen. Uw lot, uw eerzucht zullen van hem afhangen; gij zult u voor hem moeten krommen en, als knechten, wachten in zijn voorkamer.’

En Daniel had zijn vader geen teleurstelling bereid; kort gehouden met geld, maar toch voorzien van een voldoend maandgeld had hij de dwaasheden en onhandigheden der jeugd vermeden, goed zijn tijd gebruikt op school, schitterende zegepralen behaald en langzamerhand, geleid door zijn erfelijk instinct, zich in de wereld gedrongen, bij de menschen, die hem nuttig konden zijn.

Het oogenblik was nabij, dat de jonkman zou worden beschouwd als een kracht in de Republiek, waarop men rekenen kon, dat zich een bepaalde loopbaan voor hem zou ontsluiten, die hem den weg zou banen tot de hoogste betrekkingen.

Hij stelde zich candidaat voor de Kamer; zijn vader had door wijze maatregelen bij zijn schuldenaren en bij nieuwe leeners zijn verkiezing verzekerd.

Met een overdreven voorzichtigheid schreef hij zijn zoon:

‘Kom niet te spoedig terug, des te minder zal men tijd hebben je te ondervragen, nog minder zul je gevaar loopen door je antwoorden ontevredenen te maken. Men kent je van reputatie, men is gunstig voor je gestemd door je verdienste en je succes ook wel, maar vooral door zijn verplichtingen jegens je vader. Kom eerst als ik je waarschuw op het gunstige oogenblik!’

Met hoeveel innige vreugde zag de oude Yousouf zich reeds omringd door ieders eerbied en achting, hij, de vader van een aanstaanden volksvertegenwoordiger, een volksregeerder, misschien weldra een minister.

Wat verheugde hij zich nooit iets weggegeven, alles zoo duur mogelijk verkocht te hebben en zich langs wettelijken weg, zooveel hij kon, van het goed van anderen te hebben meester gemaakt!

Zijn verbazing was onuitsprekelijk, toen op zekeren avond arme menschen, ademloos van een haastigen loop, voor zijn winkel stilhielden om hulp te vragen.

Sedert jaren joeg hij alle bedelaars weg, zonder hun ooit de kleinste aalmoes te geven; geen hunner bleef dan ook aan zijn deur stilstaan. En allen, die niet gedreven

werden door den nood om geld te leenen op een degelijk pand, spuwden voor zijn woning en zonden een vloek naar hem op.

Deze haastig toegeschoten mannen zeiden hem:

‘Een man is neergevallen op den weg, op geen mijl afstand van hier; met brandewijn en brood kunnen wij hem op doen leven. Geef ze ons!’

Hij fronste de wenkbrauwen, verwrong zijn lippen in een leelijken lach en zond hen met ledige handen weg.

‘Ben ik dan verantwoordelijk voor de vagebonden, die op de groote wegen slapen?’ vroeg hij.

Zij gingen en kwamen spoedig terug.

‘Deze man is ter aarde geworpen door zijn hollend paard. Hij heeft geen voedsel noodig, maar de zorgen van een dokter. Wij moeten een draagbaar hebben om hem in de stad te brengen. Heb je er geen?’

‘Ja zeker!’

‘Leen ze dan!’

‘Ik kan ze niet leenen, maar betaal 4 francs, dan zal ik ze u verhuren.’

‘Wij hebben geen geld,’ antwoordden de mannen.

Zij gingen heen en kwamen spoedig terug.

‘De man gaat sterven, geef een laken om hem te begraven.’

‘Bespot je mij?’ riep hij woedend, ‘en laat je mij niet met rust? Als ik lakens moest leveren aan alle stervenden, dan zou mijn winkel niet groot genoeg kunnen zijn. Geef 8 francs en ik zal je een zindelijk, stevig laken bezorgen, kijk eens aan, zooals dit; je kunt er geen beter vinden, al betaal je ook meer.’

‘Wij hebben geen geld,’ antwoordden zij, ‘wij vragen u een aalmoes voor een stervende.’

Zij gingen weer heen en kwamen spoedig daarna terug.

‘De man is dood en hij heeft gevraagd naar u gebracht te worden om er gewasschen en begraven te worden!’

‘Hij was gek,’ gilde Yousouf, razend van toorn, bij de gedachte dat deze mannen zich hadden verbonden om hem te bespotten. ‘Je hebt gezworen mij te storen in mijn rust of mijn bezigheden. Ik wil je lijk niet.’

‘Wat moeten wij er mee doen? Het zal bederven.’

‘Welnu, zout het in!’ antwoordde hij op spottenden toon.

‘Zul je ten minste zout geven?’ vroeg er een spottend.

'Daar!' zeide hij boosaardig.

En hij stortte een handvol zout uit in de geopende burnous van hem, die 't laatst had gesproken.

Zij gingen en keerden spoedig daarop weer terug. Nu droegen zij in een ouden kaftan een langwerpige vracht, die zij ondanks Yousouf's weigering in het kantoor nederlegden.

'Wat is dat? Breng den doode weg! Is mijn winkel een kerkhof? Met welk recht verpest jelui mijn huis door dat lijk? O, als mijn zoon...'

Een der dragers viel hem in de rede:

'Wij brengen je je eigendom terug; het zout, dat je gegeven hebt, is er ook. Zie maar!'

Door een akelig voorgevoel gedreven, rukte de vrek een slip van den kaftan weg. Eerst zag hij zijn handvol zout - toen het gezicht van den doode... en... hij slaakte een gil van wanhoop en schrik.

Hij had zijn zoon herkend.

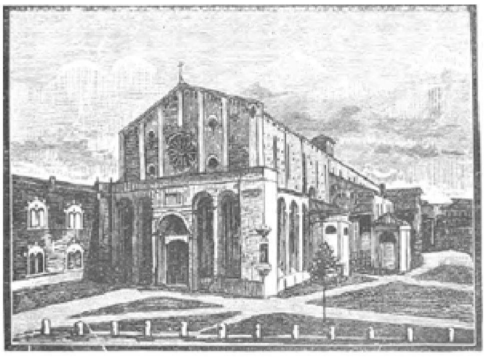

De 'Chiesa degli Eremitani' te Padua.

Prins Willem George Frederik van Oranje-Nassau. Met drie afbeeldingen.

De naam van dezen in Padua jong gestorven Hollandschen Prins is in de laatste weken in aller mond geweest; het plan van het overbrengen van zijn stoffelijk overschot naar de grafkelders der Oranje-Nassau's in Delft, bracht zijn aandenken bij het tegenwoordig geslacht weer in herinnering.

Zooals men weet was prins Frederik de broeder van onzen eersten koning Willem I; deze veelbelovende vorst bereikte slechts den ouderdom van 24 jaren; hij volgde zijn vader, Stadhouder Willem I, in de verbanning en nam dienst in het Oostenrijksche leger, waarin hij weldra, ondanks zijn jeugd, met de waardigheid van Veldmaarschalk werd bekleed.

De archieven van Weenen, Berlijn en Londen, zijn eenstemmig in zijn roem. Lord Malmesbury, de beroemde diplomaat, beweerde dat zijn talenten die van zijn ouderen broeder nog verre overtroffen. De minister Thuijnt, te Weenen, was ook vol lof over den Hollandschen prins en stelde reeds in Juni 1798 voor, hem met het opperbevel over het Oostenrijksche leger in Italië te belasten.

De gezondheid van den prins was echter zeer zwak ten gevolge van een nimmer genezen verwonding, ontvangen bij Werwick den 13 September 1793. Hij verliet den 28 April 1798 Engeland, waar zijn ouders in ballingschap leefden, weinig vermoedend hoe het een afscheid voor het leven zou zijn, dat hij nam van hen en van de Engelsche prinses Marie, die in stilte met hem verloofd was en voor wie hij een groote genegenheid schijnt gekoesterd te hebben. Over Brunswijk, waar zijn zuster, prinses Louise, woonde, begaf hij zich naar Weenen, waar hij op een wandelrit in het Prater van het paard viel en ongelukkig op de oude wond in zijn rechterschouder terechtkwam. Hoewel nog niet bekomen van dit ongeval, vertrok hij naar Padua, om de aldaar gelegerde troepen in oogenschouw te nemen. Reeds een maand later keerde hij naar Weenen terug om verslag van zijn bevindingen te doen.

Den 14 November 1798 werd hij officieel benoemd tot opperbevelhebber van het Italiaansche leger, een groote onderscheiding, maar tevens ook een zware last voor zijn zwakke schouders; niettegenstaande het ongunstige weder begaf hij zich dadelijk op reis en bereikte na een zwaren tocht langs bergpaden en door gedeeltelijk overstroomde streken den 27 November Padua, waar hij zijn hoofdkwartier nam ten huize van markies Gabriel Orologio. Hij nam met de grootste energie zijn plichten waar en scheen onvermoeid in de uitoefening daarvan. Maar hierdoor vergde hij te veel van zijn afgetobd lichaam; de voor Italië ongewoon lage temperatuur in den winter van 1799 werkte slecht op zijn zwakke borst, en hij had de grootste moeite zich staande te houden. Toch ontzag hij zich niet in een kouden nacht per trekschuit de reis te maken naar Venetië, waar hij den 21 December over de troepen een wapenschouwing hield; eindelijk werd de koorts zoo hevig dat hij zich moest nederleggen; nog verzuimde hij zijn werkzaamheden niet, liet zich van alles op de hoogte houden en schreef zelf aan zijn familie.

Maar de koorts werd steeds heviger, en nu en dan kreeg de zieke zelfs stuipen. Zijn trouwe vriend, De Perponcher, en zijn lievelingshond Krebs, verlieten zijn legerstede niet. In Padua koesterde men de grootste sympathie voor den zieken opperbevelhebber; in de kerken werd driemaal daags voor zijn herstel gebeden. De geneesheeren verdrongen zich om zijn legerstede, het mocht niet baten, den 6 Januari 1799 gaf hij den geest; de namen van zijn moeder en prinses Marie waren de laatste, die hij fluisterde. Hij stierf in de armen van De Perponcher, die eenige vlokken van zijn hoofdhaar afknipte om aan zijn dierbaren als herinnering te kunnen overhandigen.

Met de grootste eerbewijzingen werd hij begraven in het toenmalige klooster der Eremitani. Groote droefheid overstelpte zijn ouders, maar vooral zijn moeder en zuster. Het duurde lang vóórdat zij het verlies van hun dierbaren 'Frits' te boven kwamen; al hun ge-

negenheid brachten zij thans over op den tweeden zoon van den Erfprins, zijn petekind, ons later zoo goed bekend als de hooggeachte Prins Frederik.

Eerst in 1806 veroorloofden de onrustige tijdsomstandigheden een monument op zijn graf te doen plaatsen; aan het overbrengen van het stoffelijk overschot naar

Gy wandlaar die dit Graf genaakt,
En niet voor Godsdienst in opregte liefde blaakt.
Geen Heldenmoed waardeerd, sta stil, en treed niet nader,
Ontheilig 't Graf niet van een vriend van deugd en pligt,
Het is held FREDERIK *die hier begraven ligt,*
Een schrik voor 's vyands oog en voor zyn volk een vader.

den grafkelder in Delft viel toen niet te denken.

De prinses-douairière van Nassau - de Stadhouder Willem V was kort te voren overleden - liet door haar zoon, prins - later koning - Willem, een monument bestellen bij den beroemden beeldhouwer Canova, in Rome; het werd in 1807 te Padua geplaatst. Wij geven van dit prachtige bas-relief een gravure. Het stelt een levensgroot vrouwenbeeld voor, de Romeinsche Piëtas, met den ooievaar, het symbool van kinder- en ouderliefde, er naast.

Het is aan de piëteit onzer geëerbiedigde Koningin-Regentes te danken, dat er eindelijk stappen gedaan werden om het stoffelijk overschot van den bloedverwant harer Koninklijke Dochter uit den vreemde te doen overbrengen naar den vaderlandschen grond, opdat het voortaan rusten zou tusschen zijn familieleden in den vorstelijken grafkelder van Delft. Na vele bezwaren, door de diplomatie gelukkig overwonnen, was het eindelijk vastgesteld dat H. M's. stoomschip ‘Van Speyk’ het vorstelijke lijk van Venetië zou afhalen, nadat het

vooraf in Padua opgegraven en met den vereischten eerbied daarheen vervoerd zou zijn.

Alles was voorbereid om de overbrenging zoo plechtig mogelijk te doen plaats hebben; ook het ter nagedachtenis van den Prins opgericht, door Canova vervaardigd, gedenkteeken, zou tegelijkertijd worden overgebracht.

Omtrent de plaats, waar de overledene rustte, scheen geen redelijke twijfel te kunnen bestaan. Blijkens officieel proces-verbaal

Gedenkteeken op het graf van Willem George Frederik, Prins van Oranje en Nassau.

toch van 1815, dat berust in het gemeente-archief van Padua en door wereldlijke en kerkelijke overheden is geteekend, werd, in verband met uit te voeren maatregelen van kerkbouw, met toestemming van de hooge bloedverwanten des overledenen en na verkregen machtiging van den Keizerlijk Koninklijken prefect en van den burgemeester van Padua, op dien dag het graf, waarin de Prins sinds 1799 rustte, geopend.

Het stoffelijk overschot werd gesloten in eene looden kist en deze laatste weder in eene andere kist van larynx-hout, waarna deze werd overgebracht en ter aarde besteld in een nieuw graf, gelegen aan de buitenzijde der sacristie van de kerk der Eremitanen te Padua, terwijl het graf werd gesloten met eene daartoe bestemde

marmeren plaat met opschrift. Het door Canova vervaardigd grafmonument, dat tot op dit tijdstip zich op eene andere plaats bevond, werd tegelijkertijd van daar overgebracht en geplaatst midden aan den zijwand van de kapel der sacristie.

Hier werd het vorstelijk graf ter prooi aan droevige verwaarloozing, de bewaarplaats van het kostbaar gebeente raakte langzamerhand in geheel verval; weinigen wisten meer, dat hier een prins uit het doorluchtige huis van Oranje, een Oostenrijksche Veldmaarschalk begraven lag, totdat eindelijk de sympathie der Doorluchtige Vrouwe een einde trachtte te maken aan dezen treurigen toestand.

Krachtens de bevelen van H.M. de Koningin-Weduwe-Regentes, hadden de gezant der Koningin te Rome, de heer Westenberg, alsmede de adjudant der Koningin, baron Sirtema van Grovestins, zich in Mei naar Padua begeven, ten einde tegenwoordig te zijn bij de opgraving van het stoffelijk overschot te Padua en de overbrenging daarvan naar de 'Van Speyk', die ter reede van Venetië lag.

Z.M. de Koning van Italië had zijn adjudant, den luitenant-kolonel graaf Greppi, naar Padua afgevaardigd, ten einde bewijs te geven van zijn belangstelling in de voorgenomen plechtigheid en om voorts den lijkwagen naar Venetië te begeleiden. Zoowel te Padua als te Venetië hadden overigens de burgerlijke en militaire overheden

alle maatregelen beraamd, ten einde de opgraving en overbrenging met al de eerbewijzen te doen plaats hebben, welke aan de doorluchtige geboorte en den hoogen rang van den overleden Prins verschuldigd waren.

Met volledig vertrouwen in het officieel proces-verbaal van 1815, werd op 26 Mei, op de daarin aangewezen plaats, in tegenwoordigheid van den gezant en den adjudant der Koningin, en van hooggeplaatste wereldlijke en geestelijke autoriteiten met de opgraving aangevangen en deze twee dagen lang voortgezet zonder echter tot eenig gunstig resultaat te hebben geleid, hetgeen evenmin het geval was met nauwkeurige onderzoekingen, op andere plaatsen ingesteld, zoodat op 31 Mei j.l. daarmede werd opgehouden.

Het monument, ter nagedachtenis van den overleden Prins opgericht, is met H.M. oorlogschip 'Van Speyk' naar Nederland overgebracht, om in den grafkelder van Delft te worden bijgezet.

Gelukkig echter is later het gebeente van den Prins toch nog gevonden, dank de opgravingen in den kloostertuin; zij waren in een kistje weggeborgen en om onbekende redenen verder overgebracht. Baron Sirtema van Grovestins vertrok weer per spoor uit Den Haag om het vorstelijk overschot te halen; het werd in allen eenvoud den 3^{den} Juli te Delft bijgezet, zoodat nu eindelijk Prins Willem George Frederik van Oranje-Nassau een rustplaats gevonden heeft naast zijn roemrijke voorouders en bloedverwanten.

Bij grootmoeder.

Waar kan je beter zijn, klein Liesje, dan bij grootmoeder? Grootmoeder heeft zulke heerlijke dingen in voorraad, waarvan de beste voor Liesje nog niet goed genoeg zijn. En grootmoeders schoot is zoo makkelijk, en altijd is zij even toegevend en vriendelijk; zij knort en vit nooit, ten minste niet op Liesje - zij verwent haar een beetje - misschien meer dan goed voor haar is - maar dit zal Liesje haar niet verwijten, want Liesje vindt zoo'n beetje verwennen wel prettig.

En grootmoeder wordt niet moede haar kleindochter te beschouwen; zij is voor haar alles wat er lieftalligs en verrukkelijks in de wereld is. Zij voelt zich met Liesje op de knieën weer jong: zij houdt zelf haar eersteling op den schoot, zij ziet zich nog zoo jong met een liefdevollen man naast zich, zij doorleeft nog eens dien heerlijken tijd van haar eerste huwelijksdagen, toen alles rondom haar nog zonneschijn was en geluk en liefde. Zoo spoedig, helaas! kwam de ernst, die het voorhoofd rimpelde, en de zorg, die haar gestalte kromde, en vloeiden de tranen die haar oogen dof maakten.

Maar wat nood? Alles is geleden; haar blijft de herinnering nog aan zooveel geluk en vreugd en - vooral, zij houdt op haar knieën het kind van haar kind - lief, klein Liesje!

Een 'condottiere'.

Eenige maanden geleden werd onder groot eerebetoon lord Frederik Leighton, president van de Engelsche Koninklijke Academie, in de St.-Paulskathedraal te Londen ter ruste gelegd. Over de verdiensten van dezen in Engeland zoo hoogst

populairen schilder mogen de meeningen verschillen, er bestaat echter slechts één roep over zijn groote bekwaamheden en verfijnden tact als voorzitter van deze kunstinstelling.

Bij een indrukwekkend uiterlijk, dat zelfs tot het laatst van zijn leven den indruk maakte van een machtige persoonlijkheid, voegde hij de meest verfijnde manieren, uitgebreide kennis en ontwikkeling en strikte rechtvaardigheid. Hij vervulde zijn talrijke plichten in dit moeilijk ambt met de meest gewetensvolle trouw en won daardoor de achting en genegenheid van alle Engelsche kunstenaars. De eerbewijzingen ontbraken hem dan ook niet bij zijn leven; nog slechts zeer kort voor zijn dood verhief koningin Victoria hem tot het Lordschap.

Wij geven hier een afbeelding van een zijner meest bewonderde schilderstukken, de ‘Condottiere’ (Italiaansche partijhoofdman) genaamd en in 1872 voltooid. De schilderstukken van lord Leighton voldoen als gravures beter dan in het origineel, daar de kleur altijd zijn zwakste en de teekening zijn sterkste zijde was.

Een komplot aan boord. (*Naar het Engelsch van* Reginald Mustner.)

Reeds twee weken lang had ‘*De duikende Stormvogel*’, een groote driemast-schoener, zich een weg gebaand door de kalme wateren der Stille Zuidzee, met een gelijkmatigheid om wanhopig te worden. Sedert wij de haven verlaten hadden, was niets - zelfs geen dreigende storm of geen stijve labberkoelte - neen, letterlijk n i e t s de eentonigheid komen verbreken!

Het schip was bestemd naar Rio de Janeiro, de hoofdstad van Brazilië, met een lading tarwe, en ik was de éénige passagier aan boord, - dit zeereisje deed ik tot herstel van mijne geschokte gezondheid, op dringenden raad van mijn geneesheer. Het had tot gezagvoerder een stoeren ouden zeeman, kapitein Collins, iemand die bij de eerste kennismaking wel wat stroef, koel en afgemeten scheen, maar die - in mijn geval ten minste - juist het tegenovergestelde bleek te zijn, want ik ondervond al spoedig, dat hij een goed, opgeruimd en hartelijk reismakker voor mij was. Tegenover zijn equipage was hij streng, maar toch volstrekt geen dwingeland, - en in 't vertellen van geschiedenissen had hij zijn weergà niet.

Maar intusschen hadden wij op deze reis toch niet tot het laatste oogenblik over eentonigheid te klagen. Weldra kwamen er teekenen van eene zonderlinge en onheilspellende verandering.

Op zekeren dag, omstreeks het middaguur, in het begin van de derde week, werd een der matrozen, Bates

geheeten, in de boeien gesloten wegens het toebrengen van een slag met een splitijzer aan een baksmaat, wiens arm dientengevolge gebroken was. De straf was ongetwijfeld dubbel en dwars verdiend, maar toch werd er hier en daar onder het volk gebromd en gemopperd, en vertoonde er zich meer dan één boos gezicht, want

BIJ GROOTMOEDER. Naar G. Jakobides. (Zie blz. 179.)

Bates, wiens éénig gebrek in een driftig en opvliegend karakter bestond, was over 't algemeen zeer populair. Maar toen de ongelukkige den volgenden morgen dood in zijne boeien werd gevonden, begonnen de dingen er slecht uit te zien voor den kapitein en zijne stuurlui.

Er was geen spoor van een verwonding of een worsteling op het lichaam van den doode te bekennen; maar de lucht in het vooronder, waar hij opgesloten was geweest, was in hooge mate bezwangerd met den geur van chloroform. Ik meende de aandacht van den kapitein op deze omstandigheid te moeten vestigen, maar hij was van oordeel, dat ik mij vergist had, en wilde zich niet laten overtuigen, zelfs toen de bootsman en een der stuurlui verklaarden, dat zij dezelfde waarneming gedaan hadden als ik. Hij verzekerde, dat er geen grein van dat goedje aan boord was, en ook nooit was geweest. En zoo gebeurde het, dat de arme Bates in de diepte der zee werd begraven, en wel op hetzelfde oogenblik waarop hij anders in vrijheid gesteld zou zijn.

Om acht glazen in den volgenden nacht, toen de eerste stuurman aan dek ging, om zijn kameraad af te lossen, was laatstgenoemde verdwenen, zonder dat men hem ergens terug kon vinden. Ik stond op dat oogenblik tegen den bazaansmast een pijp te rooken, toen er alarm gemaakt werd, en ik had er op kunnen zweren, dat ik een half uur geleden weer de lucht van chloroform in den neus had gekregen, hoewel die omstandigheid mij eerst weer te binnen schoot, toen de vreeselijke kreet: ‘een man overboord!’ zich plotseling hooren liet en alle hens aan dek kwam. Een boot, waarin

de eerste stuurman en vier matrozen plaats zouden nemen, werd terstond te water gelaten, het schip wierp een anker uit, en twee uren tijds werden zoek gebracht met vruchtelooze nasporingen. Middelerwijl werden alle toegankelijke ruimten in het schip, dat zich daar ter plaatse aanhoudend voor- en achterwaarts wendde, zorgvuldig doorzocht, maar ook dit was en bleef even vergeefsch. Eindelijk en ten laatste werden de onderzoekers weder aan boord gehaald, en zette het schip zijne reis voort.

De kapitein zou nu beurtelings de wacht betrekken met den tweeden stuurman, en alles ging weer zijn gewonen gang tot den volgenden nacht, of liever tot den vol-

EEN CONDOTTIERE. Naar F. Leighton. (Zie blz. 179.)

genden ochtend: vier glazen van de eerste wacht. Want toen hij nu boven kwam om den stuurman af te lossen, was deze nergens meer te vinden. Dezelfde pogingen werden in 't werk gesteld om den vermiste te zoeken, maar met dezelfde resultaten als den vorigen nacht, - en de kapitein was bijna razend van woede en spijt. Hij was niet alleen diep bedroefd over den dood zijner beide stuurlieden, maar ook grootelijks geergerd en verbijsterd door de raadselachtige wijze, waarop zij verdwenen waren.

In beide gevallen was het water, afgezien van een zware deining, betrekkelijk kalm geweest: de wind slechts krachtig genoeg om de zeilen te doen bollen, en een mooie lucht met sterren. Dit in verband gebracht met het feit, dat beide stuurlui bekend stonden als ervaren zwemmers, zoodat zij, in gewone omstandigheden, best in staat zouden geweest zijn om zich uren lang boven water te houden, maakte de zaak des te geheimzinniger. Maar toch wilde de kapitein nog niet erkennen, dat de aanwezigheid van chloroform - wanneer daar dan al sprake van kon zijn - iets met het raadsel te maken had.

In den loop van den middag na de tweede verdwijning riep de kapitein mij in zijne kajuit, sloot en grendelde de deur, en noodigde mij met een wenk uit om plaats te nemen op een stoel bij een klein tafeltje. Ik zag nog niets bijzonders in dit alles, en meende dat hij eens ernstig onder vier oogen met mij wilde spreken over zijne zorgen. Maar toen hij zich op een stoel tegenover mij had nedergezet, bemerkte ik, dat zijn gelaat doodsbleek was en hij zijne lippen vast op elkaar had geklemd.

‘Mijne beide stuurlui zijn vermoord geworden, mijnheer Vincent!’ sprak hij met een gesmoorden snik.

‘Vermoord?!’ riep ik uit. ‘Ik heb reeds van het eerste oogenblik af gedacht, dat er iets achter zat! - Hebt gij het een of ander bewijs?’

‘Het beste bewijs van de wereld! - Gij hebt dien langen Deen, Qvistgard, toch wel eens gezien?’

‘Dien man met zijn vriendelijk, zachtmoedig gezicht en zijn rooden baard?’

‘Juist!’

‘Zeker ken ik hem! Maar dien verdenkt ge toch niet, hoop ik?’

‘Natuurlijk niet. Integendeel: er is een oproer in aantocht, en hij - - Maar hier hebt ge een briefje, dat hij mij een oogenblik geleden in de hand heeft gestopt. Lees het zelf maar eens. Wanneer gij en ik en deze trouwe knaap dien vijftien schurken niet te sterk of te slim af zijn, kunnen wij ons als ter dood veroordeelden beschouwen!’

Met een gezicht dat even wit moet geweest zijn als dat van den man tegenover mij, en met een hand die alles behalve vast was, nam ik het stukje papier op, dat de kapitein op de tafel had geworpen, en las ik het volgende:

> ‘Kapitein! - Ik heb een afschuwelijk komplot ontdekt. De geheele bemanning, behalve ik, heeft een samenzwering gesmeed. De beide verdwenen stuurlieden zijn door een slag op het hoofd bedwelmd, en daarna over boord geworpen. Gij zult hetzelfde lot ondergaan, als gij vannacht op dek komt om de wacht af te lossen, tenzij gij u door deze waarschuwing laat weerhouden. Kom mij opzoeken, tien minuten vóór het einde van de tweede hondenwacht, vlak achter het groote valluik, dan zal ik er u alles van vertellen. Draag inmiddels zorg, niet met mij te spreken of mij te laten roepen, want wij worden nauwlettend bewaakt. Men veronderstelt, dat ik op de hand van het scheepsvolk ben. De minste of

> geringste vergissing zou noodlottig kunnen worden. Zeg er niets van aan den passagier. Misschien is hij te vertrouwen, maar ik betwijfel het. Om Godswil, kapitein, kom niet in de nabijheid van de verschansing!'

'Zeg er niets van aan den passagier!' mompelde ik, terwijl ik den kapitein weer aanzag, niet alleen met afgrijzen vervuld over den inhoud van het briefje, maar verbaasd en geërgerd over de allesbehalve vriendelijke opmerking aan mijn adres. Doch de kapitein, die mijne gedachten geraden scheen te hebben, poogde ze mij terstond uit het hoofd te praten:

'Dat is volstrekt zoo kwaad niet gemeend, waarde heer Vincent! De knaap is alleen maar wat óvervoorzichtig. Doch dat moet ge hem niet kwalijk nemen. Ik voor mij zou u gerust het geheele schip durven toevertrouwen, en mijn eigen leven bovendien, wat dat aangaat. Zooals gij ziet, heb ik u reeds een bewijs van mijn vertrouwen gegeven, door u dit briefje te laten lezen. En nu zou ik graag goeden raad van u willen hebben. Op uw bijstand zal ik ongevraagd rekenen, als het beslissende oogenblik daar is.'

'Dank u, kapitein,' antwoordde ik. 'Om al dadelijk te beginnen: ik zou in geen geval op dek verschijnen voordat het tijd is om met den Deen te spreken, als ik u was.'

De gezagvoerder had inmiddels tot op zekere hoogte zijne kalmte en zelfbeheersching herwonnen, en zat een oogenblik met zijne vingers op de tafel te trommelen.

'Wie heeft nu de wacht?' vroeg ik eindelijk.

'Hutton, die lange matroos met dat roode litteeken boven op zijn hand,' was het antwoord. 'Hij doet thans dienst als eerste stuurman, en ik was reeds voornemens om aan Jones, dien kleinen Schot, morgen den rang van tweeden stuurman te verleenen. Beiden zijn tamelijk ervaren zeelieden, en - - zoo waar als ik leef, ik kan het eigenlijk nog niet gelooven of begrijpen! Ik had er een eed op durven doen, dat die twee mannen even trouw en eerlijk waren als de nu vermoorde stuurluî ooit geweest zijn, totdat ik thans deze waarschuwing van Qvistgard ontvangen heb. Maar hij heeft gelijk, die goede jongen, hij heeft gelijk! En dit is nu eigenlijk altemaal een gevolg van die ongelukkige geschiedenis met Bates. Ik zou wel eens willen weten, wie de belhamel van het oproer is. Als wij dien kerel

konden doodschieten of in de boeien sluiten, zouden de anderen misschien wel bakzeil halen. Hebt gij een pistool?'

'Een klein zakpistooltje,' antwoordde ik.

'Ik heb twee groote pistolen, en óók nog een repeteer-geweer in mijn kist,' ging de kapitein voort. 'Zou het niet mogelijk zijn, het groote valluik van het vooronder eensklaps dicht te gooien, wanneer het meerendeel van die ellendelingen daar beneden hun avondeten verorberen, en den anderen een dosis lood in het schurkachtige lijf te jagen? Ik geloof niet, dat zij gewapend zijn, uitgenomen dat deze en gene een mes op zak heeft. Daarna zouden wij de eerste haven de beste kunnen binnenloopen.'

'Wij moesten liever wachten tot gij met den Deen gesproken hebt,' antwoordde ik. 'Hij kan u misschien zeggen, wie de aanvoerder is.'

Meer dan een uur lang bleven wij nog verder over ons plan spreken, maar zonder dat het ons gelukte, tot een bepaald besluit te komen. Eindelijk kwamen wij overeen, dat ik op dek zou gaan, om te zien of ik daar wellicht wat meer van de zaak te weten kon komen. Een half uur daarna kwam ik terug; maar het nieuws, dat ik meebracht, was niet zeer verblijdend. De matrozen stonden hier en daar in groepjes geheimzinnig te praten, en toen ik in hunne nabijheid kwam, verstrooiden zij zich ijlings naar alle kanten. De lange Deen leunde met zijne armen op de verschansing, dicht bij het log, zonder zich te bewegen of een woord te spreken, en schijnbaar met de grootst mogelijke aandacht starend naar de klotsende, met schuim getopte golfjes in het zog van het schip.

Vóór zonsondergang waren al onze wapens geolied, terdege onderzocht en geladen, - waarna de kapitein en ik de revolvers voor onze persoonlijke verdediging bestemden, en het geweer voor den Deen overlieten.

In den laten namiddag was de lucht bewolkt geworden; somber en onheilspellend daalde de avondschemering over den schoener neder.

'Zelfs de elementen schijnen die vervloekte geschiedenis te willen begunstigen,' sprak de kapitein, toen het zóó donker in de kajuit begon te worden, dat wij elkaars gelaatstrekken bijna niet meer konden onderscheiden; 'en ik heb een gevoel, alsof ik den strop reeds om mijn hals had!'

Zoodra de laatste schemering van het daglicht verdwenen was, klom de kapitein, met een revolver in de hand, de kajuitstrap op en sloop heimelijk naar het dek. Ik ging een eindweegs met hem mede, maar bleef toen overeenkomstig zijne aanwijzingen staan, en wel zoo, dat ik met mijn hoofd en mijne schouders even boven de trap uitstak, waar ik mij nu gereed hield om in geval van nood al de hulp en bijstand te verleenen, waartoe ik in staat was.

Ik geloof niet, ooit zoo'n pikdonkeren nacht gezien te hebben. De lucht was zacht en warm, en de nu en dan uitschietende windvlagen sprenkelden eenige verkoelende regendroppels tegen mijn gelaat, terwijl ik mijn revolver in de hand hield en de verdwijnende gedaante van den kapitein in 't oog trachtte te houden. Maar ik verloor hem bijna oogenblikkelijk uit het gezicht, en ten gevolge van den fluitenden wind door het touwwerk, het kraken der masten en het geklapper van de tegen elkaar slaande einden der ra's, kon ik, nadat hij een half dozijn schreden gedaan had, zijne voetstappen reeds niet meer hooren. Hij had geen lantaarn bij zich, maar aan den voor- en achtersteven glinsterden allerlei lichten, die verward door elkaar dansten en zweefden, als echte dwaallichtjes. Er bevond zich evenwel niemand in de nabijheid van het groote valluik, de plaats der samenkomst.

In angstige spanning bleef ik wachten, vijf, tien, vijftien minuten, voor zoover ik het verloop van den tijd kon berekenen, - zonder dat ik taal of teeken van den kapitein zag of hoorde. Eindelijk kon ik die onzekerheid niet langer uithouden, en begon ik langzaam naar den boeg te loopen.

Toen ik in de nabijheid van het groote luik gekomen meende te zijn, en juist weer wilde blijven staan, stiet ik met mijn voet tegen iets aan en viel ik... De planken van het dek schenen zich te openen en mij te verzwelgen...

Nog terwijl ik door de ledige ruimte nederdaalde, begreep ik wat er gebeurd was: het luik had opengestaan, en ik was in het ruim gevallen. Een seconde later voelde ik, dat ik tusschen twee zakken tarwe lag en meer verschrikt dan gekwetst was, - maar te midden van chloroformdampen, die mij bijna deden stikken. Terwijl ik een poging deed om op te staan, bemerkte ik, dat ik mij niet in volslagen duisternis bevond, - en dat er van een of ander punt, maar niet van boven, een zwak licht kwam, daar hield ik mij verzekerd van. Eindelijk klonk mij uit de richting van den voorsteven een gesmoord gekerm in de ooren; en toen ik over mijn schouder omkeek, zag ik de omtrekken van een bukkend man verlicht door het schijnsel van een lantaarn, die op ongeveer een meter of zes afstands tegenover hem hing.

Met groote moeite gelukte het mij, weer op de been te komen; en ik deed juist moeite om naar voren te loopen, toen het schip een zijwaartsche slingering maakte en ik languit tegen den wand werd gesmakt. Vóór en aleer ik weer kon opstaan, had de gebogen gedaante zich plotseling opgericht, - en nu herkende ik den langen Deen. Onder het mompelen van eenige onsamenhangende woorden nam hij de lantaarn op, en stapte hij er mede naar de plek, waar ik het eerst was neergevallen, aan mijne linkerhand.

Of het kwam door de vrees, of door den schok ten gevolge van het neersmakken tegen den wand, of door de uitwerkselen van de chloroform, die mij weerhielden van een poging om op te staan, zou ik niet met zekerheid kunnen zeggen, - maar ik deed volstrekt geen moeite om een hand of voet uit te steken.

Toen het licht dichter bij mij was, ontdekte ik een touw, dat aan de zoldering hing te slingeren. Zoodra de Deen in de nabijheid van dit touw was gekomen, zette hij zijn lantaarn naast zich neer, wreef zijne groote,

ruwe handen over elkaar met een hard, schurend geluid, en liet een doffen, satanische soort van grijnslach hooren, - een lach die mij de haren te berge deed rijzen. Een oogenblik later was zijne vroolijkheid bedaard, en met de eene hand het touw vasthoudend, nam hij met de andere de lantaarn op. Ik dacht dat hij zijn arm door het hengsel der lantaarn zou steken, en hals over kop door het luik verdwijnen, - maar hij bleek volstrekt geen haast te hebben en begon met een schorre stem te mompelen.

'Tot dusver gaat alles goed, koning Qvistgard!' zeide hij. 'Een millioen pond diamanten, in zijden zakken genaaid, en alles mijn eigendom. O, welk een vorstelijk geschenk voor mijne ebbenhouten prinses! Nu nog slechts veertien dagen, en ik zal hier alleenheerscher zijn. De twee stuurlieden en de kapitein zijn thans mijne koninklijke onderdanen, en morgennacht zal de passagier zich bij hen voegen. Daarna komen de vroolijke Hutton en de kleine Schot, - en zoo de geheele lijst langs. Ha! ha! ha! ha!'

Tot op dat oogenblik had ik nog nooit van mijn leven den ijzingwekkenden lach van een ijlhoofdige gehoord, - maar toch herkende ik dien nu even spoedig, alsof ik van kindsbeen af binnen de muren van een krankzinnigengesticht had vertoefd. Eer ik het zelf wist, waren mijne krachten, of mijn moed, of beiden, plotseling teruggekeerd, en stond ik zoo stil en behoedzaam mogelijk op, waarbij ik tegelijkertijd den revolver ontdekte, die mij uit de hand was gevallen, toen ik op het dek eensklaps struikelde. Het wapen lag bijna vlak voor de voeten van den Deen. Na langzaam en voorzichtig te zijn voortgeslopen, bukte ik even, en stond ik op het punt om den revolver op te rapen; maar nog eer ik hem met mijne hand bereikt had, helde het schip plotseling weer geducht op zijde, - ik bonsde tegen den krankzinnige aan, en wij vielen beiden op den grond.

De revolver ontsnapte mij; het licht in de lantaarn was uitgegaan, en ik hoorde een schreeuw, een snerpende uiting van vrees en angst, zooals alleen een door schrik verbijsterde krankzinnige die kan doen hooren. En toen, - terwijl dat afgrijselijke gegil nog in mijne ooren weerklonk, en de ijzersterke vingers van den razenden Deen zich om mijn hals klemden, werd ik bewusteloos....

Toen ik uit mijne verdooving ontwaakte, lag ik in mijn kooi; het was klaar dag, en Hutton stond naast mijn bed. Zoodra ik mij weer in staat gevoelde om te luisteren en te spreken, vertelde hij mij, dat er zich den vorigen avond, even na donker, een afschuwelijk gegil had laten hooren, dat uit de richting van het groote valluik kwam, - en toen de kleine Schot en verscheidene andere matrozen naar die plek snelden, zagen zij den razenden Deen langs een touw uit het ruim naar boven klimmen. Zoodra hij het dek bereikte, liep hij brullend naar de verschansing, en sprong van daar in zee. Toen men mij vond, was ik meer dood dan levend, - en zoo werd ik naar mijne hut gedragen.

Kort daarna werden de kapitein en de twee stuurluî ontdekt, zwaar geboeid en met een prop in den mond, in de nabijheid van de plek, waar ik het eerst den Deen gezien had. De kapitein herstelde spoedig van de uitwerkselen der chloroform, die de krankzinnige hem had toegediend, en werd tegelijk weggedragen met de beide anderen, die wel nog leefden, maar uren achtereen te zwak en te uitgeput waren om op hunne voeten te staan.

Twee dagen later waren allen hersteld, en had '*De duikende Stormvogel*' weer dezelfde equipage en stuurlieden als vroeger, behoudens de afwezigheid van Bates en van den langen Deen. De geheele reis liep verder goed af.

De muiterij aan boord had eenvoudig in de ziekelijke verbeelding van den krankzinnige bestaan.

Keizer Menelik en zijn hof.
Met twee afbeeldingen.

De regeering van den tegenwoordigen negus of keizer der Abyssinische landen, onder welken naam verscheidene districten en natiën worden saamgevat, die nog niet bepaald onder een en denzelfden, oppermachtigen heerscher vereenigd zijn geweest, is wegens de nederlaag, onlangs door hem aan het Italiaansche leger in Tigré toegebracht, plotseling uit een politiek en militair oogpunt belangrijk geworden.

Het is door keizer Menelik van Shoa, den vertegenwoordiger der aloude dynastie, dat een einde werd gemaakt aan den staat van gisting en verzet, die er heerschte in de noordelijke staten - de streek, waaraan Europa tot 1868, het jaar der Britsche expeditie tegen Theodorus, voor zoover zij iets met het land had uit te staan, den naam van Abyssinië gegeven had, alhoewel het in waarheid slechts een afgebrokkeld onderdeel van het eigenlijke rijk was. Theodorus, gouverneur van Kaëara, had zich in Tigré en voor een deel ook in Amhara met geweld van het gezag weten meester te maken en lag voortdurend overhoop met Shoa, Godjam en met die gewesten, welke de kern van het rijk uitmaken. Een juist verslag van de wijze, waarop de Abyssinische landen tot een geheel werden gemaakt, ontbreekt ons, maar Menelik moet niet beschouwd worden als de opvolger van Theodorus. Hij is een veel grooter vorst, een veel rechtmatiger bezitter van de kroon, die hij draagt, al gaat zijne geslachtslijst terug tot Salomo en de koningin van Saba of niet.

Shoa en zijne vroegere hoofdstad Ankobar werd vroeger hoogst zelden door Europeesche reizigers bezocht. Het ligt zeer afgelegen, in den zuidelijken uithoek, welke door Harrar, Somali, het gebied der Danakil en Gallas wordt ingesloten. De Fransche nederzettingen te Obok, aan den oever van de golf van Tajoara, bijna tegenover Perim en Aden, hebben in de laatste dertig jaren een weg geopend naar Harrar en Shoa, waarheen vroeger slechts de minder toegankelijke weg over Massowah, de aan den noordelijken oever gelegen Italiaansche zeehaven, voerde. Obok en Djebouti, aan den anderen

oever van de golf, zijn aanlegplaatsen van de Fransche stoombooten in den Indischen Oceaan, die op weg zijn naar Cochin-China of Madagascar. Te Harrar, dat onder Arabisch gezag staat, en te Addis-Ababa, de gewone residentie van keizer Menelik, zijn Europeesche handelshuizen gevestigd, waardoor het verkeer met deze plaatsen mede aanmerkelijk is toegenomen. Dit alles heeft eenige bijzonderheden omtrent den vorst en zijne hofhouding tot ons doen doordringen.

Keizer Menelik's regeering is wel niet precies gelijk aan die van een beschaafd

Koning Menelik en koningin Taitou, keizer en keizerin van Abyssinië.

vorst in een beschaafd rijk, maar verkeert toch niet meer in een staat van barbaarschheid; zij berust niet alleen op wereldlijke, maar ook op kerkelijke wetten - op de wetten eener leer, die voor de christelijke door wil gaan en eenige overeenkomst heeft met den Koptischen godsdienst.

Menelik II, keizer van Abyssinië, wordt ons geschetst als een man van meer dan middelbaren leeftijd, met een donkere, gebronsde, bijna tot het zwart overhellende gelaatskleur - de tint van het Ethiopische of Camitische ras, dat volstrekt niet verwant is aan het negerras -, met een aangenaam, opgeruimd gelaat, een korten, grijzenden baard en krachtige, forsche leden. Hij bedient zich van de Amharische taal en is van de Europeesche talen geen enkele machtig; toch is hij zeer goed van Europeesche toestanden en aangelegenheden op de hoogte en informeert altijd met belangstelling naar de nieuwe uitvindingen op verschillend gebied. Waar het politieke of militaire

zaken gold, heeft hij van zijn bekwaamheden reeds meermalen blijk gegeven. Zijne gemalin Taitou is eene vrouw van vrij hooge ontwikkeling en van groote wilskracht; zij is zeer tegen alles wat naar Europeesche invloeden zweemt en heeft een bijzonderen afkeer van de Italianen. Hare gelaatskleur is betrekkelijk blank en in hare jeugd ging zij dan ook voor eene schoonheid door. Beiden leiden een zeer geregeld, ordelijk leven, gaan iederen dag naar de kerk en bezoeken op Zondag de Heilige Drieëenheidskerk, in de onmiddellijke nabijheid van het keizerlijk paleis. Op godsdienstige feestdagen wordt er hier door de geestelijken een gewijde dans uitgevoerd, waarbij zij, onder het zingen van de psalmen Davids, op koperen trommen slaan en met hunne met kruisen gemerkte staven - de symbolen hunner priesterlijke waardigheid - zwaaien. Maar Menelik brengt het grootste deel van zijn tijd door met wereldlijke administratie, met het presideeren van vergaderingen of rechtszittingen, met het inspecteeren van zijne troepen, voornamelijk van de artillerie, welke onder bevel staat van generaal Baltscha, met zijn ministers te raadplegen over verschillende belangen, en met het ontvangen en lezen der depêches, hem met verschuldigden eerbied door de gouverneurs der verschillende gewesten toegezonden.

Altijd wanneer Zijne Majesteit zich in het publiek vertoont, wordt hem een rijk versierde parasol of scherm boven het hoofd gehouden. Zijne kleeding is anders niet weelderig en bestaat uit een gekleurd zijden overkleed, een wit katoenen pantalon en tuniek, een zwart satijnen, met gouden franje versierden mantel, een wit neteldoekschen haartooi en een groot, vilten hoofddeksel. Menelik is een onvermoeid reiziger en trekt steeds met een stoet van hovelingen en bedienden heen en weer ter bijwoning van de plechtigheden, waarmee de aanvang van nuttige werken, als het aanleggen van wegen of bouwen van bruggen, vergezeld gaat. In één woord, er kunnen minder bekwame en ijverige vorsten aangewezen worden dan keizer Menelik II van Abyssinië.

De Gaëbi, het keizerlijk paleis te Addis-Abada, een nieuwe stad, welke op twee dagen afstands van de

oude hoofdstad Ankobar en op acht dagen afstands van Harrar gelegen is, bestaat uit een lange reeks van gebouwen, waarvan sommige een hoogte van twee verdiepingen hebben. Het gedeelte, dat voor den keizer en de keizerin is afgezonderd, draagt den naam van de Elfigne en bevat zeer ruime en weelderig ingerichte vertrekken, waaronder de groote zaal, die met blauw, rood en verguld behang bekleed, met zware, zachte tapijten belegd en met fraaie draperieën, neteldoeksche gordijnen, spiegels en vergulde candelabres versierd is; een met een troonhemel overdekte sofa doet hier dienst voor troon. De bovenvertrekken, de eigenlijke woonkamers van Hunne Majesteiten, zijn zeer ruim, licht en luchtig en aan alle kanten voorzien van balkons en waranden, waar Menelik dikwijls zit met een groote collectie telescopen om zich heen, waarmee hij de omgeving, de stad, de wegen, welke naar zijn hoofdstad en naar zijn paleis voeren, overziet. Hij heeft eene uitgebreide hofhouding, een lijfwacht, een opperkamerheer, een zegelbewaarder, een kanselier, een secretaris, ministers, rent- en stalmeesters en pages. Tot zijne vertrouwde raadslieden behooren Ras Dargué, zijn oom, generaal Jessama, een neef der keizerin, generaal Baltscha, die behalve den rang van commandant der artillerie, ook de waardigheid van eerste opzichter van de vorstelijke hofhouding bekleedt, een Zwitsersch ingenieur, die zeer goed op de hoogte van wetenschappelijke ontdekkingen is, terwijl ook Joseph Negoassie, die eene diplomatieke zending naar Italië heeft volbracht en zeer goed Fransch spreekt, in hooge gunst bij den keizer staat. Bij plechtige of feestelijke ceremoniën aan het hof, zijn deze grootwaardigheidsbekleeders in prachtige en kostbare ambtsgewaden gekleed; de keizer zelve draagt bij zulke gelegenheden een met de effigiën van St. George versierde kroon, waarvan gezegd wordt dat zij zoo zwaar is, dat zij den keizer in het spreken belemmert en dat deze haar ook niet op of af kan zetten, zonder dat zijne pages hem hierin behulpzaam zijn.

Stadstuintje.
Door G. Heuvelman.

Mijne haren zijn grijs, mijne houding is gebogen en mijne oogen zijn dof geworden door het zien van twee en zeventig jaren. Sinds mijn kindertijd is er veel veranderd in en om mij, o heel veel, en al gleed het scheepje van mijn leven meestal kalm voort over de golven van den tijd naar de haven, die ik nu weldra bereiken zal, toch woei er wel eens tegenwind in de bolle zeilen of schoven regenwolken langs den helderen hemel. Maar, goddank, ik kan het met volle overtuiging zeggen: meer vreugde dan smart viel mij ten deel, en in mijn dagboek bevinden zich tal van bladzijden geschreven met een hand, door innig geluksgevoel bestuurd. Laten mijne tijdgenooten zeggen wat zij willen en zoo zuur zien als zij kunnen, nooit had ik aanleg om pessimist te worden; ik vind het leven mooi en onze oude aarde nog zoo'n heel slechte verblijfplaats niet. O, er is zooveel goeds als men het zien wil met nuchtere oogen en niet door den een of anderen wijsgeerigen bril. De wereld is schoon, als ons gemoed schoon is. Schijnt er een zonnetje van binnen, dan zal het ook buiten ons licht zijn.

Ik denk dat ik zoo opgeruimd en tevreden ben, omdat ik veel en velerlei liefheb. Ik ben een echte natuurvriend, zelden klaag ik over het weêr. Als mijn melkboer jammert over de koude, dan zeg ik: ‘het is frischjes,’ en als mijn overbuurman - de

man is erg corpulent, wat heel lastig moet zijn - klaagliederen aanheft over de hitte, dan kijk ik met zelfvoldoening naar mijn wijnstok en vertel aan mijn oudje, dat de druiven dit jaar zeker rijp zullen worden, wat gedurende mijn leven precies driemaal gebeurd is.

Ik zei dat ik veel liefheb. Dat is zoo. Ik houd innig veel van mijne vrouw - verleden zomer vierden we onze gouden bruiloft, maar onze harten kloppen nog even warm voor elkaar als op den dag van ons trouwen, - ik houd van het stadje waar ik geboren werd en dat ik slechts eens verliet om met mijne vrouw naar Amsterdam te gaan waar wij Artis en het Trippenhuis zagen; ik houd van onze buren, die heel goeie menschen zijn, van ons stedelijk plantsoen, door vreemdelingen geprezen als een sieraad der gemeente, doch van alle mooie plekjes, waaraan Zeilken rijk is, is mijn eigen tuintje mij het dierbaarste.

Ja, ik heb het lief, dat kleine, vierkante lapje grond, aan drie zijden omringd door hooge muren en aan de vierde door eene houten heining met een klein boogpoortje, gescheiden van de smalle steeg, die zich achter onze woning bevindt en waarin ook de tuintjes onzer buren uitkomen; ik heb het lief, omdat mijne vroegste en reinste herinneringen er mede verbonden zijn. 't Is waar, het onkruid groeit er weliger dan de bloemen, en mijne vrouw klaagt over de vochtigheid, die haar rheumatisch maakt, zooals zij zegt, maar toch zou ik mijn klein eigendom niet willen ruilen met den schoonsten lusthof, noch mijn perk maandroosjes tegen een broeikas met de kostbaarste orchideeën. Want ik ben een eenvoudig burgerman, die weinig verstand van exotische gewassen heeft en aan een simpele muurbloem de voorkeur geeft boven al die vreemde, dure planten met hunne lange namen, die ik toch nooit zou kunnen onthouden.

Laat ik u vertellen hoe mijn tuintje er uitziet!

Tegen den linkermuur verheft zich de wijnstok, welks druiven zoo zelden rijp worden, langs den rechtermuur slingert zich tegen latwerk een appelboom, die geregeld in het voorjaar veelbelovend bloeit en waarvan ik in October drie of vier appels oogst, bellefleuren noemt onze meid ze. Weelderige jasmijnstruiken maskeeren de planken schutting geheel, en tegen den muur van ons huis - twee verdiepingen, boven drie, beneden vier vensters - windt zich het altijd groene klimop met ranken, die bijna de dakgoot bereiken.

In het midden van mijn tuintje bloeit mijn beroemd perk met maandroosjes; niemand dan ik mag ze ver-

plegen. Op geregelde tijden begiet ik ze, vang de kleine, groene rupsjes, echte snoepers, die verlekkerd schijnen op de jonge blaadjes, en snijd de roosjes af als ze verdord zijn. Ze staan in potten, ieder najaar word ik te hunnen behoeve voor een korten tijd meteoroloog, voorspel de eerste nachtvorst en breng ze eigenhandig binnenshuis.

Het domein van mijn vrouw zijn twee ovale perkjes, in het een bevinden zich fuchsia's, in het andere begonia's. Zij stekt en verplant de jonge spruiten, ik wied het onkruid, daar de rheumatiek het haar moeielijk maakt zich te bukken. Hark, schoffel en spade hebben een plaatsje in het vervallen zomerhuisje, dat nog alleen voor bergplaats gebruikt wordt, maar vroeger een aardig zitje was.

Onder het tweede venster staat een groen geverfde bank, waar mijne vrouw en ik op zoele zomeravonden gewoonlijk zitten, héél stil in de stilte der natuur, luisterend naar het gegons van muggen, het gepiep der huismusschen, die onder de dakpannen nestelen, luisterend ook naar de geheimzinnige stemmen, die in ons gemoed fluisteren van het verleden, van samen genoten vreugde en moedig gedragen leed, stemmen, die in de kalmte van den zomer- en levensavond onzen eenvoudigen levensroman verhalen.

Mijn levensroman! Mijn tuintje kent ge nu, maar de herinneringen, die het mij tot zulk een dierbaar plekje maken, kent ge niet. Mijne vrouw zegt dat ik er enkele van vertellen mag, de heiligste bewaren we voor onszelf; de bloemen kennen ze, maar de menschen hebben er niets mede te maken, meent mijn oudje.

Mijn roman is vroeg begonnen. Ik was zeven jaar, niet sterk, een bleek, mager ventje, een droomerige knaap, voor wien de meeste jongensspelen te ruw waren en die zijne schoolvacanties 't liefst in het tuintje doorbracht, waar vader mij een stukje grond gegeven had om er mijn konijnenhok te plaatsen en waar ik naar hartelust zaaien, poten en gieten mocht, toen mijn eerste en eenigste liefdesgeschiedenis een aanvang nam.

Het was Woensdagmiddag, vrij van school. Na het middagmaal, dat precies om één uur genuttigd werd, maakte ik mijn huiswerk en sloop naar den tuin. Het was broeiig warm, echt Juniweer. Languit wierp ik mij op het gras, keek naar mijne konijntjes, grappige, jonge beestjes, die op hun achterpootjes gingen staan en de oolijke snoetjes tusschen de houten tralies van het hok staken, plukte een paar handenvol gras en wierp het hun toe. Allerlei fantasieën gingen door mijn kinderhoofd. Een paar weken geleden was ik op de kermis in een beestenspel geweest; nu verbeeldde ik mij dierentemmer te zijn; die konijntjes waren leeuwen, ik had ze uit Afrika medegebracht; ze waren wild, erg gevaarlijk en ik moest hen temmen.

Zóó droomde ik. 't Was heel stil in ons tuintje; door de steeg passeerde zelden iemand. Nu en dan wuifde ik een brutale vlieg, die met hare fijne pootjes op mijn neus kriebelde, met de hand weg. Juist mompelde ik iets van ‘leelijke beesten,’ toen eensklaps het poortje in de heining op de roestige hengsels kraakte en voorzichtig werd geopend. Nieuwsgierig keek ik op en was in een oogenblik overeind. Vóór mij stond een klein, vijfjarig meisje met lang, mooi, blond haar, vastgestrikt met een blauw zijden lintje, een allerliefst gezichtje en kuiltjes in de wangen. Zij droeg een wit kleedje tot even beneden de knieën, zwarte kousjes en lage, geellederen schoentjes. In hare kleine handjes hield zij een paar ronde, houten dingen, die ik niet kende.

Echt lummelachtig keek ik haar aan; ruw gewekt uit mijn droom, wist ik niet wat ik zag en evenmin wat ik zeggen zou. Daar klonk zacht haar fijn, glazen stemmetje:

‘Mag ik bij je komen spelen, jongen?’

Wij stonden tegenover elkander; ik bezag haar van top tot teen, ik had haar nooit eerder gezien. Na eenige oogenblikken vroeg ik:

‘Waar kom je vandaan?’

Het kind wees naar links.

‘Van hiernaast, ik ben stilletjes weggeloopen.’

Vader had 's morgens aan het ontbijt verteld, dat we nieuwe buren hadden gekregen; het huis was lang te huur geweest. Dit was dus mijn buurmeisje.

En weer vroeg ik:

‘Hoe heet je?’

‘Neeltje.’

‘Een rare naam. En wat nog meer?’

‘Neeltje Pieterse. En hoe heet jij, jongen?’

‘Willem de Wilde,’ zei ik trotsch. ‘Mijn vader is graanhandelaar.’

Dat scheen haar niet veel te intresseeren. En ze herhaalde:

‘Mag ik bij je komen spelen?’

Een oogenblik aarzelde ik; aan speelmakkertjes was ik niet gewoon, en in mijn jongenstrots vond ik het wel wat vernederend om met zoo'n klein meisje te spelen. Maar zij keek mij zoo vriendelijk met hare groote, blauwe oogen aan, dat ik niet weigeren kon.

‘Kom maar mee,’ zei ik, ‘ik zal je mijn leeuwen laten zien.’

‘Leeuwen,’ hernam ze. ‘Wat zijn dat voor beesten? Bijten ze?’

‘Wel neen! Wees maar niet bang.’

Zij liep naast mij voort. Wij kwamen bij het konijnenhok. Triomfantelijk wees ik er met den vinger heen en riep:

‘Daar zijn ze!’

Eerst keek ze de helderwitte diertjes, dan mij aan en zei toen schuchter:

‘Maar dat zijn knijnen.’

‘Knijnen, je meent konijnen,’ verbeterde ik. ‘Vin je ze niet mooi?’

‘Maar je zei dat ik leeuwen zou zien.’

Een moeielijk geval. Hoe zou ik haar aan 't verstand brengen dat ik, juist toen ze kwam, dierentemmer speelde en die konijntjes alleen in mijne verbeelding tot verscheurende dieren waren gegroeid. Ik probeerde het, maar zij scheen er niet veel van te begrijpen. Ze gaf geen antwoord, wendde zich van mijn leeuwen af en keek me verwonderd aan. Een poosje zwegen we beiden, dan vroeg ik, wijzende naar de voorwerpen, die ze in de hand hield:

‘Wat zijn dat voor dingen?’

‘Vormpjes om poffertjes in te bakken. Willen we nu spelen?’

‘Mij goed. Maar wat dan?’

‘Man en vrouw. Dat is heel aardig. En ik zal poffertjes voor je maken.’

Ik keek haar aarzelend aan. Man en vrouw had ik nog nooit gespeeld. Zou het prettig zijn?

De kleine meid nam mij bij de hand en zei:

‘Zie zoo, nu zijn we getrouwd. En hier wonen we.’

Zij wees naar eene opening tusschen twee jasmijnstruiken, een natuurlijk prieeltje, alleen geschikt voor kabouters en zulke kleine menschjes als wij waren.

‘Ga zitten,’ zei ze.

De grond was vochtig op dat plekje, waar nooit een zonnestraal doordrong, en ik was bang mij vuil te maken. Toch begon ik schik in het spelletje te krijgen.

‘Wacht even,’ riep ik, ‘we moeten ons huisje nog meubileeren.’ Op een drafje liep ik naar het prieel en kwam met drie voetbankjes terug.

‘Twee stoelen en een tafel,’ zei ik, plaatste twee bankjes naast elkaar en het derde er voor. ‘Laten we hier nu gaan zitten.’

Neeltje schaterde het uit. ‘Je bent een grappige jongen,’ zei ze. ‘En ik ga zoo straks naast je zitten. Maar eerst moet ik poffertjes bakken.’

Abyssinische priesters dansend vóór de kerk der H. Drieëenheid.

Met behulp van de houten vormpjes maakte zij van het natte, samenklevende zand kleine hoopjes, die zij voorzichtig op het voetbankje dat voor tafel dienst deed in een rijtje neerlegde. Hare kleine vingertjes - precies garnalen, dacht ik - werden heel vuil, en haar wit jurkje kreeg een smoezelige kleur, maar zij stoorde er zich niet aan en bleef druk bezig. Telkens schudde zij met eene kokette beweging de blonde krulletjes, die weerspannig over het voorhoofd vielen, terug. Ik zat kalm naar haar te kijken en dacht: ik wou dat het mijn zusje was; want ik was een eenig kind.

‘Zie zoo, nu kunnen we beginnen te eten,’ zei ze, toen een zestal ‘zandtaartjes’ gereed waren. ‘Manlief, ik kom bij je zitten. Eet smakelijk!’

Ik proestte van het lachen. ‘Malle meid, dat is zand, dat kunnen we immers niet eten.’

Een oogenblik keek ze mij aan, half bedroefd, half boos.

‘Jou knijnen zijn ook geen leeuwen,’ zei ze, een beetje pruilend. ‘Je moet maar net doen of je mijn poffertjes eet.’

Ik voelde me een beetje beschaamd; zij had gelijk, en ik deed wat ze verlangde. We zaten dicht bij elkaar, ik maakte gebaren alsof ik at en prees haar kookkunst. Nu keek ze mij weer vriendelijk aan en lachte; kleine pareltandjes gluurden tusschen de openende lippen.

ZOMERWEELDE. Naar Paul Wagner.

'Zie zoo,' zei ze, na eenige oogenblikken, 'nu is de maaltijd afgeloopen. Sla nu je arm om mijn hals en geef me een zoen. Dat doen pa en moe ook. En jij bent nu mijn man.'

Haar een zoen geven! Zou ik het doen? Als de jongens op school het te weten kwamen, zouden ze mij uitlachen. Maar er waren geen jongens, en zij zag er zoo lief uit en... och, wat het was wist ik niet, doch ik voelde dat het prettig zou zijn. En voor ik zelf wist wat ik deed, had ik haar op de frissche, roode lipjes gezoend. Ja, het was prettig.

Nu moest ik vertellen. Een groote voorraad sprookjes kende ik; van reuzen en dwergen, van betooverde prinsessen en dappere ridders, en, medegesleept door mijn onderwerp, vertelde ik met vuur.

Nieuwsgierig luisterde zij en drong er voortdurend op aan, dat ik nog meer zou vertellen.

'Je bent een lieve jongen,' zei ze. 'Ik wil hier elken dag bij je komen, mag ik?'

'O, heel graag. En ik vind je ook een heel lief meisje, hoor!'

Ze lei haar blond hoofdje tegen mij aan; wij waren twee reine kinderen, die elkander hadden lief gekregen. Zoo zaten we, onbewust dat de tijd voortging, tot eensklaps het poortje, dat op een kier was blijven staan, openknarste. Het hoofd eener dienstbode verscheen, een paar grijze oogen keken zoekend rond.

Zij zag ons. Met een paar stappen was ze bij Neeltje, die zich achter mij trachtte te verschuilen, greep haar bij het dunne armpje en schudde haar driftig heen en weer. Het kind begon te schreien.

'Ondeugend nest,' riep de meid. 'Waar ben je al dien tijd geweest? Stilletjes weggeloopen, hè! Is dat een angst, die je iemand op 't lijf jaagt, naar kind, dat je bent!'

Zij trok haar met zich voort. Door hare traantjes keek Neeltje mij smeekend aan. Nu begon mijn bloed te koken; een ridderlijk gevoel overmeesterde mij, mocht ik mijne dame zoo laten behandelen? Ik balde de kleine vuist, trad op de meid toe en riep driftig op bevelenden toon:

'Je blijft van mijn vrouw af, hoor! Je blijft van haar af, zeg ik.'

En ik stampte met den voet.

De meid lachte luid; ik kon haar vermoorden, dacht ik op dat oogenblik.

'Wat een jongen,' mompelde zij.

Maar Neeltje riep me nog toe, ofschoon ze al in de steeg was en de meid het poortje achter zich dichttrok:

'Ik kom morgen toch weer bij je spelen, lieve jongen. Laat me los, leelijke Griet, je knijpt me.'

Dien nacht droomde ik dat ik koning was en Neeltje koningin. Wij zaten elk op een gouden troon en hadden gouden kronen op het hoofd. Om ons stonden heeren en dames in fluweelen kleederen, precies zooals ik ze in mijn prentenboek had gezien, en wuifden ons met groote, bonte waaiers koelte toe. Toen kwam er eene booze heks - ze had net zoo'n muts op als die meid - en haalde m'n koningin weg. Schreiende werd ik wakker.

Na schooltijd ging ik weer in den tuin, hopende dat Neeltje komen zou. Maar ze kwam dien dag niet en ik verveelde mij gruwelijk; ik had geen plezier meer in mijn droomerig alleen spelen.

Vader en mijnheer Pieterse, die lakenkoopman was en dus geen concurrent, werden vrienden, en de wederzijdsche ouders vonden het goed dat Neeltje en ik speelkameraadjes bleven. Ik was een stille, bedaarde jongen, uitstekend geschikt om met meisjes te spelen; haar broêrs waren veel te wild voor haar, en zusjes had zij niet.

O, heerlijke kinderjaren, als de zon zooveel vriendelijker schijnt, de bloemen liefelijker geuren en de vogels schooner zingen dan ooit in later dagen, blijde tijd, als de vrucht van den boom der kennis nog niet geplukt en haar bitterzoet nog niet geproefd is, ik zal u nooit vergeten. Reeds nadert mijn winter, de sneeuw van den ouderdom dekt mijn hoofd, maar nog schiet mijn gemoed vol en dringen tranen van dankbaarheid in mijne doffe oogen, als ik aan u terugdenk, lichte levenslente, reinste tijdperk in het bestaan van den mensch.

Lach den ouden man niet uit, lezer, lach hem niet uit! Want gelukkig is hij, die zich in zijne grijsheid nog met blijdschap de dagen zijner jeugd herinneren kan. En geluk is te zeldzaam dan dat er om behoeft te worden gelachen.

Als kinderen hebben we samen veel pret gehad. Maar eindelijk kwam de tijd dat we niet meer met elkander mochten spelen. Ik kwam in vaders zaak om den graanhandel te leeren, en Neeltje ging naar de kostschool. En als zij met vacanties thuis was, scheen er iets tusschen ons te zijn gekomen dat de oude vertrouwelijkheid wegnam, ten minste van mijn kant, want zij bleef altijd even vriendelijk jegens mij. Dat mooie, verstandige dametje, met de groote, vragende oogen, die zoo onschuldig het leven inkeken, kon mijn speelkameraadje niet meer zijn, we waren beiden de kinderschoenen ontgroeid. Wel zag ik altijd verlangend uit naar hare thuiskomst, wel was ik blij wanneer ik wist spoedig haar gezelschap te zullen genieten, doch gewoonlijk voelde ik mij in hare tegenwoordigheid een beetje bedremmeld, gedroeg me erg onhandig en deed in mijn ijver om haar aangenaam te zijn allerlei dwaze dingen. Eerst langzamerhand begreep ik de oorzaak die mij in verwarring bracht, mij deed blozen als ze mij met hare lieve oogen aanzag, en waarom ik blij was dat zij mijn zusje niet was, eene verwantschap, die ik als kind zoo vurig wenschte.

Zij was zeventien jaar, toen ze van de kostschool voor goed te huis kwam, een allerliefst meisje, volstrekt niet nuffig, en zóó bekoorlijk, dat ik tot over mijn ooren op haar verliefde en aan niemand of niets dacht dan aan het mooie Neeltje. Telkens nam ik mij voor haar te zeggen hoe lief ik haar had, maar als ik met haar alleen was en zij zoo onbevangen en echt zusterlijk met mij omging, ontzonk me den moed om te zeggen wat mijn hart vervulde, en praatte ik zooveel onzin, dat ik er zelf verwonderd over was en zij me soms aankeek als wilde zij vragen: ‘hoe heb ik het nu met je?’

't Was op een mooien zomeravond dat ik den stap waagde, die over mijn levensgeluk beslissen zou. Neeltje zat bij moeder in ons tuintje op de bank, toen ik van 't kantoor thuis kwam en mij terstond bij hen voegde. Vader was naar eene vergadering en had gevraagd of ik meeging. Maar er was iets in mijn binnenste, dat mij deed weigeren en naar huis dreef, precies alsof me daar iets wachtte. En mijn voorgevoel had mij niet bedrogen; Neeltje was daar. Ik zette mij naast het tweetal, en mijn komst scheen het lieve meisje niet ongevallig. We keuvelden heel gezellig met ons drieën, tot moeder eensklaps zei:

‘'t Begint mij te koel te worden, kinderen, ik ga naar binnen. Jelui kunt nog wel een poosje buiten blijven. Wim, je moet Neeltje eens je mooie Maréchal Niel laten zien.’

Wij waren beiden alleen. ‘Nu of nooit,’ dacht ik, ‘ik wil weten of ze niet iets meer voor me voelt dan vriendschap alleen.’ Maar hoe zou ik beginnen? Dat was het moeielijkste van het geval. Als ze eens boos werd! Ik keek haar van terzijde aan - ze zag er nog liever uit dan anders -, repeteerde in stilte de speech, die ik al lang van buiten kende, maar niet gewaagd had uit te spreken, hemde even als wilde ik beginnen en... zei niets.

Moeder had gelijk dat het koel was geworden, maar ik bemerkte het niet; 't scheen me broeiend warm toe, en ik begon te transpireeren. De stilte werd onverdragelijk, en ik stond op het punt iets heel banaals, over het weêr, geloof ik, te zeggen, om toch maar dat drukkende zwijgen te verbreken, toen ze met haar zilveren stemmetje zei:

‘Willem, je zoudt me die roos laten zien, waar moeder over sprak. Je bent zoo stil, scheelt er iets aan?’

De betoovering was verbroken. Ik sprong op. ‘Mij scheelt niets,’ riep ik. ‘Maar je hebt gelijk, ik was in gedachten. Heel onbeleefd, vind je niet?’

Zij glimlachte. ‘Waar dacht je over?’ vroeg ze. ‘Of is het een geheim?’

Ik jokte. ‘Och, 't was over iets op het kantoor. We hebben het erg druk en.... Maar ga mee, dan zul je mijn roos zien.’

We gingen samen naar het plekje, dat ik als kind altijd ‘mijn tuintje’ noemde. Daar bloeide nu een heerlijke Maréchal Niel, zachte geuren dreven ons op de golfjes van den avondwind te gemoet.

‘Is ze niet mooi?’ vroeg ik, echt jongensachtig.

Neeltje bewonderde de roos, zooals ik van zulk een bloemenliefhebster als zij was verwachten kon, en nadat we eenige oogenblikken kleur en vorm hadden geprezen, zei ze plotseling:

‘Hier stond vroeger je konijnenhok, deed het niet?’

‘Ja,’ zei ik en voegde er lachende bij: ‘Weet je nog wel, hoe ik je vertelde dat het leeuwen waren?’

Zij bloosde, en ik zag duidelijk dat zij onze eerste ontmoeting als kinderen nog niet vergeten was. Die blos maakte mij stoutmoediger en ik ging voort:

‘Dat was toen ik je voor het eerst zag. Je waart toen pas zóó groot...’

Ik wees een paar voeten boven den grond.

‘Je hadt een wit jurkje aan en een paars lint om het midden. En je maakte poffertjes van zand voor me. Daar tusschen die struiken was ons huisje. Weet je nog welk spelletje we speelden?’

Zij zag zoo rood als een pioen, maar antwoordde niet en boog zich in verwarring over mijn roos. Ik begreep zelf niet hoe ik die herinnering durfde wakker roepen.

Maar alsof het een ander in mij was, die sprak, vervolgde ik, doch nu zoo zacht dat zij me nauwelijks kon verstaan.

'We speelden toen man en vrouw. En ik heb je gekust, Neeltje. Ik heb dat nooit vergeten. En..... ik wenschte toen dat je mijn zusje waart. Maar dat wensch ik nu niet meer.'

Ik zweeg, zij hield het gelaat van me afgewend en plukte zenuwachtig aan haar zakdoekje.

Ik trad dicht naast haar, sloeg aarzelend mijn arm om haar heen en stamelde:

'Zou ik je... zou je me... nu ook een kus willen geven?'

Nu wendde zij zich plotseling tot me. Hare oogen waren beneveld, doch keken mij niet onvriendelijk aan, en hare stem had een wonderzoeten klank, toen ze zei:

'Willem, hoe kun je...'

Verder kwam zij niet. Ik had een gevoel alsof ik over een toren zou kunnen springen, de moed kookte in mijn binnenste als een geyser, en zonder haar te laten uitspreken, vervolgde ik haastig:

'Ik heb het je al eerder willen zeggen, maar ik durfde niet. Ik heb je lief, Neeltje, lief, zooals ik nooit een ander meisje zou kunnen beminnen. Zeg, willen wij het spelletje van toen tot eene heerlijke werkelijkheid maken? Zeg, wil je mijn lief, zorgzaam vrouwtje worden en me ook een beetje liefhebben?'

Ik keek haar angstig, wachtend aan. Haar tenger lichaam beefde, hare lippen openden en sloten zich, maar hare oogen staarden onafgewend in de mijne alsof ze mijne ziel wilde lezen. Dan, plotseling, sloeg zij hare armen om mijn hals, legde haar hoofdje tegen mijn schouder en stamelde:

'Willem, ik heb je ook lief, ik heb je altijd lief gehad. Maar ik wist het niet vóór nu, ik meende dat mijn gevoel vriendschap was.'...........................

Ik plukte de Maréchal Niel en stak ze in heur blonde haar.

'Wat zal moeder wel zeggen, zoo'n mooie roos,' fluisterde zij, een gelukkig lachje op het lieve gezichtje.

'Moeder zal alles begrijpen als ze die roos ziet,' zei ik.

Mijn profetie kwam uit. Moeder begreep dat ik nooit mijn lievelingsbloem, waarop ik zoo trotsch was, zou hebben weggeschonken, als niet de roos der liefde in mijn hart ontloken was.

Lezer, weet ge nu waarom mijn tuintje mij zoo dierbaar is?...

Als blijde stoeten gaan de herinneringen mijn zielsoog voorbij, nu mijn levensavond is gekomen, nu mijn Neeltjes blonde haren grijs zijn geworden, de blos harer wangen is verbleekt en hare slanke gratie plaats heeft gemaakt voor rheumatiek en corpulentie. Wij zijn samen

oud geworden, vele bladeren zijn verdord van onzen levensboom gevallen, doch onze harten zijn jong gebleven, onze liefde kent geen ouderdom. Ik zal Neeltje blijven zien, zooals ik haar zag op den avond onzer verloving, op den onvergetelijken dag van ons huwelijk, onvergelijkelijk schoon, de blankheid harer reine ziel, schijnende door de stoffelijke vormen. Ja, eeuwig jong zal ze mij blijven, omdat ik haar zie met oogen vol onsterfelijke liefde, en ik gevoel dat, als eenmaal de dood ons scheidt, dit slechts zal zijn om ons spoedig voor altijd te hereenigen.

Wij huwden en bleven wonen in het ouderlijke huis. De jaren gingen voorbij, vreugde en smart waren ons deel, maar wij klaagden zelden, tevreden met wat God ons gaf. Er werden ons kinderen geboren, vier in getal, drie jongens en één meisje. Een zonneschijn van geluk vulde ons stille huis, waarin nu de klank van trippelende voetjes en vroolijke stemmetjes vernomen werd. Vader en moeder stierven kort na elkander; hun dood verduisterde wel voor eenigen tijd onzen lichten huwelijkshemel, maar hun heengaan was kalm, zonder veel pijn, en zij bereikten een hoogen ouderdom.

De kinderen groeiden op. Om beurten hadden de jongens hun konijnenhok en hun hoekje van den tuin, waar zij poten en planten konden, jammer genoeg was er geen buurmeisje, waarmede zij speelden, zooals eens hun vader deed. Ze zijn nu alle drie getrouwd, de oudste zet de graanhandel-traditie voort, de tweede is praktizeerend geneesheer en woont in een dorp, een half uur van de stad, en de derde.... och, hij is de eenige mijner kinderen over wien ik liever niet spreek. Waarom zal ik verhalen van het verdriet, dat hij ons deed door tegen onzen wil in het huwelijk te treden met een meisje, dat hem al tijdens hun engagement bedroog en hem thans het leven tot een hel maakt? Hij bezoekt ons nu en dan, maar mijn hart doet pijn als ik hem zie. Hij is pas veertig jaar, doch zijn voorhoofd vertoont diepe rimpels en zijne haren beginnen al te grijzen.

Mijne vrouw en ik spreken niet veel over hem, maar toch zie ik soms een weemoedigen trek om haar mond, een vochtig waas in hare oogen, en ik weet dat zij aan Albert denkt.

Diezelfde nevel drijft voor haar gezicht, als wij des Zondagsmiddags naar de stedelijke begraafplaats wandelen en de plek naderen, waar onze jongste lieveling, ons eenig meisje, in het familiegraf rust. Arme Nelly! Neen, rijke Nelly! want mijne vrouw en ik zijn menschen van den oûwerwetschen stempel, die nog gelooven aan de woorden: vroeg gestorven, vroeg bij God. Zij was tien jaar, toen ze een engeltje werd.

Laat me even mijn bril afvegen, ik kan er niet goed meer door zien, ik geloof dat de glazen beslagen zijn. Vreemd, 't helpt niet, de letters schemeren mij voor de oogen. Ik denk dat zij zwakker worden door den ouderdom.

Daar wordt zacht een hand op mijn schouder gelegd. Mijn vrouw staat naast me.

'Schei nu toch met schrijven uit, Willem, 't is zulk mooi weêr, en ik zou gaarne nog een beetje in ons tuintje zitten. Er zijn weer drie nieuwe rozeknoppen opengegaan. Wat zie ik? Je hebt geweend!'

Ik tracht Neeltje aan het verstand te brengen dat dit niet zoo is, en we gaan samen naar buiten. Daar zitten we heel stil, zwijgen veel en lang, droomen van het verleden, dat zijne kleurige weefsels hangt in de zomeravondschemeringen van ons klein paradijs....

Tot zoover gaat het handschrift van wijlen mijn ouden vriend Willem de Wilde. Een jaar geleden, kort na zijn overlijden, vond ik het onder zijne papieren. Hij was onverwachts aan eene beroerte gestorven, zittende op de bank in zijn geliefd tuintje, met de hand van Neeltje in de zijne.

Vrouwenleven.
Door M.L. Quack.

I. Geloof.

Haar levenspad was rijk aan zonnestralen!
Zij zelf daarbij zoo rijk aan lust en moed!
Maar nu al meer haar vreugdelicht gaat dalen
En 't duister wordt, is 't ook der vrome goed.
O! schoon zij thans, omringd van hooploos lijden,
Daar nederligt, verheft zich van haar spond
Geen zucht, geen klacht... een glimlach van verblijden
Vertoont zich soms om den verbleekten mond.

Vanwaar die rust, die hare ziel doet leven,
Die rust, die zelfs den bangen doodstrijd tart?
Voorwaar! geen a a r d s c h e w i j s h e i d kan haar geven;
Ze ontkiemt door het G e l o o f in 's menschen hart.
Wél hem, die dat geloof met zorg bewaarde,
Het volgzaam aankweekte onder 's werelds kruis!
Zijn oog ziet door de nev'len dezer aarde,
Het eind der bane, 't heerlijk V a d e r h u i s .

II. Een bloem uit het volk.

Zij is zoo schoon, de maagd, zoo waarlijk schoon:
Een beeld van 't licht, als het de kim doet blozen,
Haar lachje schijnt de lach van jonge rozen -
Haar blijde stem gelijkt der vooglen toon....
En weet de zon niet, wat al heil ze ons biedt,
De bloeme niet, hoezeer zij 't oog mag boeien,
Zoo weet ook zij niet, hoe haar welig bloeien
Het harte roert van ieder, die haar ziet.

O! zulk een schoonheid is benijdenswaard,
Maar voegt voor haar nochtans een zorglijk waken;
De wufte vlinder aast, bij 't vurig haken,
Wel 't meest op 't argloos bloempje van den gaard.
Behoed Gij, Heer! het maagd'lijn in den nood:
Zij is zoo zwak... zoo goed... zoo onbedreven...
De vijand zoo arglistig in zijn streven,
En ach! het onheil dat er dreigt, zoo groot.

CORSIKA.

Corsika!
Met illustratiën.

Corsika!

Steil en somber omhoogstijgende bergspitsen, loodrecht en verbrokkeld neerstortende rotswanden, waartegen de branding der zee woedend bruist, terwijl zij binnen in de bochten vreedzaam blauwt!

Juist zoo stelt men zich het door water omspoelde eiland voor, waarop de bloedwraak nog steeds heerscht, het ‘Oog om oog, tand om tand!’, en om het ons in beeld te brengen, is het eerste voorwerp, dat ons na het betreden der haventrap aangeboden wordt, een mes met het inschrift: ‘Vendetta Corse’. Van nabij bekeken is het echter doodeenvoudig een vouwbeen, dat de reizigers mede nemen als ricordo.

Sedert Corsika, of eigenlijk alleen Ajaccio, een winterverblijfplaats geworden is voor borstlijders, verheugt het zich in een levendiger verkeer met het vasteland, en de stille, slapende stad met haar witte huizen en groene tuinen heeft groote hotels gekregen, die zich op de hoofdpleinen verheffen.

De haven van Ajaccio is een diepe, natuurlijke bocht, waartegen de stad met haar forten, langzaam de hoogte opstijgend, gebouwd is. - Zij moet door Genueezen zijn gesticht.

Bij den ingang der golf liggen de ‘Isles sanguinaires’ als rondgestrooid over de zilverblauwe oppervlakte der zee.

Aan deze westkust heeft Corsika nog verscheiden bochten, de schoonste daaronder is de golf van Sagone - woeste rotsmassa's springen overal te voorschijn, bespoeld door witte schuimkammen.

Wij zijn er nu eenmaal aan gewoon ons het land der Corsikanen als bijzonder wild voor te stellen - iets van een oerwoud stelt men zich voor - dat komt nog van de beschrijvingen der ouden. Ook stijgen reeds uit de verte de drie ontzagwekkende

bergen - Monte Rotondo, d'Oro en Enito - omhoog en lijken nog eens zoo reusachtig op de smalle strook lands, die met bergribben doortrokken is.

Maar ook het wilde karakter van het landschap gaat bij nadere beschouwing verloren. Wij zien hier een verbazend rijken plantengroei. De wijnstok is tot hoog op de rotswanden aangeplant, waar men nog maar eenigszins aarde kon aanbrengen. De olijfboom groeit hier in rijken overvloed, evenals de vijg; de cypres teekent zich af tegen de blauwe lucht, de laurier groent en de oranjebloesem geurt; rijke velden strekken zich uit, en bloemen schitteren met hun bonte kleuren langs de bloeiende hagen, als nieuwsgierige, vroolijke oogen.

Men ziet dadelijk dat hier niet alleen het stilet, dat de mannen aan den gordel dragen, wordt gezwaaid, maar ook dat vlijtige handen ploeg en hakbijl krachtig hanteeren.

De wegen, die zich in goeden toestand bevinden, zijn overal levendig en vroolijk; hier draven zwaarbepakte, geduldige ezels, daar rijdt men op paarden, hier ontmoeten elkander zwaar beladen wagens en karren - men roept elkander toe, men doet vragen over en weer, maar geen liedjes, geen fluiten bij het werk, geen vroolijke volksfeesten, dat schijnen de Corsikanen niet te kennen en er ook niet van te houden.

Ook de troepen soldaten gaan in hun roode broeken en blauwe jekkers stiller voort dan ergens anders, zoo komt het ten minste den vreemdeling voor.

En geen vogel fladdert op de takken of laat zijn kwinkeleerend stemmetje hooren - dat is een gemis, overal in het Zuiden, waar zij de buit worden van ieder die een geweer weet te handhaven - en in plaats van aan hun gezang, vergast men zich aan hun vleesch.

Een spoorweg verbindt de beide hoofdsteden van Corsika, Ajaccio en Bastia.

Maar toch bieden nog altijd de woeste bergpassen tallooze schuilhoeken aan, en zelfs den oppervlakkigsten blik zal het treffen dat het hier niet gemakkelijk zal zijn iemand te vinden - 't is overal nog hetzelfde natuurtooneel, dat Prosper Mérimée ons in zijn ‘Colomba’ zoo meesterlijk schildert.

Iets waardigs en ernstigs ligt er verspreid over de bevolking, die zich geheel in het zwart kleedt. De gestalten zijn meest van middelmatige grootte, gespierd en slank; donkere oogen zien u aan uit de matgeel getinte gezichten, verstandig, ernstig en bescheiden.

De vrouwen dekken het hoofd met zwarte, vierkante, zijden doeken, die het zeer schilderachtig omlijsten; dragen zij stroohoeden, dan zijn die nog omwonden met zwart lint. Geen kleur ziet men aan haar, zooals zij langzaam door de straten gaan of op ezels van buiten komen aangereden om haar waren op de markt te verkoopen of zelf inkoopen te doen; natuurlijk ziet men bij de hoogere standen algemeen de moderne dracht.

Vele heiligenbeelden, kruisen en kleine kapellen staan op de hoogten, en het staat goed als zulk een in het zwart gekleede vrouw zich uit haar godsdienstoefening opricht, een seconde stilstaat en den blik naar de zee richt.

Vele dezer gedenkteekenen zijn opgericht ter eere der overledenen, die op deze plaatsen hun dood vonden - verongelukt, vermoord, offers der vendetta.

De landtaal op Corsica is nog steeds een zeer verstaanbaar Italiaansch, ofschoon men in Ajaccio bijna algemeen Fransch verstaat, waarin dan ook de openbare kennisgevingen enz. plaats hebben.

Het rotseneiland heeft aan zijn kusten, die naar den kant van Italie afglooien, veel scheepsvolk zien landen. - Phoceërs, Etruskers, Carthagers en Romeinen hebben het bezeten en er koloniën gevestigd. Vandalen en Saracenen hebben hun lansen in den

grond gestoken, voor elken voet aarde heeft men hier gestreden, zij is letterlijk met bloed doorweekt.

En zoo is ook de bevolking een vermenging van allerlei rassen en hun eigenaardigheden; waaruit misschien de trots, de heftigheid, de wraakzucht en de valschheid, die men den Corsikanen toeschrijft, voortkomen.

Genua la Superba, de machtige Dogenstad, was lang bezitster van het eiland. Frankrijk en Engeland streden er om, en toen kwam de ‘groote, kleine Corsikaan’ hier ter wereld - hij, die een wereld bedwingen zou.

Messalina, de beruchte keizerin, liet zich eens de meest woeste en verlaten plek der aarde noemen en zond toen haar vijand Seneca in verbanning naar Corsika, waar zich toen nog slechts twee kleine nederzettingen Aleria en Mariana bevonden, die aan de Oostkust lagen.

Acht jaren lang had de wijsgeer den tijd, in zijn eenzaamheid na te denken over den haat der schoone vrouw en met smachtend verlangen dagelijks naar de kusten van Italië te staren, totdat het medelijden eener andere keizerin, Agrippina de jongere, hem weder naar Italië terugriep.

Het is een wonderlijk schouwspel, dezen deftigen geleerde tusschen deze beide vrouwen, de zedelooste en wraakzuchtigste van haar tijd, te zien staan.

‘De Corsikaan is een leugenaar en godloochenaar,’ zegt Seneca van de toenmalige eilanders.

En later, hoe haalde men in Parijs de schouders op over den ‘petit Corse Bonaparte’ en glimlachte over zijn hoogvliegende plannen, toen hij nog maar een gewoon generaal was, zittend aan de voeten der schoone Josephine de Beauharnais.

Eerst ten tijde van Napoleon's grootheid is Ajaccio tot hoofdstad van het eiland verheven - tot dien tijd, ook toen Paoli, als president der kleine republiek, zich een tijd lang tegen de Genueezen, Engelschen en Franschen staande hield, was Corte de zetel der regeering.

In Corte, dat in het midden van het eiland, aan de Taniguano, de belangrijkste rivier, ligt, verheft zich ter eere van Pasquale Paoli een bronzen standbeeld.

Aan Napoleontische herinneringen is Ajaccio rijk; de groote landsman leeft in den mond des volks. Zij weten allen, dat hun klein, vroeger onopgemerkt eiland, dat slechts een twistappel was voor de kustvolken, door zijn heldendaden in de wereldgeschiedenis is ingeschreven.

Zij houden dan ook zijn nagedachtenis in hooge eer.

Op de groote markt staat een monument ter eere van Napoleon, dat hem voorstelt als eersten Consul en een fontein bekroont.

Op de place Bonaparte zit hij hoog te paard, te midden van zijn vier broeders: Josef, koning van Spanje, Lucien, prins van Canino, Louis, koning van Holland en Jeròme, koning van Westphalen.

Het geboortehuis van Napoleon staat in een zindelijke, stille straat. Toen de jonge gade van den advokaat Carlo Bonaparte, Laetitia Ramolino, het voor 't eerst betrad, zal zij er geen vermoeden van gehad hebben, dat zij hier een toekomstig geslacht van koningen zou wiegen.

De kathedraal biedt niets merkwaardigs aan, dan dat zij den eerbiedwaardigen ouderdom van drie eeuwen heeft bereikt, maar het stadhuis bevat prachtige vertrekken, een mooie eerezaal met de portretten van Napoleon en zijn familie en gedachtenissen uit hun nalatenschap.

Naar de trotsche hoogte van den Monte Pozzo di Borgo rijdt men op goedverzorgde wegen in eenige uren.

Het geslacht der Pozzo di Borgo leefde in doodelijke vijandschap met de Napoleoniden; nu heeft een harer nakomelingen een gedeelte van zijn rijkdom daartoe gebruikt om bouwvallen van het paleis der Tuileriën aan te koopen, hierheen te brengen en zich een paleis daarvan te bouwen.

De muren staan er reeds van, en ook het opschrift is gereed:

‘Ter eere van zijn vaderland, is dit paleis uit de steenen der Tuileriën gebouwd.’

Zoo staat er!

Contrast op contrast - daar beneden, in de met olijfboomen omkranste stad, de trots bewaarde herinneringen aan den grooten Corsikaan, en hier boven steenen van het paleis, waaruit de Napoleons moesten vluchten en dat achter hen dreunend inéénstortte.

En de reuzenbergen verheffen zich als voorheen, de menschen dalen af naar het dal uit hun hutten en trekken naar de hoogten, naar de moeielijk te bereiken groene bergweiden, om hun geiten te hoeden, en de oranjeappel gloeit, en de laurier groent, en de gele gentianen schitteren, en de branding der zee bruist tegen de steile rotswanden -

Wat is glorie?

Strijd.
Door M. de Vries.

Haar oogjes fonkelden van drift.

‘Ze zal Daisy verbranden, zegt ze,’ zeide ze met trillende lippen.

‘Verbeeld u, die lieve Daisy in het vuur gooien,’ vervolgde ze met kinderlijken hartstocht haar pop onstuimig tegen zich aandrukkende.

‘Maar het zal niet gebeuren!’ ging ze heftig voort, ‘dan zal ik nog liever....’

Verder kwam het niet. Drift, hartstocht en heftigheid losten zich op in een vloed van tranen en, wanhopig snikkend, strekte het kind haar armpjes uit naar de vreemde dame, bij wie zij bescherming kwam zoeken voor haar lieveling, die zij met de inconsequentie aan haar leeftijd eigen, toen achteloos op den grond liet glijden.

‘Mag Daisy bij *u* blijven,’ smeekte zij even later, zich opheffende uit de armen, die haar zoo liefderijk omvat hielden.

‘Ze heeft mama en papa kunnen zeggen, maar dat kan ze nu niet meer,’ liet ze er met een bedeesd stemmetje op volgen; haar geweten was op dit punt niet zuiver, ‘en ze is heel zoet, bijna altijd tenminste,’ voegde zij er in de eerlijkheid van haar hartje bij, zich van kort geleden een tooneeltje herinnerende, waarbij ze in gemoede haar eigen oproerige stemming voor Daisy's stoutheid had gehouden.

‘U zal geen last van haar hebben,’ ging ze overredend voort, ‘maar ze kan niet alleen slapen, want ze slaapt altijd bij mij. Van *haar* mag dat wel niet, maar dan stop ik van te voren Daisy stilletjes in mijn bed,’ en met een slim lachje streelde zij haar zeer gehavenden schat, dien ze inmiddels weder van den grond had opgenomen.

‘Ik zou zelf ook wel bij u willen blijven,’ ging ze peinzend voort, ‘maar dat kan niet om papa, weet u, want ik moet hem 's middags na het eten altijd een uurtje gezelschap houden,’ zei ze, gewichtig opziende naar het ernstige, maar vertrouwen wekkende gelaat voor haar.

‘Ik heet eigenlijk Arnolda,’ verklaarde ze, even over de R struikelende, ‘maar papa noemt me altijd Nolda of Nolly, en als ik heel wild en jongensachtig ben, Nol,’ voegde zij er guitig bij. ‘Die lieve papa,’ riep ze uit in een plotselinge opwelling van teederheid, ‘maar ik moet nu naar huis, anders merkt zij, dat ik weg geweest ben,’ en eer zij er op verdacht was, zat de door dit voorval half verbijsterde dame met de pop op haar schoot alleen en zag het kind ijlings het hek uit en den weg weder oploopen.

Wie of zij toch was, die aardige kleine, wier beschaafde uitspraak en nette kleertjes zoozeer in tegenspraak waren met haar voortdurend alleen ronddwalen?

Enkele weken geleden, kort na haar aankomst in het dorp en in dit huis, had juffrouw Lerooi het kind reeds door de tralies van het hek zien turen en steeds met deze zelfde vuile pop in haar arm, leunde zij daar meermalen, blijkbaar hunkerend naar een vriendelijk woord.

Door het tuintje wandelende, had de juffrouw haar een paar keeren toegesproken en een enkel woord of een knikje tot antwoord gekregen, maar daar was het tot heden bij gebleven. Zij begreep dat het kind in een der naaste huizen woonde en ofschoon zij in haar groote eenzaamheid zeer naar eenigen gezelligen omgang verlangde, wilde ze, door de kleine aan te halen, niet den schijn op zich laden, alsof zij zich daardoor toegang tot de ouders wilde verschaffen. Maar daar straks was het kind opeens in zulk een hevige gemoedsbeweging het tuintje binnengestormd, dat na haar even

plotseling vertrek, juffrouw Lerooi nog niet van haar verbazing was bekomen.

Wie was de *zij* over wie de kleine zooeven zoo betreurenswaardig bitter had gesproken, dat kon toch met geen mogelijkheid haar eigen moeder zijn?

Doch de vader dan, van wien zij wel degelijk scheen te houden, was het denkbaar, dat hij met de verwaarloozing van zijn dochtertje bekend zou zijn? Maar dan moest het immers een onmensch wezen!

De juffrouw huiverde. Welk een koude, gevoellooze wereld toch! waarin zulk een aanvallig kind het reeds te kwaad had!

De heer Van der Voort, Arnolda's vader, zat op den avond van dienzelfden dag geruimen tijd somber en in zichzelf gekeerd vóór zijn schrijftafel.

Dien ochtend onverwacht naar huis teruggekeerd, had hij tusschen beiden moeten komen bij een heftig en stuitend tooneel tusschen zijn huishoudster en zijn geliefd eenig dochtertje.

Voor een gering vergrijp was dat kind eerst overdreven berispt en daarna zelfs mishandeld geworden, waartegen haar rechtvaardigheidsgevoel onbewust in verzet kwam.

Toen hij de kamer binnentrad, hield zij met de eene hand stevig haar bedreigd wordende pop omvat, terwijl ze in machtelooze woede de andere wederkeerig dreigend omhoog hief.

Nog zag hij den trek van grenzeloozen haat, die het lieve gezichtje ontsierde, nog hoorde hij haar wanhoopskreet, toen zij hem ontwaarde. En aan wien de schuld?

CORSIKAANSCH OFFICIER.

CORSIKAANSCHE MELKVROUW.

Hoe had hij zijn belofte, aan zijn stervende vrouw gedaan, tot heden vervuld?

Aan Arnolda's lichamelijk welzijn had niets ontbroken. Alleen voor haar gezondheid was hij buiten blijven wonen, ofschoon het hem voor zijn zaken beter gepast zou hebben altijd in de stad te zijn. Met het oog op haar aanvankelijk zwak gestel, had hij tot heden het onderwijs voor haar achterwege gelaten, en hoewel dat werkelijk overbodig was, hield hij voortdurend toezicht op haar voeding en kleeding; ook op haar uitspraak gaf hij steeds nauwlettend acht, maar verder?

Dien morgen was het hem met verpletterende helderheid duidelijk geworden. Nooit kon een kind meer verlaten zijn en overgeleverd aan ruwheid en willekeur, al de lange uren zijner afwezigheid, en behalve de weinige oogenblikken, dat hij zich met haar had kunnen bezighouden, kon er evenmin een kind ooit meer verstoken zijn van alles wat het voor zijn geestelijke vorming noodig had, dan zijn dochtertje dat tot heden was geweest.

CORSIKAANSCHE VROUWEN OP WEG NAAR DE MARKT.

En om hierin verbetering te brengen, moest allereerst zijn liefdelooze en onbeschaafde huishoudster uit deze omgeving verwijderd worden, maar helaas! zoo hij eenigen prijs op zijn reputatie stelde, kon hij haar niet wegzenden, en dat zij uit eigen beweging zou gaan, daar was geen denken aan. Neen! ze had geheel andere plannen; nog kort geleden had ze getracht hem te overreden haar te trouwen.

En kreunend, als leed hij hevige pijn, verborg Arnolda's vader het aangezicht in zijn handen.

In de daarop volgende drie weken bleef alles schijnbaar hetzelfde, maar in het gemoed van den heer Van der Voort bruisten en woelden nog altijd soms zeer tegenstrijdige aandoeningen.

Hoe had hij tot heden zoo blind kunnen zijn? Maar waar een geschikter persoon voor zijn kind te vinden, en zou die zijn huishouding even goed en voordeelig kunnen besturen als *zij* dat steeds deed?

'Kerel!' zeide nog

kort geleden een zijner vrienden tot hem, ‘zooals jij dat toch getroffen schijnt te hebben! Je hebt nog steeds dezelfde huishoudster, terwijl ik na mijn vrouw's dood al drie van die perceelen in mijn huis heb gehad. 't Waren alle drie mispunten en deze zal ik ook haar congé weêr moeten geven, want 't is me een raadsel waar ze het geld laat, en het eten, dat ze me voorzet, is dikwijls zoo onsmakelijk, dat ik het niet naar binnen kan krijgen.

“En vuil en slordig! neen, maar! ik word soms vies van mijn eigen kinderen, als ik daar jou dochtertje eens bij bekijk, die is altijd even netjes. Ook moet ik me wezenlijk wel eens schamen, als er iemand bij me in huis komt, zoo'n rommel als het kan zijn.”

Behoefde de heer Van der Voort zich ooit te schamen, als zijn vrienden hem kwamen bezoeken? Neen, nooit! en toch! in weerwil van haar bekwaamheden, stond zijn huishoudster en haar geheele manier van zijn, hem bij den dag meer tegen, afgescheiden zelfs van haar gedrag tegenover zijn kind.

Na de vreeselijke scène op dien ochtend scheen het tusschen Nolly en haar wapenstilstand te zijn geworden. Onbewust ontweek het kind haar zooveel mogelijk. Overigens was de kleine veel opgewekter, en het had zijn aandacht getrokken, dat zij 's middags in hun gezellig uurtje, minder dikwijls dan anders, de verzuchting slaakte, dat mamaatje in plaats van naar de engeltjes in den Hemel te zijn gegaan, liever hier beneden bij haar ware gebleven. Als papa dan naar 't kantoor was, kon zij met ma gaan wandelen, net als Fanny Wildens, het eenige kind van haar eigen stand en leeftijd, waarmede zij weleens in aanraking kwam, het dagelijks met haar mama deed, en als hij dan vroeg waarom ze niet met juffrouw Trits, de huishoudster, ging wandelen, dan zeide Nolly, een pruillipje trekkende, dat *zij* bijna nooit tijd had, maar dat het toch ook niets prettig was om met *haar* te wandelen.

Een paar malen had Nolly ervan gesproken, dat ze met de nieuwe buurdame had gepraat, “O! pa, 't is zoo'n lieve juffrouw!” riep ze opgetogen uit, “ze is zoo knap ze kan alles, alles!” herhaalde ze met nadruk, haar handjes in elkaar slaande.

't Was hem eenigszins onverklaarbaar hoe zijn kleine dochter, enkel door die korte gesprekken tot die wetenschap kwam, maar op dat oogenblik dacht hij daar niet verder over. Later zag hij de juffrouw een paar malen, en toen interesseerde haar uiterlijk hem zeer.

Ook zijn huishoudster deed hem mededeelingen omtrent juffrouw Lerooi.

Gestreeld door zijn bijzondere aandacht, vertelde ze hem nauwkeurig hoe de juffrouw heette en dat ze met een oude, lastige moeder in Leiden had gewoond. Dat moest volgens juffrouw Trits een post geweest zijn. Gisteren was ze even bij bakker Van der Keer aangeloopen, om zelf eens over die hooge korsten te spreken, want soms kon men 't halve brood wel wegsnijden, zoo verbrand als het was, en als men er den knecht over aansprak, dan antwoordde hij altijd maar: “De oven is zeker wat heet geweest, maar ik zal er voor zorgen dat het niet weêr gebeurt, juffrouw,” “of” lichtte juffrouw Trits met een welgevallig lachje nader toe, “zooals hij me meestal noemt: *Mevrouw.*”

Vervolgens was de juffrouw met de vrouw van den bakker, wier zuster met een manufacturier in Leiden was getrouwd, en “die er dus alles van kon weten,” over juffrouw Lerooi aan 't praten geraakt.

Toen de oude mevrouw erg hulpbehoevend werd en juffrouw Lerooi onmogelijk alleen haar moeder meer op had kunnen passen en tegelijk de huishouding waarnemen,

had ze de hulp ingeroepen van een meisje, dat bij de zuster van juffrouw van der Keer als naaister aan huis kwam, hoe kon men dus nog zuiverder bron hebben?

Dat meisje had meermalen verzekerd, dat ze nog nooit zulk een lastig mensch had bijgewoond, als die oude mevrouw en dat ze het geduld moest bewonderen, waarmede de juffrouw al die nukken en grillen inwilligde en verdroeg.

En bedroefd dat ze nog geweest moet zijn, toen haar moeder stierf, neen, maar! daar kon men volgens juffrouw Trits met zijn verstand niet bij. Of het moest wezen, dat die moeder om zoo te zeggen van het inkomen meênam, pensioen of zoo, bijvoorbeeld, want het zat er bij de juffrouw tenminste nou niet an.' Dat kon men zoo aan alles bespeuren. Haar zeer jeugdige dienstbode hield juffrouw Lerooi slechts enkele uren per dag, natuurlijk om haar niet in den kost te hebben. Voorts had juffrouw Trits Zondag haar buurdame naar de kerk zien gaan, 'maar och grut! zoo pover gekleed' en niet eens in den rouw, verder behoefde de juffrouw niets meer te zeggen.

Juffrouw Van der Keer had als haar meening te kennen gegeven, dat juffrouw Lerooi er wel aardig uitzag, waarop juffrouw Trits had aangemerkt, dat wat dat betrof, de smaken altijd verschillen, maar dat juffrouw van der Keer aan haar stellig wel beter 'broodklant' zou hebben dan aan juffrouw Lerooi, 'want mager dat 't mensch was!'

De juffrouw van den bakker had toen eens gelachen en gezegd dat dat nog al heel wat verschilde, maar dat een mensch alleen ook niet veel noodig kon hebben en dat zij zich verder hield aanbevolen, want dat ze van haar concurrent in de buurt, bakker Riebels, of zijn brood volstrekt geen kwaad wou spreken, ofschoon men wel eens beweerde, dat hij vroeger bij zijn baas knapjes knoeien had geleerd en men soms ook 'raar over z'n gewicht sprak,' maar dat juffrouw Trits altijd maar moest bedenken, dat bakker Riebels slechts twee en juffrouw van der Keer vijf kinderen had, hetgeen deze juffrouw als een groote aanbeveling scheen te beschouwen.

Nadat ze dit had gezegd, bemerkte juffrouw Trits, die bezig was zorgvuldig het ontbijtservies af te wasschen, op eens dat haar heer de kamer had verlaten, zoodat ze altijd in het onzekere is gebleven, tot hoever hij haar mededeelingen had aangehoord.

'Die man is al net zoo ongedurig als z'n kind,' overpeinsde ze spijtig, 'en als hij altijd zoo triestig moest

wezen als tegenwoordig, dan zou er weinig aardigheid meer aan hem zijn.'

''k Zou zeggen dat Nol in den laatsten tijd niet zoo onhandelbaar is als anders,' zoo zette de juffrouw haar overdenkingen voort, ''t schijnt geholpen te hebben, dat ik haar laatst eens een paar goeie meppen heb gegeven, nou ik zal haar eenmaal wel klein krijgen,' en bij het heuglijk vooruitzicht van dat in waarheid eenige resultaat, dat er van haar opvoedingssysteem verwacht kon worden, glimlachte juffrouw Trits genoegelijk.

Pop Daisy bleef uit het oog van haar vroegere huisgenooten geheimzinnig verdwenen, en Nolly toonde zich niet gezind inlichtingen omtrent haar te verschaffen, zelfs niet aan Jaantje de meid, ofschoon die zich anders nog al in haar vertrouwen mocht verheugen.

Wel had Nolly, op papa's knie zittende, een paar keeren gezegd, dat ze hem heel dicht aan zijn oor een groot geheim vertellen zou, dat vooral niemand anders weten mocht, maar telkens werd zij in haar voornemen gestoord, zoodat ook zelfs papa tot heden niet achter het geheim was gekomen.

Op den dag dat Nolly haar pop bij juffrouw Lerooi had gedeponeerd, was ze een poosje later nog in de gelegenheid geweest, om, zooals het een goede moeder betaamt, Daisy's toiletzaken in orde te brengen. Ze stelde aan de juffrouw een gescheurd nachtjaponnetje, een paar 'schoone' kousen en een verkreukt zakdoekje ter hand. Vooral op dit laatste voorwerp maakte ze Daisy's gastvrouw opmerkzaam, want Daisy, zei ze, was altijd erg slordig op haar zakdoeken en liet die gewoonlijk overal slingeren, een nalatigheid, waarover moeder Nolly zelf tehuis meermalen berispt moest worden.

Ook informeerde ze met nadruk of de juffrouw nu Daisy 's avonds wel bij zich in bed nam, maar de juffrouw antwoordde, dat, daar Daisy nu logée was, zij als zoodanig ook alleen moest slapen.

Toen Daisy een paar dagen bij haar was geweest, meende juffrouw Lerooi Nolly met een nieuwe pop te verrassen, maar die verrassing mislukte grootendeels. Die pop was wel heel mooi, maar 't was Daisy niet, verklaarde Nolly. Daisy bleef dus de eerste persoon en werd zelfs later met de kleertjes van de nieuwe pop gekleed, waarin ze een potsierlijk figuur maakte.

Maar had Daisy met schitterend succes het wassen hoofd aan haar schoone mededingster geboden en zag zij zich nu zelfs getooid met het fraaie toiletje van haar tegenpartij, thans begon haar iets te bedreigen, waarvoor het zich liet aanzien, dat zij onverbiddelijk het onderspit zou moeten delven. 't Was de genegenheid van Nolly voor Daisy's gastvrouw en vooral ook de aangename wijze, waarop deze haar kleine bezoekster wist bezig te houden, zoodat Daisy nu reeds tijdens de bezoeken van haar jeugdige eigenares dikwijls geruimen tijd aan haar lot werd overgelaten.

Juffrouw Lerooi zorgde steeds voor de noodige afwisseling en had schik in Nolly's bevattelijkheid, die haar, zij het dan ook op gebrekkige wijze, alles deed nabootsen.

En toch was het genot van Nolly's bezoeken voor de juffrouw niet onvermengd.

Door Nolly's mededeelingen geheel op de hoogte van den stand van zaken gekomen, tenminste wat het kind betrof, verweet zij zich zelf telkens, dat ze op deze wijze de betreurenswaardige en voor zulk een jong kind onbegrijpelijke achterhoudendheid, niet alleen stilzwijgend toeliet, maar haar zelfs daarin sterkte en dus zoodoende medeplichtig werd aan Nolly's geestelijke verwaarloozing.

Wel had ze het kind een paar malen voorgehouden, dat ze het aan haar vader moest vertellen en eerst zijn toestemming moest vragen om haar te bezoeken, maar zwak door de bekoring, die het gezelschap van de kleine op haar uitoefende, had ze na Nolly's bestendige tegenwerping, dat ze dan niet meer zou mogen komen, nimmer verder aangedrongen. Ja! ze moest het erkennen, dan zou er een einde worden gemaakt aan Nolly's bezoeken en wêer even stil en eenzaam, wêer even ledig zou het om en in haar zijn, als vóór den dag toen het kind haar de pop had gebracht. Misschien ware er dan wel een ander kind te vinden, doch met een zucht herhaalde juffrouw Lerooi de woorden, die Nolly met betrekking tot haar pop gebezigd had: 'Dat was Nolly niet.'

Maar gaf het pas? Zoo begon ze zich zelf te overreden, zoo te tobben en te mijmeren over een kind, dat welbeschouwd niets anders dan een speelpop voor haar was?

Mocht ze, blind voor haar voorrechten, haar vermeende tekortkomingen uitmetende, tot ze zich als een breede, onafzienbare reeks aan haar voordeden, aldus den tijd in zondige ledigheid doorbrengen en dat in een wereld, waarin ook haar hand nog zooveel te doen kon vinden?

Neen! driewerf neen! Na haar moeder's dood had haar lichaam nu genoeg gerust, - haar liefderijk gemoed bespeurde niet eens de geestelijke afmatting waaraan de egoïstische doode haar had blootgesteld.

Ze wou en ze zou nu aan den arbeid gaan, hoe eer hoe liever, en haar geest greep gretig naar dit onschuldige, steeds als onfeilbaar aangeprezen verdoovingsmiddel tegen teleurstelling en verdriet.

Morgen zou ze het kind nogmaals zien te overreden haar terughoudendheid te laten varen en was ze daartoe weder niet te bewegen, dan wilde ze de kleine niet meer ontvangen, hoe hard dat haar ook mocht vallen, 'want o! Nolly, o! mijn zonneschijntje! ik zal je zoo missen!' klonk het snikkend door de kamer.

Te midden harer huishoudelijke beslommeringen bedacht juffrouw Trits, dat ze wel eens mocht gaan zien, waar 'Nol, dat lastige zeeschip,' nu weêr uithing!

De reden dezer ongewone bezorgdheid was daarin te vinden, dat de heer Van der Voort des morgens niet naar de stad was gegaan en dus ieder oogenblik naar zijn dochtertje kon komen vragen.

Want die man deed tegenwoordig al 'heel raar,'

Vermoorde onschuld
door J.R. van der Lans.

Arm duifke, wat hadt ge den sperwer misdaan,
Dat hij zoo wreedaardig de klauwen moest slaan
    In 't dons van uw goudgroene veeren?
Ach! is er geen jager, wiens welgemikt schot
U tijdig behoedt voor het schrikkelijk lot?
    Kan niets dan uw onschuld verweren?

Helaas! waartoe buiten het woud u gewaagd?
Gij wist niet wat vijand u gruwzaam belaagt?
    Verlokte u de heerlijke vrijheid?
Nu boet gij in angsten en pijnlijken dood
De korte, verruklijke vreugd, die ze bood.
    Gedaan is 't met leven en blijheid.

O onschuld, door 't oog van den booze beloe
Dat nooit, van den lust tot de vrijheid verv
    Gij 't veilige dak moogt begeven,
Waar waakzame zorg u voor onheil behoedt!
Zoo vaak wordt kortstondige wellust geboet
    Met jaren van rouw, met het leven!

vond de juffrouw, zoo zeide hij bijvoorbeeld gedurig, dat zij anders met zijn kind moest omgaan, en ofschoon de juffrouw moest bekennen, dat ze niet van Nolly hield, 'wie zou er van dat ondeugende nest kunnen houden?' kon zij met de hand op haar hart verzekeren, dat geen eigen moeder beter voor haar kind zou kunnen zorgen, dan zij voor Nolly deed, en dat het kind alles kreeg wat haar hart begeerde.

Dit had ze dan ook behoorlijk aan Nolly's vader gezegd, maar hoe verbaasd was ze geweest, toen hij haar daarop te kennen had gegeven, dat hij haar wel wilde zien 'verkassen.' Eerst was ze sprakeloos geweest van ontzetting, maar toen had ze hem zoo geducht beduid, waar het op stond, dat hij daarover wel nooit wêer beginnen zou. Dat thuisblijven was ook een nieuwe klucht, vroeger deed hij dat nooit en was het zelfs een groot bezwaar, als hij een enkelen keer verhinderd werd naar 't kantoor te gaan, maar tegenwoordig geschiedde dit telkens zonder reden. Dan zat hij maar op zijn kamer te suffen, waarom bij juffrouw Trits de gedachte hoe langer hoe meer veld won, dat het van boven bij haar heer niet pluis was. Ze had laatst van een dergelijk geval in de courant gelezen, die man was 'de tegenspoed in het hoofd geslagen' en men kon nooit weten hoe het in dit geval ook met de zaken was gesteld.

Mocht haar vermoeden juist zijn, dan dankte zij den Hemel, dat ze het tot heden ontkomen en nog niet met hem getrouwd was, want dat zou 'n postje wezen om 'je heele leven met zoo'n berooiden gek opgescheept te zitten,' om er nog niet van te spreken, dat ze voor niets zoo bang was als voor een krankzinnig mensch.

De juffrouw nam zich voor haar heer scherp in 't oog te houden en, zoodra ze iets bemerkte van woestheid of razernij, dan zou ze in vredesnaam den aftocht blazen, want hij scheen haar op 't oogenblik niet zeer goed gezind te zijn, en op dezulken hadden krankzinnigen het dikwijls het meest voorzien.

Hemel! wat schrikte zij, daar kwam hij, dien zij 'goed en wel' in zijn kamer waande, op eens met 'Nol' aan de hand van de straat, en verbeeldde zij het zich of keek hij werkelijk zoo woest?

Neen, het was geen verbeelding; de heer Van der Voort keek alles behalve vriendelijk toen hij zijn huishoudster ontwaarde. 'Zij zal vertrekken,' dacht hij in dat zelfde oogenblik vast besloten, 'er moge van komen wat wil.'

Weemoedig gestemd zocht juffrouw Lerooi dien ochtend al de zaakjes van Nolly bij elkâar en legde er Daisy bij, ten einde ze ter gelegener tijd te kunnen doen vervoeren, want ze veronderstelde, dat als ze in haar voornemen volhardde, het heden Nolly's laatste bezoek bij haar zou zijn.

Al spoedig kwam het kind vroolijk naar de veranda huppelen. Toen de juffrouw haar de zaak nog eens goed had uitgelegd en daaraan toevoegde, dat als ze er nu niet met haar papa over sprak, ze niet meer bij haar zou mogen komen, antwoordde Nolly zachtzinnig, dat ze het dan maar aanstonds zou gaan vragen, want dat pa nu tehuis was. Met dit goede voornemen bezield, liet ze zich terstond van juffrouw Lerooi's schoot glijden en meende ze ijlings het tuintje door te loopen, maar eensklaps slaakte ze een kreet van vreugde. 'O! paatje!' riep ze juichend, 'daar is papa zelf!' Spoedig haalde zij daarop haar op de vlucht gaanden vader in en eer hij er op verdacht was, had ze hem mêe getroond naar juffrouw Lerooi.

Maar papa deed toen zoo vreemd, vond Nolly, hij keek net of hij boos was en hij sprak haast geen woord tot de juffrouw.

Ze gingen al spoedig naar huis en op Nolly's vraag of papa het ook geen lieve juffrouw vond, antwoordde hij in 't geheel niet.

Pa was toen terstond naar zijn kamer gegaan, maar 's avonds praatte hij wêer heel lief met haar.

Ze vertelde hem o! zoo veel van juffrouw Lerooi en pa zeide, dat de juffrouw gelijk had, dat Nolly hem altijd alles moest zeggen en dat ze eigenlijk heel stout geweest was.

Toen had zij gezegd dat ze het nooit weêr zou doen, en nu was alles weder goed.

Op haar verlangen ging ze morgen met pa aan de juffrouw vragen of Daisy daar mocht blijven, ofschoon papa beweerde, dat Daisy tehuis behoorde te zijn. Ze zou dan aan de juffrouw verzoeken een verhaaltje te doen, dan kon papa ook eens hooren hoe mooi ze vertellen kon, maar om de verrassing des te grooter te doen zijn, deelde zij dit voornemen niet aan haar vader mede.

En den volgenden morgen gingen ze inderdaad het verzoek doen omtrent Daisy, die reeds tehuis gebracht zou zijn, indien juffrouw Lerooi's dienstmeisje niet wegens ongesteldheid was verhinderd op het bepaalde uur bij haar meesteres te verschijnen.

Thans had papa wel een poosje met de juffrouw gesproken, ofschoon Nolly er eigenlijk niet veel van had begrepen, alleen dat ze nu spoedig naar school zou gaan en daarmede was zij niet bijzonder ingenomen.

De verrassing van het vertellen was geheel mislukt, omdat de juffrouw tot Nolly's groote verwondering het niet had willen doen.

Aan juffrouw Trits, die thans ieder oogenblik ‘een vlaag’ verwachtte, werd met beslistheid gezegd, dat ze moest vertrekken. Na de scène, die zij hem laatst over dat zelfde onderwerp had gemaakt, verbaasde het den heer Van der Voort zeer haar aanstonds daartoe bereid te vinden. Thans geen tranen of verwijtingen, integendeel hem schichtig aanziende, juist alsof ze bang voor hem was, zeide de juffrouw, dat ze het zelf ook maar beter vond, nu ze het haar heer toch niet meer naar den zin scheen te kunnen maken. Ze vroeg of ze dan maar terstond zou gaan, ze had er toch reeds zoo lang naar verlangd eens bij haar getrouwde zuster te kunnen logeeren.

En juffrouw Trits vertrok.

Ze vertoefde slechts kort bij haar zuster, daar ze al spoedig plaatsing vond bij een weduwnaar, op wiens advertentie om een huishoudster zij, in geen al te

correct Hollandsch, zeer uitvoerig had geschreven.

Deze betrekking stond haar bijzonder aan, allereerst omdat het bij een weduwnaar was zonder kinderen, en ten tweede omdat hij zich een burgerheer noemde.

Van burgerheeren toch behoefde men volgens juffrouw Trits niet te vreezen, dat zij iemand steeds zouden vervolgen met ‘gevoelsleven, ontwikkeling en al die malligheid meer,’ ‘nonsens’, waardoor ze ten slotte zich zelf aan ‘'t malen’ brachten, want ze bleef bij haar meening, dat haar vorige heer op het punt had gestaan krankzinnig te worden, en daar het met zijn zaken goed scheen te blijven gaan, kon ze er geen andere oorzaak voor bedenken als deze.

En de heer Van der Voort? Zijn somberheid week meer en meer, en zat hij des avonds nog eens weder te peinzen, dan verhelderde dikwijls een glimlach zijn gelaat.

Hij droomde zich dan een lieftallige gade, die zich voor zijn kind een goede moeder zou betoonen, en voor zijn geestesoog verrees daarbij altijd de beeldtenis zijner buurdame, zooals hij haar had gezien op den ochtend, toen Nolly's vlug oog hem ontwaarde en hij als een op kwaad betrapte schooljongen voor de juffrouw had gestaan, ternauwernood zijn oogen durvende richten op haar, in dat oogenblik met een donkeren blos overtogen, fijn besneden gelaat.

De Geschiedenis van een Londenschen Omnibus.
Door Fred. T. Jane.
Met vijf gravuren.

‘Angel, Stoke Newington, Igate - Hangel, Hangel,’ riep een conducteur van een omnibus met een stem, die een geluk geweest zou zijn voor een redenaar in Trafalgar Square.

‘Ga je naar de Angel?’ vroeg een oude dame, van het soort, dat de conducteurs maar al te goed kennen.

‘Jawel, mevrouw, Angel. Nog meer passagiers voor de Angel, Hangel, Angel!’

‘Conducteur,’ zeide dezelfde oude dame, ‘weet je wel zeker, dat je naar de Angel gaat?’

‘Wel, mevrouw,’ was het antwoord, ‘het staat op den omnibus, en ik heb het nu al een half uur lang geroepen, dus ik geloof het wel, maar ik wil het wel eens aan een politieagent vragen.’

De gepikeerde dame keerde zich om, maar niet heel vriendelijk.

En toch brengt men den conducteur onder het hoofd: machinale arbeid - een man, die geboren, maar niet opgevoed moet zijn; - hij moet dood zijn voor alle gevoel en gevoeligheid. Beschouw zijn rug eens op een regenachtigen dag, en gij zult hem bedekt zien met een ontelbaar aantal donkere stippen, ieder van hen vertegenwoordigt een stoot met de punt van een paraplui van een vrouwelijke passagier.

Het bovenvermelde voorval over het station de ‘Angel’ trok het eerst mijne aandacht, op wat men zou kunnen noemen de verborgen zijde van het omnibusverkeer. Wij allen kennen den omnibus zelf, en de meesten van ons weten, waaraan wij het bijzondere voertuig, waarmede wij moeten reizen, kunnen onderscheiden, maar hier houdt onze kennis dan ook op; wij weten alleen, dat het ergens vandaan komt en ergens heengaat. Op het vrachtbord, binnen in den omnibus, staan de namen van de plaatsen, die hij op zijne reis aandoet, maar voor de meesten zijn het slechts namen,

Queen of England, Windsor-Castle, World' End, Weavers Arms, Sands End, Crooked Willes en eene massa andere onbekende namen toonen ons op de vrachtborden de verschillende wegen, en wij zijn min of meer benieuwd te weten, of Windsor Castle *het* Windsor, of alleen een kroeg van dien naam is, en of Sands End de plaats is, waar de pantoffelheld Johnnie Sands het historische tafereel met Mrs. S. afspeelde, terwijl de plaatsen langzamerhand in ons geheugen blijven hangen, omringd van een flinke dosis verdichtsel.

Het zou bijna onmogelijk zijn, alle deze plaatsen

De rug van den conducteur op een regenachtigen dag.

stelselmatig te bezoeken; de omnibussen van de London General Omnibus Company rijden langs niet minder dan zeven en zestig verschillende wegen. Behalve deze maatschappij, die 1037 omnibussen heeft loopen, 10000 paarden en 4000 man in dienst heeft, is er verder nog de Road Car Company met 310 omnibussen, 3248 paarden en 1523 man om deze te besturen; verder Tilling's, Andrew's ‘Star’ omnibussen, de ‘John Bull’, Bus Pro-

prietor's Association, Railway Busses en talrijke 'pirate' omnibussen en particuliere ondernemingen. Hierbij komen nog een ontelbaar aantal trams (die alleen op rails loopen), halfpenny-omnibussen en trams met één paard.

De meesten van ons kennen zeker wel de verbazend groote parapluie, die de wagens van de Metropolitan Railway kenmerkt, de meer bescheiden ster van de District Railway of de vlag van de Road Cars en den bezem, die gedurende eenigen tijd gevoerd werd door de werkstakers van de L.G.O.C.L. - die ongelukkig doet denken aan een soortgelijk zinnebeeld, dat door den Hollandschen admiraal Tromp geheschen werd en den Engelschen nog steeds een doorn in 't vleesch is. De wagens van de 'London General' dragen geen bijzonder kenteeken, dat hen onderscheidt, behalve het opschrift van den naam der maatschappij, wat van groot voordeel is voor de 'pirates,' die dat merk nagenoeg op dezelfde wijze namaken, om een ieder, die er niet bijzonder op let, te misleiden. 'London General Post Office' zijn gewoonlijk de woorden, waarmede zulk een opschrift begint en zoodoende verschalken zij den plattelandsbewoner, dien men verwezen had naar een 'London General', en het gevolg daarvan is, dat de vracht gewoonlijk het dubbele bedraagt, of anders, dat hij, na betaald te hebben, om naar zijne plaats van bestemming te gaan, die min of meer ver verwijderd is, tot de ontdekking komt, dat de omnibus 'op dezen weg niet verder gaat.'

Men heeft getracht dit laatste geval langs wettelijken weg tegen te gaan, maar de moeilijkheid is nu weder opnieuw gerezen, door een wiel, dat kwalijk gaat, - altijd nadat de vracht betaald is. Dit veroorzaakt oponthoud; de passagiers, het wachten moe, gaan in een anderen omnibus en dan begint het spelletje weder van voren af aan. Bij dubbele-vracht-omnibussen, worden knorrige passagiers verwezen naar het vrachtbord, waarop zij zullen zien, dat wat er, zooals van Piccadilly naar Oxford Circus, als 1*d* uitziet, in werkelijkheid een dikke zwarte 1 is met een vaalgrijze 2 er overheen geschilderd.

Sommige 'pirate' conducteurs gaan zelfs zóó ver, dat zij zelfs een riem en een tasch dragen, in navolging van de Bellpunch en de ticket-rol van de omnibussen der maatschappijen.

Alle omnibussen, die niet aan de welbekende maatschappijen behooren, staan bekend als 'pirates', maar het is niet meer dan billijk te vermelden, dat bij vele van hen de vracht volgens het reglement is. *Apropos* van 'pirates', onlangs hoorde ik eene oude dame tot eene vriendin zeggen, toen die naar een 'Road Car' met een eenigszins oude vlag uitkeek: 'Neen, je moet niet in dezen omnibus gaan, het is een "pirate"; *zie je dan niet de zwarte vlag!*' en aanstonds gingen ze in een 'London General Post Office enz.' die in de verte aankwam.

De 'pirate'-conducteur is gewoonlijk, zooals zijn naam reeds aanduidt, een stug mensch met een langen baard en een zuur uiterlijk, en oude dames stooten *hem* nooit in den rug; ter vergoeding waarvan hij ze dan naar alle gedeelten van Londen brengt, en heen en terug meteen.

Het leven van een conducteur kan niet onder de gelukkigste worden gerekend; zijn begrip van hemel is waarschijnlijk eene plaats, waar geen vrouwen zijn! Dit onhoffelijke denkbeeld is gebaseerd op de wijze, waarop van drie vrouwen, die naast elkander wonen, ieder van hem verlangt, dat de omnibus bij hare deur zal stilhouden, zonder rekening te houden met de ongelukkige paarden, die men waarschijnlijk gedurende acht jaar in plaats van vijf zou kunnen gebruiken, wanneer de passagiers

alleen uit mannen bestonden. Mannen kunnen natuurlijk gemakkelijker in een in beweging zijnden omnibus in- en uitstappen, maar het is een treurig feit, dat het juist de mannen zijn, die de paarden het meest sparen, niettegenstaande het bewezen is, dat de groote meerderheid der leden van de R.S.P.C.A.[1)] vrouwen zijn.

Onlangs vertelde een conducteur, die een grooten afkeer van het vrouwelijke geslacht had, mij eenige zijner wederwaardigheden met vrouwelijke passagiers. Hij rangschikte ze van het lichtgeraakte juffertje, dat, zooals gewoonlijk, haar beurs vergeten heeft en nu op crediet wil meerijden, tot de dame, die tot de ontdekking is gekomen, dat zij in een omnibus is gestapt die een verkeerde richting ingaat, en een politieagent dreigt te roepen, tenzij de omnibus haar brengt, waar ze moet zijn. Treurig bleef hij stilstaan bij een vrouwelijke passagier, die parapluie en zonnescherm draagt en wier eerste beweging bij het instappen van den wagen is, genoemde voorwerpen met hevige kracht naar de andere zijde van den omnibus te werpen, het aan hem overlatende om het bij de beschadigde passagiers te vereffenen, en grievende dingen vertelde hij van eene andere vrouw, die den omnibus had doen stilstaan en iemand zond om voor haar den prijs van eenige kleedingstukken te vragen, die voor een winkelraam lagen uitgestald. Hij had nog veel meer te vertellen, maar hierbij laat ik het.

Zekere punten van Londen zijn de centra, van waar de omnibussen en trams als stralen uitgaan. De 'Elephant and Castle' in Zuid-London is wel het voornaamste onder hen, daar zes wegen, ieder met hun omnibus- of tramdienst hier samenkomen. De 'Elephant' zelf is een heel gewone kroeg, vroolijk gelegen op een plein, dat als bezaaid is met koolstronken en omringd met vischstalletjes; en niet ver daarvandaan bevindt zich de nu historisch geworden Old Kent Road. Verder zijn het belangrijkst de 'Angel,' Islington, Charing Cross, Piccadilly Circus, en andere plaatsen, te zeer bekend, dan dat het noodig zou zijn eene beschrijving of illustratie van ze te geven.

Hammersmith Broadway, de 'Weaver's Arms,' King's Cross, de 'Salisbury', deze en vele andere hebben hunne voornaamste inkomsten van de omnibussen. De 'Salisbury' is een groote plaats, waar de Road Cars afrijden.

Plaatsen als de 'Queen of England' en de 'Crooked

1) Vereeniging ter bescherming van dieren.

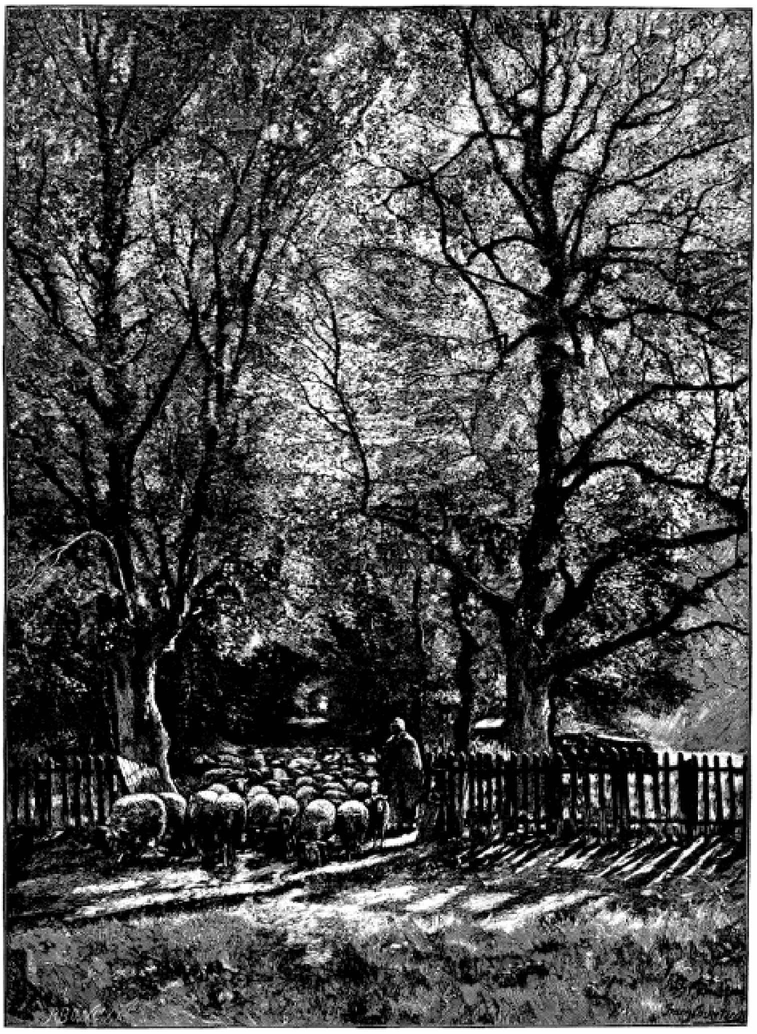

HET UITTREKKEN DER KUDDE. Naar F. Courtens.

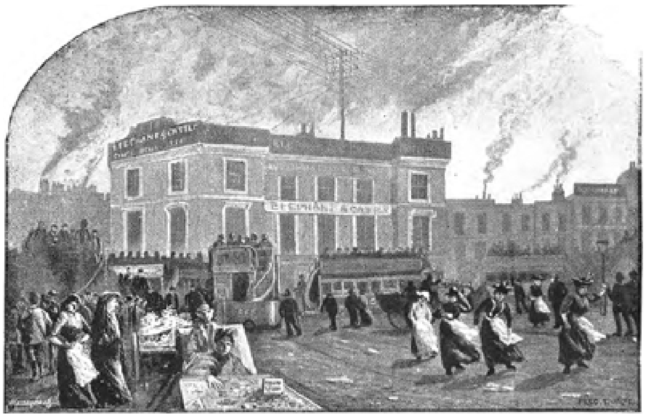

De “Elephant and Castle”.

Willet’ vormen het *Ultima Thule* van het omnibusverkeer en naast deze bevinden zich de loodsen en stallen, die natuurlijk aan de alomtegenwoordige L.G.O.C.L behooren. Van deze punten rijden trams, die de verder gelegen voorsteden daaraan verbinden.

De ‘Crooked Willet’ in Upper Clapton is al een zeer vreemde soort van plaats; een passagier tusschen deze plaats en de ‘Weaver's Arms’ is zoo zeldzaam, dat de man, die nog verder wil reizen en een kaartje vraagt voor den geheelen weg, er geen krijgt voorbij de laatstgenoemde plaats.

Er is een heel groote concurrentie tusschen de verschillende maatschappijen; factoryen en stallen worden met een jaloersch oog aangezien, en wedrennen tusschen hare omnibussen zijn gewone verschijnselen. Soms loopen deze wedrennen voor alle personen, die er in betrokken zijn, ongelukkig af, en wee den langzamen pruttelaar, die niet gauw uit den weg gaat.

Deze zware voertuigen, de ‘linieschepen van de straten,’ te besturen is altijd moeielijk, maar de regel maakt het aldus eenvoudig:

> ‘The rule of the road - make way for the bigger,
> But as for the small, why, we don't care a jigger.’

Wanneer bij geval een omnibus een nieuwen weg opent, verschijnt er een mededinger, die den eerste door concurrentie tracht te verdrijven. Een tijd lang hebben twee blauwe omnibussen tusschen King's Cross en Chamberwell gereden, elk trachtende den ander in 't rijden steeds voor te zijn, en wanneer ten laatste langs ieder gedeelte van den weg nog drie omnibussen komen te loopen, moet er één noodzakelijk geld verliezen, want een omnibus aan te leggen en aan den gang te houden kost veel meer, dan de meeste menschen oppervlakkig denken, en de voordeelen hebben veel kans op de meeste wegen nadeelen te worden, tenzij het onderhoud van de paarden zeer goedkoop is.

Eene andere soort van omnibuswedstrijd is die van den passagier, die na den hoek te hebben bereikt, juist nadat de omnibus is weggereden, nu al roepende de straat inloopt, onder het naschreeuwen der kleine jongens en het aanmoedigende: ‘Zet er maar een stapje op, mijnheer!’ van den conducteur. Passagiers zijn altijd zeer volhardend in hunne pogingen om tijd uit te winnen, door te trachten den eersten den besten omnibus, dien zij gemakkelijk kunnen bereiken, in te halen, en ik herinner mij eens iemand te hebben gezien, die op Holborn een omnibus eenige honderden

yards hard achternaliep. Bij de Tottenham Court Road gekomen, had hij den omnibus bereikt. 'Marble Arch' vroeg hij hijgend, terwijl hij in de armen van den conducteur viel. 'Neen, Piccadilly Circus, u moet den omnibus hebben, waar u vandaan is geloopen,' antwoordde de conducteur met een sarcastisch lachje.

De laatste tram of omnibus is altijd het tooneel van groote beweging; dan is er een dolzinnige toeloop van passagiers om de leege plaatsen te vullen - *gewoonlijk* is er plaats genoeg voor wel tweemaal zooveel personen, maar dit is iets, wat nooit in hunne hersenen opkomt.

Over de verscheidenheid van vorm en uiterlijk der omnibussen zou veel gezegd kunnen worden, maar daar de wagen zelf de meeste menschen absoluut niets kan schelen, als deze hen maar brengt, waar zij heen willen, zoo is het maar het beste hierover te zwijgen; echter op gevaar af van langdradig te worden, zou ik willen wijzen op het groote voordeel van den modernen omnibus met zitplaatsen bovenop ('garden-seat') boven den ouden omnibus met trapsgewijze zitplaatsen achter den koetsier ('knife-board'), hoewel laatstgenoemde omnibussen zeer betreurd worden door hen, die dagelijks van denzelfden omnibus gebruik maken en een zekere plaats naast den koetsier als hun eigen speciale plaats beschouwen.

Sommigen hebben de opmerking gemaakt, dat de omnibus met plaatsen bovenop, en als gevolg daarvan de afhellende afscheiding van den koetsier, een nieuwe type van Jehu heeft doen ontstaan met een knorrig humeur en heelemaal niet op Sam Weller lijkend. Als

dit waar is, dan zal de L.C.C. ongetwijfeld trachten in lateren tijd de zaak weer in orde te brengen.

De ‘knife board-omnibus’ heeft bepaald nadeelen; iedereen krijgt stompen van den ander bij het naar boven of beneden komen van het dak, de vier plaatsen naast den koetsier kunnen alleen door een gevaarlijken klim bereikt worden, en wanneer een corpulent heer bij het naar beneden dalen van zulk een plaats in een volle straat afspringt, kunnen er licht ongelukken gebeuren. De oorsprong van de uitdrukking ‘knife-board’ is onbekend; sommigen beweren dat het dien naam te danken heeft aan de plank, waarop de Jehu zijn beenen laat rusten, terwijl weer anderen van meening zijn, dat het eene verbastering is van ‘knave-boared’, wat betrekking heeft op hem, die naast den koetsier zit en naar zijn praatjes luistert.

Behalve de schikking der plaatsen, is er in de omnibussen nog plaats genoeg voor vele dingen, die vatbaar zijn voor verbetering; ongetwijfeld zou het zeer aangenaam zijn, wanneer er iets gedaan werd, om het horten en stooten der wagens te voorkomen, en luchtbanden zijn in 't verschiet.

Met hen zal waarschijnlijk de electrische omnibus komen, waarover in 1890 gesproken werd en waarmede in Londen reeds de proef is genomen. In Duitschland heeft men ook reeds benzine voor de omnibussen gebruikt. Weenen heeft omnibussen, waarin gerookt mag worden, verdeeld in twee afdeelingen, met een deur tusschen de wielen, en daar deze reeds door de directeuren van de ‘London General’ zijn onderzocht, is het werkelijk te verwonderen, dat zij nog niet hier zijn ingevoerd.

Het denkbeeld van de omnibussen

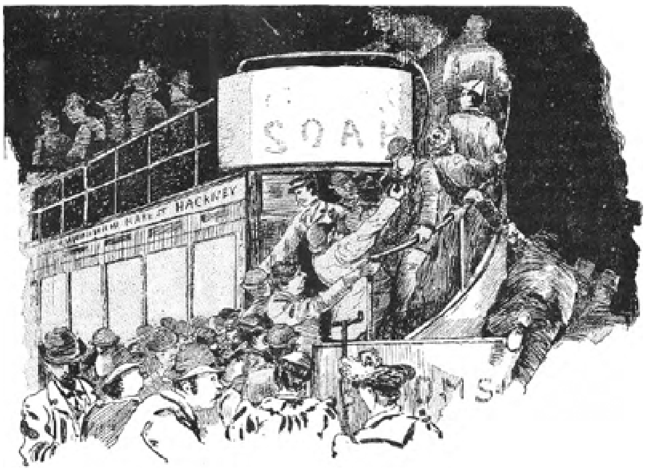

De laatste bus.

hebben wij aan de Franschen te danken, en men zal zien, dat het voertuig, dat door een zekeren Shillibeer in London werd ingevoerd, niet heel veel verschilt van den hedendaagschen omnibus. De L.G.O.C.L. werd ongeveer veertig jaar geleden opgericht en hare omnibussen waren elk jaar werkelijk dezelfde als die, welke men nu nog gebruikt, behalve de vorm van de trappen, waarmede men het dak bereikt. Men kan niet zeggen, dat er snelle verbeteringen zijn aangebracht, en wanneer er eens een flinke verandering komt, zal deze waarschijnlijk oorzaak zijn, dat men alles van den omnibus wegneemt, zooals wij dien kennen. Het plaveisel in de city kan eigenlijk niet eens meer de voetgangers houden, en het is niet onredelijk te veronderstellen, dat het omnibussenverkeer langzamerhand naar onder of boven den

grond zal worden verbannen. Ongeveer ter hoogte van de eerste verdiepingen zouden voetpaden kunnen worden aangelegd, ter weerszijde waarvan electrische trams liepen; lifts moesten hier en daar worden gemaakt, die iedereen naar hoogere stations brachten, waartusschen dan luchtschepen dienst moesten doen of bestuurbare ballons moesten vliegen. Wellicht zal de dag nog eens komen, dat de beweegbare straat, die men maar heeft op te stappen, om tien mijlen per uur te worden voortgeplaatst, blijken zal dan nog iets meer te zijn dan de droom van een Duitsch ingenieur. De vorm van onze straten staat nu het practisch gebruik daarvan in den weg, maar er is volstrekt geen reden, waarom de omnibus niet evengoed zou kunnen loopen in ondergrondsche gangen, goed geventileerd en door water in beweging gebracht.

Laat ons echter van onze droomen der toekomst naar het werkelijke leven terugkeeren; dit stuk zou alleszins onvoldoende zijn, wanneer wij niet even bij de omnibusvrachten stilhielden, zoowel wat gewone nieuwsgierigheid op dit punt betreft, als ten genoegen van hen, die willen weten, waar zij het meest voor hun geld kunnen krijgen. De langste weg, dien men voor een penny aflegt, is van Hammersmith naar Sloane Street. Andere afstanden van twee mijlen of meer, die men voor een penny aflegt, zijn: Liverpool Street naar Tottenham Court Road, Chancery Lane naar Victoria, Tottenham Court Road naar Chapel Street. Naast deze kunnen gevoegd worden Queen's Road naar Notting Hill Gate, dat een afstand is van iets meer dan

500 Yards, of Gray's Inn Road op den hoek van Holborn naar het einde van Chancery Lane, dat nauwelijks een halve mijl ver is.

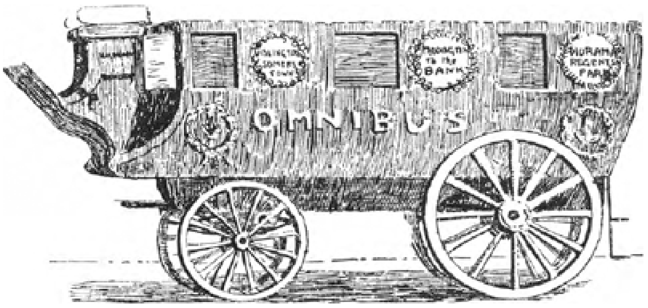

De eerste omnibus.

De langste weg, dien de omnibussen van de L.G.O.C.L. afleggen, loopt van Fulham naar Old Fort; de kortste die van Highbury Warn naar Highbury Place. De Road Cars-lijnen variëeren van dertien tot zeven mijlen in lengte.

Volgens de politie-verordeningen moet elke omnibus eens per jaar opnieuw goed nagezien en gerepareerd worden; en daar dit ongeveer

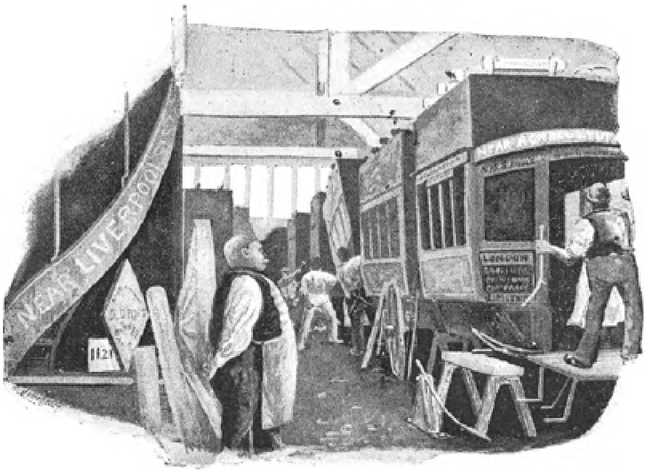

Het omnibushospitaal.

een maand in beslag neemt, zoo heeft de London General gewoonlijk ongeveer tachtig omnibussen in het hospitaal. In de fabriek te Islington kan men omnibussen van allerlei soort en modellen zien, van de totaal versleten veteraan, tot het laatste ding uit de schilderswerkplaats, spiksplinternieuw in al de heerlijkheid van zijn schitterende kleuren. Eene rij nieuw geschilderde omnibussen maakt een prachtig effect van kleuren-schakeering; de kleuren, hoewel helder, zijn niet te scherp en vormen bepaald een harmonisch geheel. Ook half voltooide omnibussen kan men hier zien, soms niets meer dan een geraamte zonder paneelen, soms geheel gereed op het schilderen en bekleeden na.

Het is mij volkomen gelukt te ontdekken, waarom de wielen van de omnibussen geel geschilderd zijn. ‘Omdat zij 't altijd geweest zijn, daarom is het onze kleur,’ gaf een der employés mij ten antwoord.

De trams zijn in dit stuk een weinig op den achtergrond getreden, maar met dat al zijn het niet meer dan omnibussen op rails. Zij kunnen meer aanspraak maken op oudheid, daar het denkbeeld van de trams reeds van het jaar 1602 dagteekent, hoewel de wagens voor passagiers niet eerder dan in 1832 gebruikt werden.

De eerste rails waren van hout; ijzer werd eerst in 1767 gebruikt. Heden ten dage kan men op Hay Tor, Dartmoor, nog de overblijfselen zien van een ouden tramweg. De rails bestaan uit blokken graniet, ongeveer ter breedte van een voet, en ruim honderd jaar geleden werd deze tramweg het eerst gebruikt voor het vervoer van steen. *A propos* van trams, onlangs kwam een passagier in moeilijkheden, omdat hij de vracht niet betaald had in een van de trams met één paard, waarin de passagier zijn vracht te betalen heeft in een bus in den hoek. Hij verklaarde, dat hij het voor een liefdadigheidsbus had aangezien, en dat hij er voor bedankte om iets te geven buiten zijn eigen kerspel.

Het schijnt wel, alsof men in Londen minder voor de bij ons met recht zoo populaire trams, dan voor de omnibussen gevoelt, ofschoon men zou zeggen dat er in de eene even weinig poëzie zit als in den ander.

Echter zal hij, die op een schoonen zomermorgen

een lange reis op het dak van een goed bespannen omnibus maakt of ‘volksrijtuig met twee paarden’, zooals hij niet zonder grond genoemd wordt, tot de ontdekking komen, dat er een eigenaardige gezelligheid in zit, die den omnibus alleen eigen is.

Hij zal de menschelijke natuur aanschouwen, zooals hij ze nergens zal te zien krijgen, en dingen van Londen leeren, die hem vroeger onbekend waren. Van de groene boomen, die rondom de villa's in de voorsteden staan, voorbij parken en statige heerenhuizen, door drukke straten, wemelend van het stadsleven, al verder en verder, mijlen ver, voorbij huizen, winkels en menschen, al voller en vuiler, totdat hij ten laatste eindigt in de hopelooze ellende van Oost-Londen.

Dit en veel meer zal hij zien, maar om het te gevoelen, moet hij er niet aan gewoon zijn.

Lady Ducayne.
Door miss Braddon.
Met zeven gravuren.

I.

Bella Rolliston was tot het besluit gekomen, dat haar eenige kans om haar eigen brood te verdienen en nu en dan een korstje voor haar moeder over te houden, bestond om de groote, onbekende wereld in te gaan, tot gezelschap van een dame.

Zij was bereid mee te gaan met elke dame, rijk genoeg om haar salaris te betalen en excentriek genoeg om gehuurd gezelschap te begeeren. Vijf shillings, met tegenzin afgenomen van een der goudstukken, die zoo zeldzaam waren bij de moeder en de dochter en die zoo snel wegsmolten - vijf degelijke, flinke shillings waren overhandigd aan een deftig gekleede dame op een kantoor in de Harbeckstraat, in de hoop dat deze zeer superieure persoon een plaats en een inkomen zou vinden voor juffrouw Rolliston.

De Superieure Persoon zag naar de twee halve kronen zooals zij daar op tafel lagen, waar Bella's hand ze gelegd had, en om zeker te zijn dat het geen tweeshillingstukken waren, nam zij ze in haar hand, vóórdat zij een beschrijving van Bella's bekwaamheden en verlangens neerschreef in een dik boek

‘Geen liefdesgeschiedenis - wil ik hopen?’

van eerbiedwaardig uitzicht.

‘Ouderdom?’ vroeg zij kortaf.

‘Achttien, verleden Juli.’
‘Talenten?’
‘Niets, ik heb volstrekt geen talenten. Als ik ze had, zou ik gouvernante willen worden - een juffrouw van gezelschap schijnt mij de laagste trede te zijn.’
‘Wij hebben eenige hoogst talentvolle, goed gedistingeerde dames in onze boeken, als dames van gezelschap of chaperons.’
‘O ja, ik weet het,’ stotterde Bella, al te spraakzaam in haar jonge oprechtheid, ‘maar dat is heel iets anders. Moeder was niet in staat er een piano op na te houden sedert ik twaalf jaar was; ik vrees dus dat ik het geheel vergeten ben. En ik moest mijn moeder helpen met naaiwerk, dus was er weinig tijd over om te studeeren.’
‘Wees zoo goed uw tijd niet te verliezen met uit te leggen wat u niet kan doen, maar zeg mij, als het u belieft, wat u doen kan,’ zei de Superieure Persoon op hoogen toon, de pen tusschen haar fijne vingers balanceerende, wachtend op hetgeen zij schrijven zou. ‘Kan u twee of drie uur achter elkander aan één stuk lezen? Is u vlug en handig, kan u vroeg opstaan, flink wandelen? Heeft u een goed, zacht humeur en is u vriendelijk?’
‘Ik kan ja zeggen op al deze vragen, behalve op zachtheid. Ik denk dat ik nogal een goed humeur heb, en ik ben bereid ieder aangenaam te zijn, die mij voor mijn diensten betaalt. Ik zou hen willen doen voelen dat ik werkelijk mijn salaris waard ben.’
‘Het soort dames, die bij mij komen, zijn niet gesteld op een spraakzame gezelschapsjuffrouw,’ zeide de Persoon streng, nadat zij in haar boek had geschreven. ‘Mijn connecties liggen meestal in de aristocratie, en in die klasse wordt ontegenzeggelijk veel terughouding gevorderd.’
‘O ja, natuurlijk,’ hernam Bella, ‘maar 't is heel

iets anders of ik met u spreek. Ik wil u alles, mijzelf betreffende, zeggen, voor eens en voor altijd.'

'Ik ben blijde dat het slechts voor eens is,' zeide de Persoon met de punten van haar lippen.

De Persoon was van onzekeren leeftijd, strak gelaceerd in een zwart zijden japon. Haar kleur zag er gepoeierd uit, en zij droeg een mooie knot van andermans haar op den top van haar hoofd.

Het kon zijn, dat Bella's meisjesachtige frischheid en levendigheid een prikkelenden invloed uitoefenden op haar zenuwen, verzwakt door een achturigen werkdag in die overheete tweede verdieping van Harbeckstraat.

Bij Bella wekte het deftige vertrek met zijn Brusselsch vloerkleed, fluweelen gordijnen en stoelen, zijn Fransche pendule, luid tikkend op den marmeren schoorsteenmantel, de gedachte op aan de weelde van een paleis, vergeleken met een andere tweede verdieping in Walworth, waar mevrouw Rolliston en haar dochter zich gedurende zes jaar hadden beholpen.

'Gelooft u, dat u iets in uw boeken heeft, dat mij zou te pas komen,' waagde Bella na een pauze te zeggen.

'O Heer neen! Ik heb nu niets op het oog,' antwoordde de Persoon, die Bella's halve kronen verstrooid met de toppen harer vingers in een lade had gestreken, 'ziet u, u is zoo ongevormd - zoo veel te jong om een gezelschap te zijn voor een dame van stand. 't Is jammer dat u geen opvoeding genoeg heeft gehad voor een kinderkamer-gouvernante; dat zou veel meer in uw richting zijn.'

'En zou u denken dat het zeer lang zal duren, vóór u mij een betrekking kan bezorgen?' vroeg Bella weifelend.

'Ik kan het waarlijk niet zeggen. Heeft u een bijzondere reden om zoo ongeduldig te zijn - geen liefdesgeschiedenis - wil ik hopen?'

'Een liefdesgeschiedenis!' riep Bella met gloeiende wangen. 'Wat 'n dwaasheid! Ik heb een plaatsing noodig, omdat moeder arm is en ik geen lastpost voor haar wil zijn. Ik heb een salaris noodig, dat ik met haar deelen wil.'

'Daar zal niet veel gelegenheid zijn het salaris te deelen, dat u hoogst waarschijnlijk krijgen zal op uw leeftijd en met uw zeer - zeer - ongevormde manieren,' zeide de Persoon, die Bella's frissche wangen, heldere oogen en onuitdoofbare levendigheid meer en meer drukkend vond.

'Misschien wil u wel zoo vriendelijk zijn, mij de premie terug te geven. Ik zou dan naar een agentschap gaan, dat niet zoo aristocratisch is als het uwe,' zeide Bella, die - zooals zij later haar moeder vertelde - van plan was zich niet op den kop te laten zitten.

'U zal geen agentschap vinden, dat meer voor u kan doen dan het mijne,' hernam de Persoon, wier harpijachtige vingers nooit geld loslieten. 'U zal op een gelegenheid moeten wachten. Uw geval is zeer bijzonder, maar ik zal u in gedachten houden en, als er iets geschikts voorkomt, dan zal ik u schrijven. Ik kan niet meer beloven.'

De half minachtende buiging van het statige hoofd, beladen met geleend haar, duidde aan dat de samenkomst geëindigd was. Bella ging terug naar Walworth - legde den heelen weg op dezen September-namiddag te voet af - en bootste thuis de Superieure Persoon na, tot groot vermaak van haar moeder en van de huisjuffrouw, die in het sjofele zitkamertje treuzelde, na er het theegoed te hebben gebracht, om juffrouw Rolliston's nabootsing toe te juichen.

‘Lieve deugd! Wat 'n talent heeft zij!’ riep het goeie mensch uit, ‘u had haar naar het tooneel moeten laten gaan, mevrouw. Wat zou zij fortuin hebben gemaakt als actrice!’

II.

Bella wachtte en hoopte en luisterde naar de bel van den brievenbesteller, die zoovele pakken brieven bracht naar de salons der eerste verdieping en zoo weinig naar de tweede, waar moeder en dochter met hand en machine zoo hard naaiden gedurende het grootste gedeelte van den dag.

Mevrouw Rolliston was een dame van geboorte en opvoeding; maar het was haar ongeluk geweest dat zij een schurk trouwde, en in het laatste half dozijn jaren was zij het ongelukkigste soort weduwe geworden, een door haar man verlatene. Gelukkig was zij moedig, vlijtig en een handige naaister, en zij was in staat geweest om juist het levensonderhoud te verdienen voor zich en haar eenig kind, door mantels en japonnen te naaien voor een groot huis in het West-End.

Goedkoope kamers in een armzalige straat bij Walworth Road, gewoon voedsel, afgedragen kleeren, dat was het deel van moeder en dochter, maar zij hadden elkander innig lief en de natuur had haar beiden zoo luchthartig gemaakt, dat zij er op de een of andere manier in slaagden zich gelukkig te voelen.

Maar nu dit denkbeeld van de wereld in te gaan als gezelschap voor een deftige dame eens post had gevat in Bella's geest, nu smachtte het meisje - hoewel zij haar moeder aanbad en een scheiding beider harten zou moeten vaneenscheuren - naar verandering en opwinding, zooals eenmaal de pages verlangden ridders te worden en naar het Heilige Land te trekken om met de ongeloovigen een lans te breken.

Zij werd moede van het afhollen der trappen, telkens als de besteller klopte, en van het voortdurende: ‘Niets voor u, juffrouw!’

Eindelijk vatte Bella moed en wandelde naar de Harbeckstraat, waar zij de Superieure Persoon vroeg hoe 't kwam dat zij nog van geen betrekking had gehoord.

‘U is te jong,’ zeide de Persoon, ‘en u is gesteld op een salaris.’

‘Natuurlijk doe ik dat,’ antwoordde Bella, ‘zijn andere menschen daar niet op gesteld?’

‘Jonge dames van uw leeftijd zoeken meestal een gezellig tehuis.’

‘Ik niet,’ flapte Bella er uit. ‘Ik wil moeder helpen.’

'U kan vandaag over een week terugkomen,' zeide de Persoon, 'of, als ik in dien tusschentijd iets hoor, zal ik u schrijven.'

Geen brief kwam van de Persoon, en precies een week daarna zette Bella haar netste hoedje op, dat, waarop het minste regen was gevallen, en maakte zich weer op naar de Harbeckstraat. Het was een sombere Octoberdag, en er hing in de straten een grauwe lucht, die voor den nacht wel in mist kon overgaan.

De winkels van den Walworth Road glinsterden helder door de grijze atmosfeer en, hoewel een jonge dame, opgevoed in Mayfair of Belgravia, zulke winkelramen een blik onwaardig zou hebben geacht, waren zij voor Bella een lokaas en een bekoring. Daar waren zoovele dingen, waarnaar zij verlangde en die zij nooit in staat zou zijn te koopen. Harbeckstraat is in dit doode seizoen van het jaar meestal ledig, een lange, lange straat, met een eindelooze rij van hoogst respectabele huizen.

Het bureau der Superieure Persoon lag aan den anderen hoek, en Bella keek bijna wanhopend naar het lange, grauwe eind vóór haar, vermoeider als zij was dan anders van haar lange wandeling uit Walworth.

Terwijl zij zoo voor zich uitkeek, reed een rijtuig haar voorbij, een ouderwetsche, gele kar, getrokken door een paar groote grijze paarden, gemend door een statigen koetsier met een reusachtigen knecht naast hem.

''t Lijkt op de koets van de toovergodin-peettante,' dacht Bella, ''t zou mij niet verwonderen als het eens een pompoen was geweest.'

Het was een verrassing, toen zij de deur der Superieure Persoon bereikte, te bevinden, dat de gele wagen er voor stil stond en de reuzenknecht bij den drempel wachtte.

Zij was bijna bang naar binnen te gaan en den eigenaar van het prachtige rijtuig aan te treffen. Zij had alleen een schijntje van den inhoud op kunnen vangen toen de wagen voorbijrolde, en had slechts een gepluimde hoed en hermelijn onderscheiden.

De bevallige page van de Persoon geleidde haar de trappen op en klopte aan de kantoordeur.

'Juffrouw Rolliston,' kondigde hij aan, terwijl Bella buiten wachtte.

'Laat haar binnen!' zeide de Persoon snel, en toen hoorde Bella haar iets fluisteren tegen haar klant.

Bella trad binnen, frisch, blozend, een levend beeld van jeugd en hoop en, vóórdat zij naar de Persoon zag, werd haar blik gebannen door de eigenares van het rijtuig.

Nooit had zij iemand gezien, zoo oud als de oude dame, zittende bij het vuur. Een kleine, oude figuur, van de kin tot de voeten gewikkeld in een hermelijnen mantel; een oud, verschrompeld gezicht, onder een gepluimden hoed - een gezicht, zóó ineengekrompen door ouderdom, dat het niets anders leek dan een paar oogen en een hoekige kin. De kleine arendsneus was ook hoekig, maar tusschen de scherpe kin en de groote, flikkerende oogen was hij nauwelijks zichtbaar.

'Dit is juffrouw Rolliston, Lady Ducayne!'

Klauwachtige vingers, schitterend van juweelen, lichtten een dubbel lorgnet op naar Lady Ducayne's zwarte, glinsterende oogen, en door de glazen zag Bella deze onnatuurlijk heldere oogen, uitgezet tot een reusachtige grootte en haar angstwekkend aanziende.

'Juffrouw Torpinter heeft mij alles over u gezegd,' zeide de oude stem tot de oude oogen behoorende. 'Heeft u eene goede gezondheid? Is u sterk en vlug? Eet, slaapt, wandelt u goed? Kan u alles wat er goeds is in het leven genieten?'

‘Ik heb nooit geweten wat het is ziek te zijn of lui,’ antwoordde Bella.

‘Dan geloof ik dat u voor mij past.’

‘Natuurlijk, als de inlichtingen volmaakt in orde zijn,’ viel de Persoon in.

‘Ik heb geen inlichtingen noodig. De jongejuffrouw ziet er oprecht en fatsoenlijk uit. Ik zal haar in goed vertrouwen nemen.’

‘Zoo juist iets voor u, lieve Lady Ducayne,’ murmelde juffrouw Torpinter.

‘Ik heb een sterke, jonge vrouw noodig, wier gezondheid mij geen zorgen geeft.’

‘U is in dit opzicht ook zoo ongelukkig geweest,’ vleide de Persoon, wier stem en manieren wegsmolten in zachte zoetheid door de tegenwoordigheid der oude dame.

‘Ja, ik ben nogal ongelukkig geweest,’ grinnikte Lady Ducayne.

‘Maar ik ben zeker, dat juffrouw Rolliston u niet zal teleurstellen, ofschoon na uw onaangename ondervindingen met juffrouw Tomson, die een beeld van gezondheid scheen - en juffrouw Blandy, die beweerde geen dokter gezien te hebben sedert zij gevaccineerd was...’

‘Leugens zonder twijfel,’ mompelde Lady Ducayne, en toen zich tot Bella wendend, vroeg zij kortaf: ‘Geeft u er niet om, den winter in Italië door te brengen.’

In Italië! Het woord alleen was betooverend. Bella's mooi gezichtje werd vuurrood.

‘'t Is de droom van mijn leven geweest, Italië te zien,’ stamelde zij.

Van Walworth naar Italië! Hoe ver, hoe onmogelijk had zulk een reis haar steeds toegeschenen!

‘Nu, uw droom wordt waarheid. Maak u klaar om Charing Cross te verlaten met den train de luxe van elf uur, vandaag over acht dagen. Zorg aan het station te zijn een kwartier voor den tijd. Mijn bedienden zullen voor u en uw bagage zorgen.’

Lady Ducayne stond van haar stoel op, gesteund door haar krukje, en juffrouw Torpinter geleidde haar naar de deur.

‘En wat het salaris betreft?’ vroeg zij onderweg.

‘Salaris? o, hetzelfde als gewoonlijk, en als de jongejuffrouw een kwartaal vooruit verlangt, dan kan u mij om een chèque vragen,’ antwoordde Lady Ducayne zorgeloos.

Juffrouw Torpinter ging met haar cliënt alle trappen heelemaal af en wachtte, totdat zij in den wagen ge-

zeten was. Toen zij boven kwam, scheen zij een weinig buiten adem en had die beschermende manier weer aangenomen, welke Bella zoo benauwend vond.

Lady Ducayne.

‘U kan zich als buitengewoon gelukkig beschouwen, juffrouw Rolliston,’ sprak zij. ‘Ik heb dozijnen van jonge dames in mijn boeken, die ik voor deze betrekking had kunnen recommandeeren, maar het viel mij in dat ik u dezen middag hier had laten komen - en ik wilde u een kans geven. De oude Lady Ducayne is een van de besten in mijn boek. Zij geeft haar gezelschapsjuffrouw f 1200 in het jaar en betaalt alle reiskosten. U zal in Abraham's schoot leven,’

‘f 1200 in het jaar! O, dat is te mooi, ik zal mij zeker heel deftig moeten kleeden. Ziet Lady Ducayne veel menschen?’

‘Op haar leeftijd? Neen, zij leeft heel afgezonderd op haar eigen kamers, - met haar Fransche meid, haar knecht, haar geneeskundigen raadsman en haar koerier.’

‘Waarom verlieten haar die gezelschapsdames?’

‘Haar gezondheid begaf haar.’

‘Arme schepsels! En zoo moesten zij dus gaan?’

‘Ja, zij moesten gaan. Ik denk dat u een kwartaal voorschot zal moeten hebben?’

‘O ja, heel graag. Ik zal veel te koopen hebben.’

‘Zeer goed, ik zal Lady Ducayne om een chèque vragen en u het geld zenden na mijn commissie er af te hebben getrokken.’

‘Ik had die commissie geheel vergeten.’

‘U denkt toch niet, dat ik dit bureau houd voor mijn plezier?’

‘O neen, natuurlijk niet!’ mompelde Bella en dacht aan de premie van vijf shillings, maar niemand kon honderd pond in het jaar en een winter in Italië verwachten voor vijf shillings.

III.

Van Bella Rolliston in Cap Ferrino aan mevrouw Rolliston, Beresfordstraat, Walworth.

'Wat zou ik willen dat u deze plek zag, liefste, dien blauwen hemel, die olijfbosschen, die oranje- en citroenboomgaarden - tusschen de rotsen en de zee - en die golfjes, dansende tegen de smalle richel van zeewier en gras, die het gewone Italiaansche strand vormt.

O, wat ik wensch dat u alles zien kon, moederlief! en u koesteren in den zonneschijn, die het zoo moeilijk maakt te gelooven, dat de datum van dezen brief November is!

De lucht is als van een Engelschen Juni-dag - de zon is zóó warm, dat ik geen stap kan doen zonder parasol. En te denken, dat u in Walworth is, terwijl ik hier geniet!

In de olijfbosschen.

Ik zou kunnen schreien bij de gedachte dat u misschien nooit deze liefelijke kust zal zien, deze wonderschoone zee, die zomerbloemen in den winter bloeiend.

Daar is een haag van rose geraniums onder mijn venster, moeder - een dikke, hooge haag, alsof de bloemen hier wild worden - en daar zijn Gloire-de-Dyon-rozen, klimmend over bogen en hekken langs het terras - een rozentuin, volop in bloei in November. Verbeeld u eens! U kan zich nooit de weelde voorstellen van dit hotel. 't Is bijna nieuw en is gebouwd en gedecoreerd zonder op kosten te zien. Onze kamers zijn behangen met bleek-blauw satijn, dat de perkamenten huid van Lady Ducayne niet juist opfleurt, maar daar zij den heelen dag in een hoek van het balkon

zich zit te zonnen, behalve als zij in haar rijtuig zit, en den heelen avond in haar armstoel bij het vuur en niemand ziet dan eigen volk, komt haar complexie er niet veel op aan.

Zij heeft de mooiste suite van kamers uit het hotel. Mijn slaapkamer is naast de hare - de liefste kamer - alles blauw satijn en witte kant - wit geëmailleerde meubels, spiegels aan elken muur, zoodat ik mijn brutaal profiel leer kennen, zooals ik het nooit te voren kende. De kamer was eigenlijk bestemd voor Lady Ducayne's kleedkamer, maar zij beval dat een van de blauw satijnen rustbanken zou worden gearrangeerd tot een bed voor mij - zoo'n bedje, dat ik 's morgens naar het venster kan rollen, daar het op radertjes staat en zich gemakkelijk beweegt.

Ik beschouw Lady

.... met smachtende oogen naar het Westen keek.

Ducayne als een grappige, oude grootmoeder, die plotseling verscheen in mijn leven en die zeer, zeer rijk, en zeer, zeer goed is.

Zij is volstrekt niet veeleischend. Ik lees haar veel voor, en zij sluimert en doezelt in als ik lees. Soms hoor ik haar kreunen in den slaap alsof zij lastige droomen had.

Als zij vermoeid is van mijn lezen, laat zij Francine, haar meid, haar een Franschen roman voorlezen, en ik hoor haar lachen en giegelen, alsof deze boeken haar meer belang inboezemen dan die van Dickens en Scott. Mijn Fransch is niet goed genoeg om Francine te volgen, die erg vlug leest.

Ik heb heel veel vrijheid, want Lady Ducayne laat mij dikwijls uitgaan en mijzelf amuseeren. Dan dwaal ik over de heuvels, uren lang. Alles is hier zoo mooi; ik wandel door de olijfbosschen en klim zoo hoog, zoo hoog, naar de pijnbosschen daarboven - en boven die pijnbosschen zijn de sneeuwbergen, die hun witte toppen boven den donkeren hemel uitsteken.

Och, liefste, liefste moeder! Zal ik het u ooit duidelijk kunnen maken hoe heerlijk het hier is - u, wier arme, vermoeide oogen niets hebben om naar te zien dan de huizen tegenover u in Beresford Street?

Somtijds ga ik niet verder dan het terras, vlak voor het hotel, dat een geliefkoosde plaats is van iedereen. De tuinen liggen beneden, evenals de tennisplaatsen, waar ik

dikwijls speel met een heel lief meisje, de eenige in het hotel, wier kennis ik gemaakt heb.

Zij is een jaar ouder dan ik en kwam in Cap Ferrine met haar broer, een doctor - of een student, die doctor zal worden. Hij heeft zijn examens in Edinburgh gedaan, juist vóórdat zij hier kwamen - vertelde Lotta mij. Hij kwam in Italië, alleen ten wille van zijn zuster; zij heeft den vorigen zomer een leelijke longontsteking gehad, en de doctoren hebben haar den winter in het Zuiden laten doorbrengen. Zij zijn geheel alleen in de wereld en zij houden zooveel van elkaar.

't Is heel prettig voor mij, zoo'n vriendin te hebben als Lotta. Zij is zoo door en door fatsoenlijk. Ik kan niet helpen dat ik dit woord gebruik, want er zijn meisjes hier in het hotel, die zich aanstellen op een manier, waarvan u zou schrikken.

Lotta werd opgevoed door een tante, heel diep in 't land, en weet zoo goed als niets van 't leven. Haar broer staat haar niet toe een roman, Engelsch of Fransch, te lezen, die hij zelf niet gelezen en goedgekeurd heeft.

“Hij behandelt mij als een kind,” vertelde zij mij, “maar ik geef er niet om. 't Is zoo heerlijk, te weten dat iemand van je houdt en er om geeft wat je doet en zelfs wat je denkt.”

Misschien is dit de reden, waarom sommige meisjes zoo verlangend zijn te trouwen - de behoefte aan iets sterks, eerlijks en dappers en trouws, waarop zij steunen kunnen, die zorg voor haar draagt en alles voor haar regelt.

Ik heb niemand noodig, moederlief, ik heb u, en u is de heele wereld voor mij. Geen man mag tusschen ons beiden komen. Als ik ooit tot trouwen kwam, zou hij pas de tweede plaats in mijn hart innemen. Maar ik denk niet dat ik ooit zal trouwen of zelfs weten wat het is een huwelijksaanzoek te krijgen. Geen jongmensch kan met een meisje zonder een cent trouwen. Het leven is te duur.

Mijnheer Stafford, Lotta's broer, is heel knap en heel vriendelijk. Hij denkt dat het erg hard voor mij is, te leven met zoo'n oude dame als Lady Ducayne, maar hij weet zeker niet hoe arm wij zijn - u en ik - en wat een heerlijk leven het mij toeschijnt op deze verrukkelijke plaats.

Ik voel mij zoo zelfzuchtig dat ik al die weelde geniet, terwijl u, die ze toch zooveel meer noodig heeft, er niets aan heeft - ja, nauwelijks weet wat het is, is 't zoo niet, liefste? - want mijn kostelijke vader begon kort na uw huwelijk reeds te zakken, en sedert dien tijd is het leven niets anders dan zorg en moeite en strijd voor u geweest.’

Deze brief werd geschreven, toen Bella nog geen maand in Cap Ferrino was geweest, vóórdat de nieuwigheid van het landschap af was en vóórdat de schitterende omgeving in glans begon te tanen. Zij schreef aan haar moeder elke week zulke lange brieven als alleen meisjes, die in innige verhouding met haar moeder leven, ze kunnen schrijven, brieven, die als het ware een dagboek zijn van geest en hart. Zij schreef altijd vroolijk, maar toen het nieuwe jaar begon, verbeeldde mevrouw Rolliston zich dat zij een tintje melancholie ontdekte tusschen al die levendige bijzonderheden over menschen en plaatsen.

‘Mijn arm kind krijgt heimwee,’ dacht zij, ‘haar hart is in Beresford Street.’

't Kon wezen dat zij haar nieuwe vriendin, Lotta Stafford, miste, die met haar broer een tochtje was gaan maken naar Genua en Spezzia en verder naar Pisa. Zij zouden vóór Februari terugkomen; maar in dien tusschentijd voelde Bella zich eenzaam tusschen al die vreemdelingen, wier wijze van doen en zijn zij zoo goed beschreef.

Het instinct der moeder bleek juist te zijn. Bella was niet zoo gelukkig, als zij gemeend had te zullen blijven in die eerste opwinding van blijdschap en bewondering, na de verandering van Walworth naar de Riviera.

Zij wist niet vanwaar het kwam, maar zekere vermoeidheid overviel haar. Zij hield er niet meer van over de heuvels te klimmen, zij dwaalde niet meer uren lang rond in volle, onbezorgde vreugde over den ruwen grond en het groene gras op de bergen. De geur van rozemarijn en tijm, de frissche adem der zee vervulden haar niet langer met verrukking. Zij dacht met een ziekelijk verlangen aan Beresford Street en aan het gezicht harer moeder. Zij waren zoo ver - zoo verre weg.

En dan dacht zij aan Lady Ducayne, zittend bij de opgehoopte blokken olijfhout in haar overheet salon - dacht aan dat notenkrakers-profiel en die glinsterende oogen met een onoverwinlijken afschuw.

Bezoekers in het hotel hadden haar gezegd, dat de lucht van Cap Ferrino verslappend werkte en beter geschikt was voor ouderdom dan voor jeugd. Ongetwijfeld was het zoo. Zij voelde zich niet zoo wel als vroeger in Walworth, maar zij maakte zichzelf wijs dat zij alleen maar leed door het verdriet der scheiding van de dierbare gezellin harer kindsheid, de moeder, die haar verzorgster, zuster, vriendin, vleister, alles ter wereld geweest was. Zij had menig traantje gestort bij dat afscheid, menig droevig uur doorgebracht op het marmeren terras, terwijl zij met smachtende oogen naar het Westen keek en met het verlangen haars harten duizenden mijlen ver was.

Zij zat op haar lievelingsplekje, aan het oostelijk uiteinde van het terras, een rustig hoekje, beschut door oranjeboomen, toen zij een paar der logeergasten hoorde praten in den tuin onder haar. Zij zaten op een bank tegen den terrasmuur. Zij had volstrekt geen plan naar hun praten te luisteren, totdat het noemen van Lady Ducayne's naam haar aandacht trok, en toen luisterde zij zonder iets kwaads te bedoelen. Zij vertelden geen geheimen - nu en dan slechts bespraken zij een der hotelkennissen.

Het waren twee bejaarde menschen, die Bella alleen van aanzien kende. Een Engelsch predikant, die de helft van zijn leven in het Zuiden had overwinterd, en een ferme, welgedane oude juffer, wier chronische bronchitis haar verplichtte alle jaren buitenslands te gaan.

‘Ik heb haar in de laatste tien jaren altijd in Italië aangetroffen,’ zeide de dame, ‘maar ben er nooit achter kunnen komen hoe oud zij eigenlijk is.’

‘Ik houd haar voor honderd, geen jaar minder,’ antwoordde de dominé, ‘haar herinneringen gaan alle naar het Regentschap terug. Toen was zij zeker op haar glanspunt, en ik heb haar dingen hooren zeggen, die bewezen dat zij in Parijs was, toen het Eerste Keizerrijk op zijn best stond - dus vóór de scheiding van Josephine.’

‘Zij praat tegenwoordig niet veel meer.’

‘Neen, er is niet veel leven meer in. Zij doet wijs met zich zoo afgezonderd te houden. Het verwondert mij alleen, dat die leelijke, oude kwakzalver, die Italiaansche dokter, haar niet jaren geleden afmaakte.’

‘Ik denk juist het tegenovergestelde, dat hij haar in het leven houdt.’

‘Beste juffrouw Manders, meent u dat vreemde kwakzalverij ooit iemand in 't leven hield?’

‘Daar is zij - en zij gaat nergens heen zonder hem. Hij heeft bepaald een onaangenaam uiterlijk.’

‘Onaangenaam,’ herhaalde de predikant, ‘ik geloof zelfs dat de duivel hem niet in leelijkheid overtreft. Ik beklaag het arme jonge meisje, dat veroordeeld is te leven tusschen de oude Lady Ducayne en Dr. Parravicini.’

‘Maar de oude dame is zeer goed voor haar omgeving.’

‘Zeker wel! Zij is heel mild met haar geld; haar bedienden noemen haar de goeie Lady Ducayne. Zij is een oude, vrouwelijke Cresus, die weet dat zij nooit door haar geld zal komen en niet geniet van het denkbeeld dat anderen er plezier van zullen hebben als zij in haar doodkist ligt. Menschen, die zoo lang leven als zij, raken bespottelijk gehecht aan de aarde. Ik geloof dat zij zeer gul is voor die arme meisjes. Zij sterven in haar dienst.’

‘Eéne dan toch maar, mijnheer Calton. Ik kende het arme meisje, dat het vorige voorjaar in Mentone stierf.’

‘Ja, en een ander meisje stierf in Rome, drie jaar geleden. Ik was er toen juist. De goede Lady Ducayne liet haar daar bij een Engelsche familie. Het kind had alle mogelijke verzorging - de oude vrouw was heel edelmoedig - maar zij stierf toch. Ik zeg u, juffrouw Manders, 't is niet goed voor een jong meisje bij twee zulke monsters te leven als Lady Ducayne en Parravicini.’

Zij spraken van andere dingen, maar Bella hoorde ze nauwelijks meer. Zij zat onbeweeglijk en een koude wind scheen van de bergen te komen en naar de zee te drijven, totdat zij daar zat te huiveren in den zonneschijn, beschut door oranjeboomen, te midden van al die schoonheid en glans.

Ja, zij waren stellig griezelig, die twee - zij, zoo'n aristocratische heks in haar verganen ouderdom, hij, van geen bepaalden leeftijd, met een gezicht dat meer op een wassen masker dan op een menschelijk gelaat leek. Wat kwam het er op aan?

Ouderdom is eerbiedwaardig, en Lady Ducayne was heel goed voor haar geweest. Docter Parravicini scheen een geleerde, die niemand kwaad kon doen en zelden opkeek van het boek, waarin hij las. Hij had zijn eigen zitkamer, waar hij proeven deed in scheikunde en natuurlijke wetenschappen - misschien in alchimie. Wat kon dat Bella schelen? Hij was altijd beleefd jegens haar geweest, maar op een afstand; zij kon geen betere plaats wenschen dan in dit paleis van een hotel, bij deze rijke, oude dame.

Ongetwijfeld miste zij het Engelsche jonge meisje, dat zoo vriendelijk was geweest; 't kon ook wezen, dat zij haar broer miste, want de heer Stafford had veel met haar gepraat - zelfs belang gesteld in de boeken, die zij las, en in de wijze, waarop zij zich in haar vrije uren bezighield.

(*Slot volgt.*)

Dolce far niente.

Henriette Ronner is de eenige niet, die zich toelegt op het schilderen van de zoo aantrekkelijke poesenfamiliën. Ook Jules Adam heeft een oude en een paar jonge katjes voor zich laten poseeren; hij schilderde Moeder de Kat in zalige rust. Het goede dier is moede van haar zware taak en zit zich heerlijk te zonnen. Om zich heen laat zij de vlinders vroolijk en vrij fladderen, zij heeft geen lust hun het leven en het geluk te misgunnen.

Heel anders gaat het haar dochters. Die zijn reeds te lang stil geweest; met begeerlijke blikken volgt de eene het op en neer wiegelen der kapelletjes, het geschikte oogenblik afwachtend om er een te vangen.

Het zusje heeft er reeds eene bemachtigd. Zij houdt er haar pootje op, met een soort wreed genot zich in de wanhoop van het arme dier vermeiend.

De eenvoudige compositie steekt gunstig af bij de dikwijls wat al te gemaniereerde kattentooneeltjes van Ronner.

Te zwaar.
Door Alan Saint Aubyn.

I.

De Meester van het college Sint Benedict[1)] had meer van het leven ontvangen dan de meeste menschen. Het zijne was langer geweest dan dat van anderen - het ging de viermaal twintig te boven.

Daar was in die acht tientallen van jaren ruimte geweest voor alle dingen, die een mensch verlangen kan: voor eerzucht, rijkdom, onderscheiding, succes - welverdiend succes - en voor liefde.

1) In de Engelsche academiesteden bestaan verschillende inrichtingen, waarin de studenten als internen worden opgenomen. Het hoofd van zulk een College heet Meester.

Onderscheiding en succes waren vroeg in het leven gekomen en liefde kwam later. Door den aard der zaak kon zij niet vroeger zijn gekomen. Zij kwam bijtijds om de overige goede gaven te bekronen, die de Voorzienigheid geworpen had in den schoot van Anthony Rae. Zij was reeds sedert twintig jaren de zijne geweest. Zeker, wij hadden gelijk met te zeggen dat hij meer dan anderen van het leven ontvangen mocht.

Hij begon het leven op een heide in Yorkshire, achter de ploeg loopend in zijns vaders velden. Een vriendelijke predikant, die den lust van den knaap opmerkte in lezen, had hem op zijn eigen kosten geplaatst op de school der naaste stad. Met een kleine beurs kwam de Yorkshiresche boerenjongen in Cambridge. Hij kwam er aan met een paar losse stukken geld in den zak, zijn eigengemaakte kleederen en met een tongval, zoo afschuwelijk barbaarsch als de snit van zijn jas. Hij was het mikpunt van alle geestige mannen van Sint Benedict gedurende zijn eerste jaar. Hij werd het onderwerp van al de ruwe grappen, die studenten gewoon zijn te verkoopen tegenover arme jongens, die bij de examens hen van de hoogste plaatsen dringen.

Hij had de grappen overleefd en hij was gebleven, toen de geestige menschen reeds lang waren gezakt. Hij had de hoogste eerbewijzingen gewonnen en op zijn tijd was hij professor geworden. Alles was toen in mooie volgorde gekomen - eer, welvaart, onderscheiding, liefde! Misschien had hij de liefde gaarne eerder gewenscht - hij had er veertig jaren op gewacht; zij kwam op zijn zestigste jaar, en hij had ze over de twintig jaar bezeten.

Toen Anthony Rae in Cambridge kwam, stelde hij zich twee dingen voor, die beide even onmogelijk schenen. Hij wilde de hoogste plaatsen winnen aan de universiteit en tevens ook de hand der dochter van den goeden vriend, die voor hem den weg naar eer en aanzien had geëffend.

Beide had hij verkregen, maar het duurde langer dan hij dacht. Hij moest veertig jaren wachten. Rachel Thorne verdiende dat men haar zoo lang wachtte; zij was nog een kind toen hij naar Cambridge ging. Zij was hem nageloopen naar het hek van den tuin op dien gedenkwaardigen morgen om hem ‘goede reis’ te wenschen, en zij keek hem na totdat een kromming van den weg hem aan haar oogen onttrok.

Zij had na dien tijd dikwijls op hem gewacht aan de kromming van dien weg. Zij had hem ontmoet aan het hek van die lieve Yorkshiresche pastorie, toen hij jaar op jaar terugkwam, en zij vroeg hem telkens: ‘Wat heb je dit jaar voor groote dingen gedaan, Anthony?’ Zij verwachtte altijd dat hij groote dingen zou doen, en hij rechtvaardigde haar vertrouwen in hem.

Wie weet of haar kinderlijk vertrouwen niet meer te doen had met zijn succes dan hij vermoedde. Het was zijn vuurbaak geweest door alle eenzame uren en het had hem geleid naar onderscheiding en eer.

Zij was bruin van haar en frisch van wangen toen hij heenging; zij was een vrouw van middelbaren leeftijd, met zilveren strepen door het bruine haar, toen hij terugkwam en haar vroeg de eer, die hij gewonnen had, met hem te deelen.

Zij had hem gewacht, lange, lange jaren - droevige jaren, toen het geluk haar verliet en de smart haar doopte - droevige, eenzame jaren en zij werd ouder en grijzer en moede van het wachten. Maar de belooning kwam eindelijk en haar kalm gelaat vond zijn vroolijkheid terug.

Nu was zij sedert twintig jaar meesteres van St. Benedict geweest en had twintig jaar op haar vriendelijke, bevallige manier de eer van het huis opgehouden. Geen dochter had zij om dezen plicht met haar te deelen - zij was te laat getrouwd -, maar een nicht van den Meester was voor meer dan vijftien jaren in huis gekomen en had een dochtersplaats ingenomen.

Mary Rae, een dochter van een jongeren broeder van Dr. Rae, was boven den stand, waarin zij geboren was, opgevoed door de mildheid van haar oom. Hij had zijn arme familie niet verwaarloosd, hij deed voor hen, wat hij kon. Hij had de jongere takken laten leeren en voor de oudere gezorgd in hun laatste jaren. Hij had zijn twee ongetrouwde zusters, waarvan een gebrekkig was, in welstand laten leven. Hij had de hypotheek afbetaald op de boerderij en haar vrij van schuld aan zijn oudsten broeder afgestaan. Hij had zijn broeders kleinzoon laten studeeren en had hem een plaats als predikant bezorgd. Het was geen rijke plaats, maar Richard Rae had ze gaarne aangenomen. Hij trouwde er op en kreeg zes kinderen, waarvan slechts één in het leven bleef.

In de laatste jaren was de Meester van St. Benedict zichtbaar oud geworden. Hij werd weer kindsch. Zijn kracht was afgenomen en zijn geheugen verzwakt. Hij kon de lange galerij van het College niet meer afwandelen over het gras van den Studententuin, hij kon zich de dingen van gisteren of van de vorige week niet meer herinneren, maar de wonderlijke letters der oude Semitische manuscripten waren hem nog even bekend als vroeger. Sedert een aanval van beroerte, vijf jaar geleden, had hij veel, maar niet alles verloren. Hij herinnerde zich zijn oude vrienden en hij kon snuffelen in zijn oude boeken - maar hij hing van zijn vrouw af - in bijna alles.

Mary Rae opende zijn brieven en hield zijn correspondentie bij. Zij had het zoo lang gedaan, dat zij meer van de school wist dan de Meester zelf. Zij maakte alle zaken af, die thuis konden afgedaan worden, en als bij openbare functies de tegenwoordigheid van den Meester vereischt werd in het Huis van den Senaat, dan geleidde zij hem bij den arm tot de deur. Men fluisterde zelfs dat zij hem voorschreef hoe te stemmen.

Zij werd in haar plichten bijgestaan door den oudsten professor, die, volgens den natuurlijken loop van zaken, bestemd was den Meester op te volgen, als zijn plaats open kwam.

Mary Rae was een knappe vrouw, ver in de dertig. Een vrouw, die op elken leeftijd er knap uit zou zien, en de enkele grijze haren die zich vertoonden in de gladde golven van heur haar, voegden slechts een nieuwe waardigheid aan haar rijpe schoonheid. Misschien dacht de professor wel dat zij het eenige aanvulden wat Mary Rae ontbrak om een ideale meesteres te zijn van een universiteits-college, en men wist ook te

fluisteren, dat Mary na den dood van haar oom haar goed niet zou behoeven in te pakken.

Op een morgen, vroeg in het jaar, zat het drietal aan de ontbijttafel; mevrouw Rae, die jonger en krasser was dan de doctor en vol zorg voor hem, schonk zijn thee en Mary smeerde zijn geroosterd brood met boter en las zijn brieven voor. Een was er met een zwarten rand, het schrift was bekend en Mary keek naar den postzegel.

‘Een brief van Dick, oom!’ riep zij over de tafel.

Zij moest wat hard spreken, want de doctor was wat doof en op sommige dagen doover dan anders.

‘Wat zegt Dick?’ vroeg hij glimlachend; zijn stem was zacht, vriendelijk, beleefd, nu en dan wat trillend. ‘Ik heb lang niet van je oom Dick gehoord. Ik ben blij dat hij eindelijk eens geschreven heeft. Ik weet den tijd niet meer, dat ik iets van hem hoorde.’

‘'t Is niet van oom Dick!’ zeide Mary, den brief openend, ‘'t is van zijn zoon, neef Dick, van Thorpe Regis. Herinnert u het zich niet, oom?’

‘Ja - wel - kind, en wat zegt Dick?’

Mary las den brief en zag eenigszins bezorgd op.

‘'t Is neef Dick niet, die schrijft; de brief is van zijn dochter Lucy; hij had maar één dochter, Lucy, kleine Lucy? Weet u het nog, oom?’

Mary Rae sprak blijkbaar om tijd te winnen, en de schaduw van bezorgdheid werd dieper op haar gelaat terwijl zij sprak.

‘Ja - a, ik herinner 't mij heel goed. Lucy was de naam van haar moeder. Wat zegt Lucy van Dick?’

‘Zij heeft niet veel te zeggen, oom, zij schrijft diep bedroefd. Haar vader is dood, bijna plotseling gestorven. Hij preekte een week geleden, en nu is hij dood. Arm kind!’

‘Dick dood!’ herhaalde de oude man, met een verwilderden blik en met zijn bevende hand het kopje neerzettend. ‘Dick dood, zeg je? Hij was niet zoo heel veel ouder dan ik en altijd sterk en flink. Ik had 't eerst moeten gaan. Wij waren maar met ons drieën en Dick was de oudste.’

‘'t Is uw broeder niet, Anthony, die dood is; hij is reeds lang heen. 't Is zijn kleinzoon Dick, die dood is, Dickie, zooals je altijd zei. Hij is hier gepromoveerd, weet je het niet meer?’

De stem zijner vrouw bracht zijn zwervende gedachten terug.

‘Ja, ja, zeker lieve, herinner ik mij klein Dickie. Hij heeft mij teleurgesteld, hij is gezakt. Hij deed wel

DOLCE FAR NIENTE. Naar J. Adam.

zijn best, maar hij stelde mij teleur, anders was hij misschien professor geworden. Dus is Dickie dood?'

'Ja, oom, en hij laat de arme, kleine Lucy onverzorgd achter. Zij schrijft om u te vragen wat zij doen moet. Zij wil gouvernante worden.'

'Gouvernante? Dick's kleine meid gouvernante? Neen, lieve kind, dat gaat niet. Zeg haar hier te komen! Er is hier plaats genoeg voor Dick's kleine meid. Schrijf haar dadelijk, Mary, en zeg haar dat zij dadelijk hier moet komen na de begrafenis haars vaders - och, arme? Wat zeg jij, Rachel?'

'Ik wou dat wij Mary konden missen om haar te halen,' zeide mevrouw, haar oogen afwisschend. 'Iemand moet haar gaan halen, zoodra alles voorbij is. Zeker, Mary moet haar halen!'

De professor ontmoette de nicht van den Meester op de open plaats toen hij van een college terug kwam, en zij vertelde hem alles van den brief dien haar oom had ontvangen en van zijn verdriet over den dood van zijn achterneef.

'Herinnert u zich mijn neef Dick, mijn achterneef,' zeide zij, 'ik ben een geslacht ouder dan hij,' en zij glimlachte, zij was niet beschaamd over haar leeftijd.

De professor glimlachte ook; hij dacht hoe goed zij haar jaren droeg, hoe deze of de teekens er van - de grijze haren, de trekken op haar gezicht - haar goed stonden. Zij zou knapper worden met den klimmenden leeftijd, zeide hij zichzelf. Zij zou nooit leelijk worden, er nooit oud, gerimpeld en zuur uitzien.

'Ja, ik herinner mij uw neef Richard Rae wel; hij was zeer vlug, maar viel ons toch tegen.'

'Hij trouwde en kreeg een groote familie, een ziekelijke vrouw en zeer geringe middelen. 't Moet een harde strijd voor hem geweest zijn, arme Dick! Hij verloor zijn vrouw, en zijn kinderen stierven de een na de ander; één bleef er over, en nu is hij dood en het meisje staat alleen.'

'Zoo, is 't een meisje,' sprak de professor wat teleurgesteld, ''t zou gemakkelijker geweest zijn als het een jongen was. Zij moet natuurlijk hier komen.'

'Wat zullen wij met haar doen, als zij komt?'

De heer Colville - de professor - keek ernstig, de vraag kwam bij hem op, wat hij met dit kind van neef Dick zou doen als hij de plaats van den Meester ingenomen had. Natuurlijk bleven Mary en mevrouw Rae - hij kon de oude vrouw in haar laatste levensjaren niet scheiden van haar nicht -, maar dit meisje, hij kon zijn huis toch niet tot een soort van asyl maken voor alle vrouwelijke leden der familie Rae.

't Was een domme gedachte en hij schaamde er zich voor.

'Ik denk dat u naar Thorpe Regis gaan moet en bij uw nichtje blijven in deze zware dagen. Ik zal naar den Meester zien, terwijl u weg is.'

'Ja,' zeide Mary langzaam, 'dat zal het gemakkelijker maken. Dus u denkt dat ik gaan moet?'

Er was iets onzekers in haar stem, dat hij op rekening stelde van haar tegenzin om den Meester te verlaten.

'Zeker moet u gaan,' zeide hij, 'ik zal uw plaats vervullen zooveel ik kan, of vertrouwt u uw oom niet aan mij toe?'

'O neen! Ik weet dat u alles en nog meer voor hem zal doen dan ik. Ik dacht niet aan hem, maar gelooft u dat het goed is het meisje hier te brengen. Zij is nog zoo jong, nog geen twintig en - 't zou kunnen...'

‘Zij kan mooi zijn en al onze hoofden op hol brengen? Toch denk ik dat, ondanks al haar aantrekkelijkheden, haar plaats onder het dak van haar oom is. Wij moeten ons zelf beschermen tegen de listen van deze sirene en onze harten niet op onze mouwen dragen, opdat neef Dick's dochtertje ze niet zoo gemakkelijk kan plukken.’

II.

Er was geen reden voor de studenten in St. Benedict om voor hun harten te vreezen. Neef Dick's dochtertje scheen geen lust te hebben jacht te houden op al te gevoelige harten; zij was te vol van haar nog versch verlies, van de groote smart die al haar huisgoden had verpletterd; al haar illusiën had het ook weggevaagd op ééne na - zij verlangde nog altijd gouvernante te worden.

Zeer eerzuchtig was het niet; zij wilde onafhankelijk zijn, haar eigen brood verdienen, zij nam de gastvrijheid van haar oudoom dankbaar aan, maar zij had geen plan zich hier vast te nestelen in de afhankelijke positie van een arme bloedverwant. Zoodra zij bekomen zou zijn van den schok, wilde zij iets zoeken en heengaan.

Zij was een zacht, verlegen, klein ding, niets om zoo onafhankelijk te doen; zij zag er uit als een meisje dat gevleid, geliefkoosd, getroeteld moest worden, niets geschikt voor den strijd des levens. Zij sprak over haar plannen - haar kleine, nederige plannen, met haar nicht Mary, een paar dagen na haar aankomst in het huis. Mary zat aan de schrijftafel van haar oom en schreef eenige brieven over collegezaken - Lucy zat te naaien op de vensterbank. Het was een groote, sombere kamer, volstrekt geen kamer voor meisjes om in te zitten op een koelen lentemiddag. Het vuur brandde in den ouderwetschen haard - maar niet zeer helder. Mary had het te druk om er naar te kijken en Lucy was te vol van haar eigen gedachten.

Het krassen van Mary's pen was het eenige wat men hoorde en Lucy, die niet van naaien hield, geeuwde, liet haar naald vallen en keek naar buiten, in het tuintje, dat reeds prijkte met het eerste groen van dat jaar en waar de krokussen reeds begonnen te gluren en de sneeuwklokjes te bloeien.

‘Ik ben vervelend gezelschap, kind,’ zeide Mary, haar laatsten brief drogend en haar schrijfmateriaal wegschuivend, ‘ik heb je een uur lang aan je gedachten overgelaten en wij hebben het vuur uit laten gaan. Waar heb je al dien tijd aan gedacht, Lucy?’

‘Och! de oude geschiedenis,’ antwoordde Lucy, van haar werk opkijkend. ‘Ik dacht er aan, wat ik doen kon.’

‘Wel, en tot wat voor besluit ben je gekomen?’

‘Daar is maar één besluit - dat - dat ik niets kan doen.’

Het werk viel uit haar vingers en haar oogen liepen over; zij had reeds een uur geleden een voorwendsel gezocht om te schreien, en nu had zij het gevonden.

‘O, jawel, dat kan je,’ zeide Mary vroolijk, ‘je geval is zoo erg niet. Je kunt bijvoorbeeld naaien. Kijk eens, hoe keurig je dat strookje hebt gezoomd.’

‘Ik heb een afkeer van naaien, en ik zal nooit dat strookje dragen als ik 't gezoomd heb. Ik kan alleen maar nuttelooze prullen maken.’

Lucy liet het arme, witte strookje, dat zij gezoomd had, op den grond vallen en begon de kamer op en neer te loopen.

Mary keek haar zwijgend aan; 't was niet voor 't eerst, dat zij haar ongeduldig had gezien, maar het was de eerste keer dat zij kwaad humeur toonde. Mary had haar op een verkeerde manier geprezen; Lucy was boos dat die geleerde nicht haar prees en stilzwijgend scheen te beweren, dat zij alleen geschikt was om vrouwenwerk te doen.

Mary keek haar aan, half medelijdend, half lachend, en zij dacht er misschien aan dat zij vroeger ook ongeduldig was geweest. Nu was zij het nooit meer; waarvoor ook, alles gebeurde zooals het gebeuren moest en - kwam er een verandering, nu, dan veranderde haar materieele toestand toch niet.

‘Ik denk dat je veel nuttigs kunt doen, lieveling,’ zeide zij toen Lucy een beetje bedaard was, ‘je zult je vaders huishouden niet zoo lang gedaan hebben en het werk in de gemeente, zonder meer nuttige dingen te kunnen doen dan de meeste meisjes.’

‘Ik bedoel niet dat nuttige werk. Ieder kan een huishouden waarnemen en armenwerk doen. Ik haat Zondagscholen en vergaderingen van moeders en akelige oude mannen en vrouwen bezoeken, die me alles over hun vieze ziekten willen vertellen. Ik stelde er niet het minste belang in en niemand deed het slechter dan ik.’

Mary keek ernstig; zij hoorde veel klachten van oude menschen, al was zij geen district-bezoekster.

‘Vele meisjes houden van deze dingen,’ zeide zij ernstig, ‘maar dat is voorbij. Zeg mij, wat zou je het liefste doen?’

‘Het liefst?’ Lucy hield haar adem in en haar wangen werden vuurrood, ‘ik zou studente willen worden, nicht Mary.’

Mary keek naar het meisje met een soort medelijden in de oogen; zij had zoovele studenten gezien, waaronder vrouwen, die vurig en ongeduldig, evenals dat meisje, den berg der geleerdheid begonnen te beklimmen; zij waren nu hol van oogen en smal van borst, haar wangen waren ingevallen en velen keerden terug en vonden haar jeugd weder; ook dit meisje zou terugkeeren.

‘Dus je wou naar een vrouwen-college gaan?’

‘O zoo graag. Newnham of Girton, wat u het beste vindt. Als ik er maar drie jaar blijven kon, dan zou ik klaar zijn en mijn eigen weg kunnen gaan. O, Mary, zou je denken dat men mij liet gaan?’

Juist kwam professor Colville binnen, hij zag Lucy staan met gloeiende wangen en stralende oogen, alsof zij een redevoering wilde houden.

‘Ik zag den Meester juist toen ik opkwam,’ zeide hij, ‘hij heeft zijn slaapje gedaan en verzocht mij u te zeggen, dat hij met u een loopje door den tuin wil maken. U zal hem vinden op de groote wandeling.’

Mary stond dadelijk op.

‘Gelukkig is mijn werk af. De kleine Lucy vertelde mij juist haar plannen; wil u ze eens met haar bespreken, mijnheer Colville, terwijl ik in den tuin ga?’

Hij ging tegenover het meisje zitten, en zij sloeg de oogen neer; hij was een flinke, krachtige man, die veel gymnastiek had gedaan en er dus gespierd uitzag met vierkante schouders en vierkant voorhoofd, kort geknipt staalgrijs haar en vreeselijk ruwe wenkbrauwen, die hem op een menscheneter deden gelijken, dacht Lucy - en staalgrijze bakkebaarden.

‘Wel,’ zeide hij op een beschermenden toon, als sprak hij tot een nieuweling, die zoo pas was aangekomen, ‘wat is u van plan te doen, juffrouw Rae?’

De kleur verdween van haar wangen, en zij antwoordde zeer bedeesd:

‘Ik geloof dat ik het niet weet.’

‘Wat besprak u dan met uw nicht, toen ik binnenkwam?’

‘Ik zei haar dat ik naar een vrouwen-college wilde gaan, Newnham of Girton.’

‘Zoo,’ hij luisterde naar het meisje, maar keek intusschen door het raam.

‘Niemand is tegenwoordig welopgevoed, man of vrouw, die niet aan een academie is geweest. Niemand wordt aangenomen als gouvernante, die geen universiteits-examen heeft afgelegd.’

‘O, zoo, en wil u een candidaats-examen afleggen?’

‘Ik! Och neen, zoo knap zal ik niet zijn, als ik het voorloopige examen maar kan doen.’

‘Daar zal u geen moeilijkheid mee hebben; ik herinner mij dat uw vader er geen bepaalden last mee had. Bij zijn doctoraat stelde hij mij teleur. Met zijn groote gaven had hij beter moeten slagen.’

Nu was 't Lucy's beurt om te glimlachen en te zuchten.

‘Arme papa,’ zeide zij, ‘daar was een reden voor dat mislukken. Misschien weet u het niet!’

‘Neen, ik weet geen reden.’

‘Hij had juist mijn moeder ontmoet en was verliefd. O, als u haar gekend had, zou het u niet verwonderd hebben.’

De professor zag met vernieuwde belangstelling in dat lieve, bedroefde gezicht. Als haar moeder op haar had geleken, dan was het geen wonder dat Richard Rae geen beter examen deed.

‘En is u er heel zeker van door dezelfde reden ook niet gestoord te worden? Is u er zeker van dat u niet zal doen als uw vader en verliefd worden?’

‘Neen,’ zeide Lucy ernstig, ‘ik geloof 't niet. Ik denk dat dames-studenten nooit verliefd worden.’

‘Gewoonlijk trouwen zij haar meesters.’

‘Maar toch niet allen!’

'Neen, alleen - de zwakken. De sterken dalen niet af tot den lagen staat van het huwelijk.'

'Om te beginnen,' ging hij weer voort op zijn meesterachtigen toon, 'moet u uw admissie-examen doen, en als uw oom het goedvindt, zullen wij dat samen repeteeren. Ik heb nog de vragen en antwoorden van het vorige examen.'

'Hoe heerlijk!' riep Lucy in vervoering, 'heeft u die nog?'

Hij hoorde haar nauwelijks; hij zag naar buiten, waar Mary haar oom steunde op zijn wandeling door het vochtige gras, en hij vroeg zich af of Mary wel overschoenen had aangetrokken.

'Ja, zeker, maar ik moet nu den meester naar binnen brengen; hij zal stellig kou vatten.'

III.

Het was zwaar werk, den ouden heer te overtuigen dat Lucy hoogere studiën wilde maken. Hij behoorde tot de oude school en vond dat een vrouw genoeg wist als zij kon naaien en lezen en een beetje pianospelen. Zijn leven lang had hij gestemd tegen het toelaten van vrouwen aan de universiteit. Het kostte Mary dus veel moeite haar oom over te halen Lucy toe te staan zich naar Newnham te begeven; zij moest er telkens op terugkomen om hem met het denkbeeld vertrouwd te maken.

'Ik denk niet, dat je vader het zou hebben toegestaan, lieve!' zeide hij eens tegen Lucy, 'hij was een eenvoudig man, die het voorrecht niet had van hoogere opvoeding, maar hij bezat, wat voor hem evenveel waard was, gezond verstand. Hij wist wat van een vrouw vereischt mag worden. Een vrouw, placht hij te zeggen, moet kunnen melken en boter maken en haar kinderen grootbrengen. Dick's vrouw kon dit alles doen en haar kippenren was beroemd in den heelen omtrek.'

Lucy zuchtte. Zij had geen eerzucht in het maken van boter en in het grootbrengen van kinderen, en zij had bepaald een hekel aan kippen. Zij herinnerde zich hoe zij altijd de bloembedden in den pastorietuin omwoelden.

'Ik ben bang, dat ik mijn onderhoud niet zal kunnen verdienen met boter te maken,' zeide zij onderworpen, 'of koeien te melken.'

'Neen, kind, dat kan wel zijn. Niet alle vrouwen hebben daar slag van. Dick's vrouw, jou moeder...'

'Overgrootmoeder,' mompelde Lucy bijna onhoorbaar.

't Was ergerlijk, dat de oudoom telkens twee geslachten oversloeg en haar die boerenmenschen opdrong als haar ouders. 't Eerste dat hij iedereen vertelde, was hoe haar moeder op de markt had gezeten om eieren en boter te verkoopen.

'Ja, ja,' ging de meester voort, 'mijn geheugen is niet meer wat het was. Maar het doet er niet toe. Zij was een goeie vrouw en bracht haar heele gezin groot - negen kinderen - en zij ontving haar belooning. Zij kende geen woord Latijn of Grieksch en van wiskunde alleen zooveel om den prijs van haar eieren te berekenen. Zij had niet meer kunnen doen als zij naar Girton of Newnham was gegaan. Zij deed haar plicht hier beneden, en alles wel beschouwd is dat het voornaamste. Er is niets dat zoo'n troost brengt op het laatst.'

Maar Lucy was niet overtuigd, zij wilde wel haar plicht doen, maar op haar eigen manier.

Behalve de toestemming van den meester, had men nog andere moeilijkheden te overwinnen voor haar toelating in Newnham. Zij moest een examen afleggen voordat de heilige poorten zich voor haar konden openen, maar de heer Colville stelde haar voor, dat hij haar helpen zou; in drie weken hoopte hij haar zoover te brengen, dat zij het wagen kon.

‘Zal u dan geduld met mij hebben?’ vroeg zij zeer gedwee, ‘ik zal zóó mijn best doen, mijn uiterste best.’

Hij zag haar lippen trillen en was getroffen door haar hulpeloosheid; 't gaf hem een nieuwe gewaarwording. Nooit had hij Mary's lippen zien trillen en nooit ook als hij aangeboden had haar te helpen, had zijn stem gebeefd en was zijn wang warm geworden, zooals nu hij antwoordde:

‘Ik zal blij zijn, u te kunnen helpen.’

En zoo ging Lucy aan het werk, hard, heel hard; de professor kende allerlei voetpaden en bekortingen, die den weg naar den berg der geleerdheid minder steil en minder lang maakten, en dank zijn hulp, was zij evengoed gereed op den dag van het examen als andere meisjes, die jaren lang in voorstudie hebben doorgebracht.

Ook had Colville de laatste gewetensbezwaren bij den ouden heer overwonnen, en op zijn laatste argument, dat nooit een meisje uit de familie Latijn en Grieksch had geleerd, in plaats van boter te maken en eieren te verkoopen, antwoordde hij dat vóór Dr. Rae ook nooit een Rae meester van een College geweest was, en zoo ging dus Lucy Rae naar Newnham; zij wilde niet wachten tot October, zoo'n haast had zij om reeds dadelijk te beginnen.

Den dag, dat zij haar intrede zou doen in het college, had zij beschouwd als de schitterendste dag van haar leven, maar de zon had moeten schijnen en de seringen geuren en de gouden regen gloeien; het was midden April en zij had het recht deze dingen te verwachten, maar helaas! het was regenachtig en somber toen het bescheiden huurrijtuig voorkwam, waarin zij moest stappen en waarop haar koffertje was geplaatst.

De heer Colville bracht haar aan de poort en gaf den koetsier zijn inlichtingen, en terwijl zij wegreed stond een heele hoop studenten bij de poort om haar na te zien.

Lucy kon in geen somberder omstandigheden haar intrede hebben gedaan in Newnham, de lucht had niet grauwer kunnen zijn en de boomen niet natter; zij zag er eenzaam en verlaten uit toen zij in de vestibule stond van het vrouwen-college en den koetsier betaalde. Er was niemand om haar te ontvangen, alleen de meid die haar zwijgend haar kamer aanwees en niet eens bleef staan om de deur voor haar te openen. Het was een klein, kaal kamertje, dat ook al niet kaler had kun-

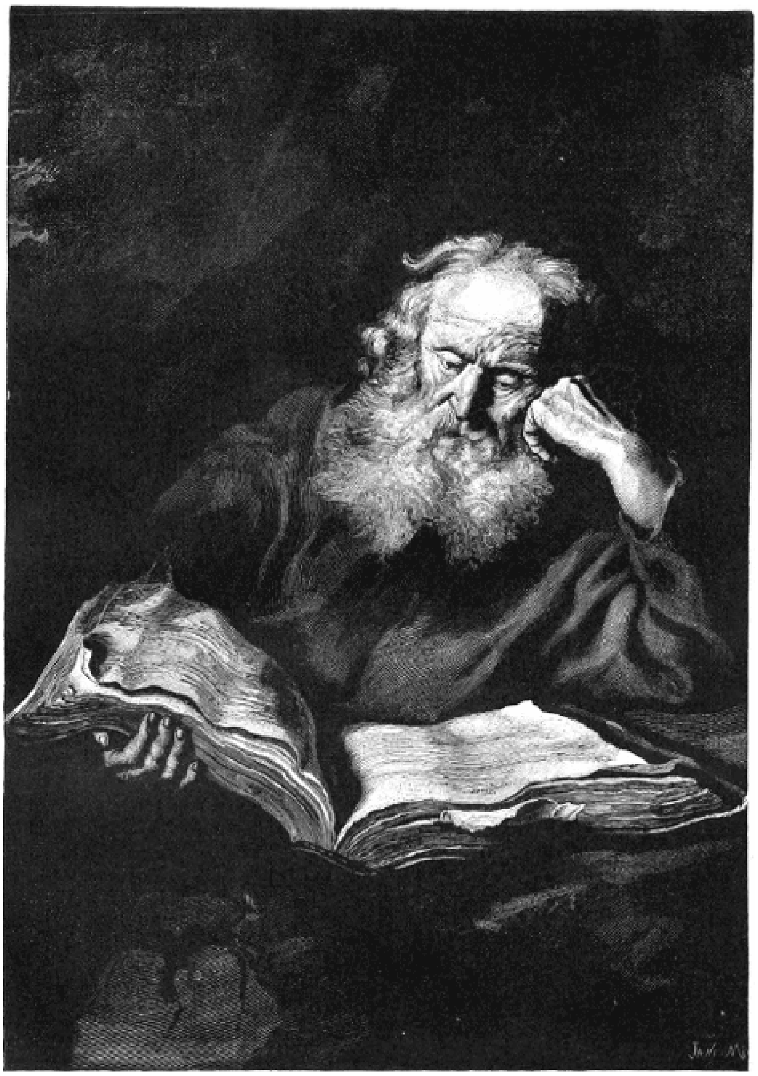

DE KLUIZENAAR. Naar Rembrandt.

nen zijn; er was een bank, die voor bed dienst deed en een bureau met een paar laden er in, een tafel, een paar stoelen en een slecht weggemoffelde waschtafel met gebarsten stel; en dat was alles, behalve een gordijn van chits, dat in een hoek der kamer hing en diende om er de kleederen achter te hangen.

Er brandde geen vuur, en de getraliede ruiten waren beslagen door den mist. Lucy rilde en keek door het treurige vertrekje; zij wist niet wat men van haar verwachtte en hoe zij haar nieuw leven zou beginnen. Zij was nu student en zij moest beginnen, zooals studenten beginnen. Zou zij het vuur nu aanmaken?

Terwijl zij zich dit afvroeg, kwam er iemand binnen; zij had de deur open gelaten en een meisje, dat langs kwam, zag haar staan, en iets trof haar in haar houding, misschien haar zwarte japon en haar bleek gezichtje.

'Kan ik iets voor u doen?' vroeg zij; in haar stem klonk geen sympathie, daar doet men niet aan in Newnham, 'ik heb kokend water, misschien had u graag wat thee.'

'Ja,' antwoordde Lucy dankbaar, 'ik zou heel graag wat thee hebben als 't u belieft.'

'Kom dan in mijn kamer!'

Lucy volgde het meisje, een flink gebouwde vrouw met een wipneus en vuurrood haar. Zij behoefde haar niet ver te volgen door de gang. Een kaartje was op de deur gehecht, en zij las den naam der bewoonster: Stubbs.

'Dat is mijn naam,' zei het meisje, 'Maria Stubbs. Je bent zeker een nieuweling?'

'Ja,' antwoordde Lucy, 'ik kom zoo juist aan. Mijn naam is Rae - Lucy Rae.'

'Geen leelijke naam, maar je hebt er niets aan. Zij zullen je hoogstwaarschijnlijk Lucifer noemen, zij noemen hier niemand bij zijn eigen naam. Men noemt mij Handigheid Stubbs.'

De kamer vertoonde niet de minste pretentie op schoonheid; alles was op het nut berekend, een groot rek vol boeken trok het eerst de aandacht, dan was er een groot kabinet met laden vol steenen, gedroogde planten en dieren; een helder vuur brandde in den haard, een servet was over het blad van het bureau gespreid, dat het theegerei droeg en een paar koeken stonden in de vakken.

'Zet je hoed af en ga zitten,' zeide Maria, 'je hoeft je niet te haasten; 't zal nog een poos duren vóór zij je goed boven brengen, want zij haasten zich nooit in Newnham.'

'Maar ik dacht dat ik mijn goed niet af mocht doen vóór ik de Directrice gesproken had. Misschien weet zij niet eens dat ik hier ben.'

Het meisje lachte of grinnikte: er was niet de minste vroolijkheid in haar lach.

'Misschien niet en ik geloof niet dat het er wat toe doet. Je zult juffrouw Wayburn aan het diner zien en zij zal zeggen "Hoe maakt u het?" en glimlachen - zij glimlacht altijd en dat is alles.'

'Dat wist ik niet,' sprak Lucy nederig, 'ik ben maar een nieuweling, maar 't treft mij wel als een eenigszins kille ontvangst.'

Maria grinnikte weer op haar ongevoelige manier.

'Kil! Die is mooi! Je bent op de verkeerde plaats als jij sympathie of warmte verwacht in Newnham. Wij zijn hier op geen pensionnaat, waar zij elkaar altijd handjes geven en zoenen. Goddank! zoo achterlijk zijn wij niet. Wij zijn eenvoudig beleefd tegen elkaar, en zijn wij eens buiten de deur, dan kennen wij elkaar niet meer. Ik hoop maar niet dat je mij groet, als je mij op straat tegenkomt, want ik zal je niet aankijken, al schenk ik je nu ook thee in.'

'Neen,' zeide Lucy nog nederiger, 'ik beloof u dat ik u niet groeten zal,' en zij dronk haar thee, die voor Newnham zeer goed was.

IV.

Lucy zag de Directrice werkelijk aan het diner; zij kwam wat laat binnen, toen allen gezeten waren, en nam haar plaats aan de hooge tafel in; er werd nogal veel gepraat, men kwam terug van de vacantie, en de atmosfeer van buiten zweefde nog om alles heen. Niemand was nog begonnen te werken; als de boeken uitgepakt waren, raakte men pas in zijn gewonen doen.

Lucy kende niemand, behalve Maria Stubbs, en die zat in een anderen hoek der kamer, en hoe Lucy ook keek, zij nam niet de minste notitie van haar.

‘Zij hoeft niet te denken dat ik haar zal opmerken, die leelijke roodkop,’ dacht Lucy. Allen spraken tegen elkander en niemand zei iets tegen haar, 't ging alles over haar heen, en Lucy luisterde met een paar roode vlekken op de wangen. Zij had niet veel eetlust en stond van tafel op met een vreemd gevoel in de keel, dat haar de tranen in de oogen bracht; zij troostte zich met de gedachte, dat er een dag komen zou, waarop zij over een andere nieuweling heen kon praten, en terwijl haar geest zich bezighield met dit aangename vooruitzicht, glimlachte juffrouw Wayburn tegen haar en vroeg:

‘Hoe maakt u het?’

‘Hoe maakt u het?’ kan veel beteekenen en ook niets. Het beteekende niet veel op juffrouw Wayburn's lippen, en de glimlach die het woord vergezelde, beteekende nog minder. 't Was zoo'n versleten glimlach, die dienst moest doen voor een paar dozijn meisjes.

Lucy ging naar haar kamer terug, zij voelde zich zóó ellendig en verlaten, dat zij op den rand van haar bed ging zitten en een deuntje begon te huilen. Alles was zoo heel anders dan zij verwacht had, al haar luchtkasteelen waren zoo ruw omvergehaald.

En terwijl zij daar zat te schreien, dacht zij aan een predikantje - met rood haar - misschien bracht juffrouw Stubbs hem in haar herinnering - die haar ten huwelijk had gevraagd. Zij had hem verontwaardigd afgewezen. Wat voor verstandig meisje zou een predikant aannemen met rood haar en f 1800 inkomen? Zij was er niet zeker van, zooals zij daar zat in haar ongezellig kamertje, of zij hem nu hetzelfde antwoord

zou hebben gegeven. Zij had een beetje liefde zoo hard noodig, en hij had haar lief ondanks zijn rood haar. Zij was er niet meer zoo heel zeker van of hoogere opvoeding het beste is voor een vrouw, er waren zoovele andere dingen, die een vrouwenleven vullen: liefde, godsdienst, plicht, zelfverloochening, maar liefde vooral, misschien was dit wel het hoogste in een vrouwenleven.

Lucy voelde zich zoo diep ellendig, terwijl zij daar zat te schreien, dat, als de roodharige predikant op dit zwakke oogenblik was binnengekomen, zij al haar hoogere, eerzuchtige plannen zou hebben opgegeven om hem te volgen naar zijn arm heidedorpje, om levenslang voor hem te werken en te zwoegen.

Terwijl zij aan haar domineetje dacht en de tranen in haar schoot vielen, werd aan de deur geklopt en iemand kwam binnen. Lucy sprong op en veegde haar oogen af, het was haar predikant niet, maar een meisje, of juister gezegd - een vrouw. In Newnham is ieder vrouw; deze vrouw kwam vragen of zij haar zou helpen uitpakken en de kamer in orde brengen.

Het meisje was kleiner dan Lucy, zij zag er uit of zij ineengekrompen was; vroeger was zij een rond, mollig ding geweest, met heldere oogen, zachte wangen en roode lippen, zooals elke twintigjarige behoort te zijn, nu had zij er niets meer van. Zij was mager, hoekig, bleek, met fletse oogen, een ronden rug en smalle, platte borst; zij was hier twee jaar geweest en was nu twee en twintig en zij droeg een bril; haar uiterlijk was geheel dat van een meisje, dat al haar hersens had verbruikt.

‘Ik denk dat u verkeerd deed met voor de Letteren te gaan,’ zeide zij, ‘u had de Natuurwetenschappen moeten nemen. Klassieke letteren zijn geheel uit den tijd; het leven is zoo kort, dat wij geen tijd hebben om iets anders te leeren dan wat ons vooruitbrengt. U verliest uw tijd aan al die oude, duffe dingen.’

‘Ik denk dat Letteren veel prettiger is dan Natuurwetenschappen,’ zei Lucy, ‘wat moet je nare dingen bestudeeren en naast mannen zitten in de college-zalen en luisteren naar dingen, waarover de meeste vrouwen zouden blozen. O, neen, voor geen geld wil ik student worden in de Natuurwetenschappen.’

Lucy, die zoo volgzaam was als een muis, begon al vast te leeren, dat men er een eigen opinie op na moest houden in Newnham, en dat men zich daar met niemand mag bezighouden dan met zichzelf. En dit was een moeilijke les, van jongsaf had zij geleerd, dat zij altijd achteraan kwam en er altijd iemand voorging, en nu was zij zelf nummer e e n . O, dat vreeselijke no. 1!

Ieder kwam haar bezoeken, gedurende haar eerste week in Newnham; bezoeken worden altijd gebracht na tien uur 's avonds, en dan was Lucy te slaperig om te antwoorden; zij gingen heen en noemden haar suf en bemoeiden zich verder niet met haar.

Onder de meisjes die Lucy bezochten en haar suf noemden, bevond zich Pamela Gwatkin, die hoog in aanzien en hoog vereerd werd in het huis. Zij was de meest geavanceerde van de college-dames en hield er theorieën op na, die iemands haren te berge zouden doen rijzen.

Zij was een groote vrouw, van zes voet lang, die gemakkelijk over Lucy's hoofd kon zien. Een knap, mooi meisje, niet dik of roodwangig, want zij was geen melkmeid, maar een geavanceerde denkster - slank en veerkrachtig en waardig - zeer waardig.

Lucy dacht dat zij nooit iemand gezien had, die er zoo waardig uitzag als Pamela op den avond van het eerste debat in Newnham. Zij sprak een half uur lang over de rechten der vrouw, zonder zich maar eventjes te vergissen. De natuur scheen haar

bestemd te hebben voor een vrouwelijke redenaar, haar stem was helder, aangenaam, haar manieren kalm, zeker, haar woorden vloeiden vrij en gemakkelijk.

Haar denkbeelden waren zeer geavanceerd over elk punt onder de zon - godsdienst, zedeleer, wetenschap, philosophie - niets was haar vreemd. Als zulke vrouwen eens in het Parlement toegelaten worden, zullen zij een ware staatsomwenteling teweegbrengen.

Lucy luisterde ademloos naar haar, en toen het debat geëindigd was, zag zij haar na zooals zij statig door de zaal gleed in haar bleek violet kleed, met de zachte plooien van haar sleep geruischloos achter haar vallend; zij was zoo heel anders dan de overige drukke, bewegelijke meisjes; natuurlijk won Pamela het debat, wat er na haar gezegd werd, beteekende niet veel.

Na het debat werd er gedanst; het was een wonderlijk gezicht, die vijftig vrouwelijke paren door de zaal dansend. Pamela danste zoo goed als zij sprak, maar zonder eenige geestdrift; zij deed het voor de beweging en niets anders, zij was onvermoeid en lachte medelijdend als een van haar danseressen er vermoeid bij neerviel. Zij zocht altijd de kleinste meisjes uit en deze moesten 'cavalier' zijn. Lucy begreep niet hoe zij haar konden ronddraaien, toen tot haar schrik Pamela voor haar bleef staan.

Het arme schepsel was geheel verbluft door die eer. Als een prins van den bloede haar gevraagd had, zou zij minder gevleid zijn geweest.

Nadat zij Pamela rond had doen dansen, totdat zij een flauwte nabij was en nadat zij gevoeld had hoe hard haar baleinen waren en hoe regelmatig haar ademhaling en hoe het dansen met een godin, wier kin op je hoofd rust, geen onvermengd genot was, kreeg zij haar belooning.

Anna Crewe, het meisje van de Natuurwetenschappen, vroeg haar op de chocolade en hier ontmoette zij Pamela; alle meisjes zaten reeds toen zij binnenkwam en namen alle plaatsen in, de stoelen, de ottomane, het bed, Lucy zat op een laag stoeltje - het mooiste van de kamer, en zij stond dadelijk op toen Pamela binnenkwam en gaf het haar, zij nam het aan op haar superieure manier en liet zich er in vallen, alsóf het zoo hoorde dat ieder voor haar plaats maakte. Lucy bediende haar, zoo onderdanig als ware zij een prinses geweest. Zij bracht haar van alles, chocolade, gebak, vruchten, zij ontnam het letterlijk aan de andere meisjes, om het Pamela te kunnen gever, en deze nam alles heel

natuurlijk aan, of het haar plicht was; de meisjes spraken allen tegelijk en er was zoo'n geratel van tongen, dat Lucy het niet eens verstaan zou hebben, als haar godin het woord tot haar had gericht; bij het heengaan verwaardigde Pamela zich haar toe te spreken:

'Ik heb een broer in Sint Benedict. Je zult hem zeker wel kennen. Hij is in zijn derde jaar.'

Lucy mompelde dat zij het genoegen niet had, want dat zij geen studenten kende.

'Dat begrijp ik wel,' zeide Pamela onverschillig, zij sprak altijd onverschillig over gewone dingen, 'zij zijn ook heel weinig interessant, maar Erik is zoo don Quichot-achtig; hij doet altijd zulke dwaze dingen, dat ik mij niet voorstellen kan hoe hij ergens kan zijn, zonder dat men hem kent en uitlacht.'

'Werkelijk?'

De arme Lucy wist niet wat zij anders zou zeggen.

''t Is een van zijn dwaasheden, hier te komen als student; hij was bevoegd - geheel bevoegd voor een andere betrekking - hij was arts, en na al zijn examens gedaan te hebben, na zware jaren van hard werk, merkte hij dat het zijn ware roeping niet was en verbeeldde zich dat hij geroepen was voor de kerk en dat de kerk het niet zonder hem kon stellen - en daarom kwam hij hier.'

Pamela sprak verachtelijk, haar dunne bovenlip krulde om en een flauw blosje spreidde zich over haar mooi, maar vermoeid gezicht.

'Misschien had hij gelijk,' zeide Lucy, 'een man moet niet in dienst der kerk gaan, die er niet toe geroepen is; papa zou den eersten graad in wiskunde hebben gehaald; hij gaf het op om zijn roeping en om -'

'Mama,' wilde zij zeggen, maar zij zag Pamela aan en zweeg.

''t Zou heel goed zijn, als de Engelsche kerk niet had uitgediend,' zeide Pamela onverschillig. ''t Is dwaas van Erik, in haar dienst te gaan als zij in stukken valt.'

Lucy zat op een zeer wrak stoeltje en had de grootste moeite te doen of zij heel gemakkelijk en prettig gezeten was, maar bij Pamela's oneerbiedige opmerking, zakte het stoeltje in elkaar; de drie pooten gingen verschillende wegen op en het viel in stukken zooals de kerk van Engeland volgens Pamela, en Lucy rolde over den vloer.

(*Wordt vervolgd.*)

De kluizenaar.

Dit schilderij van Rembrandt bevindt zich in het Museum van Dresden. Niemand zal er aan twijfelen, dat dit doek van de hand van den grootmeester onzer Nederlandsche kunst is. Men behoeft slechts de flinke toetsen, de heerlijke lichttafereelen, de diepe uitdrukking der oogen, de magistrale behandeling van haar en haard te zien, om onmiddellijk er van overtuigd te zijn, dat hier onze Rembrandt weer aan het tooveren is geweest.

Jammer is 't zeker, dat ook dit werk zich weder in een buitenlandsch museum bevindt. De vreemdelingen toch hebben evenveel, zoo niet meer, waardeering voor onze kunst; geen wonder dat zij alles doen om die onsterfelijke meesterwerken in hun bezit te verkrijgen. Wij mogen het in menig opzicht betreuren, dat niet alle werken van Rembrandt, Frans Hals, Dou, Israëls enz. zich in onze musea bevindt,

aan den anderen kant moet erkend worden, dat de verspreiding dezer stukken door de wereld aan onze nationale eer en roem ten goede komt.

Onze Hollandsche schilderschool blijft nog steeds een onzer beste adelbrieven en geeft ons het meeste aanspraak op de bewondering en roem bij vreemdelingen, die in hun eigenwaan zich in andere opzichten hoog boven ons klein volk verheven achten.

Meinacht.
Door G. Heuvelman.

De hooge blijdschap van een lief herleven
Is weer ontbloeid voor winter-doode landen,
De lente kwam ons bloemguirlandes weven
Met hare blanke, gouden zonnehanden.

De stroomen droomen in de Meienachten
Hun vrijheidsdroom, en maanlichtglansen spreiden
In hoorb're stilt', doorschijnend zilv'ren vachten
Op 't bleek gerimpel van des golfjes glijden.

Der nachtegalen kristallijnen klanken
Ontstijgen 't loover van de lenteboomen
Als jubelzangen, die het Leven danken
Voor al het schoon, dat d'aarde heeft bekomen.

En als hun lied valt in het hart van rozen -
De lentekind'ren, die de lentewegen
Versieren, en van pure liefde blozen
Bij 't luist'ren naar haars minnaars zangenzegen -

Dan wordt de geur, de zoete geur geboren,
Die, wierook wuivend', opstijgt naar den hoogen,
Waar sterren, als een eeuw'ge godslamp gloren,
En vriend'lijk lachen met hun gouden oogen.

Soms sta ik stil in lente's lichte nachten,
En mijm'rend denk ik aan een ver verleden,
En hoor uit verten klanken, teed'ren, zachten,
Van moeders psalmen, stille, vrome beden.

En in mijn hart, die bloeiend' open roze
Van liefde, daalt een reine toon ter neder;
Teer, als het eerste scheem'rend uchtendblozen,
Blank, als de sneeuw van witte duiveveder.

Voor moeders liefde, eens dat hart gegeven,
Stijgt dan een geur van dankbaarheid ten hoogen,
Waar God en Zijne heilige Englen leven,
Die vriend'lijk lachen met hun gouden oogen.

Freiburg in Breisgau.
Met 4 illustratien.

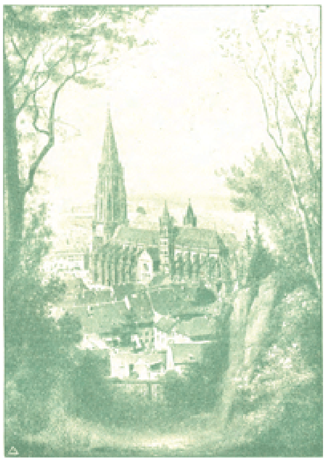

GEZICHT OP HET MÜNSTER.

Een der grootste eigenaardigheden van Freiburg, 'de parel van Breisgau', is haar zindelijkheid.

Wie vele Duitsche steden bezocht heeft, zal dit voorrecht der Badensche stad op rechte waarde weten te schatten, maar behalve in haar zindelijkheid, mag Freiburg zich nog in vele andere gunstige eigenschappen verheugen.

Zoo verheffen zich hier de meest moderne scheppingen uit den laatsten tijd naast heerlijke gedenkteekenen uit het verleden; dienzelfden trek vindt men terug bij de bevolking, die vooruitstrevende neigingen op hoogst gelukkige wijze weet te vereenigen aan een standvastige gehechtheid aan wat er goeds is in oude dingen.

Reeds het uitwendige der stad geeft bewijzen van deze Freiburgsche eigenaardigheid, vooral de trotsche Kaiserstrasze, tusschen een menigte nauwe steegjes gelegen. Hier dringt zich alles tezamen, daar verheft het zich op duur geworden grond hoog opgetrokken huis van enkele schreden breedte, naast het ouderwetsche, in behagelijke breedte zich uitstrekkende gebouw; daar ziet men in prachtige winkels de verleidelijkste uitstallingen van Schwarzwalder nijverheid; daar staan huurwagens in lange rijen, dicht daarbij verheft zich de mooie, uit onzen tijd afkomstige fontein, die haar gothische vormen echter dankt aan het begin der 16de eeuw; daar wandelen vol zelfbewustzijn de aan hun stukje geboortegrond zoo gehechte Schwarzwalder boeren rustig voort en staan misschien een paar minuten stil om een stoet vroolijke studenten na te oogen, of de met dreunenden tred uit de naaste kazerne opmarcheerende militairen te volgen.

En al dit gewoel, in den laatsten tijd nog bonter geworden door het verkeer op den grooten Bazeler landweg, beweegt zich door de grijze, uit het begin der 13de eeuw dagteekenende Martinspoort en haar nauwe zijgang.

Wie die poort uitgaat en zich alleen enkele schreden verder begeeft, die heeft een buitengewoon fraai stadsgezicht voor zich: de Fischerau met haar merkwaardige houten gebouwen - een panorama, dat de oudste havenstad waardig zou zijn.

Het meeste leven heerscht in de straten en stegen van Freiburg, zoodra de Groothertog hier verschijnt, en hij komt niet zelden, want de Erfgroothertog houdt

hier zijn residentie, in het paleis, dat eenmaal voor den president van de Oostenrijksche 'Landstände', Baron von Sickingen, werd gebouwd.

Ook de dicht langs de huizen voortstroomende beekjes geven met hun snel kabbelend water een eigenaardigen stempel aan de stad; men heeft ze wel eens de derde merkwaardigheid der stad genoemd, nadat men aan de Universiteit en het Munster zijn tol van waardeering heeft gebracht.

Het schoonste gedenkteeken uit het verleden, het Munster, is niet alleen in alle onderdeelen een bewonderenswaardig voortbrengsel van den kunstzin en den

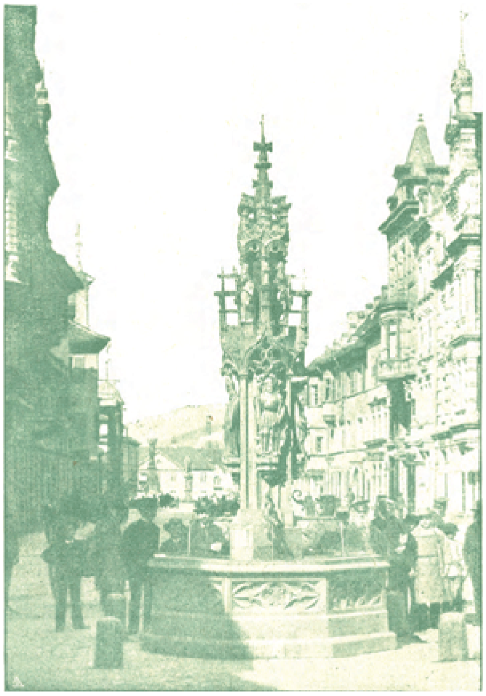

DE GOTHISCHE FONTEIN.

ijver van vele eeuwen, maar het beheerscht ook de heele stad en het landschap daar rondom. Voornamelijk verdienen bewondering de schoone vormen van de bovenste torenpartijen, een geniale schepping der gothiek, waardoor zich de bouwmeester, Hans Balding Grien, vereeuwigde.

Bij de muren van dit reusachtig gebouw verzamelen zich dikwijls de 'blauwkielen' met de zware, dikwielige lastwagens, die in regelmatig verkeer honderden doozen, kisten en kasten, kachels en meubels overbrengen naar Schwarzwalder plaatsen, die niet begunstigd worden door de nabijheid van een spoorweg. Hier heeft men nog een herinnering aan het vervoer ten tijde der verdwenen postwagens. Pittige gestalten met verweerde

GEZICHT OP DE STAD.

gezichten komen ons tegemoet. Door weer en wind voeren zij hun zware wagens en laten vroolijk de zweep knallen en den hoorn schetteren.

Op het Münsterplein staat de oude Korenmarkt, die nu onder een dak de vruchten van het veld bergt, en tegelijk de mooie zaal, waarin de Vaderen der stad het welzijn der gemeente behartigen. In 1697 besloot de Raad deze te laten bouwen; later werd het een markthal voor de slagers en in 1789 tot 1823 een schouwburg. De zuidzijde van het plein wordt versierd door het Verkoophuis, waar somtijds, al heeft de Münsterklok ook reeds het middernachtelijk uur aangekondigd, het lied van den Duitschen student vroolijk door de stilte weergalmt.

Het is een zeer bezienswaardig monument, dit eerbiedwaardige Verkoophuis. De zuilenrij en het balkon met sporen van de toenmaals uit het Zuiden naar Duitschland overgebrachte Renaissance, de uitbouwtjes, met de standbeelden der Keizers Max I, Karel V, Philip den Schoone en Ferdinand, zijn hoogst schilderachtig.

Wij gaan de trap op, naar de hooge zaal. Krachtig weerklinken onze schreden, en in een der gezellige 'Erkers' droomen wij een poosje van het verledene, waarvan de door de stormen geteisterde getuigen daar zoo geweldig vóór onze oogen oprijzen.

Deze goed bestuurde en aan inrichtingen voor het openbare welzijn rijke stad, thans nog de zetel van den aartsbisschop en vele autoriteiten, heeft een zeer bewogen geschiedenis.

Reeds in 1120 gaf de Hertog von Zähringen haar het stadsrecht. Als een dobbelsteen is Freiburg heen- en weer geworpen, en veel nood en ellende staan opgeteekend in haar kronieken, veel bloed is er gevloeid. Beieren, Franschen en Zweden streden hier; in 1677 veroverden de Franschen de stad en werd zij aan Frankrijk afgestaan.

Volgens den wensch van Lodewijk XIV zou hier een onneembare vesting oprijzen, en Vauban ging met ijver aan het werk, om volgens het vernuftig en ingewikkeld systeem van Baudin hier bastions aan te leggen. Het altijd wankelende oorlogsgeluk toonde zich ook thans onbetrouwbaar, en spotte met de versterkingen; tweemaal verkreeg Oostenrijk weer de heerschappij en tweemaal Frankrijk, vóórdat de arbeid der Franschen vernield, en de verdedigingswerken, die zoovele millioenen hadden gekost, weer geslecht werden.

Na afwisselende lotsbestemmingen, kwam de stad in

1806 aan Baden. Nog ontmoet men op verschillende plaatsensporen van Vauban's werkzaamheden in Freiburg.

Arme parel van Breisgau! Wat hebt gij al niet doorgestaan. Maar nu luiden de klokken den avond in en wij scheiden van het historische gebouw, om, na een blik te hebben geworpen op de door Aartshertog Albrecht van Oostenrijk in 1460 gestichte Akademie, ons langs het fraaie ‘Siegersdenkmal’ te begeven naar den stadstuin en het Slot, wegen die altijd een vroolijke wandeling opleveren.

Spoedig ziet men de stad voor zich liggen met haar smalle straten en puntige geveldaken, en de rookwolkjes, zwevend boven de schoorsteenen. - En daar, waar eens een wachttoren uitzag over de Rhijnvlakte, naar den Keizersstoel en de Vogezen, werpen ook wij onze blikken in het rond.

Achter het Vogezenwoud verdwijnt de zon, wier laatste stralen den Munstertoren vergulden. Links ruischt de Dreisau en ginds keeren vroolijk zingend en juichend als voorheen de Freiburgers en de vreemdelingen uit het Sterrenbosch en andere mooie punten huiswaarts.

De zonneschijn lokte hen naar buiten, want de boomen bloeien, en op de bergen, die de stad in een halven cirkel omringen, staat de donkere denneboom als verjongd.

Ja, hier heeft de natuur haar schatten in vollen rijkdom rondgestrooid.

Terwijl wij langzaam van de hoogte afstijgen, begint

HET VERKOOPHUIS.

in den stadstuin de stadskapel te spelen en niet lang duurt het, of in de donkere laantjes, onder het dichte loof der boomen flikkeren de geheimzinnige lichten der bonte ballons.

Bij honderden wordt daaronder gewandeld, de jongeren licht gekleed, de ouderen, deftig, degelijk. De burgerij is rijk vertegenwoordigd, ook vele vreemden vindt men hier; wij hooren Engelsche en Fransche klanken; militairen en studenten ontbreken evenmin.

't Is een tooverachtig tooneel, ginds het slot, in welks gebouwen het eene licht na het andere opvlamt, hier dat gewarrel van menschen, die verblindend witte standbeelden, de rijkdom aan bloemen, het van een zacht glooiende hoogte

neerstortende watervalletje, de vijver met de zwarte zwanen, de in alle kleuren schitterende straal der springfontein.

De ouderen deelen elkander na den arbeid van den dag hun ervaringen mede, vertellen reisavonturen, beschrijven den vreemdeling gemakkelijk uit te voeren tochtjes naar het 'Höllenthal,' naar de Bodensee of naar Zwitserland. En terwijl zij in gedachten zoo snel als de wind voortvliegen op de Gotthardbaan, ondernemen de jongeren - maar niet in gedachten alleen - tochtjes naar het rijk van Cupido.

De Freiburger meisjes moeten dan ook zoo buitengewoon lieftallig en aantrekkelijk zijn, ten volle der parel van Breisgau waardig.

Lady Ducayne.
Door miss Braddon.
Met zeven gravuren. (*Vervolg en slot van blz.* 215.)

‘U moet bij ons in ons klein salon komen, als u vrij is, dan kunnen wij wat muziek maken. Want stellig kan u toch spelen en zingen!’ waarop Bella met een blos van schaamte bekende, dat zij sedert tijden het pianospelen had vergeten.

‘Moeder en ik waren gewoon duetten te zingen, in de schemering, zonder accompagnement,’ zeide zij, en de tranen kwamen haar in de oogen als zij dacht aan de nederige kamer, het half uurtje rust van het werk, de naaimachine, staande op de plaats, waar een piano moest staan, en de klagende stem harer moeder, zoo zoet, zoo lief, zoo trouw.

Somtijds vroeg zij zich af, of zij die lieve moeder ooit weer zou terugzien. Zonderlinge voorgevoelens kwamen in haar geest op. Zij was boos op zichzelf, dat zij aan zulke droevige gedachten toegaf.

Eens ondervroeg zij Lady Ducayne's meid over de twee gezelschapsdames, die binnen de drie jaren waren gestorven.

‘Zij waren arme, zwakke schepsels,’ vertelde haar Francine, ‘zij zagen er frisch er vroolijk genoeg uit, toen zij bij Milady kwamen, maar zij aten te veel en waren lui. Zij stierven van weelde en luiheid. Milady was te goed voor haar. Zij hadden niets te doen; en toen begonnen zij zich allerlei dingen te verbeelden, dat de lucht haar geen goed deed en dat zij niet konden slapen.’

‘Ik slaap goed genoeg, maar ik heb reeds meermalen een wonderlijken droom gehad, sedert ik in Italië was.’

‘U deed beter niet over droomen te denken, of u zal worden als die andere meisjes. Zij waren droomsters, en zij hebben zich naar het kerkhof gedroomd.’

De droom verwarde haar een beetje, niet omdat het zoo'n akelige, vreesaanjagende droom was, maar om hetgeen zij voelde, vóórdat zij in slaap viel - een geratel van wielen, die door haar geest rolden, een vervaarlijk geluid als van een wervelwind, maar regelmatig als het tikken van een reuzenklok; en toen, te midden van dit oproer van wind en golven, scheen zij weg te zinken in een golf van onbewustheid, uit den slaap in een nog dieper slaap - van algeheele vergetelheid. En toen, na deze tusschenpoos, kwam weer een gegons van stemmen, weer een geratel van wielen, luider en luider, en eindelijk het niets - en dan herinnerde zij zich niets meer tot des morgens als zij wakker werd en zich zwak en gedrukt voelde.

Zij vertelde Dr. Parravicini van haar droom op den eenigen keer, toen zij zijn geneeskundigen raad noodig had. Zij had vóór Kerstmis veel van de muskieten geleden en schrikte bijna, toen zij op haar arm een wond zag, die zij alleen aan de giftige steken van haar plaaggeesten meende te moeten danken.

Parravicini zette zijn bril op en onderzocht het booze teeken op haar ronden, blanken arm, terwijl Bella vóór hem en Lady Ducayne stond, met haar mouw opgetrokken tot boven haar elleboog.

‘Wel, dat is mij ook een steek,’ zeide hij, ‘hij heeft u gestoken, juist op een ader. Wat 'n vampier! Maar 't kan geen kwaad, signora, 't is niets wat mijn behandeling niet genezen kan. U moet mij altijd zulk soort beten laten zien, signorina; zij kunnen

gevaarlijk worden als men ze verwaarloost. Deze schepsels leven op vergift en verspreiden het.'

'Dat zulke nietige beestjes zoo kunnen steken,' zei Bella, 'mijn arm ziet er uit of er met een mes in gestoken is.'

'Als ik u den angel van een muskiet liet zien, onder mijn microscoop, zou u zoo verwonderd niet zijn,' antwoordde Parravicini.

Bella moest genoegen nemen met die muskietenbeten, zelfs op de aderen. Nu en dan kwam de leelijke wond terug, en Bella werd door Dr. Parravicini's behandeling spoedig genezen. Als hij werkelijk een kwakzalver was, zooals zijn vijanden zeiden, dan had hij toch een lichte hand en een handige manier bij het doen dezer kleine operatie.

Bella Rolliston aan Mevrouw Rolliston.

14 April.

'Altijd liefste!

Hierbij de chèque van mijn tweede kwartaal - vijf en twintig pond. Daar is niemand om er een tiende deel van af te schrapen voor haar commissieloon, zooals laatst 't geval was, dus is alles voor u moederlief.

'Ik heb zakgeld genoeg in handen van het kleine geld, dat ik meebracht, toen u er op aandrong dat ik meer zou houden dan ik noodig had. 't Is niet mogelijk hier geld uit te geven - dan alleen nu en dan een fooitje aan de bedienden of stuivers aan bedelaars en kinderen, of men moest schatten te verteren hebben, want alles is hier zoo verbazend duur - schildpad, koralen, kant - dat men een millionnair moet zijn om er naar te kijken. Italië is een droom van schoonheid, maar om te winkelen verkies ik verreweg Londen.

U vraagt mij zoo ernstig of ik wel ben, dat ik vrees dat mijn brieven in den laatsten tijd erg saai waren. Ja, beste, ik ben wel, maar ik ben lang zoo sterk niet als vroeger, toen ik heelemaal naar het West-End kuierde om een half pond thee te koopen

- alleen maar voor een gezondheidswandeling - of naar Dulwich om de schilderijen te gaan zien.

Italië werkt verslappend, en ik voel mij wat de menschen hier laks noemen, maar ik verbeeld mij uw gezicht te zien betrekken als u dit leest. Werkelijk, werkelijk, ik ben niet ziek. Ik ben alleen wat moe van dit mooie uitzicht, juist zooals men moe zou kunnen worden, denk ik, van te kijken naar een Turner, die tegenover je hangt.

Ik denk bijna onophoudelijk aan u en aan ons gezellig kamertje - aan ons kale salonnetje met de leuningstoelen, gered uit de schipbreuk van uw oud huis, en Dick, zingend in zijn kooi boven de naaimachine.

Die lieve, schelle, dolmakende Dick, die, zooals wij ons vleiden, zoo gek op ons was. Vertel mij toch eens hoe hij 't maakt.

Mijn vriendin Lotta en haar

Wat 'n vampier.

broer zijn in het geheel niet teruggekomen. Zij gingen van Pisa naar Rome! Gelukkige menschen! en zij zullen in Mei aan de Italiaansche meren zijn; welk is nog niet beslist, schreef Lotta mij laatst. Zij schrijft zoo lief en vertrouwt mij al haar kleine avontuurtjes toe. Wij gaan de volgende week naar Bellagio over Genua en Milaan. Is dat niet verrukkelijk? Lady Ducayne reist bij heele kleine dagjes - behalve als zij in den train de luxe is ingestapt. Wij blijven twee dagen in Genua en één in Milaan. Wat zal ik u vervelen met mijn gebabbel over Italië als ik terug ben.

En nu vele omhelzingen van uw liefhebbende en aanbiddende

BELLA.'

IV.

Herbert Stafford en zijn zuster hadden dikwijls gesproken over dat aardige Engelsche meisje met haar frissche kleur, die zoo prettig stond tusschen die bleeke, vale gezichten in het Grand-Hotel. De jonge dokter dacht aan haar met zeker teeder medelijden - haar eenzaamheid in dat groote hotel, waar zoo vele vreemde menschen

waren, haar afhankelijkheid van die oude, overoude vrouw, waar ieder ander vrij was te denken aan niets dan aan genieten van 't leven. Het was een hard lot, en het kind was stellig zeer gehecht aan haar moeder en voelde diep de smart der scheiding.

‘Met haar tweeën en zeer arm en alles ter wereld voor elkander,’ dacht hij.

Lotta vertelde hem op zekeren morgen, dat zij elkander in Bellagio weer zouden ontmoeten.

‘Het oude mensch en haar hofhouding zullen er zijn, vóórdat wij er komen,’ zeide zij, ‘ik zal blijde zijn Bella terug te zien. Zij is zoo opgeruimd en vroolijk - behalve nu en dan haar aanval van heimwee. Ik ben nooit zoo ingenomen geweest met een meisje na zulk een korte kennismaking.’

‘Ik mag haar 't liefst als zij heimwee heeft,’ zei Herbert, ‘want dan weet ik zeker dat zij een hart heeft.’

‘Wat heb je te maken met harten, behalve om ze te onderzoeken? Vergeet niet, dat Bella totaal arm is. Zij vertelde mij in vertrouwen, dat haar moeder mantels maakt voor een winkel in het West-End. Je kunt moeilijk lager zakken.’

‘Ik zou niets minder van haar denken, als ik hoorde dat haar moeder lucifersdoosjes maakte.’

‘Niet in theorie, natuurlijk, lucifersdoosjes maken is een eerlijk bedrijf, maar je kunt toch geen meisje trouwen, wier moeder mantels maakt.’

Twee jaren praktijk in een hospitaal hadden Herbert te veel van de grijnzende werkelijkheid des levens doen zien, dan dat hij er nog vooroordeelen op na zou houden over rang en stand. Kanker, tering, koudvuur vervullen een man met weinig eerbied voor de uiterlijke verschillen tusschen de menschen. Het geraamte is hetzelfde - wonderbaar en toch akelig gemaakt - een voorwerp van afschuw en medelijden.

Op een mooien avond in Mei kwamen Dr. Stafford en zijn zuster in Bellagio aan. De zon ging onder, toen de stoomboot de pier naderde, en al de glorie der purperen bloemen, die elken muur bedekt in dit seizoen, bloosde en gloeide in het rossige licht.

Een groep dames stond op de pier te wachten op de aankomelingen, en tusschen hen zag Herbert een bleek gezichtje, dat hem van zijne gewone bedaardheid beroofde.

‘Daar is zij,’ fluisterde Lotta hem toe, ‘maar wat is zij veranderd. Zij lijkt een ruïne.’

Zij drukten elkaar, een paar minuten later, de handen, en een blos verlichtte het arme, bleeke gezichtje.

‘Ik dacht dat ge van avond kondet komen,’ zeide zij, ‘wij zijn hier reeds een week.’

Zij vertelde niet, dat zij alle avonden hier kwam om de boot te zien aankomen, en dikwijls ook over dag. De ‘Grande Bretagne’ was vlak bij, en 't was haar gemakkelijk geweest naar de pier te sluipen als de bel der boot luidde. Zij was zoo gelukkig deze menschen

weer te ontmoeten - een gevoel dat zij bij vrienden was, iets vertrouwds, dat Lady Ducayne's goedheid haar nooit had kunnen inboezemen.

'Och, jij arm liefje! wat moet je toch vreeselijk ziek zijn geweest!' riep Lotta uit, nadat de beide meisjes elkander hadden omhelsd.

Bella trachtte te antwoorden, maar haar stem stikte in tranen.

'Wat scheelde je, lieveling? Zeker die afschuwelijke influenza?'

'Neen, ik ben niet ziek geweest - ik voel mij alleen wat zwakker dan anders. Ik geloof niet dat de lucht van Cap Ferrino goed voor mij was.'

'Zij moet heel slecht voor je geweest zijn. Ik zag nooit iemand zoo veranderen. Toe, laat Herbert je behandelen. Hij is er geheel en al toe bevoegd, dat weet je. Hij heeft zoo vele influenza-zieken behandeld in Rome. Zij waren blijde een Engelschen dokter in den vreemde te hebben.'

'Ik geloof wel, dat hij erg knap is,' stotterde Bella, 'maar mij mankeert bepaald niets, en als ik ziek was, zou Lady Ducayne's dokter...'

'Die akelige man, met zijn gele gezicht? Ik zou nog liever hebben dat de Borgias mij iets voorschreven. Ik hoop dat je geen medicijnen van hem hebt ingenomen?'

'Neen, Lotta, ik heb niets ingenomen. Ik heb niet geklaagd dat ik ziek was.'

Dit werd gezegd terwijl zij naar het hotel wandelden; de kamers der Stafford's waren vooruit besteld; lieve kamers, gelijkvloers uitkomend op den tuin. Lady Ducayne's deftiger vertrekken lagen op de verdieping daarboven.

'Ik geloof dat deze kamers juist onder de onze zijn,' sprak Bella.

'Des te gemakkelijker om beneden bij ons te komen,' hernam Lotta, wat eigenlijk het geval niet was, daar de groote trap zich midden in het hotel bevond.

'O, ik zal 't gemakkelijk genoeg vinden,' zeide Bella, 'ik ben alleen maar bang dat je te veel zult krijgen aan mijn gezelschap. Lady Ducayne slaapt met dit warme weer bijna den heelen dag, dus heb ik veel vrijen tijd, en ik word dan zoo bitter bedroefd als ik aan moeder en aan thuis denk.'

Haar stem brak bij het laatste woord. Zij had met niet meer teerderheid aan de armelijke woning kunnen denken, die zij haar tehuis noemde, wanneer het schoonste paleis geweest ware, door rijkdom en kunst versierd.

Zij kwijnde en treurde in dien heerlijken tuin met het zonnige meer en de romantische heuvels, die haar schoonheid vóór haar uitspreidden. Zij voelde heimwee en zij had zulke akelige droomen, of liever, die droom kwam telkens terug - het leek meer op een hallucinatie dan een droom - die ratelende wielen, dat wegzinken in een afgrond, het worstelen om bewustzijn. Zij had den droom gehad kort vóórdat zij Cap Ferrino verliet, maar niet meer sedert zij in Bellagio was en zij hoopte dat de lucht der meren haar heilzamer zou zijn en zij die wonderlijke sensaties niet meer zou voelen.

Dr. Stafford schreef haar een recept voor en liet het klaar maken door den apotheker, dicht bij het hotel. Het was een krachtig, opwekkend middel; na twee fleschjes te hebben ingenomen en na een boottochtje over het meer en wandelingen over heuvels en door de weiden, waar de lentebloemen de aarde tot een paradijs schenen te maken, werden Bella's levenslust en voorkomen als bij tooverslag veel beter.

''t Is een wonderbare medicijn,' zeide zij, maar misschien dacht zij in 't diepste van haar hart, dat de klankvolle stem van den dokter, en de vriendelijke hand, die hij haar aanbood bij het stappen uit het schuitje, en de teedere zorg waarmede hij

haar omringde op het land en op het meer, ook iets bijdroegen tot het welslagen der kuur.

'Je vergeet hoop ik niet, dat haar moeder mantels maakt,' zeide Lotta waarschuwend.

'Of lucifersdoosjes! 't Komt er niets op aan voor zooverre het mij betreft.'

'Dus wil je daarmede zeggen, dat je onder geen omstandigheden van plan bent met haar te trouwen?'

'Ik bedoel dat, als ik een vrouw genoeg liefheb, om aan trouwen te denken, rijkdom of rang niet bij mij zullen rekenen. Maar ik vrees - ik vrees dat je arme vriendin niet leven zal om ooit iemands vrouw te worden.'

'Geloof je dan dat zij zoo ziek is?'

Hij zuchtte en liet de vraag onbeantwoord.

Eens, terwijl zij op een hooggelegen weide hyacinthen plukten, vertelde Bella aan den heer Stafford haar akeligen droom.

''t Is alleen vreemd omdat het zoo weinig op een droom lijkt,' zeide zij, 'me dunkt dat u wel een heel gewone reden daarvoor vinden zal. De ligging van mijn hoofd op het kussen, of de lucht, of iets anders.'

En zij beschreef haar gewaarwordingen, hoe midden in den slaap zij iets als verstikking voelde, en dan die ratelende wielen, zoo luid en verschrikkelijk, daarna een niets - en dan weer het terugkeeren tot wakkerheid en bewustzijn.

'Hebben zij u wel eens chloroform toegediend - bij een dentist bijvoorbeeld?'

'Nooit! - Dr. Parravicini vroeg mij hetzelfde.'

'Onlangs?'

'Niet lang geleden, toen wij in de train-de-luxe zaten.'

'Heeft Dr. Parravicini u iets voorgeschreven, toen u zich zwak en ziek begon te voelen?'

'O, hij gaf mij nu en dan een drankje, maar ik haat medicijnen en nam er heel weinig van in. En dan, ik ben niet ziek, ik ben alleen maar wat zwakker dan anders. Ik was belachelijk sterk toen ik in Walworth woonde. Moeder liet mij naar Dulwich of Norwood wandelen, uit vrees dat ik hinder zou hebben van het vele naaien op de machine; somtijds - maar heel zelden - ging zij met mij mede. Zij tobde gewoonlijk thuis, terwijl ik frissche lucht en beweging genoot. En zij

zorgde zoo goed voor mijn eten, dat, hoe eenvoudig ook, altijd voedzaam en overvloedig was. Ik ben het aan haar zorg verschuldigd dat ik zoo'n groot, sterk schepsel ben geworden.'

'Je ziet er nu niet groot of sterk meer uit,' zeide Lotta.

'Ik ben bang dat Italië niet goed voor mij is.'

'Misschien is 't minder Italië dan het opgesloten zitten met Lady Ducayne, dat je ziek maakt.'

'Maar ik ben nooit opgesloten. Lady Ducayne is zoo overdreven goed en laat mij den heelen dag ronddwalen of op het balkon zitten, als ik er trek in heb. Ik heb in mijn leven zooveel niet gelezen als sedert ik bij haar ben.'

'Dus heeft ze niets van de conventioneele oude dame, die gewoonlijk een slavendrijfster is,' zeide Stafford, 'ik begrijp niet waarom zij een gezelschapsdame noodig heeft, als zij zoo weinig behoefte schijnt te hebben aan gezelligheid.'

'O, ik maak alleen maar deel uit van haar stoet. Zij is onbegrijpelijk rijk - en het salaris, dat zij mij geeft, rekent niet mee. O ja, Dr. Parravicini is een heel knappe dokter, want hij geneest mijn leelijke muskietensteken.'

'Een beetje ammoniak kan dat ook doen bij het begin van het kwaad, maar er zijn nu toch geen muskieten meer?'

'O, jawel, één beet mij juist vóór wij Cap Ferrino verlieten.'

Zij lichtte haar losse mousselinen mouw op en vertoonde een litteeken, dat hij aandachtig onderzocht, met een verrasten en verbaasden blik.

'Dat is geen muskietenbeet,' zeide hij.

'O ja, zeker - ten minste als er geen adders en slangen in Cap Ferrino zijn.'

''t Is in 't geheel geen beet. U bedriegt mij, juffrouw Rolleston. U heeft dien Italiaanschen kwakzalver toegestaan u te aderlaten. Hoe dwaas van u!'

'Ik ben van mijn leven niet adergelaten, mijnheer Stafford.'

'Onzin! Laat mij uw anderen arm eens zien. Zijn daar meer muskietenbeten?'

'Ja. Dr. Parravicini zegt dat mijn vel slecht geneest en dat het gift bij mij erger werkt dan bij de meeste andere menschen.'

Stafford onderzocht beide armen in het heldere zonnelicht; zij waren vol nieuwe en oude litteekens.

'U is leelijk gebeten, juffrouw Rolleston,' zeide hij.

'Dat zeide Dr. Parravicini ook.'

'En als ik ooit de muskiet vind, zal 't haar bitter berouwen. Maar vertel mij toch eens op uw woord van eer, zooals u het zeggen zou aan een vriend, die vol zorg is voor uw gezondheid en uw geluk - zooals u het uw moeder zou zeggen, wanneer zij u ondervroeg, heeft u er geen vermoeden van hoe deze litteekens op uw arm komen - geen greintje achterdocht?'

'Neen, waarlijk niet! Ik heb nooit een muskiet mijn arm zien bijten. Men ziet die akelige duiveltjes nooit. Maar ik heb ze hooren zingen achter de gordijnen en ik weet dat ik dikwijls een van die pestdieren rondom mij heb hooren gonzen.'

Later op den dag zaten Bella en haar vriendin thee te drinken in den tuin, terwijl Lady Ducayne met haar dokter haar middagritje deed.

'Hoelang is u van plan bij Lady Ducayne te blijven?' vroeg Herbert eensklaps, een eind makend aan het gewone gekeuvel der meisjes.

'Zoolang als zij voortgaat mij vijf en twintig pond per kwartaal te betalen.'

'Zelfs als u voelt dat uw gezondheid te gronde gaat in haar dienst?'

‘'t Is haar dienst niet, die mijn gezondheid heeft benadeeld. U ziet dat ik niets te doen heb dan een paar uur in de week haar hardop voor te lezen en nu en dan aan een Londenschen leverancier te schrijven. Ik zal nergens en bij niemand zoo'n gemakkelijk leventje krijgen. En niemand ook zou mij honderd pond in het jaar geven.’

‘Dus wil u voortgaan tot u in elkaar zakt en sterft op uw post?’

‘Als de twee andere juffrouwen? Neen! Als ik mij werkelijk ernstig ziek voel, dan ga ik in den trein en reis in eens door naar Walworth.’

‘Wat is er gebeurd met die andere juffers?’

‘Zij zijn beiden gestorven. Het is heel naar geweest voor Lady Ducayne. Daarom nam zij mij; zij koos mij omdat ik zoo blozend en sterk scheen. Zij zal wel boos zijn dat ik nu ook bleek en zwak ben geworden. O ja, 't is waar ook, toen ik haar vertelde hoeveel goed uw medicijn mij deed, zeide zij dat zij u wilde zien en over haar eigen gezondheid met u wilde praten.’

‘Ik zou graag Lady Ducayne bezoeken. Wanneer heeft zij u dat gezegd?’

‘Eergisteren.’

‘Wil u haar vragen of zij mij van avond kan ontvangen?’

Het was bijna tien uur toen Stafford de boodschap kreeg van Lady Ducayne om bij haar te komen. Het was haar koerier, die hem geleidde naar haar salons.

Bella las haar voor toen hij werd aangekondigd en hij merkte op, hoeveel moeite zij scheen te hebben om te spreken en hoe zacht en zwak haar stem klonk.

‘Sluit het boek,’ zeide de scherpe, oude stem. ‘Je begint ook te brabbelen, als juffrouw Blandy.’

Stafford zag een oud, klein, ineengekrompen figuurtje, gebogen over de opgestapelde olijfhoutblokken; een verschrompeld, oud schepsel, gehuld in een prachtig kleed van zwart en rood brokaat, een beenige hals, opschietend uit een massa Venetiaansche kant, gehecht door diamanten, die als glimwormpjes schitterden, toen het trillende, oude hoofd zich tot hem wendde. De oogen, die hem uit dat gezicht aankeken, flonkerden bijna even helder als de diamanten - het eenige levende in dat perkamenten masker. Hij had verschrikkelijke gezichten gezien in de hospitalen - gezichten, waarop de ziekte zijn vreeselijken stempel had gedrukt - maar nooit had hij een gelaat gezien dat hem zoo pijnlijk trof met zijn onbeschrijflijken afschuw van dood en ver-

nietiging, een gelaat dat reeds jaren geleden in een doodkist had moeten verborgen worden.

De Italiaansche dokter stond aan de andere zijde van den haard en rookte een cigarette en keek op het oude vrouwtje tegenover hem neer, als was hij trotsch op haar.

‘Goeden avond, mijnheer Stafford! Je kunt naar je kamer gaan, Bella, en je eindeloozen brief aan je moeder in Walworth schrijven,’ zeide Lady Ducayne, ‘ik geloof dat zij eene bladzijde schrijft over iedere wilde bloem, die zij in de bosschen vindt. Ik begrijp anders niet waarover zij schrijven kan,’ voegde zij er bij, toen Bella bedaard heenging naar haar aardig slaapkamertje, dat uitkwam in Lady Ducayne's ruim vertrek. Hier, evenals in Cap Ferrino, sliep zij in een kamer naast die der oude dame.

.... hij wordt bij den dag ouder.

‘U is een geneeskundige meen ik, mijnheer Stafford?’

‘Ik ben een gediplomeerd arts, maar ik ben nog niet begonnen te praktizeeren.’

‘U is begonnen met mijne gezelschapsjuffrouw, zeide zij mij.’

‘Ik heb haar iets voorgeschreven, en 't doet mij genoegen, dat zij bij mijn recept baat heeft gevonden, maar ik beschouw die beterschap als voorbijgaande. Haar geval zal een krachtiger behandeling vereischen.’

‘Laat haar geval varen! Het meisje scheelt niets - volstrekt niets, alleen wat meisjeskuren. Te veel vrijheid en geen werk genoeg.’

‘Ik meen te weten dat twee van Milady's vroegere gezelschapsdames aan dezelfde ziekte stierven,’ zeide Stafford, eerst naar Lady Ducayne ziende, die een ongeduldige beweging maakte met haar hand en toen naar Parravicini, wiens gele tint een weinig verbleekte onder Stafford's onderzoekenden blik.

‘Verveel mij niet met mijn gezelschapsmeisjes, mijnheer,’ zeide Lady Ducayne, ‘ik heb om u gezonden om u te raadplegen over mijzelf, niet over een paar armbloedige meisjes. U is jong en de geneeskunde is een wetenschap, die vooruitgaat, zeggen de couranten. Waar heeft u gestudeerd?’

‘In Edinburgh - en in Parijs.’

‘Twee goede scholen en u weet alles van de nieuwe theorie - de moderne ontdekkingen - die iemand herinneren aan de middeneeuwsche toovenarijen, aan Albertus Magnus en George Kipley; u heeft hypnotisme bestudeerd en electriciteit.’

‘En de transfusie van bloed,’ zeide Stafford heel langzaam, Parravicini aanziende.

‘Heeft u eene nieuwe ontdekking gedaan om het menschelijke leven te verlengen - het een of andere elixer - of een behandelingswijze? Ik wil mijn leven verlengd hebben, jongmensch! Die man daar is dertig jaar lang mijn dokter geweest. Hij doet wat hij kan om mij levend te houden - volgens zijn kennis. Hij bestudeert alle nieuwe theorieën der wetenschappelijke mannen, maar hij is oud - hij wordt bij den dag ouder - hij is bekrompen - bevooroordeeld - kan geen nieuwe denkbeelden meer krijgen. Hij zal mij laten sterven als ik niet op mijn hoede ben.’

‘U is ongelooflijk ondankbaar, Eccellenza,’ zeide Parravicini.

‘O, u heeft zich niet te beklagen! Ik heb u duizenden betaald om mij in 't leven te houden. Ieder jaar van mijn leven heeft uwe geldzakken doen zwellen. Gij weet dat gij niets krijgt als ik heen ben gegaan. Mijn geheele fortuin laat ik na aan een tehuis voor behoeftige dames, die haar 90ste jaar hebben bereikt. Kom, mijnheer Stafford, ik ben een rijke vrouw. Geef mij een paar jaren meer in den zonneschijn, een paar jaar langer boven den grond en ik zal u een deftige Londensche praktijk koopen, u kan zich vestigen in het West-End.’

‘Hoe oud is u, Lady Ducayne?’

‘Ik werd geboren op den dag, toen Lodewijk XVI geguillotineerd werd.’

‘Dan heeft u, dunkt mij, uw aandeel wel gehad aan den zonneschijn en de genoegens der aarde en wordt het tijd uw overblijvende dagen door te brengen met het betreuren van uwe zonden en te trachten boete te doen voor de jonge levens, opgeofferd aan uw liefde voor het leven.’

‘Wat bedoelt u daarmede, mijnheer?’

'O, Lady Ducayne, moet ik uw boosheid en de nog grootere slechtheid van uw geneesheer in duidelijker woorden zeggen? Het arme meisje, dat nu bij u in betrekking is, werd uit een staat van krachtige gezondheid tot een toestand van bepaald levensgevaar gebracht door Dr. Parravicini's proefondervindelijke heelkunst. Ik neem het op mij tegenover een jury van geneeskundigen met bewijzen te staven, dat Dr. Parravicini juffrouw Rolleston herhaaldelijk heeft adergelaten, na haar eerst gechloroformiseerd te hebben, sedert zij in uw dienst is. De achteruitgang van haar gezondheid spreekt voor zichzelf, de teekenen van het lancet op haar arm zijn onmiskenbaar, en haar beschrijving van een reeks gewaarwordingen, die zij een droom noemt, bewijzen duidelijk dat haar chloroform is toegediend, terwijl zij sliep. Zulk een schandelijke, moorddadige praktijk zal, als zij bekend wordt, gestraft worden, weinig minder streng dan moord.'

'Ik lach,' zeide Parravicini, met zijn beenige vingers spelend, 'ik lach om uw theorie en uw bedreigingen. Ik, Parravicini Leopoldo, vrees niet dat de wet iets aanmerken kan op wat ik gedaan heb.'

'Neem het meisje mede en laat mij niet meer van haar hooren,' schreeuwde Lady Ducayne met haar dunne beverige stem, die zoo armzalig de energie en het vuur vertolkte, gloeiend in haar booze hersens. 'Laat haar teruggaan naar haar moeder. Ik heb geen meisjes meer noodig in mijn dienst. Daar zijn meisjes genoeg en veel te veel in de wereld, God betere het!'

'Als u ooit een ander Engelsch meisje in uw dienst neemt, Lady Ducayne, dan zal heel Engeland weergalmen van de geschiedenis van uw slechtheid.'

'Ik heb geen meisjes meer noodig. Ik geloof niet in zijn proeven. Zij zijn vol gevaar voor mij, zoowel als voor het meisje - een luchtbelletje en ik was weg. Ik heb genoeg van zijn gevaarlijke kwakzalverij. Ik zal een nieuwen man vinden - een knapperen dan u, mijnheer - een ontdekker als Pasteur of Virchow, een genie om mij in het leven te houden. Neem uw meisje mee, jongmensch! Trouw haar als je wilt. Ik zal haar een chèque schrijven voor duizend pond, en laat haar dan leven op biefstuk en stout en weer sterk en mollig worden. Ik wil zulke proeven niet meer, hoor je, Parravicini?' riep zij wraakzuchtig, het gele, gerimpelde gezicht verwrongen door woede, de oogen strak op hem gevestigd.

V.

De Stafford's geleidden den volgenden dag Bella naar Varese; zij, erg teleurgesteld Lady Ducayne te moeten verlaten, wier mild salaris zulk een steun was voor haar moeder. Herbert Stafford drong er op aan, Bella te behandelen, even koel alsof hij de familie-dokter was en zij zich geheel aan zijn zorg had toevertrouwd.

'Gelooft u dat uw moeder u hier zou laten sterven?' vroeg hij. 'Als mevrouw Rolleston wist hoe ziek u was, zou zij in alle haast u komen halen.'

'Ik zal nooit weer wel worden voordat ik terug ben in Walworth,' antwoordde Bella, die dien morgen zeer gedrukt en schreierig was, een reactie na haar opgewekte stemming van gisteren.

'We zullen het een dag of twee in Varese probeeren,' zeide Stafford, 'als u halfweg den Monte Generoso zal kunnen opwandelen, mag u teruggaan naar Walworth.'

‘Arme moeder, wat zal ze blijde zijn mij terug te zien, en hoe jammer dat ik zoo'n goede betrekking heb verloren.’

Dit gesprek had plaats op de boot, waarmede zij Bellagio verlieten. Lotta was om zeven uur naar de kamer van haar vriendin gegaan, lang vóórdat Lady Ducayne's gerimpelde oogleden zich voor het daglicht openden, vóórdat zelfs Francine, de Fransche meid, op was, en hielp haar een valies met het noodigste in te pakken en dreef Bella de trappen af en de deur uit, vóór zij weerstand kon bieden.

‘'t Is alles in orde,’ verzekerde Lotta haar. ‘Herbert heeft gisteravond flink gepraat met Lady Ducayne en er is besloten dat je van morgen heen zou gaan. Zij houdt van geen invaliden, moet je weten.’

‘Ach ja!’ zuchtte Bella, ‘dat weet ik. 't Is wel ongelukkig dat ik 't moet opgeven, evenals juffrouw Tomson en juffrouw Blandy.’

‘In elk geval ben je niet dood,’ antwoordde Lotta, ‘en mijn broer zegt dat je ook niet dood zult gaan.’

't Was toch een akelig ding, zoo weggezonden te worden, zonder een woord van afscheid aan haar meesteres.

‘Ik ben nieuwsgierig wat mevrouw Torpinter zeggen zal, als ik bij haar kom voor een nieuwe betrekking,’ klaagde Bella spijtig, terwijl zij en haar vrienden aan boord ontbeten.

‘....een chèque van duizend pond!’

‘Misschien heeft u wel geen andere betrekking noodig,’ meende Stafford.

‘Bedoelt u dat ik nooit wèl genoeg zal worden om iemand nuttig te zijn?’

‘O neen, zoo iets bedoel ik volstrekt niet.’

Na het diner in Varese, toen Bella, gedwongen een heel glas Chianti te drinken, van die ongewone prikkeling geheel opgewonden was geworden, haalde Stafford een brief uit zijn zak, zeggende: ‘Ik vergat u Lady Ducayne's afscheidsgroet te geven.’

‘Wat? Schreef zij mij? Ik ben er zoo blij om - ik vond het zoo naar, haar op zoo'n koele manier te verlaten; want ondanks alles was zij heel vriendelijk voor mij, en ik hield alleen niet van haar omdat zij zoo allerverschrikkelijkst oud was.’

Zij maakte de enveloppe open. De brief was kort en op den man af.

'Vaarwel, kindl Ga, en trouw je dokter! Ik sluit hier een afscheidsgift in voor je uitzet.
ADELINE DUCAYNE.'

'Honderd pond, een heel jaar salaris. Neen - wat - het is voor - Een chêque van duizend pond!' riep Bella. 'Wat 'n edelmoedige oude ziel. Zij is bepaald het liefste schepsel dat ik ken.'

'Hoe jammer dat je haar nu pas zoo lief begint te vinden, Bella,' zeide Stafford.

Hij was begonnen haar aan boord der stoomboot bij den naam te noemen. 't Scheen nu zoo natuurlijk dat zij onder zijn bescherming zou staan, totdat zij alle drie terugkeerden naar Engeland.

'Ik zal mij de voorrechten geven van een ouderen broer, totdat wij in Dover landen,' zeide hij, 'en daarna zal 't zijn zooals je het goedvindt.'

Het schijnt dat de vraag van hun toekomstige verhouding bevredigend opgelost werd, vóórdat zij het Kanaal overstaken, want Bella's volgende brief bevatte drie verrassende nieuwtjes.

Ten eerste, dat de ingesloten chèque van f 12000 op naam van mevrouw Rolleston in staatsfondsen werd belegd en haar eigendom voortaan zou zijn, kapitaal en interest.

Verder, dat Bella dadelijk naar Walworth zou gaan.

Eindelijk, dat zij den volgenden herfst met Dr. Herbert Stafford ging trouwen.

'En ik weet zeker dat u dol op hem zal zijn, moeder, zoo goed als ik,' schreef Bella. ''t Is alles het werk van die goeie Lady Ducayne. Ik zou hem nooit hebben kunnen trouwen zonder dat nesteitje voor u. Herbert zegt, dat wij met de jaren er wat bij zullen voegen en dat, waar wij ook wonen, er altijd een kamer in ons huis voor u open zal zijn. Het woord "schoonmoeder" boezemt hem geen schrik in!'

In stomme bewondering.

Zij zijn beiden in den gelukkigsten tijd huns levens; zij jong, mooi, lieftallig, weet dat er niets is wat zij doen kan, hoe eenvoudig ook, wat niet aanspraak kan maken op zijn bewondering; en hij bevindt zich in het heerlijke tijdperk, waarin hij als in een voortdurende extase leeft, over alles wat zij doet, wat zij kan, wat zij is.

Heerlijk is de morgen, schitterend van zonnelicht het park, wat deert het hem? Hij ziet niets dan dit meisje voor hem, met natuurlijke of bestudeerde bevalligheid bordurend aan haar zakdoekje, terwijl voor haar, naast het garenkluwentje, de rozen liggen, die hij haar plukte. Hij zou 't iedereen willen verkondigen, hoe schoon hij haar vindt, hoe gelukkig hij is omdat zij hem toestaat haar aan te zien, elke beweging van haar vingers, elke uitdrukking van haar oogen, elken glimlach van haar lippen te volgen. Zij is voor hem het toonbeeld van alle volmaaktheden, het meesterstuk der schepping, hij begrijpt niet hoe zijn geluk zoo groot kan zijn, hoe hij 't dragen kan, hoe hij 't waardig zal blijven.

Zal hij over eenige jaren nog zoo denken, zullen dan die fraaie gestalte, die vlugge vingers hem nog steeds kunnen bekoren? Waarom niet? Indien slechts blijkt, dat haar bevallig uiterlijk echt is en niet slechts onder bedrieglijken schijn veel onbeduidends verbergt.

Eene niet alledaagsche verrassing.
Door F.J. Dun.

I.

Hij was arm.

Zij rijk.

Hij van lage komaf. Zijn vader was arbeider geweest.

Zij kon een adellijken stamboom toonen, die van 't donkerste der middeleeuwen dagteekende.

Hij woonde in een klein dorp, niet ver van Rotterdam, circa drie à vier uren gaans.

Zij woonde 's zomers buiten en 's winters in de stad. Maar niet in Rotterdam - in Utrecht.

Hoe kwam die h i j aan die h a a r ?

Machteld was de eenige dochter geweest van den Hoogwelgeboren heer Mr. J.L.C.S. van IJslumburen tot den Heiligenheuvel en Boomdrecht. Ik zeg geweest, want de baron was een paar jaren geleden gestorven, terwijl Machteld's moeder reeds zes jaren in het graf rustte. Tegen haar vader had Machteld altijd met eerbied en vreeze opgezien. Als zijn zware stem door de breede hallen van 't voorvaderlijk kasteel weerklonk om de bedienden iets te gelasten, had er altijd iets in haar binnenste getrild. Wat dat was, daar had zij zich nooit rekenschap van gegeven. Medelijden was 't niet en behoefde 't ook niet te zijn, want de bedienden hadden 't goed bij haar wel strengen, strikt rechtvaardigen, maar toch goedhartigen vader. 't Was wat anders. Machteld had de eigenschap, dat zij zich gemakkelijk in eens anderen toestand verplaatsen kon. Als zij met menschen in aanraking kwam, kon zij zich zonder eenige moeite, als van zelf, in hun toestand en gedachtenkring verplaatsen. Zij leefde mee met haar medemenschen. Een natuurlijk gevolg hiervan was, dat zij in haar oordeelvellingen zacht en toegevend of bitter en scherp was, naarmate zij gevoelde, dat edele of onedele bedoelingen de drijfveeren waren der personen, met wie zij te doen had.

Als wij kennis met Machteld maken, heeft zij kort geleden haar vijf-en-twintigjarig bestaan gevierd. Ik kan wel zeggen, dat zij schoon was, maar of mijn lezers, of liever nog, mijn lezeressen dit ook vinden zouden, weet ik niet, daar de smaken verschillen. Te oordeelen naar de talrijke aanzoeken, die zij kreeg, schenen velen mijne meening toegedaan, maar booze tongen beweerden, dat het 't meerendeel dier pretenden-

ten niet zoozeer te doen was om den schat van een jonkvrouw, als wel om de schatten der jonkvrouw. Nu, als er ergens ter wereld een poezele hand is, die de vrije beschikking heeft over een tiental tonnen gouds, en er komen vrijers om die hand, dan heeft men heusch een goed geloof noodig om te meenen, dat 't hun enkel en alleen te doen is om de juffer, die a a n die hand zit, en niet om 't millioentje, dat daar i n zit.

Machteld scheen er ongevoelig voor, dat zij zulk beminnelijk vleesch bezat. Ik zeg, s c h e e n , want wie haar had kunnen bespieden, als zij, na weder een sollicitant de deur te hebben gewezen, zich in haar weelderig boudoir terugtrok, die had er getuige van kunnen zijn, dat er dan meer dan eens een paar dikke tranen over haar wangen biggelden.

Haar hart dorstte naar liefde, naar ongeveinsde, hartelijke liefde, naar liefde zonder zelfzucht. Zulk eene liefde zou zij gaarne met wederliefde beantwoorden. Maar die had zij met den besten wil zelfs in niet één harer talrijke aanbidders kunnen ontdekken. En dan beklaagde zij zich bijna, dat zij zoo rijk was. ‘De dochters der armen,’ zoo zuchtte zij vaak, ‘worden genomen omdat zij vrouw zijn, ik word gevraagd omdat ik rijk ben.’ En dan kwam haar de geschiedenis voor den geest van dien koning, waarvan zij eens in een ouden Franschen roman gelezen had. Deze had tal van bewonderaarsters gehad, maar aan eene er van hing hij met zijn hart. Zij had hem bemind, zonder dat zij wist, dat hij koning was. Zoo wilde zij een man hebben. Een, die haar liefhad om haar zelve, of - anders liever geen.

II.

Willem van Esschen was de zoon van een braaf, rijk met kinderen, maar schraal met aardsche goederen bedeeld werkman. Van eene vermogensbelasting, - stel, dat deze verbeterde editie van Alva's honderdsten penning bestaan hadde in den tijd, waarvan ik spreek, - Van Esschen Sr. zou haar zelfs bij name niet gekend hebben. P e r s o n e e l zelfs had het beneden hare waardigheid geacht hem aan te slaan. Daar hij lang niet van geest ontbloot was, had hij meermalen, als 't te pas kwam, met ironische fierheid verklaard, dat hij toch nog nooit op de lijst van oninbare posten gestaan had. Hij maakte zich verdienstelijk voor zijn land, door zijne acht kinderen met God en met eere groot te brengen. ‘Al halen de kinderen de noppen van je kleeren - toch zijn ze een zegen des Heeren,’ en 't oude spreekwoord is ook waar, dat zegt: ‘Geeft God kinderen, dan geeft Hij ook brood, al is 't daarbij ook waar, dat er niet altijd boter, veel minder kaas of vleesch op dat brood is.’ Dit was de gedachte, waarmede hij leefde.

De aardsche goederen zijn zeer ongelijk verdeeld. Die er weinig van heeft, maar zich troost met de spreuk van Poot: ‘genoeg is meer dan veel’, kan nog tamelijk gelukkig zijn. Is hij 't niet, dan is 't om met vader Kamphuyzen te spreken, omdat

> Kwelbegeert nooit stil leyt,

maar heeft hij er te weinig van, zoodat een heel pak van zorgen hem drukt, dan is 't wel opmerkenswaardig, dat dezulken gewoonlijk op hunne levensreis een fonds van blijmoedigheid mede gekregen hebben, dat niet spoedig uitgeput is.

Zoo ook Van Esschen Sr. Als hij eens recht op zijn praatstoel was, dan kon hij zoo gezellig over zijn armoe praten, als 't maar zelden aan een rijke gegeven is om over zijn rijkdom te spreken. 'Toen wij trouwden,' zoo redeneerde hij dan, 'bracht mijn vrouw anders niet mee als haar eer en haar kleeren, maar 't was bij ons 'armoedig en toch gelukkig'. Wat heb je aan al die koude drukte? Heb je nooit van Van Koertum gehoord? Die was ook getrouwd, en toen hij 's morgens zijn hoofd buiten de bedsteê stak, terwijl zijn jonge vrouw nog lekker lag te slapen, en zijn kamer rondkeek, zuchtte hij: 'armoe zonder end'. Zijn vrouw schrikte wakker, en daar ze hem maar half verstaan had, riep ze ontsteld uit; 'Is Harmsen daar nu al om zijn hemd, ik heb 't toch voor drie dagen geleend.' Nu moet je weten, 't was een hemd met een kantje er aan. Van Koertum heeft 't mij meermalen verteld, en dan zei hij altijd: 'Van Esschen, denk er aan:

Een hemd met een kant,
Is armoe in 't land.'

'Geld is er genoeg in de wereld, maar met mij heeft 't nooit gemeenschap willen houden,' vervolgde hij dan, 'maar enfin, dat is tot daaraantoe. Ik heb er ook nooit zorg mee gehad, want ik heb wel eens gehoord, dat 't een groote toer is om wat bij malkander te krijgen, maar dat 't nog grooter kunst is om 't bij malkander te houden. Ja, toen de eerste kwam, kwam er heel wat voor kijken, maar die gunde zich den tijd niet om zijn kleeren te verslijten, - hij groeide er uit, toen konden ze weer dienst doen voor nummer twee, die 't volgende jaar kwam. Zoo kregen we er drie en een half dozijn' - en dan knipte hij geheimzinnig met het oog, want van deze in de rekenkunde minder gebruikelijke terminologie bediende hij zich om het getal negen aan te duiden - 'ja, man, drie en een half dozijn, maar de jongste dat was geen blijvertje, zoodat ik er thans nog acht heb, begrijp je? Nu, daar komt wat voor kijken. Toch mogen we van geluk spreken, dat we ze niet allemaal gelijk krijgen. Bij ons, arbeiders, gaan de oudste al wat verdienen, tegen dat de jongste om hun boterham komen. 't Is waar, ze moeten allen wat hebben, maar dat zijn wereldsche zaken, die redderen der eigen.'

De kinderen van Van Esschen - inzonderheid de jongens - hadden een aardje naar hun vaêrtje. Zij waren niet van geest ontbloot. En zoo was 't gekomen, dat zijn oudste, zijn Willem, door de hulp van een goedhartige, rijke dame - van de familie der Cotta's, die nooit uitsterft, zoolang er arme jongens door de wereld moeten worden geholpen - had kunnen l e e r e n . Willem had zijn tijd niet verlummeld en zoo had Van Esschen het voorrecht gehad, zijn zoon op drieëntwintigjarigen leeftijd te zien bevestigen als herder en

IN STOMME BEWONDERING. Naar C. Schweninger. (Zie blz. 234.)

leeraar van een kleine, landelijke gemeente. Vader Jakob kan indertijd niet met meer zelfbehagen hebben gezien op de schitterende kleedij van zijn zoon, den onderkoning van Egypte, als Van Esschen op de toga en bef van zijn Willem.

III.

Weer had Machteld aanzoek gehad. Een jonkheer met een innemend uiterlijk, onberispelijk in kleeding en manieren, had een kansje gewaagd. Met wat meer dan gewone belangstelling hadden hare oogen op den sollicitant gerust. Zij wilde liefhebben. Van den dichter Feith wordt ons verhaald, dat toen hij op zekeren avond naar Boschwijk wandelde in gezelschap van zijne vrouw, hij door den aanblik van den schitterenden sterrenhemel - 't was in de maand Januari - zoo getroffen werd, dat hij in vervoering uitriep: ‘Vrouw, voel je niets?’ Zijne vrouw, die niet zoo poëtisch gestemd was als haar echtvriend, zei met zeer veel aplomb: ‘Ja, Feith, 't is koud.’ Machteld was niet zoo prozaïsch. Zij was als het ware van geestelijke voelhorens voorzien, en reeds zoo menigmaal had zij die teruggetrokken, als zij stootte op koud egoïsme. Thans was zij 't met zich zelve niet recht eens. Veel, zeer veel in den jonkheer trok haar aan, maar - ook ditmaal liep het op teleurstelling uit. Vóór zij hem 't jawoord gaf, kwam haar - hoe, dat doet er nu niet toe - een brief in handen, waarin deze vrijer zich op een wijze over zijn mogelijk huwelijk met Machteld uitliet, die haar onherroepelijk deed besluiten, hem den bons te geven. Zinspelende op haar naam, had hij aan een vriend, die hem om ‘pecunia causa’ lastig viel, geschreven: ‘Nog een weinig geduld, mijn waarde! Het ijs om lieve Machteld's hart begint te smelten. Ik ben thans reeds zoo dicht in de b u u r t van den h e i l i g e n h e u v e l gekomen, dat ik die weldra zal bestijgen, en dan, als ik dan mijne tenten opsla in B o o m d r e c h t, beloof ik u op mijn gemak het goudvinkje te plukken, en... je weet de afspraak, 6 pCt. interest van interest...’

De jonkheer heeft zijne vingers niet blauw geteld aan Machteld's geld. Maar bitter was ze teleurgesteld, en nu rijpte er een plan in haar binnenste, dat zij na enkele weken ten uitvoer bracht.

Vrijers begon ze en horreur te krijgen. En toch, haar arm hartje was zoo ontvankelijk voor liefde, omdat zij een rijk fonds van liefde bezat, maar tot dusverre had zij het niet kunnen plaatsen.

Veel vroeger dan gewoonlijk verliet zij haar buiten. Haar rentmeester was een oude getrouwe. Jaren lang had hij haar vader gediend, en ook Machteld's vertrouwen bezat en verdiende hij ten volle. Daar had zij dus geen zorg over. Zij vertrok, maar niet naar Utrecht. Op Rotterdam had zij hare aandacht gevestigd, want daar wilde zij in betrekking gaan, en wel als pleegzuster. Het gelukte haar onder den naam van juffrouw Boom geplaatst te worden.

Zij had heel wat aan- en nog meer af te leeren, eer zij handig was. Gewoon altijd te bevelen, moest zij thans leeren klaarstaan bij dagen en bij nachten. Zij, die altijd en bijna bij alles geholpen was, moest leeren helpen, en dat niet altijd gemakkelijke, maar ook lastige zieken. Doch

> Een vaste wil, met God begonnen,
> Heeft menig groot gebrek verwonnen,

en zoo slaagde zij er in door liefde, geduld en zachtmoedigheid, de genegenheid der aan haar toevertrouwde zieken te winnen.

Inzonderheid zag zij zich gaarne bij arme patiënten geplaatst. Ontbrak het aan versterkende middelen of de noodige versnaperingen, zij voorzag er in, maar zonder dat ooit bij iemand het denkbeeld opkwam, dat zij het uit eigen zak deed. Zij had, naar zij voorgaf, kennis aan rijke dames, die liefst onbekend wilden blijven en die haar voorzagen van datgene, wat juist die zieke behoefde, ook al was 't kostbaar. Haar beschaafde manieren, die bevestigden, dat zij met de voornaamste standen in aanraking geweest was, deden nooit eenigen twijfel dienaangaande rijzen. Zoo was Machteld van IJslumburen tot den Heiligenheuvel en Boomdrecht binnen een paar jaren een bijna volmaakte pleegzuster geworden.

IV.

Die stoomtrams hebben wat op haar geweten! Wel werden en worden ze nog met gejuich begroet, waar ze afgelegen plaatsen in verbinding brengen met de groote centra van verkeer; wel hebben ze gansche streken van haar isolement - maar een isolement, waarin geen kracht school - verlost; wel hebben ze zich onmisbaar weten te maken, maar - er is toch een groote m a a r bij. Op den dag, waarop de eerste spoortrein reed, werden reeds een heer de beide beenen afgereden, 't geen diens dood ten gevolge had. 't Stoomtuig is daardoor als met bloed gedoopt. En sinds heeft 't zijn weg als met bloed en tranen doorweekt gezien. Wie zal ze tellen, de gevallenen, die niet weder opstonden sinds ‘de tweelingslijn den afstand tot enkele spannen deed krimpen’? Hoevelen zijn er reeds verbrijzeld en vermorzeld? Maar ook hoevelen verminkt?

Na ongeveer vier jaren op zijn eerste standplaats vertoefd te hebben, had Ds. W. van Esschen Jr. het beroep naar het dorp, waarvan ik in het begin sprak, aangenomen. Het was zijn eerste beroep niet. Hij had er reeds circa een dozijn gehad, maar ze allen afgewezen, in de overtuiging, dat een te kort verblijf op de eerste standplaats een dominee gewoonlijk voor zijn leven bederft. In een tweetal jaren - de wettelijke termijn - mag hij de kunst van preeken al aardig aanleeren, toch is er een langer verblijf noodig om hem in het meer pastorale gedeelte van zijn werk in te leiden. Zoo iemand, dan heeft een bedienaar van den godsdienst menschenkennis noodig. Die kennis is hem nog noodiger dan eerstgenoemde kunst. Maar thans wenschte hij te veranderen. Zoo verkeerd als een te kort verblijf is, zoo schadelijk kan ook een te lang verblijf worden.

Men loopt gevaar te verboeren. Dat gevaar, dat inzonderheid voor de kinderen van een predikant bestaat, behoefde hij voor de zijne niet te duchten, daar hij zelfs nog niet eens gehuwd was. Maar 'ijzer scherpt men met ijzer', zegt Salomo, en voor opscherping van den geest vond hij in de dorpsconversatie weinig gelegenheid. Hij vertrok dus, ook omdat de nieuwe standplaats zoo gelegen was. De stoomtram bracht hem in korten tijd aan het station, en als men tegenwoordig aan een spoorwegstation is, nu, dan kan men de heele wereld door.

Nog geen half jaar was Ds. Van Esschen in zijne nieuwe gemeente, toen het dorp op zekeren dag plotseling in rep en roer geraakte. Bij het vertrek van de tram hadden eenige jongens het willen probeeren deze bij te houden. Arie Smit was een baas in 't loopen en zijne makkers vooruit. Op een oogenblik wilde hij zien, hoever hij hen vóór was, toen hij al omkijkende tegen een boom aanliep, omtuimelde en met zijn voet onder de tram geraakte. Bewusteloos werd de jongen huiswaarts gedragen. De wonden waren van vrij ernstigen aard, en de gelegenheid om Arie thuis te verplegen was niet van de beste. De geneesheer raadde de ouders aan hem naar eene inrichting te vervoeren, waar hij naar eisch kon behandeld en verzorgd worden. Door zijne bemiddeling werd hij te R. in eene inrichting opgenomen, waar Machteld pleegzuster was.

Algemeen was de deelneming in het droevig ongeluk, dat Arie overkomen was, en reeds de volgende week besloot Ds. Van Esschen, van wien Arie een trouw catechisant was, hem te bezoeken. Bedienaars van den godsdienst hebben ten allen tijde toegang tot dergelijke inrichtingen, zoodat, toen Ds. Van Esschen kwam op een oogenblik, waarop er geen 'bezoek' was, hij toch toegelaten werd.

't Was buitengewoon rustig in de zaal, waar Arie lag, en 't ging met hem naar omstandigheden redelijk wel. Met innige, ongeveinsde deelneming informeerde Dominee naar zijn toestand. Machteld stelde hem van een en ander op de hoogte, want 't was aan hare zorg, dat Arie was toevertrouwd geworden.

Toen richtte hij zich tot den jeugdigen patiënt en sprak hem zoo vriendelijk-ernstig toe, dat niet alleen Arie er door geroerd was. Er had iets in de stem van Ds. Van Esschen getrild, dat Machteld als muziek in de ooren geklonken had. En reeds lang had hij de ziekenzaal verlaten, toen nog het beeld van den eenvoudigen, hartelijken dorpsdominee haar voor den geest zweefde.

Maar ook Ds. Van Esschen kwam anders thuis dan hij weggegaan was. Over trouwen had hij tot dusverre nog niet veel gedacht, omdat de omstandigheden hem niet bijzonder gunstig waren geweest. Immers hij had het als zijn kinderplicht beschouwd, van zijn salaris, dat wel niet ruim, maar voor hem alleszins voldoende was, een gedeelte af te zonderen voor zijn ouders, die zoo zachtkens aan door den last des ouderdoms werden gedrukt. Wel waren de kinderen al lang door het kwaadste heen en kon 't grootste deel in eigen onderhoud voorzien, maar de krachten van den ouden Van Esschen begonnen zachtkens aan te verminderen, en de verdiensten slonken in dezelfde mate. Wat een genot dus voor hem, dat er zoo nu en dan een postwisseltje kwam, dat hem in staat stelde zonder al te groote zorgen 'zijn pijpje te rooken'. 'Ja, ja!' zei hij dikwerf, als hij het postwisseltje verzilverd had, 'de spaarbank heeft 't nooit druk van ons gehad, niet waar, wijf? Wij hebben ons geld op een andere manier uitgezet, we hadden 't noodig om onze kinderen groot te brengen. Dat is ook een goede geldbelegging.'

Alhoewel dus Ds. Van Esschen niet zulk een heel ruim en onbezorgd leven aan een toekomstige vrouw kon verzekeren, overkwam hem, wat meerderen al overkomen is. Als Amor een hart verwondt, wordt het onvatbaar of ongevoelig voor becijferingen. De liefde is blind, zegt het spreekwoord, en dat is niet alleen waar ten opzichte van de gebreken van het beminde voorwerp, maar ook ten opzichte van de financieele gevolgen, die het beminnen meebrengt. Als de liefde niet het geloof - of, wilt ge een soms onverklaarbaar optimisme - tot gezel had, dan trouwden binnenkort alleen de zoons en dochters van millionairs.

Arie Smit was de voet afgezet, maar herstelde overigens naar omstandigheden vrij spoedig. Toch bezocht Ds. Van Esschen hem geregeld, ja, zelfs veelvuldiger dan zijn toestand eischte. Maar zijn belangstelling in den kleinen jongen was niet onverdeeld. Het praatje, dat hij gewoon was te maken met de lieve ziekenverpleegster, werd hoe langer zoo meer gerekt, en toen eindelijk Arie zoover hersteld was, dat de dag voor zijn ontslag uit de inrichting bepaald was, verkeerde Ds. Van Esschen in een moeilijken toestand. Hij moest haar zijn liefde verklaren, want hij kon, als Arie weg was, toch moeilijk eens komen vragen, hoe het met juffrouw Boom ging.

Als hij ‘op stoel’ was, behoefde hij nooit naar zijne woorden te zoeken, ja, dan kon hij welsprekend zijn. Doch toen hij voor de laatste maal naar Arie ging zien, was hij bepaald verlegen of en wat hij tot zuster Boom zeggen zou. Machteld zelf had met eenige vrees haar laatste ontmoeting met hem tegemoet gezien. Zou hij z e g g e n , wat zij reeds lang g e z i e n had, dat hij haar beminde? En als hij haar vroeg, zou zij dan n e e n kunnen zeggen?

Op het oogenblik, dat hij binnentrad, kleurde zij licht en hij had een gevoel alsof zijn bloed naar zijn hart terugvloeide. Zij rood, hij wit. Dat loopt op geen blauwtje uit.

‘Zoo, zuster, blijft 't goed met Arie gaan?’

‘O, jawel, dominee! hij mag op zijn kunstvoet al eens door de zaal loopen. Hij moet daar nog wat aan wennen, maar 't begint toch al aardig.’

‘Zoo, zoo, en staat hij nogal vast op dien voet?’

Waarschijnlijk vond Ds. Van Esschen aanleiding tot deze vraag, omdat hij zelf op dat oogenblik een gevoel had, alsof hij zelf niet al te vast op zijn beenen stond.

‘Ja, dominee, dat gaat nogal. Natuurlijk, 't is en blijft altijd een kunstvoet, hij zal zich altijd moeten ontzien en vooral niet ravotten.’

'Nu, dan zal dit mijn laatste bezoek hier wel geweest zijn. 't Doet mij genoegen voor Arie,' vervolgde hij, zuster Machteld veelbeteekenend aanziende, terwijl hij bijzonder den nadruk op A r i e legde, en ziende, dat Machteld de oogen neersloeg, vatte hij weer moed en vervolgde: 'Woont u hier in 't huis?'

Zij begreep de vraag volkomen. Ook wilde zij 't Ds. Van Esschen niet al te moeilijk maken.

'Ja, dominee!' antwoordde zij, 'wij hebben hier onze kamer. Maar wij zijn ook wel eens een dagje vrij, en dan passeer ik dat nogal eens veel bij goede kennissen, die ik in deze stad heb, want ik ben een wees.'

Dat laatste woord greep hem in de ziel. Een wees, een arme stakkerd was dus die lieve zuster Machteld, die om een stukske brood den arbeid der dienende liefde ter hand genomen had. Dan zou zij er toch niet al te veel op tegen hebben, hem hare hand te bieden. Want een ruim bestaan kon hij haar niet aanbieden, dit was altijd weer het resultaat van al zijne berekeningen geweest. Maar 't zou dan toch een onafhankelijk bestaan zijn, en waar zij 't zelf niet ruim gewend was geweest, paste zij juist voor hem.

V.

Ds. Van Esschen vroeg en kreeg Machteld. Hij wist echter niet beter of hij was geëngageerd met mejuffrouw Machteld Boom. Zij schepte er behagen in, zich nog eenigen tijd te houden, zooals hij haar gevonden had.

Het liet zich evenwel aanzien, dat het engagement van Ds. Van Esschen met juffrouw Boom er niet een was 'op de eeuwigheid', zooals men die engagementen wel eens noemt, waar door gebrek aan vooruitzichten er weinig uitzicht bestaat, dat ze te eeniger tijd door een huwelijk zullen worden gevolgd. Toch zou het voltrekken van het huwelijk financieele bezwaren met zich brengen, die door Ds. Van Esschen niet gering geschat werden. In ons goede land kost het trouwen, met al wat er aan annex is, zooveel geld, dat er, naar mijne meening, nog nooit een paartje geweest is, wie dat meeviel. Ook hield hij er niet van, zich grooter te houden - bron van zooveel verdriet en teleurstelling - dan hij werkelijk was. En juffrouw Boom kon zoo oprecht belang in dat alles stellen, dat het haar werkelijk speet, dat zij door het overleggen van haar geboorteakte, als het tot trouwen kwam, in de noodzakelijkheid zou zijn, hem met den werkelijken toestand bekend te maken. Zij had dat liever tot na het huwelijk bewaard. Maar dat kon niet.

De huwelijksdag werd bepaald. Nog een week of drie en dan zouden zij aanteekenen, en nog steeds had Machteld haar geheim bewaard. Maar nu werd het toch tijd het te openbaren. Reeds tweemalen had zij op 't punt gestaan hem mede te deelen, dat zij ook nog een spaarpotje had, maar nu was 't haar alsof ze er verlegen mede was. En dan bekroop haar ook de vrees, of Ds. Van Esschen, die van zulk een eenvoudigen komaf was, wel erg op zijn gemak zou zijn, als hij hoorde, dat zij eigenlijk zoo erg voornaam was. 'Zouden...?' en dan rezen er zelfs schrikbeelden op in haar verliefde hartje, schrikbeelden, die zij wel poogde te verjagen, maar die haar toch ontroerden.

Daar kwam Ds. Van Esschen - 't was nog maar enkele dagen vóór zij in ondertrouw zouden worden opgenomen - op zekeren dag bij haar, en na de gewone begroeting, waarbij zij elkander 't nieuws van de laatste dagen uit beider omgeving te vertellen hadden, zei Ds. Van Esschen:

‘Ja, dat is waar ook, met dien Arie Smit gaat 't niet naar wensch. Die jongen is wat wild, en hij ontziet zich niet. Die kunstvoet is al een paar malen defect geweest, maar nu is hij geheel stuk. Zijne ouders hebben geen geld om een nieuwen te koopen. Ik zal eens op den bedel moeten. Daar is met een passende laars enz., als 't een zeer sterke is, naar ik vernomen heb, wel een f 50 voor noodig. Zelf heb ik ze niet te missen, en om te gaan collecteeren, daar heb ik nu zoo weinig gelegenheid voor. Als ik de gemeente rondging kreeg ik ze wel, maar ik heb geen tijd. Hij kan moeilijk wachten tot wij getrouwd zijn.’

‘O!’ antwoordde Machteld, ‘daar weet ik misschien raad voor. Bij Utrecht woont een zeer rijke barones, die zeer goedgeefsch is; die wijst u niet af, al is dit, wat men noemt een particulier zaakje. Wij zouden toch eens een dagje naar Utrecht gaan, om ons huwelijk aan een tante en een oude nicht bekend te maken. Als je dan meteen daar eens heenging, dan paarden wij het nuttige aan het aangename.’

‘Maar, lieve, 't is zoo gek, voor zoo'n zaakje bij een wildvreemde aan te kloppen, daar ben ik puur verlegen mee.’

‘Nu, dat behoeft niet. Er wordt wel voor heel wat onbeteekenender zaken gecollecteerd. Maar overmorgen gaan wij naar Utrecht. Denk er nog eens over.’

Overmorgen kwam. Te Utrecht aangekomen, zou zij alvast naar haar nicht gaan; daartoe bracht hij haar naar... haar eigen huis. Zij wist hem te beduiden, dat hij eerst maar naar baronesse Van IJslumburen tot den Heiligenheuvel en Boomdrecht moest gaan, daar die rijke lui de zoogenaamde bedelbezoeken vóór twaalf uur afwachtten.

Hij vertrok met de tram. Toen hij de buitenplaats opwandelde, kwam er juist een rijtuig met twee prachtige, vurige paarden bespannen. Aanstonds week hij ter zijde en wilde een oog in het rijtuig werpen. Maar het gordijntje was toegeschoven. Ook gelukte het hem niet, te zien wie er uitstapte, want het rijtuig reed den stal binnen, waarna de deuren gesloten werden.

‘De paarden zijn zeker afgereden,’ dacht hij bij zichzelven, en verder nam hij er geen notitie van.

Zoodra hij aangescheld had en zijn kaartje had afgegeven, werd hij in een prachtig salon gelaten. Een dik smyrnaasch tapijt bedekte den vloer. Men wees hem een stoel, en toen hij er heenliep, had hij een gevoel alsof hij door de sneeuw waadde. Ik waag het niet, al de pracht, die hij aanschouwde, te beschrijven. 't Was er vorstelijk ingericht.

ANDANTE. Naar E. Azambre. (Zie blz. 242.)

Ds. Van Esschen was niet erg op zijn gemak. 't Was eigenlijk zoo'n gekke boodschap. Hij moest wel een kwartier wachten. Al een paar malen was zijn oog gevallen op twee bijna levensgroote portretten, een van een oud heer, de andere van een dame van middelbaren leeftijd. Dit laatste portret boeide zijn oog. Gedurig bezag hij het nauwkeuriger.

‘'t Is vreemd,’ mompelde hij, ‘maar die dame lijkt wel wat op mijn Machteld. Daar is meer gelijk dan eigen in de wereld, zegt mijn vader dikwijls, en dat is zoo, maar deze gelijkenis is treffend. Wat zal mijn lieve, eenvoudige bruid er hartelijk om lachen, als ik haar vertel, dat zij zoo op een barones lijkt.’

Doodelijk verschrikt sprong hij op. De bediende had hem vlak voor een portière geplaatst. Even hoorde hij geritsel achter zich, en juist wilde hij opstaan om een diepe buiging te maken, toen iemand, die hem van achteren genaderd was, hem de beide handen op de oogen legde.

‘Hu!’ riep hij uit en wilde zich met geweld losrukken, toen hij een helderen schaterlach vernam, die hem als muziek in de ooren klonk.

‘Wie ben ik?’ klonk hem op vroolijken toon tegen.

Ds. Van Esschen wist niet, hoe hij 't had. Allerlei gedachten vlogen hem door het hoofd. ‘Is die barones soms gek? Nemen de meiden een loopje met hem? Is dat Machteld's stem niet?’ Een krachtige ruk en hij stond tegenover zijn aanvalster. Ja, waarlijk, 't was Machteld zelf, zoo bekoorlijk, maar tegelijkertijd zoo prachtig gekleed, dat hij niet meer wist of hij waakte of droomde.

Zij viel voor hem op ééne knie.

‘O, Willem, vergeef mij,’ riep zij uit met een betooverenden glimlach, ‘Machteld Boom is de barones Van IJslumburen tot den Heiligenheuvel en Boomdrecht zelf. Ik heb u bedrogen. De ziekenverpleegster, die gij bemindet om haarzelf, verzoekt u nederig, dat gij haar nemen wilt met het hare.’

Hij nam haar. De oude Van Esschen zette oogen op als damschijven, toen hij het hoorde.

‘Willem, Willem,’ zei hij, ‘wat wordt je nu rijk! Een vrouw als goud, en een gouden vrouw, dat geluk valt niet ieder te beurt. Nu, wat 't geld betreft, 't is beter er mee verlegen, dan er om verlegen. En dan, jongen, er zijn er zoo velen, die meenen een rijk huwelijk te doen, en 't blijkt maar al te dikwijls, dat zij een kat in den zak gekocht hebben. 't Mag dus ook voor een keertje wel eens andersom zijn. 't Doet mij pleizier, dat jij 't treft.’

Andante.

Door 't stil vertrek ruischt als een vrome bede,
Het oude lied in zilv'ren tonenval,
En fluistert zacht van toekomst en verleden,
Van 't geen geweest is en wat worden zal.

De Vader speelt, zijn' blanke ving'ren glijden
Langs 't toetsenblank, en in zijn scheem'rend oog
Vonkt heilig vuur bij 't denken aan de tijden
Toen hem dit lied voor 't eerst 't gemoed bewoog.

En naast 't klavier staat, 't hoofd ter zij gebogen,
De oudste dochter van het klein gezin,
De slanke droomster met haar bloemenoogen,
Vol zielelicht en kuische schoonheidsmin.

Z' is kunst'nares. Met statig armbewegen
Voert zij den strijkstok over 't instrument
Dat, koninklijk, een milden klankenregen
Op 't zieleland van 't luist'rend tweetal zendt.

De Moeder peinst. Dat oude lied wekt droomen,
Illusiën, die zij gestorven dacht,
Ontluiken weêr langs breed' Erinn'ringsstroomen,
Zacht bloesemend in witte rozenpracht.

Zij ziet zichzelf in 't blank gewaad der bruiden,
Zij staat naast hem, die haar zijn liefde bood;
De priester zegent en de klokken luiden,
En alles spreekt van trouw tot in den dood.

Dat stil gezicht drijft voor haar neev'lende oogen,
Een dankb're traan vloeit langs haar wangen neêr...
Het oude lied heeft haar opnieuw bewogen...
Zacht lispelt zij: ‘Heb dank voor 't leven, Heer!’

En 't zelfde woord trilt in het hart der blonde
Die naast haar staat, heur jongste lieveling,
Wier helder oog nog schuldloos blikt in 't ronde,
Wier rein gemoed de dichtergave ontving.

Ook voor háár blik doen deze zacht' akkoorden
Een visioen, vol schitt'ring, henengaan;
't Zijn toekomstbeelden, fluist'rend zonder woorden,
Van blij verschiet op 's levens lentepaên.
....
De droommuziek ruischt bevend om hen henen,
De tonen stijgen in de stille lucht
Van 't kamerkijn door avondgloor beschenen,
Gelijk in 't blauw een blanke duivenvlucht.

Apeldoorn.

Paardenbloemen.

Onder de natuurlijke waarzegsters, waartoe o.a. de koekoek en het madeliefje behooren, kunnen wij ook nog de paardenbloem rekenen.

Hoeveel wandelaars plukken haar niet, om van haar te weten te komen - de jongeren hoe lang het nog duren zal vóór zij trouwen - de ouderen, hoe ver het jaar van hun dood verwijderd is.

Ieder weet hoe het toegaat met het ondervragen van dit orakel.

Men plukt een dezer bloemen, die, ondanks haar weinig poëtischen naam en haar reputatie van slechts onkruid te zijn, toch zulk een fijnen, bewonderenswaardigen vorm hebben, en blaast met alle kracht er tegen aan, totdat geen der donzige pluisjes meer op den steel overblijven.

Zoovele malen als dit blazen noodig is, zoovele jaren heeft men nog vóór zich - eer men den bruidskrans opzet - of neerdaalt in het graf.

De kinderen op het schilderij der hoogst begaafde Fransche schilderes Madelaine Charpentier, zijn zeker nog te jong, om aan huwelijk of dood te denken, maar toch verraadt de spanning, waarmede het eene meisje de bewegingen van haar vriendin volgt, een meer dan gewone belangstelling; 't is of van het wegblazen der bloem veel voor beide kinderen afhangt. Welke vraag zweeft haar op de lippen? Want het is niet te denken, dat het meisje reeds zoo philosophisch is om te denken: ‘Zoo vergaat het leven, zoo vliegen de jaren heen, los en ijl als de bloemen des velds, en met hen gaan onze schoonste droomen, onze liefste illusiën.’

Te zwaar.
Door Alan Saint Aubyn. (*Vervolg van blz.* 224.)

V.

Daags na het debat was het Zondag en Lucy ging 's morgens naar Sint Benedict voor den vroegdienst. Zij was blijde te kunnen gaan. Het was bepaald een verlichting, buiten Newnham te zijn en de atmosfeer van zooveel geleerdheid uit haar kleeren te kunnen schudden en in de kapel neer te zien op de mannen, die het leven zooveel gemakkelijker opnemen. Zij zagen er allen zoo frisch en zorgeloos uit, geen wolk lag op hun voorhoofden of het moest die zijn van hun laatste rookpartij; alles aan hen sprak van gezondheid, kracht en levenslust.

Het koor en de Meester traden in, onmiddellijk nadat Lucy was binnengekomen en plaats had genomen tusschen haar tante en haar nicht. Hij keek haar aan, glimlachte en knikte.

De dienst duurde langer dan anders; de Meester las de gebeden en haastte zich daarbij niet, zoodat Lucy tijd genoeg had, naar Pamela's broer rond te zien. Hij was haar tweelingbroeder, had zij van Anna Crewe gehoord, die alles wist van Pamela, en daarom moest hij sprekend op haar lijken. Groot en blond, met dunne lippen, heldere oogen, blauw of grijs, dat wist zij niet precies, maar zij zou zich niet kunnen vergissen in dat gezicht en zij keek gretig naar alle mannen in de kapel. De heer Colville, die tegenover haar zat, merkte op hoe zij de studenten opnam en verwonderde zich over de verandering, die met haar had plaats gehad; vroeger was 't haar gewoonte niet de mannen met zoo'n vurigen blik aan te kijken. Was dat reeds het gevolg van haar kort verblijf in Newnham? Had zij er reeds zoo genoeg gekregen van vrouwen, dat zij dorstte naar mannengezichten?

Ook nicht Mary zag het en zuchtte. Zij herinnerde zich den tijd, toen ook zij gewoon was naar de banken te kijken en geslachten van studenten te zien komen en gaan, misschien zoekend naar hem, die het licht van haar leven zou worden; nu zocht zij er niet meer naar.

Lucy had, vóórdat zij de kapel verliet, bij zichzelf vastgesteld, dat de man, vooraan in de derde rij, Pamela's broer was - een groote man, met een blond, frisch, intelligent gezicht - juist de man, waardig om Pamela's broer te zijn.

Lucy liet ze allen passeeren en vroeg bij het weggaan Mary even te wachten, terwijl haar oom en tante heengingen; toen het jonge mensch langs kwam en zijn muts afnam om de nichten van den Meester te groeten, vroeg zij ademloos:

‘Dat is de man, waarop ik wachtte. Is 't Erik Gwatkin?’

‘Erik Gwatkin?’ herhaalde Mary ongeduldig. Zij vond het niet prettig, te wachten om de studenten langs zich heen te zien trekken. ‘Wel neen! Dat is Wyatt Edgell, de knapste van het heele jaar. Hij zal misschien den hoogsten graad halen in wiskunde. Gwatkin is student in theologie en zal hoogst waarschijnlijk wel zakken.’

‘O, dat is een vergissing, bepaald,’ riep Lucy opgewonden uit. ‘Pamela's broer kan niet zakken - zij is zoo vreeselijk knap en hij is haar tweelingbroeder.’

Nicht Mary stelde volstrekt geen belang in Pamela's broer, zelfs het belangrijke feit, dat zij tweelingen waren, liet haar koud. Zij ging naar de lunchtafel kijken, verschikte de bloemen een weinig en veranderde er hier en daar wat aan.

Lucy zag haar aan het werk en beklaagde haar dat zij in zulke nietigheden belang kon stellen. Zij had vijftien jaar geleefd te midden der hoogste ontwikkeling en kon nog denken aan een eettafel en aandacht wijden aan het schikken van bloemen.

‘Ik ben blijde je te zien, kindlief,’ zeide de Meester, nadat zij hem plichtmatig gekust en aan haar tante gezegd had, hoe goed hij er uitzag, - de zekere sleutel tot het hart der goede, oude ziel.

‘En hoe gaat het met het Grieksch?’ vroeg hij, ‘wie zou gedacht hebben dat de dochter van mijn broer Dick Grieksch zou hebben geleerd? Zij kreeg den smaak ervan niet van haar vader; hij was geen geleerde, niemand in 't dorp kon beter ploegen dan hij, en zijn vrouw was beroemd om haar kippenren. Ik herinner mij nog dat zij boter en eieren naar de markt

bracht. Ik zie de plaats nog van haar stalletje.'

''t Was mijn grootmoeder of mijn overgrootmoeder,' zeide Lucy geërgerd. 'Mama heeft nooit in een stalletje gezeten op de botermarkt.'

''t Doet er niet toe,' zeide professor Colville, binnenkomend en Lucy de hand gevend, 'een of twee geslachten komen er niet op aan.'

't Kwam er niet op aan bij hem, die de bescheiden geschiedenis van den Meester in alle onderdeelen kende, maar het kwam er wel op aan bij Lucy's studiegenooten. Verbeeld je dat hij over dat stalletje en de botermarkt ging zeuren bij Pamela Gwatkin! 't Zou in een oogenblik door heel Newnham zijn dat het Lucy's moeder was en dat zij zelf de koeien had gemolken.

Als Lucy niet zoo vol was geweest van haar eigen zaken, zou zij gemerkt hebben dat door Mary's bemoeiingen de professor aan de lunchtafel was gezeten; zij zaten in de eetzaal, waar de portretten hingen van alle oude meesters, en onwillekeurig dacht de heer Colville er aan, hoe spoedig ook deze meester in zijn vuurrood gewaad zijn plaats hier aan tafel zou opgeven voor die aan den muur, en hoe hij zelf dan hier zou zitten en wat hij dan te doen en te veranderen zou hebben.

Lucy stoorde zijn aangename overdenking, door te vragen naar Erik Gwatkin.

'Gwatkin?' herhaalde de professor verstrooid. 'Ja - hij moet zijn eerste examen doen, maar ik geloof niet dat hij er door komt.'

'Zijn zuster is een van de knapste meisjes in Newnham; zij is de eerste in wiskunde, hij is haar tweelingbroer en zij verwacht zeker groote dingen van hem.'

'Nu, dan spijt het mij erg voor juffrouw Gwatkin,' sprak de professor lachend, 'er eventjes door te komen, is 't beste wat hem wacht.'

Hij vermeed verder iets te zeggen over Pamela's weinig belovenden broer en sprak met Lucy over het leven in Newnham en over haar vorderingen.

De oude Meester was na zijn glas ouden wijn ingedommeld, en zijn trouwe gezellin hield hem gezelschap aan de andere zijde van het vuur.

Lucy ging de kamer uit en dwaalde door de gangen en galerijen van het groote gebouw; zij had het vroeger dikwijls gedaan; ook had zij dikwijls de portretten gezien der groote mannen, die Cambridge gemaakt hadden tot zulk een macht in de intellectueele wereld. En nu begon zij te begrijpen, dat het de langzame, gestadige arbeid was geweest van die mannen, waarvan de vrouwen thans de vruchten plukten, en zij vroeg zich af of Pamela ook niet eens hier zou komen te hangen en of zij er dan ook zoo oud, gerimpeld en gebrild zou uitzien, als haar mannelijke collega's.

Terwijl zij dit overdacht, kwam de professor in de galerij; hij had niet gelet op hetgeen Mary Rae vertelde terwijl de oude menschen hun dutje deden; zijn gedachten waren bij Lucy, hij vond haar veranderd, haar oogen waren niet zacht meer, zij waren hard en vurig, met iets gejaagds er in. Hij kende dien blik, hij had dien zoo dikwijls opgemerkt bij jongens van zestien jaar, die werk hadden vooruit te komen bij het begin hunner studie. Na een paar weken verloren zij dien blik gewoonlijk, òf zij lieten zich met den stroom afdrijven, òf zij gaven het op en keerden naar huis terug.

Bij jongens had hij zich nooit veel om dien blik bekommerd; hier zag hij hem voor 't eerst bij een meisje en hij wilde niet dat zij 't zou opgeven. Over het algemeen dacht hij tegenwoordig meer aan haar dan aan Mary Rae als toekomstige meesteres van Sint Benedict; haar klassieke opvoeding zou zulk een prestige geven aan zijn positie; genoeg om haar nederige afkomst over het hoofd te doen zien. Een goed geslaagd examen zou zelfs het stalletje op de botermarkt doen vergeten.

‘Ik geloof dat u beter deed mij toe te staan u wat te drillen,’ zeide hij, toen zij over wiskunde spraken, ‘ik wed dat u de differentieele rekening wat taai vindt.’

‘O, ja,’ zei Lucy zuchtend, ‘vreeselijk taai!’

‘Wanneer wil u bij mij komen, of zal ik naar Newnham gaan?’

‘O, neen!’ riep zij verschrikt, ‘ik kom liever bij u, 't gaat bepaald niet. Juffrouw Wayburne zal er tegen zijn.’

‘Ik zie 't niet in, waarom, er zijn meer mannen, die daar les geven; maar kom op mijne kamer, wij zullen er minder kans hebben van gestoord te worden, dan bij uw oom. Ik kan u vier uren per week les geven, maar het moet in den namiddag zijn. Wanneer wil u beginnen?’

Lucy was bereid dadelijk te beginnen en sprak af den volgenden dag bij hem te komen. Zij dacht er zelfs niet aan, met nicht Mary, haar oom of haar tante te spreken. Zij ging bepaald vooruit, zij had voor zichzelf beslist; zij had zich een universiteits-professor tot meester gegeven en afgesproken vier uren in de week alleen met hem in zijn collegekamer door te brengen. De vrouw van de toekomst kon niet meer doen.

VI.

Lucy ging den volgenden dag naar haar meester; zij had haar weg langs de trappen moeten kennen, maar zij was nog nooit verder geweest dan de buitenste zalen; zij was nooit doorgedrongen in de geheimzinnige gangen, alleen bewoond door katten, schoonmaaksters en getabbaarde heeren.

De kamers van den heer Colville lagen in het donkerste gedeelte van het gebouw en zijn trap was zoo smal, steil en donker, als de vurigste beminnaar van middeleeuwsche architectuur wenschen kon.

't Was zóó donker, dat Lucy op het eerste portaal niet wist waar zij moest wezen. Beneden had zij gelezen:

Eerste verdieping - MR. COLVILLE.

Zij ging naar het einde van de gang en klopte heel zachtjes met haar gehandschoende handjes aan de deur en wachtte; zij klopte nog eens, en toen niemand antwoordde, ging zij naar binnen. De professor wachtte haar en zij kon dus binnengaan. Zij meende stemmen te hooren - ten minste een stem die haar bekend voorkwam; zij maakte de eikenhouten buitendeur open en toen de tweede - want alle kamers hadden twee

PAARDENBLOEMEN. Naar A. Carpentier. (Zie blz. 242.)

deuren - en trad binnen. Er was bovendien nog een kamerschut, en daarachter moest zij wezen, om hen, die in de kamer zaten, te zien.

Wat zij zag, deed haar een kleinen gil geven; zij kon het niet helpen. Op de rustbank lag een man, wien het bloed uit een wond aan zijn keel stroomde en naast hem lag een man op zijn knieën te bidden. De biddende man hield op en zag verschrikt om naar Lucy, die midden in de kamer stond. Hij rees op en ging achter het kamerschut om beide deuren te sluiten.

‘Ik ben blij dat u gekomen is,’ zeide hij tot Lucy. ‘Ik wist niet dat de deuren open waren. U moet zorgen dat zij gesloten blijven; wij willen er de autoriteiten niet in moeien, en de kamers van den oudsten professor zijn hiernaast. Hij mag niets vermoeden. Als u overdag voor Edgell wil zorgen, zal ik 's nachts bij hem opblijven. 't Is geen leelijke wond, en ik geloof niet dat het ernstig is.’

Lucy stond angstig en sprakeloos. Wat bedoelde die man? Zag hij haar aan voor een pleegzuster?

‘Ik vrees dat u zich vergist,’ zeide zij zacht en bevend, ‘ik dacht dat het de kamer was van mijnheer Colville.’

Er scheen hem een licht op te gaan, en hij keek Lucy met een verschrikten blik aan.

‘O, ik dacht dat u de pleegzuster was. Ik vraag u vergiffenis! Er is hier een ongeluk gebeurd - onze vriend is zichzelf niet - hij heeft zich overwerkt en - en - dit is gebeurd. Goddank! dat het niet erger is, een haarbreed verder en 't was doodelijk geweest. Wij willen het voor de overheden geheim houden, 't zou hem voor zijn leven ongelukkig maken. Mogen wij u verzoeken over dit allerbetreurenswaardigste geval te zwijgen?’

Wat kon Lucy zeggen? 't Was de plicht geweest van het nichtje van den Meester, hem alles te zeggen, den heer Colville te roepen, het geheele college in oproer te brengen. Zij herkende dien zieken man heel goed; hij was het, die, uit de kapel komend, den hoed voor haar had afgenomen, van wien nicht Mary gezegd had, dat hij de knapste was van het huis, Wyatt Edgell. Zij nam dadelijk een besluit.

‘Ja,’ zeide zij, ‘ik zal uw geheim bewaren, maar ik kan zoo niet heengaan. Is er iets wat ik doen kan? Ik ben gewoon met zieken om te gaan. Zeg mij wat ik doen moet.’

Zij had haar handschoenen uitgetrokken en haar boeken neergeworpen en, voor den gewonde neerknielende, waschte zij het bloed af dat van onder het verband druppelde en op zijn borst viel.

‘Weet u iets van geneeskunde?’ vroeg zij.

‘Ik ben doctor geweest en ken iets van chirurgie. Zeven jaar van mijn leven - maar die zijn niet verkwist als ik hem redden kan.’

‘En zou u hem kunnen redden?’

‘Waar had zij die stem vroeger gehoord en die oogen gezien?’ vroeg zij zich af, terwijl zij met hem sprak.

‘Ja, ik geloof dat hij gered is, als hij goed verpleegd wordt. Een student heeft een zuster in Addenbroke; hij is haar gaan halen. Ik dacht dat u het was, maar zij zal wel dadelijk komen, dus behoeven wij u niet op te houden.’

‘Ik zal niet heengaan vóór zij komt,’ sprak zij zoo beslist, dat zij er zelf van schrikte, ‘ik zal bepaald blijven, zoo lang als ik nuttig kan zijn.’

Zij had al veel gedaan en alle sporen van de vreeselijke daad weggewischt; wat zij af kon wasschen, had zij afgewasschen, en het overige bedekt; zij had uit de naaste

kamer een peluw en spreien gehaald en hem gesteund en toegedekt. Zooals hij daar nu lag, vreeselijk bleek en zwaar ademhalend, scheen het of hij midden in zijn werk er bij neergevallen was; terwijl Lucy zich over hem heenboog, rook zij een wonderlijke, flauwe lucht. Hij was niet bewusteloos en keek haar eens in de oogen met een zonderlingen, afwezigen blik, die haar dagen lang vervolgde.

Toen zij alles gedaan had, wat haar hand te doen vond, ging zij in een stoel zitten bij zijn hoofdeneind en begon te schreien; de man, die naast haar stond, liet haar schreien, hij wist zeker wel iets af van meisjes en dat niets haar zenuwen zoo kalmeert als een beetje huilen; de zieke kende haar toch niet, hij had hem een slaapdrankje ingegeven.

Toen Lucy zich het voorrecht der vrouw gegund had, sloeg zij de sprei op en keek het verband na; het bloed druppelde er onder uit, dik en zwart als gestold, en daarnaast een bleeker streep.

‘De wond is weer opengegaan,’ zeide de man kalm, ‘ik moet er een steekje aan geven. Kan u mij helpen?’

Wie Lucy een uur geleden gezegd had, dat zij een man zou helpen een wond dicht te naaien, zonder eenig teeken te geven van angst of zwakte, zou niet door haar geloofd zijn; die huilbui had haar de noodige kracht er toe gegeven.

‘Ik denk dat het nu gaan zal,’ zeide de man, het verband over zijn werk trekkend. ‘Daar is nu maar één ding dat wij nog doen kunnen, hem aan God bevelen. Wil u neerknielen en Zijn zegen afvragen over de middelen, door ons gebruikt - Gij weet, waar twee of drie in Mijn naam vergaderd zijn - en ik ben zeker, dat ook zijn moeder met ons is.’

Lucy knielde naast hem neer, en de man bad luid voor den armen, verblinden lijder, dien hij aan de voeten van het kruis legde. Lucy was in den boezem der kerk groot gebracht, zij had elken morgen en elken avond van haar leven gebeden en haar vader honderden preeken hooren houden, maar nooit had zij zoo een man hooren bidden. Het was de geest van den man, sprekende tot den geest van God; daar gingen de deuren open en hij bleef bidden. Lucy voelde zich vreeselijk schuldig, door hier te blijven knielen, alsof zij medeplichtig was aan een moord. Zij verwachtte professor Colville en nicht Mary te zien binnenkomen, en zij durfde nauwelijks opkijken, en toen zij van haar knieën opgestaan was, beefde zij over al haar leden. Maar het was noch Mary, noch de professor, maar een student en een meisje in pleegzusterskleeding.

Hij zag Lucy een weinig ongerust aan en nam zijn muts af.

‘'t Is goed,’ zeide de andere, ‘je hebt de deuren niet achter je gesloten toen je heenging, en God heeft deze dame den weg hierheen gewezen. Als zij niet op het rechte oogenblik was binnen gekomen, zou het met onzen vriend slecht zijn afgeloopen. Ik ben blij dat jij je zuster heb meegebracht,’ en toen tot Lucy, ‘wij zullen u niet langer ophouden. Morgen, hopen wij, dat het ergste voorbij zal zijn.’

‘Ik hoop het,’ zeide Lucy, met een snik dien zij niet kon onderdrukken - zij had het hart niet meer te zeggen.

‘Ik ben zeker, dat u ons geheim zal eerbiedigen.’

Zij antwoordde niet, maar zag hem alleen aan en zij zag het bloed onder zijn huid opstijgen; zij herinnerde zich dat zij de wangen van iemand anders zoo had zien kleuren - niet die van een man.

‘Ik vraag u vergiffenis,’ zeide hij nederig.

Lucy was zóó boos, dat hij aan haar had durven twijfelen, dat zij zijn aangeboden hand niet wilde aannemen; zij trok haastig haar handschoenen aan, nam haar boeken op en wenkte de zuster haar naar de gang te volgen.

‘Ik denk niet dat de man beter zal worden,’ zeide zij in een haastige fluistering, ‘'t is of ik in een moord toestem, door hem zoo te laten sterven. Ik geloof dat iemand zijn moeder schrijven moet - dat hij ziek is, stervende.’

De verpleegster schudde het hoofd en antwoordde:

‘'t Zou haar dooden. Zij heeft zoo'n vertrouwen in haar zoon - haar mooien zoon. Hij is zoo'n edele, knappe man. Ach, 't is zoo treurig!’

‘Waarom deed hij 't?’

‘Waarom? Weet u 't niet?’

‘Neen -’

De deur der kamer ging open en de broer der verpleegster wenkte haar binnen te komen.

‘Kom mij morgen bezoeken in Addenbroke,’ zeide zij, ‘vraag naar zuster Brannan,’ toen ging zij naar binnen en sloot de deur.

Lucy kroop de trappen af; zij huiverde toen zij langs Colville's deur kwam; zij had hem nu voor niets ter wereld willen ontmoeten. Zij achtte zich pas veilig toen zij de collegepoort achter zich had. Zij holde bijna den weg af naar Newnham.

VII.

Lucy voelde zich bitter schuldig gedurende dien vreeselijken avond. Als zij meegedaan had aan een moord, zou zij zich niet akeliger hebben kunnen voelen.

Zij had geen trek in eten, en toen zij naar haar kamer ging, wat nog ongewoner was, geen trek in studie. Dat is een leelijk teeken voor studeerende meisjes, die zoo begeerig zijn naar kennis, dat wanneer die lust ophoudt, het een zeker teeken is van haar in elkaar zakken. Lucy haatte de gedachte aan werk en vooral haatte zij de boeken, die haar op dien gedenkwaardigen tocht naar Sint Benedict hadden vergezeld. Zij kon ze niet openen zonder bloed en ziekte te ruiken.

Het was bovendien een stormachtige nacht; de wind huilde om het gebouw en de regen kletterde tegen de ruiten. Zij kon duidelijk de druppels hooren vallen als - o, 't was een vreeselijke verbeelding - als droppels bloed.

Zij hield het zoo lang mogelijk uit in die eenzame kamer, en toen ging ze naar buiten, in de gang; de lichten waren uit, alles was naar bed. Hoe donker en eenzaam de gang ook was, zij scheen toch minder eenzaam dan haar eigen kamer. Zij kon de meisjes hooren ademhalen, anderen praten of kreunen in haar slaap.

Lucy wandelde de lange gang op en neer, haar voeten waren bloot en zij had niets om haar schouders geslagen. Nicht Mary zou haar beknord hebben over haar roekeloosheid, zooals zij daar in haar wit nachtkleed over de koude steenen van de gang liep.

Zij dacht aan geen tocht of koude steenen; als zij maar dat druppelen niet hoorde tegen het raam, wat het tooneel van dien middag zoo helder in haar geheugen terugriep. Zij was zenuwachtig en overspannen en gedrukt door een geheim, dat te zwaar voor haar bleek te zijn.

Maar zij wilde het houden. Zij wilde toonen dat een meisje even goed te vertrouwen is als een man. Wat baatte het, hoogere studiën te doen, als vrouwelijke babbelzucht en oppervlakkigheid nog heerschappij over haar hadden?

't Was heel mooi en het klonk zeer verheven, maar zij zou de heele wereld gegeven hebben om haar hart te ontlasten aan een zachten, sympathieken vrouwenboezem.

En terwijl zij zichzelf al deze mooie dingen herhaalde, hoorde zij duidelijk de stem van den biddenden man; zij hoorde het duidelijk, maar kon de woorden niet verstaan; maar de stem, die zoo diep in haar ooren was gedrongen dat zij die nooit vergeten kon, was dezelfde.

Lucy bleef in de duisternis staan en luisterde. De stem kwam uit de kamer aan welker deur zij stond. Zij wist niet van wie de kamer was, maar een overweldigende begeerte om den spreker te zien - misschien om van hem vrijspraak te krijgen van haar belofte, greep haar aan - en zij opende de deur.

Daar was geen man aan het bidden, een meisje zat alleen bij de lamp en las hardop; het was Pamela Gwatkin, die een Grieksch treurspel las.

Lucy deed een paar stappen in de kamer en stond daar als vastgenageld, luisterende naar de meisjesstem, die in zachte, plechtige klanken het Grieksche rhytmus langzaam uitsprak, en de edele woorden in hun regelmatigen cadans herinnerden haar aan de stem van den man, die God voor zijn vriend bad.

Pamela hoorde de deur opengaan en keek op. Zij gaf den gil niet, die stellig Newnham op stelten zou hebben gebracht en die elk ander meisje zou hebben geslaakt bij het zien der witte gestalte in de deuropening.

Zij dacht eenvoudig dat het een slaapwandelaarster was en ging haar zachtjes tegemoet, maar zoodra zij dicht bij Lucy was, viel deze haar tegen de borst en sloeg de armen om haar hals, luid snikkend:

‘'t Is Erik Gwatkin! 't Is Erik Gwatkin!’

Pamela legde haar op de bank - het was nu een behoorlijk opgemaakt bed en geen rustbank. Zij dekte haar toe, want Lucy beefde erg. Haar handen en voeten waren als ijs en zij snikte zenuwachtig; na haar toegedekt te hebben, sloot Pamela de deur; het diende tot niets, een scène te maken omdat een meisje, een zwakhoofdig nieuwelingetje, door de inspanning van streek was geraakt. Alle meisjes worden wel eens zenuwachtig, maar de sterke sluiten de deur en worstelen in het geheim met den vijand.

‘O, Erik Gwatkin!’ klaagde het meisje in haar bed, ‘ik kan 't niet langer zwijgen, ik moet het zeggen.’

‘Wat heb je te maken met Erik Gwatkin?’ vroeg Pamela streng, ‘ik ben zeker dat hij je niets is, en hij zal hoogst waarschijnlijk nooit voor iemand iets zijn.’

‘O ja, toch wel. Hij is alles voor Wyatt Edgell. Hij heeft zijn leven gered.’

‘Zijn leven gered! Waar praat je toch over? Wat heeft Wyatt Edgell te maken met jou en met Erik?’

‘Hij naaide ze toe - de wond - de vreeselijke, gapende wond!’

Lucy bedekte haar oogen met de handen, om het akelige gezicht af te weren, en zij beefde zoo erg, dat het bed er van schudde. Het meisje had bepaald koorts en ijlde.

Pamela kende den naam van Wyatt Edgell; iedereen in Cambridge kende dien. Wat kon die arme Erik met hem te maken hebben?

‘Wat voor wond en wie naaide ze toe?’ vroeg zij ongeduldig.

‘Erik naaide ze en ik hielp hem. Ik trok de randen aan elkander, terwijl hij de naald stak door het trillende vleesch. O, 't was verschrikkelijk!’

Lucy viel achterover op het bed, en haar lippen werden bleek en haar wangen grijs, zoodat Pamela dacht dat zij flauw viel. Zij had alleen maar eau de cologne om haar te geven, geen druppel cognac, want zelfs geen veldflesch is toegestaan in Newnham. Zij ging naar haar lampetkan en goot water in een kom en bette daarmede haar gezicht en handen, zoodat haar eigen bed er van droop. Misschien was er toch wel iets waar in die geschiedenis. Zij kon toch zulke afschuwelijke dingen niet gedroomd hebben?

‘Waar was de wond? Hoe had hij zich bezeerd?’ vroeg zij nu.

‘Hij heeft zich den hals afgesneden.’

Pamela liet de kom met water op den vloer vallen. Zij schreeuwde niet, zooals een minder goed geschoolde geest zou gedaan hebben, maar zij liet de kom uit haar hand glijden en er vloeide een groote plas water op den vloer.

‘Zijn hals afgeneden?’ herhaalde zij flauw. Zij was bijna zoo bleek als Lucy, ‘en Erik -’

‘Erik naaide ze dicht.’

‘Is - is hij dood?’

Zij deed de vraag met schorre stem, met een stem, die Lucy niet als die van Pamela zou hebben erkend, maar zij kon geen stemmen meer herkennen.

‘Nee - - n; Erik heeft God gevraagd, hem aan het leven terug te geven, opdat hij 't opnieuw kon beginnen.’

‘Waar diende dat voor?’ zei Pamela bitter.

‘Ik ben zeker dat God hem hoorde - wij baden voor hem, dat de pleegzuster spoedig zou komen, en zij kwam toen de woorden nog niet van zijn lippen waren.’

‘Natuurlijk zou de zuster komen. Je kunt er ieder oogenblik een krijgen uit Addenbroke, zonder er voor te bidden.’

‘O, u begrijpt het niet,’ kermde Lucy, ‘u weet het ergste niet. 't Moest in 't geheim gebeuren, niemand mocht het weten. 't Zou hem ongelukkig maken voor zijn leven, als het bekend raakte.’

‘Je bedoelt toch niet, dat ze het niemand vertelden en dat de professoren het niet weten?’

Lucy steunde.

‘O, wat 'n dwaasheid! Ik ben zeker dat het alles Erik's werk is.’

‘Ja, Erik deed mij beloven het niemand te zeggen, en nu heb ik 't u verteld,’ murmelde Lucy hulpeloos.

‘Natuurlijk heb je 't mij verteld - en nu je zooveel gezegd hebt, moet je mij alles vertellen en niets achterhouden.’

En zoo zat Lucy op in bed, en met haar armen om Pamela - zij zou 't niet hebben kunnen uitspreken, zonder iets om op te steunen, - vertelde zij haar ellendig geschiedenisje, en hoe zij beloofd had het geheim te bewaren.

‘En wat denkt u nu dat ik doen moet?’ vroeg zij zwakjes, toen haar vertelling uit was.

‘Doen?’ zeide Pamela, maar zij beantwoordde de vraag niet. Zij maakte zich uit Lucy's armen los en ging de kamer op en neer, terwijl haar voeten door het water plasten.

Eindelijk stond zij stil, met den glans van een vast besluit op haar gezicht, dat zich keerde naar het flauwe, aanbrekende licht, dat door het op 't Oosten liggende venster viel.

‘Doen?’ herhaalde zij, en haar gelaat was hard en koud en vermoeid. De oude, onverschillige blik kwam er op terug, en geen wonder, het was drie uur 's morgens. ‘Doen? Wel, naar bed gaan, natuurlijk!’

Zij weigerde, iets verder te zeggen over Lucy's geheim; zij hielp haar heengaan naar haar eigen kamer, legde haar te bed, dekte haar toe en trok de gordijnen weg, opdat het licht van den nieuwen dag de schaduwen van den nacht zou verdrijven; zij deed dat alles zonder een woord te zeggen, maar toen zij aan de deur van Lucy's kamer gekomen was, stond zij stil en keerde zich om. Aan het trillen der lakens kon zij zien dat het meisje schreide. Zij ging naar het bed en drukte haar koele lippen op Lucy's voorhoofd.

‘Goeden nacht, lieveling,’ zeide zij zacht, ‘ik geloof, dat je heel mooi hebt gehandeld.’

VIII.

Zoodra zij den volgenden morgen uit Newnham weg kon, ging Lucy naar Addenbroke om zuster Brannan te spreken.

Zij kon niet vroeger heengaan wegens de wiskundige les van 9 tot 11 uur, maar Lucy kon haar gedachten niet houden bij al die diagrammen en parallelogrammen; 't leek haar alles zoo droog en dor toe. Onophoudelijk berekende zij wat er gebeuren zou, als de man des nachts gestorven was.

Wat zouden zij doen met het lijk? Zou Erik nog verwachten dat zij dan het geheim hield, en moest zij misschien helpen bij de geheimzinnige begrafenis, en met een zucht van verlichting schudde zij de geleerdheid der collegekamer van zich af en liep snel weg naar Addenbroke.

't Was een heerlijke dag, de kastanjeboomen bloeiden en het gras was zoo heerlijk groen. Lucy's voet wandelde letterlijk over een bloementapijt, maar zij lette er niet op en vertrapte de teere, rose knopjes in haar haast om in Addenbroke te komen.

Zij was nooit te voren in een hospitaal geweest en was er wel een beetje bang voor, daar in te gaan. Er kwamen zoovele menschen uit met pas verbonden ledematen en kinderen werden gedragen in de armen hunner moeders; daar was een bleek, arm kindje, dat door een moeder gedragen werd, weinig minder bleeker, dat met zijn mager handje nog trachtte de moeder te omhelzen. Lucy kreeg er de tranen van in de oogen, zij wist niet dat haar hart nog zoo gevoelig was; zij was er min of meer trotsch op geweest, dat zij zoo koel en hard werd als Maria Stubbs en de andere Stoïcynen van Newnham, en nu voelde zij zich zoo week worden, alleen op het gezicht van een arm, ziek kindje, zijn troost zoekend bij de moeder.

In deze zachte stemming ging zij de hospitaaltrap op en vroeg naar zuster Brannan; zij zag er zoo verdwaald uit, dat een medisch student zich over haar ontfermde en naar de kamer van zuster Brannan bracht.

't Was een klein, eenvoudig vertrekje, dat wel iets had van een kamer in het vrouwen-college, maar er stonden teksten op den muur en die vindt men niet in de kamers van Stoïcynen.

De bewoonster der kamer moest Latijn en Grieksch hebben verstaan, want er waren teksten in beide talen. Alleen een tekst in gewone taal stond boven den schoorsteenmantel, eenvoudig in zwart op wit:

‘Wat gij den minste Mijner broeders doet, hebt gij Mij gedaan.’

Lucy kon haar oogen niet van deze bekende woorden afhouden; zij verschenen haar hier in een nieuw licht. De kamer was nog niet opgeredderd; zuster Brannan was zoo pas opgestaan, haar mantel en mutsje waren over het nog niet afgehaalde bed geworpen, een paar overschoenen stonden midden in de kamer. Lucy merkte dat alles op vóórdat de pleegzuster binnen kwam, een klein zustertje met roode wangen, koele, blauwe oogen en vlashaar; niets indrukwekkend.

Lucy liep naar haar toe en nam haar handen in de hare, zij kon de vraag, die haar op de lippen brandde, niet doen; de angst van den nacht en de wiskunde van dien morgen hadden haar geheel van streek gebracht.

‘Hij is niet beter,’ zeide de zuster, het hoofd schuddend.

Zij zeide het niet bedroefd - zij was zoo gewoon aan zulke dingen, aan ziekte, lijden en dood, dat het op haar niet den minsten indruk maakte.

‘Ik kom juist van Sint Benedict en er is geen beterschap. Hij had een vreeselijken nacht. Zij dachten er een oogenblik aan den professor te roepen.’

‘En zij hebben 't hem niet gezegd?’ vroeg Lucy, bleek tot aan de lippen. ‘Laten zij hem zoo sterven?’

‘Zij hebben 't hem niet gezegd. Van sterven weet ik niets.’

‘Zou u denken, dat hij het te boven komt? Met zoo'n ijselijke wond, kan hij daarmede beter worden?’

't Spreken van de wond alleen, maakte Lucy ziek en zwak, zij zou in Addenbroke van geen nut zijn geweest. Zuster Brannan glimlachte.

‘De wond beteekent niets, die is niet ernstig. Als zij maar op hem passen en tegen zichzelf beschermen. Als de aanval voorbij gaat, zal hij niet erger zijn - maar die kan ieder oogenblik terugkomen.’

‘De aanval?’ vroeg Lucy verbaasd.

‘O, wist u niet dat hij een aanval had van delirium tremens? Dit is de tweede maal en hij heeft beide keeren het op zijn leven aangelegd. Zijn vrienden moesten hem onder toezicht stellen.’

Lucy wist niet wat delirium tremens beteekende, gelukkig had het leven haar zulk een ellendige wetenschap bespaard.

‘Zou u denken dat de aanval voorbijgaat?’

‘O, ja, waarom niet? En hoe minder men er over spreekt, hoe beter. 't Zou het beste zijn, als hij het nooit te weten kwam, maar het litteeken blijft, dat kunnen zij niet verbergen. Hij kan best nog door zijn examen komen.’

‘En heeft u hem van morgen nog gezien?’ vroeg Lucy zeer verlegen.

‘Ja; ik ben dadelijk nadat ik op was er heen gegaan. Ik heb den heelen nacht gewaakt bij een vrouw, die pas van morgen gestorven is; ik kon maar voor een paar uren gaan liggen. Foei, wat is't hier een rommel!’

Lucy was bijna boos op haar over de koele, om niet te zeggen ongevoelige manier, waarop zij over die vreeselijke dingen sprak - dood en lijden.

‘Zij heeft geen hart,’ zeide zij, naar Newnham terugkeerende. ‘Pleegzusters zijn zoo gewoon aan pijn, dat zij geen sympathie meer hebben.’

Toen herinnerde zij zich de woorden boven den schoorsteenmantel. Was dit misschien het geheim van de volharding en kracht der kleine, vlasharige pleegzuster? Zij doen in Newham niet veel voor elkander. Misschien komt dit door de hoogere beschaving - en deze had Addenbroke nog niet bereikt.

Lucy had professor Colville geschreven, om haar excuses te maken dat zij niet gekomen was en beloofde den volgenden dag, op denzelfden tijd, in zijn kamer te komen.

Zij kende nu goed haar weg en zij was vijf minuten vóór het bepaalde uur aan de deur, maar deze was gesloten, en Lucy kon den lust niet weerstaan, aan de andere deur te kloppen en zelf te zien hoe het den

zieke ging. Zij had niet veel vertrouwen in dat hardvochtige pleegzustertje.

Zij klopte aan de deur, maar kreeg geen gehoor. Slechts de bevoorrechten werden tegen zeker wachtwoord ingelaten en Lucy kende dit woord niet. Zij wilde reeds heengaan, toen de deur werkelijk openging en een werkvrouw met een blad, waarop de overblijfselen van een maaltijd stonden, er uitkwam. Lucy hield haar aan en vroeg, brandend van nieuwsgierigheid, hoe het met den zieke ging.

Haar vurige belangstelling trof de schoonmaakster en gaf haar achterdocht.

‘Hij is kalmer,’ zeide zij fluisterend, ‘maar hij is vreeselijk geweest van nacht. Zij hebben hem met hun tweeën in bed moeten houden. 't Is zoo jammer, juffrouw, de mooiste man van het huis.’

De werkvrouw keek Lucy met waterige oogen medelijdend aan; zij dacht bepaald dat Lucy zijn meisje was.

Lucy nam een stukje geld, legde het op het blad en, terwijl de werkvrouw een dankbare nijging maakte, vroeg zij:

‘Wil u mijnheer Gwatkin vragen of ik binnen mag komen - de dame van gisteren.’

Zij zeide haar naam niet, maar ieder kende haar als het nichtje van den Meester van Sint Benedict, en 't verraste haar niet, dat deze belang stelde in den mooisten man van het College. Zij had een teedere plek behouden in haar verwelkten boezem onder haar oude, versleten sjaal, en zij was heel verteederd bij de gedachte aan een hartsgeheim op de trap. Zij ging met blad en al terug, gaf het signaal, de deur ging open, Erik kwam buiten en geleidde Lucy naar binnen.

Hij zag er vreeselijk vermoeid uit, dacht zij, en er lagen diepe lijnen op zijn gezicht; hij scheen ouder geworden sinds gisteren; misschien kwam het door gebrek aan slaap, maar Lucy stelde het op rekening van een schuldig geweten. Zij zelf voelde zich jaren ouder, sedert gisteren.

‘Hij heeft zoo'n slechten nacht gehad,’ zeide Erik Gwatkin zacht, met trillende lippen, ‘zoo'n nacht als ik God bid, dat ik nooit meer beleven zal. Gij hebt van nacht niet gebeden voor hem - en voor mij.’

Lucy boog het hoofd; neen, zij had voor deze mannen niet gebeden. Waarom zou zij ook? Zij waren haar immers niets. Zij had in plaats daarvan door de gangen geloopen, Pamela verschrikt en - haar geheim verraden.

Het kamerschut stond sedert gisteren dichter bij het bed, zoodat het midden der kamer vrij was.

‘Hij is zoo achterdochtig, hij kan geen fluisteren verdragen. 't Minste windt hem zoo op!’

‘Was u den heelen nacht met hem alleen?’ vroeg Lucy met bevende stem, ‘u is twee nachten op geweest.’

‘Dat doet er niet toe. Ik zal de kracht hebben, die ik noodig heb. Ik vreesde mijnheer Colville te moeten roepen. Het was een zware verzoeking. Ik kon ze haast niet weerstaan, hij was zoo woest.’

‘Waarom deed u het niet? Waarom neemt u alle verantwoordelijkheid op u?’

Erik Gwatkin glimlachte; zijn lach was volstrekt niet als die van Pamela, en Lucy kon niet nalaten te denken, hoe 't Pamela's gezicht zou veranderen en er alle afgematheid uit wegnemen, als zij zoo lachte.

‘Ik geef niet om de verantwoordelijkheid, als ik hem redden kan. 't Ware erger dan de dood als men het wist. Hij zal al onze gebeden noodig hebben.’

Een stem kwam van achter het kamerschut - een ongeduldige, volstrekt niet zwakke stem.

‘Wat duivel, sta je daar te fluisteren, Erik? Spreek toch zóó, dat een mensch hooren kan, wat je zegt!’

‘Best, oude heer! Juffrouw Rae komt vragen hoe 't jou gaat. Zij zag je gisteren,’ en fluisterend tot Lucy, ‘hij herinnert zich u heel goed.’

‘'t Is erg vriendelijk van u,’ zeide Wyatt Edgell, toen Lucy van achter het schut kwam. ‘Ik ben bang dat ik er niet uitzie om damesvisites te ontvangen. Die ouwe Erik maakt hier zoo'n boel!’

Hij leunde achterover in de kussens, een verband om zijn hoofd, een waschkom op een stoel naast zijn bed. Zijn hemd was gescheurd als door een worsteling en zijn borst lag open. Een sjerp was om zijn hals gewonden, een zijden sjerp, in de kleuren van zijn college, dat alles, wat er onder school, verborg. Zooals hij daar lag, met zijn prachtige, mannelijke borst open en alle spieren bloot, leek hij een man, neergeworpen door koorts; niemand zou hebben vermoed wat die zoo los om zijn hals geslagen sjerp bedekte.

‘Ik ben blij, dat u beter is,’ zei Lucy vriendelijk, naar het bed gaande en zich over hem heen buigende, ‘u moet spoedig beter worden, u heeft zoo'n goede verpleging.’

‘O, ja, hij is heel goed, alleen maakt hij veel te veel drukte om mij.’

Hij nam de windsels van zijn hoofd, rolde ze op tot een bal en wierp ze naar het andere einde van de kamer, waar zij onder een zwaar meubel rolden, en Gwatkin moest op zijn knieën liggen om ze te halen.

‘Daar,’ zeide hij, ‘dat geeft Erik een voorwendsel om op zijn knieën te gaan liggen; hij heeft den heelen nacht op zijn knieën gelegen. Hij zou een goeie kerel zijn, als hij niet altijd zoo preekte en bad.’

Hij rolde zijn hoofd ongeduldig van den eenen kant naar den andere, en wierp de peluw de windsels achterna, en toen Lucy op hem neerzag, bespeurde zij een donker licht in zijn oogen, dat zij nooit te voren in iemands oogen gezien had. Het was niet juist angst, maar afkeer en ongeduld.

‘Ik vraag u verschooning,’ zeide hij, ‘maar daar zit een beest op - een pad. Ik haat padden!’

Hij sidderde, terwijl hij sprak, en zijn oogen volgden de richting van de peluw.

‘Nu zit het daar. Ik wou dat Erik het naar buiten gooide. 't Is hier den geheelen nacht geweest.’

Gwatkin nam de peluw, schudde die op en scheen er iets af te nemen, opende het venster en maakte een gebaar als gooide hij iets buiten op de plaats.

‘Daar, oude jongen,’ zeide hij om hem gerust te stellen, ‘nu is 't weg. 't Zal je niet langer hinderen!’

En toen bracht hij de peluw terug, en Lucy legde ze

onder het hoofd van den armen kerel en zij schikte het kussen glad, zooals alleen een vrouwenhand een kussen kan schikken. Toen zij dit had gedaan, legde zij de natte windsels weer op zijn hoofd en maakte het nat, en terwijl zij zijn hoofd bette, scheen het duistere licht uit zijn oogen te verdwijnen.

'U is heel goed,' zeide hij met een zucht, 'u heeft dat afschuwelijke, leelijke beest weggebannen. Het is nu heengegaan -' en hij keek de kamer angstig rond, 'heelemaal weg!'

'Goddank!' zeide Gwatkin, 'uw bezoek heeft hem goed gedaan, juffrouw Rae, het heeft die afschuwelijke nachtmerrie weggejaagd, die hem den heelen nacht heeft vervolgd. Nu zal hij wel gaan slapen!'

'Ik ben zeker dat u zelf moet gaan slapen,' zeide Lucy, toen zij zich plotseling herinnerde hoe laat het was en haar handschoenen aantrok. ''t Is heelemaal weg,' zeide zij tot Edgell, zich over hem heen buigend. 'Ik zal het oprapen als ik buiten ben en weggooien.'

En zij haastte zich naar de kamer van professor Colville, die juist een kwartier had gewacht, zooals hij het gisteren een uur had gedaan; zij was gedurende de heele les verstrooid en afgetrokken; zij dacht aan den man in de naaste kamer en het beest, dat zij had beloofd van de plaats op te rapen.

Professor Colville had nooit zoo'n weinig belovende leerling gehad; zij zou nooit door haar examen komen, en een gedropen Meesteres van Sint Benedict zou toch niet staan.

Hij streed met zichzelf, terwijl hij zich over haar boog en opmerkte welk een lief, aardig profiel zij had, hoe de kleine krullen van kastanjebruin haar op haar voorhoofd kronkelden, hoe helder, hoe heerlijk doorschijnend de tint was van haar wangen en hoe bevallig de buiging van haar hals - hij streed met zichzelf, terwijl hij deze doodgewone dingen opmerkte - die niemand zou opmerken dan een oude, ongetrouwde professor - of het niet beter zou zijn de zaak dadelijk vast te stellen en met dit nutteloze werk uit te scheiden, want zij had bepaald geen roeping voor wiskunde. Maar hij kon er niet toe komen; wat gemakkelijk valt op zijn dertigste jaar, gaat moeilijker als men zestig is.

'Ik vrees dat u het werk nogal zwaar valt,' zeide hij alleen.

'Ja,' antwoordde Lucy, 'maar ik ga acht uren per dag werken. 't Is nog meer dan een maand vóór het examen; als ik acht uren alle dagen werk, zal ik er wel komen, denk ik.'

Acht uren per dag, een maand lang! Zij zag er zoo vermoeid uit, en er hing iets vochtigs in haar oogen. Hij was op het punt haar in zijn armen te nemen en dien vluchtigen traan weg te kussen en den knoop door te hakken, maar hij durfde niet en Lucy nam haar boeken op en begon over het werk te praten voor de volgende les.

'Ik zou geen acht uur per dag werken,' zeide hij, 'u zal er wel komen. Ik zou liever twee uur lang tennis spelen.'

Hij had nooit een man zoo'n raad gegeven - misschien was het niet noodig geweest. Hij keek haar na uit het venster over het plein. Zij raapte het ding niet op, zooals zij beloofd had. Haar stap was minder veerkrachtig, merkte hij op, en haar gezicht was bleek - bleeker en magerder dan vroeger. Zij zou nooit meer jong zijn en het leven vóór haar frisch beginnen.

Daar is alleen een enkel jong leven, een tijd van rozen, een zoete, bloeiende tijd, en de professor vroeg zich af, terwijl hij Lucy over het plein zag gaan, of alle wiskunde der wereld het gemis daarvan kon vergoeden.

(*Slot volgt.*)

Camille Flammarion.
Met drie gravuren.

Ofschoon de planeet Mars reeds vijfentwintig eeuwen voor onze jaartelling in al hare rossige pracht aan de Chineezen bekend was, is het Camille Flammarion, de groote, Fransche astronoom van den tegenwoordigen tijd, die voor onze verbeelding een brug heeft gespannen over den afstand van ongeveer vijfendertig millioen mijlen, welke onze aarde van Mars scheidt.

Hij is het, die ons bekend heeft gemaakt met al hare stoffelijke hoedanigheden, met haar klimaat en met hare jaargetijden, en zijn hartstochtelijke liefde voor de wetenschap en zijn onvermoeide werkkracht hebben over de geheele wereld een levendige belangstelling opgewekt, niet alleen in zijne astronomische onderzoekingen, maar ook in zijn eigen belangwekkende persoonlijkheid.

De ‘Christoffel Columbus van Mars’ - zooals een zijner bewonderaars en medewerkers hem eens genoemd heeft - was op jeugdigen leeftijd reeds een denker, een knaap vol liefde voor studie en overpeinzingen, van geen zeer sterken lichaamsbouw en met groote, donkere, schitterende oogen, die er steeds op uit schenen de eeuwige mysteriën te doorvorschen en den sluier, welke ons van de oneindigheid om ons heen scheidt, op te heffen. In de afleiding van zijn naam - Flammarion, *Flamma Orionis* (Vlam van Orion) - scheen reeds eene profetie te liggen van de loopbaan die hij eens zou volgen. Tot aan den tijd zijner eerste Communie had hij een zeer goede stem en zong hij wel eens in de koren der kerk mee, en nog altijd is hij een groot bewonderaar en liefhebber van muziek, vooral van klassieke en oude kerkelijke muziek.

Camille Flammarion schreef zijn eerste werk ‘La Pluralité des Mondes habités’ op negentienjarigen leeftijd, in zijn klein kamertje in het Parijsche observatorium, en het is dicht bij dezen tempel der wetenschap, op de vijfde en hoogste verdieping van een huis op den hoek van de Rue Cassini en de Avenue de l'Observatoire, dat hij verscheidene jaren achtereen gewoond heeft. Flammarion koestert voor deze vertrekken, welke hij als jonggezel bewoonde, een groote voorliefde, wat gewoonlijk het geval is met een woning, waarin men vele teleurstellingen, maar nog meer geluk ondervon-

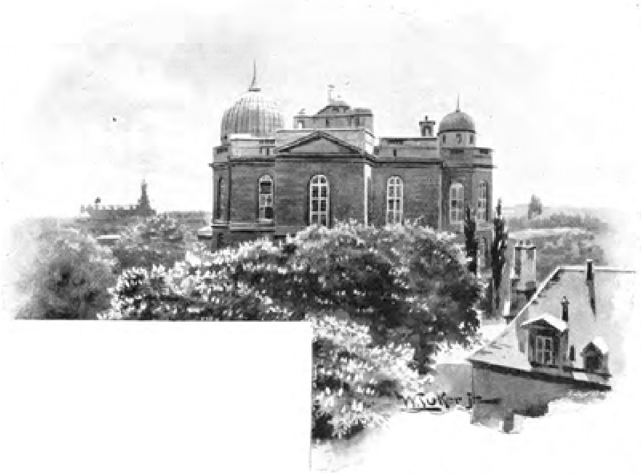

Het observatorium te Parijs.

den heeft. Hier was het dat hij het grootste gedeelte zijner boeken, waarmee hij zich zoo bekend en beroemd maakte, geschreven heeft, hier was het dat hij na zijn huwelijk zijne bruid, bij wie hij zooveel steun en belangstelling vinden zou, binnenvoerde. Het is bekend dat mevrouw Flammarion opgaat in het werk van haar begaafden echtgenoot, bijna onvermoeid als zijne secretaresse fungeert en hem in al zijne verrichtingen tot een trouwe assistente is.

Zijn eerste werk werd door ongeveer dertig andere gevolgd, waarin voornamelijk astronomische, philosophische of andere wetenschappelijke onderwerpen behandeld werden, doch waaronder zich ook enkele boeiende werken in romanvorm bevonden. Onder deze laatste neemt ‘Uranie’, een alleraangenaamst geschreven vertelling over een klok, welke hij reeds als knaap bezat en nog steeds in hooge eere houdt, een eerste plaats in. Aan dit klokje, dat op een verguld voetstukje rust, en waarboven een hemelglobe prijkt, steunende op vier sfinxen en beheerscht door Urania, de goudlokkige dochter van Jupiter en Mnemosyne, de bijzondere beschermster der astronomie en de heldin der vertelling, is een eereplaats gegeven in het salon van Flammarion's huis.

Zijn laatste werk ‘La Fin du Monde’ speelt in de vijfentwintigste eeuw en beschrijft het vergaan der wereld, veroorzaakt door de nadering van een komeet, welke met de aarde of de maan in botsing zou komen.

Zij, die het voorrecht hebben, toegang tot Flammarion's studeerkamer te hebben verkregen, moeten zich zelf maar een weg en een plaats zien te bezorgen, want de stoelen en tafels zijn, voor zoo ver zij niet reeds door andere papieren bedekt zijn, met boeken bestrooid evenals de vloer, en ook de muren zijn grootendeels achter boeken verscholen. De schrijftafel is vol met belangrijke brieven en telegrammen, welke hem dagelijks van alle kanten der door ons bewoonde globe toestroomen, met de drukproeven van de *Revue de l'Astronomie*, welke hij ruim tien jaren geleden voorde Astronomische Vereeniging van Frankrijk heeft gesticht, en met die van zijn nieuwe encyclopaedische dictionnaire. Van uit de drie ramen van zijn studeervertrek kan de astronoom zijne blikken mijlen ver laten dwalen, en het heerlijke uitzicht, met het bosch van kastanjeboomen op den voorgrond en het Panthéon, het Luxembourg en het oude klooster van Port Royal in het verschiet, is hem een onuitputtelijke bron van genot.

Deze werkkamer is de voorhal van een betooverd land, waar men, geleid door den toovenaar, die hier werkt en denkt, het heelal kan doorkruisen en een denkbeeld krijgt van de vele werelden, welke nog voor ons verborgen waren en van haar wonderen en raadselen, welke hier wel nimmer geheel tot klaarheid zullen komen. Na op de kille, sombere, doodsche maan een kijkje te hebben genomen, slaan wij vol ontzag een blik in de smeltende spelonken van de zon en hooren huiverende hare loeiende, schroeiende wervelwinden langs ons heen strijken. Aan Jupiter brengen wij maar een kort bezoek, want alles wat ademt en leeft kan het op zijn kokende aardkorst niet lang uithouden, maar wij verlustigen en koesteren ons in de heerlijke, vochtige, warme atmosfeer van de jeugdige Venus, wier planetair bestaan ongeveer de hoogte heeft bereikt van onze aarde gedurende de schepping. Maar op Mars kunnen wij onze verbeelding den vrijen loop laten, want op deze planeet is alles mogelijk geworden. Ongetwijfeld hebben haar burgers, behalve de vele andere natuurkrachten, welke zij aan hunne belangen hebben weten dienstbaar te maken, de electriciteit gemaakt tot hun willoos werktuig, met behulp waarvan zij land, lucht en zee met een ongeloofelijke snelheid doorklieven. Spoorwegen en stoombooten zijn stukjes speelgoed waar zij zich in het verre, verre verleden mee geamuseerd hebben. De vele punten van overeenkomst, welke er overigens tusschen Mars en onze aarde bestaan, worden ons hier door een door Flammarion zelf vervaardigde globe aangetoond, en het is een feit dat Flammarion het er zelfs heeft zien sneeuwen, al zijn de dagen waarop men zulke waarnemingen kan doen, hoogst zeldzaam. In 1884 b.v. waren er te Parijs slechts vierennegentig avonden geweest dat de sterrenkundige de hemellichamen vier uren achtereen ongestoord kon

observeeren. Over het algemeen schijnen die landen, welke het aangenaamste klimaat hebben, zich het minst goed voor astronomische onderzoekingen te leenen.

Niets is interessanter dan Flammarion met zijn bezield gelaat, levendige gesticulaties en geanimeerde stem dergelijke onderwerpen te hooren bepraten, hem Jupiter te hooren verklaren voor ‘de reus van ons zonnestelsel en de wereld der toekomst,’ Saturnus voor ‘het wonder van het heelal, met zijn mystieken ring en zijn stoet van acht satelliten’ en de zon voor de vorstin van het gansche rijk van sterren en planeten, waarvan zij het middelpunt is.

Zelf spreekt hij gaarne over zijn studiën, zijn onderzoekingen en onderzoekingstochten, zijn waarnemingen en ondervindingen. Natuurlijk zijn die ondervindingen, welke hij op zijn reizen en vooral die, welke hij op zijne luchtreizen heeft opgedaan, lang niet het minst belangwekkend. In het geheel heeft hij twaalf reizen per luchtballon gemaakt, waarvan de eerste in 1867, toen hij president was van de *Société aërostatique de France* en maarschalk Vaillant, de toenmalige minister, een ballon te zijner beschikking had gesteld, welke op last van Napolion III voor den Italiaanschen veldtocht in 1859 vervaardigd was, doch nimmer gebruikt was geworden, daar hij een dag na de overwinning in Solferino was aangekomen. Het was een zeer groote luchtballon, welke zich voor wetenschappelijke ondernemingen uitstekend leende. Het doel waarmee deze reizen ondernomen werden, was waarnemingen te kunnen doen omtrent de luchtstroomingen, de meteorische verschijnselen, den vorm der wolken, de kleuren der lucht, de chemische samenstelling van den dampkring op verschillende hoogten en de wetten van gezicht en geluid.

‘De eerste gewaarwording, die men heeft als men de aarde verlaat,’ deelt Flammarion mede, ‘is die van volstrekte onbewegelijkheid; men gevoelt niet de geringste beweging. De tweede is die van verrukking over het schouwspel, dat

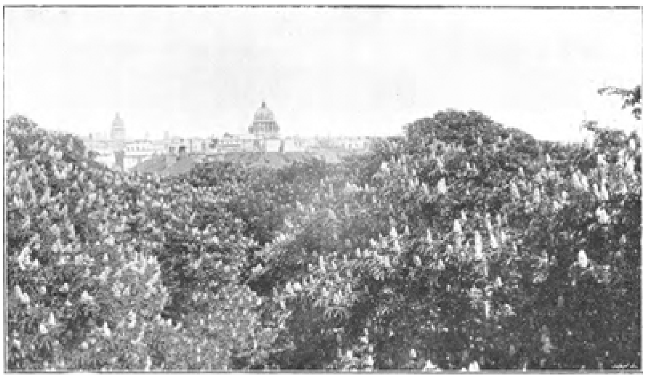

Gezicht van uit Flammarion's studeervertrek.

zich aan uwe oogen ontrolt, en de derde een gevoel van twijfel ten opzichte van de volkomen veiligheid van zulk een tocht in hoogere sferen. Men krijgt een gevoel alsof men in een zeepbel de lucht doorkruist, alhoewel de ballon en het schuitje te zamen wel de hoogte hebben van een huis van vijf verdiepingen; doch alle gewaarwordingen van angst en vreezen worden gaandeweg geheel verdrongen door de grootsche en verheven schoonheid der tooneelen om ons heen, door de bekoring van de nieuwe en onbekende wereld waarin wij ons bevinden. De gemiddelde snelheid van ons luchtschip bedroeg vijftien mijlen per uur. Mijne instrumenten placht ik 's nachts te onderzoeken bij het licht der glimwormen welke ik in een kleinen, kristallen bol had bewaard.’

Op den morgen, volgende op een fraaien Augustusdag in het jaar 1874, verscheen er in de Parijsche bladen een artikel, dat allerwege de aandacht trok en waarin beschreven werd hoe een elegante, jonge dame in haar door Worth vervaardigd toilet den vorigen dag een reis per luchtballon ondernomen had, nadat haar door een kleine groep van familieleden en vrienden uitgeleide was gedaan. Dit was niemand anders dan mevrouw Sylvia Flammarion, die juist in het huwelijk was getreden en nu met haar echtgenoot haar huwelijksreis had aanvaard. Het jonge paar was alleen vergezeld van Ernest Flammarion, den broeder van den bruidegom en van den heer Jules Godard, den aëronaut. Van deze reis deelt Flammarion mede, dat hij voortdurend een gevoel had alsof hij op een gondel door Venetië gleed. Bij het eerste gloren van den dageraad bevonden zij zich op een hoogte van 4400 meter. De koude drong door merg en been. Alles was bevroren, zelfs de soep, die zij den vorigen avond mee hadden genomen. Toch hield mevrouw Flammarion vol dat zij zich nog nimte voren zoo geamuseerd had. Tegen 6.40 kregen zij Spa in het gezicht - precies twaalf uur nadat zij op waren gestegen - en het duurde ongeveer twintig minuten eer zij de aarde weer bereikt hadden. De tegenwoordigheid van eene dame onder de aëronauten baarde natuurlijk niet weinig opzien bij de menigte, die de aankomst van het luchtschip vol spanning te gemoet zag.

Het huis, dat de beroemde astronoom thans in de Rue Cassini bewoont, munt uit door eene bijna ouderwetsche degelijkheid en comfort, welke gunstig afsteken bij de meeste Fransche huizen van den tegenwoordigen

tijd, die wel meer vertooning maken maar daarom lang niet altijd practisch ingericht zijn.

De planten, die in de breede vensterbanken prijken, de fraaie schilderijen, waaronder zich enkele van Greuze bevinden, de uitgelezen boekenverzameling, het pluchen kussen, waarop met vergulde letters de woorden '*Coma Camilli Flamma Orionis*' prijken en dat opgevuld is met Flammarion's haar, door zijne echtgenoote van 1867 tot 1876 verzameld, de kleine mahoniehouten cassette, die misschien niet meer dan zes gulden waard is, maar waarop de groote sterrekundige zijn eerste werk geschreven heeft en dat daarom door mevrouw Flammarion als een kleinood bewaard wordt - elk dezer stukken heeft zijn eigen geschiedenis, alle wekken bij het gezin, dat hier woont, verschillende herinneringen op.

Gedurende den tijd dat Flammarion zich te Parijs ophoudt, trekt hij zich 's morgens ongeveer van half negen tot twaalf in zijn kamer terug om zich ongestoord aan zijn studiën te kunnen overgeven. Dan is zijn deur onverbiddelijk voor iederen gast gesloten. Den middag brengt hij gewoonlijk buitenshuis door. Op zijn heerlijk landgoed te Juvisy is hij echter in zijn element. Hier maakt hij wandelingen op het oude landgoed, waaraan zoovele historische herinneringen verbonden zijn, en ademt hij de geuren in van den schat van bloemen, die evenals de boomen, de vruchten en de groenten, zoo weelderig op den vruchtbaren bodem tieren. De wijze waarop dit kasteel in zijn bezit kwam is een kleine roman op zich zelf.

Het was reeds lang een illusie van Flammarion geweest om tegenover zijn appartementen een observatorium te laten bouwen, dat hij van uit zijn studeerkamer door middel van een wenteltrap zou kunnen bereiken, zoodat hij niet altijd zijn huis zou behoeven te verlaten om astronomische waarnemingen te doen, doch de vele bezwaren waarmee de uitvoering van zulk een plan gepaard ging, maakten dat hij zich, voorloopig althans, in de noodzakelijkheid zag er van af te zien.

In 1882 echter werden zijn vroegere plannen weer opgerakeld en had hij alle hoop ze eens verwezenlijkt te zullen zien, daar het ontwerp reeds was goedgekeurd en de stedelijke autoriteiten en de eigenaar van het perceel reeds hun toestemming tot den aanbouw gegeven hadden. Juist was de huisheer op weg naar Flammarion om hem het contract te laten onderteekenen, toen deze een brief ontving van een hem geheel onbekend persoon, die een landgoed, dat in de onmiddellijke nabijheid van Parijs gelegen was en waarin een uitstekende gelegenheid bestond om een observatorium te laten aanbrengen, geheel tot zijne beschikking stelde.

Vermelding verdient dat Flammarion vóór dien tijd herhaaldelijk lange gedichten ontvangen had, die aan hem waren opgedragen en waarin de grootste bewondering voor hemzelf en voor zijne werken aan den dag werd gelegd. Wie de geheimzinnige afzender was, was hem een duister raadsel. Deze dichtregelen, die klaarblijkelijk door een amateur vervaardigd waren, werden nooit door Flammarion beantwoord en zij eindigden dan ook steeds met het refrein: 'Ik hoop, geliefd en groot meester, dat ge eenmaal tijd zult vinden mij te antwoorden, in weerwil van uw hardnekkig stilzwijgen. Inmiddels blijf ik met de diepste bewondering uw getrouw lezer Meret.' Onder den brief, welken hij dien dag ontving, stond dezelfde handteekening en hij was in zeer gevoelvolle bewoordingen opgesteld. Een gedeelte ervan luidde aldus:

'Geliefde meester, - de rampen welke mij hebben getroffen, hebben geen invloed uitgeoefend op de neigingen van mijn hart en op mijn lust om de wetenschap van dienst te zijn. Reeds vóór de verschijning van uw werk *Astronomie populaire* had ik

een groote geldsom bestemd voor den aankoop van een goeden telescoop; doch daar ik bijna mijn gezicht verloren heb en dus niet meer in staat ben te genieten van een landgoed, zooals dat hetwelk ik te Juvisy bezit, zou ik dit gaarne ter beschikking van de wetenschap willen stellen, en ik zou mij gelukkig achten zoo ik dezen mijn wensch nog voor mijn dood in vervulling zou mogen zien. Daarom, mijnheer Flammarion, wensch ik dit landgoed aan u ten geschenke te geven. Gij kunt het verkoopen of als een astronomisch observatorium inrichten, juist zooals u goeddunkt. Zoo gij wel eens die kanten uit zijt geweest, zult ge u de plaats wel kunnen voorstellen. Sinds den oorlog van 1870 heb ik het landgoed niet meer bewoond... Ik verlang dat de telescoop uw naam zal dragen. Aangenaam zou het mij zijn zoo u mij uw antwoord hierop zoo spoedig mogelijk wilde doen toekomen.'

Flammarion, die natuurlijk niet weinig verbaasd was over en dankbaar voor de aanbieding van den edelmoedigen vreemdeling, antwoordde hem per telegram dat hij hem den eerstvolgenden Zaterdagavond in zijn woning te Bordeaux zou komen bezoeken. De brief was op een Dinsdag gearriveerd en den daaropvolgenden Donderdag - een somberen, kouden Novemberdag in 1882 - bracht Flammarion, vergezeld van een zijner vrienden een bezoek aan Juvisy. Een nauwe, steile straat voerde naar het kasteel, dat door een fraai park omgeven en op den top van den heuvel Juvisy aan den weg naar Fontainebleau gelegen is. Dit eigendom van den heer Meret wordt reeds in een der archieven van 1659 genoemd. Toen had het al de privileges van een leengoed en behoorden er uitgestrekte bosschen, landerijen en duiventillen bij, welke het nog tot 1856 behouden heeft; ook was het van den tijd van Hendrik IV tot aan Louis Philippe de pleisterplaats der koningen van Frankrijk, die op weg waren van Parijs naar Fontainebleau. In 1738 werd het in een hotel herschapen waar de postwagens, die tusschen Parijs en Fontainebleau heen en weer reden, van versche paarden werden voorzien en dat met koninklijke toestemming den naam droeg van *La Cour de France*, een naam, welken het gehucht nog tot den huidigen dag bewaard heeft. Flammarion en zijn vriend betraden het massief eikenhouten bordes en trokken aan den verroesten ketting van de bel. Zij hoorden de zware tonen weergalmen, doch niemand

deed open. Na een tweeden, ongeduldigen ruk aan de bel verscheen eindelijk een oude man van een hooge, gespierde gestalte en vroeg hun wat zij verlangden. 'Is dit het eigendom van den heer Meret?' vroegen zij hem. 'Ja,' luidde het antwoord, 'maar hij woont hier niet meer; ik ben de tuinman en wij - mijne vrouw en ik - doen hier dienst als huisbewaarders.'

'Mogen wij het kasteel eens zien?'

'Stellig niet, het is niet te koop en het is evenmin te zien,' was het niet zeer vriendelijk bescheid.

'En als ik nu eens de toestemming van den eigenaar had, niet alleen om het gebouw te zien, maar zelfs om hier eenige uren te blijven?'

'Dat is iets anders. Als dat zoo is, kom daar maar binnen,' antwoordde de tuinman.

Terwijl hij zijn zwaren sleutelbos ging halen, staarde Flammarion verrukt om zich heen. Het huis had een eenvoudig, maar smaakvol aanzien. Klaarblijkelijk had de architect minder gestreefd naar praalvertoon dan wel naar zuiverheid van lijnen en verhoudingen. Voor het huis strekten zich fraaie, golvende gazons uit, en van de door lage muren omgeven terrassen kon men de geheele vallei van de Orge overzien, terwijl de kronkelende Seine, na zich langs tal van schilderachtige dorpjes een weg te hebben gekozen, zich in het wazige verschiet verloor. Hier en daar verhief zich een kasteel, en aan den horizon strekte zich het bosch van Sénart en andere bosschen uit.

Zij volgden hun gids door het park en door den fraai aangelegden moestuin, waaraan ongeveer f 14000 besteed was. Waarheen de nieuwe eigenaar zich ook wendde, viel zijn oog op oud en zwaar geboomte, waaronder zich een taxisboom bevindt, die door het geheele district bekend is en waarvan gezegd wordt dat Lodewijk XIV vaak in zijn schaduw heeft gerust, op keurig onderhouden lindenhagen en op heerlijke, lommerrijke voetpaden, en alles wat hij zag, verhoogde zijn verlangen om iets meer van den geheimzinnigen onbekende, die hem zulk een vorstelijke gift geschonken had, te weten.

'Komt de heer Meret hier dikwijls?' vroeg hij aan den tuinman.

'Neen, na den oorlog van 1870 is hij hier zeer zelden geweest. Hij bezat prachtige meubels, waarvan de Pruisen het grootste gedeelte verbrand of in beslag genomen hebben; hij was een hartstochtelijk liefhebber van bloemen, vooral van rozen, en hij had ook ongeveer dertigduizend rozenboomen, die eveneens, op ongeveer drieduizend na, door de Pruisen zijn vernield. - Zij hebben zelfs geprobeerd den heer Meret zelf dood te schieten, doch met behulp van den maire wist hij, als boer gekleed, te ontsnappen. Hij zegt ook dat het de schuld is van de Pruisen, dat hij zijn gezicht heeft verloren.'

Flammarion vernam dat zijn weldoener een zeer rijk man en op hoogen leeftijd was en thans een fraai huis te Bordeaux bewoonde, waar hij stil maar weelderig leefde en waarheen hij zich, nadat zijn kasteel geplunderd was geworden, met enkele zijner trouwe dienaren begeven had.

'Alles tiert hier welig,' vervolgde de tuinman. 'De grond is buitengewoon vruchtbaar. Wij hebben hier een waren schat van druiven, de echte Chasselas uit Fontainebleau.'

Aldus pratende bereikten zij het huis, waarin zich niet veel meubels meer bevonden, behalve een gebeeldhouwde linnenkast, die bijna tot aan de zoldering reikte en die, nadat zij weer was opgemaakt, de grootste bewondering van alle liefhebbers van

antieke meubelen had opgewekt. De trap, die voorheen naar boven gevoerd had, was verwoest en vervangen door een ruwe, houten trap, die naar het heette, tijdelijk was aangebracht, maar er nog steeds stond. Een ruim en luchtig vertrek, dat op de eerste verdieping gelegen was en op een groot balcon uitkwam, vanwaar men een fraai uitzicht op de omringende streek had, was het woonvertrek van den vorigen eigenaar geweest.

'En hier,' zeide de tuinman, op het terras wijzende, 'hier placht hij, voordat hij blind werd, bij gunstig weer altijd te zitten met zijn telescoop, want hij was een astroloog, en de sterren en de bloemen waren zijn eenig genot.'

Toen zij het geheele huis gezien hadden, volgden de twee bezoekers, zonder hiertoe te zijn uitgenoodigd, den tuinman naar zijn woning en zetten zich tot diens groote verbazing bij het knetterende vuurtje neer.

'Is het landgoed nooit te koop geweest?' vroeg Flammarion.

'Neen,' was het antwoord, 'dat heb ik u reeds gezegd. Wie het zou willen koopen, zou er al een zeer groote som voor over moeten hebben.'

'Als ik lust had het te koopen, zou ik mij hierdoor niet laten weerhouden.'

'Maar het is niet te koop,' herhaalde de man ongeduldig.

'Wil ik u eens wat zeggen?' zeide Flammarion. 'De heer Meret heeft mij het landgoed ten geschenke gegeven.'

'Wat! Eene bezitting als deze ten geschenke gegeven, en dit nog wel tijdens zijn leven!'

Het duurde lang eer men den man overtuigd had, en toen men eenmaal zoo ver was, had hij niet weinig spijt zoo kort aangebonden te zijn geweest, smeekte of men hem dit vergeven wilde, en verzocht dringend in den dienst van den nieuwen eigenaar te mogen overgaan.

Van het voorkomen van den heer Meret, op den dag dat de officieele schenking van de bezitting La Cour de France zou plaats hebben en waarop deze uit zijne handen over zou gaan in die van den man, die zoovele jaren jonger was dan hij en dien hij toch vol eerbiedige bewondering als 'mijn geliefde meester' aansprak, zegt Flammarion het volgende:

'Hij had zich voor deze gelegenheid in gala gekleed, en een nieuwe jas, witte das en witte handschoenen aangedaan; hij had een alleraangenaamst uiterlijk, een welgevormde, slanke gestalte, regelmatige trekken, een bleeke gelaatskleur, weelderig krullend, sneeuwwit haar en helder blauwe oogen, die straalden van genoegen

en, evenmin als de duidelijke, ferme handteekening, iets verrieden van het physiek gebrek waaraan hij leed.'

'Moge God u menig jaar van kalmen voorspoed in dit liefelijk oord schenken,' aldus luidden zijn afscheidswoorden.

De heer Meret stierf weinige jaren later en bestemde zijn vermogen van f 500.000 voor de stichting van een tehuis voor de weezen van zeelieden.

Ware het niet, dat de 100.000 exemplaren van zijn 'Astronomie populaire' Flammarion juist in dien tijd een vermogen van bijna f 50.000 bezorgd had, dan zou hij niet in staat zijn geweest de noodige kosten te kunnen besteden aan het onderhoud van de bezitting, die zoo onverwacht zijn eigendom was geworden. Want niet ieder heeft een beurs, die hem in staat stelt een landgoed te bewonen, dat door zijn, door statige boomen belommerde lanen, zijn landelijke prieeltjes, zijn geurenden schat van rozen, leliën, violen en jasmijnen, zijn uitgestrekte gazons,

Flammarion in zijn studeervertrek.

wier fluweelig groen met de teedere tinten der uitbottende bladeren zulk een wonderschoone kleurengamma vormt, tot een lusthof geworden is, waar vorsten zich niet misplaatst achten. In 1887 ontving Flammarion hier dan ook een bezoek van keizer Dom Pedro II van Brazilië, bij welke gelegenheid de groote astronoom aan zijn doorluchtigen gast het verzoek richtte in het park een ceder te willen planten als eene herinnering van zijn bezoek aan de plaats. De vorst stemde er in toe op voorwaarde, dat men hem alleen zijn gang zou laten gaan en niemand hem helpen zou. Met een fermen duw stiet hij de spade in den grond en had binnen korten tijd den kuil gegraven en, de spade aan Flammarion teruggevende, wischte hij zich het voorhoofd af en zeide glimlachend: 'Gij ziet, dat ik mijn eigen brood zou kunnen verdienen als het moest.' De ceder is thans hoog opgeschoten en in volle kracht, maar de keizerlijke hovenier rust reeds lang in het graf.

Boven de poort, welke tot het binnenhof van het kasteel toegang geeft, prijkt het opschrift: '*Ad veritatem per scientiam.*' Bij het binnentreden van het portaal valt het oog terstond op een fraaie buste van Arago door David; nog eenige schreden en men komt aan het vertrek waar Napoleon I na een slapeloozen nacht het bericht van de capitulatie van Parijs en den val van het rijk ontving. Een bronzen beeld, dat den keizer voorstelt en door hem geschonken is, staat hier nog als een aandenken aan den dag, waarop hij een bezoek aan deze plaats bracht.

Onder de verbeteringen welke door den tegenwoordigen eigenaar zijn aangebracht, behoort ook een fraai terras, dat een gedeelte van het dak vervangen heeft, en een grooten koepel, door Gilon volgens een nieuw systeem vervaardigd, zoodat hij op koperen rollen geleidelijk kan draaien en in den tijd van een halve minuut geheel in het rond kan gaan. Het koepeltje is ongeveer 26 voet hoog, 338 voet boven het niveau der zee en 16 voet in omtrek. De verschillende astronomische werktuigen die men hier aantreft, zijn de nieuwste en beste in hun soort, en een uitstekend toestel om het uitspansel te photographeeren is aan de verzameling toegevoegd. Door de geldelijke bijdragen, welke van verschillende zijden inkomen, wordt een geheel personeel hier in staat gesteld geregeld waarnemingen te doen, en worden door twee bekwame specialiteiten, - een in meteorologie en de andere in astronomie - alle waarnemingen onder toezicht van Flammarion geregeld geboekt om later in verschillende wetenschappelijke bladen te worden opgenomen en verklaard.

De bibliotheek bevat de fraaiste collectie astronomische werken, die ergens te vinden is. Reeds op achtjarigen leeftijd begon Flammarion boeken te verzamelen, met dit gevolg dat hij nu ongeveer tienduizend boekdeelen bezit, waaronder er enkele zijn wier verlies een onherstelbare ramp voor de wetenschap zou zijn. Zijn huis is tot een waar museum geworden door de vele geschenken, welke hij van vrienden en vereerders ontvangen heeft, en waaronder zich aërolithen, antieke afgodsbeelden, een in steen uitgehouwen hoofd eener amazone, uit het land der Aztecs afkomstig, een groote en kostbare verzameling gouden en zilveren munten uit Canada, een door Coronelle vervaardigde hemelkaart uit den tijd van Lodewijk XIV en nog veel meer merkwaardige zaken bevinden. Inderdaad, uit dit groot aantal geschenken en uit de vele kruisen en ridderorden, welke aan Flammarion zijn geschonken, blijkt hoevelen er zijn, die zijne kundigheden waardeeren, in zijne studiën en onderzoekingen belang stellen en de waarheid huldigen van het door Flammarion zelf gesproken woord: '*L'astronomie est la première des sciences*; *sans elle nous vivons à la surface d'un monde inconnu, dans l'ignorance et dans la nuit.*'

HET ZEVEN DER DRUIVEN.

Wijnoogst.
Met illustratiën.

Aan den Rijn groeien de druiven!
Een heerlijke tooverkracht stijgt op uit de groene

HET UITDRUKKEN DER DRUIVEN.

wijnbergen langs Duitschlands schoonsten stroom. Vol genot zweeft het oog daarover heen, gewillig opent zich de mond van dichter en zanger tot een gloeiend lied, en zelfs de meest prozaïsche gemoederen voelen iets als verheffing in hun geest, als hadden zij een tooneel van overweldigende schoonheid voor zich.

En toch, wij leven in een tijd van onderzoek - enquêtes zijn aan de orde van den dag en gaarne zouden wij onder de voornaamste schoonheidkenners een onderzoek willen instellen om hun te vragen:

‘Is zoo'n wijnberg - laat ons bijv. zeggen de Johannisberg - eigenlijk wel dat, wat men schoon noemt?’ En wij

zouden van verreweg de meesten, vooral Duitschers, ten antwoord krijgen: ‘Eigenlijk niet, maar...’

Doch genoeg hiervan! Wij hebben nu eenmaal genot in de wijnbergen van het Rijnland, in alle wijnbergen die het edele nat opleveren, en wij willen ons deze vreugde niet laten bederven door psychologische haarkloverijen.

Wij willen ons gewillig laten omstrikken door het toovernet, dat reeds millioenen van harten ving en nog millioenen vangen zal, zoolang de poëzie van den wijn haar rechten behoudt.

Dat de gunst van hemel en zon dalen moge op bergen en wijnranken, opdat zij voortgaan hun vurigen stroom uit te storten en hun wonderen uit te werken in onze koele, nuchtere wereld. En toch, de gunst van hemel en zon alleen is niet voldoende. Arbeid, veel aanhoudende, vlijtige, menschelijke arbeid is noodig, wil het edele druivensap leven en kracht verwerven.

Van den eenen oogst tot den anderen reikt een keten van ingespannen werkzaamheden voor den wijngaardenier. Met lichte hand nemen wij den roemer op van de tafel, laten het vloeibare goud vonkelen in de avondzon en zingen het lied tot lof van den wijn uit vroolijke borst. Wie zal 't ons euvel duiden? Maar prijzen wij dan ook, al is het dan maar in rijmlooze gedachten, den wakkeren wijngaardenier, die ons door zijn leven vol moeite, en helaas! ook vol teleurstellingen, dezen heerlijken drank heeft bereid, en vergeten wij niet welk een som van kennis, ondervinding en - dit in figuurlijken zin, zoodat het onzen drinklust niet behoeft te bederven, - hoevele zweetdruppels de wijn bevat.

Wij zullen niet nagaan hoeveel moeite de nieuwe aanleg van een wijnberg, de veredeling en vermeerdering der wijnstokken vereischt, en ons alleen bezighouden met de noodzakelijke, geregelde werkzaamheden, die de wijnberg verlangt van zijn eigenaars, en wij zullen verbaasd staan over het aanhoudend zware werk, dat er hier gevorderd wordt, en dat nog zwaarder gemaakt wordt door de omstandigheid dat al deze arbeid verricht moet worden op een afgesloten terrein onder gedurig op en afstijgen over dikwijls halsbrekende bergpaadjes.

In het voorjaar begint het opruimen en eerste snoeien der stekken, dan het inslaan der palen, het opbinden der ranken. Ten minste twee, zoo mogelijk drie malen 's zomers, wordt de bodem omgespit, het onkruid gewied, daartusschen de zomersnoei, het uittrekken en dan nog de strijd tegen allerlei ongedierte en vijanden van den wijnstok. Na den oogst begint men aan het uittrekken der paaltjes, het begraven of ophoopen der stokken en de zoo lastige bemesting.

Het hoogst stijgt natuurlijk de werkzaamheid gedurende den oogst, en is deze rijk, dan worden alle lasten en moeiten gewillig door meesters en knechten gedragen, dan wordt de wijnoogst in den hoogsten zin van het woord een feestelijke arbeid.

Eenige weken voor den oogst worden de wijnbergen gesloten en door bijzondere wachters, gewapend met zweepen, pistolen en stokken bewaakt, een maatregel, genomen tegen alle druivendieven, gevleugeld, vier- en tweevoetig.

Het begin van den algemeenen wijnoogst wordt in den regel door een plaatselijke commissie bepaald, wat tot gevolg heeft, dat men van den eenen kant de wijnboeren, ook de onervarenen en ongeduldigen, noodzaakt tot een zooveel mogelijk verstandig tijdstip voor den oogst en daardoor tot hun eigen voordeel dwingt, en verder ook overschrijdingen van de grens voorkomt door hen, die 't eerst oogsten ten nadeele van die 't later doen.

Klokkengelui en geweerschoten verkondigen dat de wet opgeheven is en de oogst vrij staat, en daar stroomt het naar buiten in de geurige frischheid van den herfstmorgen, met wagens en emmers, tonnen en manden, en als de Octoberzon met haar stralen de toppen der heuvelen begroet, dan krioelt het reeds op hun hellingen van bezige gestalten.

In vele streken is het dan ook gewoonte, dat de bezitter van den wijnberg zijn verwanten en vrienden van buiten laat komen, opdat zij het genot van den oogst met hem deelen. Is hij een welgesteld wijnverbouwer, dan zal hij zijn gasten vriendelijk verzoeken zich aan eten en drinken, aan spelen en muziek, aan schieten en vuurwerk en andere vermaken te goed te doen, maar den eigenlijken oogstarbeid slechts toevertrouwen aan goed geschoolde, vertrouwde arbeiders, die door rijkelijken kost, veel tabak en goed opzicht tegen de verzoeking van snoepen worden gevrijwaard.

Want op een kostbaren wijnberg moet het oppervlakkig zoo eenvoudige werk van het snijden der druiven, met veel verstand, oefening en zorg worden verricht, opdat de druif behoorlijk van den stok verwijderd wordt, geen vruchten verloren gaan, geen ranken beschadigd worden en alles in een regelmatig, juist tempo geschiede, niet te haastig en niet te langzaam.

En begeleiden wij nu de sappige vruchten, die de gebaarde oude man op onze groote plaat in een rijk gevulden emmer naar het dal draagt - op haar verderen tocht.

Het eerste lot dat haar treft, is het uitdrukken; dit gebeurt al naar de omstandigheden, òf dadelijk op den wijnberg, òf eerst tehuis in den kelder. Onze op het gebied van uitvindingen zoo vernuftige eeuw heeft ook voor deze bewerking machines uitgevonden, zelfs zeer vele en verschillende, die alle berusten op het beginsel, de druiven tusschen cylinderrollen te verpletteren. Vroeger - en aan dit gebruik is de Rijnlander heden nog altijd niet geheel ontrouw geworden, in het Zuiden is men er nog steeds aan gehecht - nam men algemeen een werktuig te baat, dat Moeder Natuur zelf den menschen meegaf op hun levensweg, namelijk de voeten, en wel met of zonder laarzenbekleeding. Het laatste zal door fijne smaken misschien vies worden gevonden, maar 't is echter zoo erg niet, want een schoon gewasschen voet is eigenlijk evenmin onappetijtelijk als een dito hand, een lederen zool of een houten of ijzeren cylinder. Zeker is het, dat in het beroemdste wijnjaar onzer eeuw, 1811, de wijn even rijk onder de natuurlijke zolen der wakkere Rijnlanders

ontstroomd is, als de bloemen onder de voeten der minnende paren, en toch heeft hij de harten van keizers en koningen, dichters en gewone menschen verrukt. Zeer belangrijk is het, dat verder bij het uitdrukken de hardere, onrijpe druiven, de pitjes en stelen niet mede verpletterd worden, want dat maakt het sap slechter. Machines zijn echter niet zoo zacht voelend als de menschelijke voet.

Wij hebben dus nu de massa's uitgedrukte druiven voor ons. Nog zijn deze niet klaar voor de pers, want zij hangen aan de stelen, en deze mede uit te persen, zou ten minste op de goede soorten een schadelijken invloed hebben. De druiven komen dus nu in een zeef, waarvan de openingen 15 tot 20 millimeter in het vierkant zijn en die door een vierkante kist omsloten wordt; zij ligt op twee balken, die op een bak rusten. Is de druivenmassa hierin uitgestort, dan wordt de zeef zoolang heen en weer geschud en geroerd, dat de vruchten door de mazen vallen en de losse steeltjes kunnen worden weggenomen.

Nu is het plechtige oogenblik gekomen dat de druivenmassa als ‘persrijp’ of ‘persklaar’ kan beschouwd worden. Men ziet dat deze toestand niet alleen in de schrijfkunst, maar ook in de wijnbereiding minder gemakkelijk te bereiken is. Daarna gaat de geheele massa in de ‘persmand’, de dekplanken gaan er over heen, de hefboom wordt in de schroef gestoken, het touw gehecht aan de punt van den hefboom en dan om den boom gewikkeld en deze aan de vier uitstekende balken aangevat. En nu gaat het in een vroolijken, maar steeds zwaarder en zwaarder wordenden rondgang om de pers. Onder de vereenigde krachten der vier mannen zakt de pers steeds dieper en dieper, van onder stroomt het kostbare sap weg, dat men, om er alle onreine bestanddeelen uit te verwijderen, nog eens door een strooien mand filtreert. De wijnmost is nu gewonnen.

Nog wacht hun een verre, weinig minder moeitevolle en zorgvolle weg, voordat het troebele, bruine vocht als een gouden stroom in het glas verschijnt. Met het vullen van den most in de vaten is het werk van den wijnoogst geëindigd, nu begint de arbeid in de kelders.

Het rust in den schoot der tijden of het jaar '96 goede plannen heeft met wijnverbouwers en wijndrinkers. Wij willen er het beste van hopen, tot welzijn van onze moderne wijngaardeniers, tot heil van alle wijnlievende tongen, tot vertwijfeling van alle wijnknoeiers en ‘fabrikanten’.

Wanneer het wijnvervalschen geen voordeelen meer biedt, zal aan dit geknoei een zekerder einde worden gemaakt, dan door alle wetten en belastingen der wereld.

Of wij werkelijk nog eens een wijnjaar zullen beleven als - 't is wel wat lang geleden - het jaar 1426? Om dit te betwijfelen, hiertoe ziet zich de stoutste optimist gedwongen. Toen kostte, volgens een oude Zwabische kroniek, de emmer (8 Hectoliter) wijn, 13 kreutzer, nog geen kwartje, en men kon in de herberg de eerste maal zijn vertering niet betalen, maar moest tweemaal komen om zooveel te drinken als er te krijgen was voor het kleinste muntstuk - een duit.

Sprookje.

Er liep eens een meisje - 't is werkelijk waar, -
  Een meisje klein en fijn,
Een wonderlief meisje van achttien jaar,

In 't land van Neder-Rijn.

Zij zong en ze danste zoo vroolijk in 't rond,
Met lange, losse vlecht,
'Een vlindertje ben je' had ieders mond
Zoo dikwijls al gezegd.

Toen kreeg me dat meisje een raren wensch,
Dat meisje lief en fijn,
Ze wou toen zoo gaarne in plaats van mensch
Nu heusch kapel eens zijn.

En met, dat ze 't zeide, toen is 't gebeurd,
Ze werd toen, ja 't is waar,
Een popje met vleugeltjes wit gekleurd
Met oogjes rond en klaar.

En 't meisje, dat had toen bijzondre pret,
En ook niet gauw berouw,
Ze fladderde verre van ieders net,
Die haar maar vangen wou.

Totdat eens een knaapje, - zoo klein niet meer -
Dat diertje vliegen zag,
Haar vleugeltjes blonken zoo blank en teer
In schittrend lichten dag.

Die nam toen een netje, heel klein, gering,
En is haar nagesneld,
En heeft toen het kleine en vlugge ding
Gevangen in het veld.

Toen werd me het vlindertje erg benauwd,
Het deed haar lijfje zeer,
Toen heeft in het eind haar die wensch berouwd:
'Ach, was ik mensch maar weer!'

En, hoor nu wat wonder is daar geschied,
Toen met een lieven lach,
Het knaapje dat beestje als vlinder, niet
Als meisje voor zich zag.

Ja waarlijk, ze werd toen een meisje weer,
Maar 't knaapje heel gevat,
Die gaf niet het meisje de vrijheid weer,
Dat hij gevangen had.

B. TICHELMAN.

HET PLUKKEN DER DRUIVEN.

‘Angelica’
door Truida Kok.

De kleine tuin van moeder Lahire baadde in het schitterend zonlicht van een warmen Junidag. Boven de witte anjelieren fladderden de kapellen en zoemden de insecten in de warme, trillende lucht.

‘Fui,’ zuchtte 't kleine, lachende vrouwtje, terwijl ze bedrijvig het dunne, witte goed uit een tobbe vol dampend zeepsop haalde, het even in een emmer met koud water uitspoelde, en 't dan handig in een mand wierp.

‘Allons, Joseph, ga maar met moeder mee.’

Joseph.... een jongske van veertien met een groot hoofd en korte, kromme beenen, sloeg de groote, donkere oogen langzaam op en zag zijn moeder half wezenloos aan.

‘Kom dan, Jojo, we zullen 't goed naar 't bleekje brengen, je moogt helpen dragen; daar, pak dit oor van de mand maar.’

‘'t Is niet zwaar,’ lachte het kind.... een vreemde, schetterende lach.

Handig zette de kleine vrouw de mand ineen schuitje, tilde 't kind er in en boomde het kleine vaartuig vlug naar den overkant.

‘Wil je blijven zitten, terwijl ik het goed neerleg?’

‘Ja, ja,’ knikte het kind wel een keer of zeven haastig achter elkaar.

Joseph was idioot, maar moeder Lahire zou 't nooit bekennen. Eens was mijnheer pastoor er over komen spreken toen Joseph twaalf werd en niet langer bij de zusters kon blijven. ‘Er is nog wel wat geld te vinden om je zoontje in een gesticht te krijgen,’ had hij goedig gezegd. Toen antwoordde moeder:

‘Maar Joseph is niet zot, dat moet mijnheer pastoor niet denken, een beetje achterlijk maar; o, ik zou hem niet kunnen missen.’

‘Neen, moedertje, wanneer het geen wensch van je is, hem ergens anders te hebben, dan zou ik hem ook maar bij me houden.’

Verder was er niet meer over gesproken, maar grootvader Huberty, die bij haar inwoonde, had tegen het voorjaar, tegen dat er gasten in 't ‘Hotel du Soleil’ kwamen, het huisje nog eens wat opgeschilderd en vooral de fijne, witte krulletters boven de groene deur: ‘Marie Lahire - Huberty - Blanchisseuse.’

‘Als er nu maar veel menschen in de “Soleil” komen met kleine kinderen of jonge meisjes, die witte en andere katoenen japonnetjes dragen,’ zeide moeder Lahire, half zuchtend, half lachend. ‘'t Is een kunst voor een arme weduwe om er te komen; vader, die ziekelijk is, en Joseph, die altijd honger heeft. Als ik Ange niet had.’

‘Geen zorgen moeder, ik wil er niets van hooren,’ had Angelica, haar eenige dochter, geantwoord. ‘Groote pofmouwen worden veel gedragen en die kunnen de menschen zelf niet wasschen. In Luik zag ik veel kanten kragen met plooitjes, die zijn moeilijk op te maken, als ze vuil zijn.... dus we zijn schatrijk wanneer de gasten vertrekken.’.................................

Het goed was op de bleek uitgespreid en met een haastigen sprong was moeder Lahire weer in het bootje naast Joseph.

‘Zoo warm, Jojo? Kijk, daar is grootvader,’ en toen tegen een ouden man, die geleund stond tegen 't huis: ‘Vader, zie je Ange al komen?’

‘Neen, 't is eenzaam en stil op den weg.’

‘Wil Jojo nog wat slapen in 't schuitje? Ja?’

't Groote hoofd viel achterover en leunde tegen de leege mand. Moeder Lahire stapte met korte, haastige pasjes naar binnen om voor het eten te zorgen.

'Waar Angelica toch blijft?'

Ze stak haar hoofd uit het raam. Hoe verblindend wit was de weg en hoe straalden de rotsen af.... als.... daar kwam ze al aan, om den hoek.

Angelica - een tenger meisje van zeventien met bruine, stralende oogen, een schat van rood-bruinen krullen, een lachenden kleinen mond, een mooi bruin tint en aardige, beweeglijke handjes, die voor alles klaar waren.

'Ange, hoe laat toch!' riep moeder haar al uit de verte toe.

'O, maar zie, hoe zwaar mijn vracht is. Zie dan, moeder!' En voor ze nog in huis was, begon ze op te noemen: 'Vier lichte japonnen, dit mandje gansch vol met klein kindergoed en dan al die rokken en hemden; we hebben weer werk tot overmorgen. Is het ander goed al op de bleek?' En dan de mandjes neerzettend: 'Moeder, heb je veel eten, ik heb zoo'n honger? Kom, laat ik me eens versieren, precies als de dames uit 't Hotel,' en ze stak een paar witte anjelieren tusschen haar japon.

Grootvader knikte haar toe.

'Doen de beenen weinig pijn, Grootvader?' vroeg ze belangstellend.

'En waar is broerke? Ah, daar komt hij al. Neen Jojo, niet zoo kussen; 't is zoo warm, hier zijn wat blauwbessen voor je, neem ze maar.'

Ange was de ziel van 't huis met haar luidruchtige manieren en haar grappig grensdialect, dat zoo opviel, omdat zij zooveel sprak zonder ooit een antwoord af te wachten.

'Mijn hoofd loopt bijna om!'

'Hoe zoo dan, kind?' vroeg moeder.

'Eerst strijken, dan Treezeke Bonhomme en Marie Nyssens afhalen om naar het chateau te gaan. Madame Durard wil me niet missen, en als ik hard vooruitga, kan ik van den winter nog veel met mijn kanten verdienen.'

Handig en vlug hielp ze Joseph, die telkens van zijn lepel stortte. 'Allons Jojo, één - twéé - drie, daar komt weer een lepel, open den mond!'

Daarna, terwijl moeder de tafel opruimde, ging ze strijken in den kleinen tuin, vlak bij de anjelieren en ze zong voortdurend allerlei kleine liedjes, met een hoog, zuiver stemmetje, tot ze ineens ophield. Een groote,

lange jongen liep met behoedzame passen tusschen het bleekgoed in.

'Pas op! 't Is alles schoon,' riep ze half verlegen, half verschrikt lachend.

Hij sprong in 't schuitje, boomde zich over en was in enkele passen bij haar.

'Hier heb ik iets voor Joseph meegebracht, een jong konijntje, wit met roode oogen.'

'O, Désiré, hoe schoon is dat diertje.'

Hij keek haar lachend in de stralende oogen en vroeg zacht: 'van avond naar 't chateau?'

'Ja,' fluisterde ze, en toen ineens harder: 'maar Treezeke en Hubertien gaan ook en Jozéfa en Felicité. Jozéfa gaat denzelfden weg terug als ik.' Ze zag hem teleurgesteld aan.

'O.... maar Antoine moet haar halen en wij gaan langs 't beekje, omdat het korter is.'

'Langs het beekje? Dat is juist langer, Dé.'

Hij lachte. 'Dáárom, tot van avond, ik moet naar de brouwerij, bonjour!'

O, die Dé! Hoe stout was hij en hoe lief!

Ze ging weer naar haar strijkplank en terwijl ze doorging met 'Oh, petit oiseau ùu donc vas-tu' heel vroolijk en met veel uithalen te zingen, legde ze het keurig gestreken goed in de mand naast haar. Van tijd tot tijd schudde zij met een energieke hoofdbeweging de springende krullen van haar voorhoofd.

'Hier, Joseph, dat heeft Désiré Leclair voor je meegebracht,' en ze gaf hem het kleine konijntje, dat ze zoolang in 't hok bij de anderen had gezet.

'Is het niet een schoon dierke, Jojo? gansch wit. Lief van dien grooten Désiré.'

'Ja, ja, lief dierke, kom dan,' en met zachte, klein meisjesachtige manieren streelde en liefkoosde hij het diertje, telkens verschrikt opkijkend als Angelica een stuk, dat klaar was, in de mand legde.

'Neen, Jojo, we blijven nog buiten, je hoeft nog niet te eten; eerst moet ik naar boven en weer terugkomen ook, blijf maar spelen.' Ze wees naar een groot grijsachtig huis van dezelfde kleur als de rotsachtige berg waartegen het gebouwd was. Twee keer in de week ging ze daar met haar kantwerkkussens heen.

'Mag ik je brengen en dan daar wachten?' vroeg 't kind met een angstig vleierig stemmetje.

'Neen Joseph, vandaag niet; kom, ga wat gras voor je konijntje plukken.'

O neen, van avond niet; en haar gedachten gingen een paar uren vooruit. Als Antoine Jozéfa maar halen kwam, zoodat ze met Dé alleen terug kon wandelen en praten en zeggen hoeveel ze toch eigenlijk wel van elkaar hielden...............

Voor het groote raam van het chateau zat Angelica en over haar Emilie Durard. Verder achter in de kamer Madame met de oudste dochter Marie en de vier andere meisjes. Vlug en handig werden de klosjes op en neer en onder door gegooid en de hoofdjes bogen diep over de kantwerkkussens. Emilie keek al langen tijd op en zeide eensklaps: 'Ange, wat zie je daar buiten?'

'Ik keek naar de anjelieren, zoo veel als er zijn, júffrouw,' met een sterk accent op de eerste lettergreep.

'Wel neen,' plaagde Félicité, 'ge ziet naar de brouwerij, waar die kleine huisjes gebouwd worden voor de arbeiders, is het niet?'

Ange schudde haar krullen naar achteren en streek over haar gloeiend voorhoofd.

'O, die stoute; ik zag naar de anjelieren.'

‘Een bierbrouwer? Lang en donker?’ vroeg Emilie zachtjes en toen harder: ‘Als Marie de koffie ingeschonken heeft moet Ange even mee naar mijn kamer om te zien of de kanten op mijn rose japon kunnen blijven met het wasschen.’

‘Oho,’ lachte Marie en de vier andere meisjes keken wat ontevreden, omdat de dames zoo minzaam tegen Ange waren, die toch de armste was en niet eens de beste leerling van Madame. Die Ange! Ze had iets extra's, ze werd altijd anders behandeld.

‘Kom nu,’ vroeg Emilie. Ange dronk haar kopje uit en volgde. Toch wat verlegen, toen ze achter de juffrouw aan de deur uitging en de andere meisjes zoo keken.

‘Hoe mooi!’ riep ze, vol bewondering de kleine slaapkamer rondziende. ‘Wat zachte, mooie kleuren, alles wit met bloemen. Ik heb nooit zoo'n mooie kamer gezien.’

Emilie zag haar lachend aan. ‘Nu, dat is goed, kijk maar rond en vertel nu eens, of hij boven op 't kerkkoor zingt. Zondag was hij in 't bruin fluweel, zóó lang zóó donker.’ Verlegen lachend knikte Ange.

‘Toe Ange, vertel nu meer, ik vind het zóó interessant; hoe heet hij?’

‘Och júffrouw!’

‘Wat zie je nu boven mijn kast?’

‘O, zoo'n mooie plaat; de Heilige Elisabeth.’

‘Ja, mooi hè, maar hoe heet hij? Kom, ik ben niet praatziek, ik zal er met niemand over spreken. Ik heb geen vriendin en Marie is zoo verstandig en knap en het is hier zoo stil. Toe, laat ons geheimen hebben.’

‘Maar ik ben geen júffrouw.’

‘O, dat geeft niet. Ik vertrouw je wel. Zie, dit fijne waaiertje kreeg ik verleden winter in Brussel, van een officier, maar ik was pas zestien en mama wilde er niets van hooren; wij zullen elkaar wel trouw blijven en ik zal er je alles van vertellen. Jacques Bonraers, heet hij..... nu?’

Ange leunde uit het raam en keek naar de bloeiende acacia's, die een bedwelmenden geur over het cour verspreidden. ‘Désiré Leclair,’ klonk het zacht.

‘O, hoe lief van je. Als je trouwt krijg je een canapé van me present.’ Ze kuste Ange's wang en toen met iets brutaals om haar verlegenheid te verbergen: ‘Kust hij je wel eens?’

‘Ja.’

‘Dikwijls?’

‘Ja.’

‘Is hij er straks om je te halen en weet je moeder het?’

‘O ja!’ Emilie zuchtte.

'Was het met mij maar zoo ver! Ik zal je straks door den moestuin brengen, dan ben je gauwer het park uit. Wat zie je nu weer? Die plaat? Je lijkt er zelf wel wat op, maar je zuster, die gestorven is, nog meer.' Ange keek verschrikt.

'O, maar je begint precies als zij te worden.'

'Och neen.'

'Maar 't is een compliment. O, wacht, de japon. Ze kunnen er wel opblijven die kanten?'

'Ja,' antwoordde Ange droomerig en volgde juffrouw Emilie naar beneden, waar nu twee lampen opgestoken waren. Madame Durard zag de meisjes goedig bestraffend aan: 'Zoo lang den tijd verpraat, foei, foei!'

Door de vensters vlogen nachtvlinders en insecten naar binnen, in breede kringen om de lampen fladderend en zoemend, telkens zich stootend aan kap of glas.

'Zij gaan hun dood te gemoet, kijk nu!' en Marie joeg een kleinen, grijsachtigen vlinder met haar zakdoek weg.

'Mama, de kanten kunnen er op blijven,' viel Emilie levendig in, 'en Ange vindt mijn kamer zoo mooi.'

Nieuwsgierig zagen de vier anderen op. Ange was boven geweest in 't chateau en ze was de trap met al die beelden opgegaan. Die Ange toch!

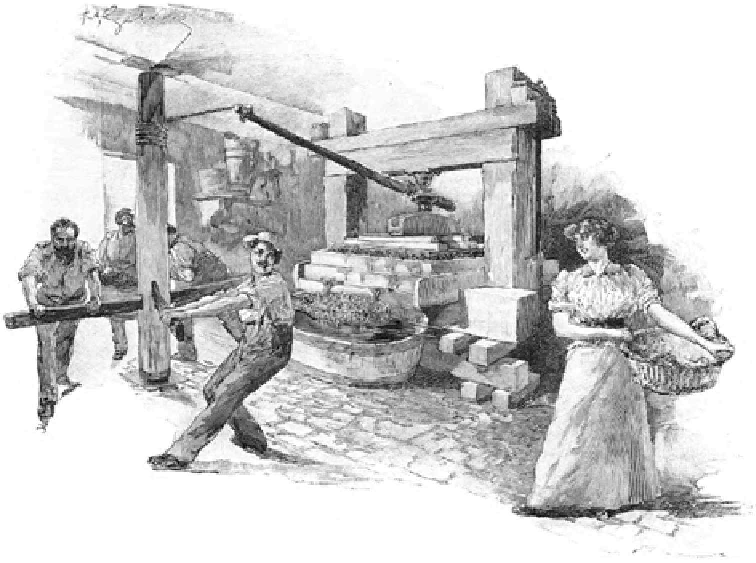

DE WIJNPERS.

'En, mama, lijkt Ange nu niet op haar zuster Eugénie, die gestorven is?'

Ja, dat vonden ze allemaal.

'En Eugénie leek weer zooveel op onze Heilige Elisabeth, die boven bij mij hangt, nog meer dan Ange.'

Arme Ange. Jozéfa bracht het gesprek spoedig op iets anders, want Ange sprak niet graag over treurige dingen. Ze wilde nooit van Eugénie vertellen.

'Maar ze was jonger dan gij toen ze ziek werd?' vroeg Madame.

'O, ja Madame. Niny was zestien en ik word over een half jaar al achttien.'

'Het moet wel een groot verlies zijn voor je moeder en dan dat ongelukkige jongske en grootvader, die toch ook niet meer werken kan. Was Niny lang ziek?'

'Een halfjaar.'

‘Ze was een mooi, lief meisje, maar zoo stil; men merkte haar niet op, niet zoo'n wildzang als gij, Angelica.’

Ange boog 't hoofd over haar kussen. Ze was gansch en al beschaamd. Den heelen avond was ze zoo op den voorgrond geweest en daar hield ze niet van.

‘Kom, 't is al over half negen, we moesten maar opbergen,’ vond Madame Durard.

WANDBESCHILDERING. Naar P. Meyerheim. (Zie blz. 268.)

Een geschuifel van tabouretten en het inpakken der kantwerkkussens.

In de vestibule gaf Emilie Ange de rose japon en trok haar toen mee den moestuin in, langs de verbaasde meisjes.

'Hier Ange, ik zal je een bouquet mooie rosen plukken' en dan geheimzinnig:

'Draagt hij nu je kantwerkkussen?'

'Ja júffrouw, ik denk 't wel.'

'Toe, je moet me Emilie noemen, en we zullen elkaar alles vertellen, gij van Désiré en ik van mijn Jacques en we zullen groote vriendinnen zijn; daar, veel plezier.'

Ze sloot het hooge, smalle poortje achter Ange.

't Was al half duister. In het dal waren al veel lichtjes opgestoken en in de warande van 't hotel hing een ballon, die een vreemd geel-rood licht gaf. In hun huisje was 't licht nog niet op; grootvader hield van lang buiten zitten....

Ah, Ange, wat duurde het van avond lang!

'Désiré.... maar waar stondt je! achter 't acaciaboschje?'

'Geef hier.' En hij nam de rose japon en 't kantwerkkussen onder zijn rechterarm, terwijl hij zijn linkerarm om Ange sloeg.

'Zou je graag weten, waar ik geweest ben?'

'Ja.'

'Bij je moeder. Wat heb ik lang gepraat; maar nu mag het ook. Zondags mogen we samen naar de kerk en 's avonds bij elkaar komen.' Levendig en vroolijk sprak hij en zijn woorden rolden over elkaar. 'Nu Ange!' Toen met iets teleurgestelds: 'en hier hebben we den ganschen winter naar verlangd, en nu het mag, nu zeg je niets. Waarom zoo stil, Ange?' Hij trok haar naast zich op 't lage rotsachtige muurtje van de chaussée.

'O, Désiré, het is zoo treurig.'

'Wil je me dan niet meer?' Tot antwoord sloeg ze beide armen om zijn hals.

''t Was zóó vreeselijk. Juffrouw Emilie wil vriendin met me zijn; ik heb haar veel, niet alles, van ons verteld en toen zeide ze, dat ik op Niny leek, en ik wil 't niet. Ik ben zoo bang.'

Ze snikte het uit en hij nam haar op zijn knie als een klein kind.

Op den grond lagen het kussen en de rose japon. De rozenbouquet was uit elkaar gevallen.

'O, Dé, ik denk er altijd aan en ik wil in niets op haar lijken.'

'Maar ze was een schoon meisje, even oud als ik, we gingen samen school.'

Ze scheen het niet te hooren en klagend ging ze door; haastig met afgebroken zinnen en korte snikjes:

''s Avonds in bed denk ik er aan zoolang tot ik inslaap, dan hoor ik haar hoesten en ik zie die zakdoeken weer, vol bloed, en hoe ze in 't kleine waschtobbetje lagen en ik er langs liep met dichte oogen en hoe ik bang was voor Niny, omdat ze sterven ging. Mijnheer pastoor had moeder voorbereid en ik luisterde alles af. Vóór haar portret heb ik het hoogste Mariabeeld gezet, om haar niet te zien onder het eten, en als ik nu op haar ga lijken, zal ik ook die ziekte krijgen en sterven. En ik wil niet sterven als jij leeft. Dé, help me!'

Hij was gansch verslagen, maar gauw begon hij te troosten met lieve woordjes en kussen en streek haar de krullen uit 't betraande, gloeiende gezichtje, en toen opgewekter: 'O, domme, domme Ange! Je bent immers gansch anders dan die zuster. Zij, zoo stil en jij altijd vroolijk.'

Ange lachte even door haar tranen heen.

‘Jij bent sterk; wat kun je zware dingen dragen! Zij was op school al zwak. Ze had een kuchende stem en kon nooit flink meezingen. Dat er gelijkenis bestaat is natuurlijk. Je moet 's avonds niet aan treurige dingen denken; dat is niet goed. Neen, Ange, ik ben niet bang, dat je jong zult sterven. Ik heb een gevoel, dat we samen zoo oud zullen worden. Mijn voorgevoelens komen altijd uit. Zijn er geen goede voorteekenen? Rozen aan onze voeten, vriendschap aangeboden door iemand van 't chateau, de machtigste en voornaamste van ons dorp. En kijk, hoe mooi het dal is, al die lichtjes bij de brouwerij, zelfs de sterren vallen op ons, zie dan!’

Kleine, lichtgevende insecten vlogen om hun hoofden.

‘'t Is weer goed, Dé, ik zal mijn best doen; 's morgens ben ik 't ook weer vergeten, dat verdriet van 's avonds.’

‘En Ange,’ terwijl hij de rose japon en het kussen weer opnam, ‘als je er over denkt, zeg 't mij dan en we praten er samen over; alléén denken is nooit goed.’

‘Niet?’

‘O, neen, wij moeten alles van elkaar weten, wij hebben elkaar gansch bijzonder lief. Zoo, op deze manier houden anderen niet van elkaar, wij alleen.’ En hij vertelde van 't gelukkige leven, dat stellig voor hen lag, zóólang, tot ze thuis waren en Ange weer gansch vroolijk was.

Grootvader plaagde haar over het late thuiskomen, en toen ze boven was in haar klein kamertje, zag ze de lichten schitteren voor de vensters van 't chateau. Die lieve Emilie, die zoo vriendelijk was, maar zeker niet zooveel van haar Jacques kon houden als zij van Désiré. Onder haar kruisbeeld geurden de rozen, en buiten, voor haar open raam, zag ze de lichtgevende insecten vliegen. Hetzelfde voorgevoel als van Désiré kwam nu over haar, en terwijl ze tot laat in den avond uit haar klein venster hing, geloofde ze vast in een gansch gelukkig leven met hem. Om het kleine huisje bij de bleek was een zachte geur van bloeiende linden en acacia's, dien de wind bracht van boven, van den begroeiden berg, waartegen het chateau gebouwd was..................

't Was een zomer zonder einde, warm weer en zachte avonden tot laat in September. De gasten van het Hotel du Soleil droegen veel lichte kleeren en moeder en Angelica hadden druk werk met het wasschen en strijken.

Grooter werd de vriendschap tusschen Emilie en Ange, maar 't was Emilie toch die de meeste vertrouwelijke

verhalen deed van Jacques, die zoo blond en mooi was; en van den winter zou ze hem veel ontmoeten en ‘alles aan je schrijven, Ange!’

Mooie speldenkussens in den vorm van harten met schitterende zonnetjes, fijne bidprentjes en kleine beelden waren van 't chateau naar 't huisje bij de bleek gegaan, en Dé had ook een groot hart gekregen van schitterend rood fluweel, met gouden letters en fijne kwastjes.

Toen kwam October en ging de familie Durard naar Brussel. De vriendinnen zouden elkaar trouw schrijven, maar Ange kwam er niet zou gauw toe. Er was zooveel te doen. Jojo moest in huis gehouden worden, omdat hij al lang verkouden was, en grootvader kon zich moeilijk bewegen. De beenen werden weer pijnlijk, maar moeder en Ange bleven even vroolijk en gansch den dag klonk gezang of gelach uit 't huisje der Blanchisseuse.

Eens in 't laatst van November hadden ze een ergen schrik. De kleine rivier was aan den kant met een dun ijskorstje bedekt en Jojo was den tuin ingegaan, zonder dat iemand hem gezien had. Daar klonk een gil; Ange vloog de deur uit en zag het ongelukkige kind met de handen boven water.

‘O God!’ jammerde ze en sprong er aan den kant in. Oogenblikkelijk had ze hem, droeg hem binnen, trok zijn natte kleeren uit en legde hem in moeders groot bed. Hij was zeer dof na dien tijd en Ange had ook wat koude gevat. Ze had die natte kleeren zoolang aangehouden, maar hoe werd ze geprezen! Moeder Leclair had haar een dappere engel genoemd, haar naam wel waard. Désiré's oogen schitterden van geluk, dat moeder, die zóó moeilijk was, Ange zoo lief vond.

Het werd nu Januari en Ange hoestte erg. De dokter wilde haar geen verlof geven om met guren wind uit te gaan. Nu, 't was niets, dan deed moeder de boodschappen maar. Met Nieuwjaar had Emilie een doos vol lekkers en mooiigheden gestuurd en Ange had een langen dankbaren brief teruggeschreven.

Eens was ze weer gansch bedroefd. 't Was onder kerktijd. Zij moest thuis blijven om den oostenwind, maar Désiré kwam en troostte haar.

‘Je hoest wel, maar 't is niet erg.

‘Ik geef ook op.’

‘Maar je hebt geen bloedspuwingen.’

‘O neen, gelukkig niet.’

‘En zie je, Ange, andere menschen, menschen die... die tering hebben bij voorbeeld, denken altijd dat ze niets mankeeren, dat ze gansch gezond zijn, dat heeft moeder me verteld, en jij bent zoo ongerust. O, neen, ik ben niets bang!’ en hij lachte; maar toen hij weg was, zette ze het vaasje met pluimen en papieren rozen wat meer naar 't venster, zóó dat de schaduw juist op Niny's klein portretje viel. Ze vroeg moeder ook eens, of die niet bezorgd over haar was, maar moeder lachte haar uit: ‘O, Ange, neen, niet in het minst; kom, ik moet koffiewater halen, zot kind dan toch!’ En buiten hoorde Ange haar nog lachen, zoo hoog en schel; bijna zoo schetterend als van Jojo klonk haar lach.

Toen sprak Ange er nooit meer over, maar als ze alleen was, keek ze lang achter elkaar in 't spiegeltje van haar naaidoos. Och, neen, ze werd ook niet magerder, juist kreeg ze dikker wangen van het thuiszitten. En in haar vrijen tijd haakte ze kanten en randen voor gordijnen, die juist zouden passen voor de vensters van die kleine huisjes bij de brouwerij, of ze klopte kantjes, die madame Durard voor haar in Brussel verkocht, en waarmede ze nog wat verdiende.......................

Juni - alles in bloei: de rose losse roosjes en de blauwe klokken tusschen de rotsen. De witte acacia-allée, die naar 't chateau voerde, leek een groote, witte poort, en beneden in het dorp stroomde de kleine rivier langs velden vol bloemen.

Bijna iederen dag kwam Emilie van 't chateau met een overdekt schoteltje, met mooie plaatjes of bloemen, en ze praatte vroolijk met Ange en met moeder Lahire, en Jojo streek ze over zijn wonderlijk, hoog voorhoofd. Maar als ze boven onder de acacia's doorging en niemand haar zag, dan begroef ze haar blond gezichtje in 't fijne zakdoekje en schreide om Ange en dien armen Désiré, die toch ook wel zooveel van Ange zou houden als Jacques van haar; maar toch, als ze nu nog eens beter werd...............

Mijnheer pastoor kwam nu dikwijls in 't huisje der blanchisseuse en met Desiré had hij eens zeer lang en ernstig gesproken. Moeder Lahire ging hem uit den weg zooveel ze kon, ze wilde niets ernstigs hooren, nu vooral niet, nu ze telkens aan Niny dacht; en waarom toch? Ange had dezelfde ziekte niet, dit was gansch iets anders. Ze werd beter, vast en zeker.....

Lichte japonnen, witte rokken en fijn, klein kindergoed, alles schoon en gestreken op stoelen en 't bed uitgespreid.

Buiten bij 't schuitje zaten grootvader en Jojo te kijken naar eenige gasten uit 't Hotel du Soleil, die bezig waren te visschen.

‘Ze is nu bediend,’ had Désiré aan Emilie gezegd, ‘van morgen al;’ toen beet hij zich op zijn lippen en keerde zich ruw om.

Moeder Lahire streek steeds door toen Désiré binnenkwam; behoedzaam legde ze stuk voor stuk weg, omdat er toch maar niets aan zou komen.

Zwijgend wees hij naar boven.

Daar lag ze in een klein bed, tusschen al de vazen, die Emilie gevuld had.

't Raam stond open en een zachte geur van pas gemaaid gras kwam naar binnen.

‘Desiré!’

‘Ja, Ange, ik ben 't.’

‘Ik ben zoo moe,’ en toen harder en heescher: ‘Dé, vertel nog eens van 't voorgevoel, 't was zoo mooi.’

En nog heescher en benauwder dan haar stem klonk de zijne, toen hij vertelde, dat hij vast, ‘O God, Ange, zoo vast,’ vertrouwde op een lang, gansch gelukkig leven met haar in 't kleine huisje bij de brouwerij.

Zacht schudde ze met 't hoofd: ‘Toch niet, Dé, toch niet!’

'O, ja wel.' Hij trok de schouders luchtig op. 'Je hebt geen pijn, kleine Ange?'

Zijn lippen trilden en alles zag hij als in een vreemden, lichtblauwen nevel. De lucht was zoo scherp, de zon scheen zoo verblindend schel.

'Dé, ik ben zoo moe.'

Hij nam haar klein handje en ze sloot met een korten zucht de groote, bruine oogen, die eens zoo schitterend waren, om ze nooit meer open te doen.........................

'Hoe gelukkig nog maar, zoo zonder benauwdheid,' vonden de buren, 'Niny had zoo geleden.'

Op haar stoel, alleen in de kamer, zat moeder Lahire, midden tusschen haar schoon goed, en zacht kreunde ze: 'Ik wist 't al zoo lang, langer dan een van allen, maar ik durfde het niet weten, ik wilde niet, ik durfde niet!' en ze hoorde Jojo's lach niet, die langzaam aan kwam loopen, omdat moeder vergat hem eten te geven....................................

Drie dagen daarna werd ze begraven op het kleine kerkhof tegen de helling van den berg. Volgens de gewoonte van de streek, droegen de jonge meisjes het smalle kistje, bedekt met een wit laken, waarop een groot kruis lag.

Langzaam naar boven!

Achter de draagsters kwam moeder Lahire met moeder Leclair, dan al de andere vrouwen, dan grootvader met zijn knikkende knieën en Désiré; tusschen die twee Jojo, met groote verbaasde oogen, die niets begrepen.

Ernstig klonk het gezang der koorknapen over den kalen, zonnigen weg.

Bij de acacia-allée hielden ze even stil. 't Was zoo warm. Désiré drukte Jojo's klein beweeglijk handje, dat hem deed denken aan twee andere handjes, die altijd voor alles klaarstonden.

'Stil maar, zoet jongske,' fluisterde hij 't kind snikkend in, dat hem nog verbaasder aanzag en immers gansch stil was.

Daar grepen de draagsters de handvatsels weer en Emilie Durard, die vooraan ging, strekte haar klein blank handje uit. 't Blonde hoofdje boog zich en de linkerhand voelde naar haar zak, waar een brief van Jacques in kraakte.

'O Ange, ik wil zoo graag goed zijn om jou, ik zal zoo mijn best doen, mijn geluk te verdienen, ik zal nooit slecht zijn, je nooit vergeten; maar je hebt er toch niets aan en ik weet zelf niet waarom ik dit telkens denk en zeg.' Maar ze herhaalde 't steeds opnieuw in zich zelf, terwijl ze langzaam voortliep met dien langen stoet den ganschen zonnigen weg langs naar boven, naar het kerkhof, waar hooger boomen waren, waar schaduw was................................

Wandbeschildering.

Deze fraaie wand met frissche bloemen steekt vroolijk af tegen de bonte, kleurrijke kakketoes en de mollige poes; hoewel de kleuren vooral de grootste bekoorlijkheid geven aan deze schildering, zoo is toch ook de teekening zoo zuiver en natuurlijk, dat zelfs onze reproductie een geheel vormt van groote aantrekkelijkheid.

De schilder Paul Meyerheim heeft deze compositie bestemd tot versiering voor een der muren van een eetzaal, en men moet erkennen, dat zij in alle opzichten geschikt is de omgeving van een vroolijk feestmaal op te luisteren; met welgevallen zullen de oogen der aanzittenden ongetwijfeld rusten op de grappige figuur der angstige vogels en op de kat, wier geheele houding begeerlijkheid aanduidt. Hoe

gaarne zou zij het voorbeeld der feestelingen volgen en zich te goed doen aan de malsche papegaaien, maar minder gelukkig dan deze zal zij zich alleen tevreden moeten stellen met het bewonderen der bloemen en der schoone veeren van de kakketoes, zonder het genot der smakelijke spijzen, waaraan de menschen zich te goed doen.

Het is zeker een navolgenswaardig voorbeeld, zelfs de vertrekken, dienende voor onze prozaïsche levensbehoeften, te versieren met schoone voortbrengselen der kunst.

De Bavaria.

Al vroeg verstond men de kunst van metalen beelden te gieten. Drie-en-twintig eeuwen geleden richtte men reeds zulk een beeld op aan den ingang van een der havens op het eiland Rhodus, in de Middellandsche Zee, dat bekend werd onder den naam van *Colossus* en onder de 7 wereldwonderen werd geteld. Het moet omtrent 38 meter hoog zijn geweest en 700,000 pond hebben gewogen. Dit reuzenbeeld echter werd, na eene halve eeuw gestaan te hebben, door eene aardbeving omvergeworpen en vernield.

Een dergelijk meesterstuk van kunst werd in 1850 geplaatst in de Theresiaweide nabij de stad Munchen. Het is een standbeeld, dat het koninkrijk Beieren voorstelt en de *Bavaria* (dit is de Latijnsche naam van Beieren) genoemd wordt. De Bavaria staat daar in de gestalte eener vrouw, eene Duitsche heldin, met een afhangend geplooid kleed, losse haren, een krans van eikenloof in de ééne en een zwaard in de andere hand. Een leeuw, het zinnebeeld van moed en kracht, zit aan hare zijde. Dit gedenkteeken is 65 voet hoog en met het voetstuk te zamen 95 voet. Meer dan 1500 centenaars metaal, afkomstig van veroverd geschut, zijn er toe gebruikt. Het beeld alléén kostte f 280,000. -. Van achteren in het voetstuk is eene deur, die toegang geeft tot eene trap van 124 treden. Daarlangs kan men opgaan tot in het hoofd van het beeld, waar acht menschen op twee banken kunnen plaats nemen, om door de groote openingen, die de oogen uitmaken, een prachtig vergezicht over den omtrek te genieten.

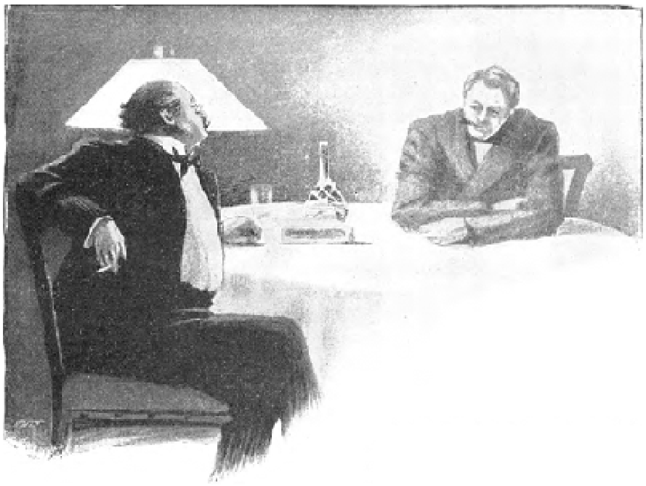

Von Wagener beweerde dat een behoorlijk ingerichte ballon een maand of een jaar in de lucht kon blijven zweven.

Een wetenschappelijke ballon.
Door W.L. Alden.
Met twee gravuren.

‘Gij hebt groot gelijk, mijnheer!’ merkte de kolonel op, in antwoord op een vraag van den jongen Thompson.

‘Ik ben dikwijls in den loop van mijn leven er benauwd aan toe geweest. Een man kan geen vijftig of zestig jaar lang door een bezig leven drentelen zonder nu en dan in heel kritieke gevallen te komen. Maar waar ik ook zijn moge, zoo lang ik op vasten grond sta, houd ik mij zelf er voor in staat mij uit bijna alle mogelijke moeilijkheden te redden. 't Is alleen wanneer men mij aan boord brengt van een schip of een ballon, dat ik mijn zelfvertrouwen begin te verliezen. Van ballons sprekende, wil ik u hier, als u er niets tegen heeft een avontuurtje vertellen dat mij overkwam, den eenigen keer dat ik dwaas genoeg was mij zelf aan de lucht toe te vertrouwen.

‘Eens kwam bij mij aan huis in Berlinopolisville een kerel met een aanbeveling-brief van Sam Kendal, die schermmeester was in het ‘Hail Columbia-circus,’ toen ik eigenaar en directeur van die inrichting was. Sam was een van mijn beste vrienden en dus kon een vriend van hem rekenen op een hartelijk welkom in mijn huis.

‘Professor Montgomery, zoo heette Sam's vriend, was een klein mannetje met vastberaden uiterlijk, dien men op het eerste gezicht zou aanzien voor een worstelaar, maar die later bleek een aëronaut te zijn.

‘'t Is wonderlijk dat iedere man, wiens betrekking het is met een ballon op te stijgen, zich zelf professor noemt, terwijl een mijnwerker, die onder de aarde daalt er niet aan denkt zich zoo te betitelen.

‘In den brief van Sam stond niet dat professor Montgomery een luchtreiziger was, en ik meende dat hij een echte universiteitsprofessor was, die er uitzag als een worstelaar omdat hij voetbal en andere athletische spelen aan de studenten leerde.

‘Toen hij dus mijn uitnoodiging aannam om bij mij te komen dineeren, zond ik een boodschap naar mijn ouden vriend professor Von Wagener, de groote specialiteit

in electrisch licht, om bij ons te komen, in de meening dat de twee professoren goed gezelschap voor elkander zouden zijn.

'Nu gebeurde het dat Von Wagener, die belang stelde in alles wat wetenschappelijk en nutteloos was, zich verbazend interesseerde voor ballons en in plaats van teleurgesteld te zijn, dat Montgomery een domoor was, die geen tien woorden zuiver taalkundig kon spreken, was hij verrukt te bevinden dat de man een practisch aëronaut bleek te zijn. De twee gingen aan het praten en er kwam geen einde aan de ballons.

'Von Wagener beweerde dat hij in een behoorlijk ingerichte ballon een maand of een jaar achter elkander in de lucht kon blijven zweven, en toen Montgomery beweerde dat het onmogelijk was, verzocht Von Wagener hem uit te leggen waarom niet?

'Dat is eenvoudig genoeg,' zeide de luchtreiziger, 'als uw ballon opgaat en in ijler lucht komt, zet het gas zich uit en ontsnapt uit de klep. Zelfs als het niet ontsnapte, zou het altijd lekken door de zijde of het katoen of van wat voor stof de ballon gemaakt is. Dat is de reden waarom u slechts een paar uren boven kan blijven. Niemand is in staat ooit een ballon te maken die geen gas kan verliezen en niemand ook zal dien uitvinden, want 't is niet mogelijk.'

'Als ik een ballon maak die onmogelijk een enkele kubieke duim gas kan laten ontsnappen, wilt gij dan met mij opstijgen en het sturen der machine op u nemen?' vroeg Von Wagener.

'U kan wedden waarom u wil,' zeide de andere. 'Er zou zeker een eindeloos fortuin steken in zoo'n ballon. Maar waartoe dient het er over te praten? Het kan niet bestaan, en gij zult het ondervinden als ge u neerzet om een gas-dichten ballon uit te vinden.'

'De slotsom was, dat Von Wagener zich aan het werk begaf en een ballon maakte, waarvan ik zelf zien kon, dat hij aan alle vereischten voldeed. De hoofdballon was een bol van aluminium en daarboven bevond zich een zak van dik caoutchouc, met den ballon correspondeerende door een automatische klep. Het idee was dat de bol juist genoeg gas zou bevatten om den ballon op een hoogte van twee honderd voet boven de aarde zwevend te houden. Wanneer hij op deze hoogte kwam, had de luchtreiziger niets anders te doen dan een groote spirituslamp aan te steken, die het gas in den bol zou verhitten en verder doen uitzetten. Zoodra het zich tot een zekere hoogte had uitgezet, zou het in den caoutchouc overvloeien en het opstijgend vermogen van den ballon met een derde vermeerderen.

'Natuurlijk zou de ballon dan weer opstijgen en als de luchtreizigers wenschten af te dalen hadden zij, altijd volgens Von Wagener, niets anders te doen dan het licht uit te dooven en den ballon te laten afkoelen. Het was een ontzaggelijk vernuftige uitvinding en Montgomery, die begon met volstrekt geen vertrouwen te stellen in Von Wagener, eindigde met te denken dat hij werkelijk een ballon had uitgevonden die voor goed boven kon blijven.

'Niets kon Von Wagener tevreden stellen dan de belofte dat ik met hem mee zou gaan bij die luchtreis. Ik was er niets fel op, want ik ben heel tevreden met den vasten grond onder mijn voeten, maar daar Von Wagener, een oud vriend, was en evenals alle geleerden zeer geneigd om in allerlei moeilijkheden te geraken als hij geen practisch man bij zich had om op hem te letten, stemde ik er in toe. De opstijging zou op mijn achtererf plaats hebben, waar wij buiten het gezicht zouden zijn van mevrouw Von Wagener en het groote publiek.

'De machine werd, toen het donker was, naar mijn huis overgebracht, en den volgenden morgen, toen wij gereed waren te vertrekken, wist niemand iets van ons plan.

'Het verbaasde mij, te merken, dat Von Wagener de opstijgende kracht van den ballon zoo nauwkeurig had berekend dat hij wist welke vracht hij dragen kon om zoo als hij bedoelde een paar honderd voet boven de aarde te rijzen en daar te blijven stilstaan. Bijgevolg moesten wij alle drie gewogen worden en wij hadden wel twee uren noodig om het gewicht der voorwerpen in onze zakken te verminderen of ons gewicht te vermeerderen door zakjes zand, totdat eindelijk Von Wagener tevreden was omdat het geheele gewicht der machine, met ons en onze instrumenten nauwkeurig zooveel bedroeg als wat hij berekend had. Toen begon het vullen van

onzen ballon met zuiver watergas, op de plaats zelf gemaakt, en het werd middag, vóór dat wij klaar waren en konden opstijgen.

'De ballon ging langzaam en zachtjes op, en toen hij zoowat de hoogte had bereikt van den kerktoren, hield hij op met rijzen en bleef volmaakt kalm.

'Daar blies geen ademtochtje van wind, zoodat er niet de minste trek was en het ding scheen daar rustig te willen blijven tot dat de wind zou opsteken.

'De professor was erg in zijn schik, en ik verbeeldde mij dat ook Montgomery tevreden had moeten zijn, omdat de uitvinding zoo goed gelukt was, maar hij scheen niet erg op zijn gemak en ik vroeg hem dus wat hij op den ballon had aan te merken.

'Het gaat tot zoover heel best,' antwoordde hij, 'maar de moeilijkheid is ons gewicht te behouden. Ik zal meer vertrouwen in de zaak hebben, als het tochtje geëindigd is en niemand van ons er bij is omgekomen. Er is een ding wat ik niet goed vat, en dat is hoe wij weer beneden kunnen komen.'

'Ik beken dat ik vergat hiervoor te zorgen,' zeide Von Wagener, 'maar het zal tijd genoeg zijn daaraan te denken als wij beginnen te dalen.'

'Hij was zoo blijde als een kind en meende zeker te zijn van de toekomst. Intusschen hief hij de spirituslamp omhoog en de ballon begon te stijgen juist zooals hij voorspeld had.

'Wat zegt u daarvan?' vroeg hij aan Montgomery.

'Dat is in orde,' zeide deze, 'hij zal snel genoeg rijzen, maar hij zal van middag niet hooger meer gaan,' en hij blies de lamp uit.

'Von Wagener was razend en vroeg wat Montgomery bedoelde met de lamp uit te blazen.

'Wanneer die lamp brandt, verteert zij spiritus, niet waar? Nu, dat is het gewicht van den ballon verminderen, niet waar? Als u hierheen ziet, zal u merken dat wij altijd opstijgen, en er is geen middel om daar een eind aan te maken.'

'Von Wagener en ik, keken naar buiten en zagen dat wij zoowat eens zoo hoog waren als zooeven. Juist ging de machine weer omhoog en wij konden voelen dat zij aardig steeg.

'Wat is er nu gaande?' vroeg ik.

'Iets heel gewichtigs,' zeide Von Wagener, 'ik heb mijn valsch gebit over boord geworpen.'

'Meer gewicht kwijt,' riep Montgomery, 'had ik geweten dat u valsche tanden had, zoo zou ik mij nooit aan u hebben toevertrouwd. Ik zou geweten hebben dat u ze bij de eerste gelegenheid de beste over boord zou

werpen. Wetenschappelijke mannen kan men niet vertrouwen.'

'Gelooft u werkelijk,' vroeg ik, 'dat de ballon voortgaat met opstijgen?'

'Wij hebben maar één kans! Als er veel dauw valt, kan het misschien opwegen tegen de tanden van den professor en de spiritus, die hij verbrand heeft, en dit is onze eenige kans.'

'Ik wist nu dat ik in een heel moeielijk geval was geraakt en dat ik er een heel lief ding voor zou gegeven hebben om niet met Von Wagener meegegaan te zijn. Ondertusschen was er voorloopig niets te doen dan te wachten op den dauw, dus zetten wij ons neer in het schuitje en wachtten.

'Gelukkig viel er een zware dauw; Montgomery liet ons onze jassen uittrekken en ze buiten ophangen, zoodat zij den dauw konden opvangen, en tegen omstreeks 8 uur bevonden wij, door een stukje vloeipapier uit te werpen, dat wij langzaam zakten. Wij bleven bijna den heelen nacht doorzakken en, toen het morgen werd, zagen wij dat wij 600 voet boven de aarde waren en wegdreven uit het gezicht van Berlinopolisville.

'Von Wagener was zeer opgewonden van blijdschap; hij wrong zijn jas uit en trok ze weer aan.

'Eensklaps begon hij wat te zeggen, wat ik niet goed verstond, daar ik niet bekend ben met wetenschappelijke termen, en op hetzelfde oogenblik ging de ballon weer de hoogte in.

'Verduiveld! Wat heeft die idiote geleerde nu over boord gegooid?' gilde Montgomery.

'Ik had het ongeluk mijn portemonnaie uit mijn jaszak te verliezen,' zeide Von Wagener, 'maar dat is geen excuus voor zulk een onfatsoenlijke taal.'

''t Is uit,' zeide Montgomery, 'nu is 't met ons gedaan. De zon komt dadelijk op, en dan zet het gas zich uit. Kolonel, 't spijt mij dat u van de partij moest zijn, maar ik ben blij dat u geen familievader is.'

''t Zag er zeer bedenkelijk uit. Wij gingen langzaam op, totdat de zon de aluminium-bol had verwarmd, en toen vlogen wij naar de hoogte met een vaart, waarbij wij tegen den middag stellig 20 of 30000 voet hoog zouden zijn. Er was slechts één middel om den ballon te doen dalen, en dat was door het gas uit te laten.

'Daar er echter geen veiligheidsklep was, konden wij het gas niet laten ontsnappen.

'Ik moet het den professor en Montgomery tot hun eer nageven dat zij dappere mannen waren. Montgomery vloekte nu en dan tegen Von Wagener in het bijzonder en tegen de wetenschap in het algemeen, maar dit was zeer natuurlijk onder deze omstandigheden. Von Wagener zat rustig op den bodem van het schuitje, den barometer bestudeerend en aanteekeningen makend, die, zooals hij zeide van oneindige waarde zouden zijn voor de wetenschap in geval dat men ze vond.

'Van de beide mannen had ik het meest te doen met Montgomery, want hij had de liefde voor de wetenschap niet om hem te steunen, zooals bij den professor het geval was.

'Wij gingen altijd hooger. Het gas zette zich uit en vloeide in den elastieken zak, zooals Von Wagener bedoeld had, en als dit gebeurde zouden wij onze vaart verdubbelen.

'Om negen uur 's morgens verloren wij de aarde uit het gezicht, en om elf uur was de lucht zóó dun geworden, dat wij moeite hadden adem te halen.

'Professor von Wagener, wiens longen niet van de sterkste waren, leed meer dan wij, maar hij hield zich staande door wetenschappelijke notitiën te maken, en blijkbaar amuseerde hij zich zoo goed als ooit in zijn leven.

'Montgomery zat rustig, moe als hij geworden was van op den professor te schelden, en niets anders hebbende om zijn geest mede bezig te houden.

'Ik keek naar buiten, toen de loop van mijn revolver, die in mijn broekzak stak, in het netwerk van het schuitje verward raakte en mij op een denkbeeld bracht.

'Kijk eens, Montgomery,' sprak ik, 'ik kan het gas uit den ballon doen ontsnappen, maar wij zullen gevaar loopen dat het zóó snel ontsnapt, dat wij, wanneer het ding barst, in al te snelle vaart dalen.'

'Ik wil dat gevaar loopen. Als gij het gas laat ontsnappen, hebben wij een kans, al is 't ook een kwade, maar, als gij het niet doet, zijn wij dood als Julius Caesar.'

'En wat zegt u, professor?' vroeg ik, want ik wilde niet onberaden handelen.

'Zeker,' zeide de professor, 'zeker, doe uw proefneming, kolonel, ofschoon ik zou verkiezen dat u wachtte totdat wij 27000 voet hoog waren, een hoogte, grooter dan iemand ooit bereikt heeft.'

'Wij zijn hoog genoeg,' zeide Montgomery, 'ik heb nog geen trek bij de engelen aan te landen. Vaste grond is goed genoeg voor mij.'

'In orde,' riep ik, haalde mijn revolver uit en schoot door den aluminium-ballon.

'Natuurlijk ging de kogel er door of het papier was; hij maakte een gat waar hij er inkwam en een ander waar hij er uitging. Dat gaf het gas de keuze om weg te vliegen, van waar het wilde en het nam beide kansen waar.

'In de volgende vijf minuten begon de ballon te zakken, en ik hoopte dat hij veilig het land zou bereiken. Maar Montgomery wist het beter. Hij zakte sneller en sneller hoe meer gas er ontsnapte, en spoedig daalden wij zoo snel alsof de ballon gebarsten was.

'Spoedig kwam de aarde in het gezicht, en de boomen en velden en huizen schenen naar boven te vliegen om ons te ontmoeten.

'Daar waaide een flinke bries toen wij, zooals Montgomery meende, een mijl hoog waren, en zij dreef ons westwaarts naar een groot meer.

'Als wij maar kunnen drijven, totdat wij aan het meer zijn, dan zijn wij gered,' zeide Montgomery, 'Kolonel! gooi alles over boord, wat in het schuitje is.'

'En meteen greep hij alles aan wat zijn handen konden omvatten en ik deed hetzelfde, en voor een minuut of twee regende het instrumenten en allerlei voorwerpen over dat gedeelte van het land.

'Weg met jelui laarzen, jassen, vesten en hoeden,' gilde Montgomery; 'professor als u nog meer draagbare tanden heeft, gooi ze weg. Wij moeten elk onsje gewicht kwijtraken, als wij dat meer willen bereiken.'

'Wij verminderden onze kleederen zooveel wij konden,

Montgomery riep mij toe te springen.

en Von Wagener ging zoo ver zijn glazen oog uit te gooien, daar hij geen tanden meer had om zich van te ontdoen.

'Daarop zaten wij neer en wachtten af wat het einde zou zijn.

'Wij waren misschien een kwart mijl hoog, toen wij boven het meer kwamen, en op de plaats, waar wij terechtkwamen, scheen het water tamelijk diep te zijn.

'Montgomery nam den professor in zijn armen, en zonder hem te vragen of hij er iets tegen had, wierp hij hem er uit. Toen riep hij mij toe er uit te springen, en wij verlieten den ballon zóó plotseling, dat wij alle drie bijna terzelfder tijd in het water terechtkwamen.

'Ik zonk tot den bodem, die naar ik berekende wel 50 mijlen diep was, ofschoon ik later hoorde dat het meer maar 40 voet diepte had. Toen ik boven kwam, zwommen Montgomery en de professor aan land en ik volgde hun voorbeeld. Alle menschen uit de buurt hadden den ballon gezien, en er was reeds een menigte menschen op de been, wachtend om ons te zien landen.

'Dat is heel vervelend,' zei de professor, 'ik kan die menschen toch niet ontmoeten zonder tanden en met één oog. Kolonel, daar drijft de ballon, ik geloof dat wij beter deden er heen te zwemmen en op een gelegenheid te wachten tot dat het donker is.'

‘En ik ga aan land,’ riep Montgomery, ‘en ik zou 't nog doen, al had ik geen ledemaat meer over en al stonden ook alle jonge-juffrouwen-pensionaten van het land op den oever.’

‘Maar toch zag de professor er zoo spookachtig uit, dat de meeste vrouwen en kinderen er niet op gesteld waren ons te bekijken.

‘Wij kwamen kalm aan land, een boer gaf ons droge kleeren, die ons even slecht pasten als een fransch soldaat zijn uniform, en reed ons naar Berlinopolisville, een afstand van 22 mijlen.

‘De professor scheen zoo gelukkig als een jong meisje dat van een picnic terugkeert. Hij deed niets dan praten over zijn ballon en wat 'n geluk het zou wezen als hij een manier kon uitvinden, om hem veilig uit de wolken

naar beneden te krijgen, maar Montgomery was den heelen weg door woedend.

'Hij opende den mond niet, vóór wij aan onze deur waren en toen zeide hij tot den professor dat hij, nog liever dan met een wetenschappelijk man in een ballon op te stijgen, zijn zakken met dynamiet wilde vullen en dan een politieagent roepen om hem gevangen te nemen.

'Daarna groette hij mij en ging heen, vloekend op een wijze, heel ongeschikt om na te vertellen.

'Ik heb hem nooit meer gezien of iets van hem gehoord.'

Montenegro.
Met vijf afbeeldingen.

Alles in Montenegro wordt verklaard door de geschiedenis van het land. Het woeste schouwspel zijner bergen, de trots zijner inwoners, hun armoede, dat alles

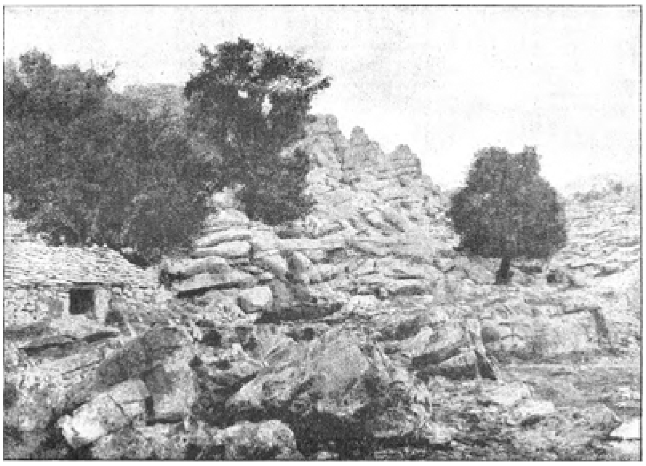

Montenegrijnsch landschap.

is het logische gevolg van den oorsprong van dit zonderlinge volk.

Toen de Turken in het begin der XVIde eeuw zich meester maakten van het Balkansche Schiereiland, weigerden eenige dappere en vaderlandslievende Serviërs zich te onderwerpen en kozen liever de verbanning.

Maar waar zich te verschuilen voor den Turk? Zij kozen een verlaten, ellendig land, dat de begeerlijkheid van den veroveraar niet kon opwekken en vooral geheel ontoegankelijk was.

Zoo werd Montenegro - de Zwarte Berg - gesticht, en deze oorsprong helpt ons, alle eigenaardigheden van het land te leeren kennen.

Als de reiziger bij Cattaro in het land komt, ziet hij achter het aardige stadje zich een hoogen, steilen berg verheffen, waaroverheen een soort van geitenwegje kronkelt, versperd door rollende steenen, door de wateren der lente daarop gestapeld. Deze zoogenaamde weg staat bekend als de ladders van Cattaro, maar een echte ladder zou veel beter beklimbaar zijn.

Het feit, dat men daarop een biljart heeft gebracht (60 mannen hielpen daarbij), gaat voor een wonderbaar feit door, in 40 jaren niet uitgewischt uit het geheugen van het volk.

Deze onmogelijke weg dan, waarvan men zich geen denkbeeld kan vormen, als men dien niet zelf heeft afgelegd, is het eenige toegangsmiddel, dat Montenegro bezat vóór 1880. Waarom?

De vluchtelingen hadden, om aan de almacht der Turken te ontkomen, een ontoegankelijk oord noodig. Ieder zal moeten erkennen, dat zij niet beter konden kiezen.

Laat ons nu dezen nieuwen, bewonderenswaardig aangelegden weg oprijden. Eerst werpen wij een blik op het verrukkelijke panorama, gevormd door de monden van Cattaro, en dringen daarna dan in het land door.

Wij zien er niets dan steenen. Ontzaglijke bergen

van donkergrijzen, kalkachtigen steen, die de natuur in kolossale blokken heeft gehouwen, zoodat deze bergen gebouwd schijnen door handige cyclopen. 't Is, of men een wonderbare, naïeve architectuur ziet, die herinnert aan den bouw der Hindoesche tempels. Het heele landschap gelijkt in Montenegro op bouwvallen van kasteelen.

In den winter is dat alles bedekt met sneeuw. De sneeuw bereikt in Cettinje gewoonlijk twee manshoogten en nog meer. Als de lentezon deze enorme massa smelt, dan maakt het water tusschen deze rotsen gleuven, die hoe langer hoe breeder worden en waaruit een helder licht omhoog stijgt.

Verder graaft het hier en daar groote, ronde kuilen, waarin zich een weinig zwarte aarde vastzet. Men haast zich deze kleine, ronde velden te bebouwen, waarvan de meesten een doorsnede hebben van eenige meters en slechts weinige een halve hectare breed zijn.

Men zaait er gewoonlijk maïs of aardappelen, en het zijn deze kleine oasen, verstrooid in de rotsenwoestijn, die de bevolking van Montenegro voeden. De grond is er zoo schaarsch, dat de landman elken duim daarvan benuttigt.

Tusschen de groote, vierkante steenblokken, die opeengestapeld het Montenegrijnsche landschap vormen, groeien hier en daar eenige, dikwijls zeer geurige grassoorten en zelfs eenige struiken. Het zijn olijven en eiken; andere gewassen zijn zeldzaam.

Men laat er schapen en ook geiten los, die er vrij wel hun onderhoud vinden; de geiten en de menschen vernielen echter de boomen. Wat de geit gespaard heeft, hakt de boer om, ten einde zich een weinig hout te verschaffen. Men zegt, dat Montenegro vroeger bedekt was met wouden en dat de Turken die verbrand hebben. Als dit waar is, zijn de Montenegrijnen even schuldig, want zij beletten de boomen opnieuw te groeien.

De kerkgoederen

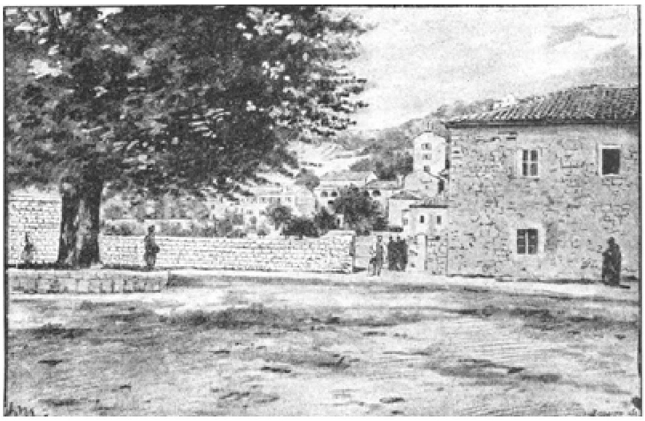

De vorst verlaat het Regeeringspaleis.

zijn sedert eenige jaren gewaarborgd tegen de geiten en de menschen; reeds worden de rotsen, die er toe behooren, omsluierd door eenig groen, dat mettertijd zonder twijfel in mooie bosschen zal veranderen.

Maar, tusschen Cattaro en Cettinje en verder nog, ziet men niets anders dan rotsen en rotsen en nog eens rotsen, vierkant op elkander gestapeld en reusachtige bouwvallen van forten vormend.

Buiten den zeer fraaien rijweg - de eenige in het geheele vorstendom - zijn er slechts smalle voetpaden, waarover alleen een Montenegrijn en (maar niet altijd) zijn bewonderenswaardig paard kunnen klauteren.

Een arm, ontoegankelijk land, dat geen veroveraar wilde of kon bezitten, ziedaar wat de moedige vluchtelingen noodig hadden. Men heeft door deze korte beschrijving kunnen nagaan, dat Montenegro hun alles bood, wat zij verlangden.

Verder hadden zij een sterke militaire macht noodig en een diepe godsdienstige overtuiging. Vandaar de groote gehechtheid der Montenegrijnen aan den orthodoxen godsdienst. Hun priesters waren soldaten als de andere mannen, en tot in den laatsten tijd waren zij zelfs in vredestijd gewapend met pistolen, dolken en sabels.

De vorsten waren tegelijk generaals en bisschoppen, en, daar de orthodoxe bisschoppen tot de orde der monniken behoorden en dus ongetrouwd waren, ging de kroon van oom op neef over. De voorganger van den tegenwoordigen vorst brak met deze gewoonten; hij stond zijn geestelijk gezag af aan een metropolitaan en was de eerste vorst van Montenegro, die mocht trouwen.

Cettinje, of liever het klooster van Cettinje, is het eenige punt van Montenegro, waarvan de Turken zich nooit konden meester maken, zelfs ten koste van groote offers.

De kapel van dit klooster staat in bijzondere vereering; daar zijn de graven der vorstelijke familie. Deze kapel is eenigermate het hart van Montenegro; daarom misschien is Cettinje, een ellendig dorp, dat tegenwoordig nog geen 1000 inwoners telt, de hoofdstad geworden.

Wonderlijk hoofdstadje, dat twintig jaar geleden slechts uit eenige hutten bestond en thans gelijkt op een zeer arm provinciestadje, en toch is uit dit ellendige dorpje de geheele Oostersche quaestie voortgekomen. Daar hebben de Servische, Bosnische en Herzegowijnsche opstandelingen zich vereenigd om het wacht-

woord van Rusland te ontvangen. Montenegro is het punt, van waar Rusland in het Turksche rijk gedrongen is om het te vernielen en te versnipperen.

Cettinje, dit hoopje krotten rondom een oud klooster, heeft in de geschiedenis onzer 19de eeuw een rol gespeeld, gelijk aan die onzer grootste en schitterendste hoofdsteden.

De Montenegrijnen zijn vóór alles soldaten. Zij beginnen reeds in hun kindsheid te dienen en blijven hun leven lang soldaat. De militaire uniform verschilt niet van de gewone kleeding. Zelfs de minste man gaat niet uit zonder een pistool in den gordel, en dikwijls draagt hij ook nog andere wapenen: een geweer, een sabel, een dolk. 't Is eigenlijk het eenige wat hij zich verwaardigt te dragen, want hij werkt heel weinig en laat alle zware werkzaamheden over aan de vrouw, een ongelukkig schepsel, dat men altijd ziet zwoegen, den rug gebogen onder een zware vracht hout of op haar hoofd een zwaren emmer dragend met water of andere lasten, terwijl de man in zijn schitterende kleeren (die hij trouwens tot op den draad verslijt), het pistool in den gordel en het geweer op schouder, majestueus voor haar uitgaat met hangende armen.

Niet alleen moet de vrouw voor het huishouden zorgen, maar ook den grond bebouwen, ja, zelfs den ploeg voorttrekken.

De mannen meenen dat zij soldaten zijn en dat elk ander ambt berieden hun waardigheid is.

Het is een zeer schoon ras. De mannen zijn van een zeer lange gestalte en hebben een fiere, trotsche houding. De kleinsten onder lien zijn nog 1.65 M. tot 1.70 lang; dus bereiken zij een zeer hooge gemiddelde lengte; hun haren zijn zwart en niet erg gekruld, de neus is gewoonlijk gebogen - vooral bij de vrouwen -, hun wangbeenderen vooruitstekend, hun uitdrukking altijd ernstig en waardig. Zij zijn veel schooner dan de Bosniërs, van wie zij toch afstammen, maar weer verklaart de geschiedenis dit feit. Hun voorouders immers waren de dapperste en hoogmoedigste onder de Serviërs, die zich zelf tot de verbanning en de armoede veroordeelden, liever dan zich te buigen onder het Muzelmansche juk.

Er is slechts één type in Montenegro; alle inwoners lijken op elkander; er zijn er nauwelijks 200000 in het heele vorstendom. De joden zelfs dringen niet in hun land door, misschien omdat het zoo arm is en er geen handel wordt gedreven; ieder dorp voorziet in zijn eigen behoeften.

De Montenegrijnen zijn zeer behendig in alle lichaamsoefeningen; geen wonder ook, zij leeren reeds van jongs af snel loopen, springen, klauteren. Dit is ook alweer een noodzakelijkheid, hun opgelegd door de eindelooze oorlogen met de Turken. Geen Ottomanisch leger, hoe talrijk ook, kon hen aantasten; zij ontvluchtten steeds met een waarlijk wonderbare vlugheid.

De vrouwen, die het zware werk verrichten, worden beschouwd als een soort middendier, tusschen den mensch en het lastdier; zij zijn zich bewust van haar minderheid en maken naast haar majestueuze, statige mannen een treurig figuur. Gebogen door het werk, afgemat door het moederschap, slecht gekleed, maken zij op den reiziger een droevigen indruk.

Toch zijn het dappere vrouwen, die haar mannen in oorlogstijden groote diensten bewijzen. Zij brachten haar mannen langs de geheimste paden van de bergen levensmiddelen en krijgsvoorraad, maar de mannen weten er haar geen dank voor. Zij nemen haar diensten aan, als iets dat hun van rechtswege toekomt.

Het huis van een Montenegrijnschen boer bestaat uit een enkele kamer; de vier muren zijn natuurlijk van steen gebouwd. Het dak is van maïsstroo; er zijn een of twee zeer kleine vensters in, zonder ruiten; 's winters stopt men de gaten met stroo dicht. De eenige deur is zeer slecht gesloten. Wij kunnen er zonder vrees aankloppen, want het volk is zeer gastvrij en wij worden er stellig goed ontvangen.

Inderdaad werpt de vrouw, die ons opendoet, zich op onze handen om ze te kussen en spreekt eenige woorden uit, van welkom zeker. Dan wijst ze ons een zeer lage zitplaats aan, dicht bij den haard. Als de man er is, groet hij ons op militaire wijze met den grootsten ernst. Een oogenblik later, zelfs als het gezin zeer arm is, biedt de vrouw ons een kop koffie aan, op zijn Turksch gezet en dus zeer goed. De eenige kamer is zwart van rook; de inventaris der meubels is spoedig opgemaakt. Een geweer hangt aan den muur en een groote kookketel boven den haard; de rook stijgt zonder schoorsteen omhoog door een gat in het dak. In de kamer zijn nog twee of drie bedden op een paar kruiselings geplaatste dikke, ongezaagde boomstaken. Men slaapt met z'n tweeën of drieën in deze bedden. Verder nog een paar lage bankjes en eenige spaden en harken. Dat is 't heele meubilair. Een zeker aantal schaapsvellen, droog en hard als hout, zijn in een hoek van het vertrek opgestapeld. Zij zijn bestemd om verkocht te worden en een weinig geld aan het arme gezin te bezorgen. Overigens valt er weinig te koopen, want hij trekt uit zijn veld en zijn kudde alles, wat hij noodig heeft om te bestaan. Bijna alle vrouwen spinnen, en vele weven zelfs op zeer primitieve weefgetouwen alle stoffen, die zij noodig hebben.

Toch voeden zij zich zeer goed, zelfs de armste boer van Cettinje eet bijna alle dagen, die geen vastendagen zijn, vleesch. Een pond schapenvleesch kost in den goedkoopen tijd slechts 27 kreutzers, omstreeks 30 cent. Daarbij veel groenten, vooral aardappelen met varkensvet gebakken, melk en eindelijk maïsbrood. Daarbij drinkt men veel koffie; dat is dus voor arme menschen een zeer degelijk voedsel.

De Montenegrijnen missen alle comfort, maar zij voeden zich goed, vandaar zeker ook hun fraaie houding en hun lichaamskracht.

Het land bezit echter, hoewel het zeer arm is, vele nog niet geëxploiteerde rijkdommen. De rivieren bijv. zijn zeer vischrijk, maar men vischt er weinig in. Het oosten van het land bevat, in de Albanische streken, die in 1880 zijn geannexeerd, vele bosschen. Eenige schijnen tamelijk vruchtbaar, er wordt toch nauwelijks iets verbouwd.

Het eergevoel schijnt het overheerschende

Jonge Montenegrijn.

gevoel te zijn van de Montenegrijnen. Het wonderlijkste soort van gevangenis vindt men daarom zeker in Cettinje. 't Is een publiek plein, open voor ieder, waarop de gevangenen wandelen, praten en rooken; het eenige verschil is, dat zij geen pistolen dragen.

'Maar waarom vluchten zij niet?' vraagt de vreemdeling verbaasd. 'Wie belet het hun?'

'Niemand! Maar waar wilt gij dat zij gaan? En waarom zouden zij vluchten? Als er een ontsnapt, dan zetten de andere gevangenen hem dadelijk na, en zij hebben hem dadelijk weer.'

Hun eenige straf is, dat zij beroofd zijn van hun pistolen. En zij treft hen diep, want deze veroordeelden zijn mannen van eer.

Het zijn geen dieven - diefstal is in Montenegro zoo goed als onbekend -, maar moordenaars. Men begrijpt, dat, waar men gewoon is altijd wapens te dragen, sommigen toegeven aan de verzoeking om ze te gebruiken.

Naar de zwaarte van het misdrijf veroordeelt men den schuldige òf tot gevangenschap op de boven aangegeven wijze, òf om de handen aan elkander geketend te hebben; verder laat men hen vrij ronddwalen. Eindelijk, in de ergste gevallen, veroordeelt men den schuldige om gefusilleerd

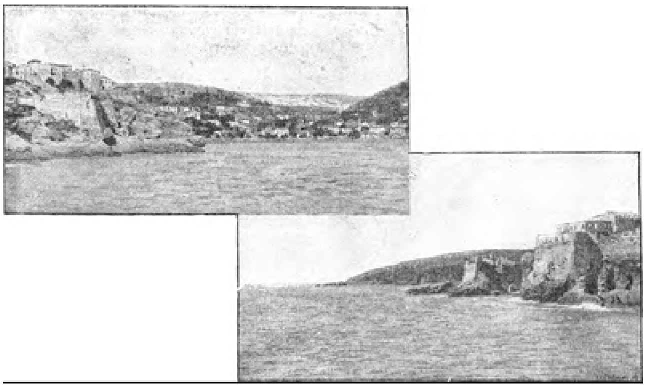

Dulcigno.

te worden. Dit gebeurt één-oftweemaal in het jaar.

Zij sterven moedig, hun schuld erkennend en hun laatste woorden zijn dikwijls:

'Leven de rechters, die mij veroordeelden!'

'Leve de vorst, die het vonnis bekrachtigde!'

'Leve het vaderland!'

De vrouwen worden ook nooit wegens diefstal veroordeeld; het meest wegens kindermoord. Er is geen voorbeeld, dat een vrouw gefusilleerd werd. Een Montenegrijn zou zich onteerd achten, als hij zijn geweer gebruikte om het op een vrouw af te vuren. Zijn wapens zijn bestemd voor edeler wild.

Het aristocratische bestuur is ook een rechtstreeksch uitvloeisel van de geschiedenis van Montenegro. Niemand komt in verzet tegen de bevelen van den vorst. Er is niets wat van nabij of van verre op een parlement gelijkt. De vorst maakt de wetten en, daar hij de opperste rechter is, kan hij ze toepassen hoe en wanneer het hem behaagt.

Bijna iederen dag gaat hij zitten onder een grooten olm, die bij zijn zoogenaamd paleis groeit, en patriarchaal, evenals de heilige Lodewijk, oefent hij daar het recht uit in hoogste instantie.

Men roemt zeer zijn scherpzinnigheid en de behendigheid, waarmede hij de meest netelige zaken weet te ontwarren. Hij zal over eenige jaren een zware taak te vervullen hebben. De historische rol van Montenegro, zoo belangrijk in zijn verleden, is nog niet geëindigd. Het kleine land blijft het bolwerk tegen de Turksche heerschappij, zoolang het moeilijke Oostersche vraagstuk niet opgelost is.

De beste wieg.

Een allerliefst landelijk tafereel! Een moeder wil haar jongsten lieveling de versterkende buitenlucht doen genieten; waaraan zal zij hem beter toevertrouwen dan aan een wel wat primitieve hangmat, waarbij de wind of het andere broertje aan het wiegetouw trekt?

De Spaansche schilder Sorella Y Bastida had slechts weinig gegevens noodig om dit hoogst aantrekkelijke tafereel te schilderen; hij is een der meest geachte leden van de jongere Spaansche schilderschool.

Het geheim van zijn kunst is zeer eenvoudig en bestaat daarin, dat hij de natuur getrouw afbeeldt, wel is waar, maar haar tevens op recht aangename wijze idealiseert.

Te zwaar.
Door Alan Saint Aubyn. (*Vervolg van blz.* 251.)

IX.

Lucy zag Pamela Gwatkin maar eens dien dag, en dat was onder het diner. Zij zag haar alleen uit de verte, zittende aan de hooge tafel bij de leeraressen, onder wie eenmaal haar plaats ook zou zijn.

Lucy zag haar met een gevoel van ontzag aan, zooals zij tusschen al deze groote geesten haar kruisbessentaart

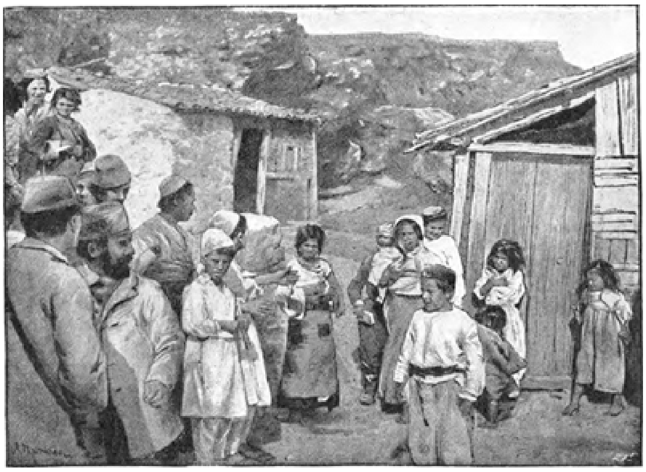

Montenegro: Typen van Tziganen van Podgoritza.

at. De tegenwoordigheid van zooveel geleerdheid zou haar den eetlust hebben benomen; haar oom benam haar den eetlust niet - die sprak altijd over heel gewone dingen, maar hier had men het altijd over hoogere philosophie, letterkunde, wetenschap. Eens in de week had er een politieke samenkomst plaats, een soort zitting van het Parlement - een voorproefje van wat het eens zou zijn in den gelukkigen tijd, als de leiding der staatszaken aan vrouwen was toevertrouwd. Pamela Gwatkin was de Leider der regeeringspartij, Anna Crewe Secretaris van Koloniën en Maria Stubbs Kanselier van de Schatkist.

Lucy stelde niet veel belang in het debat en zat rustig te breien aan haar kous, terwijl de groote staatszaken werden behandeld.

't Bleek helder als de dag, dat het zwakke mannengeslacht lang genoeg de wereld verkeerd had geregeerd; nu zou het anders worden, nu de vrouwen tot rijpheid waren gekomen en niets liever verlangden dan de leiding der hooge belangen in handen te nemen.

Er waren twee hoogst gewichtige wetsontwerpen in behandeling gekomen, n.l. dat de rechterlijke loopbaan en de kerk geopend zouden worden voor vrouwen.

Met een overstelpende meerderheid werden beide ontwerpen aangenomen, de dwaze, kleine Lucy stemde in de minderheid; daar waren geen twaalf meisjes in Newnham, die zich zoo bekrompen toonden, en van deze twaalf werd er verteld, dat er vijf verloofd waren met predikanten of advocaten.

De meisjes gingen in de meest opgewekte stemming naar haar kamers terug; eenige zongen brokstukken van liedjes en grepen elkander om het midden, terwijl zij door

de gangen holden. 't Was ook geen kleinigheid, Balie en Kerk geopend voor elk soort van talent, en stellig zouden vele meisjes van avond reeds beginnen met een preek op te schrijven of het wetboek te bestudeeren

Lucy ging alleen naar haar kamer terug en dacht juist hoe welkom 't haar zou wezen als de ‘Kanselier der Schatkist’ haar een kopje thee bracht, zooals zij

wel eens meer deed; er werd geklopt, maar het was de kanselier niet die binnenkwam, doch een veel grooter personage: de 'Leider' in hoogsteigen persoon.

'Wel,' zeide zij binnenkomend, nadat zij de deur achter zich had gesloten. 'Wel?'

Zij was zeer onverwacht binnengekomen en Lucy's hoofd was zoo vol van de motie van dien avond - deze parlementszitting was zoo iets nieuws voor haar en zij had het zoo in ernst opgenomen - dat zij eerst niet begrijpen kon, wat Pamela bedoelde. Haar hoofd was zoo vol van dames-predikanten en vrouwelijke advokaten, dat zij bedremmeld de 'Leider' aankeek.

'Nu,' herhaalde Pamela ongeduldig, 'hoe gaat het hem? Ik zag dadelijk aan je gezicht dat hij niet dood was. Gaat hij vooruit?'

Toen herinnerde Lucy zich de heele zaak.

'O Heer, ja!' antwoordde zij, 'hoe kon ik 't vergeten? Ja, hij gaat vooruit. Hij zal zijn leven danken aan Erik. Erik is zoo lief geweest!'

'Erik heeft niet meer gedaan, dan elk ander zou gedaan hebben,' zeide Pamela koel, 'niet meer dan een vrouw zou doen in zijn plaats.'

'Ik geloof niet dat een vrouw zou hebben k u n n e n doen, wat Erik deed,' en Lucy dacht aan zijn toenaaien van de wond en hoe hij met den armen kerel geworsteld had gedurende den geheelen nacht en twee heele nachten en dagen bij hem had gewaakt en gebeden. Zuster Brannan zou gedaan hebben zooveel als de meeste vrouwen, maar dit alles had zij niet kunnen doen.

'O, je weet niet wat vrouwen doen kunnen,' zeide Pamela, terwijl haar lip even omkrulde, haar lippen waren zoo dun en zoo hard, dat zij van zelf moesten omkrullen. 'Je bent nog maar een nieuweling - als je hier drie jaar geweest zult zijn, dan begrijp je eerst wat een vrouw doen kan. Hij zou zich nooit den hals hebben afgesneden, als hij een vrouw bij zich had gehad.'

'Neen,' zeide Lucy vol vuur, 'daar ben ik zeker van, als een vrouw, die hij liefhad, in zijn nabijheid was geweest. O, als u die smeekende uitdrukking in zijn oogen had gezien, toen ik de natte doeken om zijn hoofd legde. 't Was om van medelijden je hart te breken. Erik zegt dat hij het zeker nog eens zal doen, ten minste dat wij niet moeten ophouden voor hem te bidden. Ik ben zeker dat maar één ding hem beletten zal 't weer te doen.'

'Eén ding alleen,' herhaalde Pamela met iets als minachting in de stem. 'En wat is dit panacee tegen boosheid en dwaasheid? Wat is dit mooie ding, dat hem redden kan van hem zelf.'

'Spreek er zoo lichtzinnig niet over, 't is geen kleinigheid.'

Er waren tranen in Lucy's oogen en in haar stem, terwijl zij dit zeide. Voor haar blik verrees het beeld van dien sterken man, met zijn prachtigen blooten hals en zijn heerlijke gestalte, en die smeekende oogen en zijn angst en walging voor het onzichtbare wezen op zijn kussen. Het medelijden in haar was zoo sterk en zij was diep bewogen.

'Een groote liefde zou hem kunnen redden - de liefde van een goede vrouw. Hij zal groote dingen kunnen doen voor de vrouw, die hij liefheeft, hij zou elk offer voor haar brengen. Ik geloof niet dat iets anders hem redden kan.'

De 'Leider van het Lagerhuis' werd van bleek vuurrood; zij droeg een heel aardig wit kleed van zachte zijdeachtige stof, over haar borst geplooid, en de plooien gingen op en neer terwijl Lucy sprak, alsof zij zwaar ademhaalde.

‘Misschien heeft hij dit wel gedaan ten wille van een vrouw,’ zeide zij bitter. ‘Mannen zijn zoo dwaas, zij zullen alles doen voor een vrouw, zelfs voor onwaardige vrouwen.’

‘Ik weet zeker dat hij het daarom niet gedaan heeft,’ verklaarde Lucy vol vuur. ‘Hij heeft te hard gewerkt en is toen er bij neergevallen. Ik heb thuis gehoord dat hij tien uur per dag werkt en stellig de eerste zal zijn. O, als u wist hoe zij op hem bouwen in Sint Benedict! 't Is geen vrouw - 't is overwerken.’

Pamela glimlachte.

‘Je bent een flinke kampioen, kindlief, maar zorg dat je niet te veel belang stelt in dien dwazen jongen! 't Zal je hinderen in je werken. Je moet je niet vergissen en je medelijden laten verloopen in - liefde.’

Zij hield even stil vóór zij het woord uitsprak, en de kleur kwam weer terug op haar wangen. Zij zag er nu veel liever uit - nu zij sprak over medelijden en - liefde, dan toen zij redeneerde over die hoogst gewichtige wetsontwerpen, die reeds den tijd van twee zittingen hadden ingenomen.

‘O, er is geen idee van, dat hij van mij zal houden,’ zeide Lucy nederig. ‘Hij kan alleen zijn gelijke liefhebben. Niemand anders zou invloed op hem kunnen uitoefenen. Hij zou alleen een koningin onder de vrouwen kunnen beminnen.’

‘Misschien heeft hij zijn koningin reeds gevonden. De meeste mannen hebben haar reeds, vóórdat zij drieentwintig jaar oud zijn.’

De kleur verdween van haar wangen, het koude licht kwam in haar oogen terug, en haar lippen, die een oogenblik te voren zoo zacht trilden, werden weer hard en scherp.

‘Ik zou niet te dikwijls naar de kamers van mijnheer Edgell gaan, als ik je was,’ zeide zij heengaande. ‘De overheden zouden er drukte over maken als zij 't hoorden. Men verwacht niet van ons, weet je, dat wij zonder chaperon een man in zijn kamer bezoeken. Als je nog belang in hem stelt, zal ik wel van Erik hooren hoe 't hem gaat.’

‘Dank u wel,’ zeide Lucy koel, ‘ik zal 't zelf wel kunnen hooren. Ik kan in Sint Benedict alles wat ik verlang te weten komen over de studenten.’

Zij schrikte van zichzelf, dat zij zoo durfde spreken tegen de ‘Leider’. Zij begon haar eigen weg te kiezen sedert zij in Newnham was en verloor haar eerbied voor hooge waardigheden.

X.

Lucy ging niet meer naar Wyatt Edgell's kamer. Zij

ontmoette nu en dan de vriendelijke werkvrouw op de trap als zij naar de kamer ging van professor Colville en hield met haar een fluisterende conferentie.

Edgell was beter, hij was weer op en aan het werk, - heel hard, zeide de vrouw, en werkvrouwen hebben wel verstand van werken. Hij was zoo rustig als ieder ander heer op de trap. Een getuigenis van die zijde is even goed als een college-testimonium.

Als de Senaat der Universiteit eens uit vrouwen zal bestaan, dan zullen de werkvrouwen stellig de getuigschriften mede mogen teekenen.

Den eersten keer dat Lucy Wyatt Edgell terugzag, was het in de college-kapel, veertien dagen nadat zij hem had aangezien voor Pamela's broer. Hij zat op dezelfde plaats en was weinig veranderd; alleen iets bleeker, dacht Lucy, en op dien warmen Meidag had hij een das om zijn hals gewikkeld. Zij kon niet nalaten naar de bank te kijken, waar hij zat, al deed zij ook nog zoo haar best hare oogen ergens anders heen te richten.

De Meester had dien morgen buitengewoon lang werk met het gebed. Hij had het zoovele jaren lang, Zondag na Zondag, in de kapel voorgelezen, maar nooit had hij 't zoo langzaam gedaan als thans. De studenten geeuwden terwijl hij las, en de professoren zagen met ernstige, vragende oogen naar hem op - en de vrouwen naast hem schenen bezorgd, maar Lucy's blikken dwaalden naar de laatste plaats op de bank, terwijl haar lippen fluisterden:

‘Dat het U behagen moge, hen die vallen op te heffen en den Satan onder onze voeten te verpletteren.’

Wyatt Edgell keek op terwijl zij voor hem bad - elken avond en morgen had zij dit gebeden sedert Erik haar gezegd had hoe hij haar gebeden noodig had - en hun oogen ontmoetten elkaar. Lucy bloosde van schaamte. Zij was er zeker van, dat hij in dien snellen blik haar diepste gedachten had gelezen, en keek niet meer op gedurende den dienst.

Eindelijk was het gedaan - het lange, stamelende gebed - de mannen behoefden niet meer rusteloos te zijn, zij zouden het niet langer hooren. De oude gewelven zouden spoedig van een andere stem weergalmen en de zwakke stem ergens anders dat gebed herhalen.

Lucy bleef vandaag niet door de gangen dwalen. Zij haastte zich naar huis en liet nicht Mary en haar tante den Meester steunen.

‘Hoe vind je vandaag je oom?’ vroeg de oude dame aan Lucy, toen zij hem veilig binnen hadden gekregen, hem in een grooten leunstoel lieten zitten en met wat wijn opkwikten.

Er was een tintje van onrust in haar stem, terwijl zij de vraag deed. Lucy had hem in geen week gezien en dus kon zij wel verandering in hem hebben opgemerkt.

‘O, ik vind hem er best uitzien, tante! Hij wandelde zoo flink terug uit de kapel.’

Mevrouw Rae schudde het hoofd; zij was niet gerustgesteld.

‘Wij steunden hem met ons tweeën en mij dunkt dat hij wat zwaar overhing.’

Hij had de arme, goeie ziel bijna ter aarde doen buigen; zij had hem geen tien stappen verder kunnen steunen.

‘Misschien is u zelf vandaag niet heel sterk, tantelief! U ziet zoo bleek; misschien komt de zwakheid van uw kant. Hij leunt altijd zoo zwaar. Ik begrijp niet hoe u en Mary hem kunnen vasthouden?’

‘Misschien is 't zoo, liefje! Ik hoop dat 't zoo is,’ maar de wolk dreef niet weg van het lieve, oude gezicht, ‘ik verbeeldde mij ook dat hij vandaag langzamer dan anders voorlas en dat zijn stem zwak was. Merkte je dat niet op?’

‘O neen, ik vond juist dat hij zoo mooi las. Ik hoorde hem nooit zoo goed lezen als vandaag.’

‘Werkelijk? Dat doet mij plezier. De fout moet dan aan mij zijn. Ik geloof niet dat ik vandaag heel wel ben, maar ik ben blij dat er niets bijzonders is met den Meester. Je zoudt het bepaald hebben opgemerkt, als er iets was, nu je hem in geen week hebt gezien.’

Zij kuste die kleine, leugenachtige Lucy en ging de kamer uit met een blijden glimlach op haar geduldig gezichtje. Zij was zoo gelukkig, de dappere, oude ziel, dat de zwakheid van haar kwam en niet van hem.

Wyatt Edgell ging regelrecht van de kapel naar zijn eigen kamer. Hij ontmoette Erik en zij liepen samen op.

‘Waar heb ik dat meisje vroeger gezien?’ vroeg hij Erik, toen zij in zijn kamer waren.

‘O, je hebt haar in de kapel gezien. 't Is een nichtje of oud-nichtje van den Meester of iets van dien aard,’ antwoordde Erik ontwijkend.

Maar de andere was zoo gauw niet voldaan.

‘Ik heb haar ergens anders gezien, in deze kamer, meen ik. Zij is bij mijn bed geweest - Erik, je hebt haar toch niet ingelaten toen - toen -’

‘Toen je niet heelemaal jezelf was,’ zoo vulde Erik de gaping aan, ‘wat ter wereld kon de nicht van den Meester er toe brengen hier binnen te komen? Wees verstandig en doe zulke gekke vragen niet.’

‘Gek of niet, ik wil hangen als ik haar niet in deze kamer heb gezien, staande, waar jij nu staat. Je kunt mij evengoed de waarheid zeggen, Erik, dat je haar binnenriep en het tooneel liet zien.’

Hij zag er niet uit of hij met zich liet spelen, zooals hij daar stond tegen den schoorsteenmantel geleund, zijn groote handen diep in de zakken gestoken.

‘Beste kerel! Je kunt mij op mijn woord gelooven. Ik riep haar niet in. Ik had evengoed den Meester kunnen binnenroepen.’

‘Had je dat maar gedaan! Ik had dan 't ergste geweten, maar dat het meisje mij zien moest in zoo'n toestand!’

Hij zweeg en zuchtte, twee rechte lijnen kwamen te voorschijn op zijn voorhoofd.

‘Heb ik je dan niet gezegd dat geen levende ziel uit het college, behalve Brannan en ik, in de kamer zijn geweest toen - toen je ziek was?’

‘Ja,’ zeide de andere boos, ‘geen ziel uit het college, maar dit meisje uit Newnham kwam binnen. Ik zag 't in haar oogen en ik wil er een eed op doen.’

Erik kon niet langer zwijgen, Edgell was in geen

stemming om mee te spotten. Hij was een sterke man, hij had Erik op kunnen nemen en naar den anderen kant der kamer werpen, even gemakkelijk als hij het de peluw had gedaan.

'Ga voort!' zeide hij somber, 'en vertel mij alles. Zeg mij waarom dat meisje binnenkwam en wat zij zag. Laat mij precies weten in wat voor poel van vernedering ik gezonken ben.'

Daar was niets aan te doen, Erik moest hem alles vertellen over Lucy's bezoek - haar tweede, niet haar eerste. Dat kon hij niet over zich verkrijgen hem te vertellen hoe Lucy's handen alle sporen der misdaad hadden weggewischt, hoe zij hem geholpen had die open wond toe te naaien.

Erik vertelde reeds genoeg. Zijn hoofd viel op zijn borst en hij geleek het beeld van moedeloosheid. Een moedelooze reus van zes voet, met een groote, breede borst en gespierde, zware ledematen, een prachtig hoofd op een prachtige borst en een hals - blank en fijngevormd als die van eene vrouw. Zijn kin en wangen waren goed geschoren, maar zijn bovenlip bedekte een fijne, dikke knevel, en zijn kort haar krulde aan de punten. Hij droeg het gescheiden in het midden, maar zeer los en golvend. Alles in hem verried kracht en moed - zulk een man kon niet lang gedrukt zijn.

'Dan weet zij het ergste,' zeide hij, 'het allerergste. Daar is anders niets wat zij over mij te hooren kan krijgen. Eén ding kan ik alleen doen met een meisje, dat zooveel van mij afweet. Ik moet haar trouwen, ik zal 't haar vragen - en zij zal mij nemen.'

Zijn somberheid verdween en hij glimlachte weer. Hij zag er onweerstaanbaar uit als hij glimlachte, die glimlach van hem ontwapende de strengste meesters en won de harten van alle werkvrouwen.

'Haar trouwen?' zeide Erik, doodsbleek wordend, 'beste vriend, haast je zoo niet! Denk er eens over na. Zij is geen vrouw voor je, Edgell.'

Wyatt lachte, maar Erik bleef ernstig kijken.

'Wil jij me eens vertellen, Erik, wat voor soort vrouw ik hebben moet?'

'Och! spot niet met zulke ernstige dingen. Zij is een meisje, wier hart breken zou voor een man. Ik zou het hare niet willen breken, als ik jou was.'

'Misschien zal zij 't mijne breken,' zeide Edgell droog en ging aan tafel zijn lunch eten.

't Zag er smakelijk uit, versche zalm en komkommer in het zuur - en Edgell at met den gezonden eetlust van iemand, die in lang niet zulke lekkere dingen heeft mogen eten.

De zalm werd gevolgd door een kuikentje en ham, die hij met evenveel smaak verorberde. Zijn grootste eetlust was voorbij, toen hij de gelei als dessert proefde.

'Ik belief dat goed niet,' zeide hij en schoof zijn glas in de richting der wijnflesch.

'Mij dunkt dat je niet meer moest nemen,' zeide Erik, 'je hebt reeds vier glazen gehad. Wil je spuitwater?'

'Ik zou je danken,' antwoordde de andere barsch, 'of je moest er cognac in doen. Ik geloof bepaald, dat die komkommer niet voor mij deugt, ik heb in geen eeuw van dat goed gegeten en 't bekwam mij altijd slecht.'

Erik stond op en maakte een kast open; hij haalde er een flesch uit, meer dan half vol met cognac, goot er heel weinig van in een glas en vulde het aan met seltzerwater. Hij zette de flesch weer in de kast, stak den sleutel in zijn zak en wilde heengaan.

Zondags vervulde hij des middags altijd een predikbeurt ergens buiten en had daarom haast om weg te komen.

‘Ik wou dat je dien sleutel hier liet,’ riep Edgell hem na, ‘die vervloekte komkommer of die zoute zalm heeft mij bezwaard. Ik kon den sleutel noodig hebben vóór je terug bent!’

Erik nam met tegenzin den sleutel uit zijn zak en legde hem op den schoorsteen.

‘Zul je voorzichtig zijn, vriend?’ vroeg hij. ‘Bedenk je toch...’

‘Dat gezeur -’ riep de andere boos, ‘denk je dat ik zoo'n gek ben?’

Erik ging heen en sloot de deur. Toen hij twee uren later terugkwam, stond de cognacflesch leeg op tafel en lag Edgell zwaar op den vloer te snurken.

't Was alles de schuld geweest van die vervloekte komkommer en die zoute zalm.

XI.

Die leugenachtige kleine Lucy was ondanks al haar verzekeringen een beetje ongerust over haar oom. Hij had haast niets gegeten en stond vroeger van tafel op dan anders, en in plaats van zijn gewoon slaapje te doen, bleef hij den heelen middag met Lucy praten over den ouden tijd. Zijn geheugen was buitengewoon helder over oude dingen, o zoo oud, bijna een halve eeuw vóór zij geboren was - en hij sprak er van of liet gisteren was gebeurd, allerlei kleinigheden uit zijn jeugd; zijn denkbeelden waren erg ouderwetsch. De wereld was zoo vooruit gegaan terwijl hij in zijn armstoel zat en de gebeden voorlas in de kapel. Lucy moest onwillekeurig denken aan de geleerde vrouwen in Newnham - hoe heel anders zij dachten en spraken als haar oom, maar haar ongerustheid nam de overhand, en toen zij den volgenden dag bij professor Colville les nam, kon zij over niets anders praten dan over haar oom.

Ook de professor was ongerust; hij vond den Meester veranderd, en zoodra de les uit was, ging hij hem met haar bezoeken. Hij was vandaag erg zwak, maar hij zat toch in den tuin op zijn lievelingsplekje, onder een kastanjeboom - een zonnig plaatsje in den winter, een beschaduwd in den zomer. De tuin was nu vol zonneglans, de seringen bloeiden, de goudenregen schitterde en de meidoorn was wit van bloesem. Alles bloeide en geurde op dezen voorjaarsdag.

De professor geleidde hem naar zijn zitplaats. Hij merkte op hoe zwaar hij op hem leunde, terwijl hij zwakjes door het gras strompelde. Hij zou een vrouw onder zijn gewicht hebben neergedrukt. De vrouw van

DE BESTE WIEG. Naar Sorella Y Bastida. (Zie blz. 276.)

den Meester kwam ook en ging naast hem zitten, en Lucy wandelde met den professor langs de beschaduwde kronkelende paden onder de boomen. De boomen waren oud en krom, de perken vol ouderwetsche bloemen, er was hier niets jongs.

Terwijl professor Colville naast Lucy liep, dacht hij na hoe hij hier langzamerhand alles zou veranderen. Hij zou die nutteloze oude boomen laten omhakken en het grasperk laten inrichten voor lawn-tennis. Niets kon beter zijn voor Lucy dan tennis, en zij kon haar vriendinnen uit Newnham inviteeren. In plaats van die perken zou hij rozenstruiken laten planten, de beste en nieuwste soorten, en die gemeene koolstronken in den hoek en dat armzalige klimop, hij zou 't alles opruimen. Er waren veel verbeteringen te maken; 't was jammer dat hij er niet dadelijk mee kon beginnen, en de vervallen gedaante ziende onder den kastanjeboom, begreep hij dat de dag niet ver af was, waarop zij geheel zou verdwijnen.

Er was voor hem niets aandoenlijks in de groep - hij had zoo lang gewacht; als hij nog langer wachten moest, zou hij zelf oud, zwak en grijs worden als de Meester.

Lucy, die ook naar hen zag, werd er wel door aangedaan; dat teedere tafereel van twee dappere, geduldige oude zielen, hand in hand zittende in het kalme avonduur van hun leven, ontroerde haar. Dat was een liefde, waarvan Lucy niets wist - een liefde, die alle stormen des levens had weerstaan en nog helder brandde bij haar naderend einde. Rijkdom, eer en geleerdheid, waren daarbij vergeleken niets. Dit alles was nog van den Meester, maar hij zou dat moeten verlaten, alleen liefde bleef bij hem.

Lucy bracht het niet onder woorden, maar het trof haar, en vreemd genoeg rees voor haar geest de man, die op de laatste bank der kapel zat en gezien had, dat zij naar hem keek. 't Was heel belachelijk op zoo'n oogenblik aan Wyatt Edgell te denken, niets herinnerde haar immers aan hem.

Daar stond een oude, ongebruikte broeikas in een der hoeken van den tuin, waarin de laatste jaren niets had gegroeid; het houtwerk was verrot en vervallen, een verwaarloosde wijnrank hing over het dak. Colville opende de deur in het voorbijgaan en keek naar binnen.

‘Dit moet verbouwd worden,’ zeide hij, hardop denkend, ‘u zal graag een broeikas willen hebben. Wij moeten er wat varens en palmen en bladplanten in plaatsen. Houdt u van bladplanten?’

‘Niet veel,’ antwoordde Lucy, niet begrijpende waarom hij haar zoo'n vraag deed. ‘Ik houd van bloemen en geef niets om bladeren. Ik vrees dat ik een heel gewonen smaak heb. Ik houd van geraniums en rozen en camelia's.’

‘U kan er zooveel van hebben als u verkiest,’ zeide hij, ‘u kan 't heele jaar geraniums in bloei hebben.’

Hij sloot de deur en zij wandelden te zamen het pad af, terwijl Lucy zich afvroeg wat hij bedoelde. Het was de moeite niet waard de oude broeikas te herstellen en met bloemen te vullen, daar zij toch de volgende lente niet meer hier zou zijn.

Zij ontmoette nicht Mary die hen tegemoet kwam. Zij zag er wat bleek en moê uit in den zonneschijn, en zij had een heel leelijken tuinhoed op, dien geen meid zou willen dragen.

De professor had nooit eerder opgemerkt hoe grijs haar haar was en hoeveel ganzepooten om haar oogen lagen, en hoe verwelkt haar wangen waren. Zij was toch niet verouderd in den laatsten tijd, maar hij had er geen oog voor gehad en verheugde zich dat Lucy Rae juist bijtijds was gekomen om hem te beletten zich te vergissen.

‘Mijnheer Colville laat de oude broeikas repareeren,’ riep Lucy haar van verre toe. ‘Hij wil het heele jaar camelia's en geraniums hebben, maar misschien houd je niet van camelia's.’

Voor 't eerst van zijn leven bloosde de professor. 't Was niet voor Mary, dat hij altijddurende camelia's wilde hebben.

‘Ik geloof dat het de moeite niet waard is,’ zeide Mary droog, ‘tenminste voor ons. Wij gaan toch spoedig heen,’ en zij wierp een blik naar den kastanjeboom, waaronder de oude Meester en zijn vrouw nog zaten.

‘Dat zou geen verandering geven,’ zei de professor aarzelend, ‘het college blijft toch uw tehuis.’

Hij werd belachelijk rood en durfde Mary niet in het gezicht te zien.

‘Wij behoeven nog niet daarover te praten,’ zeide Mary glimlachend, ‘onze goede Meester is nog steeds bij ons. Ik kwam u vragen hem te helpen; hij heeft er lang genoeg gezeten. Ik kan hem niet alleen steunen.’

En terwijl zij zich met den professor verwijderde, sloop Lucy weg door de tuindeur naar Newnham; zij had beloofd thee te drinken bij een der meisjes en zij was reeds een half uur te laat.

Bij de brug zag zij een paar bekende figuren. Het was Pamela Gwatkin en haar broer en nog een ander was bij hen; zij had Pamela nooit met haar broer tezamen gezien en zij was getroffen door het verschil tusschen hen.

Daar zij tweelingen waren, moesten zij precies gelijk zijn. Erik was echter klein, en Pamela, lang, bevallig en slank, zooals een meisje zijn moest, met een blik vol trotsch zelfvertrouwen, eigen aan studenten van een vrouwencollege. Erik was niet alleen klein, maar zwaar en volstrekt niet bevallig. Hij was een heel gewone, goedige knaap met niets opmerkenswaardigs over zich, behalve dat hij Pamela's broer was - in dit geval bepaald een nadeel; er had hier stellig een vergissing plaats gehad, alle mannelijke eigenschappen waren aan Pamela toebedeeld en de teedere, aantrekkelijke hoedanigheden aan haar broeder. Hij zag Lucy aankomen, en hij nam zijn hoed af, toen zij naderde.

‘Je hebt Erik vroeger ontmoet,’ zeide Pamela bij wijze van voorstelling.

Zij zag er heel wit en rose en koel uit, zooals zij daar op de brug stond, en Lucy had zich warm ge-

loopen en was gloeiend en verhit, afschuwelijk zooals zij 't zelf noemde.

'O ja,' hijgde zij heelemaal buiten adem door het loopen in de felle zon, 'ik heb mijnheer Gwatkin vroeger ontmoet.'

Zij merkte niet, voordat Pamela's broer haar voorstelde, dat de andere man Wyatt Edgell was.

Zij werd zoo 't kon nog rooder en bloosde als een pioenroos; zij voelde het en begreep dat Pamela haar koel en critisch opnam. O, wat zij zichzelf haatte, omdat zij niet waardig en kalm was, vol zelfbeheersching als andere menschen.

Zij wandelden bij paren door de laan naar Newnham terug. Lucy en Wyatt Edgell vooraan, Pamela met haar broer achter hen. Lucy had alles ter wereld willen geven om de volgorde om te keeren, maar de andere nam zijn plaats naast haar en wilde niet terugkeeren, vóór hij haar aan de poort van het gebouw verliet.

'U heeft mij vroeger ontmoet, juffrouw Rae, evengoed als Gwatkin,' zeide hij, 'ik geloof dat hij u heeft geïnviteerd binnen te komen om de komedie te zien.'

'Hij heeft mij volstrekt niet geïnviteerd,' zeide Lucy vol vuur. 'Ik kwam binnen. U was erg ziek toen ik u zag, en ik dacht niet dat u zoo spoedig beter zou zijn.'

'Niet?' vroeg hij onverschillig. ''t Kwam er ook bitter weinig op aan.'

''t Kwam er veel op aan,' antwoordde zij scherp.

Zij was heel boos op hem dat hij zoo dwaas sprak, dwaas en ondankbaar als hij eens bedacht hoeveel zorg hij zijn vriend had veroorzaakt. ''t Is veel waard voor mijnheer Gwatkin. O, u weet niet hoe bezorgd hij voor u was. Hij wilde uw leven redden.'

'Jawel,' zeide hij op zijn langzame, onverschillige manier met zijn rotting naar de brandnetels slaande, bezijden den weg, 'ik geloof het ook. 't Is eigenlijk jammer dat hij zoo'n moeite deed, maar ik denk dat hij 't graag doet. Hij is den heelen nacht zeker niet van zijn knieën op geweest. Hij is altijd blijde een voorwendsel te hebben om te kunnen knielen.'

Hij lachte, zoo'n heerlijke lach dat die aanstekelijk moest werken, maar Lucy bleef ernstig.

'Ik wed dat hij op zijn knieën lag toen u binnenkwam.'

'Ja,' antwoordde zij kortaf, maar zij vertelde hem niet dat zij naast Erik had geknield om te bidden dat het leven, waarom hij zoo weinig gaf, gespaard zou blijven. Zij was heel boos op hem en kon 't niet over zich verkrijgen meer te zeggen dan 'ja.'

'O hij is een goeie vent, maar hij heeft zijn kleine dwaasheden.'

'Hij is een bewonderenswaardige man,' zeide Lucy warm.

Zij schaamde zich over haar vuur, zoodra zij het gezegd had, maar zij waren intusschen aan de poort gekomen, en zij was blijde hem goeden dag te kunnen zeggen en weg te loopen. Zij liet hem staan aan de poort, wachtend op de anderen, terwijl een dozijn meisjes op het grasperk naar hem keken en hem bewonderden en allerlei interessante historietjes over hem verzonnen.

Hadden zij maar geweten wat Lucy over hem wist, dan zouden zij nog heel wat meer hebben verteld.

XII.

Daar was een groot spektakel toen Pamela terugkwam in Newnham. Zij zeide Lucy dat haar gedrag schandelijk was en dat, als het den professoren ter ooren kwam, zij weggezonden zou worden, omdat zij met een student had gewandeld.

Lucy bracht zachtjes tot haar verontschuldiging in, dat Pamela en haar broer er bij waren en dat zij zelf vóór hun ontmoeting ook met het jonge mensch had geloopen.

'Je vergeet dat Erik bij mij was,' antwoordde Pamela scherp, 'dat is 't verschil maar. Jij hebt geen broer en wandelde daar alleen met hem, ver van ons af, vertrouwelijk pratend - dat kon iedereen zien - dozijnen van meisjes zijn voor minder dan dit weggezonden.'

Lucy werd niet weggezonden, maar Pamela gedroeg zich voortaan als een beer tegen haar.

Lucy was zoo ongerust over haar oom, dat zij den volgenden dag ging hooren hoe 't met hem was. Nicht Mary was uit, zij had hem verlaten, zittende in zijn stoel, zijn middagdutje doende als gewoonlijk.

Hij werd wakker zoodra Lucy binnenkwam, en begon met haar te praten over haar vader en den ouden tijd. Zij was blijde Pamela of een ander meisje van Newnham niet te hebben medegenomen.

Verbeeld je, het was den volgenden dag door geheel Newnham geweest dat haar vader achter de ploeg geloopen en haar moeder met boter op de markt gezeten had.

Zij kon den Meester niet afleiden van dit belachelijke onderwerp. Hij had alles vergeten wat in latere jaren gebeurd was en zijn herinnering keerde terug naar de oude bekende gezichten en tooneelen zijner jeugd. Zijn oogen waren helderder en hij was minder onrustig; hij wilde naar den tuin gaan en op zijn lievelingsplekje zitten. 't Was ook zoo'n heerlijke Meidag, geen wonder dat hij verlangde weg te komen uit deze oude en bedompte kamer met verkleurde tapijten en muffe boeken, om zich te koesteren in den frisschen, helderen morgen.

Mary was er niet, maar hij wilde geen minuut langer wachten; dus namen mevrouw Rae en Lucy hem tusschen haar in, en zij wandelden met hem langzaam naar den kastanjeboom, maar hij wilde nog niet zitten, hij wilde verder gaan, het pad langs dat naar de broeikas leidde. Mary had gisteren iets gezegd van de verandering die de professor er in wilde maken, en de Meester moest het zien, hij was er niet over geraadpleegd; niets mocht er in den tuin worden gedaan zonder zijn toestemming. Hij had er den heelen nacht over liggen tobben.

Hij was het pad halfweg op, toen Lucy zich ver-

beeldde dat hij zwaar begon te leunen, zwaarder dan zij dragen kon, hoewel zij al haar kracht inspande. Zij verzocht hem even stil te staan en te rusten, maar hij wilde er niet van hooren, zoo'n haast had hij aan de broeikas te komen; hij was vastbesloten en koppig als een kind.

'U kan hem niet langer houden, tante,' zeide Lucy wanhopend, 'wij moeten iemand hebben om hem naar huis te brengen. O, was er maar iemand!'

Daar was geen tuinman in het gezicht en 't was niet waarschijnlijk dat er iemand zou komen opdagen. De oude heer strompelde voort, bij iederen stap zwakker wordend, maar hij wilde voort en de vrouwen steunden hem zoo goed zij konden. Hij was zwak en hulpeloos; Lucy voelde dat haar krachten geen minuut langer konden reiken en ook de oude vrouw kon niet meer.

Eindelijk kwamen zij in het gezicht van die ellendige broeikas en hier stond de Meester stil, of liever hij struikelde en Lucy hield hem met bovenmatige inspanning vast; met zijn heele zwaarte op haar drukkend, zwaaide hij heen en weer, en vóór zij 't wist, was hij uit haar armen op den grond gegleden. Hij lag hijgend en kreunend plat ter aarde en kon zich niet meer oprichten, de vrouwen stonden hulpeloos en handenwringend naast hem.

Lucy bleef niet lang staan, zij zag een deur in den muur, die toegang gaf tot een der binnenplaatsen, en zij vloog er heen; op de plaats verhief zij haar zwak stemmetje om hulp. 't Was zoo'n zwakke, armzalige kreet, een man zat te lezen voor een open raam en keek bij dat vreemde geluid op.

'Kom, o kom toch!' smeekte Lucy.

Hij verloor zijn tijd niet met te vragen, wat er gebeurde; 't volgende oogenblik stond hij naast Lucy, die hem naar den tuin bracht, waar de Meester lag.

Het was Wyatt Edgell; in zijn sterke armen droeg hij den grijsaard naar zijn kamer.

Toen Mary Rae thuis kwam, vond zij een kleine groep rondom hem en Wyatt bezig de verschrikte vrouwen gerust te stellen. Er was niets ernstigs gebeurd, geen beenderen gebroken, maar de Meester was zeer geschokt en nog lang niet bekomen.

Wyatt Edgell bleef bij haar totdat de dokter kwam, verzekerde dat het zoo erg niet was - zoo erg als het had kunnen zijn -, en de vrouwen gekalmeerd waren; toen was Lucy zóó van streek, dat hij met haar terugwandelde naar Newnham.

Lucy vergat alle goede raadgevingen en waarschuwingen van Pamela terwijl zij zwaar op zijn arm leunend met hem voortliep. Zij dacht alleen aan den armen ouden man daarginds.

'Ik denk niet dat hij dat ooit te boven komt,' zeide, of liever, snikte zij. Zij was zoo in de war, zoo angstig en schreierig, zij was volstrekt geen stoïcijn, die kleine Lucy.

'Ik vrees van niet,' antwoordde Edgell, 'de Meester ging in den laatsten tijd hard achteruit. Wij hebben 't allen gezegd dat hij nooit meer in de kapel zou voorbidden.'

'Gelooft u dat hij zoo erg is?' vroeg Lucy in tranen.

'Ja zeker. Denk aan zijn ouderdom, zijn tijd moet eens komen. Hij heeft langer geleefd dan de meeste menschen. U kan in geen geval verwachten dat hij het nog vele maanden zal uithouden.'

'Neen,' zeide Lucy bedroefd, en toen zag hij de tranen lang haar bleeke wangen stroomen. Hij kon niet begrijpen dat zij huilde om den ouden man, die haar gister nog vreemd was en wiens tijd van heengaan sedert lang gekomen scheen.

'Wat wil u doen als hij is heengegaan?' vroeg hij eensklaps.

‘Doen? Ik weet het niet - ik heb er nog niet over nagedacht. Ik zal in Newnham blijven, denk ik, twee jaren. Ik zal geen drie kunnen betalen - en dan ga ik als gouvernante.’

‘U zal nooit gaan als gouvernante,’ zeide hij op stelligen toon.

Lucy zag hem aan, beangst en verbaasd, zij kon niet begrijpen wat hij bedoelde, en toen begon zij weer te schreien.

‘Lieve juffrouw Rae - Lucy!’ en toen stond hij stil en zag het meisje aan. Hij zou haar gaarne in zijn armen hebben gesloten, maar er liepen verscheiden meisjes uit Newnham op den weg en zij keken hem aan en zij keken Lucy aan. Eenigen bloosden, anderen werden bleek, en allen waren geërgerd. 't Was een schande!

De nabijheid van Newnham wekte Lucy op en zij bleef aan de poort staan en zag met een flauw glimlachje naar hem op.

‘Ik ben heel dom,’ zeide zij, ‘maar ik ben zoo geschrikt en heelemaal in de war.’

Hij hield haar hand langer dan noodig was in de zijne en hij zag neer op het smalle, bleeke gezichtje met een glimlach vol bescherming en inbezitneming, die haar heel nieuw waren. Niemand had haar ooit zoo in de oogen gekeken, en in plaats van haar hand terug te trekken, liet Lucy het hoofd hangen en bloosde.

‘Zal ik u berichten hoe 't morgen vroeg met den Meester gaat?’ vroeg hij altijd met haar hand in de zijne, ‘hoe vroeg zal u in de laan zijn als ik kom?’

‘O, zoo vroeg als u wil. Om zeven uur.’

En zoo maakte Lucy haar eerste afspraak om Wyatt Edgell te ontmoeten.

XIII.

Toen Lucy buiten de poort van het huis kwam tegen zeven uur 's morgens, wachtte Wyatt Edgell haar reeds op in de laan, hij wandelde den weg op en neer, de oogen op den grond gevestigd. Hij was zoo verdiept in zijn gedachten dat hij Lucy niet zag, vóór zij hem toeriep. Hij ging haar tegemoet.

‘O,’ riep zij, ‘hoe is 't met hem? Is het erger.’

Edgell's neergeslagen blik voorspelde haar niets goeds.

‘Niet erger,’ antwoordde hij, ‘maar ook niet beter. Toen ik om zes uur er naar vroeg, zeiden zij mij dat hij een zeer onrustigen nacht had gehad en niets had

REEËN BIJ DE WATERBRON. Naar Otto Grashey.

geslapen, maar hij scheen volstrekt geen pijn te hebben. Uw nicht en mevrouw Rae waakten bij hem.'

'Ik wist wel dat zij hem niet zou verlaten,' en tranen vulden haar oogen. Zij dacht aan den angst op dat vriendelijke oude gezichtje, toen de Meester uit haar zwakke armen gleed, 'ik zal er maar dadelijk heengaan en haar aflossen. Zij zal doodaf zijn.'

Lucy bleef niet staan om te denken. Zij wandelde naar St. Benedict met den student, die haar 't bericht had gebracht. Zij wandelden naast elkander, zij, juist zooals zij weggeloopen was met een mallen, ouden hoed op en zonder handschoenen. Twee meisjes van Newnham, die een vroege morgenwandeling hadden gemaakt, kwamen haar tegen, en een paar studenten floten toen zij voorbijgingen. Zij waren bepaald jaloersch dat zij niet met hen hare morgenwandeling deed.

Lucy vond de waaksters nog op, toen zij in de ziekenkamer trad. Mevrouw Rae wilde er niet van hooren naar bed te gaan, hoewel zij er ontzettend oud en naar uitzag. Lucy vond haar wel tien jaren ouder en het arme gezichtje even wit als het haar. Mary zag ook bleek, en er lagen moede trekken om haar oogen; toch wilde zij niet bekennen dat zij moede was. Zij kon zoo noodig wel een week opblijven.

De zieke was ingesluimerd, maar toen Lucy binnenkwam werd hij wakker, de aanraking van haar zachte, warme hand scheen hem te doen opleven.

'Is het melken gedaan?' vroeg hij, 'ik heb den geheelen nacht de koeien van hun kalveren moeten houden. Heb je de kalveren weggebracht?'

''t Is Lucy, oom!' zeide zij, zacht zijn hand streelend, 'kleine Lucy, niet haar grootmoeder.'

'Ja, ja, ik weet het, ik heb je den heelen nacht gewacht. Je moet niet zoo lang wegblijven. Zij verstaan mij niet zoo goed als jij. Waar is Dick?'

'Hij is weg, oom,' zeide zij zacht, om niet te zeggen dat hij dood was.

'Weg, waar is hij naar toe? Naar het veld of naar de schuur? Zend hem hier als hij komt.'

Lucy kon 't niet langer verdragen; zij keerde zich van hem af, bleek en bevend; hij herkende haar volstrekt niet meer.

De professor kwam binnen en ging naar het bed, de Meester zag hem aan voor Dick - zijn broer, die vijftig jaar geleden was gestorven, en hij vroeg hem allerlei dingen over de boerderij.

Dit was alles, wat hem overbleef van zijn geleerdheid en zijn roem, die oude, lieve herinneringen.

De professor keerde zich ook zuchtend af; waar hij zijn leven lang op had gewacht, lag nu binnen zijn bereik en het scheen hem nu slechts een schaduw toe.

Buiten de kamer vond hij Lucy in de vensterbank zitten schreien; ook hem stonden de tranen in de oogen en hij durfde niet spreken. Hij trok haar naar zich toe en zij fluisterde door haar tranen heen:

'Hij herkent mij volstrekt niet. Hij ziet mij aan voor de vrouw van Dick.'

'En mij voor Dick,' en hij glimlachte onwillekeurig en drukte het warme handje, dat in zijn palm rustte.

'Gelooft u niet dat hij beter zal worden?' vroeg Lucy snikkend.

'Ik geloof 't niet, en zelfs als hij blijft leven, vrees ik dat zijn geest nooit meer helder zal zijn. Misschien is 't zoo beter. Hij zal niets betreuren, niets achterlaten.'

Lucy bleef doorsnikken op de vensterbank; de jongeren hebben zooveel tranen, zij behoeven er niet zuinig op te zijn.

‘Er valt niets te betreuren. Zijn leven is zeer gelukkig geweest en hij zal het tegen een gelukkiger ruilen. Wij moeten ons bezig houden met de achterblijvenden, mevrouw Rae en uw nicht. Zij moeten hier blijven en het als haar huis beschouwen. Dat moet gij hun aan 't verstand brengen, dat haar tehuis hier is bij ons. Wij zullen alles doen om ze gelukkig te maken.’

Lucy begreep in de verste verte niet wat hij bedoelde; zij wilde dien nacht blijven waken, maar de professor wilde er niets van weten. Zij moest aan haar werk blijven, de examens waren in Juni, een pleegzuster uit Addingbroke zou meer doen dan die drie zwakke vrouwen te zamen.

De zuster kwam; het was dezelfde die door haar broer in Wyatt Edgell's kamer was gebracht, en Lucy vertrouwde dit kostbare leven niet goed aan haar toe. Zij zag haar met zeker wantrouwen aan, dat kleine stukje zuster, zooals zij de vrouw van den Meester uit de kamer zond en alles veranderde wat Mary had beschikt. Zij wierp de ramen open en liet de heerlijke Meilucht, die ieder met zooveel zorg er uit verbannen had, door de kamer stroomen, zij wierp de zware dekens weg en maakte de kussens lager en deed alles volgens de nieuwste mode in het verplegen.

Als de menschen niet beter worden, wanneer alles zoo goed voor hen gedaan wordt, is het hun eigen schuld en niet van het systeem.

Voordat Lucy naar Newnham terugging, ging zij nog even naar haar tante kijken en hielp haar uitkleeden; 't was hoog tijd dat zij ging rusten, anders had men er twee in plaats van één te verplegen gehad.

‘Ik dacht nooit dat hij mij zou voorgaan,’ zuchtte zij, ‘en 't was zoo'n troost voor mij, te denken dat Mary mij zoo goed kon vervangen. En te denken dat hij nu de eerste zal zijn.’

‘Wie zegt dat hij 't eerst zal gaan,’ zeide Lucy geruststellend, ‘'t is nog de groote vraag. U is in den laatsten tijd zoo zwak geweest. Als u sterker was geweest, zou hij niet gevallen zijn. Iedereen ziet dat u achteruitgaat en u denkt het van oom.’

‘Zou je denken dat het mijn schuld was dat hij viel en dat 't niet kwam door zijn zwakte?’ vroeg het arme schepsel. Zij verlangde zoo Lucy te gelooven en een flauwe kleur tintte haar witte huid.

‘Natuurlijk, de dokter zal het u niet zeggen om u niet angstig te maken. Iedereen kan zien dat u zwakker is dan de meester.’

Er scheen werkelijk eenige waarheid in Lucy's woorden; de oude vrouw beefde als een blad - zij kon

zonder Lucy's hulp niet in bed komen, maar zij beefde van blijdschap.
‘God zegene u, lieveling,’ zeide zij, ‘je hebt mij zooveel goed gedaan.’
Lucy ging met een zwaar hart terug naar Newnham, de meisjes vonden haar bleek - Pamela keek haar geen enkelen keer aan en Maria Stubbs bracht haar na het eten, terwijl zij beproefde te werken, een kop thee. Zij bracht het kopje zonder schoteltje, zij vond het schoteltje overbodig, of men moest een kat zijn.
‘Wat heb je voor schandaal gemaakt?’ zeide zij ruw.
‘Schandaal!’ riep Lucy, ‘wat heb ik gedaan?’
‘Wel, zij zeggen dat je gevlucht bent met een student. Ze hebben jelui zien wegloopen!’
‘Wie heeft dat verteld? Pamela?’
‘Neen, zij niet! Zij heeft je verdedigd. Weet je wat zij zeide? Als je wegliep met een man, zou je toch nog zooveel zelfachting hebben om - eerst je handschoenen aan te trekken.’

XIV.

Laat in den avond van den dag, toen Lucy door haar medestudenten verdacht werd gevlucht te zijn, zat de man, die voor haar schaker werd aangezien, druk te werken op zijn kamer.
Het was slechts een paar dagen vóór het examen, en Wyatt Edgell deed een wanhopige poging om den tijd, dien hij verloren had, weer in te halen door ingespannen studie. Hij was altijd no. 1 geweest en verwachtte niets anders dan dat hij 't nu weer zou zijn, maar toen was die akelige geschiedenis er tusschen gekomen - dat ongeval, zooals hij het noemde. - Hij was zichzelf niet geweest den laatsten tijd; hij was humeurig en stil, en had buien van neerslachtigheid. Hij had alle feestjes en gezellige bijeenkomsten er aan gegeven en zich opgesloten in zijn kamer. Allen, professoren en studenten, zeiden dat hij hard werkte voor zijn examen, maar zijn werkvrouw wist het beter. Die was beter op de hoogte van iemands doen en laten, dan iemand anders.
Eens haalde zij Gwatkin over naar hem te komen zien, en die vond hem op den grond liggen in een aanval van delirium tremens. Zij hielden de zaak geheim tusschen hen beiden, en zij vertelden op de trap dat hij zich ziek had gewerkt.
Het was geen zware aanval - het was de eerste keer niet, maar dat wist Gwatkin toen nog niet - er waren geen hevige tooneelen, niets dan diepe neerslachtigheid. 's Middags viel hij in zwaren slaap, en de werkvrouw die verstand had van het geval, voorspelde dat hij na eenige uren slapen wakker zou worden met zware hoofdpijn en 't dan gedaan zou zijn, en zij ging rustig aan het werk; den sleutel bracht zij aan Gwatkin, en toen deze naar de kamers van zijn vriend ging om te zien of hij nog sliep, kwam hij juist bijtijds om hem het scheermes uit de hand te rukken, waarmede hij zich reeds verwond had. Hij bracht hem in bed, bond zijn handen vast en riep toen Brannan, dien hij deelgenoot maakte van 't geheim. Deze haalde zijn zuster, en zij allen, ook Pamela, zwegen als het graf; niemand vermoedde iets van de ontzettende waarheid, niemand behalve de werkvrouw - deze schudde het hoofd, toen zij hem dien avond zoo hard zag werken.

‘Ik wed dat hij morgen, als ik binnen kom, onder de tafel ligt, hoe hard hij nu ook studeert,’ zeide zij de trap afgaande tot zich zelf, en ook Erik was niet gerust.

Hij kon niet naar bed gaan zonder te zien of alles in orde was; hij moest verscheiden malen kloppen, vóór hem werd opengedaan.

‘Verduiveld -’ begon hij, maar Erik ziende veranderde hij van toon. ‘O, ben jij 't, ouwe?’

Hij zei 't niet heel vriendelijk, en 't speet Erik hem te hebben gestoord; hij zag er werkelijk uit of hij hard studeerde, hij zat in zijn hemdsmouwen zonder boordje, zoodat zijn blanke borst en hals bloot lagen en de afschuwelijke snede onder zijn linkeroor - nog rood en verkleurd - akelig afstak tegen de fraaie, sneeuwwitte kleur.

Erik huiverde toen hij 't zag; hij huiverde er altijd van als hij bedacht wat had kunnen zijn. Hij begreep niet hoe Edgell het litteeken in den spiegel kon zien, òf het bloot laten, wanneer anderen hem verrasten.

‘'t Spijt me dat ik je stoor,’ zeide hij, rondkijkend naar de geopende boeken op tafel, ‘ik kwam maar even kijken hoe 't je gaat!’

‘Of ik mij den hals heb afgesneden,’ zeide Edgell kalm.

Daar lag een schaduw van bitterheid in zijn stem, en zijn lippen krulden zich, spottend of schertsend of beide tegelijk. Het waren mooie, zuiver geteekende lippen, vol en teer als die van een vrouw, en zij hadden een eigenaardige manier zich te krullen als hij sprak; zij trilden nooit, zij krulden om en zijn neusgaten verwijdden zich; het was een flink gelaat, maar het had zenuwachtige trekkingen.

‘Heel vriendelijk van je,’ ging hij lachend voort, ‘ik ben niet van plan die voorstelling te herhalen, tenminste voorloopig niet. Ik ga mijn examen doen en dan zal ik juffrouw Lucy trouwen.’

Gwatkin's gelaat betrok.

‘Ik geloof niet dat het tijd is, over trouwen te praten,’ zeide hij met zekere aarzeling in de stem, terwijl de wolk op zijn voorhoofd zwaarder werd, ‘de arme, oude Meester is stervende.’

‘Des te meer reden er over te praten. Lucy heeft een tehuis noodig; zij kan niet uitblijven in Newnham, en zij heeft niemand dan de oude vrouw en haar nicht Mary als de Meester dood is. Ik denk dat ik haar morgen zal vragen, dan weet zij, dat zij niet alleen achterblijft als het einde komt.’

‘Ik zou liever wachten tot na het examen. Je hebt nog je heele leven voor je om te trouwen.’

Edgell leunde achterover in zijn stoel en lachte vroolijk om zijn mentor.

‘Wie je zoo hoorde, ouwe, zou denken dat je zelf met haar wou trouwen.’

Er was geen reden voor dien braven jongen om zoo vreeselijk te blozen als hij nu deed.

'Ik raadde je om je best wil,' zeide hij verlegen en ging naar de deur, goeden nacht wenschende, maar daar gekomen, met den knop in de hand bleef hij besluiteloos staan en keek door de kamer naar den man met het litteeken, die achteroverleunde in zijn stoel.

De snede was in dat licht akelig zichtbaar; het scheen een tooverkracht op Gwatkin uit te oefenen. Hij kon er zijn oogen niet van afhouden.

'Wat is er?' vroeg Edgell hem bij de deur ziende dralen.

Erik kwam terug naar de tafel, waaraan Edgell gezeten was en legde zijn hand op zijn schouder, een vriendschappelijken, vertrouwelijken druk.

'Beste vriend,' zeide hij met gebroken stem, 'word niet boos dat ik oprecht met je spreek. Wil je mij vergeven, wat ik ga zeggen?'

'Voor den dag er mee!' zeide Edgell, maar hij keek hem niet aan, hij zag naar den muur tegenover zich.

'Voordat je verder gaat in die zaak - vóór je Lucy vraagt om met je te trouwen - wacht en denk na....'

'Ik heb nagedacht,' viel Edgell ongeduldig in, nog steeds met afgekeerd gelaat.

'Je hebt niet alles overdacht, je hebt alleen aan je zelf gedacht en niet aan haar.'

'Ik heb juist aan haar gedacht.'

'Neen, niet op de manier, die ik bedoel. Wees geduldig met mij, beste kerel! God weet, dat wat ik zeg is om jou en om harentwil. Je hebt er niet aan gedacht dat zij een wees is zonder vrienden, en dat zij niemand ter wereld heeft dan jou, dat al haar geluk van jou afhangt. Een teer, fijn schepseltje, zonder eigen wil! Zij zou lijden, haar hart zou breken, maar zij zou nooit klagen.'

'Waarover zou zij klagen?' barstte Edgell ruw uit.

'Dat weet God alleen!'

'Jij - jij - verbeeldt je dat ik die oude dingen weer zal uithalen?'

'St! In 's hemelsnaam laat ons dat zelfs niet onderstellen. Je moet niet aan je zelf denken in deze zaak, alleen aan haar. Vind je het eerlijk haar te vragen om - om - vergeef mij - goeie vriend - om haar te vragen dit gevaar te loopen...'

Wyatt Edgell boog zijn hoofd.

'Je hebt geen vertrouwen in mij,' zeide hij somber, en zijn hoofd viel neer op zijn borst; zijn wenkbrauwen waren gefronst.

'Ik heb alle vertrouwen in jou, beste vriend, maar ik wil dat je over haar denkt. Dat is ridderlijk en daarom zul je het doen. Vergeef mij dat ik het je zeg. Alleen wanneer je voelt dat je haar gelukkiger kunt maken dan iemand ter wereld - en - en haar geluk voorgoed verzekeren, heb je het recht haar ten huwelijk te vragen.'

Erik Gwatkin was zelf verbaasd over zijn eigen brutaliteit - verbaasd en verschrikt. Hij was een zwak, zenuwachtig, gevoelig mannetje; hij kon zich zelf niet vertrouwen een woord te zeggen. Zijn stem brak, zijn oogen waren omfloersd en hij was bang te veel te zeggen, en nog eens den schouder van zijn vriend drukkend, ging hij heen en verliet hem achteroverzittend in zijn stoel, zijn hoofd op zijn borst en die leelijke snede schitterend als het donkere lemmet van een mes op zijn blanken hals.

(*Wordt vervolgd.*)

Mislukt.

Daar zouden verzen vloeien
   Op hoogverheven toonl
Gedichten moesten boeien
   En roeren door hun schoon!

Dichtbloempjes moesten pralen
   Tot Beatrice's eer;
Dichtloovers ruischend dalen
   En dwarrelen op haar neer!

Vernuft zou woorden geven
   Van rijken, diepen zin,
En leiden hooger leven
   Ter blijde toekomst in

Van aardsche zaligheden,
   Van voorspoed, vrede. rust,
Van een verrukk'lijk Eden
   Vol hemelweelde en lust!

Helaas! de dichtvuurspranken
   Des dichters dooven uit;
Slechts doffe tin-tan-klanken
   Ontlokt hij zijner luit.

En, ondanks al zijn smeeken:
   ‘O, Muze! zweef mij voor!’
De nuf geeft taal noch teeken,
   Apollo geen gehoor!

't Is al om niet! - zijn pogen
   Doet onder voor zijn wil,
En in zijn waan bedrogen,
   Zwijgt hij wanhopig stil.

Nog steeds het oud ervaren
   Tot op Parnas incluis:
‘De bergen zullen baren!’ -
   ‘Wat wordt er?’ - ach, ‘een muis!’

W. FABER.

Pietersbierum.

Het eiland Marken.
Met illustratiën naar W. Rainey.

Het eiland Marken is een der lievelingsplekjes van buitenlandsche schilders en het is merkwaardig dat wij eigenlijk van vreemdelingen moeten hooren, hoe hoog ons land en zijn eigenaardigheden door hen worden gewaardeerd. Hun oordeel zal er stellig toe bijdragen, om ons onze eigen landgenooten in een geheel ander licht te doen zien. Een Belgisch schrijver, Emile Verhaeren,

MARKER MEISJES.

beschrijft op de volgende sympathieke manier ons interessant en eigenlijk bij ons Hollanders nog zoo weinig bekend Marken.

Een groot en mooi speelgoed, drijvend op de wateren, ziedaar, waaraan dit liefelijke eiland, dat tegenwoordig bijna aan alle Europeesche artisten bekend is - ons doet denken. Met Urk en Volendam is het 't doel van des schilders pelgrimstochten; maar helaas! het is de wet der natuur: waar kunstenaars den weg wijzen, daar volgt de menigte.

Maar tot nu toe is Marken nog onbedorven. Het leven daar is nog niet alledaags modern; het is een ouderwetsch bestaan in huizen waar de symmetrie nog geen persoonlijke aanpassing in den smaak en de behoeften der bewoners heeft verdrongen. Daar zijn kleine houten huizen op palen gebouwd, met kleine ruitjesramen en puntige geveltjes, en alle staan op één lijn alsof zij in een enkele rij willen opmarcheeren.

In de haven ook liggen de booten op een rij, de masten rechtop staande, als bataljons de wapens presenteerend bij een revue. Kleine jongens trippelen rond op hun zware klompen, in hun zakvormige pantalons en bonte vesten. Kleine meisjes dansen hand in hand, haar rokjes veruitstaande en haar lijfjes bont van allerlei kleuren, juist als de poppen in baai en laken, die vroeger als pennewisschers werden verkocht in de winkels. De mannen kleeden zich somber, bijna altijd in het zwart. Zij leunen over de wit geschilderde hekjes of balkonnetjes, hun lange Hollandsche pijpen wiegelend tusschen de vingers. Zij spreken maar weinig, al wandelen zij ook in gezelschap. Het eenige geluid van hun lippen komt voort uit het inhalen of uitblazen van rook. En zoo staan zij uren lang, naar zee kijkende. Hun taal zou uit

monosyllaben kunnen bestaan, zoo weinig gebruiken zij andere woorden.

Het hoofdtooisel der vrouwen verandert met haar ouderdom. Zeer jonge meisjes dragen een kap met vleugels, zoo licht als die van een vogel. Iets oudere vrouwen en die van de laagste klasse hebben een soort van gesteven zakdoek op; oude vrouwen wikkelen een soort rol van zwaar materiaal over een licht gekleurde muts. Haar kleederen zijn zoo talrijk en vooral haar rokken zoo dik, dat zij een soort van tafeltjes vormen rondom haar heupen.

Reizigers die Bretagne kennen en Marken bezoeken, zullen zeker getroffen zijn door de gelijkenis der costumes van de vrouwen in beide landen. In de nabijheid van Brest en Plougastel of in Sint-Aume de la Palud zien wij dezelfde dikke plooien van grove, ruwe stoffen, dezelfde hel gekleurde versieringen, dezelfde liefde voor sterk contrasteerende kleuren.

Men kan waarlijk niet zeggen dat de vrouwen opzichtig gekleed zijn, want dit zou eenige lichtzinnigheid doen onderstellen, maar wat 'n gewaagd mengsel van oranje, rood, groen en blauw trachten zij te combineeren in strepen of stoute patronen met den nonachtigen snit harer kleederen.

De meer oppervlakkige gelijkenis tusschen verschillende rassen gevestigd aan den zeekant strekt zich ook uit tot eenige trekken van hun karakter. Zoo is in

EEN DORP OP MARKEN.

sommige havens van Finisterre, waar de Franschen het inheemsche ras nog niet hebben verdrongen, de stilzwijgendheid even opmerkelijk als op Marken.

De herbergen van Saint Pierre de Quillignon bij Brest zijn zeker niet druk; al ziet men daar soms een Parijsche reclameplaat van Cheret of een caricatuur door Caran d'Ache, zoo zijn zij in waarheid evenver van Parijs als van Marken.

Maar wat wij vinden op Marken en nooit aantreffen in Bretagne, dat is de zorg voor het huis, de netheid en zindelijkheid van haard en woning. Bretagne is vuil en onzindelijk; het volk schijnt te berusten in smerigheid en verwaarloozing, niets is er onberispelijk schoon dan de vrouwenmutsen. In Marken daarentegen kunt gij eten aan een tafel zonder tafellaken - ja, zelfs van den vloer. Geheel Holland inderdaad flikkert als een gepolijste koperen pan of een frisch gewasschen bord en ruikt naar frissche melk en boter. Ge kunt alle dagen denken dat het Zaterdag is. Maar in Marken

schijnt die zorgvolle preciesheid en zindelijkheid een graad van overdrevenheid te hebben bereikt. In Broek bij Amsterdam, zegt men, is het rooken op zekere dagen verboden in de straten, evenals het wegwerpen van asch. Op Marken schijnt het dat zulke regelingen sedert langen tijd van kracht zijn, zoo keurig is alles geschikt en geordend voor het schoonmaken en oppoetsen van alle dingen.

Marken kan men in den zomer van Amsterdam uit bezoeken door een boot, die elken Zondagmorgen geregeld vertrekt. De beste manier is echter een boot voor eigen rekening in Moniken (Monnikendam) te huren, waar er altijd scheepslui zijn, bereid om u daarheen te roeien.

Dit was zoo het plan, dat wij vijf jaar geleden volgden, toen mijn vriend en ik op de kust van Marken landden. De Zuiderzee was buitengewoon helder en blauw; lente was in de lucht, ofschoon het nog pas Februari was. Wij herinneren ons nog goed onze aankomst in de kleine haven; de jongens der stad stonden voor ons op de wacht en wij werden op onzen tocht door het eiland onophoudelijk gevolgd door een steeds aangroeiende menigte. Een herberg bij een kromming van den weg ziende, traden wij er in, en terwijl wij een glas van den traditioneelen Schiedammer dronken, wijdde een oud zeeman ons in de zeden en gewoonten van het eiland Marken, sedert eeuwen onveranderd. Marken

bestaat uit een gemeente van zeven gehuchten. Het voornaamste gehucht is dat van Mannenvest bij de kleine haven. Het bevat een kleine kerk en een gemeentehuis,

KINDEREN,

waar de overheden vergaderen. Gedurende den zomer leiden kronkelende, steenachtige en slecht onderhouden wegen van het eene huis naar het andere. In den winter neemt de zee er bezit van en laat alleen de zeven gehuchten boven water en komt men van deur tot deur met een boot bij elkander. De inwoners zijn meestal arm. Zij visschen enkel in de Zuiderzee, en 't is bekend dat de toevoer van visch in deze wateren zeer snel vermindert. De vischbooten van Marken zijn te licht om zich op de Noordzee te wagen en daar is geen geld genoeg om meer zeewaardige schepen uit te rusten.

Van Urk daarentegen wagen de vischbooten zich in de open zee. Zij gaan de heele week uit, zooals de inwoners van Marken. Wanneer gij dus op een weekdag op het eiland komt, zoo zult gij er slechts vrouwen vinden.

De Urker vrouwen zijn groot en mooi en zouden goede modellen voor een schilder zijn. In Marken is het ras minder forsch. Urk, dat verder ligt in de Zuiderzee, wordt minder bezocht dan Marken, maar voor hen, die het leven van hun ruwen en meer onbeschaafden kant wenschen te zien, is Urk zelfs nog aantrekkelijker dan Marken.

Geboorte, huwelijk en dood maken hun cirkelgang op Marken, evenals overal elders. Maar 't is op zulk een plek dat de patriarchale gewoonten tot op onze dagen blijven voortleven. In een streek is niets zoo treffend als de eigenaardigheden die ze aangeven: hier is hun streng godsdienstig karakter bewaard gebleven van vroegere eeuwen.

Als een kind geboren is, draagt de vader het naar de kerk, een vrouw volgt met een beddenwarmer. De kleine is dik ingewikkeld als een soort van mummie. De buren staan allen voor de deuren alsof het Kerstkindje werd voorbijgedragen. Tegen den avond wordt de naam van het kind bekend gemaakt.

Bij begrafenissen volgen alle vrouwen van het eiland den doode. De stoet kronkelt zich voort als een zwarte slang. Mannen in somber gekleurde buizen en pantalons, hooge hoeden en klompen, dragen het lijk, dat in een grof getimmerde kist is neergelegd, op naar het kerkhof van Altena, een der heuvels. Deze laatste rustplaats is omringd door een hek en een greppel.

In het midden staat een grijs tempeltje op een grasheuvel. Dit is het doodenhuis waar onbekende drenkelingen worden neergelegd als de zee hen naar Marken doet afdrijven.

De grond is met dor gras begroeid, die de wind een lijkzang doet zingen. Er zijn geen monumenten. De dooden van Marken wier namen door het geheele eiland bekend zijn, rusten zonder onderscheid te midden der sombere wateren.

Huwelijken worden met veel ceremonieel gesloten. Zij hebben plaats in de pronkkamer, het groote salon, dat

DEN TOERIST CRITISEEREND.

WATERDRAAGSTER.

deel uitmaakt van elk huis op het eiland. Deze kamer, schoongemaakt en opgepoetst voor de gelegenheid, flikkert van de duizenden lichten in porcelein en Delftsch aardewerk hangend aan de muren, van gebruineerd koper en gepolitoerde meubels, en de oude klok schittert en glanst van zwaar verguldsel. Een momumentaal bed of liever bedstede is ondertusschen gereedgemaakt, volgepropt met veeren kussens en spreien met geborduurde randen. Een spiegel en een paar kunstelooze prenten voltooien de versiering. Als de bruid in wit of rood is, dan volgen alle vrouwen van haar gevolg haar voorbeeld. Op een Zaterdag gaat het paar naar het stadhuis voor het ondertrouwen en een groot feest wordt dan ten huize van de bruid of den bruidegom gegeven. Vóór het huwelijk geeft de bruid het feest. Eindelijk op den 40en dag na de verloving heeft het huwelijk plaats op het stadhuis en in de kerk. Iedere partij heeft drie getuigen. De man neemt zijn vrouw mede naar zijn ouderlijk huis, waar zij drie maanden blijven, vóórdat zij een nieuw huis huren, om er zich in te vestigen.

Men kan zich voorstellen hoezeer deze verschillende ceremoniën, deze patriarchale feesten, deze schilderachtige kleedingen en gewoonten, het kunstenaarsras trekken naar dit eenig heerlijke plekje aarde. De moderne beschaving, zoo onoprecht met zijn eentonige alledaagschheid, zoo ontbloot van al het onverwachte, ontvluchtend, zoeken vele schilders daar hun troost.

Marken is een toevluchtsoord voor de kunst geworden. Het leven is daar gemakkelijk voor den gast, als hij tevreden is met het eenvoudige en primitieve. De bewoners zijn gastvrij en eerlijk. De predikant heeft kamers voor kunstenaars en de burgemeester voor dichters. Langzamerhand echter beginnen zij te begrijpen welk een winst schilders trekken uit Marken, en zij vermelden het geval van Bisschop,

den Hollandschen schilder, die het portret eener Marker vrouw in Weenen verkocht voor een verbazende som; dat heeft hun hoofd misschien een weinig op hol gebracht, maar tot nu toe heeft het hun eenvoud nog niet bedorven.

De groote etser Felicien Rops bezocht eens Marken, aangetrokken door zijn schilderachtige eigenaardigheden. Er bestaat van hem een reeks platen, waarin de Hollandsche binnenhuizen, met de

EEN MARKER JONGEN.

traditioneele Friesche of Marker vrouwen zittend aan een raam, wonderschoon zijn weergegeven. De vele voorwerpen op de dressooren tentoongesteld, staande op de matten of op den tegelvloer en hangend van de zoldering - oude voorwerpen, die een leven lang zijn gehanteerd en waarop hand en vingers zich ruw hebben gewreven, bezitten een persoonlijkheid en een leven, even waar als dat der katten en honden, der kinderen en der mannen en vrouwen, die keuken en kamers bewonen.

Op dezelfde

IN EEN MARKER KEUKEN.

wijze heeft Xavier Mellery, wiens talent en inzicht nu pas beginnen erkend te worden buiten de grenzen van zijn eigen land, Marken geïllustreerd en daaraan met waterverfteekeningen eer aangedaan; de minste daarvan verdienen bekend en bewonderd te worden door allen, die ware en onbetwistbare schoonheid liefhebben.

En ik droom van een schilder, die naar Marken zou gaan om een zeer verschillend en vroolijk tooneel in de maand Juni of Juli - de hooioogst, gemaaid, opgebonden en uitsluitend verzameld door vrouwen in roode en witte kleederen, terwijl de mannen de heele week door naar zee zijn. Op dezen tijd is het eiland een uitgestrekt grasperk, schitterend van bloemen en de heldere costumes der vrouwen.

Kunstenaars, die het sombere en dramatische verkiezen, kunnen het hier vinden in de brandende huizen gedurende den winter, ten tijde der geregeld terugkomende springvloeden. 't Is ongelukkig een gewoon gezicht, de gezinnen in December op de bovenste verdiepingen van hun onder water gelegen huizen te zien klimmen en, daar de daken van stroo zijn, vatten deze door zorgeloosheid dikwijls vlam. De inwoners zijn dan beroofd van hun eenige schuilplaats, terwijl zij weken lang afgezonderd moeten blijven.

Lente, zomer en herfst.

Allerliefst is het tafereeltje dat hier op zoo poëtische wijze drie jaargetijden verzinnebeeldt. Een heerlijke zomermorgen in het bosch, groen, blauw, vogelzang ente midden van dat feest der natuur drie geslachten, de jonge vrouw met haar kind en haar moeder. Herfst, zomer, lente! Met welgevallen en vreugde ziet de oude vrouw neder op het kind van haar dochter, die aan den ingang staat van den weg, door haar reeds bijna geheel afgelegd. Geen spijt of nijd staat op haar trekken geschreven; dat jonge leven in haar armen boezemt haar slechts belangstelling en liefde in, op zichzelf niet alleen maar ook omdat het de grootste schat is van haar, die zij ook eens zoo op haar armen droeg en die haar nog steeds het liefste op aarde is; en de jonge moeder, de gelukkige dochter, nog niet eens staande op volle middaghoogte van het leven, kan de oogen niet afwenden van het kleine meisje dat zoo vroolijk in grootmoeders armen rust. Eens komt wellicht de dag dat ook zij zal staan met het kind van dat kind aan haar hart gedrukt; dan zal haar blijde zomer in herfst zijn verkeerd, en is grootmoeder, tevreden met zichzelf, tevreden met het leven, dat haar zooveel goeds en schoons heeft geschonken, rustig ingeslapen.

Te zwaar.
Door Alan Saint Aubyn.
(*Vervolg van blz.* 288.)

XV.

Lucy was den volgenden morgen vijf minuten te laat op haar rendez-vous in de laan. Daarvoor was een goed excuus, want het was weer om er geen hond door te jagen, een regenachtige, kille, winderige morgen. Er staan niet veel boomen in Newnham, maar die weinige werden door den wind heen en weer geslingerd en zuchtten en kermden, terwijl de wind door hun bladeren floot en Lucy met haar parapluie onderste boven er onder stond en de laan inkeek.

De man, naar wien zij uitzag, was er niet; zijn werkvrouw, die zeker een voorzeggenden geest bezat, had hem een uur te voren onder de tafel gevonden, terwijl zijn lamp nog brandde en de cognacflesch leeg op tafel stond. Zij had Erik geroepen, die reeds op was en zat te studeeren, en zij hadden hem te bed gebracht, en Erik ging in wind en regen uit om zijn afspraak te houden.

Lucy keek niet uit naar Erik; zij lette niet op de kleine gedaante in een overjas die achter de haag school, zij wachtte een trotsche, mannelijke gestalte, misschien in een regenjas gehuld, onverschillig voor wind en regen. Erik kwam dadelijk naar haar toe.

‘De Meester heeft een goeden nacht gehad,’ zeide hij, ‘hij heeft eenige uren geslapen.’

Lucy zag naar hem op met een vraag, die niets te maken had met den Meester.

‘Waarom kwam mijnheer Edgell niet?’ vroeg zij. ‘Waarom heeft hij u gezonden?’

Erik kon haar niet in de oogen zien en een leugen zeggen; het waren zulke heldere, oprechte kijkers, die hem door en door schenen te zien.

‘Edgell werkt zoo hard voor zijn examen,’ zeide hij ontwijkend, ‘hij heeft nog maar een paar dagen voor zich.’

‘Hij werkt niet zoo vroeg in den morgen,’ en zij zag hem strak in het gezicht.

Hij kon dien blik niet verdragen en hij keek bewonderend naar den rood steenen gevel van Newnham, als had hij dien nog nooit eer gezien.

‘Neen,’ antwoordde hij, ‘hij werkt nu niet - hij is...’

‘U weet het,’ hernam Lucy verontwaardigd, ‘u hoeft het niet te bemantelen. Hij ligt dronken op den grond of raast in zijn bed en ziet allerlei akelige dingen. O, mijnheer Gwatkin, wat helpt uw vriendschap als u hem niet hiervan kan afhouden?’

Erik liet het hoofd hangen.

‘Ik kan niets voor hem doen! God weet dat ik voor hem bid, dag en nacht.’

Lucy zeide niet, dat zij nog dien morgen voor hem had gebeden en eerst van haar knieën was opgestaan om hem in den regen te ontmoeten.

‘Kan niets hem dan redden?’ vroeg zij toonloos.

‘Ja,’ zeide Erik langzaam, haar met verwarde oogen aanziende, ‘één ding kan hem redden.’

Zij zag hem ook aan, hun blikken ontmoetten elkaar en haar hart trilde en scheen stil te staan; iets scheen op te stijgen naar haar keel en te zweven voor haar oogen,

en toen haar hart weer klopte en haar oogen konden zien, stond Erik voor haar, die met bevende stem zeide:

'Het eenige wat hem kan redden, zou een offer zijn - en alleen een edele vrouw kan het brengen.'

'U bedoelt - dat - dat een vrouw hem kan redden?'

'Ja,' zeide hij diep zuchtend, 'maar ten koste van zichzelf.'

'Niet als zij hem liefhad?'

'Des te meer, als zij hem liefheeft.'

Lucy keerde zich af en de wind huilde in haar parapluie en draaide die weer van binnen naar buiten om.

'Is er geen ander middel?' vroeg zij, toen Erik de parapluie weer eenigszins in haar fatsoen had gebracht.

'Neen,' antwoordde hij, 'geen ander middel!'

Lucy deed haar parapluie dicht - er was geen strijden tegen den storm - en de regen maakte haar doornat, terwijl zij langzaam naar huis wandelde.

De meisjes stonden in de hal rondom de tafel en zochten naar de zoo juist met de post aangekomen brieven. Tusschen haar stond Pamela Gwatkin; toen zij Lucy nat en verwaaid binnen zag komen, steeg een donkere blos op onder haar huid en haar lippen persten zich te zamen.

'Waar kan zij in zoo'n weer heen zijn geweest,' zeide een van de meisjes hardop, terwijl Lucy evenals de anderen naar de brieven keek, hoewel zij zeer goed wist, dat niemand haar kon schrijven.

Pamela verwaardigde Lucy met geen tweeden blik, maar ging naar haar kamer, het hoofd hoog opgericht en haar brieven en couranten - zij had haar handen vol - tegen de borst gedrukt. In haar kamer gekomen, maakte zij ze niet open, maar trad naar het venster en keek in den verblindenden regen.

'Zij is uitgegaan om hem te zien,' mompelde zij, 'en op zoo'n morgen. O, 't is schandelijk, ongehoord!'

Een ander meisje volgde haar en klopte aan Lucy's deur, het was Maria Stubbs, maar Lucy had de deur gesloten; zeker trok zij haar nat goed uit; zij kwam niet aan het ontbijt en niemand miste haar dan Maria Stubbs.

De heele atmosfeer was zoo vervuld met examens,

dat het gemis van een half dozijn meisjes niet gevoeld werd. Vóór zij aan haar morgenwerk ging, passeerde juffrouw Stubbs weer Lucy's deur; nu stond zij open, de meid was er juist in geweest en daar zat die domme, kleine Lucy bij de tafel, met haar natte kleeren nog aan. Zij zag er overspannen uit, als had zij den heelen nacht hard geblokt.

Lucy zag Maria verbaasd aan, en toen zij merkte dat zij haar natte kleeren nog aan had, begon zij ze langzaam uit te trekken.

Maria Stubbs hielp haar de kletsnatte kleeren en schoenen uit te doen en wikkelde haar in haar eigen dikke morgenjapon, die zij uit haar kamer haalde. Toen haalde zij haar een kop warme thee uit de ontbijtkamer en begon haar nu hard te beknorren.

'Je zult een mooie kou pakken,' pruttelde zij, 'en ons een boel werk geven. Jij verwacht zeker dat wij nachten op zullen zitten om je op te passen, maar dat hoef je niet te denken hoor! Ik heb wel wat anders te doen dan jou te verplegen.'

Lucy protesteerde zwakjes dat zij niet verwachtte dat juffrouw Stubbs zich voor haar zou opofferen en dat zij geen plan had ziek te worden, maar Maria was niet gemakkelijk tevreden te stellen.

'Nu, dan moet je maar naar het gesticht gaan!'

'Neen!' riep Lucy angstig, bijna radeloos uit, 'niet naar het gesticht.'

'Och, wat gesticht! Ik bedoel de ziekenzaal. Je begrijpt, als je influenza krijgt, kun je niet blijven onder lui, die haar examen gaan doen. Verbeeld je, dat ik 't kreeg of Pamela! Ja, wat Pamela scheelt? Zij is zoo lief als een beer!'

Maria Stubbs keerde terug naar haar werk - maar liet eerst Lucy beloven dat zij de huishoudster om haar ontbijt zou vragen.

Later op den dag ging Lucy naar haar oom zien, hij was vandaag beter, bepaald beter; hij had verscheiden uren geslapen en zag er weer uit als gewoonlijk, dacht Lucy, toen zij in de kamer kwam en hem vond zitten in een grooten stoel, gekleed en wel. Men had hem niet op bed kunnen houden en de stoel was naar het venster gerold, van waar hij uitzicht had op de rivier en het pad daarlangs. Hij had altijd van dat pad gehouden; het was zijn lievelingswandeling eens geweest en hij keek er nu naar, maar het was voor hem de forellenrijke stroom, die voorbij zijn vaders hoeve onder de oude brug stroomde langs de weide.

'U is vandaag beter, oom,' zeide Lucy, naast zijn stoel staande en neerziende op het afgematte, oude gezicht en het witte haar, rustend op het kussen.

'Beter? Ik ben heel wel, kindlief. Ik ben aan het visschen geweest en voel mij nu erg moe. Ik heb een groote mand vol en ik heb een heelen tijd langs de rivier gewandeld. Dick wou niet op mij wachten. Hij ging vroeg naar huis. Misschien is hij niet wel.'

Lucy keek angstig naar de pleegzuster.

'Hij is beter,' zei zuster Brannan, 'maar zijn geheugen is weg. Ik geloof niet dat het terugkomt.'

Zuster Brannan had de ziekenkamer zeer veranderd; 't leek niets op een ziekenkamer. 't Was er zoo helder en licht, als het op zoo'n somberen dag zijn kon, en er brandde een vuurtje in den haard en een vaas vol seringen stond op tafel - de Meester hield zooveel van seringen.

Lucy verborg haar gezicht in de bloemen en snoof vol genot hun geur op; zij was nog niet zoo wetenschappelijk om geen bloem te kunnen zien, zonder er het hart uit te trekken en ze dan te classificeeren. Zij dronk haar zoetheid en schoonheid in,

daarmede was zij tevreden, en toen de Meester haar zoo zag staan, helderden zijn oogen op. Iets in haar houding of in de geur der bloemen bracht hem terug naar den ouden tijd. Hij zag den boomgaard, wit van appelbloesem en meidoornen, en de seringen, hangend over den tuinmuur.

'O,' zeide hij, 'je hebt ze geplukt van den ouden boom bij de poort. Ik zag van morgen reeds dat zij in bloei waren. Wat is die boomgaard heerlijk om te zien!'

De geur der oude dagen omzweefde hem en hun glans was onverbleekt. Lucy liet hem met de zuster praten over de bloemen, bloeiend in den tuin zijner jeugd en bezocht haar tante.

Mary had den heelen nacht bij haar gewaakt. Zij had even goed verpleging noodig als haar man. Lucy schrikte over de verandering, die in haar had plaats gegrepen. Zij zag er jaren ouder uit en haar gezicht was veranderd. Het was nog kalm en tevreden, maar niet meer vroolijk en opgeruimd.

Haar scheelde niets, zeide nicht Mary, maar de schok was te hevig voor haar geweest. Een paar dagen rust en kalmte, meende de dokter, zouden haar wel opknappen.

'Heb je den Meester gezien?' vroeg zij Lucy, toen deze de kamer inkwam.

Lucy merkte dat haar stem evengoed als haar gezicht veranderd was en oud en zwak klonk.

'Ja, hij is vandaag veel beter. Hij zit bij het raam en is weer geheel de oude.'

Zij vertelde niets van de visscherijgeschiedenis en van de bloemen.

'Goddank!' zeide de zwakke stem, haar hand leggend op die van Lucy, en viel weer terug in het kussen, 'iemand vertelde mij dat hij ijlde, maar misschien vergis ik mij of heb ik 't gedroomd.'

'Ja, tantelief,' zeide Lucy geruststellend, 'u heeft het zeker gedroomd.'

Zij liet de oude vrouw erg gelukkig achter, maar tranen vielen uit haar eigen oogen, terwijl zij langzaam de trappen van het College afging.

XVI.

Wat ter wereld bewoog Lucy den volgenden morgen in de laan te gaan op dat belachelijk vroege uur, zeven uur; zij zelf wist het niet. Zij was niet angstig over den Meester, zij had hem in goede handen achtergelaten, zittend bij het raam en babbelend over de seringen in den ouden tuin.

Misschien ging. Lucy naar buiten omdat het zoo'n heerlijke Meimorgen was; 't was schande een minuut langer binnenshuis te blijven.

De wereld was veranderd sedert gisteren; als bij tooverslag waren de wolken weggedreven, en de zon scheen, en de hemel boven was blauw, en de aarde groen en o! de vogels zongen zoo heerlijk. Zij verwachtte niemand in de laan, zij ging alleen maar uit en keek rond, heel toevallig - en zij zag Wyatt Edgell op haar afkomen tusschen de bloeiende meidoornhagen en onder den blauwen hemel, waar de leeuweriken zongen, en zij had nooit zulk een heerlijk tooneel gezien.

Als de storm van gisteren waren alle sporen van de nachtelijke uitspatting verdwenen. Zijn gezicht had bleek en gezwollen moeten zien, zijn oogen mat en zwaar met groote zakken er onder, maar zij waren niets verflauwd. De groote intellectueele schoonheid van het gezicht was zichtbaarder dan ooit, en de physieke schoonheid, die op ieder meisje indruk moest maken, zag men op zijn voordeeligst op dezen lieflijken Meimorgen.

Wyatt Edgell droeg een stroohoed met het lint van zijn College er om. Hij kwam juist van de rivier, frisch uit het bad en de zon had zijn haar gedroogd en het krulde om zijn hoofd als om dat van een jongen god. Zijn gelaat gloeide en zijn oogen schitterden; hij scheen een beeld van volmaakte gezondheid en mannelijke schoonheid. Wij hebben vele studiën van Venus uit het bad komende, maar de kunstenaars hebben nog nooit Adonis zoo afgebeeld.

Lucy had zich niet gebaad; er zijn geen baden in Newnham, alleen een kuip van zes voet lang om in te plassen en Lucy had haar beurt nog niet gehad, dus had zij zich zonder dat gekleed en nam maar een zonnebad.

Zij zag er bleek uit, maar toen zij Wyatt zag, begonnen haar wangen te gloeien, en zij voelde dat zij bloosde als een melkmeid.

‘U hier?’ zeide zij op een toon van verbazing. ‘Ik wachtte u van morgen niet.’

Hij geloofde haar niet; hij kon toch niet denken dat zij zoo heerlijk bloosde uit liefde voor Phebus, of zij moest Erik wachten.

‘Niet?’ zeide hij glimlachend en greep haar hand, ‘maar ik kon niet wegblijven; ik moest u iets zeggen.’

‘Over den Meester?’ zeide zij, bleek wordend.

‘Neen, 't heeft niets met hem te maken. Ik heb naar hem gevraagd en zij zeiden dat hij een goeden nacht had gehad. Phyllis Brannan is bij hem en dat zegt genoeg.’

‘O ja, u kent zuster Brannan,’ zei Lucy koel.

‘Ja,’ antwoordde hij ernstig, ‘ik heb reden Phyllis te kennen als de beste en vriendelijkste pleegzuster. Als er ooit een vrouw was, trouw als goud, dan is 't Phyllis Brannan.’

Lucy trok ongeduldig het neusje op. Zij was waarlijk niet 's morgens vroeg om zeven uur naar buiten gekomen om den lof te hooren verkondigen van zuster Brannan. Zij was er zeker van, dat zij een even goede verpleegster zou zijn, als het er op aankwam, en zij zag er zeker liever uit.

‘Wat had u mij te zeggen?’ vroeg zij kortaf.

Dat was niet bepaald aanmoedigend, maar Edgell glimlachte en trok haar weg van de poort de laan in, en toen merkte zij dat hij nog steeds haar hand vasthield.

Zij trok die snel weg en bleef staan. Zij was er bepaald niet op gesteld verder met hem te wandelen als hij plan had over zuster Brannan te blijven praten. Zij had een hevigen strijd met zichzelf gestreden den heelen nacht en den heelen vorigen dag -

na dat gesprek met Erik - en zij had zichzelf opgewerkt, evenals de oude martelaressen, tot een ontzaggelijk groot offer, den brandstapel, als het zijn moest, en nu, na al dien strijd, was er in 't geheel geen brandstapel. Zuster Brannan zou misschien den brandstapel opgaan; die was altijd bereid tot allerlei onaangename dingen, zonder er eenige drukte van te maken.

'Heeft u er iets tegen dezen weg op te wandelen?' zeide hij en hij leidde de niet-weerstrevende Lucy naar een gedeelte der laan, waar zij door de hooge hagen beschut waren tegen onbescheiden blikken.

'Ik ben gekomen om u iets te vragen,' zeide hij zacht sprekend, met een kleine trilling in de stem, 'en ik moet een antwoord hebben vóór ik weer aan mijn werk ga. Het examen begint Maandag, zou het de moeite waard zijn, er aan mee te doen?'

'Wat bedoelt u?' vroeg zij, maar zij wist heel goed wat hij bedoelde.

'Ik denk dat u 't wel weet wat ik meen, juffrouw Rae - Lucy. Ik denk dat u meer van mij weet, dan eenige andere vrouw. Als u mij zegt, dat er iets is, waarvoor ik kan werken - dan ga ik terug en werk en - en - op een anderen dag kom ik weer bij u, maar als - als er niets is om voor te werken, ga ik vandaag nog heen.'

'Geeft u dan uw kansen op?' vroeg zij bleek en bevend.

'Zeker geef ik ze op. Wat heb ik aan een graad, met d a t voor mij? Daar is maar één ding, Lucy, om tusschen mij en d a t te staan. Mijn vonnis moet van uw lippen vallen. Moet ik teruggaan en blokken?'

Niemand die hem daar zag staan in den zonneschijn, met dien glimlach op zijn gezicht, kon twijfelen aan het antwoord, dat op de lippen van het meisje lag. Zij wist het zelf niet; zij kon maar hijgen en beven. Zij had alles gegeven om weg te loopen zonder dat noodlottige antwoord te geven, maar de laan was nauw en hij stond voor haar.

'Nu?' zeide hij, met zijn vragende, vurige oogen de veranderingen volgend op haar gezicht. Wat kon zij zeggen? Haar lippen beefden en de woorden konden niet komen, weer beproefde zij het, maar zijn vonnis bleef uit.

Een meerl zong in den olmboom haar lied en de houtduiven tortelden teeder in de haag, alles was zoo blijde en vol geluk en liefde op dezen Meimorgen, elke stem in de natuur pleitte vóor hem.

Haar gezicht was vreeselijk bleek en haar lippen trilden en haar hart klopte als een hamer. Zij zag naar hem op met een vreemden angst in haar gezicht, en

zij bemerkte den halsdoek om zijn hals. Het was de gekleurde sjerp van zijn College en op dien geurigen morgen had hij ze om zijn hals gewikkeld. Die sjerp deed haar beslissen.

'Ik denk dat u terug moet gaan en werken,' zeide zij zacht met een flauw lachje.

Hij nam haar in zijn armen en drukte haar aan zijn hart en kuste haar op 't voorhoofd.

'God zegen je, Lucy,' zeide hij, 'God zegen je, lieveling!'

De kracht van zijn armen, de vreemde, zoete druk van zijn warme lippen op haar voorhoofd, brachten het bloed terug van haar hart naar haar wangen en zij trok zich terug, vuurrood.

Juist kwam er een meisje het eene eind der laan in en een student het andere, en zij gingen ieder terug naar hun college en

LENTE, ZOMER EN HERFST. Naar W.J. Hennissey. (Zie blz. 293.)
In het bezit van Sir JAMES BELL, Bart, Lord Provost van Glasgow.

vertelden de geschiedenis. Onder het ontbijt was het heel Newnham door, dat Lucy een man op klaarlichten dag gekust had buiten de muren van het College.

XVII.

De lucht van heel Cambridge was vol van examens, men hoorde van niets anders praten; hoe meer de dag naderde, hoe angstiger men den afloop te gemoet zag; er zouden vele meisjes uit Newnham opgaan. Zij werden met de grootste zorg vertroeteld in deze dagen; zij kregen afzonderlijke schoteltjes, moesten beweging buitenshuis maken en bijtijds naar bed gaan.

De mannen waren niet de voorwerpen van zulke teedere zorg van den kant der overheden; zij deden precies wat zij wilden en werkten zich blind en doof tegen den gewichtigen dag.

Wyatt Edgell blokte van den morgen tot den nacht, maar het hinderde hem niet, hij werd er niet blind en doof van; de ijver, die andere mannen zou hebben uitgeput, scheen hem op te wekken, zijn oogen stonden helderder en zijn stap was lichter en zekerder dan vroeger en hij hield het hoofd omhoog als een man, die een prijs gaat winnen, en hij neuriede allerlei vroolijke liedjes - meest liefdeliedjes - terwijl hij over de pleinen ging en de trappen besteeg, twee, drie treden te gelijk, zooals een man van zijn jeugd en kracht kan doen.

Een groote verandering had met hem plaats gegrepen sedert den morgen dat Lucy hem gezegd had aan 't werk te gaan. Hij had haar niet meer in de laan gezien, hoewel hij alle ochtenden naar Newnham ging en aan de poort wachtte totdat de klok luidde voor het morgengebed, en dan ging hij langs het smalle pad tusschen de hagen en bezocht weer de plek waar hij haar in zijn armen had gesloten. Als zij daar was geweest, wanneer hij zijn ochtendpelgrimstochten deed, zou hij haar zeker weer in zijn armen hebben genomen, tot groot schandaal van Newnham.

Lucy ging niet meer naar de laan. Zij was erg geschrikt over hetgeen zij gedaan had, zij had onmogelijk anders kunnen handelen. Welke vrouw kon dat? Zij had hem gered, ten minste dat zeide zij tot zich zelf. Hij zou nu zijn graad halen, verder dacht zij niet, zij bleef hierbij stilstaan. Zij vertelde niets van 't geen zij gedaan had aan nicht Mary. Een maand geleden, toen Mary hem haar aanwees op de trappen der kapel, kon zij hem nog niet onderscheiden van Erik Gwatkin en nu was zij met hem verloofd.

Geen wonder dat Lucy angstig was en voor niets ter wereld de kans wilde loopen

hem alleen te ontmoeten. Zij ontwikkelde eensklaps een warme genegenheid voor juffrouw Stubbs en smeekte haar met tranen in de oogen haar te vergezellen bij haar bezoeken naar Sint Benedict. Zij was zoo vreeselijk laf, zij durfde niet alleen gaan.

De Meester was niet erger, zijn geheugen was weg en zijn krachten gingen hard achteruit, maar er was geen onmiddellijk gevaar.

Lucy ontmoette professor Colville somtijds als zij haar middagbezoeken maakte, maar zij ging nooit meer naar zijn kamers. Zij zou het gevaar niet willen loopen, Wyatt Edgell op de trappen te ontmoeten, voor alle lessen in de wereld. Zij zou liever gedropen zijn.

De professor kon Lucy niets meer zeggen over zijn toekomstige plannen, want Maria Stubbs was altijd bij haar en dan scheen het ook dat de Meesters-vrouw ergens anders haar tehuis zou krijgen, zoodat alle schikkingen toch vervielen.

Maria bleef gaarne in de lange galerij naar de oude portretten kijken; zij kende hen allen, van de bleeke stichteres in haar eenvoudig pré-raphaelistisch gewaad tot den ouden Meester in zijn scharlaken kleed. Zij wist er reeds meer van dan Lucy, ofschoon deze maanden lang tusschen hen had geleefd.

Eens dat zij naar de oude portretten in de galerij tuurde, kwam een man binnen. Hij keek begeerig rond, als zocht hij iets. Daar was niemand dan het roodharige meisje met den bril op den neus en de oude, doode Meesters. De stichteres was er ook, maar hij gaf geen steek om haar. Hij zocht naar een vrouw van vleesch en bloed, zijn polsen hamerden en zijn hart bonsde en zijn oogen schitterden - hij had juist het eerste gedeelte van zijn examen afgemaakt en de schoonste schepping van den grootsten meester op het doek zou hem niet hebben voldaan.

Hij wandelde tot het einde der galerij en zocht Lucy - zij verborg zich misschien in een der vensternissen en juffrouw Stubbs keek hem na. Zij was zoo blijde zijn gezicht te zien betrekken, toen hij haar niet zag - een vrouw zou beter haar teleurstelling verborgen hebben en tot den man spreken, die er was, maar Edgell keek woest naar Maria en scheen niet van zins iets te zeggen.

'Lucy Rae is bij den Meester,' zeide ze vriendelijk; zij wist instinctmatig dat hij Lucy zocht, 'zij zal dadelijk hier zijn.'

Edgell deed zijn best te kijken alsof het hem niets kon schelen of zij nu of van nacht kwam en begon geen gesprek met juffrouw Stubbs. Hij liep de galerij op en neer, nu en dan voor een schilderij stilstaande, zonder er naar te kijken of naar buiten starend op het binnenplein.

Hij stond te trommelen op het glas, toen Lucy binnenkwam; zij zag hem niet, totdat zij bij het venster kwam en zij liep de galerij in met dien energieken stap, aan vrouwelijke studenten eigen.

'Ik vrees dat ik je lang heb opgehouden, Maria,' zeide zij, en toen stond ze stil en Edgell kwam met uitgestrekte handen op haar af.

Hij zou haar omhelsd hebben zonder die hatelijke Maria op 't eind der galerij. Het licht der liefde flikkerde in zijn oogen en zijn geheele wezen trilde van hartstocht.

'Mijn lieveling!' zeide hij en nam haar handen in de zijne.

Lucy had geen plan zich te laten kussen als een dienstmeid, terwijl juffrouw Stubbs toekeek, en zij trok haar handen vlug weg.

'U hier?' zeide zij.

‘Ja,’ antwoordde hij, op haar neerziende met het warme licht in zijn oogen en den glimlach op zijn lippen, ‘waar anders zou ik naar kijken? Ik heb in de laan gewacht, de geheele week en je bent niet meer gekomen - sedert dien morgen -’

‘De Meester is beter,’ zeide zij, haar oogen neerslaande; het waren zulke zoete, bedeesde oogen, zij konden de warme vlam in zijn blik niet verdragen.

‘En was het alleen maar om te hooren hoe het den Meester ging, dat je kwam?’ zeide hij zacht en melodieus, zoodat de kleur naar haar wangen steeg.

Haar stem trilde ondanks haarzelf en haar hart klopte onstuimig.

‘Het was immers om mij te zeggen hoe 't met hem was, dat u kwam?’

‘'t Was omdat ik je liefhad, dat ik kwam, Lucy - lieveling! Ik kan niet leven zonder je lief gezichtje te zien. Ik heb een heele week zonder jou geleefd en 't scheen een jaar. Je moet mij niet meer zoo lang alleen laten, liefste!’

Er lag meer in den toon dan in zijn woorden, en Lucy keek hem angstig in 't gelaat.

Hij las de vraag in haar oogen en hij glimlachte ernstig, bijna treurig.

‘Neen,’ zeide hij, ‘God zij dank, d a t niet,’ en hij boog zich en kuste eerbiedig haar voorhoofd tusschen de glanzende bruine vlokjes van heur haar.

Haar gelaat werd warm onder zijn aanraking en zij beefde en trok zich terug. Verbeeld je dat het meisje in de galerij het gezien had! 't Zou spoedig heel Newnham rond zijn en de meiden konden komen of nicht Mary of mijnheer Colville kon eens in de galerij verschijnen, onaangemeld, zooals zijn gewoonte was. O, 't zou vreeselijk zijn zoo betrapt te worden, zoenende als een meid.

‘En heeft u al dien tijd gewerkt?’ vroeg zij, toen ze het kleine eikenhouten tafeltje, dat in de vensternis stond, tusschen hen had geplaatst.

‘Ja, ik heb vrij hard gewerkt. Ik had geen zier gedaan, als je mij niet iets had gegeven om voor te werken. Ik zou alles over boord hebben gegooid.’

‘O, dat had u niet moeten doen - zij verwachten van u zooveel eer voor het College! 't Zou hun allemaal hebben teleurgesteld en uw eigen familie het meest. Wat zouden die er van gezegd hebben?’

‘Zij zouden teleurgesteld zijn - en - en ik denk dat mijn moeder erg verdrietig zou zijn geweest. Zij is zoo'n teedere, toegevende moeder; zij heeft mij nooit iets geweigerd. Zij heeft altijd gestaan tusschen mijn vader en mij en al mijn tekortkomingen ver-

bloemd, maar dit had zij niet kunnen verbergen en 't had - een scène gegeven. Ja, zeker, 't zou haar hebben teleurgesteld.'

Zijn oogen waren zacht en teeder, toen hij van zijn moeder sprak en Lucy dacht aan het vreeselijke tooneel, toen zij Erik knielend bij zijn bed vond en zij vroeg zich af, hoe zijn moeder dat zou hebben verbloemd, en plotseling opziende naar het warme, teedere gelaat, dat zich over haar boog, bemerkte zij het litteeken op zijn hals, hij droeg nu geen das en de roode vlek was akelig zichtbaar op de blanke huid.

Hij zag haar blik afdwalen en angstig worden.

'Ja,' zeide hij, haar gedachten lezend - 'dat had zij ook verbloemd - maar het zou haar hart gebroken hebben.'

Hij trok zijn boordje hooger aan den hals en Lucy's oogen vulden zich met tranen.

''t Is alles voorbij,' zeide zij dapper, 'zij hoeft haar hart niet meer te breken. U zal haar verwachtingen vervullen, u zal haar gelukkig en trotsch maken, o zoo trotsch. Als mannen in verzoeking komen om domme, zelfzuchtige dingen te doen, moeten zij denken aan de menschen, die hen liefhebben.'

Edgell trok haar dichter naar zich toe. Maria Stubbs keek dezen weg niet uit, zij was verdiept in de portretten.

'Ik zal dan aan jou denken,' sprak hij zacht, maar zijn stem trilde van hartstocht, 'als - als ik verzocht word, maar ik moet zeker zijn van je liefde, Lucy, daar moet geen misverstand in zijn. Het moet het ware wezen, geen namaak, dat kan geen man redden. Zeg mij, lieveling, of ik op zoo'n oogenblik aan jou mag denken?'

Hij deed de vraag plechtig; hoewel zijn lippen glimlachten boorden zijn oogen zich diep in de hare, als wilde hij in haar ziel lezen.

Lucy's gelaat werd bleek en ontsteld; zij wist precies wat deze vraag beteekende; zij voelde zich vreeselijk zwak en bang, o zoo bang. Er kon iemand komen in de galerij en hij hield haar handen in zijn ijzeren greep en las haar doorschijnend zieltje door en door. Zij kon niet ontsnappen.

'Ja,' mompelde zij bijna onhoorbaar, 'u mag aan mij denken, als 't u helpen kan.'

Hij nam haar in zijn armen - voor een kort oogenblikje - hij vergat de heele Maria Stubbs en kuste haar lippen en oogen.

'Mijn lieveling!' fluisterde hij, 'mijn engel!'

Juffrouw Stubbs had zich tot nu toe prachtig gehouden - geen meisje uit Newnham kon zich beter hebben gedragen, maar de grenzen van Maria's verdraagzaamheid werden eens bereikt.

'Ik hoop dat u bijna klaar is,' zeide zij op zeer onaangename manier, 'omdat ik anders gaan moet.'

'Ik ben heelemaal klaar,' zeide Lucy bijna huilende, 'ik ben al een heelen tijd klaar.'

Zij had Maria Stubbs kunnen zegenen, omdat zij haar weghaalde. Zij was vreeselijk angstig, maar toch, het was een vreemde, heerlijke angst, die haar van ongekende vreugde doortrilde.

XVIII.

Het was klaarblijkelijk Lucy's plicht, niet naar Newnham terug te gaan, hoe erg gehaast Maria Stubbs ook zijn mocht, totdat zij haar nicht Mary verteld had, wat in de galerij gebeurd was tusschen haar en Wyatt Edgell. Zelfs in Cambridge, waar zoovele sociale revoluties in den laatsten tijd hebben plaats gehad, is 't voor jonge dames niet gebruikelijk, bezoeken van heeren te ontvangen en de geoorloofde lievigheden tusschen verloofden te wisselen, zonder er de oudere leden van hun familie mede in kennis te stellen.

Daar was niemand om daarvan mededeeling te doen, dan nicht Mary. Het was niet noodig het den Meester te zeggen; hij zou het verwisselen met Dick's vrijerij van zestig jaar geleden en aan zuster Brannan vertellen dat Lucy's moeder voor 't eerst haar aanstaande had ontmoet in een danstent op de kermis. 't Was ook niet de moeite waard het haar tante te vertellen; zij was dag bij dag na het ongeluk zwakker geworden; de wereld ontglipte langzamerhand haar handen. Zij stelde geen belang in 't geen haar omringde. Als zij sprak dan was haar eerste vraag:

‘Hoe gaat het den Meester?’

Maar Lucy wilde niet erkennen dat zij verloofd was; zij had Edgell gezegd dat hij weer aan 't werk moest gaan en dat hij somtijds aan haar mocht denken.

Dit was alles. Geen belofte, geen werkelijk engagement. Natuurlijk had hij haar niet in de armen moeten nemen, totdat zij behoorlijk geëngageerd waren. Hij was een beetje te vroeg geweest, maar Lucy had zich niets te verwijten.

Zoo redeneerde Lucy toen zij met juffrouw Stubbs terugwandelde naar Newnham. Zij ging dadelijk terug, zonder haar tante of nicht te hebben gezien. Zij kroop uit het College, als had ze iets schandelijks gedaan en als was ze bang dat het uit zou komen. Zij was heel beminnelijk tegen Maria onderweg. Zij noemde haar liefste - iets ongehoords onder de stoïcijnen van Newnham, maar juffrouw Stubbs liet zich niet vangen.

‘'t Is mooi ver gegaan,’ zeide zij bits, toen Lucy een verlegen kleine toespeling maakte op Edgell's bezoek in de galerij.

‘O neen, volstrekt niet!’ zeide Lucy naïef.

Juffrouw Stubbs lichtte haar roode wenkbrauwen op. Het waren die vreeselijk roode wenkbrauwen en roode oogharen, die haar zoo - onbeminnelijk maakten.

‘O,’ merkte zij op haar onaangename manier op. ‘Ik dacht dat ik hoorde - hm! - iets - iets als zoenen. 't Kan zijn dat ik 't mis heb. Misschien was het de wind.’

‘De wind was van middag erg ruw, de oude jalouzieën ratelden vreeselijk.’

Juffrouw Stubbs lachte minachtend. Daar was den heelen dag geen tochtje wind geweest.

‘Ik denk dat het nu vastgesteld is?’ begon zij.

‘Vastgesteld? O neen, volstrekt niet!’

‘Dan begrijp ik er niets van,’ zeide Maria scherp, ‘je hebt hem aanmoediging genoeg gegeven. Hij heeft

deze week elken morgen in de laan gehangen. Iedereen hier weet, dat hij op jou wacht.'

'Maar ik heb hem niet ontmoet,' verzekerde Lucy stout weg; zij zou zich door Maria niet op het hoofd laten zitten.

'Neen, o neen! Je hebt hem deze week niet ontmoet, wij zouden 't allen geweten hebben, als je het gedaan had, omdat wij allemaal op den uitkijk stonden sedert dien dag toen ze jou betrapt hebben, hem kussend in de laan. Ik zou er niet meer over gepraat hebben - ofschoon het volstrekt niet hoort in een vrouwen-college - als het vandaag niet nog eens was gebeurd. 't Is alles heel best - wanneer je geëngageerd bent.'

'Maar ik ben niet geëngageerd,' zei Lucy ongeduldig.

Zij wilde geen preeken van Maria Stubbs aanhooren. Niemand zou er ooit aan gedacht hebben, Maria in de laan te zoenen.

'Dat is mij te hoog,' verklaarde juffrouw Stubbs zeer stijf.

'O, jij goeie ziel.' Lucy deed een flauwe poging om te lachen en haar wangen werden vuurrood. 'Ik moedig hem aan, voor zijn eigen bestwil. Ik heb hem alleen gezegd, dat hij werken moet; hij zal zeker een heel hooge plaats krijgen, maar hij wilde niets doen als ik hem geen moed gaf. Denk toch, zijn toekomst hangt er van af. Je zoudt hetzelfde doen, als je in mijn plaats was.'

Juffrouw Stubbs zeide niet, dat zij het niet zou doen, maar zij bloosde onder haar spreken, en haar oogen werden zachter onder de roode wimpers. Daar waren diepten in haar oogen, die Lucy er nooit in gezien had - ongepeilde diepten, want niemand had ooit de diepte en hoogte van Maria's liefde gemeten. Misschien zal een dappere man, die niet naar den uiterlijken schijn ziet of die een preferentie heeft voor rood haar, het eens doen, en hij zal geen reden hebben het te betreuren.

'En wat zal er gebeuren - als - als - hij door zijn examen komt?' vroeg Maria zacht.

Zij dacht er over, hoe zij boven alles den man die haar liefhad, in zijn eerzucht zou prikkelen. Zij zou hem met de edelste eerzucht vervullen, en als hij den ladder bestegen en al haar droomen verwezenlijkt had, zou zij hem zijn belooning niet beknibbelen.

'En wat dan?' herhaalde zij, toen Lucy niet antwoordde.

'O, dat weet ik niet! Ik ben nog niet gedecideerd. Wat ook gebeure, 't zal voor hem een groot ding zijn, er door te komen, en ik ben zeker, goed gehandeld te hebben door hem aan te moedigen - zooals jij dat noemt.'

'Ik denk dat het laag - en min - en onwaardig - en onvrouwelijk zou zijn, hem later af te wijzen,' zeide Maria met een trilling in de stem.

Zij kon geen adjectieven, sterk genoeg, vinden, en moest tusschen elk er van even stilhouden.

Wyatt Edgell ging met groote passen terug naar zijn kamer door de hal en hij klom de trap nu in drieën op. Hij ontmoette den heer Colville boven bij zijn kamer, en de melodie van een liefdeliedje trilde nog op zijn lippen die glimlachten, terwijl zijn oogen schitterden. Het was het gezicht van een man, die iets ging doen - die iets ging winnen.

'Hoe heb je het gemaakt?' vroeg de professor glimlachend. Hij twijfelde er volstrekt niet aan, hoe hij het er afgebracht had.

'Niet zoo goed als ik had gewenscht, mijnheer, maar ik denk het voortaan beter te doen.'

Wyatt Edgell ging terug naar zijn kamer en wilde juist aan het werk gaan, toen Erik binnenkwam.

Erik had hard geblokt en kwam nu van het examen. Maandag was het Hebreeuwsch aan de beurt, waarvan hij weinig wist. Maar het eigenlijke examen was afgeloopen; hij zag er zwak, afgetobd en neergedrukt uit; zijn oogen stonden flauw, zijn wangen hingen slap en zijn haar, dat hij lang droeg, viel op een heel domme manier neer. Het was 't grootst mogelijke contrast met zijn vriend Edgell.

‘Wel, ouwe?’ vroeg de andere, ‘heb je de heeren mooi in de maling genomen?’

Erik werd nog een tintje bleeker.

‘'t Is alles voorbij, beste vriend!’ zeide hij, iets inslikkend, ‘de heeren hebben mij in de maling genomen. Ik ben gedropen, zoo zeker als iets.’

Hij ging zitten op het rustbed, waarop Edgell dien dag had gelegen, en trachtte vroolijk te kijken.

‘Nonsens, kerel! 't Is zoo erg niet, je bent er bepaald door! en al was 't zoo, wanneer je zoo'n trek hebt het voorrecht nog eens te genieten, dan kun je immers in October weer opgaan.

‘Neen, ik ga niet meer op, ik ga wat anders probeeren - ik zal 't er voor houden dat de Kerk voor mij gesloten is. Ik zal iets zien te worden in de City en hard gaan werken. Misschien is dat 't beste voor mij.’

‘Gekheid! Wat zou jij doen op een hoog tabouret in de City? Je zoudt een paar dozijn keer per dag er af glijden om op je knieën te liggen. Je moet een betrekking zoeken heel dicht bij den grond, zoodat je den heelen dag knielen kunt. Dat is de eenige manier voor jou om succes te hebben.’

Erik glimlachte, en als Edgell hem had aangezien, zou 't hem opgevallen zijn dat zijn oogen rood waren en dat er iets als een traantje glom in een der hoeken daarvan.

‘Je werkt nu ernstig,’ begon hij, wenkend in de richting der tafel, waar Edgell zat, en die gevuld was met boeken en papieren.

‘Ja,’ zei de andere met een glimlach, ‘ja - ik heb iets gekregen om voor te werken. Ik heb in 't eerste gedeelte niet half goed genoeg gedaan. Ik was er niet zeker - niet heel zeker van - maar nu is alles in orde en ik zal mijn best doen. Je hebt mij nooit mijn best zien doen, nu zal je het zien, ten wille van - van - Lucy!’

Zijn gelaat was zeer edel, het ideaal van een mannengezicht - sterk, zelfvertrouwend en onuitsprekelijk teeder. Het trof Erik, zittend op die bank en zooveel van hem wetend.

DOOD, DE MAAIER. Naar J.E. Millais. (Zie blz. 302.)

''t Is er dus door?' zeide hij, weer iets doorslikkend dat zijn keel scheen te benauwen.

'Ja, 't is er door. Zij heeft mij een tegengift, een talisman gegeven tegen dat vervloekte ding. Zij heeft mij gezegd aan haar te denken.'

Hij dacht aan haar, terwijl hij achterover leunde in zijn stoel en het zonlicht langzaam over het dak zag glijden, hooger en hooger naar de spits van de College-kapel. Hij dacht aan Lucy's zoete oogen en blozende wangen, aan de gouden vlokjes van heur haar, en hij zeide zichzelf dat de gedachte aan haar een toren van sterkte voor hem zou zijn in de toekomst en hij nooit, nooit meer zou vallen. Als de verzoeking tot hem kwam, in welken vorm ook, zou hij in staat zijn haar te weerstaan. Hij behoefde maar alleen aan Lucy te denken.

'Wel,' zei Edgell, als uit een droom ontwakend en Erik onbeweeglijk ziende zitten op de bank, 'waar suf je over, ouwe?'

Erik deed een flauwe poging om te glimlachen, och! zoo flauw, het maakte zijn bleek gezicht nog akeliger.

'Ik hoop maar dat het helpen zal,' stotterde hij.

'Natuurlijk zal het helpen. 't Is het eenige op de wereld voor mij en mijn gelijken. Daar is niets dan de liefde van een goede vrouw, die een kerel kan tegenhouden - als - als hij zoo ver gegaan is, als ik. Daar is niets dan de liefde van een vrouw, die zoo diep kan dalen - hoe diep weet God alleen - om iemand uit den afgrond te halen en hem gewond en verminkt weg te trekken van onder de wielen van Djaggernaut, ten koste van haar eigen leven en verstand. Er is maar een soort van liefde, die dit kan doen.'

Erik zag hem aan met een vreemd medelijden in de oogen.

'Denk je dat het goed is, haar zoo op de proef te stellen?' vroeg hij.

'Ik denk er niets over. Als zij mij liefheeft, zal zij geen beproeving te zwaar achten. Och, vent! je weet niets van liefde, als je niet weet dat liefde zich verheugt in offers. Het moet haar altaar zijn - en haar offer. Het houdt van het liefste dat zij bezit, niets terug. Liefde kent zichzelf niet.'

Erik kreunde. Hij wist niets van vrouwenliefde, maar hij geloofde niet dat Lucy een man ooit zoo kon beminnen.

'Beste vriend,' sprak hij, 'je beoordeelt een vrouwennatuur naar je eigene. Alle vrouwen kunnen niet stijgen tot zulke hoogten.'

'De vrouw, die ik liefheb, zal het kunnen. Je zult haar spoedig op de proef kunnen stellen. Als - als ik mij goed houd, dan heeft Lucy's liefde het gedaan, en als - als - het mij weer gebeurt, dan zal het zijn zooals je zegt en heb ik een vrouwennatuur beoordeeld naar mijn eigene.'

De glimlach was verdwenen van zijn gelaat en zijn oogen stonden koud en hard en zijn lippen waren vast op elkander gedrukt. Het was hetzelfde gezicht niet, dat Erik tegenlachte toen hij de kamer in kwam. Erik schaamde zich over zichzelf, en liet het hoofd hangen. Hij had Lucy's liefde niet in twijfel mogen trekken. Niemand had hem ooit liefgehad, niemand dan Pamela, en die snauwde hem steeds af. Hij had moeten zwijgen, totdat hij voor zichzelf had ondervonden, wat de vrouw kan doen voor den man, dien zij liefheeft.

'Het moet nooit meer gebeuren,' zeide hij hartelijk, zijn hand leggend op Edgell's schouder. 'Bedenk, je hebt beloofd -'

‘Dat weet ik allemaal,’ viel Edgell ongeduldig in de rede, ‘denk je dat alle beloften in de wereld mij terug zouden houden, als - als dat vervloekte ding weer over mij komt? Je bent nooit zelf verzocht geweest -’

‘Neen, neen! God zij dank!’

‘Je mag God wel danken! Ik zeg je, als het breken van mijn eed - de eeden die ik gezworen heb - bij dozijnen - bij honderden - mij den hemel zouden doen verliezen - ik zou niet in staat zijn te weerstaan, als de verzoeking weer over mij kwam.’

‘Je hebt gelijk, jezelf te mistrouwen,’ zeide Erik bedroefd, ‘o, mijn lieve vriend, als je maar op Hem wilde steunen, die de niet versagende kracht is van allen, die in Hem hun vertrouwen stellen en die een sterke toren voor je zou zijn in het gezicht van den vijand.’

‘Beste, ouwe Erik!’ zeide Edgell vroolijk, ‘ik wist wel dat je een excuus moest hebben om op je knieën te liggen. Ik heb het nu vreeselijk druk. Ik ga werken tot het dag is - en - en als de vijand, zooals het je belieft hem te noemen, komen mocht, dan - dan zal ik aan Lucy denken.’

Hij staarde voorbij Gwatkin naar de blauwe lucht boven het dak der kapel. De zon was bijna ondergegaan en het vaantje op de spits van den toren had het laatste zonnestraaltje opgevangen en schitterde als vloeiend goud.

(*Wordt vervolgd.*)

Dood, de maaier.

Nauwelijks is het rouwbetoon over Lord Frederik Leighton, den bekenden President der Engelsche Koninklijke Kunst-academie, verstomd en had men als zijn in alle opzichten waardigen opvolger Sir John Everet Millais begroet, of de geweldige maaier Dood brak ook dit leven af, zoodat binnen weinige maanden die Academie twee presidenten te betreuren had.

Reeds toen hij benoemd werd, had de Dood zijn hand op Millais gelegd; sedert jaren streed zijn sterk lichaam tegen een ontzettende ziekte, dezelfde die ook eens keizer Frederik III vóór zijn tijd ten grave deed dalen. Bij zijn benoeming kon de nieuwe President nog hoorbaar spreken, de volgende maand was zijn stem slechts een akelig fluisteren.

‘Waarom laten zij mij niet sterven?’ schreef hij midden Juli op zijn lei.

Een operatie kon hem niet redden, maar bespaarde hem slechts eenige weken van pijn en doodsstrijd. Een leven vol roem werd afgesneden, juist toen zijn gloriezon op het hoogste was, en de Engelsche kunst

kon weer rouw dragen over haar grootste en schoonste sieraad.

Millais werd den 8en Juni 1819 in Southampton geboren uit een oude familie van Jersey. In 1835 vestigde zich zijn familie te Dinan in Fransch Bretagne en hier vertoonde zich voor het eerst zijn groot talent in teekenen. Toen hij acht jaar oud was, won hij met zijn schetsen reeds de zilveren medaille, door de Societé des Arts uitgeloofd. Zijn gelukkige ouders zonden zijn werk ter beoordeeling aan den toenmaligen president der Koninklijke Academie te Londen, die niet gelooven kon dat deze teekeningen het werk waren van zulk een jong kind, en zijn ouders ten warmste aanbeval zulk een talent te ontwikkelen. Als man hield Millais de beloften van het kind; zijn leven was een bijna onafgebroken lange triomftocht. Hoewel er ook een tijd was dat hij met miskenning en armoede te strijden had, bleef hij toch zijn originaliteit bewaren, trachtte zich vrij te houden van alle conventie en dwong zelfs zijn grootste bestrijders met hem te rekenen en later zijn werk te bewonderen.

Hij was ten hoogste dramatisch in zijn opvattingen, en zijn gevoel voor kleur was zoo goed als eenig in Engeland, zijn teekening krachtig, zuiver en geestig. Ook als portret-, landschap- en bloemenschilder was hij hoogst verdienstelijk. Misschien ontbraken hem nog 't meest gevoel en verbeelding, waardoor hij te kort schoot in meer verheven onderwerpen.

Wij geven hier de afbeelding van een zijner krachtigste, symbolische figuren, de Dood, de groote Maaier, kloppend aan de deur van het huis, waaruit hij zijn prooi wil rooven. In verband met Millais' eigen sterven, verkrijgt thans deze voorstelling een diep tragische beteekenis.

Drie roosjes.

Wonderzoete geuren stijgen
Uit het roosje, nauw ontbloot
Van het groene, spitse windsel,
Dat het, veilig, om zich sloot.

't Brengt een lachjen om de lippen
Van het dartel menschenkind,
Dat er in den tuin gaat stoeien
En het mooie roosje vindt.

Ziet! de teere, fijne handjes,
Mollig zacht en licht van druk,
Streelen roosje's lieve blaadjes,
Dankbaar blozend van geluk.

Achttien jaren telt de schoone,
Die het roosje bij de roos
Wil gaan zoeken, daar het vluchtte
Uit haar armen voor een poos.

Spoedig is het spoor gevonden
Van de kleine hartedief;
Stoeiend wordt zij opgevangen
Door het oudste roosje lief.

En ze staan daar met hun drietjes

In den warmen zonneschijn;
't Tintelt al van liefd' en leven,
Waar die drie te zamen zijn.

M. VISSER.

Schagen.

Hongkong.
Met gravure.

Hongkong heeft door haar ligging vóór de poorten van China uit handels- zoowel als uit strategisch oogpunt zeer veel beteekenis. Maar niet alleen de koopman en de politicus, ook de natuurvriend zal op het eiland, - want hierop is Hongkong gebouwd, - veel vinden dat zijn belangstelling waard is.

Het eiland Hongkong ligt ten zuiden van het tot de Chineesche provincie Kwangtoeng behoorende schiereiland Cowloon en bevindt zich met de zuidelijke punt van het schiereiland en de daartusschen liggende baai van Hongkong in het bezit der Engelschen. Het eiland is zeer bergachtig, en slechts een smalle zoom der kust biedt ruimte tot ontscheping. Het gebergte strekt zich van het oosten naar het westen uit en bereikt zijn grootste hoogte in de ver westelijk uitstekende Victoriapiek, die met haar noordwestelijken rug steil in de zee nederdaalt. Op de naar de baai glooiende heuvels is de stad Victoria gebouwd, die zich langs het smalle strand tusschen zee en bergen uitstrekt.

In haar geheele lengte wordt zij door de Queens Road doorsneden; parallel hiermede loopt de Praga, nu nog de kade, waar de grootste handelshuizen, agenturen, hotels en de markthal liggen, en die thans door het aanleggen van een breede kade, die aan de zee ontnomen is en bebouwd wordt met een rij huizen, in een afgesloten straat zal worden veranderd. Rechthoekig met deze straten loopen, van het strand tot op een derde der hoogte van het gebergte, steile stegen, die meest met breede platte trappen opwaarts gaan en een dicht, hoofdzakelijk door Chineezen bewoond stratennet vormen. Daarboven liggen villa's en tuinen, het gebouw der Bazeler missie, het Italiaansche klooster, de Duitsche en Engelsche kerken. Ten oosten sluiten zich daarbij aan de Botanische Tuin en het station. Aan den Central Queens Road verheffen zich de grootsche koepel van de Hongkong-Shanghai-Bank, het stadhuis met concert- en theaterzaal, het regeeringsgebouw, het gebouw der Messageries Maritimes, de Engelsche club, de post en de grootste Europeesche en Chineesche winkels, weinige schreden boven de Duitsche club. De West Queens Road met naburige straten herbergt de kosthuizen en matrozenherbergen, boven dit kwartier de hospitalen en een fort, de oostervoorstad, de kazernes en verschillende Bouddha-tempels.

Het verkeer, zoowel in de haven als in de stad, is buitengewoon levendig. Honderden van Rikchas - tweewielige door een koelie getrokken karretjes - jagen daar voort, daartusschen palankijnen door zes koelies gedragen, huurwagens met een paard, last-

dragers elkander overschreeuwend. Rijke Chineesche kooplieden in deftige gewaden en met een houding vol zelfbewustzijn, Amerikaansche en Japansche demimonde, landloopers en bedelaars, matrozen en Chineesche soldaten, kleinvoetige, hinkende Chineesche vrouwen met haar in schelle kleuren opgetooide kinderen voltooien het bonte straatgezicht.

Vóór de post en bankiershuizen merken wij groepen van Europeesche kooplui in druk gesprek; hier en daar de reusachtige gestalte van een Indischen politieagent, die met zijn stok de orde bewaart en zoo noodig een weerspannigen koelie tot zijn plicht brengt, door hem aan den staart te trekken en eenige stooten in de ribben te geven.

De Chineesche winkels in de hooge luchtig gebouwde huizen zijn met veel smaak versierd, vooral die der vele geldwisselaars, waaruit onophoudelijk het gerinkel van den zilveren dollar klinkt.

Niet minder levendig gaat het aan de haven toe. Daar liggen tot aan het Westpoint in lange rij de overzeesche stoombooten, daarnaast de landingsplaatsen voor de kolossale salonstoombooten naar Canton en Macao, vele honderden van djoenga's (groote Chineesche zeilbooten) en sainpans (roeibooten) bewegen zich door het gewoel der in de haven geankerde sloepen; verscheiden stoombootlijnen dienen voor het personenverkeer in de haven naar het Engelsche Cowloon en het Chineesche Kauloen. In het eerste bevinden zich de pieren voor groote stoombooten, kazernes, een werf, seinstations, hotels en villa's. Vandaar uit heeft men een prachtig gezicht op de stad Victoria en het eiland Hongkong. Men ziet de stad voor zich uitgespreid liggen, haar lichte huizenmassa's tusschen het donkere groen der mandarijnboomen, de prachtige helling van de Piek en het vroolijke met huizen bezaaide plateau op den top. Tot daar kan men de wagens der electrische spoorbaan volgen en schijnbaar langzaam op en neer zien kruipen.

Een tochtje naar de Victoriapiek op welks hoogtepunt zich een seinstation bevindt, laat geen bezoeker aan Hongkong achterwege. De top der Piek en de naburige bergen vormen een wijd golvend plat, waarop hotels en villa's verstrooid liggen, die den Europeanen van Hongkong tot verblijfplaats dienen als de hitte beneden in de stad te drukkend is geworden. Van deze hoogten ziet men neer op de daken van Victoriastad als bij vogelvlucht. Het gewriemel in de straten en aan de haven, de met schepen bezaaide, heerlijke, blauwgroene baai, daarboven het rotsachtige eilandje van Cowloon.

Daarachter stapelen zich de bergen van het vasteland op in altijd hoogere kale massa's, naar het zuiden de minder steile hellingen van het Hongkong-gebergte en de open zee, aan den horizont de Ladronen en Lemaeilanden, naar het oosten op een boschrijk voorgebergte het hotel Bellevue, daarachter een inham, Happy-valley - gelukkige vallei - genaamd. In dit dal bevindt zich een renbaan, aan welks ingang een prachtige palmenhaag en het aan fraaie grafsteenen en tuinaanleg rijke, door hooge muren ingesloten kerkhof. Het dal wordt afgesloten door boschrijke bergruggen.

De lente begint in Hongkong tegen Maart. In den warmen, zachten lenteregen ontwaakt de plantengroei. Van de hooge boomen en woekerende slingerplanten vallen droppels neder op de daaronder nieuw ontkiemende reuzenvarens; rozen en vanille bloeien en vervullen de lucht met haar oranjeriegeuren. Door donkere boschwegen, over stroomende beekjes, langs holle wegen komt men in den botanischen tuin - Public Garden - genaamd. Hier staan in kunstvolle schikking door

elkander de meest verschillende palm- en coniferesoorten; bijzonder mooi zijn de slanke araucaniërs, de eiken, platanen, mimosa's, bananen, mandarijnen, vijgen, bamboes, cactussen, bloeiende magnolia's, witte en roode rhododendrons, azalea's, camelia's, zwaardleliën, viooltjes en vergeet-mij-nietjes. Boven de hooge lommerrijke daken der eiken verheft zich de in wolken gehulde top der Piek. De vischarenden die hun buit halen tusschen de schepen, rusten in het dikke loof der eiken uit, voordat zij naar de rotsen opstijgen.

Nu en dan breekt de zon door, en tusschen de met glinsterende droppels behangen takken vonkelt de koepel der bankgebouwen en de flikkerende golf. Alleen het gezang der krekels en het gonzen der bijen verbreekt de stilte.

Terwijl alles zich hier naar licht en leven opwerkt, raapt daarginds in de nauwe, bedompte Chineezen-kwartieren de dood zijn oogst weg. En werkelijk is 't geen wonder dat hier epidemiën woeden (sedert eenigen tijd heerscht hier de builenpest). Dicht op elkander gepakt leeft hier de bevolking; in de met vuil verstopte en ontzettenden stank vervuilde huizen met vele verdiepingen in de nauwe, donkere stegen. Zelfs het ongedierte der straten dient deze door onzindelijkheid, honger en opium verdorven menschen tot voedsel.

Gedroogde eenden, visschen en ratten die, aan touwen opgehangen, de winkels versieren, worden door de Chineezen als delicatessen beschouwd.

Ondanks nood en armoede, ziekte en dood amuseert zich toch het volk. In de kelders der huizen aan de haven vindt men allerlei lokalen voor vermakelijkheden met bonte lantaarns en onzinnige Buddha-beelden opgesierd, ook poppentheaters en vele speelholen.

Den heelen dag bewegen zich door het Chineesche kwartier optochten met gongs en bazuinvormige pijpen, opgetooide en geblankette kinderen onder baldakijnen. Het volk stroomt toe en neemt onder oorverdoovend gejuich deel aan de feestelijkheid, die ten doel heeft de pest af te keeren. Iets meer succes zullen misschien de maatregelen hebben der Engelsche overheden, die heele stadsgedeelten, waarin de ziekte het ergste woedde, hebben laten omverwerpen.

Behalve de vele kleine stoom- en zeilbooten en tallooze jonken, die iederen dag de Parelrivier afkomen, vervoeren alleen de beide dagelijks varende groote Hongkong-Canton raderbooten vele honderden Chineezen naar en van Canton. De vaart met een dezer stoombooten en het bezoek aan Canton vormen het interessantste uitstapje dat men uit Honkong maken kan.

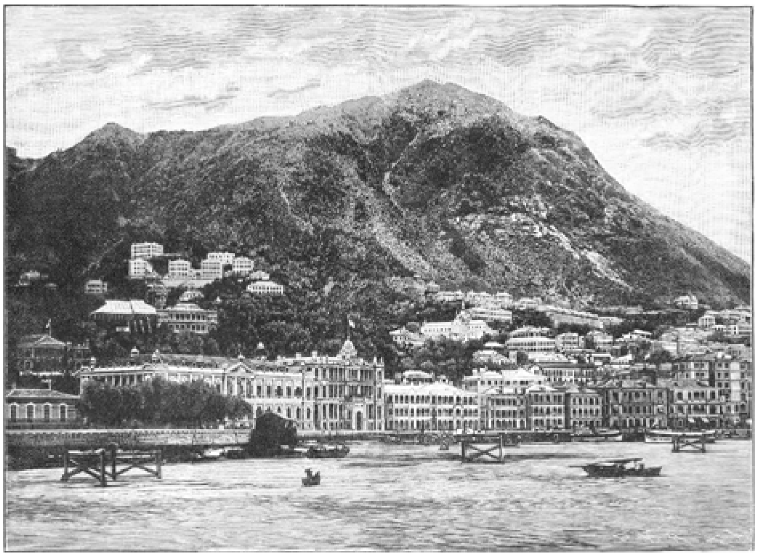

(HONGKONG): DE PIEK.

Mijn diamanten.
Door Grant Allen.
Met drie illustratiën.

Kom bij het vuur zitten en praat met mij, lieve May! Ik heb lust je een geschiedenis te vertellen over iets dat mij eens overkwam. Over 't algemeen zijn wij, Amerikaansche vrouwen, niet erg vertrouwelijk van aard tegenover de Engelsche meisjes. Gij schijnt zoo officieel, met zoo iets afgesloten, maar gij zijt anders. Van 't eerste oogenblik dat ik u zag, voelde ik dat ik u op de eene of andere manier alles vertellen moest.

't Is over die diamanten van mij. Uw papa sprak er van. Toen hij mij aan tafel vroeg of ik niet bang was dat ze mij ontstolen zouden worden, antwoordde ik: ‘O neen, volstrekt niet;’ gij zaagt mij aan, en ik wist dat ik bloosde, en gij waart verwonderd waarom ik 't deed. Nu, dat verplichtte mij u alles te zeggen over mijn dief.

Het was toen ik logeerde bij Lady Cowpertwhaite. Haar man was iets van een Indisch generaal of misschien was hij ook een van de gouverneurs van uw koloniën. Ik weet nooit waarvoor de een of andere persoon in uw land geridderd wordt. Lady Cowpertwhaite is een van de dames, die in de ‘Times’ adverteeren:

‘Een adellijke dame, in de eerste kringen verkeerende, zou gaarne in haar huis een Amerikaansche dame van goede familie ontvangen als betalende logée. Adres, strikt vertrouwelijk, Lady C., Jones Agentschap 999, Piccadilly.’

Nu, ik kwam zoo pas van Californië, en ieder in Engeland had gehoord dat Papa de rijkste man was in de Zuidelijke Staten, dus werd ik spoedig nogal populair. Ik was nu eenmaal de ster van het seizoen. Als ik er iets om gegeven had, dan zou een van uw pairs stellig die diamanten hebben getrouwd!

Maar ik ben een Californische, ziet ge, en ik ben, wat de Engelsche meisjes romanesk zouden noemen; hoe 't ook zij, ik had niets geen lust in die pairs. Ik had nu eenmaal zoo'n idée dat die pairs verliefder waren op de diamanten dan op het meisje, dat ze droeg. Dit stiet mij af natuurlijk, want zelfs een Amerikaansche vrouw wil liever gekozen worden om haar zelf, niet voor haar kapitaal of haar familiediamanten.

Op het einde van het seizoen, toen Londen wat leeger begon te worden, zeide Lady Cowpertwhaite dat het nu hoorde, bezoeken te maken aan de kasteelen. Ik wilde alles

juist zoo doen als het hoorde. Natuurlijk, ik betaalde er mijn geld voor; ik liet dus Lady Cowpertwhaite mij rondleiden als een lammetje aan een zijden koord, waar zij maar lust toe had.

Dat beviel Lady Cowpertwhaite bijzonder, want met mij en mijn diamanten in haar gevolg, werd zij overal geïnviteerd, en toen ik haar mijn 15 guinjes in de week toch overhandigde in de stad of op het land, was zij erg in haar schik met mij te kunnen pronken bij haar deftige kennissen. Zij was blij dat ik na mijn eerste seizoen niet dadelijk lust had gekregen in een van die mooie markiezen; het kwam ons beiden goed te pas, - mij haar 15 guinjes in de week te betalen om mij te chaperoneeren langs de rijen der Engelsche aristocratie, en h a a r mijn 15 guinjes per week in den zak te steken om te logeeren in huizen, die zij nooit zou zijn binnengegaan zonder de Amerikaansche erfgenaam en haar diamanten halsketting.

Zoowat het derde bezoek dat wij brachten, was aan een buitenplaats tusschen de heuvels van Hampshire. Zij hadden een ouden lord verzocht, speciaal voor mij en den jongsten zoon van een hertog, met het oog op de diamanten.

De eerste drie dagen verveelde ik mij tamelijk. Ieder in huis scheen er zoo van vervuld dat Papa de grootste eigenaar was van Sacramento-aandeelen in den staat Californië, en het was saai - o zoo saai - May - enfin! je kent je vrouwelijke landgenooten. Maar

den derden avond gebeurde er iets, dat de somberheid een weinig deed optrekken. Ik had een interessant avontuur met een werkelijk levenden man. 't Is een avontuurtje precies of je het in een boek las.

Aan tafel droeg ik mijn beroemden diamanten ketting. De lord leidde mij op, en hij keek er met hongerige oogen naar, maar hij was niet amusant.

Tegen elf uur gingen wij naar bed - namelijk de vrouwen, want de mannen bleven als gewoonlijk op, leelijke dingen over ons zeggende in de biljartkamer.

O, verdedig ze maar niet, ik ken al hun streken! Ik ging naar mijn eigen kamer en zond mijn meid weg, zoodra zij mijn haar had losgemaakt. Ik was natuurlijk nooit gewend geweest aan meiden, vóórdat Papa zilver begon te slaan, en ik kon ze nog niet velen.

Toen begon ik mij uit te kleeden en nam mijn collier af, dat ik op mijn toilettafel legde. Ik was van plan het in mijn juweelkistje te leggen, maar ik was lui, geloof ik, en daarom deed ik het niet. Toen kleedde ik mij verder uit en zocht mijn peignoir. Die lag niet op den stoel, dus ging ik naar de kleerkast. Ik wilde haar juist openen toen iets zich vlug bewoog in een hoek en zich verborg achter een van mijn beste avondtoiletten. Eerst dacht ik dat het een rat was en wilde gaan schreeuwen; toen merkte ik dat het warm was als een menschenhand, en voelende dat het alleen maar een man was, schreeuwde ik niet, maar trok het kostuum weg en keek er naar.

Ja, May het was een man en hij stond daar verscholen. Ik moest verschrikt zijn - maar hoe 't kwam, ik was het niet, ten minste niet om van te spreken.

Ik stond een seconde stil en keek hem aan. Hij zag naar mij terug, ò zoo'n blik, eerder nieuwsgierig en vragend dan boos of verschrikt. Toen viel het mij in dat ik half ontkleed was en een man naar mij keek; ik bloosde, zoodat ik voelde dat mijn gezicht en hals in vuur stonden. De man scheen te begrijpen wat ik dacht - hij kon het niet helpen -, ziende dat ik zoo rood was geworden als een kalkoensche haan; en zonder een woord nam hij mijn peignoir en sloeg dien vol zorg om mij heen. Hij sloeg dien om als een heer, gewoon om dames haar shawls om te doen na bals of comedie.

'Dank u,' zeide ik glimlachend en voelde mij werkelijk dankbaar, ofschoon ik nog heel rood was, bij de gedachte dat een man mij zoo licht gekleed in mijn eigen slaapkamer betrapt had.

'Neem mij niet kwalijk!'

'Volstrekt niet,' antwoordde hij, er uitstappend en mij aanziende. 'Ik moet u verschooning vragen voor zoo'n onverantwoordelijke insluiping.'

Hij zag er uit als een heer en ik vroeg:

'Nu, waarvoor is u hier gekomen?'

'Wees niet bang,' hernam hij, mij strak aanziende, terwijl ik de peignoir zorgvuldig om mij heentrok, 'ik heb geen recht hier te zijn. 't Spijt mij u verschrikt te hebben. Ik ga dadelijk heen, zeer stil, als u mij toestaat het te doen; ik zal het huis onmiddellijk verlaten.'

Hij deed een stap naar de deur; ik plaatste mij vóór hem.

'Neen, neen, zoo niet, niet vóórdat u mij alles heeft verklaard.'

Hij zag mij vreemd aan.

'Dwingt u mij tot een verklaring?' vroeg hij.

Ik knikte van ja.

'Zeker, dwing ik u!'

‘Ik heb het op uw diamanten begrepen,’ antwoordde hij, mij wantrouwend aanziende.

‘Dat doet iedere man in Engeland,’ antwoordde ik lachend; ‘ik dacht dat u ten minste origineeler zoudt zijn.’

Hij lachte een wonderlijken glimlach.

‘U verstaat mij verkeerd,’ zeide hij, ‘het was alleen voor de diamanten, dat ik kwam, niet voor u met hen.’

‘Dat is niet zeer beleefd. De meesten zijn hoffelijker. Zij zijn bereid ze te nemen met al hun nasleep.’

‘Maar ik had u toen niet gezien, miss Flanagan,’ antwoordde hij glimlachend.

‘Vergeef mij,’ ging ik voort, ‘maar hoe weet u mijn naam?’

‘Ik hoorde dat u hier was en ik kwam u zoeken.’

‘Bedoelt u dat u een inbreker is?’

‘Geen van beroep, een dilettant - ja. Voor deze gelegenheid alleen!’

‘Nu,’ riep ik uit, ‘laat Engeland dan op zijn beschaving roemen. Ik dacht nooit dat ik hier rustig zou staan en kalm praten met een man, die een inbreker was. Men doet hier alles in den stijl. Ik zag u aan voor een heer.’

‘Dat ben ik ook, naar ik hoop,’ antwoordde hij stamelend en warm wordend, ‘ten minste ik ben het tot nu toe geweest, maar van avond begon ik een nieuwe carrière als boosdoener.’

Ik keek hem door en door aan; ik was nu over mijn angst heen en had bepaald plezier in het geval. Ik denk dat een Engelsch meisje bang zou zijn geweest - te bang om te spreken, maar mijn Iersch bloed en mijn Californische opvoeding laten mij na een oogenblik altijd de grappige zijde van iets zien.

Hij was stellig een heer, hij had veel van een officier, ik verlangde wel te weten wat hem dien nacht in mijn kamer had gebracht, maar ik begreep natuurlijk dat de toestand al te compromitteerend was. De menschen konden ons hooren spreken en de omstandigheden anders uitduiden.

‘U deed beter heen te gaan,’ zeide ik en legde mijn ketting in het kistje terug; ‘als de menschen u hoorden....’

Hij sprak nog zachter en zijn stem trilde van aandoening.

‘Dank u, hoe goed, hoe erg goed is u. Dus wil u mij laten gaan? U wil het huis niet oproepen tegen mij?’

‘Het huis oproepen,’ riep ik, ‘en iedereen laten weten dat een man bij mij in de kamer is geweest? Waarvoor ziet u mij aan?’

Hij zag mij nog strakker aan.

‘O, dank u,’ zeide hij nog eens, ‘hoe kan ik het u ooit vergelden!’

En hij ging weer naar de deur, maar ik hield hem tegen.

'Niet dien weg. Zooals u kwam. Ga door het raam!'

'Hoe weet u dat ik door het raam ben gekomen?'

'Omdat de knip er af is; ik had het al gemerkt vóór ik u zag.' Ik stak mijn hand uit. 'Goedennacht, mijnheer de Inbreker, ik ben u zeer verplicht, u heeft gehandeld als een heer.'

Hij nam haastig mijn hand en sprak:

'Wat zijt ge vriendelijk en dapper. Volstrekt niet als een Engelsche vrouw!'

Hij drukte haar voor een seconde. Toen keerde hij zich naar het raam.

'Ik moet dan gaan,' ging hij voort; 'het was verkeerd van mij te

"U heeft de diamanten vergeten!"

blijven, maar ik kon het niet helpen. Ik wilde u geruststellen.'

Hij opende het venster en wilde juist op het platte dak er buiten gaan springen, toen ik riep, hem mijn juweelkistje overreikende:

'U heeft de diamanten vergeten!'

O May, nooit zaagt gij een man zoo verbaasd. Hij kwam terug, mak als een lam.

'Miss Flanagan' - en hij bloosde zoo erg als ik het straks deed - 'wat bedoelt u met die edelmoedigheid? Of wil u het huis wakker maken en mij laten vangen met de juweelen in de hand?'

Nu was het mijn beurt te blozen.

'Wel, als u denkt dat ik zoo laag kon handelen...'

Ik was beleedigd.

Hij greep mijn hand, nam het juweelkistje er uit en - legde het weer op de toilettafel.

'Vergeef mij,' zeide hij heel zacht en heel ernstig. 'U verdiende het niet. Ik neem aan dat u het niet bedoelde. Maar dacht u werkelijk, dat ik ze wilde nemen?'

'En u kwam er immers voor?'

'Ja, daar kwam ik vóór.'

'Wel natuurlijk, toen dacht ik dat u ze noodig had. Een heer tracht niet een dame van haar juweelen te berooven, dan als hij in hoogen nood is - en ik zie dat u een heer is.'

'Ze noodig hebben? O ja, ik had ze erg noodig, wanhopend - maar ze nemen, hoe kan ik dat, en u gedroeg zich zoo dapper, zoo edelmoedig.'

‘Ik hoop dat u mij nu vertellen zal, waarom u ze zoo erg noodig had. Mannen hebben gewoonlijk diamanten-colliers niet noodig, en daar de nacht vrij koel is, verzoek ik u vriendelijk dat venster te sluiten.’

Hij gehoorzaamde mij gedwee; ik ging in een fauteuil zitten en wees hem een anderen aan.

‘Wel,’ zeide hij, ‘dat is een dwaze verhouding.’

Ik knikte en glimlachte.

‘Dat is 't juist wat mij daarin bevalt,’ antwoordde ik, ‘dat geeft er juist het mooie aan. In een wereld, waarin het zoo moeilijk is een nieuwe sensatie te vinden, is het iets zeer nieuws en origineels met een man te converseeren, die in uw kamers komt om uw juweelen te stelen.’

Hij zweeg een oogenblik en dacht na; ik geloof dat ik hem verraste.

‘Dit is ook een avontuur voor mij,’ ging hij voort, ‘het dwaasste dat ik ooit had. Maar 't is heel anders uitgekomen dan ik verwachtte.’

‘Wat verwachtte u dan?’

‘Ik hoopte uw juweelen te krijgen en ongestoord daarmede heen te kunnen gaan, maar uw meid kwam gelukkig binnen en belette het mij. Dus had ik nog juist even tijd om mij in de kleerkast te verbergen. Daar bleef ik tot u kwam. En u weet het overige! Wat 'n gelukkige uitkomst! En ik had ze kunnen nemen!’

‘Vergeef mij!’ viel ik hem in de rede, ‘ik wil niet treden in ander mans zaken. Maar mag ik de reden vragen, die u dezen vrij ongewonen stap deed doen? U zal aannemen dat het nu niet precies iets alledaagsch is een dameskamer in te sluipen om haar diamanten weg te halen.’

‘Miss Flanagan,’ riep hij, ‘u is de meest buitengewone vrouw die ik ooit zag. Ik bewonder u.’

‘O, dat beteekent niets! Ik ben gewoon dat men mij in Engeland voor iets heel bijzonders houdt. Dat is mijn rol, weet u, en ik ben gewoon haar te spelen.’

'Dat schijnt zoo,' antwoordde hij, mij belangstellend aanziende.

'Maar waarom wilde u mijn diamanten weghalen?' vroeg ik hem. 'Vergeef mij, want 't is de gewoonte van mijn volk om bij de quaestie te blijven.'

'Waarom ik ze noodig had?' herhaalde hij, zijn hand langs zijn voorhoofd strijkend; 'o, miss Flanagan, waarom ik ze noodig had? Kan u het niet raden? Kan u het niet denken? Is u zelf zoo rijk, dat het nooit in u opkomt hoe anderen in moeilijkheden, arm, radeloos kunnen zijn?'

'O gunst!' en ik zag hem goed aan, 'u ziet er niet uit alsof u arm was. U heeft de kleeding, de manieren en de stem van een heer.'

'Ik was er een, hoop ik - tot van nacht,' antwoordde hij weer met die onderdrukte, kleine trilling, 'maar begrijpt u niet, dat zelfs een heer soms in moeilijkheden kan geraken, in benauwdheid, waarin hij bereid is alles, bijna alles te doen voor geld?'

Ik stond op en ging weer naar mijn toilettafel.

'Neem ze,' zeide ik en reikte hem weer mijn juweelen over, 'u heeft het dezen keer goed getroffen. Zij zijn werkelijk mooi, deze diamanten, maar zij zullen u nuttiger zijn, denk ik, dan zij mij waren. Ik zeg u, dat mijn vader mij betere kan koopen.'

Lieveling, zou je het gelooven, maar de tranen schoten mijn inbreker in de oogen. Hij stiet mijn hand weg en stond daar als een schooljongen. Een oogenblik dacht ik dat hij mij wilde kussen, maar hij deed het niet, hij wrong alleen mijn

Een minuut was ik met hem alleen. (Zie blz. 311.)

hand heel hard.

'Miss Flanagan,' sprak hij, 'ik dacht niet, ik had niet gedacht dat er zooveel goedheid en edelmoedigheid op aarde waren. U heeft mij ontroerd en ontzenuwd of liever u heeft een anderen man van mij gemaakt.'

'Hoe zoo?' vroeg ik, en deed mijn best er zeer nederig en terughoudend uit te zien, zooals de omstandigheden het eischten.

'Ik zal nooit meer die verwenschte kaarten aanraken,' riep hij plotseling; 'zoolang ik leef, zal ik ze niet meer aanraken.'

‘O, was 't spelen?’ zeide ik, ‘was 't dat?’ en begon nu alles te begrijpen en zeer sympathiek te worden. Want in Californië, moet je weten, zijn al onze mannen geboren spelers; zij doen er allen aan mee, van den armsten mijnwerker tot den Bonanzakoning, en ik denk dat mijn Pa zijn geld verdiend heeft op dezelfde manier als de rest.

Hij zag mij aan, heel rood in het gezicht. Ik kon zien, dat hij erg aangedaan was.

‘Ja, het was spelen,’ en zijn stem klonk verlegen, ‘maar 't is voor den allerlaatsten keer. Ik zie nu in waartoe het leidt. Ik was wanhopend - wanhopend; mijn laatste hoop weg. Ik was bereid tot alles. Ik wist niet waarheen mij te wenden om hoop of troost. O, ik kan er niet aan denken, tot welke woeste misdaden ik gedreven werd. Ik had bijna al mijn eerbied voor mijzelf verloren. Gij hebt 't mij teruggegeven.’

Mijn vingers trilden. Ik kon hem niet zoo bedroefd zien.

‘Kijk eens hier,’ zei ik, ‘u deed beter ze te nemen, zij zouden alles in orde brengen. Ik wed dat u evenveel recht er op heeft als ik, in elk geval. Mijn Pa maakte zijn geld met spelen in zilvermijnen. En men zegt dat er menschen zijn in Californië arm als bedelaars, omdat mijn vader rijk is. Niemand kan een dollar verdienen, zegt mijn Pa altijd, zonder dat een ander hem verliest. Hij kocht mij deze diamanten, van geld dat hij indirect anderen ontnam. U wilde ze rechtstreeks van mij wegnemen. Dat is lood om oud ijzer. Kom, hoe meer men er over denkt, hoe kleiner het verschil is.’

Hij schudde het hoofd energiek. Och May, hij was zoo knap!

‘Neen, neen,’ antwoordde hij, ‘ik laat mij niet door uw edele sophismen overhalen. Een uur geleden had ik die diamanten gestolen, dat beken ik, en had mij er mede uit de voeten gemaakt, als ik het kon; nu doet u mij er over verbaasd staan, dat ik ooit zoo'n lage schurk had kunnen zijn.’

‘Zeer waarschijnlijk, als u voor 't geval had gestaan, zou u ze in 't geheel niet hebben weggenomen. U is niet van dat soort, u zou berouw hebben gekregen en rustig weer zijn weggeslopen.’

‘Hoe goed is u!’ En weer stonden tranen in zijn oogen.

‘Liefde denkt geen kwaad. U heeft mij een les gegeven en ik zal er aan denken voortaan,’ en hij stond op als wilde hij mij verlaten.

‘U gaat toch niet weg?’ zeide ik heel angstig, mijn kostuum vergetend, want hij was zoo aardig, de aardigste man dien ik ontmoette sedert ik in Engeland was.

‘Ja, ik ga,’ antwoordde hij vast besloten, ‘ik had een half uur eerder moeten gaan. Om uwentwille zou het slecht zijn langer te blijven. Denk eens hoe compromitteerend het zou wezen, als men mij hier vond.’

‘Dat is waar,’ ik stak mijn hand uit, ‘ofschoon ik mij wel amuseerde met u te praten. Maar wij konden mekaar weer ontmoeten. Wij moeten de zaak regelen. Wil u mij uw kaart achterlaten en gelegenheid geven u terug te zien.... of wil u niet?’

Hij trok zich beschaamd terug. Toen verborg hij het gelaat in de handen en zakte letterlijk in elkander.

‘Wat! Na dit alles?’ riep hij. ‘O neen, nooit, nooit!’

‘Ik heb 't verdiend,’ zei ik, half verwijtend.

‘Ja, ja,’ antwoordde hij, ‘u heeft het verdiend. Maar ik zelf, o, hoe kan ik mijn hoofd opgeheven houden, indien ik weet dat er iemand is, die zeggen kan dat ik zoo iets heb gedaan?’

Ik hield zijn hand voor een oogenblik in de mijne.

‘Laat het dan! Denk niet dat ik nieuwsgierig ben om achter uw naam te komen. Als u dien niet wil zeggen... maar ik had gehoopt...’

En toen brak ik af, want ik weet waarlijk niet, wat ik in verzoeking zou komen hem te zeggen.

Hij ging weer naar het venster. Ik hield mijn hand op.

‘Neen, niet dien kant,’ riep ik; ‘verbeeld u, dat iemand u zoo naar buiten zag gaan. Zij zouden denken dat u een inbreker was.’

‘Dat ben ik,’ zeide hij bitter.

‘Neen, neen! U is hier als mijn gast. Ik zal u heel netjes door de voordeur uitlaten.’

‘O neen;’ hij beefde; ‘dat zou verkeerd, heel verkeerd zijn. Indien iemand ons ontmoette, zou het aanleiding geven tot de onbillijkste, wreedste vermoedens over uw gedrag, die u volstrekt niet verdient. Ik zou liever tienduizendmaal worden gevangen en gestraft als een inbreker, dan een vrouw, zoo goed als u, bloot te stellen aan booze en onwaardige lasterpraatjes.’

En hij opende weer het venster.

‘'t Is goed,’ sprak ik, ‘ik denk dat u het doen moet. Maar bedenk als u van gedachte verandert en mij uw naam en adres wil geven, ik blij zal zijn u te ontmoeten.’

‘Dank u,’ antwoordde hij, en zich buigend, kuste hij mijn hand. O May, ik was toen bepaald verliefd op hem. Hij gedroeg zich zoo net.

Toen zette hij zijn voet op de vensterbank.

‘Vaarwel,’ sprak hij nog eens met een zonderlingen snik diep in zijn stem, ‘vaarwel! Ik dank u uit geheel mijn hart, u heeft zich zeer edel jegens mij gedragen.’

Voor het laatst nam ik de diamanten op en smeekte:

‘O, neem ze toch! Bedenk dat u nu weer even wanhopend zal zijn. U heeft nog altijd uw schulden te betalen. Waarom zou u ze niet nemen? U heeft ze tienduizendmaal meer noodig dan ik.’

Hij zag mij nog eens aan, een en al berouw. Ik verzeker je, May, de tranen rolden hem langs de wangen.

‘Nooit, lieve, dappere, jonge dame!’ antwoordde hij plechtig, ‘maar gij hebt een menschenziel gered. Laat dat iets voor u zijn!’

Toen sprong hij weg en verdween. Ik leunde uit het raam en keek hem na. Ik wil niet ontkennen, ik voelde mij bepaald ongelukkig op dat oogenblik! Te denken dat hij in zulke vreeselijke moeilijkheden verkeerde!

Weken en weken gingen voorbij, en hoe meer de tijd omging, hoe meer ik dacht aan mijn inbreker. Hij was de eenige persoon, die mij belangstelling inboezemde, ik hield van dien man, ik verlangde hem terug te zien.

Ik vond dat hij zich net en mannelijk gedragen had. Wat zijn plan betreft om in te breken, dat beteekent niet veel aan de kust der Stille Zuidzee, waar zoo'n massa menschen van allerlei slag werken. De meeste van onze millionairs hebben een paar zulke zonden op hun geweten. Mijn Pa heeft niet zonder reden voor niets een Franciscanerkerk in Sint Antonio gebouwd. Zoo dacht ik voort, en ging in Londen uit, altijd maar hopende eens mijn inbreker te ontmoeten.

Zij brachten mij allerlei jongelui die op de diamantenjacht waren - deftige lords en zulk tuig, die gehoord hadden dat ik een erfgenaam was en die hun geluk in het spel wilden beproeven, maar ik keek hen niet aan. Zij waren niets, vergeleken bij h e m .

Hij was een man... o lieveling! toen wij wat verder waren, begreep ik dat ik verliefd op hem was.

Ik idealiseerde hem - wat is dat voor een vrouw, die niet idealiseert als zij liefheeft? - en ik verlangde zoo hem te zien.

Eindelijk op een avond - een jaar of twee later - was ik bij lady Arcady. Een dame zat naast mij, nogal jong en mooi, een typische Engelsche vrouw, van het soort geboren om een goede vrouw en moeder te zijn. Ik bemoeide mij niet veel met haar. Ik merkte alleen op, dat zij vriendelijk en aardig was. Toen kwam lady Arcady op mij af en begon tegen mij te spreken.

‘Heel blij dat u gekomen is, miss Flanagan, want ik wilde u mijn vriend voorstellen, lord Alfred Mac Dougall.’

‘Alweer een van het soort,’ dacht ik; ‘breng hem gauw, en dan is het uit.’

‘Hij heeft uw vader gekend, zegt hij, toen hij in Californië was.’

Ik had nauwelijks dat water-en-melkjongmensch op den achtergrond kunnen aanzien, toen de vrouw en moeder zich haastig omkeerde en mij strak aankeek.

‘Is dat miss Flanagan van Californië?’ vroeg zij half terzijde aan lady Arcady; ‘o, dan moet ik aan haar voorgesteld worden.’

Lady Arcady wenkte lord Alfred even terzijde te gaan en zeide:

‘Mevrouw Mainwaring,’ dat is de naam niet, maar dat doet er niet toe, ‘miss Flanagan van Sacramento.’

Mevrouw Mainwaring trok mij terzijde en sprak:

‘Ik voelde dat ik u moest leeren kennen. Ik ben u zooveel dank schuldig. Misschien weet u het zelf niet, maar u heeft de ziel van mijn man gered, dat zegt hij mij dikwijls. Ik begrijp dat niet goed, maar hij is een heel ander man sedert hij u ontmoette.’

Ik kon maar niet begrijpen waar de goede vrouw naar toe wilde.

'Zijn ziel redden,' herhaalde ik, 'o Heer! Dat is anders geen werkje voor mij, vrees ik, mannenzielen redden. Ofschoon er natuurlijk redden en redden is.'

'Dat is juist wat mijn man zegt,' antwoordde ze, 'u moet het zich herinneren. Hij ontmoette u twee jaar geleden, toen u in Hampshire was, en sedert dien tijd is hij een ander mensch. Niet dat hij niet altijd de liefste en beste man op aarde was, behalve één slechte gewoonte, maar van dien dag heeft hij geen kaart meer aangeraakt, en als ik er hem over spreek, zegt hij altijd: "Als ik nu een beter mensch ben, dan moeten jij en de jongens er dien Amerikaanschen engel voor bedanken."'

Ach beste May! ik viel haast flauw; het was mij nog niet in de gedachte gekomen dat het mogelijk kon zijn. Een getrouwd man! Echtgenoot en vader! In mijn schrik en teleurstelling, kon ik nauwelijks laten uit te roepen:

'Neen, mijn inbreker niet!'

Zij volgde mijn oogen met de hare en keek de kamer rond. Ja, daar stond hij bij de piano, zoo knap als altijd. Mijn hart vloog hem tegemoet. Zijn vrouw bracht hem bij mij.

'Zie Harry, wie ik heb gevonden!'

Hij schrikte plotseling. Toen keek hij mij strak aan. Mijn oogen ontmoetten de zijne, ik voelde mij diep ellendig.

'Miss Flanagan,' mompelde hij heel zachtjes, 'ik dank u.'

Hij zeide niets anders, maar bleef mij aanzien.

'Ik heb haar verteld wat je altijd zegt, Harry,' ging het vrouwtje voort, gelukkig onze verlegenheid niet opmerkende, 'en ofschoon ik niet begrijpen kan wat u hem gezegd heeft, ben ik u dankbaar, miss Flanagan, zoolang als ik leef, voor hetgeen u ons gedaan heeft.'

Zij bleef een oogenblik bij ons praten en ik was daarna een minuut met hem alleen.

'U was eens goed tegen mij,' begon hij, 'hoe goed, geloof ik niet dat u zelf begrijpt. Wil u nog eens zoo goed zijn en mijn naam vergeten - of deze episode?'

Ik hief mijn oogen op en zeide langzaam:

''t Is vergeten.'

Och! hij wist niet hoe hard het mij viel dat te zeggen.

'Dank u,' ging hij voort; 'van dien dag heb ik geen kaart meer aangeraakt. Ik kwam uit de kamer van een mede-officier als een geruïneerd man. Als u mij niet gered had, weet ik niet wat van mij geworden was!'

'En uw schulden?' vroeg ik bevend.

'Ik betaal ze stuk voor stuk. 't Is hard werken, maar Goddank, ik doe het. En zijn ze eens betaald, dan zal ik ze nooit meer maken.'

'Als u mij maar wilde toestaan, u een paar duizend....' begon ik.

Hij wuifde met de hand en viel mij in de rede:

'Voor geen werelden. U heeft mij een beteren weg geleerd. De tucht om te sparen en af te betalen is heilzaam voor mij.'

Ik zag hem nooit meer terug. Och May, het was zoo hard, maar ze kunnen mij nu hun hertogen en markiezen bij dozijnen brengen, als ze er plezier in hebben.

Ik ben vast besloten dat ik als Norah Flanagan zal sterven.

En hierdoor komt het, dat ik zoo rood werd op de vraag van uw Papa.

Kerstavond.
Door Agneta.

't Is Kerstmis.

De zon, die den geheelen dag zoo vriendelijk geschenen heeft, is ter ruste gegaan en de avond is gevallen. De maan staat met haar kalme majesteit aan den helderen hemel, de sterren fonkelen en schitteren als 't ware om 't schoonst.

't Dorpsklokje luidt. De kerkgangers loopen snel over den hard bevroren grond, want het is koud, bitter koud.

't Dorpsklokje zwijgt. De menschen, die zooeven nog even vlug praatten als zij liepen, zwijgen ook en luisteren aandachtig naar het gebed van den predikant. Het geheele dorp is hier zeker bijeen. De vrij groote kerk althans is stampvol; sommigen kunnen zelfs geen plaatsje meer bemachtigen en moeten zich tevreden stellen met den leeraar staande aan te hooren.

Het geheele dorp hier vergaderd?

Neen.

Schuin tegenover de kerk staat een ruim, degelijk huis, waarin een bakkerij uitgeoefend wordt. In de groote, net gemeubelde huiskamer zit de bakker met zijn vrouw. Hij, ijverig rookende aan een Goudsche pijp, zij ijverig breiend aan een lange wollen kous. De groote ouderwetsche klok doet haar eentonig getik hooren. Het kanarievogeltje, aan den zolder, is ingedommeld. 't Is ook zoo stil in 't vertrek. Geen woord wordt er gesproken, maar toch ziet het er zoo recht gezellig uit. Hoe gelukkig moeten die menschen zijn! Zoo'n flinke zaak, zoo'n aardig duitje gespaard, beiden nog zoo gezond en krachtig, en dan hun kind, hun Rika!

Maar ofschoon hun dochter hun nooit reden tot klagen gaf en opgegroeid is tot een lief, mooi meisje, ofschoon de bakkerij nog steeds in grootte toeneemt, ofschoon de bakker noch zijn vrouw zich iets anders zouden wenschen, zij zijn verre van gelukkig, want sedert jaren is de vrede-engel hun huis ontvlucht en heeft zijn aartsvijand, de twist, er zijn plaats ingenomen.

‘Vrouw,’ roept plotseling de bakker, terwijl hij met zijn vuist tamelijk hard op de tafel slaat, zoodat de kanarie uit zijn zoete sluimering gewekt wordt. ‘Vrouw, waar heb je de kranten van verleden week geborgen? 'k Wil ze nog eens doorlezen, maar 't zou waarachtig geen wonder zijn als jij ze weer weggemaakt hadt. Jij bent de netheid in persoon.’

‘'k Weet niets van kranten af. Als je ze bewaard wilt hebben, moet je daar zelf maar voor zorgen. Ik heb wel wat anders te doen dan je met die dingen achterna te loopen.’

‘Jij hebt ze gisteren 't laatst gehad, Neel.’

‘Dat is niet waar, jij.’

‘Ik? Da's een leugen, een fatale leugen. 'k Heb je ze gisteren zelf in handen zien hebben.’

‘Och wat, gezien! Je hebt gister den geheelen avond zitten dutten.’

‘Zitten dutten, zitten dutten,’ herhaalt de bakker woedend, ‘'k heb den....’ maar verder komt hij niet, want zijn vrouw heeft de kamer verlaten, en tegen niemand uit te varen, dat vindt hij toch onnoodig.

Vrouw Neeltje is den tuin ingegaan. 't Is waar, zulke tooneelen vallen dagelijks voor in de bakkerij, en ze is er aan gewoon geraakt, als aan zoovele dingen, maar toch.... 'tis heden Kerstdag, en vroeger, toen zij nog zoo jong was als haar dochter nu, en later, toen zij pas getrouwd waren, ging ze elken Kerstdag naar de kerk. Neen, niet alleen elken Kerstdag, zelfs heel dikwijls des Zondags. En nu? Vrouw Neeltje huivert. Zij weet zich den dag niet meer te herinneren, toen zij er voor 't laatst geweest is. Met de armen op het tuinhekje geleund kijkt ze naar 't verlichte kerkgebouw. Alles is stil. De dominee spreekt zeker. Hoor! daar klinken eenige heldere orgeltonen. De gemeente valt in. Neeltje kan de woorden niet verstaan, die er gezongen worden, maar de wijs kent ze o zoo goed. Onwillekeurig fluistert ze mee:

‘Eere zij God in den Hooge, Vrede op aarde, in menschen een welbehagen.’

‘Vrede op aarde,’ herhaalt zij bij zichzelve, als heeft zij die woorden niet begrepen. ‘Vrede op aarde. Vrede, maar bij ons....?’

Hu! Neeltje rilt van 't hoofd tot de voeten. Neen, vrede is er bij hen sinds jaren niet meer.

‘In menschen een welbehagen,’ klinkt het van uit de kerk.

‘Een welbehagen?’

Haar oogen worden plotseling vochtig. Ach, 't is zoo ellendig, dat altijd twisten om niets. Toegeven. Niet antwoorden. Ja wel, dat weet ze; maar waarom moet zij dat juist doen?

En terwijl vrouw Neeltje onrustig den tuin op en neer loopt en telkens en telkens die woorden haar in de ooren klinken: ‘Eere zij God in den Hooge, Vrede op aarde, in menschen een welbehagen,’ staat buiten aan de voordeur de bakker, het hoofd tegen de stijlen geleund, aandachtig naar 't gezang van uit het kerkgebouw te luisteren. En evenmin als zijn vrouw kan hij de woorden verstaan, doch ook even goed als zij hoort hij wat daar gezongen werd. Hoe menigmaal heeft hij gezeten onder de schare en met volle borst ingestemd met dien engelenzang. Hoe menigmaal heeft hij die schoone woorden geneuried onder zijn dagelijkschen arbeid, en ook hoe vaak in 't begin van hun trouwen hebben zij, hij en Neeltje, dat lied te zamen gezongen. Nu? Neen, die tijd is lang voorbij. Heerlijke dagen van voorheen! Voorbij, voorbij! Ach, misschien met een weinig plooien en schikken; maar waarom moet hij dat juist doen?

De dorpsklok slaat negen uur.

De hoorders verlaten ernstig en gesticht het Godshuis en slaan den weg naar huis in. Ook Riekje van den bakker is getroffen door de oprechte, innige woorden van den predikant, maar in stede van vlug naar huis te stappen, zooals de andere dorpelingen doen, loopt zij langzaam het kerkplein af. Ach, waarom zal zij zich

haasten? Zij wil graag zoo lang mogelijk onder den indruk blijven van dat lied, dat zij zooeven met bewogen stem gezongen heeft, dat heerlijke lied van: ‘Vrede op aarde.’

Met een ernstigen trek op haar lief gezichtje komt zij eindelijk de huiskamer binnen.

Vader rookt weer ijverig zijn pijp. Moeder breit weer vlijtig haar kous; 't vogeltje is weder ingedommeld.

‘Goên avond,’ zegt Riekje zacht.

‘Goên avond, kind.’

Zwijgend bergt ze haar hoed en mantel in de kast; dan gaat ze tusschen haar ouders aan de tafel zitten.

‘Was 't een stichtelijke preek, Riekje?’ vraagt moeder met een vreemden klank in haar stem.

‘Ja, moeder.’

‘Waar had de dominee het over?’

Riekje kijkt haar vader verbaasd aan. Zij is niet gewoon meer dat hij zich om preeken bekommert.

‘Over vrede op aarde.’

Weer glijdt haar blik van haar vader naar haar moeder, en als zij tranen ziet glinsteren in de oogen van vrouw Neeltje, die haar uiterste best doet ze te verbergen, dan kan zij de hare niet meer bedwingen.

‘O, vader, moeder,’ snikt ze luid. ‘O, waarom kan 't bij ons ook geen vrede zijn?’

Onrustig schuift de bakker heen en weer op zijn stoel. Hij weet niet wat hij doen zal. Naar zijn schreiende vrouw gaan en haar om vergeving vragen? Maar hij is toch niet alleen de schuldige.

En vrouw Neeltje denkt evenzoo als haar man. Zal zij 't hem zeggen, dat ze niet meer zoo kort aangebonden wezen zal? Zal zij hem om vergeving vragen? Maar zij is toch niet alleen de schuldige?

Sprakeloos zitten beiden, worstelend in hun binnenst met ja en neen.

Eensklaps staat Riekje op.

‘Kom, vader,’ zegt ze, en haar betraand gelaat met een vriendelijken glimlach tot hem opheffend, steekt ze haar hand naar hem uit en troont hem naar moeders plaats.

Doch halverwege komt zijne vrouw hem te gemoet.

‘Vrede, vrede,’ fluistert zij zacht.

En de bakker buigt zich over haar heen. ‘Ja, ja, zooals wij van avond hoorden zingen: ‘Eere zij God in den Hooge. Vrede op aarde. In menschen een welbehagen.’

Een stem onder millioenen.
Door Clementine Black.
Met twee gravuren.

In een kleine kamer, gelijkend op een kantoor, een scheepshut en de wachtkamer van een barbier, za en twee mannen die elkander aanzagen als waren zij twee omzichtige tegenstanders.

De kamer bevond zich in de nabijheid van een grooten schouwburg, en de oudste der mannen was Felix Denafoy, de grijze impresário - door Europa en Amerika bekend om zijn

'Ik heb den mooisten tenor, dien ik ooit in mijn leven hoorde, hier in Londen gevonden.'

talent, zangers te ontdekken en op te leiden.

Niemand kende Denafoy's nationaliteit; in Engeland hield men hem gewoonlijk voor een Franschman totdat men hem Engelsch hoorde spreken, en in Frankrijk voor een Engelschman totdat hij Fransch sprak.

Zijn jongere gezel, tenger van gestalte en glad van gezicht, behoorde tot een duidelijker type; in geen land onder de zon zou hij voor iets anders dan een jood zijn gehouden en in geen gesproken taal zou zijn spraak hem niet verraden hebben. Zijn naam was - in dien tijd - Rosenthal; vroeger had hij er een gedragen, die meer Poolsch klonk. Zijn betrekking zou men hebben kunnen omschrijven als: makelaar in muzikale specialiteiten.

Hij had, zooals zijn gewoonte was, over allerlei banale dingen gepraat. Denafoy gaf hem de vereischte monosyllaben ten antwoord en wachtte op de eene of andere belangrijke bekendmaking.

Eindelijk kwam het.
Rosenthal leunde voorover en, zijn hand - een die niet overdreven zindelijk was - leggende op den arm van den directeur, zeide hij met nadruk:
'Ik heb den mooisten tenor, dien ik ooit in mijn leven hoorde, hier in Londen gevonden.'
Denafoy keek een oogenblik strak naar den spreker; toen wendde hij zijn blik af en trok zijn arm terug.
'Engelschman?' vroeg hij met een zorgeloos, ongeloovig optrekken der wenkbrauwen.
'Spreekt Engelsch in elk geval, en Londensch Engelsch nog wel. Maar een stem, mon cher! - voix d'élite - een stem onder millioenen. Ik dacht dadelijk aan u, toen ik hem hoorde. Natuurlijk mist hij opleiding. Ik dacht dat dit een buitenkansje voor u zou zijn.'
'Wat zijn de voorwaarden?' vroeg de impresário kortaf.
Hij zag wel dat zoo'n parel van een tenor hem niet voor niets zou gegeven worden.
Rosenthal legde in bijzonderheden uit. Hij moest een premie hebben van vijftig pond voor de eerste samenkomst en was bereid ze terug te geven als Denafoy de stem afkeurde; andere betalingen zouden gedaan worden als de tenor een contract teekende en hij voor 't eerst in het publiek verscheen.
De prijs was hoog, maar toch niet geheel en al onbetaalbaar. Na eenig loven en bieden werd de koop gesloten en de volgende middag bepaald voor de samenkomst.
Denafoy en zijn secretaris gingen in een rijtuig zitten, en vergezeld door Rosenthal reden zij heen, zij wisten niet waarheen.
Het rijtuig stond eindelijk stil in een onbekende straat en de tocht werd te voet voortgezet. Zij liepen tusschen werven en magazijnen en kwamen eindelijk in een hooge, nauwe straat met plassen water tusschen de huizen.
Rosenthal stond stil voor een kleine herberg met overhangende bovenverdieping, waarop een uithangbord stond met een schip en den naam:
H. DAVIS.
'Dit is de plaats,' zeide Rosenthal, en zij traden binnen.
Achter de toonbank stond een roodharige, jonge vrouw met vurige blauwe oogen.
'Is mijnheer Davis binnen?' vroeg Rosenthal haar.
Zij keek het gezelschap scherp aan en wees hun

toen den weg naar een kamertje achter het huis. Het was gemeubeld met een lange tafel en banken en had een zonderlingen ouden haard met spit; aan een van zijn geel geverfde muren hing een aardige schets in waterverf van een zeilend schip. Buiten het breede, lage venster zag men een soort van balkon met hek.

Een man leunde over het hek, zijn rug naar hen toegekeerd, zijn gezicht gewend naarde breede Theems; krullen van blauwen rook stegen op uit zijn pijp.

De vrouw verliet hen; zij hoorden haar roepen ''Arry' en zagen den man zich bewegen en verdwijnen. Een oogenblik later verscheen hij in de deur en werd luidruchtig verwelkomd door Rosenthal.

Hij was een jongmensch van goed uiterlijk, kort voor zijn breedte - de tenor, helaas! is zoo zelden slank - en wat zwaar gebouwd in borst en schouders; zijn nek was dik, ofschoon niet te kort, en zijn vierkant gezicht had zware wenkbrauwen en een mooie lijn van omtrek.

Denafoy zag hem aan en hield hem voor een Italiaan of Spanjaard; later bleek het ook dat zijn moeder een Italiaansche was en zijn vader uit Wales kwam. Zijn kleur was Welsch - zwart haar en blauwgrijze oogen - maar verder was er niets in hem van de vurige, levendige,

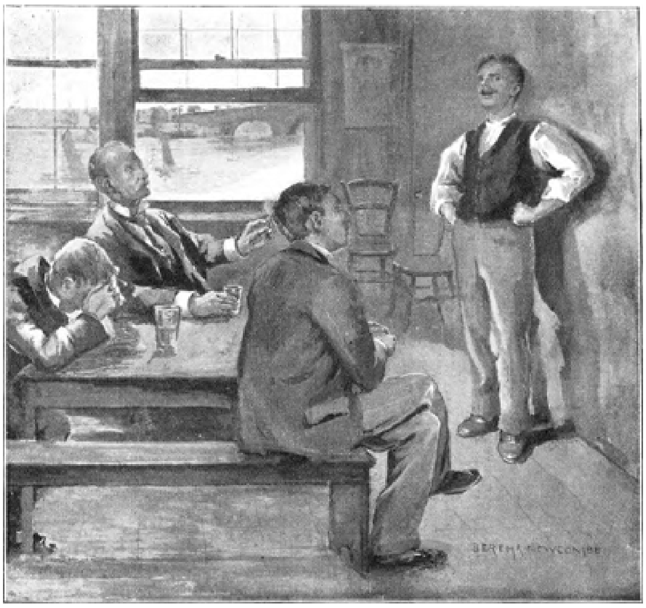

Vóórdat hij den eersten regel echter had geëindigd rustten de ellebogen van den impresário op tafel en zijn oogen hingen aan de lippen van den zanger.

welbespraakte Cambriërs. Gezicht, manieren en beweging hadden veeleer het gemakkelijke, indolente van den Italiaan. Denafoy had het in vele zangers gezien, en opgemerkt dat het steeds samenging met een schitterende gezondheid.

Rosenthal legde hem uit, zonder hen te noemen, dat zijn vrienden gekomen waren om van hem een paar liedjes te hooren.

'Blijde u plezier te doen,' zeide Davis en vroeg wat de heeren 't liefst zouden drinken.

De directeur merkte op, dat het accent van het wereldwonder er een was van het zuiverste Londensche soort.

Nadat de bevelen waren gegeven, bracht Davis de glazen, waaronder zijn eigen, binnen, ging tegen den muur staan en zong zonder eenige voorbereiding.

Zijn lied was er een van het gewoon straatrepertoire, dat elk kind en elk draaiorgel op zijn duimpje kent. Vóórdat hij den eersten regel echter had geëindigd rustten de ellebogen van den impresário op tafel en zijn oogen hingen aan de lippen van den zanger.

Het was inderdaad een stem onder millioenen, zacht als honig, rijk als wijn, volmaakt, mannelijk schoon en vrij van die overdrevene, beverige teerheid, welke maar al te dikwijls de stem van een tenor maakt tot een instrument, zoo breekbaar als glas. Deze man had iets vols en sterks in de stem, iets als orgelklanken of als de spraak van Salvini.

Wie hem hoorde, voelde dat hij gemakkelijk achttien uren van de vierentwintig kon zingen als de nachtegalen in het seizoen.

Hij eindigde en vertoonde zijn regelmatige tanden in een breeden, prettigen glimlach.

‘Zeide ik u de waarheid?’ vroeg Rosenthal.

‘Neen, neen, niet half de waarheid,’ riep Denafoy. Nu de voorwaarden toch vastgesteld waren, kon hij zich veroorloven aan zijn geestdrift vrij spel te laten.

‘Och! ga voort! Zing nog meer!’ verzocht de jonge secretaris Turner.

Een blik van voldoening flik-

kerde in de kalme, blauwe oogen van den zanger.

Hij bewoog zich een weinig en toen hij flink op beide voeten stond begon hij 'Tom Bowling' te zingen.

De drie mannen luisterden en Denafoy zag in den geest een schouwburg vol betooverde toehoorders.

'Hier is de "Lohengrin" waarop wij wachten,' dacht hij en 't kon hem niet schelen dat de woorden, samengaande met de prachtige stem, in den afschuwelijksten tongval werden uitgesproken.

Met zulk een stem als van Davis zoude zelfs het accent van Whitechapel als hemelval hebben geklonken.

'Neemt u genoegen in mijn voorwaarden?' vroeg Rosenthal den impresário.

'O ja, ja,' antwoordde de andere.

Hij stond op en ging naar Davis, die zich nu neerzette op een punt der tafel en een flinken teug van de bittere ale vóór hem nam.

'Mijnheer Davis,' zeide de directeur, 'vermoedt u dat u een ware goudmijn in uw stem bezit?'

De jonge waard hief zijn oogen boven zijn glas op en knikte vriendelijk.

'Na een opleiding van twee, drie jaar zal uw stem u een fortuin schenken, dat iedere vorst van Europa u benijden zal.'

'O,' zeide Davis, niet bijzonder getroffen.

Denafoy, vlug en geagiteerd, ging voort met uit te leggen wie hij was en welk honorarium hij betaalde aan zijn voornaamste tenoren.

'En niet een van hen, ge kunt mij op mijn woord gelooven, heeft een stem als de uwe.'

'Ik zeg niet neen,' zeide Davis kalm, 'ik heb Sim Reeves gehoord en ik heb ze gehoord in de Savoy en de Gaity - maar ik hield 't meest van mijn eigen fluit.'

Hij sprak afschuwelijk en zijn stem had in het spreken niets opmerkelijks.

'Zoudt gij niet gaarne op het grootste tooneel van Londen staan en prinsen en prinsessen en heel Londen zich zien verdringen om u te hooren?'

'Ja - ja wel,' was het ijskoude antwoord.

'Zou je niet gaarne,' vroeg Rosenthal, 'naar Windsor willen gaan, op hoog bevel, om voor de koningin te zingen?'

'Neen, ik deed 't niet gaarne,' antwoordde Davis haastig, maar voegde er toch bij: 'niet dat ik de oude dame geen plezier zou willen doen als zij het wenschte.'

'Ik denk niet, dat u begrijpt wat een macht schuilt in een stem als de uwe,' begon Denafoy weer, 'de menschen zouden u bijna aanbidden.'

'Vrouwen, dames, - dames van rang,' voegde Rosenthal er bij.

Davis grinnikte en knikte.

'Ik weet het wel,' zeide hij kalm; 'mijn vrouw is de dochter van een bakker die in goeden doen was - eenige dochter liefst. Zij was bepaald gek op mij, een arme jongen, met een moeder die weduwe was en hemden streek. En zij is de eenige niet,' voegde hij er nadenkend bij.

Hij keerde terug naar zijn glas, dronk het leeg, zuchtte en merkte ernstig op:

'Eigenlijk gezegd, weet u, beginnen zulke dingen een man spoedig erg te vervelen, en als 't nu met hertoginnen en zoo wat begon, zou de vrouw dol worden van jaloerschheid en mij de oogen uit het hoofd krabben. Neen, mijnheer! ik ben goed af, en dat weet ik eenmaal!'

Denafoy, volstrekt niet ontmoedigd door zijn terughoudendheid, drong nog meer aan en kleurde zijn voorstellen nog sterker.

‘Nu kijk eens hier,’ zeide Davis, sloeg een arm achter het hoofd en verheugde het oog van zijn toeschouwers door de achtelooze bevalligheid van zijn bewegingen.

‘Ik heb dit ding meer bij de hand gehad. U wil mij aan het studeeren hebben?’

‘In het begin voor een jaar of twee; en u zou dan een mooie toelage krijgen in al dien tijd.’

‘Een mooie toelage, laat die ophoepelen! Ik zou moeten werken, als een kwajongen op school; moet ik niet, meneer?’

‘Alleen maar voor dien tijd.’

‘En als de twee jaren voorbij zijn, moet ik maar altijd voortgaan nieuwe liedjes te zingen, of ik er trek in heb of niet, en regelmatige verbintenissen aangaan en ze houden. Moet ik dat niet?’

Men moest toegeven dat deze verplichtingen moeilijk te ontkomen waren.

‘En alleen dingen eten en drinken die goed voor mijn stem zijn, en op bepaalde uren naar bed gaan en een wit hemd dragen en gekleurde dassen en mij alle dagen scheren?’

Rosenthal begon hier over het kostuum te praten en werd werkelijk welsprekend, toen hij hem het kostuum van een opera-tenor beschreef.

Davis hoorde hem met een gezicht van diepe walging aan.

‘Maskerade-kostuum,’ bromde hij, ‘als een clown uit het paardenspel. Dank je wel, ik niet.’

Hij keerde zich tot Denafoy. Het pleitte voor zijn natuurlijk doorzicht, dat zijn toon tegen Denafoy veel beleefder en ernstiger klonk dan tegen Rosenthal.

‘Is 't zoo niet, meneer?’

Denafoy knikte. Hij voelde dat deze punten vlak in het gezicht moesten worden aangezien en dat ontkennen of uitvluchten zoeken erger dan noodeloos zou zijn.

Davis ging een- of tweemaal door de kamer; zijn gezicht verried diep en ernstig nadenken.

Denafoy volgde hem zooals een speler de hand volgt, die op het punt is de beslissende kaart neer te leggen.

Davis stond stil, keek hen aan, stak zijn handen ver in de zakken, haalde diep adem en verklaarde op een vroolijken toon van krachtige vastberadenheid, dat hij voor het aanbod maar liever bedankte, daar hij tegen alle bezwaren opzag.

Denafoy keek hem aan en merkte dat de man in ernst was en dat hijzelf den slag had verloren. Hij deed geen verdere pogingen meer.

De jonge secretaris kwam er echter weer tusschen, bijna met betraande oogen. Hem scheen de niet-open-

baarmaking van zulk een stem bijna een heiligschennis toe.

‘Maar mijnheer Davis,’ pleitte hij, ‘'t is een plicht die u der wereld schuldig is. Denk aan het genot dat u anderen menschen geven zal. Honderdduizenden smachten er naar zoo'n stem te hooren als de uwe.’

‘Laat ze dan hier komen,’ zeide de weerbarstige tenor. ‘Ik ben altijd bereid den menschen plezier te doen in mijn eigen huis, en 't is voor ieder open. Zij zijn allen welkom.’

‘Voelt u niet, wat een heerlijk genie u bezit, wat een voorrecht het zoo verre mogelijk te verspreiden?’

Davis glimlachte, een joviale lach van meerderheid, en zeide dat hij niet hunkerde naar zoo'n voorrecht.

‘Maar,’ zeide Rosenthal, ‘je zou toch graag hoopen geld willen hebben en dat de menschen je naliepen en dat je portret in alle winkelramen lag?’

‘Ik zou wat graag hoopen geld willen hebben,’ zeide Davis, ‘als ze van zelf kwamen, maar ik weet niet of ik veel om de andere dingen geef. Neen mijnheer,’ en hij keerde zich weer tot Denafoy, ‘ik tracht niet meer te krijgen, denk dat toch niet! Ik ben van plan te blijven zooals ik ben. 't Leven is mij hier makkelijk en 't bevalt mij, en de vrouw ook. Hier ben ik en hier blijf ik, en als ze trek hebben mij te hooren zingen, kunnen zij hier komen en naar mij luisteren.’

‘Maar u zal ons toch nog het plezier gunnen, u nog eens te hooren vóórdat wij heengaan,’ zeide Denafoy met groote beleefdheid.

‘Met plezier,’ zeide Davis en hij zong een negerliedje. De jonge secretaris boog zijn hoofd diep over de tafel vóór het geëindigd was. Rosenthal zat met een breeden lach van groot genot. Denafoy's oog, het oog van den schildwacht op zijn post, was gevestigd op de rivier en zijn gezicht stond ernstig en strak. Toen het lied uit was, stond hij op en met een paar woorden van vormelijken dank ging hij heen.

Toen zij de smalle straat opwandelden, merkte hij op:

‘Dus heb ik zestien pond, 13 shilling en 4 pence betaald voor elk van die drie gezangen.’

‘Zij waren den prijs waard,’ riep Turner met geestdrift uit.

Rosenthal maakte geen opmerking en besloot bij zichzelf, dat het in de gegeven omstandigheden gepast van hem zou zijn het rijtuig te betalen en er niets van te zeggen.

Langs een omweg.
(Naar het Engelsch van W.L. Aldeen.)

Mrs. Chalfant werd niet begrepen. Iederen dag werd haar dit verzekerd door twee harer intieme vriendinnen, vrouwen aan wier meening zij overigens niet veel waarde hechtte, maar die zij in dit geval onvoorwaardelijk geloofde. Bovendien was het iets dat zij onophoudelijk tot zichzelve zeide, en het stond bij haar vast dat zij veel te oprecht en waarheidlievend was om, zelfs als zij alleen was, een leugen te verkondigen. Zij gevoelde zich verlaten en ongelukkig omdat zij zoo weinig begrepen werd. Haar man was goed voor haar en zij kon niet ontkennen dat hij een braaf, rechtschapen mensch was, maar zij was er van overtuigd dat hij nooit geweten had

wat er wel in haar school en dat hij ten eene male onmachtig was, de edele gedachten en verheven aspiratiën, welke haar bezighielden, te doorgronden.

Toen Mrs. Chalfant er in toestemde zijne vrouw te worden, verkeerde zij in den waan dat zij hem liefhad. Zij dacht toen niet aan de mogelijkheid dat hij niet in staat zou zijn haar te begrijpen; en in waarheid, kwam het zelfs niet in haar op, dat dit zulk eene noodzakelijkheid zou zijn. Langzamerhand begon zij echter te bemerken, dat haar echtgenoot en zij over verschillende zaken heel anders dachten, en natuurlijk kon het niet anders of hij had ongelijk. De eerste maal dat hunne gevoelens niet overeenstemden was naar aanleiding van 'Emerson's Essays'. Mrs. Chalfant dacht dat zij een zeer goeden smaak had voor alles wat letterkunde was, en zij ontzag zich dan ook niet haar oordeel over verschillende schrijvers onbewimpeld uit te spreken. John Chalfant nu was auteur, al had hij nog niet veel naam gemaakt; verscheidene tijdschriften hadden reeds verzen en verhalen, die uit zijne pen waren gevloeid, gepubliceerd en ofschoon hij in andere opzichten zeer bescheiden was, twijfelde hij er toch niet aan of zijn oordeel over boeken was juist. Toen hij haar dus vertelde dat 'Emerson's Essays' niets dan holle phrasen waren en zij hem verzekerde dat zij van eene goddelijke wijsheid getuigden, ontspon zich een gesprek, dat eindigde met zeer veel op een twist te gaan gelijken. De verhalen, door haar echtgenoot geschreven, waren nooit bijzonder in haar smaak gevallen en over zijne gedichten luidde haar critiek bepaald ongunstig; zij vond hun vorm ruw en verklaarde dat zij gebrek aan fijn gevoel verrieden; en toen zij tot de ontdekking kwam dat hij niet van Ouida hield, dat Mrs. Browning hem koud liet, dat hij zonder omwegen bekende George Eliot vervelend en Zola een groot moralist te vinden, moest zij wel denken, dat alles wat verfijnd en edel was, boven zijn begrip stond en dat hij een sterke en onoverwinnelijke voorkeur voor het alledaagsche en platte had.

Na twee jaren gehuwd te zijn, was er een wijde kloof tusschen de Chalfants ontstaan. Mrs. Chalfant vond haar echtgenoot prozaïsch en vervelend - den laatsten man om gehuwd te zijn met eene vrouw van zeldzame geestesgaven en een fijnen smaak, - hij vond haar dwaas en verwaand, - en zij vonden elkaar wederkeerig onverdraagzaam en hoogst prikkelbaar. Zij merkte niet veel van hem en haar grootste genoegen bestond in den omgang met de weinige vrouwen, die geduld genoeg hadden hare lofzangen op zichzelve aan te hooren, haar vleiden en het met haar eens waren dat zij veronachtzaamd en miskend werd. John Chalfant schreef nog steeds verhalen en gedichten, maar hij liet ze zijne vrouw nooit zien, daar hij wist dat zij er toch aanmer-

EENVOUD. Naar J. Besin.

kingen op zou maken en spottend lachte over al zijne pogingen om als auteur naam te krijgen. Zoo waren dus deze twee menschen, die zoo gelukkig hadden kunnen zijn, bezig een steeds hoogeren scheidsmuur tusschen hen beiden op te trekken.

Voor Chalfant, die zijne vrouw oprecht had liefgehad, was deze vervreemding van haar een bron van verdriet. Zijn ergernis over hare minachting voor zijne letterkundige proeven, zijn hierdoor gekwetste eigenliefde maakten echter dat zijn leed hem minder zwaar viel. Een vurig verlangen om de bewijzen te leveren dat hij iets beters kon voortbrengen dan alledaagsche vertellingen en gedichten, die niet met die van Browning te vergelijken waren, begon in hem te ontwaken. Hij besloot een roman te schrijven, die zelfs de bewondering zijner vrouw zou opwekken; want hoewel hij geen waarde hechtte aan haar critisch oordeel, was er toch niemand ter wereld, op wiens lof hij zooveel prijs stelde als op den hare. En hij voegde de daad bij het woord en schreef ook een roman; en daar hij geïnspireerd werd door het leed, dat hem vervulde, was het een boek waarmee hij zichzelf overtrof. Het was met veel gevoel geschreven; want wilde hij zijne vrouw niet doen inzien, dat zij getoond had hem volstrekt niet te kennen, toen zij beweerde dat hij geen gevoel had? Vele critici beweerden zelfs dat er al te veel sentimenteele passages in voorkwamen, maar niettegenstaande dit verried het boek zeer veel talent en maakte veel opgang. Chalfant schreef het onder het pseudoniem ‘Arthur Hallick’, want het zou kunnen zijn dat het geen succes had, en in dat geval behoefde zijne vrouw van niets te weten; maar zelfs toen hij niet meer behoefde te twijfelen of zijn werk had een ongemeenen bijval, bleef hij steeds uitstellen zich als den schrijver bekend te maken, om langer te genieten van de heerlijke gedachte dat hij, zoodra hij dit verkoos, zijne vrouw zou kunnen bewijzen, in staat te zijn een boek te schrijven dat door haar bewonderd werd. Want had hij niet gezien dat hare oogen zich met tranen vulden, terwijl zij in zijn roman verdiept was? En toen hij haar vroeg: ‘Wat leest ge daar?’ had zij hem geantwoord: ‘Een boek, waar gij den neus voor zoudt optrekken. Ik vind het mooi.’ Al de lof, hem door de critici toegezwaaid, had hem niet zooveel vreugde gegeven als die spottende opmerking zijner vrouw.

Het was waar, zij vond het boek mooi. Zij gevoelde, dat de schrijver en zij verwante zielen waren. Hij was de eenige man ter wereld, die haar volkomen zou kunnen begrijpen. Wat een hemel op aarde zou het voor haar geweest zijn, als zij met hem was gehuwd in plaats van met dien vervelenden John Chalfant! Om zulk een boek te schrijven - zoo zeide zij tot zich zelve - moest men een man zijn met een fijnen smaak, een rein, zacht en edel gemoed. Zij zou aan zijne voeten kunnen liggen en hem bekennen, dat hij de eenige man was, dien zij als haar meerdere erkende. Hoe volkomen zouden de gevoelens van haar en den onbekenden auteur steeds hebben overeengestemd, zoo zij elkander hadden toebehoord! Zij zouden dezelfde dichters en dezelfde schrijvers bewonderd hebben. Vond een van hen een boek mooi, dan zou het ongetwijfeld ook in den smaak van den ander vallen, en het zou onmogelijk zijn, dat hij zou lachen om iets dat hare goedkeuring wegdroeg, dat hij zou zeggen dat Emerson onzin had geschreven en dat Ouida niet precies gelijkstond met Shakespeare.

Zij las het boek zoo dikwijls over tot zij het bijna van buiten kende. Zij begon een gevoel te krijgen alsof zij den schrijver reeds sedert vele jaren kende, alsof hij de eenige man was, dien zij van ganscher harte zou kunnen liefhebben. Eens toen zij alleen was gaf zij aan een plotselinge ingeving gehoor en schreef hem hoezeer zij

hem bewonderde, hoe zeker zij was dat zij beiden elkander geheel zouden kunnen begrijpen. Wel schreef zij kort, maar daar de aandrang tot schrijven sterk was geweest, drukte zij zich uit met een kracht en eene warmte, welke voor haar ongekend waren. Den brief, dien zij met een verdraaide hand geschreven had, onderteekende zij met een verzonnen naam en vroeg dringend om antwoord. Toen adresseerde zij hem aan de uitgevers en vervolgens aan Arthur Hallick en haastte zich hem naar de post te brengen, voordat zij berouw zou gevoelen over haar overijlde daad. Toen zij den brief schreef, kwam het niet in haar op, dat zij hiermee in de verplichtingen tegenover haar echtgenoot tekortkwam. Zij achtte het zeer onwaarschijnlijk dat zij antwoord zou krijgen, en, mocht het gebeuren, dan zou hier immers geen kwaad in steken. Het liet zich niet aanzien dat zij den man, dien zij zoozeer bewonderde, ooit zou ontmoeten, en zelfs al mocht zij ooit met hem in aanraking komen, dan zou hij daarom toch niet behoeven te weten, dat zij het was met wie hij gecorrespondeerd had. De brief had haar, toen zij hem schreef, een gevoel van verlichting gegeven. Dit was het eenige gevolg, dat zij van hare daad zou ondervinden.

Na korten tijd ontving John Chalfant den brief zijner vrouw, maar niemand minder dan haar verdacht hij ervan hem geschreven te hebben. Hij herkende haar hand niet en voorzeker was er in de enthusiaste bewondering, welke er voor hem aan den dag werd gelegd, niets dat hem aan de gewone houding zijner vrouw tegenover hem herinnerde. Hij gevoelde zich zeer gevleid met deze onverwachte hulde en leidde er terstond uit af dat de schrijfster van den brief een vrouw met een helder verstand en een buitengewoon juist oordeel moest zijn. Zij wist het boek ten volle te waardeeren, terwijl zijne vrouw wel gezegd had dat zij het boek mooi vond, maar tevens dat hij er den neus voor zou optrekken - waarmee zij getoond had onmachtig te zijn om te begrijpen dat hij het beste wat in hem was in zijn werk had uitgestort.

Twee dagen lang droeg Chalfant den brief in zijn zak en las hem wel twaalfmaal over. Hij maakte zichzelf wijs dat hij hem zoo dikwijls las, niet omdat zijn boek er zoo in geprezen werd, maar omdat het nuttig was een critiek, die van zulk een fijn, onpartijdig oordeel getuigde, goed te bestudeeren. Hij was het nog

niet met zichzelf eens of hij er op zou antwoorden of niet; nadat er twee dagen verloopen waren, kwam hij echter tot de conclusie, dat er onmogelijk kwaad in kon schuilen en dat hij zich zelfs aan eene onvergeeflijke lompheid zon schuldig maken, als hij de schrijfster niet voor hare vriendelijke en aanmoedigende woorden bedankte. De huwelijksstaat had hem echter voorzichtig gemaakt; en ofschoon hij zich slechts bij een beleefd antwoord bepaalde, veranderde ook hij zijn handschrift dermate; dat het onmogelijk door iemand als het zijne herkend kon worden.

Zooals hij, hoewel zonder het zichzelf te durven bekennen, gehoopt had, liet een antwoord op zijn brief zich niet lang wachten, Zijne vrouw was verrukt over zijn stijl en wijze van uitdrukken. Zij gevoelde zich trotsch en gelukkig de aandacht van zulk eene schitterende persoonlijkheid als Arthur Hallick getrokken te hebben. Zulk een tact en fijne beschaving, als die waar zijn handschrift blijk van gaf, zou John Chalfant zich nimmer eigen kunnen maken. Zulk een brief was evenzeer boven zijn macht als het boek dat er in werd aangehaald. Waarom zou zij zich niet het genoegen veroorloven te correspondeeren met een man, die bij machte was haar te begrijpen - een man die haar zou behandelen met de onderscheiding welke haar toekwam? Zou zij, omdat zij nu eenmaal ongelukkig getrouwd was, zich een onschuldig genoegen moeten ontzeggen? - zou zij deze romantische kennismaking, die voedsel zou geven aan al de edele aspiratiën, welke haar reeds zoo ver boven de prozaïsche, alledaagsche menschen om haar heen verheven deed zijn, dan moeten voorkomen? Neen, zij besloot zich dit zonderlinge genoegen, waar niemand iets van weten zou, te verschaffen. Eens had zij gelezen dat een onbekende dame jarenlang in correspondentie was geweest met een groot Fransch auteur, voor wien zij eene vriendin en raadgeefster was geworden, ofschoon zij nimmer met elkander in aanraking waren gekomen. Waarom zou zij niet voor Arthur Hallick kunnen zijn wat de *Inconnue* voor den Franschman geweest was? Hier lag haar levenstaak - en zij had altijd gevoeld dat zij, met de zeldzame gaven waarop zij zich beroemen kon, een gewichtige taak te volbrengen had! Hier was een pad dat voerde naar eene lustwarande, liefelijker dan die van Rosamunde en waar zij geene verraderlijke valstrikken behoefde te vreezen. Zij schreef een langen, opgewonden, hartstochtelijken, bijna hartelijken brief; en toen haar echtgenoot dien avond thuiskwam vond hij haar met een blos op de wangen en een gloed in de oogen, welke eene scherpe tegenstelling vormden met de lustelooze matheid, die haar gewoonlijk kenmerkte.

Het duurde niet lang of in deze briefwisseling vonden de man en de vrouw, die haar voerden, hun grootste genot, Chalfant meende, dat hij voor de eerste maal zijns levens eene vrouw had aangetroffen, die hem niet alleen bewonderde, maar ook begreep. Thuis gevoelde hij zich verlaten. Aan zijne echtgenoote had hij geen aanspraak, nog minder eenigen steun of hulp. Hij gevoelde dat zij zijn bijzijn verdroeg omdat het niet anders kon, en ofschoon hij met de bestendige genegenheid van een eerlijk man haar nog liefhad - althans meende dat hij dit nog deed - begon hij toch al zeer spoedig het ware geluk te vinden in de gedachtenwisseling met zijne onbekende correspondente. Tusschen hen beiden bestond er, zooals er tot zijne groote voldoening in hunne brieven doorstraalde, de levendigste, innigste sypathie.

Niet alleen dat zij intellectueel gelijkstonden, maar ook hunne zielen waren aan elkander verwant en konden met elkaar in gemeenschap treden, hoe groot de afstand was die hunne lichamen van elkander scheidde. Misschien was het hem wel niet

recht duidelijk wat dit beteekende, maar hij wist toch dat het waar moest zijn, want zijne schoone correspondente had dit in een harer brieven beweerd. Als hij zich 's avonds naar zijne woning begaf had hij niet langer een gevoel alsof hij naar zijn tehuis ging. Hij gevoelde zich eerst recht thuis, wanneer hij bezig was zijn dagelijkschen brief aan de onbekende te schrijven.

Geen van beiden dacht dat er in hun gedrag tegenover elkander iets afkeurenswaardigs was. In eene briefwisseling tusschen twee personen, die elkander nooit gezien hadden, stak toch niets kwaads? Zeker was het een onloochenbaar feit dat, sinds Chalfant deze vreemde betrekking had aangeknoopt, zijne vrouw en hij veel minder met elkaar kibbelden. Klaarblijkelijk was zij veel tevredener met haar lot dan vroeger, en allerlei kleinigheden, die zij vroeger in haar echtgenoot niet kon velen, verdroeg zij nu. Van zijn kant deed ook hij veel meer dan anders om haar genoegen te geven, waartoe het bewustzijn, dat hij iets op zijn geweten had, misschien bijdroeg; en meermalen gebeurde het dat zij een avond met elkaar doorbrachten, terwijl er niets anders aan haperde dan dat zij zich beiden eenigszins verveelden, iets dat zelfs bij de gelukkigste huwelijken soms voorkomt.

Maar noch bij rationalisme, noch bij intriges, kan iemand halfweg gaan en dan stilhouden, tenzij hij intellectueel of moreel onlogisch is.

Ofschoon Chalfant de vrouw, met wie hij correspondeerde, nimmer had gezien en zij, behalve de mededeeling dat zij eene nog jonge vrouw was, niets had gezegd waaruit hij kon afleiden hoe zij er eigenlijk uitzag, had hij bij zichzelf uitgemaakt dat zij schoon moest zijn In den beginne verlangde hij er volstrekt niet naar haar te zien, want hij gevoelde dat de eigenaardige bekoring, welke deze correspondentie voor hem had, lag aan het feit, dat de vrouw, met wie hij haar voerde, hem nimmer onder de oogen zou komen. Maar tegen den tijd dat hij liefde begon te gevoelen voor de onbekende, wist hij, dat hij geen vuriger verlangen had dan haar te mogen zien. Hij had niet aan de mogelijkheid gedacht, dat hij zijne vingers zou kunnen branden toen hij met vuur begon te spelen, en toen hij tot de ontdekking kwam, dat dit toch werkelijk het geval was, was hij ten hoogste verbaasd, vond hij zichzelf diep te beklagen. Met ontwijfelbare duidelijkheid was alles hem plotseling tot klaarheid gekomen; en

toen hij 's nachts over den laatsten brief, dien hij ontvangen had, nadacht werd hij onrustig en bezorgd. Hoe was het mogelijk dat hij, een fatsoenlijk, eerlijk, getrouwd man, liefde kon gevoelen voor eene vrouw, die zijne echtgenoote niet was? Hij vatte het plan op haar geene brieven meer te schrijven en zou den volgenden morgen beginnen met zich al de gedachten aan haar, met wie hij gecorrespondeerd had, uit het hoofd te zetten. En dien morgen schreef hij haar met nog meer warmte dan ooit.

Na dat oogenblik begon hij met rassche schreden te dalen, want bij al dergelijke zaken wordt de helling, tegen dat men het einde nadert, plotseling zeer steil.

Hij schreef de onbekende dat hij haar liefhad en smeekte, haar ten minste eenmaal te mogen ontmoeten, zoodat hij voor zijn geheele verder leven in gedachten de aanraking van hare hand zou kunnen gevoelen. In zijne eerste brieven had hij vermeden om over zijn huwelijk te schrijven, daar hij het geheel overbodig vond eene vreemdelinge deelgenoote te maken van zijne persoonlijke aangelegenheden; en later gevoelde hij dat eene zinspeling hierop een dissonant in de volmaakte harmonie hunner correspondentie zou zijn. Nu was het natuurlijk te laat om er nog schriftelijk melding van te maken, maar hij was vast besloten bij hunne eerste en laatste ontmoeting aan de onbekende te zeggen welke afgrond er tusschen hen gaapte. In de gedragslijn, welke hij zich had voorgeschreven, zou (dat gevoelde hij) niemand iets zondigs kunnen vinden. Hij zou haar ontmoeten, haar zeggen dat hij haar liefhad, maar dat hij gehuwd was en dat zij elkaar nimmer meer onder de oogen moesten komen. Dan zou hij haar een kus op het voorhoofd geven, waarna zij voor altijd zouden scheiden. Dit zou heerlijk, tragisch en daarbij toch rein zijn - althans het reine en het schuldige, dat er in deze handeling lag, zouden in zulke verhoudingen tot elkaar staan, dat het eene het andere zou neutraliseeren.

Mrs. Chalfant had bij zichzelve uitgemaakt, dat zij Arthur Hallick niet liefhad. Zij bewonderde zijne brieven en was opgetogen over de betrekking, waarin zij tot elkander stonden, maar zij was nu eenmaal geene vrouw, die spoedig liefde gevoelde. Zij had de briefwisseling gaarne voortgezet, zonder er ooit iets van haar strikt platonischen vorm aan te ontnemen, maar toen haar correspondent er op stond haar te zien en er zelfs vluchtig op zinspeelde, dat er iets verschrikkelijks zou gebeuren als zij hem niet vergunde haar eens, al bleef het ook slechts bij een enkelen keer, te ontmoeten, besloot zij aan zijn verlangen gehoor te geven.

Onaangename gevolgen kon zij er toch niet van ondervinden, want hij wist haar naam niet en zou haar dus geheel uit het oog moeten verliezen. Zij zou hem zacht berispen dat hij aan hunne kennismaking haar geheimzinnig karakter ontnomen en daardoor de bekoring ervan verbroken had; dan zou zij hem vertellen, wat zij van plan was geweest om hem te verzwijgen, namelijk dat zij gehuwd was. Hoewel zij het zeer jammer vond dat hij er zoo op stond haar te ontmoeten, kon zij toch een gevoel van nieuwsgierigheid naar den man, met wien zij zoo lang gecorrespondeerd had, niet onderdrukken, en zoo bevond zij zich eindelijk, aan een vurig verlangen en ook eenigszins aan vrees ten prooi, in de zaal in de National Gallery, welke zij als hunne plaats van samenkomst hadden aangewezen.

Zij zou eene roos in de rechter- en hij een lelie in de linkerhand houden en zij zouden elkander precies te drie uren ontmoeten voor de Turner, welke tusschen de twee Claude Lorraines hangt. Toen Chalfant juist op het oogenblik dat de St. Martinstoren drie uur begon te spelen het vertrek binnentrad, zag hij eene vrouw met den rug naar hem toe voor de Turner staan. Er ging eene rilling door zijne leden,

want hij bemerkte terstond dat zij er precies zoo uitzag als hij gedacht had, en zoo innig was de gemeenschap geweest, waarin hunne geesten tot elkander hadden gestaan, dat zelfs haar uiterlijk voorkomen hem bekend voorkwam. Hij wist dat zij het was, want in de rechterhand, die zij hangen liet, zag hij een roos. Haastig trad hij op haar toe, en toen zij zijn voetstap hoorde, keerde zij zich om en herkenden zij elkander.

Het eerste oogenblik dacht ieder, dat de andere achter het rendez-vous gekomen was en dat zij op heeterdaad betrapt waren, de eene door een verontwaardigden echtgenoot, de andere door eene woedende vrouw. Een oogenblik zagen zij elkander zwijgend aan en vervolgens meende zij plotseling de geheele zaak te doorzien. Een onuitsprekelijk gevoel van verlichting, dat weldra plaats maakte voor dat van innige blijdschap, maakte zich van haar meester bij de gedachte, dat het dus haar echtgenoot was, die het boek, dat zij zoo schoon vond, geschreven had, en dit niet alleen - hij had ook het plannetje tot deze romantische samenkomst zorgvuldig uitgedacht, om zijne vrouw de bewijzen van zijne liefde te geven en te trachten haar hart te winnen door haar onder een aangenomen naam brieven te schrijven. Zij was juist slim genoeg om te begrijpen dat haar echtgenoot en de man, met wien zij gecorrespondeerd had, één en dezelfde persoon was en juist naïef genoeg om zich zeer te verheugen over wat zij meende, dat hij met opzet gedaan had.

'Mijn beste John!' riep zij uit. 'Jij bent het dus! Dat had ik nooit gedacht, maar ik heb je onrecht aangedaan. Voor een tweede maal heb je mijne liefde gewonnen en ditmaal zal je haar niet meer verliezen.'

Zoo eindigde deze romantische episode in John Chalfant's leven. Als een verstandig man liet hij zich alles aanleunen en verzweeg wijselijk dat het niet in hem was opgekomen dat het zijne vrouw was met wie hij correspondeerde. Zij schreven elkaar geene brieven meer, maar leefden zoo vertrouwelijk en gelukkig als nimmer te voren.

Straatarcaden in Noord-Italië.
Met illustratiën.

EEN STRAAT IN LUGANO.

Er is over het algemeen niets bijzonder eigenaardigs in de Italiaansche overdekte gangen en wegen, die wij arcaden noemen. Toch vindt men in eenige daarvan zooveel schoonheid, verscheidenheid en individualiteit, dat zij ons bijna doen vergeten, hoe bijna elk beschaafd volk zulke overdekte wandelwegen bezit. Immers overal waar menschen den last ondervonden hebben van des zomers in de heete zon, in den herfst in den regen, en 's winters in de sneeuw te loopen, daar zijn zij er op bedacht geweest

ARCADE VAN DE PIAZZA CARICAMENTO, GENUA.

zich plaatsen in te richten, waar zij beschut tegen de grillen van het weer zich buiten konden wagen.

Het klassieke Forum was omringd door colonnaden en de voornaamste straten waren daarmede afgezet, en voor zoover wij het kunnen weten, hadden de voornaamste straten der middeleeuwsche steden aan weerszijden ook van deze overdekte wandelwegen boven de kelderwinkels der kooplieden, en waar deze ontbraken, daar boden de overhangende eerste verdiepingen een nuttige en aangename

schuilplaats aan de voorbijgangers. Maar in onze noordelijke landen werden deze overhangende gevels en arcaden afgeschaft toen steen en cement het hout vervingen.

Eenige pronkstraten in moderne steden hebben zulke arcaden, waarvan de Rue de Rivoli in Parijs en de Piazza St. Marco in Venetië wel de voornaamste zijn. Een andere soort van deze overdekte gangen zijn de met glas bedekte galerijen met winkels aan weerskanten, waarvan de Galleria Vittorio Emanuele in Milaan wel de voornaamste is. Ook wij bezitten zulk een galerij rondom den tuin van het Paleis voor Volksvlijt in Amsterdam.

Het is eigenlijk te verwonderen dat deze aangename en veilige wandelplaatsen niet veelvuldiger in de moderne grootere

VIA DEL BORGO, PISA.

en kleinere steden voorkomen, maar zij hebben evengoed hun lusten als hun lasten. Zij leveren des nachts schuilplaatsen op aan bezoekers van allerlei twijfelachtig gehalte, en de winkeliers beklagen zich dat er zoo weinig licht door de arcaden in hun vertrekken valt. Eenige noord-europeesche steden hebben nog haar oude arcaden; maar het blijven daar toch uitzonderingen. Het Noordsche licht is te flauw dan dat men nog zou trachten zijn stralen te onderscheppen.

Noord-Italië daarentegen heeft ze bijna alle nog bewaard. Rome is er er zeer arm aan. Florence kan op niet veel meer bogen dan op haar beroemde Loggia di Lanzi. Misschien was het een quaestie van mode en smaak dat men ze opruimde en in andere steden liet bestaan.

Bij den ingang van Italië in Lugano ziet men een fraai voorbeeld van arcaden, dat ruimschoots tegen de leelijkheid der huizen opweegt. Als men Italië over Genua nadert dan treft men er een zeer interessante arcade aan van ongewonen vorm. De groote oude huizen langs de kade staan langs een zeer somberen en onregelmatigen weg, die door arcaden begrensd is. De bogen zijn meest gevuld met kleine winkels, op trappen naar de kamers boven, en het licht moet er van het dak in vallen.

Onophoudelijk vult een menigte wandelaars van elken stand en soort dezen wandelweg; dokwerkers en zeelieden maken echter de meerderheid uit. Buiten is de groote, breede kade, met haar treinen en vrachtwagens, schepen, oude gebouwen en oude pieren, beschenen door den warmen zonneschijn, alle eigenaardigheden van een Italiaansche zeehaven. Hier binnen de koele schaduw met een menigte dingen hoogst interressant voor de vreemdelingen.

Bologna staat aan het hoofd van alle steden, wat arcaden betreft, en wordt niet zonder reden ‘de stad der arcaden’ genoemd. Padua volgt met haar arcaden dan in de rij; maar deze zijn druk aan het verdwijnen onder de handen van moderne architecten.

Van hetzelfde type en misschien nog beter bekend bij de touristen zijn die van Pisa, dat misschien meer bezocht wordt wegens haar kerk, toren en Campo Santo dan eenige andere tweede-rangs-stad van Italië. De straten zijn buitengewoon zindelijk en net, en de sombere, vreemde kolommen met haar verschillend gebeeldhouwde kapiteelen, steunen een rij van bogen, die de huizen daarboven dragen.

De zon dringt slechts gedurende een of twee uren in deze koele wandelwegen door, en de regen, waarvan Pisa ruimschoots haar deel ontvangt, is in deze straten zoogoed als geheel onbekend.

Onder de kleinere steden hebben de arcaden in Brescia een allerbekoorlijkst ouderwetsch voorkomen. 't Is te verwonderen dat deze kolommen na jaren van verwaarloozing zoo weinig schade hebben ondervonden. Iedere winkelier of stalhouder slaat er spijkers of haken in om er zijn jas of hoed aan op te hangen, en nog zijn zij even mooi en degelijk, terwijl hun bouwmeesters sedert eeuwen vergeten rusten in het verafgelegen Campo Santo.

Cafés vindt men ieder oogenblik in deze overdekte gangen. Eenige van de meest bekende uit het zuiden zijn in deze arcaden gevestigd zooals in Nice en Venetië. Aardig bedacht is zulk een inrichting op de Piazza delle Erbe in Verona; daar heeft men aan de oostzijde van het

plein op eenige oude kolommen een eerste verdieping gezet. Daardoor is een colonnade gevormd, waarin zich verscheiden cafés en andere winkels bevinden. Hier kan de burger zijn kopje koffie drinken en een praatje houden en tevens uitzien naar het groote bosch van parasols boven die menschenmenigte, met den achtergrond van het Palazzo Maffei en de zuil met een leeuw bekroond.

Een ander voorbeeld van zulke veilige schuilplaatsen, zeer verschillend in karakter van alle andere, vindt men in den kleinen overdekten weg, dien men doorgaat als men zich naar het station van Venetië begeeft.

In de bergsteden heeft men dezelfde gewelfde gangen, maar hier worden deze zelden gesteund door bevallige kolommen, maar door vierkante stukken steen. In de kleine Abruzzen-stad Leonina leidt zulk een weg van de stadspoort naar de voornaamste straat, indien ten minste zulk een stad zonder winkels, zonder karren of paarden er een straat op na kan houden.

De belangrijkste arcade is echter het beroemde werk van Palladio in Vicenza. Toen hij de oude gothische hal op het marktplein (de Piazza delle Signorie) omringde met zijn mooi en geornamenteerd plan, schiep hij een heerlijke boven- en onderwandelplaats, waar de burgers hun zaken konden afdoen of een luchtje scheppen bij elk soort van weder.

Maar er is geen twijfel aan dat de best bekende straat of piazza met arcade die is onder het Dogepaleis in Venetië, gebouwd in de XVe eeuw; fraai versierd en zorgvuldig bewaard, is het een der beroemdste bezienswaardigheden van deze beroemde stad. De schoonheid en reinheid van het marmer is niet minder aantrekkelijk dan de schoonheid van het plein, en het contrast met de meer gewone colonnaden, aan de drie andere zijden van het plein, is zeer opmerkelijk.

Daar kijkt men naar de winkels, de koffie, de menschen en de druiven. Hier raakt men geboeid door de schoonheid van het bouwwerk zelf.

Te zwaar.
Door Alan Saint Aubyn. (*Vervolg van blz.* 302.)

XIX.

Het was één dag vol spanning in Cambridge, gedurende de heele volgende week, en de agitatie strekte zich ook uit tot Newnham. Er waren een half dozijn meisjes, die voor haar wiskunde gingen, maar er was slechts één enkele van wie men verwachtte dat zij een hooge - zeer hooge plaats zou innemen, gelijkstaande aan die der mannen.

De hoop van Newnham was gevestigd op Pamela Gwatkin, van wie men zulke groote verwachtingen koesterde voor het Vrouwen-College.

Wyatt Edgell lachte vroolijk, toen hij hoorde dat de dame, van wie men zoovele verwachtingen koesterde, de zuster was van Erik. Misschien beoordeelde hij haar naar hem, omdat zij tweelingen waren.

Hij ging niet naar bed vóórdat het dag werd, en zag Lucy die heele week niet, hoewel hij elken ochtend op het bepaalde uur naar de laan ging. Hij bleef niet treuzelen aan de poort, maar keek naar haar raam; hij was er achter gekomen waar zich haar kamer bevond, en na dien blik keerde hij terug met een takje meidoorn van de haag, die hij op tafel voor zich legde, opdat iets van den geur zijner liefde hem gedurende zijn werk mocht omzweven.

Hij schreef haar die week een briefje, dat elke andere vrouw in vuur en vlam zou hebben gezet, maar het maakte Lucy maar angstig. Zij kon de hevigheid van de liefde van een man niet begrijpen. Zij antwoordde hem niet - zij kon het niet doen, zonder zich heelemaal te compromitteeren, maar zij gaf Erik een boodschap voor hem mede.

Erik bezocht niet dikwijls zijn zuster in Newnham. Zij moedigde zijn bezoeken niet aan en zij had het altijd te druk om met hem te praten. Hij kwam eens midden in de week; zijn examen was afgeloopen en hij had niets bijzonders te doen en wilde zijn zuster bezoeken, in de hoop een kop thee van haar te krijgen. Pamela was niet in de kamer en Erik had allen tijd eens rond te zien om te weten hoe zijn zuster zich amuseerde; nu, Pamela amuseerde zich niet bijzonder, of zij moest uitspanning vinden in de hoogere wiskunde. Haar tafel bezweek haast onder het gewicht der wiskunstige werken, die er opgestapeld lagen, hoewel zij acht pooten had; 't was meer, dan acht pooten dragen konden.

Erik huiverde toen hij al die boeken en papieren vol berekeningen zag, daarover heen zwevend. De inkt van sommige was nog vochtig. Al had zijn leven er van afgehangen, hij had die problemen niet kunnen oplossen. O, de Natuur had een groote fout begaan, zij had van Pamela een man moeten maken. Wat voor nut had het, zulke hersens te geven aan een vrouw?

Hij steunde toen hij op de planken vol boeken hier en daar de titels las; en het werd hem koud op den rug, zulke vreeselijke boeken, en te denken dat zij tweelingen waren!

De deur werd geopend, hij keek om met een zacht verwijt in de oogen, maar het was zijn zuster niet; het was Lucy, die Pamela een boodschap van een der professoren moest overbrengen, maar zij vergat de heele boodschap, toen zij Erik zag.

'U hier?'

Daar was geen reden, waarom hij hier niet in zijn

zusters kamer zou zijn. Zij had zoo juist het briefje van Edgell ontvangen en wist niet hoe hem te antwoorden;

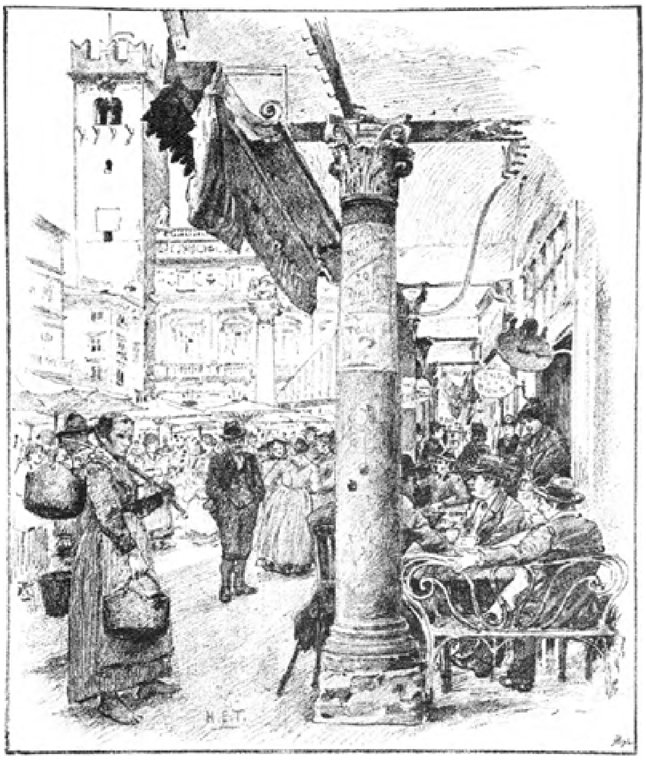

DE PIAZZA DELLE ERBE, VERONA.

het gezicht van Erik scheen haar gerust te stellen.

'O, ik heb zoo verlangd u te zien,' zeide zij haastig, zij was zoo bang dat Pamela binnen zou komen en haar hier vinden, 'ik zou zoo gaarne willen weten - hoe - hoe - mijnheer Edgell het maakt - of er iets is gebeurd - sedert - sedert -'

Erik begreep wat zij bedoelde, ondanks haar aarzeling en tegenzin.

'Neen,' zeide hij langzaam, haar aanziende met een vreemden blik in de oogen, 'niets is er in dien geest gebeurd, Goddank. Hij werkt hard, ik vrees te hard.'

'O, ik denk niet dat werk hem zal hinderen,' zeide zij minachtend, zich herinnerend hoe de meisjes hier werkten; wat de mannen 'werk' noemen, is slechts spel voor haar. Zij was volstrekt niet bang, dat haar vriend zoo hard zou werken, als Pamela bijvoorbeeld.

'Dat bedoel ik niet,' zeide hij, 'ik ben niet bang dat hij er onder bezwijkt, maar alleen dat - als de spanning over is - hij - hij het zal voelen - hij -' Erik was een heel verlegen jongmensch, hij kon daar alleen maar staan, stamelend en stotterend, terwijl het meisje met wijd geopende oogen hem aanstaarde.

'U bedoelt,' zeide zij huiverend, 'dat als de spanning over is, hij terug zal gaan tot zijn oude wegen - dat hij niet in staat zal zijn te werken -'

Zij kon den volzin niet eindigen, zij voelde een onoverkomelijke neerslachtigheid en een walg van alles, en zij viel bleek en bevend in een stoel en bedekte haar gezicht met haar handen. Het zien van Erik bracht haar het geheele ontzettende tooneel weer voor den geest en zij dacht aan die snede in zijn hals; dat kon zij nooit uit haar geest bannen.

‘Neen, neen, bij den hemel, dat niet!’ riep hij uit, ‘hij zal nooit, nooit meer op deze wijze vallen, zoo het God behaagt, neen, maar gij alleen zijt het, die den vijand voor goed bannen kunt. Zijn zaligheid - God vergeve mij dat ik 't zeg - is in uw handen.’

‘Mijn handen!’ herhaalde Lucy zwakjes.

‘Ja,’ zeide hij ernstig, bijna plechtig, ‘in uw handen. Uw liefde kan hem tegenhouden, als niets anders het meer kan; zij is hem een sterke toren in het aanschijn des vijands. Gij moogt hem niet ontbreken in het uur van nood.’

‘Een sterke toren,’ klaagde Lucy, ‘och, u weet niet wat u zegt. Ik ben zoo'n arm, klein ding - u weet niet, hoe zwak ik ben. O, waarom heeft hij mij gekozen?’

Zij zat daar met wijd opengesperde oogen en bleek, verschrikt gezichtje, klagend en handenwringend. 't Speet hem voor het meisje, maar hij kon haar niet sparen. Hij dacht aan den blik van Edgell, toen hij zeide, wat een vrouwenliefde voor hem kon doen.

‘Waarom kiezen mannen vrouwen?’ zeide hij bijna hard, ‘misschien is 't het noodlot, wie kan het zeggen! Hij heeft u lief, anders had hij u niet gekozen. O, u weet niet wat het is, de liefde te hebben gewonnen van zoo'n man.’

'Ne - en,' zeide Lucy zacht, met haar zwak, flauw glimlachje, 'ik vrees van niet. Ik ben zoo'n nietig ding. Ik kan zoo'n groote ziel niet hebben als Pamela. O, waarom koos hij Pamela niet?'

''t Is te laat, die vraag te doen, hij heeft u gekozen. Zult gij trouw en waar hem ter zijde staan en u zelf vergeten, of zult ge op het laatste oogenblik hem opgeven?'

Het was een vreeselijke

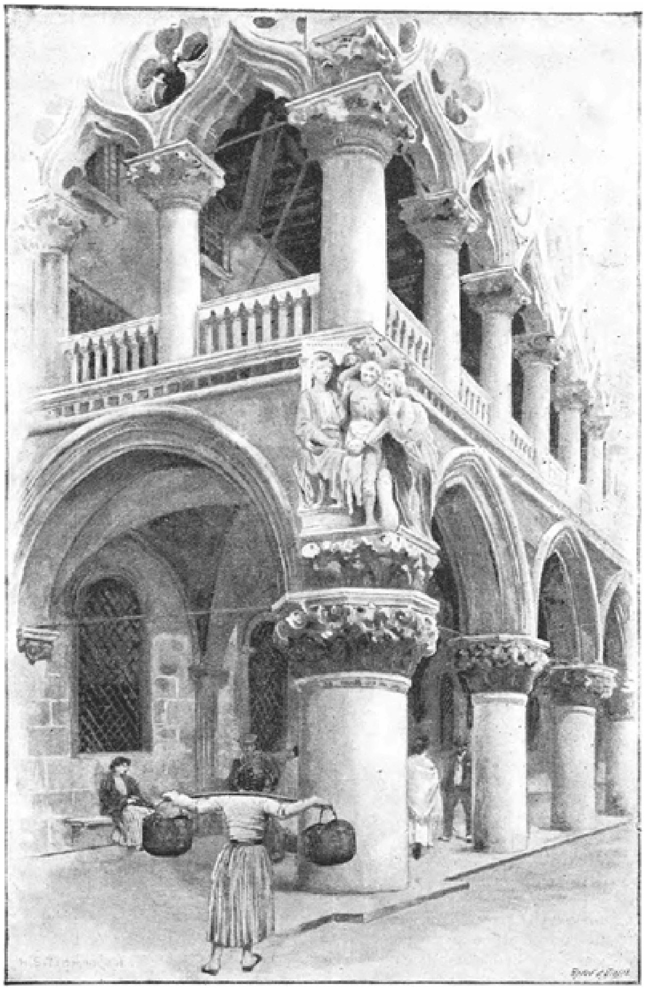

ARCADE VAN HET DOGE-PALEIS, VENETIË.

vraag om te beantwoorden. Lucy kon het niet zeggen. Hoe kon zij weten - zij, die nooit beproefd was - tot welke hoogte zij stijgen kon. Zij kon een heldin worden, hoewel zij er niet naar uitzag zooals zij daar zat te schreien en de handen te wringen.

'U zal hem nu niet verlaten; bedenk dat zijn toekomst in uw handen is. Hij zal groote dingen doen met een vrouw naast hem, die zijn edele eerzucht aanwakkert. O, u weet niet wat die liefde voor hem doen zal.'

Nog klaagde Lucy en wrong haar handen.

'Ik zal altijd bang zijn,' snikte zij, 'en mij nooit veilig voelen - ik zal dag en nacht altijd denken aan - aan hetgeen gebeuren kan.'

'Het zal uw eigen schuld zijn, als er iets gebeurt. 't Is alleen uw liefde, die hem kan tegenhouden; als die hem begeeft, dan helpe hem God!'

'Ik ben zoo'n arm, klein ding,' kermde zij.

Terwijl zij daar zoo zat te schreien, kwam Pamela binnen. Lucy sprong op, wreef zich de tranen uit de oogen, streek zich de wenkbrauwen glad en deed haar best vroolijk te kijken, alsof zij niet gehuild had. Zij vergat alles over de boodschap, die zij Pamela te brengen had, en toen broer en zuster samen begonnen te spreken, sloop zij de kamer uit.

‘Waarom huilt die?’ vroeg Pamela, zoodra zij weg was, ‘is er iets gebeurd met - met dien mijnheer Edgell of is de Meester erger?’

‘Neen, de Meester is niet erger, maar mevrouw Rae is erg ziek,’ antwoordde Erik. Hij was er niet op gesteld over Wyatt Edgell's liefde te spreken met zijn ongeloovige zuster.

‘En mijnheer Edgell, heeft hij weer een nieuwen aanval gehad? Heeft hij weer een poging tot zelfmoord gedaan?’

‘Stil, Pamela!’ riep Erik bijna hard. Hij kon niet verdragen dat zijn zuster op dien toon sprak van zijn

vriend, 'je weet niet wat je zegt. Dat was een ongeluk en hij is ziek geweest. Als je Edgell kende, zou je zulke dingen niet zeggen. Hij is de beste en edelste man van de wereld en mijn liefste vriend.'

'Zij zeggen dat hij aan 't hoofd der lijst zal staan, dit jaar, en hij "Senior Wrangler" zal worden,' zei Pamela op haar koele, verachtelijke manier.

'Ja zeker, hij komt zeker bovenaan. Er is niemand aan de heele Universiteit, die zich met hem kan meten.'

Pamela glimlachte; had Erik dan vergeten wat de wereld over haar zeide, dat het een strijd op leven en dood tusschen hen zou zijn?

'Werkt hij dan zoo hard?' vroeg zij onverschillig. Wat kon het haar schelen of hij hard werkte of op zijn bed raasde in een aanval van delirium tremens?

'Ja, hij werkt als een paard - als een reus, liever. Hij kan zes dagen werk in één dag doen. Niemand heeft kans tegen hem.'

Pamela vroeg Erik niet op de thee, en hij ging weg zooals hij gekomen was; zij bracht hem niet eens tot de voordeur, en na hem goedendaggezegd te hebben, ging zij zitten aan haar achtpootige tafel; hij kon zelf zijn weg naar buiten vinden.

Hij kende den weg tamelijk goed, want hij was hier meer geweest; toen hij dicht aan het einde was van den eersten corridor ging er een deur open en hield Lucy hem aan.

'Ik heb nagedacht over wat u zei,' fluisterde zij met een kleine trilling in de stem, 'en ik zal doen wat ik kan. Zeg hem dat hij niet te hard mag werken - en voor zichzelf - moet zorgen - om mijnentwil.'

Haar stem stierf geheel weg en zij ging de kamer in en sloot de deur; hij was nog niet aan het einde van den gang, toen een deur openging en een ander meisjeshoofd naar buiten stak - het hoofd van een meisje met rood haar. Het was Maria Stubbs. Zij zag hem gaan, snoof op haar onaangename wijze en ging naar Lucy's kamer.

Zij ging naar binnen zonder kloppen en vond Lucy op haar knieën. Zij had zich op den grond geworpen naast haar bed en smeekte den hemel hartstochtelijk om haar liefde sterk en teeder genoeg te maken om dezen man, die in haar vertrouwde, te kunnen steunen.

Zij keek op toen Maria binnenkwam, en stond wankelend op; bewerende dat zij iets onder het bed had gezocht, zooals zij pas had beweerd dat zij niet had geschreid, maar zij bedroog Maria Stubbs niet.

'Wie was die man, met wien je in de gang sprak?' vroeg Maria brutaal weg. ''t Scheen mijnheer Edgell toch niet.'

'Neen,' zeide Lucy gedwee, ''t was mijnheer Edgell niet. 't Was Pamela's broer.'

'En hij bracht jou een boodschap van jou vrijer. Natuurlijk is hij jou vrijer. Ik houd er van de dingen bij hun waren naam te noemen.'

'Neen, hij bracht mij geen boodschap,' zeide Lucy iets flinker.

Zij wilde niet door Maria worden geringeloord.

'Maar je zondt door hem een boodschap. Ik hoorde dat je die gaf. O, 't geeft je niets, mij te bedriegen.'

'Ik kan het niet helpen - waarlijk, ik kan 't niet helpen,' kreunde Lucy, en toen ging zij op het bed zitten en begon weer te schreien.

Zij had zoo bitter behoefte aan wat raad en sympathie, dat zij het iemand vertellen moest. Zij kon den zwaren last van dat verschrikkelijke geheim niet op haar zwakke

schoudertjes dragen. De ontzettende angst die haar benauwde zou minder erg zijn, als zij die met een ander kon deelen.

Zij vertelde Maria Stubbs de heele geschiedenis van het begin af en hield niets terug.

Maria luisterde zwijgend tot het einde, eens of twee keer liet zij zich een uitroep ontvallen, en haar gezicht werd bleek onder de sproeten, en als Lucy naar haar gekeken had, zou zij tranen in haar oogen hebben zien opkomen, die zij met de hand snel afwischte. Zij had voor niets ter wereld Lucy willen laten zien dat zij schreide.

'Wat zou je doen, lieve, als jij het was?' vroeg Lucy met een snik, toen zij gedaan had.

'Doen?' herhaalde Maria, en toen zweeg zij en riep zich in de herinnering het gezicht terug van den man dien Lucy in de lange galerij van het College had gesproken. Zij had heel veel van hem opgemerkt in die paar minuten, genoeg om haar te doen beslissen wat zij zou gedaan hebben als hij haar beminde en niet Lucy.

'Doen?' herhaalde zij en haar oogen onder haar bleeke wimpers werden onbeschrijflijk warm en teeder en haar geheele gezicht veranderde en verhelderde. Het was niet langer meer leelijk en sproeterig - ten minste, de sproeten waren er nog, maar niemand lette er op in de nieuwe, wondervolle schoonheid en verheffing, die er over lagen uitgespreid, 'ik zou een sterke toren voor hem zijn in het aangezicht des vijands.'

En zij meende het.

XX.

Lucy verwaarloosde die goede, oude menschen in Sint Benedict schandelijk. Zij vermeed er heen te gaan, uit vrees Wyatt Edgell daar te ontmoeten. Gelukkig dat zij zonder haar toch goed verzorgd werden. Zij zouden er slecht aan toe zijn als zij van haar afhankelijk waren geweest.

Nicht Mary was de helpende geest in deze treurige dagen; zij voerde de huishouding, ontving de bezoeken en ging den geheelen dag en dikwijls nog des nachts van de eene ziekenkamer naar de andere. Zuster Brannan paste nog altijd den Meester op, hij werd bij den dag zwakker en kindscher, in die weinige dagen had hij den ontzettenden last van geleerdheid, welken hij gedurende jaren verzameld had, weer vergeten. Hij had zijn geest ontlast van die zware, oude, muffe talen; Hebreeuwsch, Sankriet, Syrisch - zij zouden hem niet meer van nut zijn in het land, waarheen hij ging.

Eens dat Lucy bij haar zeldzame bezoeken in het College haar oom bezocht, vond zij zuster Brannan hem voorlezende; het was de parabel van den Verloren

Zoon, en Lucy was er diep door getroffen, toen zij dat kleine pleegzustertje de gelijkenissen hoorde uitleggen aan den Meester van Sint Benedict. Hij had zoo dikwijls in de College-kapel juist over dit hoofdstuk gepreekt, dat zoo goed van toepassing was op de wilde jongens onder zijn gehoor, hij had het gelezen in elke oude taal, waarin het geschreven was, en nu moest zoo'n verpleegster, die niet eens heur haar netjes kon houden, het hem uitleggen, maar zij las mooi, haar stem klonk zacht en ernstig, zoodat Lucy, die honderden malen de parabel had gehoord, er thans naar luisterde als naar iets nieuws.

'Ja, ja,' zeide de zwakke, bibberende stem van den grijsaard, 'ik weet het heel goed, ik heb 't gehoord toen ik als een kleine jongen aan mijn moeders knie stond. Ja, ik ben verre gedwaald van mijn vaders huis en nu ben ik moe en oud en zou willen terugkeeren. Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan, waarheen zou ik anders gaan - ik ben veel veranderd in de jaren, maar Hij verandert niet...'

'Neen,' zeide zuster Brannan plechtig, 'Hij verandert niet.'

Lucy's tranen stroomden, zij durfde niet naar binnen gaan en sloop zachtjes naar de kamer van mevrouw Rae, die altijd blijde was Lucy te zien, omdat zij altijd betere berichten dan de anderen wist te brengen van den Meester. Toen zij binnenkwam, merkte zij dat Lucy geschreid had, zoo scherpte de liefde haar oogen.

'Hebt gij den Meester gezien?' vroeg zij angstig.

'Ja, o ja! Hij is vandaag beter en gaf de zuster zoo'n mooie uitlegging van de parabels. U weet dat hij daar zoo prachtig over kon preeken.'

De zieke glimlachte; zij herinnerde zich elk woord daarvan. Die oude preeken waren haar troost en steun in het leven geweest.

'Je moet mij een deel halen van zijn preeken, liefste, van zijn eerste preeken. Ik heb er misschien eenige van vergeten. Mary zal ze voorlezen. Het is wel zijn stem niet, maar het brengt iets terug van den ouden tijd.'

Lucy bleef langer dan zij van plan was op het College, want zij moest in de bibliotheek het boek met preeken halen en vond daar den heer Colville, schrijvend aan de tafel van den Meester, zijn brieven beantwoordend; spoedig zou dat zijn eigen plaats zijn.

Toen Lucy binnenkwam stond hij op en liet haar op haar oude plaats in het vensterraam zitten. Hij moest haar over haarzelf en haar studiën spreken, maar Lucy wilde niet over zichzelf praten, haar hart was vol van de lieve menschen daar boven en over het treffend tooneel in de ziekenkamer bijgewoond.

'Hij wordt met den dag zwakker,' zeide de professor, 'naar lichaam en geest, hij heeft slechte nachten.'

Zonder het te willen hield hij er een soort van barometer op na van de toenemende zwakheid van den Meester. Het veredelt den mensch niet, te wachten op de schoenen van dooden.

'Neen,' antwoordde Lucy, 'maar ik hoop dat zij 't eerst zal gaan,' en zij barstte in tranen uit, 'o, ik weet niet, wie 't haar zeggen moet, als hij is heengegaan.'

'Gelooft u, dat op haar leeftijd, zij 't zoo erg zal voelen? De scheiding kan niet lang duren.'

'O, u weet niet wat haar liefde is. Zij schijnt gegroeid te zijn met de jaren.'

De professor zuchtte en keek uit het raam en dacht aan een tijd, lang geleden, toen jonge liefde de zijne was; hij zag een bruingelokt meisje terug, dat mevrouw Rae's

geduld niet had gehad en moede was geworden van het wachten. Zij zou nu oud en gerimpeld zijn geweest van de zorgen over wie weet hoeveel.

Neen, het was beter zooals nu en de professor keek Lucy aan, die wel het aanzien waard was; haar gezicht scheen droeviger, maar haar blik vaster en haar lippen niet zoo los als vroeger. Zij was zeker vrouwelijker geworden sedert zij in Newnham was; neen! 't was toch heel goed geweest, dat het bruinharige meisje niet had gewacht.

‘Zou je denken dat je iemand zoo lang zou kunnen liefhebben, Lucy?’ vroeg hij.

Het waren niet de woorden, maar de stem die Lucy deden opzien en warm worden onder haar oogen. Hoe dwaas, te blozen omdat een man, oud genoeg om haar vader te zijn, tot haar sprak.

Zij schudde het hoofd.

‘Geen man dien gij innig liefhadt, Lucy? Mevrouw Rae moet den Meester zeer hebben liefgehad. Ik weet niet, hoevele jaren zij op hem wachtte.’

Weer schudde Lucy het hoofd en zeide:

‘Ik ben niet als de vrouw van den Meester.’

Zij dacht aan Wyatt Edgell; waarom stellen de mannen toch zulke zware eischen aan de vrouw? Allen waren niet zoo groot van aanleg. Waarom konden zij niet tevreden zijn met een kleine, verstandige liefde - de kalme, gestadige vlam, die zeer goed zou branden als er niets gebeurde om haar uit te dooven. Wat hadden zij meer noodig?

‘Ik geloof dat je een even goede vrouw zoudt wezen als je tante,’ zeide hij, zich over haar buigend met dat warme licht in zijn oogen, dat de klaprozenkleur naar haar wangen bracht en haar hand nemend, ‘ik denk dat uw liefde wel de moeite van het winnen waard is. Ik hoop dat je leven gelukkig mag zijn, lieve Lucy, als het hare, en gekroond mag worden met een volle en volmaakte vreugd -’

Niemand wist, wat er gebeurd zou zijn, als Lucy zich niet plotseling had herinnerd, dat mevrouw Rae op haar boek wachtte. Zij trok juist bijtijds haar hand weg en maakte haastig excuses omdat mevrouw Rae op haar wachtte om te lezen, en het eerste boek van preeken uit de kast nemend, vloog zij de kamer uit. Zij maakte niet veel van het voorlezen; welke talenten zij ook ontwikkelen in Newnham, niet dat om preeken voor te lezen.

De tranen kwamen de oude vrouw in de oogen, terwijl zij naar haar luisterde, zij dacht aan de dierbare stem, die haar zoo zoet in de ooren klonk en die zij voor het laatst had gehoord, en zij verborg haar bleek

gezicht in de kussens, opdat men haar tranen niet zou zien.

Lucy kwam juist op het oogenblik aan de poort, toen de studenten terugkeerden van hun examens; zij zagen er allen bleek en moe uit; eenigen trachtten nog gekheid te maken anderen telden met hun vrienden hun cijfers op, zij schenen niet onverdeeld tevreden. Lucy verbeeldde zich dat haar vriend reeds binnen was en juist toen zij zich hiermede gelukwenschte, zag zij hem den weg overkomen.

Zij kon niet wegloopen, zij moest daar blijven staan in het gezicht van al die mannen en hem de hand geven. Zij was er niet zeker van, of hij haar niet omhelzen zou; men kon nooit weten wat hij doen zou, hij deed alles anders dan andere menschen. De wereld was immers voor hem gemaakt.

Wyatt Edgell omhelsde en kuste haar niet staande voor de poort in het gezicht van al die mannen, maar hij wandelde naast haar terug naar Newnham.

‘Wel,’ zeide zij gretig, ‘en hoe heb je het gemaakt?’

Hij was blijde te zien dat zij opgewonden en levendig was; hij wist niet dat de vrees over hetgeen hij van plan was te doen, haar opwond, en haar kleur verhoogde.

‘Ik heb elken dag aan jou gedacht,’ zeide hij, ‘en als ik niet goed gedaan heb, is 't jou schuld en niet de mijne.’

Zij had liever gehad dat hij aan zijn werk had gedacht, maar dit zeide zij niet.

‘'t Is bijna gedaan,’ zeide zij, ‘nog maar een dag. Wat zal u doen als het voorbij is en u niets meer heeft om voor te werken?’

‘Dan zal ik bij je komen voor mijn belooning,’ de gloed van een hartstocht, die haar deed sidderen, straalde op haar af, ‘ik zal morgenavond, als het examen afgeloopen is, op mijn plaats in de laan zijn.’

Hij vertelde haar niet, dat hij daar elken morgen van deze week geweest was.

‘'t Is zoo moeilijk er 's avonds uit te komen,’ zeide zij.

Hij stond midden op het pad stil en lachte.

‘O, zoo! geen vrijers toegelaten, geen fluisteren in de maan. 't Komt er niet op aan, liefste; als zij je niet willen laten fluisteren in den maneschijn, dan heb ik ook niets tegen lamplicht. Als je mij niet ontmoeten mag in de laan, Lucy, dan kom ik aan de voordeur.’

‘O neen, dat in het geheel niet,’ en zij huilde haast. Zij was zoo vreeselijk bang dat hij woord zou houden, ‘zij zullen u niet inlaten, dat weet ik zeker. U is geen broer - of - of - een neef...’

‘Neen, mijn lieveling! Goddank! Ik ben niets van die onbegeerenswaardige dingen. Ik ben een minnaar - mijn lievelings trouwe liefste.’

‘Dan ben ik heel zeker, dat zij u niet zullen toelaten,’ zeide Lucy zeer beslist. ‘Minnaars worden zelfs niet vermeld in de regels.’

‘Nu dan!’ zeide hij, zijn schouders ophalend. Het waren zulke mooie, echt mannelijke schouders, breed en vierkant, met de kracht van een reus, ‘nu dan!’ en hij zag neer op het lieftallige profiel van het meisje en de buiging van haar zachte wang en het kuiltje in haar kin, ‘nu dan, als zij mij niet willen binnenlaten door de voordeur, dan moet ik een anderen weg zoeken. Liefde lacht om grendels.’

Hij zag nog steeds op haar neer, en hij had reeds bezit genomen van haar hand, toen drie meisjes langzaam naar de poort kwamen, waar zij stonden. Lucy zag Pamela's gezicht een heel eind ver en haar hart zonk weg in haar schoenen. Zij herinnerde zich plotseling dat het hoog tijd was voor de thee, rukte haar hand los en

vloog weg, hem alleen latend om Pamela en Maria Stubbs en een der jonge leeraressen te ontmoeten, die een diep gewortelden afkeer koesterde tegen minnaars.

XXI.

Lucy zag niets meer van Pamela vóór de tafel; zij dacht dat zij haar aandacht ontsnapt was; werkelijk had Pamela niet veel gezien, alleen dat Wyatt Edgell met haar bij de poort praatte. Andere meisjes spraken ook wel tegen mannen bij de poort - broeders, neven of zelfs meesters - maar met vrienden nooit.

De zaak was zoo ver gekomen, dat Lucy verplicht was te bekennen, dat zij een verloofde had. Zuchtend gaf zij toe wat andere meisjes - wat Pamela Gwatkin, Maria Stubbs - alles gegeven zouden hebben om te bekennen - zelfs hadden zij de hoogere opvoeding er voor willen geven.

Stubbs zag meer dan Pamela, misschien zelfs meer dan wat er werkelijk geweest was; haar levendige verbeelding gaf er kleur aan en drukte het heele tooneel met gloeiende trekken in haar geest.

Zij dacht er onophoudelijk aan onder het eten. Zij had geen appetijt en zag altijd het afscheid der twee geliefden aan de poort. Zij zat maar te staren over haar soep en haar vleesch en haar kruisbessentaart op den witten muur tegenover haar. Misschien zag zij het daarop gephotografeerd, die mannelijke gestalte met de groote, vierkante schouders en het hoofd thans gebogen - bijna Lucy's haar aanrakende en zijn oogen neerziende in de hare en zijn lippen glimlachend. - Bah! waartoe diende het, de lippen van een andermans vrijer te bestudeeren!

Zij brak den loop harer gedachten plotseling af en begon de taart aan haar buurvrouw op te dringen. Zij had het geheel vergeten, dat het haar plicht was naar Pamela te kijken.

Alle meisjes, die het hoogste examen doen, staan onder bijzonder toezicht gedurende den tijd van het examen en een oppasseres is aangesteld om te zien of zij behoorlijk eten en om tien uur naar bed gaan. Het was Maria Stubbs' plicht op Pamela te letten. De soep was voorbij en het vleesch ook en zij had geen oogenblik aan haar pupil gedacht. Misschien had zij geen stukje gegeten; zij zag er bleek en holoogig uit en had dat uitgehongerde voorkomen, eigen aan studenten, wier hersens al het materiaal, bestemd voor het lichaam, opzuigen. Inderdaad had Pamela maar gespeeld met

haar bord, en ziende dat haar bewaakster niet oplette, had zij geen stukje gegeten en nu was alleen de kruisbessentaart nog over.

Maria Stubbs drong haar met tranen in de oogen de taart op. Zij bezwoer haar wanneer zij haar plaats aan de Academie op prijs stelde en wanneer de eer van Newnham haar ter harte ging, van de taart te eten, maar Pamela was niet te bewegen.

Verteerd door wroeging stond Maria van tafel op en ging naar haar kamer. Een half uur later kwam zij er uit met een blad en haastte zich door den gang naar Pamela's deur. Zij vond haar niet studeerend, zooals zij verwachtte, maar zittend aan het raam en kijkend naar den zonsondergang.

Gewoonlijk hield Pamela niet van zonsondergangen en zat nooit aan het raam als andere jonge meisjes. Zij had geen tijd over om die te besteden aan de bewondering van natuurtafereelen en zat liever aan haar schrijftafel. Nu was deze ledig, alle papieren waren netjes weggeborgen; zij had er heelemaal mede afgedaan en keek uit het raam.

Maria zette het kopje cacao en de koek, die zij meegebracht had, naast Pamela, die er gehoorzaam van at. 't Was makkelijker er van te eten dan te weigeren, maar zij deed het zonder eenig vuur.

‘'t Zal spoedig voorbij zijn, liefste,’ zeide Maria bij wijze van aanmoediging.

‘Ja,’ antwoordde Pamela moede en zij keek naar de witte poort, misschien denkend hoe spoedig zij die door zoude gaan en hoe haar leven hier geëindigd zou zijn.

Maria keek in dezelfde richting, maar de poort bracht haar iets anders in de gedachten en zij vergat Pamela en haar cacao.

‘O, hoe jammer!’ mompelde zij.

‘Wat is jammer?’ vroeg Pamela ongeduldig. Zij was zenuwachtig, prikkelbaar, overwerkt en alles hinderde haar.

‘Niets, lieve, niets!’ zeide Maria kalmeerend, ‘ik dacht alleen aan den man, waarmede dat meisje speelt. O, wat zijn mannen toch dom! Verbeeld je, een man, een echte man - geen gek - zichzelf vergooiend aan die rose en witte baby.’

Pamela luisterde schijnbaar verstrooid, maar het bloed kroop op onder haar huid en haar lip krulde zich om.

‘Je bedoelt dien man van Sint Benedict,’ zeide zij met een soort minachting.

‘Ja, de man die met haar bij de poort sprak. O, Pamela, heb je zijn gezicht gezien?’

‘Ja - a! Ik heb hem vroeger dikwijls gezien. 't Is de vriend van Erik, ik ken hem zoolang hij hier is.’

‘Hij heeft jou gekend, Pamela - jou - jaren lang, en toch koos hij haar.’

‘Er valt niet te twisten over smaak - ten minste mannensmaak,’ zeide Pamela minachtend, maar zij keek het meisje niet aan, met wie zij sprak, zij zag naar den zonsondergang.

‘Ik zal je zeggen, wat het is,’ ging Stubbs voort met overtuiging, ‘hij heeft zijn leven lang gedroomd over de ideale vrouw en zooals zijn verbeelding haar afschilderde, en met deze schepping van zijn verhitte verbeelding in den geest, heeft hij deze - deze baby ontmoet en haar getooid met alle attributen van zijn ideaal. 't Is niet op Lucy Rae, dat hij verliefd is, maar op de ideale vrouw, die hij zich levenslang heeft verbeeld.’

Pamela glimlachte doodmoede, maar bleef kijken naar den zonsondergang.

‘Misschien hadden de omstandigheden - de heel ongewone omstandigheden - waaronder zij 't eerst mekaar ontmoetten - er iets mee te doen. O, je weet niet wat 'n ontmoeting dat was, Pam!’

‘Jawel,’ en Pamela's stem trilde even, ‘ik weet wat het voor haar is geweest, maar niemand kan zeggen wat het voor hem was.’

‘Dus je hebt het gehoord? Hoe weet je dat?’ vroeg Maria ademloos.

‘Zij heeft mij alles verteld den eersten nacht. Zij kon niet slapen en ik vond haar dwalend door den gang, half gek van angst.’

‘Heeft zij je alles verteld - alles?’

‘Ja, zij vertelde mij alles,’ en weer beefden haar lippen.

‘Heeft zij je gezegd, dat zij beloofde hem te trouwen?’

‘Neen,’ antwoordde Pamela, terwijl de verraderlijke gloed naar haar wangen opsteeg, ‘dat heeft zij nog niet verteld,’ een hard staalkleurig licht flikkerde in haar grijs-blauwe oogen, die niet meer naar den zonsondergang keken, ‘maar ik denk niet dat zij hem trouwen zal.’

‘Ik weet zeker, dat zij 't niet doen zal. Zij zal hem voor den gek houden en zijn leven bederven. Zij is veel te laf om met hem te trouwen.’

‘Zij zou een dappere vrouw moeten zijn om hem te nemen, wetende, wat zij weet,’ hernam Pamela, met het donkere bloed weder op de wangen, ‘maar ik denk niet, dat zij zijn leven zal bederven.’

‘O, je weet het niet! Hoe zou je het weten, jij, die zoo groot aangelegd bent. Hij heeft de zorg voor zijn leven, verbeeld je, van zijn leven, lichaam en ziel, in haar handen gelegd. Hij gelooft dat alleen de liefde van een vrouw hem redden kan en hij heeft haar gesmeekt - dat arme ding - een toren van sterkte voor hem te zijn.’

‘Haar?’ en onbeschrijfelijk minachtend krulden zich weer Pamela's lippen.

‘Ja, liefste, hij heeft haar gevraagd. Hij heeft de fout begaan, die alle mannen begaan, hij heeft de verkeerde vrouw gevraagd. Hij had jou of mij moeten vragen. Ik geloof niet, dat wij te kort waren geschoten, Pam. Wij hadden niet bevend op den toren blijven staan, wij waren afgedaald in de modder en het slijk. Daar is geen diepte, zoo diep, waar onze liefde hem niet gevolgd zou hebben en wij hadden hem opgeheven. Wij zouden hem gesleept hebben uit de klauwen van den dood, van de hel zelfs, al waren wij er bij omgekomen. O, ik ben er zeker van, onze liefde had hem gered. Wij zouden niet boven op den toren zijn gebleven.’

Maria bleef stilstaan, niet op den toren, maar bij gebrek aan adem; het roode zonnelicht was geheel verglommen en de grauwe nacht drong de kamer in. Pamela ging weg van het raam, de schaduw in.

'Neen,' zeide zij schor, 'wij zouden niet op den toren gebleven zijn.'

Den volgenden dag was de laatste, allerlaatste dag van het wiskunstige examen; men kon nu alle fouten der vorige week nog goed maken en de eerste plaats van het volgende jaar winnen of verliezen.

Geen wonder dat Maria Stubbs' geweten haar kwelde over de wijze waarop zij daags te voren Pamela had verwaarloosd. Zij trachtte het bij het ontbijt goed te maken. Zij wilde haar opstoppen met eieren, ham en pap; maar Pamela had geen trek in deze lekkernijen; zij bad haar met tranen in de oogen ten minste een lepel pap te eten, maar zij was niet te bewegen en ging nuchter naar het examen. Maria bracht haar tot aan de deur, zij kwam heel vroeg, vrouwen komen altijd vroeger dan mannen, die gewoonlijk ademloos aan komen hollen, juist als het uur slaat.

Terwijl Pamela in den lieflijken Juni-zonneschijn wandelde, kwam Wyatt Edgell haar voorbij. Hij ging met groote stappen en de houding van een man, die een gemakkelijke overwinning gaat behalen. Zijn oogen schitterden en zijn lippen glimlachten, al^{s} lachte hij tegen Lucy. Hij had geen oogen voor andere meisjes en liep de meisjes van Newnham voorbij zonder haar te zien. Zijn geest was vol van de ideale vrouw, die beloofd had hem te ontmoeten als het examen voorbij was.

Maria Stubbs dacht aan den toren en werd vuurrood, maar Pamela rilde. Zij zag er vreeselijk bleek uit, toen Maria haar aan de deur van het gebouw verliet. Gaarne was zij met haar meegegaan om naast haar te zitten, haar pennen of vloeipapier aan te geven en haar papieren bijeen te houden, maar de examinatoren waren onverbiddelijk en Maria ging treurig heen.

Pamela trok haar handschoenen uit en zag naar het papier; daar stonden ook vragen op, die Pamela met de vingers had kunnen beantwoorden; zij zouden de mannen hebben in de war gebracht, maar voor een meisje van Newnham waren zij maar een bagatel; zij begon te werken op de kalme, methodische wijze, waarmede de vrouwelijke studenten haar examens behandelen. Zij had deze vragen buitengewoon goed moeten beantwoorden; in plaats daarvan zat zij te staren op het papier. De examinator, die op en neer ging door de kamer, tusschen de tafels, zag haar verstrooidheid en vroeg of zij zich niet wel voelde. Toen viel het haar plotseling in, dat de tijd voorbijging en zij nog niet begonnen was. Nooit had zij 't zoo moeilijk gevonden om te beginnen; zij voelde een vreemden tegenzin, iets als een blok in haar geheugen, door de wielen van dit bewonderenswaardig voertuig zwaar voortgesleept.

De tegenzin werd steeds grooter en grooter; de vragen waren heel gemakkelijk, maar haar geest weigerde ze te beantwoorden; zij kon niet voort en zat daar, terwijl de tijd haar ontglipte en kon niets anders doen dan denken aan den man, dien zij daar zoo juist ontmoet had en hoe hij 't maakte met dat papier voor zich, zij volgde hem vraag bij vraag, en toen zij onder aan het papier was gekomen, slaakte zij een zucht van verlichting - een zware zucht, want de examinator, die aan den anderen hoek der kamer was, hoorde hem en de meisjes tegenover haar hoorden hem ook.

Zij zagen toen iets heel gewoons in een examenzaal - een meisje met een aschgrauw, dood gelaat van haar stoel neerglijdend op den vloer. Pamela was flauw gevallen.

Zij brachten haar bij, allen ondersteunden haar, hoewel ieder den tijd bejammerde aan haar besteed, en toen bracht iemand haar in een vigilante terug naar Newnham.

Het was een vreeselijke slag voor het College. Ieder verweet het Maria Stubbs. Zij had niet half genoeg naar haar gekeken. Niets van wat de menschen zeiden hinderde de arme Maria zoo erg, als de steken van haar eigen geweten. Zij was schuldig geweest gisteravond aan tafel; tot aan de kruisbessentaart had zij niet meer gedacht aan haar pupil.

Zij paste Pamela dien heelen ongelukkigen dag teeder op. Zij deed wat zij kon om haar vroegere onachtzaamheid goed te maken, zij bracht haar elk uur kopjes Liebig en arrowroot, zij paste haar op, trouw als een hond, terwijl Pamela niets liever had gewenscht dan alleen te blijven in de donkere kamer. Eens sloot zij de deur voor haar bezorgde verpleegster, toen deze naar buiten was gegaan om voor haar bouillon te halen, maar Maria maakte zoo'n geweld, dat het heele huis in oproer dreigde te geraken, en zij was verplicht op te staan en de deur weer te openen. Er was niets aan te doen dan haar gezicht naar den muur te keeren en het goeie schepsel naar hartelust om haar heen te laten trippelen.

XXII.

De dag was gekomen waarop de uitslag der examens zou worden voorgelezen en groot was de spanning, die onder alle studenten, mannen en vrouwen, heerschte.

Een half uur vóór den bepaalden tijd hadden alle meisjes van Girton en Newnham en de mannen van alle colleges der stad zich verzameld voor het glad geschoren grasperk tegenover de zuidelijke deur van het Senaathuis. Het was een heerlijke Juni-morgen en het wachten was zoo moeilijk niet, voor velen waren die enkele minuten een ware genade. Het uitstel gaf hun gelegenheid allen moed en berusting, waarover zij beschikken konden, te verzamelen om het noodlottige vonnis te hooren, dat voorgelezen zou worden. De meisjes waren ongeduldiger dan de mannen, zij waren een kwartier te voren gekomen en hadden alle eerste plaatsen bemachtigd. Zij vulden de trappen van het Senaatshuis tot aan de deuren en het breede pad onder de vensters. Zij deden geen moeite om haar gevoelens te verbergen, zooals mannen, die hun onrust verstoppen onder een masker van onverschilligheid of gemaakte vroolijkheid.

Ook Maria Stubbs was een der eersten en had zich boven op de trappen gezet; het was echter niet naar haar rangnummer, maar naar dat van Pamela Gwatkin, dat zij kwam hooren. Zij had haar verlaten, te bed liggend, de gordijnen neergelaten om het daglicht buiten te houden, en zij had haar horloge weggenomen, opdat het gevreesde uur haar niet zou storen Op het laatste oogenblik kwam zij nog even naar haar zien en vond haar helder wakker, met haar moede oogen naar de deur starende. Zij had de moeite kunnen sparen het horloge weg te nemen. Pamela wist op een seconde na hoe laat het was. Zij had den geheelen nacht de uren geteld, nu telde zij de minuten.

'Ga je naar het Senaatshuis?' vroeg zij, 'je behoeft je niet te haasten om terug te komen. Ik weet precies waar ik sta.'

'Wij weten allen, waar je moest staan,' zeide Maria en liet het hoofd hangen, 'de mannen zouden nergens staan, zonder mijn ellendige onachtzaamheid.'

Zij was zoo boos op Lucy, de onschuldige oorzaak van haar verstrooidheid, dat zij niet met haar wilde opwandelen naar het Senaatshuis. Zij wilde haar niet eens naast zich dulden op de trappen, maar Lucy liet zich niet wegdringen. Zij koesterde evenveel belangstelling in de lijsten als Maria Stubbs.

Daar waren vele moeders en vaders, zusters en nichten van de mannen, wier namen moesten voorgelezen worden en misschien waren er ook eenige liefjes onder, maar er was geen meisje in die goed vertegenwoordigde, lieve Engelsche vrouwenwereld, die Lucy niet benijdde.

Wyatt Edgell was niet onder de menigte. Lucy moest hem gezien hebben van haar hooge plaats op de trappen, terwijl zij nederzag op de naar boven gerichte hoofden der mannen. Erik Gwatkin stond dicht onder het raam tusschen een hoop studenten van St. Benedict, maar Edgell bevond zich niet onder hen.

'Tijd, tijd!' riepen de mannen, maar de minutenwijzer van de klok der groote St. Mary's kerk stond nog een paar seconden af van het bepaalde uur.

Toen kwam de voorlezer staan voor een der ramen, niet bovenop de trappen, zooals men had gedacht, en de klok der Universiteit sloeg somber en plechtig negen uur.

'Tijd!' riepen allen weer.

Het was werkelijk tijd. De examinator opende de lijst en hield zijn hand uit om stilte te gebieden. De mannen bromden nog, toen hij den eersten naam op de lijst voorlas.

'Senior-Wrangler - Wyatt Edgell, Sint Benedict.'

De studenten van Sint Benedict riepen luid 'hoera!' en Erik Gwatkin zwaaide zijn pet op een dwaze manier. Ook Lucy zou gaarne met haar hoed hebben gewuifd, zij was zoo belachelijk opgewonden en blijde. Zij had niet gedacht wat een groot ding het was, de eerste wiskunstenaar te zijn, totdat zij zag hoe de menigte applaudisseerde.

Zij bloosde van trots; het was haar overwinning, de hare! Als het niet voor haar ware geweest, dan zou haar minnaar den prijs, de moeite van het winnen, niet waard hebben geacht. Hij had dien gewonnen om harentwil.

Zij was zoo trotsch en gelukkig, dat zij geen anderen naam op de lijst meer hoorde. Wat kon haar de teleurstelling van anderen schelen? Haar wangen gloeiden en haar oogen glinsterden van verrukking. O, 't was een heerlijk ding, tot aanstaande een 'Senior-Wrangler' te hebben.

Pamela Gwatkin stond gelijk met den vijfden, en toen Maria Stubbs de trappen afging, zag Lucy dat zij tranen in de oogen had. Zij schreide zeker om Pamela's nederlaag. Alsof Pamela eenige kans had tegenover haar vriend.

Lucy vloog bijna den weg af naar St. Benedict. Zij wilde de eerste zijn om Edgell geluk te wenschen, maar hoe hard zij ook liep, Erik was haar toch voor.

Er heerschte een zonderlinge drukte op het buitenplein, toen zij de college-poort inkwam. Er was geen gejuich, zooals zij had gehoord op straat en bij het Senaatshuis. Het was een vreemde, veel beteekenende stilte. De studenten stonden in groepen op de plaats en de portier sprak aan de poort met een paar mannen.

Lucy voelde haar hart zinken. Zou er iets niet in orde zijn met den Meester of zijne vrouw? Zij verbeeldde zich dat de mannen haar met een vreemd soort medelijden aanzagen terwijl zij over het plein ging, en hun mutsen afnamen terwijl zij voorbijkwam. Het was bepaald een ovatie; haar verloofde was immers Senior-Wrangler. Zij was als het ware bedwelmd door trots en blijde verwachting, maar toch zonk haar moed.

Erik ontmoette haar in den gang; hij haastte zich naar het woonhuis. Zij dacht dat hij kwam om haar iets te zeggen.

‘O,’ riep zij, hem te gemoet loopend, ‘hoe heeft hij het opgenomen? Heeft u hem gezegd...?’

Zij zweeg en haar stem stierf weg op haar lippen. Erik's gezicht stond bleek en angstig en hij glimlachte niet. Hij leek volstrekt niet op den man, die zijn muts zwaaide onder de vensters van het Senaathuis.

‘Heeft u niets gehoord?’ vroeg hij.

‘Wat gehoord?’ riep zij ongeduldig, ‘is de Meester misschien...?’

‘Neen, neen!’ viel hij in, ‘dat is het niet. Neen, 't is de Meester niet!’

‘Mevrouw Rae dan?’ en een kil gevoel sloop in haar hart. Zij wist zeker dat er iets gebeurd was.

‘Neen, 't is mevrouw Rae ook niet. Ach! juffrouw Lucy, hoe kan ik 't u zeggen?’

‘Is h i j 't?’ vroeg ze met verstokte stem, ‘o, wat heeft hij gedaan?’

Zij stond daar handenwringend midden in de galerij en de studenten, die voorbijkwamen, konden haar daar zien.

‘Stil,’ zeide Erik streng, ‘hij heeft niets gedaan - ten minste, bij heeft alleen maar gedaan, wat iedereen doet op zoo'n dag. Er was gisteravond een groot souper en Wyatt was er ook; en toen mijnheer Colville van morgen op zijn kamer kwam om hem zijn groot succes mede te deelen, lag hij op den vloer in

DE SCHOOL GAAT UIT. Naar Geoffroy.

een van zijn oude aanvallen. 't Is het heele College door en ieder is er erg door geschokt - dat is alles.'

'Alles!' sprak Lucy bitter, 'u spreekt of de schande en opspraak niets waren. O, ik zal nooit in staat zijn het te verdragen.'

Zij dacht alleen aan zichzelf.

Het speet Erik Gwatkin erg voor haar. Hij zou haar gespaard hebben, als hij kon, maar 't was voor haar beter het van zijn lippen te hooren, dan van anderen.

'Hij heeft groote dingen gedaan,' zeide hij, 'het was genoeg om iemands hoofd op hol te brengen. Hij zal over een dag of twee naar huis gaan en de verzoeking zal niet meer komen. U weet niet - hoe zou u 't kunnen weten - hoe groot de verzoeking is - wat een vreeselijk oogenblik dat is in het leven van een man.'

'Neen,' zeide Lucy rillend, 'dat weet ik niet.'

Zij waren aan de deur van het huis gekomen, en Erik trok aan de bel.

'Waarom belt u?' vroeg Lucy scherp.

Hij boog het hoofd.

'Ik wilde weten of zuster Brannan voor een oogenblik kon gemist worden,' antwoordde hij als schuldbewust.

'Is 't zoo erg met hem?' vroeg Lucy, maar zij bood niet aan tot hem te gaan.

'Ja - a, hij is heel erg. Mijnheer Colville is er bij en hij meende dat de verpleegster bij hem moest blijven, tot de dokter kwam.'

'Heeft u om een dokter gezonden?'

'De professor heeft om een dokter gezonden en hij heeft dat litteeken opgemerkt.'

'En u heeft het hem gezegd?'

'Ja, ik heb 't hem gezegd. Ik kon niet anders.'

Lucy ging het huis in, vervuld van schaamte en vernedering. Zij was zoo trotsch en gelukkig geweest toen zij de poort in kwam. Zij was van plan alles van haar engagement te vertellen aan nicht Mary. Zij zou gelukgewenscht worden en benijd zijn door iedereen in Cambridge. Nu zou zij het voor niets ter wereld hebben bekend. Hoe gelukkig, dat zij 't Mary nog niet had gezegd!

(*Slot volgt.*)

Toen en nu.

IV.

De Paleizen van wijlen Z.K.H. Prins Frederik der Nederlanden in het Korte Voorhout.

In de 17e eeuw was het Korte Voorhout, vroeger Kleine Voorhout genaamd, weinig of niet bebouwd.

Ten tijde dat Jacob van der Does zijne berijmde beschrijving van Den Haag het licht deed zien, vond men alleen aan de Noordzijde twee huizen. Het een op den hoek van de Princessegracht; het andere, het vroegere Tapijthuis, op den hoek van het Smidsplein.

Later verrezen er ook gebouwen aan de Zuidzijde, ter plaatse waar zich nu de Paleizen van wijlen Prins Frederik bevinden, en van die huizen wil ik in enkele

woorden de geschiedenis geven, in verband met de omliggende perceelen, zij het ook dat er verandering en verbouwing plaats heeft gehad.

Omtrent het hoekhuis, dat zijn ingang heeft op de Princessegracht valt mede te deelen, dat dit eertijds bewoond werd door den Pensionaris van Slingelandt. Later woonde er tot aan zijn dood, in 1815, de heer Johan Meerman, een verdienstelijk Nederlandsch letterkundige, die in dat huis ‘Klopstock's Messias’ in hexameters vertaalde, en wiens kostbare boekerij werd aangekocht door den heer van Westreenen van Tiellandt, aan wien we het museum Meermanno - Westreenianum te danken hebben.

Niet onbelangrijk is het te vermelden, dat de heer J. Meerman, bij uitersten wil, zijne oneindig rijkere verzamelingen aan de stad 's-Gravenhage vermaakt had; zij werden door de stad niet aanvaard omdat het onderhoud en het bijhouden der collectie eenig geld zou kosten, en de gemeente toen arm was. De omstandigheid dat dit edele doel der erflating niet bereikt was, noopte hem om in zijn eigen testament de bepaling op te nemen, dat zijn museum zou genaamd worden *Museum Meermanno - Westreenianum.*

Oorspronkelijk was stichter van het bedoelde huis de Griffier Buysero; Pieter Post was de bouwmeester.

Wat de hoofdindeeling betreft vinden we in het tegenwoordige Paleis het oude huis van Meerman terug.

In de Haagsche Couranten van October en November 1823 werd het huis Meerman door den notaris Mr. Holland als volgt ter publieke verkooping aangekondigd: ‘een kapitaal, voornaam, welgelegen, en in allen opzigte zeer aanzienlijk, hecht, sterk en weldoortimmerd dubbel huis, erve en tuin, benevens stalling voor 10 paarden, koetshuis, twee hooizolders en koetsierskamer, staande en gelegen aan de Westzijde van de Princessegracht, op den Zuidhoek van het nieuwe Voorhout, en uitkomende in de poort, naast het ledige erf van evengemeld nieuwe Voorhout, wijk K. No. 261, verponding No. 227, hebbende het gemelde huis een zeer vrolyk en uitgestrekt gezigt op het Haagsche Bosch en zoogenaamde Koekamp, en bevattende hetzelve perceel meer dan twintig, zoo boven als benedenkamers meest alle fraai beschilderd of behangen, geplafonneerd of gestukadoord en met extra groote spiegels en schilderijen, waaronder van zeer voorname meesters, zoo boven de schoorsteenen en deuren als voor de penanten georneerd; voorts eene fraaye, bijzonder voor boeken aangelegde en op kolommen rustende galery, royaal voorhuis, enz. enz.’

Aan dit huis, dat evenveel breedte had aan de Princessegracht, als aan het Korte Voorhout, grensde de niet minder vorstelijke woning van Maarten Harpertsz. Tromp. Ook daarvan was Pieter Post de bouwmeester.

Na den dood van den Admiraal in 1653, verkocht zijne weduwe het huis aan Baron d'Avernas le Gras, van wien het overging in handen van Baron Manuel Suasso.

Bij dezen laatsten vertoefde, tijdens zijn verblijf in den Haag, Poniatowsky, die sedert 1764 onder den

naam Stanislaus II Augustus, als laatsten koning het ongelukkige Polen regeerde.

Na den dood van Baron Manuel werd dit huis het Hôtel van verschillende ambassadeurs van buitenlandsche hoven, onder wie de Markies de Vérac, en in 1788 de Graaf de St. Priest.

Zijn verblijf hier ter stede duurde slechts kort[1], maar was nogal stormachtig.

Zijne bedienden ondervonden telkens onaangenaamheden van het Haagsch gepeupel omdat zij witte kokardes op den livreihoed droegen, en eenmaal brak er een volslagen oproer uit, wijl dezelfde bedienden eenige vrouwen uit het volk hadden geslagen, die voor het Hôtel oranjeliedjes hadden gezongen. Tot laat in den nacht duurde het standje voort.

Hurau zegt daarvan op 6 Juni 1788 't volgende: ‘de jager van den Grave St. Priest, Ambassadeur van den Koning van Frankryk gaf alhier veel opschudding; deese persoon vond goed Vrydag den 6 deser des avonds na acht uur in 't openbaar voor den dag te komen, niet alleen zonder eenig oranjeteeken, maar integendeel met een witte strik op zijn hoed. Op het Spuy komende gaf dit oorzaak dat hij eenig volk agter zig kreeg, welke allengs vermeerderde; op de Turfmarkt komende werd hij met een klyn wit steentje tegen den rug gegooyd, waarop hy zyn sabel trok en daarmede in het rond zwaayde, en daardoor het volk deed terug deijnzen. Verder voortgaande werd hij een enkelde reyse nageschreeuwd: “Kees, de hal uyt.” Een Franschman hem teegenkomende raade hem spoedig na huys te keeren; dan, hij ging met de menigte voort, nu en dan de zabel swaayende, slaande het slop van de Frisse romer in, daar hij twee jongens van 14 jaaren, die hem niets deede, hebbende de een in de eene hand een potje, en in de andere hand een fleschje, twee zwaare houwen in de armen toebragt, waarop hij het op de loop zettede, den bleek over, en tot zijn geluk het Hôtel van den Ambassadeur bereykte. Het volk hierop woedend geworden vergaderde in groot aantal voor 't gemelde Hôtel en mogelijk zoude hier iets van gevolgen gebeurt zijn, zó niet de bedienden van de justitie, gesterkt door een deel van het guarnisoen, 't geen in haast op de been gebragt werd, hier alle oploop gestuyt hadde. De Ambassadeur vond goed zig over dit geval, bij eene memorie welke hij nog dien zelven avond den President van H.H.M. zond, te beklagen, als over eene geweldige aanval op een zyner bedienden, die genoodzaakt geweest was zig te verweeren, en daar door twee van de woedenste uyt den hoop gekwetst had, eyssende satisfactie door strafoefening van zyne aanvallers. H.H.M., de Raad van State en gecommitteerde raden, Saterdag 7 buytengewoon vergadert zijnde, vonden goed by voorraad den Ambassadeur, op zyn memorie, hoezeer niet op de gewoone wyze ingeleeverd, te antwoorden, dat zy meenden grond te hebben om te gelooven dat het onvoorsigtig gedrag van den bediende, de oorzaak van het geval geweest was, 't geen zij nader zouden onderzoeken, ten welken eynde gecomm. raden gelast werden informatien in te winnen, welke het Hof en de Magistraat daar mede belastten; ook laten H.H.M. door een courier hun Ambassadeur in Frankrijk van 't gebeurde verwittigen, ten eynde daarvan aan 't Fransche Hof kennis te geeven. 't Berigt van het Hof en de Magistraat ingekomen zynde over 't voorgevallene, zo den 1en als den 6en waren H.H.M. in staat om den 12 een volleedig antwoord te geven, waarbij gevoegd was copie der berigten en ingewonnen getuigenissen, waaruyt bleek dat de bedienden van den Ambassadeur en insonderheyd de jager, oorzaak van 't gebeurde waren, en

1) Franç. Em. Guignard Comte de Saint Priest. ‘Une nouvelle ambassade lui fut confiée en Hollande le 1er septembre 1787, il n'y resta que quelques mois.’

waaruyt H.H.M. afleyde, dat het gedrag van den laatstgemelde zoo strafbaar was, dat hun toekwam een behorelijke voldoening des wegens te vorderen, waarom zy ook hun Ambassadeur in Frankryk last gaven die te eyssen, gelyk deese by eene memorie, den 17e Juni deed. Dan, in het antwoord welk de graaf St. Priest daar op den 26 gaf, betuygde hy dat de Koning niet tevreeden was, dat men zyn gevraagde voldoening door teegenbeschuldigingen en wedereyssen tragte te ontwyken, terwyl men ook niets van 't voorgevallene aan zyn huys op den 1en repten, waarom hy als nog uyt naam van zyn meester op satisfactie aanhield, zullende alsdan de Koning ook gewillig zijn om het gedrag van den jager te onderzoeken. Den 30 antwoorde H.H.M. daarop dat zy van 't geval van den 1en niets gemeld hadden uyt agting voor de waardigheyd van den Ambassadeur, vermits zyn persoon daarin eenigszins begreepen was, dog dat zy anders ook hier omtrent reeden van klagten hadden; dat men ook geen schuldpligtigen noemen konden aan welke zy de straf zouden konnen oefenen, dog dat zij meende, dat hunne klagten zo gegrond waaren dat zy verwachte dat Z.M. hun satisfactie bezorgen zoude. Hiervan kwam niets anders dan dat den Ambassadeur den 16 July in een memorie van H.H.M. eerst voldoening vorderde, zullende dan Z.M. hun Hoog. Mog. genoegen geven.'

De zaak van den 1en Juni kwam volgens Hurau hierop neer:

'De Grave de St. Priest, als Ambassadeur van het Fransche Hof reeds in het vorige jaar voor de omwending bij H.H.M. benoemd, dog wiens komst tot nu toe uytgesteld was, kwam Vrydag den 30en Mei alhier aan. Dan, dit gaf aanleyding tot eenige onlusten, vermits de Ambassadeur kon goedvinden om zonder eenig oranjeteeken in het publiek te verschijnen, nog zulks aan eenige zyner bedienden te permitteeren schoon alle Ministers van vreemde Hoven hierin de heerschende smaak volgden. Men merkte sulks bysonder op. Sondag den 1en Juni wanneer des avonds de Ambassadeur met twee Fransche Heeren een wandeling in het Haagsche Bosch gedaan had, nadat hy thuijs gekomen was, bevond zich voor zyn Hôtel een gemeen[1] Joodsch meisje, zig bezig houdende om voor geld het bekende liedje Wilhelmus van Nassauwen te zingen, 't geen

1) Hier wordt bedoeld uit de mindere volksklasse.

eenig volk by elkander hield. De Drost van 't Hof gelaste dese zangster zig weg te maken, om 't volk te scheyden, 't geen zy deed, roepende in 't weggaan, tog Oranje, tog Oranjeboven, waarop eenige bedienden van den Ambassadeur toeschooten en dit meysje aangrypende tot op het Voorpleyn van het hôtel sleepte. De Drost schoot ook toe en vroeg den bedienden door wiens orden zij dit deeden. Zy zeyde van den Ambassadeur. De Drost antwoordde dit niet te gelooven en kreeg het meysje weder uyt hunne handen, zoekende vervolgens, benevens zyn dienaars het volk dat op deze beweeging meer en meer toegevloeyd waren uyt elkander te scheyden, 't geen ook zo wel gelukte dat er 's avonts ten 11 uren, niemand meer dan voorbygangers waren. Des anderen daags beklaagde zig den Ambassadeur bij een memorie aan H.H.M. over dit geval, 't geen hij als eene voor hem beledigende oploop voorstelde, waarvoor hy de prompste satisfactie vorderde.'

Hiermede was de zaak uit; zij werd echter weer opgerakeld na het gebeurde op 6 Juni, zonder dat ook die quaestie een oorlog uitlokte.

Na de revolutie van 1795 onderging deze woning nog tal van wisselingen. Achtereenvolgens was zij militaire school, logement, badhuis, en eindelijk nam er zijn intrek de Keizerlijke Procureur Generaal Jacquinot Pampelume van het Keizerlijk Gerechtshof in den Haag en hield er tevens bureau.

In November 1813 brak er onverwachts brand uit in het gebouw, weinige dagen na het vertrek van den prefect Stassart, en het ontruimen van Zuid-Holland door de Franschen.

In het Journaal van Baake, een vrij belangrijk handschrift van een ooggetuige, met teekeningen en afbeeldingen, en berustende op het Gemeente-archief[1)], komt daaromtrent het volgende voor:

Den 29en Nov. 1813, ten 5 uren ontstond er een allerhevigste brand, in het Hôtel, daar onlangs woonde de Procureur generaal Jaquinot, ¼ voor 5 ure zag men niets, en ten 5 uren stond het geheele gebouw in ligte laaye vlam, waardoor men met grond presumeerde dat deze fellen brand voorbedagtelijk was aangestoken, doch gelukkig was de wind Oost, en alzoo sloeg de verschrikkelijke vlam en de vuurregen van vonken niet naar het Binnenhof over, waar zich 9000 ponden buskruid bevond. Om zeven uur was men den brand volkomen meester en het gevaar was geweken. Lof verdient den Generaal Brandmeester A. de Monyé, en allen die de orden hadden, over de spuiten, wegens de zoo spoedige blussing van dezen ijselyken brand. Niemand kwam bij dezelve om, en zonder eenige confusie liep alles in orde af. De burgers met de bewaring der rust, vrijwillig gechargeerd, waren ijverig bezig bij de brand alles te bezetten en de spuiten in hunne onbelemmerde werking te bewaren. Het huis zelve is nog thans genoegzaam geheel in den asch gelegd. De ruïnes zijn naderhand opgeruimd, alles afgebroken en eene groote heining gezet'. Eene afbeelding van de ruïne van het gebouw, door N.L. Penning is daaraan toegevoegd.

Juist in die dagen waren de kozakken in het Korte Voorhout gelegerd, en nogal karakteristiek is het, dat zij zich uitlieten het heel vreemd te vinden dat men zich zooveel moeite gaf om een brand te blusschen, want op een huis meer of minder kwam het in een stad niet aan; dat beduidde niets. Ook van het aankomen en bivakkeeren der kozakken in het Voorhout vindt men in het journaal een paar teekeningen.

1) No. 1022 van den gedrukten catalogus.

Hurau, in zijne aanteekeningen[1)] schrijft over dezen brand: ''s Morgens omtrent 5 uren brak er een felle brand uit in een aanzienlijk huis, staande aan de Zuidzijde van 't nieuwe Voorhout, hebbende een voorplaats en twee zijvleugels, laatst bewoond door den Fr. Keizerlijken Procureur Generaal, die nu vertrokken was; 't werd door eenige lieden bewaard; het huis stond met den eersten geheel in ligte laaye vlam; de brandspuiten op 't geklep der klok bijeengekomen zijnde, konde niet anders doen dan den belendende huizen beveiligen; het huis daar veel turf op de zolders was, brandde geheel af; de muren werden omgehaald; de ruïne smeulde nog verscheiden dagen; er was goede orde bij dezen brand; de rust bewarende burgers belette overal de toegang; het eensklaps in vlam staan van 't geheele gebouw gaf kwade vermoedens.'

Naast het vroegere huis van Tromp, dat nu afgebrand was, stond sedert het begin der 17e eeuw, de aanzienlijke woning van den heer van Staekenberg, een eenvoudig man van geboorte, die echter van gewoon soldaat tot den rang van luitenant-generaal opklom, en zich een onmetelijk fortuin verwierf. Het volk noemde zijn huis *Boerezweet*, met het oog op zijn afkomst.

Dit huis grensde aan de achterzijde aan een grooten tuin, stallen en koetshuizen uitkomende in de Casuariestraat, eerder voor een gedeelte Sterlinxstraat genoemd, naar Pieter Sterlinx, die in die straat eigendommen bezat. De naam *Casuaris*straat werd niet begrepen, want men wist niet dat de Casuaris van Prins Maurits, - eene aquarel van dien struisvogel van den Prins vindt men op het Gemeente-museum, - daar ter plaatse in een der stallen huisvesting werd gegeven, waardoor die straat dien naam verkreeg. Die grond kwam ook aan Prins Frederik.

Het huis zelf werd het Provinciaal Gouvernement onzer dagen.

Het andere, meer Oostelijke gedeelte aan dezelfde Noordzijde van de Casuariestraat, was het terrein van 'het Hof van Frankrijk', thans ingenomen door de R.C. kerk, eertijds de kapel van dat Hof, wat de Boschkant betreft, en tot voor een paar jaren geleden de lokalen der kanselarij van de Fransche legatie, wat de Casuariestraat aangaat.

In 1782 werd het Fransche Hof geheel in de asch gelegd.

1) Zie No. 882 van den gedrukten catalogus der Gem. Bibl. Zie ook het Haagsch jaarboekje voor 1897, bl. 341, en de aanteekeningen van Ary v.d. Spuy, in het archief v.h. Gem. Museum.

De tegenwoordige toestand herinnert aan den vogel Phoenix.

In het verpondingsregister van 1806, een plechtanker voor de topographische geschiedenis van den Haag in 't begin dezer eeuw, worden voor de paleizen van Prins Frederik, en het Provinciaal Gouvernement van Zuid-Holland

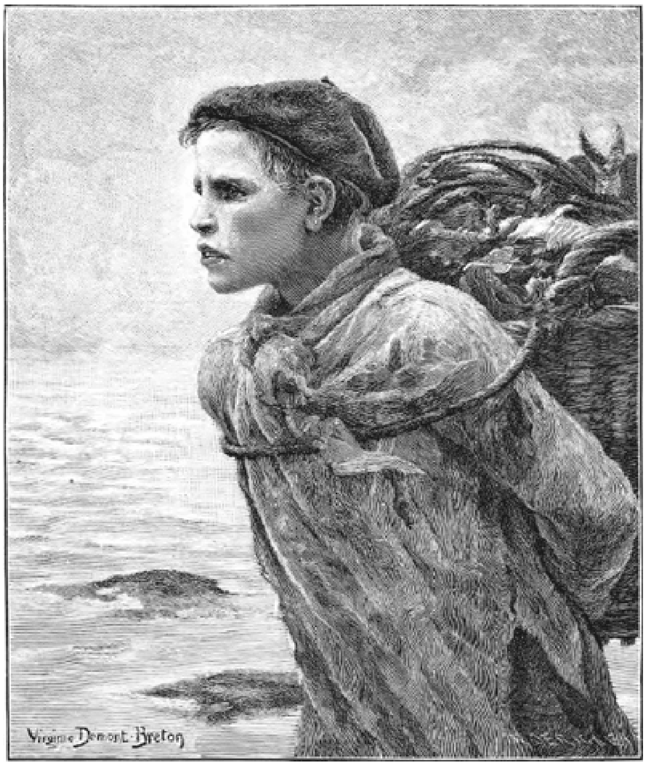

DE ZOON VAN DEN VISSCHER. Naar Ve Demont-Breton. (Zie blz. 338.)

genoemd Joh. Meerman voor het hoekhuis, en de Raad van Marine; sedert 1806, kwamen daarvoor in de plaats de namen Zijne Majesteit, voor het hoekhuis, Prins Frederik, en het Gouvernement van Zuid-Holland. In 1826 en 1828 had de schenking plaats van Z.M. Koning Willem I, aan Hd. zoon Prins Frederik van het hoekhuis, en de terreinen van de verbrande huizen, waar sedert de paleizen verrezen, welke, in- en uitwendig, weinig meer aan den ouden bouwtrant herinneren.

Het Koninklijk Besluit van 28 Januari 1828, het vijftiende jaar zijner regeering, zegt ongeveer: ‘In aanmerking nemende, dat het op onzen last en voor onze bijzondere rekening aangebouwde Hôtel en aanhooren, in het Korte Voorhout alhier, om te dienen tot eene woning voor onzen beminden tweeden zoon Prins Frederik der Nederlanden, thans in gereedheid is om te kunnen worden betrokken, hebben wij goedgevonden en verstaan aan onzen beminden tweeden zoon Prins Frederik der Nederlanden in vollen en vrijen eigendom over te dragen, het gedachte Hôtel, met deszelfs erve, tuin, stallingen en remise aan het Korte Voorhout, ten noord-

oosten belend aan het gebouw tevoren toebehoord hebbende aan den heer Meerman, thans ons eigendom, en zal hiervan akte worden gegeven aan onzen beminden tweeden zoon, Prins Frederik der Nederlanden en voorts afschrift aan onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan onzen Staatsraad Administrateur van de Registratie, het Kadaster en de Loterijen tot informatie en narigt.'

Den Haag.

A.J. SERVAAS VAN ROOIJEN.

De zoon van den visscher.

Een flinke, veelbelovende knaap, vaders steun, de hoop zijner moeder, een echte zoon ook der zee. Helaas! waarom verlangt de wreede zee haar kinderen geheel voor zich? Waarom eischt zij hen op gedurende hun geheele leven, en zelfs na hun dood?

Deze knaap, door de talentvolle Fransche schilderes Virginie Demont-Breton zoo verdienstelijk weergegeven, zal, als zijn vader en zijn grootvader, zijn leven doorbrengen op de verraderlijke golven; van jongs af volgt hij hen op hun tochten; man geworden, zal hij zich een eigen tehuis stichten, en nog steeds blijft zijn leven gewijd aan den dienst der gevaarlijke, verraderlijke zee. Zijn moeder, zijn vrouw, zien hem telkens gaan naar die betooverende mededingster; met natte oogen en zuchtend hart zien zij hem vertrekken, en begroeten hem juichend, totdat er een dag komt, dat zij hem vergeefs wachten. De zee heeft dàn haar rechten ten volle op hem doen gelden; hij rust nu in haar schoot, verre van de armen, die zich vol smachtend verlangen naar hem uitstrekken

Ook deze knaap - men ziet het aan zijn vurige oogen en zijn half geopende lippen - heeft haar sirenenzang gehoord; hij is onder haar betoovering gekomen, hij heeft haar lief als zijn meesteres, als zijn geliefde, hij wijdt haar blijde, vol geestdrift, zijn leven, en zij beloont hem met een karig stuk brood en - een koel, onbekend graf.

Haar vrienden.
Naar het Fransch van Jean Rameau.
Met drie illustratiën.

I.

Lalie Lacoumère snoot als de meisjes uit de stad haar neus in een zakdoek. Zij droeg laarzen met elastiek, pronkte met handschoenen van negen-en-twintig *sous* en parfumeerde zich met allerlei reukwatertjes, waarover de boerinnen nooit hadden hooren praten.

Zij kon het best doen, want haar vader, de achtenswaardige Trémoulet de Lacoumère, bezat twee koeien, vier ossen en een stuk of honderd schapen, die geheel zijn eigendom waren. Maar wat niet goed was, dat waren al die malle kuren die Lalie er op na hield.

Zij werd bijvoorbeeld bleek, wanneer haar moeder een kip den hals omdraaide, en viel flauw als haar vader een varken slachtte, - alles onder voorwendsel, dat haar hart anders gemaakt was dan dat van een ander.

Het was een groot gebrek, en zij wist dat maar al te goed; het zou een groote hinderpaal zijn, als zij wou gaan trouwen. Daarom deed zij al haar best, zich te verbeteren, maar het hielp niet.

'Ik zal je wel leeren, - jij met je malle prinsessekuren!' bromde haar vader, een stevige boer, die niet meer gevoel had voor zijn beesten dan voor zijn takkebossen.

En om zijn jongste dochter van haar belachelijke gevoeligheid te genezen, dwong hij haar, jonge katjes te verdrinken en oude honden dood te maken.

Lalie kon zoo iets nooit doen, zonder er tranen bij te storten. Och, die snoepige poesjes met hun aardige kopjes, die zoo bevallig rondhuppelden en zoo vergenoegd sponnen! En dan de honden! de oude honden met hun droefgeestige oogen, die vroeger zoo vroolijk om haar heen sprongen, die hun meesters met zooveel trouw bewaakt hadden! 't Was verschrikkelijk, hun met een bijl den kop te verpletteren, en hen dan aan den voet van een boom te begraven.

Lalie schaamde zich erover, dat zij zóó weinig moed had; iedereen lachte haar erom uit. O, wat zou zij trotsch er op geweest zijn, evenals de andere boerenmeisjes bloed te kunnen vergieten. Maar het scheen haar noodlot te zijn. In plaats van langzamerhand eraan te wennen, werd haar hart hoe langer hoe weeker, en als niemand op haar lette, fluisterde zij allerlei lieve woordjes tegen de merrie, die op de jaarmarkt zou worden verkocht, of tegen het konijn, dat binnenkort als hazepeper op tafel zou verschijnen.

Op een morgen zeide haar vader tegen haar:

'Ga je gauw klaarmaken, - je moet Roussot naar den slachter brengen.'

Roussot was de naam van een kalf, een roodbont kalf van twee maanden, dat een klagende stem had, als van een schreiend kind, en o! zulke goedige, zachte oogen! Tweemaal per dag bracht Lalie het bij de roodbonte koe, die zijn moeder was; en het was een genot om het dan te zien zuigen, om te zien hoe het trilde van pleizier en later rondhuppelde in den stal als om zijn vreugde te tonen en zijn gelag te betalen. Lalie hield erg veel van dien mooien Roussot met zijn kinderstem en soms had zij grooten lust, hem op zijn vochtigen snoet

te kussen, alsof hij een Christenmensch geweest was.

Toen zij nu bevel kreeg, hem naar den slachter te brengen, voelde zij zich erg ongelukkig. Op kwijnenden toon zeide zij tot haar vader: 'Ik voel mij niet heel wel sedert gisteren, - kan u de knecht niet in mijn plaats sturen?'

Maar Trémoulet bleef op zijn stuk staan.

'Geen malligheden, hoor je! Maak je dadelijk klaar. Laat het kalf zuigen, voordat je met hem weg gaat, en laat hem dan nog eens drinken aan de beek bij het dorp, zoodat hij een paar pond zwaarder weegt.'

Lalie moest wel gehoorzamen. Zij maakte Roussot in orde en bracht hem toen bij de roodbonte koe. O, wat deed hij zich te goed! Hij dronk met groote, gulzige slokken, luid smakkend met zijn lippen, en de koe likte hem teeder en loeide heel zachtjes. Lalie was bepaald aangedaan. Als ze het eens geweten hadden, die twee, dat zij binnen een paar minuten voor goed van elkaar zouden worden gescheiden!..

Het jonge meisje ging naar haar kamer en trok haar Zondagsche kleeren aan. Daarna kwam zij weer bij Roussot terug, deed hem een touw om den hals, en leidde hem uit den stal.

Hij wilde eerst niet mee. Zijn moeder riep hem, en keek hem met haar goedige oogen na. En de stem van de roodbonte koe klonk zoo smeekend, zij scheen hem van alles te willen zeggen: 'O, Roussot, waar ga je heen? Je komt toch gauw terug, niet waar? Kom vooral weer gauw terug! En terwijl je uit bent, zal ik al mijn hooi opeten, zoodat je vanavond eene heele boel melk hebt.'

Lalie begreep dat alles en haar hart werd hoe langer hoe zwaarder.

Voor het huis kwam zij haar vader tegen. 'Wat, sta je daar nog altijd met dat behuilde gezicht? Een kalf is toch maar een kalf, domoor! Houd je maar kalm, je zult over een paar dagen met pleizier een stukje van je lieven Roussot opeten.... Denk erom, dat je den slachter een stuk vleesch vraagt, om gehakt van te maken, hoor! En als hij je betaalt, doe dan je best, het geld onder weg niet te verliezen. Kom, ga maar eens even met me mee, dan zal ik je een slokje witten wijn laten drinken. Dat zal je wel moed geven.'

Lalie dronk een half glas witten wijn, maar zij voelde zich nog niet veel minder lafhartig.

Het kalf weigerde haar te volgen: hij rukte en trok aan het touw, om den stal weer in te gaan, zoodat Trémoulet hem moest voortduwen. Hij betastte hem met zijn vereelte handen, en zeide toen op vergenoegden toon: 'Prachtig, prachtig! Hij weegt mintens tachtig kilo, dus dat zal zeven of acht *pistoles* geven!.... Maak hem niet moe, hoor, Lalie! dan zou hij weer een paar pond afvallen. Leid hem zachtjes voort en behandel hem vriendelijk.... Kom, Roussot, vooruit!....'

De boer sloeg zijn handen tegen elkaar aan, om de haren, die eraan waren blijven kleven, af te slaan, toen ging hij naar binnen om met de knechts te ontbijten.

II.

Op den witten weg, den langen weg, die naar de slachterij voert, leidde Lalie Roussot zachtjes voort.

Het kalf rukte niet meer aan het touw. Nu hij de roodbonte koe niet meer hoorde, liep hij heel gedwee mee, en bekeek de huizen, de heuvels en de greppels met zijn

groote, verbaasde oogen. Aan den voet van een heg ontdekte bij een erg aanlokkelijk bosje gras, en Lalie haastte zich, het voor hem te plukken.

Een eindje verder op werd hij plotseling bang voor een troep ganzen, die erg luidruchtig rondplasten in een poel. Hij bleef staan, nam de zaak eens nauwkeurig op, en kroop toen als een verlegen kind achter zijn meesteres weg.

‘Kom, kom, ze zullen je immers geen kwaad doen.... Kom, vooruit maar,’ zeide het jonge meisje liefkoozend, hem zacht langs den rug streelend.

En Roussot was gerustgesteld en, met zijn staart in de lucht, de frissche morgenlucht opsnuivend, liep hij weer verder over den witten weg, den langen weg, die naar de slachterij voert.

Naarmate zij dichter bij het dorp kwam, vertraagde Lalie haar schreden. Zij voelde grooten lust met alle voorbijgangers een praatje te maken en op alle steenhoopen een oogenblikje te gaan zitten, alleen maar om den dood van den armen Roussot nog een beetje uit te stellen.

Toen zij bij het beekje kwam, waarover haar vader had gesproken, bracht zij, gedachtig aan het ontvangen bevel, Roussot erheen om te drinken. Het water was helder, hij genoot met volle teugen.

‘Drink nog maar een beetje, Roussot!’ zeide Lalie op overredenden toon.

Maar hij had genoeg; hij draaide zich met een sprongetje om, en liep door.

Het jonge meisje werd een beetje bleek, toen zij, in de verte, de roode daken der huizen tusschen het groen zag doorschemeren. Dat was het dorp. In een van de eerste huizen woonde de slachter.

Lalie liep neerslachtig door in de richting van de roode daken. Zij boog het hoofd, zij had grooten lust, haar oogen te sluiten. Zij durfde het kalf niet meer aankijken, het onschuldige, goedige dier, dat over een paar minuten een messteek in den hals zou krijgen.

‘O, - 't zal zeker hier zijn, Roussot!’ zeide zij, terwijl zij hem over een zacht plekje in den hals streelde. ‘Hier.... een groot rood gat!.... En je zult moeten sterven, terwijl je bloed wegvloeit.... en je oogen zullen dof worden, terwijl ze den man, die het gedaan heeft, nog aankijken... O Roussot, Roussot!...’

Zij was bang, dat zij midden op den weg zou gaan schreien, en dat de menschen uit het dorp haar zouden uitlachen.

En om zich te verharden tegen het ongelukkige kalf, bedacht Lalie, dat het haar een paar dagen geleden geschopt had.... En een andere keer had hij naar haar gestooten, als een woedende stier! Jawel! Als hij horens had gehad, zou hij haar zeker erger pijn

gedaan hebben, dat stond vast. O, dat nare beest!

Het boerinnetje werd een beetje dapperder, toen ze daaraan dacht, en voelde zich sterk genoeg, naar de slachterij te loopen. Maar na twintig schreden, zeide zij tot zichzelf:

'Arme Roussot!.... het was uit speelschheid, dat hij mij geschopt heeft, en zijn poot was zoo zacht als een kattepootje! En dan, al had hij horens gehad, zou hij me toch niet bezeerd hebben, daar ben ik zeker van.... Hij wou me alleen maar aan 't schrikken maken. Arme Roussot!...'

En zij streelde hem weer over den kop.

Langs den witten weg, stond hier en daar reeds een enkel huis, - Lalie had het dorp bereikt.

Wat een massa menschen, en karren, en wagens, en wat een rumoer! Toen hij dat alles zag en hoorde, werd Roussot, die een landbewoner was, erg bang; bevend drong hij tegen de rokken van zijn meesteres aan, terwijl zijn oogen van schrik nog grooter en ronder werden.

Lalie beefde bijna even erg als Roussot. Zij kon er niet toe besluiten, het hek van de slachterij binnen te gaan. Het was erg druk op de binnenplaats. In een hoek stonden verscheiden boeren te wachten, met net zulke kalveren als Roussot. Over twee dagen was er feest in het dorp, en voor die gelegenheid bereidde de slachter buitengewone hecatomben voor. Lalie zag hem staan: hij had zijn mouwen opgestroopt en zijn voorschoot was rood van bloed.

'O zoo, - ben jij daar?' zeide hij, op het jonge meisje toekomende: 'Trémoulet had mij gezegd, dat je zoudt komen. Ga maar even zitten. Ik zal zoo dadelijk jou kalf nemen. Ik moet alleen nog maar eventjes dien klant helpen, die al twee uur staat te wachten.'

Lalie ging zitten op een bankje. Naast haar stond Roussot te trillen, de oogen gericht op de andere beesten. Een slagersknecht was onder een afdak bezig met slachten. Twee mannen brachten een os naar hem toe, een groot, zwaar beest, dat op zijn voorhoofd nog de sporen droeg van het juk. Lalie zag hem voorbijkomen; de menschen verdrongen elkaar om plaats voor hem te maken, - de meesteres van Roussot hield haar adem in.

'Heb je nog nooit zien slachten?' vroeg een van de boerinnen haar. 'Ga maar mee, - 't is erg aardig om te zien.'

Lalie bleef op haar bankje zitten, en werd bleek. Plotseling hoorde zij een geloei, dat van onder het afdak kwam, - een vreeselijke kreet van een doodelijk gewond dier. En Roussot begon ook te loeien met zijn verschrikte kinderstem, en rukte hard aan het touw. O... die klagende, smeekende stem. Zij scheen te zeggen: 'O, Lalie, - laat ons weggaan, - laat ons gauw weer naar huis gaan, naar den warmen stal, waar mijn moeder op mij staat te wachten!.... Hoor je dien os wel schreeuwen? Wat doen zij toch met hem?...'

Lalie kon het niet langer uithouden, zij stond op, stak de plaats over met haar kalf, en liep zoo snel mogelijk weg.

'Kom, Roussot, ga maar mee.... Ze zullen je niet dood maken, hoor! Ga maar gauw met mij mee.'

Zij haastte zich en keerde weer terug naar den witten weg, den langen weg, die naar de hoeve van Lacoumère leidt. En het kalf volgde haar, met den staart in de lucht, huppelend en springend als een vroolijk kind.

‘Neen, Roussot! Ze zullen je niet dood maken, vandaag niet en morgen niet, - nooit, zoolang als Lalie leeft! Kijk, daar groeit heerlijk malsch gras: proef maar eens. En kijk, daar heb je heerlijk, helder water: drink maar eens!’

En zij plukte het frisehte, groenste gras dat zij kon vinden, en bracht hem bij de heldere plassen.... O, zij had hem wel willen kussen, dien mooien, lieven Roussot, dat onschuldige dier, dat zoo nabij den dood geweest was....

Maar - naarmate zij verder kwam, vertraagde zij haar schreden. Zij voelde grooten lust, met alle voorbijgangers een praatje te maken, en op alle steenhoopen een oogenblikje te gaan zitten, om haar thuiskomst een beetje uit te stellen.

‘Wat zal vader wel zeggen?’ mompelde zij, terwijl zij haar hoofd liet hangen.

Het hart zonk haar in de schoenen. Zij wist heel goed dat haar vader onvermurwbaar zou zijn, dat hij haar zou dwingen weer naar den slachter terug te gaan, en dat alle buren der Lacoumères zich slap zouden lachen, als ze die dwaasheid van de jongste dochter hoorden.

Zij ging aan den voet van de heg zitten en dacht geruimen tijd na.

‘Als ik hem eens liet wegloopen!’ zeide zij in zich zelve met een blik op het kalf. ‘Hij zou genoeg te eten vinden op de heide: er is gras, er is water, en van tijd tot tijd zou ik hem een stuk brood of een handvol maïs kunnen brengen. Vader zou er misschien niets van merken.... O.... maar die zeven of acht *pistoles!*... Waar moet ik die vandaan halen?....’

Plotseling sprong zij verheugd op.

‘Ik weet wat, Roussot! Ik heb er wat op bedacht. Gauw, ga gauw mee. Je blijft leven, en ik krijg zeven *pistoles!*’

Lalie verliet den witten weg, sloeg een zijweg in en liep een langen, langen tijd al maar door, over weiden, langs bremstruiken en denneboonen, steeds in zich zelf glimlachend over haar heerlijken inval.

‘Zij zullen je geen kwaad doen, hoor!’ herhaalde zij telkens weer, wanneer een troep ganzen met veel geruisch neerstreek in een van de vele poelen en plassen, tot grooten schrik van Roussot.

En, gerustgesteld, stapte hij, met de staart in de hoogte, achter zijn vriendelijke meesteres aan, de frissche lucht van dit onbekende land opsnuivende.

III.

Drie kwartier later bereikte Lalie een wit huis, beschaduwd door groote platanen. Daar woonde haar

peetoom, de oude Hourcade, een welgesteld man, die zijn leven doorbracht met zijn moestuin van rupsen te zuiveren. Hourcade hield veel van zijn petekind; telkens als hij bij de Lacoumères kwam, bracht hij allerlei lekkernijen voor haar mee, en daar hij geen kinderen had, hield men het algemeen ervoor, dat Lalie eenmaal het witte huis zou erven.

'Goeden morgen, peetoom!' zeide het jonge boerinnetje, toen zij Hourcade tusschen de kool zag staan.

'*Té!* mijn petekind!' riep de oude man uit, terwijl hij zijn pijp van weichselhout uit den mond nam. 'Wel, - wat kom je hier doen, kleintje?'

Hij kwam naar Lalie toe en wierp een verbaasden blik op Roussot.

'Ga je dat kalf verkoopen?'

'Goeden morgen, peetoom!' zeide het jonge boerinnetje, toen zij Hourcade tusschen de kool zag staan.

vroeg hij.

'Ja, peetoom,' antwoordde het jonge meisje blozend.

'En aan wien, als het niet te nieuwsgierig is?'

'Aan u, - als u ten minste zoo goed wil zijn.'

'Aan mij? - Dat zeg je toch zeker voor de grap?'

'O, neen!'

'Maar ik heb in 't geheel geen kalf noodig.'

'O, peetoom! - om mij pleizier te doen!'

Terwijl zij dat zeide, bond Lalie Roussot vast aan den stam van een der platanen. Toen zij daarmee klaar was, ging zij naast den ouden Hourcade zitten, op een houten

bank, die midden tusschen de stokrozen stond, en met zachte, vleiende woordjes en liefkoozingen, begon zij hem het heele verhaal te vertellen.

'Ziet u, peetoom, - vader plaagt mij altijd, omdat ik een gevoelig hart voor beesten heb; en daarom heeft hij mij van morgen bevolen, Roussot naar den slachter in het dorp te brengen. Ik ben natuurlijk gegaan, dat begrijpt u wel, want met vader valt niet te gekscheren... Ik had mij voorgenomen, heel moedig en flink te zijn, Roussot zonder schreien bij den slachter te laten, en kalm weer naar huis terug te gaan. O, in 't begin ging alles heel goed, maar, ongelukkig, toen ik bij den slachter was, hoorde ik een os, die geslacht werd, loeien, en dat was te veel voor mij. Ik kon onmogelijk blijven, - ik kon Roussot niet achterlaten, en ben zoo hard ik kon weggeloopen, snikkende als een dom, klein kind... Och, peetoom, vergeef het mij maar! Ik kan het heusch niet helpen, dat ik zoo ben. Het arme beest keek mij met zulke treurige oogen aan.... Als u het maar gezien had.... O, die lieve Roussot! U zal hem toch zeker wel willen redden, niet waar? U moet hem hier bij u houden, en hem laten grazen, en hem laten groot worden!.... U heeft daar immers een weide, die heelemaal niet wordt gebruikt.... Toe, peetoom! We zullen u allebei zoo lief vinden! - niet waar, Roussot? je zult veel van mijnheer Hourcade houden en je zult zoo nu en dan eens mooie luchtsprongen voor hem maken, om hem voor zijn goedheid te bedanken?'

De oude man deed tevergeefs zijn best, zich te verzetten. Lalie was zóó dringend, haar stem klonk zóó smeekend, haar gebaren waren zóó vleiend, dat hij ten slotte moest toegeven.

'Nu, goed dan - ik zal je kalf hier houden,' zeide Hourcade, terwijl hij het glanzende haar van zijn petekind streelde.

'O, dank u, peetoom! - En geef mij nu als 't u blieft zeven *pistoles.*'

'Wat?'

'Wel, - u denkt toch niet, dat ik u Roussot zou willen cadeau geven? Dat zou u niet eens willen hebben.'

'Zeven *pistoles?* Zeven *pistoles?*' riep de oude man uit.

'Ja zeker. - Vindt u dat duur? Maar 't is spotgoedkoop, peetoom! Roussot is minstens tien *pistoles* waard! Voel maar eens, - betast hem maar eens! Over twee jaar zal hij een prachtige os zijn! een os van honderd kronen! - Ik had hem zonder eenige moeite aan ieder ander kunnen kwijtraken.... maar ziet u, ik wou hem liever hier brengen, ik wil liever mijn peetoom een pleizier doen, dan iemand anders, - mijn lieven, goeden peetoom, van wien ik zoo erg veel houd....'

'O, slimmerdje!' bromde de boer, ''t is heusch jammer, dat je geen advocaat kunt worden! Je zoudt al je processen met glans hebben gewonnen.... Nu - kom dan maar hier.'

En Hourcade telde zeventig *francs* uit in de hand van zijn petekind. Lalie kon niet stilstaan van pleizier.

'Je komt me toch zoo nu en dan eens opzoeken?' vroeg de oude man.

'O ja, zeker, peetoom.'

'En zul je dan om mij komen, en niet om Roussot?'

'Om alle twee, hoor.... maar wat doet dat er toe?' riep het jonge meisje lachend uit.

'Nu, tot weerziens, peetoom! - Dag, Roussot!'

Zij kuste haar beide vrienden, - te beginnen met Hourcade, omdat die de oudste was, - en liep toen op een draf weg, om de zeven *pistoles* aan haar vader te brengen.

IV.

Roussot groeide voorspoedig op in de weide van Hourcade. Het gras was, om de waarheid te zeggen, niet altijd naar zijn smaak, hij was erg kieskeurig, maar hij was ook nog zoo jong! - Doch peetoom Hourcade gaf hem zoo nu en dan eens een liter melk, of een pond meel, in water gekookt, en de zuigeling verkeerde in blakenden welstand.

Lalie kwam hem herhaaldelijk bezoeken. Altijd had zij haar zak vol maïs of knollen en Roussot at uit haar hand, keurig netjes, als een welopgevoed kalf.

Telkens als zij hem in eenigen tijd niet had gezien, raakte zij in vervoering over het groeien van Roussot.

'Wat wordt hij mooi, peetoom! Kijk toch eens, - hij begint horens te krijgen. En daarmee zal hij de jongens, die hier voorbij komen, op de vlucht kunnen jagen. Ja, ja! Hij wordt al groot!....'

Maar eens op een dag kwam Lalie met een erg treurig gezicht.

‘Wel, wat scheelt eraan?’ vroeg Hourcade.

‘De witte koe heeft een kalf gekregen!....’ zeide zij, met neergeslagen oogen.

‘Zoo, zoo! Nu, me dunkt, dat is toch geen ongeluk. De kalveren zijn op 't oogenblik geld waard, en Trémoulet zal een tochtje naar de spaarbank kunnen maken.’

Maar Lalie luisterde niet naar hem. Zij bleef zwijgen; zij kon onmogelijk praten en lachen, zooals anders.

Roussot huppelde en sprong om haar heen, maar zij lette er niet op. Zij ging bijna dadelijk weer weg, zonder iets te zeggen, en met gebogen hoofd. En zij bleef volle vijf weken weg.

‘Zou ze soms ziek zijn?’ dacht de oude boer.

Hij informeerde eens naar haar, maar kreeg overal te hooren, dat de jongste dochter van Lacoumère het best maakte.

Doch op een morgen weerklonken er schreden voor het huis en Hourcade, die, al rookende, in zijn moestuin op de rupsenjacht was, hief zijn hoofd op, om te zien, wie daar was.

‘*Te!* ben jij het, kindlief? - Eindelijk! Nu, - ik heb je ook in langen tijd niet....’

Hij zweeg plotseling en hief verschrikt de armen op: Lalie was niet alleen. Aan een touw had zij een kalf bij zich, een schuchter, wit kalf, dat achter de rokken van zijn meesteres wegkroop.

Hourcade nam met een heftigen ruk zijn pijp uit den mond en riep uit: ‘Ik hoop toch niet, dat je me dat beest komt verkoopen!’

Lalie barstte in tranen uit.

‘Och, peetoom, hij is zoo lief!.... Hij heet Blancas, weet u.... Vader heeft mij van morgen bevolen, hem naar den slachter te brengen, en ik had geen moed genoeg, hem er te laten.... Arme Blancas.... hij is zoo goedig.... hij is zoo lief.... Och toe, peetoom.... het zou zoo'n aardig paar zijn.’

Maar Hourcade gesticuleerde als een duivel in het wijwater.

‘Neen, neen! Eén is warempel al genoeg. Je houdt de menschen zoo maar niet voor den gek.... Op 't laatst zou je er mij honderd op den hals schuiven.... Breng dien zuigeling maar ergens anders onder dak, hoor! Bij mij komt hij niet!.... Heb je ooit zoo iets gehoord!’

‘O peetoom....’

‘Het helpt je niets, houd je mond maar.’

‘Hij zal zooveel van u houden.’

‘Dank je wel!’

‘Hij is veel aardiger dan Roussot....’

‘Dat kan me niets schelen.’

‘En hij is van veel beter ras.... als hij drie jaar is, zal het een os van honderdvijftig kronen zijn!’

‘Dat is heerlijk voor hem.’

Maar Lalie liet zich niet uit het veld slaan. Zij bond Blancas heel kalm aan een plataan vast, juist zooals zij vroeger met Roussot had gedaan.

Hourcade zag er uit als een donderwolk.

'Ik wil niet, hoor je!' verklaarde hij woedend. 'Als je je kalf niet dadelijk meeneemt, vertel ik alles aan je vader!'

'O peetoom, dat meent u toch niet?'

'Ja, zeker meen ik dat.'

'O, maar vader zou me slaan, als hij het wist.'

'Dat zou je verdiende loon zijn.'

'Heel goed,' zeide Lalie, opstaande. 'Ik merk, dat u ook al geen hart heeft, en dat het u niets kan schelen, uw petekind, dat zooveel van u houdt, verdriet te doen.... Goeden dag, - ik zal u niet langer lastig vallen.'

Zij maakte het touw los, en deed, alsof zij wilde weggaan.

Maar de oude man had al berouw, - zijn goedig, ontdaan gezicht kondigde een naderende verzoening aan.

'Zoo'n nest!' zeide hij op zachter toon. 'Zul je dan nooit ernstig worden, Lalie.... Maar wat wou je nu eigenlijk, dat ik met die twee beesten uitvoerde? Ik zal ze toch den een of anderen dag moeten verkoopen. - Als je zoo erg op je Roussot en je Blancas gesteld bent, dan moet je maar trouwen, en een boerderij koopen, en je beesten gebruiken voor den landbouw.'

Het gezicht van het boerinnetje helderde op.

'Dat is waar! Daaraan heb ik nog heelemaal niet gedacht!' riep zij uit, in de handen klappende van pleizier: 'O peetoom, - wat kan u toch prachtig iets bedenken. Ik zal heel gauw gaan trouwen! Wil u zoo lang mijn kalveren bewaren?'

'Hoe oud ben je?'

'Bijna zeventien....'

'Dat is wel wat al te jong.'

'O neen, - je kunt best op je zestiende jaar trouwen; dat hebben ze me op school verteld.'

'Heb je een vrijer?'

'Nog niet, - maar ik zal er wel gauw een hebben.'

'Wanneer?'

'Binnen een week, - daar zal ik voor zorgen.'

'Goed, goed! In dat geval zal ik die twee beesten houden. Zorg maar, dat je gauw trouwt!'

'U kan op mij rekenen, peetoom!'

En nadat zij Blancas naar de weide had gebracht, waar Roussot liep te grazen, ging Lalie naar huis terug, met een glimlach op de lippen, en schitterende oogen, die overal rondkeken, om dien nog onbekenden echtgenoot te ontdekken, dien zij zou nemen uit liefde voor Roussot en Blancas.

V.

Den volgenden dag trok Lalie haar mooie handschoenen aan, en besprenkelde zich met al haar reukwatertjes, om naar de mis te gaan. Zij bekeek alle jongelieden, die in de kerk waren, maar zij bevielen haar geen van allen.

Den daaropvolgenden dag ging zij naar de markt in het naburige dorp en wierp een onderzoekenden blik op alle jonge mannen op het plein of voor de herbergen, - maar er was er geen een bij, die in haar smaak viel.

De een was te groot, de ander te klein. De een was wel wat mager, en de ander zou zeer zeker te dik worden. Zij was moeielijk te voldoen, en het was best mogelijk dat de acht dagen zouden verloopen, zonder dat de vrijer werd gevonden.

Maar den volgenden Zondag was er groot feest in de stad, en Lalie besloot, daarheen te gaan. Zonder twijfel zouden daar duizenden jonge mannen zijn, van allerlei grootte en uiterlijk. En het zou al heel vreemd zijn, als er bij zóó'n massa niet één was, die in den smaak viel van de jongste dochter van Lacoumère. Lalie doste zich zoo sierlijk mogelijk uit, en ging naar de stad. Er was een groot bal in de korenhal, en Lalie liep langzaam tusschen de menschen door, ging dicht bij de muzikanten staan en keek naar de dansers.

Bijna oogenblikkelijk werd haar hart getroffen.

Dit wonder was verricht door een langen, blonden jongen, wiens knevel glansde als gouddraad. Hij had een strooien hoed op, en danste met een jonge dame. O, - het was een heer, dat was duidelijk te zien, en daarom zou hij zich natuurlijk niet verwaardigen de arme Lalie Lacoumère een blik toe te werpen.

En met een treurig gezicht bleef zij hem nakijken, terwijl haar eene hand werktuigelijk een van de slippen van haar rozeroode das oprolde.

Maar hoe groot was haar verbazing toen die mooie, blonde jonge man op haar toetrad, en haar voor den volgenden dans vroeg! De vriendin van Roussot en Blancas werd even rozerood als haar das.... Hoe was het mogelijk!.... Zij was niet in staat een woord uit te brengen, maar legde haar hand in de zijne, en begon zich op de maat van de muziek te bewegen.

Lalie draaide rond, welriekend, glimlachend en met stralende oogen, terwijl zij zoo nu en dan een zachten adem op haar voorhoofd voelde, heel eventjes, - een zachten ademtocht die van onder een goudblonde snor kwam.

Op schuchteren toon vroeg zij:

'Hoe heet u, mijnheer?'

'Ik heet Aristide. En u, juffrouw?'

'Ik Eulalie.'

En zij dansten door.

'Hoe oud is u, mijnheer?'

'Drie en twintig en een half. En u?'

'Bijna zeventien.'

En zij dansten nog steeds door.

'Woont u in de stad, mijnheer?'

'Ja, juffrouw, - en u?'

'Ik woon buiten.'

De dans was uit, en daar Lalie het erg warm had, bood Aristide haar een glas limonade aan.

O - hij was zonder twijfel een heer.

Het jonge boerinnetje keek hem treurig aan; zij zou hem nog zoo graag een heele boel vragen gedaan hebben: wat zijn ouders deden? Of hij niet over trouwen dacht? Of hij rijk was?.... Maar dat zijn van die vragen, die men niet vraagt aan iemand, met wien men voor het eerst danst.

En zuchtend begon Lalie weer aan de punt van haar das te plukken.

De muziek begon weer, Aristide bood haar nogmaals den arm. Een paar minuten draaiden zij weer samen rond; toen de dans uit was, en Lalie bemerkte, dat de zon al begon te dalen, zeide zij, dat het tijd voor haar werd, naar huis te gaan. De knappe Aristide kende zijn plicht en stelde haar voor, een eindje met haar mee te gaan.

- Zij voelde zich niet erg op haar gemak tegenover die oogen.

Zij vertrokken dadelijk arm in arm, vertrouwelijk naar elkaar toe gebogen.

De dag liep ten einde, - de voetpaden begonnen al donker te worden. Toen raapte Lalie al haar moed bijeen en vroeg:

'Wat doen uw ouders, mijnheer Aristide?'

'Mijn vader is landbouwer.'

Dit antwoord bracht de vriendin van Roussot en Blancas in verrukking. Stoutmoedig ging zij verder:

'Denkt u niet over trouwen?'

'Wat?.... over trouwen? - O ja, - soms wel. - En u?'

'Ik denk sedert acht dagen over trouwen. - Is u rijk?'

'Neen, - op 't oogenblik niet.'

'O, - net als ik.'

'Is u arm?'

'Dat nu juist niet: mijn vader heeft twee koeien, vier ossen en honderd schapen, en hij gaat dikwijls naar de spaarbank. Maar, ziet u, ik ben de jongste. Mijn broer krijgt natuurlijk alles later. En mijn bruidschat is maar vijfduizend francs.'

'Nu, dat is toch altijd wat!'

'Vindt u?'

'Ja, zeker....'

‘En dan krijg ik ook een mooi uitzet, en meubels, en sieraden. En ik heb twee kalveren.’

‘Twee kalveren? Hoe oud?’

‘De eene is op 't oogenblik vijf maanden, de andere pas twee maanden en twintig dagen.’

‘Die zijn zoowat twintig pistoles waard.’

‘Wat weet u dat goed, mijnheer Aristide.’

‘Maar dat is dan ook mijn vak.’

‘Uw vak!?.... U is toch geen....’

‘Slagersknecht, juffrouw Eulalie. Slagersknecht, om u te dienen.’

Lalie viel bijna om van schrik. Zij ging een paar schreden achteruit en staarde haar cavalier vol ontzetting aan.

‘O.... neem mij niet kwalijk,’ stotterde zij, ‘neem mij niet kwalijk... ik wist niet... ik had er geen oogenblik over gedacht.... Vergeet als het u belieft alles, wat ik gezegd.... Goeden avond, mijnheer!’

En zij wilde weggaan.

Maar Aristide vond blijkbaar, dat men op een feestdag, nadat men samen heeft gedanst, niet zoo maar van elkaar afscheid neemt, en hij liet haar niet weggaan, voordat hij haar op beide wangen had gekust.

Zij liet hem begaan, om gauwer van hem af te komen, en liep toen zoo hard mogelijk naar huis terug, door de donkere laantjes, terwijl zij halfluid zeide:

‘O Lalie, arme Lalie.... het loopt je tegenwoordig niet mee....’

VI.

De vriendin van Roussot en Blancas besloot een anderen vrijer op te zoeken, maar tevergeefs liep zij alle bals en jaarmarkten af: geen van haar dansers kon haar Aristide doen vergeten, den knappen Aristide, met zijn mooie, goudblonde snor.

Eens zag zij hem op de kermis in het dorp, - zij boog het hoofd en werd vuurrood.

Hij schrok ook een beetje, en hoewel hij niet bijzonder spraakzaam was, trilden zijn lippen, alsof hij haar heel veel had willen zeggen.

Maar Lalie ging weg.... Haar hart bonsde, er kwam een sluier voor haar oogen.... Waarom was Aristide ook slachter? Och, - als hij maar landbouwer geweest was, zooals zijn vader!

Blijkbaar had hij ook verdriet, - evenals Lalie. Hij begon haar overal na te loopen. Zij kon niet meer naar de stad gaan, zonder hem tegen te komen, - zij vond hem op alle wegen, zij liep tegen hem aan in alle laantjes. En dan keek hij haar met een paar schitterende oogen, - zóó schitterend, - dat peetoom Hourcade er zijn pijp wel aan had kunnen opsteken!

De jongste dochter van Lacoumère voelde zich niet erg op haar gemak tegenover die oogen, en het kostte haar veel moeite, hem den rug toe te draaien.

Op een avond zag zij Aristide dicht bij hun eigen tuin, en zij kon niet laten, naar hem toe te gaan. Honderden zachte handen, onzichtbare handen, schenen haar naar hem toe te duwen.

Aristide kwam haar te gemoet, en trok haar mee naar een dennenboschje.

'Juffrouw Lalie,' zeide hij een beetje stotterend, 'u heeft mij laatst gevraagd of ik er niet over dacht, een vrouw te nemen. Wel, ziet u, - sedert ik u gezien heb, denk ik er voortdurend over.... En als het niet al te nieuwsgierig is, - denkt u nog altijd over trouwen?'

'O ja, Aristide,' zuchtte zij, aan een punt van haar halsdoek trekkende.

'Nu, - als wij toch allebei graag willen trouwen, weet u, wat wij dan moesten doen, juffrouw Lalie? Samen trouwen! - U heeft vijf duizend *francs* - ik ben wel niet zoo rijk, maar ik heb toch in ieder geval wat, en we zouden een mooie slachterij met spiegelruiten en twee geschilderde houten ossekoppen aan den voorgevel....'

'Mijnheer Aristide, - ik zou heel graag met u willen trouwen,' zeide het jonge meisje op treurigen toon, 'maar ik kan onmogelijk met een slachter trouwen. Ik moet een landbouwer hebben.'

'Een landbouwer? Waarom?'

Lalie wendde het hoofd af, zonder iets te zeggen.

'Waarom?' herhaalde Aristide... 'Wil je het mij niet zeggen? Heb je geheimen voor me?'

Toen stortte Lalie haar hart uit.

'Ik zal het u zeggen,' begon zij.... 'Ziet u, - ik moet met een landbouwer trouwen, omdat ik twee kalveren heb, waarvan ik erg veel houd, en die ik niet zou kunnen laten slachten. Daarom wil ik ze houden, om er twee ossen van te maken, ziet u; en om ossen te kunnen houden, moet men landerijen hebben en.... O, als je maar landbouwer was!'

De knappe Aristide keek het boerinnetje met verbaasde oogen aan.

'Wat vertel je me daar?' riep hij uit. 'Houd je zooveel van twee kalveren?'

'Ja, - van Roussot en Blancas.'

‘En wil je die niet laten slachten?’

‘O, neen, - dat zou ik verschrikkelijk vinden.’

‘Och kom, - neen maar!.... Dat is toch niet mogelijk.’

En Aristide bleef Lalie aanstaren met verschrikte oogen, zooals men iemand aanziet, die niet wel bij het hoofd is, en voor wien men moet oppassen.

Zij begreep, dat haar vertrouwelijke mededeelingen een slechten indruk op haar aanbidder gemaakt hadden, en deed haar best, dien weer weg te nemen. Zij vertelde hoe lief en aardig Roussot en Blancas waren, en in welke omstandigheden de arme beesten haar teederheid hadden opgewekt; maar hoe meer zij zich trachtte te rechtvaardigen, des te meer daalde zij in de achting van den knappen Aristide. O ja, - zijn oogen schitterden nog wel, maar het denkbeeld van trouwen scheen hem uit het hoofd te gaan. Hij maakte er tenminste geen toespeling meer op. Hij haalde zijn nikkel horloge uit den zak, en zeide, dat het waarschijnlijk zou gaan regenen. ‘Nu, tot weerziens! - Veel complimenten aan de twee kalveren.... Neen maar, dat is toch haast onmogelijk.... Nu, als je van gedachte verandert, zul je dan aan mij denken, Lalie?’

En de slagersleerling ging weg, terwijl hij zijn mooien blonden knevel opdraaide.

Hij kwam niet meer terug. Zij zag hem niet meer ronddwalen in de buurt van de boerderij, noch in het bosch, noch in de laantjes. Zij ging naar alle bals in de naburige dorpen, en zag hem met andere meisjes dansen. En voor haar had hij niets dan een genadig knikje over, - een knikje, waarmede men een ondergeschikt persoon of een onbeduidend klein meisje begroet. En als hij heel vriendelijk wou zijn, vroeg hij met luider stem, zoodat iedereen het kon hooren: ‘En hoe maken de twee kalveren het? Goed?’ Dan werd Lalie vuurrood, - zij had een gevoel alsof iedereen haar uitlachte. En bovendien was zij jaloersch, - o zoo jaloersch! De boerinnetjes met wie Aristide nu danste, hadden geen kalveren om op te voeden! En hij gaf ze den arm, en zei lieve woordjes tegen ze, als hij ze s'avonds door de donkere laantjes naar huis bracht.

En de jongste dochter van Lacoumère volgde hem van verre heel alleen, en zuchtte zoo diep, dat zij de krekeltjes, die in het gras zongen, aan het schrikken maakte.

Zij ging haar kalveren weer eens bezoeken en vond, dat ze erg veranderd waren! Wat waren ze leelijk geworden! Blancas was een erg onzindelijk schepsel geworden; eigenlijk zou hij elken dag moeten worden geroskamd. Wat Roussot betreft, - die was allerakeligst

dom. Hij herkende niet eens zijn meesteres! En dan stonden zijne horens hem zoo leelijk!.... Lalie was er verbaasd over, dat zij ooit zooveel van hem had kunnen houden!

Zij informeerde eens, of zij wel zoet waren, en Hourcade bracht een treurig verslag uit over hun gedrag. De eene had al de dorperwtjes uit den moestuin vernield, de ander had een deur kapot gestooten met zijn horen. O, die monsters! Ze hadden allerlei ongehoorde gebreken: zij namen het waschgoed weg, dat aan touwen hing te drogen, en aten zakdoeken op, alsof het krentenbroodjes waren. Onlangs nog had die schrokkerige Roussot een sprei half ingeslikt, en daar hij er natuurlijk bijna in stikte, had Hourcade die eruit moeten halen door zijn hand in Roussot's keel te steken.

En Lalie's peetoom vloekte als een heiden, terwijl hij de heldenfeiten van zijn pleegkinderen opsomde:

‘Zij vernielen de dijkjes, maken gaten in de heggen, vertrappen de jonge plantjes! Het heele huis is onderste boven gekeerd, sedert die duivels hier zijn! Zij zullen me tien jaar voor mijn tijd laten sterven.... 's Morgens loopt Roussot op den straatweg de schoolkinderen na....’

‘Werkelijk waar, peetoom?’

‘Wat, - of dat werkelijk waar is? Wel, - eergisteren heeft hij er nog een in de greppel laten tuimelen, en het scheelde weinig of ik had excuses moeten gaan maken bij zijn ouders!’

‘O, die leelijkerd!’ mompelde Lalie, terwijl zij Roussot een strengen blik toewierp. En voor Blancas was ze al even vriendelijk.

Zij kon het hun niet vergeven, dat zij het den armen peetoom zoo lastig maakten. Dat was heel slecht! Maar nog erger was het, dat zij het petekind belachelijk hadden gemaakt in de oogen van Aristide! Dat was iets, om nooit te vergeten!

‘Zijn de kalveren op 't oogenblik duur?’ vroeg zij schuchter aan Hourcade.

‘Een *franc* het kilo, kleintje!’

‘Dus zou het nu een gunstig oogenblik zijn om ze te verkoopen?’

‘Men zou er geen beteren tijd voor kunnen uitkiezen.... Maar waarom vraag je dat?’

Lalie bloosde, maar gaf geen antwoord.

‘O, kindlief! Zou het heusch waar zijn?’ riep de oude man uit op verheugden toon. ‘Wil je die beesten heusch verkoopen? Wil je eindelijk eens verstandig worden?’

De jongste dochter van Lacoumère plukte aan haar rozeroode das en begon te vertellen. Ja, zij had besloten ze maar te verkoopen.... Dat was toch maar het beste, nu de kalveren een *franc* per kilo waard waren niet waar?

En zij eindigde met te zeggen, dat zij den volgenden morgen zou terug komen om Blancas en Roussot te halen en naar een slager in de stad te brengen.

‘Arme Lalie!’ dacht Hourcade, ‘zij heeft zeker geen vrijer kunnen vinden, - dat is duidelijk!’

Neen, neen, mijnheer Hourcade, dat was het volstrekt niet!

VII.

Den volgenden morgen om negen uur verscheen Lalie voor het witte huis, overschaduwd door platanen. Zij was vergezeld van een jongen ossendrijver, die twee touwen had meegebracht.

Hourcade leverde de beesten met geestdrift over.

‘Ik koop zijn kop!’ riep hij uit, op Blancas wijzende, ‘die zal er uitstekend uitzien op een schotel, met een takje peterselie in den bek.’

Lalie beloofde het hem. Zij liet de beide kalveren door den jongen wasschen en deed hun de touwen om den hals.

‘Laat ze aan de beek nog eens drinken, dan zijn ze zwaarder,’ zeide Hourcade.

‘Ja zeker, peetoom.’

Lalie en de jongen dreven de beesten voor zich uit en sloegen den weg naar de stad in. Zij was er op gesteld ze te laten slachten bij den baas van Aristide, om haar eer op die manier weer in zijn oogen te herstellen; zij wilde haar vroegeren aanbidder laten zien, dat zij een vrouw was, als alle anderen, - volkomen in staat een beest te laten slachten, en het desnoods eigenhandig dood te maken.

Zij liep spoedig door.

Nu en dan bleef een van de kalveren eens staan en stak den kop begeerig uit naar het sappige gras, dat langs den weg groeide. Maar Lalie plukte het niet voor hen af. Zij was er trotsch op, dat zij zoo ongevoelig bleef tegenover die arme beesten, die hun dood te gemoet gingen.

Want sterven zouden zij, o ja, - zeker! Aristide zou zijn mes in hun hals steken, - daar op dat zachte plekje.... Och, die arme Roussot.... als hij maar niet schreeuwde.... als hij maar niet loeide, zooals die ééne os....

‘Daar, Roussot, - eet maar wat, als je er zin in hebt,’ zeide zij, terwijl zij een handvol gras afplukte, dat in een greppel groeide. En zij gaf ook wat aan Blancas, om hem niet jaloersch te maken.

Zij waren niet ver meer van de stad; een menigte roode daken schemerden tusschen de boomen door. De slachterij van Aristide was in de tweede straat aan den linkerkant. Lalie begon een beetje langzamer te loopen. Zij gevoelde weer grooten lust, met alle voorbijgangers een praatje te maken, en op alle steenhoopen even te gaan zitten.... 't Was *toch* hard!....

Zij kwamen bij den oever van de beek. De jongen bracht Roussot en Blancas er heen, maar Lalie ging niet mee. Zij vond het een te akelig denkbeeld, dat zij nu voor de laatste maal dronken.

Zoo nu en dan wierp zij even een blik op de twee dieren en zij vond ze veel mooier dan den vorigen dag. Wel neen, - die horens stonden Roussot heelemaal niet slecht, - integendeel. En dan had hij toch altijd nog die zelfde goedige oogen. En Blancas, ja, dat was een snoes....

‘Arme stakkers,’ zuchtte Lalie halfluid. En zij streelde hen zachtjes.

Zij bereikten de eerste huizen van de stad. Wat een massa menschen, wagens en karren, wat een lawaai! De kalveren keken met groote verschrikte oogen in 't rond, en Blancas begon te loeien van angst, toen hij een wielrijder zag aankomen.

'Kom, vooruit, domoor! Hij zal je immers niet opeten,' zeide Lalie op half zingenden toon, - zooals men tegen een klein kind spreekt.

Plotseling schoot het haar te binnen, dat Roussot, toen zij hem naar den slachter bracht, bang geworden was voor een troep ganzen, en die herinnering verlamde haar de beenen.

Zij deed er een kwartier over, om de slachterij van Aristide te vinden, en toen zij er eindelijk vóór stond, bonsde haar hart luid.

'Ik kom mijn twee kalveren brengen,' zeide zij op luiden toon, zooals men een heldenfeit aankondigt.

En zij ging op zij, om Roussot en Blancas te laten zien.

De ex-vrijer keek erg verbaasd.

'De twee kalveren? Kom je die verkoopen.

'Ja, Aristide.'

'Houd je dan niet meer van ze?'

'O jawel.... maar....'

Lalie durfde niet doorgaan. Maar de knappe slachtersknecht scheen haar te begrijpen, want hij streek met een vergenoegd gezicht zijn lange blonde snor op, en zeide: 'Dat doet me pleizier, Lalie! dat doet me heel veel pleizier, Lalie! dat je eindelijk verstandig bent geworden. Wil je even meegaan, om de beesten aan

"We zullen hem maar dadelijk slachten," zeide hij, terwijl hij met zijn groote, dikke hand den rug van het kalf betastte.

den patroon te laten zien?'

Lalie volgde hem en kwam bij een dikken man. wiens vuurrood gezicht glom van het zweet. Die kerel onderzocht de beesten; hij vond Roussot te oud, en bood een bespottelijk lagen prijs voor hem. Maar Blancas scheen hem goed te bevallen. 'Ik heb geen vleesch meer, we zullen hem dus maar dadelijk slachten,' zeide hij terwijl hij met zijn groote, dikke hand den rug van het kalf betastte.

Lalie was erg bleek geworden; - zij verstond ternauwernood wat de slachter zeide, haar ooren suisden en haar knieën knikten. Zij voelde een warmen adem tegen haar hand: het was Blancas, de lieve Blancas, die, trillend van angst, een schuilplaats zocht achter de rokken van zijn meesteres...

Lalie sloot de oogen.... Neen, zij *kon* niet.... Zij zou zeker flauw vallen.... Zij kon die lieve, goede beesten onmogelijk laten dooden. Met haar koude handen hield zij zich vast aan een toonbank, maar toen hoorde zij een geloei, een zachten treurigen kreet van het kalf, dat weggebracht werd.... Het was Blancas, die door Aristide werd weggeduwd....

Toen opende Lalie haar oogen, - maar alles begon om haar heen te draaien, - de muren, de banken, de menschen,.... en langzaam zakte zij op den grond ineen.

VIII.

'Lalie, - Lalie, - word toch weer wakker.... Ik heb ze niet geslacht, en ik zal ze ook niet slachten,' zeide de blonde Aristide, terwijl hij het bewustelooze meisje azijn liet ruiken.

Zij hoorde zijn stem en sloeg de oogen op.

'Ik zal ze niet slachten, als het je zoo'n verdriet doet, hoor! en we zullen toch samen trouwen!' ging de knappe jongen door, terwijl hij een klinkenden kus op de wangen van het boerinnetje drukte.

Lalie kon haar ooren niet gelooven.

'O, Aristide,' fluisterde zij, 'je houdt me toch niet voor den gek? vvil je werkelijk nog met me trouwen....'

'Liever dan ooit!'

'En Roussot? En Blancas?'

'Die zullen we voor den landbouw gebruiken, zoodra ze groot genoeg zijn.'

'En je bent slachter?'

'Ik wil geen slachter blijven; ik zal landbouwer

worden, net als mijn vader, omdat jij dat zoo graag wilt. Bovendien gaat het met de slachterij toch niet al te best, en....'

Verder kwam hij niet. Lalie had haar beide armen om hem heen geslagen en kuste hem op den mond, - op zijn mooien mond met de groote blonde snor.

'Dus je houdt heusch van me?' vroeg Aristide zachtjes.

'O ja!'

'Evenveel als van de twee kalveren?'

Dat was wel wat veel gevergd voor eén enkelen man. Maar toch verklaarde de vriendin van Roussot en Blancas zonder aarzelen dat haar man geen reden tot klagen zou hebben.

En dus zullen Aristide en Lalie wel gauw gaan trouwen, zoodra hun ouders tijd genoeg hebben gehad elkaar te leeren kennen en achten; en dat gaat gauw genoeg, als ze maar eerst een paar maal met elkaar gedronken en geklonken hebben.

Verdiend.
Door Melati van Java.

Het was doodstil in den grooten tuin van den Notaris, nu de warmte van het middaguur over dorp en veld lag.

Alles scheen te slapen, zelfs het huis hield zijn talrijke vensters, als waren het zoovele oogen, zorgvuldig toe; de vogels staken de kopjes in de veeren, en de insecten gonsden loom tusschen het gebladerte. Alles had onder den invloed der zonnestralen een droge, scherpe tint; het groen der grasperken stak schel af tegen de brandende kleuren van de roode bloemen en het vuriger groen der boomen; de dennen alleen bleven koel en rustig op den achtergrond.

De grijze poes lag in een vensterkozijn welbehagelijk ineengedoken en lette niet op de kippen, die in het gele zand, voor het begin van den tuin, gezellig zaten te schuifelen en hun onderdrukt gekakel deden hooren; de doffer op het dak vond het niet te warm om zijn duifje op drukke manier het hof te maken; zij keerde zich echter lusteloos van hem af, zonder er in te slagen, hem te ontmoedigen.

Plotseling vlogen de duiven weg, de poes opende even haar oogen en sloot ze onmiddellijk weer na een licht gespin, de kippen stonden op en kakelden luid.

'Stil,' fluisterde de jonge vrouw, die behoedzaam de achterdeur opende en zachtkens over het kiezelzand schreed. Zij was in een lichte huisjapon gekleed, en scheen nog zeer jong, bijna nog een kind, zoo frisch, zoo zacht, zoo vriendelijk, zoo vreesachtig en zoo schuchter.

Zij zag om of iemand haar bespiedde, maar alle ramen bleven gesloten; zacht trok zij de deur achter zich toe en ging voort op de punten harer goudverlakte pantoffeltjes.

Zoodra zij in den tuin was gekomen, stond zij even stil, zag nog eens rond en ging toen iets sneller voort. In de diepe stilte kraakten de steentjes onder haar voet voor haar gehoor angstwekkend luid; zij liep nu over het gras, dat het geluid harer voetstappen meer dempte en haastte zich onder de boomen te geraken; daar kon men haar niet gadeslaan uit het woonhuis.

Toen de struiken haar verborgen, bleef zij nogmaals staan en haalde diep adem; de dorpsklok sloeg twee uur. Zij nam haar horloge ter hand en vergeleek den tijd.

‘Nog vijf minuten, dan komt de trein. Ik zal er 't eerst wezen.’ Plotseling bedekte een vluchtige blos haar wangen.

‘Ik had een boek moeten meenemen, als er eens iemand kwam... terwijl ik alleen ben, zou men denken dat ik een luchtje wilde scheppen; zal ik teruggaan?’

Maar zij dacht aan het gekraak der steentjes en het kakelen der kippen en het spinnen van de poes, neen, dat durfde zij niet meer trotseeren, en zij sloop zachtkens voort, totdat zij aan de overdekte prieelgang kwam, die de eene zijde van den tuin bijna geheel begrensde en uitliep op een koepeltje, dicht bewassen met wilde wijnrank.

Nu ging zij een weinig rustig voort; hier dreigde immers geen gevaar. Maar als er een vogeltje ritselde in de takken, als een bij murmelend naar binnen vloog, dan rilde zij en zag rond; eindelijk kwam zij onder de wilde wijnranken, die de deur van het koepeltje met haar sierlijke slingers omkronkelden; zij haalde een sleutel te voorschijn en stak dien in het slot.

Wat knarste dat ijzer tegen elkander, men moest het zeker uren ver kunnen hooren; toen ging de deur open en zij trad binnen in de koele ruimte; de rieten gordijnen waren alle neergelaten op ééne na en behielden dus een verkwikkende frischheid in het vertrek.

Zij liet zich op een stoel vallen en hijgde van inspanning, minder nog dan van aandoening; een oogenblik bleef zij zitten met het hoofd in de eene hand, met de andere drukte zij op haar hart als om het onstuimige kloppen te doen bedaren. Na een ondeelbaar oogenblik stond zij op, en liet de laatste store vallen; nu was het meer dan half donker in de kamer. Zij ging naar het kastje, haalde er een karaf en een paar glazen uit, als wilde zij ze op tafel plaatsen, maar bedacht zich en zette ze weer binnen in het kastje, dat zij opnieuw sloot; zij raapte een speld van den grond op en streek zich de krullende lokjes van het voorhoofd.

Weer ging zij zitten, nu echter met de armen op op tafel geleund en den hals een weinig uitgestrekt als zocht zij een geluid op te vangen, doch het bleef doodstil; twee vlindertjes fladderden even binnen, maar vlogen toen snel naar buiten, naar de bloemen terug.

Zij bleef niet lang rustig, maar stond snel op en haalde diep adem; zij zag op haar horloge.

‘Zeven minuten..... och, 't is waar, de spoortijd verschilt.’

Daar bromde iets in de verte, als een verwijderd rommelen van den donder, maar het kwam nader en nader en toen klonk een dof gesis en een snerpend gefluit.

UIT DANKBAARHEID. Naar L. Nono. (Zie blz. 352.)
In het bezit van Sir JAMES BELL, Bart, Lord Provost van Glasgow

'Dat is de trein!' mompelde zij en werd bleek, doodsbleek; zij wankelde en ging even zitten; toen haalde zij een boekje uit den zak, sloeg het open en nam er een briefje uit.

'Dinsdag, trein van 2.05. Neen, ik vergis me niet. 't Is Dinsdag! O, Thomas, vergeef me! maar ik kan niet anders!'

Voor den derden keer stond zij op en ging langzaam naar de deur, die open was blijven staan; zij zocht een steun aan den post, maar slechts eventjes. Haastig liep zij voort langs den tuinmuur, die geheel schuil ging onder leiboomen, waaraan de onrijpe morellen gloeiden en de jonge perziken liefelijk bloosden, door een groene deur slechts afgewisseld.

Zij duwde vastberaden den sleutel in het slot en nog voordat de hengsels konden knarsen, zette zij de deur open en reeg een groenen tak door het sleutelgat, zoodat de bladeren naar buiten staken.

Zij staarde in het vrije, doch drukte snel de linkerhand op de oogen, zoo werden deze verblind door het vurige zonlicht, dat in millioenen cirkeltjes trilde en alles met zijn gloeiende vonken bespatte. Het geheele vlakke landschap baadde in een verzengend licht; in de verte schenen groepen boomen en huizen weggedoezeld tegen den witgrijzen horizont; alle kleur was weggevaagd, zoo slurpten de begeerige zonnestralen alles op, niets overlatend dan licht en schaduw. Op korten afstand wierp de rookende locomotief een zwarte vlek tegen de lucht.

Zij wierp de deur snel weer dicht, maar zette haar toen iets minder dan half open; de groene tak bleef als een teeken naar buiten wijzen, terwijl zij terugkeerde naar den koepel, altijd met het gelaat achterwaarts gericht naar de tuindeur.

Eerst bleef zij aan den ingang staan; haar lichtblauw kleed stak vriendelijk af tegen de hier en daar reeds rosse wingerdblaren; onafgewend rustte haar oog op de goudgele baan die het zonnelicht van buiten vormde tusschen den muur en de tuindeur, en die slechts door den zacht wiegelenden tak werd onderbroken.

'Vier, vijf minuten ten hoogste, kan het duren, soms ook wel zes,' sprak zij halfluid en keek toen schuw rond, als zou iemand den klank harer stem vernomen hebben.

Zij ging naar binnen en zag naar het kastje, maar schudde daarbij weifelend 't hoofd.

'Straks is 't nog tijd, straks!'

Daar kraakte de deur, daar ruischte het zand en snel keerde zij zich om; de deur was nu geheel toe en langs de leiboomen naderden twee personen, eenvoudig en burgerlijk, maar toch netjes gekleed.

Een oudere gezette vrouw, met een sluitmand aan den arm, hijgend van de warmte, met verhit gelaat en losgemaakte strikken van den hoed; de andere veel jonger, met een pakje in blauw papier gewikkeld in de hand.

Het gelaat der jonge dame straalde nu van geluk, alle voorzorgen waren vergeten; zij snelde vooruit in de armen der oude vrouw en kuste haar telkens, totdat zij ook aan de jongere haar beurt gunde.

'Och, Moeder, Phemia, wat ben ik blij!... We hebben twee uur voor ons, denk eens aan, twee uur!'

'Foei, wat is 't warm! Laat mij je eens aanzien, Margot, je ziet er goed uit; hoe lang is 't geleden dat wij je niet zagen?'

'Zeven maanden, immers!'

'Ja, zeven maanden!'

‘En dan komen we nog als dieven door je achterdeur.’

‘Stil, Phemia, stil, laat ons blij zijn dat wij 't kind nog zien.’

‘Och ja, zus! Laat ons den korten tijd genieten, dien we samenzijn, 't is eenmaal zoo en niet anders!’

‘Ja, je hebt een rijk en deftig huwelijk gedaan! Voor mijn part was je met iemand van onzen stand getrouwd, of nog liever, was je maar bij ons gebleven. Je hadt het er niet slecht.’

‘Maar je bent nu ook tevreden, nietwaar, kind? Hij maakt je immers gelukkig?’

Een rustige glimlach verlichtte haar trekken.

‘O, wat dat betreft! ik heb niet te klagen. Hij is zoo goed voor mij, als ik slechts wenschen kan.’

‘Behalve dat hij je losrukt van je familie.’

‘Ach, Phemia, zwijg daarover! 't Spreekt immers vanzelf, dat de notaris niet op gelijken voet verkeeren kan met Margot's familie.’

‘Ik zie niet in, waarom! Zijn we zooveel minder dan zij, omdat we arm zijn? Staan we zoover beneden hem, dan had hij uw dochter en mijn zuster niet moeten trouwen.’

‘Beste Phemia, oordeel niet zoo hard!’

‘Maar daar blijf ik bij, de eerste oorzaak der treurige verhouding ben je zelve, Margot: denk je dat ik een geluk zou willen, waarvan zij, die mij 't liefst waren, zijn uitgesloten? Meen je, dat ik er ooit in zou toestemmen de vrouw te wezen van een man, die mij verbood, moeder en zuster in het volle daglicht te ontvangen? Als hij zich over haar schaamt, dan moet hij zich nog meer over mij schamen. De grootste schuld ligt aan jou.’

‘Dat heb je mij al zoo dikwijls gezegd, Phemia, maar ik kan er heusch niets aan doen. De huiselijke vrede is mij lief boven alles!’

‘Kies dan openlijk! Zoo die alleen te koop is voor verloochening van je familie, zeg ons dan vaarwel voor altijd, maar huichel geen onverschilligheid voor je man en laat ons niet door het achterpoortje binnen. Dat is laf!’

‘En nu geen woord meer, Phemia!’ zoo kwam de moeder er tusschen, ‘laten we genieten van deze weinige oogenblikken en ze niet door verwijtingen bederven.’

Margot had snikkend haar gelaat in haar moeders schoot verborgen en sloeg de armen om de oude vrouw.

‘Als u wist hoeveel ik mij had voorgesteld van dit uurtje, en alles is zoo meegeloopen tot nu toe, maar Phemia...’

Nu hief ook de zuster haar op en liefkoosde haar mooie lokken, terwijl zij met bevende stem sprak:

‘Vergeef mij, Margot! vergeef mij, maar je weet niet

hoe hard 't ons valt, je nooit te mogen zien. Wij houden zoo innig van je, van ons juweeltje, onze vreugde, onzen trots; maar zoo heel anders dan die tyran het doet!'

'Stil, Phemia, geen woord van mijn man! Ik heb hem zielslief en 't kost mij meer dan ik je zeggen kan, dat ik hem ongehoorzaam ben. Maar we hebben elkaar in zoo lang niet gezien en nu vooral... men kan niet weten wat er gebeuren zal.'

'Zeker, Margot, zeker, mijn lief kind; zorg vóór alles dat je met je man vrede hebt, de rest is bijzaak. En hoe hard het me ook valt, liever zie ik je nooit meer terug dan te weten, dat het je onaangenaamheden met hem kosten zou.'

'Och, beste moe, hoe gaarne zou ik willen, dat het anders was, maar Thomas heeft zijn eigenaardigheden; hij wil dat ik geheel in hem opga, dat ik van niemand anders houd; hij is jaloersch zelfs op u, omdat hij me zoo innig bemint!'

'Een mooie liefde; die schenk ik je graag! Zal ik je zeggen wat het is! Hij is heerschzuchtig en daarom heeft hij een arm onderwijzeresje getrouwd, die hem alles dankt en tot loon daarvoor al zijn grillen moet inwilligen, hoe dwaas en onredelijk die ook zijn. Je bent een rijke, deftige dame; wat helpt je dat, nu jij jezelf toch niet mag zijn.'

'Phemia, als je zoo spreekt, dan geef ik Thomas meer dan gelijk als hij van zijn omgang met mijn familie niets als kwaad denkt. Ik verlang je opmerkingen niet. Moesjelief, een glaasje limonade?'

'Graag, kind, dolgraag!'

'En jij, Phemia?'

'Dank je wel!'

'Bedenk je je niet?'

'Neen!'

Margot knielde voor het kastje neer en schonk toen twee glazen vol, een voor haar, en een voor haar moeder.

'Laat ons nu rustig zitten en vertel me wat van huis en hoe gaat het Jansje en....'

Plotseling schrikt ze op en kijkt rond.

'Hoort u niets?'

'Neen, niets! Wat dan?'

'Och, 't is niets dan verbeelding!'

'Je man is immers uit?'

'Naar een verkooping; hij komt pas tegen zeven uur thuis.'

'Dan is er geen gevaar om overvallen te worden.'

'O neen, volstrekt niet, maar vertel nu eens iets.'

En de moeder vertelde op gemaakt levendigen toon van het dorp en de kennissen en de familie; later wierp Phemia er ook een woord nu en dan tusschen. Margot luisterde, maar niet met onverdeelde belangstelling; telkens hief zij het hoofd op en spitste de ooren. Eens ging zij zelf zoover, dat zij opstond en naar buiten keek, maar alles bleef even warm en rustig; men hoorde niets dan het zachte ruischen der bladeren en het tjilpen van een enkel vogeltje.

Phemia zag de onrust harer zuster met verbeten toorn aan; zij klemde de lippen op elkander, maar haar oogen ontmoetten den smeekenden blik harer moeder en zij zeide niets.

'En vertel ons nu eens iets van jezelf en van hetgeen je verwacht. Je voelt je toch wel goed, kleintje?'

Daar straalden Margot's oogen van rein, heilig geluk, en zij vertelde van haar zoete hoop en van haar blijde illusiën; van haar man, die haar met zorg omringde; van alles, wat zij koopen mocht en wat hij haar gaf.

‘Zie dezen armband eens, dien kreeg ik gisteren nog van hem.’ En zij sloeg haar mouw op, zoodat de diamanten die haar fraaien pols omsloten, zichtbaar werden.

‘Hoe prachtig!’ riep de moeder bewonderend uit, toen het zonnelicht in de duizenden facetten speelde en de kamer overstroomde met blauwe, roode en gele vonken,

‘Heel mooi,’ zeide Phemia, en hield de woorden in, die haar op de lippen zweefden:

‘Je verkoopt ons ten minste duur genoeg.’

De woorden bleven achterwege, maar den spottenden glimlach vermocht zij niet te onderdrukken.

Margot zag dien niet of wilde dien niet zien.

‘Waarlijk,’ ging zij voort, ‘ik had er haast wroeging over, dat wij deze samenkomst hadden besproken; 't is toch hem bedriegen, hem die in alle andere opzichten zoo goed voor mij is.’

‘Waarom zou hij 't niet zijn; je vliegt op zijn wenken. Er is niets wat je niet voor hem doet, als ware je niet zijn vrouw, maar zijn slavin.’

‘Alweer, Phemia!’

‘Laat Margot liever zien, wat je voor haar gemaakt hebt; kom kind! toon het eens!’

‘Och, welke waarde zal 't voor de rijke dame hebben! Een werk van mijn hand!’

‘Juist van jou hand! Maak het open, zusje, ik ben zoo nieuwsgierig. Zeker iets voor mijn kleinen schat.’

Half onwillig maakte Phemia het pakje open, waaruit een wiegesprei van fijn haakwerk te voorschijn kwam.

Margot bloosde van genoegen.

‘O, hoe mooi, hoe heerlijk! Maar, Phemia, zoo iets is niet te koop! Och, lieve zus, wat heb je daar een werk aan gehad.’

Phemia's gelaat verhelderde een weinig, toen haar zuster haar hartelijk omhelsde en kuste.

De oude vrouw veegde haar oogen af en opende voorzichtig haar sluitmand, waaruit ze een étui deed verschijnen.

‘En dat is voor mijn kleinkind, Gootjelief, 't zal misschien lang duren, voor ik 't zien mag, maar bij onzen lieven Heer zijn alle dingen mogelijk, en ik zal al heel tevreden zijn als wij het volgende jaar om dezen tijd op dezelfde plek jelui beidjes mogen omhelzen.’

‘Een zilveren lepel en vork, ach, Moesjelief, 't is te veel!’

‘Van de grootmoeder voor haar eerste kleinkind...’

Daar werd de deur, die Margot zorgvuldig toegeslagen had, met een heftigen ruk van buiten opengeworpen.

‘O God...’ lispelde zij, en lepel en vork vielen

kletterend ter aarde; de moeder zag angstig om, alleen Phemia bleef rustig staan met over elkaar geslagen armen en spottenden lach.

In de opening der deur, onder de neervallende slingers van de wilde wijnrank, stond een man van middelbaren leeftijd met norsch uiterlijk, gefronste wenkbrauwen en zwaren baard; zijn handen waren gebald toen hij langzaam, maar beslist de drie vrouwen naderde.

'Margot,' zoo beet hij haar kort en scherp toe, 'ik wist er alles van, alles...'

Eenige dagen later verliet een lange, deftige rouwstoet het huis van den Notaris; de baar was overdekt met kransen; ieder beklaagde den in diepen rouw gekleeden man, die in de eerste koets stapte.

Geen wonder ook, zijn jonge, schoone vrouw werd begraven en met haar de zoon, ontijdig ter wereld gekomen.

Vijf jaar later.

't Is weer zomer, een warme namiddag, en weer staat het huis van den Notaris als slapend in den ingedommelden tuin.

Een andere vrouw, groot, forsch, mooi, met opgeheven hoofd, verlaat nu ook het huis en gaat recht naar den koepel.

Een half uur later volgt de Notaris denzelfden weg, maar hij ziet er niet uit als wilde hij een schuldige vrouw op een misdaad jegens hem betrappen; aangename gedachten houden hem bezig, zijn trekken zien er zoo barsch en ruw niet meer uit als voorheen; hij is niet meer gewoon te bevelen; hij verzoekt nu en is gelukkig te kunnen en mogen verzoeken.

'Och, de menschen weten er niets van, als ze zoo gauw klaar zijn met hun beklag; ja, 't scheen heel erg, vrouw en kind tegelijk te verliezen, maar eigenlijk gezegd heb ik er slechts door gewonnen. Margot was een onbeduidend kind, dat mij vreesde en toch bedroog; zij veinsde mij alleen lief te hebben en haalde door de achterdeur schoonmoeder en schoonzuster, de wezens, die ik 't meest verafschuw, in huis; ik was streng, maar ik moest het zijn.

'Waarom trok zij 't zich ook zoo aan?

'Omdat zij een flauwhartig schepseltje zonder karakter was! En ik, die haar rijkdom en aanzien heb gegeven en zelfs van haar hield, mits zij mij blindelings wilde gehoorzamen! Mooie gehoorzaamheid der lippen en ondertusschen... Neen, dan is Jeanne een andere vrouw; zij heeft geen moeder, geen zusters, die mij kunnen bedriegen; zij heeft mij alleen en zij is rijk, en haar rijkdom, al heeft zij er de beschikking over behouden, komt mij zoo goed te pas. 't Is waar, gehoorzaamheid behoef ik niet van haar te vragen, maar dat is ook niet noodig; zij is zoo verstandig, zoo ontwikkeld, terwijl ik met dat domme Gootje wijs voor twee moest zijn. 't Was wel een goed kind, maar met mijn mooie, trotsche Jeanne kan ze niet vergeleken worden. Zij zit zeker in den koepel, ik zal haar verrassen; zij wacht me niet zoo gauw thuis. 't Zal niet zoo'n ontmoeting zijn als voor vijf jaar, met dat verwenschte gespuis.'

Juist was hij bij den koepel gekomen; bedrogen zijn ooren hem niet? Daar werd gesproken en vrij luid ook.

'Hé, wie kan dat zijn? De stem van mijn candidaat en van Jeanne!'

Hij bleef staan onder de neergevallen stores; ja, dat was duidelijk de stem zijner vrouw:

'Och wat, die oude paai; hij zal in alles bewilligen. Mijn geld heeft hij noodig om te blijven staan, dat weet jij zoo goed als ik. Alles krijg ik van hem gedaan, liefste George, zelfs een scheiding.....'

Eenige dagen later verliet nogmaals een lijkstoet het huis, dat eens van den Notaris was geweest; want ditmaal rustte hij zelf onder de baar, met verbrijzelden schedel.

Juist bracht Phemia een frisschen bloemkrans op 't verwaarloosde graf harer zuster.....

Uit dankbaarheid.

Het is een door en door Italiaansch tooneeltje, dat de Italiaansche schilder L. Nono ons hier te aanschouwen geeft. Een jonge moeder weet haar dankbaarheid jegens den hemel niet beter uit te drukken dan door voor het beeld van Haar, aan wier voorspraak zij de gezondheid of het leven van haar kind vast gelooft verschuldigd te zijn, een ruiker bloemen neder te leggen. Ongetwijfeld zullen de hoogwijzen en geleerden onzer dagen een glimlach niet kunnen onderdrukken bij hetgeen zij met hun voornaam verstand niet anders noemen dan bijgeloof en bekrompenheid, maar toch hoeveel gelukkiger is die eenvoudige vrouw des volks in haar vast vertrouwen, haar onbegrensde dankbaarheid. Het is de eene moeder die de andere nadert, en dit bewustzijn stemt haar nu zoo gelukkig; dit leerde haar met vuur en gloed bidden in de ure des gevaars, dit maakt dat zij nu haar nederige offergave zoo blijde en dankbaar komt brengen, overtuigd dat op het gevoel, hetwelk haar doet handelen, door de Koningin des Hemels met welgevallen zal worden nedergezien. En nu mogen zij, die verder zien en het beter weten, nog zoo hoofdschuddend en zuchtend verklaren:

'Wie weet waarvoor die vrouw zoo dankbaar is. Wie weet waarvoor dat kind gespaard is, hoe zij eens onder tranen en zuchten zal moeten erkennen: Ware hij toen maar gestorven, onschuldig en onwetend in mijn armen!'

Zij doet zulke vragen niet; haar hart is te vol van dankbaarheid en geluk. Wreed is hij die op zulke hooge, reine, heilige gedachten een schaduw zou willen werpen.

Lucht-spoorwegen.
Met illustratiën.

Het gevoel van op een lucht-spoorweg te reizen is heerlijk. Daarbij heeft de eerste reis veel van een waagstuk. De meeste van deze lijnen bevinden zich op zulk een hoogte en de kans om zich te redden bij een ongeluk schijnt zoo gering, dat zeker gevoel van aarzeling, vóór men zich op weg begeeft, meer dan vergeeflijk is.

De steunende kabel, die zich van den eenen top tot den anderen uitstrekt, van boog tot boog springt, de ravijnen overbrugt, en zich als het ware stort van de hoogte naar de diepte beneden in het dal, schijnt een spinneweb zwevend over onpeilbare afgronden en heeft het aanzien van zeer zwak te zijn. En zou zelfs de meest onverschrokkene niet terugdeinzen, en de dapperste zijn adem niet inhouden bij de gedachte midden door de lucht te vliegen over hetgeen op een afstand niet meer lijkt dan een zijden draad?

Maar is men eenmaal op weg, dan heeft men geen tijd voor een andere gedachte dan het onuitsprekelijke genot van het oogenblik. In dit oogenblik voelt men een trilling van opgewondenheid, die men haast bedwelmend kan noemen.

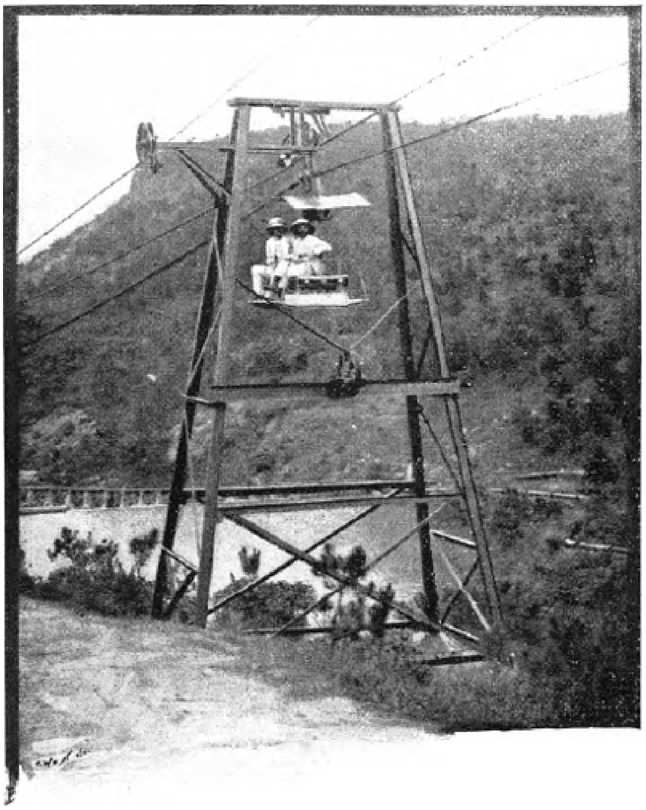

KABELWEG TE HONGKONG.

De wagen glijdt weg van zijn anker. Waar een poos geleden alles doodstil was, schijnt nu een orkaan losgebarsten te zijn. Hoorden wij boven ons hoofd het onmuzikale ratelen niet van het wiel, vliegend langs de kabels, die nu zoo dik, zoo niet dikker, schijnen te zijn dan een mannenvuist, dan konden wij ons verbeelden in een gemakkelijken stoel te zitten. Daar is geen schommeling, geen trilling. De wagen, die eerst loodrecht stond, wiegelt een weinig naar één kant. Ver beneden ons schijnt het landschap achteruit te vliegen, sneller en sneller, als smolt het plotseling weg in

een ondoordringbare massa van gloeiende kleuren. En gedurende al dezen tijd kan men toch een goed gevuld glas water op armslengte van zich afhouden zonder dat een druppel overvloeit. Een soort van ademlooze opgewondenheid doet iemand wenschen dat de gewaarwording altijd voort mag duren.

En zoo er nog een vonkje angst mocht gloren, zoo kan dit worden uitgedoofd door de gedachte, dat lang vóórdat de kabel breken kon, hij onbruikbaar moest geworden zijn. Men heeft geen botsingen, geen deraillementen te vreezen. De eenige ver verwijderde mogelijkheid voor gevaar zou zijn, indien er een defect aan de machine kwam, tusschen hemel en aarde te blijven hangen.

Om het volste genot te hebben van zulk een luchtreis, moet men een kabelweg uitzoeken, niet aangelegd voor het vervoer van passagiers, maar voor het transport van mineralen in 't een of andere bergland. Men kan niet zeggen dat deze luchtspoorwegen algemeen zijn. Misschien zijn er over het geheel 1000 mijlen in bewerking, een schatting, die eer te ruim dan te gering is. Het eerste en beroemdste voorbeeld van een luchtspoorweg, alleen ingericht voor passagiers, kan men in Hongkong vinden. Deze is privaat eigendom, behoorende aan de eigenaars van een grooten suikermolen op de kust, en werd door hen opgericht om van de koortsachtige vlakte 's avonds terug te keeren naar een sanatorium op de bergen.

Geen groote snelheid is aan dezen fabriekspoorweg toegestaan. Sneller reizen dan 8 of 10 mijlen in het uur zou het voorbijgaan van den wagen over de schragen onveilig maken, daar de onvermijdelijke schok een der passagiers in de ruimte kon doen slingeren en hem werpen in den open muil van den een of anderen gapenden afgrond. Want deze speciale trein bestaat uit niets anders dan uit twee schommelende banken, waarvan elk drie mannen kan dragen, die elkander met hun ruggen steunen. Daar is geen kooi, geen hek, geen steun. Inder-

daad, 8 mijlen in het uur is een snelheid, die niemand, gewoon op deze lijn te reizen, wenscht te overschrijden.

De groote ijzeren schragen of steunpilaren, miniatuur-Eiffeltorens, klimmen over de hellingen en terreinen van de bergen en staan daar als reusachtige schildwachten op de granietrotsen, die een der meest karakteristieke eigenaardigheden van het eiland zijn.

Als de wagen neerdaalt, over diepe ravijnen en over de oppervlakte van reusachtige waterreservoirs glijdt, dan spreidt een wonderschoon gezicht op de haven zich uit voor het oog - een prachtig watervlak, des te schitterender door het contrast met het naakte en desolate uitzicht van het eiland.

De spoorweg wordt in beweging gebracht door een stoommachine en een eindeloozen kabel; hij is in vele opzichten gelijk aan die, welke langs de steile rotsen van Gibraltar is aangelegd; alleen zijn daar de schragen van hout gemaakt, en terwijl de totale lengte geringer is, gaat de lijn veel loodrechter.

Hier geplant tusschen geraniums en andere bloeiende planten, daar rustend op stevige fondamenten van metselwerk, die van gouvernementswerk getuigen, ondersteunen deze kolossale gevaarten den kabel, waarlangs het materiaal vervoerd werd naar de bovengedeelten der rotsen en die nu gebruikt worden om levensbehoeften en oorlogsammunitie naar boven te zenden.

Ofschoon noch deze spoorweg, noch die van Hongkong zich beroemen kan, op een spanning van ongewone lengte, zoo is toch een afstand van 2000 Engelsche meters zonder eenigen steun niet onmogelijk met kabelwagens, op hetzelfde beginsel aangelegd - een beginsel dat inderdaad sedert onheugelijke tijden in gebruik is geweest.

Het is echter te danken aan den heer W. Carrington, broeder van den kommandant der Engelsche legermacht in Matabeleland, dat het op een grooter en practischer schaal toegepast werd, en de meeste dezer lijnen werden dan ook onder zijn persoonlijk toezicht gemaakt.

Het is op den Pinerolo kabelweg in de Italiaansche Alpen dat de grootste spanning voorkomt. Deze spanning strekt zich uit over drie hellingen. Er zijn twee evenwijdig loopende kabels en aan ieder hangt een bak. Daar het grootste gedeelte van de vracht moet neerdalen, trekt de beladen wagen den ledigen op, terwijl de snelheid, die somtijds vreesaanjagend is, wordt bedwongen door krachtige remmen.

Het mineraal, op deze lijn vervoerd, is Fransche kalk. De bagage, naar boven verzonden, bestaat uit voedsel voor de werklieden en voor de garnizoenen der militaire forten, die hier over het gebergte verspreid zijn. Wie toestemming verkrijgt over deze lijn te reizen, kan rekenen op een gewaarwording waarbij de verrukking van met een Russische sneeuwslede af te glijden niets is. Het gevoel van een aardworm te zijn, waartegen de mensch altijd strijden moet, maakt hier plaats voor een voorgevoel van de vogelvrijheid, tot de oplossing van welk vraagstuk de luchtreis ons nader brengt,

De mand glijdt vroolijk omlaag, de koele berglucht snijdt ons door het gezicht en schijnt ons te doordringen zonder acht te slaan op kleederen, vleesch en beenderen, als waren deze niets dan neteldoek.

Daar de snelheid toeneemt tot 40 of 50 mijlen in het uur, is men verplicht zijn adem in te houden. De blauwe hemel boven, het glinsterende grijs en groen beneden,

het sneller wordend geratel van het wiel, de lucht die ons de wangen schijnt te streelen, brengt een genot voort, dat zich onuitwischbaar in het geheugen grift.

Als de lucht-spoorweg van Pinerolo merkwaardig is om zijn grootste spanning, dan kan die, welke laatst opgericht werd in Cape Town, naar de waterwerken op de helling van den Tafelberg, zich verheugen in andere eigenaardigheden, die werkelijk eenig zijn.

Deze waterwerken zijn ontoegankelijk langs gewone wegen, zoo zijn zij van alles afgezonderd. Om ze te bouwen moest de beroemde luchtlijn worden opgericht voor het transport der noodige materialen, en zij blijft nu bestaan voor het geval dat reparatiën noodig zijn en voor het vervoer van inspectie-ambtenaren.

Somtijds is de langs deze lijn reizende passagier 500 voet of meer boven den grond, dan weer wordt de helling steeds steiler tot dat zij bijna loodrecht schijnt, De twee bovenste spanningen zijn de voornaamste eigenaardigheden van deze lijn. Tusschen deze een schraag - een gevaarte in grootsche eenzaamheid, staande op een smalle strook rots, van alle kanten door afgronden omringd.

Zulk een lijn aan te leggen, die alle natuurlijke hinderpalen tart, een gemakkelijken weg baant over diepe ravijnen en wilde bergruggen, is een onderneming, welke den koensten ingenieur kan doen duizelen. Zelfs de kleinste moeilijkheden nemen reusachtige verhoudingen aan. Hoog in de Pyreneeën is een luchtspoor, waarvan de kabels alleen 30 tonnen wegen. Het vervoer van de machinerieën alleen was een taak, niet minder moeilijk dan kostbaar. Eens voltooid, zijn deze lijnen echter fabelachtig goedkoop, want in vroegere dagen kon men in deze 7000 voet boven de zee gelegen mijnen in den winter niet werken, daar de sneeuw den weg voor de muildieren versperde. De eerste helling van deze lijn begint bij den ingang der mijn en vereenigt zich met de tweede over den rand van een 300 voet diepen afgrond. De tweede helling overspant 675 yards, dan volgen er nog twee spanningen, waaronder men 1500 voet lager een miniatuur wereldkaart kan ontdekken. Er zijn zeker menschen genoeg die voor zulk een reis zullen terugschrikken en voor wie het heerlijkste panorama in vogelvlucht over het gebergte al zijn schoonheid zou verliezen, wanneer zij het zien moesten, schommelend op zulk een duizelingwekkende hoogte.

Het zou ons te ver voeren, indien wij alle luchtspoorwegen, over de aarde verspreid, nader wilden beschouwen.

Er is geen lijn, die niet zijn eigenaardige kenmerken heeft, hetzij deze zich vertoonen in het bosch van touwen in Bilbao, in Noordelijk Spanje of wel in de reusachtige steunpilaren van den kabelweg in Sheliff, waarvan de hellingen zich 80 voet boven den grond verheffen.

In alle deelen der wereld kan men voorbeelden vinden van de volmaaktheid, door menschelijk vernuft in deze richting bereikt, zoodat de mensch, al kan hij niet vliegen, toch de lucht vermag te doorklieven met een snelheid, die in vele gevallen alleen door zijn wensch geregeld wordt.

Te zwaar.
Door Alan Saint Aubyn. (*Vervolg en slot van blz.* 334.)

XXIII.

't Was bijzonder moeilijk, zuster Brannan op dezen morgen vrij te geven. De Meester had een slechten nacht gehad, en was bepaald zwakker. Hij had den heelen nacht door geijld en ijlde nog over zijn vroegste herinneringen, toen Lucy de kamer in kwam.

De zon scheen in de kamer en op het bed, waar de Meester hoog en door kussens gesteund, zat. Lucy had hem in de laatste dagen niet gezien en was getroffen door de verandering, die op zijn trekken had plaats gegrepen. Er lag een soort van adel over zijn verweerde trekken, die niemand er nog ooit te voren op had gezien. Lucy beloofde bij hem te blijven, totdat zuster Brannan terugkeerde; zij had een examen om tien uur en kon maar een half uur blijven.

Zuster Brannan beloofde het en Lucy nam haar plaats in naast het bed. Zij had een flauw idee, dat zij naar Wyatt Edgell moest gaan in zijn vernedering en geen gehuurde verpleegster zenden, maar zij verdreef die gedachte dadelijk. Het was immers geen bepaald engagement, niemand kon verlangen dat zij onder zulke voorwaarden haar belofte zou houden. Hoe gelukkig, dat niemand in Sint Benedict van haar verloving wist.

De Meester liet haar gedachten niet lang dwalen. Zijn handen tastten over de dekens van het bed en Lucy zag dat hij zijn best deed om op te staan; hij sprak over den ouden tijd, toen bij de poort zijn bruid hem wachtte. Hij zag den ouden toren met een glinsterenden weerhaan en de groene velden. Lucy werd er ongeduldig van, de zuster kwam maar niet terug. Over een kwartier begon haar examen. Terwijl zij daar zoo over den tijd zat te tobben, kwam professor Colville binnen.

‘Ik dacht wel dat u haast zou hebben om heen te gaan,’ zeide hij tot Lucy, ‘ik kwam een beetje bij den Meester zitten. Wij kunnen zuster Brannan nog wel missen.’

Daar verscheen nicht Mary, zij kwam gewoonlijk in de kamer een minuut of twee na den professor. Zij had niet eer kunnen komen, omdat zij haar tante verpleegde. Nu sliep zij na een rusteloozen nacht weer in en daarom sloop Mary weg.

‘'t Is een vreeselijke geschiedenis met dien mijnheer Edgell,’ zeide zij, ‘het College was zoo trotsch op hem, het zal een zware slag zijn.’

‘Ja,’ zeide de professor, ‘'t is een zware slag. Hoe ongelukkig dat het juist nu moest gebeuren, het zal zoo bepraat worden.’

Hij dacht aan den goeden naam van het College, niet aan Wyatt Edgell.

‘Wat zal hij doen?’

‘O, hij zal heengaan met zijn familie. Ik heb hun getelegrafeerd. Zij kunnen om twaalf uur hier zijn. Zoodra hij vervoerd kan worden, zullen zij hem meenemen. Het blijkt dat het niet de eerste keer is. Hij heeft den vorigen keer zelfmoord trachten te plegen. Ik zag het litteeken op zijn hals -’

Lucy wachtte er niet op om meer te hooren, niemand lette op haar, men keek haar zelfs niet aan. O, o, als zij het toch geweten hadden!

Wyatt's ouders kwamen tegen den middag. Lucy zag hen over de plaats gaan, toen zij terugkwam van het examen - een oude heer, sprekend gelijkend op zijn zoon, en een lange, statige dame, met een bleek, schoon, patricisch gelaat. Zij hadden zoo trotsch en gelukkig moeten zijn op dezen dag, een dag vol dankbaarheid, een dag, waarop de tranen komen met de glimlachjes en de stem trilt en de welsprekendste rede eindigt in een: ‘God zegen je, mijn jongen!’ met diep bewogen stem gezegd. Er waren vandaag geen gelukwenschen en geen glimlachjes. Als er tranen waren, zag niemand ze; alleen brak de stem van Edgell's moeder even, toen zij den professor bedankte voor de belangstelling in haar zoon. Zij keek zelfs niet naar Lucy, terwijl zij voorbijkwam. Iets in het geritsel van haar rijke kleederen, zooals zij over de steenen van het plein sleepten, deed haar denken aan de oude historietjes van den Meester, aan het stalletje op de botermarkt en de ontmoeting van haar grootvader met haar handige grootmoeder in de danstent op de kermis. Neen, 't was heel goed, dat niemand iets van het engagement wist!

Lucy had een ander examen in den namiddag - haar laatste. Zij at maar spoedig haar koud ontbijt in de eetkamer; er was niemand anders en Lucy had geen eetlust bij haar eenzaam maal. Iets stokte haar in de keel, terwijl zij aan tafel zat, en zij kon bijna niets doorkrijgen.

Voordat zij heenging, bezocht zij de zieken. Haar oom zocht nog steeds naar de poort der pastorie en nicht Mary, die er moe en afgemat uitzag, verliet haar tante niet. Lucy bood aan, dien nacht te waken, en Mary nam het gaarne aan om zuster Brannan een welverdiende rust te gunnen. Zij had dien middag gerust kunnen wegblijven van haar examen. 't Speet haar erg voor die oude menschen, maar wat kon men anders van hen verwachten op hun leeftijd? Zij had meer te

doen met haar vriend. Zuster Brannan was bij hem gebleven tot de aanval in hevigheid afnam en hij in diepen slaap verzonk. Hij zou er misschien uit ontwaken, had de dokter gezegd - niet veel erger en geheel onbewust van hetgeen er gebeurd was. Wat zou hij doen, als hij wakker werd? Lucy verwerkte deze vraag onophoudelijk in haar geest, terwijl zij haar examen deed, en lette niet op de vragen vóór haar op het papier. Toen zij in Newnham kwam, had zij die vraag nog niet beantwoord. Zij kwam er alleen het een en ander inpakken en afscheid nemen van een paar meisjes, die heengingen. Ook Pamela Gwatkin vertrok. Zij was gebroken naar geest en lichaam en zij had op 't oogenblik geen plan in Newnham terug te komen. Zij was

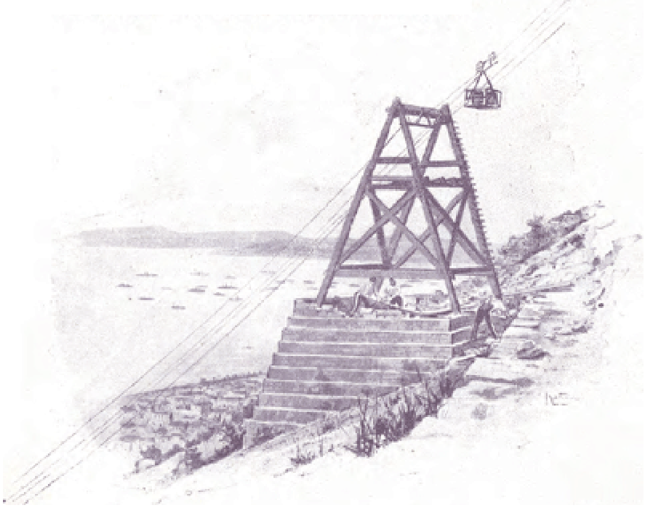

DE KABELWEG TE GIBRALTAR MET EEN GEZICHT OP DE BRITSCHE VLOOT IN DE VERTE.

op en gekleed toen Lucy in haar kamer kwam afscheid nemen. Zij zat op haar oude plaats aan tafel en verscheurde eenige papieren. Maria Stubbs pakte haar boeken in, op den grond knielend.

Zij keek op toen Lucy binnenkwam.

‘Wel?’ zeide zij, met een blik vol minachting in de oogen, die Lucy's laf hartje in de schoenen deed zakken. ‘Wel?’

't Was niet veel, maar men kan zooveel bedoeling leggen in het eenvoudigste woord, en Lucy begreep dat Pamela alles wist.

‘Ik weet niet, wat je bedoelt,’ antwoordde Lucy.

‘Niet?’ hernam Pamela verachtelijk, ‘ik denk het ook niet. Heb je hem dan niet gezien?’

‘Hem gezien!’ riep Lucy, vuurrood wordend en haar oogen vol tranen van vernedering en boosheid. ‘Ik ben niet van plan hem ooit weer te zien. Zijn eigen familie is er bij.’

‘Wat heeft dat er mee te maken?’ vroeg Maria en zette zich neer op den grond te midden der boeken.

‘Alles! Hij heeft mij niet noodig, als hij zijn familie bij zich heeft.’

Lucy dacht aan Wyatt's moeder; dat bleeke, patricische gezicht had haar gedurende het geheele examen vervolgd.

‘Dat zie ik niet in,’ hernam Maria vol vuur. ‘Hij zal meer verlangen. Je moet staan tusschen hem en hen, en zorgen dat ze niet te hard tegen hem zijn. Mij dunkt, dat jij naar zijn moeder moest gaan en haar alles vertellen.’

‘Ik?’ hijgde Lucy, ‘ik?’

‘Ja, jij! Wie anders moet zijn partij opnemen dan jij? O, je bent zoo'n lafaard. Je bent niet half goed genoeg voor hem.’

Tranen stonden in haar oogen terwijl zij sprak, en zij veegde ze uit haar afschuwelijke, leelijke wimpers. Zij zag er uit of zij Lucy gaarne in haar sterke armen had genomen, om haar duchtig door elkander te schudden.

‘Ik ben zelf ook bang dat ik een lafaard ben,’ zeide Lucy nederig, en toen begon zij te huilen.

Zij was niet tevreden met gewoon te schreien, zij begon zenuwachtig te snikken. Zij had dien dag heel veel doorleefd en haar zenuwen waren geschokt. Maria stond op van den vloer en kwam naar haar toe. Zij legde haar op het bed, nam haar hoed af en streek heur haar glad. Zij bleef maar doorschreien.

‘Je zoudt hetzelfde doen, als je in mijne plaats was,’ snikte Lucy, ‘je zoudt bang zijn het te wagen. Welk verstandig meisje zou dat doen?’

Juffrouw Stubbs glimlachte medelijdend.

‘Stil!’ riep Pamela hard, ‘'t is haar schuld niet dat zij zoo'n kleine ziel heeft.’

‘Ik ben zeker, dat je niet anders zoudt doen,’ snikte Lucy door, ‘je zoudt bang zijn hem te trouwen. O! wie k a n hem trouwen?’

Maria's oogen schitterden, en de hand, die Lucy's haar streelde, beefde, maar Pamela's gelaat bleef hard en als versteend, terwijl zij haar papieren verscheurde en haar dunne lippen waren vast op elkaar geklemd.

‘Je zoudt je nooit veilig voelen,’ ging Lucy voort, zichzelf verdedigend, ‘je zoudt nooit weten wat hij doen wilde. Hij kon ieder oogenblik losbreken - hij

kon zichzelf en ook mij dooden.' De voorstelling was al te treffend en Lucy barstte in een nieuwen stroom van tranen uit. 'O, ik zou nooit het gevaar kunnen loopen,'

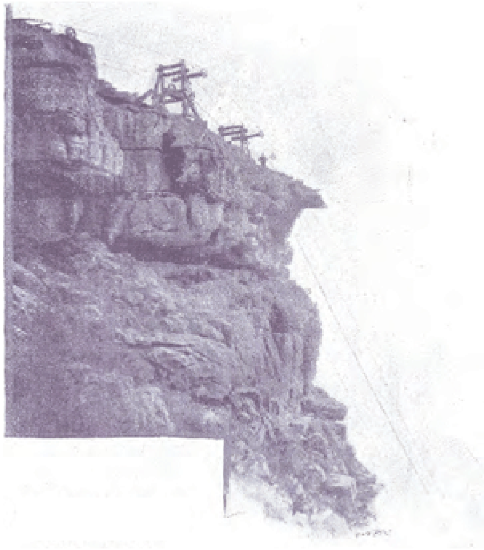

DRAADTRAMWAY TE CAPE TOWN.

zeide zij huiverend, 'ik zou mij nooit veilig voelen.'

'Ook niet als je hem liefhad?'

Pamela deed de vraag met zachte stem - zacht en trillend van hartstocht. Zij was niet van plan geweest een stem te geven aan haar gedachten. Zij zou de wereld gegeven hebben om die woorden terug te roepen, zoodra zij gesproken waren.

'Neen!' riep Lucy hartstochtelijk, 'zelfs niet als ik hem liefhad.'

'Och, arm schaap!' zeide Maria Stubbs, - haar oogen glinsterden en haar sproeterig gezicht gloeide van een zonderling vuur.

'Laat haar gaan,' zeide Pamela afgemat. 'Hoe kan zij anders handelen? 't Is haar schuld immers niet dat zij zoo'n groote ziel niet heeft. Laat het arme ding gaan! Zij kan alleen volgens haar begrip handelen. Laat haar gaan!'

Zij lieten haar gaan - ten minste zij zeiden haar goeden dag op een stijven, gedwongen toon. Zij vergoten geen traan bij dat afscheid. Maria Stubbs kuste haar op beide wangen en verzocht haar te schrijven en te vertellen hoe 't met den Meester van Sint Benedict was. Zij spraken geen woord over haar vriend, Pamela kuste haar op een wang en zeide een paar koele, beleefde woorden van vaarwel en keerde terug naar haar papieren. Toen het afscheid afgeloopen was, ging het arme schepsel met de kleine ziel nederig de trappen af. Niet ieder is zoo groot van ziel als een Pamela Gwatkin.

XXIV.

Dien nacht bleef Lucy bij haar oom waken; nog altijd zocht hij de oude poort en kon die niet vinden; alle voren, door de jaren in zijn gezicht geploegd, waren verdwenen, zijn trekken waren glad geworden als die van een klein kind.

In de stilte van dien nacht vroeg Lucy zich angstig af, wat er van haar worden zou, en zij doorleefde nog eens alle gebeurtenissen van dien ellendigen dag. Onophoudelijk klonken Pamela's woorden haar in de ooren: 'Ook niet als je hem liefhad?'

‘Neen,’ zeide zij ongeduldig tot zichzelf, ‘hoezeer zij hem ook liefhad, zij had het recht niet, zulk een offer te brengen. Dat kon men niet verwachten van een meisje.’

En ondertusschen ebde het leven van den Meester langzaam weg en zij bleef stil bij het bed, geen beweging durvende maken, uit vrees voor haar tante, die op elk geluid in de ziekenkamer van haar man lette. Onwillekeurig vroeg Lucy zich af, hoe mevrouw Rae in haar geval had gedaan. Zou haar liefde de proef hebben doorstaan? Zij had geen wolkje gezien aan haar liefdeshemel, geen teleurstelling; haar liefde was niet op zoo zware proef gesteld als die van Lucy. O, zij was er zeker van, zij zou, evenals de oude vrouw, de teederste, trouwste gade geworden zijn voor een man van onbevlekten naam, zonder geestelijke of zedelijke kwaal, maar een arm, ellendig wezen, die geen macht over zichzelf bezat, die opgepast, verzorgd en bedwongen moest worden, die ieder oogenblik iets vreeselijks kon doen, o neen, neen, Lucy kon zich het tooneel niet voorstellen, zij kon zich alleen neerwerpen voor het bed van den

GEDEELTE VAN DEN CAPE TOWN TRAMWAY, EEN STEILE HELLING VERTOONEND.

zieke en in wanhoop en vernedering de handen wringen.

‘O, 't is te zwaar voor mij, die taak,’ kreunde zij, ‘ik kan het niet helpen dat ik zoo'n kleine ziel heb. Ik wil gelukkig zijn en rustig, en alles moet mij glad afgaan. Ik kan mij niet verheffen tot groote dingen, zooals andere vrouwen. Ik kan geen offers brengen, die andere vrouwen zoeken. Ik ben geen Pamela - zelfs geen Maria Stubbs.’

Toen zuster Brannan binnenkwam, wendde Lucy iets voor waarom zij op den grond knielde - zij wendde altijd dingen voor; er was anders reden genoeg om te knielen bij het bed van haar oom, want nadat zuster Brannan het gordijn had opgetrokken en het flauwe, grijze licht in de kamer viel, riep zij nicht Mary haastig, en terwijl Lucy bitter snikkend naast het bed zat en Mary zijn zwakke hand in de hare hield, kwam het einde.

De hemel boven het dak der kapel werd van grijs rozerood en van rood goud en bij den eersten zonnestraal opende de Meester zijn oogen. Hij zag rond als zocht hij iemand, toen bewoog hij zijn lippen en Lucy boog zich om te hooren, wat hij wilde zeggen.

'Ik zal haar ontmoeten aan de poort,' sprak hij, 'ik ben zeker dat zij mij aan de poort wacht.'

Hooger rees de zon op dien schoonen Junidag, maar voor den Meester was een nieuwe dag en een heerlijker morgen aangebroken.

Later op den dag bezocht Lucy haar tante; zij had niets gemerkt en niets gehoord, zelfs miste zij Mary niet, maar toen Lucy binnenkwam, opende zij de oogen en deed bijna onhoorbaar de oude vraag:

'Hoe is 't met den Meester?'

Lucy had er op voorbereid moeten zijn, maar zij was het niet; die doorwaakte nacht had haar zoo uitgeput, dat zij op niets bedacht was.

'Och!' vroeg zij, 'weet u niet dat de Meester wel is, heel, heel wel?'

'Heel wel?'

'Ja, heel wel,' en toen begon zij te schreien en nicht Mary drong haar uit de ziekenkamer. Zuster Brannan bracht haar naar bed, waar zij zichzelf spoedig in slaap schreide en den heelen langen Junidag sliep zij door, totdat de zonsondergang weder het dak der kapel verguldde; toen schudde zuster Brannan haar aan den arm.

'Sta op! Mevrouw Rae vraagt naar u. Dadelijk, anders is het te laat.'

En zonder zich aan te kleeden, vloog Lucy de gang door naar de ziekekamer; het gezicht op het kussen was veranderd, het scheen scherper en grauwer, de oogen bleven gesloten, maar de lippen bewogen zich in een zacht fluisteren. Lucy moest zich diep buigen om het te verstaan.

'Ik versta u niet, tantelief? Wat bedoelt u? Is het iets dat den Meester betreft?'

Zij had de rechte snaar getroffen, de eenige klank die over de klove reikte: 'W a a r ?'

'Waar de Meester is?' antwoordde Lucy vol vuur, 'hij wacht op u aan de poort.'

Zijn laatste boodschap was immers: 'Ik zal haar zien aan de poort.'

Weer veranderde het gezicht op het kussen, de groote, plechtige verandering - over alle zwakheid en moeheid daalde geen schaduw meer, maar licht - het wonderbare licht der volle rijpheid van haar onveranderde liefde.

XXV.

Professor Colville nam alle zorg voor de beide begrafenissen op zich; zij zouden ter ruste worden gelegd op het kerkhof der plaats, waar hun loopbaan begonnen was. Hij bracht hun wenschen trouw ten uitvoer en de nichten hadden voor niets te zorgen

dan voor haar eigen bescheiden rouw. Gaarne had hij Lucy, al was het maar voor een oogenblik, gesproken, maar het meisje was zoo overspannen en zenuwachtig, dat zuster Brannan met haar medeging naar bed. Lucy kon niet slapen, vóórdat zij alles aan een sympathiek oor had toevertrouwd; aan nicht Mary had zij het voor geen geld kunnen vertellen; daarbij wist misschien zuster Brannan meer van haar vriend dan Lucy zelf.

'Denkt u dat ik anders kon doen?' vroeg Lucy schreiend, nadat zij haar treurig verhaal had gedaan.

'Neen, of je moest heel veel van hem houden.' Zuster Brannan kon begrijpen dat een meisje voor iemand, dien zij liefhad, heel wat wilde doen.

'Neen,' antwoordde Lucy aarzelend, 'ik geloof niet dat ik zelfs dan hem trouwen mocht. Men weet nooit wat hij doen kan. Ik zou mij nooit veilig voelen.'

Als de kamer niet zoo donker geweest was, zou Lucy gezien hebben dat zuster Brannan met een soort van minachting medelijdend lachte, maar wat zij ook dacht, zij koesterde het schreiende meisje als een klein kind.

'Je hebt gelijk,' zeide zij, 'men weet nooit, wat zoo'n man doen zal als er geen invloed is, groot genoeg om hem te weerhouden. Ik geloof niet, dat je er sterk genoeg voor bent. Hij moet een vrouw trouwen met een groote ziel, die hem innig liefheeft, en ik geloof dat hij haar liefde ten volle zou waardeeren.'

Lucy keerde zich zuchtend om.

'Ach!' murmelde zij, ''t is de oude geschiedenis. Ik ben een arm schepsel met een kleine ziel.' Toch voelde zij zich gesteund en getroost.

Den volgenden morgen kwam Erik en vroeg naar Lucy; hij was belast met een boodschap van haar beminde. Zij ontmoette hem in de portretten-galerij, wel wetend dat een beproeving haar wachtte, maar zuster Brannan had haar geholpen, die te ondergaan.

Zij zag er zoo hulpeloos uit, zoo klein, als ineengekrompen sedert de smart op haar gevallen was, en Erik aarzelde haar de boodschap over te brengen. Zij was de laatste dagen zoo bitter beproefd, hoe kon hij haar last nog verzwaren? Telkens had hij haar in de armen willen nemen om haar te troosten en een veilige schuilplaats aan te bieden tegen de stormen van het leven. Misschien had ook Lucy dat verkozen, zij had er zoo'n behoefte aan te worden bemind en getroost en vooral zich veilig te voelen, maar Erik kwam niet om voor zijn eigen rekening te minnekoozen. Hij bracht alleen een boodschap van sympathie van haar vriend; zij klonk koud en stijf van zijn bevende lippen. Was Wyatt er zelf geweest en had hij haar in zijn armen gesloten, dan, wanneer zij den sterken druk had gevoeld - dan - dan was alles misschien anders geworden; 't is de gelegenheid, die de heldin maakt.

Lucy hoorde hem aan, bleek en terneergeslagen, met bevende lippen en natte wimpers, wachtend op de andere boodschap. Hij zag haar aan - en hij was maar

een man - hij had het hart niet die te brengen. 't Speet hem zoo voor haar; er was nog een andere boodschap, maar die had hij voor niets ter wereld bekend. Zijn oogen waren vol teederheid en zijn lippen beefden zoo dwaas terwijl Lucy wachtte.

'U heeft mij nog meer te zeggen?' vroeg zij eindelijk.

'Ja, ik heb u meer te zeggen,' maar nog kwam het niet over zijn lippen.

'Wat heeft mijnheer Edgell u opgedragen mij te zeggen?' vroeg zij met een bevend, onzeker stemmetje.

'U heeft het gehoord,' zeide hij zacht en als beschroomd, 'iedereen heeft het gehoord wat er gebeurd is. Dit wetende heeft hij mij verzocht u te vragen of u hem nog één kans wil toestaan. 't Zal, als God hem bijstaat, nooit meer gebeuren.'

Hij zweeg en keek Lucy op het hoofd, hij kon haar niet in het gezicht zien.

'Zijn lot is in uw handen,' ging hij voort, 'het hangt van u af of een gelukkig en nuttig leven hem wacht. Als u hem trouw blijft, zal het de sterkste spoorslag voor hem zijn om een gelukkig en geëerd leven te leiden; weigert u echter hem nog een kans te geven - dan verliest hij alle hoop en heeft geen steun meer om te blijven staan.'

Hij zeide niets over haar geluk; misschien kwam het niet in hem op dat hij haar vroeg haar jong leven op te offeren om zijn vriend te redden.

'Hoe kan ik hem antwoorden?' vroeg Lucy handenwringend.

'U kan alleen antwoorden, wat uw hart u ingeeft,' antwoordde hij haastig, 'bedenk, door hem die laatste kans te weigeren, werpt gij de lijn weg, die een verdrinkende kan redden.'

O, wat was hij een lafaard, hij kon het meisje maar niet in het gezicht zien.

'Neen, 't is te vreeselijk!' zeide Lucy kermend, en op een der hooge stoelen tegen den muur zittend, begon zij te schreien. Haar zenuwen waren zoo geschokt, dat de tranen nu onophoudelijk kwamen; als er iets was, wat Erik Gwatkin haatte, dan was het een vrouw te zien schreien. Pamela schreide nooit; misschien toonden deze dwaze tranen hem meer dan iets anders haar zwakheid en hij schaamde zich over zijn opdracht. Hoe kon hij zoo'n zwak wezentje zulk een zwaar offer op de schouders leggen?

'Ik ben zoo'n arm schepsel,' jammerde Lucy, 'ik zal nooit in staat zijn invloed op hem uit te oefenen, u weet niet hoe zwak ik ben.'

Erik glimlachte droevig. Hij wist precies hoe zwak zij was; hij had niet graag dat een vrouw sterk was.

'Ik ben niet als Pamela,' ging Lucy treurig voort.

'Neen,' viel hij snel in, 'Goddank! u is niet als Pamela.'

Lucy zag hem verbaasd aan, door haar tranen, en niet zonder verwijt.

'Als ik Pamela was,' zeide zij waardig, 'als ik haar groote ziel bezat, dan zou ik u een ander antwoord geven.'

'Ik moet u nog zeggen,' ging hij voort, 'vóórdat u uw laatste antwoord geeft, dat Edgell u ontslaat van uw woord, dat hij zichzelf verwijt u ooit gevraagd te hebben uw geluk aan het zijne ten offer te willen brengen. Hij verzoekt mij u te zeggen, dat als u iets vreest of zijn besluit niet vertrouwt - als u twijfelt aan uzelf of aan hem - het beter is hem op te geven.'

Lucy zuchtte.

'Maar als u zoo edelmoedig is hem nog een kans te geven, zal hij, zoo helpe hem God, nooit uw vertrouwen beschamen.'

Lucy zag hem aan met iets als een zonnestraal in de duisternis van haar gezicht. Waarom had hij deze boodschap niet het eerst gebracht? Waarom had hij gepraat van een reddingslijn te ontnemen aan een verdrinkenden man?

‘Ik ben hem zeer dankbaar,’ zeide Lucy, ‘zeg hem dat ik hem heel dankbaar ben. Ik verdien zooveel liefde niet. Verzoek hem mij te vergeven, als hij kan. Ik ben zoo'n arm schepsel. Ik heb geen moed - die taak is mij te zwaar.’

Zij durfde niets meer zeggen en zakte in elkander.

Erik Gwatkin gaf haar nog een kans vóór zijn vertrek. ‘Bedenk! het is zijn laatste hoop op genezing.’

Maar Lucy klaagde alleen.

‘Ik ben zoo'n arm schepsel, ik heb geen moed.’

Hij ging heen en liet haar schreiend achter in de galerij, tusschen de portretten der oude Meesters.

XXVI.

De oude Meester en zijn vrouw waren nedergelegd op het oude kerkhof, waar hun nederige voorouders sliepen; er waren geen andere rouwdragers dan zijn beide nichten, Mary en Dick's dochtertje. Ook professor Colville had hen vergezeld en nog vóórdat zij naar Cambridge terugkeerden na de droevige plechtigheid, vroeg hij Lucy of zij zijn vrouw wilde worden; hij had geen gelukkiger oogenblik kunnen kiezen. Lucy had er zoo'n behoefte aan, gekoesterd en getroost te worden, en zij was na die ontmoeting met Erik zoo moedeloos en gedrukt, dat zij hem vroeg om bedenktijd, en als een meisje dat vraagt, weet de man wel waaraan zich te houden.

Lucy deed alles anders dan andere meisjes; zij vertelde er nicht Mary niets van, dat de nieuwe Meester van Sint Benedict haar ten huwelijk had gevraagd; zij had het niemand durven vertellen, zelfs Pamela en Maria Stubbs niet, en die waren er niet meer. Allen waren trouwens weg. Wyatt Edgell was heengegaan op den dag toen Erik hem Lucy's antwoord bracht. Hij had zijn graad niet gehaald, ieder vond dat een dwaasheid en niemand vermoedde wat er de reden van was.

Lucy speet het niet dat hij vertrokken was, zij had hem niet kunnen ontmoeten in de gangen of op de binnenplaatsen. Zij was er niet zeker van, als hij haar in zijn armen had gesloten, of al hare mooie voornemens niet weg waren gedreven. Nu was alles gedaan, zij had niets meer te vreezen; zij had zoo akelig gedroomd

van Edgell, een droom, die haar steeds vervolgde. Zij droomde dat hij over den rand van een afgrond lag en zijn armen naar haar uitstrekte, maar zij wilde geen hand uitstrekken om hem te redden.

Er moest veel gedaan worden in die lange vacantie. Natuurlijk moesten Mary en zij weldra verhuizen. Mary had alle meubels geërfd, en het beetje geld, dat hij bezat. Het testament was lang geleden gemaakt, toen Lucy's vader nog leefde en zij nog niet afhing van zijn goedheid, en dus kreeg zij niets. Gelukkig dat de nieuwe Meester haar zoo'n mooi voorstel had gedaan.

'Wij zullen voortaan natuurlijk bij elkaar blijven,' zeide Mary, 'ten minste, als je geen andere plannen hebt.'

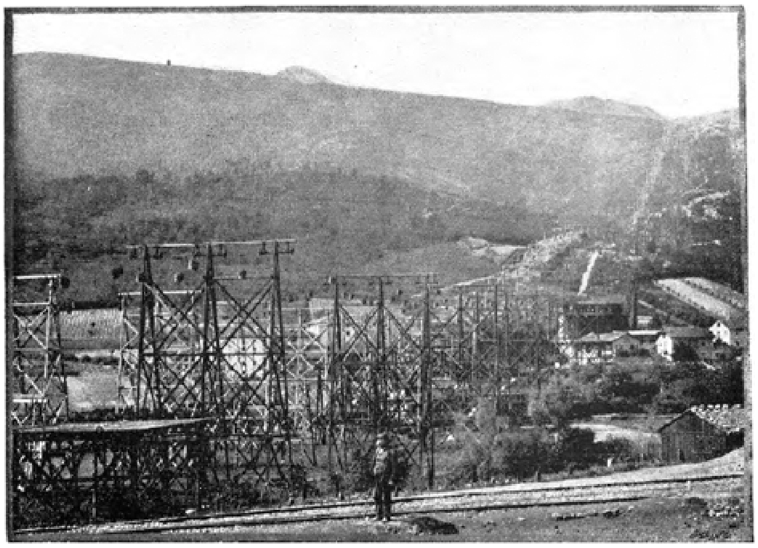

DRAADTRAMWAY TE BILBAO.

Zij wachtte even of Lucy met haar plannen voor den dag zou komen, maar zij bleef zwijgen.

'Je geeft Newnham zeker op?' ging zij voort met een schaduw van spot in haar stem, ten minste dat verbeeldde zich Lucy, en zij had reden genoeg zich dat te verbeelden. Haar examens waren treurig afgeloopen, maar het was geen wonder, in zoo'n tijd, en nicht Mary behoefde haar bekwaamheid niet te onderschatten.

'Neen, ik geef Newnham zeker niet op,' antwoordde zij beslist, 'ik zal in October weer mijn examen doen en in Newnham blijven tot ik - tot ik -'

Zij kon den volzin niet eindigen en bloosde allerliefst.

'Tot wat?' vroeg nicht Mary scherp. Zij hield niet van blozende meisjes, zij zelf bloosde nooit.

'Tot ik getrouwd ben,' zeide Lucy zacht, haar oogen neerslaande en nog heviger blowend.

Jammer dat de nieuwe Meester van Sint Benedict haar nu niet kon zien.

'Getrouwd,' herhaalde Mary, 'en met wien ben jij van plan te trouwen?'

Zij dacht aan Erik Gwatkin, dikwijls had zij hem naar Lucy zien kijken in de kapel en zij herinnerde zich dat hij haar in den laatsten tijd was komen bezoeken. Waarom had Lucy 't haar niet gezegd?

'De heer Colville heeft mij ten huwelijk gevraagd,' zeide Lucy nederig.

De kamer draaide nu juist niet om, maar er gebeurde toch iets - Mary Rae wist niet precies wat, alleen voelde zij dat een band om haar hart werd gesnoerd, en toen begon zij te spreken of haar stem van heel verre klonk.

'Mijnheer Colville,' herhaalde zij op een zwakken, weifelenden toon.

'Ja,' zeide Lucy bedeesd, of het de eerste maal was dat iemand haar ten huwelijk vroeg, 'maar ik heb hem nog geen antwoord gegeven. Wat zou ik hem antwoorden?'

Nicht Mary was niet van plan Lucy op dit punt te raden; zij wist wat voor antwoord zij gedurende de laatste twintig jaar had gereedgemaakt, om hem te geven.

Den volgenden dag gaf Lucy den professor haar toestemming. Liever was zij met Wyatt Edgell getrouwd, en zij wijdde eenige tranen aan hem; misschien ook had zij den ouden heer een ander antwoord gegeven, als zij schitterende examens had afgelegd, maar dat was ook voorbij. Zij maakte zichzelf wijs dat zij geen

liefde meer weg te geven had aan een man, dat haar hart dood was en haar volgend leven gewijd zou zijn aan vervelende plichten - maar toch, toen zij haar jawoord had gegeven en de heer Colville haar op zijn vaderlijke manier kuste en zij met hem door het groote salon ging - dat zoo weinig gebruikt was onder den vorigen Meester - en met hem sprak over de verbeteringen en veranderingen, die hij wilde aanbrengen, voelde zij eenige belangstelling in de toekomst. Niets geeft zooveel waarde aan het leven als nieuwe meubels.

Terwijl zij dat bespraken, kwam Mary binnen. Lucy's oogen schitterden en er waren twee rose plekjes op haar wangen, die Mary er de laatste dagen niet op had gezien. Zij begreep dat het meisje ontroerd moest zijn, maar zij vermoedde niet dat de quaestie, die Lucy zoo opwond, het meubileeren der kamer was. De nieuwe Meester wilde donker eikenhout hebben met geel satijn; hij had ergens een gele kamer gezien. Lucy hield van rose en blauw en fijn crême, dat stond bij haar complexie, zij wilde voor niets ter wereld een gele kamer hebben.

De professor deelde Mary in zoo weinige woorden als mogelijk was zijn verloving mede. Hij gevoelde dat Mary er geen sympathie voor had, dat zij hem verachtte om zijn belachelijke verliefdheid op dit meisje. Hij schaamde zich voor zichzelf.

‘Ik hoop dat u het huis als het uwe zal blijven beschouwen,’ zeide hij tot Mary met een blooheid, die hem tot nu toe vreemd was, ‘daar is geen reden, waarom u het zou verlaten. Er is plaats genoeg voor ons allen. U kan uw oude kamers behouden. Uw raad zal Lucy zoo noodig hebben.’

Mary Rae glimlachte met iets als medelijden in de oogen; haar gezicht was ernstig en haar stem zacht.

‘Neen,’ zeide zij koel, ‘ik kan hier niet blijven. Mijn plannen zijn gemaakt. Lucy kan bij mij wonen tot zij - tot zij trouwt,’ - zij kon het niet helpen, dat haar stem eventjes haperde, - ‘en dan verlaat ik Cambridge. Ik ga terug naar mijn eigen land en mijn eigen familie.’

De professor had tot nu toe nooit iets gehoord van Mary Rae's familie; hij had geheel vergeten dat zij nog familie van moeders zijde kon hebben.

Nicht Mary maakte dadelijk toebereidselen om heen te gaan. Zij huurde in Newnham een huisje en nam het noodzakelijkste mede; de oude meubels, die reeds over de eeuw in Sint Benedict waren en die de eene Meester van den ander had overgenomen, liet zij staan. Lucy had volstrekt geen sympathie voor die oude dingen, zij had er geen denkbeeld van, hoe kostbaar dat oude eikenhout en dat oude porselein waren. Zij hunkerde naar iets moderns, naar vergulde stoeltjes en pluche-tafeltjes; zij hielp Mary met het inpakken en sorteeren der papieren, want de nalatenschap bestond uit niet veel meer. Zij had alles willen verbranden, maar Mary nam alle familiebrieven mede en liet de manuscripten in oud-Semitische talen achter als een geschenk aan het College.

Mary had veel haast weg te komen en Lucy was een beetje boos over die haast; zij vond het hier beter dan in dat ongezellige, kleine huis in Newnham. Zij schreef aan Maria Stubbs om over haar lot te klagen, maar vertelde niets van haar verloving. Maria beantwoordde den brief met de volgende post. Zij bewoonde een kamertje, dicht bij het Britsche Museum in Londen, en verzocht Lucy haar kamer te deelen. Dit bracht de tranen in haar oogen en zij herinnerde zich wat 'n hekel zij aan Maria had en hoe zij haar op straat niet wilde aankijken. Er waren nog andere dingen in, die misschien ook met haar tranen in verband stonden.

Pamela's broer was buitenslands gegaan met Wyatt Edgell. Zijn familie had hem verzocht met hem te reizen en op hem te letten. Pamela had nog pas één keer van Erik bericht gekregen. Hij schreef niet zeer hoopvol over zijn taak, maar Maria gaf geen nadere bijzonderheden.

Lucy had er alles voor gegeven om dien brief te mogen lezen. Zij herinnerde zich wat Erik gezegd had van die lijn te onthouden aan een verdrinkende, en zij herinnerde zich dien vreeselijken droom. O, als zij dien brief had mogen zien, misschien was het nu nog niet te laat geweest.

Maar de nieuwe Meester kwam binnen, terwijl haar oogen nog nat waren van tranen. Hij had stalen meegebracht voor het behangen van de kamers. 't Was bepaald een moeilijk vraagstuk. De kleur van het behangsel zou over het effect der meubels beslissen. En bij de beslissing van dit belangrijke punt vergat Lucy alles over Pamela's brief.

XXVII.

October was gekomen, de lessen begonnen opnieuw, en Cambridge was vol nieuwe gezichten, frissche, jonge gezichten, die spoedig hun gladheid en rondheid zouden verliezen. Vele bekende, oude gezichten werden niet meer gezien. Pamela Gwatkin kwam nog voor een jaar om het tweede gedeelte van haar wiskundig examen te doen; zij had hard gewerkt in de lange vacantie, en zij kwam terug, bleek en holoogig, en o! zoo mager. In haar mooie oogen las men niets dan wiskunde.

Lucy kwam ook terug, maar zij had meer dan wiskunde in haar oogen; zij zou in de lente trouwen, vóór dien tijd wilde zij haar eerste examen nog afleggen. Een gedropene zou niet passen als de vrouw van den Meester van een College. Zij had haar oude kamer gekregen, naast Maria Stubbs, en zij vertelde haar den eersten avond na hun aankomst alles over haar engagement, Maria Stubbs snauwde haar niet af, zooals zij verwachtte, misschien had zij 't zelfde gedaan, in haar geval. Zij vond Lucy een heel gelukkig meisje, niemand was ooit op haar verliefd geweest en had haar gevraagd een College te presideeren, hoewel zij twee, neen, een dozijn maal knapper was dan Lucy.

Zij van haar kant kon maar niet begrijpen wat de menschen in Lucy zagen. Nicht Mary verbaasde zich er ook over, wat Colville in Lucy zag. Zij had het huis

reeds sedert lang verlaten. Het sjofele, oud-modische troepje meubels had zij meegenomen over de brug naar het kleine huisje van Newnham. Het was het oudste en leelijkste. Wat nog de moeite waard was, liet zij achter in Sint Benedict.

Menschen, die haar goed gekend hadden, merkten op, toen zij in October terugkwamen, dat zij gedurende de vacantie erg oud was geworden. Maar niet alleen zag zij er oud uit, zij voelde zichzelf oud en verouderd. Iets was haar leven uit gegaan.

De nieuwe Meester merkte die verandering op met een kleinen prikkel in zijn geweten, maar zijn hoofd was te vol dan dat hij aan een andere vrouw kon denken dan aan haar, met wie hij ging trouwen.

Het huis was vol werkvolk, alles werd veranderd, en Lucy moest over alles beslissen. Ook Mary werd verzocht eens te komen zien, maar zij kwam niet; dat hoofdstuk van haar leven was afgesloten. Lucy daarentegen kon zich in haar nieuwe leven nog niet indenken, het rustige, deftige leven in een studenten-college drukte haar neer. Zij voelde dat zij die deftigheid spoedig moede zou worden. Zij kon het zich voorstellen, staande voor een der kruisramen en neerziende op het jonge, vroolijke leven op de binnenplaatsen, en dan stelde zij zich in plaats van haar ouden minnaar een jongen, vurigen bruidegom voor, en als dan het geluid van een viool door de pleinen klonk, begonnen haar voeten te trillen en smachtte zij naar jonge levensvreugd.

Zoo kwam zij eens op het huis, overspannen en zenuwachtig, na een heelen morgen vol wiskunde. De laatste dagen voelde zij zich zoo vreemd en gejaagd en hoopte dit gevoel af te schudden door naar de veranderingen in haar toekomstige woning te komen zien.

De Meester bracht haar in den tuin, naar de nieuwe broeikast, schitterend van Lucy's lievelings-geraniums; zij had dankbaar moeten zijn en haar dank uitspreken op een wijze, zooals verloofden dat gewoon zijn te doen.

Zij had de mooiste geraniums moeten plukken, om die in het knoopsgat van den Meester te steken, maar zij deed het niet, zij ging op een bank zitten en schreide, zij wist zelf niet waarom; misschien dacht zij aan dien dag, toen de oude Meester in den tuin was neergevallen en Wyatt Edgell hem had weggedragen naar huis.

Zij zeide aan haar bezorgden verloofde dat de geur der bloemen op haar zenuwen werkte; hij bracht haar terug naar Newnham tot aan de voorhal, en vroeg zeer teeder:

‘Weet je zeker dat je niets scheelt?’

‘O neen,’ antwoordde zij, ‘'t is weer over. 't Kwam van de hitte en van de lucht van die akelige geraniums.’

't Was wel hard voor den Meester; hij had ze toch voor haar plezier laten planten.

Er lagen nog sporen van tranen op haar wangen en haar oogen waren rood toen zij in Newnham aankwam. Maria Stubbs, die haar met den Meester zag aankomen, merkte dadelijk dat er iets mis was. Niets ontsnapte Maria, zij volgde Lucy naar haar kamer en sloot de deur achter zich.

‘Heb je het al gehoord?’ vroeg zij.

Lucy merkte dat haar stem zachter klonk dan anders en dat er iets in haar toon trilde.

‘Wat gehoord?’ vroeg zij mat. ‘Ik kom zoo juist terug van het College. Ik heb niets gehoord.’

Zij was niet verlangend naar Maria's nieuwtje. 't Was zeker iets over een gedropen meisje of het ziek worden van iemand; zij trok haar handschoenen uit en wierp haar

hoed op een stoel. Toen zij dit gedaan had, merkte zij dat Maria haar aankeek met een zonderlingen blik in de oogen.

'Dus heb je niets gehoord?'

'Wat zou ik gehoord hebben?' vroeg Lucy ongeduldig.

'Och, och, arm ding! Hoe kan ik het je zeggen?'

Lucy zag haar ontzet aan met een plotselingen schrik in de oogen.

'Is het over - over -?'

'Ja,' antwoordde Maria, ''t is over Wyatt Edgell.'

'Hij - hij - o, zeg niet dat hij dood is.'

Lucy viel op haar knieën naast het bed en greep Maria's kleeren; zij was wit als een doek en haar lippen beefden. Maria sloeg de armen om haar heen, maar Lucy schoof haar weg.

'O, zeg niet dat hij dood is,' jammerde Lucy, 'dat ik hem vermoord heb.'

'Stil,' zeide Maria bijna hard, maar haar eigen oogen stonden vol tranen en haar stem beefde, ''t is jou schuld niet, dat hij dood is. Hij zou evengoed gestorven zijn, of je hem had opgegeven of niet.'

Zij sprak tot doove ooren, want Lucy was in elkander gezakt, doodsbleek; met natte lippen lag zij neer als een blok, daar waar zij gevallen was.

Maria maakte haar kleeren los en wierp wat water over haar gezicht en handen en toen zij nog niet bijkwam, liep zij verschrikt weg om hulp te halen. Pamela was 't eenige meisje dat op dit uur in haar kamer zat, en zij riep haar hulp dadelijk in.

Pamela zat met de handen in elkaar gedrukt voor zich uit te staren, een open brief op haar schoot. Toen Maria binnen kwam, zag zij op met een verwilderden blik in haar oogen, die zwaar waren van het weenen.

'Je moet mij niets vragen,' sprak zij ruw, 'ik kan geen hand uitsteken om haar te helpen. Vraag het iemand anders. Ik kan het haar nooit, nooit vergeven!'

Als Pamela dat niet kon, Lucy kon het nog minder. Terwijl zij weken lang in haar klein, donker gemaakt kamertje lag te worstelen met de koorts, verweet zij het zich duizend malen, dat zij haar vriend had vermoord. De schok van Edgell's dood had haar overspannen zenuwgestel den laatsten stoot gegeven en zij kreeg hersenkoortsen. Niemand dan Pamela en Maria wisten er de reden van; alle anderen, dokters, professors en studenten, gaven de schuld aan - wiskunde.

Niemand hechtte eenige waarde aan haar ijlen, als zij zich een moordenares noemde. Nicht Mary was er zeer door geërgerd, altijd had zij 't over dat vreeselijke tooneel, toen zij Erik Gwatkin op zijn knieën had gevonden en zij hem hielp die vreeselijke wond toe te naaien. Zuster Brannan kwam haar verplegen. Zij gaf haar terug aan het leven en koesterde en troostte haar

na de eerste wilde uitbarsting van haar wroeging. Zij had slechts één geneesmiddel, en dat was het voorlezen uit hetzelfde oude boek, dat den afgeleefden Meester eens had getroost, en Lucy luisterde aandachtig, het scheen haar toe, of zij het nog nooit te voren had gehoord.

Toen zij wel genoeg was om over iets te praten, begon zij over datgene, waarover haar hart vol was, en zuster Brannan liet haar begaan.

'Je hebt je niets te verwijten, kind,' sprak zij, 'het zou in ieder geval gebeurd zijn. Met die neiging en die vreeselijke erfelijkheid had je het niet kunnen voorkomen.'

Toen hoorde Lucy, wat zij enkel had vermoed, dat Wyatt Edgell gestorven was door eigen hand.

'U moet mij alles vertellen,' zeide zij, 'en mij niets verbergen. Wie was bij hem?'

'Er is weinig te vertellen, lieve! Erik Gwatkin was bij hem. Hij kon geen trouwer vriend hebben gehad.'

'Neen,' zuchtte Lucy, 'hij had hem meer lief dan ik. Hij zou zijn leven voor hem gegeven hebben.'

'Ja, dat geloof ik ook. Zij waren samen in Schotland om te jagen. Hij was reeds verscheiden dagen stil en gedrukt geweest en bleef binnenshuis, worstelend tegen zijn kwaal. Erik verliet hem niet, dag noch nacht, en op den vierden dag scheen de verzoeking te wijken. Hij ging met hem uit naar de heide. Erik was met hem alleen toen het gebeurde, hij was de eenige getuige! O, hij handelde zoo mooi, hij heeft alles alleen gedaan; hij heeft het vreeselijke voor de ouders verbloemd - en niemand - niemand in de geheele familie vermoedt iets anders dan dat het een toeval was. Het zou zijn moeders hart gebroken en zijn vader gedood hebben, die zoo trotsch op hem was. Ja, Erik heeft alles prachtig behandeld.'

Toen Lucy wel genoeg was om iemand te ontvangen, was de eerste die haar bezocht de Meester van Sint Benedict. Hij had dagelijks naar haar gevraagd, gedurende haar ziekte en haar dagelijks boodschappen gezonden door nicht Mary. Hij verweet zich haar dien dag naar huis te hebben laten gaan; in de serre was zij immers reeds onwel geworden. Hij was niet voorbereid op de verandering in haar; zij was niet alleen mager en bleek geworden, maar haar oogen waren anders; zij waren ernstiger en vaster, en iets, hij wist niet wat, was er in uitgedoofd.

'Het huis is geheel klaar om je te ontvangen, lieve,' zeide hij opgeruimd naast haar zittend.

Toen moest Lucy hem datgene zeggen, waarom zij hem had laten komen; het was heel moeilijk en zij zeide het met een zwak, bevend stemmetje.

'Ik heb bevonden,' zeide zij, 'terwijl ik hier lag, dat ik een vergissing heb begaan. 't Is de eerste vergissing niet, en ik dank God, dat ik het bijtijds heb ingezien.'

Haar stem begaf haar en haar lippen beefden en een flauw blosje bedekte haar wangen.

'Wij vergissen ons allen wel eens, lieveling,' en de Meester streelde het handje boven de dekens. 'Laat die kleine vergissing, die misschien maar in je verbeelding bestaat, je niet benauwen. Je hebt je leven voor je om ze goed te maken. Word maar zoo gauw mogelijk beter. Je nieuw huis is gereed, geheel gereed.'

Lucy huiverde.

'Dat is 't,' zeide zij levendig, 'u moet mij helpen het goed te maken. Ik heb het leven van een man verwoest. Ik wil dat van een ander niet bederven. U moet mij vrijlaten.'

‘Houd je dan niet van mij, Lucy?’ vroeg hij verwijtend.

‘Neen,’ antwoordde zij bedroefd, ‘niet genoeg om u om uzelf te trouwen. Ik zou u getrouwd hebben om uw positie - 't is iets grootsch meesteres te zijn van een College - en ik had een tehuis noodig - en ik had er behoefte aan verzorgd en - bemind te worden en ik kan niets in ruil geven.’

't Duurde lang vóór de Meester van Sint Benedict zich liet overtuigen dat Lucy hem niet om hemzelf had genomen. Hij had in den laatsten tijd niet in den spiegel gekeken - zijn oogen werden flauw - hij was grijs geworden en kaal, en dik en rood. Vele vrouwen hadden hem nog om hemzelf kunnen liefhebben, en die goede vrouw in de naaste kamer had hem reeds twintig jaar lief, ondanks zijn koelheid, misschien juist - daarom.

Maar eindelijk kon hij 't niet langer loochenen, dat het meisje gaarne vrij wilde zijn en - hij moest haar de vrijheid geven, die zij verlangde.

XXVIII.

Een jaar was voorbij gegaan en in een jaar komen vele dingen, die verkeerd gingen, terecht. Zoo was één ding, dat heel verkeerd had dreigen te gaan, goed terecht gekomen. De nieuwe Meesteres van Sint Benedict was op haar rechte plaats. Het nieuwe huis had heel veel veranderingen ondergaan - het had veel gekost en er ontbrak niets aan dan - een Meesteres, om er de eer van op te houden. De Meester behoefde niet ver te gaan, hij vond haar in een eenvoudig huisje aan de overzijde der rivier tusschen oude meubels; hij was heel beschaamd geweest, toen hij den stap ging doen, maar toch deed hij hem. Het was 't wijste en 't edelste wat hij doen kon, zijn dwaasheid bekennen en vergiffenis vragen. Hij vroeg niet tevergeefs!

Mary is nu de populairste Meesteres van de Colleges in Cambridge, en de knapste. Zij is weer opnieuw jong geworden. De hoop van haar jeugd en rijpe jaren ging in vervulling, zij ziet er gelukkig en goed uit.

En Lucy? Lucy keerde terug naar Newnham en kwam met glans door haar examen, en haar studiën, geleid door Pamela, gaven afleiding aan het verdriet van haar kleine ziel. Zij wilde nu ook het groote examen doen, maar toen gebeurde er iets, dat op een niet ongewone wijze een einde maakte aan haar academische loopbaan. Tegen het einde van het October-seizoen gaf de Meester van Sint Benedict een bal, waarop alle mannelijke en vrouwelijke professoren tegenwoordig waren, en de recep-

tiezalen, die Lucy zoovele hartkloppingen hadden bezorgd, werden geopend.

Het was voor 't eerst dat Lucy ze verlicht en goed gevuld zag. Zij was er met Maria Stubbs en Pamela Gwatkin en de gasten van haar nicht. Zij was niet veel veranderd, alleen waren haar oogen flinker geworden en zij bloosde niet meer zoo spoedig. Zij had anders wel moeten blozen, want zij ontmoette juist een ouden vriend, die haar hand in de zijne had genomen en vergat die los te laten. Het was Pamela's broer. Hij was nu predikant en had een vicaris-plaats, ergens in het Westen, met het prachtige salaris van 180 pond in het jaar. Hij wandelde met Lucy door alle bekende zalen van het oude huis, maar hij herkende ze nauwelijks.

HET OPHALEN DER NETTEN. Naar Isabey. (Zie blz. 366.)
In het bezit van Sir JAMES BELL, Bart, Lord Provost van Glasgow.

Alleen in de oude galerij zagen de oude Meesters op hem neer met een statig welkom in hun ernstige oogen.

Hij ging met Lucy's arm op den zijnen kamer in, kamer uit, en toen zij moede was, zetten zij zich in de nis van een venster neer, in de met eikenhout beschoten kamer, waar de Meesters hun jaarlijksche feesten en diners hielden.

Alles was opnieuw verguld, en boven den grooten, open haard verhief zich een prachtig gebeeldhouwde schoorsteenmantel. Het was een kamer om het hart van een antiquaar te doen overvloeien van genot.

Lucy zag Pamela's broer aan, terwijl zijn oogen door de kamer dwaalden en al deze dingen zagen. Hij was zoo'n eenvoudige, doorzichtige jongen, dat zij al zijn gedachten kon raden.

'Waar dacht je aan, Erik?' vroeg zij hem. Zij noemde hem tegenwoordig Erik.

'Ik - ik!' zeide hij blozend, 'ik vroeg mij verwonderd af - hoe je dit alles hebt kunnen opgeven, en waarom je het deedt?'

'Verwondert het u?' vroeg zij zacht, en haar oogen waren zeer teeder en zoet.

Hij verbeeldde zich dat zij op dat *u* drukte en hij zag haar aan met een vreemde verwarring in de oogen.

'Ja,' zuchtte hij, 'ik geloof niet dat vele vrouwen dit zoo - zoo gemakkelijk hadden kunnen opgeven. U moet een reden hebben gehad.'

'Ja,' zeide zij met een trilling in de stem en een neerhangen van het lipje, dat hij zich maar al te goed herinnerde, 'ik had een reden.'

Iets in haar manier, meer dan in haar stem, trof hem, en de verwarring in zijn oogen werd grooter.

‘Mag ik weten - wil je mij de reden zeggen, Lucy,’ vroeg hij heesch.
‘Ik kan het ieder zeggen, behalve jou,’ zeide zij, en zij keerde haar gezicht van hem af, maar niet voordat hij gezien had hoe haar oogen vol tranen stonden.
Toen kwam er plotseling een vreemd licht over zijn gelaat, terwijl hij naar haar keek, zooals zij daar zat in haar wit, nauwsluitend kleed, en de donkere blos over haar hals en wangen.

AMSTERDAMSCH VISSCHERSMEISJE. Naar H. Huysken. (Zie blz. 366.)

'Je bedoelt toch niet - o Lucy!' en zijn stem beefde, en de verwarring in zijn oogen maakte plaats voor het licht van een plotselinge, blijde hoop.

Wat zij bedoelde, het werd zoo zacht gefluisterd, dat het geen ander oor bereikte dan het zijne.

Voordat Lucy dien avond naar Newnham terugging, had zij een klein gesprek met haar mooie gastvrouw. Nicht Mary zag er uit als een koningin in haar stralende juweelen en rijk toilet. Het was geen japon, bestemd om verkreukeld, maar wel om zorgvuldig bewaard en bij groote gelegenheden gedragen te worden, maar Lucy wierp zich op de ongevoeligste wijze er tegen aan, en haar tranen - zij stroomden altijd zoo overvloedig - vloeiden over den fraaien satijnen boezem en de echte kant.

'O, Mary, feliciteer mij,' fluisterde zij, 'ik ga trouwen met Erik Gwatkin.'

Zij was door een Wyatt Edgell bemind, zij had den Meester van een College bedankt en ging nu trouwen met een predikantje op 180 pond in 't jaar, en zij verzocht nicht Mary haar te feliciteeren!

Wat kan men verwachten van de kinderen uit zoo'n huwelijk? Zij zullen noch mooi, noch knap zijn; misschien gaan zij na een of twee geslachten terug naar den lagen stand, waaruit zij afkomstig waren, en een andere Lucy zal misschien weer in het boterstalletje zitten op de markt. Misschien zal ook in de mannelijke lijn het succes van den ouden Meester zich herhalen, en Lucy's zoon, Anthony, ergens in een kathedraal een anderen stoel innemen.

Wie kan 't zeggen?

Intusschen is Lucy beroemd om haar kippenren, en als haar overgrootmoeder is zij trotsch op haar mooie melkerij.

Het ophalen der netten.

Een zeegezicht is altijd een dankbaar onderwerp voor den schilder, hetzij hij de watervlakte weergeeft in volle kalmte en majesteit, terwijl de golven zacht wegvloeien van den horizont, en de zon met haar stralen, leven en kleur over hen uitstort, als zware wolken hun schaduwen werpen op de grauwe, witgekuifde wateren, of wel als de storm de baren wild opzweept, en de zwarte nacht slechts vaneen scheurt om de vurige slangen van het onweer hun geheimzinnigen glans te doen werpen op den woesten strijd der elementen.

Ook de schilder Isabey voelde zich door zulk een onstuimige zee aangetrokken; het is ruw weer, maar de visschers mogen niet rusten, zij hebben de netten uitgeworpen en halen ze nu weer op. Zwaar is de kamp, dien zij te voeren hebben; bitter wordt het schamele stukje brood, dat de vischvangst hen oplevert, door hen verdiend. Wie zou niet wenschen dat goed gevulde netten de wakkere mannen zullen beloonen voor hun moed en volharding?

Amsterdamsch visschersmeisje.

Er is alle kans op, dat de buitenlanders ons zullen benijden, wanneer een hunner landgenooten hen vergast op het gezicht van zoo'n allerliefst figuurtje als dit zoogenaamde Amsterdamsche visschersmeisje.

‘Wat gelukkige lui zijn die Hollanders toch!’ zullen zij zeker uitroepen; ‘zulke mooie vrouwen onder hun volk en dan tot achtergrond zulke schilderachtige gebouwen en zoo'n lucht! Waarlijk, hoe kan men van een mistig, naar, koud kikvorschenland spreken? Het heeft voor het minst evenveel aantrekkelijkheid als het zonnige Venetië en het brandende Napels. Dit Sjoukje of hoe zij heeten mag is in haar soort even mooi en stellig lieftalliger dan alle donkerharige en gloeiendoogige Annunziata's of Carmens.’

En wij, ja, wij vinden dat meisje ook snoezig; onder ons gezegd en gebleven - laat de buitenlanders het niet hooren! - wel een beetje geïdealiseerd, maar toch wij zijn er trotsch op, dat zij in het buitenland zoo'n goed idee krijgen van ons land en vooral van onze vrouwen en meisjes - misschien ook wel van onze visschers.

Onbekend maakt onbemind! Velen zullen bij het zien van zulke lieve tafereeltjes zeker uitroepen: ‘Neen, dat Holland is zoo'n kwaad land nog niet!’ en bij honderden trekken zij onze grenzen over, zich herinnerend dat Holland *steinreich* is, niet alleen aan mooie onderwerpen voor schilders, maar ook aan minder poëtische en meer practische bezittingen.

Of ons ook die eer ten voordeel is?

Een vorstelijke touriste.

Men is licht geneigd den lust om bergen te beklimmen als een karakteristiek van het Engelsche volk te beschouwen, en inzonderheid worden de dames, die er genoegen in vinden, steeds verondersteld van het Britsche eiland afkomstig te zijn. Misschien kon dit vroeger wel met eenig recht beweerd worden, maar tegenwoordig is er haast in ieder land van beteekenis een alpenclub opgericht. Frankrijk, Italië, Duitschland, Oostenrijk, Zwitserland, houden er alle hun eigen alpenclubs, hunne alpenhutten, hunne alpenjournalen op na; en in een van deze landen - nl. in Italië - heeft deze vereeniging het zelfs nog verder gebracht dan in Engeland; zij staat er onder koninklijk patronaat.

Het huis van Savoye heeft inderdaad een soort van overerfelijke voorliefde voor de Alpen. Victor Emanuel was een hartstochtelijk jager en heeft menigmaal jacht gemaakt op het wild, dat zich in de woeste bergen van Piemont ophield; menig tourist, die zich van de koninklijke jachtpaden en hutten in de onherbergzame Grajische Alpen bediende, had alle reden de liefhebberij van den overleden vorst te zegenen. In het klimmen wordt de roem van het koninklijk huis opgehouden door den hertog van Abruzzi, zoon van wijlen koning

Amadeus, hertog van Aosta, en luitenant bij de Italiaansche marine. Ongeveer twee jaren geleden begon hij zijne tochten door de Alpen en reeds den eersten zomer beklom hij den Devanna, den Grand Paradis, den Mont-Blanc, den Col en Aiguille du Géant, den Col de Talèfre en den Matterhorn. Daarbij is het een liefhebberij, die zich niet uitsluitend tot de mannelijke leden van het koninklijke huis bepaalt. Er is niemand, die de Alpen zoo lief heeft als koningin Margherita van Italië. Geen overwerkt geleerde, geen vermoeid professor of onderwijzer kan met een vuriger verlangen naar zijne zomervacantie in de Alpen uitzien, dan koningin Margherita naar de hare.

Het was te Gressoney-St.-Jean, het voornaamste dorp van de Val de Dys, een vallei ten zuiden van de lieflijke Val d'Aosta in Piemont, dat wij de koningin van Italië voor het eerst op een harer uitstapjes in de bergen ontmoetten. Ofschoon dit dorp sedert verscheiden jaren het zomerverblijf der koningin is, wordt het weinig door de touristen bezocht, behalve door de Italiaansche, die beslag leggen op de twee eenvoudige, maar goed ingerichte hotels. Augustus is bij de Italianen de maand voor villeggiatura, en reeds in September zijn de hotels in de meeste Italiaansche badplaatsen geheel verlaten. Zoodra de eerste nachtvorst invalt, haasten zij zich de hooger gelegen badplaatsen vaarwel te zeggen, om zich naar hunne villa's bij Milaan of Turijn te begeven. De koningin is moediger; zij en haar gevolg houden het uit tot het midden van September. Het gevolg rilt van koude, maar koningin Margherita geniet volop van de rust en de stilte, die er in de bergen heerschen. Het is bekend, dat koning Humbert er, evenals zijn vader, zeer veel van houdt om in de Alpen te gaan jagen; en als hij zich naar zijn jachthuis te Aymaville, in de Val d'Aosta, of naar het jachtterrein van Cogne of Charvensod begeeft, trekt de koningin zich in het nabijgelegen Val de Lys terug en maakt naar hartelust uitstapjes in de bergen. Hier is zij zoo vrij als een vogeltje in de lucht, hier houden alle praal en étiquette op. Het landvolk vergoodt haar. Gedurende de zeven weken, dat koningin Margherita te Gressoney verblijf houdt, kleedt zij zich dikwijls in het kostuum der dalbewoonsters, dat (zooals trouwens de kleederdrachten in de meeste Italiaansche dalen) zeer bevallig en schilderachtig is en menige vrouwelijke bezoekster der streek er toe gebracht heeft tegen het tiende gebod te zondigen. Dit kostuum bestaat uit een helder rooden, lakenschen rok, die in ruime plooien neervalt en tot de enkels reikt, een keurslijf van dezelfde stof over een wit linnen chemisette met wijde mouwen - die overeenkomstig den smaak of de middelen van de draagster met borduursel afgezet zijn - en een zwart kanten haartooi, kwistig met zilveren spelden versierd. Opmaaksel en kleuren zijn bij rijken en bij armen geheel gelijk, maar aan het borduursel en aan de spelden kan men zien of zij tot den gegoeden of tot den behoeftigen stand behooren; vooral op zon- en feestdagen maakt de kleeding der rijke vrouwen en meisjes eene zeer goede vertooning. De gehuwde vrouwen dragen soms ook zonderlinge, helmvormige of driekantige kapjes, met goud of zilver geborduurd, die gewoonlijk van geslacht tot geslacht zijn overgegaan; deze bewaren zij slechts voor zeer zeldzame gelegenheden, zooals bijv. in 1889, toen er eene officieele begroeting van de koningin door de vrouwen uit de vallei plaats had.

Den vorigen zomer was het dorp ook ‘en fête’ - want op den 17en Augustus had de plechtige opening plaats van de hut, welke de Italiaansche Alpenclub op den hoogsten top van den Signal-Kuppe (naar zijn eersten ontdekker, een priester uit Alagna, ‘Punta Gnifetti’ genaamd) had laten oprichten. De koningin besteeg,

opzettelijk voor deze gelegenheid, met hare twee hofdames den berg, om de plechtigheid bij te wonen.

De hut is zeer soliede gebouwd en wordt tegen de koude beschut door een dubbel dak en dubbele bevloering. Zij heeft ten doel de wetenschappelijke onderzoekingen, zoowel als het gemak der touristen te bevorderen. De vertegenwoordigers van de Italiaansche Alpenclub wachtten de koningin bij de hut af en verwelkomden haar namens de club als haar meest illustre lid - ‘prima alpinista d'Italia’. De naam ‘Capanna Regina Margherita’ werd er vervolgens aan gegeven, waarna de geestelijke uit Gressoney-St.-Jean de Mis las. In het dal werden verscheidene geweerschoten gelost en het dorp was in feestdos, toen de koningin den volgenden morgen terugkeerde, na den nacht op den berg te hebben doorgebracht.

Baron Peccoz, die verscheidene villa's en jachthuizen in het dal bezit, stelt zijn nieuwe p a l a z z i n o te Gressoney-St.-Jean ter beschikking van de koningin. Zij heeft drie vertrekken in gebruik - een slaapkamer, een boudoir en een zitkamer. De slaapkamer komt uit op een ruim balkon, waar het licht door jalouzieën getemperd wordt en waar zij zich in de morgenuren bij voorkeur ophoudt.

Op de steile berghelling heeft de baron een klein houten zomerhuisje laten zetten. Ook dit is 's morgens een heerlijk, schaduwrijk toevluchtsoord, en hier is het dat de koningin hare correspondentie afdoet en zeer dikwijls schetsen maakt. Het p a l a z z i n o staat aan de eene zijde van de rustieke brug, welke den bergstroom overwelft en bijna tegenover de kerk met de daarbij behoorende kloosters. Hier voegden wij ons op een Zondagmorgen bij het groepje boeren, die zich verzameld hadden om de koningin naar de kerk te zien gaan. Het was een aardig gezicht; kalm en zonder eenige praal trok de kleine stoet voorbij, terwijl de priester, in zijn wit gewaad en met het wijwatervat in de hand, in de poort stond om de koningin te verwelkomen en haar te zegenen.

In de villa van baron Peccoz is geen ruimte genoeg voor het geheele gevolg. Daarom logeert het grootste gedeelte in het Pension Delapierre. Een der vorige zomers hielden wij toevallig in hetzelfde hotel verblijf als enkele personen die tot het gevolg behoorden - en hunne tegenwoordigheid verhoogde de gezelligheid niet weinig. Maar zulk een onvermoeiden

lust tot wandelen en klimmen als de koningin steeds aan den dag legde, toonden zij, ronduit gezegd, niet. Zij kegelden, zij zochten de toppen der omliggende bergen met behulp van zak-telescopen, zij schertsten met elkander, wat in de zoetvloeiende Italiaansche taal zoo lief klinkt - maar ach, daarom wisten zij niet altijd raad met hun tijd. Zeven weken van villeggiatura in een dal in de Alpen! Wat een tijd! De eenige, die het druk had, was de particuliere secretaris der koningin; onophoudelijk liep hij van het hotel naar het palazzino en van het palazzino naar het hotel om de bevelen zijner meesteres na te komen en scheen met alles, zelfs met het bestellen der eetwaren, belast. De lijfwacht der vorstin bestond uit twee personen, die verondersteld werden haar op hare tochten te vergezellen; gewoonlijk deed zij het echter zonder hen. De twee hofdames (eene moeder met hare dochter), die al de tochten door de bergen meemaakten, logeerden, evenals de koningin, in het palazzino. Dikwijls kwamen wij haar tegen, als zij tusschen hen in wandelde, zij in het schilderachtige kostuum der bewoonsters van het dal, de twee dames eenvoudig in het zwart gekleed. Twee gendarmes volgden hen gewoonlijk op een eerbiedigen afstand; geheel anders dan de meeste harer vrouwelijke landgenooten, heeft de koningin een bijzonder veerkrachtigen, vluggen tred, en vaak geeft het den indruk, alsof de personen, die bij haar hooren, moeite hebben haar bij te houden. Aan de table d'hôte waren hare uitstapjes zeer dikwijls het onderwerp van het gesprek. Dien zomer maakte de koningin, gedurende haar verblijf te Gressoney, tweemaal een tocht naar het gebied van sneeuw en ijs. De eerste maal was de Vincent Pyramide (op een na de laagste top van de Monte Rosa) het doel van den tocht. Drie nachten achtereen werden de tenten midden in de sneeuw opgeslagen, maar door de onophoudelijke windvlagen was men genoodzaakt den bergtop weder te verlaten. Speciaal voor deze gelegenheid werden er twee hutten neergezet - een voor de koningin en een voor de twee hofdames. De heeren uit het gevolg zien soms zelfs tegen de tochten op; de koningin is echter niet voldaan als alles even gemakkelijk gaat; zij wil moeilijkheden overwinnen, en als deze zich niet voordoen, zoekt zij ze op; zij beklimt de eene rots na de andere, zonder aan vermoeienis te denken, terwijl natuurlijk de eischen der etiquette en der galanterie voorschrijven dat allen haar volgen.

De koningin houdt zich voornamelijk op te Gressoney-St.-Jean, het voornaamste dorp in de Val de Lys. Maar hooger op den berg, bij den voet van den Lys-gletscher, staat een jachthuisje, dat eveneens aan baron Peccoz toebehoort en hier brengt zij het laatste gedeelte van hare villeggiatura door. Den dag van haar vertrek heerschte er eene groote opgewondenheid. De courier liep haastig heen en weer; Monsieur Delapierre, de hotelhouder, praatte voortdurend en druk met muilezeldrijvers en er was een onophoudelijk ‘va-et-vient’ tusschen het hotel en het palezzino. Een koninklijke stoet, die door grooteren eenvoud gekenmerkt werd en toch een aardigere vertooning maakte, is haast niet denkbaar. Vooruit liepen twee gendarmes, wier uniformen een aardig contrast vormden met de roode kleederdracht der dalbewoners. Op een paar schreden afstands achter hen reed de gastheer der koningin, baron Luigi de Peccoz, op en top het type van een kloek jager, zooals hij trouwens ook is. Naast hem reed de koningin, die eene uitstekende amazone is en gunstig afstak bij een der heeren uit het gevolg, die lang niet zoo stevig in den zadel zat als zij.

Zij droeg een grijze ulster met een kap en een grooten strooien hoed. Er waren voor het geheele gevolg en al de bedienden verscheidene muilezels noodig. Een

vroolijk uitziende klant, waarschijnlijk de bottelier of de kok, schaamde zich niet te vertellen, dat hij juist van den muilezel gevallen was en dat hij er daarom zoo bemodderd en verwaaid uitzag. Hij kon zeer goed rijden, haastte hij zich er bij te voegen, maar er had een steen op den weg gelegen. De kamenier die, met reticule en parasol gewapend, den weg opwandelde, scheen de aanstaande klimpartij geheel te vergeten, maar werd nog bijtijds gewaarschuwd. Middelerwijl sleepte en duwde men de koffers op de muilezels onder toezicht van den gids, die, ons beleefd groetend, met een gullen lach zeide, niet weinig in zijn schik te zijn met zijne tijdelijke benoeming tot opzichter van de koninklijke garderobe.

Er lag iets huiselijks, iets frisch over het geheele tafereeltje. Het is een waar, onvermengd genot, dat de koningin in haar geliefkoosd hoekje der Alpen vindt. Uitstekend kwijt zij zich van hare taak en is onvermoeid in het nakomen der plichten, welke de hooge plaats, die zij in de maatschappij bekleedt, meebrengt. Maar nergens gevoelt zij zich zoo thuis als bij hare landelijke onderdanen in de hooggelegen dalen der Alpen, en veilig kan men aannemen dat zij bij de publieke feestelijkheden en plechtigheden aan het hof menig oogenblik kent, waarop zij niet zonder ongeduld uitziet naar de Septemberdagen, den tijd, dat zij zich in de Alpen terugtrekt, zich in haar eenvoudig reiskostuum kleedt en de sneeuwvelden en gletschers der Monte Rosa-groep weer kan betreden.

De Bijbelsche flora.
Door M. Buijsman.

I. Distels en doornen.

Welk een onderscheid tusschen een tuin, waarin slechts schoone bloemen en boomen met kostelijke vruchten groeien, zooals in het paradijs, en een waarin slechts distelen worden gevonden, het symbool der zorgen van het dagelijksch leven! Zonder twijfel zijn er ook in het paradijs distels geweest, doch slechts in geringe hoeveelheid. Later echter kwam er verandering: de distel

groeide welig en verdrong alle andere planten; er ontstond een wildernis, waar vroeger een harmonische orde heerschte. De mensch was gedwongen het onkruid te verdelgen en... 'in het zweet zijns aanschijns moest hij zijn brood eten', wat tot op den huidigen dag is gebleven!

In de warmere landen zijn de doornige gewassen sterk vertegenwoordigd; vooral in steenige en onbebouwde streken en woestijnen, waar in den zomer groote hitte en in den winter

ILSE. Naar H. Schmiechen.

een betrekkelijk lage temperatuur heerscht. Zij zijn daar het beeld der verwoesting en der treurigheid, zij verdringen alle andere planten, zoodat 'een altaar waarop dorens - distels - groeien' (HOSEA X:8), als het beeld der algeheele vernietiging werd beschouwd. Het land Kanaän, vroeger zoo wonderschoon, vertoont thans, onder Turksche heerschappij, bijna niets anders dan met distels begroeide vlakten! Tusschen Nazareth en Tiberias is de geheele omtrek bedekt met de Artischok (*Cynara Scolymus*); deze plant bereikt aldaar twee meter hoogte, zoodat iemand zich met gemak daarin of daarachter kan verbergen, zooals koning Manasse.

In den omtrek van den berg Thabor bereikt de genoemde plant eene hoogte van drie Meter en draagt tot vijftien bloemhoofdjes; wanneer men zich een weg door zulk een wildernis moet banen (w e g e n zijn er in geheel Palestina eigenlijk slechts t w e e , nl. van Jaffa naar Jeruzalem en van Bisout naar Damaskus, waarvan de eerste weg thans ook spoorweg is geworden) ziet men wolken van zaadpluis in de lucht zweven en is hier JESAJA XVII:13 volkomen van toepassing. Zich een weg te banen is zéér moeilijk en wordt er daarom in SPREUKEN XV:19 van den luiaard gezegd,

dat hij zich zijn levensweg zoo bezwaarlijk en onaangenaam voorstelt, alsof die met doornen was begroeid.

Op de heuvels van Juda en in de vlakte van Esdraëlon is hetzelfde waar te nemen: een ondoordringbare massa doornige struiken en distels.

Een der algemeenste heesters in Palestina is de Christusdoorn (*Ziryphus Spina Christi*), een plant die ook in Egypte inheemsch is en in April of Mei bloeit; zij behoort tot de familie der *Rhamneae* en heeft kleine, stroogele bloemen; de bladen zijn eirond, glad en getand, de doorn verscheiden centimeters lang en de takken zeer buigzaam; velen houden deze plant voor dezelfde als waarvan de doornenkroon werd gevlochten, omdat de bladen veel op klimopbladen gelijken, en de klimop vroeger veel voor het maken van kransen voor de Romeinsche keizers en legeraanvoerders werd gebruikt, zooals ook met de olijfbladen het geval was; het vermoeden ligt dus voor de hand dat men bij de smarten ook nog ironie wilde voegen.

De Artischok (*Cynara Scolymus*), die zoo veelvuldig in 't groot als groente wordt verbouwd, behoort, als gezegd, eveneens tot de doornige planten van het Heilige Land en wordt ook in Spanje wild groeiend aangetroffen. De plant wordt reeds sedert de 14de eeuw in Europa gekweekt.

Verder is ook *Tribulus terrestris* een laag blijvend plantje met doornige vruchten, zeer hinderlijk voor menschen en dieren; de vruchtjes liggen altijd plat op den grond en zijn nauwelijks van het zand te onderscheiden.

Ook *Paliurus australis*, de Jodendoorn, is eene zéér doornige plant met eigenaardige, als een hoed met breeden rand uitziende vruchten. Deze soort wordt zéér veel in Palestina gevonden en zou volgens veler

gevoelen de echte Christusdoorn zijn; in de bladoksels vindt men twee zeer scherpe doornen, die, haakvormig gekroond, zich aan alles vasthechten en de huid gevaarlijk verwonden kunnen.

De doornige planten worden ook wel voor geeseling gebruikt (RICHTEREN VIII:7-16). Omdat zij zeer door elkander groeien, moeilijk te ontwarren zijn (NAHUM I:10), werden zij veel ter omheining gebruikt (HOSEA II:5).

Deze planten zijn overigens van weinig nut; de doorns werden somtijds gebruikt om gaten te maken en zeer veel als brandstof; de gedroogde planten branden spoedig, geven veel rook en branden met een knetterend geluid (PREDIKER VII:6). Het vuur gaat echter spoedig uit, daarentegen gloeien de uitgebrande kolen nog lang; zij konden dus zeer goed gebruikt worden om eten daarop te koken (PSALMEN VIII:10).

Om de scherpe dorens zijn de distels het beeld van het vijandige en om hunne onbruikbaarheid van het nietswaardige, ook als symbool van de verdorvenheid der menschen (HOSEA IX:6), en werd ‘een doorn in 't vleesch’ (II CORINTHE XII:7) zoowel als ‘een doorn in 't oog’ (NUMERI XXXIII:55) gebruikt om groote en voortdurende smarten aan te duiden.

Ten tijde van Theophrastus (370 - 285 vóór Christus) werden van *Paliurus australis* de zaden bij longlijders gebruikt, terwijl de samentrekkende vruchten tegen moeilijke waterloozing, de wortel en bladen tegen diarrhee en slijmvloed met succes werden aangewend.

Middelburg, Nov. 1896.

Een dag uit een kinderleven.
Door Ida Boy-Ed.

Zij heeft blond en glanzend haar, als de rijpende roggevelden, wanneer de zon er over schijnt, en in hare helderblauwe oogen blinken glinsterende lichtpuntjes, die aan den blik eenen vroolijken glans en die opmerkzame uitdrukking geven, welke slechts een kinderoog heeft.

Met hare vlugge voetjes draaft zij den geheelen dag door huis en tuin, als dreef eene dringende noodzakelijkheid haar snel van de eene bezigheid naar de andere. En als zij de trap afgaat, heft zij met de linkerhand bevallig het loshangende, witte kleedje op, zooals zij het de groote dames ziet doen. Zij heeft ook eenen mooien naam, hij staat in hare geboorteakte en is op al haar linnengoed geborduurd. Maar men noemt haar alleen ‘Baby.’ Dat is een vreemd woord, weliswaar. Maar er bestaan klanken, die zóó internationaal en zóó veelzeggend zijn, dat ieder hart onder hunne betoovering geraakt. Met welke woorden zou men het kleine, het hulpbehoevende, het teedere, het vleiende beter kunnen uitdrukken, dan met den naam: Baby.

En Baby is een gewichtig persoontje, niettegenstaande zij ternauwernood vijf jaren telt; het gewichtigste en heerschzuchtigste uit het geheele huis. Eigenlijk zijn alle vertrekken hare speelkamers, alle dienstboden voor hare bediening en de familie is hare hofhouding. Maar toch leidt zij noch het leven van eene prinses, noch dat van eenen despoot. Integendeel, iedere dag brengt haar zooveel werk en zorgen, zooveel vreugden en teleurstellingen, zooveel plichten en genot, als in een geheel menschenleven.

Reeds 's morgens heeft zij nauwelijks tijd zich te laten kussen: daar zijn de poppen, voor wie gezorgd moet worden, en de beide Japansche nachtegalen, die grootpapa haar gegeven heeft, hebben hun badwater weer zoo vuil gemaakt, dat Baby eene strafpredikatie tot hen houdt. Bovendien moet zij Frieda, het kamermeisje, helpen den traplooper bij te vegen, want zonder hare hulp - meent Baby - kan geen meid klaar komen. Zij heeft haar eigen bezem en veger en haar waschtobbetje en haar strijkijzer en met haar mesje helpt zij in de keuken de groenten schoonmaken.

Maar de zon stoort Baby heel dikwijls in het volhouden van haren met zooveel ijver begonnen arbeid. - Buiten werpt zij gouden lichtplekken op het geelbruine kiezel van het tuinpad. Door de openingen in de struiken ziet men het rustelooze, golvende water trillen en schitteren. Vogels trippelen over het grasveld en fladderen in het groen van den dicht begroeiden tuin. Het is heel stil en toch doorstroomt alles een vroolijk, tintelend leven. De bleeke, noordelijke hemel welft zich over dit alles heel, heel hoog.

Op eens weerklinkt een vroolijk juichen en lachen. Baby is haren bewakers thuis ontvlucht en rent den tuin in, naar den oever, waar aan den kant een wit geschilderd bootje ligt. De zon beschijnt het helder, en zacht knarst de ketting, als de boot, door de lichte beweging der golven opgeheven en teruggestuwd, aan haar boeien rukt.

Het witte kleedje van het vluchtende kind schijnt door de groene struiken. Achteraan draaft de kindermeid en Mamaatje, want Baby mag niet alleen naar den waterkant. Zij mag daar gaarne neerzitten om naar de vischjes te kijken, die in dichte drommen in het door de zon beschenen water zwemmen, terwijl onder hen op den niet zeer diepen bodem eene groene waterplant hare lintvormige bladeren uitbreidt en intrekt als poliepenarmen. En als de rustende zwermen plotseling in wilde vlucht wegschieten, wil Baby precies weten, waarheen zij nu zwemmen.

Het grijze hoofd, dat alle kindervragen dadelijk waar en helder, dadelijk bevredigend en verstandig beantwoorden kan, is nog niet geboren.

Aan den waterkant heeft Baby ook hare speelplaats. Gisteren heeft de tuinman versch zand gestrooid; hoe zacht loopt men er op! Dat bevalt Baby niet.

'Het is zoo gauw kapot,' zegt zij pruilend. Uit louter overvloed van prettige bezigheid weet Baby eenige oogenblikken niet wat te beginnen. Zij zou een nieuwen tuin kunnen maken, zij heeft veel lust, die pas ontloken akelei af te plukken en op haren zandhoop te planten; of - slakken zoeken, dat is een zeer geliefkoosde sport; of poppenwaschdag houden en het goed dadelijk in den tuin drogen. Daar er vanmiddag poppenvisite komt, besluit Baby tot de wasch. Het heerlijkste is, dat Baby zelf het water uit de groote rivier mag halen. Het kleine blikken emmertje wordt aan een touw neergelaten en komt boordevol weer boven. Een waterslakje is er in gevangen.

Eene gebeurtenis van bijzonder groot gewicht. Dit slakje heeft eenen anderen vorm, dan die welke op de struiken kruipen. Zou het ook horentjes hebben? Of het wel door de schildpadden opgegeten wordt?

De schildpadden worden dadelijk opgezocht. Zij leiden een stom, droefgeestig leven in de met bloemen gevulde veranda en niemand heeft ooit gemerkt of zij van de melk of de salade, die zij iederen morgen krijgen, genieten. Het schijnt of zij van de lucht leven. Oom 'Kater' heeft ze uit Klein-Azië meegebracht. Toen deze oom nog cadet was, kon Baby zich niet met het woord 'cadet' vereenigen en daar zij van duidelijke begrippen hield, maakte zij van de voor haar onverstaanbare woorden bekende. Zoo werd uit 'cadet' 'kater' en als Oom 'Kater' eens admiraal wordt, zal hij in de familieoverleveringen toch altijd dezen raadselachtigen, zoölogischen naam blijven behouden.

De schildpadden nemen geene notitie van de hen voorgeworpen slakken. Baby hurkt op den grond, juist in een breeden lichtstraal, die door het venster valt. Rondom staan de bloemenlooze camelia's, ernstig en droefgeestig, en onbeweeglijk liggen de bruin en geel gevlekte schildpadden in hun pantser. Baby heeft klaarblijkelijk bijzondere gedachten. Mamaatje staat in de deur en wacht op de opmerking, die komen moet, - want als Baby zoo ernstig peinst, komt er later altijd eene vraag.

'Mamaatje,' vraagt zij nu, 'is die eene schildpad, die zijne vrouw? En die andere, die haar man?'

Mamaatje, die in het geheel niet op de hoogte is van de familieomstandigheden der schildpadden, zegt:

'Ja.'

Terwijl zij met de schildpadden bezig is, komt haar de 'vliegende visch' weer in de gedachte, die oom 'Kater' gezonden heeft, en de globe, waarop men zien kan, waar oom is. Zij stormt het salon binnen. De 'vliegende visch' is er in 't geheel geen, maar een opgezette papagaaivisch, maar daar hij aan eene lus aan het plafond hangt, is hij voor Baby 'vliegend', en het geheele huis, dat ter wille van Baby de taal verandert, maakt er zich geene gewetensvraag van, ook de natuurlijke historie te verdraaien.

In het salon stoort Baby 'Duna' onverbiddelijk in haren ernstigen arbeid. 'Duna' is eigenlijk Grootmama, maar daar grootmama nog jong is, is zij meer eene speelmakker voor Baby dan juist eene persoon om eerbied voor te hebben. Zij heet met haren voornaam Iduna; de vrienden en volwassen kinderen hebben er Duna van gemaakt, en daar Baby op hare speeldoos de wals van 'der schönen blauen Donau' heeft, waarbij zij zich niets verder kon denken, werd dit muziekstuk herdoopt in de

‘blaue Duna’ en langzamerhand bleef slechts de eigennaam in gebruik. Zoo kwam grootmama aan den naam ‘Duna’ en het woord Grootmama kent Baby zelfs niet.

‘Duna, wijs eens, waar oom “Kater” is.’

Duna neemt geduldig de globe.

‘Maar, Baby, je stoort Duna,’ zegt mamaatje.

‘O, dat hindert u niet, is het wel, Duna? Ik pluk strakjes een bouquet bloemen voor u,’ belooft Baby in haar geradbraakt, bekoorlijk taaltje, dat door allen die met haar omgaan, zorgvuldig onderhouden wordt.

Zoolang het lieve, dwaze, verkeerde kinderkamertaaltje wordt gesproken, zoolang is een kind nog waarlijk - kind.

‘Zie je, daar is oom “Kater”’, zegt Duna, op Smyrna wijzend.

Baby draait de globe. Het draaien is de hoofdzaak.

‘En waar is oom Emil?’

Duna wijst op Birma.

‘En waar ben ik?’

Dat is de steeds weerkeerende slot- en hoofdvraag, iederen keer als de globe bekeken wordt.

Op dit oogenblik klinkt schril het belletje van de telephoon door het huis. Als kind van haren tijd kan Baby al door de telephoon hooren en als men haar opheft, spreken.

De mama van Baby's vriendinnetje Alice is aan de telephoon. Groote vreugde: Alice komt van middag.

Maar nu is zij overstelpt door bezigheden.

Baby rent weer den tuin in, de meid moet helpen: de poppen moeten hun mooiste pakje aan hebben, de thee moet met het kinderservies, dat die lieve Tante Delia uit Guatemala als kerstgeschenk heeft gezonden, netjes in orde worden gemaakt. Baby is trotsch dat zij nu Alice toonen kan, dat zij ook eenen zak heeft; de iets oudere Alice heeft er reeds lang een in hare jurken, en de jalouzie was zoo groot, dat Mamatje het hartverteederend smeeken moest verhooren om ook in Baby's jurken zakken te maken. Het schijnt dat evenals de baard eerst den man, de zak eerst het meisje maakt. Bovendien heeft Baby er een geborduurd zijden zakdoekje in, dat oom Emil haar uit Birma heeft gestuurd.

De zon staat hoog en helder stralend aan den hemel, middaghitte hangt zwaar in den tuin. Het water glinstert zoo, dat men er niet meer in kan zien.

Baby wordt een beetje stiller en denkt, dat zij beter doet in de kamer te gaan spelen. Hare lokken, welke als die van eenen page in het midden gescheiden zijn en langs hare wangen neerhangen, zijn verward, haar hoofdje is heet. In het voorbijgaan zegt zij vriend kikvorsch goeden dag. De kikvorsch woont in de water-

leiding van den tuinbesproeier; ter wille van hem wordt het deksel om de pijp nooit dichtgemaakt. Hij kijkt aandachtig over den rand van zijn waterbassin, dat slechts een handbreed groot is, men ziet zijne zwarte, heldere, roode oogen en zijne opgeblazen kaken.

Baby houdt veel van hem, om zijnentwil heeft zij een der treurigste oogenblikken van haar leven doorgemaakt. 'Grauwe Mieke', het katje, zag uit naar een oogenblik, dat de kikvorsch op het droge was, en sloeg naar hem met haren poot. Misschien wilde zij hem wel opeten, maar Baby en Mamaatje kwamen er juist aan en joegen haar weg. Voor dood lag de kikvorsch op het kiezelpad. Maar toen men hem voor dood wilde wegbrengen, vloog hij met eenen hoogen sprong op en hupte weer in zijne waterpijp terug. Baby's opgewondenheid kende geene grenzen.

'Die geluk,' zeide zij later, 'dat mijn kikvorsch niet dood was - hij deed maar zoo.'

Baby zegt 'die geluk', natuurlijk veranderen alle huisgenooten het geslacht van dit zelfstandig naamwoord.

Bij buiten vergeleken is het in huis een schemerdonkeren hoek. Alle zonneblinden zijn neergelaten en er is iets geheimzinnigs in de stilte.

Baby schijnt ernstig. Zij wil iets beginnen. Het liefst schrijven. Met 'Duna's pen, aan hare schrijftafel, op haar papier. Onmogelijk! Nu dan maar op de nieuwe lei, die reeds bij voorbaat aangeschaft is voor haar toekomstig schoolbezoek. 'De lei moet nieuw blijven' zegt Mamaatje.

'Och, alleen maar om te probeeren,' vleit Baby. Neen. Nu dan toch met inkt. Nogmaals neen.

'Maar eens toen het nog geen gisteren was, toen gisteren pas kwam, toen heb ik toch met inkt geschrijfd,' beweert Baby. Zij meende eergisteren.

Plotseling valt haar iets anders in.

'Och, geef mij toch geld, maar echt,' vleit zij, want haar oog is op eenig los kopergeld gevallen, dat op de schrijftafel ligt.

Duna geeft haar vijf centen. Het is de eerste keer, dat Baby geld heeft; zij weet het wel te onderscheiden van de speelpenningen in haar eigen Schotsche portemonnaie, die oom 'Kater' uit Edinburg heeft meegebracht.

Zij gevoelt zich zoo ongeveer als eene kapitaliste. Zij zal voor zichzelf van dat geld een rijtuig, twee levende paarden, ook veel poppen en nog vele andere dingen koopen en voor Mamaatje chocolade en ook wat voor Duna en voor Frieda en Augusta en Martha en Gustaaf. Allen zullen wat krijgen. Zij doorloopt alle aandoeningen na het winnen van het hoogste lot en is buitengewoon vrijgevig.

'Verlies ze maar niet,' vermaant Duna. Maar Baby houdt hare vijf centen, zeker van hare overwinning, in haar warm handje.

'Ik verlies ze in het geheel niet,' zegt zij gewichtig. Intusschen is het etenstijd geworden, Baby gaat in de keuken bij Augusta vragen, of het nog geen tijd is om haar haar te kammen, hare handjes te wasschen en eene schoone witte jurk aan te trekken. Dan wacht zij aan de tuindeur Grootpapa op, die uit de stad en van zijn kantoor komt. Baby heeft haren Papa verloren en woont met haar lief Mamaatje bij hare Grootouders; zij kent nog het onderscheid niet tusschen de verschillende graden van verwantschap.

Op den door kastanjeboomen omzoomden straatweg dwarrelt het in vroolijke dunne wolken voor den wind uit, en in het zonnelicht vormen de schaduwen der kastanjes zwarte, ronde, grillige plekken. Baby heeft van morgen deze

schaduwplekken reeds gezien, toen hadden zij echter eenen langeren vorm en waren links van iederen boom. Nu wil zij precies weten, 'waarom het donkere op den grond op eene andere plaats is.'

De moeilijke verklaring wordt Mamaatje gespaard, want juist komt Schütt, de postbode, aan en staat bij de jonge vrouw stil.

'Schütt, heb je een brief voor mij meegebracht?' vraagt Baby.

Hij heeft ditmaal geen van die kleurig beschilderde briefkaarten, die oom 'Kater' zoo menigmaal voor haar teekent.

Daar Baby vast gelooft, dat brieven brengen eene soort vrijwillige vriendelijkheid is, maakt zij hem uit voor al wat leelijk is, omdat hij er geen voor haar heeft meegebracht. Maar ten minste een voor Mamaatje. Zij breekt hem open en zegt tot Grootpapa die juist aankomt:

'Van Walter, ik ben toch in spanning, of hij verlof krijgt.'

Ja, oom Walter heeft verlof gekregen. Hij zal weldra komen. Baby jubelt van vreugde, want oom Walter, die luitenant is, heeft haar de vorige maal vast beloofd, dat hij, als hij terugkwam, 'al zijne soldaten' zou meebrengen. Aan tafel is het bijna onmogelijk, Baby zoo voorzichtig mogelijk voor te bereiden, dat hij ook ditmaal zonder 'al zijne soldaten' zal komen.

In dien tusschentijd komt neef Herman. Neef Herman is een lang opgeschoten gymnasiast, eigenlijk een 'Oom', want hij is een neef van Mamaatje. Hij zocht in den tuin zijner bloedverwanten, onder de struiken, in de vochtige, zware, zwarte aarde naar regenwormen, waarmee hij de hagedissen uit zijn terrarium voedt. Baby kan nauwelijks rustig haren pudding opeten, zij moet oom Herman helpen larven zoeken. Zij hurkt naast de op den grond onder de struiken uitgespreide courant en bewaakt de walgelijke dieren, die zich daarop kronkelen.

Mamaatje loopt haar in den tuin na.

'Zoeken jelui larven?'

'Ja,' zegt Baby, 'larven èn regenwormen.' - 'Maar dat is toch hetzelfde?' - 'Neen,' zegt Baby, 'de larven zijn de kleinen, de regenwormen de grooten, die hebben ook een ander gezicht.'

'Het gezicht' der regenwormen te herkennen is eene kundigheid, die alleen Baby bezeten heeft.

Mamaatje vermaant echter, larven larven te laten. Het is vijf uur, haar vriendinnetje Alice kan ieder oogenblik komen. Baby is er op gesteld ter eere van dit bezoek hare nieuwe schoenen aan te trekken. Het

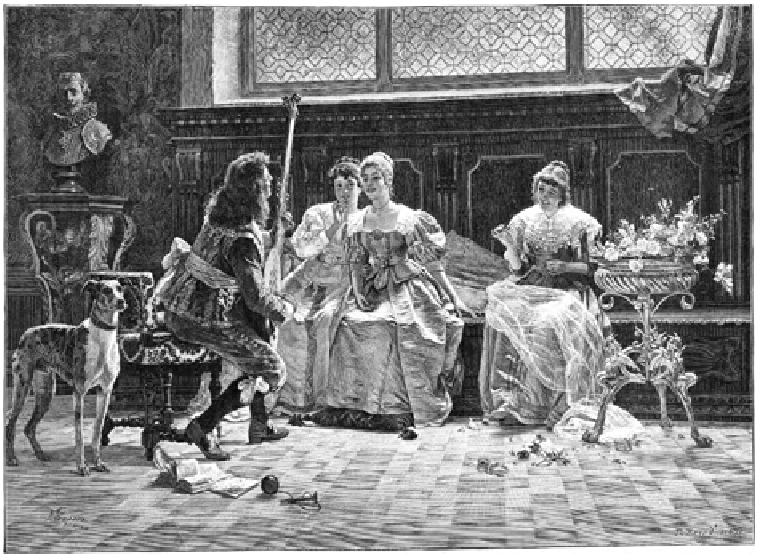

DE HOPELOOZE MINNEZANGER. Naar V. Todaro. (Zie blz. 375.)

zijn vreemde schoentjes, zool en bovenleer zijn uit één stuk gesneden, van boven rondom met gaatjes voorzien, waardoor een lederen koordje getrokken is; er zijn kleine figuurtjes in gesneden en zij zijn zoo licht als elfenschoentjes. Eene tante heeft ze uit Odessa meegebracht.

Nu moeten de poppen rond de tafel worden gezet. Het is een groot gezelschap, negen of tien, en zij heeten meest naar hunne gevers. Om slechts de hoofdpersonen van dit doorluchtig gezelschap te noemen: daar hebt gij pop Delia, in rose empirekostuum, van bovenvermelde tante; dan pop Klara, in blauwe zijde, gekregen van de vrouw van een bekend kinderdokter te Dresden, die Baby, toen zij zwaar ziek was, bewonderenswaardig goed en verstandig heeft behandeld; dan pop Sautuzza, die Mamaatje uit Venetië heeft meegebracht, en pop Emil, die zij gekregen heeft van eenen beroemden Wagnerzanger, enz. enz. Baby vermaant hen allen zeer lief en bescheiden te zijn en met hun strak poppenglimlachje kijken zij haar aan. Van de takken van den ouden elzeboom valt een blaadje op het schoone tafelgoed en een vogeltje in de lucht doet, wat het niet laten kan.

Het vriendinnetje komt. Het is een mooi, ernstig, donkerlokkig kind, een gezichtje als Dantes Beatrice en de bekoorlijkste tegenstelling met Baby's blonde lokkenpracht. Nu sluipen twee witte figuurtjes door den groenen tuin en twee babbelmondjes staan geen oogenblik stil. Baby wil ook haren schat, haar vermogen vertoonen.

Maar waar zijn de vijf centen gebleven? Niemand weet het, niemand heeft ze meer gezien. Eén oogenblik denkt men er aan, eenige andere centen in de plaats te geven; die zwakheid wordt overwonnen - Baby moet zelf haar verlies dragen.

Zij gevoelt zich als een beursspeculant, die zijn moedig veroverd millioen weer verdwijnen ziet. Zij is een vernietigde kapitalist. Zij weent niet, neen, zij schreeuwt.

Slechts een roeitochtje kan hare smart stillen. Men stapt in de boot en neemt brood mee voor de zwanen, die ver weg, rustig en trotsch op het golvende door de avondzon beschenen water drijven. Het land aan den anderen oever is in eenen rooden gloed gedompeld.

Het wordt tijd aan den terugkeer en het avondeten te denken. Mamaatje en Duna doen de riemen zachtjes in het water zinken en heffen ze dan weer op. De beide kinderen babbelen met elkaar. Maar wat is dat? Zij zijn kleine sociaal-democraten - zij willen gelijk recht en gelijk bezit voor alle standen.

‘Wil je nog altijd dat zij je Baby noemen?’ vraagt Alice. ‘Mijne broers zeggen het ook altijd, maar ik wil het niet.’

‘Neen, ik wil het ook niet langer hebben,’ beweert Baby dapper.

En zij willen niet naar bed, vóór ‘de grooten’ gaan, en alles eten, wat ‘de grooten’ mogen eten.

Na het afscheid van haar vriendinnetje ondervindt Baby nog een groot verdriet: boven ligt een der roodsnavelige nachtegalen dood in zijne kooi.

Voor de eerste maal ziet het kind den dood. Misschien doet de nachtegaal als de kikvorsch? Maar, neen, hij is werkelijk dood.

‘Wij moeten nog naar beneden om hem te begraven,’ schreit Baby. Hare tranen stroomen droevig.

Nog een laatst mat licht in den tuin, de lucht is helder en slechts in het Oosten wordt het eenigszins duister.

Het grafje wordt gegraven, het vogeltje onder bloemen gelegd. Als het kleine heuveltje in orde is en Mamaatje nog een cypressentak in den grond heeft gestoken, vraagt Baby ernstig:

'Mamaatje, gaat het bij "echte" menschen ook zoo.'

'Ja, mijn kind, op dergelijke wijze.'

Getroost, voornamelijk door het ongewone van het begraven gaat Baby 'bij' boven. Het voorzetsel 'bij' neemt eene groote plaats in haar woordenboek in. Voor Baby is alles 'bij', de zon is 'bij den hemel,' de maan 'bij de zwarte lucht,' het water 'bij beneden' en de boomen 'bij buiten.'

Haar avondeten wacht al. Daarbij moet hare goede Martha altijd een sprookje voorlezen, anders eet Baby niet, en wee Martha, als zij uit achteloosheid een woord weglaat of verandert.

'O, Martha, dat was immers niet de tong, maar het hart van Sneeuwwitje, dat de jager aan de booze koningin moet brengen?'

Duna komt boven, om getuige te zijn bij het omslachtig naar bed gaan. Zij zegt toevallig tot Martha:

'Mijn man komt vandaag eerst laat thuis en kan Baby geen goeden nacht zeggen.'

Daar men anders tegen de dienstboden altijd spreekt van 'mijnheer', merkt Baby dit woord dadelijk op.

'Hebt ù een man, Duna?'

'Ja, zeker,' zegt Duna glimlachend.

'Wie is dat?'

'Wel, Grootpapa.'

Baby is buiten zichzelf van verwondering en ergernis.

'Maar Grootpapa is toch mijn man,' roept zij.

Grootpapa heeft in hare oogen geen ander levensdoel, dan alleen van haar te zijn.

Nu komt de groote avondwaschpartij. Baby wordt in zemelen gebaad - in 'meel', zooals zij gelooft en zegt - en dat geeft een gelach en een gespat naar alle kanten van de kamer.

Eindelijk, eindelijk ligt ons beweeglijk gastje in haar bed. Allen slaken eenen zucht van verlichting. Ja, het was weer een drukke dag.

En alles, wat een menschenhart lijden kan, en alles, wat het verlangen kan, heeft Baby ondervonden. Deze eene dag was als bijna alle andere, een beeld van het geheele leven. Aan het einde ondervindt ook de volwassen mensch niets anders dan het kind. Maar het onderscheid, het moeilijke, vreeselijke onderscheid is dit: bij den volwassen mensch worden de gebeurtenissen met harde beitels in het levensboek gegriffeld en hij kan niet vergeten. Het kind echter ontwaakt den volgenden morgen, rozig en frisch: als regendruppels van de vederen van het kwikstaartje, zoo valt in

paarlen het leed van hem af. Met den nieuwen dag begint een nieuw bestaan.

Het eeuwig gisteren heeft zijne rechten nog niet opgeëischt.

Baby moet echter nog bidden. Dat is eene veelomvattende taak, want Baby heeft eene menigte wenschen aan den lieven God.

Mamaatje en de meid of Duna staan om het ijzeren bedje, aan welks hemel een wassen kerstengel hangt.

Baby kijkt een weinig verstrooid naar omhoog, bidt echter zonder fout het Onze Vader.

Dan komen de bijzondere wenschen.

'Lieve God, ik bid U laat oom "Kater" en oom Emil niet in het water vallen.'

'Lieve God, laat het weer spoedig mijn verjaardag zijn, ik wil dan zoo gaarne eene poppenkeuken hebben.'

Ten laatste vraagt Mamaatje gewoonlijk:

'En wat nog?'

'Verder niets,' zegt Baby tevreden.

En dan komt het slotgebed. De oogjes vallen reeds toe en de woorden haperen:

'Ik ben kleen,
Mijn hartje is zuiver,
Niemand woont er
Dan God alleen.'

Toen Baby leerde bidden, kon zij de ideeën rein en zuiver niet onderscheiden; op een avond zeide zij 'zuiver' en men liet het zoo.

Nu zal zij spoedig naar school gaan en daar zal zij leeren, dat het niet 'de geluk' is, maar 'het geluk.'

En dan zal zij het leven intreden en dat zal haar leeren, dat het niet 'het geluk' is, maar 'de ontbering.'

Maar als zij dan ook altijd bidden kan:

'Mijn hart is 'zuiver',

dan zal zij slapen, zooals zij dezen avond slaapt: zacht en vredig.

De hopelooze minnezanger.

De middagzon schijnt helder in de Venetiaansche zaal, waar drie mooie, ondeugende juffers reeds sedert een uur naar een nieuwe afleiding smachten. De ridderromans zijn op den grond geworpen, het bekerspel eveneens, daar verschijnt in sierlijke kleedij de verliefde jonge Marchese met zijn mandoline; hij komt juist van pas om de lachlustige meisjes in de beste stemming te brengen, want een grappigen vereerder plagen is bijna even aangenaam als een ernstigen bezig te houden.

Om strijd scherpen zij haar spitse tongetjes aan zijn gezond voorkomen en zijn prachtig fluweelen wambuis, totdat het hem te heet wordt en hij liever begint met zijn nieuw ingestudeerde canzone. Zoo smachtend als mogelijk zingt hij Lauretta toe:

‘O laat mijn blik verzinken
In uwer oogen donkre pracht.’

En zij doet hem dadelijk dit pleizier, zij, de moedwilligste van het gezelschap. Dicht - als gold het een geneeskundig onderzoek - nadert zij hem en gunt hem een blik in haar vonkelende oogen en bovendien op haar schitterenden glimlach, en de anderen volgen lachend haar voorbeeld. Zes oogen vol donkere pracht lachen den armen schelm onbarmhartig uit, en de bruidsluier, waaraan de eene vriendin naait, zal zeker nooit naast hem voor het altaar nedergolven.

Het fijne en toch zoo bevallig geteekende tafereel gunt ons een aangenamen blik in het huiselijke leven van een voorname Italiaansche familie der 17de eeuw.

De dans.

De Oostersche groote heeren begrijpen niet, dat de Europeanen met plezier zelf dansen uitvoeren. Zij geven zich die moeite niet. Daar zijn de betaalde danseressen immers voor, die zij met het grootste genot en in de zaligste rust zien dansen!

De jongelieden van beider geslacht zullen het wel met die sultans en pangerans niet eens zijn; voor hen is niet het toezien, maar het dansen zelf het grootste genot; 't is waar, dat men een werkelijk kunstvolle en mooie gezelschapsdans eigenlijk slechts op de gecostumeerde bals der deftige gezelschappen vindt, waar men de oude dansen in de oude, daarbij passende drachten correct uitvoert, en dat de meeste moderne dansen zich niet door bijzondere gratie onderscheiden, maar daarentegen zullen er toch in alle tijden en op alle plaatsen steeds menschen gevonden worden, die den dans beminnen en bij een fraaie wals-melodie de voeten voelen kittelen om mee te doen.

De dans heeft reeds van oudsher een zekere rol in alle landen gespeeld, men vindt haar zelfs bij de wildste volkeren, en het schijnt ontwijfelbaar zeker, dat hij eerst door de rhytmische bewegingen van het lichaam een gevoel wilde uitdrukken en daardoor tot de mimische kunsten gerekend mag worden.

De dansen der wilden drukken bij voorkeur krijgslust en rouw uit. Hun sprongen en bewegingen worden onder zwaaien van wapens en gehuil uitgevoerd, als bestreden zij een onzichtbaren vijand. De beschaafde volken van de oudheid vertoonden bij de dansen ter eere van de feesten der goden allerlei voorstellingen uit de mythologie. Het waren de zoogenaamde heilige dansen, die tot den godsdienst behoorden en waaraan ook de priesters deelnamen. Bovendien hielden de Grieken en Romeinen er van, gedurende de gast-

malen dansen te zien uitvoeren. Dit waren pantomimevoorstellingen in langzame beweging en plastische houding door slaven en slavinnen uitgevoerd. Want zelfs ten tijde van het ontaarde Keizerrijk gold het als een schande voor de voornamen, daaraan deel te nemen.

Ook de Christelijke kerk kende godsdienstige opvoeringen in den vorm van dansen. Davids dans vóór de Bondkist is bekend. Het Oosten en de Mahomedanen daarentegen kenden niets anders van den dans dan datgene, waardoor de Derwischen zonder rythmischen regel en door wild rondspringen, de verrukking van het gebed wilden symboliseeren.

De hoogste volmaaktheid heeft de dans in het ballet bereikt. Alle menschelijke hartstochten en gevoelens weten de corypheeën der danskunst uit te drukken en verheffen zich daardoor in zekeren zin tot kunstenaars.

Dat jongelieden van beider geslacht deelnamen aan dansen, die bij feestelijke gelegenheden werden uitgevoerd, vinden wij het eerst in de Middeleeuwen, in Spanje, Italië en Frankrijk. De Fandango, de Tarantella en Villanella dagteekenen uit dien tijd. Deze drie dansen werden door maatslag begeleid, die alleen den rhytmus aangaf, de bewegingen werden aan de inspiratie der dansers overgelaten. In Spanje bleef dit gebruik bestaan; de Fandango wordt meestal nog door castagnetten begeleid. Hij heeft, evenals de Tarentella, zijn oorspronkelijken eenvoud bewaard. Beide dansen worden door een paar gedanst.

Aan het Fransche hof werd onder Lodewijk XII de gezelschapsdans algemeen; en zooals de dansen der landelijke kringen eigenlijk dansfiguren waren, die door geheele groepen van knapen en meisjes voorgesteld werden, zoo bleven ook deze hofdansen steeds liefdesverklaringen, het zoeken en vinden der geliefden in allerlei figuren.

Ten tijde van Catharina de Medicis kwamen de nationale dansen in de mode; men danste in bepaalde volksdrachten vooral de Villanella. De Sarabande werd toen ook ingevoerd, een oude Spaansche dans op ¾ maat en in langzame beweging.

Het karakter van Lodewijk XIV kon zich niet vereenigen met deze losse, tot frivole mimiek ontaarde dansen. Hij danste in zijn jeugd goed en gaarne, maar vond dat het niet meer paste bij zijn koninklijke waardigheid; hij voerde dus een uit Poitou afkomstigen bevalligen ridderdans als Fransche hofdans in - de Menuet die zich tot aan de revolutie staande hield.

In Engeland traden de dansen in sneller tempo het eerst op, en na de revolutie kwamen zij ook in Frankrijk in de mode; men vermengde de Engelsche met oude nationale dansen en in het begin dezer eeuw heerschte de Gavotte, de Sauteuse, de Polichinelle (in de snelste 6/8 maat) enz. Al deze dansen bewogen zich in het vlugste tempo, bij alle voerden de tegenover elkander staande paren kunstige figuren uit en draaiden zich bij het einde snel om elkander.

Ten tijde der Restauratie werd de Quadrille modedans; zij werd door vier paren gedanst en heeft zich tot nu toe op de bals staande gehouden.

Verder werd de Contre-danse mode. Velen verzekerden, dat hij 't eerst op het land gedanst werd en Country-dance heette. Anderen meenen dat zijn naam van Franschen oorsprong is en dat hij tegendans beteekent, omdat de paren tegenover elkander stonden.

Van Weenen uit kwam een Stiermarksche en Tyroler dans - de wals - in het land. Een mooie dans, maar door velen veroordeeld - misschien omdat zoo weinigen haar goed dansen. De wals is eigenlijk de grondvorm van alle rondedansen. Meer of

minder zijn zij allen een omdraaien van ineengestrengelde paren, alleen de passen zijn gewijzigd en de maat der muziek is verschillend. Ongelukkig wordt bij de rondedansen meestal weinig waarde gehecht aan een fraaie houding van het lichaam, zooals ook de meesten zich geen moeite geven een bevalligen pas bij de quadrilles te maken. De zoogenaamde carré-dansen zijn eigenlijk maar wandelingen op de maat der muziek.

In Frankrijk heeft zich de echte dans langer gehandhaafd dan bij ons. Men hecht daar waarde aan elegante houding en den voorgeschreven pas, zooals keizer Napoleon III steeds - zelfs bij zijn klimmende jaren - steeds correct danste. In Parijs wordt ook het meest de Quadrille à la Cour gedanst.

Een andere nationale dans, die ook in den vreemde is doorgedrongen, de Mazurka, komt eveneens algemeen voor op onze balboekjes. De eigenlijke Mazurka is een Poolsche figurendans, waarbij de heer en dame elkander de hand reiken, naast elkander door de zaal dansen, met andere paren ruilen en hun oude partners terugvinden. De Mazurka is niet gemakkelijk te dansen, en vereischt, om bevallig te schijnen, het nationale kostuum.

Hetzelfde kan men van de Menuet en de Gavotte zeggen, die in onze kleeding, waarbij men vooral aan de onbevallige heerenkleeding denkt, eenvoudig een karikatuur worden.

Wanneer het waar is, dat het soort gezelschapsdansen een karakteristiek beeld is van zijn tijd - en de weelderige dansen aan het hof van Catharina de Medicis, de plechtige, stijve menuet van Lodewijk VIV, de overmoedige, wilde dansen na de revolutie, weerspreken deze bewering niet - zoo is het ook niet te loochenen, dat onze hedendaagsche dans zekere grilligheid verbindt aan de ongegeneerdheid van onzen 'fin de siècle' tijd.